

Fylkesmannen i Nordland

Moloveien 10

8002 Bodø

Telefon: 75531500

Telefaks: 75520977

E-post: fmnpost@fylkesmannen.noHjemmeside: <http://www.fylkesmannen.no/nordland>

Nytt eDocument

Prosessforløp		
Kommune	E-postadresse	
Rødøy	kg@rodoy.kommune.no	
Dato for:		
Oppstartsvedtak		
17.12.2014		
Felles utredning		
Start	Ferdigstillelse	Deltakere
12.03.2015	01.10.2015	Rana, Lurøy, Træna, Nesna, Hemnes, Rødøy
Start	Ferdigstillelse	Deltakere
	01.10.2015	Saltenkommuner
Start	Ferdigstillelse	Deltakere
15.12.2015	29.02.2016	Bodø, Gildeskål, Røst, Saltdal, Steigen, Værøy, Rødøy
Start	Ferdigstillelse	Deltakere
Start 0-alternativet		
17.12.2014		
Ferdigstillelse av 0-alternativet		
01.10.2015		
Nabopratt		
Start	Slutt	
12.03.2015	10.05.2016	
Intensjonsavtaler		
Dato	Avtaleparter	
10.05.2016	Bodø, Gildeskål, Røst, Saltdal, Steigen, Værøy, Rødøy	
Dato	Avtaleparter	
Dato	Avtaleparter	
Dato	Avtaleparter	
Retningsvalg		
15.12.2015		
Innbyggerinvolvering		
Start	Slutt	
17.12.2014	23.06.2016	
Endelig vedtak		
23.06.2016		

Beskrivelse

Resultat endelig vedtak

<p>Rødøy kommune stiller seg negativt til sammenslåing med nye Bodø kommune. Med dette vedtaket består Rødøy kommune som i dag, med dagens grenser.</p>
<p>Kort beskrivelse av naboprat</p> <p>Henvendelse til nabokommuner Lurøy, Nesna, Træna, Meløy våren '15. Ikke videreført.</p> <p>Felles administrativ utredning Nord-Helgeland fra mars '15 til desember '15. Politisk involvering fra juni '15.</p> <p>Felles formannskapsmøte Meløy april '15, ikke videreført. Nytt forsøk Meløy og Gildeskål januar '16. Ikke videreført pga Gildeskål og Rødøys retningsvalg mot Bodø som Meløy ikke ønsket.</p> <p>Møte politisk og administrativ ledelse Bodø april '15 - prosess om felles intensjonsgrunnlag, politisk plattform og intensjonsavtale med syv kommuner i mai '16.</p>
<p>Retningsvalg</p> <p>Utredet to alternativer; Nord-Helgeland og Bodø/Salten i tillegg til nullalternativet. Retningsvalg ble gjort i desember '15.</p> <p>Vedtak: Rødøy kommune konsentrerer det videre arbeidet om kommunereform til utredningsalternativet ny kommune i Salten, med Bodø og omkringliggende kommuner.</p>
<p>Kort beskrivelse av innbyggerinvolvering</p> <p>Folkemøter for alle kretser, høst 2014</p> <p>Møter med ungdomsråd, eldreråd og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, høst 2014</p> <p>Opinionsundersøkelse, postalt til lokalutvalgene, mars-april 2015</p> <p>Møte med lokalutvalgene om grensejusteringer, vinter 2016</p> <p>Intensjonsgrunnlag Ytre Salten, mars 2016</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informasjonsmøte med ungdomsråd, uttalelse - Klasesett til ungdomsskoleelever, arbeidsoppgave undervisning - Heftet med brev om prosess og høring – fulldistribusjon post husstander <p>Intensjonsavtale og politisk plattform nye Bodø kommune, mai 2016</p> <ul style="list-style-type: none"> - Brev om prosess og høring – fulldistribusjon post husstander - Folkemøter for alle kretser - Opinionsundersøkelse per telefon <p>Temaside på nett rodoy.kommune.no/politikk/kommunereform – informasjonsside og aktivitetslogg</p> <p>Artikler på Facebookside facebook.com/Rodoykommune – løpende</p> <p>Artikler i informasjonsbladet Rødøy-løva – løpende</p>
<p>Kommuner en ønsker å slå seg sammen med</p> <p>Iflg. intensjonsavtalen:</p> <p>Bodø Gildeskål Saltal Steigen Røst Værøy</p> <p>Andre nabokommuner som ønsker å tilslutte seg intensjonsavtalen.</p>
<p>Prosesser det jobbes videre med</p> <p>Prosesseren er avsluttet gjennom vedtak i kommunestyret 23. juni 2016</p>

Vedlegg

Vedleggslisten skal bestå av følgende:

- Endelig vedtak med saksutredning
- Felles utredninger
- Utredning av 0 – alternativet der alenegang er valgt
- Alle politiske vedtak som omhandler kommunereformen som er gjort i reformperioden
- Eventuelle grensejusteringssaker eller andre spesielle saker/forhold
- Innbyggerinvolvering – hvordan er det gjennomført, når er det gjennomført, og hva er resultatet?
- Eventuelle intensjonsavtaler
- Andre dokumenter kommunen vurderer som relevant for vedtaket.

Hvis flere elementene i vedleggslisten fremkommer i samme dokument, må det tydeliggjøres i oversendelsen hvor man finner dem.	
Eventuelle kommentarer til vedleggsliste	
Grensejusteringer har vært utredet siden desember '15, og er tatt med i saken om endelig vedtak - juni '16.	
Innbyggerhøring og -involvering er lagt frem som egen sak før saken om endelig vedtak - samme møte juni '16.	
Beskrivelse k.sak 2014_063 Kommunereform, oppstart	Vedlegg k.sak 2014_063 Kommunereform, oppstart.pdf
Beskrivelse k.sak 2015_057 Kommuneref present faktagrl NordHelgeland	Vedlegg k.sak 2015_057 Kommuneref present faktagrl NordHelgeland.pdf
Beskrivelse k.sak 2015_058 Kommuneref present faktagrl Salten	Vedlegg k.sak 2015_058 Kommuneref present faktagrl Salten.pdf
Beskrivelse k.sak 2015_059 Kommuneref vurdering av bestaa som egen	Vedlegg k.sak 2015_059 Kommuneref vurdering av bestaa som egen.pdf
Beskrivelse k.sak 2015_060 Kommuneref beslutning om hoering	Vedlegg k.sak 2015_060 Kommuneref beslutning om hoering.pdf
Beskrivelse k.sak 2015_076 Kommunereform retningsvalg	Vedlegg k.sak 2015_076 Kommunereform retningsvalg.pdf
Beskrivelse k.sak 2016_007 Kommunereform, intensjonsgrunnlag Ytre Salten	Vedlegg k.sak 2016_007 Kommunereform, intensjonsgrunnlag Ytre Salten.pdf
Beskrivelse k.sak 2016_041 Kommunereform, involvering og hoering	Vedlegg k.sak 2016_041 Kommunereform, involvering og hoering.pdf
Beskrivelse k.sak 2016_042 Kommunereform, alternativ nye Bodoer eller bestaa som egen kommune	Vedlegg k.sak 2016_042 Kommunereform, alternativ nye Bodoer eller bestaa som egen kommune.pdf

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte onsdag den 17.12.2014 på Tjongsfjord samfunnshus

Av 17 medlemmer var 16 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 063/2014: KOMMUNEREFORM: OPPSTART

Jfr. saksutredning 22614

Formannskapetets innstilling:

1. Rødøy kommune utreder følgende alternativer til ny kommune:
  - a) Kystkommune med Nesna, Lurøy, Træna, Meløy
  - b) Kystkommune med Meløy
  - c) Nord-Helgeland med Rana, Lurøy, Træna, Nesna, Hemnes
  - d) Bestå som egen kommune
2. Følgende arbeidsgruppe nedsettes med åpning for justeringer etter kommunevalget:

A.	Olav Terje Hoff	Senterpartiet	Formannskapet, ordfører
B.	Torsten Simonsen	Rødøy fellesliste	Formannskapet, varaordfører
C.	Jon Egil Johansen	Kystpartiet	Formannskapet, opposisjonsleder
D.	Linda Olsen	Stø Kurs	Formannskapet
E.	Vidar Solheim	Fremskrittspartiet	
3. En mer detaljert prosessplan og organisering fastsettes våren 2015 når det er avklart hvilke kommuner som vil delta i den videre prosess, jfr. punkt 1.
4. Rødøy kommune avklarer innen første kvartal 2016 om de ønsker å inngå i en felles kommune basert på de utredninger og drøftelser som har vært mellom kommunene i perioden høsten 2014 – første kvartal 2016.
5. Kommunestyret skal holdes løpende orientert om prosessen.
6. Innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen.

Forslag fra Senterpartiet:

Arbeidsgruppe punkt 2:

Olav Terje Hoff
Torsten Simonsen
Jon Egil Johansen
Linda Olsen
Bodil Pettersen
Vidar Solheim
Anita Tustervatn

Forslag fra Vidar Solheim:

Tillegg punkt 2: Det oppnevnes personlige varamenn for arbeidsgruppen vedrørende kommunereformen. Formannskapet kan velge disse.

Forslag fra Torsten Simonsen:

Tillegg punkt 2: Det bør oppnevnes varamenn fra de kretsene som ikke er representert.

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte onsdag den 17.12.2014 på Tjongsfjord samfunnshus

Av 17 medlemmer var 16 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Vedtak:

1. Rødøy kommune utreder følgende alternativer til ny kommune:
  - a) Kystkommune med Nesna, Lurøy, Træna, Meløy
  - b) Kystkommune med Meløy
  - c) Nord-Helgeland med Rana, Lurøy, Træna, Nesna, Hemnes
  - d) Bestå som egen kommune
2. Følgende arbeidsgruppe nedsettes med åpning for justeringer etter kommunevalget:

Olav Terje Hoff
Torsten Simonsen
Jon Egil Johansen
Linda Olsen
Bodil Pettersen
Vidar Solheim
Anita Tustervatn

Det oppnevnes personlige varamenn for arbeidsgruppen vedrørende kommunereformen. Formannskapet kan velge disse. Det bør oppnevnes varamenn fra de kretsene som ikke er representert.
3. En mer detaljert prosessplan og organisering fastsettes våren 2015 når det er avklart hvilke kommuner som vil delta i den videre prosess, jfr. punkt 1.
4. Rødøy kommune avklarer innen første kvartal 2016 om de ønsker å inngå i en felles kommune basert på de utredninger og drøftelser som har vært mellom kommunene i perioden høsten 2014 – første kvartal 2016.
5. Kommunestyret skal holdes løpende orientert om prosessen.
6. Innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen.

Enstemmig.

Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret den 19.12.2014.

Ragnhild Aakre Seljevoll, førstekonsulent

Kopi: Rådmannen
Arbeidsgruppens representanter

22614

F-sak 067/2014

K-sak 063/2014

Saksbehandler: Kitt Grønningsæter

Sakens hjemmelsgrunnlag:

Jnr. ref:

Arkiv:

Klageadgang: nei

Off. dok: ja

KOMMUNEREFORM: OPPSTART

Regjeringen presenterte i kommuneproposisjonen (Prop. 95 S) våren 2014 et opplegg for en kommunereform. Merknadene fra stortingsbehandlingen viser at reformen oppslutning fra et flertall i Stortinget. Kommunene har fått utredningsplikt i forhold til framtidig kommunestruktur og fylkesmennene er gitt et særlig ansvar for å igangsette prosesser i de ulike fylkene. KS vil også være en viktig bidragsyter i arbeidet.

Arbeidet med en kommunereform er igangsatt. Reformen ble varslet i Regjeringens tiltredelseserklæring og Regjeringen fremmet i forbindelse med kommuneproposisjonen et opplegg for reformen. I dette redegjøres for bakgrunn, målsettinger, prosessplan og virkemidler.

Formannskapet har drøftet kommunereform i sine møter 23. oktober og 6. november. Veileder Veien mot ny kommune er gjennomgått og KMDs faktabase nykommune.no er presentert. Det fremmes nå sak for kommunestyret med orientering om kommunereformen og videre prosess med omkringliggende kommuner.

BEGRUNNELSE FOR KOMMUNEREFORMEN

Dagens kommunestruktur ble i det alt vesentlige etablert på 1960-tallet basert på Scheikomiteens anbefalinger. Etter det ble noen få av de sammenslåtte kommunene delt igjen. På slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet har det vært sammenslåinger i en del større byområder. Etter årtusensskiftet har det vært syv frivillige kommunesammenslåinger. Den siste av disse er sammenslåingen av Bjarkøy og Harstad kommuner pr. 01.01. 2013. I dag er det 428 kommuner i Norge.

Regjeringen og stortingsflertallet begrunner kommunereformen med at kommunene de siste 50-årene har fått stadig flere oppgaver og økt ansvar. Kommunene er i dag kanskje de mest sentrale aktørene i løsningen av viktige samfunnsoppgaver. Det stiller store krav til kommunene. I tillegg må kommunene være i stand til å håndtere nye velferdsoppgaver i fremtiden. Regjeringen peker spesielt på følgende utfordringer for kommunene på kort og lang sikt:

BEFOLKNINGSUTVIKLINGEN

Siden 1970 har befolkningen i Norge økt med 1,2 millioner innbyggere / 32 %. Siden 1985 har veksten vært på 22 %. Denne veksten er imidlertid ujevnt fordelt både mellom landsdeler og i forhold til kommunestørrelse. Folketallet har økt betydelig i de største kommunene, mens kommuner under 4000 innbyggere har opplevd en sterk nedgang.

Alderssammensetningen varierer også mellom kommunene og med kommunestørrelse. I 1985 utgjorde antall innbyggere over 67 år om lag 16,5 % av befolkningen både i kommuner som nå har under 4000 innbyggere (gjennomsnitt) og i Bergen og Oslo. I 2013 hadde andelen eldre økt i alle kommunegrupper bortsett fra i de fem største kommunene. For Bergen og Oslo var andelen over 67 år redusert til vel 11 pst. i 2013, mens

gjennomsnittet for kommuner med under 4 000 innbyggere var økt til vel 18 pst. De siste femten årene har kommunene vært gjennom en periode der antall eldre har vært relativt stabilt. Fram mot 2040 vil antall eldre over 67 år fordobles. Denne utviklingen vil innebære en betydelig økning i andelen eldre i alle grupper av kommuner i tiårene framover. Det medfører igjen økte utgifter til blant annet pensjoner, helse og omsorg, og vil være en utfordring for offentlige budsjetter.

SENTRALISERINGEN

Siden den siste store endringen i kommunestrukturen på 1960-tallet har vi opplevd en betydelig sentralisering av befolkningen. Befolkningsveksten i byområdene er ventet å holde seg høy. Her vil også den regionale integreringen fortsette i form av økt pendling og utvidelse av tettstedsområder rundt byene. Sentraliseringen vil de siste 30 årene vil trolig fortsette. For distriktskommunene vil innvandring kunne bidra til å opprettholde folketallet, men prognosene er usikre.

En sterk driver for sentraliseringen er kunnskapssamfunnet. Utdanningsnivået i Norge har økt markant siden 1970. Andel med høyere utdanning i aldersgruppen 20-66 år utgjorde 30 % i 2012 mot 7,4 % i 1970. På landsbasis studerer over halvparten av studentene utenfor hjemfylket. Søkere utenfor universitetsfylkene er mest mobile, mens ungdom i fylker med universitet/store høyskoler med et bredt tilbud er minst mobile. Andelen kommunalt sysselsatte avtar med økende innbyggertall. I kommuner med under 3 000 innbyggere arbeider 27,6 % av de sysselsatte i kommuneforvaltningen, mens andelen i kommuner med over 50 000 innbyggere er 14,6 %.

Kommunikasjonene, både hva gjelder tradisjonell transportinfrastruktur og elektronisk, er langt bedre i dag enn for 50 år siden. Dette har gitt folk og foretak større rekkevidde. I 1990 jobbet 28 % i en annen kommune enn bostedskommunen. I 2012 var det tilsvarende tallet 34 %.

Den økte pendlingen har først og fremst gitt sterkere integrasjon mellom kommuner i allerede eksisterende bo- og arbeidsmarkedsregioner. Sentraliseringen har samtidig medført færre innbyggere i de mest spredtbygde områdene i landet. Her har det også skjedd en regional sentralisering med vekst i tettstedene. En slik vekst i tettstedene vil gi innbyggerne et større og bredere servicetilbud og dermed bidra til at hovedtrekkene i bosettingsmønsteret kan opprettholdes.

MANGLENDE SAMSVAR MELLOM ADMINISTRATIVE OG FUNKSJONELLE INNDELINGER

Kommunene er i stadig større grad involvert i oppgaveløsningen av nasjonale og globale samfunnsutfordringer. Bærekraftig samfunnsutvikling handler om å møte klima- og miljøutfordringene, sikre gode levekår og sosial inkludering samt bidra til et konkurransedyktig næringsliv. På alle disse områdene har kommunene i dag viktige oppgaver.

Befolknings- og kommunikasjonsutviklingen har endret de funksjonelle samfunnsutviklingsområdene. Kommunestrukturen er i liten grad endret i tråd med denne utviklingen. De fleste funksjonelle samfunnsutviklingsområder dekker i dag flere kommuner. Særlig i byområdene er mulighetene store fremover for å sikre en helhetlig og bærekraftig utvikling i areal-, transport- og boligplanlegging med større og mer robuste kommuner.

MANGE VIKTIGE OPPGAVER STILLER ØKTE KRAV TIL INNBYGGERNE

Det er 50 år siden siste store endring i kommunestrukturen i Norge. Denne reformen var begrunnet i innføring av niårig skole for alle. De siste 50 årene har kommunenes oppgaver blitt utvidet på en rekke områder.

Eksempler på dette er:

- utvidelser av barnehagetilbudet
- tidligere skolestart
- universell videregåendeutdanning

- utvidelser av helse- og omsorgstilbudet
- kommunene har fått ansvar for sykehjem
- HVPU-reformen ga kommunene ansvaret for psykisk utviklingshemmede
- det er gjennomført handlingsplaner for pleie- og omsorgstjenester og opptrappingsplan for psykisk helse
- samhandlingsreformen fra 2012 forutsetter oppbygging av nye tilbud i kommunene
- gjennom folkehelseloven har kommunene fått et større og klarere ansvar for forebyggende arbeid
- PP-tjenesten er utvidet
- skolestart for seksåringer ble innført i 1997
- barnehagereformen med utbygging til full dekning er nylig avsluttet
- kunnskapsløftet stiller økte krav til skoleeierrollen og til systematisk arbeid med kvalitetsforbedringer
- barnevernstjenesten er blitt vesentlig utvidet de siste årene
- plan- og bygningsloven stiller i dag strenge krav til kommunene i forhold til prosedyrer som skal følges, helhetlig tenkning og samhandling med andre offentlige instanser, næringsliv og innbyggerne

Veksten må også ses i sammenheng med den sterke befolkningsveksten som har gitt store sysselsettings- og investeringsbehov for kommunesektoren. I 2012 sto kommunene og fylkeskommunene for vel halvparten av den offentlige tjenesteproduksjonen og sysselsatte om lag en femdel av alle yrkesaktive i landet. Aktiviteten i kommunesektoren målt ved endringer i sysselsettingen, produktinnsats og realinvesteringer har økt betydelig siden 1990.

ØKTE KRAV TIL KAPASITET OG KOMPETANSE

Veksten i oppgaver, flere rettighetsbaserte tjenester og befolkningsveksten har gjort kravene til kapasitet og kompetanse er betydelig skjerpet de siste 50 årene. Videre gjør den demografiske utviklingen at konkurransen om arbeidskraften vil øke i årene framover. Kommunene må konkurrere med andre samfunnssektorer om arbeidskraften.

UTFORDRINGER FOR LOKALDEMOKRATIET

Lokaldemokratiet er knyttet både til kommunens makt og myndighet og omfanget av reelle beslutninger i kommunen, men også til mulighet for innbyggerne til å påvirke beslutninger som er viktige for hverdagen deres.

Regjeringen peker på at etter hvert som oppgavene og ansvaret for kommunene er blitt flere og mer komplekse har det vokst fram flere interkommunale selskaper og økt statlig styring av kommunene. Det pekes på at interkommunale selskaper minsker mulighet til folkevalgt styring og kontroll. Videre uttrykkes det også at for sterk statlig styring utfordrer lokaldemokratiet legitimitet i befolkningen. Regjeringen mener at større kommuner vil redusere behovet for interkommunale selskaper og behovet for statlig styring.

REGJERINGENS MÅL FOR EN NY KOMMUNEREFORM

1) GODE OG LIKEVERDIGE TJENESTER TIL INNBYGGERNE

Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester.

2) HELHETLIG OG SAMORDNET SAMFUNNSUTVIKLING

Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnssikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i

kommunen. Det er ønskelig at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.

3) BÆREKRAFTIGE OG ØKONOMISK ROBUSTE KOMMUNER

Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og næringssammensetning. Det gjør kommunene mer robuste overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.

4) STYRKE LOKALDEMOKRATIET OG GI STØRRE KOMMUNER FLERE OPPGAVER

Større og mer robuste kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger. Færre og større kommuner som gjennomfører en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, vil redusere behovet for statlig detaljstyring. Kommunene vil slik få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbudet til innbyggernes behov.

PROSESS OG VIRKEMIDLER

ORGANISERING OG STØTTE TIL DE REGIONALE PROSESSENE

De regionale prosessene startet høsten 2014 og avsluttes ved utgangen av 2016. Fylkesmannen har fått ansvar for å igangsette de regionale prosessene. Departementet gir økonomisk støtte til en prosessveileder i det enkelte fylkesmannsembete fra høsten 2014. I Nordland er tilsetting gjort. Departementet ønsker at de regionale prosessene gjennomføres i et samarbeid mellom fylkesmannen og KS (Kommunesektorens organisasjon) regionalt.

ØKONOMISKE VIRKEMIDLER

Departementet vil dekke nødvendige engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell. Støtten til dekning av engangskostnadene differensieres etter antall kommuner og antall innbyggere i sammenslåingen. Minimum 20 mill kroner. Maks 65 mill. kroner.

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	0-19 999 innbyggere	20- 49 999 innbyggere	50- 99 999 innbyggere	Over 100 000 innbyggere
2 kommuner	20 000 000	25 000 000	30 000 000	35 000 000
3 kommuner	30 000 000	35 000 000	40 000 000	45 000 000
4 kommuner	40 000 000	45 000 000	50 000 000	55 000 000
5 eller flere kommuner	50 000 000	55 000 000	60 000 000	65 000 000

Kommuner som slår seg sammen vil kunne få reformstøtte for å lette overgangen til en ny kommune. Reformstøtten går til alle sammenslåtte kommuner. Støtten er differensiert etter innbyggertall i den nye kommunen. Maksimalt beløp er 30 millioner kroner for de mest folkerike sammenslåingene.

Antall innbyggere i sammenslåingen	Reformstøtte
0-14 999 innbyggere	5 mill.
15 000- 29 999 innbyggere	20 mill.
30 000- 49 999 innbyggere	25 mill.
Over 50 000 innbyggere	30 mill.

Dagens ordning med inndelingstilskuddet videreføres. Med dagens inndelingstilskudd får den nye sammenslåtte kommunen beholde tilskudd som om den fortsatt var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen, før inndelingstilskuddet trappes ned over 5 år. Dette er en gunstig og langsiktig ordning for kommunene, som får god tid på seg til å tilpasse seg nye rammebetingelser. KS har utviklet en enkel modell

som viser økonomiske utslag av kommunesammenslåinger – gitt dagens inntektssystem. Modellen kan beregne utslag for sammenslåing av inntil sju kommuner og er oppdatert etter statsbudsjettet for 2015.

Regjeringen legger opp til en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene i løpet av perioden. Gjennomgangen av inntektssystemet vil ses i sammenheng med kommunereformen.

FREMDRIFTSPLAN OG MILEPÆLER

De regionale prosessene ledet av fylkesmennene startet høsten 2014 og avsluttes ved utgangen av 2016. Regjeringen tar sikte på å legge fram en melding til Stortinget våren 2015 med forslag til nye oppgaver til robuste kommuner. Her vil det også være eksempler på hvordan den statlige styringen av større og mer robuste kommuner kan reduseres.

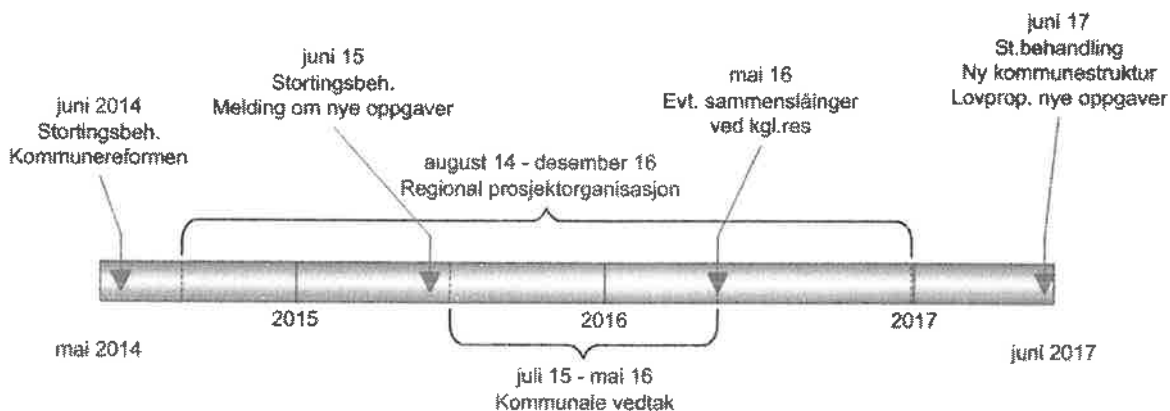
Departementet legger opp til to ulike løp i reformperioden

Løp 1: Kommuner som vedtar sammenslåing senest høsten 2015: kongelig resolusjon

Kongen i statsråd har myndighet til å vedta sammenslåinger der kommunene er enige. For kommuner som gjør kommunestyrevedtak i løpet av høsten 2015, vil departementet legge til rette for at sammenslåing skal kunne vedtas på nasjonalt nivå i løpet av våren 2016. Disse sammenslåingene vil kunne tre i kraft fra 1. januar 2018.

Løp 2: Proposisjon om en helhetlig kommunestruktur til Stortinget våren 2017

I reformen legges det opp til at kommunene fatter vedtak Innen sommeren 2016. Regjeringen planlegger å fremme en samlet proposisjon til Stortinget om ny kommunestruktur våren 2017. Kommunale vedtak som fattes høsten 2015, men som ikke følges opp av kongelig resolusjon våren 2016, vil også bli inkludert i proposisjonen. I utarbeidelsen av beslutningsgrunnlag for Stortinget vil det bli lagt til grunn at enkeltkommuner ikke skal kunne stanse endringer som er ønsket og hensiktsmessige ut fra regionale og nasjonale hensyn. I proposisjonen vil det dermed kunne foreslås sammenslåinger av kommuner som avviker fra de lokale vedtakene. Departementet legger til grunn at sammenslåingene som et utgangspunkt vil iverksettes senest fra 1. januar 2020.

HJEMMEL OM PÅLAGT INTERKOMMUNALT SAMARBEID

Departementet vil utrede en generell hjemmel i kommuneloven som gir anledning for å pålegge interkommunalt samarbeid for å få større fagmiljø i de tilfeller kommunene på grunn av avstander ikke ønsker å slå seg sammen. En slik generell hjemmel kan erstatte hjemlene i særlovene (finnes i dag blant annet i plan- og bygningsloven, helse- og omsorgstjenesteloven, folkehelseloven, kommuneloven og brann- og eksplosjonsvernloven).

AVVIKLING AV SAMKOMMUNEN

Regjeringen tar sikte på å utvikle den muligheten for interkommunalt samarbeid som ligger i samkommunen.

SAMMENSLÅINGSALTERNATIVER

Formannskapet har drøftet følgende alternativer til ny kommune:

1. Kystkommune med Nesna, Lurøy, Træna, Meløy
2. Kystkommune med Meløy
3. Bykommune med Rana
4. Nord-Helgeland med Rana, Lurøy, Træna, Nesna, Hemnes
5. Bestå som egen kommune

Ikke prioritert rekkefølge. Disse er basert på at kommunene blir enige om å utrede. Det kan komme kommuner til eller det kan gå ut kommuner.

ARBEIDSGRUPPE

Formannskapet har foreslått følgende arbeidsgruppe bestående av en representant fra hver liste:

• Olav Terje Hoff	Senterpartiet	Formannskapet, ordfører
• Torsten Simonsen	Rødøy fellesliste	Formannskapet, varaordfører
• Jon Egil Johansen	Kystpartiet	Formannskapet, opinionsleder
• Linda Olsen	Stø kurs	Formannskapet
• Vidar Solheim	Fremskrittspartiet	

FREMDRIFT

Ordfører, varaordfører, opposisjonsleder og rådmann har i høst deltatt på flere møter med Fylkesmannen, herunder på oppstartsmøte for alle regionrådene i Nordland, som observatør i Indre Helgeland regionråd og Salten regionråd, samt som medlem i Helgeland Regionråd. Rødøy var også med som observatør i felles kommunestyremøte i V-HALD kommunene hvor Fylkesmannen, statssekretær fra KMD og fylkesrådsleder deltok.

En videre fremdriftsplan vil med bakgrunn i regjeringens overordnede plan kunne se ut som følger:

- Den enkelte kommune avklarer innen første kvartal 2016 om de ønsker å inngå i en felles kommune basert på de utredninger og drøftelser som har vært mellom kommunene i perioden høsten 2014 – første kvartal 2016.
- Innen utgangen av juni 2016 fremmes søknad om kommunesammenslåing
- Ny kommune vedtas som del av en samlet proposisjon om ny kommunestruktur våren 2017
- En felles kommune etableres 01.01. 2020 med lokalvalg til de nye kommunene høsten 2019
- En mer detaljert prosessplan og organisering fastsettes våren 2015 når det er avklart hvilke kommuner som vil delta i den videre prosess, jfr. punkt 2.

KOMMUNIKASJON

Departementet har utarbeidet et opplegg for spørreundersøkelser som kommunene vil få tilbud om å bruke i høringen av innbyggerne, som et alternativ til folkeavstemninger.

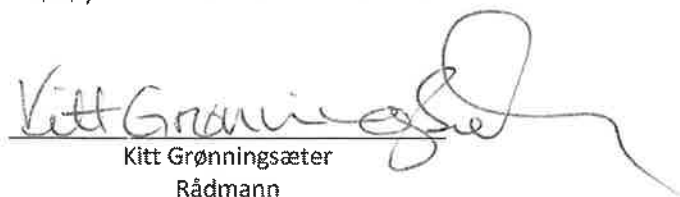
Departementet vil dekke inntil 100 000 kroner til hver kommune til informasjon og høring av innbyggerne. Kommunene velger selv om de vil bruke spørreundersøkelsene eller ha folkeavstemninger, eller gjøre begge deler. Det er viktig at innbyggerne blir hørt. Rødøy kommune har allerede informert innbyggerne om prosessen vi skal gjennom, i anledning folkemøter om kommuneplanens samfunnsdel.

RÅDMANNENS INNSTILLING

1. Rødøy kommune utreder følgende alternativer til ny kommune:
  - A. _____
  - B. _____
  - C. _____
  - D. _____
  - E. _____

2. Følgende arbeidsgruppe nedsettes:
  - A. _____
  - B. _____
  - C. _____
  - D. _____
  - E. _____

3. En mer detaljert prosessplan og organisering fastsettes våren 2015 når det er avklart hvilke kommuner som vil delta i den videre prosess, jfr. punkt 1.

4. Rødøy kommune avklarer innen første kvartal 2016 om de ønsker å inngå i en felles kommune basert på de utredninger og drøftelser som har vært mellom kommunene i perioden høsten 2014-første kvartal 2016.

5. Kommunestyret skal holdes løpende orientert om prosessen.

6. Innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen.

Rødøy kommune 17. november 2014

Kitt Grønningsæter
Rådmann

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy formannskap i møte torsdag den 27. november 2014

Av 5 medlemmer var 5 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 067/2014: KOMMUNEREFORM: OPPSTART

Jfr. saksutredning 22614

Rådmannens innstilling:

1. Rødøy kommune utreder følgende alternativer til ny kommune:
  - A. _____
  - B. _____
  - C. _____
  - D. _____
  - E. _____
2. Følgende arbeidsgruppe nedsettes:
  - A. _____
  - B. _____
  - C. _____
  - D. _____
  - E. _____
3. En mer detaljert prosessplan og organisering fastsettes våren 2015 når det er avklart hvilke kommuner som vil delta i den videre prosess, jfr. punkt 1.
4. Rødøy kommune avklarer innen første kvartal 2016 om de ønsker å inngå i en felles kommune basert på de utredninger og drøftelser som har vært mellom kommunene i perioden høsten 2014 – første kvartal 2016.
5. Kommunestyret skal holdes løpende orientert om prosessen.
6. Innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen.

Forslag fra Torsten Simonsen:

Nytt punkt 1:

Rødøy kommune utreder følgende alternativer til ny kommune:

- A. Kystkommune med Nesna, Lurøy, Træna, Meløy
- B. Kystkommune med Meløy
- C. Nord-Helgeland med Rana, Lurøy, Træna, Nesna, Hemnes
- D. Bestå som egen kommune

Nytt punkt 2:

Følgende arbeidsgruppe nedsettes med åpning for justeringer etter kommunevalget:

A. Olav Terje Hoff	Senterpartiet	Formannskapet, ordfører
B. Torsten Simonsen	Rødøy fellesliste	Formannskapet, varaordfører
C. Jon Egil Johansen opposisjonsleder	Kystpartiet	Formannskapet,
D. Linda Olsen	Stø Kurs	Formannskapet
E. Vidar Solheim	Fremskrittspartiet	

Vedtak:

1. Rødøy kommune utreder følgende alternativer til ny kommune:
  - A. Kystkommune med Nesna, Lurøy, Træna, Meløy
  - B. Kystkommune med Meløy
  - C. Nord-Helgeland med Rana, Lurøy, Træna, Nesna, Hemnes

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy formannskap i møte torsdag den 27. november 2014

Av 5 medlemmer var 5 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

2. D. Bestå som egen kommune
Følgende arbeidsgruppe nedsettes med åpning for justeringer etter kommunevalget:
  - A. Olav Terje Hoff Senterpartiet Formannskapet, ordfører
  - B. Torsten Simonsen Rødøy fellesliste Formannskapet, varaordfører
  - C. Jon Egil Johansen Kystpartiet Formannskapet, opposisjonsleder
  - D. Linda Olsen Stø Kurs Formannskapet
  - E. Vidar Solheim Fremskrittspartiet
3. En mer detaljert prosessplan og organisering fastsettes våren 2015 når det er avklart hvilke kommuner som vil delta i den videre prosess, jfr. punkt 1.
4. Rødøy kommune avklarer innen første kvartal 2016 om de ønsker å inngå i en felles kommune basert på de utredninger og drøftelser som har vært mellom kommunene i perioden høsten 2014 – første kvartal 2016.
5. Kommunestyret skal holdes løpende orientert om prosessen.
6. Innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen.

Enstemmig.

Rett utskrift

Rødøy kommune, rådmannskontoret den 27.11.14.

Else Uran
Else Uran, ktrfulim

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte torsdag den 01.10.15 på Rådhuset, Vågaholmen

Av 17 medlemmer var 16 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 057/2015: KOMMUNEREFORM: PRESENTASJON AV FAKTAGRUNNLAG NORD-HELGELAND
Jfr. saksutredning 18615

Rådmannens innstilling:

Kommunestyret er tilfreds med det felles utredningsarbeidet som er gjennomført under ledelse av rådmennene i de seks kommunene, og tar utredningen «Ny kommune Nord-Helgeland» til orientering.

Vedtak:

Som innstillingen. Enstemmig.

Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret den 02.10.2015.

Brita Kjerpeseth Omnes
Brita Kjerpeseth Omnes

Kopi:

- Rådmannen

18615**K-sak 057/2015**

Saksbehandler: Kitt Grønningsæter

Sakens hjemmelsgrunnlag:

Jnr. ref:

Arkiv:

Klageadgang: nei

Off. dok: ja

KOMMUNEREFORM: PRESENTASJON AV FAKTAGRUNNLAG NORD-HELGELAND

MANDAT FRA KOMMUNESTYRENE

Kommunestyrene i kommunene Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna, Hemnes og Rana har bedt om at alternativet «Ny kommune på N-Helgeland» utredes, for flere av kommunene som et av flere alternativ. Rådmennene i kommunene har besluttet å utrede dette i egen regi og Fylkesmannen i Nordland har bevilget kr 600 000 i skjønnsmidler til arbeidet. Prosjektleder har vært Ole Petter Rundhaug, assisterende rådmann i Rana kommune.

Flere av kommunene har lagt til grunn at utredningen av dette alternativet skal legges opp slik at det også gir et faktagrunnlag for å kunne vurdere «0-alternativet».

Det er svært krevende å utrede en kompleks problemstilling som dette der konsekvensene av at seks kommuner eventuelt går sammen i en ny kommune skal vurderes. Kommunene har bidratt til å systematisere faktagrunnlaget gjennom representanter i egne økonomi- og IKT-grupper samtidig som de har gitt kvalitative innspill til prosjektleder ved å besvare spørsmål knyttet til nåsituasjonen og utfordringene de ser i et 15-20 års perspektiv.

Rådmannsgruppa har i lag med prosjektleder konkludert med at utredningen oppfyller de sentrale målsettingene som ble formulert i prosjektplanen og at den bør kunne gi kommunene et godt grunnlag for den videre behandling av denne saken fram til våren 2016. Utredningen «Ny kommune Nord-Helgeland» følger saken som eget vedlegg 1.

FORVENTNINGER TIL KOMMUNENE

Fylkesmannen i Nordland v/prosessveileder Silja Ildgruben deltok på møtet med politiske ledelse i kommunene 18.juni 2015 på Lovund og klargjorde hvilke forventninger KMD/FM har til kommunene høsten 2015/våren 2016. Figuren nedenfor viser de fasene hver kommune forventes å gjennomføre høsten 2015/våren 2016:

Dette utdypes nærmere i brev av 9. september 2015 til kommunene fra Fylkesmannen i Nordland (vedlegg 2) hvor de viktigste milepælene fram til vedtak juni 2016 oppsummeres. Aktiviteter som hver kommune må ta ansvar for er farget lys brunt:

Periode	Nødvendig avklaring	Koordinering/organisering/saksbehandling
HØST 2015	Avklaring av utredningsalternativ	<i>Aktuelle geografiske retningsvalg må koordineres mellom enkeltkommunene. Retningsvalg som ikke er forankret i gjensidige intensjoner om en felles prosess bør legges bort.</i>
	Utredning av 0-alternativet	<i>Utredningen må svare på regjeringens 10 kriterier for en ny framtidig kommune. Det bør utarbeides en egen vurdering av kommunens sårbarhet. Her bør det vurderes kommunens avhengighet av interkommunalt samarbeid i dag og hvordan et utvidet samarbeid vil slå ut i fht. politisk styring og kompleksitet for kommunen.</i>
	Felles utredning av realistiske alternativ	<i>Oppstart av felles prosjekt med tydelig prosess, innhold og framdriftsplan. De kommuner som inngår i felles sammenslåingsalternativ bør sammen gjennomføre en utredning som viser fordeler/ulempes som en eventuell kommunesammenslåing vil gi. Utfordringen bør bygge på et utfordringsbilde for dagens kommuner og beskrive mulighetsbilde for en ny kommune. Behov for grensejustering bør tas med i utredningen.</i>
	Innbyggerdialog	<i>Plan for innbyggermedvirkning</i>
	Forankring	<i>Sak til kommunestyret etter valget om status og den videre prosess</i>
	Reduksjon av alternativ	<i>Sak til kommunestyret med oppsummering av kunnskapsgrunnlaget for de ulike alternativene og vedtak om retningsvalg</i>
	Intensjonsgrunnlag/ intensjonsavtale	<i>De kommuner som har valgt sammenslåingsalternativ(er), bør ha kommet godt i gang med intensjonsgrunnlag/ intensjonsavtale</i>
VÅR 2016	Intensjonsavtale	<i>Vedtaks i kommunestyret og presenteres for befolkningen som grunnlag for høring</i>
	Forankring og vedtak	<i>En eller flere behandlinger i kommunestyret</i>
	Høring	<i>Vedtaks i kommunestyret om høringsform. Gjennomføring av høring.</i>
	Vedtaks	<i>Innen utgangen av juni. Vedtak om ny kommune.</i>

KONKLUSJONER FRA MØTE MED POLITISK LEDELSE I DE SEKS KOMMUNENE

Hovedkonklusjoner fra møtet 26. august 2015:

- Forestående prosess rundt intensjonsgrunnlag bør konkretiseres via felles saksframlegg som forelegges kommunestyrene i løpet av oktober.

Referat fra møtet følger som vedlegg 3.

De følgende avsnittene omtaler prosessen rundt intensjonsgrunnlag:

INTENSJONGRUNNLAG

Dette arbeidet forutsettes å være forankret i kommunestyrene og være styrt av politisk ledelse i kommunene. På det første møtet bør en ta stilling til organisering av arbeidet og en av ordførerne bør lede arbeidsgruppa. I møtet 26. august ble det foreslått at prosjektledelsen lager et utkast til intensjonsgrunnlag som utgangspunkt for de innledende drøftingene.

Intensjonsgrunnlaget kan utformes som et «Fakta- og intensjonsgrunnlag» hvor en drar ut de fakta en mener er relevante fra utredningen «Ny kommune Nord-Helgeland» og konkretiserer de mål som kommunene mener må oppfylles for at det skal være aktuelt å gå sammen i en ny kommune. Dette betinger at hver kommune har gjennomført en intern prosess for å forankre egne prioriteringer. Dette dokumentet vil være en «kortversjon» som i neste omgang vil danne grunnlag for en eventuell intensjonsavtale som presenteres innbyggerne som grunnlag for høring.

Vedlagt følger eksemplet «Ofoten – fakta og intensjonsgrunnlag» – vedlegg 4.

Intensjonsgrunnlaget videreføres i en intensjonsavtale hvis kommunestyret ønsker det.

INTENSJONSAVTALEN

Fra prosessen Rissa-Leksvik oppsummeres:

- Intensjonsavtalen er på tre sider og inneholder nokså generelle hovedmål og delmål. For øvrig preges avtalen av at den er konkret og inneholder en del viktige avklaringer.
- Kommunesenteret skal ligge i Rissa. Begrunnelsen er at «dette på sikt vil tjene alle deler av den nye kommunen». Tanken er at «av distriktpolitiske hensyn er det viktig å velge et kommunesenter som vil ha utviklingspotensial i samarbeid og konkurranse med andre sentra i regionen». Men det er også gjort klart i avtalen at det skal legges sentrale funksjoner og lederstillinger til kommunehuset i Leksvik. Det er omtrent 45 minutters biltur mellom kommunesentrene.
- Det er enighet om at den nye kommunen skal hete verken Rissa eller Leksvik, men et endelig navn er ikke bestemt.
- Avtalen slår fast at ingen skal sies opp som en konsekvens av sammenslåingen.
- Som en del av fremtidig samfunnsutvikling, legger Leksvik og Rissa vekt på utbygging av ny, felles videregående skole. Den ønskes lagt til Vanvikan, som ligger i dagens Leksvik kommune men midt mellom de to kommunesentrene.
- Kommunene tok utgangspunkt i intensjonsavtalen som nabokommunene Mosvik og Inderøy skrev under i 2010, som førte til sammenslåing i 2012. Rissa og Leksvik sin avtale ble likevel ganske annerledes. Dette understreker at intensjonsavtaler bør være så konkrete at hver enkelt blir unik og tilpasset lokale forhold. Ordførerne i Leksvik og Rissa var enige om at avtalen ikke måtte være for omfattende.

Suksessfaktorer i arbeidet med intensjonsavtalen:

- Tidlig i februar 2015 gjennomførte Rissa og Leksvik et felles formannskapsmøte hvor innholdet i en intensjonsavtale ble skissert.
- Rissa og Leksvik opprettet også et forhandlingsutvalg, bestående av politikere (ordførere, varaordførere og opposisjonsledere) og tre personer fra administrasjonen i hver kommune. Dessuten var tillitsvalgte fra begge kommunene med i utvalget. Kommunenes forhandlingsutvalg hadde bare to møter. Det var likevel omfattende kontakt mellom møtene. Etter en drøy måned, 12. mars, vedtok formannskapene intensjonsavtalen og kommunestyrene fulgte opp med enstemmige vedtak.
- Folkeavstemming gjennomført i forbindelse med valget – i Rissa stemte 63% for sammenslåing og i Leksvik ble det stemmelikhet for og mot sammenslåing

Det var flere faktorer som bidro til at arbeidet frem mot en vedtatt intensjonsavtale ble vellykket:

- Kommunene var enige om at det ikke var noen fordel at dette arbeidet ble dratt ut for lenge. Da kommunene først hadde bestemt seg for å gå for en intensjonsavtale, valgte de å bevilge seg kort tid.
- Ordførerne fremhever at prosessen frem til intensjonsavtalen var preget av gjensidig tillit og forståelse. Dette er verdier som også var viktige i arbeidet som førte frem til vedtak om sammenslåing av Stokke, Andebu og Sandefjord.
- Sentrale politikere og administrativ ledelse har sittet i førersetet. Dette samsvarer med viktige funn i Distriktscenterets kartlegging av 14 forsøk på kommunesammenslåing i Norge fra 2000 til 2013.
- Kommunene har benyttet gode og varierte metoder for å involvere befolkningen, som folkemøter, facebook-sider om kommunereformen og opplegg rettet spesielt mot ungdom. Distriktscenteret har samlet gode eksempler på hvordan ungdom kan involveres.

KONKLUSJON

Rødøy kommune har deltatt aktivt i arbeidet med utredningen. Faktagrunnlaget danner godt grunnlag for å vurdere «Ny kommune Nord-Helgeland». Faktagrunnlaget vil også brukes i vurderingen av alternativet å bestå som egen kommune.

Kommunestyret i Rødøy har gitt fullmakt til å jobbe videre med to intensjonsgrunnlag – Nord-Helgeland og Salten, og vedtatt fremdriftsplan som er i tråd med fylkesmannens anbefalinger. Det videre arbeidet med intensjonsgrunnlag vil kunne gi ytterligere opplysninger før Rødøy kommune skal gjøre et retningsvalg.

VEDLEGG

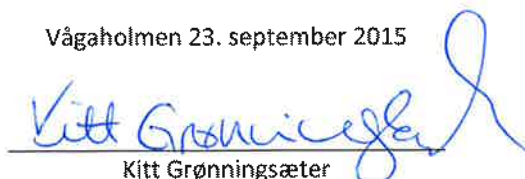
1. Ny kommune Nord-Helgeland, utredning
2. Fylkesmannen i Nordland, Status for kommunereformarbeidet og videre prosess, brev av 9. september 2015
3. Referat fra møte med politisk møte 26. august 2015
4. Ofoten – fakta og intensjonsgrunnlag

RÅDMANNENS INNSTILLING

Kommunestyret er tilfreds med det felles utredningsarbeidet som er gjennomført under ledelse av rådmennene i de seks kommunene, og tar utredningen «Ny kommune Nord-Helgeland» til orientering.

Vågaholmen 23. september 2015

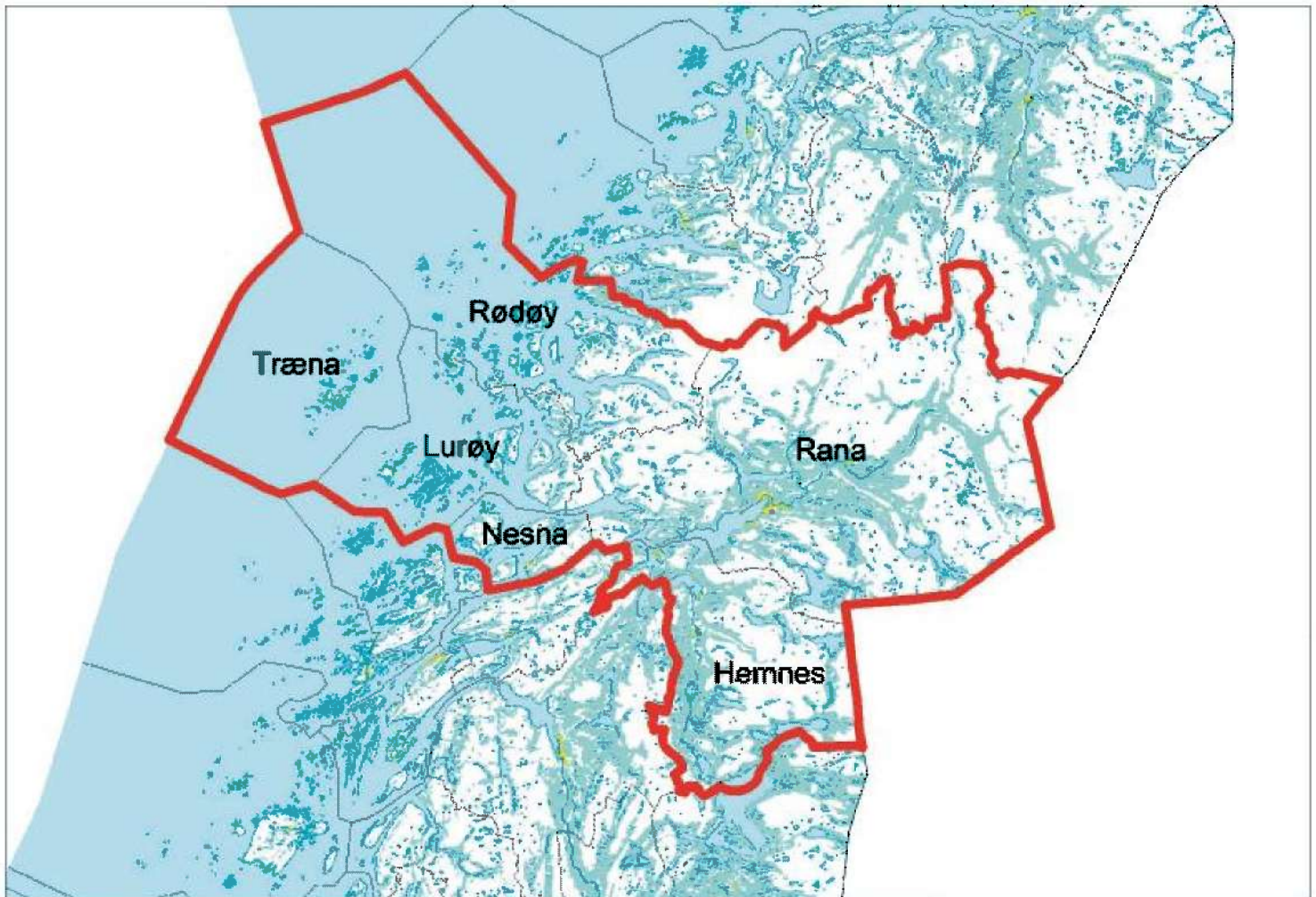

Kitt Grønningseter
Rådmann

Ny kommune Nord-Helgeland

INNHALDSFORTEGNELSE

Innholdsfortegnelse	1
FORORD	3
1. Areal og befolkning.....	4
2. Sammendrag.....	5
3. Bakgrunn for utredningen	12
3.1 Kommunenes utredningsplikt	12
3.2 Andre alternativ kommunene har ønsket å utrede	13
4. Prosjektplan og metode	13
4.1 Prosjektplan kommuneutredning	13
4.2 Valg av metode.....	16
5. Historikk og status kommunestruktur	17
5.1 Sentrale utviklingstrekk.....	17
5.2 Christiansen-utvalget.....	19
5.3 Frivillighetslinja	20
6. Framtidens kommunestruktur	20
6.1 Nasjonalt prosjekt i 2003 igangsatte en del prosesser	20
6.2 Dagens situasjon.....	22
6.3 St.melding nr. 14 (2015) om nye oppgaver.....	23
6.4 Kommunale tjenester som leveres lokalt uavhengig av kommunestruktur ..	25
6.5 Konsekvenser for andre aktører og institusjoner	26
7. Befolkning.....	26
7.1 Folketall og befolkningsutvikling	26
8. Sysselsetting og næringsutvikling.....	31
8.1 Sysselsetting	31
8.2 Pendling.....	33
8.3 Utvikling i ulike bransjer og næringer	37
8.4 Arbeidsledighet	38
8.5 Utvikling i Nærings NM	38
8.6 NHO' Nærings-NM 2014.....	40
8.7 NHO's Kommune-NM 2015.....	41
9. Lokaldemokratiet - status i kommunene	41
10. Interkommunalt samarbeid.....	44
10.1 Definisjon av interkommunalt samarbeid	44
10.2 Nordland sammenlignet med andre fylker	44
10.3 Antall ordninger pr kommune	45
10.5 Dagens situasjon på Nord-Helgeland.....	48
11. dagens kommuneØkonomi.....	52
11.1. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner	53

11.2	Økonomisk status	53
11.3	Eiendomsskatt	62
11.4	Samlede gebyrer i kommunene	65
11.5	Konsesjonskraft	66
12.	Statlig støtte til kommunesammenslåing.....	67
12.1	Engangskostnader.....	67
12.2	Reformstøtte	68
12.3	Inndelingstilskudd	69
13.	Økonomisk potensial «Ny kommune N-Helgeland»	70
14.	Mulige effektiviseringsgevinster ved sammenslåing	71
14.1	Mulige effektiviseringsgevinster i administrasjonen	72
14.2	Mulige effektiviseringsgevinster ved tjenesteproduksjonen.....	73
15.	Oppsummering - økonomi	76
16.	Tjenestetilbud og myndighetsutøvelse	78
16.1.	Kommunenes rolle som tjenesteyter og myndighetsutøver	78
16.2.	Status og utfordringer	79
17.	Nye oppgaver for større kommuner	84
18.	Samfunnsutviklerrollen	85
18.1	Kommunens rolle som samfunnsutvikler	85
18.2	Arbeidsmarkedsintegrasjon	85
19.	Organisering av tjenesteproduksjon/myndighetsutøvelse	86
19.1	Avstand til nytt kommunesenter	87
19.2	Utfordringer knyttet til infrastruktur og samferdselsløsninger	88
19.3	Digitalisering og ny kommunikasjon som alternativ til fysisk nærhet	89
19.4	Oppsummering - tjenestetilbud og myndighetsutøvelse	91
20.	Sterke og svake sider ved de ulike kommunene	92
20.1	Oppsummering av utfordringer/konsekvenser for kommunene	95
21.	Mulige organisasjonsmodeller	95
21.1	Samlokalisering av administrative oppgaver	96
21.2	Geografisk funksjonsdeling.....	96
21.3	Desentralisert administrasjon	97
21.4	Lokale servicekontor	98
22.	Politisk organisering.....	98
22.1	Mulige målsettinger.....	98
22.2	Kommunen skal bidra til utvikling av levende lokalsamfunn.	99
	Kilder:	101
	Vedlegg 1: Vedtak i IHR og kommunestyret	102
	Vedlegg 2: Kommuneoppdraget fase 1 og fase 2.....	104
	Vedlegg 3: Næringsutvikling i kommunene 2009-2013	109
	Vedlegg 4: Demokrati – administrativ og politisk vurdering.....	114

FORORD

Stortinget har som del av kommunereformen pålagt kommunene en utredningsplikt og kommunestyrene i kommunene Træna, Rødøy, Nesna, Hemnes og Rana har besluttet at «Ny kommune på Nord-Helgeland» er et av alternativene en ønsker utredet.

Utredningsarbeidet har vært ledet av rådmennene i de respektive kommunene og undertegnede har ivarett rollen som prosjektleder. Fylkesmannen i Nordland har bidratt med kr. 600.000,- i skjønnsmidler til utredningsarbeidet og hver av kommunene har fått kr. 45.000,- til dekning av egne utredningsutgifter.

Kommunene har bidratt i arbeidet med faktagrunnlaget og gitt kvalitative innspill til prosjektledelsen med bakgrunn i konkrete spørsmål knyttet til nåtid og framtid hentet fra KMD's veileder. Rana kommunes økonomiavdeling har bistått i analyse og sammenstilling av den økonomiske delen av faktagrunnlaget.

Prosjektplanens mål vurderes som delvis oppfylt i utredningen som her presenteres og dekker de tema som er tatt med i planen. Dokumentet er ført i pennen av prosjektleder og i den grad det gjøres vurderinger i utredningen, er de å anse som prosjektlederens sine.

Prosjektplanen forutsetter ellers at utredningene «Vefsn-alternativet» og «Ny kommune Nord-Helgeland» samordnes så langt det lar seg gjøre. Samlet dekker utredningene det generelle grunnlaget, men med noe ulik tilnærming. Begge utredningene ligger tilgjengelig på www.nordhelgeland.no

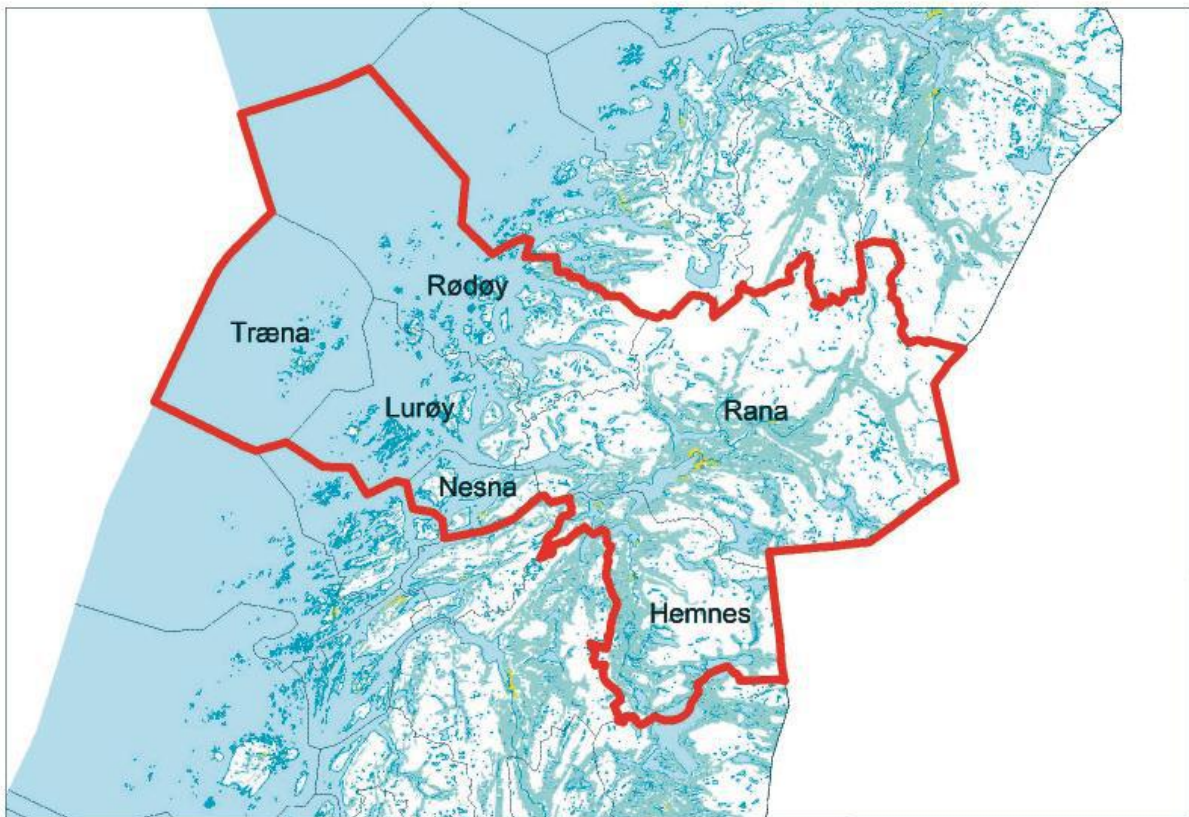
Den politiske ledelsen i de seks kommunene har besluttet at en eventuell videre prosess rundt et eget intensjonsgrunnlag skal forankres i de respektive kommunestyrene i oktober - november. Det forventes at prosjektledelsen legger fram en skisse til intensjonsgrunnlag som grunnlag for arbeidet. I dette arbeidet må en ta stilling til konkrete valg i forhold til de alternativ utredningen trekker opp. Ut fra målene som fastlegges i intensjonsgrunnlaget, vil en kunne avlede mer direkte konsekvenser for innbyggere og ansatte i de respektive kommunene. Intensjonsgrunnlaget forutsettes å danne grunnlag for dialogen med innbyggerne i de enkelte kommunene.

Utredningsoppgaven har vært krevende og stiller krav til kompetanse på flere områder. Å gjøre dette i egenregi er særlig utfordrende, men gir samtidig god læring og verdifulle erfaringer. Prosessen har vært god og prosjektleder håper utredningen gir et tilstrekkelig grunnlag for behandlingen av dette viktige spørsmålet i kommunestyrene i de seks kommunene.

Mo i Rana, 23.september 2015

Ole Petter Rundhaug
Prosjektleder

1. AREAL OG BEFOLKNING

Kommune	Innbyggere 1.1.2015	Areal land – km2	Areal sjø – km2
Træna	486	16,31	1770,30
Rødøy	1269	711,30	2391,77
Lurøy	1917	264,52	1072,51
Nesna	1871	183,13	219,63
Hemnes	4528	1588,52	64,62
Rana	26078	4460,65	128,29
Totalt	36149	7724,43	5653,92

Totalt land- og sjøareal: 12 878,35 km2

Vil eventuelt bli Norges nest største kommune i landareal etter Kautokeino med 9797,43 km2

Rana kommunes naboer i øst:

Arjeplog: 14 494 km2 – 3 116 innbyggere

Sorsele: 7 493 km2 – 2 699 innbyggere

Storuman: 8 285 km2 – 6 042 innbyggere

2. SAMMENDRAG

Samlet vurdering av fordeler og ulemper ved Ny kommune på Nord-Helgeland

Formålet med utredningen er å vurdere konsekvenser, fordeler og ulemper ved en sammenslåing av kommunene Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna, Hemnes og Rana til en «Ny kommune på Nord-Helgeland». For flere av kommunene er dette et av flere alternativ som vurderes. Rapporten forsøker så langt tid og ressurser har gjort det mulig å analysere de ulike faktorene som anses relevante for en mulig sammenslåing.

Dette alternativet skiller seg fra tidligere kommunesammenslåinger i Norge ved at det omfatter hele 6 kommuner og ved at Rana er vesentlig større enn de fem andre. Selv om det finnes erfaring fra flere kommunesammenslåinger de siste 15 årene, er ikke erfaringene derfra direkte overførbare til en ny, stor regionkommune. De involverte kommunene vil kunne oppleve ulike konsekvenser og endringer som en følge av en eventuell sammenslåing. Innbyggerne i Rana vil i mindre grad merke forskjell som følge av en sammenslåing, mens innbyggerne i for eksempel Træna, Rødøy og Lurøy kan oppleve forskjeller i måten de samhandler med kommunen på, måten tjenestene blir organisert på og hvor kommunesenteret ligger.

Rådmannsgruppa har vært tydelige på at det primære spørsmålet er hvilke konsekvenser en sammenslåing vil kunne ha for innbyggerne og at dette har større interesse enn regjeringens 10 kriterier for en robust kommunestruktur. Prosjektplanen tydeliggjør dette gjennom hovedmål og delmål. Dette er forsøkt vektlagt i utredningen og det tas derfor heller ikke i oppsummeringen kun utgangspunkt i de nevnte kriteriene. Utredningen peker på mulige konsekvenser, men det er først under utformingen av et eventuelt intensjonsgrunnlag at det er naturlig å sette mål og legge konkrete føringer for framtidig organisering som kan gi avledede konsekvenser for innbyggere og ansatte.

For å oppsummere fordeler og ulemper ved dette alternativet tar vi her utgangspunkt i regjeringens overordnede mål for kommunereformen, som oppfattes relevante både for innbyggerne og kommunenes politiske og administrative ledelse.

Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

Regjeringen forventer at større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester. Større fagmiljø skal gi mer stabile arbeidsmiljø, bredere kompetanse og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester. Vil så dette kunne oppnås ved å slå sammen de seks kommunene?

Analysene bygger på kommunenes egne data, KOSTRA-statistikk og andre kilder som Kommunebarometeret så langt vi har tilgjengelige data. Videre har kommunenes egne kvalitative vurderinger av status og utfordringer gjennom fase 1 og 2 gitt et godt innblikk i hvilke utfordringer kommunene står ovenfor.

To faktorer som i stor grad påvirker kommunenes tjenester er økonomiske rammer og organisering. Dette har igjen betydning for kommunens evne til å oppnå gode fagmiljø, god

kompetanse, tilstrekkelig kapasitet og kvalitet på sine tjenester. En ny kommune på N-Helgeland kan under gitte forutsetninger gi økonomiske gevinster, først og fremst knyttet til mulig effektivisering og ekstraordinære overføringer fra Staten. På både kort og mellomlang sikt vil kommunene nyte godt av regjeringens økonomiske intensiver i kommunereformen. En sammenslått kommune vil her motta engangsgangsutbetalinger på 80 mill. kr i forbindelse med sammenslåingen. 55 mill. kr av dette er imidlertid ment å dekke engangskostnader som er en direkte konsekvens av sammenslåingen og kan ikke forventes å disponeres fritt.

En ny regionkommune vil få en marginal økning i de statlige overføringene de første 15 årene, men vil måtte påregne en nedgang etter 20 år på omlag 86 mill. kr pr år. Stortinget forutsetter at det tas ut en effektiviseringsgevinst via en ny og større kommune. Utredningen synliggjør et effektiviseringspotensial som følge av kommunesammenslåing, spesielt innenfor administrasjon. Dersom den nye kommunen kan driftes med samme administrasjonsutgift pr innbygger som Rana gjør i dag gir dette en innsparing på 51 mill. kr pr år. Makter en å ta ut deler av dette potensialet, er dette midler som kan brukes på mer innbyggerrettede tjenester og dermed bidra til større omfang eller bedre kvalitet på de tjenestene innbyggerne er mest opptatt av. Det kan også gi muligheter for en styrking av kommunens samfunnsutviklerrolle som blir svært viktig for å oppnå vekst i regionen.

Det er også et betydelig potensial for effektivisering i tjenesteproduksjonen, men dette er både vanskeligere å tallfeste og ikke minst realisere. Her viser utredningen at hvis kommunene kan produsere tjenestene tilsvarende «gjennomsnittskommunen» i sine respektive kommunegrupper i Kostra, vil dette gi en innsparing på 109 mill.kr. Denne beregningen viser bl.a. at Nesna kommune har svært effektiv drift og at Træna, Lurøy, Hemnes og Rana er de kommunene som har størst potensial for effektivisering av tjenesteproduksjonen. Oppsummert ligger det i et 15-20 perspektiv en økonomisk motivasjon i sammenslåing, men de økonomiske fordelene vurderes ikke å være store nok til å kunne stå alene som argument for sammenslåing. Samtidig er det stor usikkerhet rundt framtidig modell for finansiering av kommunesektoren.

Kommunene har vurdert dagens situasjon i forhold til områdene tjenesteutvikling, myndighetsutøvelse, samfunnsutvikling og demokrati. Ingen av kommunene signaliserer uhåndterlige utfordringer i sin tjenesteproduksjon og flere av kommunene har høye inntekter som de velger å ta ut i tjenester som innbyggerne oppfatter som gode. Det innebærer også at flere av kommunene har driftsutgifter betydelig over snittet i sin kommunegruppe og synliggjør på den måten et potensial for effektivisering. Her skiller Nesna seg ut i KG 6 med en betydelig billigere drift enn snittet for gruppa.

I dette arbeidet har egne kvalitative data om tjenesteproduksjonen vært lite tilgjengelig. I Kommunebarometeret skiller Lurøy seg ut med beste score med sin 92.plass, øvrige kommuner ligger i intervallet 235-404 plass. På tross av dette viser en nærmere analyse av undersøkelsen at flere av kommunene leverer meget gode tjenester, blant de beste på Helgeland. Totalresultatet på undersøkelsen gjenspeiler en kombinasjon av reelt tjenestenivå og det nivå som «burde vært levert» ut fra det inntektsnivå kommunen har. Flere av kommunene bruker betydelige ressurser innenfor skoleområdet, men oppnår i følge KB ikke resultater som står i forhold til

ressursinnsatsen. For regionen som helhet framstår driften av tjenestene innenfor barnehage og pleie- og omsorg som effektive.

Per i dag har kommunene størst utfordring med tjenester knyttet plan, barnevern, sosiale tjenester samt kommunehelse. Barnevern er den tjenesten hvor flere av kommunene gir uttrykk for utfordringer og ressursbruken er svært høy for flere av kommunene. Noen av kommunene etterspør tilstrekkelig distanse og bedre kompetanse uten at de problematiserer dette i særlig grad. Når blikket rettes 15-20 år fram i tid, ser kommunene store framtidig utfordringer innen pleie og omsorg i lys av den demografiske utviklingen og en aldrende befolkning. Dette er utfordringer som ikke uten videre vil kunne la seg løse gjennom kommunesammenslåing.

Rekruttering framstår som en stor utfordring for alle kommunene og flere melder tilbake om sårbare fagmiljø hvor kontinuitet er en utfordring. Det signaliseres innenfor noen områder ønske om tilgang på større fagmiljø uten at kommunesammenslåing løftes fram som alternativet.

Kapasiteten forventes imidlertid ikke å bli nevneverdig bedre som følge av en sammenslåing. Dette kan ha sammenheng med at kapasiteten utledes av økonomiske forutsetninger og politiske prioriteringer, uavhengig av kommunenes størrelse. Samtidig gir en sammenslåing rom for å hente ut betydelige effektiviseringsgevinster. Dette kan gi et økonomisk handlingsrom som kan brukes til å øke kapasiteten og kvaliteten på prioriterte tjenester og redusere vedlikeholdsetterslepet på bygg og anlegg hvis kommunestyrene ønsker det.

I sine egne vurderinger av regjeringens kriterier for god kommunestruktur viser kommunene kompetanse/rekruttering/sårbarhet og tilstrekkelig distanse størst oppmerksomhet. Dette er for øvrig sammenfallende med erfaringer fra tidligere kommunesammenslåinger. Prosjektleders vurdering er at en sammenslåing vil bidra til større fagmiljø med lavere sårbarhet og bedre kompetanse selv om rekruttering også er en utfordring for hele regionen. Den store kommunen vil være bedre rustet til å ta i mot nye oppgaver. Distansen mellom saksbehandler og bruker vil bli større der det er nødvendig og en kan forvente en noe mer effektiv tjenesteproduksjon, avhengig av hvilken organisering som velges. Dette gjelder spesielt på tjenester som i dag er marginale i de minste kommunene og hvor behovet for spesialkompetanse er stort.

Innbyggernes tilgjengelighet til tjenestene vil i stor grad avhenge av hvilken organisasjonsmodell som velges. Hvis de økonomiske rammene gir rom for det, er det naturlig å legge inn som forutsetning at de store førstelinjetjenestene som grunnskole, barnehage, kommunehelse, samt pleie og omsorg lokaliseres på samme sted som i dag. Videre vil det ligge til rette for en stor grad av samlokalisering av administrative tjenester og tjenester som ikke er avhengige av geografisk nærhet til brukerne. Dersom dette kombineres med en satsing på digitalisering og begrensede servicetorg, vurderes ikke dette å redusere innbyggernes tilgjengelighet til tjenestene. Det ligger store muligheter i teknologi og oppdaterte verktøy og analysen viser at kommunene har ulik digitaliseringsgrad i dag. Bruk av videokonferanseutstyr på servicekontor kan for eksempel gi innbyggerne møte med saksbehandler nært eget bosted og gjør det mindre viktig hvor saksbehandlerne sitter fysisk. Lokalisering av administrasjon og rådhus er mer følelsesmessig engasjerende for innbyggerne enn det har praktisk betydning. Et viktig poeng for de små

kommunene er imidlertid viktigheten av kommunale arbeidsplasser. For å redusere den negative konsekvensen en samlokalisering, bør kommunene drøfte en viss grad av funksjonsdeling.

Nye oppgaver

Regjeringen har fremmet Stortingsmelding 14 (2014-2015) om nye oppgaver til større kommuner. Meldingen gir en gjennomgang av hvilke oppgaver kommunene kan få ansvar for. Meldingen varsler en gjennomgang av den statlige styringen av kommunene og utfordringene knyttet til de ulike oppgavene skal utredes nærmere før en konkluderer. De aller største kommunene kan også få ansvaret for videregående skoler og kollektivtransport.

Det legges opp til i meldingen at kommunene generelt skal få større frihet fra statlig styring. En ny regionkommune på N-Helgeland vil samlet ha kompetanse og ressurser til å ta over de fleste nye oppgavene utenom videregående skoler, hurtigbåt-/ferjedrift og kollektivtransport.

Gebyrer og eiendomsskatt

Innbyggerne i Træna betaler mest i kommunale gebyrer med kr 11 164,- pr. bolig i 2015. Innbyggerne i Rana betaler minst – kr 6 223, et lavt nivå sammenlignet med andre kommuner i landet. Differansen er kr 4 941 og betyr at det er 79,4% dyrere på Træna enn i Rana. Planlagt utvikling fram til 2018 endrer lite på dette bildet. Hemnes og Nesna har også samlede gebyr på over kr. 10 000,- pr. bolig.

Gebyrene skal tilsvare selvkost og kan derfor ikke justeres etter politisk prioritering som andre avgifter. Beregningene, gitt kostnadsbildet i 2015, ville gitt et samlet årsgebyr på 7 257 for en bolig i en eventuell ny kommune. Det er om lag 500,- lavere enn gjennomsnittet for KG 13. Forutsatt et felles avgiftsområde vil kommunesammenslåing medføre en betydelig reduksjon i avgiftsnivået for innbyggerne i alle kommuner unntatt Rana.

Hemnes har de høyeste inntektene pr. innbygger – samlet inntekt i 2014 ca. 58,5 mill.kr. som er knyttet til verker og bruk samt kraftverk. Rana har til sammen 104,5 mill kr. i 2014, beskatning av boliger, næringseiendom, kraftverk og verker og bruk. Det kun er Lurøy og Nesna som har eiendomsskatt på fritidsboliger med en skattesats på 4 promille. Ingen av kommunene har planer/vedtak om å endre inneværende skattesats.

Forutsatt at den nye kommunen skal opprettholde den samlede inntekten fra eiendomsskatt på samme nivå som i dag, blir det en politisk oppgave å utforme et skatteregime som tilfredsstillende lovkravene og behandler næringsliv og innbyggere likt på Nord-Helgeland. «Ny kommune» har betydelig høyere inntekt fra eiendomsskatt pr. innbygger enn KG 13. Ved en eventuell kommunesammenslåing vil det være nødvendig å harmonisere nivået på både eiendomsskatt og øvrige gebyr/avgifter i den nye kommunen.

Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

Samarbeidet om utredning av dette alternativet har sitt utspring i kommunestyrevedtak i de seks kommunene. 4 av kommunene har samarbeidet gjennom fase 1 i «Byregionprogrammet» og er nå klar for å gå i gang med fase 2. Utviklingen i regionen er på grunn av kommunenes størrelse sterkt preget av Rana kommunes utvikling. Dette gjelder befolkningsutvikling, arbeidsplasser, og bransjesammensetning og bostedsattraktivitet. Selv om Rana kommune har sine utfordringer med aldrende befolkning og relativt sett svak befolkningsvekst, klarer Rana seg stort sett godt alene. Spørsmålet blir da om en sammenslåing kan bidra til at Rana drar resten av regionen med seg og om sammenslåingen kan styrke en eventuell ny storkommune som regional aktør?. En viktig målsetting med kommunesammenslåing er å få en mer handlekraftig kommune som kan spille en større rolle som både lokal og regional samfunnsutvikler. Det forutsetter at kommunen har tilstrekkelig kompetanse og ressurser både til arealplanlegging, næringsarbeid, kulturtiltak, miljøvern, nettverksbygging og etablering av gode partnerskap.

Totalt sett har regionen samlet hatt betydelig arbeidsplassvekst i perioden etter 2004. Rana har en relativt variert bransjesammensetning og veksten i sysselsettingen har i perioden 2004-2013 vært større enn veksten i befolkningen og innpendlingen fra nabokommunene har økt. I en ny og større kommune kan en forvente en noe lavere vekst i næringslivet enn landet som helhet hvis en ikke lykkes med nye etableringer. Dette skyldes at regionen har mange arbeidsplasser i bransjer som opplever nedgang på landsbasis, som for eksempel fiske og industri.

I NHO's Nærings-NM 2014 havner Rana-regionen bestående av Nesna, Hemnes og Rana på 36 plass mens Ytre Helgeland bestående av Træna, Rødøy og Lurøy er rangert som 79 av landets 83 regioner.

Andelen pendlere mellom kommunene viser seg ikke å være veldig stor når en ser bort fra innpendlingen fra Hemnes kommune som er betydelig, ca. 23% av arbeidsstyrken i Hemnes. Faktisk er Rana pga. store avstander og tynt befolket omland i lag med Alta, Tromsø og Bodø av kommunene i landet med lavest arbeidsmarkedsintegrasjon. Hemnes, Nesna og Lurøy innland ligger innenfor en reiseavstand på 1-1 1/2 time og kan delvis sies å utgjøre et felles arbeidsmarked. Pendlingen mellom Nesna, Lurøy og Rana ligger på et beskjedent nivå. Deler av Rødøy kommune har kortere ferjereise og bedre transportforbindelser nordover mot Meløy og Salten enn sørover. Øvrige omlandskommuner på Nord-Helgeland er kommunikasjonsmessig etter hvert mer integrert med Rana enn med sine respektive nabokommuner i nord og sør. Dette vil naturlig forsterke seg ved en eventuell kommunesammenslåing.

Til tross for at Rana kommune er stor nok til å klare seg alene, vil en sammenslåing med Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna og Hemnes gi en folketallsøkning på 38%. I seg selv vil dette kunne bidra til at den nye kommunen står sterkere som samfunnsutviklingsaktør.

Det er også besluttet at gjeldende satser for arbeidsgiveravgift (5,1%) for de seks kommunene blir videreført til og med 2020, når satsene skal revideres på nytt.

Bærekraftig og robust kommune

Analysen av kommunenes økonomiske situasjon viser at det er relative forskjeller mellom kommunene. Per i dag er det ingen av kommunene som er på ROBEK-lista. Flere av kommunene

har høye frie inntekter og flere av kommunene framstår som svært robuste over tid, men har hver for seg ulike utfordringer. Lurøy og Hemnes hadde i 2014 netto driftsresultat på 6-9 %. Høyest lånegjeld pr. innbygger har Træna og Hemnes, Lurøy og Rana ligger lavest. Rana kommune er selvfølgelig i en særstilling i forhold til størrelse og kjennetegnes av lav gjeld, lavt netto driftsresultat, stort akkumulert premieavvik og oppsparte midler i investerings- og disposisjonsfond. Av de øvrige kommunene har Lurøy betydelige oppsparte midler i disposisjonsfond og Rødøy i bundne driftsfond. Forliket med DNB i Terra-saken i 2015 har tilført både Rana og Hemnes betydelige beløp som frie midler.

En kommunesammenslåing trenger ikke automatisk å føre til en mer økonomisk robust kommune. Sammenslåingen vil likevel gi grunnlag for en betydelig effektivisering, spesielt innenfor administrasjon. Også i den ordinære tjenesteproduksjonen vil det over tid være et potensial for effektivisering. Dette kan gi mulighet for større økonomisk handlingsrom, men bruken av dette vil være opp til det til enhver tid sittende politiske flertall. Generelt sett vil en større kommune ha større fleksibilitet og mulighet til å gjøre tilpasninger for å lykkes med god økonomistyring. En større kommune vil også kunne etablere helt andre fagmiljø innenfor økonomiområdet enn de hva minste kommunene kan oppnå i dag. Engangsoverføringene i forbindelse med kommunereformen vil kunne gi kommunen rom for noe mer handlingsrom og fleksibilitet i overgangsfasen. Den største økonomiske muligheten ved sammenslåing ligger imidlertid i effektivisering av administrasjonen og tjenestene.

En storkommune vil også bli en større og mer robust aktør i sitt samspill med andre regioner og offentlige myndigheter. Rana kommune er allerede i dag den nest største kommunale aktøren i Nordland og dette vil også være bildet etter en sammenslåing. Storkommunen vil ha et betydelig land- og sjøareal og framstå som en ressursrik regionkommune. Den vil også ha et mer mangfoldig arbeidsmarked og befolkning enn dagens kommuner har isolert sett. Dette kan gi utfordringer med tanke på prioriteringer og politiske valg, men styrker kommunen i samspill med andre regioner.

Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna og Hemnes vil oppleve en klart større effekt med tanke på bærekraft og robusthet gjennom sammenslåing enn Rana vil gjøre. Rana er på mange måter stor nok alene, men vil likevel kunne oppnå økonomiske og samfunnsmessige fordeler gjennom en sammenslåing. En ny større kommune vil framstå som bærekraftig og robust.

Styrket lokaldemokrati og flere kommunale oppgaver

Tidligere forskning gir ikke noe entydig svar på hvordan kommunesammenslåinger påvirker lokaldemokratiet. Forskjellene i størrelse mellom kommunene vil trolig også gi utslag for hvordan lokaldemokratiet vil utvikle seg etter en sammenslåing. Erfaringer fra sammenslåinger i perioden 2004 – 2009 (Brandtzæg 2009) tyder på noe redusert interesse for å ta på seg politiske verv, samtidig som at det demokratiske engasjementet utenfor de folkevalgte arenaene har økt noe. Det uttrykkes i flere sammenhenger en frykt for at en sammenslåing kan bidra til å svekke lokaldemokratiet. Dette skyldes primært geografiske avstander og lavere politisk representasjon. En ny og større kommune vil utfordre partiorganisasjonene i forhold til mobilisering innenfor et nytt geografisk område slik at distriktene sikres god representasjon.

En kommunesammenslåing vil helt naturlig bidra til større geografiske avstander mellom beslutningstakerne og innbyggerne i Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna, Hemnes og Rana. Kombinert med lavere geografisk representasjon i kommunestyret fryktes det at den opplevde distansen mellom innbyggerne og politikerne kan øke. Ved en sammenslåing av kommunene vil nødvendigvis det totale antallet kommunestyrerepresentanter bli betydelig redusert fra dagens 124 representanter, slik at de enkelte bygdene får en lavere representasjon i besluttsende organer. Kommunene frykter for eksempel at dette kan gi seg utslag ved diskusjoner om tjenestestruktur, prioritering mellom tiltak i de ulike bygdene osv. Valgloven åpner ikke for forhåndsdefinert geografisk representasjon i et nytt kommunestyre og dette må derfor løses ved at de politiske partiene selv prioriterer geografisk representasjon i sine nominasjonsprosesser før kommunevalg. Selv om partiene skulle støtte opp under dette, begrenser valgloven hvor mange kandidater hvert enkelt parti kan forhåndskumulere.

Et mulig tiltak for å motvirke dette er opprettelse av såkalte nærdemokratiordninger. Dette kan være frivillige organisasjoner, foreningsbaserte lokalutvalg eller kommunedelsutvalg med beslutningskompetanse og/eller tjenesteansvar. En drøfting av mulig innhold i dette vil derfor være en naturlig del av den videre prosessen. Alle kommunene er organisert etter formannskapsmodellen og valg av politisk styringsmodell bør ikke bli et hovedtema i dialogen rundt intensjonsgrunnlaget.

Gjennom Meld. St 14 (2014 – 2015) har regjeringen varslet overføring av nye oppgaver til kommunene. Dette gjelder blant annet tannhelse, rehabilitering, landbruk, boligtiltak og psykiatri. Prinsippet om «generalistkommuner» som alle skal ha samme oppgaver ligger fast, men det åpnes for enkelte ekstra oppgaver til de største kommunene. En eventuell ny kommune på N-Helgeland vil totalt kunne få i overkant av 36 000 innbyggere og forventes ikke å kunne overta ansvaret for videregående skoler, kollektivtransport og skoleskyss.

En sammenslåing av seks kommuner vil ikke nødvendigvis styrke lokaldemokratiet, men med gode prosesser og målrettede tiltak vil det ikke nødvendigvis bli svekket. Spørsmål om nærdemokrati og styringsform bør drøftes mellom kommunene i den videre prosessen.

Konklusjon og anbefaling

Utredningen har etter ønske fra kommunene vurdert et stort antall problemstillinger knyttet til sammenslåing av kommunene Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna og Træna. For å lykkes økonomisk er en eventuell ny kommune avhengig av å lykkes med å hente ut effektiviseringsgevinster. Dette gjøres enklest innenfor administrasjon, men bør også i en viss grad være mulig i selve tjenesteproduksjonen. I en situasjon hvor vi ikke kjenner utformingen av det nye inntektssystemet er ikke de økonomiske gevinstene tydelige nok til at de alene er godt nok argument for en kommunesammenslåing.

De viktigste positive konsekvensene ved en sammenslåing vil være større fagmiljø i hver enkelt tjeneste, tilgang på mer spesialisert kompetanse, større økonomisk fleksibilitet og muligheten til å bli en sterkere regional aktør. På den andre siden vil også sammenslåingen kunne medføre svakere politisk representasjon fra bygdene og en opplevelse av større avstand til politikere og

saksbehandlere. Ulempene ved en sammenslåing kan forebygges gjennom at partiene vektlegger at distriktene skal være godt representert i de besluttende organ, nærdemokratiske tiltak som kan bygges på erfaringene flere av kommunene har høstet via sine lokalutvalg, satsing på digitalisering og lokale servicetorg.

Hvor store de positive og negative konsekvensene av en sammenslåing blir, vil i stor grad påvirkes av hvilke valg kommunene tar i den videre prosessen fram mot en eventuell sammenslåing og i driften av en ny storkommune. Et alternativ er å konkretisere målene via en felles kommuneplan-prosess hvor målet er en omforent plan som grunnlag for sammenslåingen. Med riktig organisering og oppfølging framstår alternativet som et spennende valg med stort potensial som må holdes opp mot de rammebetingelsene som Stortinget trekker opp via nytt inntektssystem.

Politisk ledelse i de 6 kommunene konkluderte i møte 26.august 2015 med at utredningsarbeidet bør følges opp i en ny prosess med de involverte kommunene rundt et intensjonsgrunnlag. Arbeidet må forankres i de respektive kommunestyre og målet bør være utarbeidelse av et intensjonsgrunnlag som kan ligge til grunn for reelle forhandlinger og prosess fram mot endelig beslutning i de seks kommunestyrene innen juni 2016.

3. BAKGRUNN FOR UTREDNINGEN

3.1 Kommunenes utredningsplikt

Helgeland har i overkant av 78 tusen innbyggere og det samlede arealet utgjør 17 960 km². Byene som ligger i regionen er Mo i Rana, Mosjøen, Sandnessjøen og Brønnøysund.

Kommunene på Helgeland har organisert seg i tre ulike regionråd. Sør-Helgeland regionråd omfatter kommunene Sømna, Vevelstad, Vega, Bindal og Brønnøy, Indre Helgeland regionråd omfatter Grane, Hattfjelldal, Hemnes, Nesna, Lurøy og Rana, mens Helgeland regionråd omfatter HALD-kommunene Herøy, Alstahaug, Leirfjord og Dønna, samt Vefsn, Træna og Rødøy.

Utfordringen med stram økonomi og nye oppgaver har kommunene prøvd å løse i samarbeid med sine naboer og behovet for interkommunalt samarbeid har økt over tid. Træna og Rødøy har i samarbeid med de fire HALD-kommunene, utviklet ulike samarbeidsformer som også inkluderer Vefsn. Lurøy, Nesna, Hemnes og Rana har videre formalisert samarbeid med Hattfjelldal og Grane på flere områder. Ny samarbeidsområder blir formalisert med jevne mellomrom, og de mest aktuelle nå er barnevern og krisesenter. Utfordringene knyttet til dette er at kompetanse og muligheter for styring og kontroll flyttes ut av kommunene samtidig som det er en diskusjon om kvalitet og utgiftsnivå.

Kommunestrukturspørsmålet har stått på dagsorden ved tidligere anledninger uten at man har gått videre med saken. Dette er første gang at spørsmålet om ny kommunestruktur utredes i regi av de seks kommunene på N-Helgeland. To av kommunene – Træna og Rødøy, inngår i Helgeland regionråd mens de fire andre tilhører Indre Helgeland regionråd. Rødøy inngår også i samarbeidsløsninger mot Salten. Det betyr at kommunene deltar i ulike formaliserte tjenestesamarbeid.

Som oppfølging av Stortingets pålagte utredningsplikt i forbindelse med kommunereformen, fattet kommunestyrene i Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna, Hemnes og Rana kommune i 2014 vedtak om at de ønsker å få utredet alternativet «Ny kommune på N-Helgeland». For alle kommunene unntatt Rana er dette et av flere alternativ som skal utredes. Flere av kommunestyrene har «nullalternativet» som sitt primære alternativ, men ønsker å få belyst økonomiske og tjenestemessige konsekvenser av at seks kommuner går sammen i en ny regionkommune.

3.2 Andre alternativ kommunene har ønsket å utrede

Alternativene framgår av vedtakene i de respektive kommunestyrene – se **trykt vedlegg 1**.

De fleste av disse er ikke utredet spesielt og det er forventninger om at denne utredningen skal gi et nødvendig kunnskapsgrunnlag for også å kunne vurdere andre alternativ, og spesielt nullalternativet for den enkelte kommune.

Øykommuneprosjektet

Kommunene Værøy, Røst og Træna kontaktet KMD og alle landets øykommuner med ønske om å få utredet særlige utfordringer for øykommuner uten fastlandsforbindelse, som de mente ikke ble besvart i ekspertutvalgets utredninger/rapporter. Kommunene Hasvik, Værøy, Røst, Træna, Leka, Smøla, Solund, Fedje, Kvitsøy, Utsira sendte felles søknad til KMD og fikk positivt svar

Bygdeforskning og Sentio engasjert og formålet med utredningen er å gi innbyggerne et best mulig beslutningsgrunnlag når de skal gi råd i forhold til kommunereformen og spørsmålet om kommunesammenslåing. Prosjektrapporten er tilgjengelig via www.nordhelgeland.no.

Røst-modellen

NIVI-analyse har utredet hvordan et vertskommunesamarbeid for Røst kommune kan framstå som et alternativ til kommunesammenslåing.

4. PROSJEKTPLAN OG METODE

4.1 Prosjektplan kommuneutredning

Mål for utredningsarbeidet:

- Utrede en sammenslåing av kommunene Nesna, Hemnes, Rødøy, Lurøy, Træna og Rana til en regionkommune.

Organisering av utredningsarbeidet:

- Styringsgruppa for utredningen nedsettes av politisk nivå i de respektive kommuner.
- Rådmennene i de respektive kommuner utgjør en utredningsgruppe med det faglige ansvaret for utredningen.
- Det engasjeres en prosjektleder snarest med relevant kompetanse og erfaring for gjennomføring av utredningsarbeidet.
- Utredningsgruppa og prosjektleder informerer om arbeidet i IHR møtene.
- Rana kommune står som søker på skjønnsmidler fra fylkesmannen og tar arbeidsgiveransvar for prosjektleder.
- Administrative faggrupper kan etableres etter behov innen sine ansvarsområder.

Utrednings-/prosjektgruppe:

- Rådmann Thore Hopperstad, Træna
- Rådmann Kitt Grønningsæter, Rødøy
- Rådmann Karl-Anton Swensen, Lurøy
- Rådmann Geir Sakariassen, Nesna
- Rådmann Amund Eriksen, Hemnes - leder
- Rådmann Robert Pettersen, Rana

Prosjektledelse: Ole Petter Rundhaug, ass. rådmann i Rana

Utredningsarbeidet koordineres mellom prosjektlederne for «Vefsn-alternativet» og «Ny kommune på N-Helgeland». Lokale styringsgrupper i den enkelte kommune – formannskap/gruppeledere.

Innbyggernes medvirkning:

Innbyggerne inviteres tidlig til å komme med innspill om sine synspunkter og forventninger til kommunereformen når det gjelder f. eks. kapasitet og kvalitet på tjenestene, medvirkning og politisk innflytelse og lokal identitet. Det legges opp til spesiell involvering av de unge i kommunene (ungdomsråd, sosiale medier).

Ansattes medvirkning:

Det etableres et samarbeid med de tillitsvalgte om et informasjons- og diskusjonsforum for de ansatte i kommunene på et tidlig stadium i prosjektet.

Utredningsoppdrag:

Framskaffe best mulig faktagrunnlag som utgangspunkt for innbygger-involvering og videre politisk prosess. Gjennomføres innen 1. september 2015.

Sammenligningsgrunnlag: 0-alternativet (uendret struktur).

Struktur på utredning:

Utredningen struktureres etter følgende hovedtema ut fra kommunenes ulike roller og oppgaver:

- a) Kommunen som tjenesteyter
Kvalitet på tjenestene, effektiv ressursbruk og likeverdighet.
- b) Kommunens utøvelse av myndighet og kontroll
Habilitet, likebehandling, rettssikkerhet, forutsigbarhet og innsyn
- c) Kommunen som samfunnsutvikler

Helhetlig areal- og transportplanlegging, næringsutvikling og miljøpolitikk.
Lokalpolitikernes roller og handlingsrom. Samfunnsdialog og sentral påvirkningskraft.

d) Kommunen og lokaldemokratiet

Effektiv lokalpolitisk styring, aktiv lokalpolitikk, nærhet, medvirkning og synlighet

I regjeringens melding anbefales bestemte kriterier som grunnlag for å vurdere kommunenes oppgaveløsning i dag og for å vurdere en framtidig kommunestruktur. Utredningen skal synliggjøre effekter på følgende kriterier ved en sammenslåing:

Kapasitet, kompetanse, distanse, produksjon, soliditet, valgfrihet, samfunnsutvikling, politisk deltakelse, politisk styring, identitet, oppgaveportefølje og rammestyring.

• Delmål 1 - Kartlegge driftsmessige, økonomiske og kvalitetsmessig status i kommunene og vurdere på bakgrunn av dette konsekvensene av en sammenslåing:

En endring av kommunegrensene er en langsiktig sak, slik at hovedfokus i utredningen må være på de langsiktige virkningene av eventuelle strukturendringer.

Grunnlagsdata innhentes på relevante områder:

- Økonomiske forhold, f.eks. disposisjonsfond, frie inntekter, pensjon, lånegjeld og etterslep på investeringer og vedlikehold
- Organisering og styring, for eksempel plan, systemer, administrative ressurser – herunder egenadministrasjon.
- Kvalitet og resultat i tjenesteproduksjonen, brukertilfredshet

Kartlegging av sysselsetting, næringsstruktur, pendlingsmønster, befolkningsutvikling, flyttestrømmer, utdanningsnivå m.m. kartlegges. Det foretas på grunnlag av dette en analyse av regionkommunen som en bo- og arbeidsmarkedsregion. Kartleggingsarbeidet i Byregionprogrammet for Rana-regionen benyttes så langt det er relevant.

Det gjennomføres en sammenligning med dagens struktur og evt. andre alternativer.

Analyse av de respektive kommuners sterke og svake sider og hvordan dette vil kunne påvirke de andre kommunene ved en sammenslåing.

I tillegg vil det være behov for å se kommunenes oppgaver og fremtidige struktur i lys av rammebetingelser som frie inntekter, sysselsetting og næringsutvikling, demografi, geografiske forhold mm.

• Delmål 2 – vurdere behovet for og omfanget av lokal tilstedeværelse med kompetanse og tjenester i forhold til avstand til kommunesenter:

Det foretas en egen kartlegging og analyse av de spesielle utfordringene som er knyttet til kommunikasjon og avstandsulemper i kyst- og øykommuner. Informasjon hentes bl.a. fra øy-kommuneprosjektet.

Sammenholde prosjektet med kommunestruktur i andre europeiske land.

• **Delmål 3 – kartlegge og vurdere omfanget av og mulighetene som ligger i ulike samarbeidsformer:**

Sammenligne og vurdere samarbeidsalternativer ut fra relevant forskning og erfaring.

• **Delmål 4 - vurdere usikkerheten og risikoen med ulike alternativ som skyldes de ukjente faktorene som har betydning for framtidens kommuner:**

Identifisere og analysere risikofaktorer som evt. tvangssammenslåing, endringer i inntektssystemet og oppgaveporteføljen - samt frie inntekter og skatteordningene.

Prosjektplan kommuneutredning, bakgrunnsmateriale

En del av utredningsarbeidet er av generell og prinsipiell karakter og vil dermed ha overføringsverdi til parallelle utredningsprosesser. Erfaringer fra utredningen av «Vefsn-alternativet» vurderes.

Dette gjelder bl.a.:

- kjente og mulige uavklarte rammebetingelser ved en sammenslåing
  - forskning på kommunesektoren
  - erfaringsmateriale fra tidligere sammenslåingsprosesser
  - behovet for og omfanget av lokal tilstedeværelse med kompetanse og tjenester i forhold til avstand
- I arbeidet vil Ekspertutvalgets utredning (des. 2014), melding om nye oppgaver (vår 2015), grunnlagsdata fra KMD og SSB samt diverse eksisterende forskning (for eksempel på lokaldemokrati) og pågående utredninger i andre kommuner være sentrale utover kommunenes egne data og innspill. Det forutsettes at alle kommunene stiller relevant materiale/ressurser til disposisjon ved behov fra prosjektet.

Prosjektplan kommuneutredning, fremdriftsplan

- Reformperioden vil vare fram til nasjonale vedtak om sammenslåing er fattet, innen 1. januar 2018. Kommunene selv skal fatte vedtak innen 1. halvår 2016.
- *Stortingsmelding om oppgaver ventes vår 2015

4.2 Valg av metode

Utredningsarbeidet har vært organisert med innspill fra kommunene i 2 faser:

- Hver kommune har gitt kvalitative innspill til utredningsarbeidet gjennom å besvare spørsmål utformet av prosjektledelsen.
- Innspill er gitt i 2 omganger:
  - **Fase 1** – spørsmål knyttet til dagens situasjon i kommunen – **frist 8.juni 2015**

- **Fase 2** – spørsmål knyttet til et framtidsbilde 15-20 år fram i tid med grunnlag i et sammenstilt faktagrunnlag fra prosjektledelsen som sendes ut før ferien – **frist 14.august 2015**

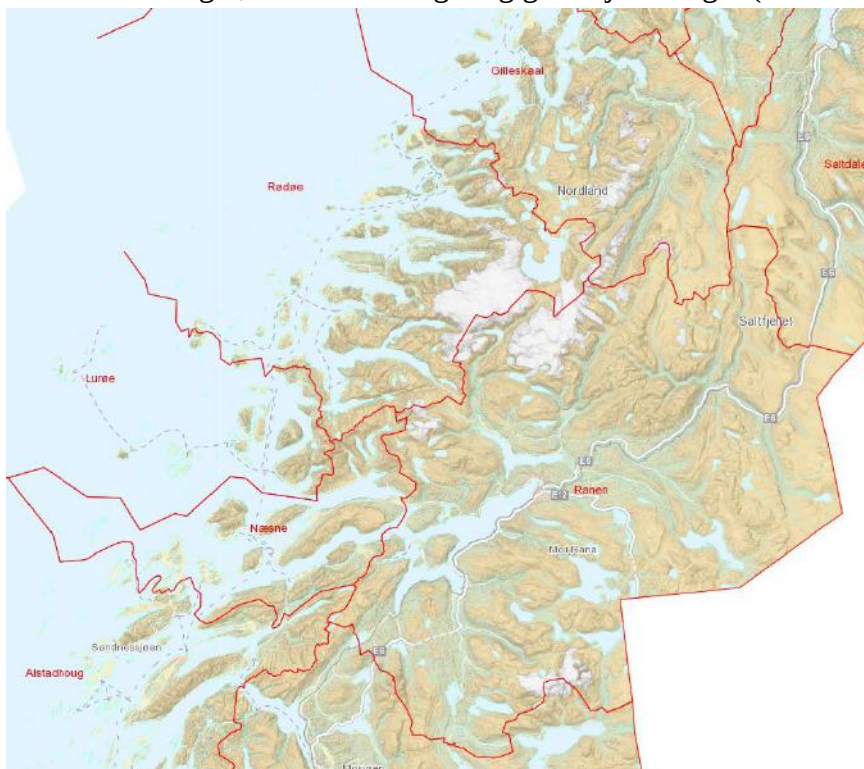
Utformingen av dette kommuneoppdraget er nærmere spesifisert i **trykt vedlegg 2**.

5. HISTORIKK OG STATUS KOMMUNESTRUKTUR

Som grunnlag for å vurdere hvorvidt det skal gjennomføres en kommunesammenslåing eller ikke, kan det også være fornuftig å se på kommunesammenslåing i et historisk perspektiv, og hvilke nasjonale føringer som gjør seg gjeldene i dag. Gjennomgangen baserer seg i stor grad på en utredning om kommune- og forvaltningsgrenser foretatt av Telemarksforskning (Brandtzæg 2013).

5.1 Sentrale utviklingstrekk

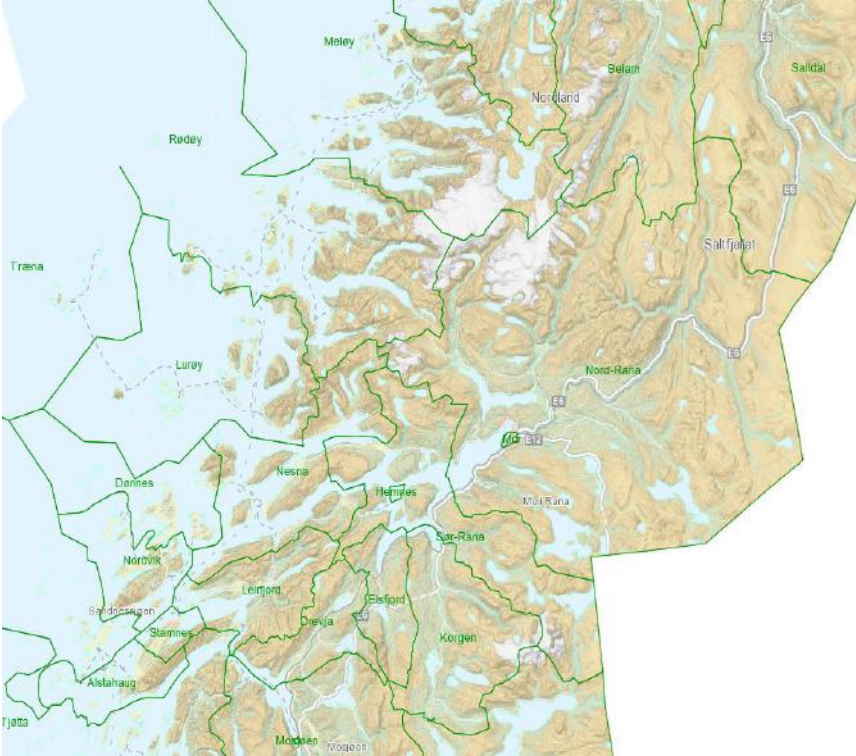
Utviklingstrekk knyttet til dagens kommunestruktur er beskrevet i ulike offentlige dokumenter, bl.a. i NOU 1992:15 Kommune- og fylkesinndelingen i et Norge i forvandring og i St.meld. nr. 32 (1994-95) Kommune og fylkesinndelingen. Dagens kommunestruktur har røtter tilbake til *innføringen av formannskapsloven i 1837. I 1838 var det 392 by- og herredskommuner i Norge.* Dette er det laveste antallet kommuner Norge har hatt. Inndelingen ble den gangen basert på en kirkelig inndeling, med prestegjeldet som en grunnleggende enhet. Dette medførte store kommuner etter datidens kommunikasjoner og bosetting, og det har i ettertid foregått både kommunedelinger, -sammenslåinger og grensejusteringer (Jukvam1999).

Fram til 1930 forgikk det en omfattende oppdeling av herredskommuner som ble etablert i 1838, og kommunetallet ble nesten fordoblet fra 392 til 747 kommuner. I vårt område ble Nord-Rana, Mo, Hemnes, Sør-Rana, Korgen og Elsfjord nye kommuner innenfor det tidligere Ranen formannskapsdistrikt. Fra Næsne ble Dønna og Nesna skilt ut som egne kommuner. Formannskapsdistriktet Lurøe ble fra samme tidspunkt Lurøy kommune og Meløy og Rødøy

kommune utgikk fra Rødøe formannskapsdistrikt. Fra 1930 til 1957 var antallet kommuner relativt stabilt.

Figur: Formannskapsdistrikt på Helgeland 1838

Figur: Kommunestruktur 1930 – 1964

Perioden 1958 til 1967 er preget av kommuneinndelingsreformen i kjølvannet av Scheikomitéens arbeid. Denne reformen resulterte i at landet fikk 290 færre kommuner.

I henhold til NOU 1989:16 var målet å skape kommuner som *"som kunne legge forholdene til rette for den best mulige utvikling av næringslivet, som skaper stabilitet i den kommunale økonomi, gir en geografisk naturlig skatteutjevning, kvalitetsbygging av forvaltningsapparatet og den best mulige rasjonalisering av forvaltningen"*. Man ønsket bl.a. kommuner som var store nok til å drive planleggings- og utviklingsarbeid og som kunne være et redskap i arbeidet med å bygge velferdsstaten, bl.a. knyttet til innføringen av ungdomsskolen.

Perioden 1968-1974 kjennetegnes av etterdønninger etter Scheikomitéen ved at det ble foretatt enkelte byutvidelser som ikke ble avklart gjennom komitéens arbeid. Kommunetallet ble redusert med 11 kommuner, og 10 av disse var omegnskommuner til byer. Følgende byer fikk byutvidelse: Sandefjord, Ålesund og Bodø i 1968, Grimstad i 1971, Bergen i 1972 og Narvik i 1974.

Perioden 1974-1977 er den eneste etter 1930 som domineres av kommunedelinger. Delingssakene var en motreaksjon i kommuner som var berørt av sammenslutninger som følge av Scheikomitéen. Tallaksenutvalget (NOU 1974:14) vurderte 21 delingssaker, hvorav 10 saker fikk medhold til deling. I 1976 og 1977 ble det skilt ut 11 nye enheter.

Perioden 1978-1994 preges av byutvidelser for de såkalte «inneklemt» byer. Disse ble behandlet av Buvikutvalget i to omganger (NOU 1986:7 og NOU 1989:16). Resultatet av Stortingets vurdering ble byutvidelser i alle de åtte vurderte byområdene. Samlet fikk vi 19 færre kommuner. I 1988 fikk byene Larvik, Tønsberg og Horten byutvidelser. I 1992 kom byene Sarpsborg, Hamar, Arendal og Hammerfest. Fra 1.1.94 ble kommunesammenslåingen rundt Fredrikstad gjennomført. Etter denne prosessen hadde vi da 435 kommuner i Norge.

5.2 Christiansen-utvalget

Christiansen-utvalget ble oppnevnt i 1989 med mandat til å evaluere kommune- og fylkesinndelingen, og vurdere nye inndelingsprinsipper. Utvalget avga sin utredning (NOU 1992:15) våren 1992 og konkluderte med at det var behov for en gjennomgang av kommune- og fylkesinndelingen på mer generelt grunnlag. Utvalget la i sine begrunnelser stor vekt på de store endringene som hadde skjedd i oppgaver og geografiske forutsetninger siden forrige sammenslåingsreform. Det ble bl.a. vist til at befolkningsutviklingen og endringene i arbeidsmarked, sysselsetting, kommunikasjoner og bosettingsmønster hadde medført store variasjoner i kommunenes befolkningsgrunnlag internt i fylker og mellom landsdeler. Bykommuner og omegnskommuner hadde opplevd økning i folketallet, mens de minste kommunene hadde opplevd nedgang. Utvalget pekte på at de minste kommunene hadde problemer med å innfri alle kravene som stilles til kommunene, bl.a. som følge av manglede kapasitet og kompetanse knyttet til små og sårbare fagmiljøer. På den annen side ble det vist til at man hadde fått en rekke flerkommunale byområder der kommunegrensene deler opp større tettsteder og sammenhengende utbyggingsområder. Videre ble det pekt på at kommunikasjonsutbyggingen og endringer i bosettingsmønsteret hadde medført et stort antall uhensiktsmessige avgrensninger av de eksisterende kommuner. Utviklingen hadde medført at en stadig større andel av landets befolkning bodde i byer og tettsteder. Bolig-, tjeneste- og arbeidsmarkedsområder hadde vokst i antall innbyggere og i utstrekning.

Utvalget konkluderte med at dette var en utfordring som berørte et flertall av kommunene. Det ble også konkludert med at de framtidige endringene i befolknings- og bosettingsmønstrene de fleste steder ville komme til å forsterke ubalansen mellom små og store kommuner.

Oppgavefordelingen og dagens kommune- og fylkesinndeling bygger på det såkalte *generalistkommunesystemet*. Dette innebærer at alle kommuner og fylkeskommuner har ansvaret for det samme brede spekter av oppgaver, og det forventes at disse oppgavene ivaretas på en forsvarlig måte. Uavhengig av innbyggertall, bosettingsstruktur eller andre kjennetegn, skal kommuner og fylkeskommuner fylle de samme funksjonene knyttet til dimensjonene demokrati, tjenesteproduksjon, rettsikkerhet og lokale utviklingsoppgaver. Oppgavefordelingen og inndelingen kan betraktes som rammebetingelser for generalistkommunesystemet og kommunenes og fylkeskommunenes evne til å oppfylle det såkalte generalistkommunekravet. Christiansenutvalget viste til at de store samfunnsmessige endringene som hadde skjedd siden forrige inndelingsreform, hadde bidratt til å sette generalistkommunesystemet under press.

5.3 Frivillighetslinja

Våren 1995 la daværende regjering frem St.meld. nr. 32 (1994-95) Kommune- og fylkesinndelingen med forslag til reformer i kommune- og fylkesinndelingen. Før behandlingen av ovennevnte stortingsmelding fattet imidlertid Stortinget i juni 1995 følgende vedtak: ”Stortinget ber Regjeringen legge til grunn at framtidige endringer i kommunestrukturen ikke skal omfatte kommuner hvor kommunestyret eller innbyggerne i en folkeavstemning har gått imot kommunesammenslåinger.”

Dette er bakgrunnen for den såkalte *frivillighetslinja* som har ligget til grunn for eventuelle strukturendringer helt fram til i dag. Siden frivillighetslinja ble vedtatt, har det fram til i dag bare vært gjennomført sju kommunesammenslåinger: Våle og Ramnes i 2001, Bodø og Skjerstad i 2005, Ølen og Vindafjord i 2006, Aure og Tustna i 2006, Kristiansund og Frei i 2008, Mosvik og Inderøy i 2012 og Harstad og Bjarkøy i 2013.

Sammenslåingene mellom Våle og Ramnes, Ølen og Vindafjord, Aure og Tustna kan karakteriseres som likeverdige sammenslåinger der målet var å gå sammen for å skape en sterkere og mer slagkraftig enhet. Sammenslåingene mellom Bodø og Skjerstad, Mosvik og Inderøy og Harstad og Bjarkøy var i større grad en innlemmelse av en liten kommune i en «stor», og motivasjonen har gjerne vært at den minste kommunen har hatt utfordringer knyttet til befolkningsnedgang, små og sårbare fagmiljøer og svak økonomi.

Sammenslåingen av Kristiansund og Frei er den sammenslåingen som i størst grad er motivert ut fra voksesmerter og utviklingsutfordringer i byområder. Kristiansund og Frei utgjorde en sentral del av et felles bo- og arbeidsmarked som ble delt av en kommunegrense. For Kristiansund var det et stort problem at man manglet ledige arealer for utvidelse av nærings- og boligområdene. Dette resulterte i at boligarealer ble regulert til industriformål og friarealer til boligformål.

Arealsituasjonen var såpass krevende at næringsaktører truet med å flytte dersom man ikke fant løsninger på situasjon. Etter hvert ble utviklingen slik at folk som ønsket å flytte til Kristiansund bosatte seg i Frei, noe som førte til at innbyggertallet gikk ned i Kristiansund, mens det økte i Frei. Sammenslåingen ble således sett som viktig for å kunne opprettholde og videreutvikle Kristiansund som regionsenter.

De fleste frivillige sammenslåingene etter at frivillighetslinjen ble innført, har blitt avgjort ved folkeavstemninger, i noen tilfeller bare i den minste kommunen. I de fleste tilfeller har det vært ja-flertall med knappst mulig margin. I Ramnes var det f.eks. et ja-flertall med ti stemmers overvekt og i Skjerstad var den kun to stemmers overvekt. Dette viser at frivillighetslinja er krevende dersom man ønsker større og raskere endringer av kommunestrukturen over hele landet.

6. FRAMTIDENS KOMMUNESTRUKTUR

6.1 Nasjonalt prosjekt i 2003 igangsatte en del prosesser

I perioden der frivillighetslinja har preget nasjonal politikk, har det også vært gjennomført et større nasjonalt prosjekt for å få vurdert en hensiktsmessig framtidig kommunestruktur. Høsten 2003 inngikk Kommunenes Sentralforbund (KS) og Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) et

samarbeid hvor kommunene ble utfordret til å debattere kommunestruktur og rammebetingelser knyttet til struktur som virkemiddel for kommune-utvikling. På bakgrunn av dette skulle de peke på eventuelle behov for nødvendige endringer. I henhold til sluttrapporten fra den sentrale koordineringsgruppa for prosjektet (KS og KRD 2005), var utgangspunktet for prosjektet at kommunene skulle vurdere betydningen av egen kommuneinndeling og rammebetingelser knyttet til kommunestrukturen i forhold til mål om å:

- utvikle funksjonelle og levedyktige lokalsamfunn
- yte gode og effektive tjenester til innbyggerne gi innbyggerne gode muligheter for demokratisk deltakelse
- sikre innbyggernes rettssikkerhet

I noen regioner ble det startet et arbeid som en har bygd videre på i det pågående utredningsarbeid. Fra vår region er vi ikke kjent med utredninger og konklusjoner av betydning for alternativet «Ny kommune på N-Helgeland». Dette gjør utredningsarbeidet på Nord-Helgeland spesielt utfordrende.

I oppsummeringen av prosjektet viser koordineringsgruppa til at kommunene selv skisserte et omfattende behov for endringer dersom de på sikt skulle kunne levere gode tjenester, utvikle livskraftige og gode lokalsamfunn, samhandle aktivt med næringslivet og frivillig sektor, og slik sett ha legitimitet overfor innbyggerne. Samtidig uttrykte kommunene et udelt ønske om større grad av kommunalt selvstyre og handlingsrom for å kunne gi innbyggerne gode tjenester tilpasset lokale forhold og utfordringer. Samlet sett var det 25 % av kommunene som anså gjeldende kommunestruktur som tilfredsstillende, mens 53 % ønsket forpliktende samarbeidsløsninger. 21 % ønsket å utrede sammenslåingsalternativet.

Dette innebar at ca. 75 % av kommunene så for seg andre inndelingsalternativer eller samarbeidsmønstre i framtiden. I etterkant av prosjektet var det nærmere 40 kommuner som i løpet av våren og sommeren 2005 søkte om utredningsmidler for å vurdere konkrete sammenslåingsalternativer. Ingen av disse utredningene resulterte i kommunesammenslåinger. De sammenslåingene som er gjennomført under frivillighetslinja er gjennomført uavhengig av samarbeidsprosjektet til KS og KRD. Som grunnlag for koordineringsgruppas diskusjon om mulige framtidige modeller for kommunestrukturen, ble følgende modeller lagt til grunn:

- etablering av færre og større kommuner
- videreføring av status quo
- ytterligere og mer forpliktende interkommunalt samarbeid
- oppgavedifferensiering mellom kommunene

Her er det viktig å være oppmerksom på at modellen med oppgavedifferensiering innebærer et brudd på generalistkommuneprinsippet. Dette kan også være tilfellet ved tilrettelegging av samarbeidsmodeller som innebærer omfattende overføring av makt og myndighet til samarbeidskommuner.

På bakgrunn av diskusjonene i kommunene og vurderingen av aktuelle utviklingsscenarier konkluderte koordineringsgruppa med følgende oppsummering:

1. *"Dagens kommunestruktur vil kunne svekke prinsippet om at kommunene skal være likeverdige (generalistkommuner), dersom kommunene skal ha et større ansvar for velferdspolitikken.*
2. *Et utstrakt og omfattende interkommunalt samarbeid kan løse mange utfordringer, men vil samtidig kunne bidra til å svekke lokaldemokrati og kommunenes handlekraft.*
3. *Frivillighetslinja krever sterke insentiver dersom endring i kommunestrukturen er ønskelig."*

6.2 Dagens situasjon

I ettertid kan man si at alternativet med status quo er det som har blitt videreført samtidig som kommunene har fått nye oppgaver og økte krav til sine tjenester. I den forbindelse er det lagt bedre til rette for at kommunene skal kunne etablere interkommunale samarbeid. Fra 1.1.2007 kom en ny bestemmelse i kommuneloven (§ 28) som gir anledning til etablering av vertskommunesamarbeid med overføring av myndighet fra en annen kommune. Dette har bl.a. åpnet for etablering av interkommunale barnevern, og det er nå registrert rundt 50 slike samarbeid. I tillegg har også den såkalte samkommunemodellen blitt lovfestet som en mer forpliktende samarbeidsform, men denne modellen er det bare et fåtall kommuner som har tatt i bruk. Det økte omfanget av kommunal selskapsorganisering og etablering av ulike former for interkommunalt samarbeid, har ytterligere bidratt til å synliggjøre de demokratiske utfordringene knyttet til slike løsninger. I den forbindelse har det vært økt fokus på utarbeidelse av eierskapsmeldinger i kommunene som grunnlag for bedre styring av selskaper og interkommunale samarbeid (Brandtzæg et al. 2009).

Det har vært gjennomført et stort antall utredninger av fordeler og ulemper med konkrete kommunesammenslåinger de senere årene, men den lokale motstanden har vært stor. Spesielt er motstanden stor i mindre kommuner og kommuner som ikke vil få kommunesenteret ved en kommunesammenslåing.

Årsaker som i større eller mindre grad synes å bli trukket fram for å begrunne at det ikke blir noen sammenslåing, er:

- usikkerhet om hva en sammenslåing vil innebære
- kulturelle forskjeller og historiske motsetninger
- forskjeller i forhold til økonomi og tjenestetilbud
- forskjeller i politiske prioriteringer
- forskjeller i størrelse og dermed mindre demokratisk påvirkningskraft i en større kommune
- svekkelse av kommunegrensens betydning som ramme for felleskap og identitet
- redusert nærhet til innbyggerne og mindre muligheter for å utnytte smådriftsfordeler
- frykt for sentralisering
- usikkerhet om gevinster og hvem som stikker av med disse

Det klart at mange av vurderingene knyttet til en eventuell kommunesammenslåing kan være vanskelige, og disse dreier seg bl.a. om forskjeller mellom kommunene, usikkerhet for hva en

sammenslåing vil innebære og frykt for å miste noe. For de kommunene som har lykket med frivillige sammenslåinger, viser undersøkelser at man har hatt gode og involverende prosesser som tydeliggjør utfordringene som kommunene står overfor. Samtidig har man vært tydelig på hva man ønsker å oppnå. Innbyggerdialogen er av avgjørende betydning i slike prosesser (Bolkesjø og Brandtzæg 2005).

Det er et faktum at frivillighetslinja har resultert i få sammenslåinger. Det interkommunale samarbeidet har økt, men det er grenser for hvor langt det er hensiktsmessig å utvikle dette før samarbeidsulempene blir for store. Flere politiske partier har gitt klart uttrykk for at det er behov for større og mer robuste kommuner, og dette er lagt til grunn for Solberg-regjeringens og Stortingets forslag til kommunereform.

6.3 St.melding nr. 14 (2015) om nye oppgaver

Regjeringen legger i stortingsmeldingen om nye oppgaver for kommunene opp til at generalistkommunesystemet fortsatt skal være hovedmodellen for kommunesektoren, og at nye oppgaver som hovedregel skal overføres til alle kommuner. Regjeringen mente imidlertid at det vil kunne være gevinster å hente på å gi enkelte nye oppgaver, som videregående opplæring og kollektivtransport, kun til de største kommunene.

Regjeringen har satt i gang en rekke prosesser som berører ansvarsdelingen mellom forvaltningsnivåene, men som ikke nødvendigvis følger kommunereformens tidsløp. Dette gjelder:

- oppgave- og finansieringsansvaret i barnevernet
- utredning av familieverntjenesten med sikte på overføring av ansvaret til kommunene
- oppgaver på politiområdet
- ansvarsdelingen mellom forvaltningsnivåene for det offentlige vegnettet
- stortingsmelding om primærhelsetjenesten
- opptrappingsplaner for henholdsvis rusfeltet og rehabiliteringsfeltet
- finansieringsansvaret for pasienttransport
- reformarbeid knyttet til pleiepenger
- hjelpestønad og omsorgslønn
- forenkling av utmarksforvaltningen
- utviklingsavtaler på planområdet
- forenkling av plandelen i plan- og bygningsloven,
- konsesjonsbehandling av mikro-, mini og småkraftverk
- endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag og vannscooterregelverket

Regjeringen la frem en stortingsmelding vinteren 2015 om nye oppgaver til kommunene knyttet til kommunereformen. Det legges opp til at det i første halvår 2017 kommer en ny stortingsmelding, som omhandler struktur for kommuner og endelig behandling av oppgaver til kommunal sektor. Det er også varslet at det kommer en stortingsmelding våren 2016 om fylkeskommunens og fylkesmannens struktur og oppgaver. Stortinget behandlet stortingsmeldingen i juni 2015. De viktigste konklusjonene i stortingsbehandlingen er:

Generelt

Generalistkommuneprinsippet ligger fast som hovedregel for kommunesektoren. Stortingsflertallet er samtidig opptatt av å unngå ujevn kvalitet på offentlige tjenester som følge av for store ulikheter i kompetanse, inntekter og andre lokale ressurser. Interkommunalt samarbeid kan være fordelaktig for kommunene både når det gjelder økonomi og tjenestekvalitet, men gir utfordringer når det gjelder styring og kontroll. Et for stort omfang av interkommunale samarbeid bidrar til uthuling og forvitring av kommunene.

Flertallet mener derfor at omfanget av interkommunalt samarbeid må begrenses, og mener at kommuner som ikke er i stand til å utføre sine lovpålagte oppgaver, bør slå seg sammen med aktuelle nabokommuner, og dermed sikre bedre folkevalgt styring i en større kommune. Flertallet støtter forslaget om at det skal utredes en hjemmel som avklarer hvordan man gjennom pålagt samarbeid skal sikre tjenestekvalitet og rettssikkerhet for innbyggerne i tilfeller der en kommune ikke kan ivareta dette ansvaret.

Videregående opplæring

Ansvaret for videregående opplæring skal fortsatt ligge på regionalt folkevalgt nivå.

Stortingsflertallet viser til gjeldende forsøkslov der regjeringen kan vurdere slike forsøk der det er godtgjort at alle berørte elever blir minst like godt eller bedre ivaretatt enn før. Adgangen til å gjennomføre forsøk utvides ikke med dette, og vil være i tråd med slik forsøksordningen er blitt praktisert de siste ti årene.

Kollektivtransport

Ansvaret for kollektivtrafikken skal fortsatt som hovedregel ligge på det regionale folkevalgte nivå. Ansvaret for kollektivtrafikken kan overføres til større kommuner på de vilkår som skisseres i meldingen, og forutsatt at det inngås et samarbeid/ partnerskap med det øvrige fylket/regionen om å sikre et helhetlig kollektivtilbud i regionen.

Oppgaver som stortingsflertallet går inn for å overføre til kommunene:

- Barnevernet
- Konesjonsbehandling av mikro-, mini og småkraftverk
- Habilitering og rehabilitering
- Psykisk helse – distriktpsikiatriske sentre
- Klima- og miljøforvaltning
- Tilskudd til frivilligsentraler
- Tannhelsetjeneste
- Notarius oppgaver
- Adresse- og skiltpolitikk
- Tilskuddsordning til etablering i egen bolig og tilpasning av bolig
- Helhetlig miljøgebyr
- Skoleskyss

Regionalt folkevalgt nivå

Stortingsflertallet mener at hovedprinsippene som må ligge til grunn for oppgavefordelingen mellom statlig, regional og kommunal sektor, er at oppgaver bør legges på lavest mulig effektive nivå, at staten bør ta seg av oppgaver som skal gjennomføres likeartet over hele landet, og at oppgaver som forutsetter lokalt kjennskap og initiativ bør delegeres til region- eller kommunenivå. Flertallet slår fast at det skal være tre folkevalgte nivå. Utgangspunktet er at oppgaver og ansvar som legges til regionnivået i hovedsak er relatert til rollen som regional aktør for samfunnsutvikling. Dette vil også omfatte innbyggerrettet tjenesteproduksjon.

Oppgaver til nye storkommuner videregående skoler og kollektivtrafikk

Regjeringen setter som krav for å overta ansvaret for kollektivtrafikk at kommunen må omfatte en felles geografisk bolig- arbeids- og serviceregion som har tilstrekkelig markedsgrunnlag til å gi befolkningen et ønsket kollektivtilbud innenfor en samfunnsøkonomisk akseptabel kostnad. Den samme vurderingen gjelder regjeringens opplegg for forsøksordning om overtakelse av videregående skoler. Sammenhengende læringsløp 0–19 år er det sterkeste argumentet for at ansvaret bør ligge på ett sted. Et helhetlig perspektiv rundt opplæring 0–19 år innen en organisasjon ville være en fordel også når en ser på levekårsutfordringen for regionen. Det er stor usikkerhet om varige løsninger etter forsøksperioden. I tillegg til utfordringene på gjennomføringen, vurderes derfor dette som lite hensiktsmessig.

Behovet for interkommunalt samarbeid

Et av regjeringens mål med kommunereformen er å redusere behovet for interkommunalt samarbeid, og gi tilbake ledelsen fra styrer til kommunestyret/bystyret. Behovet for interkommunalt samarbeid i fremtiden vil være knyttet til størrelsen på de nye kommunene, fremtidig etterspørsel etter tjenester og nye oppgaver. Så lenge det er flere kommuner i en felles bo- og arbeidsregion vil det være behov for interkommunalt samarbeid. Etter gjennomført reform vil det være naturlig å gå gjennom de ulike samarbeidene i regionen og vurdere hensiktsmessighet av ny kommunestruktur og omkostninger. Avhengig av hvilken modell som velges i knutepunktet, må en vurdere behovet og retningen på nytt samarbeid. Det kan være aktuelt å vurdere behovet for et større utviklingsperspektiv på de oppgavene som det må samarbeides om, samt behov for å utvide deler av samarbeidet, for eksempel innen tilrettelegging for vekst og verdiskaping, til å omfatte større deler av en fremtidig utvidet bo- og arbeidsregion.

6.4 Kommunale tjenester som leveres lokalt uavhengig av kommunestruktur

En av fordelene med mange kommuner er nærheten til brukerne og kort reisevei til kommuneadministrasjonen. I kommunene er det barnehage, grunnskole, lokale helsesenter og pleie og omsorg som utgjør de mest ressurskrevende tjenestene. Mellom 60 % og 75 % av antall årsverk og kommunens totalbudsjett går til disse sektorene. Mange av tjenestene innen disse sektorene vil uavhengig av kommunereformen fortsatt bli levert lokalt i innbyggernes nærmiljø. En rekke av de tradisjonelle tjenestene som har blitt utført fra rådhuset, har i stor grad blitt digitale tjenester, tilgjengelige via internett. Et eksempel på dette er byggesaksbehandling. I en stor kommune kan det være aktuelt å ha kommunedelsorganisering hvor en del tjenester administreres lokalt og knyttes til lokale servicesentre. Dette kan også gjelde sentrale oppgaver for hele

kommunen, men som lokaliseres lokalt. Det kan være mulig å samle administrative tjenester og lokalisere disse utenfor rådhuset. Ulike former for nærdemokrati er det skrevet mer om i kapittel 5.

6.5 Konsekvenser for andre aktører og institusjoner

Flere statlige institusjoner som NAV, Politiet og Skatteetaten opererer med forskjellige grenser for sine forvaltningsområder. Dette må endres ved kommunesammenslutning. Videre vil oppgaveendringer som følge av kommunereformen påvirke forholdet mellom kommunene og fylkeskommunen. Den norske kirke og andre trossamfunn har også organisert seg med egne inndelinger som vil bli påvirket av kommunesammenslutninger. Dette gjelder også kirkelig fellesting og kirkevergene.

7. BEFOLKNING

7.1 Folketall og befolkningsutvikling

Blant kommunene som inngår i utredningen, er det Rana og Hemnes som er de 2 største med en befolkning på henholdsvis 4 528 og 26 078 innbyggere per 1. januar 2015 (jf. Tabell 2). Træna er den minste kommunen med 486 innbyggere. Nesna og Lurøy har omtrent samme innbyggertall mens Rødøy er nest minst med 1269 innbyggere. Fire av kommunene er berettiget til å få småkommunetilskudd.

Folkemengde 1. januar 1971-2015 i kommunene

	1972	1980	1986	1990	1995	2000	2005	2010	2015
1828 Nesna	1824	1873	1832	1810	1795	1882	1801	1786	1871
1832 Hemnes	5097	4957	4935	4821	4847	4689	4566	4584	4528
1833 Rana	26154	25878	25219	24646	25150	25255	25320	25282	26078
1834 Lurøy	2650	2546	2435	2265	2189	2107	2028	1900	1917
1835 Træna	569	592	537	529	497	466	444	489	486
1836 Rødøy	2158	1909	1893	1743	1670	1570	1443	1281	1269
Sum kommuner	38452	37755	36851	35814	36148	35969	35602	35322	36149

Tabell 2: Samlet folkemengde 1972-2015, SSB

Nesna er den eneste kommunen som har hatt noe vekst hvis vi ser på hele perioden 1972-2015 – om lag 2,5%. Rana har hatt 5,8% i vekst hvis vi ser på perioden 1990-2015, tilnærmet uendret befolkning hvis vi ser hele perioden under ett. Hemnes som nest største kommune har mistet ca. 11% av sine innbyggere siden 1972. Det er de minste kommunene som hatt den svakeste utviklingen i denne perioden og av disse har Rødøy tapt ca. 41 % av befolkningen, Lurøy ca. 27% og Træna ca. 14%. En merker seg at Træna har hatt en positiv utvikling etter år 2000.

Tabell 2 viser også at de seks kommunene samlet sett har mistet 6% av befolkningen tilsvarende 2303 innbyggere siden 1972 samtidig som folketallet samlet for regionen har holdt seg stabilt i perioden 1995-2015. Det vil si at det kun er Træna, Nesna og Rana som har fått del i den relativt kraftige befolkningsveksten som har skjedd på landsbasis i den samme perioden.

Folkemengde 1. januar – fødte og døde – fødselsoverskudd 2005-2014 (SSB)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1828 Nesna	-1	-13	-1	-6	0	1	-7	1	-4	-3
1832 Hemnes	-5	3	-1	-5	14	-2	-5	-11	-13	-7
1833 Rana	53	54	37	38	38	68	38	19	25	43
1834 Lurøy	-20	-3	-5	-14	-6	9	3	3	4	-6
1835 Træna	-8	-2	3	-3	1	-1	4	-3	-5	-5
1836 Rødøy	-5	-10	6	-7	-7	-7	1	0	-2	-6
Sum kommuner	14	29	39	3	40	68	34	9	5	16

I 2014 var det kun Rana som hadde et fødselsoverskudd og samlet for alle kommunene er det synkende. Dersom vi ser nærmere på årsakene til befolkningsendringene, ser vi at de seks kommunene samlet sett har hatt en vedvarende og sterk netto utflytting til andre områder i Norge. Det som har stoppet befolkningsnedgangen, er økt innvandring. Fødselsoverskuddet ligger rundt null, og har bidratt lite til befolkningsendringene.

Netto innvandring til kommunene 2005-2014 (SSB)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1828 Nesna	23	27	29	33	92	60	57	70	84	101
1832 Hemnes	7	10	14	32	27	27	16	31	6	17
1833 Rana	43	29	65	163	48	98	125	156	183	146
1834 Lurøy	1	3	11	23	17	17	23	5	14	10
1835 Træna	15	3	3	5	40	3	4	4	4	7
1836 Rødøy	-3	0	0	1	13	14	14	9	14	5
Sum kommuner	86	72	122	257	237	219	239	275	305	286

Tabell: Netto innvandring 2005-2014, SSB

På landsbasis er det mange kommuner som har opplevd positiv utvikling de senere årene pga. høy arbeidsinnvandring, og veksten har vært spesielt stor i og rundt de store byene. Dette forklarer en del av den positive utviklingen de siste 20-årene og på Nord-Helgeland er dette merkbart for særlig Nesna og Rana kommune.

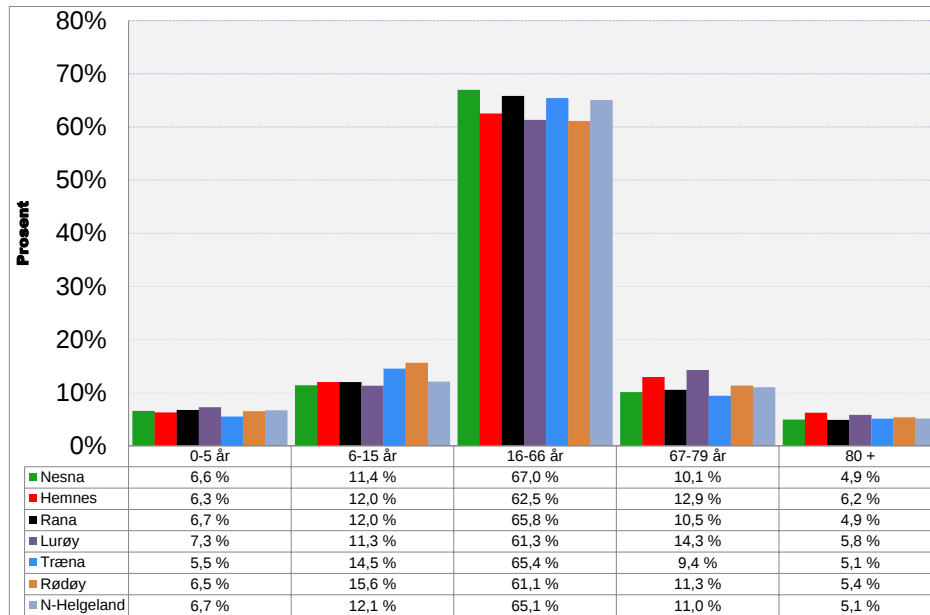
Netto innflytting til kommunene 2005-2014 (SSB)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1828 Nesna	-55	-6	-11	-32	-92	-39	-45	-9	-50	-125
1832 Hemnes	-23	-45	-44	21	15	-9	-25	14	-60	-35
1833 Rana	-63	-249	-197	-13	-87	40	-10	-76	-12	-53
1834 Lurøy	-38	-1	-77	-27	5	-14	-1	-29	-33	12
1835 Træna	3	-5	2	0	-7	-2	-1	7	-16	-5
1836 Rødøy	-60	-23	-36	-17	-18	7	11	-20	-17	-35
Sum kommuner	-236	-329	-363	-68	-184	-17	-71	-113	-188	-241

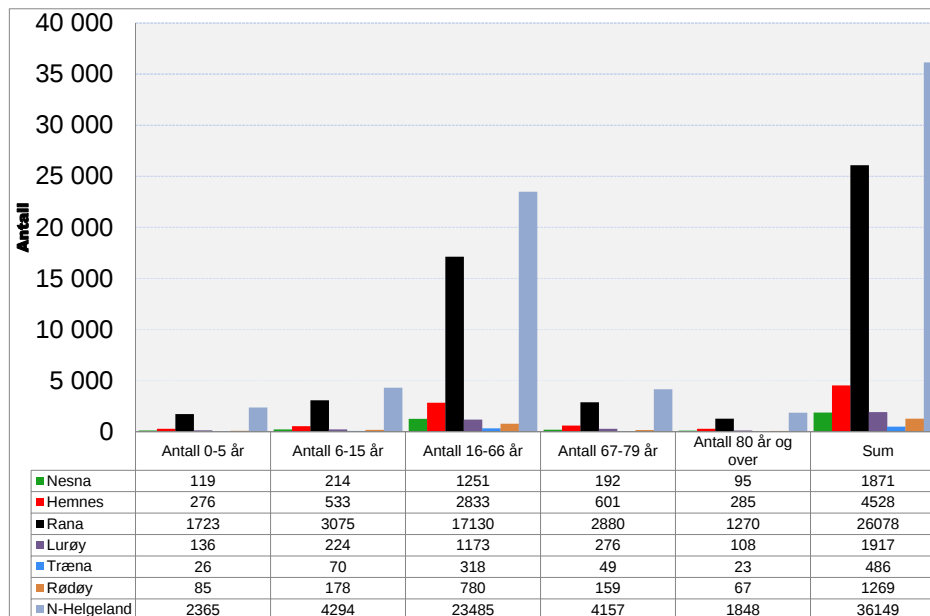
Tabell 5 Netto innflytting 2005-2014, SSB.

Tallene for netto innflytting fanger opp flyttebevegelsene mellom kommuner innenlands. Alle kommuner har netto utflytting og for regionen samlet er utflyttingen økende etter 2010.

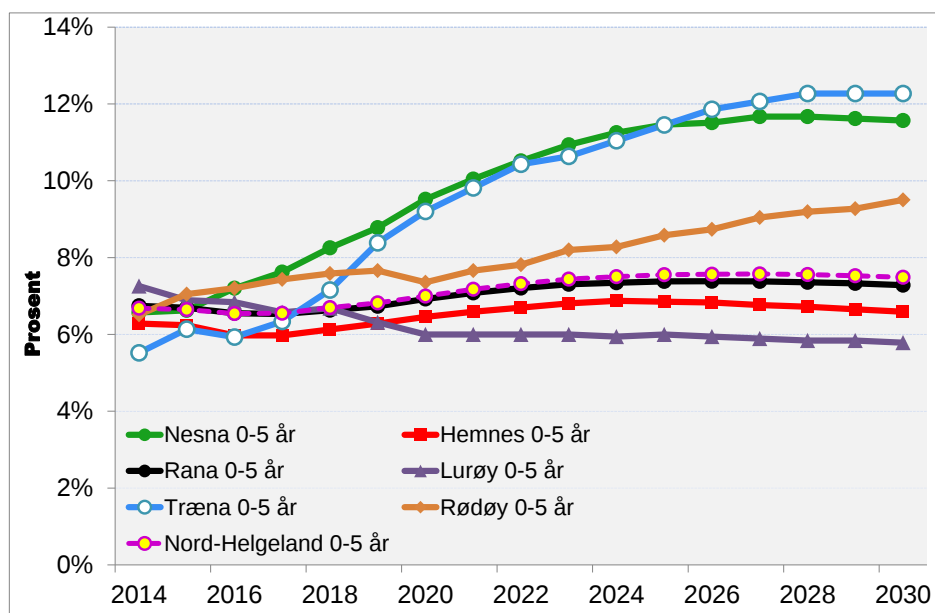
Befolknings sammensetning 2014

Befolkning 2014 fordelt på aldergrupper

Prognose for aldergruppa 0-5 år 2014-2030

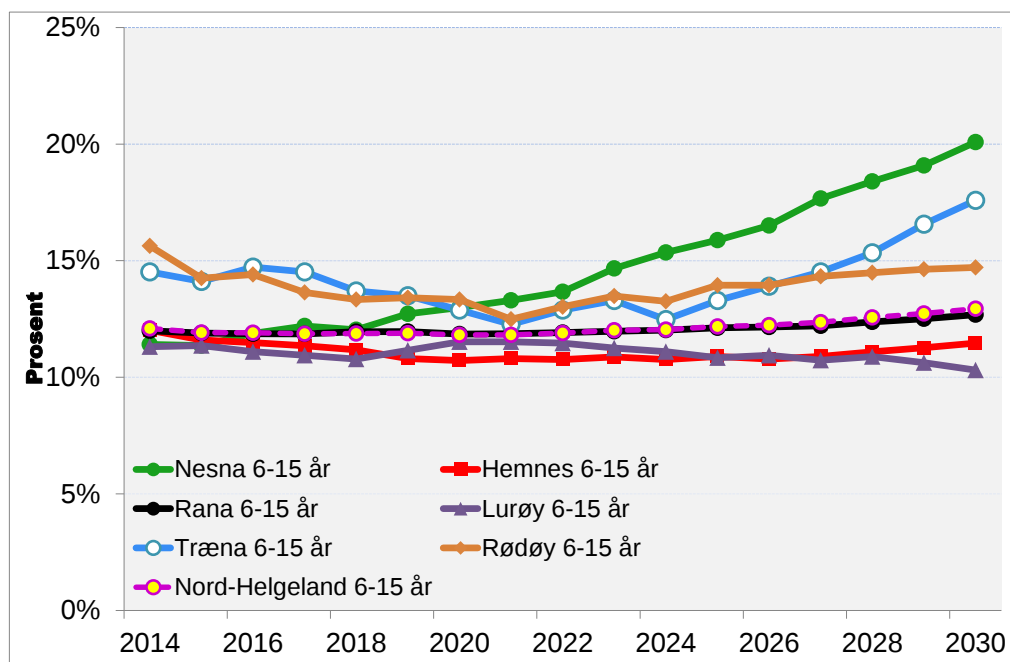

Figur:

Kommentar:

- Forutsetningen om fortsatt høy tilflytting fra utlandet av barnefamilier er sentral for denne prognosen

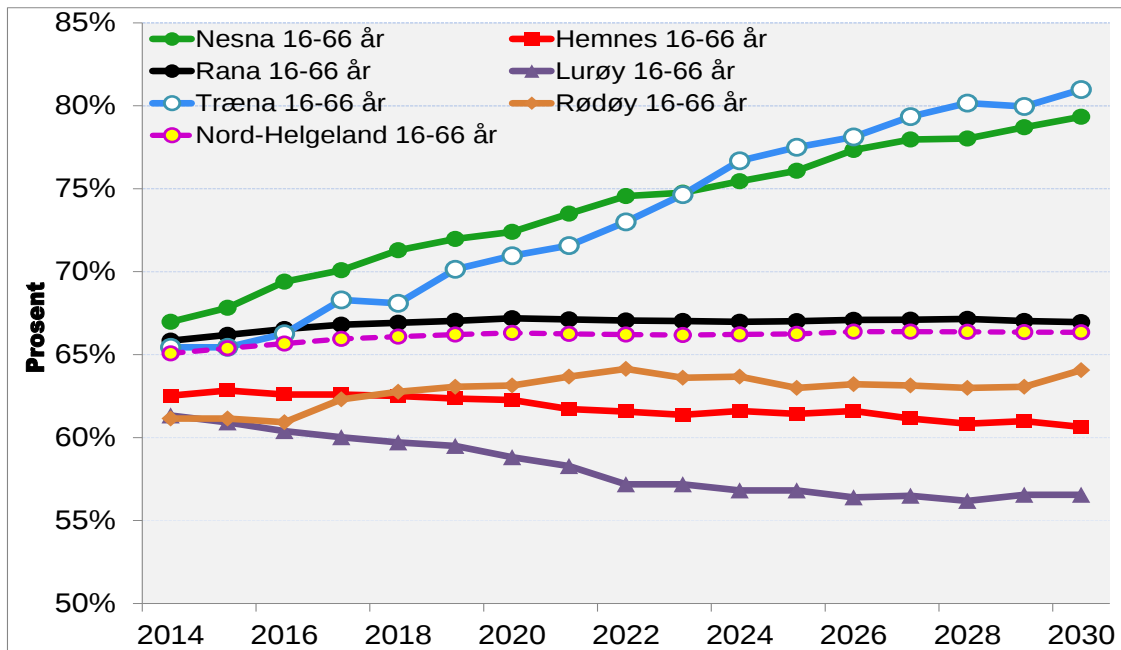
Prognose for aldergruppa 6-15 år for perioden 2015-2030

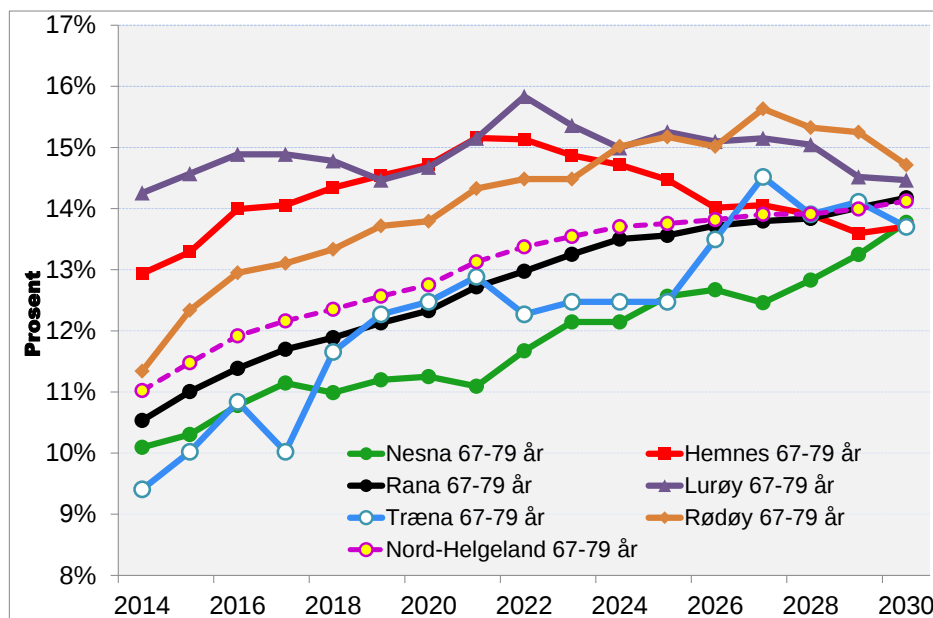
Figur:

Kommentar:

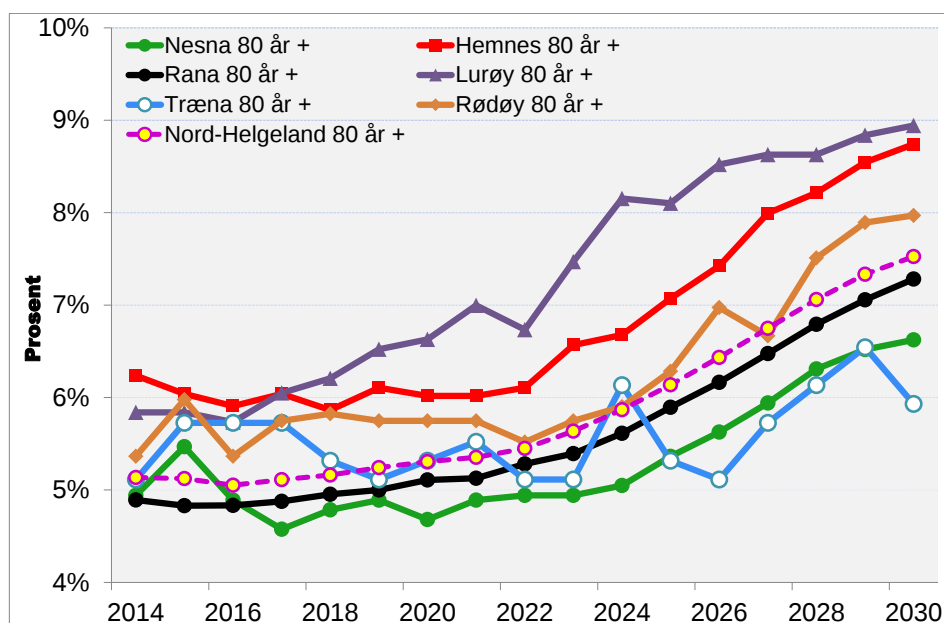
- Forutsetningen om fortsatt høy tilflytting fra utlandet av barnefamilier er sentral for denne prognosen

Figur: Prognose for yrkesaktive 16-66 år 2015-2030

Kommentar: Vekst for Træna og Nesna, flat utvikling eller nedgang for øvrige kommuner

Figur: Prognose for andelen eldre 67-79 år 2015-2030

Figur: Prognose for andelen eldre over 80 år 2015-2030

8. SYSSELSETTING OG NÆRINGSUTVIKLING

I dette kapitlet har vi valgt å støtte oss på de analysene som er utarbeidet som del av «Samfunnsanalyse av Rana-regionen», utført av Trøndelag Analyse og Utvikling, (TFoU-rapport 2015:4) på oppdrag fra kommunene Hemnes, Nesna, Lurøy og Rana som del av «Byregionprogrammet». I noen tabeller mangler vi tall for kommunene Rødøy og Træna.

8.1 Sysselsetting

Tabell på neste side viser hvordan befolkning- og sysselsetting har utviklet seg de siste ti årene i regionen sammenlignet med andre deler av Nordland og landet generelt. Den generelle utviklingen i Norge er preget av veksten i storbyregionene og stagnasjon eller nedgang i distriktskommunene. Befolkningen i Norge har vokst med 12 % de siste ti årene mens sysselsettingen har økt med 16 %. Siden sysselsettingsstatistikken bare gjelder norske statsborgere, kan vi konkludere med økt yrkesaktivitet i befolkningen. Dette kan vises å ha sammenheng med økende andel eldre voksne i yrkesaktiv alder, færre barn og derfor fallende andel av befolkningen i yrkesaktiv alder.

I Nordland ser vi at veksten har vært 2 % i befolkningen og 8 % i sysselsettingen. Her kan det vises at Bodø skiller seg ut med 14 % vekst i befolkningen i perioden. I antall personer utgjør dette mer enn veksten i Nordland fylke generelt. Med sterk vekst i Bodø betyr dette at andre områder i Nordland jevnt over har hatt tilbakegang i befolkningen. På Helgeland har sysselsettingen økt, men man har ikke hatt befolkningsvekst.

Inviterte kommuner betyr i denne sammenheng kommuner som ble invitert til by-Regionprogrammet i regionen, dvs. Grane, Hattfjelldal, Rødøy, Træna, Rana, Nesna, Hemnes og

Lurøy. Rana-regionen består av de fire kommunene som ble med i programmet: Rana, Nesna, Hemnes og Lurøy. I Rana-regionen har befolkningen gått opp 2 % samtidig som sysselsettingen har gått opp 12 %.

Befolkning og sysselsettingsutvikling i perioden 2003/2004 til 2013/2014
(Kilde: www.ssb.no og beregninger utført av Trøndelag Forskning og utvikling).

	Befolkning 1.1.2014			Sysselsetting 4.kv. 2013		
	Antall	Andel Rana	Vekst siden 2004	Antall	Andel Rana	Vekst siden 2004
Norge	5109056		12 %	2619000		16 %
Nordland	240877		2 %	116311		8 %
Helgeland	84735		-1 %	39935		7 %
Inviterte	39058		1 %	18212		10 %
Rana-regionen	34299	1,00	2 %	16285	1,00	12 %
Rana	25943	0,76	3 %	12908	0,79	14 %
Grane	1465	0,04	-5 %	506	0,03	-8 %
Hattfjelldal	1500	0,04	-4 %	622	0,04	5 %
Nesna	1902	0,06	4 %	870	0,05	1 %
Hemnes	4553	0,13	0 %	1626	0,10	6 %
Lurøy	1901	0,06	-6 %	881	0,05	4 %
Træna	489	0,01	7 %	239	0,01	6 %
Rødøy	1305	0,04	-9 %	560	0,03	-3 %

Rana kan vises å ha 66 % av folket og 71 % av arbeidsplassene blant de inviterte kommunene. Om vi bare ser på Rana-regionen med sine 34300 innbyggere, er tilsvarende tall 76 % og 79 %, som det vises i tabellen.

Befolknings- og sysselsettingsutvikling i norske arbeidsmarkedsregioner er sterkt korrelert. På kort sikt kan spesielle endringer i netto utpendling, yrkesdeltakelse og antall barn pr yrkesaktiv, forstyrre en slik sammenheng. På lengre sikt kan det enkelt vises fra offisiell statistikk at de fleste arbeidsmarkedsregioner i Norge har rundt 2 innbyggere pr sysselsatt. Innpendlingsregioner kan ofte ha 1,9-2,0 innbyggere pr sysselsatt eller arbeidsplass, mens utpendlingsregioner ofte kan ha 2,1-3,0 innbyggere pr sysselsatt. Rana-regionen har her forholdstallet 2,1, Rana har 2,0, Hemnes 2,8, mens Lurøy og Nesna har 2,2. Dette indikerer at Hemnes er utpendlingskommune og Rana innpendlingskommune.

I tabellen nedenfor viser i høyre del antall personer i netto utpendling, dvs. antall personer som bor i regionen og jobber utenfor regionen (utpendlere) minus antall personer som bor utenfor regionen og jobber i regionen (innpendlere). Siden statistikken ikke registrerer arbeidstakere bosatt i utlandet, blir netto utpendling på landsnivå lik null. Vi ser at de aller fleste kommuner og regioner i Nordland er netto utpendlingsregioner. Unntaket er Rana, som har blitt innpendlingskommune i løpet av de siste ti årene, og Nesna hvor netto utpendling her helt marginal.

Tabellen viser i tillegg yrkesaktiviteten, dvs. andel av innbyggerne i yrkesaktiv alder (16-74 år) som faktisk deltar i yrkeslivet. Her skiller Nesna seg ut med nedgang og lav yrkesaktivitet i 2013. Dette bidrar til å forklare at det er så mye som 2,2 innbyggere pr sysselsatt i denne kommunen.

Utvikling i yrkesaktivitet og netto utpendling i perioden 2003/2004 til 2013/2014 (Kilde: www.ssb.no og beregninger utført av Trøndelag Forskning og utvikling)

	Yrkesaktivitet			Netto utpendling			
	2013	2003	Vekst 2003-2013	Vekst i antall personer	Andel av arbeidstakere	2013	2003
Norge	69,7 %	69,4 %	0,2 %	-	-	-	-
Nordland	67,8 %	67,3 %	0,5 %	-645	-1 %	3 475	4 120
Helgeland	67,4 %	66,4 %	1,0 %	-561	-1 %	1 710	2 271
Inviterte	67,2 %	65,7 %	1,5 %	-419	-2 %	871	1 290
Rana-regionen	66,9 %	65,4 %	1,5 %	-439	-3 %	472	911
Rana	67,4 %	65,5 %	2,0 %	-478	-4 %	-84	394
Grane	67,9 %	65,2 %	2,7 %	51	7 %	205	154
Hattfjelldal	66,0 %	67,4 %	-1,4 %	-58	-8 %	89	147
Nesna	61,7 %	68,1 %	-6,3 %	36	4 %	-4	-40
Hemnes	65,5 %	63,8 %	1,6 %	44	2 %	512	468
Lurøy	68,7 %	66,2 %	2,5 %	-41	-4 %	48	89
Træna	73,4 %	73,9 %	-0,5 %	16	6 %	20	4
Rødøy	71,7 %	67,9 %	3,9 %	11	2 %	85	74

Fra tabellen ser vi også at yrkesaktiviteten er lavere i Rana-regionen og Nordland sammenlignet med landsgjennomsnittet. Dette er en forskjell som har minsket de siste 10 årene.

8.2 Pendling

Pendlingsdata er av interesse for å kunne si noen interaksjon på tvers og av kommunegrensene og i hvilken og på hvilken måte kommunene inngår i en funksjonell bo- og arbeidsmarkedsregion. Dette er også av spesiell relevans med tanke på en eventuell kommunesammenslåing. Dersom kommunene utgjør et felles bo- og arbeidsmarked, tilsier dette at det blir lettere å hente ut potensielle gevinster av en eventuell kommunesammenslåing.

Figuren på neste side viser pendlingsmatrise for alle kommunene. Vi ser at det er Rana som har klart minst utpendling. Av arbeidstakere som bor i Rana er det hele 92,3 prosent som også arbeider i Rana.

Videre er det Træna, Nesna og Lurøy som har minst utpendling, om lag 85 prosent av arbeidstakerne jobber i bostedskommunen. Rødøy og Hemnes har størst utpendling. Her er det henholdsvis 76 og 65 prosent av arbeidstakerne som bor i de respektive kommuner, som jobber i kommunen.

For Hemnes kommune, som har størst utpendling med 750 arbeidstakere, forgår det klart største utpendlingen til Rana med 482 personer (64,3 prosent). Videre er det 10,1 prosent som pendler til Vefsn og 25,6 prosent som pendler ut av regionen.

I Rana har 10,6 prosent av pendlerne arbeid i nabokommunen Hemnes. Utpendlingen til henholdsvis Trondheim, Bodø og Oslo har tilnærmet samme omfang og 7,8 prosent pendler til Vefsn. 52,7 prosent pendler til andre deler av landet.

Innpendlingen til Rana er større fra Vefsn (95) enn fra Nesna (48), Lurøy(47) og Alstahaug (43). Nesna har flest innpendlere fra Rana (45) og Leirfjord, Lurøy og Alstahaug. Rødøy har flest innpendlere fra Meløy og Lurøy og marginalt større inn-/utpendling nordover til Meløy/Salten.

Utpendling

Kommune	Arbeidstakere	Pendler ikke	1	2	3	4	5	Andre
SAMLET	17661	16312	170 Vefsn	150 Bodø	131 Oslo	126 Trondheim	110 Alstahaug	662
RANA	12824	11843	104 Hemnes	97 Trondheim	96 Bodø	90 Oslo	77 Vefsn	517
TRÆNA	259	220	14 Alstahaug	5 Oslo	5 Rana	2 Trondheim	2 Bodø	11
RØDØY	645	494	33 Meløy	24 Lurøy	17 Bodø	13 Rana	8 Oslo	56
LURØY	929	785	47 Rana	15 Rødøy	12 Bodø	12 Alstahaug	12 Nesna	46
NESNA	866	734	48 Rana	19 Alstahaug	10 Vefsn	6 Oslo	6 Lurøy	43
HEMNES	2138	1388	482 Rana	76 Vefsn	23 Andøy	20 Bodø	18 Oslo	131

Innpendling

Kommune	1	2	3	4	5	Andre
SAMLET	174 Vefsn	64 Alstahaug	43 Trondheim	40 Bodø	34 Brønnøy	417
RANA	482 Hemnes	95 Vefsn	48 Nesna	47 Lurøy	43 Alstahaug	350
TRÆNA	2 Nesna	2 Rødøy	2 Meløy	2 Trondheim	2 Alstahaug	9
RØDØY	22 Meløy	15 Lurøy	4 Rana	2 Nesna	2 Hemnes	21
LURØY	24 Rødøy	20 Rana	6 Nesna	6 Bodø	4 Trondheim	36
NESNA	45 Rana	12 Leirfjord	12 Lurøy	11 Alstahaug	7 Hemnes	49
HEMNES	104 Rana	73 Vefsn	7 Fauske	6 Bodø	4 Stord	44

Figur: Pendlingsmatrise.

Lurøy har flest innpendlere fra Rødøy og Rana. Pendlingsmønstrene gjenspeiler til en viss grad Ranas funksjon som regionsenter.

Hemnes framstår som en attraktiv bokommune, og har en viss utpendling også til Vefsn. Toventunellen gir lettere tilgjengelighet til både Vefsn og Rana fra Alstahaug. Tunellen har utvidet bo- og arbeidsmarkedsregionen, noe som kan påvirke pendlingsmønstre, bosetting og næringsliv i flere kommuner.

Inn – og utpendling sier noe om det økonomiske samspillet i en region. I tabellene nedenfor er arbeidstedkommune i kolonner og bostedskommune i rader. I tabellene er Rana-regionen summen av Nesna, Hemnes, Lurøy og Rana. Vefsn er den største kommunen sør for Rana-regionen. Øvrig er en forkortelse for øvrige kommuner i en større region, som her er definert som Helgeland pluss Meløy.

I Rana-regionen ser vi at det er desidert størst omfang på pendlingen fra Hemnes til Rana (482 med bosted Hemnes og arbeidssted Rana). Dette er også den pendlingsrelasjonen med størst vekst de siste ti år (115 flere personer, dvs. 31 %). Andre pendlingsrelasjoner har høyere relativ vekst, men som vi ser er det svært få personer bak disse endringene.

Inn- og utpendling i Rana-regionen 4. kvartal 2013 og endring siden 2003 (Kilde: www.ssb.no og beregninger utført av Trøndelag Forskning og Utvikling)

2013	Nesna	Hemnes	Rana	Lurøy	Rana-reg	Vefsn	Øvrig region	Region	Totalt
Antall personer 4. kvartal 2013									
Nesna	734	2	48	6	790	10	31	831	866
Hemnes	7	1388	482	0	1877	76	37	1990	2138
Rana	45	104	11843	20	12012	77	97	12186	12824
Lurøy	12	0	47	785	844	5	41	890	929
Rana-reg	798	1494	12420	811	15523	168	206	15897	16757
Vefsn	4	73	95	2	174	5983	165	6322	6675
Øvrig	39	15	137	31	222	467	15731	16420	18213
Region	841	1582	12652	844	15919	6618	16102	38639	41645
Totalt	870	1626	12908	881	16285	6824	16826	39935	39935
Vekst i antall personer perioden 2003-2013									
Nesna	32	0	12	3	47	4	10	61	41
Hemnes	5	-33	115	-2	85	25	22	132	132
Rana	7	33	1237	5	1282	-17	38	1303	1099
Lurøy	-6	0	9	7	10	0	2	12	-8
Rana-reg	38	0	1373	13	1424	12	72	1508	1264
Vefsn	-3	55	56	1	109	128	88	325	247
Øvrig	-13	10	65	-2	60	98	311	469	548
Region	22	65	1494	12	1593	238	471	2302	2059
Totalt	5	88	1577	33	1703	260	657	2620	2620

Relativ vekst i perioden 2003-2013									
Nesna	5 %	0 %	33 %	100 %	6 %	67 %	48 %	8 %	5 %
Hemnes	250 %	-2 %	31 %	-100 %	5 %	49 %	147 %	7 %	7 %
Rana	18 %	46 %	12 %	33 %	12 %	-18 %	64 %	12 %	9 %
Lurøy	-33 %		24 %	1 %	1 %	0 %	5 %	1 %	-1 %
Rana-reg	5 %	0 %	12 %	2 %	10 %	8 %	54 %	10 %	8 %
Vefsn	-43 %	306 %	144 %	100 %	168 %	2 %	114 %	5 %	4 %
Øvrig	-25 %	200 %	90 %	-6 %	37 %	27 %	2 %	3 %	3 %
Region	3 %	4 %	13 %	1 %	11 %	4 %	3 %	6 %	5 %
Totalt	1 %	6 %	14 %	4 %	12 %	4 %	4 %	7 %	7 %

Inn- og utpendling i Rana-regionen 4. kvartal 2013, andeler av arbeidsplassene og bosatte arbeidstakere (Kilde: www.ssb.no og beregninger utført av Trøndelag Forskning og utvikling)

	Nesna	Hemnes	Rana	Lurøy	Rana-reg	Vefsn	Øvrig	Region	Totalt
Andel av sum arbeidsplasser i hver kommune eller region									
Nesna	0,84	0,00	0,00	0,01	0,05	0,00	0,00	0,02	0,02
Hemnes	0,01	0,85	0,04	0,00	0,12	0,01	0,00	0,05	0,05
Rana	0,05	0,06	0,92	0,02	0,74	0,01	0,01	0,31	0,32
Lurøy	0,01	0,00	0,00	0,89	0,05	0,00	0,00	0,02	0,02
Rana-reg	0,92	0,92	0,96	0,92	0,95	0,02	0,01	0,40	0,42
Vefsn	0,00	0,04	0,01	0,00	0,01	0,88	0,01	0,16	0,17
Øvrig	0,04	0,01	0,01	0,04	0,01	0,07	0,93	0,41	0,46
Region	0,97	0,97	0,98	0,96	0,98	0,97	0,96	0,97	
Totalt	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
Andel av sum bosatte arbeidstakere i hver kommune eller region									
Nesna	0,85	0,00	0,06	0,01	0,91	0,01	0,04	0,96	1,00
Hemnes	0,00	0,65	0,23	0,00	0,88	0,04	0,02	0,93	1,00
Rana	0,00	0,01	0,92	0,00	0,94	0,01	0,01	0,95	1,00
Lurøy	0,01	0,00	0,05	0,84	0,93	0,01	0,04	0,96	1,00
Rana-reg	0,05	0,09	0,74	0,05	0,93	0,01	0,01	0,95	1,00
Vefsn	0,00	0,01	0,01	0,00	0,03	0,90	0,02	0,95	1,00
Øvrig	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01	0,03	0,86	0,90	1,00
Region	0,02	0,04	0,30	0,02	0,38	0,16	0,39	0,93	1,00
Totalt	0,02	0,04	0,32	0,02	0,41	0,17	0,42	1,00	1,00

Tabellen viser at 95 % av de som jobber i Rana-regionen, bor i Rana-regionen, dvs. at det kun er 5 % av arbeidsplassene som har innpendling knyttet til seg. Videre viser tabellens nedre del at av de 93 % som bor i Rana-regionen, arbeider i regionen. Dette betyr at 7 % av arbeidstakerne som bor i regionen, pendler ut til arbeidsplasser utenfor regionen.

8.3 Utvikling i ulike bransjer og næringer

Syssetsetting er etter vår mening en enkel og god indikator for regional utvikling. Ørbeck (2014) er av de som begrunner syssetsetting som indikator for regional utvikling siden arbeidsplasser har tradisjonelt vært avgjørende for bosetting. I tillegg har syssetsettingsanalyser høy treffsikkerhet med hensyn på hva som blir igjen i lokal verdiskaping siden 2/3 av samlet verdiskaping er lønnskostnader mens resterende verdiskaping er kapitalavkastning som gjerne kan andre utenfor regionen.

I tabellene nedenfor viser vi syssetsettingsutviklingen i ulike næringer i regionen og kommunene for den siste femårsperioden. Ideelt sett burde vi også her ha en tiårsperiode, slik som i analysene over. SSB endret imidlertid definisjonene i overgangen mellom 2007 og 2008, slik at det er svært arbeidsomt å lage næringsfordelt statistikk ti år tilbake i tid. Vi har derfor valgt å analysere en femårsperiode.

Næringsutvikling i Rana-regionen i perioden 2008/2009 til 2013/2014 (Kilde: www.ssb.no og beregninger utført av Trøndelag Forskning og utvikling)

	2008	An- del	LQ 2008	2013	Andel	LQ 2013	Endring antall	Relativ endring	RSI
Basisnæringer	3482	0,22	1,14	3115	0,19	1,09	-367	-11 %	-8 %
Landbruk	509	0,03	1,30	394	0,02	1,30	-115	-23 %	-3 %
Fiske/havbruk	231	0,01	2,24	213	0,01	2,26	-18	-8 %	-3 %
Bergverk og utvinning	181	0,01	0,65	272	0,02	0,67	91	50 %	-1 %
Næringsmidler	360	0,02	1,11	324	0,02	1,05	-36	-10 %	-9 %
Anna industri	1958	0,12	1,47	1634	0,10	1,45	-324	-17 %	-5 %
Telekom/IT/FoU/forlag/media	243	0,02	0,39	278	0,02	0,44	35	14 %	10 %
Besøksnæringer	2446	0,15	0,88	2413	0,15	0,90	-33	-1 %	-1 %
Handel	1681	0,11	0,99	1660	0,10	1,05	-21	-1 %	2 %
Aktivitet	374	0,02	0,67	321	0,02	0,58	-53	-14 %	-18 %
Servering/Overnatting	391	0,02	0,75	432	0,03	0,81	41	10 %	5 %
Regionale næringer	4233	0,27	0,86	4263	0,26	0,88	30	1 %	-2 %
Bygg/anlegg	1357	0,08	1,10	1478	0,09	1,14	121	9 %	0 %
Kraft, vann og avfall	256	0,02	2,46	333	0,02	3,42	77	30 %	33 %
Forretningsmessig tj.yting	812	0,05	0,74	713	0,04	0,67	-99	-12 %	-13 %
Transport	934	0,06	0,99	871	0,05	0,98	-63	-7 %	-4 %
Agentur og Engros	302	0,02	0,41	347	0,02	0,51	45	15 %	19 %
Finans, eiendom og utleie	572	0,04	0,72	521	0,03	0,63	-51	-9 %	-16 %
Offentlig	5804	0,36	1,04	6494	0,40	1,10	690	12 %	2 %
Lokal inkl. privat skole/ helse	3824	0,24	1,05	4224	0,26	1,09	400	10 %	1 %
Fylkeskommunal	334	0,02	1,23	426	0,03	1,50	92	28 %	19 %
Statlig	1646	0,10	1,01	1844	0,11	1,05	198	12 %	0 %
Sum	15965	1,00	0,98	16285	1,00	1,00	320	2 %	-2 %
Eksternt	5128	0,32	1,09	4959	0,30	1,07	-169	-3 %	-6 %
Regionalt	4567	0,29	0,88	4689	0,29	0,92	122	3 %	0 %
Lokalt	6270	0,39	0,98	6637	0,41	1,02	367	6 %	1 %

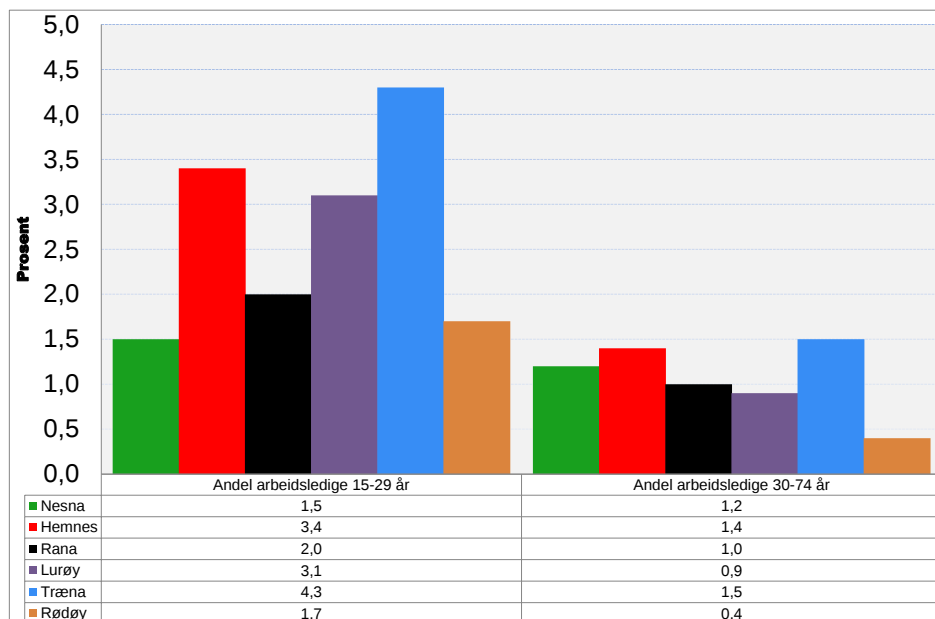
LQ betyr lokaliseringkvotient og er definert som lokal sysselsettingsandel i bransjen delt på nasjonal sysselsettingsandel. Dette er en indikator på basisnæring, dvs. en næring som henter betydelige inntekter fra kunder utenfor regionen.

RSI er regional vekst i bransjen minus nasjonal vekst i bransjen, dvs. et mål på hvor god utviklingen er korrigert for nasjonale trender i bransjen. Eksterne næringer er basisnæringer pluss statlige arbeidsplasser. Lokale næringer er definert som besøksnæringer pluss lokal offentlig administrasjon og tjenesteyting. Denne type næringsliv påvirkes sterkt av befolkningsveksten som var 6 % i Norge og 2,0 % i Rana-regionen i den aktuelle perioden.

Regionen har relativt høy andel av sysselsettingen innen fiske/havbruk, industri, kraft/vann/avfall og fylkeskommunal tjenesteyting. Blant næringene som har vokst mest, sammenlignet med landet for øvrig, de senere årene er: telekom/IT/FoU/media, agentur/engros, kraft/vann/avfall og fylkeskommunal tjenesteyting. For øvrig har det vært nedgang i basisnæringer, spesielt landbruk, næringsmidler og industri, og nedgang i aktivitetsnæring (personlig tjenesteyting) og forretningsmessig tjenesteyting (9 %). Detaljert statistikk for de ulike kommunene 2009-2013 framgår av **trykt vedlegg 3**.

8.4 Arbeidsledighet

Arbeidsledighet i prosent alle kommuner 2014

Kommentar: Ledigheten i kommunene ligger på et lavt nivå – høyest for aldergruppa 15-29 år hvor Hemnes, Lurøy og Træna har høyest andel ledige.

8.5 Utvikling i Nærings NM

Telemarksforskning har utviklet en egen næringslivsindeks, som gir et samlet mål for næringsutviklingen i regioner og kommuner. Denne har blitt publisert som NHOs ”NæringsNM”

som har gått over flere år. Nærings NM rangerer næringsutviklingen i norske regioner og kommuner basert på fire kriterier:

Nyetableringer, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse. Hvilke indikatorer som benyttes går fram av Tabell 5. For hver indikator rangeres regioner og kommuner. Rangeringsnumrene legges så sammen innenfor hver gruppe, for så å kåre regioner og kommuner som kommer best ut. Til slutt summeres rangeringsnumrene for de fire indeksene nyetablering, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse. Den regionen og kommunen som har lavest sum, kommer ut som vinnere av Nærings NM.

Utdrag fra NHO-rapporten om «Nærings NM- 2014»:

7. NæringsNM

NæringsNM er utviklet for å måle hvordan næringslivet presterer i ulike områder i Norge. For å måle næringsutviklingen i en kommune, ser vi på fire mål: Nyetableringer, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse^{vi}.

NæringsNM	Nyetableringer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Etableringsfrekvens: Antall nyregistrerte foretak som andel av eksisterende foretak i begynnelsen av året 2. Bransjejustert etableringsfrekvens: Basert på etableringsfrekvens, justert for effekten av bransjestrukturen 3. Vekst i antall foretak: Etableringsfrekvensen fratrukket nedlagte foretak
	Lønnsomhet	<ol style="list-style-type: none"> 4. Andel foretak med positivt resultat før skatt 5. Bransjejustert lønnsomhet: Andel foretak med positivt resultat før skatt, justert for effekten bransjestruktur, bedriftens omsetning og alder. 6. Andel foretak med positiv egenkapital
	Vekst	<ol style="list-style-type: none"> 7. Andel foretak med omsetningsvekst høyere enn prisstigningen (KPI) 8. Andel foretak med realvekst justert for bransjestruktur, bedriftens omsetning og alder. 9. Andel foretak med vekst i verdiskaping 10. Andel foretak med vekst i verdiskaping, justert for bransjestruktur, bedriftens omsetning og alder.
	Næringslivets størrelse	<ol style="list-style-type: none"> 11. Antall arbeidsplasser i næringslivet som andel av befolkningen

Nyetableringer i regioner og kommuner blir målt med tre indikatorer. Den første, etableringsfrekvens, måler antall nyregistrerte foretak i forhold til eksisterende antall foretak i begynnelsen av året. Bransjejustert etableringsfrekvens er etableringsfrekvensen fratrukket virkningen av bransjestrukturen i regioner og kommuner. Denne indikatoren forteller oss om regionen har få eller mange etableringer når vi tar hensyn til at etableringsfrekvensen varierer mye mellom ulike bransjer. Den tredje indikatoren er vekst i antall foretak. Dette vil være etableringsfrekvensen fratrukket frekvensen av nedlagte foretak, samt innflyttede foretak fratrukket utflyttede.

Lønnsomheten i regionenes næringsliv blir målt med tre indikatorer. Den første er andel foretak med positivt resultat før skatt. I tillegg har vi målt andelen lønnsomme foretak justert for bransjestruktur, bedriftens omsetning og alder. Den tredje indikatoren er andel foretak med positiv egenkapital.

Vekst i regionene er målt med andel foretak med omsetningsvekst større enn prisstigningen. Også her har vi en indikator som justerer for bransjestruktur, omsetning og alder. Den tredje indikatoren er andel foretak av samtlige regnskapspliktige foretak på stedet, som har vekst i verdiskapingen. Det er også en siste indikator der det er justert for forskjeller i bransjestruktur, omsetning og alder til foretakene.

Indikatoren "næringslivets størrelse" er antall arbeidsplasser i næringslivet som andel av befolkningen på stedet. For hver indikator rangeres både regioner og kommuner. Rangeringsnumrene legges så sammen innenfor hver gruppe. Til slutt summeres rangeringsnumrene for de fire indeksene nyetablering, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse. Regionen og kommunen som har lavest sum, kommer ut som vinner av NæringsNM.

NHO's Nærings NM 2013

7.6 NæringsNM for kommuner

Det er stor variasjon i plasseringen i NæringsNM blant kommunene.

Værøy er Nordlands vinner i 2013. Værøy kom på 30. plass, en klatring fra snittplasseringen på 150 fra årene før.

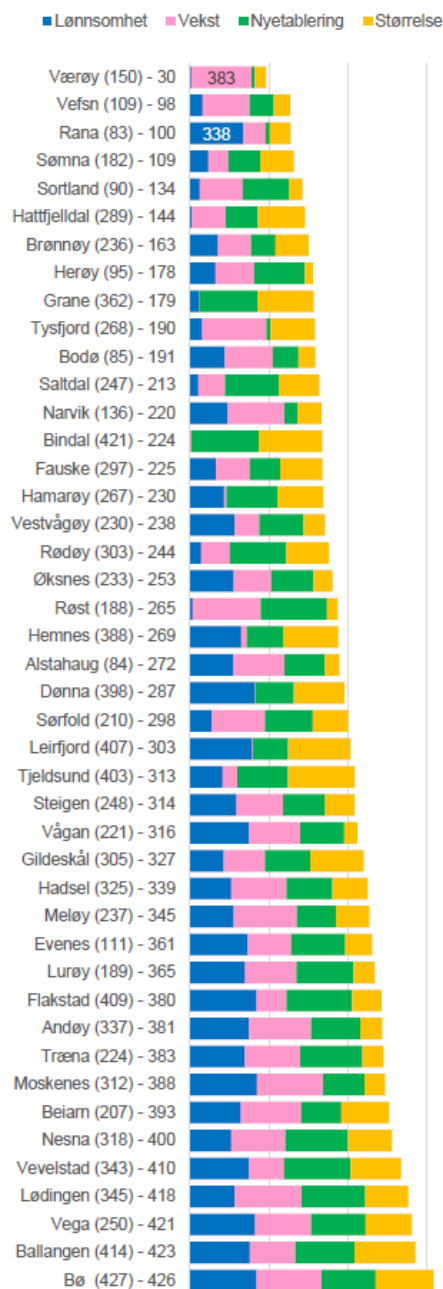
I 2013 har Værøy hatt en høy andel foretak med positivt resultat før skatt, samt en høy andel nyetablerte foretak. Derimot har ikke andelen foretak med omsetningsvekst høyere enn prisstigningen vært høy.

Videre gjør kommuner som Vefsn, Rana og Sømna det ganske godt i NæringsNM. Rana gjør det godt på indikatoren for nyetableringer, men andelen foretak med positivt resultat før skatt er derimot lav.

Bodø gjør det litt over middels godt, mens Narvik gjør det litt under middels godt.

Vega har gjort det dårligere i år enn i de siste ti årene, og er rangert som nummer 421 nasjonalt i årets NæringsNM.

Ballangen og Bø gjorde det dårlig på alle indikatorene i årets NæringsNM. Bø har gjort det dårlig både i år og i de siste ti årene, mens Ballangen har gjort det litt bedre før.

8.6 NHO' Nærings-NM 2014

Rangering av regioner

NHO har rangert 83 regioner i landet og Rana-region (Nesna, Hemnes og Rana) og Ytre Helgeland (Træna, Rødøy og Lurøy) kommer ut slik i rangeringen:

Rangering	Region	Nyetableringer	Lønnsomhet	Vekst	Størrelse	NM siste 10 år
36	Rana-regionen	9	74	13	54	51
79	Ytre Helgeland	79	68	72	59	68

Definisjon av de indikatorene som er benyttet framgår av neste side.

Indikatorer for vekst:
1. Andel foretak med vekst i omsetning større enn konsumprisindeksen. Alle regnskapspliktige foretak er med i statistikken, som er basert på tall fra Brønnøysundregisteret.
2. Andel foretak med vekst i omsetning større enn konsumprisindeksen, men korrigert for bransjestrukturen. Samme metode for bransjustering som for nyetablering og lønnsomhet.
3. Andel foretak med vekst i verdiskaping. Verdiskapingen er målt som summen av driftsresultat og lønnskostnader i bedriftsregnskapene.

Indikator for næringslivets størrelse:
1. Antall arbeidsplasser i næringslivet som andel av folketallet. Tallene er hentet fra registerbasert sysselsettingsstatistikk statistikkbanken i SSB.

For alle de tre indikatorene for nyetablering er det beregnet rangeringsnummer for regionene fra 1 til 83, for kommuner går rangeringen fra 1 til 428. Dernest er rangeringsnumrene lagt sammen, og summen av rangeringsnumrene er grunnlaget for etableringsindeksen. I regiontabellen er rangeringsnummeret for etableringer vist etter at de tre etableringsindikatorer er slått sammen. Denne framgangsmåten er repetert for lønnsomhet og vekst. For næringslivets størrelse er det bare en indikator som danner grunnlaget for rangeringsnumrene.

Til slutt er rangeringsnumrene for de fire målene nyetableringer, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse lagt sammen for å danne grunnlaget for NæringsNM

8.7 NHO's Kommune-NM 2015

NHOs KommuneNM 2015 rangerer norske kommuner og regioner etter 22 indikatorer som gjenspeiler vekstkraft og attraktivitet for næringslivet. Indikatorsettet er utviklet i samarbeid mellom Vista Analyse og NHO. Det endelige indikatorsettet er fastlagt av NHO. Alle indikatorene er interaktivt tilgjengelige på NHOs hjemmesider. For hver kommune vises plassering i 2009 og 2014.

9. LOKALDEMOKRATIET - STATUS I KOMMUNENE

Oversikt over politisk representasjon i de 6 kommunene – kommunestyre 2011-2015

Kommune	Politiske parti									Felleslister					Totalt	
	H	Frp	V	Krf	SP	AP	SV	Rødt	Kyst - partiet	Samf.- partiet	Miljø- lista	Krf/SP - f.liste	Lovund tv. pol. Liste	Rødøy f.liste		Stø kurs
Træna						3						8				11
Rødøy		2			6				4					3	2	17
Lurøy	3	1		1	2	8			2				2			19
Nesna	5	2	1		3	4	2									17
Hemnes	5	4			4	8	1			1						23
Rana	10	4	1	1	3	13	2	1			2					37

Tabell : Oversikt over den politiske sammensetningen i kommunene i inneværende periode.

Vi ser at antall kommunestyrerepresentanter varierer fra 11 i Træna, 17 i Rødøy og Nesna, 19 i Lurøy, 23 i Hemnes og 37 i Rana.

Når det gjelder den politiske sammensetningen, er det etter høstens valg tre kommuner som har ordfører fra Arbeiderpartiet. Lurøy og Rødøy har ordfører fra Senterpartiet. Bak ordføreren i Træna står en fellesliste mellom Kristelig folkeparti og Senterpartiet.

Totalt sett har kommunene 124 kommunestyrerepresentanter i dag hvorav 17 representerer bygde-/felleslister. Ved en sammenslåing av seks kommuner, er det klart at antallet kommunestyrerepresentanter vil bli redusert, noe som vil innebære lavere politisk representasjon per innbygger. I henhold til kommunelovens §7 skal kommunestyrets medlemstall skal være et ulike tall, som fastsettes slik for kommuner med:

- a. ikke over 5 000 innbyggere, minst 11
- b. over 5 000, men ikke over 10 000 innbyggere, minst 19
- c. over 10 000, men ikke over 50 000 innbyggere, minst 27
- d. over 50 000, men ikke over 100 000 innbyggere, minst 35
- e. over 100 000 innbyggere, minst 43.

I henhold til det aktuelle sammenslåingsalternativet som ligger til grunn for denne utredningen, vil den nye kommunen få et innbyggertall på vel 36 000 innbyggere.

Vi ser at Rana i dag med sine 37 representanter har et antall medlemmer i kommunestyret som ligger over minimumskravet, og det vil nok også være tilfellet ved en kommunesammenslåing, slik at man sikrer tilstrekkelig representasjon fra de ulike kommunene. Videre har Bodø med sine 50 000 innbyggere 39 representanter i bystyret. Ellers nevnes at kommunestyret i Rana hadde 61 representanter i perioden 1964- 1992 og 49 representanter i perioden 1992-2003 .

Stortingsvalget 1945-2013 - Valgdeltakelse i prosent

	1945	1961	1969	1977	1985	1993	2001	2009	2013
1828 Nesna	60,4	65,3	75,4	77,9	82,2	73	74,1	75,1	75,7
1829 Elsfjord (-1961)	70,7	75	0	0	0	0	0	0	0
1830 Korgen (-1963)	71,5	68,3	0	0	0	0	0	0	0
1831 Sør-Rana (-1963)	65,9	64,6	0	0	0	0	0	0	0
1832 Hemnes	70,5	79,8	80	77,6	83,9	77,4	75,5	75,8	76,5
1833 Rana	65,1	69,2	81,1	77,9	82,6	66,9	72,4	74,2	75,1
1833u Nord-Rana (1923-1963)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1834 Lurøy	60,3	67,6	71,2	71,3	78,5	71,3	72,2	75,5	78
1835 Træna	66,8	59,9	62,1	70,6	79,2	74,2	75,5	76,5	72,4
1836 Rødøy	54,4	59,1	67,4	73,3	77,9	75,7	74	74	77,8

Erfaringer fra tidligere kommunesammenslåinger viser at bygde- og felleslistene over tid blir borte til fordel for reine partilister.

Kommunestyrevalget 1955-2011 – Valgdeltakelse i prosent

	1955	1959	1967	1975	1983	1991	1999	2007	2011
1828 Nesna	53,2	50,5	57,5	74,3	72	67,4	61,9	67,4	68,3
1829 Elsfjord (-1961)	62	67,9	..	..	..	..	..	..	..
1830 Korgen (-1963)	65,4	57,3	..	..	..	..	..	..	..
1831 Sør-Rana (-1963)	51,4	56,8	..	..	..	..	..	..	..
1832 Hemnes	76,9	75	73,1	65,2	74,8	70,7	63,1	69,3	70,9
1833 Rana	48,7	54	65	59,4	65,6	53,1	53,6	57,8	60,7
1833u Nord-Rana (1923-1963)	..	..	..	..	..	..	..	..	..
1834 Lurøy	62,6	65,1	71,8	80,2	65,2	71,2	62,8	70,1	72
1835 Træna	58	48	49	56,4	65,5	74,7	63,2	56,8	73,3
1836 Rødøy	59,5	67,4	66,7	76,2	78,9	69,5	67,7	67,9	71,7

Dersom vi ser på valgdeltakelse, er det de mindre kommunene som Træna, Lurøy og Rødøy som har hatt høyest valgdeltakelse ved kommunevalg. Det er interessant å merke seg at valgdeltakelsen ved kommunevalg i en del kommuner har vært under 60% noen år med en bunn i Rana på 53,1% i 1991.

Deltakelsen ved kommunevalg ligger i intervallet 60 til 73%. Deltakelsen ved Stortingsvalg ligger stabilt mellom 72 og 77% i de seks kommunene. Rana kommune skiller seg ut med størst forskjell i deltakelsen – inntil 15%-poeng.

Med unntak av de største kommunene, er det på landsbasis en negativ sammenheng mellom valgdeltakelse og kommunestørrelse ved kommunevalg. Nyere undersøkelser tyder på at det i liten grad er kommunestørrelsen i seg selv som forklarer disse forskjellene, men andre faktorer som f.eks. økonomi og arbeidsledighet (Christensen et al. 2013). I Danmark, hvor kommunesammenslåingene ble foretatt i 2007, var valgdeltakelsen ved kommunevalget på 65,8 prosent i 2009 og 71,9 i 2013. Til sammenligning lå den på 69,5 prosent i 2005. Som tidligere nevnt, er det således vanskelig å finne noen entydige sammenhenger mellom kommestruktur og valgdeltakelse.

De politiske partiene i de seks kommunene er spurt om dagens vilkår for å drive politisk arbeid samtidig som administrasjonen har gjort en oppsummering av fakta rundt den politiske organiseringa i hver kommune. Se **trykt vedlegg 4**.

10. INTERKOMMUNALT SAMARBEID

Dette kapitlet bygger på rapporten «Revidert status for interkommunalt samarbeid i Nordland 2014», utført av NIVI-analyse AS på oppdrag fra Fylkesmannen i Nordland

10.1 Definisjon av interkommunalt samarbeid

Kartleggingen har skjedd med bruk av samme metodikk som NIVI har brukt i tidligere kartlegginger i Sør-Trøndelag (2009 og 2013), Nord-Trøndelag (2008 og 2012), Nordland (2010) og Møre og Romsdal (2013). Kartleggingen har skjedd med utgangspunkt i en definisjon av interkommunalt samarbeid der følgende typer samarbeid regnes med:

- Alle formelle ordninger med en organisatorisk overbygning dvs. IKS, AS, styre etter kommunelovens § 27 og vertskommune med felles folkevalgt nemnd etter kommunelovens § 28c
- Alle formelle ordninger uten organisatorisk overbygning dvs. vertskommuneavtaler etter kommunelovens § 28b og avtalebasert kjøp og salg av tjenester mellom kommunene

Følgende typer samarbeid er i utgangspunktet ikke omfattet av foreliggende kartlegging:

- Selskaper med begrenset ansvar (BA)
- Stiftelser
- Medlemsbaserte foreninger
- Fagnettverk og diskusjonsfora
- Midlertidige og uformelle prosjekter og fellesaktiviteter mellom kommunene
- Samarbeidsordninger der staten eller private aktører er dominerende deltakere
- Nasjonale nettverk eller prosjekter av typen effektivitetsnettverkene, kvalitetskommuner etc.

10.2 Nordland sammenlignet med andre fylker

Geografisk nivå	Nord-Trøndelag 2012		Nord-Trøndelag 2013		Møre og Romsdal 2013		Nordland 2014	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Lokalt nivå	66	30	98	46	157	62	163	55
Regionalt nivå	107	49	60	28	62	24	89	30
Høyere geografisk nivå	45	21	54	25	36	14	45	15
Sum	218	100	212	100	225	100	297	100

Tabell: Forekomst av formelle interkommunale samarbeidsordninger i fire fylker.

Kilde: NIVI-Analyse AS

Av tabellen framgår tilsvarende hovedtall fra NIVIs kartlegginger i tre andre fylker i Midt-Norge. Det samlede antall samarbeidsordninger i det enkelte fylke ligger mellom 200 og 300. Beregning av gjennomsnittlig antall ordninger pr. kommune (veid) i det enkelte fylke viser at omfanget er størst i Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag, hvor det er registrert 39 ordninger pr kommune. Omfanget er noe mindre i Sør-Trøndelag med 35 ordninger pr kommune og lavest i Nordland med 31 ordninger pr kommune.

Referansetallene tyder også på betydelige forskjeller i strukturen på samarbeidet mellom fylkene. Det er særlig kommunene i Nord-Trøndelag som skiller seg ut ved et omfattende samarbeid på regionalt nivå. Dette dekker halvparten av alle registrerte samarbeidsordninger i fylket. Framvekst av sterke samarbeidsregioner

i Nord-Trøndelag henger nøye sammen med tidlig etablering av en fast regioninndeling, tidlig prioritering av regionalt IKT-samarbeid og ikke minst regionrådenes og samkommunenes aktive rolle. Nord-Trøndelag skiller seg også ut ved at Fylkesmannen, fylkeskommunen og de andre regionale aktørene gjennom mange år har samordnet og aktivt stimulert til brede regionale samarbeidsløsninger mellom kommunene.

Samarbeidsmønsteret i Møre og Romsdal skiller seg ut ved et fragmentert samarbeidsmønster med en mengde bilaterale ordninger på kryss og tvers. Hele 62 prosent av de registrerte ordningene er av lokal karakter i Møre og Romsdal.

Tallene for Nordland preges også av en stor andel lokale ordninger. Som beskrevet ovenfor har det vært en markert vekst i det lokale samarbeidet etter 2010. Strukturen på det interkommunale samarbeidet i Nordland har størst likhetstrekk med bildet for Møre og Romsdal.

Regionrådsområde	Antall kommuner	Veid snitt pr kommune
Ytre Helgeland	7	35
Ofoten	5	33
Sør-Helgeland	5	33
Salten	9	32
Lofoten	6	31
Vesterålen	6	30
Indre Helgeland	6	27
Sum	44	31

Tabell 2.3 Gjennomsnittlig antall ordninger pr kommune i ulike regionrådsområder i Nordland 2014

10.3 Antall ordninger pr kommune

Kommune	Høyere nivå	Regionråds nivå	Lavere nivå	Sum ordninger	Sum ordninger 2010
Evenes	11	7	32	50	33
Tjeldsund	15	6	29	50	32
Fauske	9	13	22	44	42
Brønnøy	14	11	19	44	40
Alstahaug	13	12	17	42	37
Leirfjord	13	12	16	41	29
Dønna	13	11	14	38	26
Herøy	13	12	12	37	30
Sørfold	9	13	14	36	41

Bodø	9	12	14	35	38
Hamarøy	9	14	11	34	37
Lødingen	14	18	2	34	36
Vevelstad	12	11	11	34	29
Vestvågøy	6	12	6	34	25
Saltdal	9	13	12	34	38
Sortland	9	20	3	32	36
Vefsn	12	9	11	32	22
Steigen	9	11	11	31	35
Sømna	11	11	9	31	29
Beiarn	9	13	8	30	32
Øksnes	7	19	3	29	34
Bø	9	17	3	29	32
Grane	12	7	10	29	28
Bindal	14	10	4	28	32
Hattfjelldal	11	7	10	28	28
Vega	13	10	5	28	26
Hadsel	7	19	1	27	34
Lurøy	8	13	6	27	30
Rødøy	8	10	9	27	27
Tysfjord	8	6	13	27	23
Andøy	6	18	2	26	31
Moskenes	6	15	5	26	28
Flakstad	6	13	7	26	27
Rana	6	10	10	26	26
Værøy	10	12	4	26	25
Røst	9	11	6	26	23
Meløy	9	13	3	25	27
Træna	7	14	4	25	27
Gildeskål	9	13	3	25	26
Nesna	8	12	5	25	24
Hemnes	6	11	7	24	24
Narvik	9	7	5	21	19
Vågan	6	13	0	19	24
Ballangen	7	7	5	19	19

Tabell ... Antall formelle samarbeidsordninger pr. kommune i Nordland 2014 fordelt etter geografisk nivå

Av tabellen ovenfor framgår også at strukturen på samarbeidet varierer mye mellom kommunene. Det gjelder særlig det lokale og bilaterale samarbeidet, hvor Evenes og Tjeldsund deltar i rundt 30 ordninger, mens det for Vågan ikke er registrert en eneste bilateral samarbeidsordning. Sett i lys av omfattende kommune- samarbeid mellom relativt store kommuner i andre fylker, f.eks. gjennom samkommunen mellom Levanger og Verdal, er det oppsiktsvekkende at Vågan ikke har utviklet en eneste eksklusive samarbeidsavtale med verken Vestvågøy, Hadsel eller Lødingen.

Også i omfanget av regionale ordninger er det betydelige variasjoner, der noen kommuner har utviklet hoveddelen av sitt samarbeid på regionrådsnivå, mens andre kommuner har et spredt samarbeid på flere arenaer. Samarbeidet i Vesterålen er fortsatt sterkt konsentrert til regionale ordninger, mens

samarbeidsmønsteret på særlig Helgeland går mye på kryss og tvers av regionrådsområdene. Til dette kommer at Bindal på Sør-Helgeland har et betydelig samarbeid på tvers av fylkesgrensen mot Nord-Trøndelag, jf. nærmere omtale av ordninger på tvers av fylkesgrensene i kap.2.9.

Det regionale samarbeidet i Ofoten framstår fortsatt som svakt utviklet, slik det også var i 2010. Mye av dynamikken i samarbeidet i denne delen av fylket knytter seg til Evenes, Tjeldsund og Skånland, delvis også Kvæfjord, Harstad og andre kommuner i Sør-Troms.

En nærmere analyse tyder ikke på systematisk variasjon i omfanget på samarbeidet etter kommunestørrelse målt i innbyggertall, jf. figur og tabell nedenfor. Antall ordninger varierer betydelig både mellom små og mellom store kommuner. Kommunens geografiske plassering, regiontilhørighet, regionrådets rolle og ikke minst kommunenes holdning til interkommunalt samarbeid, er antakelig viktigere årsaker til dagens samarbeidsmønster. Også økonomisk situasjon, rekrutteringsproblemer og de regionale aktørenes opptreden kan være viktig for å forklare det etablerte samarbeidsmønsteret.

Antall ordninger pr kommune i Nordland varierer fra 19 for Vågan og Ballangen til 50 for Evenes og Tjeldsund, jf. tabellen nedenfor. Flest ordninger er registrert for Evenes og Tjeldsund som med sine 50 ordninger ligger helt i toppen av hva NIVI har registrert i sine kartlegginger som nå dekker 128 kommuner. Fra registreringer i tre andre fylker i perioden 2012-2014 er det funnet litt flere ordninger i Namsos (56), Molde (55), Overhalla (53), Rissa (53), Fosnes (51) og Namdalseid (51).

Tallene for Vågan og Ballangen (19) er de laveste som er registrert, betydelig under Oppdal (25) og Leka (27) som er de kommuner som har færrest ordninger i Trøndelagsfylkene. I Møre og Romsdal er det Sykkylven (23) som har færrest ordninger.

Nærmere analyse pr. regionrådsområde tilsier at omfanget av dagens samarbeid er størst på Ytre Helgeland dvs. kommuner som inngår i Helgeland regionråd. Her har de fire HALD-kommunene (Herøy, Alstahaug, Leirfjord og Dønna) utviklet Nordland nest mest omfangsrike samarbeid, nest etter Evenes og Tjeldsund. HALD-kommunene ligger på rundt 40 ordninger, men omfanget betydelig lavere for Rødøy (27) og Træna (25). Tallet for Vefsn (32) er nær gjennomsnittet for hele fylket (31).

I Ofoten trekkes gjennomsnittet opp av høye tall Evenes og Tjeldsund, mens alle de tre andre kommunene ligger lavere og til dels betydelig lavere enn snittet for fylket, Tysfjord (27), Narvik (21) og Ballangen (19). Tallet for Narvik er betydelig lavere enn for alle andre regionbyer i Midt-Norge, der alle større regionsenterkommuner ligger på over 30 ordninger, mens flere ligger på 40 og noen på over 50 ordninger.

Sør-Helgeland har et typisk sentrert samarbeidsmønster med fleste ordninger for senter- kommunen Brønnøy(44). Færrest ordninger har Bindal (28) og Vega (28), mens Sømna (31) og Vevelstad (34) har noen flere. Flest ordninger er registrert for Lødingen (34), som har sammenheng med at kommunen de siste årene har utviklet nye samarbeidsordninger både mot Harstad og østover mot Tjeldsund og Evenes. For Lødingen ligger det an til flere samarbeidsordninger nordover og østover, bl.a. innenfor helse og brann. Færrest ordninger i Vesterålen er registrert for Hadsel (27) og Andøy (26). Sortland (32) ligger nær gjennomsnittet.

På Indre Helgeland har alle de seks kommunene færre ordninger enn gjennomsnittet for fylket. Grane (29) og Hattfjelldal (28) har flest ordninger, noe som bl.a. skyldes at begge kommuner har flere ordninger Vefsn. De øvrige kommunene Lurøy (27), Rana (26), Nesna (25) og Hemnes (24) har relativt få ordninger, men har utviklet noen nye ordninger seg i mellom de siste årene og framstår som kjernekommuner på Indre Helgeland.

Indre Helgeland regionråd har utredet andre potensielle samarbeidsområder, men utviklingsarbeidet har hatt lav prioritert av kommunene og IHR de siste årene. Dette kan være en del av forklaringen på hvorfor kommunene har færre ordninger enn gjennomsnittet i fylket. Det er også et utviklingstrekk at noen kommuner kjøper tjenester utenfor egen region.

Nedlagte samarbeid de siste årene:

- Barnevern Rødøy-Lurøy-Træna
- Kart og oppmåling Lurøy-Træna
- Skogbrukssamarbeid Lurøy-Rana
- RKK Hemnes - Nesna - Rana

10.5 Dagens situasjon på Nord-Helgeland

Foreløpig oversikt over områder hvor en eller flere kommuner på Nord-Helgeland samarbeider. Inneholder også regionale funksjoner hvor en kommune, i de fleste tilfeller Rana, samarbeider med andre.

	Træna	Rødøy	Lurøy	Nesna	Hemnes	Rana	Andre
Aksjeselskap							
Helgeland Kraft AS				x	x	x	11 andre kommuner
Kommunekraft AS					x	x	Grane, Hattfjelldal og andre kraftkommuner
Helgeland Reiseliv AS	x	x	x	x	x	x	12 andre kommuner
Nordland Teater AS						x	Rana 40% /Nfk 60%
Rana Produkter AS					x	x	RK 54,5%, Nfk 37,5%, Alstahaug kommune 3,0%
Rana Utviklingsselskap AS						x	RK 41,4%, Nfk 16,6%, private 42%
Kunnskapsparken Helgeland AS						x	RK eier 6,6%, Nfk og SIVA som største eiere
Helgeland Invest AS						x	RK 8,56%, Nfk 3,11%,

							Helge-land Sp.bank 48,28%, Helge-land Kraft AS 13,34%
Interkommunalt selskap - IKS							
Helgeland Avfallsforedling IKS	x	x	x	x	x	x	
	Træna	Rødøy	Lurøy	Nesna	Hemnes	Rana	Andre
Vertskommunemodell – kl.- § 28-samarbeid							
Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT)				x	x	x	
Regionalt Kompetanse Kontor Rana (RKK-Rana)				x	x	x	Avvikles juni 2015
Rana krisesenter	x			x	x	x	Lurøy og Rødøy har trådt ut av samarbeidet
Salten Krisesenter		x	x				I samarbeid med Salten-kommunene
Kemnerfunksjonen			x				Samarbeid med Vefsn kommune
Samhandlingsreformen – avtaleinngåelse kommuner-Helgelandssykehuset	x	x	x	x	x	x	17 kommuner på Helgeland
Rana helepark/KAD-senger		x	x	x	x	x	Kommunalt-Akutte-Døgnplasser – Rana vertskommune
Kommuneloven - § 27-samarbeid							
Polarsirkelen Friluftsråd (PFR)	x	x	x	x	x	x	
Indre Helgeland Regionråd (IHR)	x	x	x	x	x	x	Grane og Hattfjelldal
Indre Helgeland kontrollutvalgssekretariat			x	x	x	x	Vefsn, Grane og Hattfjelldal
Stiftelser med kommunal tjenesteproduksjon							
Helgeland Museum	x	x	x	x	x	x	
Frivilligsentralen						x	
Andre samarbeidsområder							
Sørsamisk Teater						x	Hattfjelldal, Snåsa
Bibliotek-bokbuss		x	x		x	x	Drives av Rana, selger

							tjenester til nabo-kommunene
Karrieresenteret Rana				x	x	x	Nfk, NAV
Helgeland Driftsassistanse – vann/avløp	x	x	x	x	x	x	
Samarbeid om brann- og feiertjenester				x	x	x	
Legevaktformidling	x	x	x	x	x	x	
Legevaktsamarbeid					x	x	
Nettverk kommunale tildelingskontor					x	x	Vefsn, Meløy, Bodø, Fauske, Saltdal
	Træna	Rødøy	Lurøy	Nesna	Hemnes	Rana	Andre
Nettverk kreftomsorg		x	x	x	x	x	Brønnøy, Alstahaug, Vefsn, Grane, Hattfjelldal
Konfliktrådet i Helgeland	x	x	x	x	x	x	
110-sentralen	x	x	x	x	x	x	Dekker hele fylket
Geodatasamarbeid				x	x	x	
Rana Forsøksring landbruk				x	x	x	
Midtskandia		x	x	x	x	x	I lag med andre kommuner på Helgeland

Tabell: Oversikt over ulike samarbeidsløsninger som involverer kommunene på N-Helgeland.

I denne oversikten har vi tatt med stiftelser med tjenesteproduksjon (Helgelandmuseum) og medlemsbaserte foreninger som «Driftsassistansen for vann og avløp» m.v.

Nedenfor følger sammendraget fra NIVI-analyse AS sin rapport:

Voksende kommunesamarbeid

I kartleggingen er det funnet 297 formelle interkommunale samarbeidsordninger i Nordland. I 2010 ble det funnet 270 formelle ordninger. De siste årene har det skjedd betydelige endringer i samarbeidets omfang og organisering, både gjennom nyetableringer og en pågående restrukturering av tidligere etablerte ordninger. I Nordland, som i andre fylker, registreres et voksende interkommunalt samarbeid som i økende grad berører lovpålagte velferdstjenester. Det gjelder særlig innenfor helse- og sosialsektoren. Pågående utviklingstrender tilsier at det kan ventes betydelig vekst i det interkommunale samarbeidet de nærmeste årene, bl.a. som følge av samhandlingsreformen som nå er i en oppfølgingsfase.

Stor ulikheter i omfang

Antall formelle ordninger pr kommune varierer fra 19 ordninger for Vågan og Ballangen til 50 ordninger for Evenes og Tjeldsund. Gjennomsnittlig antall ordninger pr kommune i Nordland ligger på 31, mot tilsvarende 35 i Sør-Trøndelag og 39 i Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal.

To norgesmestere

Evenes og Tjeldsund har sammen med Skånland kommune i Troms utviklet det som etter NIVIs vurdering må være Norges mest omfattende kommunesamarbeid vurdert ut fra innhold. Utover vanlige samarbeidsområder som revisjon og renovasjon, har kommunene utviklet helhetlige samarbeidsløsninger for så godt som samtlige administrative støttefunksjoner, hele teknisk sektor inklusiv plan, byggesak, kart og oppmåling, eiendomsforvaltning, landbruk og miljø, med tillegg av de fleste lovpålagte helse- og sosialoppgaver. Gjennom forpliktende samarbeid har kommunene oppnådd betydelige gevinster i form av mindre sårbarhet, bedre kvalitet på tjenestene til innbyggerne og bedre ressursbruk.

Ikke systematiske forskjeller etter kommunestørrelse

En nærmere analyse tyder ikke på systematisk variasjon i omfanget av interkommunalt samarbeid etter kommunestørrelse, målt i innbyggertall. Antall ordninger varierer betydelig både mellom små og mellom store kommuner i Nordland. Samme funn er gjort i andre fylker hvor NIVI har gjennomført tilsvarende analyser. Kommunens geografiske plassering, regiontilhørighet, regionrådets rolle og ikke minst kommunenes holdning til interkommunalt samarbeid, er antakelig viktigere årsaker til dagens samarbeidsmønster.

Restrukturering pågår

I Nordland finner vi relativt sett færre nyetableringer og større omfang på arbeid med å restrukturere etablerte interkommunale ordninger sammenliknet med Trøndelagsfylkene og Møre og Romsdal. I kartleggingen er det funnet nærmere 60 eksempler på endringer i deltakelse, organisering eller styring innenfor etablerte ordninger. Endringene har bl.a. sammenheng med opplevde styringsproblemer og behov for opprydning i et villniss av ulike eier- og styringsformer.

Konsolidering mot funksjonelle kommuneregioner

Samarbeidet om kommunale kjerneoppgaver utvikles i stigende grad innenfor funksjonelle kommuneregioner bestående av en vertskommune med tilhørende nabokommuner. For visse oppgaver innenfor administrasjon, næring, infrastruktur, helse, brann og øvrig beredskap pågår en restrukturering i retning av større landskap som dekker flere regionrådsområder eller hele fylket. Økende samarbeid på tvers av fylkesgrensene er en del av utviklingsbildet. Det gjelder særlig i grenseområdet mot Troms, i mindre grad mot Nord-Trøndelag hvor det først og fremst er Bindal kommune som trekkes sørover.

Store variasjoner i innhold

I kartleggingen dokumenteres store variasjoner i samarbeidets innhold. I Nordland er det funnet 11 oppgaveområder hvor over 90 prosent av fylkets 44 kommuner deltar i formalisert interkommunalt samarbeid. Det gjelder regionråd og regionalt næringsfond, beredskap mot akutt forurensning (IUA), 110-sentral, kriesenter, geodatasamarbeid, kompetansesamarbeid i VAR-sektoren, regionalt kompetansekontor (RKK), renovasjon, revisjon og interkommunal PP-tjeneste. Over halvparten av kommunene samarbeider på ytterligere åtte forskjellige oppgavefelt. Her inngår samarbeid om kontrol- lutvalgssekretariat, friluftsråd, energiselskap, arkiv, innkjøp, IKT, legevakt og felles barne- verntjeneste. Nær 60 prosent av kommunene i Nordland samarbeider nå om barnevern. Det er på nivå med Møre og Romsdal (56 prosent), men lavere enn i Sør-Trøndelag (84 prosent).

Pragmatisk IKT-samarbeid

Kartleggingen tyder på at IKT-samarbeidet har kommet kortere i Nordland enn i aktuelle referansefylker. I Nordland finnes få eksempler på helhetlig IKT-samarbeid, der både teknologi, driftsløsninger og IKT-organisasjon er felles. Med noen unntak preges mye av dagens IKT-samarbeid i

Nordland av spredte pragmatiske løsninger, ofte med avtaler med flere nabokommuner i kombinasjon med tjenestekjøp fra private aktører.

Slående lite samarbeid på tunge tjenesteområder

Kommunene i Nordland samarbeider overraskende lite om en rekke viktige oppgaver. Det gjelder administrative funksjoner, som skatt, lønn og regnskap. Det gjelder viktige helsetjenester som legevakt, kommuneoverlege, miljø- rettet helsevern og ikke minst lokalmedisinsk senter og andre samhandlingstjenester. Det gjelder også samarbeidet om oppgaver innen- for NAV, psykiatri, voksenopplæring, landbruk og naturforvaltning, planfunksjon og tekniske tjenester. I Nordland er HALD-kommunene (Herøy, Alstahaug, Leirfjord og Dønna) og ETS-kommunene (Evenes, Tjeldsund og Skån- land) ofte alene om å ha etablert interkommunalt samarbeid på en rekke oppgaveområder. Det skyldes trolig ikke at samarbeidsbehovet er mindre i andre kommuner, men snarere at de øvrige kommunene ikke har klart å bli enige i fordelingsmessige diskusjoner, særlig om lokalisering av fagpersonell.

Lokale tilpasninger til samhandlingsreformen

Kommunenes tjenesteutvikling innenfor samhandlingsreformen har så langt vært preget av lokale løsninger innenfor den enkelte kommune. I Nordland finnes foreløpig ingen eksempler på helhetlig samarbeid gjennom lokalmedisinske sentra, som har preget mye kommunenes tilpasning til reformen i Trøndelagsfylkene. Pågående prosesser mellom kommunene tyder likevel på at det kan komme en interkommunal bølge med oppbygging av en sterkere og mer forebyggende kommunehelsetjenester flere steder i fylket. Det gjelder bl.a. tilbud om øyeblikkelig hjelp i tilknytning til interkommunal legevakt og sykehusene.

Strukturelle utfordringer i NAV Innenfor NAV i Nordland finnes for tiden fire eksempler på formalisert kommunesamarbeid som berører syv av fylkets kommuner. Kartleggingen tyder på betydelige utfordringer knyttet til fagkompetanse, kontorstørrelse og arbeids- og byrdefordeling mellom dagens mange NAV-kontorer i fylket. Nesten hvert fjerde NAV-kontor i Nordland har en bemanning på mindre enn fire årsverk.

Kommunestruktur under press

Til tross for voksende interkommunalt samarbeid og mange positive nyetableringer de siste årene, preges mye av dagens oppgaveløsning av en svært sårbar og personavhengig kommuneforvaltning i Nordland. Foreliggende kartlegging tilsier at dagens kommunesamarbeid kun i begrenset grad berører kompetanse og kapasitet innenfor de sentrale velferdssektorene.

Det registreres store forskjeller i kapasitet og kompetanse innenfor lovpålagte oppgaveområder som barnevern, planlegging, landbruk, brannvern, NAV-kontor og andre sentrale velferdstjenester. Hensynet til likeverdige velferdstjenester og andre nasjonale mål med kommunene, aktualiserer på denne bakgrunn en debatt om både det interkommunale samarbeidet og dagens kommunestruktur i Nordland.

11. DAGENS KOMMUNEØKONOMI

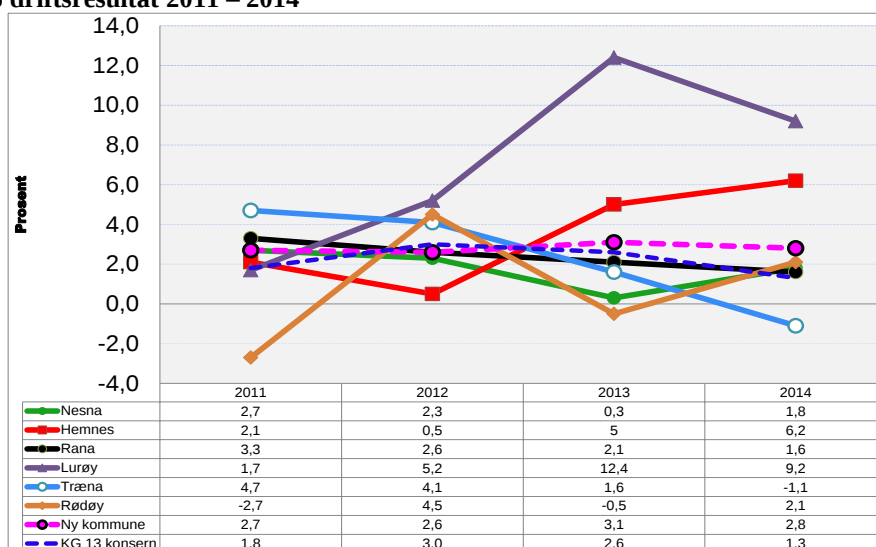
Rådmannsgruppa har hatt et sterkt fokus på de økonomiske effektene av en eventuell ny kommune på N-Helgeland. For å beregne økonomiske konsekvenser av kommunesammenslåing, har vi bl.a. fokusert på endringene over inntektssystemet. Videre har vi sett på potensialet for innsparing og mulige stordriftsfordeler knyttet til administrasjon. Mulige økonomiske

konsekvenser knyttet til tjenesteproduksjon har vi ikke hatt kapasitet til å se nærmere på i denne runden.

11.1. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

Bærekraft og økonomi er et helt sentralt fundament for kommunenes aktivitet og tjenesteproduksjon. Økonomisk soliditet (i betydningen handlingsrom) framgår da også som et kriterium fra ekspertutvalget for at tjenesteytingen skal ivaretas på en god og trygg måte. Her knyttes soliditetsbegrepet til størrelsen på frie fondsmidler (disposisjonsfond) og netto driftsresultat.

Netto driftsresultat 2011 – 2014

Hemnes (6,2%) og Lurøy (9,2%) hadde et resultat bedre enn anbefalt i 2014 mens øvrige kommuner ligger under denne anbefalingen. Træna hadde som eneste kommune et negativt netto driftsresultat (-1,1%). Hvis vi ser alle kommunene samlet, er netto driftsresultat 2,8% og tett opp til anbefalingen. Gjennomsnittet for KG 13 var i 2014 1,3%.

Kommune	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	Langsiktig gjeld eks. pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter	Netto lånegjeld i kroner per innbygger
Nesna	2,0	75,3	80 104
Hemnes	6,3	102,0	89 864
Rana	1,6	47,2	40 744
Lurøy	9,3	91,6	41 678
Træna	-1,1	76,8	123 154
Rødøy	2,5	95,2	67 617

11.2 Økonomisk status

Vi ser her nærmere på ulike økonomiske indikatorer for å kunne si noe om dagens økonomiske status i de ulike kommunene, og hvilke utfordringer de står overfor.

11.2.1. Korrigerte frie inntekter

Korrigerte frie inntekter er en indikator som gir uttrykk for kommunens reelle inntektsnivå. Kommunenes frie inntekter består av rammetilskudd og skatt, og utgjør om lag 80 prosent av de samlede inntektene. Korrigerte frie inntekter viser nivået på de frie inntektene justert for variasjon i utgiftsbehov. Indikatoren viser dermed inntekts- og utgiftssiden samlet. Kommuner med et lavt beregnet utgiftsbehov («billige») får justert opp sine inntekter, mens kommuner med et høyt beregnet utgiftsbehov («dyre») får justert ned sine inntekter i beregningen fra vanlige, «ukorrigerte» til korrigerte frie inntekter.

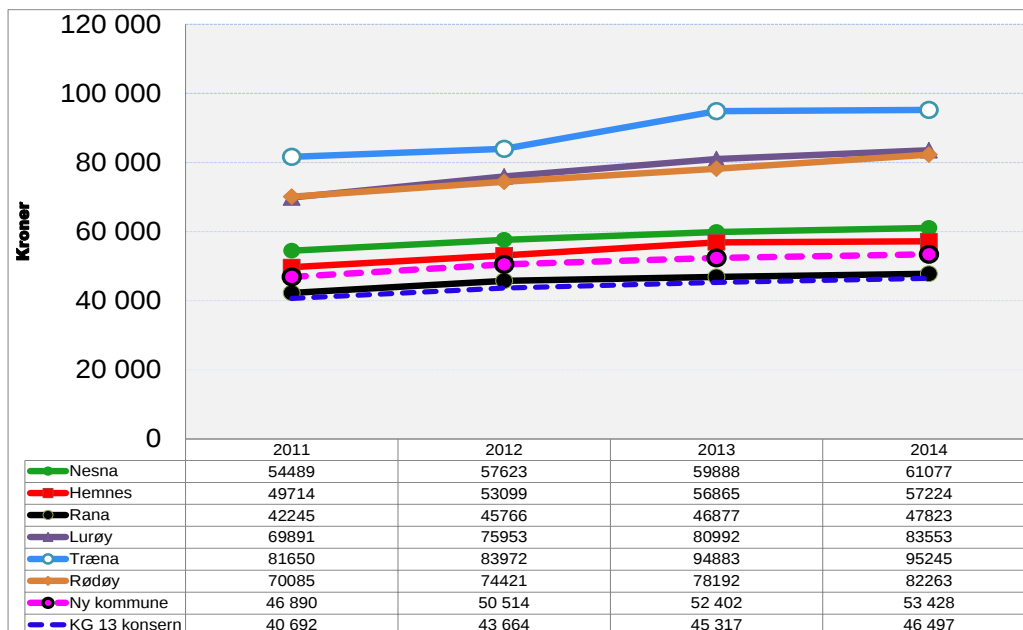
Det er først og fremst variasjoner i omfanget av regionalpolitiske overføringer, skjønnstilskudd og skatteinntekter som forklarer variasjoner i (utgifts-)korrigerte inntekter mellom kommunene. Dessuten bør det nevnes at frie inntekter ikke omfatter for eksempel utbytteinntekter og annen finansavkastning.

For å få et mest mulig komplett bilde av kommunenes frie inntekter, viser vi i tabellen under nivået på korrigerte frie inntekter både med og uten eiendomsskatt og inntekter fra konsesjonskraft. Tabellen viser at alle de aktuelle kommunene hadde et inntektsnivå over landsgjennomsnittet i 2014. Nesna hadde et nivå på korrigerte frie inntekter, inkl. eiendomsskatt og inntekter fra konsesjonskraft, som utgjorde 106 prosent av landsgjennomsnittet dette året. For Lurøy og Rana 109, Rødøy 110, Træna 125 og Hemnes 131.

Frie inntekter korrigert for variasjoner i utgiftsbehov for kommunene. Tabellen viser inntekt per innbygger i prosent av landsgjennomsnittet. Tall fra 2014.

<i>Kommune</i>	<i>Korrigerte frie inntekter eks. e-skatt og konsesjonskraftinntekter</i>	<i>Korrigerte frie inntekter inkl. e-skatt og konsesjonskraftinntekter</i>
Nesna	108	106
Hemnes	100	131
Rana	100	109
Lurøy	106	109
Træna	129	125
Rødøy	108	110
Landet	100	100

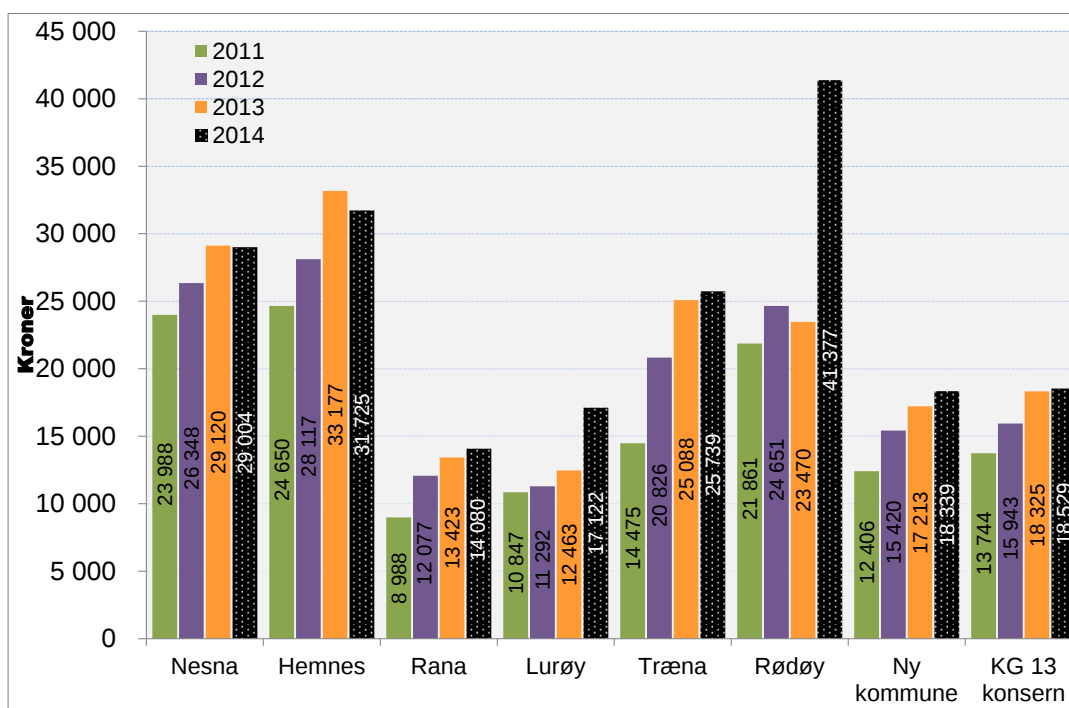
Frie inntekter pr. innbygger

11.2.2. Finansielle nøkkeltall

Endelige KOSTRA-tall for 2014 viser at regnskapsresultatene varierer mellom kommunene. Staten og KS har siden 2002 vært enige om at kommunenes netto driftsresultat bør ligge på 3%. Dette for både å ha en driftsmargin, bevare verdiene sektoren allerede sitter på og å kunne sette av nok midler til investeringer.

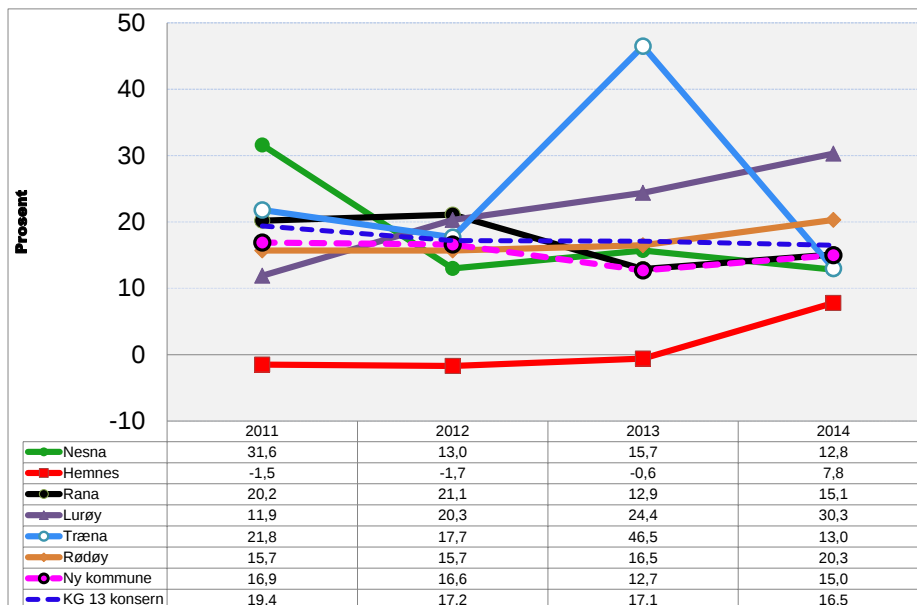
Langsiktig gjeld – netto lånegjeld pr. innbygger: Gjeld i prosent av brutto driftsinntekter:

Netto lånegjeld pr. innbygger varierer fra 14 080,- i Rana til 41 377 i Lurøy. Alle kommuner har hatt en vekst i gjeldsbyrden i perioden 2011-2014, sterkest vekst for Træna og Rødøy.

For en eventuell ny kommune, der kommunenes samlede gjeld er fordelt på regionens innbyggere, vil gjeldsbelastningen ligge på nivå med KG 13 hvis vi legger 2014-tall til grunn.

Arbeidskapital ex. premieavvik i % av driftsinntekter

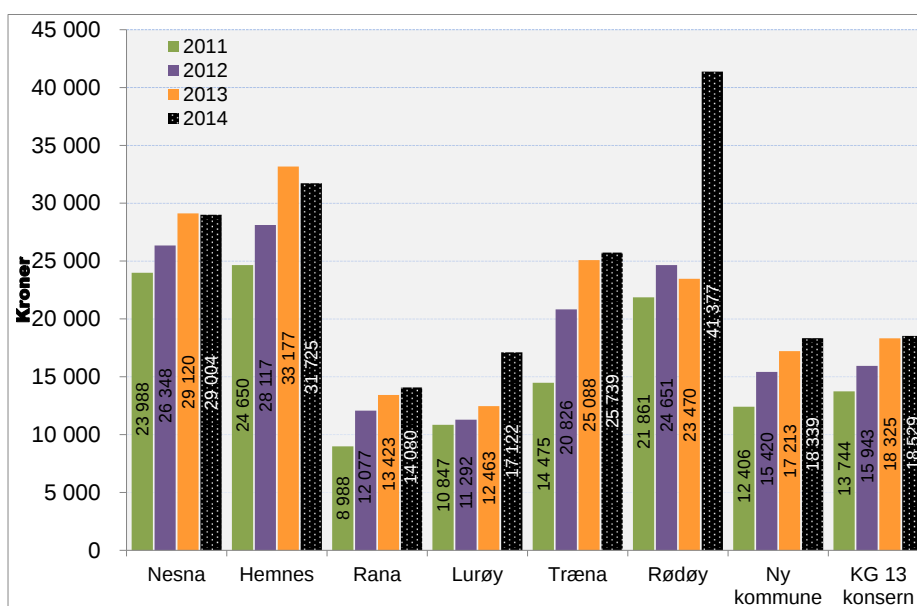

Kommentar:

- Sterk vekst for Lurøy og vekst fra 2013-2014 for Hemnes
- Fallende tendens for Træna, Nesna og Rana
- Svakt fallende tendens for Rana

Netto pensjonsforpliktelse pr innbygger

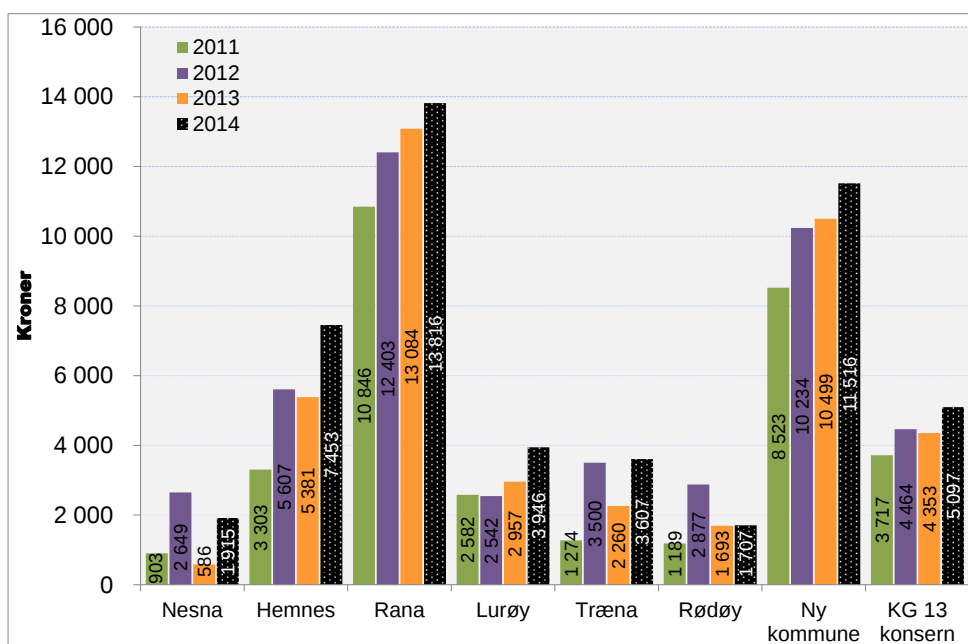
Kommunereformen

Kommentar:

- Vekst i forpliktelsene for alle kommunene og sterkest for Rødøy.
- Lurøy har relativt sett lave forpliktelser.
- For Rana er det tall uten konsern, dvs. at Mo i Rana Havn KF ikke inngår. Når KF Bygg eventuelt etableres fra 1.1.2016, vil det bli nødvendig å ta med tall for konsern.
- «Ny kommune» vil ha forpliktelser pr. innbygger litt høyere enn Lurøy kommune – kr. 18 339,- pr. innbygger.

Akkumulert premieavvik pr innbygger

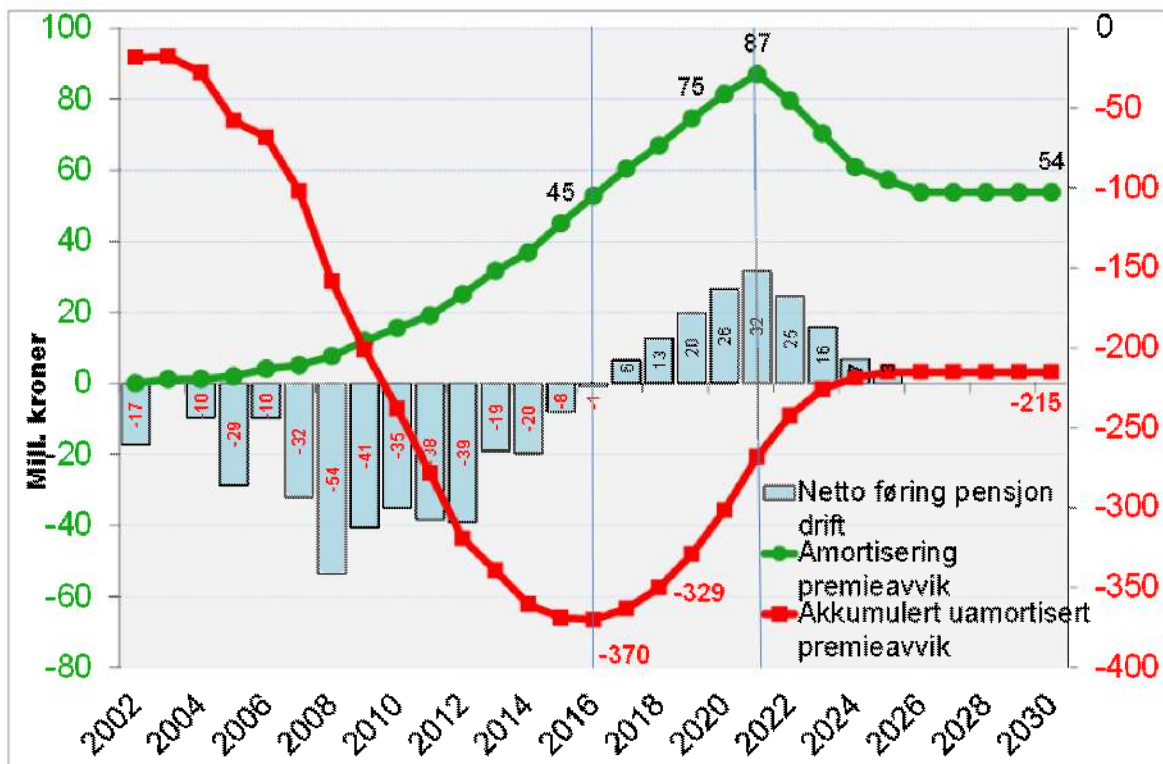

Kommentar:

- Rana ligger høyt og viser en stigende tendens. Akkumulert premieavvik må ses i sammenheng med fondsstatus – Rana kommune har også eget pensjonsfond.
- Rana er inne i en omstillingsperiode og reduserer driftsutgiftene for bl.a. å kunne dekke inn akkumulert premieavvik.
- «Ny kommune» vil ha et akkumulert premieavvik på om lag kr. 11 500,- pr. innbygger, snittet i KG 13 ligger på ca. kr. 5 100,-.

Rana kommunes premieavvik

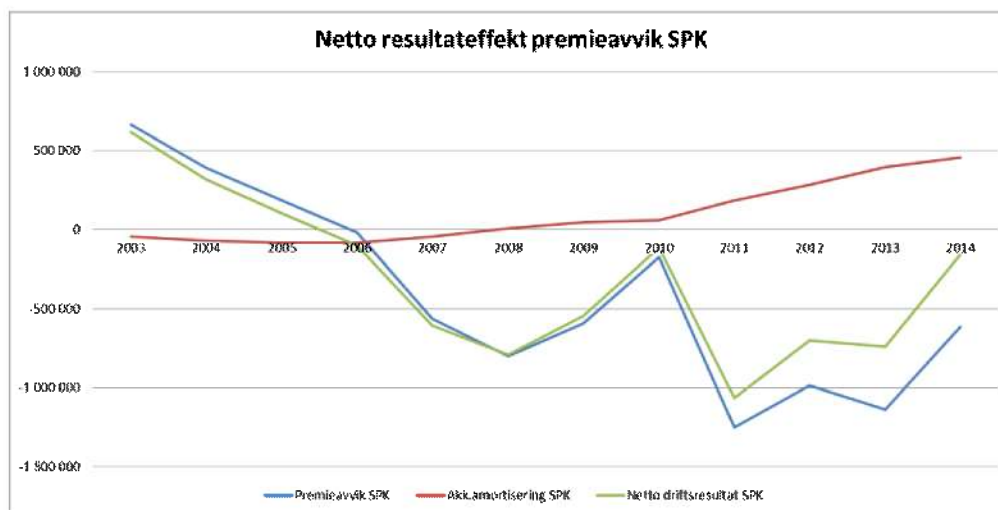
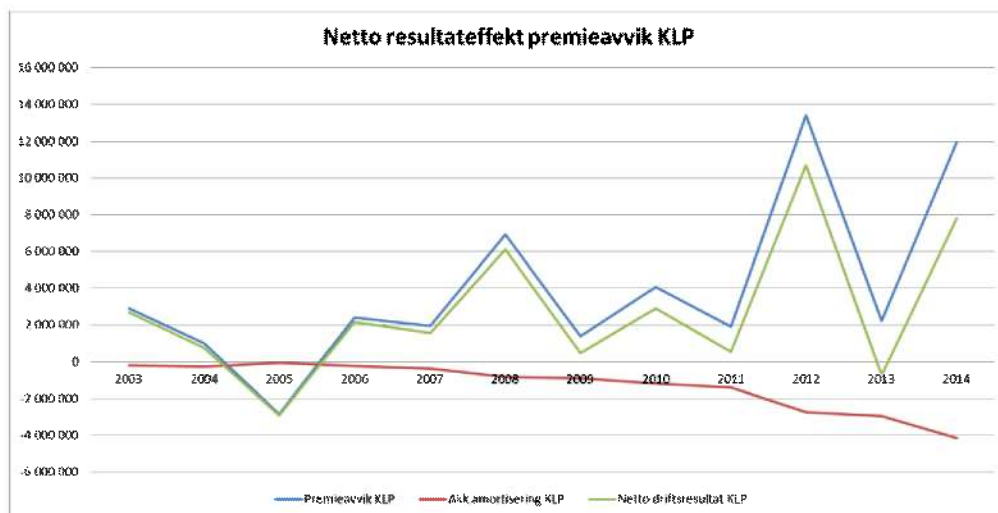
Videreføring av dagens ordning med amortisering av premieavviket over 7 år

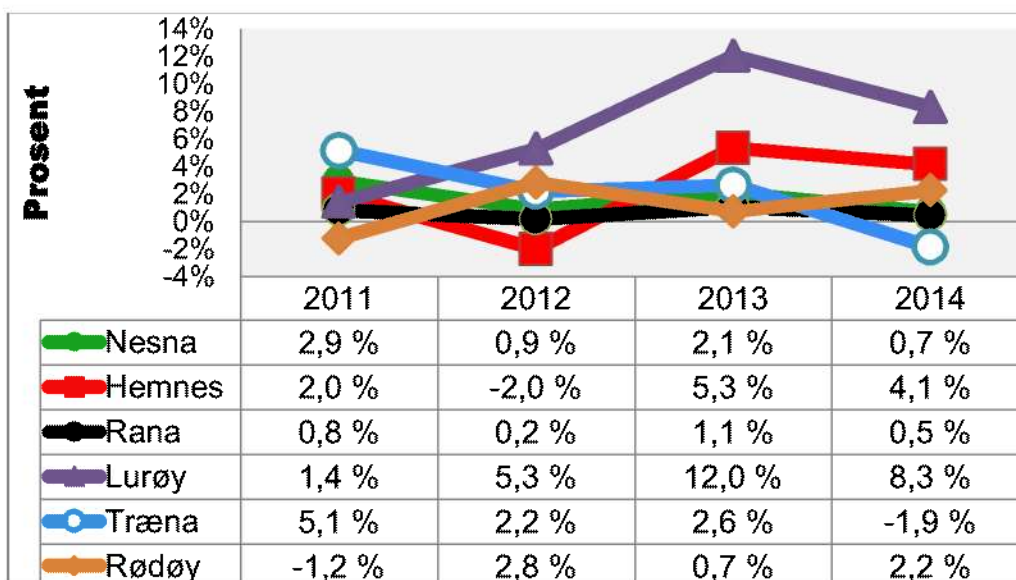
- 2002 var første år premieavvik ble inntektsført. Dette ble amortisert påfølgende 15 år, siste amortiseringsår i 2017. I 2015 må det amortiseres 9 år med 15 års amortiseringsperiode, 3 år med 10 års periode og 1 år med 7 års periode.
- Videreføring av dagens ordning der en følger regnskapsforskriften og amortiseres årets premieavvik de påfølgende syv årene, vil økonomisk sett være den beste måten å håndtere dette på. En vil få økte utgifter de kommende årene ved at årlig amortisering øker og når en topp i 2021. Dette skyldes i hovedsak at vi har 15 år med amortisering inne og år der premieavviket har vært høyt. Samt at det for første år utgiftsføres 7 år med 7 års amortiseringsperiode.
- Prognosen på amortisering i 2021 er på 87 mill. kr, en økning på 42 mill. kr fra 2015. Fra og med 2026 viser prognosen at årets premieavvik blir lik årlig amortiseringsutgift, forutsatt tilnærmet likt årlig premieavvik. Dersom dette inntreffer, blir netto årlig pensjonsføring lik null.
- Prognosen viser at det akkumulerte uamortiserte premieavviket vil stabiliseres på 215 mill. kr, mot 360 mill. kr pr 2014.

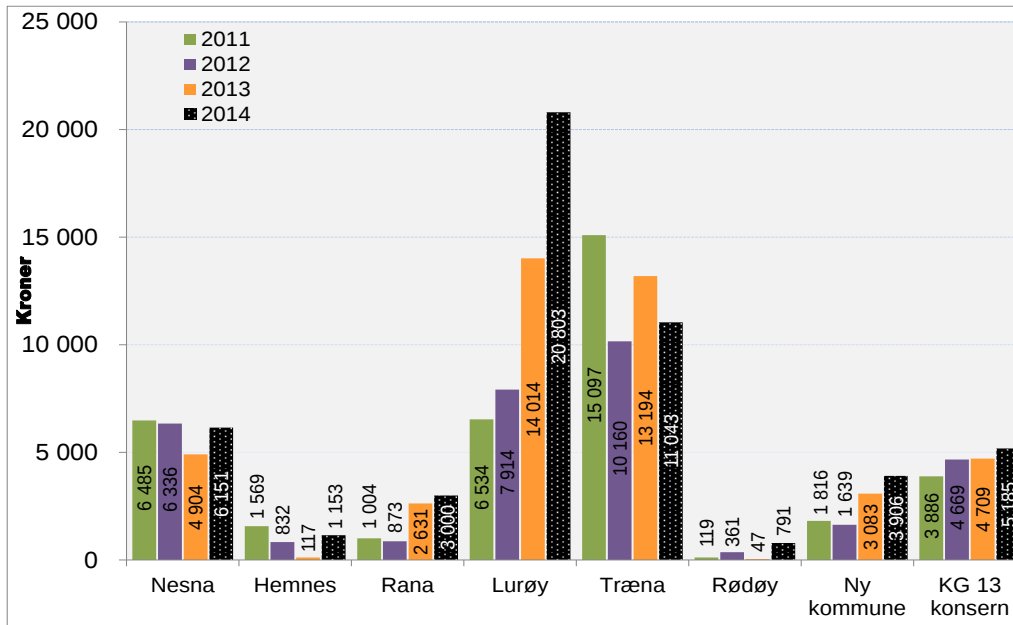
Hemnes kommunes premieavvik:

NDR korrigert for netto premieavvik

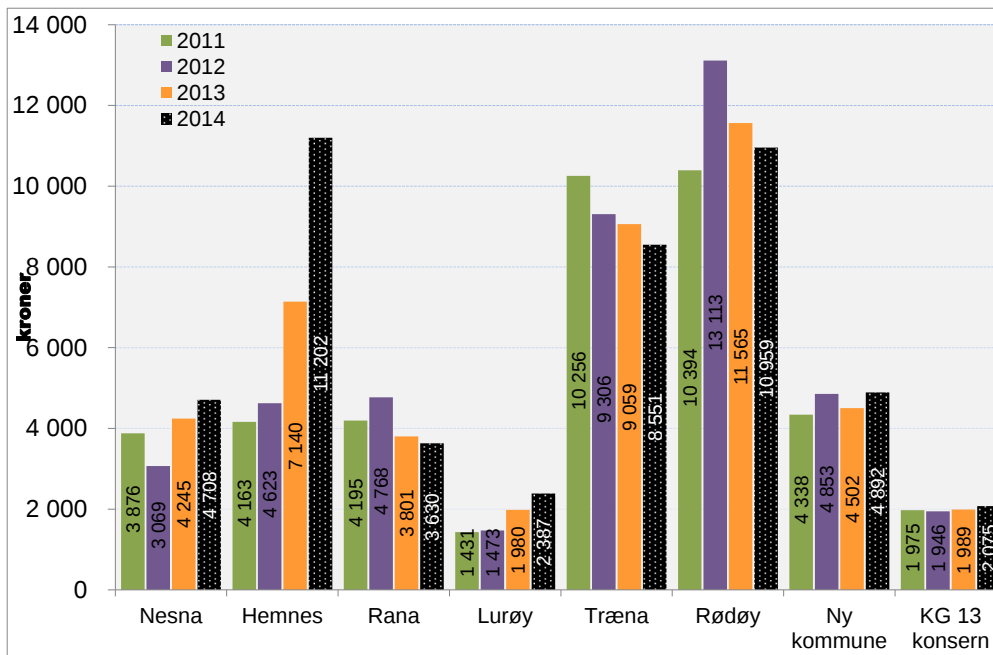
Disposisjonsfond pr innbygger

Kommentar:

- Disposisjonsfond og bundne driftsfond må ses i sammenheng.
- Tall for Hemnes og Rana er før Terra-forliket – for Rana betyr det en økning fra 3000 til 6000 pr. innbygger.
- KG 13 ligger i 2014 om lag kr. 1 300,- høyere pr. innbygger enn «Ny kommune»

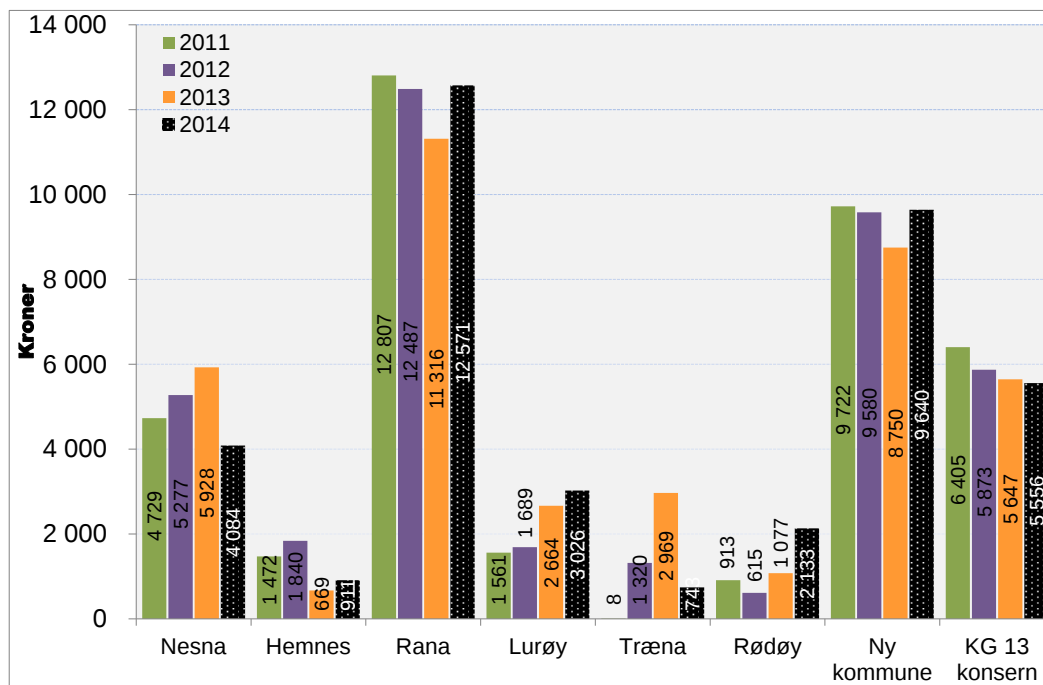
Bundne driftsfond pr innbygger

Kommentar:

- Må ses i sammenheng med figuren «Disposisjonsfond pr. innbygger»
- «Ny kommune» har kr. 4 892,- mot KG 13 kr. 2 075,- i driftsfond pr. innbygger

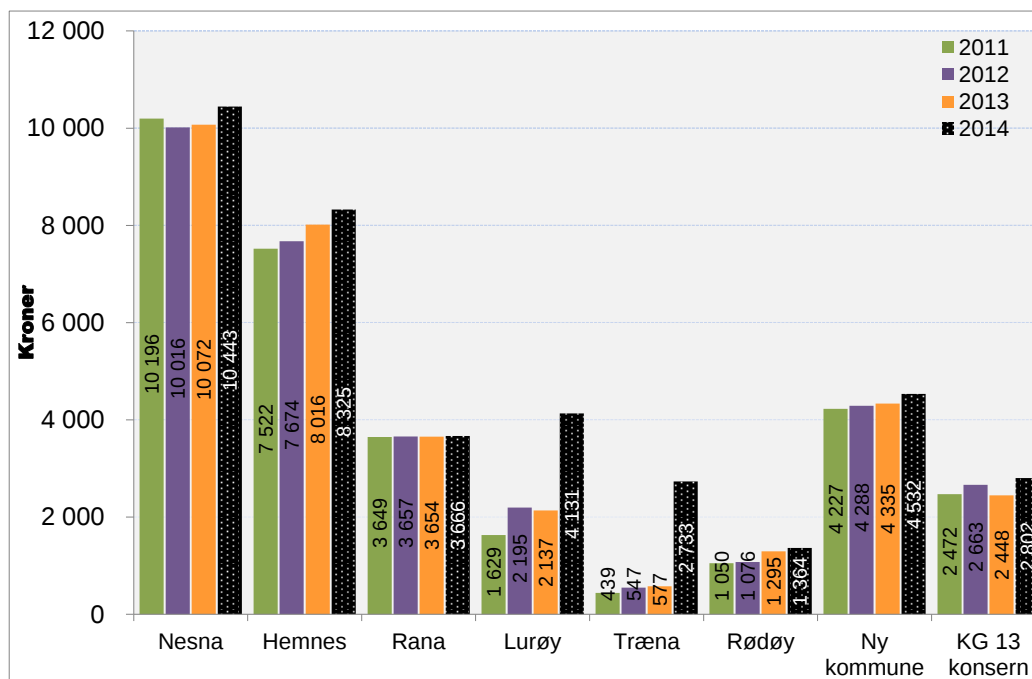
Investeringsfond pr innbygger

Kommentar:

- Rana har betydelige fondsavsetninger til investeringer – en del er øremerket kulturhus m.v.
- «Ny kommune» vil nyte godt av Ranas investeringsfond og ligger også vel kr. 4 000,- pr. innbygger høyere enn KG 13

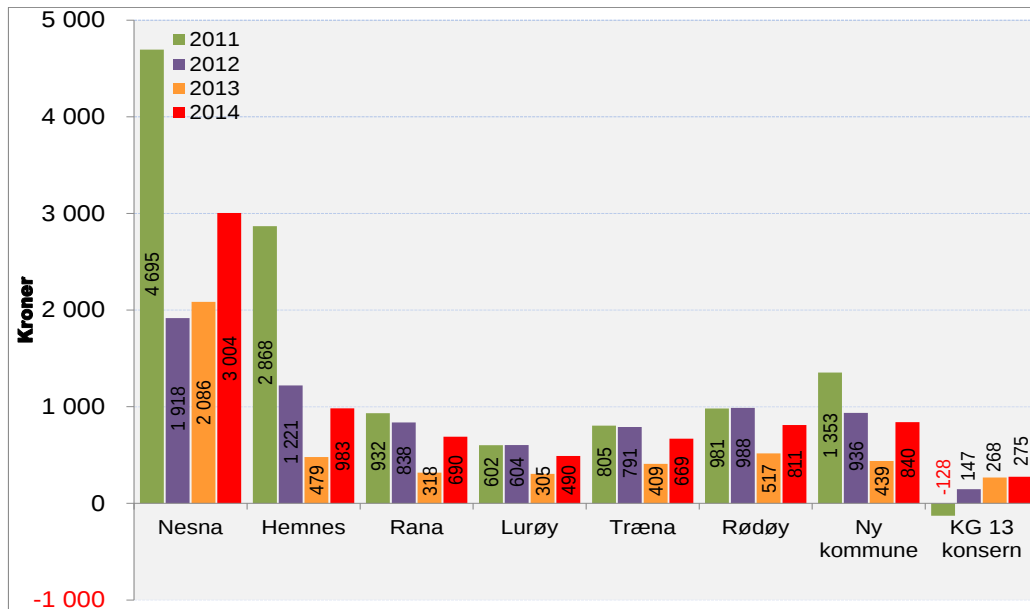
Aksjer og andeler pr. innbygger

Kommentarer:

- Nesna har de største verdiene pr. innbygger

Aksjeutbytte pr. innbygger

Kommentar:

- Relativt høye utbytter pr. innbygger for Nesna
- Eierne av Helgeland Kraft AS opplever synkende utbytter.
- «Ny kommune» har høyere utbytter enn KG 13

11.3 Eiendomsskatt

Kommunene har i dag forskjellige nivå på eiendomsskatt og andre gebyrer. En kartlegging av dette er viktig for å kunne se på behovet og mulighetene for harmonisering i forbindelse med en sammenslåing.

Tabell: Eiendomsskattesats 2015 til 2018 - næringseiendom/verker og bruk (promille)

(Kilde: Data fra kommunene)

Kommune	2015	2016	2017	2018
Træna	0,0	0,0	0,0	0,0
Rødøy	7,0	7,0	7,0	7,0
Lurøy	6,0	6,0	6,0	6,0
Nesna	4,0	4,0	4,0	4,0
Hemnes	7,0	7,0	7,0	7,0
Rana	7,0	7,0	7,0	7,0

Træna kommune har som eneste kommune ikke eiendomsskatt på næringseiendom/verker og bruk. Rødøy, Hemnes og Rana har høyeste skattesats med 7 promille. Lurøy har 6 promille og Nesna 4 promille. Som det fremgår av tabellen ovenfor har ingen av kommunene planer/vedtak om å endre inneværende skattesats.

Tabell: Eiendomsskattesats 2015 til 2018 - boliger

Kommune	2015	2016	2017	2018
Træna	0,0	0,0	0,0	0,0
Rødøy	0,0	0,0	0,0	0,0
Lurøy	4,0	4,0	4,0	4,0
Nesna	4,0	4,0	4,0	4,0
Hemnes	0,0	0,0	0,0	0,0
Rana	2,0	2,0	2,0	2,0

Lurøy har bunnfradrag på 200 000,-, Nesna har ikke bunnfradrag og Rana har bunnfradrag på 500 000,-.

Tabell... over viser at skattesatsen for boliger varierer mellom kommunene – Træna, Rødøy og Hemnes har ikke eiendomsskatt på boliger. Nesna og Lurøy har 4 promille og Rana har 2 promille.

Tabell: Eiendomsskattesats 2015 til 2018 - fritidseiendommer

Kommune	2015	2016	2017	2018
Træna	0,0	0,0	0,0	0,0
Rødøy	0,0	0,0	0,0	0,0
Lurøy	4,0	4,0	4,0	4,0
Nesna	4,0	4,0	4,0	4,0
Hemnes	0,0	0,0	0,0	0,0
Rana	0,0	0,0	0,0	0,0

Lurøy har bunnfradrag på 200 000,-, Nesna har ikke bunnfradrag.

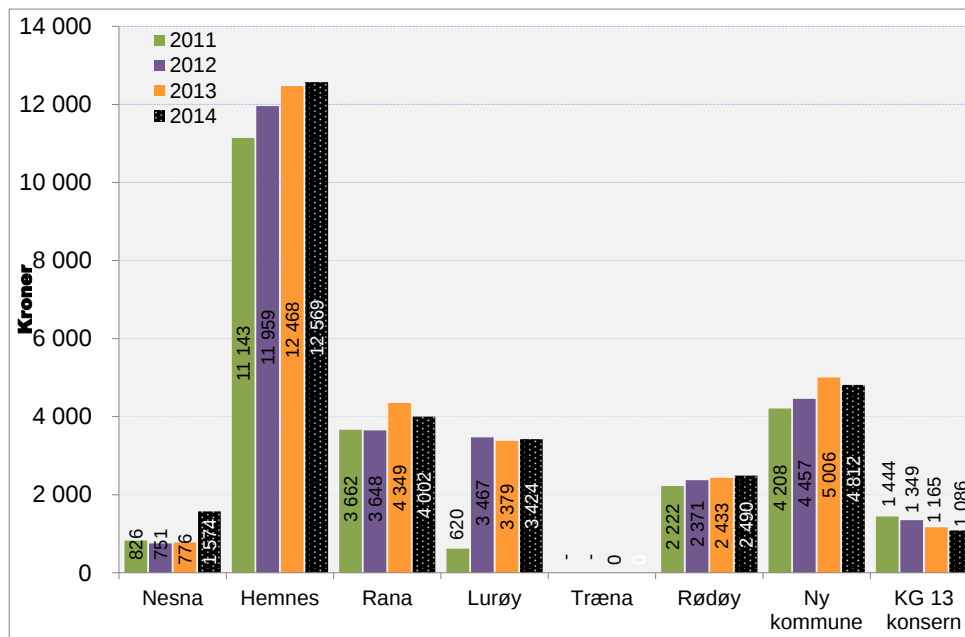
Tabellen over viser at det kun er Lurøy og Nesna som har eiendomsskatt på fritidsboliger med en skattesats på 4 promille.

Eiendomsskatt kommuner (1000kr.)

Skatteobjekt	Inntekter for kommunene 2014				
	Rødøy	Lurøy	Nesna	Hemnes	Rana
Verker og bruk	433	750	652	4 108	17 514
Kraftverk	2 634	600		53 700	50 450
Næring		4 400		715	15 212
Bolig/fritids-eiendommer		4 400	2 293		21 403
Sum	3 067	10 150	2 945	58 523	104 578

Kilde: Kommunenes egne tall

Eiendomsskatt pr. innbygger

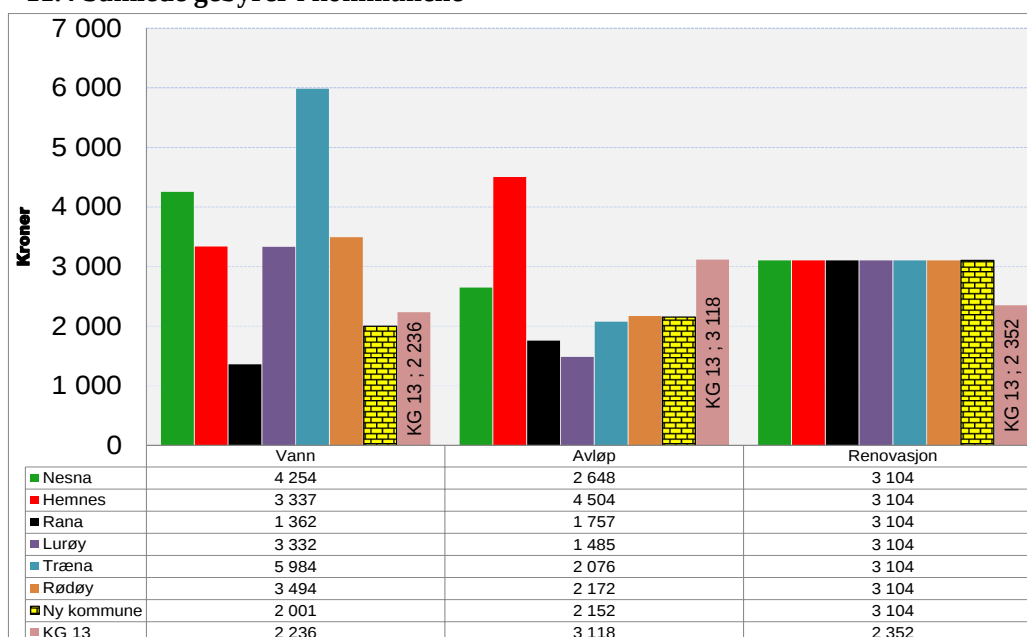
Kommentar:

- Hemnes har de høyeste inntektene pr. innbygger – samlet inntekt i 2014 ca. 51 mill.kr. som er knyttet til «Verker og bruk». Rana har til sammen 84,5 mill.kr. i 2014, beskatning av boliger, næringseiendom og verker og bruk
- Forutsatt at den nye kommunen skal opprettholde den samlede inntekten fra eiendomsskatt på samme nivå som i dag, blir det en politisk oppgave å utforme et skatteregime som tilfredsstillende lovkravene og behandler næringsliv og innbyggere likt på Nord-Helgeland.
- «Ny kommune» har betydelig høyere inntekt fra eiendomsskatt pr. innbygger enn KG 13.

Forslag til endringer i eiendomsskatten

Finansdepartementet har sendt ut høringsforslag til endring av Lov om eiendomsskatt ang. fjerning av beskatningen av integrerte maskiner og produksjonsutstyr tilhørende verker og bruk. Forslaget inneholder 2 alternative modeller og vil innebære at kraft-, industri- og ilandføringskommuner vil få redusert sine eiendomskatteinntekter betydelig hvis det blir vedtatt. Det mest ytterliggående alternativet vil bety en reduksjon av kommunenes skatteinntekter med 1,5 – 2 milliarder på landsbasis. Hvis Stortinget vedtar forslaget, vil Rana kommune bli sterkest berørt med en reduksjon i eiendomskatteinntekten på inntil 37 mill.kr.

11.4 Samlede gebyrer i kommunene

Kommune	2015	2016	2017	2018
Træna	11164	11164	11164	11164
Rødøy	8770	8770	8770	8770
Lurøy	7921	7921	7921	7921
Nesna	10006	10006	10006	10006
Hemnes	10945	10945	10945	10945
Rana	6223	6223	6223	6223
Ny kommune	7257	7257	7257	7257
KG 13	7706	7706	7706	7706

Innbyggerne i Træna betaler mest i årsgebyr (kommunale gebyrer), med kr 11 164 i 2015. Innbyggerne i Rana betaler minst – kr 6 223 som er svært lavt sammenlignet med andre kommuner i landet. Differansen er kr 4 941 og betyr at det er 79,4% dyrere på Træna enn i Rana. Planlagt utvikling fram til 2018 endrer lite på dette bildet.

Forurensingsforskriften åpner for områdevis differensiering av vann- og avløpsgebyrene, men det mest hensiktsmessige vil være en harmonisering av nivået på både eiendomsskatt og øvrige gebyr/avgifter i den nye kommunen. Nivået spriker betydelig mellom kommunene, slik at dette kan framstå utfordrende. Hemnes og Nesna har også samlede gebyrer som overstiger 10 000,-.

Træna, som har desidert høyest avgiftsnivå for vann, avløp, renovasjon, feiing og tilsyn, har ikke eiendomsskatt for boliger og fritidseiendommer. Avgifter for førstnevnte tjenester skal tilsvare selvkost og kan derfor ikke justeres etter politisk prioritering som andre avgifter. Det vil likevel være interessant å se på hvordan dette vil utjevnes i storkommunealternativet og om dette kan bidra til at det totale skatte- og avgiftstrykket i Træna kan holdes omtrent som i dag, også etter en eventuell sammenslåing.

Våre beregninger gitt kostnadsbildet i 2014, ville gitt et samlet årsgebyr på 7 257 for en bolig i den nye storkommunen. Det er om lag 500,- lavere enn gjennomsnittet for KG 13.

11.5 Konesjonskraft

Kraftverkseiere skal avstå inntil 10 prosent av kraftgrunnlaget som konesjonskraft til kommunene og fylkeskommunen der kraftanlegget ligger. Kommunene sin rett til konesjonskraft er derimot avgrenset til kommunenes behov for allmenn elektrisitets-forsyning. For kommuner med lavt folketall – men med store utbygginger – innebærer dette at fylkeskommunen får overført det overskytende. En kommunesammenslåing mellom små kraftkommuner og kommuner med større innbyggertall, innebærer et større behov for allmenn el-forsyning. En større del av konesjonskraften vil dermed gå til den nye kommunen, mens fylkets andel blir tilsvarende redusert. På den måten kan en si at regelverket og regimet som er knyttet til fordeling og uttak av konesjonskraft, ikke er sammenslåingsnøytralt (Brandtzæg et.al 2011).

Kommune	Konesjonskraft- mengde	Alminnelig forbruk	Overskytende konesjonskraft
Træna	0,0	-	
Rødøy	6,0	-	
Lurøy	0,0	-	
Nesna	0,0	36,0	
Hemnes	173,6	85,6	88,0
Rana	184,7	425,0	

Alminnelig forbruk i Træna, Rødøy og Lurøy ikke kjent

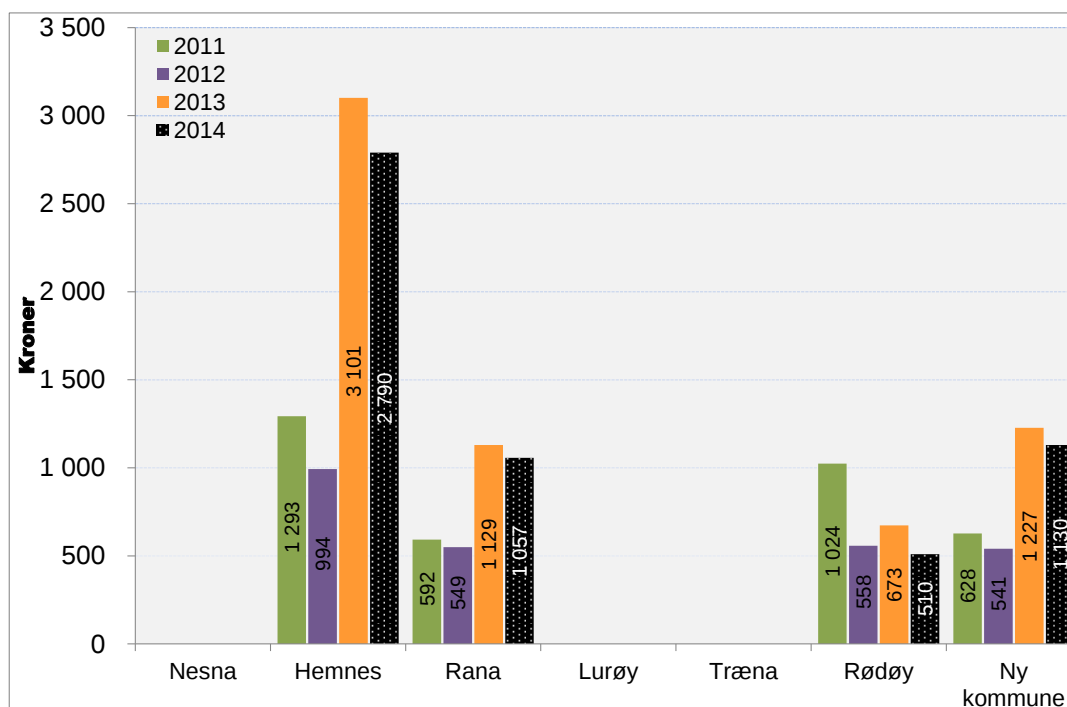
Tabellen gir en oversikt over konesjonskraftmengde, alminnelig forbruk og eventuell overskytende konesjonskraft i kommunene som inngår i utredningsalternativet. Alminnelig forbruk er definert som alt forbruk av elektrisk energi til husholdning, jordbruk, bedrifter unntatt kraftintensiv industri. Alle tallene er oppgitt i GWh.

Kommunene Hemnes, Rødøy og Rana har inntekter fra kraftproduksjon. Hemnes har en tilkjent konesjonskraftmengde på 173,6 Gwh og via en befolkning på 4 528 innbyggere tar en ut 85,6 Gwh til alminnelig forsyning. Overskytende konesjonskraft tilfaller i dag Nordland fylkeskommune. Rødøy har tilkjent kraftmengde på 6,0 Gwh og Rana 184,7 Gwh som utnyttes fullt ut. I forbindelse med pågående utbygging av Smibelg-Storåvatn vil Rødøy kommune få ytterlige 18 Gwh i konesjonskraft.

Ved en eventuell ny kommune, vil all konesjonskraften i Hemnes kunne utnyttes fullt ut. Beregnet gevinst på 14 mill. kr. (fastpris 2015) vil tilfalle den nye kommunen.

Hemnes og Rødøy bidrar til å løfte dagens nivå for Rana fra 1057 kr. til 1130 kr. pr. innbygger i en eventuell ny kommune

Konsesjonskraftinntekter i de 6 kommunene

12.STATLIG STØTTE TIL KOMMUNESAMMENSLÅING

For å legge til rette for overgangen til en ny kommune for kommuner som slår seg sammen, vil regjeringen benytte positive økonomiske virkemidler som kan stimulere til kommunesammenslutning i reformperioden. Departementet vil dekke nødvendige engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell, kommuner som slår seg sammen vil kunne få reformstøtte for å lette overgangen til en ny kommune, samt at dagens ordning med inndelingstilskuddet videreføres. Virkemidlene gjøres gjeldende for kommuner som slår seg sammen i reformperioden, det vil si sammenslåinger der det er fattet nasjonale vedtak innen 1.1.2018. De økonomiske virkemidlene i kommunereformen kan deles i tre:

12.1 Engangskostnader

Engangskostnader er et gitt beløp for å dekke kostnader ved en kommunesammenslåing. Beløpet er regulert ut fra hvor mange kommuner som inngår i sammenslåingen, og hvor store kommunene er målt i antall innbyggere. Eksempler på engangskostnader er lønn og drift av felles folkevalgt nemnd, lønn til prosjektleder (prosjektmedlemmer/hovedtillitsvalgt), involvering av innbyggerne, tiltak for felles kultur, harmonisering av IKT, tilrettelegging av servicekontor m.m. Tabell under viser en sammenstilling av hva ulike konstellasjoner av kommuner får til dekking av engangskostnader.

Tabell: Engangskostnader ved sammenslåing Kilde:KMD

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	0-19 999 innbyggere	20- 49 999 innbyggere	50- 99 999 innbyggere	Over 100 000 innbyggere
2 kommuner	20 000 000	25 000 000	30 000 000	35 000 000
3 kommuner	30 000 000	35 000 000	40 000 000	45 000 000
4 kommuner	40 000 000	45 000 000	50 000 000	55 000 000
5 eller flere kommuner	50 000 000	55 000 000	60 000 000	65 000 000

En eventuell ny kommune på N-Helgeland vil få en engangsstøtte på 55 mill.kr.

12.2 Reformstøtte

Reformstøtte er et engangsbeløp som den nye kommunen får til fri benyttelse på tidspunktet kommunen slår seg sammen. Beløpet er basert på antall innbyggere i den sammenslåtte kommunen. Tabellen under viser en oversikt over hvor mye kommunene kan få i reformstøtte.

Antall innbyggere i sammenslåingen	Reformstøtte
0-14 999 innbyggere	5 mill.
15 000- 29 999 innbyggere	20 mill.
30 000- 49 999 innbyggere	25 mill.

En sammenslåing av de 6 kommunene på N-Helgeland vil utløse til sammen 80 mill .kr. i støtte.

Regjeringen legger opp til en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene i løpet av reformperioden. Gjennomgangen vil sees i sammenheng med kommunereformen. Det vil bli gitt en vurdering av smådriftsulemper, og hvorvidt dette er en ufrivillig kostnad for kommunene, eller om kommunestørrelse kan sees som en frivillig kostnad for kommunene. Utforming og omfang av regionalpolitiske tilskudd vil bli vurdert (Nord-Norge- og Namdals-tilskudd, småkommunetilskudd, distriktstilskudd Sør-Norge og storbytilskudd). Regjeringen ønsker også at kommunene skal beholde mer av skatteinntektene enn i dag. Det betyr at skattelementene i inntektssystemet og systemet for inntektsutjevning vil bli vurdert. Regjeringen vil legge fram et nytt opplegg for inntektssystemet for kommunene i kommune-proposisjonen for 2017.

12.3 Inndelingstilskudd

Dagens inndelingstilskudd videreføres, det vil si at en ny sammenslått kommune får beholde tilskudd som om den fortsatt var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen, før inndelingstilskuddet trappes ned over fem år. Etter reformperioden vil ordningen bli strammet inn. Hvordan omfanget og innretningen på ordningen skal være, herunder perioden for inndelingstilskuddet, vil bli vurdert.

Regjeringen har bestemt at inndelingstilskuddet for kommuner som slår seg sammen i kommunereformen, skal ta utgangspunkt i inntektssystemet slik det er i 2016. Grunnlaget for beregning av inndelingstilskudd har til nå vært inntektssystemet som gjelder på det tidspunktet kommunene faktisk slår seg sammen. I kommune-reformen er det lagt opp til sammenslåinger i årene 2018 til 2020. Regjeringen har varslet endringer i inntektssystemet med virkning fra 2017, noe som kan føre til at størrelsen på inndelingstilskuddet blir endret i perioden fra kommunen vedtar at de ønsker å slå seg sammen, til de faktisk blir slått sammen. For å ha sikre rammebetingelser i kommunereformen, legger regjeringen opp til at alle sammenslåingene blir behandlet likt.

13. ØKONOMISK POTENSIAL FOR ALTERNATIVET «NY KOMMUNE N-HELGELAND»

Med dagens satser og dagens system må man etter 15 år gradvis redusere driftsnivået med 86 millioner. Inntektssystemet vil bli endret. Kommuneøkonomiproposisjonen våren 2016 vil inneholde en melding om inntektssystemet til kommunene, nytt inntektssystem trer i kraft 2017. Kommunene opplever usikkerhet rundt framtidig inntektssystem.

Illustrasjon/beregning av økonomisk utslag i Inntektssystemet (rammetilskudd) 2015 ved endring kommunestruktur
Utslag knyttet til engangskostnader og reformstøtte fra KMD

			INFORMASJONSfelt				
			Folketall per		Tillegg/fradrag utgifts		Samlet IS forslag
(Inntil 7 kommuner kan slås sammen)	Kommune- nummer	Kommune	1.1.2014	Arbeidsgiveravgift i pst nytt nivå juli 2014	Kostnadnekkel IS 2015	utjevning, 1000 kr forslag 2015	2015 ekskl inntektsutj, mill kr
Tast inn kommunenummer	1828	NESNA	1 902	5,1 %	1,1846	16 149	69,3
Tast inn kommunenummer	1832	HEMNES	4 553	5,1 %	1,1581	33 384	147,0
Tast inn kommunenummer	1833	RANA	25 943	5,1 %	0,9803	-23 856	620,1
Tast inn kommunenummer	1834	LURØY	1 901	5,1 %	1,7307	64 683	117,2
Tast inn kommunenummer	1835	TRÆNA	489	5,1 %	1,6384	14 424	32,7
Tast inn kommunenummer	1836	RØDØY	1 305	5,1 %	1,5993	35 916	74,3
Tast inn kommunenummer	0000		0	0,0 %	0,0000	0	0,0
Sum:			36 093			140 701	1 060,6
"Ny" kommune skal tildeles distriktsindeks. I modellen er gjennomsnitt for eksisterende kommuner lagt inn (kan overstyres):					29		
Hvis aktuelle kommuner har Nord-Norgetilskudd (Namdalen), må "ny" kommune evt gis rett sats kr per innb:							
Beregning knyttet til inndelingstilskudd	1000 kr			Andre utslag rammetilskudd ink. inntektsutj	1000 kr		
Tap av basistilskudd (del av kostnadsutj)	-64 185			Gevinst/tap inntektsutj (illustrasjon 6H2015)	-2 600		
Tap småkommunetilskudd	-21 900			Tap vekstkommunetilskudd	-109		
Tap/gevinst distriktstilskudd Sør-Norge	0			Endr utslag urbanitetskriteriet (kostnadsutjevning)	4 424		
Tap/gevinst tilskudd Nord-Norge/Namdalen	0			Endr utslag opphopning (kostnadsutjevning)	-279		
Kompensasjon ved inndelingstilskudd	86 085			Endr utslag sone-kriterium (kostnadsutjevning)	? (kan først beregnes når SSB lager nye tall)		
				Endr utslag nabo-kriterium (kostnadsutjevning)	? (kan først beregnes når SSB lager nye tall)		
Netto utslag etter inndelingstilskudd	0			Andre utslag	1 436		
<i>(merk nytt nivå første år)</i>							
Etter 15 år trappes inndelingstilskuddet ned med 1/5 per år og bortfaller (null) etter 20 år.							
Økonomiske virkemidler i reformperioden fra KMD, se side 53 i Kommuneopposisjon (jf underark støtte KR)							
Støtte til engangskostnader (1000 kr)	55 000						
Reformstøtte (1000kr)	25 000						
Samlet	80 000						

Nytt inndelingstilskudd vil kompensere for bortfall av småkommunetilskudd og basistilskudd. Bortfall av småkommunetilskudd utgjør i dag 21,9 mill. samlet for de fire kommunene Træna, Rødøy, Lurøy og Nesna. Bortfall av basistilskudd utgjør samlet 77,02 mill. for de 6 kommunene (12,8 mill. kr. pr. kommune) – nettoeffekten blir 64,2 mill. kr. da også den nye kommunen får et basistilskudd.

En sammenslått kommune bestående av Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna, Hemnes og Rana kan forvente et inndelingstilskudd på rundt 86 millioner som skal kompensere for tap av småkommunetilskudd og basistilskudd. Nord-Norgetilskuddet er basert på antall innbyggere, så det vil uansett være det samme som i dag. Skattenivået i en ny kommune vil ligge på 85,2 % av landsgjennomsnittet.

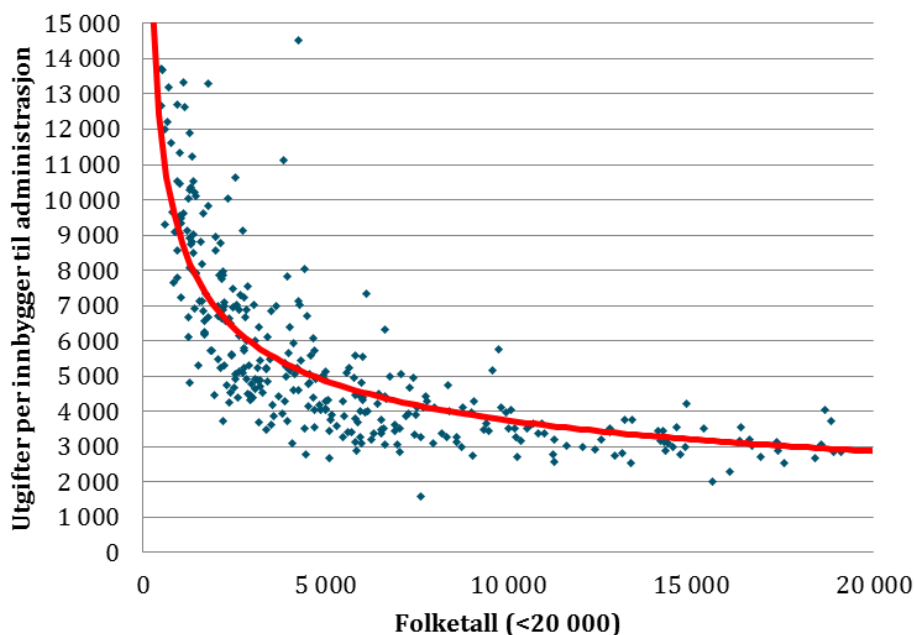
I de første 15 årene av sammenslåingen vil kommunen ha en årlig økning i rammetilskuddet på 1-2 mill. kr. Etter 15 år vil nedtrappingen av inndelingstilskuddet starte, og etter 20 år vil inntektene til den sammenslåtte kommunen være 86 millioner kroner lavere enn dagens inntekter i kommunene. Hvis en ser fram mot 2020, kan en sammenslått kommune forvente økte inntekter over rammetilskudd knyttet til endringer i demografisk utvikling. Dette er imidlertid knyttet til økt utgiftsbehov.

Nord-Helgeland alternativet vil få dekket engangskostnader med 55 millioner i tillegg til reformstøtte på 25 mill. Engangskostnader er et gitt beløp for å dekke kostnader ved en kommunesammenslåing. Eksempler på engangskostnader er lønn og drift av felles folkevalgt nemnd, lønn til prosjektleder (eventuell prosjektmedlemmer/hovedtillitsvalgt), involvering av innbyggerne, tiltak for felles kultur, harmonisering av IKT, tilrettelegging av servicekontor m.m. Reformstøtte er et engangsbeløp som den nye kommunen får til fri benyttelse på tidspunktet kommunen slår seg sammen. Beløpet er basert på antall innbyggere og antall tidligere kommuner som inngår i den sammenslåtte kommunen.

Innsparingspotensial innenfor politikk og administrasjon er på 51 millioner kroner forutsatt at ny kommune drives like effektivt som Rana kommune. Potensialet vil være avhengig av hvilken administrativ modell som velges for den nye kommunen.

14. MULIGE EFFEKTIVISERINGSGEVINSTER VED SAMMENSLÅING

Det er klart at en kommunesammenslåing kan gi grunnlag for å hente ut stordriftsfordeler gjennom mer effektiv administrasjon og tjenesteproduksjon. Erfaringene fra tidligere sammenslåinger viser at det er størst effektiviseringspotensial knyttet til administrasjon. Dette fordi man gjennom en sammenslåing får én administrativ og politisk organisasjon, og at man unngår doble funksjoner, oppgaver, rutiner og systemer på ulike områder. Her har de minste kommunene klart høyere utgifter pr. innbygger, noe som viser at det er et klart effektiviserings-potensial i forhold til å slå sammen små kommuner (jf. figuren under). Når man nærmer seg kommunestørrelser på 15-20 000 tusen innbyggere, ser vi at stordriftsfordelene knyttet til administrasjon i stor grad er realisert.

Figur: Sammenhengen mellom administrasjonsutgifter og innbyggertall 2013. Kilde: KOSTRA

14.1 Mulige effektiviseringsgevinster i administrasjonen i en eventuell ny kommune

Vi har ikke vært i stand til å foreta en detaljert vurdering av effektiviseringspotensialet innen administrasjon, noe som ville krevd at vi gikk konkret inn i den enkelte kommune og vurderte hver enkelt stilling og måten kommunene er organisert på. Vi har derfor heller forsøkt å finne fram til mulige innsparingsgevinster ved å analysere KOSTRA-data fra 2014. Dette vil være en metode som gir et bilde av mulige innsparingsgevinster.

Vår definisjon av «administrasjonsutgifter» i denne analysen er netto driftsutgifter på følgende KOSTRA-funksjoner: 100 Politisk styring, 110 Kontroll og revisjon, 120 Administrasjon, 121 Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen og 130 Administrasjonslokaler.

Tabellen under viser administrasjonsutgiftene per kommune i dag og mulig innsparingsgevinst ved en eventuell kommunesammenslåing av Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna, Hemnes og Rana.

Tabell: Administrasjonsutgifter og mulig effektiviseringsgevinst.

Kilde: KOSTRA (Konsern) 2014.

	Innbyggere	Netto driftsutgifter i kr pr. innbygger	Netto driftsutgifter i 1000 kr	Ved nivå Rana
Nesna	1 871	10 599	19 831	7 368
Hemnes	4 528	6 673	30 217	17 831
Rana	26 078	3 938	102 684	102 695
Lurøy	1 917	9 111	17 466	7 549
Træna	486	16 093	7 821	1 914
Rødøy	1 269	12 592	15 979	4 997
Sum Nord Helgeland	36 149	5 367	193 998	142 355
Gevinst/innsparing ved nivå tilsvarende Rana			51 643	

Rana har i dag de laveste administrasjonskostnadene av de seks kommunene (3 938 kr per innbygger). Hvis den nye kommunen klarer å operere med et tilsvarende nivå på administrasjonsutgiftene, vil gevinsten kunne bli om lag 51 mill. kr. sammenlignet mot summen for dagens seks kommuner (tilsvarende om lag 0,9 prosent av dagens brutto driftsinntekter for de seks kommunene). Selv om det er anslag som er betinget av at administrasjonen i stor grad samlokaliseres, får beregningene fram at det bør være et klart potensial for reduserte administrasjonsutgifter ved en eventuell kommunesammenslåing. Valg av modell for organisering av den nye kommunen vil være avgjørende.

Utredningen viser at inntektsnivået vil være ca. 86 mill. kr lavere enn dagens nivå etter perioden for inndelingstilskuddet. Gitt dagens inntektssystem, vil altså en slik inntektsreduksjon slå ut med full tyngde etter 20 år fra sammenslåingstidspunktet. Reduksjon i administrasjonsutgifter bør imidlertid kunne realiseres vesentlig tidligere enn etter 15-20 år fra tidspunktet for en eventuell kommunesammenslåing. Slik sett må altså ikke et inntektsbortfall på 86 mill. kr etter at inndelingstilskuddet i sin helhet faller bort etter 20 år, oppfattes som en tilsvarende redusert økonomisk handlefrihet sammenlignet med dagens situasjon. I mellomtiden bør en ha klart å redusere administrasjonsutgiftene.

14.2 Mulige effektiviseringsgevinster ved tjenesteproduksjonen

I tillegg til innsparing i administrasjon, vil en sammenslått kommune også kunne hente ut innsparingsgevinster på tjenesteområdene gjennom realisering av stordriftsfordeler og harmonisering av utgiftsnivået. En skal ikke undervurdere innsparingsmuligheter innen tjenesteområdene. Erfaringer tilsier imidlertid at det er vanskelig å hente ut direkte økonomiske effektiviseringsgevinster for førstelinjetjenester, spesielt for tjenester hvor nærhet til innbyggere i kommuner med spredt bosetting er viktig.

Erfaringer fra de gjennomførte kommunesammenslåingene er at skoler, barnehager, sykehjem og lignende gjerne blir liggende hvor de er (Brandtzæg 2009). Det kan være en fordel for prosessen å avklare på et tidlig tidspunkt hvilke områder som vil være gjenstand for vurdering av ny lokalisering og hvilke områder som eventuelt skjermes for slike endringer.

Innen administrasjon definerte vi i forrige avsnitt et mulig innsparingspotensial som en nedjustering til den av de sammenslåtte kommunene som i dag har lavest utgifter. Etter vår vurdering vil tilsvarende øvelse være urealistisk og uinteressant for tjenesteområdene. Vi har derfor sett på hvilket innsparingspotensial som kan hentes ut i den nye kommune-konstellasjonen dersom den nye kommunen hadde driftsutgifter tilsvarende gjennomsnittet i de 5 ulike kommunegruppene som er representert på Nord-Helgeland – KG 3, 4, 5, 6 og 13) på utvalgte sentrale tjenesteområder. Hvorvidt man klarer å hente ut innsparingspotensialet, vil blant annet avhenge av samlokalisering og om man klarer å redusere stillinger ved naturlig avgang.

Oppstillingene under viser netto driftsutgifter på ulike tjenesteområder i dag.

Netto driftsutgifter i kr per innbygger (i målgruppen) på utvalgte tjenesteområder 2014.

Kilde: KOSTRA (konsern)

KOSTRA konserntall 2014	Målgruppe	KG 13	KG 6	KG 3	KG 4	KG 5	KG 5	NYkommune	KG 13	Nordland	Landet
		Rana	Nesna	Hemnes	Lurøy	Træna	Rødøy		KG 13	Nordland	Landet
Barnehage	1-5 åringer	120 208	140 816	145 620	144 491	141 087	119 778	125 811	127 549	128 552	129 446
Grunnskole	6-15 åringer	104 789	119 290	138 062	158 656	167 243	168 809	116 124	92 919	114 195	100 988
Kommunehelse	Innbyggere	2 381	3 161	3 317	4 340	9 286	8 166	2 939	2 018	2 951	2 285
Pleie og omsorg	67 år og over	104 490	141 014	138 447	116 518	178 347	144 929	114 422	107 042	118 699	114 684
Sosialtjeneste	20-66 åringer	4 028	4 346	4 075	1 364	1 032	2 372	..	3 357	3 776	3 504
Barnesvinn	0-17 åringer	9 209	44 849	15 338	2 956	24 330	4 134	11 486	7 321	9 552	8 014
Planl., kulturm., natur og nærm.	Innbyggere	614	947	583	366	1 728	-582	587	560	566	621
Kultur	Innbyggere	2 166	2 206	2 064	1 679	3 601	1 804	2 136	1 909	2 123	2 009
Kirke	Innbyggere	673	705	770	1 980	1 167	1 551	794	474	719	539
Gater og vei	Innbyggere	1 257	778	2 299	1 801	1 621	1 440	1 403	756	1 392	818
Brann og ulykkesvern	Innbyggere	751	594	961	1 036	858	797	787	704	894	731

B. Behovsprofil - grunnlagsdata

	Rana	Nesna	Hemnes	Lurøy	Træna	Rødøy	NY kommune
Antall 1-5 år	1 475	103	234	116	23	72	2 023
Antall 6-15 år	3 075	214	533	224	70	178	4 294
Antall 0-17 år	5 517	397	938	408	112	306	7 678
Antall 20-66 år	15 614	1 120	2 585	1 085	285	698	21 387
Antall 67-79 år	2 880	192	601	276	49	159	4 157
Folkemengde i alt	26 078	1 871	4 528	1 917	486	1 269	36 149

Kommunene har i dag generelt høye utgifter på de fleste tjenesteområdene i forhold til landsgjennomsnittet. Dersom netto driftsutgifter for disse tjenesteområdene blir harmonisert ned til gjennomsnittsnivået for de kommunegruppene gjennomsnittskommunen, vil de seks kommunene

samlet sett ha et effektiviseringspotensial på om lag 109 mill. kr (jf. tabellen under) etter at det er foretatt justering for utgiftsbehovet.

Snitt ressursbruk kommunegrupper		KG 13	KG 6	KG 3	KG 4	KG 5	KG 5	NY kommune
Barnehage	1-5 åringer	127 549	137 976	137 333	133 443	136 195	136 195	125 811
Grunnskole	6-15 åringer	92 919	156 646	130 263	132 915	141 915	141 915	116 124
Kommunehelse	Innbyggere	2 018	4 860	3 813	3 821	4 452	4 452	2 939
Pleie og omsorg	67 år og over	107 042	141 203	128 017	126 337	128 681	128 681	114 422
Sosialtjeneste	20-66 åringer	3 357	2 895	2 556	1 698	2 155	2 155	..
Barnevern	0-17 åringer	7 321	13 213	9 670	6 117	8 537	8 537	11 486
Planl., kultur., natur og nærm.	Innbyggere	560	1 082	776	923	929	929	587
Kultur	Innbyggere	1 909	3 089	2 721	2 281	2 146	2 146	2 136
Kirke	Innbyggere	474	1 290	906	1 102	1 165	1 165	794
Gater og vei	Innbyggere	756	2 163	1 532	1 751	1 759	1 759	1 403
Brann og ulykkesvern	Innbyggere	704	1 336	1 091	1 173	1 421	1 421	787

Diff. egen kommunegruppe pr målgruppe	Målgruppe	Rana	Nesna	Hemnes	Lurøy	Træna	Rødøy
Barnehage	1-5 åringer	-7 341	2 840	8 287	11 048	4 892	-16 417
Grunnskole	6-15 åringer	11 870	-37 356	7 799	25 741	25 328	26 894
Kommunehelse	Innbyggere	363	-1 699	-496	519	4 834	3 714
Pleie og omsorg	67 år og over	-2 552	-189	10 430	-9 819	49 666	16 248
Sosialtjeneste	20-66 åringer	671	1 451	1 519	-334	-1 123	217
Barnevern	0-17 åringer	1 888	31 636	5 668	-3 161	15 793	-4 403
Planl., kultur., natur og nærm.	Innbyggere	54	-135	-193	-557	799	-1 511
Kultur	Innbyggere	257	-883	-657	-602	1 455	-342
Kirke	Innbyggere	199	-585	-136	878	2	386
Gater og vei	Innbyggere	501	-1 385	767	50	-138	-319
Brann og ulykkesvern	Innbyggere	47	-742	-130	-137	-563	-624

I vurderingen av det samlede utgiftsnivået for tjenesteområdene har vi tatt høyde for kommunenes samlede utgiftsbehov – for på den måten å gi et fullstendig bilde av om kommunen ligger høyere eller lavere på samlet ressursbruk enn hva det utgiftsutjevningen over inntektssystemet skulle tilsi. Vi vil imidlertid presisere at et slikt beregnet utgiftsnivå generelt ikke må oppfattes som en slags fasit på et «riktig» nivå. Beregningene er mer en illustrasjon på hvordan kommunene faktisk har tilpasset seg et forbruksnivå på de aktuelle tjenesteområdene i sum - sammenlignet med hva utgiftsbehovet (ifølge kriteriene i inntektssystemet) skulle tilsi. Dessuten skal det nevnes at kriteriene i inntektssystemet ikke inkluderer alle tjenesteområder.

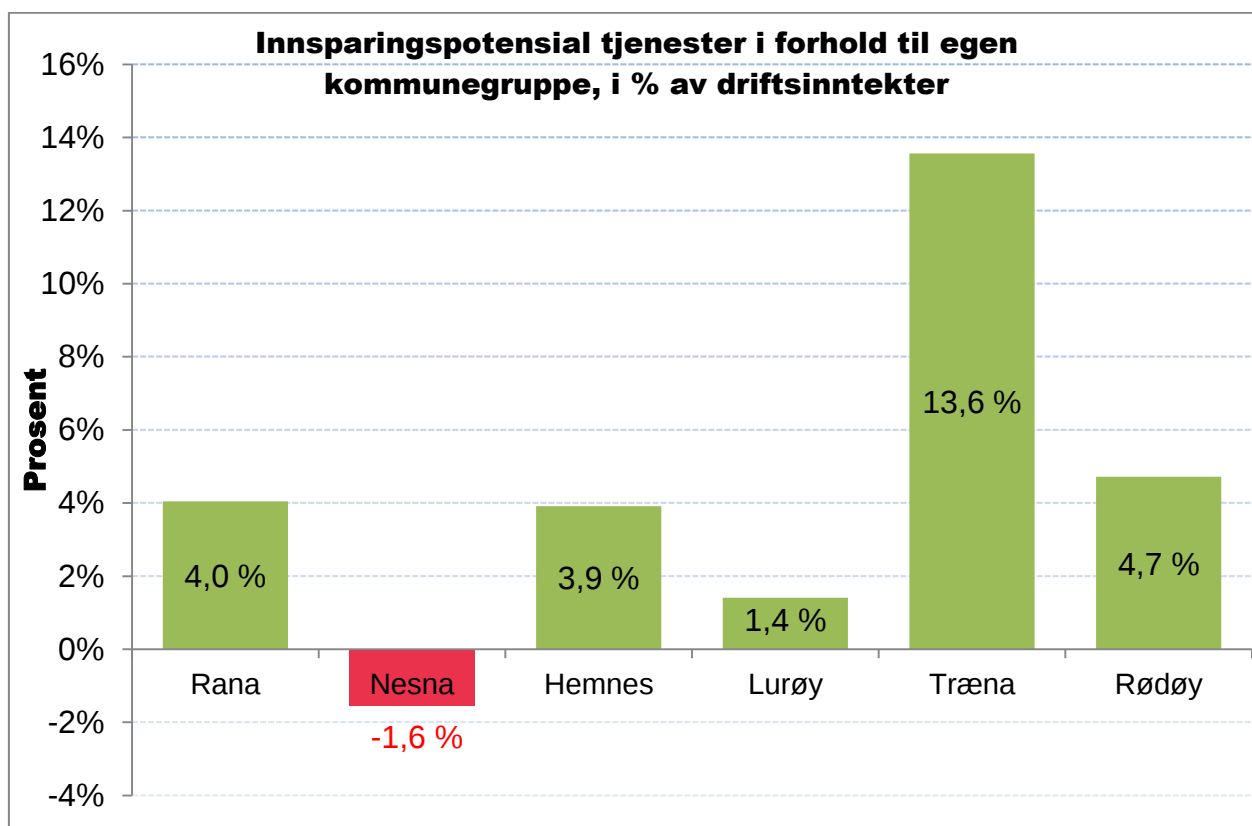
	Rana	Nesna	Hemnes	Lurøy	Træna	Rødøy	
Barnehage	-10,8	0,3	1,9	1,3	0,1	-1,2	-8
Grunnskole	36,5	-8,0	4,2	5,8	1,8	4,8	45
Kommunehelse	9,5	-3,2	-2,2	1,0	2,3	4,7	12
Pleie og omsorg	-7,3	-0,0	6,3	-2,7	2,4	2,6	1
Sosialtjeneste	10,5	1,6	3,9	-0,4	-0,3	0,2	15
Barnevern	10,4	12,6	5,3	-1,3	1,8	-1,3	27
Planl., kultur., natur og nærm.	1,4	-0,3	-0,9	-1,1	0,4	-1,9	-2
Kultur	6,7	-1,7	-3,0	-1,2	0,7	-0,4	1
Kirke	5,2	-1,1	-0,6	1,7	0,0	0,5	6
Gater og vei	13,1	-2,6	3,5	0,1	-0,1	-0,4	14
Brann og ulykkesvern	1,2	-1,4	-0,6	-0,3	-0,3	-0,8	-2
SUM avvik egen gruppe	76,3	-3,7	17,8	3,0	8,9	6,6	109

Tabellen over oppsummerer at samtlige seks kommuner får beregnet et merforbruk/effektiviseringspotensial i forhold til landsgjennomsnittet. Etter justering for utgiftsbehovet får kommunene samlet sett beregnet et merforbruk/effektiviseringspotensiale på 109 mill. kr, tilsvarende om lag 3,6 prosent av sum brutto driftsinntekter.

Beregningene viser at Nesna kommune drives svært effektivt i forhold til gjennomsnittet i sin KG. Lurøy kommune har også effektiv drift og ligger nært opp til snittet i sin gruppe. Rana kommune har lave enhetskostnader innenfor barnehage og pleie og omsorg, men ligger høyt på skole, helse- og sosialtjenester, barnevern og veger. For Rana er innsparingspotensialet innen tjenestene beregnet til 4,0 prosent, for Hemnes 3,9 prosent.

Målt i prosent av brutto driftsinntekter får Nesna beregnet lavest effektiviseringspotensial med – 1,6 prosent, dvs. at kommunen driver mer effektivt enn gjennomsnittet for sin kommunegruppe. Træna får beregnet høyest effektiviseringspotensial med 13,6 prosent.

I kroner og øre er det grunnskole, barnevern, sosialtjeneste, gater og veg samt pleie og omsorg de sektorene der det blir beregnet høyest merforbruk i forhold til landsgjennomsnittet. Innenfor barnehager, fysisk planlegging, og brann- og ulykkesvern viser beregningen et mindreforbruk i forhold til landsgjennomsnittet.

Effektivisering i tjenesteproduksjonen som følge av kommunesammenslåing kan skje på flere måter. Eksempler på dette kan være samlokalisering, forbedring av arbeidsprosesser, ny teknologi, digitalisering og automatisering, strukturtiltak m.m. Ettersom de fleste kommuner bruker største-

delen av sine budsjett på lønnsrelaterte kostnader må en forvente at effektivisering vil påvirke bemanningen. Skal en realisere effektiviseringspotensialet vil det derfor bety en viss reduksjon i antall stillinger og ansatte. Dette trenger ikke å medføre oppsigelser, men skal potentialet hentes ut og den nye kommunen skal bruke mindre penger på tjenesteproduksjon vil det over tid medføre en viss nedbemanning.

Vi må presisere at det ikke nødvendigvis er realistisk eller ønskelig å hente ut hele innsparingspotensialet slik vi har beregnet det i disse tilfellene. Beregningene gir likevel et bilde av områder som det er mulig å se nærmere på, uavhengig av en sammenslåing eller ikke. For tjenesteproduksjon vil direkte økonomiske innsparinger uansett ikke være blant de viktigste effektene av en sammenslåing. De største gevinstene knyttet til en sammenslåing må heller være muligheter for større fagmiljøer og bedre og mer fleksibel utnyttelse av de ressurser som kommunene samlet sett har. Større og sterkere fagmiljøer vil være viktig som grunnlag for å kunne håndtere de framtidige utfordringene som kommunene står overfor.

Erfaringene fra de siste, frivillige kommunesammenslåingene er likevel at det største innsparingspotensialet på kort sikt ligger innenfor administrasjon. I denne sammenheng er det imidlertid viktig å være oppmerksom på at det i alle disse sammenslåingsprosessene har vært gitt garantier om at ingen av de ansatte skulle miste jobben som følge av kommunesammenslåingene, for å skape trygghet blant de ansatte. Ansatte som har vært direkte påvirket av kommunesammenslåing har fått tilbud om nye jobber, og overskudd av ansatte har vært håndtert gjennom naturlig avgang. Når slike garantier blir gitt, tar det lengre tid å hente ut stordriftsfordelene. Inndelingstilskuddet som kommunen mottar de første 20 årene etter sammenslåing, tar nettopp hensyn til at det tar tid å hente ut effektiviseringsgevinster i en ny kommune.

15. OPPSUMMERING - ØKONOMI

For å beregne økonomiske konsekvenser av kommunesammenslåing, har vi bl.a. fokusert på endringene over inntektssystemet. Videre har vi sett på potentialet for innsparing og mulige stordriftsfordeler knyttet til administrasjon, og drøftet andre mulige økonomiske konsekvenser knyttet til tjenesteproduksjon.

Tabellen under oppsummerer de viktigste effektberegningene for alternativet «Ny kommune Nord-Helgeland». Utslagene er vist i % av sum driftsinntekter for aktuelle kommuner.

	I mill. kr	I % av brutto driftsinntekter
Økonomiske virkemidler (engangsstøtte)	80,0	2,6 %
Effekt frie inntekter år 1-15 (årlig)	1,5	0,01 %
Effekt frie inntekter etter år 20 (årlig)	-86,2	-2,9 %
Effektiviseringsgevinst administrasjon (årlig)	51	1,7 %
Effektiviseringsgevinst tjenesteområdene (årlig)	109	3,6%

For å legge til rette for overgangen til en ny kommune for kommuner som slår seg sammen, vil regjeringen benytte positive økonomiske virkemidler som kan stimulere til kommunesammenslutning i reformperioden. Virkemidlene gjøres gjeldende for kommuner som slår seg sammen i reformperioden, det vil si sammenslåinger der det er fattet nasjonale vedtak innen 1.1.2018. I reformvirkemidler fra staten vil dette alternativet utløse støtte på 80 mill. kr, tilsvarende 2,6 prosent av dagens brutto driftsinntekter.

For å stimulere til frivillige kommunesammenslåinger ble det også fra og med budsjettåret 2002 innført et særskilt inndelingstilskudd som en del av inntektssystemet. Denne ordningen skal sikre at kommunene ikke får reduserte rammeoverføringer som følge av sammenslåing. Inndelingstilskuddet kompenserer for bortfall av basistilskudd (basistillegget) og en eventuell nedgang i regionalpolitiske tilskudd.

Beregningene viser at dette kommunealternativet vil få en endring i rammetilskuddet hvert år de første 15 årene på ca. 1,5 mill. kr. Etter 20 år når rammetilskuddet er nede på det nivået som skal gjelde på lang sikt, viser beregningene at sammenslåingsalternativet vil få en reduksjon i rammetilskuddet på ca. 86 mill. kr, tilsvarende om lag 2,9 prosent av dagens brutto driftsinntekter. Det er viktig å presisere at beregningene illustrerer effekter gitt dagens inntektssystem og tilhørende kriterieverdier for den enkelte kommune i 2015.

Etter 20 år, når inndelingstilskuddet er trappet ned, må det være realisert et innsparingspotensial tilsvarende reduksjonen i rammetilskuddet. Det vil i utgangspunktet være lettest å realisere innsparingspotensialet på administrasjon. Dette fordi man gjennom en sammenslåing får én administrativ og én politisk organisasjon, og dermed unngår doble funksjoner, oppgaver, rutiner og systemer på ulike områder. Innsparingspotensialet på tjenester kan være mer krevende å realisere, og vil innebære at tjenester samlokaliseres slik at forutsetningene for utnyttelse av stordriftsfordeler er til stede.

Når det gjelder innsparingspotensial innenfor administrasjon, har vi vist at dersom det nye kommunealternativet driver administrasjonen like effektivt som Rana i dag, vil innsparingspotensialet sammenlignet med dagens kommuner være på ca. 51 mill. kr årlig, tilsvarende om lag 1,7 prosent av dagens brutto driftsinntekter.

Selv om det er anslag, får beregningene fram at det bør være et klart potensial for reduserte administrasjonsutgifter ved slike eventuelle kommunesammenslåinger. Vårt anslag på innsparingspotensial på tjenesteproduksjonen tar høyde for utgiftsbehovet kommunene har i dag. Beregningene viser et mulig årlig effektiviseringspotensial på tjenesteområdene på ca. 109 mill. kr, tilsvarende 3,6 prosent av dagens brutto driftsinntekter.

Med tanke på tjenesteproduksjon vil likevel ikke direkte økonomiske innsparinger være blant de viktigste effektene av en sammenslåing. De største gevinstene knyttet til en sammenslåing må heller være muligheter for større fagmiljøer og bedre og mer fleksibel utnyttelse av de ressurser som kommunene samlet sett har. Større og sterkere fagmiljøer vil være viktige som grunnlag for å

kunne håndtere de framtidige utfordringene som kommunene står overfor. Generelt kan det forventes at andre statstilskudd og øremerkede tilskudd, vil være sammenslåingsnøytrale.

Spesielle økonomiske ordninger som kan bli påvirket ved kommunesammenslåing, er bl.a. sone for arbeidsgiveravgift, distriktspolitisk virkeområde og landbrukstilskudd. I tillegg vil eiendomsskatt, kommunal prissetting og uttak av konsesjonskraft være aktuelle problemområder. I kommuneproposisjonen for 2016 har en avklart spørsmål rundt temaet kommunesammenslåing og virkeområdet for differensiert arbeidsgiveravgift. Gjeldende satser for arbeidsgiveravgiften i dagens seks kommuner vil bli videreført til og med 2020. Ved spørsmål om soneplassering i neste revisjon vil dagens kommuner i en ny sammenslått kommune, behandles som én kommune.

Kommunene har i dag ulik praksis for utskriving av eiendomsskatt – Træna har ingen slik skatt. Det er ikke bare områdene som eiendomsskatten blir skrevet ut for som må harmoniseres, også nivået/ takstgrunnlaget på eiendomsskatten må harmoniseres ved en kommunesammenslåing. Prissettingen av tjenestene varierer noe mellom kommunene, og satsene må bli harmonisert i en ny kommune.

Ellers er det slik en kommunesammenslåing kan gi økte inntekter fra salg av konsesjonskraft for en ny sammenslått kommune. Kommunenes rett til konsesjonskraft er avgrenset til behovet for alminnelig elektrisitetsforsyning. I utbyggingskommuner med lavt innbyggertall innebærer dette at fylkeskommunen blir tildelt den overskytende mengden. Hemnes kommune har per i dag et lavere alminnelig forbruk enn konsesjonskraftmengde. En sammenslåing av kommunene i storkommunealternativet vil derfor gi økte inntekter på i størrelsesorden 14 mill. kr. i form av konsesjonskraftsinntekter.

Den demografiske utviklingen vil gi framtidige «demografikostnader» for de seks kommunene hver for seg og for den eventuelle nye kommunen. Mer- og mindreutgiftene vil gjenspeiles gjennom endret rammetilskudd. Dette er ikke beregnet og vil slik sett ikke kunne gi en indikasjon på hvilke økonomiske rammebetingelser en kommune vil ha for å håndtere eventuell befolkningsvekst og merkostnader knyttet til dette.

16. TJENESTETILBUD OG MYNDIGHETSUTØVELSE

16.1. Kommunenes rolle som tjenesteyter og myndighetsutøver

Kommunene har i dag en bred oppgaveportefølje når det gjelder tjenesteproduksjon. Som «generalister» skal de ivareta både demokratiske funksjoner, tjenesteproduksjon overfor innbyggerne og utviklingsoppgaver i lokalmiljøet. Dette innebærer også at alle kommuner som utgangspunkt skal produsere samme type tjenester.

Som eksempel på store tjenester trekker ekspertutvalget fram fastlegeordningen, sykehjem og hjemmetjenester, helsestasjon, grunnskole, skolefritidsordning, barnehage og sosiale tjenester. Som eksempel på mindre, spesialiserte tjenesteområder nevnes spesialundervisning, pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT), barnevern, brann- og eksplosjonsvern, renovasjon, rusarbeid og

psykisk helsearbeid, kulturskole, krisesenter, sivilt beredskap, bibliotek, vei, vann og avløp. Det er ingenting som tilsier at omfanget av kommunale oppgaver og kravene til gjennomføring av disse vil avta i framtiden. I forbindelse med gjennomføring av kommunereformen er det nettopp et mål å få større og sterkere kommuner som er i stand til å ta på seg nye oppgaver.

Tjenesteproduksjon kan beskrives langs ulike dimensjoner; blant annet ut fra effektivitet, hvor godt tjenestene er tilpasset innbyggernes ønsker og behov, samt hvilken målbar kvalitet det er på tjenestene. Innbyggerne har forventninger om et noenlunde likeverdig tjenestetilbud uansett hvor i landet de bor og i hvilken kommune de bor.

16.2. Status og utfordringer

16.2.1. Tjenester og struktur

Antall barnehager

Træna: 1 kommunal barnehage.

Rødøy: 5 kommunale barnehager i drift for tiden. Barn fra Lurøy går i barnehage på Nesøy i Rødøy.

Lurøy: 4 selvstendige kommunale barnehager, 2 oppvekstsenter med barnehage, et interkommunalt samarbeid med Rødøy på Nesøy.

Nesna: 1 kommunal og 2 private barnehager

Hemnes: 6 kommunale og 1 privat barnehage

Rana: 9 kommunale og 13 private barnehager med tilnærmet likt antall barn

Tabell: Estimert framtidig tjenestebehov i barnehagene i årsverk pr. 1000 innbygger 20-66 år

Kommune	2013	2020	2040
Samlet	25,1	24,2	25,3
Rana	24,8	23,4	24,4
Træna	20,5	18,8	19,7
Rødøy	26,2	30,3	35,7
Lurøy	30,4	28,9	31,6
Nesna	24,4	29,6	29,1
Hemnes	24,7	23,3	24,4

Antall skoler

Træna: 2 skoler, skoletilbudet er høsten 2015 samlet på 1 skole (Husøy)

Rødøy: 6 1-10 skoler i drift. En hvor skolekretsen ikke er lagt ned, men der det ikke er skoledrift for tiden. Elever fra Meløy går på Tjongsfjord skole i Rødøy, og elever fra Lurøy går på Nesøy skole i Rødøy.

Lurøy: 4 selvstendige skoler, 2 oppvekstsenter med skole, et interkommunalt samarbeid med Rødøy på Nesøy - elever fra Lurøy går på Nesøy

Nesna: Fra 2010 er det en skole i kommunen - Nesna skole. Den har to avdelinger, Nesna og Tomma, og begge avdelingene er 1-10 skoler. Elevene fra Hugløya tilhører avdeling Nesna og elevene fra Handnesøya og Tomma tilhører avdeling Tomma. Pr i dag er det 5 elever som søker til Tomma. 3 av elevene har etter søknad fått anledning til å gå på Nesna.

Hemnes: 2 1-10 skoler – Korgen og Hemnesberget. 3 1-7 skoler – Bleikvassli, Bjerka og Finneidfjord

Rana: 9 barneskoler (1-7) – Dalselv, Hauknes, Lyngheim, Gruben, Selfors, Skonseng, Ytteren, Båsmoen og Alteren, 4 ungdomsskoler (8-10) – Mo, Gruben, Selfors og Båsmoen, 2 barne- og ungdomsskoler (1-10): Utskarpen og Storforshei. I tillegg kommer Grønfjelldal montessoriskole.

Tabell: Estimert framtidig tjenestebehov i grunnskolen i årsverk pr. 1000 innbygger 20-66 år

Kommune	2013	2020	2040
Samlet	26,7	24,6	27,8
Rana	25,2	23,4	25,8
Træna	37,5	31,2	41,8
Rødøy	64,9	56,4	67,5
Lurøy	31,3	32,8	32,6
Nesna	23,5	21,8	29,1
Hemnes	23,6	20,6	23,2

Helse og omsorg - antall institusjoner:

Træna: 1 institusjon

Rødøy: 2 omsorgssenter med heldøgns bemanning, på Rødøy og i Tjongsfjorden

Lurøy: 1 sykehjem med omsorgsleiligheter, 4 omsorgssenter med heldøgns bemanning

Nesna: 1 institusjon

Hemnes: 2 sykehjem – Korgen og Hemnesberget

Rana: 7 sykehjem, 3 bosenter, Rana kommune disponerer til sammen 330 omsorgsboliger med og uten tilknyttet bemanning. Kommunen eier selv 145 av boligene. 155 boliger er innskuddsleiligheter (Eldres borettslag), og 30 boliger eies av privat utleier

Tabell: Estimert framtidig tjenestebehov innen helse og omsorg i årsverk pr. 1000 innbygger 20-66 år

Kommune	2013	2020	2040
Samlet	57,2	57,8	82,5
Rana	50,4	51,4	75,8
Træna	75,1	75	86

Rødøy	71,8	74,3	99,4
Lurøy	64,4	70,4	101,2
Nesna	76	68,5	83,5
Hemnes	80,2	80,6	112,2

Ut fra befolkningsprognosene som foreligger, er det som forventet størst behov for nye årsverk knyttet til helse- og omsorgssektoren. Innenfor barnehage og skole vil behovet ligge tilnærmet flatt i perioden fram til 2040.

16.2.2. Administrative ressurser i kommunene

I fase 1 har vi kartlagt de administrative ressursene i kommunene med følgende resultat:

Kommune	Nesna	Hemnes	Rana	Lurøy	Træna	Rødøy
Bemanning og kompetansekrav						
Årsverk sentraladministrasjon	7,5	23,3	66,0	4,0		5,5
Lønn	1	2	6,5	1		0,8
Regnskap, innføring , budsjett	3	3	11	2		2
Innkjøp			2			
Ubesatte stillinger						
Ubesatte stillinger	0	2	1,4	1		0
Fagkompetanse						
Lønn og økonomiavdeling						
Mastergrad eller tilsvarende				1		
Fagarbeider/ikke krav til utdannelse	0,6					0,8
Mastergrad eller tilsvarende		1	4	1		
Bachelor eller tilsvarende	1		3			2
Fagarbeider	1	1	12,5			

Kilde: Kommunenes egne tall

16.2.3. Kommunenes utfordringer vedrørende kapasitet, kompetanse og distanse

Hver av kommunene har sine utfordringer når det kommer til rollen som tjenesteyter og myndighetsutøver. Vi har i utredningens fase 1 bedt kommunene besvare en del spørsmål knyttet til dagens situasjon, bedt om en kvalitativ vurdering. I noen utredninger i regi av eksterne konsulenter er kommunene bedt om å gjøre en mer kvantitativ egenvurdering av ulike tjenesteområder etter følgende av kriterier for god oppgaveløsning fra ekspertutvalget:

1. Tilstrekkelig kapasitet
2. Relevant kompetanse
3. Tilstrekkelig distanse
4. Effektiv tjenesteproduksjon

For kommunene oppleves det som krevende å gjøre en omfattende kvalitativ vurdering av egen virksomhet og har meldt tilbake at de har små ressurser for å kunne gjøre dette arbeidet. I vårt utredningsarbeid har vi derfor ikke prioritert en kvantitativ kartlegging hvor kommunene bes om å kvantifisere sine utfordringer på en egen skala, men bedt om en kvalitativ vurdering av situasjonen innenfor de enkelte tjenesteområdene.

Innspillene fra kommunene omfatter en vurdering av tjenesteutvikling og myndighetsutøvelse innenfor følgende tjenester:

- Barnehage
- Skole
- Pleie og omsorg
- Helse- og sosial
- Kultur
- Teknisk
- Samfunnsutvikling

Vi har i fase 2 bedt kommunene vurdere hvilke utfordringer de ser i et 15-20 års perspektiv og hvordan oppgavene eventuelt kan løses som del av en større kommune på N-Helgeland. Det er ved slike egenvurderinger alltid en risiko for at kommunene ikke legger samme innhold i kriteriene for god oppgaveløsning og/eller varierende oppfatningen av når situasjonen oppleves utfordrende. Det er også forskjell på hvor stort engasjement kommunene har lagt i dette arbeidet.

Vi har i det etterfølgende oppsummert hvordan kommunene har vurdert situasjonen i sine kvalitative innspill.

Tilstrekkelig kapasitet

Kommunene anfører små utfordringer knyttet til kapasitet i dag, noen påpeker liten kapasitet til å drive plan- og utviklingsarbeid. Innenfor skole nevner flere kommuner utfordringen de står overfor med synkende elevtall og vanskelig spørsmål knyttet til struktur. En desentralisert struktur med få elever i hver klasse gir høye kostnader. En stadig økende andel eldre og en redusert arbeidsstyrke løftes fram som utfordringer på sikt.

Med unntak av Træna og Nesna påpeker de øvrige kommunene forestående utfordringer knyttet til en aldrende befolkning. Prognosene viser at aldersbæreevnen er synkende i alle kommunene.

Andelen barn 1-5 år med barnehageplass varierer mellom 87 og 97% hvorav Nesna har den beste dekningen. Gjennomsnittlig gruppestørrelse i 1.-10.årstrinn varierer i 2014 mellom 6,8 og 12,2 barn – de minste gruppene finner vi i Rødøy og de største i Rana.

Andel innbyggere over 80 år og eldre som er beboere på institusjon varierer mellom 4,5% i Lurøy og 32% på Træna. Andelen i Rødøy er 18,6%, Nesna 18,1%, Rana 15,2% og Hemnes 13,7%.

Relevant kompetanse

Kommunene vurderer kompetanse som en større utfordring enn kapasitet. Flere av kommunene påpeker at de kan få utfordringer med å rekruttere lærere i framtiden, bl.a. fordi lærerutdanningen er mer spesialisert nå. Studentene må velge mellom barneskolelærere og ungdomsskolelærere. Ved

de minste små skolene har lærerne undervisning på alle trinn i grunnskolen. Nesna skiller seg ut med små utfordringer knyttet til rekruttering av lærere og førskolelærere.

Det påpekes også utfordringer knyttet til rekruttering av leger, sykepleiere, vernepleiere, planleggere, ingeniører, men samtidig er det ulikheter mellom kommunene. Rana som den største kommunen synes å ha de samme utfordringene som de mindre kommunene og en endret kommunestruktur løser nødvendigvis ikke problemet. Utfordringen er å gjøre regionen mer attraktiv og sterkere fagmiljø kan kanskje bidra positivt.

Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning var i 2014 67% i Træna, Rødøy og Lurøy, 75% i Hemnes og 93% i Nesna og Rana.

I Fafo-rapport fra 2013 (Bakkevig, Steen Jensen og Moland) oppsummeres situasjonen slik for kommune-Norge:

- Kompetansenivået i kommunene er høyt, ca. 40% utdanning på høyeskole/universitetsnivå
- Ingen systematisk forskjell etter kommunestørrelse
- Konkurransen om arbeidskrafta i regionen der kommunen ligger mest avgjørende for rekrutteringsproblemer og kompetanse
- Mangel på ingeniører(40% av kommunene), sykepleiere (33% av kommunene) og faglærte innen pleie og omsorg (25 % av kommunene)
- Størst mangel på ingeniører, barnehagepedagoger og sykepleiere i de sentrale kommunene

Sårbare miljø

Små fagmiljø er sårbare i forhold til kontinuitet og rekruttering. Flere av kommunene nevner særlige utfordringer knyttet til barnevern og spesialiserte tjenester innenfor helse- og sosialområdet. Styrking av fagmiljøene holdes fram som en mulig positiv effekt av en kommunesammenslåing.

Juridisk kompetanse

Behovet for juridisk kompetanse påpekes som økende i alle kommunene. De mindre kommunene løser behovet ved å bruke KS, Fylkesmannen og samarbeid med andre kommuner. Rana er eneste kommune med egne ansatte jurister, 3 knyttet til kommuneadvokatens kontor og egne stillinger i teknisk avdeling og barnehageavdelingen. Et kompetanseområde som ved en sammenslåing vil komme hele regionen til nytte.

Tilstrekkelig distanse

Kommunene uttrykker stor bevissthet om denne utfordringen i lokalmiljø hvor alle kjenner alle. I saker hvor habilitet er tema, løses dette ved at ansvaret for saksbehandlingen løftes opp et nivå i organisasjonen. Ikke uventet er det barnevernstjenesten som vurderes som mest utfordrende når det kommer til tilstrekkelig distanse i dagens kommunestruktur.

Effektiv tjenesteproduksjon

I analysen har vi sett på hvor effektivt kommunene driver i forholdet til gjennomsnittet i sine respektive kommunegrupper. Her utmerker Nesna kommune seg med driftsutgifter lavere enn snittet i sin gruppe. De øvrige kommunene har potensial for effektivisering innenfor

tjenesteproduksjonen hvis vi vurderer dem i forhold til gjennomsnittet i sin gruppe, for Rana er dette potensialet anslått til 76 mill.kr.

Flere av kommunene har spredt bosetting på flere øyer og et desentralisert tjenestetilbud. Kommunikasjonsmulighetene mellom øyene er begrenset og tilbudet må gis der folk bor. Selv om befolkning og elevtall synker, er det vanskelig å effektivisere drifta i og med at strukturen ligger fast. Politisk oppfattes det som utfordrende i flere kommuner å vedta endringer i tjenestestrukturen.

Kvalitet i tjenestene

Ingen av kommunene har gitt referanser til egne resultater fra bruker-/innbyggerundersøkelser for å dokumentere kvalitet i egen tjenesteproduksjon. Kommuneforlaget måler effektivitet og kvalitet i kommunene gjennom «Kommunebarometeret». Av kommunene på N-Helgeland er det Lurøy som utmerker seg som 92. beste kommune i landet. De øvrige kommunene ligger plassert i intervallet 325-404 og for flere av kommunene er konklusjonen « Nøkkeltallene er svakere enn inntektene skulle tilsi». Samtidig opplever kommunene at innbyggerne er fornøyd med de tjenestene som leveres.

17. NYE OPPGAVER FOR STØRRE KOMMUNER

Regjeringen har fremmet Stortingsmelding 14 (2014-2015) om nye oppgaver til større kommuner. Meldingen gir en gjennomgang av hvilke oppgaver kommunene kan få ansvar for. Meldingen varsler en gjennomgang av den statlige styringen av kommunene.

De største kommunene kan også få ansvaret for videregående skoler og kollektivtransport. Det legges opp til i meldingen at kommunene generelt skal få større frihet fra statlig styring.

Midler som i dag kanaliseres til fylkeskommunene vil således bli kanalisert til de kommuner som ønsker å ivareta disse funksjonene på et desentralisert plan.

Nye oppgaver:

- Tannhelse
- Rehabilitering
- Basishjelpemidler

- Distrikts psykiatriske senter (DPS) (forsøk)
- Barnevern
- Familievern
- Boligtilskudd
- Varig tilrettelagt arbeid
- Arbeids- og utdanningsreiser
- Finansiering pasienttransport
- Tilskudd frivillighetssentraler
- Forenkling av utmarksforvaltning
- Motorferdsel
- Lokal nærings- og samfunnsutvikling
- Større handlingsrom i plan- og byggesaker
- Tilskudd nærings- og miljøtiltak i skogbruk
- Tilskudd beite, jordbruk, verdensarv
- Konesjonsbehandling, småkraftverk

- Enkeltutslippstillatelser, forurensingslov
- Naturforvaltning

18. SAMFUNNSUTVIKLERROLLEN

18.1 Kommunens rolle som samfunnsutvikler

Rollen som samfunnsutvikler handler om langsiktig arealbruk og utbyggingsmønster, utbygging av infrastruktur, steds- og sentrumsutvikling, næringsutvikling, miljø og folkehelse i videste forstand. En viktig målsetting med kommunesammenslåing er å få en mer handlekraftig kommune som kan spille en større rolle som både lokal og regional samfunnsutvikler. Dette er bl.a. avhengig av evnen til å drive god og effektiv planlegging og mulighetene for aktiv oppfølging av dette arbeidet. Dette forutsetter også at kommunen har tilstrekkelig kompetanse og ressurser både til arealplanlegging, næringsarbeid, kulturtiltak, miljøvern, nettverksbygging og etablering av gode partnerskap.

En viktig målsetting for de fleste kommuner er å stimulere til næringsutvikling og økt sysselsetting. Dette er noe som også krever kompetanse, evne til nettverksbygging, gode planer og god infrastruktur. Dersom flere kommuner innen den samme bo-, arbeids- og serviceregionen driver næringsrettet arbeid på hver sin måte, er det en fare for at man ender opp med konkurrerende tiltak istedenfor tiltak som understøtter og bygger opp om hverandre. Dersom forutsetningene ellers er til stede, kan en samlet næringspolitikk bidra til å styrke grunnlaget for næringsutviklingen i hele regionen.

En større kommune står sterkere når det gjelder muligheter for å skaffe utviklingsmidler, trekke til seg nye virksomheter (både offentlige og private) og delta i samarbeids- og utviklingsprosjekt både nasjonalt og internasjonalt. Det er en klar styrke å kunne tale til omverdenen med en felles stemme, i stedet for å krangle seg imellom. Kommuner som har slått seg sammen de senere årene har gode erfaringer med en slik samlet opptreden. En sammenslått kommune vil kunne reagere raskere enn om man må vente på likelydende vedtak i et stort antall kommuner.

Kommunestrukturen har betydning for utøvelsen av samfunnsutviklingsrollen på ulike måter. *Antallet innbyggere* vil ha betydning for størrelsen på kommuneorganisasjonen, og dermed også de ressurser som er tilgjengelig for å engasjere seg i ulike oppgaver. Kommunenes *geografiske avgrensing og lokalisering* har imidlertid også betydning for mulighetene til å håndtere ulike oppgaver og utfordringer. Forvaltning av sammenhengende natur- og friluftsområder, håndtering av klimaspørsmål og tilrettelegging av gode løsninger for utvikling av funksjonelle samfunnsutviklingsroller, krever felles løsninger.

18.2 Arbeidsmarkedsintegrasjon

Arbeidsmarkedsintegrasjonen er et strukturelt forhold som har en signifikant og positiv effekt på nettoflyttingen til et sted. Arbeidsmarkedsintegrasjonen er summen av andelen av arbeidsplassene på et sted som det pendles inn til, og andelen av den sysselsatte befolkningen på stedet som jobber i en annen kommune.

Hvis man bor på et sted der arbeidsmarkedsintegrasjon er god, har man flere arbeidsmarkeder å velge i. Det gjør det enklere for en familie å flytte dit, siden arbeidsmarkedet er større, og sannsynligheten for at begge partnerne kan få jobb øker. I tillegg er steder med høy arbeidsmarkedsintegrasjon mindre sårbare enn isolerte steder. Dersom det blir arbeidsplassnedgang i én

kommune, finnes det muligheter for å finne jobb i andre kommuner som er i pendlingsavstand. Mange kommuner på det sentrale Østlandet har god arbeidsmarkedsintegrasjon, mens arbeidsmarkedsintegrasjonen er lav på mange steder på Vestlandet og i Nord-Norge.

Træna har lavest arbeidsmarkedsintegrasjon blant kommunene i landet og Rana er den «bykommunen» som ligger lavest. Bare tre kommuner i Norge har lavere arbeidsmarkedsintegrasjon enn Rana. I Træna har 10,5 prosent av den sysselsatte befolkningen jobber i en annen kommune, og bare 12,2 prosent av arbeidsplassene i kommunen er besatt av noen som bor utenfor kommunen.

Blant de ti kommunene med lavest arbeidsmarkedsintegrasjon finner vi tre øykommuner, og fire større bykommuner i Nord-Norge. Alle de ti kommunene med lavest arbeidsmarkeds-integrasjon er i Nord-Norge. Det har sikkert sammenheng med at avstandene mellom steder er større, men kanskje er også pendlingsvilligheten lavere.

Det er åpenbart at et bortfall av mange arbeidsplasser vil ramme en kommune som Træna mye hardere enn Lørenskog. I Træna er det svært små andeler som pendler inn eller ut, og et tap av arbeidsplasser vil ramme sysselsettingen i egen kommunes befolkning direkte.

I Lørenskog er 71,0 prosent av arbeidsplassene besatt av personer som pendler inn fra andre kommuner. Dermed vil et bortfall av f eks 100 arbeidsplasser bare ramme 29 personer som bor i Lørenskog. Samtidig pendler 67,8 prosent av de sysselsatte i Lørenskog ut av kommunen. Det er dermed åpenbart lett å skaffe seg arbeid utenfor kommunen. Dette gjør en kommune som Lørenskog robust for tap av arbeidsplasser.

Tabell 16: De ti kommunene med lavest arbeidsmarkedsintegrasjon i 2011.

Kommune	2000	2011
Berlevåg	18,3	19,6
Alta	20,9	19,6
Tromsø	22,9	19,4
Bodø	20,9	19,4
Sør-Varanger	15,3	19,3
Røst	16,5	18,8
Rana	15,0	16,5
Båtsfjord	15,0	16,1
Værøy	14,2	14,6
Træna	20,9	10,5

19. ORGANISERING AV TJENESTEPRODUKSJON OG MYNDIGHETSUTØVELSE I EN EVENTUELL REGIONKOMMUNE

Gjennom de siste tiårene har det skjedd store endringer i kommunenes rammebetingelser, samtidig som den administrative inndelingen i praksis har ligget fast. Forbedret infrastruktur og transporttilbud har resultert i bedre kommunikasjoner og lettere tilgjengelighet til kommunesentra på Nord-Helgeland, men innenfor samferdsel er utfordringene fortsatt store. I tillegg bidrar nye, nettbaserte løsninger til at innbyggernes behov for fysisk oppmøte på et rådhus stadig reduseres.

Når innbyggerne blir spurt om hva som er viktig for dem ved en eventuell sammenslåing, er erfaringene samstemte. Innbyggerne er mest opptatte av hvordan en ny kommunestruktur vil påvirke tjenestene de har behov for. Typiske spørsmål som dukker opp er: Hva skjer med nærskolen vår? Blir helsestasjonen flytta? Blir det færre sykehjemsplasser i en ny kommune? Det viser seg ofte at de tjenestene innbyggerne er mest opptatt av gjerne er de store velferdstjenestene som grunnskole, barnehage, eldreomsorg og helse. Samtidig, som beskrevet i forrige delkapittel, er dette tjenester som ikke nødvendigvis blir endret i betydelig grad som en direkte følge av en kommunesammenslåing.

Skolene, sykehjemmene og barnehagene må nødvendigvis ligge der det bor folk. Så lenge innbyggerne fortsatt blir boende der de bor i dag, vil ikke en kommunesammenslåing nødvendigvis bidra til endringer i tjenestestrukturen, i alle fall ikke på kort sikt.

To faktorer som spiller inn på kvalitet og brukertilfredshet er ressurstilgang og struktur. For eksempel påvirkes grunnskoletilbudet i en kommune av hvor stort budsjett den enkelte skolen har til rådighet, og skolestrukturen i kommunen. Dette kan være aktuelle drøftingstemaer i forbindelse med en kommunesammenslåing, spesielt dersom kommunegrensene lager kunstige skiller mellom to skolekretser. Likevel vil det, uavhengig av kommunereformen og en eventuell kommunesammenslåing, være det til enhver tid sittende kommunestyre som har myndighet til å bestemme dette.

En naturlig forutsetning er at de største velferdstjenestene skal ligge der de er i dag, også i en eventuell ny storkommune. Ny organisasjonsstruktur er derfor kun vurdert for tjenester som ikke er avhengig av å plasseres geografisk ut i fra hvor innbyggerne er bosatt.

19.1 Avstand til nytt kommunesenter

Tabellen under gir en oversikt over kjøretid i minutter mellom kommunesentre for kommunene i storkommunealternativet. For å beregne avstanden i minutter har vi benyttet www.nafruteplanlegger.no, og korteste vei er lagt til grunn for tabellen.

Med to unntak, Mo i Rana - Korgen (36 minutter) og Mo i Rana - Nesna (60 minutter), vil reisetiden i en ny storkommune være langt over 60 minutter mellom dagens kommunesentre.

Tabell: Avstand i km mellom kommunesentre

	Træna	Vågaholmen	Onøy	Tonnes	Nesna	Korgen	Mo i Rana
Træna		152	61,6	107	139	185	146
Vågaholmen	152		93,9	72,2	144	190	151
Onøy	61,6	93,9		48,9	81,5	127	89
Tonnes	107	72,2	48,9		99	145	105
Nesna	139	144	81,5	99		65,5	67
Korgen	185	190	127	145	65,5		39
Mo i Rana	146	151	89	105	67	39	

Ferje til Træna, Onøy og Vågaholmen

Tabell: Reisetid i minutter mellom kommunesenter

	Træna	Vågaholmen	Onøy	Tonnes	Nesna	Korgen	Mo i Rana
Træna		385	200	292	314	356	320
Vågaholmen	385		390	130	192	233	201
Onøy	200	390		98	120	162	128
Tonnes	292	130	98		98	140	105
Nesna	314	192	120	98		90	62
Korgen	356	233	162	140	90		36
Mo i Rana	320	201	128	105	62	36	

Ferje til Træna, Onøy og Vågaholmen

I praksis anses det som lite sannsynlig med et annet valg av kommunesenter enn Mo i Rana. Av dagens kommunesenter er det lengst reisetid til Mo i Rana fra Træna. Uten ventetid på ferje vil reisetiden her bli på 199 minutter.

19.2 utfordringer knyttet til infrastruktur og samferdselsløsninger

«Ny kommune N-Helgeland» vil bli en omfangsrik kommune på om lag 7725 km². Den nye kommunen må derfor forholde seg til å ha innbyggerne spredt over et langt større område enn noen av dagens kommuner har i dag. Avstanden mellom ytterpunktene i den nye kommunen vil bli betydelig og må hensynstas i framtidig samfunnsplanlegging.

Et vegnett med god standard og gode ferje- og hurtigbåtsamband er en forutsetning for å kunne øke samhandlingen og dynamikken på N-Helgeland. Stortinget har skapt usikkerhet rundt fylkeskommunens rammebetingelser for å kunne løse disse sentrale oppgavene.

Ferje- og hurtigbåttilbudet for Træna, Rødøy og Lurøy

Strekninger	Reisetid i minutter		Antall avganger pr. dag
	Hurtigbåt	Ferje	
Vågaholmen - Bodø	155		1 avgang hver veg daglig
Onøy-Bodø	255		1 avgang hver veg daglig
Vågaholmen - Sandnessjøen	190		1 avgang hver veg daglig
Onøy-Sandnessjøen	90		1 avgang hver veg daglig
Stokkvågen - Træna	85		1-2 avganger hver veg daglig
Sandnessjøen - Træna	160		1-2 avganger hver veg daglig
Jektvik-Kilboghavn		70	5 avganger hver veg daglig
Stokkvågen - Onøy - Træna		140	1 avgang hver veg daglig
Stokkvågen - Lovund		140	1 avgang hver veg daglig

Som vi ser av oversikten nedenfor, påvirker kommunikasjonsmulighetene valgene til elevene i videregående skole i kystkommunene:

- Elever fra Tjongsfjord og Jektvik har stort sett søkt seg til Meløy videregående skole, noen av disse elevene har gått på idrett eller musikklinje i Bodø. Noen få har også gått på Inndyr / Fiskerifag.
- Elever fra Øresvik har stort sett gått videregående på Mo.
- Elever fra øyene har fordelt seg ganske likt mellom Mo og Bodø. Noen få har også gått videregående i Sandnessjøen.
- Rødøy skole har rekruttert en del elever til Inndyr.
- KVN på Nesna har hatt noen få elever fra Rødøy kommune hvert år de siste årene, og har også hatt elever som har gått landbruksskole i Vefsn eller på Val (Kolvereid), eller helt andre steder i landet (Private internatskoler).

Elevene fra Rødøy har fra i år anledning til å søke både i Salten og Helgeland skoleregion. Det som ofte er avgjørende for hvor elevene søker skole, er om de har venner eller familie på stedet der skolen ligger.

Størrelsen på den nye kommunen og reiseavstandene vil åpenbart kunne påvirke de eksisterende lokalsamfunnene og ha konsekvenser for innbyggerne. Konsekvensene vil i stor grad bli påvirket av hvilke valg kommunene gjør i forhold til politisk organisering, antall kommunestyre-representanter og ikke minst administrativ organisering.

19.3 Digitalisering og ny kommunikasjon som alternativ til fysisk nærhet

Innbyggernes kommunikasjon og dialog med kommunene har endret seg radikalt de siste par tiårene. Fra manuell og byråkratisk saksbehandling og kommunikasjon gjennom brev og oppslag, ser vi nå at kommunene jobber systematisk og strategisk for å forbedre dette. Gjennom digitalisering, nye og bedre arbeidsmetoder og dialog gjennom nettsider og sosiale medier skal kommunene være beredt til å møte framtida. Likevel har kommunene i liten grad digitalisert sine tjenester.

Mange tilbyr i dag flere søknadsskjema på nett, men gjennomfører resten av saksbehandlingen manuelt uten at innbyggerne kan følge saksbehandlingen på nett. Mange av de som jobber med digitalisering har bankene som forbilde. Finansbransjen har de siste tiåra gjennomført en liten revolusjon. Dagens kundebehandling og tjenester i bankbransjen kan knapt sammenlignes med metodene de brukte for 15 år siden. Fra at alle tjenester ble utført over skranke og regninger i beste fall ble betalt via brevgiro, utfører kundene i dag det aller meste av tjenestene selv gjennom nettbanken sin.

Flere kommuner jobber i dag aktivt med digitalisering for å oppnå bedre tjenester for innbyggerne og mer effektiv saksbehandling. Det finnes eksempler på kommuner som tilrettelegger for at innbyggerne skal kunne søke om alle tjenester, følge behandlingen av sin egen sak og kommunisere direkte med sin saksbehandler. Behovet for å oppsøke et rådhus eller servicetorg blir da minimalt og kommunen kan bruke mer midler på tjenesteproduksjon framfor saksbehandling.

København kommune har gjennomført beregninger av hva kontakten med innbyggerne faktisk koster. Deres beregninger viser noe av potensialet som ligger i en overgang til mer selvbetjening og digital kontakt med publikum. Dette er gjort kun med utgangspunkt i kostnadsbildet for kommunen og har derfor ikke tatt hensyn til hvordan publikum opplever nytten ved de ulike dialogformene. Eventuelle investeringskostnader er heller ikke hensyntatt.

Gjennom en overgang fra personlig oppmøte til digital selvbetjening kan man altså oppnå en kostnadsreduksjon på hele 94%. Dette vil selvfølgelig ikke være mulig for alle tjenester, og mengden tjenester som løses ved personlig oppmøte er også begrenset i dag. Det sier likevel noe om hvor stort det økonomiske potensialet for kommunene er ved digitalisering. Dersom man skulle lykkes like godt med en slik prosess som bankene har gjort, vil man faktisk også kunne oppleve mer fornøyde brukere.

Det vil derfor være naturlig for en eventuelt ny kommune å jobbe systematisk med digitalisering av tjenester. Dette vil både bidra til effektivisering i saksbehandlingsprosesser og administrasjon, samtidig som det kan gi innbyggerne bedre tilgjengelighet til tjenester, bedre informasjon om behandlingen av egne saker og lettere dialog med saksbehandlere.

19.3 Behov for ny infrastruktur, utstyr og tiltak for samkjøring

Den enkelte kommuneorganisasjons utstyrspark, digitale systemløsninger, kommunikasjonsløsninger og eksisterende interkommunale IKT-samarbeid vil utfordres ved en kommunesammenslåing. IKT-plattformer, nettdesign, infrastruktur, inngåtte avtaler, kostnadsfordeling og opplegg for nettilknytning er ut fra gjennomført kartlegging forskjellig fra kommune til kommune, og også mellom etablerte interkommunale samarbeid. Hva som bør håndteres sentralt og hva som bør finne sin løsning mer lokalt, hvilke prinsipper skal legges til grunn og hvilke endringer i eksisterende leverandøravtaler som er nødvendige, vil være viktige problemstillinger å løse for den nye kommunen. Det vil være avgjørende å etablere gode planer og prosesser for dette - fra vedtak om sammenslåing er gjort til harmoniseringen er gjennomført.

Alle kommunene i utredningen har tilgang til bredbåndløsninger i dag og nye forbindelser er under utbygging. Målsetningen er utbygging av høyhastighets bredbåndsinfrastruktur i hele fylket. Dette gir en fordel i det arbeidet som i praksis starter umiddelbart etter at man har tatt et retningsvalg og vedtak om sammenslåing. Kommunene har stadig behov for endring på IKT-området, uavhengig av kommunereformen. Et eksempel på dette er for eksempel samhandlingsreformen og behovene for effektiv elektronisk meldingsutveksling i behandlingsskjeden mellom spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse og omsorgstjeneste. Erfaringer så langt viser store variasjoner kommuner imellom når det gjelder å få dette til i praksis. Variasjonene knytter seg både til teknologi og digitale kommunikasjonsløsninger, men også til kompetanse og kapasitet i kommunene til å bruke verktøyene på en hensiktsmessig måte, (jf. KS FoU/2014). Kommunereformen vil utfordre også disse erfaringene og løsningene.

Vi ser at kommunereformen i andre deler av landet har ført til at kommuner venter med beslutninger om å inngå eller endre IKT-samarbeid i påvente av en eventuell beslutning om

sammenslåing. I noen tilfeller er dette formålstjenlig og fornuftig, men andre ganger kan også dette redusere tjenesteeffektiviteten.

19.4 Oppsummering - tjenestetilbud og myndighetsutøvelse

Kommunene forventer i lys av den demografiske utvikling å få størst utfordringer med både relevant kompetanse og tilstrekkelig kapasitet innenfor pleie og omsorg, en utfordring som ikke forventes å kunne løses gjennom kommunesammenslåing. Som en generell tendens ser ikke kapasitetsutfordringene til å kunne løses ved hjelp av kommune-sammenslåing, men kompetansen forventes å bli bedre i en større organisasjon. For kriteriet «tilstrekkelig distanse» er det ikke uventet barnevernstjenesten som gir kommunene størst utfordringer. Kommunene forventer imidlertid at distanseutfordringene vil la seg løse i lettere i en ny og større kommune.

Kommunene melder tilbake at de i all hovedsak løser sine utfordringer og Rana som den største kommunen har mange av de samme utfordringene som de øvrige kommunene. Områdene skole, plan, barnevern, NAV/sosiale tjenester, pleie og omsorg, samt kommunehelse nevnes som spesielt utfordrende. Rekruttering av fagkompetanse er delvis en regional utfordring, men styrking av fagmiljøene forventes å gi en positiv effekt.

De kommunene som har gjennomført kommunesammenslåing i Norge har erfart at fordelene ved sammenslåing har vært større enn ulempene når det gjelder tjenesteproduksjon. De undersøkte kommunene har valgt å la alle store førstelinjetjenester være lokalisert på samme sted som før sammenslåingen. Imidlertid har de gjennomført betydelige innsparinger innenfor administrasjon, noe som har gitt muligheter for en større ressursbruk på førstelinjetjenestene. Dette antas å kunne være mulig, også innenfor en ny kommune på Nord-Helgeland. Dette forutsetter imidlertid at kommunene velger en organisasjonsmodell som gir tilfredsstillende effektivisering. Det forventes ingen uenighet om at Mo i Rana er det naturlige kommunesenteret i en sammenslått kommune. Et viktig spørsmål er derfor i hvor stor grad administrative og «geografisk uavhengige» tjenester skal samlokaliseres i Rana.

Jo større grad av samlokalisering som velges, jo større vil effektiviseringen være. Samtidig ser vi at den kommunale sysselsettingens andel av arbeidsmarkedet er betydelig større for Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna og Hemnes enn for Rana. En reduksjon i kommunalt administrative stillinger har derfor større konsekvenser for lokalsamfunnene der, enn tilfellet ville vært i Rana. På den andre siden vil en organisering uten en grad av administrativ samlokalisering i Mo i Rana medføre at store deler av fordelene med en sammenslåing uteblir. Tar en utgangspunkt i brukerperspektivet og innbyggernes behov bør det være mulig å gjennomføre en stor grad av samlokalisering, uten at kvalitet og service svekkes.

Med bakgrunn i utredningen og de lokale forhold er det vanskelig å komme utenom at hoveddelen av de administrative tjenestene samlokaliseres i Rana. Dette vil gi størst effektivisering, størst effekt i form av økte fagmiljø, forbedret rekruttering, redusert sårbarhet og tilstrekkelig distanse. Dersom kommunene de neste 3 – 5 årene satser på digitalisert saksbehandling og en nettbasert tilgang til egen saksbehandling vil de færreste av innbyggerne ha behov for å besøke rådhuset. Digitalisering ventes også i seg selv å kunne bidra til betydelig effektivisering og innsparing.

Gjennom å investere i videokonferanseutstyr kan kommunen som en ekstra service tilby innbyggerne møter med sin saksbehandler ved eventuelle lokale servicekontor, til tross for at saksbehandleren er lokalisert i Rana.

For å redusere de samfunnsmessige konsekvensene ved tap av kommunale arbeidsplasser kan det samtidig vurderes noen grad av funksjonsdeling, ved at enkelte avgrensede tjenester lokaliseres i noen av de øvrige kommunene. Dette vil redusere effektiviseringsgraden noe og gi en noe mer kompleks organisasjon, men vurderes til å være et viktig virkemiddel dersom sammenslåingen skal realiseres. Aktuelle tjenester for funksjonsdeling kan være regnskap, lønn, landbruk, barnevern, samt plan- og byggesaksbehandling. Innhold og omfang i eventuell funksjonsdeling bør være gjenstand for forhandlinger mellom kommunene i forbindelse med utarbeidelse av intensjonsavtaler.

Til tross for et ønske om gjennomføring av prosessen uten oppsigelser, er avstandene fra de ulike kommunesentrene såpass store at det er et spørsmål om det er praktisk gjennomførbart i dette tilfellet. Ansatte som ved vedtak om endret arbeidsplass får en arbeidsreise på nærmere to timer vil kunne oppleve det som såpass byrdefullt at de heller velger å si opp sin stilling.

Kommune	Økonomi	Tjeneste-utvikling	Myndighets-utøvelse	Samfunns-utvikling	Demokrati	IKT
Træna	Sterke sider: Svært høye frie inntekter, ikke eiendomsskatt på noen objekter Svake sider: Høy gjeld, høye kommunale avgifter, høye utgifter barnevern	Sterke sider: Fornøyde innbyggere Svake sider: Høye utgifter skole, kommunehelse, pleie og omsorg og barnevern, 365.pl. i KB, Kompetanse, rekruttering, sårbarhet, høy andel elever med spes.ped.	Sterke sider: Svake sider: Liten distanse, kompetanse, system	Sterke sider: Ung befolkning, livskraftig fiskeindustri, høy yrkesaktivitet, vekst i sysselsettingen Svake sider: Befolkningsnedgang, Dårlig arbeidsmarkedsintegrasjon, 397.plass NHO-NM 2015	Sterke sider: Høy valgdeltakelse kommunevalg Svake sider:	Sterke sider: Interkommunalt samarbeid på noen tjeneste-områder Tilgang på høyhastighet bredbånd Svake sider: Lav digitaliseringsgrad Har ikke IKT-avdeling
Rødøy	Sterke sider: Høye frie inntekter, middels høye kommunale avgifter, ikke eiendomsskatt boliger Svake sider: Svært høy lånegjeld, svært høye netto pensjonsforpliktelser	Sterke sider: Lav andel elever med spes. ped. Svake sider: 356 pl. i KB, kompetanse, rekruttering, sårbarhet	Sterke sider: Svake sider: Liten distanse, kompetanse, system,	Sterke sider: Svært store sjøareal, høy yrkesaktivitet Svake sider: Stor befolkningsnedgang, aldrende befolkning, synkende aldersbæreevne, nedgang i sysselsettingen, 350. plass NHO-NM 2015, ikke revidert samfunnsdel til kommuneplanen	Sterke sider: Høy valgdeltakelse, bygdelister Svake sider:	Sterke sider: Interkommunalt samarbeid på noen tjeneste-områder Tilgang på høyhastighet bredbånd Svake sider: Lav digitaliseringsgrad Har ikke IKT-avdeling
Lurøy	Sterke sider: Høye frie inntekter (lavest på NH), lav lånegjeld og robust økonomi, lave kommunale avgifter Svake sider: Høy eiendomsskatt fritidsbebyggelse	Sterke sider: Effektiv drift, svært lave utgifter pleie/omsorg, 94 pl. i KB Svake sider: Få institusjonsplasser for eldre, høye utgifter skole, høy andel elever med spes.ped.	Sterke sider: Svake sider: Liten distanse, kompetanse	Sterke sider: Livskraftig havbruksnæring med lokale eiere, svak befolkningsvekst siste 5 år, revidert planverk Svake sider: Stor befolkningsnedgang, aldrende befolkning, synkende aldersbæreevne, 281.plass NHO-NM 2015	Sterke sider: Høy valgdeltakelse kommunevalg, bygdelister, lang erfaring med lokalutvalg Svake sider:	Sterke sider: Interkommunalt samarbeid på noen tjeneste-områder Tilgang på høyhastighet bredbånd Svake sider: Lav digitaliseringsgrad Har ikke IKT-avdeling
Nesna	Sterke sider: Høye inntekter, effektiv drift Svake sider: Høy lånegjeld, høye utgifter barnevern, høye kommunale avgifter, høy eiendomsskatt fritidsbebyggelse	Sterke sider: God rekruttering skole barnehage Svake sider: Plass 325 i KB	Sterke sider: Svake sider: Liten distanse, mangel på kompetanse, system	Sterke sider: Stabil befolkning, svak vekst siste år, Høyskolen som en viktig institusjon og kompetansearbeidsplass Svake sider: Synkende yrkesaktivitet, svak vekst i sysselsettinga, 283.plass NHO-NM 2015	Sterke sider: Aktive partilag Svake sider:	Sterke sider: Interkommunalt samarbeid på noen tjenesteområder Tilgang på høyhastighet bredbånd Svake sider: Lav digitaliseringsgrad IKT-avdeling med begrensede ressurser

Kommune	Økonomi	Tjeneste-utvikling	Myndighets-utøvelse	Samfunns-utvikling	Demokrati	IKT
Hemnes	<p>Sterke sider: Svært høye inntekter, ikke eiendomsskatt boliger/fritidsbebyggelse</p> <p>Svake sider: Høy lånegjeld, lite effektiv drift, høye kommunale avgifter</p>	<p>Sterke sider: Høyt tjenestenivå</p> <p>Svake sider: Dårlige nøkkeltall, plass 404 i KB, høye utgifter skole og pleie- og omsorg, lav legedekning</p>	<p>Sterke sider: Få klagesaker og tilsynsavvik</p> <p>Svake sider:</p>	<p>Sterke sider: Integreert bo- og arbeidsmarked, revidert planverk</p> <p>Svake sider: Befolkningsnedgang og aldrende befolkning, svak arbeidsplassvekst, høy utpendling, synkende yrkesfrekvenser, 389.plass NHO-NM 2015, folkehelseutfordringer</p>	<p>Sterke sider:</p> <p>Svake sider:</p>	<p>Sterke sider: Vertskommune i samarbeidet på noen tjenestoområder, tilgang på høyhastighet bredbånd, egen IKT avdeling</p> <p>God digitaliseringsgrad</p> <p>Svake sider: Rekruttering av fagpersonell med høyere utdanning</p>
Rana	<p>Sterke sider: Høye inntekter, lav gjeld, store fondsavsetninger, lave kommunale avgifter, ikke eiendomsskatt fritidsbebyggelse</p> <p>Svake sider: Høyt akkumulert premieavvik, høye utgifter barnevern</p>	<p>Sterke sider: Sterke fagmiljø, effektiv drift barnehager og pleie/omsorg</p> <p>Svake sider: Dårlige nøkkeltall, plass 336 i KB, lite effektiv drift – høye utgifter skole, helse, sosialtjeneste, barnevern, gater og veg</p>	<p>Sterke sider: Få klagesaker og tilsynsavvik, god tilgang på juridisk kompetanse</p> <p>Svake sider: Desentralisert myndighetsutøvelse</p>	<p>Sterke sider: Befolkningsvekst, vekst i sysselsettingen, sterkt utviklingsmiljø, 153.plass NHO-NM 2015</p> <p>Svake sider: Svak arbeidsmarkedsintegrasjon, svakt fokus på strategisk planlegging, store folkehelseutfordringer, lavere yrkesaktivitet enn gj.snitt for Nordland</p>	<p>Sterke sider: Noe erfaring med lokalutvalg og partnerskap</p> <p>Svake sider: Svært lav valg-deltakelse kommunevalg</p>	<p>Sterke sider: Stor IKT-avdeling</p> <p>God digitaliseringsgrad</p> <p>Vaktordning 24/7</p> <p>Mange tilbydere av høyhastighet bredbånd</p> <p>Bred tilgang på fagpersonell</p> <p>Svake sider: Tar ikke del i interkommunalt samarbeid</p>
Ny kommune	<p>Sterke sider: Høye inntekter, lave kommunale avgifter, lik eiendomsskatt for regionen, effektiviseringsmuligheter</p> <p>Svake sider: Høyt akkumulert premieavvik,</p>	<p>Sterke sider: Sterke fagmiljø, effektiv drift barnehage og pleie/omsorg</p> <p>Svake sider: Høye utgifter grunnskole og barnevern, ellers høyt driftsnivå på kommunehelse, sosialtjeneste og gater og veg effektiv drift skole,</p>	<p>Sterke sider: Sterke fagmiljø, distanse til brukerne</p> <p>Svake sider: Desentralisert myndighetsutøvelse på spesialiserte områder</p>	<p>Sterke sider: Befolknings- og sysselsettingsvekst, sterkt utviklingsmiljø</p> <p>Svake sider: Folkehelseutfordringer</p>	<p>Sterke sider:</p> <p>Svake sider:</p>	<p>Sterke sider: Stordriftsfordeler knyttet til anskaffelser, drift, applikasjonsvedlikehold og –utvikling</p> <p>Stort fagmiljø gir større muligheter for gevinstrealisering og økt gjennomførings-evne</p> <p>Svake sider: IKT-strategier må synkroniseres og IKT-tjenester må harmoniseres. Forskjellige systemporteføljer medfører høye kostnader i en konsolideringsfase</p>

20.1 Oppsummering av utfordringer/konsekvenser for kommunene

Vanskelig å differensiere mellom kommunene og en felles oppsummering for Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna og Hemnes vurderes som hensiktsmessig:

- Utfordring for de politiske partiene å sikre distriktsrepresentasjon og redusere avstandsulempene for politisk deltakelse
- Digitalt førstevalg for innbyggerne vil kunne redusere avstandsulempen
- Vil kunne miste noen administrative stillinger og oppleve endret arbeidssted for administrativt ansatte
- Vil inngå i en kommune med god økonomi som har utfordringer på ulike områder
- Nytt regime for eiendomsskatt vil gi endringer – noen får skatt som ikke har i dag og noen får redusert sitt skattenivå
- Vil få del i kraftkommunenes inntekter og frigjort konsesjonskraft fra fylkeskommunen
- Tilgang til sterke fagmiljø med bred og spiss kompetanse som kan bidra til økt kvalitet på tjenestene
- Vil oppnå større oppnå større distanse i myndighetsutøvelsen
- Betydelig reduksjon i de kommunale gebyrene for kommunenes innbyggere
- Økte krav til effektivisering og kvalitetsutvikling
- Tilgang til et sterkt næringsutviklingsmiljø som kan bidra til å forsterke samfunnsutviklingsfokus
- Inngå i en ny kommune som blir en sterk regional utviklingsaktør som kan fremme regionens saker

Rana:

- Vil utfordres i drøftingene om valg av organisasjonsmodell for en ny kommune – den største kommunen må vise raushet
- Innbyggerne i Rana vil kunne få noe økning i de kommunale gebyrene
- Fagmiljøene vil styrkes med ny kompetanse og spennende medarbeidere
- Økte effektiviseringskrav i forhold til tjenesteproduksjonen som må innfris – frigjorte ressurser kan benyttes utvidet tjenestetilbud eller etterslep i vedlikehold av bygg og anlegg
- Den strategiske planfunksjonen må videreutvikles og styrkes slik at utkast til felles planstrategi og kommuneplan kan foreligge før eventuell kommunesammenslåing

21. MULIGE ORGANISASJONSMODELLER

I det følgende vil vi se nærmere på fire mulige organisasjonsmodeller for administrative oppgaver og funksjoner i en ny storkommune:

- i. Samlokalisering av administrative oppgaver
- ii. Geografisk funksjonsdeling
- iii. Desentralisert administrasjon
- iv. Lokale servicekontor

Valg av organisasjonsmodell vil ha ulike konsekvenser for blant annet tilgjengelighet for brukere, integrasjon av fagmiljø og økonomiske gevinster.

21.1 Samlokalisering av administrative oppgaver

Som analysen viser, er potensialet for stordriftsfordeler ved en kommunesammenslåing betydelig, spesielt innenfor administrasjon. En stor del av potensialet ligger i samlokalisering av administrative oppgaver og funksjoner. Dette vil typisk gjelde sentraladministrasjonen, tekniske funksjoner, plan- og byggesaksavdeling, oppmålingsavdeling, kultur, barnevern, PPT, næringsavdeling, landbruk m.m. I praksis vil dette gjelde tjenester hvor geografisk lokalisering ikke er avgjørende for innbyggernes opplevelse av kvalitet og tilgjengelighet. I en slik modell er det mest funksjonelt at det meste av kommunenes administrative oppgaver og funksjoner samlokaliseres på samme sted.

Forventede konsekvenser ved en samlokaliseringsmodell er:

- Økonomiske stordriftsfordeler

- Større fagmiljø og forventet positiv effekt på rekruttering og kompetanse

- Større distanse til bruker i myndighetsutøvelse

- Mindre muligheter for tilgjengelighet for innbyggerne gjennom direkte kontakt

- Potensielt lang reisevei for ansatte som får nytt arbeidssted

- Færre kompetansearbeidsplasser i distriktene

De mest positive konsekvensene er her knyttet til effektivisering gjennom lavere administrasjonsutgifter og mulighetene for større fagmiljø.

Et vesentlig tema vil imidlertid være betydningen av at et antall stillinger i Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna og Hemnes vil bli flyttet til Mo i Rana. I det store bildet er det ikke nødvendigvis snakk om svært mange arbeidsplasser. Samtidig er dette stillinger få bedrifter i nærmiljøet kan dekke opp, slik at ansatte kan bli stilt overfor valget mellom å pendle eller å risikere arbeidsledighet.

21.2 Geografisk funksjonsdeling

En geografisk funksjonsdeling i en eventuell storkommune medfører at funksjoner og avdelinger som har naturlig samhandling, samlokaliseres i de forskjellige kommunesentrene. Dette kan bygge på eksisterende interkommunale samarbeid, eller opprettes som en del av en kommunesammenslåing. På samme måte som for modellen ovenfor er dette mest aktuelt for tjenester hvor innbyggerne er lite avhengig av direkte oppmøte. I praksis innebærer dette en deling av de administrative funksjonene mellom dagens seks kommuner.

Geografisk funksjonsdeling kan for eksempel brukes for tjenestene:

- Økonomi, regnskap og lønn

- Barnevern

- PPT og familievernkontor

Kultur

Plan og byggesaksbehandling

Landbruk

En geografisk funksjonsmodell vil kunne ha følgende konsekvenser:

Større fagmiljø og mulighet for spesialisert kompetanse innenfor den enkelte tjenesten

Fordeling av vekstimpulser, utvikling og ikke minst arbeidsplasser mellom dagens fem kommuner

Lavere stordriftsfordeler og økonomiske gevinster sammenlignet med samlokaliseringalternativet

Tilgjengeligheten for innbyggerne vil variere etter bosted og aktuell tjeneste

Mindre optimal samhandling og en kompleks organisasjon sammenlignet med samlokaliseringalternativet

Denne modellen kan oppfattes som en slags kompromissløsning for at ikke noen av kommunene skal få et for stort tap av arbeidsplasser i forbindelse med kommune-sammenslåingen. Det medfører også at det blir en slags mellomløsning som kan være krevende driftsmessig. Flere kommuner som forhandler om sammenslåing drøfter forskjellige varianter av denne modellen. Felles for disse kommunene er at det primært er snakk om sammenslåing av to kommuner, og at kommunene er omtrent jevnstore.

21.3 Desentralisert administrasjon

En desentralisert modell innebærer at hoveddelen av de administrative funksjonene videreføres på samme lokaliteter som i dagens kommuner. Det etableres en felles sentral ledelse i den nye kommunens kommunesenter, mens den øvrige administrasjonen opprettholdes som før. Dette innebærer at alle dagens kommunehus eller rådhus videreføres som i dag, med et bredt spekter av funksjoner. Ansatte får da i stor grad samme arbeidssted som i dag.

Denne modellen antas å få følgende konsekvenser:

God tilgjengelighet for innbyggerne

Kortere reiseavstand for ansatte

Dagens kommunesenter beholder samme antall kommunale arbeidsplasser som i dag

Dagens fagmiljø videreføres, men det gir ingen mulighet for større fagmiljø eller spisskompetanse

Samhandlingen internt i den nye kommunen vil bli komplisert

Det vil ikke være mulig å hente ut noen økonomiske stordriftsfordeler

En slik modell vil i praksis innebære videre drift av fem selvstendige kommuner, selv om kommunene formelt sett er sammenslått. Det vil ikke være mulig å utvikle en felles organisasjonskultur og en tydelig helhetlig linje så lenge driften videreføres som i dag. Forenklet sagt kan man spørre seg om det har noen hensikt å slå sammen kommunene dersom driften videreføres som i dag og det ikke er mulig å hente ut noen stordriftsfordeler. Dersom en slik modell i det hele tatt vurderes, vil vi sterkt anbefale at ansatte innen samme fagområde samles på felles arbeidsplass/rådhus minst 1 – 2 dager i uka slik at det blir mulig for ledelsen å utvikle en viss form for faglig samordning og arbeidsmiljø.

21.4 Lokale servicekontor

Selv om de administrative tjenestene samlokaliseres enten i et nytt kommunesenter eller fordeles mellom de gamle kommunene, kan det være fornuft med noe administrativ drift i dagens kommunesenter også etter en kommunesammenslåing.

En mulighet er opprettelse av lokale servicekontor i dagens kommuner. Dette innebærer en begrenset bemanning som fungerer som førstelinjetjeneste for publikum. Her kan innbyggere få informasjon om kommunens tjenester, levere søknader og avtale møter med saks-behandlere. På den måten opprettholdes noe av tilgjengeligheten til kommunens tjenester samtidig som servicekontoret blir et kontaktpunkt for innbyggerne der de kan få hjelp med de fleste spørsmål. Lokalt servicekontor kan for eksempel etableres i dagens rådhus/kommunehus for å utnytte deler av lokaler som kan bli stående tomme. En annen mulighet er å etablere servicekontor i tilknytning til for eksempel bibliotek. På den måten kan en oppnå større fleksibilitet i utnyttelsen av ressursene, samtidig som innbyggerne vil oppleve større tilgjengelighet gjennom åpningstid også på kveldstid.

Vi anbefaler at det i et eventuelt servicekontor etableres møterom med videokonferanseutstyr. På den måten kan innbyggerne bestille møte med sin saksbehandler, som har kontor i en annen del av kommunen, og med bistand fra det lokale servicekontoret gjennomføre møte med for eksempel en byggesaksbehandler via videokonferanse. På den måten får innbyggerne samme tilgang til saksbehandlerne som tidligere, selv om disse er samlokalisert i et nytt kommunesenter. Opprettholdelsen av lokale servicekontor vil være noe mer ressurskrevende enn en fullstendig samlokalisering. Samtidig vil det, uten veldig store kostnader, bidra til å opprettholde nærheten til innbyggerne og god tilgjengelighet til kommunenes tjenester.

22.POLITISK ORGANISERING

22.1 Mulige målsettinger

En videreføring av formannskapsmodellen synes mest aktuelt for en eventuell ny kommune, da den nye kommunen blir for liten for en parlamentarisk modell. Det kan være gode grunner for å anbefale at størrelsen på kommunestyret bør være relativt stort til å begynne med. Dagens kommuner på N-Helgeland har fra 12 til 37 medlemmer og en må som del av arbeidet med intensjonsgrunnlaget avklare størrelsen på det øverste politiske organet i en eventuell ny kommune. Kommunestyret i Rana hadde 61 medlemmer fram til 1992, 49 medlemmer i perioden 1992-2003 og har hatt 37 medlemmer etter 2003.

I tillegg til formannskap og kontrollutvalg, må en ta stilling til om det skal opprettes komiteer eller utvalg og hvilke saksfelt disse skal dekke.

22.2 Kommunen skal bidra til utvikling av levende lokalsamfunn.

Det anbefales grep for å bedre innbyggerdialogen. Lokale utvalg vil kunne bidra til å opprettholde nærheten til politiske beslutningstakere. Dette kalles også nærdemokratiske ordninger. Forskning viser at et ekstra nivå i form av en nærdemokratiordning kan gjøre det enklere for innbyggerne å få dialog med politikerne.

Samtidig bidrar en slik ordning til at politikerne får innspill fra ulike deler av kommunen og dermed økt legitimitet for vedtak som fattes. Det legges vekt på å finne en organisering av utviklingslagene som unngår at disse blir en arena for rivalisering mellom bygder. Man bør ikke legge vekt på at det skal bli flest mulig utviklingslag, men heller funksjonelle som vedvarer over tid.

22.2.1 Utviklingslag

Utviklingslagene er eksempel på frittstående, partipolitiske uavhengige foreninger som skal arbeide for kulturell, sosial og næringsmessig utvikling av bygder og tettsteder. Alle innbyggere i tettstedet eller lagets virkeområde er medlemmer av utviklingslaget. I tillegg kan personer med nær tilknytning til bygda også sitte i styret. Utviklingslagene er også høringsinstans i viktige saker for lokalsamfunnet og kan fremme saker til behandling i kommunen. Drift av utviklingslagene reguleres etter egne vedtekter.

En del av reformmidlene vil brukes til å få utviklingslagene til å fungere med egne nettsider og i forhold til resten av kommunen og befolkningen. Utviklingslagene har jevnlig møter med frikjøpte politikere. Utviklingslagene vil arbeide for viktige tiltak i nærområdene og blir et bindeledd for innbyggerne til kommunestyret.

Utviklingslagene bør ikke være for mange, heller ikke følge ene og alene gamle kommunegrenser. For mange lag vil gjøre det vanskelig å administrere ordningen. Større lag vil kunne representere større deler av kommunen og få bedre gjennomslagskraft og interesse fra innbyggerne. fordi skillene mellom politikk og administrasjon blir tydeligere, og fordi sakene blir så mange at politikerne vanskelig kan gå inn i enkeltsaker i detalj. På den annen side oppleves avstanden fra innbyggere til politikere for å påvirke i en bestemt sak å være mindre i mindre kommuner. Når det er sagt er avstanden mellom innbyggere og politikere i Norge liten, sammenlignet med andre land. Dette gjelder både på lokal-, fylkes-, og riksplan.

22.2.2 Lokalutvalg

De frivillige kommunesammenslåingene som har blitt gjennomført den senere tiden har i større grad enn tidligere valgt å opprette lokalutvalg, for å sikre representasjon og deltagelse. Blant annet har man ved Bodø – Skjerstad sammenslåingen gode erfaringer med å tillegge lokalutvalgene formelle oppgaver og høringsmuligheter (Ekspertutvalget, 2014). Det er også gjort følge-

evalueringer av de siste kommunesammenslåingene, og i tillegg til Bodø-Skjerstad valgte også Ølen-Vindafjord å opprette en variant av lokalutvalg. Erfaringene en har høstet i Lurøy bør en ta med seg i dette arbeidet.

I nye Bodø kommune ble kommunestyret i Skjerstad omgjort til ett av fem lokalutvalg i den nye kommunen. Lokalutvalgene har blitt tildelt oppgaver med å ivareta lokalsamfunnets interesser, være kontaktforum mellom kommunen og lokalmiljøet, utarbeide strategier for samfunnsutvikling i lokalmiljøet, og avgi råd i saker som omhandler lokalsamfunnet til kommunen. I Vindafjord kommune ble det også etablert grendeutvalg. Her ble grendeutvalgene i mindre grad tillagt formelle oppgaver, da dette ble vurdert til å være tungrodd. Grendelagene fikk isteden frihet og ansvar til å engasjere seg i de sakene de selv mener er viktig. I disse tilfellene blir det også trukket fram at det å ha lokalutvalg er positivt på den måten at de lokalpolitikere som sitter i kommunestyret i større grad kan være tillitsvalgte for hele kommunen framfor å være «bygdepolitikere» fra sitt lokalsamfunn.

Hvilke oppgaver som ligger i lokalutvalgene varierer altså i de kommunene som i dag har en slik modell, men en fellesnevner er gjerne at lokalutvalgene i tillegg til å være høringsinstans i en rekke saker, har ansvaret for det en med en samlebetegnelse kan kalle nærmiljøtiltak. Generelt mener vi at lokalutvalgene må gis meningsfulle oppgaver dersom de skal fungere på en god måte. Hensikten må være at det oppleves som en viktig arena for innflytelse og deltagelse. I forbindelse med kommunereformen er det ikke utenkelig at det vil opprettes flere lokalutvalg rundt omkring i landet, noe som vil og bidra til erfaringer om hvilke oppgaver og myndighet lokalutvalg kan få. Det er viktig å unngå at lokalutvalg eventuelt bidrar til rivalisering mellom «gamle» kommuner og forsinker arbeidet med å etablere en felles politisk kultur i en ny kommune.

For å sikre den politiske deltagelsen og forankringen i størst mulig grad, bør det legges ressurser inn på å bygge opp og utvikle det nye kommunestyret og øvrige politiske organ med formannskap og utvalg/komiteer. På en slik måte kan en oppnå at det blir kortest mulig veg mellom de som styrer, og de som blir styrt. En bør for eksempel være lydhør for innbyggernes synspunkter fra ulike deler av kommunen. Dette kan blant annet løses ved å arrangere folkemøter om store saker. En kan også sette ned egne lokale arbeidsgrupper, gjerne med utgangspunkt fra lokalutvalget, dersom en ønsker å etablere det. Et slikt grep vil også bidra til å øke legitimiteten til den politiske ledelsen i alle deler av kommunen.

Lokalpolitikere og innbyggernes reelle og opplevde deltakelse og medvirkning er viktig også i et interkommunalt samarbeid. Å fange opp innbyggerens ønsker og behov og legge til rette for deres medvirkning, både gjennom valg og indirekte gjennom deltagelse i politiske prosesser om aktuelle saker for lokalsamfunnet, er blant lokaldemokratiets viktigste oppgaver.

Kilder:

- Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord og Tromsø – Utredning av storkommunealternativet – August 2015. Pwc – Barson-Marsteller – Telemarksforsking
- Brandtzæg, B.A. 2009. Frivillige kommunesammenslåinger 2005-2008. Erfaringer og effekter fra Bodø, Aure, Vindafjord og Kristiansund. Telemarksforsking . TF-rapport nr. 264
- Fylkesmannen i Nordland/NVI-analyse AS 2014: Revidert status for interkommunalt samarbeid i Nordland
- Jukvam, D 1999. Historisk oversikt over endringer i kommune- og fylkesinndelingen. SSB, Oslo-Kongsvinger
- Kommunealternativet Ofoten – Narvik, Ballangen, Tysfjord og Evenes Fakta- og intensjonsgrunnlag
- Konsekvenser av alternative kommunestrukturmodeller på Helgeland – TF-rapport nr. 335 Telemarksforsking
- Kriterier for god kommunestruktur – Sluttrapport fra ekspertutvalget Desember 2014
- Meldingsdel i kommuneproposisjonen 2015 (Prop. 95 S)
- Meld. St. 14 (2014-2015) Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner
- Nærings NM 2013-2014. Næringsutviklingen i fylker, regioner og kommuner. Næringslivets Hovedorganisasjon
- Rattsø, Jørn 2014. Næringsutvikling, utdanningsvekst og urbanisering: utfordringer for kommunereform. SØF-rapport nr. 02/14
- Samfunnsanalyse Rana-regionen – TFoU-rapport 2015: 4 Trøndelag Plan- og utvikling
- Utredningsrapport 2015: Fremtidig kommunestruktur i Kristiansandsregionen. Knutepunkt Sørlandet
- Vindsand, Geir & Nilsen, Jørund K. 2007. Landsomfattende kartlegging av regionråd – status, utfordringer og endringsplaner. NIVI-rapport 2007:2

VEDLEGG:

- 1: Vedtak i Indre Helgeland regionråd og kommunestyrene i Træna, Rødøy, Lurøy, Nesna, Hemnes og Rana
- 2: Kommuneoppdraget fase 1 og fase 2
- 3: Oversikt over næringsutvikling i de enkelte kommunene
- 4: Fase 2 – innspill fra de enkelte kommunene - Demokrati – administrativ og politisk vurdering

VEDLEGG 1: VEDTAK I INDRE HELGELAND REGIONRÅD OG KOMMUNESTYRENE I TRÆNA, RØDØY, LURØY, NESNA, HEMNES OG RANA

Vedtak i Indre Helgeland regionråd og i de respektive kommunestyrene

Indre Helgeland regionråd satte høsten 2014 kommunereformen på dagsorden og fattet følgende vedtak 12.september 2014:

1. *Ordførere og rådmenn i IHR-kommunene har i møte 12.september 2014 drøftet kommunereformen.*
2. *Det er enighet om at de enkelte kommuner som i dag forholder seg til Mo i Rana og Mosjøen som regionsentra, innen utgangen av november 2014, avklarer om de ønsker å fortsette en prosess med tanke på å kunne etablere regionkommuner.*
3. *Kommunene som ønsker å gå videre med dette samles til nytt møte i januar 2015 – etter at kommunene har behandlet saken i og fått mandat fra sine respektive kommunestyrer.*
4. *En mer detaljert prosessplan og organisering fastsettes våren 2015 når det er avklart hvilke kommuner som vil delta i den videre prosess, jfr. Pkt. 2*

Kommunestyrevedtakene i kommunene på Nord Helgeland

Kommunene fulgte anmodningen fra IHR og behandlet saker i sine respektive kommunestyre i desember 2014:

Vedtak i Træna kommunestyre

- Deltaker i «Øykommuneprosjektet» med fokus på «avstandsproblematikk» i lag med 9 andre kommuner
- Vedtak om å utrede 2 alternativ:
  - 1) å bestå som egen kommune
  - 2) å slå sammen kommunen med andre kommuner til en ny større kommune.

Vedtak i Rødøy kommunestyre

14.desember 2014 – K.sak 63/2014:

1. Rødøy kommune utreder følgende alternativer til ny kommune:

- A. Kystkommune med Nesna, Lurøy, Træna, Meløy
- B. Kystkommune med Meløy
- **C. Nord-Helgeland med Rana, Lurøy, Træna, Nesna, Hemnes**
- D. Bestå som egen kommune

2. Følgende arbeidsgruppe nedsettes med åpning for justering etter kommunevalget:

Olav Terje Hoff, Torstein Simonsen, Jon Egil Johansen, Linda Olsen, Bodil Pettersen, Vidar Solheim, Anita Tustervatn

Det oppnevnes personlige varamenn for arbeidsgruppen vedrørende kommunereformen. Formannskapet kan velge disse. Det bør velges varamenn for de kretsene som ikke er representert.

3. En mer detaljert prosessplan og organisering fastsettes våren 2015 når det er avklart hvilke kommuner som vil delta i den videre prosess, jfr. pkt. 1.

4. Rødøy kommune avklarer innen første kvartal 2016 om de ønsker å inngå i en felles kommune basert på de utredninger og drøftelser som har vært mellom kommunene i perioden høsten 2014-første kvartal 2016.

5. Kommunestyret skal holdes løpende orientert om prosessen

6. Innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen.

Rødøy - nytt vedtak K-sak 055/2015

- Utredningsalternativ Meløy er endret til Salten
- Myndighet til å jobbe med to utredningsalternativ, Salten og Nord-Helgeland
- Fremdriftsplan vedtatt.

Vedtak i Lurøy kommunestyre

10. desember 2014 – K.sak 64/2014:

- Kommunestyret besluttet at Lurøy kommune skal delta i kommunereformprosessen med utredning av alternativer for eventuell ny kommunestruktur.
- Formannskapet nedsettes som lokal styringsgruppe i arbeidet. Rådmannen leder arbeidet og rapporterer til formannskapet. Gruppen utvides med to representanter til . Alf Gøran Knutsen og Per Asle Pedersen velges til dette for å utvide geografisk informasjon.

Kommunestyret bevilger kr. 100.000,- til utredningsarbeidet, som inndeckes ved bruk av reserveposten i 2014.

Midlene overføres til fond øremerket formålet. Rådmannen gis fullmakt til å disponere fondet.

- Følgende alternativer utredes i fase 1 (fakta grunnlag):
  - Fortsette som egen kommune – eventuelt med grensejusteringer
  - **Storkommune mellom Rana, Nesna, Hemnes og Lurøy**
- Det foreslås at man utreder også et alternativ «Øykommune» bestående av Rødøy, Lurøy og Træna. Dersom det i prosessen viser seg at dette alternativet ikke bifalles som utrednings-alternativ for de to nabokommunene etter reelle framstøt fra Lurøy kommune, bortfaller behovet og ønsket om en slik utredning. Det forutsettes for øvrig at det oppnås ekstern finansiering av utredningen i form av skjønnsmidler fra Fylkesmannen i Nordland. Fristen for avklaring settes til 1. februar 2015.
- Kommunestyret slutter seg til at Rana kommune fremmer skjønsmiddelsøknad (utredningsmidler) for alternativet som omhandler kommunene Rana, Nesna, Hemnes og Lurøy.
- Det gjennomføres en fase 2 (etter fase 1) i prosjektet med vurderinger og prioriteringer, samt med bred involvering av kommunens innbyggere. Igangsetting av fase 2 fremmes som egen sak til kommunestyret når dette er aktuelt

Vedtak i Nesna kommunestyre

«Nesna kommune er i utgangspunktet sterkt kritisk til Regjeringens premisser for å slå sammen kommuner.

Kommunestyret signaliserer allerede nå at Nesna med sin kommunestørrelse vil være i stand til å gi innbyggerne tjenester av god kvalitet, samtidig som vi sikrer nærhet til tjenestene og demokratiske prosesser.

Kommunestyret vil likevel oppfylle sine forpliktelser med å utrede ny kommunestruktur.

- Nesna kommune søker fylkesmannen i Nordland om kr. 500.000,- for å gjennomføre en strukturutredning om framtidig kommunestruktur for Nesna. - Hvert parti velger en representant til arbeidsgruppa. Organisasjonene inviteres til å oppnevne en representant. Gruppa ledes av Svein Midtgård. Rådmannen oppnevner sekretær for gruppa.

- Utrede Nesna som egen kommune, **eventuelt sammenslåing med nærliggende kommuner.**
- Utrede kvaliteten på fremtidens tjenestetilbud for Nesnas innbyggere ved sammenslåing kontra å fortsette som egen kommune.
- Utredningen skal også ha fokus på næringsliv, kommunikasjoner, kultur og lokaldemokrati.
- Nesnas rolle som vertskommune for Høgskolen i Nesna må også utredes.
- Det skal vurderes om det skal holdes rådgivende folkeavstemning hvor innbyggerne skal svare ja eller nei på spørsmålet om de ønsker at Nesna skal bli en del av en ny storkommune
- Utredningsarbeidet skal skje i nært samarbeid med rådmannen og legges fram for kommunestyret
- Gruppa legger fram framdriftsplan for kommunestyret på første møtet i februar 2015»

Vedtak i Hemnes kommunestyre

K.sak 38/2014) i møte 4. november 2014:

«Hemnes kommune går videre med utredninger av følgende alternativer til framtidig kommunestruktur for Hemnes:

- 1) Fortsette som egen kommune – evt. med mindre grensejusteringer.
- 2) **Inngå i en storkommune med Rana, Lurøy og Nesna (evt. flere)**
- 3) Inngå i en storkommune med Grane, Hattfjelldal og Vefsn
- 4) Inngå i en kommune med Hattfjelldal eller i en kommune med Hattfjelldal og Grane.

- 5) Inngå i en storkommune med Rana og Vefsn».
- 6) Inngå i en storkommune med Hattfjelldal, Hemnes og Rana

Første fase med innhenting og sammenstilling av faktagrunnlaget for de ulike alternativene utføres administrativt med ferdigstilling av rapport innen 1. juni 2015.

Kommunestyret forutsetter at politikerne involveres i videreføringen av prosessen i neste fase når vurderinger og prioriteringer skal gjøres på grunnlag av framskaffet informasjon.

Likeens må befolkningen involveres på en grundig måte i fase 2.

Fase 2 må være ferdig utredet forsommeren 2016 slik at kommunestyret har grunnlag for å fatte endelig vedtak i juni 2016 om framtidig kommunestruktur for Hemnes».

Vedtak i Rana kommunestyre

15. desember 2014 – K.sak 114/2014:

1. Rana kommune er positiv til å utrede spørsmålet om etablering av en ny kommune på Nord-Helgeland i lag med nabokommunene Træna, Lurøy, Rødøy, Nesna og Hemnes som alle har gitt uttrykk for at de ønsker utredet et slikt alternativ.
2. Kommunestyret nedsetter en tverrpolitisk styringsgruppe i forbindelse med kommunereformen med funksjonstid til 31.12.2016 som ledes av ordfører.
3. Følgende velges: Gruppelederne i kommunestyret utgjør styringsgruppe.
4. Rana tilbyr seg å stå som vertskap for et møte i januar mellom de kommunene som ønsker å være med på en felles utredning rundt en ny kommune på Nord-Helgeland hvor tema er innhold og organisering av utredningsarbeidet. Administrasjonen og de politisk valgte styrings-/arbeidsgruppene fra de enkelte kommunene inviteres til å delta.
5. Rana kommune søker på vegne av kommunene på Nord-Helgeland om skjønnsmidler fra Fylkesmannen i Nordland til å ansette prosjektleder for perioden 01.03.15 – 31.12.2016
6. Kommunestyret tar for øvrig redegjørelsen gitt i saksframlegg med vedlegg til orientering.

VEDLEGG 2: KOMMUNEOPPDRAGET FASE 1 OG FASE 2

- Hver kommune gir kvalitative innspill til utredningsarbeidet gjennom å besvare spørsmål som konkretiseres fra prosjektledelsen med henvisning til konkrete kapitler i utredningen.
- Kommunene bes om å gi innspill i 2 omganger:
  - **Fase 1** – besvare spørsmål knyttet til dagens situasjon i kommunen – **frist 8. juni 2015**
  - **Fase 2** – besvare spørsmål knyttet til et framtidsbilde 15-20 år fram i tid med grunnlag i et sammenstilt faktagrunnlag fra prosjektledelsen som sendes ut før ferien – **frist 14. august 2015**

Tjenesteyter

Spørsmålene besvares av leder for hvert tjenesteområde og ledergruppa sammenstill materialet i et notat – ref. de 10 kriteriene

- Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?

Hvilke utfordringer har kommunen når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?

Myndighetsutøvelse (forvaltningsoppgaver/enkeltvedtak innenfor tjenesteområdet)

Spørsmålene besvares av leder for hvert tjenesteområde og ledergruppa sammenstill materialet i et notat – ref. de 10 kriteriene

- *Har tjenesteområdet tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i forhold til myndighetsutøvelsen?. Hvis nei, skaper mangel på kapasitet og kompetanse spesielle utfordringer?*
- *Hvordan er behovet for juridisk kompetanse i dag? Hvordan dekkes behovet?*
- *Hva er omfanget av klager innenfor tjenesteområdet?*
- *Hvordan er saksbehandlingstidene i forhold til lovbestemte frister og hvordan vurderer dere kvaliteten på saksbehandlingen?*
- *Har forvaltnings-/tjenesteenheten gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse?*
- *Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?*
- *I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?*
- *Hvor åpen og gjennomskiktig er myndighetsutøvelsen og forvaltningen?*

Besvarelsen i forhold til rollene tjenesteyter og myndighetsutøvelse skal holdes innenfor en ramme på en A4-side pr. tjenesteområde. Oppsummeringen gjøres i forhold til tjenesteområdene skole, barnehage, omsorg, helse- og sosial, kultur, teknisk og fellestjenester.

Samfunnsutvikler

Via utviklingsprogrammet for byregioner foreligger det en «Samfunnsanalyse for Rana-regionen» som belyser en del av problemstillingene.

Spørsmålene besvares på overordnet nivå av rådmannen eller person som arbeider med strategisk planlegging/næringsutvikling

- *Hvordan er situasjonen i kommunen når det gjelder befolkningsutvikling, næringsutvikling og sysselsetting?*
- *Hvilke utfordringer står kommunen foran i dag med tanke på å fremme en langsiktig og helhetlig utvikling for egen kommune og for regionen som helhet?*
- *Hvilke oppgaver og utfordringer kan løses bedre via felles løsninger på tvers av kommunegrensene?*
- *I hvilken grad evner kommunen å gjennomføre vedtak i plan- og utbyggingssaker hvor kommunen er aktør?*

Besvarelsen skal holdes innenfor en ramme på 1 A4-side.

Demokratisk arena – administrativ vurdering

Spørsmålene besvares på overordnet nivå av rådmannen

- *Hvordan er lokaldemokratiet organisert i dag, og hvilke deltakelsesformer er etablert?*
- *Hvordan er valgdeltakelsen og hvilke partier er representert i kommunestyret?*
- *Hvordan oppleves den lokalpolitiske styringen – som overordnet styring eller mer på detaljnivå?*

Besvarelsen skal holdes innenfor en ramme på 1 A4-side.

Demokratisk arena – politisk vurdering

Spørsmålene besvares via spørreskjema fra prosjektledelsen som sendes ut til de politiske partiene via servicetorgene i den enkelte kommune. Dette vil bli samordnet med fase 2 med svarfrist 14.august 2015.

- *Hvordan er rekrutteringen og engasjementet for å drive politisk arbeid?*
- *Hvordan er aktiviteten i partiorganisasjonene og hvordan er det lokalpolitiske engasjementet?*
- *Hvordan er forholdet mellom saksmengde og tid til å drive lokalpolitikk i kommunestyret?*
- *Hvor viktig oppleves nærhet til velgerne og ombudsrollen i forhold til overordna politisk styring og prinsipielle vedtak?*

a. Formål med utredningen

Det er lagt til grunn at utredningen skal gi et faktabasert grunnlag for kommunenes videre behandling høsten 2015/våren 2016. Utredningen skal danne grunnlag for de politiske prosessene og dialogen med egne innbyggere om fremtidig kommunestruktur.

Med utgangspunkt i KRDs veileder for utredning av fordeler og ulemper knyttet til endringer i kommunestrukturen, samt erfaringer fra nyere utredninger og evalueringer, har vi i det følgende foretatt en nærmere gjennomgang av aktuelle temaer og problemstillinger som har vært aktuelle for utredningsarbeidet.

i. Konsekvenser for økonomi og kommunens ulike roller

Overordna perspektiver og utfordringer

Motivasjonen for å slå seg sammen vil bl.a. være avhengig av hvordan en kommunesammenslåing vil påvirke de økonomiske rammebetingelsene. Hvordan inntektssystemet fungerer ved en sammenslåing, vil her være en viktig faktor. Stortinget ønsker at dette skal være forutsigbart og har vedtatt at kommuner som slår seg sammen skal få engangsstøtte og vil få beholde inntektssystemgevinsten i 15 år i form av et inndelingstilskudd som så skal trappes ned over de neste 5 år. Deretter må i alle fall en del av gevinsten deles med storsamfunnet.

I Inndelingsloven er det lovfestet at kommuner som slår seg sammen skal få delvis statlig kompensasjon for engangskostnader som er direkte knyttet til sammenslåingsprosessen.

Det er et mål med utredningen å få fram hvilke effekter en kommunesammenslåing kan ha for kommunene sine økonomiske forutsetninger. Konkret blir det stilt spørsmål om hvorvidt en kommunesammenslåing vil påvirke finansieringsevne, kommuneøkonomi og kostnadseffektivitet. Det er også stilt spørsmål ved hvilke kostnader en sammenslåingsprosess i seg selv vil utløse.

Konkretisering av problemstillinger

Finansieringsevnen sier noe om evnen til å levere et tilstrekkelig omfang av tjenester, og har sammenheng med hvilke inntekter som genereres fra kommunenes inntektsgrunnlag. Hvor robust en kommuneøkonomi er, vil være avhengig av evnen til å finansiere uventede utgifter og store svingninger i utgiftene. En kan forvente at små kommuner er mer følsomme for enkeltsaker enn større kommuner fordi enkeltsaker kan utgjøre en relativt større del av budsjettet i mindre kommuner.

Realisering av stordriftsfordeler kan være en viktig målsetting i forbindelse med en kommunesammenslåing. Mulighetene til å produsere kostnadseffektivt vil variere mellom store og små kommuner siden det eksisterer stordriftsfordeler for enkelte deler av kommunen sin virksomhet, eller som følge av vanskeligheter med å utnytte kapasiteten i de minste kommunene. Små kommuner kan også ha smådriftsfordeler, f.eks. som følge av god lokalkunnskap og større fleksibilitet. Når det gjelder økonomiske konsekvenser av aktuelle strukturalternativer, har vi valgt å se nærmere på følgende spørsmål:

- *Hvordan er situasjonen i kommunene når det gjelder økonomiske nøkkeltall?*
- *Hvordan vil rammeoverføringene påvirkes av en kommunesammenslåing?*
- *Hva er innsparingspotensialet i forhold til administrasjonsutgiftene?*
- *Hva er innsparingspotensialet på ulike tjenesteområder?*
- *Hvilken betydning vil en kommunesammenslåing har i forhold til eiendomsskatt, kommunal prissetting, konsesjonskraft, arbeidsgiveravgift, landbrukstilskudd og andre statstilskudd og øremerkede tilskudd?*

ii. Tjenesteproduksjon og forvaltning

Overordna perspektiver og utfordringer

Tjenesteproduksjon kan beskrives langs ulike dimensjoner, blant annet ut fra effektivitet, hvor godt tjenestene er tilpasset innbyggernes ønsker og behov, samt hvilken målbar kvalitet det er på tjenestene. Innbyggerne sine økte forventninger og nye statlige krav fører til et stadig økende

behov for kompetanse og kvalifikasjoner i kommunene. Kvalitet på tjenestene er et viktig tema ved vurdering av kommunestruktur og interkommunalt samarbeid. Innbyggerne har forventninger om et noenlunde likeverdig tjenestetilbud uansett hvor i landet de bor.

Det er en målsetning at kommunene skal være ”generalister” i den forstand at de skal ivareta både demokratiske funksjoner, tjenesteproduksjon overfor innbyggerne og utviklingsoppgaver i lokalmiljøet. Kommunene bør ha et bredt og helhetlig ansvar for offentlig tjenesteproduksjon innenfor sine geografiske områder, på en slik måte at innbyggerne har akseptabel tilgang til et mest mulig likeverdig tjenestetilbud. Målsettingen med en kommunesammenslåing vil være å styrke kommunenes muligheter for å ivareta sine oppgaver. Gjennom de siste 10-årene har det skjedd store endringer i kommunenes rammebetingelser samtidig som den administrative inndelingen har ligget fast. Forbedret infrastruktur har for eksempel resultert i bedre kommunikasjoner og lettere tilgjengelighet til mange kommunesentra. En større del av befolkningen bor i tilknytning til byer og tettsteder, og arbeidsmarkedsområdene har økt både i tallet på innbyggere og geografisk utstrekning.

Samtidig har kommunesektoren fått ansvar for flere arbeidsoppgaver som stiller økende krav til kapasitet og kompetanse. Ellers er det slik at kommunesektoren er i ulike sammenhenger tillagt ansvar for myndighetsutøvelse.

Kommunenes tjenesteproduksjon omfatter en rekke ulike oppgaver som i hovedsak er regulert gjennom kommuneloven og ulike særlover. Disse lovene går enten ut på å påby kommunen å yte bestemte tjenester eller de går ut på å gi kommunene myndighet til å sette i verk påbud eller forbud, gi godkjenning, bevillinger eller dispensasjoner og føre tilsyn med innbyggernes virksomhet på ulike områder osv. Den kommunale rollen som velferdsleverandør og utøver av myndighet gjør hensynet til rettssikkerhet viktig i forholdet mellom innbyggerne og kommunene. Erfaringer fra tidligere kommunesammenslåinger, viser at kommunistørrelse kan ha betydning for å sikre likebehandling og ivareta innbyggernes rettssikkerhet (Brandtzæg 2009).

Konkretisering av problemstillinger

Som grunnlag for å vurdere fordeler og ulemper med kommunesammenslåing, vil spørsmål om hvorvidt effektene er positive eller negative i forhold til kommunal tjenesteproduksjon stå sentralt. Dette er et stort og komplekst område som omfatter mange problemstillinger. Følgende problemstillinger i forbindelse med utredningsarbeidet:

- *Hva er sterke og svake sider ved eksisterende tjenesteproduksjon sett i forhold til tjenesteproduksjonen etter en eventuell kommunesammenslåing?*
- *Hvilke utfordringer står kommunene overfor når det gjelder framtidig tjenesteproduksjon?*
- *Hva slags muligheter gir dette alternativet med tanke på å møte både dagens og framtidige utfordringer knyttet til kommunal tjenesteproduksjon?*
- *Hvilke utfordringer har man i forhold til kompetanse, spesialisering og rekruttering, og vil en eventuell kommunesammenslåing påvirke dette positivt eller negativt?*
- *Vil en eventuell kommunesammenslåing påvirke kvalitet og omfang i tjenestetilbudet, og eventuelt på hvilken måte?*
- *I hvilken grad og på hvilken måte kan en kommunesammenslåing påvirke kompetanse og kvalitet i saksbehandlingen?*
- *I hvilken grad og på hvilken måte kan en kommunesammenslåing påvirke eventuelle habilitetsutfordringer?*
- *Hva vil etablering av en større kommune ha å si for innbyggernes tilgjengelighet til de ulike tjenestene?*
- *Hva finnes av interkommunalt tjenestesamarbeid og hvordan vil en eventuell kommunesammenslåing påvirke disse?*

Noen av problemstillingene som er skissert over er også relatert til økonomiske analyser på ulike tjenesteområder. Interkommunalt samarbeid kan være et alternativ til kommunesammenslåing for å kunne ivareta oppgaver på en tilfredsstillende måte. Det er imidlertid grenser hvor omfattende et interkommunalt samarbeid kan være før samarbeidsulempene blir for store. Det har derfor også vært av spesiell interesse å se nærmere på status og utfordringer knyttet til interkommunale samarbeidet i dag.

iii. Demokrati

Overordna perspektiver og utfordringer

Demokrati er tatt med her som et fokusområde fordi det er viktig at kommunestrukturen er slik at hensynet til demokrati og deltagelse blir ivaretatt. Et levende lokaldemokrati er grunnsteinen i folkestyret, og en forutsetning for tillit og legitimitet til folkestyret på nasjonalt nivå. Kriterier som kan legges til grunn for å beskrive hva som er et godt lokaldemokrati, er bl.a. nærhet, innbyggernes engasjement og deltagelse, politisk handlingsrom og reell påvirkningskraft på samfunnsutviklingen.

Konkretisering av problemstillinger

Et godt lokaldemokrati er i første rekke avhengig av at de folkevalgte kommunestyrerepresentantene har ansvar, myndighet, kunnskap, eierskap og handlingsrom i de spørsmålene som sterkest virker inn på den samfunnsmessige utviklingen i kommunen. En styrking av de folkevalgte sin rolle vil styrke demokratiet. Samtidig kan folkestyret vitaliseres gjennom god kontakt og nærhet til innbyggerne, og at innbyggerne identifiserer seg med kommunen og engasjerer seg i lokalpolitisk arbeid. Aktuelle spørsmål som det vil være av spesiell interesse å fokusere på i utredningen, er som følger:

- *Hvordan fungerer lokaldemokratiet i kommunene i dag, og hvilke utfordringer har man på dette området i dag?*
- *Hvilke opplevelser har man av det økonomiske og politiske handlingsrommet i kommunene, og hva har dette å si for det politiske engasjementet?*
- *I hvilken grad opplever politikerne at de har regional tyngde og slagkraft, og i hvilken grad kan en kommunesammenslåing føre til at kommunene står sterkere i forhold til fylkeskommunale og statlige myndigheter?*
- *Hvordan er de politiske forholdene på tvers av kommunegrensene, og hvilke konsekvenser kan en sammenslåing ha for de ulike politiske partiene sitt arbeid med utforming av framtidig politikk?*
- *På hvilken måte kan en kommunesammenslåing bidra til å styrke eller svekke lokaldemokratiet, og hva er de viktigste faktorene som eventuelt vil være utslagsgivende?*
- *Dersom den lokalpolitiske representasjonen blir svekket som følge av en eventuell kommunesammenslåing, hvilke avbøtende tiltak kan være aktuelle?*
- *Et alternativ til kommunesammenslåing kan være økt interkommunalt samarbeid. Hvilke konsekvenser kan økt interkommunalt samarbeid ha for lokaldemokratiet?*

iv. Samfunnsutvikling

Overordna perspektiver og utfordringer

Kommunene er tillagt oppgaven med å skape en helhetlig utvikling av lokalsamfunnet og gode levekår for innbyggerne. I analyser av kommunenes rolle som samfunnsutviklingsaktør er det vanlig å legge en bred definisjon av samfunnsutvikling til grunn, noe som innebærer innsats på en

rekke områder. En viktig målsetting med kommunesammenslåing er å få en mer handlekraftig kommune som kan spille en større rolle som både lokal og regional samfunnsutvikler. Dette er bl.a. avhengig av kommunenes evne til å drive god og effektiv planlegging og muligheter for aktiv oppfølging av dette arbeidet. Kommunene må ha tilstrekkelig kompetanse og ressurser både til arealplanlegging, næringsarbeid, kulturtiltak, nettverksbygging og etablering av gode partnerskap. Utfordringene er betydelige for kommunene på Nord-Helgeland som tilhører en region som har hatt nedgang i befolkningen og betydelig utflytting.

Konkretisering av problemstillinger

Kommunestrukturen kan ha betydning for hvordan man evner å drive utviklingsarbeid og rekruttere nødvendig arbeidskraft. Et av de mest sentrale spørsmålene i utredningen dreier seg derfor om hvorvidt en kommunesammenslåing kan bidra til at kommunene står sterkere rustet til å håndtere framtidige utfordringer og utviklingsmuligheter på en bedre måte enn om de forsetter hver for seg. I forhold til vurdering av effekter av ulike kommunestrukturalternativer, vil følgende spørsmål være aktuelle:

- *Hvilke utfordringer står kommunene foran i dag med tanke på å fremme en langsiktig og helhetlig utvikling i regionen?*
- *I hvilken grad er det forskjeller mellom kommunene i synet på framtidig utvikling, og hva er det eventuelt disse forskjellene dreier seg om?*
- *Hva er kommunenes eventuelle sterke og svake sider med tanke på framtidig samfunnsutviklingsarbeid?*
- *Hvordan kan en kommunesammenslåing påvirke kommunenes rolle som utviklingsaktør?*
- *Hvilke fordeler og ulemper er forbundet med å styrke kommunene sin rolle som utviklingsaktør gjennom kommunesammenslåing kontra en videreutvikling av det eksisterende interkommunale samarbeidet?*

VEDLEGG 3: NÆRINGSUTVIKLING I DE ULIKE KOMMUNENE 2009-2013

Næringsutvikling i Lurøy kommune i perioden 2008/2009 til 2013/2014 (Kilde: www.ssb.no og beregninger utført av Trøndelag Forskning og utvikling)

	2008	Andel	LQ 2008	2013	Andel	LQ 2013	Endring antall	Relativ endring	RSI
Basisnæringer	356	0,40	2,16	332	0,38	2,14	-24	-7 %	-4 %
Landbruk	42	0,05	1,99	26	0,03	1,59	-16	-38 %	-18 %
Fiske/havbruk	153	0,17	27,46	138	0,16	27,05	-15	-10 %	-5 %
Bergverk og utvinning	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0 %	0 %
Næringsmidler	115	0,13	6,58	124	0,14	7,46	9	8 %	9 %
Anna industri	46	0,05	0,64	42	0,05	0,69	-4	-9 %	3 %
Telekom/IT/FoU/forlag/media	0	0,00	0,00	2	0,00	0,06	2	0 %	0 %
Besøksnæringer	94	0,11	0,63	90	0,10	0,62	-4	-4 %	-4 %

Handel	69	0,08	0,75	59	0,07	0,69	-10	-14 %	-12 %
Aktivitet	9	0,01	0,30	13	0,01	0,43	4	44 %	41 %
Servering/Overnatting	16	0,02	0,57	18	0,02	0,63	2	13 %	7 %
Regionale næringer	149	0,17	0,56	168	0,19	0,64	19	13 %	10 %
Bygg/anlegg	45	0,05	0,67	44	0,05	0,63	-1	-2 %	-11 %
Kraft, vann og avfall	9	0,01	1,60	13	0,01	2,47	4	44 %	47 %
Forretningsmessig tj.yting	14	0,02	0,24	19	0,02	0,33	5	36 %	34 %
Transport	52	0,06	1,02	57	0,06	1,19	5	10 %	12 %
Agentur og Engros	19	0,02	0,48	21	0,02	0,58	2	11 %	15 %
Finans, eiendom og utleie	10	0,01	0,23	14	0,02	0,32	4	40 %	33 %
Offentlig	292	0,33	0,97	291	0,33	0,91	-1	0 %	-10 %
Lokal inkl. privat skole/ helse	281	0,32	1,42	277	0,31	1,33	-4	-1 %	-11 %
Fylkeskommunal	2	0,00	0,14	3	0,00	0,20	1	50 %	42 %
Statlig	9	0,01	0,10	11	0,01	0,12	2	22 %	10 %
Sum	891	1,00	1,01	881	1,00	1,00	-10	-1 %	-5 %
Eksternt	365	0,41	1,44	343	0,39	1,37	-22	-6 %	-9 %
Regionalt	151	0,17	0,54	171	0,19	0,62	20	13 %	10 %
Lokalt	375	0,42	1,08	367	0,42	1,04	-8	-2 %	-7 %

Lurøy har svært høy andel av sysselsettingen innen fiske/havbruk og næringsmidler. Dette gir en sterk basisnæring, om enn med fallende sysselsetting.

Næringsutvikling i Nesna kommune i perioden 2008/2009 til 2013/2014 (Kilde: www.ssb.no og beregninger utført av Trøndelag Forskning og utvikling)

	2008	Andel	LQ 2008	2013	Andel	LQ 2013	Endring antall	Relativ endring	RSI
Basisnæringer	165	0,20	1,01	176	0,20	1,15	11	7 %	9 %
Landbruk	92	0,11	4,41	69	0,08	4,28	-23	-25 %	-5 %
Fiske/havbruk	41	0,05	7,45	38	0,04	7,54	-3	-7 %	-2 %
Bergverk og utvinning	0	0,00	0,00	31	0,04	1,43	31	0 %	0 %
Næringsmidler	10	0,01	0,58	1	0,00	0,06	-9	-90 %	-89 %
Anna industri	18	0,02	0,25	35	0,04	0,58	17	94 %	106 %
Telekom/IT/FoU/forlag/media	4	0,00	0,12	2	0,00	0,06	-2	-50 %	-54 %
Besøksnæringer	104	0,13	0,70	96	0,11	0,67	-8	-8 %	-8 %
Handel	59	0,07	0,65	51	0,06	0,60	-8	-14 %	-11 %
Aktivitet	22	0,03	0,74	22	0,03	0,74	0	0 %	-4 %
Servering/Overnatting	23	0,03	0,82	23	0,03	0,81	0	0 %	-5 %
Regionale næringer	142	0,17	0,54	147	0,17	0,57	5	4 %	1 %
Bygg/anlegg	61	0,07	0,93	67	0,08	0,97	6	10 %	1 %

Kraft, vann og avfall	4	0,00	0,72	5	0,01	0,96	1	25 %	28 %
Forretningsmessig tj.yting	11	0,01	0,19	6	0,01	0,11	-5	-45 %	-47 %
Transport	52	0,06	1,03	52	0,06	1,10	0	0 %	2 %
Agentur og Engros	0	0,00	0,00	2	0,00	0,06	2	0 %	0 %
Finans, eiendom og utleie	14	0,02	0,33	15	0,02	0,34	1	7 %	0 %
Offentlig	412	0,50	1,39	451	0,52	1,43	39	9 %	-1 %
Lokal inkl. privat skole/ helse	260	0,32	1,33	320	0,37	1,55	60	23 %	14 %
Fylkeskommunal	3	0,00	0,21	4	0,00	0,26	1	33 %	25 %
Statlig	149	0,18	1,70	127	0,15	1,35	-22	-15 %	-27 %
Sum	823	1,00	0,95	870	1,00	1,00	47	6 %	2 %
Eksternt	314	0,38	1,25	303	0,35	1,22	-11	-4 %	-6 %
Regionalt	145	0,18	0,52	151	0,17	0,55	6	4 %	1 %
Lokalt	364	0,44	1,06	416	0,48	1,19	52	14 %	9 %

Nesna har høy andel av sysselsettingen innen landbruk, fiske/havbruk og statlig tjenesteyting. I tillegg er det høy andel innen lokal tjenesteyting som i de fleste småkommuner. Når det gjelder utvikling er det høy vekst innen industri og basisnæringer samlet sett, med tillegg av lokal tjenesteyting her også.

Næringsutvikling i Hemnes kommune i perioden 2008/2009 til 2013/2014 (Kilde: www.ssb.no og beregninger utført av Trøndelag Forskning og utvikling)

	2008	An-del	LQ 2008	2013	An-del	LQ 2013	Endring antall	Relativ endring	RSI
Basisnæringer	483	0,30	1,59	389	0,24	1,36	-94	-19 %	-17 %
Landbruk	177	0,11	4,54	134	0,08	4,45	-43	-24 %	-4 %
Fiske/havbruk	9	0,01	0,88	7	0,00	0,74	-2	-22 %	-17 %
Bergverk og utvinning	1	0,00	0,04	1	0,00	0,02	0	0 %	-51 %
Næringsmidler	126	0,08	3,91	96	0,06	3,13	-30	-24 %	-22 %
Anna industri	168	0,11	1,27	147	0,09	1,30	-21	-13 %	-1 %
Telekom/IT/FoU/forlag/media	2	0,00	0,03	4	0,00	0,06	2	100 %	96 %
Besøksnæringer	183	0,12	0,66	206	0,13	0,77	23	13 %	13 %
Handel	133	0,08	0,79	130	0,08	0,82	-3	-2 %	1 %
Aktivitet	20	0,01	0,36	23	0,01	0,41	3	15 %	11 %
Servering/Overnatting	30	0,02	0,57	53	0,03	1,00	23	77 %	71 %
Regionale næringer	279	0,18	0,57	333	0,20	0,69	54	19 %	17 %
Bygg/anlegg	119	0,07	0,97	120	0,07	0,93	1	1 %	-8 %
Kraft, vann og avfall	54	0,03	5,20	72	0,04	7,40	18	33 %	36 %
Forretningsmessig tj.yting	20	0,01	0,18	39	0,02	0,37	19	95 %	94 %
Transport	30	0,02	0,32	41	0,03	0,46	11	37 %	39 %
Agentur og Engros	0	0,00	0,00	8	0,00	0,12	8	0 %	0 %
Finans, eiendom og utleie	56	0,04	0,70	53	0,03	0,65	-3	-5 %	-12 %
Offentlig	645	0,41	1,16	698	0,43	1,18	53	8 %	-2 %
Lokal inkl. privat skole/ helse	619	0,39	1,69	668	0,41	1,73	49	8 %	-1 %
Fylkeskommunal	3	0,00	0,11	6	0,00	0,21	3	100 %	92 %
Statlig	23	0,01	0,14	24	0,01	0,14	1	4 %	-7 %
Sum	1590	1,00	0,98	1626	1,00	1,00	36	2 %	-1 %
Eksternt	506	0,32	1,08	413	0,25	0,89	-93	-18 %	-21 %
Regionalt	282	0,18	0,55	339	0,21	0,66	57	20 %	17 %
Lokalt	802	0,50	1,25	874	0,54	1,34	72	9 %	4 %

Hemnes har høy sysselsetting innen landbruk, næringsmidler, kraft/vann/avfall og lokale tjenesteyting. Nedgangen er stor innen basisnæringene de siste årene.

Næringsutvikling i Rana kommune i perioden 2008/2009 til 2013/2014 (Kilde: www.ssb.no og beregninger utført av Trøndelag Forskning og utvikling)

	2008	Andel	LQ 2008	2013	Andel	LQ 2013	Endring antall	Relativ Endring	RSI
Basisnæringer	2478	0,20	1,03	2218	0,17	0,98	-260	-10 %	-8 %
Landbruk	198	0,02	0,64	165	0,01	0,69	-33	-17 %	3 %
Fiske/havbruk	28	0,00	0,34	30	0,00	0,40	2	7 %	12 %
Bergverk og utvinning	180	0,01	0,81	240	0,02	0,75	60	33 %	-18 %
Næringsmidler	109	0,01	0,43	103	0,01	0,42	-6	-6 %	-4 %
Anna industri	1726	0,14	1,64	1410	0,11	1,58	-316	-18 %	-6 %
Telekom/IT/FoU/forlag/ media	237	0,02	0,48	270	0,02	0,54	33	14 %	9 %
Besøksnæringer	2065	0,16	0,94	2021	0,16	0,95	-44	-2 %	-2 %
Handel	1420	0,11	1,06	1420	0,11	1,13	0	0 %	3 %
Aktivitet	323	0,03	0,73	263	0,02	0,60	-60	-19 %	-22 %
Servering/Overnatting	322	0,03	0,78	338	0,03	0,80	16	5 %	-1 %
Regionale næringer	3663	0,29	0,94	3615	0,28	0,94	-48	-1 %	-4 %
Bygg/anlegg	1132	0,09	1,16	1247	0,10	1,21	115	10 %	1 %
Kraft, vann og avfall	189	0,01	2,29	243	0,02	3,15	54	29 %	31 %
Forretningsmessig tj.yting	767	0,06	0,89	649	0,05	0,77	-118	-15 %	-17 %
Transport	800	0,06	1,07	721	0,06	1,03	-79	-10 %	-7 %
Agentur og Engros	283	0,02	0,49	316	0,02	0,59	33	12 %	16 %
Finans, eiendom og utleie	492	0,04	0,78	439	0,03	0,67	-53	-11 %	-18 %
Offentlig	4455	0,35	1,01	5054	0,39	1,08	599	13 %	3 %
Lokal inkl. privat skole/ helse	2664	0,21	0,92	2959	0,23	0,97	295	11 %	2 %
Fylkeskommunal	326	0,03	1,51	413	0,03	1,83	87	27 %	19 %
Statlig	1465	0,12	1,13	1682	0,13	1,20	217	15 %	3 %
Sum	12661	1,00	0,98	12908	1,00	1,00	247	2 %	-2 %
Eksternt	3943	0,31	1,06	3900	0,30	1,06	-43	-1 %	-4 %
Regionalt	3989	0,32	0,97	4028	0,31	0,99	39	1 %	-2 %
Lokalt	4729	0,37	0,93	4980	0,39	0,96	251	5 %	0 %

I Rana er det betydelig industri, kraft/vann/avfall og fylkeskommunal tjenesteyting. I tillegg har man relativt høy andel statlig tjenesteyting tatt i betraktning at kommunen ikke har fylkeshovedstaden.

VEDLEGG 4: FASE 2 – DEMOKRATI – ADMINISTRATIV OG POLITISK VURDERING

TJENESTEOMRÅDE: DEMOKRATI – *administrativ og politisk vurdering*

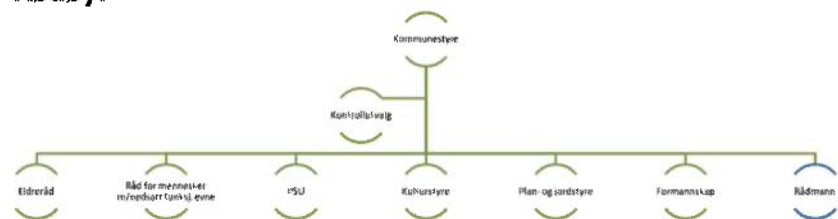
ALLE SEKS KOMMUNER

Demokratisk arena – administrativ vurdering

Spørsmålene er besvart på overordnet nivå av rådmannen i hver kommune med svarfrist 8.juni

Hvordan er lokaldemokratiet organisert i dag, og hvilke deltakelsesformer er etablert?

**Træna:
Rødøy:**

I tillegg 10 lokalutvalg hvor medlemmene er direkte valgt på hvert enkelt sted i forbindelse med kommunevalget.

Lurøy:

Lurøy kommune gikk i 1995 over til to politiske beslutningsnivåer med komiténivå (formannskap og tilsyns- og rettighetsstyre) og plenumsnivå (kommunestyret).

Lokalutvalg i hver krets, som er gitt økonomisk beslutningsmyndighet, disponerer tilskuddsmidler/driftsmidler.

Nesna: Lokaldemokratiet i Nesna er organisert gjennom formannskapsmodellen. Videre har vi kvalitet- og forvaltningsstyret, formannskapet og kommunestyret, i tillegg til representasjon fra ungdomsråd med møte, tale og forslagsrett i kommunestyret, råd for funksjonshemmede og eldreråd. Og god involvering av tillitsvalgte (trepartssamarbeid i alle nedsatte komiteer av kommunestyret).

Hemnes: Kommunestyre, formannskap, tre hovedutvalg. I prinsippet er det etter forholdstallsprinsippet den politiske deltakelsen praktiseres.

Rana: Via lokale partiorganisasjoner som stiller liste ved valg, i inneværende periode er Miljølista (ML) et unntak. Deltakelse via de

	<p>formelle organ i kommunen – kommunestyret, formannskapet og de faste utvalg. Ellers er invitasjon til medvirkning i planprosesser og folkeavstemninger initiert nasjonalt er viktigste deltakelsesformer. I kommuneplanen uttrykkes mål om å sikre og styrke lokaldemokratiet og det er satt fokus på rammebetingelser for deltakelse i folkevalgte organ, medvirknings- og påvirkningsretten til ulike grupper i befolkninga, barn og unges innflytelse i lag og foreninger i samfunnet, medvirknings- og påvirkningsmulighet for innbyggere med minoritetsspråklig bakgrunn, åpenhet - innsyn og stimulering til etablering av nærmiljøutvalg i de ulike kretsene. Deltakelsesformer vurderes som et svært sentralt tema i diskusjonen rundt større kommuner.</p>
<p><i>Hvordan er valgdeltakelsen og hvilke partier er representert i kommunestyret?</i></p>	<p>Træna: Rødøy: Valgdeltakelsen ved kommunestyrevalget 2011 var 71,6 %, og 77,5 % ved stortingsvalget 2013.</p> <p>I inneværende valgperiode er følgende partier/lister representert:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Senterpartiet • Rødøy fellesliste • Kystpartiet • Fremskrittspartiet • Stø Kurs <p>Lurøy: Valgdeltakelse ved kommunestyrevalget i 2011 var 72,52 %</p> <p>Partier representert i kommunestyret i perioden 2011-2015:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbeiderpartiet (8 repr) - Høyre (3 repr) - Senterpartiet (2 repr) - Lovund tverrpolitiske liste (2 repr) - Kystpartiet (2 repr) - Fremskrittspartiet (1 repr) - Kristelig folkeparti (1 repr) <p>I tillegg stilte Venstre liste, men kom ikke inn. Samme partier stiller liste til kommunestyrevalget i 2015.</p> <p>Nesna: Kommunevalget 2011 - 67,8 %, stortingsvalget 2013 - 75,4 %. Partier i kommunestyret i dag: Høyre Arbeiderpartiet Venstre Sosialistisk Venstreparti Fremskrittspartiet Senterpartiet</p> <p>Hemnes: Valgdeltakelsen i 2011 var 71,0 % ved kommunevalget. Følgende parti er representert i Hemnes kommunestyre (i alt 23 representanter): Arbeiderpartiet (8), Fremskrittspartiet (4), Senterpartiet (4), Sosialistisk Venstreparti (1), Høyre (5), Samfunnspartiet (1)</p> <p>Rana: Valgdeltakelsen ved kommunevalg har vært slik: 1963 (69,8%), 1983 (65,6%), 2003(52,7%) og 2011(60,7%). Valgdeltakelsen ved stortingsvalgene ligger i størrelsesorden 15% høyere - ingen andre kommuner på N-Helgeland har en slik forskjell i oppslutningen mellom kommune- og stortingsvalg.</p> <p>Følgende partier er representert i kommunestyret: H(10), Frp(4), SP(3),ML(2),Krf(1),V(1), AP(13), SV(2), R(1).</p>

Demokratisk arena – politisk vurdering

Spørsmålene sendes ut til de politiske partiene via servicetorgene i den enkelte kommune.

Spørsmålene besvares av partiene som er representert i kommunestyret i den enkelte kommune med svarfrist 14.august 2015.

Hvordan er rekrutteringen og engasjementet for å drive politisk arbeid?

Træna:

Rødøy:

Frp: Bra, men folk vegrer seg for å stå frem i det offentlige rom.

Kystpartiet: Det synes å være et bra engasjement blant de fra 35 og oppover, men betydelig mindre blant unge. Det er allikevel vanskelig å få folk til å forplikte seg i politisk arbeid.

Stø kurs: . Folk i Rødøy er engasjert i det som skjer politisk. Utfordringen er at det er så mange små kretser som alle kjemper sine saker. Ofte må noen fra kretsen være representert politisk for at saker skal bli prioritert. Det er mange som er engasjert, men er få som fronter saker. Det er enkelt å påvirke om man vil, om man blir hørt varierer.

Felleslista: Rekrutteringa til politisk arbeid er litt så som så. Hovednivået er kommunestyret/formannskapet. Her er det mange som stiller på liste, men også mange som faller fra dvs søker fritak eller må ha varamann på møtene, særlig mot slutten av perioden. Lokalutvalgene har noe ujevn aktivitet. Aktiviteten i den valgte kommunestyregruppa er for Felleslista veldig bra, med 5-8 kveldsmøter om sakskart og politiske saker i året.

SP: Jeg har ikke inntrykk av at det drives oppsøkende arbeid, rekrutteringen foregår mest ved at det er saker som engasjerer og at en derved blir dratt inn i politisk arbeid. Når det er saker som engasjerer oppfatter jeg engasjementet som godt.

Lurøy:

AP: Rekrutteringen er jevn og god. De siste 10-15 årene har medlemstallet vært stabilt.

Nesna:

AP: Rekrutteringen til Nesna Arbeiderparti er kontinuerlig, og vi opplever meget tilfredsstillende engasjement for det politiske arbeidet i kommunen. Kommunevalglista vår er mangfoldig i alders- og yrkessammensetning, og fordelingen på begge kjønn er jevn.

H: Det er vanskelig å engasjere og rekruttere nye medlemmer til politisk arbeid. Vi ser at engasjementet kan være stort i enkelte saker, men jevnt over er det stort sett de samme personer som gjør jobben.

SP: Nesna Senterparti opplever en positiv oppslutning og vekst i medlemstallet. Regjeringens sterke sentraliseringsiver har skapt et motengasjement som Senterpartiet har vært en betydelig del av.

SV: Nesna SV opplever godt lokalpolitisk engasjement og god oppslutning rundt viktige saker. Det er greit å rekruttere til ulike verv og oppgaver.

	<p>Hemnes: AP: Vi har hatt god rekruttering og stor økning i medlemstallet de siste årene og høyt engasjement i politisk arbeid. Rana: Krf: Vanskelig å rekruttere, spesielt blant yngre. SV: Medlemstall i Rana SV er noenlunde stabilt, men lavere enn for 20-30 år sida. Nyrekruttering og engasjerte medlemmer er dominert av kvinner mellom 30-50, noe som nok skiller oss fra de fleste partier i Rana. Men det er en liten andel av befolkninga som er aktive, engasjerte i partier. Vi mener å kunne registrere at flere av partiene har liten utadventd virksomhet, som vi kan se. Derimot kan enkeltsaker engasjere og mobilisere mange i korte perioder jf. svevestøv, skolestruktur. Det har også vært vellykkede arrangement i forbindelse med 8.mars, nå sist om integrering av innvandrerkvinner. De fleste partier er imidlertid meget dårlig til å integrere nye landsmenn og kvinner i politisk virksomhet. Frp: Den er lav slik vi ser det, vi sliter med å få folk til å ønske å bidra i lokalpolitikken. Spesielt kvinner for vår del. Rødt: Det er ganske bra. Men vi ser en tendens til at folk er blitt mer opptatt av enkeltsaker, enn partipolitisk engasjement på brei basis.</p>
<p><i>Hvordan er aktiviteten i partiorganisasjonene og hvordan er det lokalpolitiske engasjementet?</i></p>	<p>Træna: Rødøy: Frp: Bra, vi avholder lokale møter og reiser på sentrale samlinger. Kystpartiet: Organisasjonen drives av noen få ildsjeler, men allerede nå er det signalisert at lokallaget til Kp, reduserer drift og de stiller jo heller ikke liste til høstens valg. De som har drevet lokallaget har vært aktive i fht fylkeslaget. Stø kurs: Det lokalpolitiske engasjementet og aktiviteten i partiorganisasjon varierer. Det er ofte fokus på enkeltpersoner, og ikke parti. Hvis man ønsker kan man få til mye. Felleslista: Vi er jo ikke et nasjonalt parti, men som det er nevnt ovenfor er det ganske stor aktivitet lokalpolitisk blant de som er innvalgt på lista SP: I Senterpartiet er det gjennom året noen styremøter der det diskuteres aktuelle saker og saker som ønskes fremmet. Hvis det er saker som har interesse, er tidvis engasjementet godt. Lurøy: AP: Noen få er politisk engasjert og aktive. Det er gjerne sammenfallende med verv i kommunestyret, hvem som er engasjerte. Nesna: AP: Aktiviteten til Nesna Arbeiderparti er relativt høy, med styremøter og gruppemøter i forkant av formannskaps- og kommunestyremøter, og medlemsmøter ved tunge saker og ellers jevnlig. Engasjementet blant medlemmene i partiet er stor ved lokalpolitiske saker, og det er lav terskel for å diskutere lokalpolitiske</p>

	<p>saker.</p> <p>H: Aktiviteten i partiorganisasjonen er varierende avhengig av hvilke saker som står på dagsordenen. Engasjementet er nok størst når det er saker som berører lokalsamfunnet direkte.</p> <p>SP: Nesna Senterparti har regelmessige styremøter etter fastsatt møteplan der viktige kommunale saker tas opp til drøfting og som igjen er styrende for kommunestyregruppa. Det samme gjelder med medlemsmøtene. I tillegg til lokalpolitiske saker holder vi også temamøter.</p> <p>SV: Nesna SV mener aktiviteten er avhengig av innholdet og den politiske dagsorden. Det er ikke vanskelig å mobilisere til viktige diskusjoner og viktig verdimesse valg.</p> <p>Hemnes:</p> <p>AP: Vi har lokallag på alle tettstedene og faste møter i partiet hvor de ulike lokallagene er representert.</p> <p>Rana:</p> <p>Krf: Innad i partiet er det bra aktivitet. Opplever at enkelte saker engasjerer meir enn andre, som f.eks eldre og skole-politikk.</p> <p>SV: Partilaget til SV er aktivt, med medlemsmøter, sosiale aktiviteter og i forhold til offentligheten (åpne arrangement, lokalavis) og forsøker å sette tema på dagsorden. Vi skal ikke skryte på oss at det er mange til stede. Det er vanskelig for oss å bedømme aktivitet i andre partier. Noen av partiene ser vi lite aktivitet på i det offentlige rom. Vi savner arenaer hvor vi får tatt den politiske debatten sammen med andre.</p> <p>Frp: Vi har middels aktivitetsnivå, det kan være lavt i en periode for så å bli høyt i neste. Dette avhenger og litt av hvilke politiske saker som rører seg i kommunen.</p> <p>Rødt: Aktiviteten i partiorganisasjonen er bra. Men det er ikke enkelt i et lite parti å rekruttere folk til lokalpolitisk arbeid. Kommunestyrearbeid krever ofte at du må være allrounder, og de «vokser ikke på trær».</p>
<p><i>Hvordan er forholdet mellom saksmengde og tid til å drive lokalpolitikk i kommunestyret?</i></p>	<p>Træna:</p> <p>Rødøy:</p> <p>Frp: Saksmengden er for det meste grei, i budsjettmøte i desember pleier det å bli for mange saker. Lokalpolitiske debatter kommunestyremøtene blir vanligvis avslutter av at Sp og Felleslista ber om sær møte.</p> <p>Kystpartiet: Det oppleves som helt overkommelig å sette seg inn i sakene, om man får tilstrekkelig tid til gjennomgang av sakspapirer.</p> <p>Stø kurs: I løpet av denne 4 års perioden har det vært stor forbedring ved at man nå får sakspapirene mye tidligere. Ved større saker skulle det vært satt av mer tid.</p> <p>Felleslista: Saksmengden er til tider for stor til den avsatte tiden. Kanskje burde formannskapet få større fullmakter til å avgjøre saker der det er politisk enighet</p> <p>SP: Tror ikke saksmengden er av en slik mengde at det er et</p>

	<p>argument for å ikke delta i lokalpolitikken</p> <p><u>Lurøy:</u> AP: OK</p> <p><u>Nesna:</u> AP: Nesna Arbeiderparti opplever forholdet mellom saksmengde og tid til å drive lokalpolitikk i kommunestyret som tilfredsstillende.</p> <p>H: Saksmengden til politiske møter er ikke til hinder for å drive lokalpolitisk aktivitet.</p> <p>SP: Dette oppleves selvfølgelig individuelt, og arbeidsmengden varierer nok en del i løpet av året. I tiden med budsjettarbeid er det ofte mye aktivitet. SP ser på politisk arbeid som en form for dugnad der vi er villige til å ta vår del av jobben for å skape gode kommunale tjenester til gagn for alle innbyggerne i kommunen.</p> <p>SV: Nesna SV mener sakene vi behandler er lokalpolitikk og tiden som er avsatt i møter er tilstrekkelig. Dumt spørsmål!</p> <p><u>Hemnes:</u> AP: Det er en meget stor saksmengde med få møter og korte frister for å kunne få nok tid til god politisk behandling. Opposisjonen er heller ikke frikjøpt for politisk arbeid utover de aktuelle møtedager. Det er heller ikke tilrettelagt med kontorer som opposisjonen kan bruke til politisk saksbehandling.</p> <p><u>Rana:</u> Krf: Ekstra sårbart å være et lite parti. Ressurskrevende for dem som har kun 1 repr. SV: Vi opplever litt for ofte å bli avspist med tidsnød når viktige saker skal behandles, særlig mot slutten av møtet. Det settes begrensning på taletid, tidlig strek. Dette kan delvis løses med at det kjøres med struktur i hele møtet, begrensa men romslig taletid, slik at det ikke blir tilfeldig plassering på saklista som avgjør om vi har tid. Frp: Den er god, men alle våre politikere jobber også fulltid, hvilket gjør det krevende og opprettholde aktivitet. Rødt: Generelt er saksmengden til kommunestyremøtene alt for stor, spesielt for små partier som ikke er representert i formannskapet eller hovedutvalg. Saksutredningene kan ofte være ordrike, lange og av og til uoversiktlige.</p>
<p><i>Hvor viktig oppleves nærhet til velgerne og ombudsrollen i forhold til overordna politisk styring og prinsipielle vedtak?</i></p>	<p><u>Træna:</u> <u>Rødøy:</u> Frp: Den er svært viktig.</p> <p>Kystpartiet: Det er utfordrende å skulle ivareta lokale velgeres interesser i forhold til f.eks fylkeskommunale prioriteringer. Det synes vanskelig å bli hørt som lokalpolitiker. Eks er samferdselsaker som er av stor betydning i periferien. Men også lokalpolitisk er det av og til vanskelig. Det avhenger av hvor godt man får formidlet saken til velgerne.</p> <p>Stø kurs: Nærhet til velgerne er viktig.</p> <p>Felleslista: Nærhet til velgerne er helt avgjørende. Uten et hovedfokus på ombudsrollen blir de politiske vervene meningsløse.</p>

SP: Det er viktig å gi informasjon til velgerne, derfor er det viktig med god dialog og nærhet. Tror det er tillitsskapende.

Lurøy:

AP: Nærheten til velgerne oppleves som viktig.

Nesna:

AP: Nesna Arbeiderparti opplever at begge delene må ivaretaes og at det ikke nødvendigvis er store motsetninger mellom de to faktorene. Nærheten til velgerne og ombudsrollen oppleves som et fortrinn i lokalpolitisk sammenheng. Det er av avgjørende viktighet for politiske saker at høy lokalkunnskap og nærhet til velgerne er på plass. Ombudsrollen er etter vårt syn en toveis-kommunikasjon. Det er svært viktig at velgerne og befolkningen vet av ombudsrolleinnehavere, og vet hva disse står for ved valg, og derfor yter større forståelse for avgjørelser som i noen tilfeller kan gå i mot den enkelte innbyggers særønske. Politikerne har i så måte et "liv" og et "ansikt", og oppleves ikke som noe abstrakt som sitter i en distansert sal og tar beslutninger.

H: I de tilfeller der vi har fattet prinsipielle vedtak (for det meste dreier dette seg om hørings saker og overordnede politiske styringsdokumenter) er nærheten til velgerne viktig. Som politiker er det nødvendig å vite hva folket som har valgt deg mener i forskjellige saker.

SP: Nesna Senterparti har mottoet "Nær folk" og det forsøker vi å etterleve. Vi har god kontakt med våre velgere og får ofte innspill fra innbyggerne på ting som kan gjøres bedre i vår kommune. Nærheten til folket er avgjørende i et demokrati, og etter Senterpartiets oppfatning vil vi miste en vesentlig del av dette folkelige engasjementet om vi skulle bli med i en stor-kommune.

SV: Nesna SV mener at selv om Nesna er et lite samfunn er det ikke vanskelig å klare å holde en klar prinsipiell linje og avstand i politikken. Samtidig får en svært god kontakt med velgerne og den lille avstand mellom politiker og velger som oppleves som gunstig. Hvis politikken ikke betyr noe for folk, så hvorfor drive med politikk.

Hemnes:

AP: Svært viktig

Rana:

Krf: Nærheten til velgerne er viktig, men ikke nødvendigvis geografisk. Mange eksempler på kommunesammenslåing som har lyktes.

SV: Nærheten og ombudsrollen er viktig, men vanskelig å etablere. Vi har ikke fora hvor vi møter dem. På sett og vis blir sosiale media en åpning. Vi mener at det er viktig å møte velgerne, ikke for nødvendigvis å bøye av men for å få dialog. For å bruke ett eksempel. Før Liengbakken ble bygd var det store folkemøter på Gruben og nokså amper stemning. Som politikere må vi allikevel ta overordna beslutning, og det har vist seg at sjøl om vi gikk mot folkestemninga i bydelen, gjorde flertallet et ansvarlig og meget bra vedtak som vi kan være stolt av. Men vi må møte folk og ta debatten. Problemet er at de i de fleste sammenhenger mangler arenaen. For å bruke et eksempel. Det er aksjoner for enkeltskoler med folkelig engasjement i bygda/bydelen. Men vi har ingen arena som ivaretar helheten, kvalitet for alle skolene. Konsekvensene for helheten. Vi blir ofte ombudsmenn/kvinner for noen i gangen, ikke for helheten.

	<p>Frp: Vi er veldig opptatt av å lytte til innbyggerne i kommunen. Det har hendt seg at man har snudd i saker når man har hørt og sett hva et eventuelt vedtak har/kan ha ført til.</p>
--	---

Rødt: For oss som parti er det helt avgjørende å bruke mye tid på å ta opp saker som velgerne ønsker. Det oppleves som vanskelig å få slike ting på dagsordenen, til realitetsbehandling.

Kommunene i Nordland

Saksb.: Silja Ildgruben
e-post: fmnosil@fylkesmannen.no
Tlf: 75547834
Vår ref: 2014/4450
Deres ref:
Vår dato: 09.09.2015
Deres dato:
Arkivkode: 321

Status for kommunereformarbeidet og videre prosess

Alle 44 kommuner svarte på fylkesmannens undersøkelse vedrørende status i kommunereformarbeidet juni/ juli 2015. Svarene fra kommunene er nå sammenstilt i en felles statusrapport som kan lastes ned fra FMNO's hjemmeside.

Fylkesmannens vurdering av status i Nordland pr. 1. august 2015 er i hovedsak som følger:

- De fleste kommunene er i slutfasen med større utredningsarbeider. Mange kommuner har bestilt eksterne utredninger, mens noen kommuner utreder selv.
- Det er ulik fart og forankring i utredningsprosessene.
- Alle kommuner ønsker å utrede 0-alternativet, dvs hvordan de klare å levere tjenester av god kvalitet og i tilstrekkelig omfang med utgangspunkt i dagens oppgaver og ev. nye oppgaver i framtiden. 11 kommuner rapporterer at de ikke har vurdert ekspertutvalgets 10 kriterier som ligger til grunn for denne vurderingen.
- De aller fleste kommunene har prosjektplan og framdriftsplan som er i henhold til Stortingets tidsplan.
- Nordlandkommunene har stort fokus på involvering av innbyggerne og engasjementet er stort. 29 kommuner har plan for innbyggerhøring mens 34 kommuner har avholdt eller planlagt folkemøter. Flere kommuner har gjennomført opinionsundersøkelser og mange kommuner har gode nettsider som bidrar til informasjon og involvering av innbyggerne. 19 kommuner har gjennomført/ eller planlagt egne arenaer for involvering av ungdom.
- Flere kommuner er godt i gang med arbeidet knyttet til intensjonsavtaler.
- Gjennomgående ønske fra kommunene at Fylkesmannen arrangerer en samling høsten 2015 for videre prosess med kommunereformarbeidet.

For å sikre at kommunene har tilstrekkelig framdrift i arbeidet ønsker fylkesmannen å tydeliggjøre forventningene til den videre prosessen i kommunene. Arbeidet med kommunereformen er omfattende og krever at det settes av egen ressurs til utredningsarbeidet både administrativt og politisk. Mest av alt krever denne prosessen godt lederskap, at kommunepolitikerne tar ansvar og at innbyggere og ansatte involveres. På denne måten vil arbeidet forankres og skape trygghet for at endelig vedtak fattes på så godt grunnlag som mulig.

De viktigste milepælene og avklaringspunktene fram til vedtak juni 2016 skisseres derfor nedenfor.

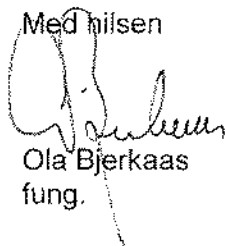
HØST 2015	Avklaring av utredningsalternativer	Aktuelle geografiske retningsvalg må koordineres mellom enkeltkommunene. Retningsvalg som ikke er forankret i gjensidige intensjoner om en felles prosess bør legges bort.
	Utredning av 0-alternativet	Utredningen må svare på regjeringens 10 kriterier for en ny framtidig kommune. Det bør utarbeides en egen vurdering av kommunens sårbarhet. Her bør det vurderes kommunens avhengighet av interkommunalt samarbeid i dag og hvordan et utvidet samarbeid vil slå ut ifht politisk styring og kompleksitet for kommunen.
	Felles utredning av realistiske alternativer	Oppstart av felles prosjekt med tydelig prosess, innhold og framdriftsplan. De kommuner som inngår i felles sammenslåingsalternativer bør sammen gjennomføre en utredning som viser fordeler/ulempesom en ev. kommunesammenslåing vil gi. Utredningen bør bygge på et utfordringsbilde for dagens kommuner og beskrive mulighetsbilde for en ny kommune. Behov for grensejustering bør tas opp i utredningen.
	Innbyggerdialog	Plan for innbyggermedvirkning
	Forankring	Sak i kommunestyre etter valget om status og videre prosess.
	Reduksjon av alternativer	Sak til kommunestyret med oppsummering av kunnskapsgrunnlaget for de ulike alternativene og vedtak om

		retningsvalg
	Intensjons- grunnlag/ Intensjonsavtale	De kommuner som har valgt sammenslåingsalternativ(er) bør ha kommet godt i gang med intensjonsgrunnlag/ intensjonsavtale.

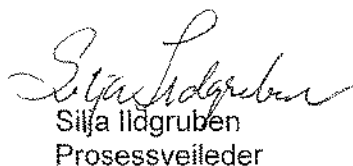
VÅR 2016	Intensjonsavtale	Vedtast i k-styret og presenteres befolkningen som grunnlag for høring.
	Forankring og vedtak	En eller flere behandlinger i kommunestyret
	Høring	Vedtast i kommunestyret om høringsform Gjennomføring av høring
	Vedtast	Innen utgangen av juni. Vedtak om ny kommune.

Fylkesmannen inviterer til Kommunereformkonferanse 24. november i Bodø. Målet med samlingen vil være å sette fokus på de utfordringer kommunene jobber med i denne fasen av prosessarbeidet. Tema vil bl.a bli erfaringsutveksling, presentasjon og gjennomgang av Kmd's opplegg for innbyggerhøring med mere. Program er under bearbeiding og nærmere invitasjon vil komme når programmet er klart. Sett av datoen allerede nå.

Med hilsen

Ola Bjerkaas
fung.

Silja Iløgruben
Prosessveileder

Kommunereformen – «Ny kommune N-Helgeland»

Referat fra møte med politisk ledelse bestående av ordførere/opposisjonsledere i kommunene Hemnes, Lurøy, Nesna, Rødøy, Træna og Rana - 26.08.2015 kl. 10:00 – 12:00, Meyergården hotell

Deltagere:

Olav Terje Hoff, ordfører Rødøy
Bjørnar Skjæran, ordfører Lurøy
Håkon Lund, opposisjonsleder Lurøy
Marit Bye, ordfører Nesna
Svein Midtgård, opposisjonsleder Nesna
Kjell Joar Pettersen Øverleir, ordfører Hemnes
Allan Johansen, varaordfører Rana
Linda Eide, fungerende opposisjonsleder Rana
Espen Haaland, gruppeleder Høyre Rana
Per Pedersen, ordfører Træna
Arne Langset, Indre Helgeland regionråd

Kitt Grønningsæter, rådmann Rødøy
Karl-Anton Swensen, rådmann Lurøy.
Geir Sakariassen, rådmann Nesna
Amund Eriksen, rådmann Hemnes
Robert Pettersen, rådmann Rana
Ole Petter Rundhaug, ass. rådmann Rana

Forfall:

Hege Antonsen, opposisjonsleder Træna
Jan Egil Johansen, opposisjonsleder Rødøy
Vidar Lenningsvik, opposisjonsleder Hemnes

Thore Hopperstad, rådmann Træna

1. Velkommen – varaordfører Allan Johansen ønsket velkommen til møtet

2. Valg av møteleder

- Rådmann Amund Eriksen ble valgt til møteleder

3. Status i utredningsarbeidet – prosjektleder

- Prosjektleder Ole Petter Rundhaug gav en kort status for utredningsarbeidet «Ny kommune på Nord-Helgeland», presenterte utdrag fra faktagrunnlaget og belyste en del utfordringer. Presentasjonen følger som vedlegg til referatet.
- Innspill til prosjektledelsen:
  - o Indre Helgeland regionråd dekker delvis 2 funksjonelle regioner. Det kan være en del av forklaringen på at en i denne kartleggingen kommer ut med færre interkommunale samarbeidsløsninger enn våre naboregioner.

4. Innspill fra politisk ledelse i kommunene

Svein Midtgård:

- Avventende holdning i Nesna, ønsker å se hva en får på bordet. Nesna kommune har tjenester av god kvalitet og flere parti går til valg på at Nesna fortsatt skal vær egen kommune.
- Politiske intensjoner kan være som «skrift i sand».
- Folkeavstemning planlegges i februar/mars 2016, dvs. før nytt inntektssystem er avklart.
- Politisk oppnevnt utredningsgruppe skal forberede saken for kommunestyret. «Nullalternativet» og «Nord-Helgeland» er de aktuelle alternativene som vurderes «HALD-alternativet» er lite aktuelt. Viktig å starte arbeidet med intensjonsgrunnlag og intensjonsavtale, bør foreligge et utkast i februar/mars 2016.
- Rådmannsgruppa kunne lage et utkast og en framdriftsplan for arbeidet med intensjonsgrunnlaget.

Marit Bye:

- Vi må få belyst de utfordringer og muligheter som ligger i en eventuell ny kommune.
- I arbeidet med intensjonsgrunnlaget kan vi ikke arbeide med flere alternativ.

Karl-Anton Swensen:

- Nærer ingen stor bekymring for at endringer av inntektssystemet vil gi store forskjeller/omfordeling for kommunene på Nord Helgeland. Grunnen til det er at ingen av kommunene er vekstkommuner, og at samtlige kommuner vil tape i forhold til vekstregioner/kommuner på sentrale Østlandet, og at dette er hovedutfordringen for oss. Nord Helgeland taper demografisk i forhold til resten av landet da vi i realiteten ikke har vekst. Dette betyr at nærmest enhver endring av inntektssystemet medfører samlet sett tap for vår region. Vi bør alle være bekymret for endringer i inntektssystemet.
- Befolkningsutviklingen viser at N-Helgeland i liten grad får ta del i den nasjonale veksten. Befolkningsendringene for kommunene pr. 1.juli er positive for flere av de minste kommunene.

Olav Terje Hoff:

- Nedgangen i befolkningen viser at det har ikke vært en suksess å stå alene. Spørsmålet er om vi kan bygge samfunnet på en bedre måte?. Noe må skje i vårt område.
- Rødøy har ikke en stor aktør som Nova Sea på Lovund som kan bidra til vekst og utvikling. Vi ønsker å ta del i næringsutviklinga som f.eks. skjer i Rana.
- Kommunen følger også Salten-utredningen og kommunen står overfor et vegvalg – Salten eller N-Helgeland? Salten har gått mer direkte på saken. Det er ellers en stor utfordring å ta disse vurderingene.
- Folk må få reell innflytelse og mulighet for aktiv deltakelse i lokaldemokratiet.
- Rødøy gjør sitt retningsvalg i oktober og det er et godt forslag å møtes i november. Rådmennene må delta i arbeidet med intensjonsgrunnlaget.

Kjell Joar Pettersen Øverleir:

- Diskusjonen rundt organisering av den politiske prosessen i Hemnes kommune starter i formannskapet 22.september.
- Hemnes er en splittet kommune – deler orienterer seg mot Vefsn og deler mot Rana. Det stiller krav til den forestående prosess.
- Utredninger for «Vefsn-alternativet» og «Nord-Helgeland» er bestilt og det kan ikke forventes noen avklaring av alternativ før desember. Prosessen med intensjonsgrunnlaget må starte før Hemnes har gjort endelige valg.

Bjørnar Skjæran:

- Havbruksnæringa har bidratt til vekst i Lurøy. Utfordringen er at nye konsesjoner/anlegg møter motstand hos bl.a. hyttefolket hvor de fleste kommer fra Rana. Planene for vindkraftanlegg på Sleneset møtte motstand fra FM i Nordland og hytteeiere.
- I en ny kommune vil folk ha forventninger i forhold til økt utviklingskraft. Folk bosatt på Sleneset vil ha svar på hvordan denne kraften kan bli sterkere i deres nærmiljø.
- Arbeidet med intensjonsgrunnlaget og en mulig intensjonsavtale må ha høy prioritet og ha hovedfokus fra 1.november 2015. Forventninger om politisk lederskap og at ordførerne sikrer ryggdekning i eget kommunestyre. Viktig med en avklaring i forhold til Træna.
- Prosessen må være helhjertet og alle må ha respekt for hverandre.
- Hemnes og Rødøy er «ytterkantkommuner» i regionen som dras i to retninger og kommunene må selv finne ut av om deling er et aktuelt tema.
- Mye vil forandres i Norge og saken kommer til å stå sentralt på dagsorden framover.

Espen Haaland:

- Utfordringene rundt næringsetableringer og hyttefolk ville vært mindre hvis vi var en kommune. Ellers bør det ikke være valgkamp lokalt rundt denne saken.
- Situasjonen med befolkningsnedgang kan ikke fortsette og fakta- og mulighetsstudiet må legges fram slik at politikerne ser mulighetene i en større kommune.

Allan Johansen:

- For hele regionen vil det være fordelaktig med en ny og større kommune. Dette vil også komme distriktene til del. For Rana vil ikke være avgjørende å bli del av en større kommune.
- Rana må vise raushet overfor distriktene. En intensjonsavtale i bunnen blir viktig.
- De kommunene som utreder flere alternativ, må gjøre valg.

Per Pedersen:

- Kommunestyret har vedtatt å utrede et alternativ hvor Træna blir del av en ny regionkommune.
- Træna har vært pådrivere i Øykommuneprosjektet hvor utredningen viser hvilke framtidige utfordringer som må løses som egen kommune.
- Træna har 2 småsamfunn – Selvær og Husøy, i tillegg til hovedøya. Offentlige tjenestetilbud må ligge igjen på Træna, befolkninga er fornøyd og tror ikke det blir

bedre om øysamfunnet inngår i en større kommune. Tilgangen på fagfolk forventes heller ikke å bli bedre.

- Næringsutvikling er et sentralt område for Træna og fiskeindustrien er viktig.
- I dag har Træna «beina i to leirer» i det interkommunale samarbeidet, det er lite hensiktsmessig å orientere seg i to retninger. Kommunikasjonene har bidratt til å styrke forbindelsen øst-vest.
- Det er behov for å rydde opp for å få på plass en god intensjonsavtale.

Øvrige innspill:

Amund Eriksen:

- Tillit er et nøkkelord for å lykkes med prosjektet
- Mye uklart omkring nye oppgaver til kommunene
- Nytt inntektssystem er en ukjent faktor
- Fakta- og intensjonsgrunnlag må på bordet før innbyggerne høres.
- Rådmannsgruppa inviterer til møte tidlig i november

Arne Langset:

- Det må skapes tillit for framtidig politisk innflytelse – det må tydeliggjøres hvordan lokaldemokratiutfordringen skal ivaretas.
- Regionrådene kan omforme det interkommunale samarbeidet.
- Træna som egen kommune er et alternativ som må håndteres

Hovedkonklusjon fra møtet:

- Arbeidet med intensjonsgrunnlaget må forankres i kommunestyrene på konstitueringsmøtene i oktober. Prosjektleder lager utkast til felles saksframlegg.
- Ordførere og opposisjonsledere inviteres til møte i begynnelsen av november i lag med rådmannsgruppa. Til dette møtet foreligger det en skisse til et intensjonsgrunnlag fra prosjektledelsen. På dette møtet fastlegges en framdriftsplan for arbeidet.

Ole Petter Rundhaug

Referent

Ofoten

Kommunealternativet Ofoten:

Evenes, Ballangen, Narvik, Tjeldsund og Tysfjord

Fakta- og intensjonsgrunnlag

1 Innledning

Skrives til slutt. For å unngå å legge eventuelle føringer er ny kommune omtalt som Ofoten.

Målsetting å være forsvarlig beslutningsgrunnlag om kommunene skal gå videre med alternativet eller ikke.

Annet relevant innhold.

Innhold

1	Innledning.....	2
2	Sammendrag	5
3	Målsettinger for kommunereformen.....	5
4	Kriterier for god kommunestruktur	5
5	Statusbilder for demografi, tjenester, økonomi og demokrati.....	5
5.1	Demografi	5
5.1.1	Befolkningssammensetning	5
5.1.2	Befolkningsframskriving for Ofoten	6
5.1.3	Senterfunksjoner	6
5.2	Arbeidsmarked	6
5.2.1	Utpendling.....	7
5.2.2	Innpendling.....	8
5.3	Tjenester og struktur	8
5.3.1	Barnehager	8
5.3.2	Grunnskole	8
5.3.3	Helse og Omsorg	8
5.3.4	Næring/Plan/Utvikling.....	9
5.3.5	Kultur	9
5.3.6	Administrasjon	9
5.3.7	Interkommunale samarbeidsordninger i dag.....	9
5.4	Økonomi – Status	9
5.4.1	Netto driftsresultat og netto lånegjeld	9
5.4.2	Endring i gjeld ved sammenslåing, per innbygger	9
5.4.3	Driftsinntekter per innbygger	10
5.4.4	Fondsbeholdning per innbygger	10
5.4.5	Akkumulert underskudd, sum for kommunen	11
5.4.6	Akkumulert underskudd per innbygger	12
5.4.7	Gebyrnivå, status.....	12
5.4.8	Eiendomsskatt, status	12
5.5	Økonomisk potensial for kommunealternativet Ofoten.....	12
5.5.1	Gebyrnivå i kommunealternativet Ofoten.....	12
5.5.2	Eiendomsskatt i kommunealternativet Ofoten	13
5.5.3	Umiddelbart potensial.....	13
5.5.4	Potensial på sikt.....	13

5.6	Demokrati	13
6	Kumlokk.....	13
7	Fremtidig fylkestilknytning	14
8	Overordnede målsettinger for kommunealternativet.....	14
8.1	Utviklingsbilder	14
9	Formalia.....	14
9.1	Navn på ny kommune.....	14
9.2	Kommunevåpen.....	14
9.3	Kommunesenter	15
10	Samisk språk og kultur	15
11	Lokalisering av fellesadministrative funksjoner	15
12	Tjenestetilbud.....	15
12.1	Status	15
12.2	Tjenestetilbud i ny kommune	15
13	Politisk organisering	15
13.1	Målsettinger.....	15
13.2	Skisse til styringsmodell	15
14	Administrativ organisering	15
14.1	Målsettinger.....	15
14.2	Skisse til styringsmodell	15
15	Vurderinger av nye oppgaver.....	16
15.1	Nye oppgaver, ekspertutvalget og stortingsmeldingen	16
15.2	Fortsatt behov for interkommunale løsninger	16
16	Informasjon og kommunikasjon.....	16
17	Retningslinjer for personalbehandling.....	16
17.1	Gjeldende rett	16
17.2	Endring kommunestruktur.....	16
17.3	Forslag til retningslinjer	16
18	Oppsummering og konklusjoner	16
18.1	Videre prosess.....	16
19	Kilder og henvisninger	17

2 Sammendrag

Hovedkonklusjoner.

3 Målsettinger for kommunereformen

Limes inn fra han stat.

4 Kriterier for god kommunestruktur

Expertutvalget.

5 Statusbilder for demografi, tjenester, økonomi og demokrati

---

5.1 Demografi

(Folketall pr. 1.1.2014)

	Areal	Folketall	Skoler	Eldreinstitusjoner	Barnehager
Evenes Ballangen Narvik	252,3	1 391	1	1	2
Tjeldsund Tysfjord	318,8	1 256	3	1	3
Sum					

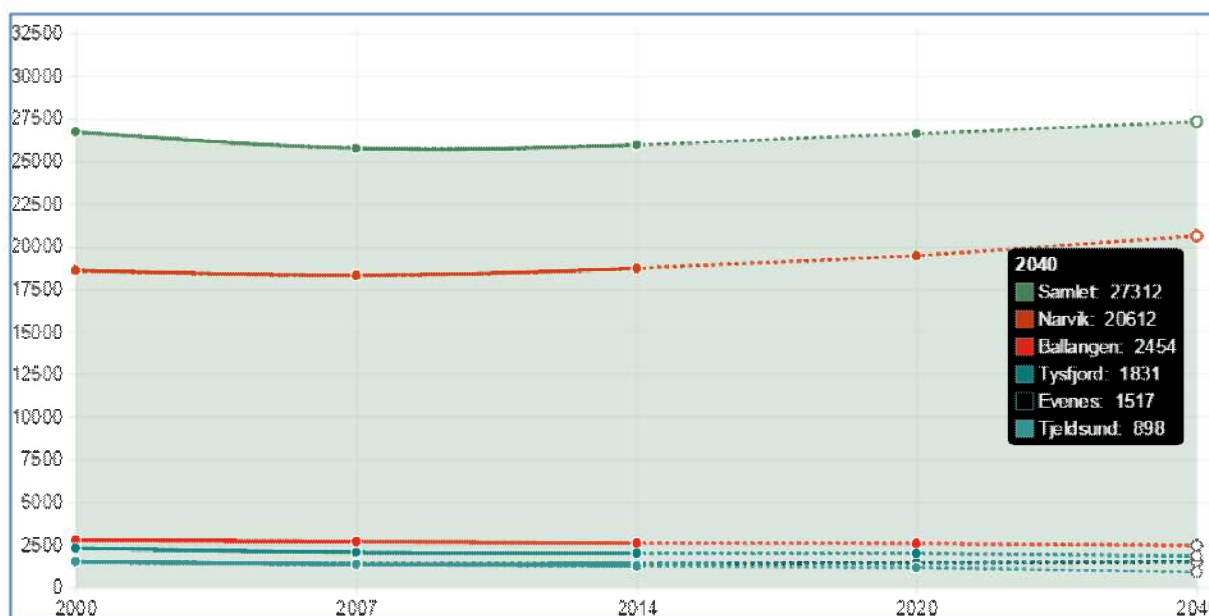
5.1.1 Befolknings sammensetning

SSB

	Totalt	0- 1 år	2 - 5 år	6 -15 år	16-67 år	67-79år	80 år +
Evenes Ballangen Narvik	1 391	24	54	168	851	197	97
Tjeldsund Tysfjord	1 256	29	43	129	758	192	105
Sum							

5.1.2 Befolkningsframskriving for Ofoten (Basert på SSB, middelalternativet)

	Totalt	0- 1 år	2 - 5 år	6 -15 år	16-67 år	67-79år	80 år +
2020							
2030							
2040							
Andel 2040							
Landet 2040							

5.1.3 Senterfunksjoner

Avstander fra dagens kommunesentre i avstand og reisetid til Narvik.
Litt klipp fra Telemarkforskning.

5.2 Arbeidsmarked ¹

Data er hentet fra SSBs pendlingstall for 2013. Ta inn Litt klipp fra Telemarkforskning.

¹ Kilde: <http://www.nykommune.no/#!/kommuner/373-374-370-343-372>

5.2.1 Utpendling

SAMLET	12	10	203	195	169	94	71	732
	352	888	HARSTA D	TROMS Ø	OSLO	BODØ	SKÅNLA ND	ANDR E
EVENES	580	362	46	44	40	14	13	61
	ARBEID S- TAKER E	PENDL ER IKKE	HARSTA D	NARVI K	SKÅNLA ND	TJELDSU ND	OSLO	ANDR E
BALLANG EN	1 119	712	259	15	15	14	12	92
	ARBEID S- TAKER E	PENDL ER IKKE	NARVIK	OSLO	TROMSØ	ANDØY	BODØ	ANDR E
TYSFJOR D	902	723	39	28	23	17	9	63
	ARBEID S- TAKER E	PENDL ER IKKE	HAMAR ØY	BODØ	NARVIK	HADSEL	STEIGEN	ANDR E
NARVIK	9 178	8 225	162	131	68	65	48	479
	ARBEID S- TAKER E	PENDL ER IKKE	TROMS Ø	OSLO	HARSTA D	BALLANG EN	BODØ	ANDR E
TJELDSUN D	573	363	76	41	26	14	8	45
	ARBEID S- TAKER E	PENDL ER IKKE	HARSTA D	EVENE S	SKÅNLA ND	LØDINGE N	NARVIK	ANDR E

Tabell bør redigeres mht utseende.

5.2.2 Innpendling

SAMLET	10 888	188 SKÅNLAN D	185 HARSTA D	71 TROMSØ	57 HAMARØY	53 GRATANGE N	605 ANDR E
	PENDLE R IKKE						
EVENES	362	110 SKÅNLAN D	63 HARSTA D	41 TJELDSUN D	19 NARVIK	2 BODØ	13 ANDR E
	PENDLE R IKKE						
BALLANG EN	712	65 NARVIK	4 SKÅNLAN D	3 TROMSØ	3 HARSTAD	2 LILLEHAMM ER	22 ANDR E
	PENDLE R IKKE						
TYSFJORD	723	44 HAMARØY	11 BODØ	9 NARVIK	7 BALLANGE N	5 FAUSKE	37 ANDR E
	PENDLE R IKKE						
NARVIK	8 225	259 BALLANGE N	86 HARSTA D	68 TROMSØ	51 GRATANG EN	44 EVENES	557 ANDR E
	PENDLE R IKKE						
TJELDSUN D	363	51 SKÅNLAN D	32 HARSTA D	14 EVENES	10 NARVIK	8 LØDINGEN	22 ANDR E
	PENDLE R IKKE						

Tabell bør redigeres mht utseende.

Noen konklusjoner om interaksjon i Ofoten, og Ofoten som bo- og arbeidsregion.

5.3 Tjenester og struktur

Kjappe nøkkeldata hele veien.

5.3.1 Barnehager

5.3.2 Grunnskole

5.3.3 Helse og Omsorg

5.3.4 Næring/Plan/Utvikling

5.3.5 Kultur

5.3.6 Administrasjon

5.3.7 Interkommunale samarbeidsordninger i dag

Klipp fra NIVI.

5.4 Økonomi – Status

5.4.1 Netto driftsresultat og netto lånegjeld ²

	Netto driftsresultat 2013:	Netto lånegjeld 2013:
Evenes	3,8 %	40,2 %
Ballangen	-1,5 %	80,4 %
Narvik	1,9 %	65,7 %
Tjeldsund	-2,1 %	55,8 %
Tysfjord	-4,1 %	63,7 %
Ofoten	0,8 %	64,7 %

Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommuner har til disposisjon til avsetninger og investeringer.

Netto lånegjeld er langsiktig gjeld fratrukket utlån og ubrukte lånemidler, i prosent av brutto driftsinntektene for samme kommune.

5.4.2 Endring i gjeld ved sammenslåing, per innbygger ³

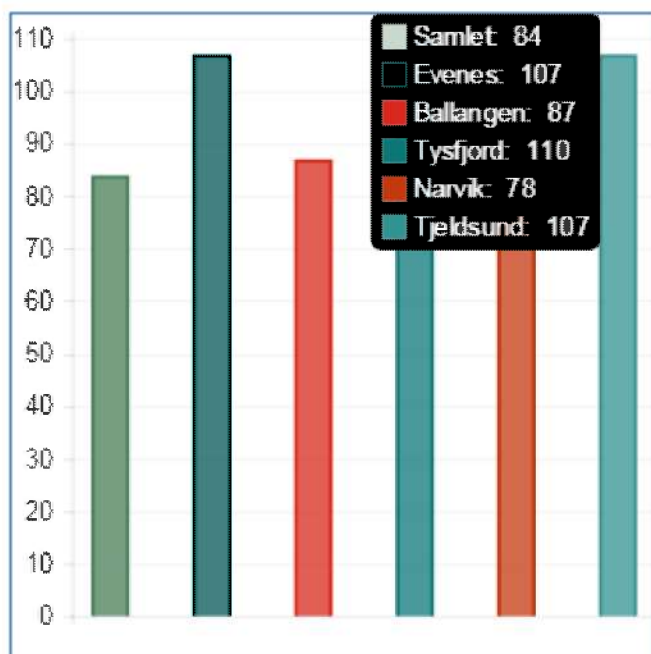
Evenes	+7 636
Ballangen	-19 934
Narvik	+4 965
Tjeldsund	-9 010
Tysfjord	-19 760

² Kilde: <http://www.nykommune.no/#!/kommuner/373-374-370-343-372>

³ Kilde: <http://www.bt.no/spesial/kommunebygger/#!/lagkart>

5.4.3 Driftsinntekter per innbygger ⁴

Driftsinntektene er summen av skatteinntekter, rammetilskudd, øremerkede tilskudd til løpende drift og gebyrer/salgs- og leieinntekter. Tallene vises i 1000 kroner som sum per innbygger. Tallene er hentet fra KOSTRA 2013.

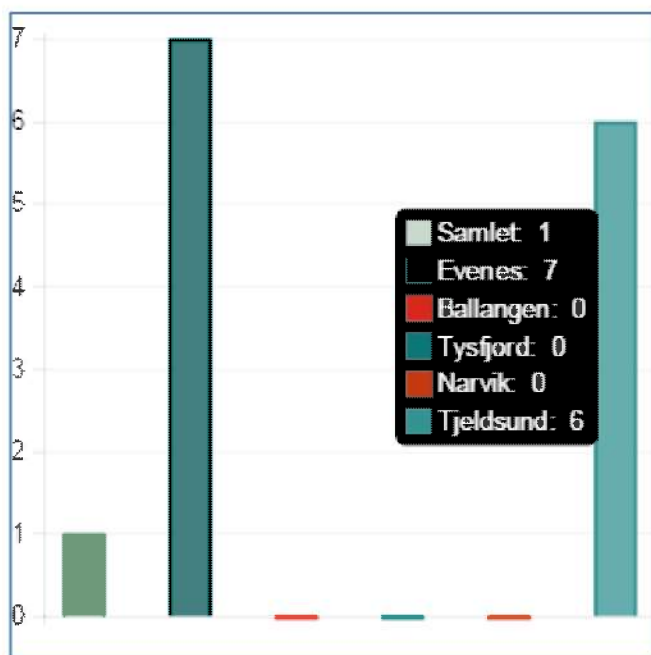

5.4.4 Fondsbeholdning per innbygger ⁵

Kommunenes fondsbeholdning fordeler seg på disposisjonsfond og regnskapsmessig mindreforbruk. Fondene er kommunenes økonomiske reserver. Tallene vises i 1000 kroner som sum per innbygger. Tallene er hentet fra KOSTRA 2013.

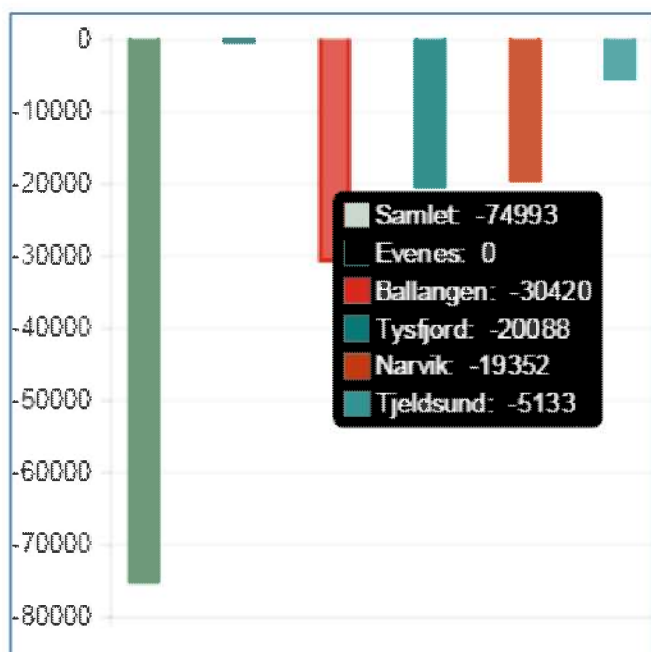
⁴ Kilde: <http://www.nykommune.no/#!/kommuner/373-374-370-343-372>

⁵ Kilde: <http://www.nykommune.no/#!/kommuner/373-374-370-343-372>

5.4.5 Akkumulert underskudd, sum for kommunen ⁶

Kommunenes fondsbeholdning fordeler seg på disposisjonsfond og regnskapsmessig mindreforbruk. Fondene er kommunenes økonomiske reserver. Tallene vises i 1000 kroner som sum for kommunen. Tallene er hentet fra KOSTRA 2013.

⁶ Kilde: <http://www.nykommune.no/#!/kommuner/373-374-370-343-372>

5.4.6 Akkumulert underskudd per innbygger

(Hele 1000, samme kilde)

Evenes	0
Ballangen	12 000
Narvik	1 000
Tjeldsund	4 000
Tysfjord	10 000
Ofoten	3 000

5.4.7 Gebyrnivå, status

Hentes fra Kostra 2013.

Vann:		Avløp:	Renovasjon:
Evenes	Beløp,-	Evenes	Evenes
Ballangen		Ballangen	Ballangen
Narvik		Narvik	Narvik
Tjeldsund		Tjeldsund	Tjeldsund
Tysfjord		Tysfjord	Tysfjord

5.4.8 Eiendomsskatt, status

Evenes	Næring, verker og bruk: 7 prm. Ikke eiendomsskatt på bolig og fritid.
Ballangen	
Narvik	
Tjeldsund	
Tysfjord	

5.5 Økonomisk potensial for kommunealternativet Ofoten

Si litt om sentrale virkemidler, reformstøtte og engangsstøtte, utfasing av inndelingstilskuddet. Med dagens IS, hva er innsparingsbehovet etter utfasing av inndelingstilskuddet. KS'prognosemodell.

5.5.1 Gebyrnivå i kommunealternativet Ofoten

(Ut fra dagens innsats på området)

Vann:	Beløp,-	Litt tekst som omtaler endringer i gebyrer.
Avløp:		
Renovasjon:		

Lage et oppsett som viser endring i gebyrsatser per kommune, samme oppsett som endring i gjeld per innbygger.

5.5.2 Eiendomsskatt i kommunealternativet Ofoten

Bør vise på økonomisk potensial ved full utnyttelse.

Politisk intensjon for framtidig nivå.

5.5.3 Umiddelbart potensial

(Kan tas ut fra år 1)

Politikk, kontroll- og styringssystemer

Strategisk administrasjon

Annet

Summer:

Beløp,- Si noe om forutsetninger for tallene.

5.5.4 Potensial på sikt

(Kan tas ut i løpet av 5 år) Si noe om forutsetninger for tallene.

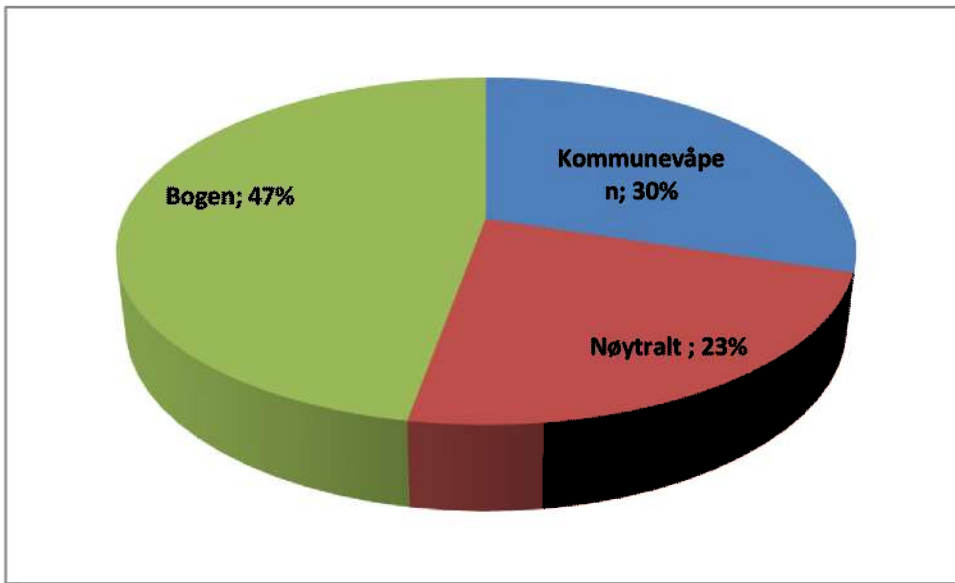
5.6 Demokrati

6 Kumlokk

Oppsettet viser fordeling av hhv. kumlokk med eget kommunevåpen, nøytralt påtrykk og med på påtrykk BOGEN. Sistnevnte viser produksjonssted.

Bør vurderes om kostnader med utskiftning skal tas inn, eller om høy andel med BOGEN skal få konsekvens for valg av navn på ny kommune.

7 Fremtidig fylkestilknytning

Telemarkforskning + drøfting av maktstrukturer i nord.

8 Overordnede målsetninger for kommunealternativet

(Drøftes og utvikles i felles møte)

8.1 Utviklingsbilder

9 Formalia

9.1 Navn på ny kommune

(Kriterium: Best egnet for profilering av ny kommune)

9.2 Kommunevåpen

(Kriterium: Nytt, eller velge ut fra estetiske kvaliteter og/eller symbol som kommunene ønsker å bli identifisert med?)

9.3 Kommunesenter

Narvik.

10 Samisk språk og kultur

---

11 Lokalisering av fellesadministrative funksjoner

---

12 Tjenestetilbud

12.1 Status

Litt spisset om dagens prinsipp, det som ikke framgår foran.

12.2 Tjenestetilbud i ny kommune

Endret organisering av omsorgstjenester og institusjoner for eldre og funksjonshemmede, skolestruktur, eventuelle samlokaliseringer av hjelpemidler, storkjøkken, ønske/behov for tiltak på, etc. m.m.

13 Politisk organisering

13.1 Målsettinger

13.2 Skisse til styringsmodell

14 Administrativ organisering

14.1 Målsettinger

14.2 Skisse til styringsmodell

15 Vurderinger av nye oppgaver

15.1 Nye oppgaver, ekspertutvalget og stortingsmeldingen

15.2 Fortsatt behov for interkommunale løsninger

Renovasjon
Andre?

16 Informasjon og kommunikasjon

---

17 Retningslinjer for personalbehandling

17.1 Gjeldende rett

Kjapp gjennomgang av AML og HTA, generelt.

17.2 Endring kommunestruktur

Kort om inndelingslova, eksisterende kommuner avvikles og en ny etableres. Dvs. at «gjeldende rett» gjelder.

17.3 Forslag til retningslinjer

18 Oppsummering og konklusjoner

Behov for grensejusteringer?

18.1 Videre prosess

Beskrive hovedtrekk i prosessen

- Etter evt. vedtak om å gå videre med alternativet og til endelig vedtak om sammenslåing.
- Og etter kgl. Resolusjon fram til 1.1.2020.

19 Kilder og henvisninger

Plukke herfra:

<http://www.evenes.kommune.no/sentrale-utredninger-og-verktoy>

<http://www.evenes.kommune.no/lokale-utredninger>

<https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/Rundskriv-til-lov-av-15-juni-2001-nr-70-om-fastsetjing-og-endring-av-kommune--og-fylkesgrenser-inndelingslova-/id2001441/>

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte torsdag den 01.10.15 på Rådhuset, Vågaholmen

Av 17 medlemmer var 16 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 058/2015: KOMMUNEREFORM: PRESENTASJON AV FAKTAGRUNNLAG SALTEN

Jfr. saksutredning 18715

Rådmannens innstilling:

1. Kommunestyret tar utredning av kommunestruktur Salten til orientering.
2. Kommunestyret tar datagrunnlag «Ny kommune Ytre Salten med Rødøy» bestående av Bodø, Beiarn, Gildeskål, Meløy og Rødøy til orientering.

Vedtak:

Som innstillingen. Enstemmig.

Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret den 02.10.2015.

Brita Kjerpeseth Omnes
Brita Kjerpeseth Omnes

Kopi:

- Rådmannen

18715**K-sak 058/2015**

Saksbehandler: Kitt Grønningsæter

Sakens hjemmelsgrunnlag:

Jnr. ref:

Arkiv:

Klageadgang: nei

Off. dok: ja

KOMMUNEREFORM: PRESENTASJON AV FAKTAGRUNNLAG SALTEN

PROSESS

Kommunestyret i Rødøy har i sak 055/2015 om kommunestruktur, fremdriftsplan og utredningsalternativer vedtatt å utrede alternativet Salten, og gitt rådmannen fullmakt til å jobbe videre med to intensjonsgrunnlag, Salten og Nord-Helgeland. Fremdriftsplan for arbeidet er vedtatt, og må koordineres med samarbeidende kommuner.

Rødøy kommune har blitt invitert til og deltatt i flere møter med Salten regionråd, hvor kommunereform har vært diskutert. Bodø kommune har også invitert flere av randkommunene til Salten til nabopratt, og Rødøy har deltatt i møte med Bodø.

I Salten og Bodø har det vært en aktiv politisk tilnærming, og arbeidet med intensjonsgrunnlag har vært vektlagt som sentralt. Rødøy har ikke deltatt i utredningsarbeidet i regi av Salten regionråd da den ble startet før en kom i dialog med nabokommunene nordover.

Rødøy kommune har etter oppsummering av nabopratten bekreftet overfor øvrige Saltenkommuner at en ønsker delta i arbeidet med intensjonsgrunnlag.

SALTENSTUDIEN I FORHOLD TIL RØDØY

Utredning kommunestruktur Salten (vedlegg 1) har flere alternativer, blant andre null-alternativet, Salten samlet og Ytre Salten bestående av Bodø, Gildeskål, Beiarn og Meløy. Flere av drøftingene kan også være aktuelle dersom en skulle inkludere Rødøy i kommunegrupperingene.

Verktøyet Ny kommune er anbefalt brukt av KMD for å ta frem datagrunnlag for ny kommune. Denne er derfor vedlagt, basert på alternativet Ytre Salten med Bodø, Gildeskål, Beiarn, Meløy og Rødøy (vedlegg 2).

KONKLUSJON

Rødøy kommune har ikke deltatt i utredningen for Salten regionråd, men den vil sammen med datagrunnlaget for «Ny kommune Ytre Salten med Rødøy» bidra til å danne grunnlag for den videre behandlingen av en mulig ny kommune i Salten, eventuelt Ytre Salten.

Kommunestyret i Rødøy har gitt fullmakt til å jobbe videre med to intensjonsgrunnlag – Nord-Helgeland og Salten, og vedtatt fremdriftsplan som er i tråd med fylkesmannens anbefalinger. Det videre arbeidet med intensjonsgrunnlag vil kunne gi ytterligere opplysninger før Rødøy kommune skal gjøre et retningsvalg.

VEDLEGG

1. Utredning av kommunestruktur, BDO for Salten regionråd
  - Sluttrapport
  - Utredningsnotat A – faktagrunnlag
  - Utredningsnotat B – tjenesteyting og myndighetsutøvelse
  - Utredningsnotat C – samfunnsutvikling
  - Utredningsnotat D – demokratisk arena
2. Kommunal- og moderniseringsdepartementet, datagrunnlag «Ny kommune Ytre Salten med Rødøy» bestående av Bodø, Beiarn, Gildeskål, Meløy og Rødøy.
3. Oppsummering nabopraten Saltenkommunene med Rødøy, Røst, Værøy, Tysfjord 5. juni 2015
4. Ny kommune – attraktiv hovedstad i nord. Om fremdrift, Salten regionråd 5. juni 2015

RÅDMANNENS INNSTILLING

1. Kommunestyret tar utredning av kommunestruktur Salten til orientering.
2. Kommunestyret tar datagrunnlag «Ny kommune Ytre Salten med Rødøy» bestående av Bodø, Beiarn, Gildeskål, Meløy og Rødøy til orientering.

Vågaholmen 24. september 2015

Kitt Grønningsæter
Rådmann

Utredning av kommunestruktur Salten regionråd

Oslo, 16. september 2015

INNHOLDSFORTEGNELSE:

1.	INNLEDNING	3
2.	SAMMENDRAG	4
3.	MANDAT, AVGRENSNING OG METODE	6
4.	KORT BESKRIVELSE AV KRITERIER KNYTTET TIL VURDERING AV ALTERNATIVER	7
4.1.	TJENESTEUTØVELSE OG MYNDIGHETSUTØVELSE	8
4.2.	SAMFUNNS- OG NÆRINGSUTVIKLING	8
4.3.	LOKALDEMOKRATI	8
4.4.	ØKONOMI	9
5.	NULL-ALTERNATIVET	10
5.1.	TJENESTEYTER	10
5.2.	SAMFUNNS- OG NÆRINGSUTVIKLING	12
5.3.	LOKALDEMOKRATI	13
5.4.	ØKONOMI	13
6.	SALTENSAMLET	14
6.1.	OVERORDNET BESKRIVELSE AV ALTERNATIVET	14
6.2.	TJENESTEYTER	14
6.3.	SAMFUNNSUTVIKLING	17
6.4.	LOKALDEMOKRATI	19
6.5.	ØKONOMI	22
7.	NORDRE, INDRE OG YTRE SALTEN	31
7.1.	OVERORDNET BESKRIVELSE AV ALTERNATIVET	31
7.2.	TJENESTEYTER	31
7.3.	SAMFUNNSUTVIKLING	34
7.4.	LOKALDEMOKRATI	37
7.5.	ØKONOMI	38
8.	«SALTENFJORDALTERNATIVET»	43
8.1.	OVERORDNET BESKRIVELSE AV ALTERNATIVET	43
8.2.	TJENESTEYTER	43
8.3.	SAMFUNNSUTVIKLING	46
8.4.	LOKALDEMOKRATI	48
8.5.	ØKONOMI	49
9.	OPPSUMMERING	54
9.1.	VURDERING AV ALTERNATIVENE I LYS AV REFORMEN	54
9.2.	BDOs ANBEFALING AV FREMTIDIG KOMMUNESTRUKTUR	57
9.3.	AVSLUTTENDE KOMMENTARER	58
10.	LITTERATURLISTE	59
	OFFENTLIG TILGJENGELIGE ARTIKLER OG RAPPORTER:	59

1. Innledning

Stortinget ga i forbindelse med behandlingen av kommuneøkonomiproposisjonen for 2015 sin tilslutning til at det gjennomføres en kommunereform. Reformen har til målsetting å styrke lokaldemokratiet, og sette kommunene i bedre stand til å møte dagens og fremtidens velferdsoppgaver. Dette skal blant annet skje gjennom å etablere en ny kommunestruktur med færre og mer robuste kommuner.

Prosjektet har som formål å utarbeide et godt grunnlag for kommunene, som er eiere av Salten regionråd til å gjennomføre lokale

prosesser i forbindelse med kommune-reformen.

Oppdraget er utført av BDOs rådgivingsavdeling, og innebærer en utredning av et faktabasert grunnlag, som vil være utgangspunktet for videre analyser. Vårt arbeid er således å anse som et rådgivningsoppdrag der vi, basert på det arbeidet som er gjort, oppsummerer, utdyper og begrunner våre analyser og konklusjoner til oppdragsgiver som er Salten regionråd.

Oslo, 16. september 2015 BDO AS

Morten Thuve

Partner

Sven Erik Antonsen

Prosjektleder

Øistein Harsem

Utreder

2. Sammendrag

I 2014 initierte Regjeringen en kommune-reform med mål om å skape mer robuste kommuner som ivaretar rollene som tjenesteyter, samfunnsutvikler, myndighetsutøver og demokratisk arena på en best mulig måte for sine innbyggere. I forlengelsen av Regjeringens stortingsmelding ble alle kommunene pålagt å utrede mulige kommunesammenslåinger. Salten regionråd, på vegne av regionens kommuner, bestilte således en utredning av kommunestrukturen i Salten-regionen.

Flere av Saltenkommunene har mange store utfordringer. Herunder kan vi nevne fraflytting, svak kommunaløkonomisk soliditet og mangel på en felles samfunns- og næringsstrategi i regionen. Med henblikk på kjente og mindre kjente utfordringer i regionen søkte denne utredningen å svare på følgende spørsmål: Er dagens kommunestruktur hensiktsmessig for å ivareta kommunenes lovpålagte oppgaver og gi innbyggerne et best mulig tjenestetilbud?

På bakgrunn av omfattende analyser av kommunenes rolle som tjenesteyter, myndighetsutøver, samfunnsutvikler og lokaldemokratisk arena finner vi at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig sett opp mot formålene med reformen og de utfordringene som region har og vil stå foran i fremtiden. Det er i all hovedsak tre forhold som gjør at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig. For det første har flere kommuner i regionen store utfordringer knyttet til små fagmiljøer og lav kapasitet internt i egen organisasjon. Disse forholdene gjør de mindre kommunene sårbare for utforutsette hendelser og medfører utfordringer knyttet til å ivareta rollen som myndighetsutøver og tjenesteyter. Dette vil i tillegg påvirke kommunenes evne til å håndtere eventuelle nye oppgaver som blir overført, samt muligheten til å håndtere den fremtidige eldrebølgen. For det andre er dagens kommuner preget av en høy andelsmessig sysselsetting i offentlig sektor og følgelig en lav andel sysselsatte i privat næringsliv sammenlignet med gjennomsnittet for landet. Regionen vil i fremtiden være avhengig av en

helhetlig samfunns- og næringsstrategi som kan søke å videreutvikle næringslivet i regionen. Flere av de små kommunene har ikke prioritert å ha ansatte som jobber aktivt med dette området, noe som gjør det utfordrende å skape en helhetlig strategi i regionen på tvers av alle kommunene. For det tredje har flere av kommunene en svak økonomi. Mange kommuner sliter med ustabile resultater og har en lav investeringsevne. I tillegg vil flere av kommunene ha store utfordringer med et fremtidig investeringsbehov i tjenestene, særlig knyttet til de eldre som et viktig forhold å vurdere i et fremtidsperspektiv. Her mener vi at mange av de små kommunene ikke er rustet til å kunne håndtere dette.

Vi anbefaler derfor at kommunene i Salten ser på mulighetene for å skape nye større kommuner i regionen. Våre analyser av fire scenarier konkluderer med en Stor-Salten kommune som inkluderer alle ni kommuner er det alternativet som er best egnet til å håndtere utfordringene regionen står ovenfor og som samsvarer med intensjonene bak reformen. Innenfor alle de fire utredningstemaene mener vi at Stor-Salten vil gi regionen et bedre utgangspunkt for å videreutvikle regionen.

En storkommune i regionen vil etter vår vurdering ha bedre forutsetninger for å kunne levere god tjenester til innbyggerne i fremtiden ved blant annet å gjøre det mulig å skape større fagmiljøer samt kapasitet i egen organisasjon. Vi mener at mulighetene for kompetanseutvikling og utveksling på tvers av eksisterende kommuner vil bli lettere innad i en ny storkommune. Dette vil kunne gi et mulighetsrom for fagutvikling og følgelig føre til en høyere kvalitet på de tjenestene som kommunen per dags dato leverer. Innenfor myndighetsutøving mener vi at en storkommune vil løse utfordringene knyttet til saksbehandling innenfor barneverns- og tekniske tjenester. Dette mener vi på bakgrunn av at en ny storkommune vil få stor kapasitet internt i egen organisasjon. Dette vil føre til at man er mindre sårbare for utforutsette hendelser og

kan på lengre sikt øke kvaliteten på tjenestetilbudet.

En ny storkommune har også bedre forutsetninger for å satse helhetlig på samfunns- og næringsutvikling i regionen. Regionen samlet har en god næringsstruktur og kan dra fordel av at man har tilgang på ulike naturressurser. Ved å samle ressurser knyttet til utvikling av næringslivet, tror vi at man er bedre rustet til å gjennomføre felles tiltak på tvers av regionen som potensielt vil kunne komme alle områder i en ny storkommune til gode. En ny storkommune er således bedre rustet til å arbeide strategisk med næringsutviklingsarbeid sammenlignet med kommunene hver for seg. I tillegg er det verdt å nevne at regionen i dag har en rekke fellesfunksjoner for alle kommunene, noe som gjør at det er naturlig å se for seg en ny storkommune. Herunder kan vi eksempelvis nevne flyplassen og sykehuset som er lokalisert i Bodø.

Til tross for de mulighetene som en slik storkommune vil kunne gi innbyggerne i regionen mener vi at denne kommunen vil ha utfordringer knyttet til store avstander mellom de ulike distriktene. En slik storkommune er derfor etter vår vurdering avhengig av at man etablerer kommunedelsutvalg med beslutningsmyndighet over blant annet innbyggernære tjenester som helsestasjonstjenester, barnehage og pleie- og omsorgstjenester. I tillegg vil det være et viktig punkt i forbindelse med sonderingene/forhandlingene å avklare ansvarsområdene til kommunedelsutvalgene. Områder som ofte har stort politisk fokus er lokalt samferdsel, næringsutvikling og arealdisponeringer og det må avklares hvordan den nye kommunen skal organisere sitt arbeid med disse oppgavene også.

Avslutningsvis er det verdt å nevne at denne utredningen har også sett på to andre scena-

rier som begge består av tre nye storkommuner. Utredningen finner at de to scenariene også er å foretrekke sammenlignet med dagens null-alternativ.

Vår vurdering av alternativet Nordre, Indre og Ytre Salten er at de to sistnevnte kommunene vil være store nok til at man kan bygge opp tilstrekkelig store fagmiljøer innenfor blant annet tekniske tjenester, barnevern og pleie- og omsorg. For Nord-Salten så vurderer vi det dit hen at man fortsatt vil være for små. Innenfor samfunns- og næringsutvikling vil Indre og Ytre Salten gjenspeile NIBRs bo- og arbeidsmarkedsregionoppdeling av Nordland (med unntak av Meløy). Alle tre kommunene i dette alternativet vil få økt ressurser som kan brukes til nærings- og samfunnsutvikling. Nord-Salten vil fortsatt være relativ liten og vil trolig ha mer begrensede ressurser å avsette til samfunns- og næringsutvikling.

Det siste alternativet bestående av Saltenfjord, Meløy og Nordre-Salten vurderer vi dit hen at Saltenfjord kommune vil være store nok til å kunne bygge opp tilstrekkelig kapasitet i egen organisasjon. Saltenfjord kommune vil således være bedre rustet til å tilby kvalitativt gode tjenester gjennom å etablere større fagmiljøer. Denne kommunen vil også være mindre sårbare i sine myndighetsoppgaver som saksbehandling innenfor barnevern- og tekniske tjenester. Saltenfjord er også en integrert bo- og arbeidsmarkedsregion om vi tar utgangspunkt i NORUTs definisjon av begrepet. Dette gjør at man har et godt utgangspunkt for å videreutvikle samfunns- og næringsutviklingen i den kommunen. Den nye kommunen vil få økt ressurser som kan brukes til strategisk nærings- og samfunnsutviklingsarbeid.

3. Mandat, avgrensning og metode

Dette dokumentet er sluttrapporten i kommunestrukturutredningen i Salten region. Sluttrapporten baserer seg på en serie på fire delutredninger, og må således ses i sammenheng med dette. Sluttrapporten vil omfatte både offentlig kjente og kanskje mindre kjente sammenhenger. Selv om mye er kjent hver for seg, særlig for engasjerte lokalpolitikere og kommunens ledelse, er det ment at sammenstillingen skal gi en helhetlig oversikt som kan danne et felles utgangspunkt for drøftelsene om kommunesamarbeidet.

Mandatet i denne sluttrapporten har vært å utrede fire ulike kommunestrukturalternativer i Salten regionen bestående av fem ulike kommunekonstellasjoner. Scenariene er som følger:

1. Null Alternativet (videreføring av dagens struktur)
2. Salten samlet (for dette scenariet vil alle kommunene danne en ny kommune i regionen)
3. Nordre, Indre og Ytre Salten alternativet bestående av Nordre (Hamarøy og Steigen), Indre (Fauske, Saltdal og Sørfold) og Ytre (Bodø, Beiarn, Gildeskål og Meløy)
4. Saltenfjord alternativet bestående av Nordre (Hamarøy og Steigen), Saltenfjord (Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Saltdal og Sørfold) samt Meløy for seg selv

Utredningen av de ulike alternativene vil være avgrenset til de fire utredningstemaene som tidligere er utredet i de fire delutredningene. Utredningstemaene er som følger:

- Tjenesteproduksjon og myndighetsutøving
- Samfunns- og næringsutvikling
- Lokaldemokrati
- Økonomi

Sluttrapporten inneholder analyser av alternativene samt en oppsummering som inkluderer en vurdering av de ulike alternativene.

BDO ønsker i tillegg at sluttrapporten skal bidra til de lokale prosessene i Salten gjen-

nom å mobilisere sentrale interessenter som; kommunenes politikere, administrativ ledelse og øvrige ansatte. Skape engasjement og entusiasme på den ene siden, og samtidig bidra til en best mulig opplyst og objektiv dialog om konsekvenser av kommunereformen på den andre siden.

Vi har benyttet oss av et kvalitativt studiedesign med innslag av kvantitative analyser. Dette innebærer at kommunene i Salten i all hovedsak vil bli analysert ved hjelp av ulike data hvor vi kombinerer bruk av tall og tekstforståelse for å analysere prosjektets hoveddeler. Denne metodiske innfallsvinkelen gjør at vi kan beskrive og analysere komplekse fenomener som vanskelig lar seg generalisere. I tillegg til dette har vi gjennomført statistiske analyser der utvalget har gjort dette mulig. Et eksempel på dette er sammenhengene mellom valgdeltagelse og befolkningsgrunnlag. Rapporten kombinerer litteraturstudier, dokumentanalyser, samt økonomiske og statistiske analyser.

Målsetningen med valget av metode har vært å maksimere validiteten i utredningen. Det vil si at vi søker å gjøre analysene så presise og gyldige som mulig. Begrensningen med metodene vi har valgt er derimot at funnene ikke lar seg generalisere utover den populasjonen vi har undersøkt. Men ettersom vårt mandat utelukkende omhandlet kommunereformen i Salten mener vi metodene vi har valgt er hensiktsmessige for å få en fullstendig beskrivelse og forståelse av situasjonen i Salten.

Denne delen av analysen har tatt utgangspunkt i ulike informasjonskilder, herunder offentlig tilgjengelige rapporter, dokumenter fra Salten regionråd, samt tall og statistikk fra KOSTRA og SSB. Vi har kombinert ulike informasjonskilder for å kunne skape et oversiktlig bilde over situasjonen blant kommunene i Salten.

4. Kort beskrivelse av kriterier knyttet til vurdering av alternativer

Mandatet i denne sluttrapporten har vært å utrede tre ulike kommunestrukturalternativer i Salten-regionen bestående av fem ulike kommunekonstellasjoner, i tillegg til en vurdering av dagens struktur. For å kunne sammenligne disse alternativene mener vi det er hensiktsmessig å ikke fokusere på de ulike kommunekonstellasjonene som separate case-studier, men heller se på alternativene i en større kontekst hvor hele regionen blir vurdert. Dette gjør vi for lettere å kunne sammenligne de tre nye alternativene med hverandre, samtidig som vi også kan vurdere konsekvensene for regionen som en helhet. Scenariene er som følger:

1. Null Alternativet (videreføring av dagens struktur)
2. Salten samlet (for dette scenariet vil alle kommunene danne en ny kommune i regionen)
3. Nordre, Indre og Ytre Salten alternativet bestående av Nordre (Hamarøy og Steigen), Indre (Fauske, Saltdal og Sørfold) og Ytre (Bodø, Beiarn, Gildeskål og Meløy)
4. Saltenfjord alternativet bestående av Nordre (Hamarøy og Steigen), Saltenfjord (Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Saltdal og Sørfold) samt Meløy for seg selv

Disse tre kommunestrukturalternativene er valgt ut i samarbeid med regionens rådmenn og baserer seg på ulike kriterier knyttet til dagens samfunnsstruktur i region Salten samt vedtak om sammenslåing fra de ulike kommunestyrene i regionen. Alternativ 2 - Salten samlet, inngår som en av de tre nye strukturalternativene basert på en antakelse om at det allerede eksisterer en slags identitet knyttet til region Salten, at det allerede eksisterer regionale samarbeid på en rekke tjenesteområder og at det på generelt grunnlag bør vurderes minst ett storkommunealternativ. Dette samarbeidet har blitt initiert av Bodø kommune.

Nordre, Indre og Ytre Salten pluss Saltenfjord alternativene er valgt ut som alternativer til å ha en regionovergripende storkommune.

Nordre, Indre og Ytre Salten er basert på NI-BRs inndeling etter *Bo- og arbeidsmarkedsregioner*, mens Saltenfjord alternativet er basert på NORUT sin *Utvidede bo- og arbeidsmarkedsregioner*. Det er også lagt til grunn mengden av IKS som eksisterer mellom de ulike kommunene da det er rimelig å anta at dette er en god indikator for hvilke kommuner som finner det naturlig å samarbeide.

Denne rapporten har, i tillegg til å ta utgangspunkt i dagens status, et fremtidsrettet perspektiv. Dette innebærer at vi gjør vurdering av hvordan en kommunestruktur kan organiseres på best mulig måte for å håndtere de utfordringene og mulighetene som regionen vil ha i et 50-års perspektiv.

Det er viktig å påpeke at vurdering av mulige effekter av opprettelsen av nye kommuner inneholder mange usikkerhetsmomenter. Dette omhandler både omfanget av effekter, og ikke minst når de forventede effektene kan realiseres. Flere studier som har tatt for seg konsekvensene av reformen i Danmark (inkludert vår egen spørreundersøkelse til danske rådmenn) finner, med noen unntak, få direkte effekter som følge av kommunereformen. Med unntak av at danske kommuner har fått bedre kontroll på økonomien og har i tillegg fått bedre kompetanse og kapasitet i egen organisasjon, så er det vanskelig å si noe om hvorvidt man har klart å bedre kvaliteten på tjenester som leveres. I tillegg er det usikkerheter knyttet til hvorvidt lokaldemokratiet er styrket eller svekket. Det er med andre ord hensiktsmessig å lage et skille mellom direkte og indirekte effekter og konsekvenser av en endret kommunestruktur i regionen. Et eksempel på en direkte effekt kan være en større sentraladministrasjon (gitt at man velger å sentralisere dette). Et eksempel på en indirekte effekt kan være muligheten til å videreutvikle tjenestetilbudet som følge av at en ny kommune får tilgang på økt kapasitet og kompetanse som følge av at man blir større.

Vurderingen av mulige positive effekter (direkte eller indirekte) vil derfor på flere områ-

der bli en vurdering av mulighetsrommet som nye større kommuner kan få i årene som kommer. Vil nye kommuner være bedre i stand til å håndtere den fremtidige eldrebølgen? Vil en ny kommune være bedre rustet til å ivareta kommunens rolle som myndighetsutøver? Slike spørsmål er av sentral karakter i en vurdering av alle de ulike alternativene.

I tillegg er det viktig å påpeke at slike vurderinger nødvendigvis vil medføre flere av de

samme vurderingene på ulike alternativer. Dette er fordi det er svært vanskelig å kunne gjøre klare skiller mellom nye kommuner med tilnærmet likt befolkningsgrunnlag.

Før vi går i gang med å vurdere de ulike scenariene vil vi først kort redegjøre for hvordan vi ønsker å vurdere de ulike utredningstemaene innenfor de ulike scenariene.

4.1. Tjenesteutøvelse og myndighetsutøvelse

I en vurdering av dette utredningstemaet vil vi i all hovedsak fokusere på mulighetsrommet som kan finne sted innenfor de viktigste tjenesteområdene. Herunder vil vi blant annet vektlegge hvorvidt man vil kunne få bedre kapasitet i kommunen slik at man kan frigjøre midler til å videreutvikle tjenestetilbudet. Vi vil i den forbindelse gjøre vurderinger av hvorvidt en ny kommune vil kunne dra nytte av stordriftsfordeler.

I tillegg vil vi gjøre strukturelle vurderinger av de ulike tjenestene på basis av dagens tjenesteproduksjon. Relevante spørsmål herunder er hvorvidt en ny kommunestruktur vil ha direkte

effekt på lokaliseringen av dagens tjenesteproduksjon.

I vurderingen av effektene på myndighetsutøvelse vil vi i all hovedsak fokusere på hvorvidt de nye kommunene på lang sikt vil være bedre i stand til å ivareta rollen som myndighetsutøver. Herunder vil det være sentralt å se på hvorvidt nye kommuner i regionen vil ha bedre forutsetninger for å skape større fagmiljøer med bedre kapasitet innenfor eksempelvis tekniske tjenester og barnevernstjenester. Vi vil i tillegg drøfte hvorvidt nye større kommuner vil være bedre i stand til å redusere omfanget av inhabilitet.

4.2. Samfunns- og næringsutvikling

I en vurdering av dette området vil vi fokusere på kommunenes rolle som samfunns- og næringsutvikler. Herunder vil vi blant annet fokusere på hvorvidt endringer i kommunestruktur kan få konsekvenser for utviklingen i eksempelvis bo- og arbeidsmarkedsregioner, og hvordan de ulike alternativene er med tanke på næringsstrukturer og pendling.

Vi har i tillegg vektlagt å fokusere på de fremtidige kommunenes mulighet til å arbeide

systematiske med næringsutvikling. I vurderingen av effektene vil vi i all hovedsak fokusere på å vurdere hvorvidt de nye kommunene vil på lang sikt være bedre i stand til å ivareta rollen som samfunnsutvikler. Herunder vil det være sentralt å se på hvorvidt nye kommuner i regionen vil ha bedre forutsetninger for å skape større fagmiljøer med bedre kapasitet innenfor eksempelvis planarbeidet.

4.3. Lokaldemokrati

I utredningsnotat D gjorde vi en analyse av det lokalpolitiske landskapet i Salten og tok for oss eventuelle lokalpolitiske konsekvenser av en endring i regionens kommunestruktur. Alle kommunene i Salten praktiserer i dag en

formannskapsmodell, med noe variasjon i tilhørende utvalgsstruktur. Det er lite som tyder på at det vil ha stor nytteverdi å gå over til en parlamentarisk modell. Dette med bakgrunn i befolkningsgrunnlaget og de økte

kostnadene som er knyttet til en slik modell. BDOs generelle anbefaling er dermed å videreføre formannskapsmodellen uavhengig av ny fremtidig kommunestruktur.

Under formannskapsmodellen er det flere lovpålagte organ som kommunene allerede er kjent med fra dagens struktur. Disse er nærmere beskrevet i utredningsnotat D: kommunestyre, formannskap, administrasjonsutvalg, kontrollutvalg, valgstyre, eldreråd og råd for funksjonshemmede. Ut over det som er lovpålagt vil man måtte ta stilling til hvorvidt man vil opprette egne saksforberedende organ til kommunestyret (kommunestyrekomiteer) eller delegere avgjørelsesmyndighet til faste utvalg med definerte ansvarsområder. Sistnevnte modell med faste utvalg er den mest utbredte blant dagens kommuner i regionen og vil dermed være godt kjent. Bodø har som eneste kommune i Salten praktisert en modell som kombinerer bruken av faste utvalg og kommunestyrekomiteer. Det kan være interessant å se på om dette er en modell som

med fordel kan videreføres i flere av de foreslåtte alternativene under kommunereformen. I tillegg vil vi også vurdere mulighetsrommet i kommuneloven, som er rettet mot kommunedelsutvalg.

Vår kartlegging viser at per i dag har alle kommunene i Salten valgt å ha flere kommunestyrerepresentanter enn lovens minstekrav. Totalt finnes det dermed 209 folkevalgte kommunestyrerepresentanter fordelt på de ni Saltenkommunene. Kommuneloven legger ingen føringer for maksimum antall kommunestyrerepresentanter, men det er ingen tvil om at de ulike alternativene for sammenslåing også vil medføre en sterk reduksjon i antallet kommunestyrerepresentanter totalt sett i regionen. BDO har derfor adressert hvordan man best mulig kan tilrettelegge for at man selv med færre kommunestyrerepresentanter fortsatt klarer å ivareta ombudsrollen og sikre innbyggermedvirkning i beslutningsprosessene i etterkant av kommunereformen.

4.4. Økonomi

Som del av den økonomiske gjennomgangen for det enkelte alternativ vil vi sammenfatte status og utfordringer for de aktuelle kommunene som inngår i alternativet, samt en overordnet vurdering av økonomiske konsekvenser. Vi vil også se på effekter i forhold til inntektsoverføringer og øvrige tilskuddsordninger som vil være gjeldende ved det enkelte alternativ. Det er i samråd med oppdragsgiver besluttet at den økonomiske vurderingen av de ulike alternativene skal være på

et overordnet og generelt nivå, og det vil derfor ikke bli gjort forsøk på å regne ut innsparingspotensialer eller lignende innenfor de ulike tjenestoområdene. Dette hovedsakelig på grunn av usikkerheten som vil være knyttet til slike beregninger. Vi vil i tillegg vurdere konkrete tilskudd og økonomiske virkemidler som følge av de ulike alternativene og i tillegg se på inntekter og påvirkning på konsekvenskraft og andre inntekter knyttet til kraft.

5. Null-Alternativet

5.1. Tjenesteyter

5.1.1. Vurdering av primærtjenestene

Barnehagesektoren

Gjennomgangen i delrapport B viste at utgiftene knyttet til dette tjenesteområdet varierer forholdsvis lite mellom kommunene, med unntak av Sørfold som i 2013 hadde de høyeste utgiftene. Gjennomsnittet for Saltenkommunene vedrørende utgiftene er derimot noe høyere sammenlignet med gjennomsnittet for Nordland og landet uten Oslo. Kommunene i Salten bruker i gjennomsnitt 9 500 kroner mer per barn i barnehagealder sammenlignet med gjennomsnittet for landet. Årsakene til dette skyldes blant annet fraværet av private barnehager i flertallet av kommunene, flere små

barnehager og høy andel ekstra ressurser til styrket tilbud for førskolebarn. Et annet viktig moment er reiseavstandene i regionen og innad i flere kommuner som medfører klare smådriftsulempere. En ny kommunestruktur vil nødvendigvis ikke ha de dramatiske endringene på barnehagesektoren i Salten, ettersom barnehagene mest sannsynlig vil være lokalisert der de er per dags dato. Dette innebærer at dagens null-alternativ ikke nødvendigvis vurderes dårligere sammenlignet med eksempelvis Saltensamlet.

Grunnskolesektoren

I delrapport B så vi at det var relativt store forskjeller mellom kommunene i region vedrørende utgifter til dette tjenesteområdet. Analysene viste klare stordriftsfordeler knyttet til det å være en stor kommune er en årsaksfaktor som forklarer mye av variasjonen i utgifter. Større kommuner, som Bodø, har ofte større skoler sammenlignet med de mindre kommuner. En ny kommunestruktur vil nødvendigvis ikke ha de store endringene på

grunnskolesektoren i Salten ettersom skolene vil være lokalisert der de er per dags dato. Dette innebærer at smådriftsulempene fortsatt vil være til stede ettersom man er avhengig av å beholde skoler i små kommuner hvor det er relativt sett få barn. Slik sett vurderer ikke vi det dit hen at null-alternativet er lavere enn de øvrige alternativene i denne analysen.

Pleie- og omsorgssektoren

For dette tjenesteområdet har våre analyser (delrapport B) vist at Bodø har de laveste utgiftene per innbygger. Med unntak av Bodø var det ellers store variasjoner mellom kommunene innenfor både hjemmetjenester og institusjonstjenester. Årsakene til forskjeller mellom kommunene skyldes mange ulike faktorer, som andel brukere, og brukertyngde. Uavhengig av hvilke kommuner som ønsker å slå seg sammen vil fortsatt tjenestene måtte produseres lokalt i de ulike tettstedene i Saltenregionen. Dette innebærer at man ikke nødvendigvis kan dra fordel av stordriftsforde-

ler vedrørende den daglige utførelsen av hjemmetjenester og institusjonstjenester.

Det som derimot er klart er at flere av kommunene i regionen vil ha store utfordringer knyttet til å håndtere de utfordringene som den ventede eldrebølgen vil medføre for kommune-Norge. Mindre kommuner vil også ha store utfordringer knyttet til eventuelle nye oppgaver som overføres til kommunene i forbindelse med gjennomføringen av kommunereformen.

For Salten spesielt forventer man en relativt stor økning i antall eldre. Dette vil påvirke

både behovet for kompetanse og evnen til å tilby kvalitativt gode tjenester. Fra våre samtaler med representanter fra kommunene er det flere som har informert om at man har utfordringer knyttet til rekruttering av personell.

Fra 1. januar 2016 skal også alle kommuner ha etablert et øyeblikkelig døgntilbud. Dette tilbudet er rettet mot pasienter som har behov for medisinsk behandling, men hvor man

Barnevernstjenesten

Innenfor barnevernstjenesten var det spesielt to kommuner (Steigen og Hamarøy) som skilte seg ut med et høyt ressursbruk per innbygger i målgruppen. For Hamarøy skyldes dette i stor grad (mer enn 50 % av nettoutgiftene i 2013) at de har et botiltak for enslige mindreårige flyktninger (Hamarøy internasjonale senter). Steigen, som er den andre kommunen med høyere forbruk til dette tjenesteområdet, har hatt en markant økning i utgiftene de siste fem årene.

5.1.2. Myndighetsutøvelse

Flere av de små kommunene i Salten gav uttrykk for at det kunne være utfordringer knyttet til for tette bånd mellom ansatte og innbyggere. Innenfor enkelte tjenesteområder er det blant annet etablert faste samarbeid ved inhabilitet. I vår gjennomgang av dagens status innenfor myndighetsutøvelse har vi også sett at flere kommuner i regionen har utfordringer knyttet til små fagmiljøer og følgelig begrenset kapasitet i egen organisasjon. Med unntak av regionens største kommune Bodø, mener vi at dagens struktur vil medføre at

ikke har behov for sykehusinnleggelse. Per dags dato vurderer vi det dit hen at dette er en utfordring for de fleste kommunene i Salten (med unntak av Bodø).

Vi vurderer det derfor slik, på bakgrunn av den forventede demografiske utviklingen og behovet for nye tjenester og utfordringer man har i dag, at dagens kommunestruktur er mindre hensiktsmessig sammenlignet med de andre alternativene.

For de aller fleste kommunene i Salten er dette et tjenesteområde som er forholdvis lite målt i antall ansatte, men som kan være svært kostnadskrevenne om ikke kommunene har personell med kompetanse og erfaring til å drive tjenesten. Vi vurderer derfor nullalternativet til å være utfordrende for kommunene i fremtiden og at man således kan utnytte synergieffekter ved en eller flere sammenslåinger i regionen.

man også i fremtiden vil være sårbare for uforutsette hendelser innenfor dette området. Dette kan følgelig løses ved opprettelsen av flere interkommunale samarbeid, men vi mener at det har negative lokaldemokratiske sider som ikke gjør slike etableringer ønskelige.

Vår konklusjon er derfor at dagens kommunestruktur, for flertallet av dagens kommuner, gjør det utfordrende å ivareta dagens rolle som myndighetsutøver.

5.1.3. Administrasjon

Våre analyser viser at Bodø kommune har de laveste utgiftene per innbygger. Analysene viser også at de minste kommunene har de høyeste utgiftene til dette tjenesteområdet. Dette samsvarer med analyser av andre kommuner. Årsaken til dette er vanligvis at både små og store kommuner er avhengig av å ha enkelte grunnfunksjoner som rådmann, øko-

nomiansvarlig, personalansvarlig osv., som andelsmessig vil ta større del av de totale ressursene som kommunene har til rådighet.

Fra den danske reformen har vi sett at kommunen er betraktelig styrket med tanke på administrativ kompetanse og kapasitet. Vi vurderer det derfor dit hen at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig med

tanke på å sikre tilstrekkelig kompetanse og

kapasitet i regionen som en helhet.

5.1.4. Demografi

Prognosene for regionen som helhet viser at det vil være en markant økning i antall eldre i alle kommunene i Salten. Ut i fra statistikken ser vi det vil være en stor endring for gruppen mellom 80-89 år. Dette er en gruppe som har større behov for kommunale omsorgstjenester. Den neste endringen som ser ut til å inntruffe er en økning i aldersgruppen over 90 år. Befolkningsprognosen synliggjør at denne trolig skjer rundt 2030 for samtlige kommuner i Salten.

I tillegg synliggjør analyser av forholdet mellom antall personer som er i aldersgruppen 20-66 år sett opp mot de som er over 80 år, at kommunene vil oppleve utfordringer relatert til endringer i befolkningsstrukturen. Behovet for å tiltrekke seg arbeidsføre personer vil derfor være stort for at kommunen skal kunne håndtere blant annet den forventede befolkningsveksten.

5.2. Samfunns- og næringsutvikling

Som det fremkommer av beskrivelsen i delrapport C har det skjedd en utvikling som trekker kommunene i Salten tettere sammen, og med de planlagte prosjektene knyttet til samferdsel vil denne utviklingen fortsette. Regionen har også fått en kraftig forbedring i bredbåndsdekningen.

Til tross for utviklingen som har funnet sted de seneste årene så er det et faktum at regionen er preget av store geografiske avstander som gjør at det tar lang tid å forflytte seg mellom kommunesentrene i regionen.

Forbedringene innenfor kommunikasjon og infrastruktur vil trolig ikke alene være tilstrekkelig for at man kan definere Salten som et naturlig utviklingsområde, men dette bør også sees i sammenheng med mulighetene for fremtid organisering av kommunene ut fra ulike alternativer.

I delrapport A gjennomgikk vi blant annet bo- og arbeidsmarkedsregioner. Ved å ta utgangspunkt i NORUTs definisjon finnes det kun en velintegreert bo- og arbeidsmarkedsregion i Salten. Kommuner som Meløy, Hamarøy og Steigen ansees ikke for å være en del av den-

ne regionen ettersom arbeidsmarkedet ikke er tett nok integrert med de resterende kommunene som er nærmere tilknyttet Bodø. Flere av de mindre kommunene i regionen vurderes også til å være sårbare for eksempelvis konjunkturoendringer ettersom de har liten grad av utpendling og er svært avhengig av en spesifikk bransje. I et regionsperspektiv er samtlige kommuner svært avhengig av offentlig sektor. Man har derfor et stort behov for å kunne tiltrekke seg bedre privat næringsliv.

Tall fra KOSTRA viser at de to største kommunene i regionen, Bodø og Fauske står for nær 50 % av de totale brutto driftsutgiftene på tilrettelegging for næringslivet.

Ser vi dette området i sammenheng med den forventede demografiske utviklingen blir en god og målrettet næringslivsutvikling enda viktigere i årene som kommer. Regionen vil ha store utfordringer knyttet til en stadig eldre befolkning, samt et forventet nedadgående befolkningsgrunnlag som følge av sentralisering. Vi vurderer det derfor dit hen at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig med tanke på fremtidig næringsutvikling i regionen.

5.3. Lokaldemokrati

Analysene av lokaldemokratiet i Salten har vist at de største kommunene har noe lavere valgdeltagelsen. Til tross for dette finner vi ikke at det er en direkte sammenheng mellom antall innbyggere og politisk deltagelse.

Våre analyser peker på flere forhold som tyder på at mindre kommuner som Beiarn, Salt- dal, Steigen, Meløy og Hamarøy har lokalpoli- tiske utfordringer. Herunder kan vi eksempel- vis nevne rekruttering av listekandidater i forkant av kommunevalg. For flere av disse kommunene kan vi heller ikke registrere ek- sempler på innbyggerinitiativ. Dette ble også tatt opp som en svakhet i forbindelse med oppstart av denne utredningen. Årsakene til dette kan selvfølgelig være mange, og rele- vante forklaringer kan være fraflytting, end- ret demografi og for stor nærhet mellom inn- byggerne og de folkevalgte.

En annen interessant utfordring omhandler kapasiteten til de folkevalgte representante-

ne. I et lokaldemokratisk perspektiv dreier dette seg om politikernes evne og mulighet til å håndtere mangfoldet av saker som berører svært ulike tjenesteområder. I en tid hvor tjenesteområdene har blitt så omfattende og så kompleks, er det avgjørende at lokalpoliti- kere har kompetanse og tid til å sette seg inn i saker som fremlegges kommunestyret. I stør- re kommuner som Bodø har man løst dette ved å frikjøpe politikere. I Bodø får hvert parti en ressurs på 0,12 årsverk pr. bystyre- representant. I tillegg får leder av komite for plan, næring og miljø, og leder for komite for levekår 0,5 årsverk i tillegg. I mindre kommu- ner er det i praksis kun ordførerne som er frikjøpt. De små kommunene er således mer avhengig av de folkevalgtes erfaring og kom- petanse.

Vi ser tegn på at flere av kommunene i Salten har lokalpolitiske utfordringer. Hvorvidt dette vil automatisk bli bedre i nye større kommu- ner er det derimot knyttet usikkerhet til.

5.4. Økonomi

Vår gjennomgang av kommunenes driftsresul- tat i delrapport A viser at det er variasjon mellom kommune i Salten. Flere av de mindre kommunene i regionen har hatt store utford- ringer knyttet til å opprettholde stabile gode resultater over tid.

God økonomisk kontroll og styring vil alltid være avgjørende for at kommunene skal kun- ne tilby innbyggerne gode og stabile tjenes- ter. I Salten er spørsmålet derfor om dagens struktur er hensiktsmessig for å kunne oppnå dette?

Vi vurderer null-alternativet dit hen at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig. Dette begrunner vi blant annet med at flere

av kommunene er for små til å kunne sikre gode resultater og tjenester over tid. I tillegg mener vi at større kommuner i regionen vil kunne medføre en mulighet til å sikre økt kapasitet og bedret kompetanse innad i egen organisasjon. Dette er noe de små kommune- ne ikke har økonomisk handlingsrom til å byg- ge opp per dags dato.

Videre er det viktig å påpeke at basert på de signalene som er kommet fra regjeringen vil ikke det økonomiske fundamentet som de små kommunene har i dag bli videreført etter at reformen er gjennomført. Det er varslet at det i forbindelse med kommuneøkonomipro- posisjonen for 2017 vil bli presentert et nytt inntektssystem for kommunene.

6. Saltensamlet

6.1. Overordnet Beskrivelse av alternativet

I dette alternativet vil Salten regionen gå fra ni kommuner til å danne én felles storkom-

mune. Kommunen vil ha et befolkningsgrunnlag på om lag 80.519 innbyggere.

6.2. Tjenesteyter

6.2.1. Vurdering av effektene på primærtjenestene

Barnehage

En ny kommunestruktur vil ikke ha store effekter på barnehagesektoren i Salten, ettersom barnehagene mest sannsynlig vil være lokalisert der de er per dags dato. En ny storkommune vil derfor ha utfordringer knyttet til en spredt barnehagestruktur, men det vil ikke kunne endre seg så lenge det er befolkningsgrunnlag for videre drift av barnehagetjenester i alle dagens kommuner. En ny storkommune vil derimot kunne være bedre i stand til å skape et mer helhetlig og forutsigbart tilbud for innbyggerne ettersom man vil kunne etablere større miljøer som er rettet mot eksempelvis spesialundervisning. Herunder kan man dra nytte av kompetansen til en rekke ansatte og vil kunne således bidra til å gi barn med ekstra behov et bedre tilbud.

Etableringen av en ny storkommune innebærer allikevel at smådriftsulempene fortsatt vil være til stede ettersom man er avhengig av å beholde barnehager i små kommuner hvor det er relativt sett få barn. Det som derimot kan bli endret er innslaget av private barnehager i kommuner som per dags dato ikke har dette. En ny storkommune i Salten vil ha en relativt stor andel med private barnehager. Dette kan bidra til å redusere utgiftene noe på sikt. Videre vil det være mulig for en ny kommune å standardisere oppholdsbetalingen, slik at man utnytter kommunens inntektsmuligheter under forutsetning av at det er politisk tilslutning til dette.

Grunnskole

En ny kommunestruktur vil nødvendigvis ikke ha de store endringene på grunnskolesektoren i Salten, ettersom skolene vil være lokalisert der de er per dags dato. Dette innebærer at smådriftsulempene fortsatt vil være til stede ettersom man er avhengig av å beholde skoler i små kommuner hvor det er relativt sett få barn. En ny storkommune vil derimot kunne være bedre i stand til å gi et bredt tilbud innenfor eksempelvis spesialundervisning og

man vil kunne dra nytte av kompetansen til en rekke ansatte og vil kunne således bidra til å gi barn med ekstra behov et bedre tilbud. Man vil i tillegg ha bedre forutsetninger for å drive fagutvikling og etter- og videreutdanning av lærere. På sikt mener vi derfor at grunnskoletilbudet til regionens barn kan bli styrket som følge av en ny større kommune i regionen.

Pleie- og omsorg

I all hovedsak vil tjenester innenfor dette området også leveres lokalt i de ulike tettstedene i Saltenregionen. Dette innebærer at man ikke nødvendigvis kan dra fordel av stor-driftsfordeler vedrørende den daglige utførel-

sen av hjemmetjenester og institusjonstjenester. Det som derimot er klart er at større kommuner vil kunne være bedre rustet til å håndtere de utfordringene som den ventede eldrebølgen vil medføre for kommune-Norge,

og ha bedre mulighet til å håndtere eventuelle nye oppgaver som overføres til kommunene i forbindelse med gjennomføringen av kommunereformen.

For Salten spesielt så forventer man en relativt stor økning i antall eldre. Dette vil påvirke både behovet for kompetanse og kapasitet til å tilby kvalitativt gode tjenester.

Barnevernstjenesten

Barnevernstjenesten er et av de fagområdene der det er mulig å tenke seg endringer i forlengelsen av en endring i kommunestrukturen. I dag er det lite samarbeid mellom kommune i Salten på dette tjenesteområdet. Hamarøy deltar i et interkommunalt samarbeid med Tysfjord, Beiarn kjøper tjenester fra Saltdal, og Meløy har startet sonderinger med andre kommuner med tanke på å etablere et samarbeid om denne tjenesten. For de aller fleste kommunene i Salten er dette områder som er

Vi vurderer det derfor slik at, på bakgrunn av den forventede demografiske utviklingen, behovet for nye tjenester og utfordringer man har i dag, at man vil kunne få synergieffekter ved å slå seg sammen. Man vil kunne etablere større miljøer som kunne være bedre i stand til å tilby ett bredt spekter av tjenester, og man vil kunne frigi midler som går til administrative stillinger til tjenesteproduksjon.

forholdvis små målt i antall ansatte, men som kan være svært kostnadskrevende om ikke kommunene har personell med kompetanse og erfaring til å drive tjenesten. En ny storkommune vil således være mye bedre rustet til å håndtere komplekse oppgaver innenfor dette tjenesteområdet ettersom man vil kunne dra fordel av samarbeid mellom et mye større antall ansatte. Dette vil videre bidra til å styrke både kompetansen og kapasiteten i Salten vedrørende barnevernstjenester.

6.2.2. Myndighetsutøvelse

En ny storkommune i Salten vil kunne få større kapasitet rettet mot myndighetsutøvelse innenfor eksempelvis barneverns- og tekniske tjenester. Samlet sett vil en ny kommune (forutsatt at man opprettholder alle årsverkene som er knyttet opp til disse tjenesteområdene) ha rundt 250 avtalte årsverk knyttet til barnevern-/sosialtjenesten og ca. 168 årsverk knyttet til tekniske tjenester.¹ Dette vil innebære at mindre kommuner i regionen vil være betydelig mindre sårbare sammenlignet med dagens situasjon.

Videre så har flere av de små kommunene i Salten gitt uttrykk for at det kunne være utfordringer knyttet til for tette bånd mellom ansatte og innbyggere. Innenfor enkelte tjenesteområder er det blant annet etablert faste samarbeid ved inhabilitet. Denne utfordringen vil således bli løst gjennom etableringen av en ny storkommune.

Det vil derimot kunne oppstå stordriftsulepper gjennom en sammenslåing av alle kommunene innenfor dette tjenesteområdet. Flere rapporter har fremhevet det interne samarbeidet om utsatte grupper fungerer relativt godt i små kommuner og at større kommuner har utfordringer knyttet til samordning av tjenester på tvers geografiske områder. Dette mener vi allikevel ikke kan vektes på lik linje med de ovennevnte fordelene. Vi mener således at en ny storkommune vil være bedre rustet med hensyn til både kompetanse, kapasitet og rekruttering sammenlignet med kommunene hver for seg.

---

¹ Tall hentet fra KOSTRA – Sysselsetting i kommunen for 2014.

6.2.3. Administrasjonen

En samlet Saltenkommune vil kunne realisere stordriftsfordeler knyttet til administrasjonstjenester. Årsaken til dette er at både små og store kommuner er avhengig av å ha enkelte grunnfunksjoner som rådmann, økonomiansvarlig, personalansvarlig osv., som andelsmessig vil ta større del av de totale ressursene som kommunene har til rådighet. I tillegg til at man vil ha mulighet til å redusere de samlede utgiftene knyttet til administrasjonstjenester, så vil man også ha mulighet for å øke kompetansen og kapasiteten i organisasjonen. Uavhengig om man velger å sentralisere alle eller deler av administrasjonstjenestene, så vil man i større grad, sammenlignet

med dagens situasjon, ha mulighet til å dra fordel av en bredere og større kompetanse innad i organisasjonen.

Dette vil særlig komme de mindre kommunene til gode, som har fortalt om utfordringer knyttet til å bygge sterke fagmiljøer innenfor administrasjonstjenester. Trolig vil en ny storkommune ikke ha de samme rekrutteringsutfordringene som flere av de små kommunene har i dag. En bedret kompetanse og kapasitet i sentraladministrasjonen vil i tillegg kunne ha positive lokaldemokratiske effekter. En større organisasjon vil i større grad kunne bistå i utredningsarbeid som løpende bestilles av lokalpolitikere.

6.2.4. Redusert behov for interkommunale samarbeid

En ny storkommune i Salten vil ha store effekter på interkommunale samarbeid. I all hovedsak vil det redusere behovet for samarbeid på tvers av ulike kommuner innad i regionen.

Herunder finner vi følgende samarbeid som vil bli overflødig i ny storkommune fordelt på ulike tjenester:

Administrasjon

- Interkommunal kommunerevisjon i Salten
- Felles kontrollutvalgssekretariat i Salten
- Felles samarbeid om innkjøp av tjenester i Salten
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Gildeskål
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Beiarn
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Saltdal
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Sørfold

Pleie- og omsorgstjenester

- Helse- og miljøtilsyn Salten IKS
- Legevaktsamarbeid Bodø-Beiarn
- Fauske/Sørfold Legevakt
- Jordmortjeneste Fauske-Sørfold

Barnehage og Grunnskole

- PPT Indre Salten som inkluderer Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen
- RKK Indre Salten som består av Meløy, Gildeskål, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen
- 4k-samarbeid om muntlig eksamen i Indre-Salten som inkluderer Steigen, Sørfold, Fauske, Saltdal og Beiarn.
- Felles skoleskyss indre Salten som inkluderer Sørfold, Fauske og Saltdal
- Grunnskolesamarbeid Sørfold-Fauske
- Grunnskoletjenester Rødøy-Meløy

Barnevern og Sosialtjenester

- Beiarn og Saltdal interkommunale samarbeid om barnevernstjenester
- NAV hjelpemiddelsentralen som inkluderer alle Saltenkommunene
- Samarbeid mellom barnevernledere Salten som inkluderer alle Saltenkommunene

Samarbeid på andre områder

- Salten Brann IKS
- Geodatasamarbeid Salten
- Salten Kartdata AS
- Regionalt næringsfond Salten
- IRIS Salten IKS som inkluderer avfallshåndtering, interkommunal utvikling og strategisk eierskap
- Salten Friluftsråd

I tillegg vil interkommunale samarbeid som også involverer kommuner utenfor Salten bli berørt. Disse vil følgelig måtte endres som følge av en ny storkommune i Salten. Eksempler på dette er:

- PPT Bodø, Verøy og Røst
- Krisesenteret i Salten (som eies av Bodø og inkluderer Røst og Verøy i tillegg til Salten kommunene)

6.3. Samfunnsutvikling

6.3.1. En naturlig BA/BAS region?

Innad i Salten så finnes det i all hovedsak to naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner om vi tar utgangspunkt i NIBR sin definisjon. Disse to regionene er Bodø og Gildeskål samt Saltdal, Fauske og Sørfold. Om vi deretter tar utgangspunkt i en utvidet definisjon av bo- og arbeidsmarkeder så kan disse to regioner behandles som en region. NORUT operer med en slik utvidet bo- og arbeidsmarkedsregion ettersom det blant annet foregår mye pendling mellom Fauske og Bodø. Dette innebærer at vi da kun har en bo- og arbeidsmarkedsregion i en ny storkommune i Salten som innebefatter fem kommuner. De resterende kommunene Hamarøy, Steigen, Meløy og Beiarn har

- Overgrepsmottak Bodø som dekker Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Røst, Saltdal, Sørfold og Værøy

Ettersom en ny storkommune i Salten vil redusere behovet for interkommunale samarbeid, så vil man kunne redusere det demokratiske underskuddet. Særlig er det viktig innenfor tjenester som daglig berører deler av befolkningen med særskilte behov, hvor det er et administrativt og politisk viktig ansvar å følge opp.

derimot ikke tydelige integrerte bo- og arbeidsmarkedsmarkeder med andre kommuner.

Den nye storkommunen vil derimot måtte søke å utvikle et mer integrert arbeidsmarked. Dette vil naturlig være avhengig av en utvikling i infrastruktur med særlig henblikk på utviklingen i transportinfrastruktur. Per dags dato er avstandene mellom eksempelvis Meløy i Sør og Hamarøy i nord for store til at det er naturlig at det foregår pendling mellom disse kommunene. Enda viktigere er utviklingen i transportinfrastrukturen fra Bodø til områder som Hamarøy og Meløy slik at en ny storkommune bedre kan utnytte potensialet som ligger i regionen.

6.3.2. En bærekraftig kommune?

I utredningsnotat A tok vi utgangspunkt i særlig tre forhold når vi så på dagens status vedrørende næringsutvikling blant kommunene. Disse forholdene var:

- Bransjespesialisering
- Offentlig sektor
- Pendling

Samlet sett har en ny storkommune en mer jevn fordeling mellom næringene. Ved å benytte store og antatt bærekraftige bykommuner som Bergen og Trondheim som sammenligningsgrunnlag, ser vi at næringsstrukturen i disse i stor grad er sammenfal-

lende med strukturen i Salten samlet sett. Salten samlet har flere næringer og støtte seg på og vil således være mindre sårbare for eksterne svingninger i enkelte markeder.

Sammenlignet med disse byene er Saltenregionen derimot noe mer avhengig av offentlig sektor. Offentlig sektor står for om lag 43 % av sysselsettingen i regionen, noe som anses for å være relativt høyt.

Sysselsatte personer etter arbeidssted	Bergen	Trondheim	Salten
	2013	2013	2013
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	0 %	0 %	3 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	4 %	1 %	0 %
10-33 Industri	6 %	6 %	6 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 %	1 %	2 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	7 %	8 %	9 %
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	13 %	13 %	12 %
49-53 Transport og lagring	5 %	4 %	7 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 %	4 %	3 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	4 %	4 %	2 %
64-66 Finansiering og forsikring	3 %	2 %	1 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	7 %	10 %	4 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	7 %	6 %	3 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	6 %	5 %	10 %
85 Undervisning	8 %	11 %	9 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	19 %	19 %	24 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4 %	4 %	3 %
00 Uoppgitt	0 %	0 %	0 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Tabell 1: Oversikt over andel sysselsatte personer etter arbeidssted og næring i 2013. Kilde: SSB

Om vi deretter ser på andelen som pendler inn og ut av en ny storkommune, ser vi også her at en ny storkommune har en mer bære-

kraftig sammensetting, sammenlignet med kommunene hver for seg.

	Antall	Prosentvis andel
Sysselsatte totalt i regionen	41594	-
Utpendlere	2995	7 %
Innpendlere	2262	5 %

Tabell 2: Oversikt over inn- og utpendling i Salten region

6.3.3. Transportinfrastruktur og avstander

I utredningsnotat C fokuserte utredningen på samferdsel og særlig på transportinfrastruktur. Vi så at avstandene mellom kommunene er relativt store og at det er spesielle utfordringer knyttet til de nordligste og sørligste kommunene i regionen med tanke på transportinfrastruktur og følgelig reiseavstander.

For en ny storkommune i Salten vil det være store avstander mellom tettstedene. Mellom Oppeid i nord og Ørnes i Meløy i sør er det nærmere 300 km. Ettersom Bodø vil være det naturlige sentrumet for en ny storkommune er

avstandene til Bodø av særlig relevans. Her igjen ser vi at avstandene til Meløy, Steigen og Hamarøy er stor målt i reisetid. Fra Hamarøy til Bodø er det over 3 timer kjørevei.

Til tross for at bredbåndsinfrastrukturen har bedre seg betraktelig de siste 10 årene er det fortsatt store infrastrukturutfordringer som gjør at en ny storkommune ikke vil kunne definere seg som et naturlig utviklingsområde. En ny storkommune må således måtte gjennomføre store investeringer i samferdsel, og ettersom det er fylkeskommunen som i all

hovedsak styrer dette, vil ikke etableringen av ny storkommune automatisk kunne gjennomføre nødvendig investeringer. En ny storkommune i Salten vil derimot kunne få en sterkere innflytelse inn i fylkeskommunen og

vil kunne bidra til at en sterkere prioritering av denne regionen.

6.3.4. Lokal strategisk næringsutvikling

Per dags dato er Bodø den eneste kommunen som har et lokalt næringsutviklingsmiljø internt i kommunen. Andre kommuner som Beiarn, Meløy, Fauske og Saltdal prioriterer også å investere i tilrettelegging og bistand for næringslivet i Salten, men dette er ikke like synlig gjennom kommunenes regnskaper. Dette skyldes at flere av kommunene har etablert næringsfond, kommunale foretak og interkommunale samarbeid med lokale næringslivsaktører. Eksempler på dette er Fauna KF i Fauske, Meløy Næringsutvikling, Hamarøy kommunale næringsfond og Bodø Regionens Utviklingsselskap. Det faktum at det er svært mange ulike aktører som jobber med næringsutvikling gjør det utfordrende å skape en felles strategi i regionen. Således vil en sam-

let Saltenkommune kunne være bedre i stand til å ivareta næringslivets interesser, og følgelig gjennomføre strategiske tiltak for å øke det private næringslivets aktivitet i regionen som en helhet. Som vi har sett fra tidligere analyser i denne hovedrapporten, samt utredningsnotatene, er regionen preget av en sterk offentlig sektor. Ved å samle ressurser knyttet til utvikling av næringslivet tror vi at man er bedre rustet til å gjennomføre felles tiltak på tvers av regionen som vil kunne potensielt komme alle områder i en ny storkommune til gode. En ny storkommune er således bedre rustet til å arbeide strategisk med næringsutviklingsarbeid sammenlignet med kommunene hver for seg.

6.4. Lokaldemokrati

6.4.1. Lokaldemokrati

En ny storkommune i Salten vil ha rundt 80 000 innbyggere og et samlet areal 11 261 km². Denne kommunen vil således bli større enn dagens største kommune, Kautokeino, som har et areal på 9 706 km². I det som dermed blir Norges største kommune målt i areal, og Nord-Norges største kommune målt i innbyggertall, vil det være viktig å sørge for at politikerne klarer å ivareta ombudsrollen og at man sikrer innbyggermedvirkning i beslutningsprosessen til tross for størrelsen.

I utredningsnotat D gikk vi nærmere inn på hva som må til for å ivareta og videreutvikle det nærdemokratiske engasjementet i alle geografiske deler av en kommune. En modell med lokale kommunedelsutvalg synes etter BDOs vurdering å være en god løsning som kan bidra til å knytte tettere kontakt mellom innbyggerne og politikerne til tross for større geografiske avstander i Salten kommune. Bo-

dø kommune har allerede erfaring med bruk av kommunedelsutvalg ved tidligere kommunesammenslåinger. Tradisjonelt sett har slike lokale utvalg blitt brukt som rene høringsorganer for saker som berører utvalgets geografiske område. Kommunelovens § 12 åpner derimot for en mye større spennvidde når det gjelder arbeidsoppgavene som potensielt kan delegeres til kommunedelsutvalg. Det kan derfor tenkes at det i Salten, hvor det er store avstander og allerede veletablerte lokalsentra, kan være naturlig å se på en modell hvor det opprettes flere kommunedelsutvalg med varierende grad av avgjørelsesmyndighet.

6.4.2. Lokalutvalgsmodell

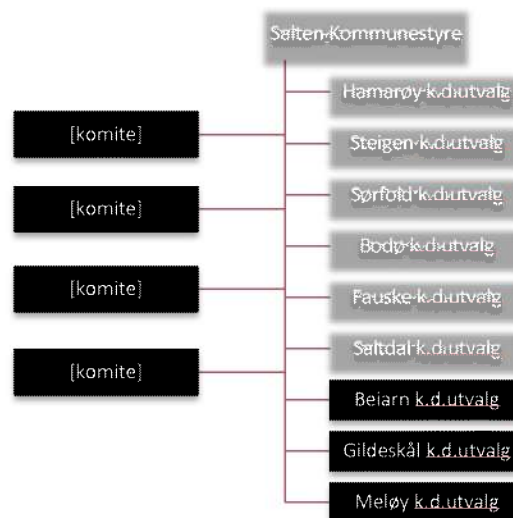
Dersom kommunen velger å benytte en kommunedelsutvalgsmodell vil det bli nødvendig å finne en god deling med tanke på hvilke oppgaver som skal ligge til en sentraladministrasjon. Dette vil naturlig være fellestjenester som HR, regnskap, lønn etc., samt oppgaver knyttet til myndighetsutøvelse - hvorav tekniske tjenester, barnevern, skjenkebevilgninger og spesialiserte pleie- og omsorgsoppgaver kanskje er de tydeligste eksemplene på slike oppgaver. I tillegg vil det også være naturlig med sentralisering av tiltak rettet mot næringslivet, eller i hvert fall en felles koordinering av dette. Dette er oppgaver som det i mange kommuner er stort fokus på i dag. BDO vektlegger derfor at oppgavefordelingen mellom det sentrale kommunestyret og kommunedelsutvalgene vil være viktig å avklare i forbindelse med forhandlingene knyttet til endringen i kommunestrukturen. Ut over dette vil flere av kommunens kjernetjenester kunne desentraliseres og den aktive utøvelsen av tjenestene gjøres lokalt i kommunedelene. Kommunedelsutvalgene vil kunne tildeles beslutningsmyndighet og budsjettansvar ovenfor viktige tjenester i sitt lokalsamfunn, slik det for eksempel er gjort for bydelene i Oslo. Der er hver bydel delegert ansvar for kommunale tjenester innenfor følgende hovedområder:

- Barn, unge og familie
- Bolig og sosial
- Helse og omsorg
- Natur, kultur og fritid

Med denne delegeringen følger også budsjettfullmakt for hvert område. Bystyret i Oslo vedtar årlige rammebevilgninger til bydelene, men det er opp til hvert bydelsutvalg selv å allokere budsjett for sin bydel innenfor disse rammebevilgningene. I hvilken grad kommunedelsutvalgene skal ha disposisjonsrett over tidligere opparbeidede fond mener vi også vil være et vesentlig punkt å avklare i forbindelse med forhandlingene. Det samme kan gjelde disponering av løpende inntekter som for eksempel konsesjonsavgiften. Innenfor dagens lovverk står kommunene forholdsvis fritt til å

delegere myndighet til politiske utvalg eller til kommunens rådmann. I Oslo har hver bydel også en faglig og administrativ leder for bydelenes tjenesteområder i bydelsdirektøren. Bydelsdirektøren fungerer i stor grad i tilsvarende rolle som administrasjonssjefen i en vanlig kommune og kan videredelegeres avgjørelsesmyndighet fra bydelsutvalget, som igjen har fått delegert avgjørelsesmyndighet fra bystyret.

Et annet område hvor det kan være særlig nyttig å involvere kommunedelsutvalgene er i kommunale plan- og arealsaker. Loven åpner for at saker som i dag ofte er delegert til egne planutvalg, i prinsippet kan delegeres til kommunedelsutvalg. Om det ikke delegeres avgjørelsesmyndighet burde kommunedelsutvalgene i alle tilfeller involveres som høringsinstans i saker innenfor dets geografiske ansvarsområde. Man vil da sikre at plansaker og arealkonflikter behandles av delutvalg med god kjennskap til lokale forhold, og det vil gi lokalsamfunnet direkte påvirkningsmulighet i saker som angår dem.

Figur 1: Eksempel på mulig kommunedelsutvalgsstruktur i Stor-Salten. Kilde: BDO

6.4.3. Saltensamlet

I en ny storkommune i Salten vil det være naturlig å tenke seg en modell med kommunedelsutvalg som tar utgangspunkt i de opprinnelige kommunegrensene. Dette fordi det allerede er etablert fungerende partipolitiske organisasjonen innenfor dagens kommunestruktur. Hvorvidt dette også skal gjelde for Bodø har vi ikke tatt konkret stilling til. Grunnet befolkningsstørrelsen kan det være naturlig at Bodø deles inn i flere kommunedeler. Andre faktorer som spiller på en slik inndeling vil blant annet være reiseavstander, infrastruktur, og dagens tjenestetilbud. I en slik modell vil hvert kommunedelsutvalg kunne tildeles beslutnings- og budsjettansvar for tjenesteområder som man blir enige om i forbindelse med forhandlingene om kommunestrukturen. Oppgaver som ofte legges til slike utvalg er barnehager, helsestasjoner, NAV, hjemmetjenester, sykehjem og kultur-, fritids- og aktivitetstilbud, men det er ikke hindringer i loven til også å legge oppgaver innenfor tjenesteområdene som tekniske tjenester, næringsutvikling eller kirke for å nevne noen. Som omtalt over er det opp til den nye kommunen å finne den beste fordelingen av ansvar og myndighet mellom de besluttede organene i kommunen.

Administrasjonen og utøvelsen av de tjenestene som man blir enige om at skal ligge lokalt, vil dermed falle inn under kommunedelsadministrasjonen og kommunedelsdirektøren - som igjen er underlagt kommunedelsutvalget.

Foruten kommunestyret, formannskapet, de øvrige lovpålagte organene og kommunedelsutvalgene, er det BDOs vurdering at det vil

være hensiktsmessig for Saltensamlet å fordele den kommunale virksomheten på flere kommunestyrekomiteer, slik som vist i figur 1.

Disse komiteene vil bidra til å utforme kommunens politikk gjennom å fungere som saksforberedende organ innenfor definerte ansvarsområder. Hvordan slike komiteer struktureres vil avhenge av hvordan den endelige kommunemodellen blir seende ut, men et eksempel kan være å ha fire komiteer fordelt på områdene *samferdsel og miljø, oppvekst og levekår, næring og utvikling, samt finans*.

Uavhengig av om man velger en modell hvor kommunedelsutvalgene er rene høringsorgan, har beslutningsmyndighet eller er en kombinasjon av begge, er det nødvendig med forutsigbare og kompetente administrative ressurser for å sikre et vel fungerende kommunedelsutvalg. Allokerte administrative ressurser må stå i stil med delegerte ansvarsområder og avgjørelsesmyndighet for å sikre god saksgang og gjennomføring av vedtak. Velges det en modell hvor myndighet over deler av det kommunale tjenestetilbudet delegeres til kommunedelen vil det innebære at administrasjonen må være tilstrekkelig dimensjonert til både å fungere som saksforberedende organ til politiske organer og til å sikre en god oppfølging av tjenesteutøvelsen. En modell med mindre avgjørelsesmyndighet og færre ansvarsområder vil likeledes fordre en mindre administrasjon. I noen tilfeller kan det også vurderes om det vil være hensiktsmessig å benytte sentrale administrative ressurser, eller ressurser på tvers av kommunedelsutvalg for å sikre effektiv ressursutnyttelse.

6.4.4. Utvalgssammensetning

Når det gjelder kommunedelsutvalgets sammensetning, åpner kommuneloven for at medlemmene enten kan velges direkte av innbyggerne i vedkommende kommunedel eller oppnevnes av kommunestyret. I en modell der medlemmene velges direkte kan det oppstå situasjoner der det er stor politisk avstand

mellom posisjonen i bystyret og kommunedelsutvalget. Dette er mindre aktuelt i en modell der medlemmene utpekes av bystyret, og der den samlede fordelingen av medlemmer i kommunedelsutvalgene skal representere sammensetningen i bystyret.

6.5. Økonomi

6.5.1. Inntektsmodell og konkrete tilskudd

I forbindelse med kommuneøkonomiproposisjonen for 2015 ble det vedtatt noen økonomiske virkemidler som er knyttet til reformen.

a) Dekning av engangskostnader

I forbindelse med gjennomføring av endringer i kommunestrukturen vil det påløpe kostnader. Eksempler på engangskostnader er utgifter til felles folkevalgt nemnd, prosjektorga-

nisasjon, involvering av innbyggerne, tiltak for felles kultur, harmonisering av IKT og andre systemer mm. Hvor mye den nye sammenslåtte kommunen vil få til å dekke disse utgiftene er regulert ut fra hvor mange kommuner som inngår i sammenslåingen, og hvor stor den nye kommunen er målt i antall innbyggere.

Antall kommuner og innbyggere	0- 19 999	20 - 49 999	50000 - 99 999	Over 100 000
2 kommuner	20 mill.kr.	25 mill.kr.	30 mill.kr.	35 mill.kr.
3 kommuner	30 mill.kr.	35 mill.kr.	40 mill.kr.	45 mill.kr.
4 kommuner	40 mill.kr.	45 mill.kr.	50 mill.kr.	55 mill.kr.
5 kommuner	50 mill.kr.	55 mill.kr.	60 mill.kr.	65 mill.kr.

Tabell 3: Tabellen viser hvor mye man vil motta til dekning av engangskostnader. Kilde: Kommunal- og moderniseringsdepartementet

b) Reformstøtte

Reformstøtte er et engangsbeløp som den nye kommunen får til fri benyttelse på sammenslåingstidspunktet, og er basert på antall innbyggere i den sammenslåtte kommunen.

Antall innbyggere etter sammenslåingen	Reformstøtte
0 - 14 999	5 mill.kr.
15 000 - 29 999	20 mill.kr.
30 000 - 49 999	25 mill.kr.
Over 50 000	30 mill.kr.

Tabell 4: Tabellen viser omfanget på reformstøtten. Kilde: Kommunal- og moderniseringsdepartementet

c) Inndelingstilskudd

Ordningen med inndelingstilskudd, som ble etablert i 2002, er beskrevet i kommuneøkonomiproposisjonen. Den skal sikre en kompensasjon til sammenslåtte kommuner for bortfall av inntekter som blant annet småkommunetil-

skudd, basistilskudd og ulike distriktstilskudd. Slik ordningen står beskrevet, og slik den har blitt utdypet i ulike sammenhenger, skal kommunene motta inndelingstilskuddet i 15 år, før det gradvis trappes ned over 5 år.

d) Gjennomgang av inntektssystemet for kommunesektoren

Regjeringen har varslet en gjennomgang av inntektssystemet, som skal legges frem som en del av kommuneøkonomiproposisjonen for 2017. Denne skal blant annet ta utgangspunkt i oppgavene som er vedtatt å overføre til kommunene. Videre har det kommet signaler

fra regjeringen om at dagens ordning med å kompensere de små kommunene for smådriftsulempene ikke ønskes videreført. I dagens inntektssystem skjer denne kompensasjonen av småkommunene særskilt gjennom bruken og vektingen av det såkalte basiskrite-

riet. Borgeutvalget beskriver kriteriets funksjon slik: «Gjennom basiskriteriet i utgiftsutjevningen får de minste kommunene full

kompensasjon for smådriftsulempene» (NOU 2005, s 292).

6.5.2. Kraft

Ordningen med konsesjonskraft medfører at eier av kraftverket skal avgi inntil 10 % av kraftgrunnlaget som konsesjonskraft til kommunene og fylkeskommunen der kraftanlegget ligger til selvkost. Denne ordningen er begrenset oppad til forbruket til alminnelig elektrisitetsforsyning innenfor kommunenes grenser.

- Ved beregning av den alminnelige elforsyning har NVE beskrevet hva som skal regnes med:
- husholdninger
- jordbruk
- anleggsvirksomhet
- tjenesteytende næringer
- transport
- bergverk
- industri (ikke kraftintensiv industri og treforedling).
- Elkraft til togdrift (transport) skal inngå i alminnelig forbruk.
- Forbruket av elkraft i kraftstasjoner, kraftselskapenes administrasjonsbygninger mv. Mens kraft som går til kraftverkets drift;

pumping, magnetisering, drift av hydrauliske anlegg mv. ikke skal medregnes i behovet til alminnelig elforsyning.

Dersom dette er lavere enn de 10 % som kommunene har mulighet til å hente ut i konsesjonskraft tilfaller differansen fylkeskommunen. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har anbefalt at kommuner, som er i en prosess med tanke på å endre kommunestrukturen og der dette får konsekvenser uttak av konsesjonskraft, informerer fylkeskommunen på et tidligst mulig tidspunkt.

I forbindelse med vurderingene som skal gjøres knyttet til utredning av kommunestruktur kan det forekomme at kraftkommuner med begrenset antall innbyggere slår seg sammen med kommuner med et større innbyggertall med lite eller ingen konsesjonskraft. I slike tilfeller vil den nye kommunens behov for allmenn elforsyning øke. En større del av konsesjonskraften vil dermed gå til den nye kommunen, mens fylkets mengde blir tilsvarende redusert.

Kommune	Konsesjonskraftmengde i kommunene	Beregnet alminnelig forbruk i kommunen	Overskytende konsesjonskraft
Bodø	10,11	803,10	-792,99
Gildeskål	38,59	42,33	-3,74
Meløy	172,40	150,00	22,40
Beiarn	37,32	18,80	18,52
Fauske	81,69	179,00	-97,31
Saltdal	19,27	79,00	-59,73
Sørfold	106,55	60,85	45,70
Steigen	0,00	43,00	-43,00
Hábmer Hamarøy	40,01	5,20	34,81
Sum	505,94	1381,28	-875,34

Tabell 5: Oversikt over konsesjonskraftmengde i kommunene. Alle tall i GWh.

Tabellen over viser størrelsen på konsesjonskraftmengden i kommunene, det beregnede alminnelige forbruket og om kommunene eventuelt har overskytende konsesjonskraft-

mengde². I beregningen har vi forutsatt at

kommunen i dag henter ut det de kan av konsesjonskraft.

Beiarn kommune har inngått avtale med Nordland Fylkeskommune om å dele nettogevinsten av den delen av konsesjonskrafta kommunen ikke kan ta ut og som da tilfaller fylkeskommunen.

Steigen kommune har varslet NORD-Salten Kraft om at de ønsker å benytte seg av konsesjonskraften fra Forsanvatn Kraftverk. Etter som NVE ikke har fattet endelig fordelingsvedtak om kraftmengde er ikke denne delen tatt med i beregningene.

Effekter for de ulike alternativene for ny kommunestruktur.

Salten samlet

Ved en sammenslåing av alle kommunene til en Salten kommune vil man få mulighet til å hente ut en større mengde konsesjonskraft.

For å synliggjøre hvilke verdier som kan hentes ut har BDO gjort en beregning av omfanget. I tabellen over vises det at Meløy, Beiarn, Sørfold og Hammarøy har mer konsesjonskraft enn det de klarer å hente ut på grunn av det alminnelige forbruket. Totalt utgjør dette 121,4 GWh. Korrigerer vi dette tallet for avtalen som Beiarn har inngått med Nordland fylkeskommune om å dele overskuddet vil omfanget av konsesjonskraft som kan selges reduseres til 112,2 GWh.

De siste årene har det vært en stor variasjon i prisen på kraft. Fra rundt fem øre per KWh og opp til rundt 30 øre. I dagens marked vil det være naturlig å regne med en kraftpris på mellom 20 - 25 øre per KWh frem mot 2020.

---

² Tallene knyttet til konsesjonskraftmengde er hentet inn fra NVE. Tallene for alminnelig forbruk er hentet fra Energiutredninger fra Nordlandsnett og SKS Nett AS. Tallene for alminnelig forbruk er for Saltdal og Steigen fra 2008, Bodø og Gildeskål fra 2009, mens for Meløy, Beiarn, Sørfold og Hamarøy er tallene hentet inn i forbindelse med utarbeidelse av rapporten.

Vi har valgt å synliggjøre effektene for begge disse prisene.

Ved en sammenslåing av kommunene som medfører at man kan hente ut den konsesjonskraften som kommunene har krav på vil dette medføre en økning i konsesjonskraftsinntektene som er beregnet til:

Nye kommuner	Overskytende konsesjonskraft	20 øre	25 øre
Salten samlet	112,2 GWh	22,4 mill	28,0 mill

Tabell 6: Beregnet effekt på inntekter fra konsesjonskraft for nye kommuner, beregnet av BDO

6.5.3. Demografi og økonomi

I utredningsnotat A gjennomgikk vi befolkningsframskrivninger fram mot 2040 for Salten-kommunene samlet sett. Prognosene viste at det vil skje en markant økning i antall eldre i Salten. Ut fra statistikken ser det ut til at denne utviklingen vil skje som en tre-trinns utvikling.

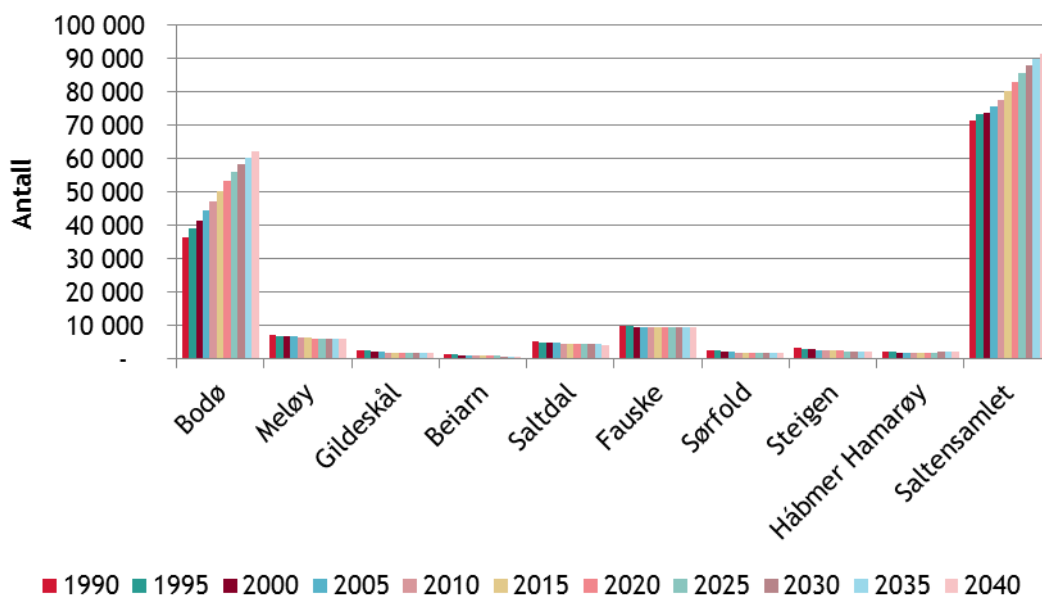
Samlet sett vil økningen i antall innbyggere over 67 år gi kommunene i Salten utfordringer med tanke på å dekke opp for det økte behovet for kommunale tjenester som vil komme, og mest sannsynlig må det foretas store investeringer i ulik boligmasse (tilrettelagte leiligheter, omsorgsboliger og sykehjem) i årene som kommer. Slike investeringer knyttet til hjemmetjenester og institusjonstjenester vil måtte skje i alle deler av kommunen og en ny storkommune vil derfor ikke kunne forvente å redusere utgiftene til disse tjenesteområdene som følge av etableringen av en ny storkommune.

Det som derimot en ny storkommune vil kunne ha mulighet til er å videreutvikle tjeneste-

ne gjennom å etablere større og mer bærekraftige fagmiljøer. I utredningsnotat B reddegjorde vi for blant annet omsorgstrappen og mulighet til å fokusere på ett bredt spekter av tjenester som følge av at man er en større kommune. Mindre kommuner som per dags dato ikke har mulighet til å arbeide med forebyggende tiltak vil kunne dra stor fordel av å bli en del av en større kommune.

Vi vurderer det derfor dit hen at en ny storkommune i Salten er bedre rustet til å håndtere den forventede befolkningsutviklingen i antall eldre.

Figuren under viser befolkningsutviklingen fra 1990 til 2015 samt forventet utvikling fra 2015 frem til 2040 for den enkelte kommune, og for alle kommunene samlet. Som det fremgår av tabellen forventes det en svak økning i befolkningen for alternativet Saltensamlet. Befolkningsveksten i regionen som helhet skyldes hovedsakelig veksten i Bodø kommune. I øvrige kommuner forventes en svak nedgang.

Figur 2: Oversikt over faktisk befolkningsutvikling fra 1990 til 2015, og forventet befolkningsutvikling frem til 2040 for enkeltkommunene og for hele Saltenregion samlet. Kilde: SSB

Alderssammensetning er viktig når man skal vurdere en kommunes fremtidige økonomiske utsikter da dette sier noe om forventede inntekter, utgifter og behov for fremtidige inves-

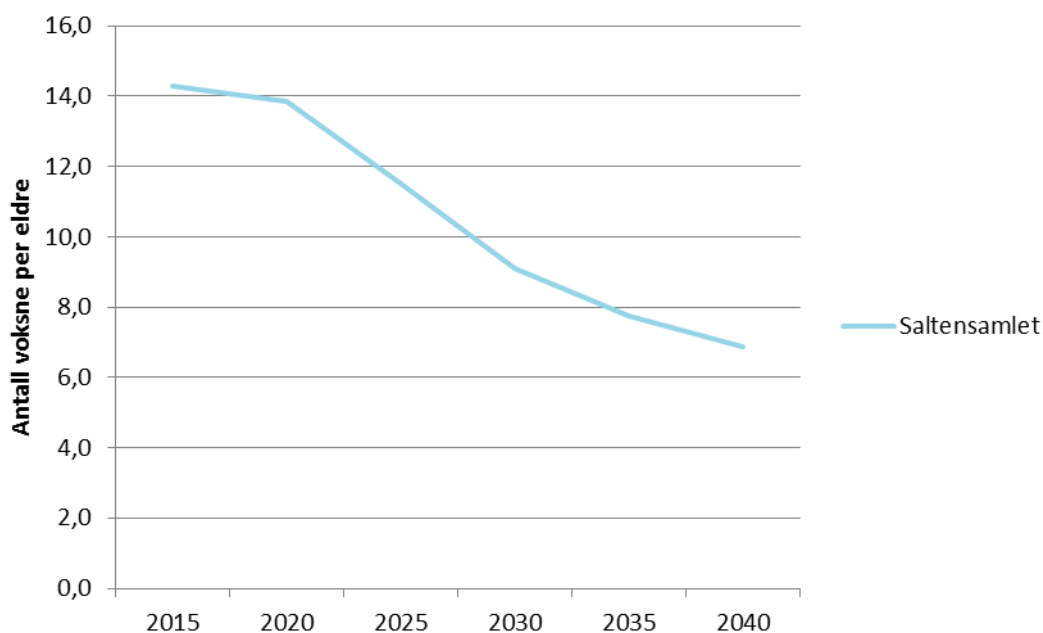
teringer. En samlet Saltenkommune vil ha en eldre befolkning (67 år og oppover) som tilsvarer 14,8 %. Dette er i tråd med gjennomsnittet i landet for øvrig som ligger på 14 %.

Kommune	0-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	90 +
Beiarn	4,4 %	6,1 %	3,4 %	4,1 %	22,4 %	34,6 %	16,9 %	7,2 %	0,9 %
Bodø	7,4 %	8,5 %	3,6 %	5,3 %	35,1 %	27,8 %	8,9 %	2,9 %	0,6 %
Fauske	5,7 %	8,1 %	4,0 %	5,4 %	28,6 %	30,7 %	12,6 %	4,0 %	0,9 %
Gildeskål	5,4 %	6,9 %	4,1 %	4,6 %	27,5 %	30,0 %	14,1 %	5,6 %	1,9 %
Hamarøy	6,4 %	6,5 %	2,6 %	5,5 %	27,6 %	30,8 %	14,1 %	5,0 %	1,5 %
Meløy	6,6 %	7,8 %	4,1 %	6,2 %	28,3 %	29,6 %	11,4 %	4,7 %	1,4 %
Saltdal	5,9 %	7,4 %	2,9 %	4,9 %	28,5 %	32,3 %	13,0 %	4,0 %	1,0 %
Steigen	4,6 %	7,5 %	3,4 %	5,4 %	26,2 %	31,8 %	14,7 %	4,8 %	1,6 %
Sørfold	4,6 %	8,4 %	3,6 %	5,0 %	25,9 %	30,9 %	15,7 %	4,5 %	1,3 %
Saltensamlet	6,8 %	8,2 %	3,6 %	5,3 %	32,3 %	29,0 %	10,5 %	3,5 %	0,8 %

Tabell 7: Prosentandel av befolkning inndelt i de ulike befolkningsgruppene for 2015. Kilde: SSB

Tabellen over viser alderssammensetningen av befolkning som prosentandel for den enkelte kommune og for alternativet Saltensamlet. Tabellen viser at de fleste kommunene i regionen har en noe eldre befolkning enn landsgjennomsnittet. For alternativet Saltensamlet

vil imidlertid Bodøs relativt unge befolkning og størrelse sammenlignet med øvrige kommuner trekke andelen eldre betraktelig ned. Regionen uten Bodø ville hatt en eldre befolkning på nærmere 19 %.

Figur 3: Forventet utvikling i antall voksne i alderen 20-66 år per eldre over 80 år. Kilde: SSB, beregninger gjennomført av BDO.

I den siste kolonnen i tabell 5 har vi beregnet hvordan andelen voksne i alderen 20-66 år per eldre 67+ forventes å utvikle seg i samme periode. Vi ser her en betydelig nedgang på 39 % for Saltenregionen samlet i antall voksne som antas å være i arbeid sett opp mot antall pensjonister. Dette viser at både den enkelte

kommune og hele regionen samlet har et omstillingsbehov for å tiltrekke og øke sysselsettingen.

Med unntak av Hamarøy vil alle kommunene i regionen se en negativ utvikling på mellom 20 og 45 %, de fleste over 40 %.

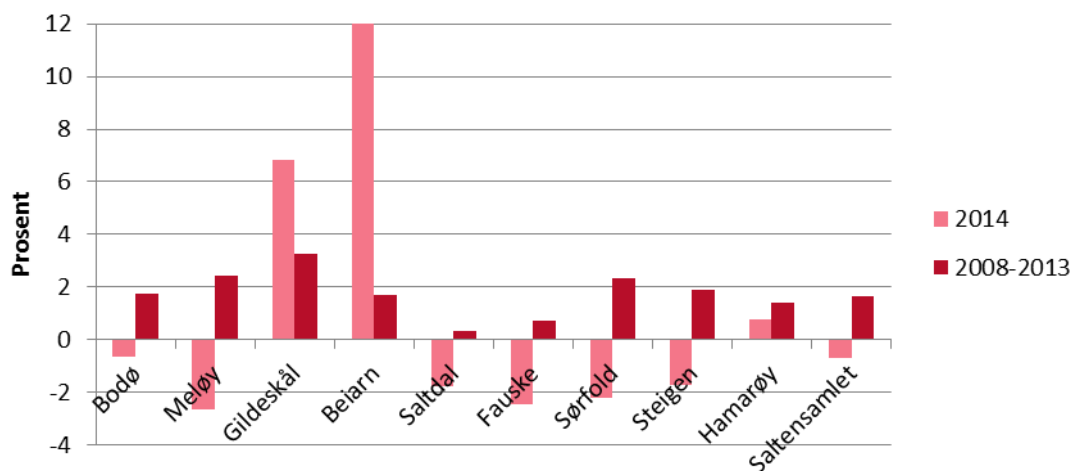
6.5.4. Soliditet

Med hensyn til økonomisk status, vil det være den økonomiske handlingsfriheten som er av størst interesse. Dersom den enkelte kommunes handlingsfrihet er svak/svekket, vil en kommunesammenslåing kunne medføre at kommunene samlet og lokalområdene hver for seg opplever en forbedret handlingsfrihet.

Som vist i delrapport A figur 27, er det kun Bodø som har klart å opprettholde et stabilt netto driftsresultat over tid, mens øvrige kommuner i regionen har relativt store fluktuasjoner fra år til år. Ingen av kommunene

har i perioden 2009 - 2013 hatt et stabilt netto driftsresultat over det anbefalte nivået på 3 %. I en ny Saltenkommune er det imidlertid rimelig å anta at det vil bli lettere å opprettholde stabile resultater. Dette fordi større kommuner er mindre sårbare for økonomiske svingninger, og at evnen til å håndtere uforutsette hendelser vil være bedre. Dette støttes også av undersøkelser gjennomført i Danmark hvor 80 % av danske rådmenn rapporterte å ha fått bedre kontroll og styring på økonomien, som følge av reformen.

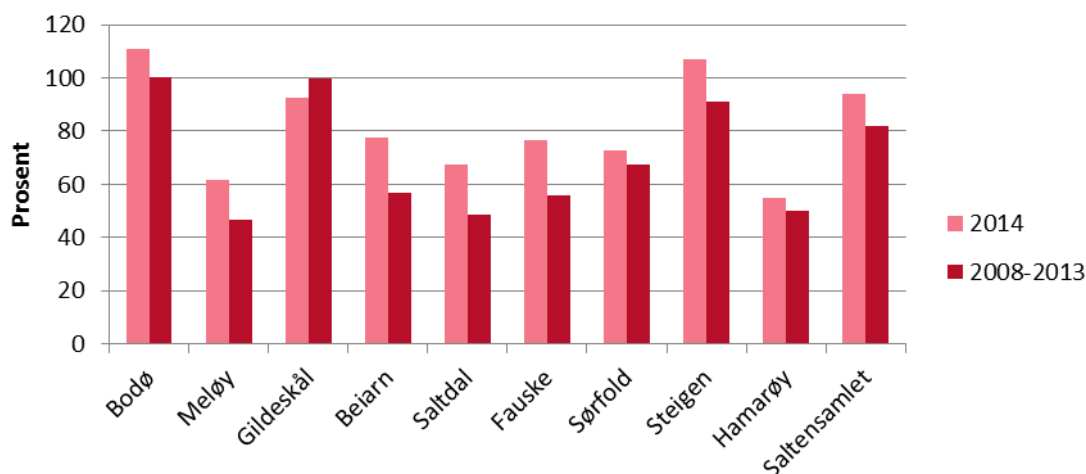

Figur 4: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Kilde: KOSTRA.

Som grafen viser er det store forskjeller mellom kommunene. Dette er imidlertid kun et øyeblikksbilde, og tallene for 2008-2013 samlet viser ikke de fluktusjonene som eksisterer innenfor dette tidsrommet. En samlet

Salten kommune ville i 2014 hatt et negativt driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter på 0,68 %, mens det i perioden 2008-2013 samlet ville hatt et resultat på 1,67 %.

Figur 5: Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, fratrukket pensjonsforpliktelse. Kilde: KOSTRA.

I vurdering av kommunenes, og de ulike alternativenes, soliditet er det hensiktsmessig å se på kommunenes lånegjeld. Dette gjøres ved å se på lånegjeld (uten pensjonsforpliktelser) i forhold til driftsinntektene. Lavere lånegjeld vil i dette tilfelle bety større økonomisk handlingsfrihet for den enkelte kommune til å disponere sine inntekter. Bodø, Gildeskål og Steigen har den høyeste gjelden målt som andel av brutto driftsinntekter. Dette gjelder både for 2014 og samlet for årene 2008-2013. En samlet Salten kommune ville hatt en gjelds-

andel på 94 % i 2014 og 82 % for årene 2008-2013.

	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltdal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy	Salten-samlet
Disposisjonsfond	1 957	6 430	11 712	14 402	1 001	1 164	7 598	1 876	1 826	2 705
Bundne driftsfond	2 047	5 252	5 822	17 899	2 817	5 157	8 969	3 532	9 368	3 405
Ubundne investeringsfond	5 219	6 334	147 866	192 910	0	450	17 156	82	7 623	10 662
Bundne investeringsfond	373	1 291	269	595	1 426	959	638	955	1 580	631
Til sammen	9 596	19 307	165 669	225 805	5 244	7 729	34 361	6 445	20 397	17 403

Tabell 8: Oversikt over fondsavsetninger per innbygger for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Som tabellen over viser, er det store forskjeller mellom kommunene når det gjelder hvor mye midler som er avsatt for de ulike fondstypene. Kommunene Gildeskål og Beiarn har betydelig høyere avsetninger per innbygger sammenlignet med øvrige kommuner, og er med på å trekke de totale avsetningene per innbygger opp for en samlet Saltenkommune.

I tillegg til verdiene som er synliggjort gjennom fond, har mange kommuner også store

verdier gjennom eierskap i ulike selskap, eksempelvis innenfor kraftsektoren. Dette er på en måte avsetninger der avkastingen blir synliggjort gjennom utbytte til eierne. For kommunene i Salten kan det, for å skape et bilde av omfanget nevnes at Bodø har balanseførte verdier i aksjer og andeler på 385 millioner, mens Beiarn og Gildeskål har på henholdsvis 19 og 23 millioner kroner.

Økonomiske forpliktelser

I tabellene nedenfor presenteres beregninger av udekkede pensjonsforpliktelser og vedlikeholdsetterslep for den enkelte kommune og for et samlet Salten alternativ. Den første tabellen baserer seg på KOSTRA-tall for 2014.

Tall knyttet til vedlikeholdsetterslep er tilsvarende tabellen som presenteres i Utredningsnotat A og baserer seg på rapporter fra regionrådet og kommunene.

Kommune	Pensjonsmidler (1000 kroner)	Pensjonsforpliktelse (1000 kroner)	Innbyggere	Udekket forpliktelse per innbygger (kr)
Bodø	3 337 677	3 965 800	50364	-12 472
Meløy	685 418	874 923	6441	-29 422
Gildeskål	279 955	351 250	2022	-35 260
Beiarn	163 238	205 224	1085	-38 697
Saltdal	666 754	839 930	4667	-37 106
Fauske	828 407	1 043 339	9569	-22 461
Sørfold	283 164	354 578	1983	-36 013
Steigen	307 752	384 516	2563	-29 951
Hamarøy	253 525	298 545	1825	-24 668
Saltensamlet	6 805 890	8 318 105	80519	-18 781

Tabell 9: Udekkede pensjonsforpliktelser for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Som det fremgår av tabellen over er det stor variasjon i udekkede pensjonsforpliktelser mellom kommunene. Alternativet med en samlet Salten kommune vil for samtlige kom-

muner unntatt Bodø medføre en betydelig reduksjon i udekket forpliktelse per innbygger. Samtidig viser tabellen under at samtlige kommuner har et betydelig vedlikeholdsetter-

slep. Også her vil en samlet Salten kommune innebære lavere vedlikeholdsetterslep per innbygger for samtlige kommuner med unntak av Bodø, Hamarøy og Steigen.

Kommune	Innbyggere	Totalt vedlikeholds- etterslep i millioner kroner	Totalt vedlikeholds- etterslep per innbygger
Beiarn	1 085	52 000 000	47 926
Bodø	50 364	543 000 000	10 782
Fauske	9 569	170 000 000	17 766
Gildeskål	2 022	60 000 000	29 674
Hamarøy	1 825	21 000 000	11 507
Meløy	6 441	200 000 000	31 051
Saltdal	4 667	160 000 000	34 283
Steigen*	2 563	40 000 000	15 607
Sørfold	1 983	85 000 000	42 864
Saltensamlet	76 131	1 331 000 000	17 483

Tabell 10: Oversikt over vedlikeholdsetterslep. Kilde: Rapporter fra regionrådet og kommunene. *Tall på vedlikeholdsetterslep fra Steigen kommune er basert på en eldre rapport fra 2008 og det er derfor noe usikkerhet knyttet til tallene.

7. Nordre, Indre og Ytre Salten

7.1. Overordnet Beskrivelse av alternativet

I dette alternativet vil Salten gå fra ni kommuner til tre kommuner. Steigen og Hamarøy vil forme Nordre Salten. Sørfold, Fauske og Saltdal vil forme Indre Salten, og Bodø, Gilde-skål, Beiarn og Meløy vil danne Ytre Salten. Disse kommunene vil ha følgende befolkningsgrunnlag:

- Indre Salten: 16219 innbyggere
- Ytre Salten: 59912 innbyggere
- Nordre Salten: 4388 innbyggere (6400 innbyggere om man inkluderer Tysfjord)

For Nord-Salten kommune har Steigen, Hamarøy og Tysfjord kommune gjennomført

selvstendige analyser av en Nord-Salten kommune som også inkluderer Tysfjord. Ettersom vårt mandat utelukkende har omhandlet kommunene som er en del av Salten regionråd har vi ikke det samme grunnlaget til å vurdere Tysfjord i et Nord-Salten alternativ på lik linje med de andre kommunene. Vi vil derimot, på bakgrunn av kommunenes egenrevisning av Nord-Salten kommune som inkluderer Tysfjord, gjøre vurderinger av hvorvidt inkluderingen av Tysfjord vil kunne ha en effekt på vår vurdering av Nord-Salten alternativet i oppsummeringskapitlet i denne sluttrapporten.

7.2. Tjenesteyter

7.2.1. Vurdering av effektene på primærtjenestene

Barnehage

Heller ikke dette alternativet forventes å medføre store endringer i barnehagesektoren, og sannsynligvis vil barnehagene forbli lokalisert der de er per dags dato. Indre og Ytre Salten vil sannsynligvis ha utfordringer knyttet til en spredt barnehagestruktur mens Nordre vil ha en mer geografisk samlet tilbud. Vi antar at dette vil være tilfellet så lenge det er befolkningsgrunnlag for videre drift av barnehagetjenester i alle dagens kommuner. Den enkelte kommunen i både Indre og Ytre Salten vil i dette tilfellet få et vesentlig større fagmiljø innenfor barnehagesektoren. Småkommunene Beiarn, Gilde-skål og Meløy vil eksempelvis kunne supplere og dra nytte av det fagmiljøet som allerede eksisterer i Bodø innenfor spesialundervisning.

Smådriftsulempene som eksisterer i dag vil vedvare også i dette alternativet. Fordi en så stor andel av barna i Bodø har plass i private barnehager vil en relativt stor andel av barna i den nye kommunen Ytre Salten ha plasser i private barnehager. Det samme vil gjelde i mer moderat grad for Indre Salten da både Fauske og Saltdal har innslag av private barnehager. At disse nye kommunene allerede har erfaring med tilrettelegging av private barnehager kan også, dersom dette skulle være ønskelig, gjøre det lettere å etablere private barnehager i de nye kommunene. Videre vil det være mulig for de to nye kommunene å standardisere oppholdsbetalingen, slik at man utnytter kommunens inntektsmuligheter under forutsetning av at det er politisk tilslutning til dette.

Grunnskole

Den nye kommunestrukturen foreslått i dette alternativet vil ikke medføre store endringer for regionens grunnskolesektor, og skolene vil sannsynligvis forbli lokalisert der de er per dags dato. Dette innebærer at smådriftsulempene som eksisterer i dag vil vedvare også i

dette alternativet. Også her vil alternativene Indre og Ytre Salten gi muligheten til å utvide de ulike fagmiljøene, og kommunene vil bedre kunne utnytte den spesialkompetansen som eksisterer i de øvrige kommunene. De minste kommunene vil også bli mindre sårba-

re, både kompetansemessig og kostnadsmes-

Pleie- og omsorg

I all hovedsak vil tjenester innenfor dette området fortsette å leveres lokalt uavhengig av den nye kommunestrukturen. Dette innebærer at man ikke nødvendigvis kan dra fordel av stordriftsfordeler vedrørende den daglige utførelsen av hjemmetjenester og institusjonstjenester. Det kan allikevel forventes noen effektiviseringsgevinster i eksempelvis hjemmetjenesten da nye kommunegrenser gir mulighet for bedre logistikk i gjennomføringen av hjemmetjenestene på tvers av nåvæ-

Barneverntjenesten

Kommunene i Salten har i dag lite samarbeid på området barnevernstjenester. Dette gjør at det ved sammenslåing er større muligheter for å tilby bedre og mer effektive tjenester. Indre og Ytre Salten vil kunne forventes å være bedre rustet til å håndtere disse komplekse oppgavene, og ansatte i de minste

Samiske perspektiv

Dersom kommunestrukturen i Salten endres, og den nye Nord-Salten kommunen inkluderer nåværende områder av Tysfjord kommune (som i dag er en del av forvaltningsområdet), vil dette kunne medføre at den nye kommunen bli en del av det samiske forvaltningsområdet. Om den nye kommunen vil bli innlemmet i forvaltningsområdet vil alle innbyggere i den nye kommunen ha rett på å bruke samisk i sin kontakt med offentlige organ. Det vil i tillegg stille krav til at den nye kommunen skal tilrettelegge for at ansatte kan ta permisjon med lønn for å skaffe seg kunnskap i samisk, for på den måten å sikre at kommunen kan yte tilstrekkelige tjenester på samisk. Den nye kommunen vil på tjenestesiden bli lovpålagt å tilby samiske barn et tilbud i barnehagene og grunnskolene et tilbud som byg-

sig, ovenfor ekstra ressurskrevende elever.

rende kommunegrenser. Spesielt Indre og Ytre Salten vil kunne være bedre rustet til å håndtere eldrebølgen og den forventede økningen i tjenestebehovet på dette området.

Økningen i antall eldre i kommunene vil skape et press på kommunene for å effektivisere nåværende tjenester. Vi vurderer at alternativene Indre og Ytre Salten vil kunne gi synergieffekter i form av større fagmiljøer og muligheter for å frigjøre administrative kostnader til operativ tjenesteproduksjon.

kommunene vil kunne få et betraktelig større hjelpeapparat å støtte seg til. For Nordre Salten er det slik at Hamarøy i dag deltar i et interkommunalt samarbeid med Tysfjord, og dersom de skal slå seg sammen med Steigen må det vurderes om dette samarbeidet skal fortsette eller ikke.

ger på det samiske språk og kultur. Barn har i tillegg rett på å bli betjent på samisk i barnevernsinstitusjoner. Innenfor pleie- og omsorgstjenestene vil samiske pasienter ha rett til et tilbud som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur.

Oppsummert vil inkluderingen av deler av Tysfjord ha stor innvirkning på kommunenes forpliktelser overfor den samiske befolkningen.

7.2.2. Myndighetsutøvelse

Alternativene Nordre, Indre og Ytre Salten kan antas å få betydelig bedre kapasitet og kompetanse rettet mot myndighetsutøvelse innenfor spesifikke fagområder sammenlignet med den nåværende kommunestrukturen. Innenfor eksempelvis barnevern-/sosialtjenesten vil Nordre Salten ha ca. 39,2 årsverk og Indre Salten vil til sammen ha ca. 67,9 årsverk. Ytre Salten vil til sammen ha ca. 141 årsverk innenfor barnevernstjenesten. Innenfor tekniske tjenester vil Nordre Salten ha ca. 7 årsverk, Indre Salten 27 årsverk mens Ytre Salten, basert på dagens tall, vil få ca. 134 årsverk.

Utfordringer knyttet til relasjoner mellom ansatte og innbyggere vil bli vesentlig redusert også med dette alternativet, da det vil bli bedre muligheter for den enkelte saksbe-

handler til å delegerer saker der det er habilitetsproblematikk. Det er også rimelig å anta at utfordringer knyttet til rekruttering vil bli redusert for alternativene Indre og Ytre Salten.

I likhet med alternativet Salten samlet vil det også her kunne oppstå stordriftsulemper knyttet til samordning av tjenester og geografiske avstander. Vi vurderer det imidlertid til at dette vil være et mindre problem i dette alternativet sammenlignet med Salten samlet, da dette alternativet blant annet omfatter mindre geografiske avstander og fordi det allerede eksisterer mange interkommunale samarbeid som allerede følger den kommunestrukturen som er skissert i dette alternativet.

7.2.3. Administrasjonen

Også dette alternativet gir relativt store muligheter for effektivisering og realisering av stordriftsfordeler innenfor administrasjonstjenester. Både Nordre, Indre og Ytre Salten vil, ved en sammenslåing, ha muligheten til å redusere de samlede utgiftene knyttet til dette området.

Uavhengig av om man velger å sentralisere deler av administrasjonstjenestene vil man

uansett kunne dra nytte av en bredere og større kompetanse innad i organisasjonen. Det er også rimelig å anta at alternativene Indre og Ytre Salten vil ha mindre problemer knyttet til rekruttering, sammenlignet med enkeltkommunenes nåværende situasjon. Det kan også forventes noe reduserte kostnader til IKT-systemer på sikt.

7.2.4. IKS

Sammenslåinger reduserer behovet for interkommunale samarbeid. Spørsmålet i dette tilfellet vil være om enkelte av alternativene er store nok til at de gjør de eksisterende IKS nødvendige eller ikke, kanskje vil det også være andre praktiske årsaker utover størrelse som gjør at IKS bør fortsette også med ny kommunestruktur. De ulike alternativene vil også ha påvirkninger på eksisterende samarbeid utenfor de kommunene som inngår i alternativet. Enkelte av de små kommunene som inngår i alternativet Ytre Salten kan eksempelvis ha mindre nytte av IKS da tjenestene nå kan tilbys internt i kommunen. Det må

også tas en diskusjon rundt hvorvidt regionale IKS skal opphøre eller om det er ønskelig å fortsette disse dersom Salten blir inndelt i kun tre kommuner. Det kan også tenkes at enkelte av de nåværende IKS blir omgjort til kommunal tjeneste i Ytre Salten, men at mindre omkringliggende kommuner kjøper disse tjenestene fremfor å kalle dette et IKS. Under lister vi først opp eksisterende IKS som faller innenfor de foreslåtte alternativene, deretter lister vi opp IKS som vil gå på tvers av de nye kommunegrensene og derfor må vurderes om de skal fortsette eller opphøre.

Eksisterende IKS som faller innenfor foreslått kommunestruktur:

Administrasjon

- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Saltdal
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Sørfold

Barnehage og Grunnskole

- Felles skoleskyss indre Salten som inkluderer Sørfold, Fauske og Saltdal
- Grunnskolesamarbeid Sørfold-Fauske

Pleie- og omsorgstjenester

- Legevaktsamarbeid Bodø-Beiarn
- Fauske/Sørfold Legevakt
- Jordmortjeneste Fauske-Sørfold

Regionale IKS, og IKS som faller utenfor foreslått kommunestruktur:

Administrasjon

- Interkommunale kommunerevisjon i Salten
- Felles kontrollutvalgssekretariat i Salten
- Felles samarbeid om innkjøp av tjenester i Salten
- Felles kemner Bodø, Beiarn og Bø
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Gildeskål
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Beiarn
- Nord-Salten Skatteoppkreverkontor for Ballangen, Tysfjord, Steigen og Hamarøy kommuner

Barnehage og grunnskole

- RKK Indre Salten som består av Meløy, Gildeskål, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen

- PPT Indre Salten som inkluderer Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen
- 4k-samarbeid om muntlig eksamen i indre Salten som inkluderer Steigen, Sørfold, Fauske, Saltdal og Beiarn.
- Grunnskoletjenester Rødøy-Meløy
- PPT Bodø, Verøy og Røst

Pleie- og omsorgstjenester

- Helse- og miljøtilsyn Salten IKS
- Krisesenteret i Salten (som eies av Bodø og inkluderer Røst og Verøy i tillegg til Salten kommunene)
- Overgrepsmottak Bodø som dekker Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Røst, Saltdal, Sørfold og Værøy

Barnevern og Sosialtjenester

- Beiarn og Saltdal interkommunale samarbeid om barnevernstjenester
- NAV hjelpemiddelsentralen som inkluderer alle Saltenkommunene
- Samarbeid mellom barnevernledere Salten som inkluderer alle Saltenkommunene

Øvrige samarbeidsområder

- Salten Brann IKS
- Geodatasamarbeid Salten
- Salten Kartdata AS
- Regionalt næringsfond Salten
- IRIS Salten IKS som inkluderer avfallshåndtering, interkommunal utvikling og strategisk eierskap
- Salten Friluftsråd

7.3. Samfunnsutvikling

7.3.1. En naturlig BA/BAS region?

Innad i Salten finnes det i all hovedsak en naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner om vi tar utgangspunkt i NIBR sin definisjon. Denne regionen inkluderer Bodø og Gildeskål samt Saltdal, Fauske og Sørfold. Med andre ord er det kun Indre Salten som har en relativt stor intern pendling mellom de nåværende kommunene Sørfold, Fauske og Saltdal. For de resterende to nye kommunene innenfor dette alternativet så er det derimot utfordringer

knyttet til å skape en integrert bo- og arbeidsmarkedsregion.

For Ytre Salten så har NIBR og NORUT definert Bodø og Gildeskål som relativt sett godt integrerte kommuner med tanke på bo- og arbeidsmarkedsfaktorer. For dette alternativet så vil de nærværende kommunene Meløy og Beiarn derimot være en naturlig integrert del med Bodø og Gildeskål. For det siste alternativet Nordre Salten så har NIBR eller NORUT heller ikke der definert dette området som er

naturlig bo- og arbeidsmarkedsregion. Til det er kommunene for små og har en for liten andel pendling mellom de nåværende kommunene Steigen og Hamarøy.

De nye kommunene Ytre og Nordre Salten vil derfor måtte søke å utvikle et mer integrert arbeidsmarked. Dette vil naturlig være avhengig av en utvikling i infrastruktur med

særlig henblikk på utviklingen i transportinfrastruktur. Per dags dato er avstandene mellom eksempelvis Meløy og Bodø for stor til at det er naturlig at det foregår pendling mellom disse kommunene. Enda viktigere er utviklingen i transportinfrastrukturen fra Bodø til Beiarn og Meløy slik at Ytre Salten bedre kan utnytte potensialet som ligger i regionen.

7.3.2. En bærekraftig kommune?

I utredningsnotat A tok vi utgangspunkt i særlig tre forhold når vi så på dagens status vedrørende næringsutvikling blant kommunene. Disse forholdene var:

- Bransjespesialisering
- Offentlig sektor
- Pendling

Alle tre kommunene er svært avhengig av offentlig sektor, noe som utgjør rundt 40 % av alle sysselsatte i regionen. Unntaksvis er det derimot noen forskjeller mellom de tre kommunene innenfor dette alternativet som er verdt å påpeke. Nordre Salten har en relativt stor andel sysselsatte innenfor primærnær-

ingene. Dette gjelder spesielt innenfor fiskeri og oppdrettsnæringene. Indre Salten har på den andre siden en relativt stor andel ansatte innenfor industri.

Samlet sett har alle kommunene en mer bærekraftig sammensatt næringsliv sammenlignet med null-alternativet. De tre kommunene vil således være mindre sårbare for eksterne svingninger i enkelte markeder, med unntak av primærnæringene for Nordre Salten.

Sammenlignet med store byer som Trondheim og Bergen så er alle disse tre kommunene derimot mer avhengig av offentlig sektor.

Sysselsatte personer etter arbeidssted	Ytre	Indre	Nordre
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	2 %	3 %	17 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	0 %	1 %	0 %
10-33 Industri	5 %	10 %	4 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 %	3 %	3 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	9 %	9 %	7 %
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	12 %	11 %	11 %
49-53 Transport og lagring	8 %	5 %	7 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 %	3 %	2 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	2 %	1 %	0 %
64-66 Finansiering og forsikring	2 %	0 %	0 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	4 %	3 %	3 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	4 %	2 %	3 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	11 %	8 %	8 %
85 Undervisning	9 %	10 %	10 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	24 %	26 %	21 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4 %	3 %	3 %
00 Uoppgift	0 %	0 %	1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Tabell 11: Oversikt over andel sysselsatte personer etter arbeidssted og næring i 2013. Kilde: SSB

Om vi deretter ser på andelen som pendler inn og ut av en ny storkommune så ser vi her

at det er relativt store forskjeller mellom de tre kommunene. Ytre Salten har en relativt

en mindre andel utpendlere sammenlignet med Indre- og Nordre Salten. Dette skyldes i all hovedsak at flere av de sysselsatte i Indre og Nordre Salten pendler til blant annet Bodø. I utredningsnotat A redegjorde vi for sårbarheten til de små kommunene i Salten. For dette alternativet vil fortsatt Nordre Salten være en relativt sett liten kommune. Små

kommuner med en liten andel utpendlere vil således også være mer sårbare over tid. Dette er ikke gjeldende for Nordre Salten som har en relativt stor andel utpendlere. Sysselsatte som er bosatt i Nordre Salten og pendler til andre kommuner reiser i all hovedsak til Bodø. Er relativt stor antall arbeider også på norsk sokkel innenfor olje- og gassnæringene.

	Ytre Salten		Indre Salten		Nordre Salten	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Sysselsatte	31574	-	7956	-	2064	-
Utpendlere	2491	8 %	1513	19 %	341	17 %
Innpendlere	2963	9 %	449	6 %	200	10 %

Tabell 12: Oversikt over inn- og utpendling, Kilde SSB for 2014

7.3.3. Transportinfrastruktur og avstander

For dette alternativet vil avstandene innenfor to av de tre kommunene relativt sett være mindre, sammenlignet med en samlet Salten kommunene. Herunder finner vi Nordre og Ytre Salten som er kommuner hvor avstandene mellom tettstedene betraktelig mindre enn i Stor-Salten alternativet. Avstanden for Nordre Salten er rundt 100 km mellom Leinesfjord og Oppeid. For Indre Salten så er avstandene betraktelig mindre. Fra Rognan til Straumen er avstanden mindre enn 50 km. For det siste alternativet i denne modellen, Ytre Salten, er avstandene relativt store mellom Ørnes og eksempelvis Bodø. Reiseavstanden mellom disse byene er i utredningsnotat C vurdert til å være rundt to timer.

Til tross for at bredbåndsinfrastrukturen har bedre seg betraktelig de siste 10 årene er det fortsatt store infrastrukturutfordringer som gjør at disse tre nye kommunene ikke vil kunne definere seg som tre naturlige utviklingsområder med unntak av Indre Salten. De resterende to kommunene Ytre- og Nordre Salten må således måtte gjennomføre store investeringer i samferdsel, og ettersom det er fylkeskommunen som i all hovedsak styrer dette så vil ikke etableringen av ny storkommune automatisk kunne gjennomføre nødvendig investeringer. En ny storkommune i Salten vil derimot kunne få en sterkere innflytelse inn i fylkeskommunen og vil således kunne bidra til en sterkere prioritering av denne regionen.

7.3.4. Lokal strategisk næringsutvikling

For dette alternativet vil de tre kommunene ha svært ulikt utgangspunkt for å arbeide strategisk med lokal næringsutvikling. For Ytre Salten vil Bodø sine ressurser sammen med de andre mindre kommunene kunne være tilstrekkelig til å jobbe videre tiltak knyttet til utvikling av det lokale næringslivet. Synergieffektene som Gildeskål, Beiarn og Meløy får ved å gå sammen med Bodø vil kunne påvirke arbeid med lokal utvikling av næringsrettet arbeid i disse kommunene.

For Indre Salten så har både Saltdal og Fauske i 2014 utgifter knyttet til å tilrettelegge for næringsaktivitet. Sammenlagt vil disse kommunene kunne bedre samordne arbeidet med næringsrettet arbeid og ettersom disse tre kommunene er en del av et felles bo- og arbeidsmarked så vil det trolig kunne bidra til en mer helhetlig og sammenhengene arbeid innenfor dette tjenesteområdet. Indre Salten vil derimot ikke ha de samme ressursene som eksempelvis Ytre Salten, men det er vår vurdering at disse kommunene vil være bedre i

stand til å ivareta det lokale næringslivet i en allerede integrert region på en bedre måte sammenlignet med null-alternativet.

For den siste kommunen Nordre Salten så vil denne kommunen fortsatt være for liten til at man investere i større tiltak rettet mot det lokale næringslivet.

7.4. Lokaldemokrati

I alternativet Nordre, Indre og Ytre Salten vil det samlede innbyggertallet være henholdsvis 4388, 16219 og 59912 for de tre kommunene. Dette, sammen med geografisk størrelse, gjør

at BDO mener det vil være aktuelt med ulike lokaldemokratiske løsninger i disse kommunene.

7.4.1. Nordre og Indre Salten

I Nordre og Indre Salten, hvor det vil være kortere avstander innad i kommunen og færre innbyggere, anses det som hensiktsmessig å beholde en modell med faste utvalg. I dag har blant annet Steigen og Hamarøy egne *plan og ressursutvalg* i tillegg til de lovpålagte organene. Ut over dette har Hamarøy også et *velferds og driftsutvalg* samt et *naturutvalg*. En lignende utvalgsmo- dell i den nye kommunen virker hensiktsmessig og burde sikre god politisk styring av den kommunale virksomheten.

på 11 kommunestyrerepresentanter i kommuner med mindre enn 5000 innbyggere. Begge kommunene har med 17 medlemmer allerede flere medlemmer enn loven krever. Selv om SSBs befolkningsframskriving for den nye kommunen er moderat, kan det være en ide å innrette seg etter neste lovkrav på minst 19 representanter for kommuner med mellom 5000 og 10 000 innbyggere.

Når det gjelder sammensetningen av kommunestyret, vil Nordre Salten ved tidspunktet for sammenslåingen falle inn under minstekravet

Indre Salten vil falle inn under minstekravet på 27 kommunestyrerepresentanter. Alle kommunene har allerede flere medlemmer enn det loven krever.

7.4.2. Ytre Salten - lokalutvalgsmo- dell

I Ytre Salten er det BDOs vurdering at det bør innføres en modell med kommunedelsutvalg, lik den beskrevet for Saltensamlet- alternativet i kapittel 5. En modell med lokale kommunedelsutvalg vil bevare tett kontakt mellom innbyggere og politikere til tross for større geografiske avstander i de to nye kommunene.

for at all avgjørelsesmyndighet som kan delegeres til komiteer og faste utvalg også kan delegeres til kommunedelsutvalg. Likeledes kan all avgjørelsesmyndighet som delegeres til kommunens administrasjonssjef (rådmann), også i prinsippet delegeres til en kommunedelsdirektør. Det kan dermed tenkes at det i Ytre Salten, hvor avstandene blir større enn de har vært i de nåværende kommunene, kan være naturlig å se på en modell hvor det opprettes flere kommunedelsutvalg med varierende grad av avgjørelsesmyndighet.

Som nevnt tidligere, har slike lokale utvalg tradisjonelt sett blitt brukt som rene høringsorgan for saker som berører utvalgets geografiske område. Kommuneloven åpner derimot

7.5. Økonomi

7.5.1. Inntektsmodell og konkrete tilskudd

Reformstøtte og engangskostnader:

Nordre Salten vil, på bakgrunn av totalt antall innbyggere (4388) og kommuner (to stk.) motta 25 millioner i støtte, fordelt på 20 millioner i engangskostnader og fem millioner i reformstøtte. Dette utgjør 5790 kr per innbygger i den nye kommunen.

Indre Salten vil, på bakgrunn av totalt antall innbyggere (16219) og kommuner (tre stk.) motta 50 millioner i støtte, fordelt på 30 mil-

lioner i engangskostnader og 20 millioner i reformstøtte. Dette utgjør 3066 kr per innbygger i den nye kommunen.

Ytre Salten vil, på bakgrunn av totalt antall innbyggere (59912) og kommuner (fire stk.) motta 80 millioner i støtte, fordelt på 50 millioner i engangskostnader og 30 millioner i reformstøtte. Dette utgjør 1340 kr per innbygger i den nye kommunen.

7.5.2. Kraft

Ved en sammenslåing til tre nye kommuner i Salten vil alle de nye kommunene få mulighet til å hente større mengde konsesjonskraft.

For dette alternativet vil det være mulig for kommunene i Salten å hente ut det totale potensialet knyttet til kraftinntekter. På lik linje med stor-Salten utgjør dette 121,4 GWh, og med korreksjon for avtalen som Beiarn har inngått med Nordland fylkeskommune utgjør det 112,2 GWh. Og ved å slå sammen kommunene som omtalt ser vi at det vil være en forskjell mellom de nye kommunene i forhold

til hvor mye av konsesjonskraften som tilfaller den enkelte kommune.

De siste årene har det vært en stor variasjon i prisen på kraft. Fra rundt fem øre per KWh og opp til rundt 30 øre. I dagens marked vil det være naturlig å regne med en kraftpris på mellom 20 - 25 øre per KWh frem mot 2020.

Ved en sammenslåing av kommunene som medfører at man kan hente ut den konsesjonskraften som kommunene har krav på vil dette medføre en økning i konsesjonskrafts-inntektene som er beregnet til:

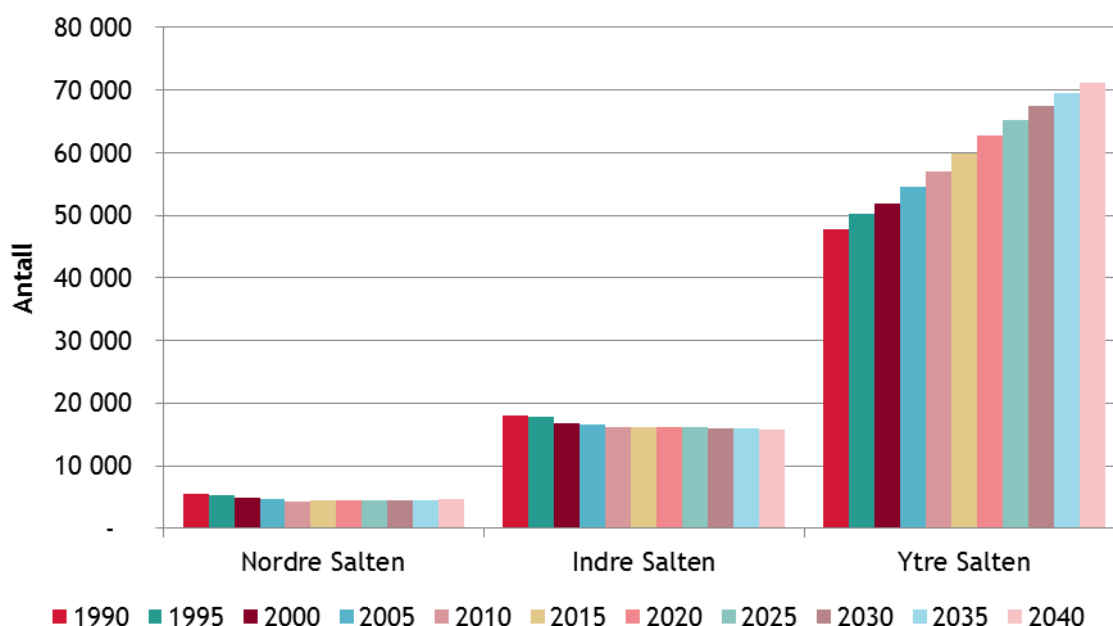
Nye kommuner	Overskytende konsesjonskraft	20 øre	25 øre
Nordre Salten	34,81 GWh	6,96 mill	8,70 mill
Indre Salten	45,70 GWh	9,14 mill	11,43 mill
Ytre Salten	31,66 GWh	6,33 mill	7,92 mill

Tabell 13: Beregnet effekt på inntekter fra konsesjonskraft for nye kommuner, beregnet av BDO

7.5.3. Demografi og økonomi

Alternativet Nordre Salten ville i 2015 hatt en befolkning på 4388, Indre Salten 16219 og Ytre Salten 59912. For Nordre forventes en

stabil befolkningsutvikling, Indre vil ha en svak nedgang, mens det for Ytre Salten forventes en stabil befolkningsøkning.

Figur 6: Oversikt over faktisk befolkningsutvikling fra 1990 til 2015, og forventet befolkningsutvikling frem til 2040 for alternativene Nordre, Indre og Ytre Salten. Kilde: SSB

Aldersfordelingen i befolkningen er relativt lik for alternativene Nordre og Indre Salten. Begge alternativene vil ha en relativt gammel befolkning sammenlignet med snittet i resten av landet. Nordre Salten vil ha en eldre be-

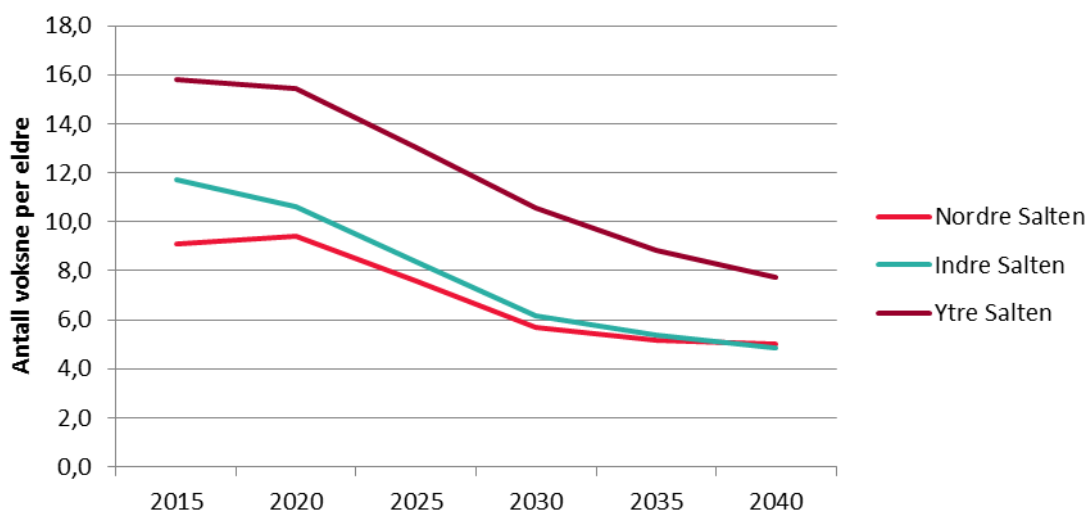
folkning (67+) på 21 %, mens Indre Salten vil ligge på 18 %. Ytre Salten vil til sammenligning ha en noe yngre befolkning hvor andelen eldre utgjør 13,5 % som er noe under landsgjennomsnittet på 14 %.

	0-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	90 +
Nordre Salten	5,4 %	7,1 %	3,1 %	5,4 %	26,8 %	31,4 %	14,5 %	4,9 %	1,5 %
Indre Salten	5,6 %	7,9 %	3,6 %	5,2 %	28,3 %	31,2 %	13,1 %	4,1 %	1,0 %
Ytre Salten	7,2 %	8,4 %	3,7 %	5,3 %	33,9 %	28,2 %	9,5 %	3,2 %	0,7 %

Tabell 14: Prosentandel av befolkning inndelt i de ulike befolkningsgruppene for 2015. Kilde: SSB

Prognoser viser at både Nordre, Indre og Ytre Salten vil få vesentlige investeringsbehov basert på den forventede fremtidige demografiutviklingen. Nordre Salten forventes å få investeringsbehov innenfor grunnskolen, mens Indre og Ytre Salten er forventet å få investe-

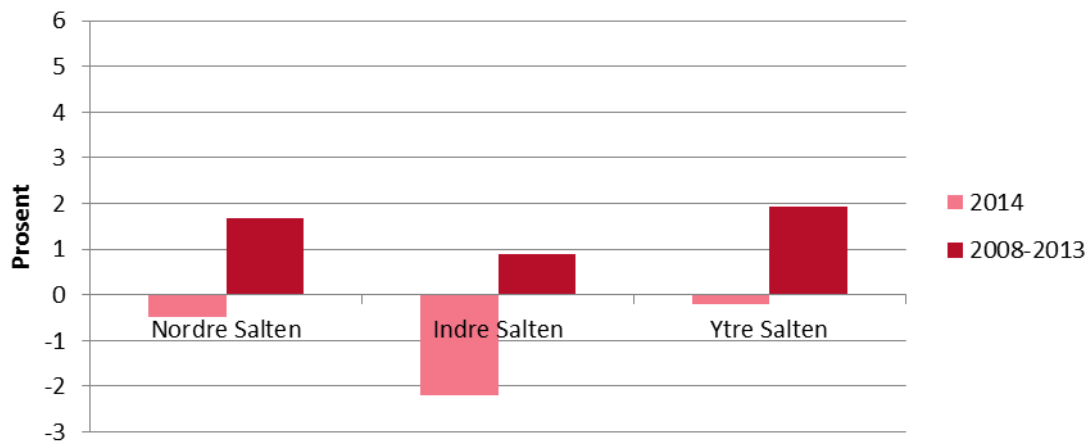
ringsbehov spesielt innenfor eldreomsorgen. Ytre Salten forventes også å få et noe mindre behov for investeringer innenfor barnehage og grunnskole. Samtidig forventes en betydelig negativ endring i andel voksne per eldre pleietrengende i fremtiden.

Figur 7: Forventet utvikling i antall voksne i alderen 20-66 år per eldre over 80 år. Kilde: SSB, beregninger gjennomført av BDO.

Grafen over viser den forventede utviklingen i andel voksne i alderen 20-66 år per eldre over 80 år fra 2015 og frem til 2040. Som det fremgår, forventes det en betydelig nedgang i antall voksne per eldre i denne perioden. Nordre Salten vil ha en negativ endring på 22 %, mens Indre og Ytre Salten forventes å få negative endringer på 40 og 41 %.

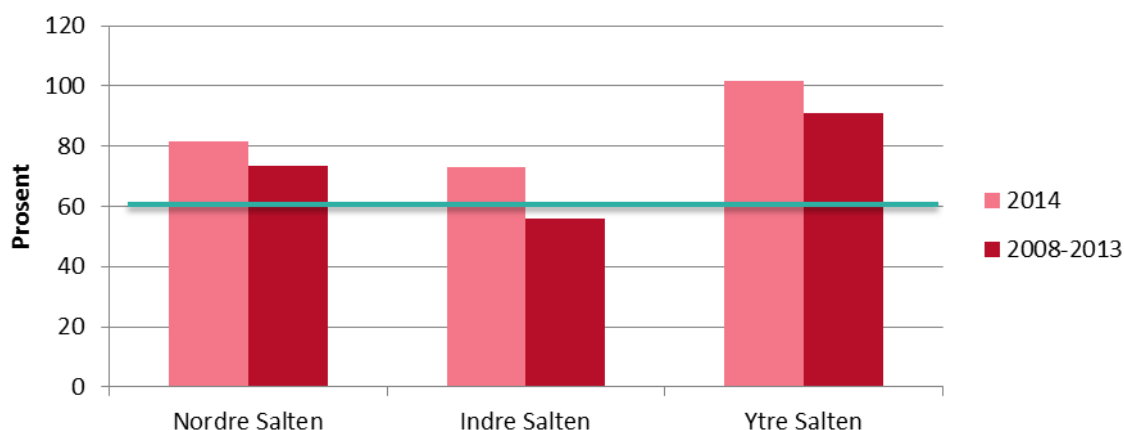
7.5.4. Soliditet

Figur 8: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Kilde: KOSTRA.

Samtlige alternativer ville i 2014 hatt et negativt driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Samlet for perioden 2008-2013 ligger alternativene noe høyere. Nordre Sal-

ten ville hatt et resultat på 1,67 %, Indre 0,88 % mens Ytre Salten ville hatt et resultat på 1,9 %.

Figur 9: Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, fratrukket pensjonsforpliktelse. Kilde: KOSTRA.

Som det fremgår av tabellen over, ville Ytre Salten i 2014 hatt en noe høyere langsiktig gjeld som prosent av brutto driftsinntekter sammenlignet med de øvrige alternativene. Samtlige tre alternativer lå i 2014 over det

anbefalte nivået som enkelte fylkesmenn mener bør være mellom 50-60 %, og kun Indre Salten ville ha ligget under det anbefalte nivået samlet i perioden 2008-2013.

	Nordre Salten	Indre Salten	Ytre Salten
Disposisjonsfond	1 855	1 887	2 990
Bundne driftsfond	5 980	4 934	2 801
Ubundne investeringsfond	3 245	2 320	13 476
Bundne investeringsfond	1 217	1 056	473
Til sammen	12 297	10 197	19 741

Tabell 15: Oversikt over fondsavsetninger per innbygger for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Ser vi på fondsavsetninger per innbygger fremgår det at alternativet Ytre Salten vil få en betraktelig høyere fondsavsetning sammenlignet med de to øvrige alternativene. I

t tillegg vil også Ytre Salten har større verdier gjennom avsetninger og andeler enn de to andre alternativene.

Økonomiske forpliktelser

Samtlige alternativer ville i 2014 hatt udekkede pensjonsforpliktelser. Nordre og Indre Salten ville hatt forpliktelser på ca. 28 000 kr.

per innbygger mens Ytre Salten ville hatt betraktelig lavere forpliktelser på ca. 15 500 kr per innbygger.

Kommune	Pensjons-midler (1000 kroner)	Pensjons-forpliktelse (1000 kroner)	Innbyggere	Udekket forpliktelse per innbygger (kr)
Nordre Salten	561 277	683 061	4388	-27 754
Indre Salten	1 778 325	2 237 847	16219	-28 332
Ytre Salten	4 466 288	5 397 197	59912	-15 538

Tabell 16: Udekkede pensjonsforpliktelser for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Indre Salten ville hatt et vedlikeholdsetterslep på ca. 25 500 kr per innbygger mens Ytre Salten ville hatt et etterslep på ca. 14 000 kr per innbygger. Alternativet Nordre Salten

ville, basert på de innsendte tallene, hatt et vedlikeholdsetterslep på ca. 14 000 kr per innbygger.

Kommune	Innbyggere	Totalt vedlikeholds- etterslep i millioner kro- ner	Totalt vedlikeholds- etter- slep per innbygger
Nordre Salten	4 388	61 000 000	13 902
Indre Salten	16 219	415 000 000	25 587
Ytre Salten	59 912	855 000 000	14 271

Tabell 17: Oversikt over vedlikeholdsetterslep. Kilde: Rapporter fra regionrådet og kommunene

8. «Saltenfjordalternativet»

8.1. Overordnet Beskrivelse av alternativet

For dette alternativet vil Salten gå fra ni kommuner til tre kommuner. Steigen og Hamarøy vil forme Nordre Salten. Sørfold, Fauske, Saltdal, Bodø, Gildeskål og Beiarn vil danne «Saltenfjordkommune». Meløy kommune vil derimot stå alene i dette alternativet.

Disse kommunene vil ha følgende befolkningsgrunnlag:

- Meløy: 6441 innbyggere
- Nordre Salten: 4388 innbyggere
- Saltenfjord: 69690 innbyggere

8.2. Tjenesteyter

8.2.1. *Vurdering av effektene på primærtjenestene*

Barnehage

Som for de øvrige alternativene forventes det ikke store endringer i barnehagesektoren. Saltenfjord kommune vil, sammenlignet med de øvrige kommunene, ha en mer geografisk spredt barnehagestruktur så lenge det er befolkningsgrunnlag for videre drift av barnehagetjenester i alle deler av regionen. På den andre siden vil Saltenfjord ha et vesentlig større fagmiljø innenfor denne tjenesten, og det kan forventes at mindre kommuner som inngår i dette alternativet vil kunne supplere og dra nytte av det fagmiljøet som allerede eksisterer i de større kommunene.

Smådriftsulemper som eksisterer i dag vil vedvare også i dette alternativet. Som for de øvrige alternativene presentert tidligere i denne rapporten vil det også her bli enklere å tilrettelegge for private barnehager for kommunene som inngår i Saltenfjord alternativet. Dette da flere av kommunene i dette alternativet allerede har utbredt bruk av private barnehager.

Grunnskole

Den nye kommunestrukturen foreslått i dette alternativet vil ikke medføre store endringer for regionens grunnskolesektor, og skolene vil sannsynligvis forbli lokalisert der de er per dags dato. Kommunene som inngår i Saltenfjord alternativet vil her få muligheten til å utvide og spesialisere de ulike fagmiljøene, og

utnytte den ulike spesialkompetansen som eksisterer i kommunene per i dag. Kommunene som inngår i dette alternativet vil også bli mindre sårbare ovenfor ekstra ressurskrevende elever.

Pleie- og omsorg

Som diskutert for de øvrige alternativene tidligere i denne rapporten vil tjenester innenfor dette området fortsette å leveres lokalt. For Saltenfjord alternativet forventes det imidlertid noen effektiviseringsgevinster da nye kommunegrenser gir mulighet for bedre logistikk i gjennomføringen av hjemmetjenester, transport av pasienter osv. Det

forventes også at en større kommune som Saltenfjord vil være bedre i stand til å håndtere den forventede eldrebølgen og økningen i tjenestebehovet som følge av denne.

Saltenfjord alternativet vil også kunne gi synergieffekter i form av større fagmiljø og muligheter til å frigjøre administrative kostnader til operativ tjenesteproduksjon.

Barneverntjenesten

Saltenfjord alternativet gir muligheten til å tilby bedre og mer effektive tjenester, dette spesielt fordi det per i dag er lite samarbeid innenfor tjenesteområdet barnevern. Ansatte i de minste kommunene vil også få et betydelig større hjelpeapparat rundt seg. For

Nordre Salten er det slik at Hamarøy i dag deltar i et interkommunalt samarbeid med Tysfjord, og dersom de skal slå seg sammen med Steigen må det vurderes om dette samarbeidet skal fortsette eller ikke.

8.2.2. Myndighetsutøvelse

Også Saltenfjord-alternativet representerer en vesentlig økning i kapasitet og samlet kompetanse rettet mot myndighetsutøvelse innenfor en rekke fagområder. Saltenfjord kommune ville i 2014 eksempelvis hatt ca. 200 årsverk innenfor barnevern-/sosialtjenesten og 160 årsverk innenfor tekniske tjenester.

Saltenfjord alternativet vil sannsynligvis kunne redusere problematikk rundt dette bånd

mellom innbyggere og saksbehandlere i kommunen, samtidig som det er rimelig å anta at rekruttering av ansatte til tekniske tjenester og barnevern vil bli enklere. Det vil også bli mindre problemer knyttet til habilitet i en ny og større kommune. Samtidig vil det i en ny storkommune som Saltenfjord kunne oppstå stordriftsulempere spesielt knyttet til de geografiske avstandene i denne nye storkommunen.

8.2.3. Administrasjon

Med unntak av Meløy, som i dette alternativet beholder den eksisterende strukturen, vil det være muligheter for effektivisering og realisering av stordriftsfordeler innenfor administrasjonstjenester. Både Nordre Salten og Saltenfjord vil ha muligheten til å redusere de samlede utgiftene knyttet til dette området.

Uavhengig av om man velger å sentralisere deler av administrasjonstjenestene vil man uansett kunne dra nytte av en bredere kompetanse innad i den nye kommunen. Saltenfjord alternativet kan også forventes å ha bedre grunnlag for rekruttering sammenlignet med enkelt kommunene i dag.

8.2.4. IKS

Hovedandelen av de eksisterende IKS i regionen vil bli liggende innenfor Saltenfjord alternativet. Allikevel vil det også i dette alternativet være samarbeid hvor enkelt kommuner faller utenfor. Spesielt de regionale samarbeidene, som i dag inkluderer alle Saltenkommunene, vil i dette alternativet bestå av Saltenfjord kommune og to mindre kommuner; Nord-Salten og Meløy. Et viktig spørsmål vil da bli hvordan man skal håndtere de enkeltkommunene som havner utenfor. Skal det interkommunale samarbeidet fortsette, eller er det mer aktuelt at de utenforliggende

kommunene kjøper disse tjenestene i fremtiden. Kommunene i Salten har i dag også flere IKS i samarbeid med kommuner som ligger utenfor Salten regionen. Ved opprettelsen av en ny stor Saltenfjord kommune vil man måtte vurdere hvordan man skal videreføre disse samarbeidene i den nye kommunestrukturen. Nedenfor lister vi først opp hvilke eksisterende IKS som vil ligge innenfor den foreslåtte kommunestrukturen i Saltenfjord alternativet, deretter lister vi opp de som vil gå på tvers av kommunene i dette alternativet.

Eksisterende IKS som faller innenfor Saltenfjord alternativet:**Administrasjon**

- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Gildeskål
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Beiarn
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Saltdal
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Sørfold
- Nord-Salten Skatteoppkreverkontor for Ballangen, Tysfjord, Steigen og Hamarøy kommuner (forutsetter at ikke Tysfjord og Ballangen inngår i kommunesammenslåing i andre regioner)

Barnehage og Grunnskole

- PPT Indre Salten (Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen)
- RKK Indre Salten
- 4k-samarbeid om muntlig eksamen i Indre Salten (Sørfold, Fauske og Saltdal) Felles skoleskiss indre Salten (Sørfold, Fauske og Saltdal)
- Grunnskolesamarbeid Sørfold-Fauske
- Grunnskole tjenester Rødøy-Meløy (forutsetter at ikke Rødøy inngår i sammenslåing i andre regioner)

Pleie- og omsorgstjenester

- Legevaktsamarbeid Bodø-Beiarn
- Fauske/Sørfold Legevakt
- Jordmortjeneste Fauske-Sørfold
- Felles vaktordning jordmødre mellom Steigen, Tysfjord og Hamarøy (forutsetter at ikke Tysfjord inngår i sammenslåing i en annen region)

Barnevern og Sosialtjenester

- Samarbeid om barnevernstjenester Salten-Beiarn

Øvrige samarbeidsområder

- Hamarøy og Steigen veterinærvaktdistrikt

Regionale IKS, og IKS som faller utenfor kommunestrukturen i Saltenfjordalternativet**Administrasjon**

- Felles interkommunal kommunerevisjon region Salten
- Salten kontrollutvalgsekretariat
- Felles innkjøpsamarbeid Salten
- Felles kemner Bodø, Beiarn og Bø
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Røst

Barnehage og grunnskole

- PPT Bodø, Verøy og Røst

Pleie- og omsorgstjenester

- Helse- og miljøtilsyn Salten IKS
- Krisesenteret i Salten (eies av Bodø og inkluderer Røst og Værøy i tillegg til øvrige Salten kommuner)
- Kreftkoordinator Hamarøy, Tysfjord, Steigen og Sørfold
- Overgrepsmottak Bodø (dekker Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Røst, Saltdal, Sørfold og Værøy)

Innenfor dette området finnes det også en rekke regionale fagnettverk mellom kommunene som må revurderes i en ny Saltenfjord kommune:

- Rådet for Salten psykiatri, dekker alle kommunene i Salten
- Demensnettverk Salten
- Salten samhandlingsprosjekt psykiatri, dekker alle kommunene i Salten med unntak av Hamarøy

Barnevern og Sosialtjenester

- Felles samarbeid om kriminalitetsforebyggende tiltak (inkluderer alle kommunene i Salten samt kommunene Værøy, Røst og Rødøy)
- NAV hjelpemiddelsentralen for alle kommunene i Salten
- Samarbeid mellom barnevernledere for alle kommunene i Salten
- Samarbeid mellom barnevernsmedarbeidere som inkluderer Gildeskål, Beiarn og Meløy

Øvrige samarbeidsområder

- Felles landbruksforvaltning Bodø-Værøy
- Salten friluftsråd

- IRIS Salten IKS (inkluderer avfallshåndtering, interkommunal utvikling og strategisk eierskap)
- Salten Brann IKS
- Geodata samarbeid Salten
- Salten Kartdata AS
- Regionalt næringsfond Salten

8.3. Samfunnsutvikling

8.3.1. En naturlig BA/BAS region?

Innenfor det alternativet så innebefatter ingen av de tre kommunene naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner. Om vi tar utgangspunkt i en utvidet bo- og arbeidsmarkedsdefinisjon så er Saltenfjorden kommune, med unntak av Beiarn, en bo- og arbeidsmarkedsregion. Det foregår en hel del pendling mellom de store kommunene Fauske og Bodø noe som gjør det naturlig, ifølge NORUTs analyser og definisjoner, at disse kommunene vurderes som en felles arbeidsmarkedsregioner med tilhørende kommuner. For Saltenfjorden så er Beiarn kommune den eneste kommunen som ikke har et tilstrekkelig integrert arbeidsmarked med nabokommunene.

I dette alternativet er Meløy kommune fortsatt en egen kommune. Denne kommunen har ingen naturlige integrerte arbeidsmarkeder med de resterende kommunene i regionen. Slik sett er det ikke unaturlig at denne kommunen står alene. For det siste alternativet Nordre Salten så har NIBR eller NORUT heller ikke der definert dette området som er naturlig bo- og arbeidsmarkedsregion. Til det er kommunene for små og har en for liten andel pendling mellom de nåværende kommunene Steigen og Hamarøy.

8.3.2. Næringsanalyse

I utredningsnotat A tok vi utgangspunkt i særlig tre forhold når vi så på dagens status vedrørende næringsutvikling blant kommunene. Disse forholdene var:

- Bransjespesialisering
- Offentlig sektor
- Pendling

Alle tre kommunene i dette alternativet er svært avhengig av offentlig sektor, noe som utgjør rundt 40 % av alle sysselsatte i regionen. Unntaksvis er derimot noen forskjeller mellom de tre kommunene innenfor dette alternativet som er verdt å påpeke. Nordre Salten har en relativt stor andel sysselsatte innenfor primærnæringene. Dette gjelder spesielt innenfor fiskeri og oppdrettsnæringene. Saltenfjorden er tilnærmet lik Stor-Salten alternativet og har den største andelen av sysselsatte innenfor private næringsliv knyttet til varehandel.

Meløy vil i dette alternativet fortsatt være alene. Meløy kommune har derimot en av de minst sårbare næringsstrukturene blant kommunene i Salten og kan således være bedre rustet til å stå alene sammenlignet med de andre kommunene. Kommunen har derimot, som de andre kommunene, en stor andel ansatte knyttet til offentlig sektor.

Samlet sett har alle kommunene en mindre sårbar næringslivsstruktur sammenlignet med null-alternativet. De tre kommunene vil således være mindre sårbare for eksterne svingninger i enkelte markeder, med unntak av primærnæringene for Nordre Salten.

Sammenlignet med store byer som Trondheim og Bergen så er alle disse tre kommunene derimot svært avhengig av offentlig sektor.

Sysselsatte personer etter arbeidssted	Saltenfjord	Meløy	Nordre
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	2 %	9 %	17 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	0 %	1 %	0 %
10-33 Industri	5 %	15 %	4 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 %	2 %	3 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	9 %	8 %	7 %
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	12 %	9 %	11 %
49-53 Transport og lagring	7 %	7 %	7 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 %	2 %	2 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	2 %	1 %	0 %
64-66 Finansiering og forsikring	1 %	0 %	0 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	4 %	2 %	3 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	3 %	3 %	3 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	11 %	4 %	8 %
85 Undervisning	9 %	11 %	10 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	24 %	24 %	21 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4 %	2 %	3 %
00 Uoppgitt	0 %	1 %	1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Tabell 18: Oversikt over andel sysselsatte personer etter arbeidssted og næring i 2013. Kilde: SSB

Om vi deretter ser på andelen som pendler inn og ut av en ny storkommune så ser vi her at det er relativt store forskjeller mellom de tre kommunene. Saltenfjord har en relativt mindre andel utpendlere sammenlignet med Meløy og Nordre Salten. Dette skyldes i all hovedsak at flere av de sysselsatte i blant annet Nordre Salten pendler til blant annet Bodø. I utredningsnotat A redegjorde vi for sårbarheten til de små kommunene i Salten. For dette alternativet så vil fortsatt Nordre Salten være en relativt sett liten kommune. Små kommuner med en liten andel utpendlere vil således også være mer sårbare over tid. Dette er ikke gjeldende for Nordre Salten som har en relativt stor andel utpendlere. Sysselsatte som er bosatt i Nordre Salten og pendler

til andre kommuner reiser i all hovedsak til Bodø. Er relativt stor antall arbeider også på norsk sokkel innenfor olje- og gass næringene.

Meløy kommune vil, sammenlignet med Saltenfjord, være en relativt liten kommune. En liten andel utpendlere vil således kunne gjøre kommunen sårbar for svingninger i næringer som er lokalisert innad i kommunen. Meløy kommune har derimot en relativ stor andel utpendlere. Ser vi dette i sammenheng med en relativt jevn fordeling mellom næringene, så er Meløy kommune bedre rustet til å stå alene sammenlignet med andre mindre kommuner i regionen. Det er verdt å påpeke at dette er kun sett i et næringsutviklingsperspektiv.

	Saltenfjord		Meløy		Nordre	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Sysselsatte	36442		3088		2064	
Innpendlere	2252	6 %	307	10 %	200	10 %
Utpendlere	2740	8 %	458	15 %	341	17 %

Tabell 19: Oversikt over inn- og utpendling, Kilde SSB for 2014

8.3.3. Transportinfrastruktur og avstander

For dette alternativet vil avstandene innenfor to av de tre kommunene relativt sett være mindre sammenlignet med en samlet Salten kommunene. Herunder finner vi Nordre Salten og Meløy, som er kommuner hvor avstandene mellom tettstedene betraktelig mindre enn i Stor-Salten alternativet. Avstanden for Nordre Salten er rundt 100 km mellom Leinesfjord og Oppeid. Saltenfjorden så er avstandene betraktelig mindre sammenlignet med Ytre Salten og Stor Salten.

Til tross for at bredbåndsinfrastrukturen har bedre seg betraktelig de siste 10 årene er det fortsatt store infrastrukturutfordringer som gjør at disse tre nye kommunene ikke vil kunne definere seg som tre naturlige utviklingsområder. Disse nye kommunene, med unntak av Meløy, må således måtte gjennomføre store investeringer i samferdsel, og ettersom det er fylkeskommunen som i all hovedsak styrer dette så vil ikke etableringen av ny storkommune automatisk kunne gjennomføre nødvendig investeringer.

8.3.4. Lokal strategisk næringsutvikling

For dette alternativet vil de tre kommunene har svært ulikt utgangspunkt for arbeide strategisk med lokal næringsutvikling. For Saltenfjord så vil Bodø sine ressurser sammen med de andre mindre kommunene kunne være tilstrekkelig til å jobbe videre tiltak knyttet til utvikling av det lokale næringslivet. Synergieffektene som de andre kommunene i dette alternativet får ved å gå sammen med Bodø vil kunne påvirke arbeid med lokal utvikling av næringsrettet arbeid i disse kommunene. Denne kommunen vil utgjøre over 90 % prosent av befolkningen i regionen og vil således kunne frigjøre enda større ressurser til utvikling av det lokale næringslivet.

For Meløy så vil man være i samme situasjon som man er per dags dato. Kommunen vil i denne sammenhengen være betydelig mindre enn Saltenfjord og vil således ikke ha de samme ressursene til å jobbe aktivt med næringsutviklingsarbeid. Under et slikt alternativ vil det også kunne være fare for at denne kommunen vil bli mer isolert sammenlignet med i dag ettersom regionalt utviklingsarbeid vil i all hovedsak bli drevet fra en ny Saltenfjordkommune. Dette scenariet vil også være gjeldende for den siste kommunen i dette alternativet. Nordre Salten vil fortsatt være for liten til at man investere i større tiltak rettet mot det lokale næringslivet.

8.4. Lokaldemokrati

I Saltenfjord-alternativet er det hovedsakelig i de to nye kommunene Nordre Salten (Steigen og Hamarøy) og Saltenfjord (Sørfold, Fauske, Saltdal, Bodø, Gildeskål og Beiarn) at

det vil bli aktuelt å se på den politiske strukturen. Det antas at Meløy kommune vil videreføre dagens modell med faste utvalg.

8.4.1. Nordre Salten

I Nordre Salten, hvor det vil være kortere avstander innad i kommunen og færre innbyggere, anses det som hensiktsmessig å beholde en modell med faste utvalg. I dag har både Steigen og Hamarøy egne plan og ressursutvalg i tillegg til de lovpålagte organene. Ut over dette har Hamarøy også et velferds og driftsutvalg samt et naturutvalg. En lignende utvalgsmodell i den nye kommunen virker

hensiktsmessig og burde sikre god politisk styring av den kommunale virksomheten.

Når det gjelder sammensetningen av kommunestyret vil Nordre Salten ved tidspunktet for sammenslåingen falle inn under minstekravet på 11 kommunestyrerepresentanter i kommuner med mindre enn 5000 innbyggere. Begge kommunene har med 17 medlemmer allerede

flere medlemmer enn loven krever. Selv om SSBs befolkningsframskriving for den nye kommunen er moderat, kan det være en ide å

innrette seg etter neste lovkrav på minst 19 representanter for kommuner med mellom 5000 og 10 000 innbyggere.

8.4.2. Saltenfjord - lokalutvalgsmodell

Det er BDOs vurdering at det i en ny Saltenfjord kommune vil være hensiktsmessig å innføre en politisk modell med kommunedelsutvalg, lik den beskrevet for Saltensamlet-alternativet. Med et befolkningsgrunnlag på rundt 70 000 innbyggere og et samlet areal på 8338,15 km² vil det være viktig å sørge for at politikerne klarer å ivareta ombudsrollen og at man sikrer innbyggermedvirkning i beslutningsprosessene i den nye kommunen. Kommunestyret må dermed etter kommuneloven ha minimum 35 medlemmer.

En modell med lokale kommunedelsutvalg synes etter BDOs vurdering å være en god løsning som kan bidra til å knytte tettere kontakt mellom innbyggerne og politikerne til

tross for større geografiske avstander. Bodø kommune har allerede erfaring med bruk av kommunedelsutvalg ved tidligere kommunesammenslåinger. Tradisjonelt sett har slike lokale utvalg blitt brukt som rene høringsorganer for saker som berører utvalgets geografiske område. Kommunelovens § 12 åpner derimot for en mye større spennvidde når det gjelder arbeidsoppgavene som potensielt kan delegeres til kommunedelsutvalg. Det kan derfor tenkes at det i Salten, hvor det er store avstander og allerede veletablerte lokalsentra, kan være naturlig å se på en modell hvor det opprettes flere kommunedelsutvalg med varierende grad av avgjørelsesmyndighet.

8.5. Økonomi

8.5.1. Inntektsmodell og konkrete tilskudd

Nordre Salten vil, på bakgrunn av totalt antall innbyggere (4318) og kommuner (to stk.) motta 25 millioner i støtte, fordelt på 20 millioner i engangskostnader og fem millioner i reformstøtte. Dette utgjør 5790 kr per innbygger i den nye kommunen.

Saltenfjord vil, på bakgrunn av totalt antall innbyggere (69566) og kommuner (seks stk.)

motta 90 millioner i støtte, fordelt på 60 millioner i engangskostnader og 30 millioner i reformstøtte. Dette utgjør 1294 kr per innbygger i den nye kommunen.

Meløy vil, dersom de holder seg utenfor, ikke motta noen økonomisk støtte.

8.5.2. Kraft

Ved en sammenslåing til tre nye kommuner i Salten vil Nordre Salten og Saltenfjord få mulighet til å hente større mengde konsesjonskraft.

Som omtalt tidligere utgjør det 121,4 GWh, og 112,2 GWh når vi korrigerer for Beiarns avtale med fylkeskommunene. Og ved å slå sammen kommunen i tråd med beskrivelsen over ser vi at denne inndelingen ikke vil ha Ved en sammenslåing av kommunene som medfører at man kan hente ut den konse-

mulighet til å hente ut like mye konsesjonskraft. Meløy utnytter ikke all konsesjonskraften i dag på grunn av begrensingen i det allminnelige forbruket.

De siste årene har det vært en stor variasjon i prisen på kraft. Fra rundt fem øre per kWh og opp til rundt 30 øre. I dagens marked vil det være naturlig å regne med en kraftpris på mellom 20 - 25 øre per kWh frem mot 2020.

sjonskraften som kommunene har krav på vil dette medføre en økning i konsesjonskrafts-

inntektene som er beregnet til:

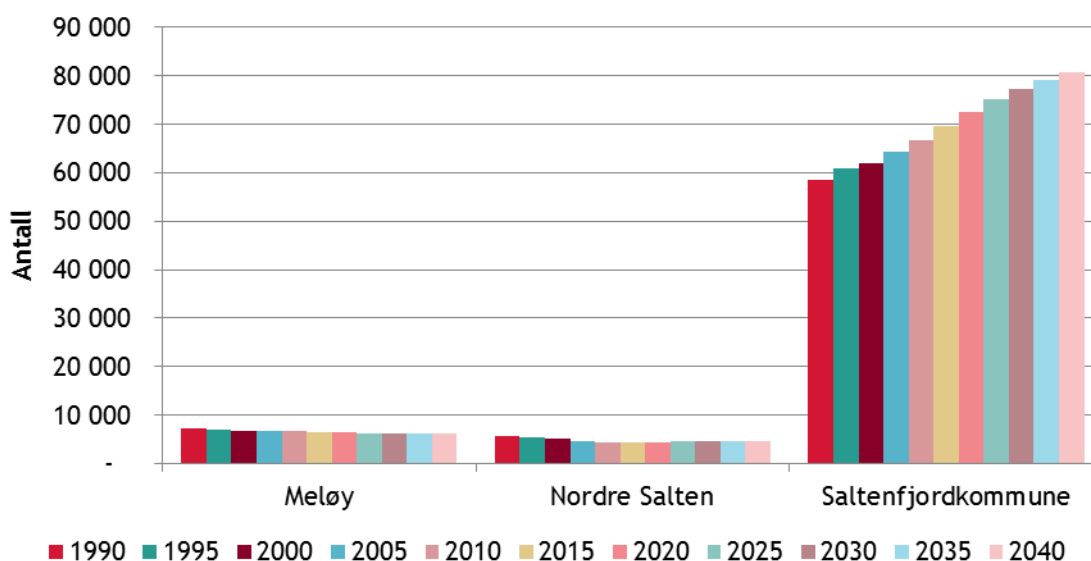
Nye kommuner	Overskytende konsesjonskraft	20 øre	25 øre
Nordre Salten	34,81 GWh	6,96 mill	8,70 mill
Saltenfjord	54,96 GWh	10,99 mill	13,74mill
Meløy	Ingen endring		

Tabell 20: Beregnet effekt på inntekter fra konsesjonskraft for nye kommuner, beregnet av BDO

8.5.3. Demografi og økonomi

Ser vi på faktisk befolkningsutvikling frem til 2015 og forventet utvikling frem til 2040 ser vi at Meløy forventes å ha en svak nedgang i total befolkning mens Saltenfjord kommune

vil ha en svak økning i sin totale befolkningsmasse. I Nordre Salten forventes en stabil befolkningsutvikling.

Figur 10: Oversikt over faktisk befolkningsutvikling fra 1990 til 2015, og forventet befolkningsutvikling frem til 2040 for Meløy, Nordre Salten og Saltenfjord kommune. Kilde: SSB

Som vi ser av tabellen under vil Nordre Salten ha en noe eldre befolkning sammenlignet med Saltenfjord og Meløy. Nordre Salten vil ha en

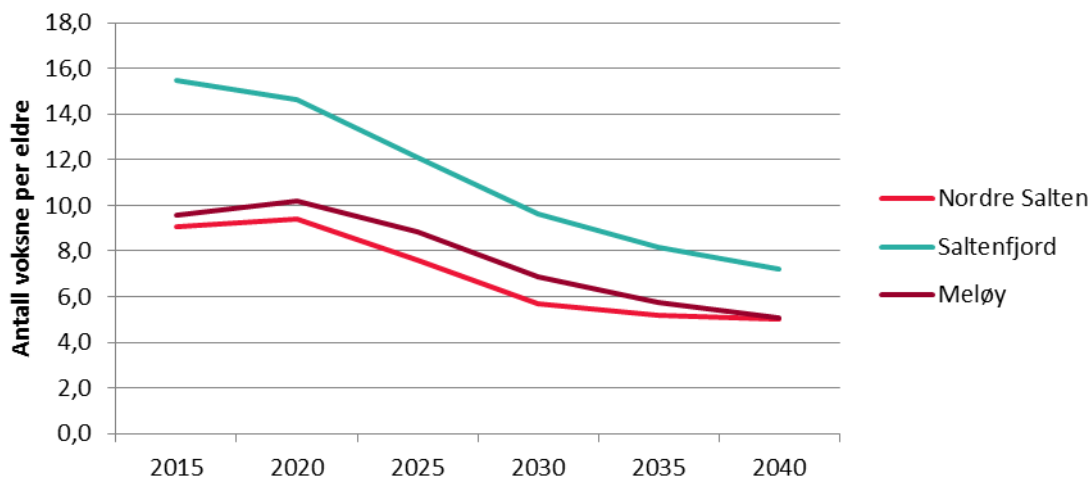
eldre befolkning (67+) på 21 %, mens Saltenfjord vil ligge på 14,1 %. Meløy kommune har en eldre befolkning som utgjør 17,5 %.

	0-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	90 +
Nordre Salten	5,4 %	7,1 %	3,1 %	5,4 %	26,8 %	31,4 %	14,5 %	4,9 %	1,5 %
Saltenfjord	6,9 %	8,3 %	3,6 %	5,2 %	33,1 %	28,8 %	10,1 %	3,3 %	0,7 %
Meløy	6,6 %	7,8 %	4,1 %	6,2 %	28,3 %	29,6 %	11,4 %	4,7 %	1,4 %

Tabell 21: Prosentandel av befolkning inndelt i de ulike befolkningsgruppene for 2015. Kilde: SSB

Prognoser for befolkningsutvikling viser at Saltenfjord alternativet vil få vesentlige investeringsbehov innenfor både barnehage, grunnskole og eldreomsorg i fremtiden. Nordre Salten vil, basert på befolkningsprognosene kunne få et investeringsbehov innenfor barnehage og grunnskole. Den forventede økningen i antall barn for dette alternativet skyldes hovedsakelig mottak av flyktninger i

Hamarøy kommune. Som for de tidligere alternativene forventes det også her en betydelig nedgang i antall voksne per pleietrengende eldre. Nordre Salten vil ha en negativ endring på 22 % mens Saltenfjord kommune forventes å få en negativ endring på 40 %. Meløy forventes å få redusert sin andel voksne per eldre med 33 %.

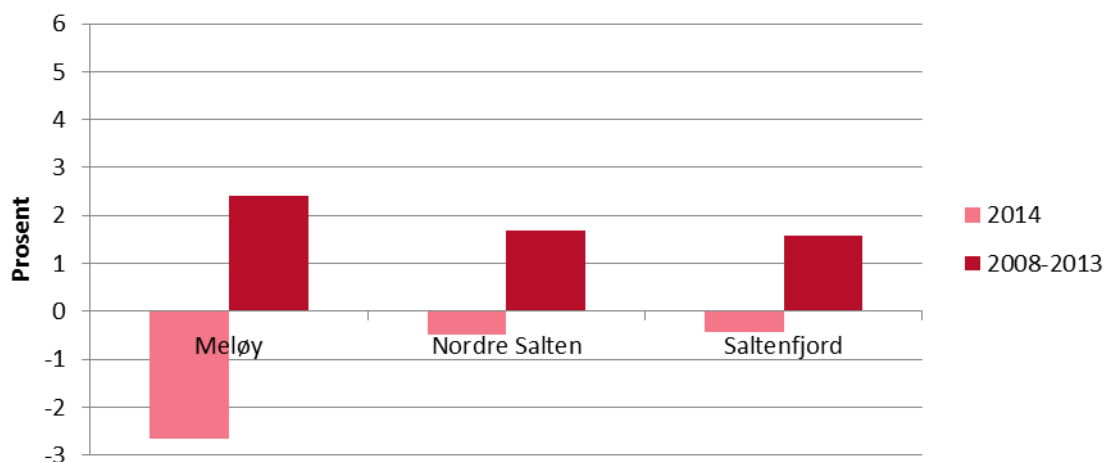
Figur 11: Forventet utvikling i antall voksne i alderen 20-66 år per eldre over 80 år. Kilde: SSB, beregninger gjennomført av BDO.

8.5.4. Soliditet

Som nevnt tidligere i rapporten er det den økonomiske handlefriheten som er viktigst når vi ser på soliditeten i de enkelte kommunestrukturalternativene og sammenslåinger vil i enkelte tilfeller kunne føre til en forbedret handlingsfrihet. I en ny storkommune som Saltenfjord er det rimelig å anta at det vil bli lettere å opprettholde mer stabile økonomis-

ke resultater. Dette fordi større kommuner er mindre sårbare for økonomiske svingninger og fordi evnen til å håndtere uforutsette hendelser er bedre i en større og mer økonomisk solid kommune.

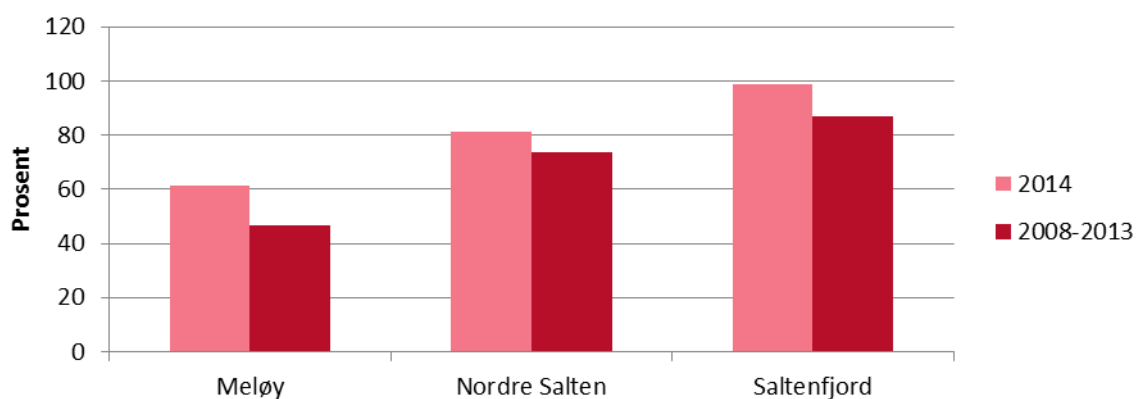

Figur 12: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Kilde: KOSTRA.

Som grafen viser ville samtlige alternativer hatt et samlet positivt resultat for perioden 2008-2013. Dette viser imidlertid ikke de store svingningene som har eksistert for den enkelte kommunen i denne perioden. Salten-

fjord kommune ville i 2014 hatt et negativt driftsresultat på 0,45 % mens Nordre Salten ville hatt et negativt resultat på 0,49 %. Meløy hadde i 2014 et negativt resultat på 2,65 %.

Figur 13: Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, fratrukket pensjonsforpliktelse. Kilde: KOSTRA.

Ser vi på den langsiktige gjelden i prosent av brutto driftsinntekter ser vi at samtlige kommuner ville hatt en høyere gjeld i 2014 sammenlignet med samlet for perioden 2008-2013. Saltenfjord ville i 2014 hatt en langsik-

tig gjeld tilsvarende 99 % av sine brutto driftsinntekter. Nordre Salten ville hatt en gjeld på 81,5 % mens Meløy hadde en gjeld tilsvarende 61,5 %.

	Nordre Salten	Saltenfjord	Meløy
Disposisjonsfond	1 855	2 412	6 430
Bundne driftsfond	5 980	3 074	5 252
Ubundne investeringsfond	3 245	11 524	6 334
Bundne investeringsfond	1 217	534	1 291
Til sammen	12 297	17 543	19 307

Tabell 22: Oversikt over fondsavsetninger per innbygger for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Som tabellen over viser er det store forskjeller i fondsavsetninger per innbygger for de

ulike alternativene. Alternativet Saltenfjord og Meløy har noe høyere avsetninger sammen-

lignet med Nordre Salten. For Saltenfjord alternativet er det spesielt kommunene Gilde-skål og Beiarn som har høyere avsetninger per innbygger og er med på å trekke de totale avsetningene per innbygger opp for Saltenfjord alternativet.

I dette alternativet vil Saltenfjord ende opp med store avsatte midler til fond, samtidig

med at Bodø har store midler investert gjennom aksjer og andeler i selskaper. Den balanseførte verdien av Bodøs aksjer og andeler utgjør rundt 5 500 kroner per innbygger i en ny Saltenfjord kommune, og dette kommer på toppen av de 17 500 kronene som er fondsbeholdningen.

Kommune	Pensjons-midler (1000 kroner)	Pensjons-forpliktelse (1000 kroner)	Innbyggere	Udekket forpliktelse per innbygger (kr)
Nordre Salten	561 277	683 061	4 318	-28 204
Saltenfjord	5 559 195	6 760 121	69 566	-17 263
Meløy	685 418	874 923	6 454	-29 362

Tabell 23: Udekkede pensjonsforpliktelser for 2014. Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Det er relativt store forskjeller i udekkede pensjonsforpliktelser mellom de ulike alternativene. Saltenfjord ville i 2014 hatt udekkede pensjonsforpliktelser på 17 263 kr per innbygger, mens Nordre Salten og Meløy ligger noe høyere med hhv. 28 204 og 29 362 i udekkede forpliktelser. Ser vi på vedlikeholdsetterslep ville Nordre Salten hatt et etterslep på ca.

14.000 kr per innbygger. Saltenfjord ville hatt et etterslep på 15 354 per innbygger, mens Meløy ligger på 31 051. Vedlikeholdsetterslepet til Saltenfjord alternativet trekkes her hovedsakelig ned av det lave etterslepet per innbygger som er rapportert fra Bodø kommune.

Kommune	Innbyggere	Totalt vedlikeholds-etterslep i millioner kroner	Totalt vedlikeholds-etterslep per innbygger
Nordre Salten	4 388	61 000 000	13 902
Saltenfjord	69 690	1 070 000 000	15 354
Meløy	6 441	200 000 000	31 051

Tabell 24: Oversikt over vedlikeholdsetterslep. Kilde: Rapporter fra regionrådet og kommunene

9. Oppsummering

9.1. Vurdering av alternativene i lys av reformen

En ny kommunereform har som mål å styrke lokaldemokratiet, gi befolkningen i kommune-Norge et bedret tjenestetilbud og skape en mer rettsriktig og effektiv forvaltning gjennom større og mer robuste kommuner. I kommuneproposisjonen for 2015 (Innst. 300 S, 2014, s. 29) har regjeringen definert fire mål for reformen.

Før vi kommer med vår anbefaling vil vi sammenligne og vurdere de ulike alternativene innenfor de utvalgte utredningstemaene. Sammenligningen vil ta utgangspunkt i intensjonen bak reformen, analysene som gjort i de foregående kapitlene og vil særlig fokusere på utfordringer og muligheter i et 50-års perspektiv knyttet til de ulike alternativene.

9.1.1. Tjenesteproduksjon og myndighetsutøvelse

«Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne»

Innenfor dette området vurderer vi det dit hen at dagens kommunestruktur (null-alternativet) ikke er hensiktsmessig for at kommunene skal kunne ivareta sin rolle som tjenesteproducent og myndighetsutøver. Sammenlignet med de andre alternativene så er det for mange kommuner som har for små fagmiljøer og følgelig for liten kapasitet. Dette gjelder både på myndighetsutøvelsessiden (saksbehandling blant annet innenfor tekniske tjenester og barnevernstjenester) samt innenfor utviklingen av tjenester innenfor grunnskole og pleie- og omsorg. Det sistnevnte er viktig i et fremtidsrettet perspektiv hvor man i Salten forventer en stor økning blant de eldre.

For Stor-Salten så vil man være store nok til å kunne øke kapasiteten innad i egen organisasjon. Derimot vil avstandene være store, og skape utfordringer med tanke på å sentralisere tjenestene. Innenfor dette alternativet vil den lokale tjenesteproduksjonen bestå, og således vil man ikke kunne forvente seg at de store økonomiske effektene innenfor områder som eksempelvis barnehage og grunnskole, hvor skole-/barnehagestørrelse og gruppestørrelse er kostnadsdrivende. På sikt vil man derimot ha bedre forutsetninger å jobbe strategisk med fagutvikling og kompetanseheving blant de ansatte. For tekniske tjenester og tjenester rettet mot barnevern, vil en stor-kommune i utgangspunktet være positivt et-

tersom det vil øke kapasiteten i organisasjonen. Dette vil både redusere sårbarheten i egen organisasjon og samtidig redusere inhabilitetsproblematikk.

Om vi deretter ser på Nordre, Indre og Ytre Salten, er vår vurdering av de to sistnevnte vil være store nok til at man kan bygge opp tilstrekkelig store fagmiljøer innenfor blant annet tekniske tjenester, barnevern og pleie- og omsorg. Størrelsen på Indre-Salten tilsier derimot at det er noe usikkerhet knyttet til hvorvidt man er store nok til å ivareta intensjonen bak reformen innenfor dette tjenestekområdet. For Nord-Salten vurderer vi det dit hen at man fortsatt vil være for små. Sammenlignet med null-alternativet vil man være noe styrket, men målt opp mot intensjonene bak reformen så vil man fortsatt være for små. En ny kommune med om lag 4 000 innbyggere vil ikke, etter vår vurdering, være tilstrekkelig til å sikre tilstrekkelig kapasitet innenfor myndighetsutøvelse. Man vil heller ikke være godt nok rustet til å sikre et mangfold i tjenestetilbud innenfor eksempelvis pleie- og omsorg.

For det siste alternativet, Saltenfjord, mener vi at mange av de samme konklusjonene som er beskrevet i det foregående alternativet er gjeldene. Herunder vurderer vi det dit hen at både Nordre Salten og Meløy vil være for små. Herunder gjelder de samme bemerkningene som er gjort for Nordre-Salten i det foregåen-

de kapitelet. Saltenfjord kommune vurderer vi derimot til å være av en størrelse som gjør at man kan oppfylle intensjonene bak refor-

men. De fleste av vurderingen gjort av Stor-Salten vil også være gjeldende for denne kommunen.

9.1.2. Samfunnsutvikling

«Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling»

For dette området vurderer vi det dit hen at dagens kommunestruktur (null-alternativet) ikke er hensiktsmessig for at kommunene skal kunne ivareta sin rolle som samfunnsutvikler. Sammenlignet med de andre alternativene er det i all hovedsak tre forhold som tilsier at dagens kommunestruktur ikke er hensiktsmessig. For det første deler denne strukturen opp BA-regioner. Dette gjør at man mister mulighetene til å dra fordel av synergieffekter og stordriftsfordeler. For det andre så har regionen utfordringer knyttet til en høy andel sysselsatte innenfor offentlig sektor og har utfordringer med å tiltrekke seg nytt privat næringsliv. Det faktum at det er mange aktører (kommunale og private) som jobber med næringsutviklingsarbeid i regionen gjør at det fort kan bli en konkurranse mellom kommunene internt i regionen. Dette igjen gjør det utfordrende å skape en felles næringsutviklingsstrategi i Salten med formål om å skape vekst i hele regionen.

Om vi deretter ser på Stor-Salten kommune, vil man under en slik struktur få en regional overbygning som kan legge til rette for en mer helhetlig og strategisk utvikling av regionen. Ved en strukturendring vil samfunns- og næringsutvikling inngå i kommunens egen portefølje, men det vil likevel være behov for samarbeid med andre regioner for å kunne opprettholde og videreutvikle et godt desentralisert tilbud. En større enhet som snakker med felles stemme vil kunne stille sterkere i kampen om regionale og nasjonale midler. En ny storkommune vil også dra fordel av å ha fellesfunksjoner som flyplass og sykehus.

En ny Stor-Salten kommune vil derimot ha utfordringer knyttet til en tettere integrasjon av distriktene. Man har per dags dato ikke en

felles BA-region. Til det er avstandene for store mellom Meløy i sør og Hamarøy i nord. En ny storkommune må derfor søke å videreutvikle infrastrukturen i region slik at man på den måten kan redusere reiseavstandene/reisetiden mellom de ulike kommunene.

For alternativet Nordre, Indre og Ytre Salten vil de to sistnevnte kommunene gjenspeile NIBRs BA-regionoppdeling av Nordland. Unntaket er Meløy kommune for Ytre Salten som fortsatt vil ha distanseutfordringer til resten av Ytre Salten kommune. For alle de tre kommunene vil man kunne få økt ressurser som kan brukes til nærings- og samfunnsutvikling. Frigjøringspotensialet er sannsynligvis positivt korrelert med kommunestørrelse. Nord-Salten vil fortsatt være relativt liten og vil trolig ha mer begrensede med ressurser til å avsette til samfunns- og næringsutvikling. I tillegg vil det trolig være få «utenrikspolitiske» effekter for Nord-Salten. Det er også vært å påpeke at det i dette alternativet fortsatt vil være behov for å kunne utforme en felles næringsstrategi gjennom et regionalt samarbeid.

Om vi deretter ser på Saltenfjordalternativet så vil de samme utfordringene for Nord-Salten, som beskrevet ovenfor, være gjeldende. De samme utfordringene vil også Meløy kommune ha ettersom kommunen i dette scenariet vil være relativt sett liten. Saltenfjordkommune vil derimot være store nok til å kunne frigjøre midler til aktivt å jobbe med nærings- og samfunnsutvikling. I tillegg vil kommune i større grad gjenspeile NORUTs inndeling av bo- og arbeidsmarkedsregioner i Salten. Kommunen vil således ha mindre distanseutfordringer sammenlignet med Stor-Salten.

9.1.3. Lokaldemokrati

«Styrket lokaldemokrati»

Salten region består av flere kommuner med færre enn 10 000 innbyggere. Dette innebærer på den ene siden mange nærhetsgevinster. Mindre kommuner, har ofte - men ikke alltid - et nære forhold til sine lokalpolitikere, befolkningen er ofte mer engasjert i politiske saker, men har samtidig ofte færre medvirkningskanaler enn større kommuner. Nærhetsgevinster til tross, dagens situasjon preges også av mange interkommunale samarbeid, og som tidligere diskutert utgjør disse ofte en demokratisk utfordring idet makt flyttes til uformelle nettverk, eller representantskap og styrer hvor medlemmer er utnevnt.. Dette betyr som nevnt ikke at IKSer i seg selv er negativt i Salten, men at det avhenger av hver enkelt kommunes evne til folkevalgt kontroll med disse ordningene. I det demokratiperspektiv er det svært få distansegevinster i dagens situasjon. Mindre kommuner har mange habilitetsutfordringer, varierende grad av profesjonalisering, begrensede muligheter for frikjøp av politikere, og sårbare fagmiljø.

Et Stor-Salten alternativ vurderes å ha store distansegevinster i forhold til færre habilitetsutfordringer, høyere kvalitet på politiske beslutninger, og følgelig mer politisk handlingsrom. Baksiden er at den geografiske distansen en slik kommuneenhet vil få vil kunne redusere nærheten til folkevalgte. Med et større kommunestyre vil imidlertid den partipolitiske representasjonen bli større. Vi anbefaler derfor at en slik kommune utnytter mulighetene i kommuneloven som gir rom for å lage kommunedelsutvalg med beslutningsmyndighet (jf. kap 6.4). Kommunen vil også ha betydelig kapasitet til å føre folkevalgt kontroll med IKSer, og sannsynligvis vil det i det hele tatt være mindre behov for interkommunalt samarbeid. Det vil være muligheter for økt frikjøp av politikere og økt profesjonalisering med større (og mindre sårbare) fagmiljø.

For det neste alternativet, Nordre, Indre og Ytre Salten, vil de lokaldemokratiske mulighetene og utfordringene være avhengig av innbyggerstørrelse og geografisk avstand. For Nordre Salten vil man kunne hente ut både noen nærhetsgevinster, og noen distansegevinster i form av noe færre habilitetsutfordringer. Størrelsen på kommunen er imidlertid mindre enn hva som regnes formålstjenlig for å hente ut større fordeler på fagmiljø og profesjonalisering. For de to resterende kommunene, Indre og Ytre Salten, vurderes disse som store nok til å hente ut distansegevinster i form av færre habilitetsutfordringer, høyere kvalitet på politiske beslutninger og følgelig mer politisk handlingsrom. Det vil imidlertid bli større geografisk distanse, og mindre nærhet til folkevalgte sammenliknet med dagens situasjon. Det vil imidlertid, mest sannsynlig, bli bredere politisk representasjon. Behov for nye medvirkningsalternativ bør vurderes for å demme opp for eventuelle ulemper med mindre nærhet. Alternativet innebærer sannsynligvis større muligheter for frikjøp av politikere, og økt profesjonalisering spesielt for Ytre Salten. Det kan derfor bli bedret mulighet og kapasitet til folkevalgt kontroll med IKSer, og kanskje også mindre behov for interkommunale samarbeidsløsninger.

For det siste alternativet, Saltenfjord, vil mange av de samme vurderingene som er gjort knyttet til Nordre, Indre og Ytre Salten være gjeldende. For Nordre Salten og Meløy så vil mange av de samme vurderingene som er gjort av Nordre-Salten i det foregående kapitlet være aktuelle. For Saltenfjord kommune så vil de samme vurderingene som er gjort av Salten samlet være aktuelle. Man vil kunne få distansegevinster, økt kapasitet i organisasjonen, større mulighet til å frikjøpe politikere og redusere behovet for IKS. Kommunen vil derimot ha utfordringer knyttet til avstand mellom tettstedene og det nye kommunesentrumet.

9.1.4. Økonomi

«Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner»

Dagens kommuner i Salten regionen har store utfordringer knyttet til å opprettholde stabile gode resultater over tid. Dette punktet er spesielt rettet mot de små kommunene i regionen. Videre er det viktig å påpeke at basert på de signalene som er kommet fra regjeringen vil ikke det økonomiske fundamentet som de små kommunene har i dag bli videreført etter at reformen er gjennomført. I tillegg så vektlegger vi investeringsbehovet i tjenestene, særlig knyttet til de eldre som et viktig forhold å vurdere i et fremtidsperspektiv. Her mener vi at mange av de små kommunene ikke er rustet til å kunne håndtere blant annet den forventede eldrebølgen.

For Stor-Salten kommune man derimot ha bedre forutsetninger for å kunne oppnå stabile gode økonomiske resultater over tid. I tillegg mener vi at en storkommune i regionen vil kunne medføre en mulighet til å sikre økt kapasitet og bedret kompetanse innad i egen

organisasjon. Bedre forutsetninger for god økonomisk styring sammen med økt kapasitet i egen organisasjon gjør at vi mener at en storkommune har bedre forutsetninger for å nå målene i reformen. Man vil også ha bedre forutsetninger for å kunne håndtere fremtidige investeringsbehov.

For Nordre, Indre og Ytre Salten mener vi at regionen som helhet vil ha svakere forutsetninger sammenlignet med Stor-Salten alternativet. Dette begrunner vi med at Nordre Salten fortsatt vil være for lite. Hvorvidt Indre Salten er stor nok er det knyttet noe usikkerhet til. Sammenlignet med null-alternativet vil man derimot ha bedre forutsetninger i en Indre Salten kommune til å bygge opp kapasitet i egen organisasjon.

Til slutt vurderer vi Saltenfjordalternativet på lik linje med det foregående alternativet. Saltenfjord kommune vil være stor nok, men Nordre Salten og Meløy vil være for små.

9.2. BDOs anbefaling av fremtidig kommunestruktur

På bakgrunn av de foregående analysene vurderer vi det dit hen at Stor-Salten kommune er det alternativet som nærmest oppfyller regjeringens mål med reformen. En storkommune i regionen vil etter vår vurdering ha bedre forutsetninger for å kunne levere god tjenester til innbyggerne i fremtiden ved blant annet å gjøre det mulig å skape større fagmiljøer samt kapasitet i egen organisasjon. En ny storkommune har også bedre forutsetninger for å satse helhetlig på samfunns- og næringsutvikling i regionen. Uavhengig av mulighetene som en slik storkommune vil kunne gi innbyggerne i regionen mener vi at denne kommunen vil ha utfordringer knyttet til store avstander mellom de ulike distriktene. En slik storkommune vil etter vår vurdering være avhengig av at man etablerer komunedelsutvalg med beslutningsmyndighet over innbyggernære tjenester som grunnsko-

le, barnehage og pleie- og omsorgstjenester for å minimalisere avstandsutfordringene.

Alternativet Nordre, Indre og Ytre Salten og Saltenfjordalternativet vurderer vi på lik linje, dog noe dårligere sammenlignet med en Stor-Salten kommune. Dette begrunner vi med at i disse alternativene er Nordre Salten og Meløy kommune for små til å kunne være bærekraftige kommuner i fremtiden. For Nordre Salten endrer ikke dette bildet seg om man inkluderer Tysfjord. Analysene til kommunene selv viser at man ikke vil kunne nå de intensjonene bak reformen ved å etablere en storkommune i Nord Salten. Avslutningsvis vil vi nevne at begge de ovennevnte scenariene bestående av tre kommuner i Salten er å foretrekke sammenlignet med null-alternativet. Null-alternativet vurderer vi dit at det er kun Bodø kommune som vil være store nok til å håndtere fremtidens utfordringer. Flertallet

av de resterende kommunene har lav evne til å finansiere fremtidige investeringsbehov; har sårbar næringsstruktur; har liten kapasitet til å ivareta tjenestebehovet innenfor kapitalin-

tensive tjenester og er lite egnet til å sikre nødvendig tiltak for å skape funksjonelle helhetlige planprosesser for å videreutvikle regionen.

9.3. Avsluttende kommentarer

Avslutningsvis vil vi fremheve vårt ønske med denne rapporten å kunne bidra til å rette leserens oppmerksomhet vekk fra å forsøke å beregne seg til hvorvidt det er riktig å slå seg sammen eller ikke. De økonomiske rammebetingelsene i dagens kommunestruktur, sammenlignet mot fremtidens kommunestruktur, kan ikke forventes å være til fordel for å la være å slå seg sammen. Hovedfokus for be-

slutningstakerne bør være å tenke offensivt på de mulighetene som finnes i en ny kommunestruktur, og hvordan utfordringene man ser kan løses ved en god sammenslåingsavtale, gode lokalpolitiske ordninger og valg av smarte løsninger som sikrer tjenestenærhet til innbyggerne og gode rammebetingelser for næringslivet i Salten.

10. Litteraturliste

Denne litteraturlisten inkluderer henvisninger til artikler, dokumenter og kilder som er benyttet i dette utredningsarbeidet og er derfor ikke begrenset til sluttrapporten.

Offentlig tilgjengelige artikler og rapporter:

Allers, M. A., & Geersema, J. (2014). The effects of local government amalgamation on public spending and service levels. evidence from 15 years of municipal boundary reform. Mimeo (University of Groningen).

Asmys, I. (2010). Kommunereformens konsekvenser. Tidsskriftet politikk.

Baldersheim, H., & al, e. (2003). Er smått så godt? Er stort så flott? Analyser av kommunestrukturens betydning. Universitetet i Oslo. .

Baldersheim, H., Haug, V., & Øgård, M. (2011). Internasjonale erfaringer med interkommunalt samarbeid. Nordisk kommunalforskningskonferanse.

Do Municipal Amalgamations Work?, Department of Economics, the Hebrew University of Jerusalem, Jerusalem 91905, Israel. (2014).

Ekspertutvalget. (2014). Delrapport: Kriterier for god kommunestruktur. Kommunal- og Moderniseringsdepartementet.

Hanes, N. (2014). Amalgamation Impacts on Local public Expenditures in Sweden. Local Government studies.

Hansen, S., & Houlberg, K. P. (2014). Do Municipal Mergers Improve Fiscal Outcomes? Scandinavian Political Studies, Vol. 37.

Innst. 300 S. (2014). Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommuneproposisjon 2015. Prop. 95 S (2013-2014).

Inntektssystemet for kommunar og fylkeskommunar 2015. Grønt Hefte:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/komm/grontheft/gront_hefte_2015_ny.pdf

IRIS. (2013). Perspektiver og erfaringer: Styring av og ledelse i kommunalt. KS.

Kjær, U., Hjelmar, U., & Olsen, A. (2010). Municipal Amalgamations and the Democratic Functioning of Local Councils: The Danish 2007 Structural Reform as Cas. Local Government Studies, 36:4,.

Meld. St. 13. (2012-2013). Ta heilie Noreg i bruk.

NIBR. (2008). Infrastruktur og Investeringer. NIBR.

NIBR. (2013). Erfaringer med nærdemokratiske ordninger i Norden. KS.

NIBR. (2013). Inndeling i senterstruktur, sentralitet og BA-regioner. NIBR-rapport 2013:1.

NIVI. (2013). Statis for interkommunalt samarbeid i Møre og Romsdal. Fylkesmannen i Møre og Romsdal og KS Møre og Romsdal.

NOU. (1992). Kommune- og fylkesinndeling i et NOrgje i forandring.

NOU. (2005). Fordeling, forenkling, forbedring.

NOU. (2006). Det lokale folkestyret i Endring. Oslo: Kommunal og regionaldepartementet.

Olsen, A. (2010). Kommunalreformens konsekvenser. Tidsskriftet politikk.

Reigenwertz, Y. (2010). Do Municipal Amalgamations Work? Evidence from Municipalities in Israel. Hebrew University of Jerusalem.

Sundvollen erklæringen. (2013). Politisk plattform for regjeringen.

Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). Voice and Equality, Civic Voluntarism in American Politics. Cambridge Mass.: Harvard University Press. .

Meld. St. 13. (2012-2013). Ta heilie Noreg i bruk.

Menon. (2013). Fremtidens næringer i Nord. Menon.

NIBR. (2013). Inndeling i senterstruktur, sentralitet og BA-regioner. NIBR-rapport 2013:1.

Norut. (2013). Attraktive lokalsamfunn og arbeidsmarkedsregioner i Nord-Norge.

Nærings- og Fiskeridepartementet m fl. (2014). Framtid i Nord. NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET, KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENTET og KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET.

SSB. (2013). Forecasting demand and supply of labour by education. SSB.

Sjurelv & Kufaa (2014) Kunnskapsinnhenting utviklingsprogram for byregioner Bodø og Salten.

Sundvollen erklæringen. (2013). Politisk plattform for regjeringen.

Statistikk:

KOSTRA statistikk: <https://www.ssb.no/offentlig-sektor/kommune-stat-rapportering/kostra-databasen>

SSBs befolkningsstatistikk: <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/folkendrkv/kvartal/2015-08-20>

SSBs sysselsettingsstatistikk: <https://www.ssb.no/regsyst>

SSBs Folke og bolig telling: <https://www.ssb.no/befolkning/statistikker/fobpend/hvert-10-aar>

Informasjon fra kommunene og regionrådet:

Oversikt over eierskap i Salten-kommunene per juni 2012

Oversikter over vedlikeholdsetterslep fra alle kommunene

Diverse forvaltningsrevisjoner og andre rapporter, herunder:

- Forvaltningsrevisjon Barnevernet for Hamarøy
- Forvaltningsrevisjon Salten Brann IKS
- Evaluering av innkjøpsordningen
- Forprosjekt eiendomsforvaltning for Salten (IRIS)
- NIVI-rapport: Status for interkommunale samarbeid i regionen
- Kommuneplaner (tilgjengelig på kommunenes hjemmesider)
- Diverse saksfremlegg

Utredningsnotat A - Fakta grunnlag Salten regionråd

Oslo, 10. april 2015

Rapporten er utarbeidet for oppdragsgiver, og dekker kun de formål som med denne er avtalt. All annen bruk og distribusjon skjer for oppdragsgivers regning og risiko. BDO vil ikke kunne gjøres ansvarlig overfor en tredjepart.

Innholdsfortegnelse:

1. Innledning	3
2. Mandat og avgrensning	4
3. Prosjektets arbeid og metode	5
4. Demografisk utvikling	6
4.1. Historisk utvikling	6
4.2. Prognoser for befolkningsutviklingen i region	7
4.3. Prognoser for befolkningsutviklingen per kommune	9
5. Kompetanse og utdanningsbehov	13
5.1. Utdanningsnivå i kommunene	13
5.2. Kompetanse i kommunene	15
5.3. Kompetanseinfrastruktur	18
6. Næringsstruktur, sysselsetting og pendling	20
6.1. Regioninndelinger i Salten	20
6.2. Pendling i Salten	22
6.3. Næringsstruktur	22
7. Regionaløkonomisk soliditet	26
7.1. Verdiskapning i Norge, Nordland og Salten	26
7.2. Kommunaløkonomisk soliditet	27
7.3. Skulte økonomiske forpliktelser	33
7.4. Arbeidsgiveravgift	34
7.5. Eiendomsskatt	35
7.6. Kraft	35
8. Bibliografi	36

1. Innledning

Stortinget ga i forbindelse med behandlingen av kommuneøkonomiproposisjonen for 2015 sin tilslutning til at det gjennomføres en kommunereform. Reformen har til målsetting å styrke lokaldemokratiet, og sette kommunene enda bedre i stand til å møte dagens og fremtidens velferdsoppgaver. Dette skal blant annet skje gjennom å etablere en ny kommunestruktur med færre og mer robuste kommuner.

Prosjektet har hatt som formål å utarbeide et godt grunnlag for kommunene som er eiere av Salten regionråd til å gjennomføre lokale prosesser i forbindelse med kommunereformen.

Oppdraget er utført av BDO sin rådgivingsavdeling og innebærer en utredning av et faktabasert grunnlag som vil være utgangspunktet for videre analyser. Vårt arbeid er således å anse som et rådgivningsoppdrag der vi basert på det arbeidet som er gjort oppsummerer, utdyper og begrunner våre analyser og konklusjoner til oppdragsgiver som er Salten regionråd.

Oslo, 10. april 2015

BDO AS

Morten Thuve

Partner

Sven Erik Antonsen

Prosjektleder

Øistein Harsem

Prosjektmedarbeider

2. Mandat og avgrensning

Dette dokumentet er den første delutredningen i en serie på fire delutredninger, og må således ses i sammenheng med dette. Delutredningene vil omfatte både offentlig kjente og kanskje mindre kjente sammenhenger. Selv om mye er kjent hver for seg, særlig for engasjerte lokalpolitikere og kommunens ledelse, er det ment at sammenstillingen skal gi en helhetlig oversikt som kan danne et felles utgangspunkt for drøftelsene om kommunesamarbeidet.

Hensikten med utredningsarbeidets delutredning A er å:

- Utarbeide et tversgående faktagrunnlag som skal være utgangspunkt for de tre hovedtemaene som skal diskuteres i de påfølgende delutredningene.

Hovedfokus skal legges på demografisk utvikling, næringsmessige trender, kompetanseinfrastruktur og regionaløkonomisk utvikling. Arbeidet er videre samordnet med det pågående byregion-prosjektet og tidligere gjennomførte utredninger, herunder blant annet utredning gjennomført i regi av Salten Regionråd fra 2005/2006.

Herunder vil datagrunnlag for følgende faktorer bli presentert:

- Demografisk utvikling
- Kompetanseinfrastruktur
- Regionaløkonomisk utvikling
- Næringsstruktur

I denne delutredningen vil vi først og fremst redegjøre for dagens status vedrørende de ovennevnte faktorene. Videre vil vi kommentere enkelte av de viktigste forholdene ved faktagrunnlaget. Delrapporten vil ikke ta for seg videre vurderinger utover hva som direkte fremgår i faktagrunnlaget. Ytterligere vurderinger og konklusjoner opp mot prosjektets problemstillinger vil først presenteres i de påfølgende delutredningene.

3. Prosjektets arbeid og metode

Vi har benyttet oss av et kvalitativt studiedesign med innsalg av kvantitative analyser. Dette innebærer at kommunene i Salten i all hovedsak vil bli analysert ved hjelp av ulike data hvor vi kombinerer bruk av tall og tekstforståelse for å analysere prosjektets hoveddeler. Denne metodiske innfallsvinkelen gjør at vi kan beskrive og analysere komplekse fenomener som vanskelig lar seg generalisere. I tillegg til dette har vi gjennomført enkle statistiske analyser der utvalget har gjort dette mulig. Eksempel på dette er sammenhengen mellom valgdeltagelse og befolkningsgrunnlag. Rapporten kombinerer litteraturstudier, dokumentanalyser, samt økonomiske og statistiske analyser.

Målsetningen med valget av metode har vært å maksimere validiteten i utredningen. Det vil si at vi søker å gjøre analysene så presise og gyldige som mulig. Begrensningen med metodene vi har valgt er derimot at funnene ikke lar seg generalisere utover den populasjonen vi har undersøkt. Men ettersom vårt mandat utelukkende omhandler kommunereformen i Salten mener vi metodene vi har valgt er hensiktsmessige for å få en fullstendig beskrivelse og forståelse av situasjonen i Salten.

Denne delen av analysen har tatt utgangspunkt i ulike informasjonskilder, herunder offentlig tilgjengelige rapporter, dokumenter fra Salten regionråd, samt tall og statistikk fra KOSTRA og SSB. Vi har kombinert ulike informasjonskilder for å kunne skape et oversiktlig bilde over situasjonen blant kommunene i Salten.

4. Demografisk utvikling

Et vesentlig forhold for å vurdere hvordan fremtiden til den enkelte kommune, eller en ny kommune som er etablert ut fra sammenslåing, vil se ut er å analysere den demografiske utviklingen. Dette gjelder både hvordan utviklingen skjer innenfor forskjellige aldersgrupper, men også å se på hvordan strukturen i befolkningen vil endres over tid.

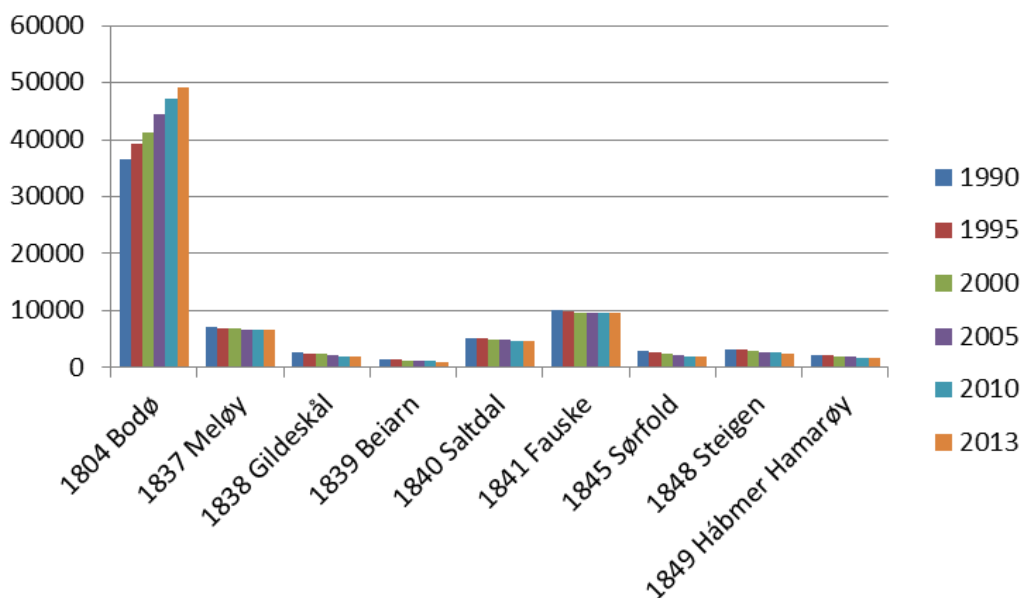
Det har gjennom de siste tiårene skjedd en sentralisering av befolkningen i Norge, der en stadig større andel av befolkningen lever i eller nær større bysentra. Utviklingen viser at det er en betydelig økning i folketallet i de store kommunene og en betydelig nedgang i kommuner som nå har under 4 000 innbyggere.

Et annet forhold som påvirker strukturen i kommunene er at en bedre helse har bidratt til at forventet levealder har steget med mer enn to år per tiår de siste 100 årene (Ekspertutvalget 2014). Det er forventet at fram til neste hundreårsskifte vil levealderen fortsette å øke med vel ett år per tiår som følge av lavere dødelighet blant de eldre.

Dette medfører at befolkningen i mange kommuner i landet forventes å få en stadig høyere gjennomsnittsalder. I kommunestruktursammenheng vil denne endringen påvirke kommunene i forhold til hvilket tjenestetilbud de må planlegge for i fremtiden, og for mange kommuner vil det trolig være en stor utfordring å tiltrekke seg nok kompetent arbeidskraft.

4.1. Historisk utvikling

Kommunene i Salten er, som tabellen under viser, svært forskjellig i forhold til befolkningsstørrelse. Beiarn kommune hadde litt over 1000 innbyggere i 2013 mens Bodø hadde nesten 50 000 innbyggere på samme tidspunkt. Innbyggerne i Bodø utgjør over 60 prosent av befolkningen i Salten. Den gjennomsnittlige kommunen i regionen hadde 8 800 innbyggere ved inngangen til 2014.

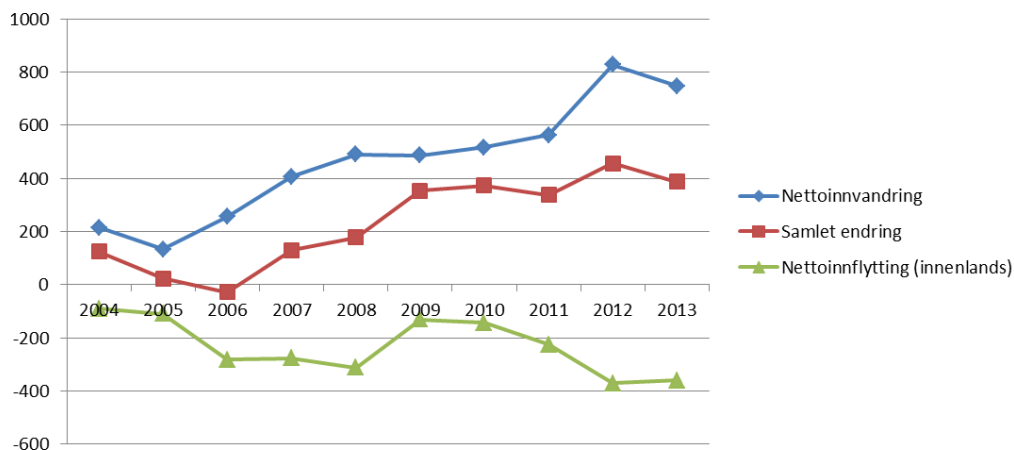
Figur 1: Oversikt over befolkningsutviklingen fra 1990 til 2013. Kilde: SSB

Figuren over viser befolkningsutviklingen fra 1990 og frem til 2013. I en rapport skrevet av SSB fra 2013 om befolkningsutviklingen i Norge fremkommer det at befolkningsutviklingen har vært

betraktelig lavere i mindre kommuner. Denne trenden er også gjeldene i Salten hvor Bodø har den klart største økningen i innbyggertall siden 1990. Alle kommuner med unntak av Bodø i regionen har hatt en nedgang i innbyggertallet i perioden 1990 - 2013.

Dersom man dekomponerer befolkningsendringen for Salten som region, gjennom å se på innvandring og innflytting, ser man tydelig hva som har hatt størst innvirkning på utviklingen.

Figur 2: Nettoinnflytting og nettoinnvandring samlet for Saltenregionen. Kilde: SSB.

Grafen viser hvordan disse to faktorene har påvirket befolkningsutviklingen for hvert av årene fra 2004 til 2013. Nettoinnflyttingen har alle årene i perioden vært negativ, noe som viser at det har vært flere som har flyttet fra regionen enn de som har flyttet til. Innvandringen er årsaken til at regionen har hatt en positiv utvikling disse årene.

4.2. Prognoser for befolkningsutviklingen i region

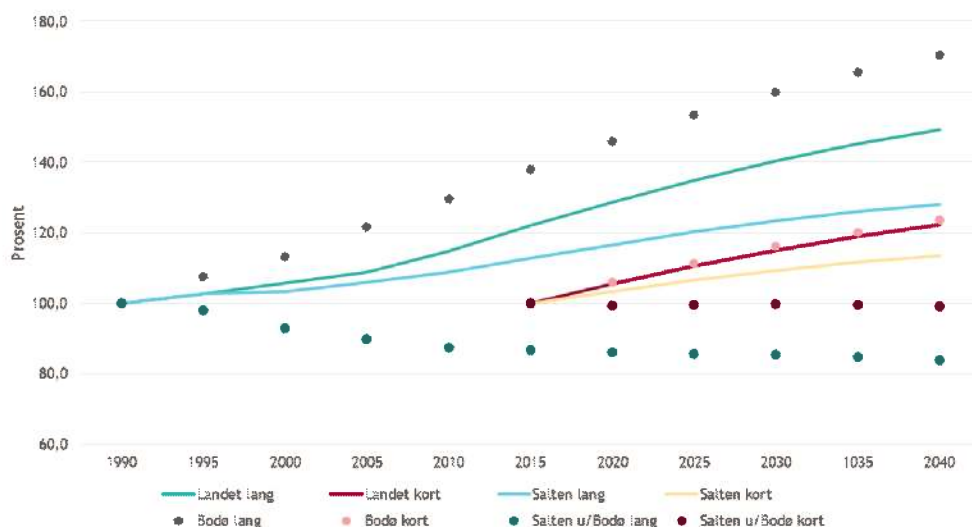
Befolkningsutviklingen er viktig for at et lokalsamfunn, kommune, region eller fylke skal utvikle seg videre. Under har vi presentert befolkningsutviklingen i Norge, Salten og Bodø i to perspektiver. Det ene som er et mer langsiktig perspektiv, dvs. at vi har tatt utgangspunkt i befolkningen i 1990 og sett på den reelle utviklingen tom 2014, og derfra lagt middelalternativet til SSB til grunn. Det andre er et fremtidsrettet perspektiv basert på den prognostiserte utviklingen fra 2015 til 2040. Den prognostiserte utviklingen er også basert på middelalternativet til SSB.

SSB publiserer hvert år oppdaterte befolkningsframskrivninger. Framskrivningene lages i flere ulike alternativer, der det legges inn ulike forutsetninger for de fire komponentene som bestemmer folketallsutviklingen.

- Barnetall per kvinne, det vil si fruktbarhet
- Levealder (dødelighet)
- Innenlandske flyttinger
- Nettoinnvandring (innvandring minus utvandring).

Middelalternativet (MMMM) er det som SSB kaller hovedalternativ, og det som er benyttet i denne analysen. MMMM viser at det er lagt til grunn middels utvikling innenfor alle de fire komponentene.

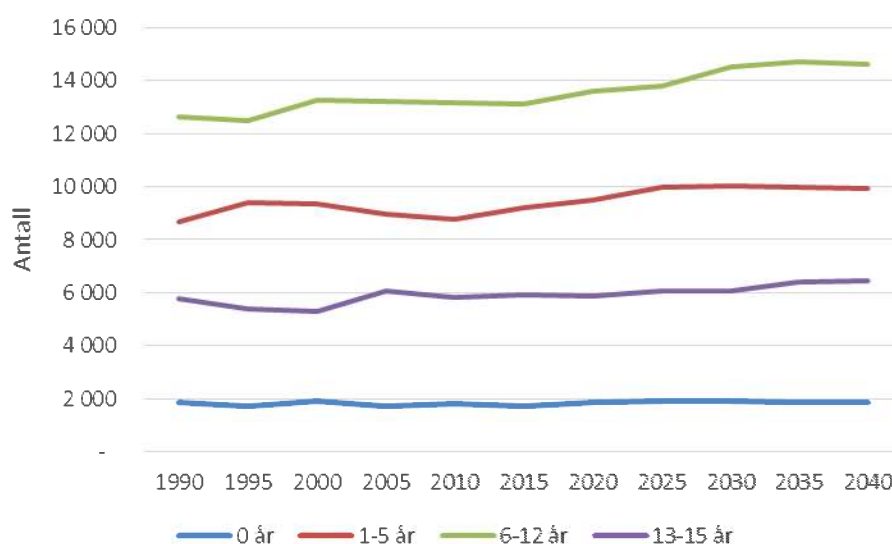

Figur 3: Befolkningsutvikling i perioden 1990 til 2040. Kilde: SSB

Grafen over viser at Salten siden 1995 har hatt en svakere befolkningsutvikling enn landet for øvrig, dette til tross for at Bodø har hatt en utvikling som ligger over landsgjennomsnittet. Korrigererer vi ut Bodø fra Salten ser vi at de øvrige kommunene i regionen har hatt en vesentlig lavere befolkningsutvikling siden 1990, sammenlignet med landet og Bodø.

Dersom man ser isolert på befolkningsframskrivingen vil Bodø ha en utvikling som er på nivå med landet samlet sett, mens de andre kommunene ser ut fra prognosen ut til å opprettholde befolkningstallet. Samlet for Salten viser prognosen at regionen vil ha en lavere utvikling enn landet.

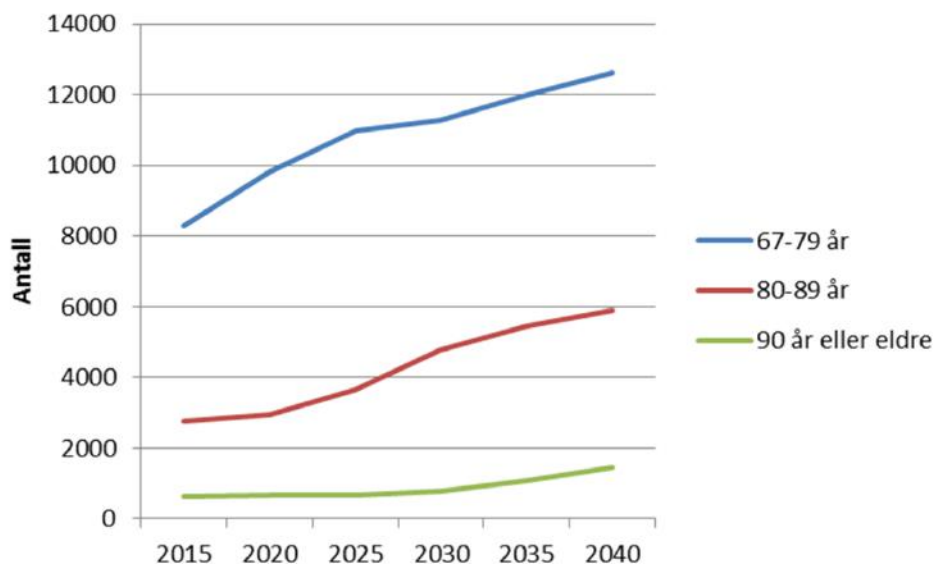
I de to neste figurene har vi sett nærmere på gruppen av innbyggere fra 0 til 15 år. Her ser vi en økning i aldersgruppene 1-5 år og 6-12 år. Fødselsraten vil derimot være relativt stabil i perioden frem mot 2040 ifølge SSBs prognoser. Her må det bemerkes at denne delen av prognosen er beheftet med størst usikkerhet.

Figur 4: Oversikt over utviklingen i antall innbyggere i alderen 0-15 år i perioden 1990 - 2040. Kilde: SSB

Av grafen kan det utledes helt overordnet at kommunene i Salten vil oppleve en svak vekst både i behovet for barnehageplasser og for grunnskoleplasser, men at det kan være ulikheter mellom forskjellige geografiske deler av regionen.

Om vi derimot ser på gruppen av personer over 67 år ser vi en stor økning i andelen av personer fra 67-79 år og personer i alderen mellom 80 og 89 år.

Figur 5: Oversikt over utviklingen i antall innbyggere i alderen 67 år eller eldre i perioden 1990 - 2040. Kilde: SSB

Prognosene viser at det vil skje en markant økning i antall eldre i Salten. Ut fra statistikken ser det ut til at denne utviklingen vil skje som en tre trinns-utvikling. Den første store endringen har allerede begynt, og det er en forholdsvis stor endring i veksten av eldre i aldersgruppen 67-79 år. Dette er en gruppe som historisk sett har hatt et forholdsvis lite behov for kommunale tjenester. Den neste store endringen ser ut til å skje rundt 2020. Da skjer det et skift i utviklingstakten på antall eldre i gruppen 80-89 år. Dette er en gruppe som har større behov for kommunale omsorgstjenester, og vil kunne gi kommunene utfordringer i forhold til å dekke det økte behovet. Den siste endringen som ser ut til å inntreffe er en vekst i aldersgruppen over 90 år. Befolkningsprognosen synliggjør at denne trolig skjer i rundt 2030.

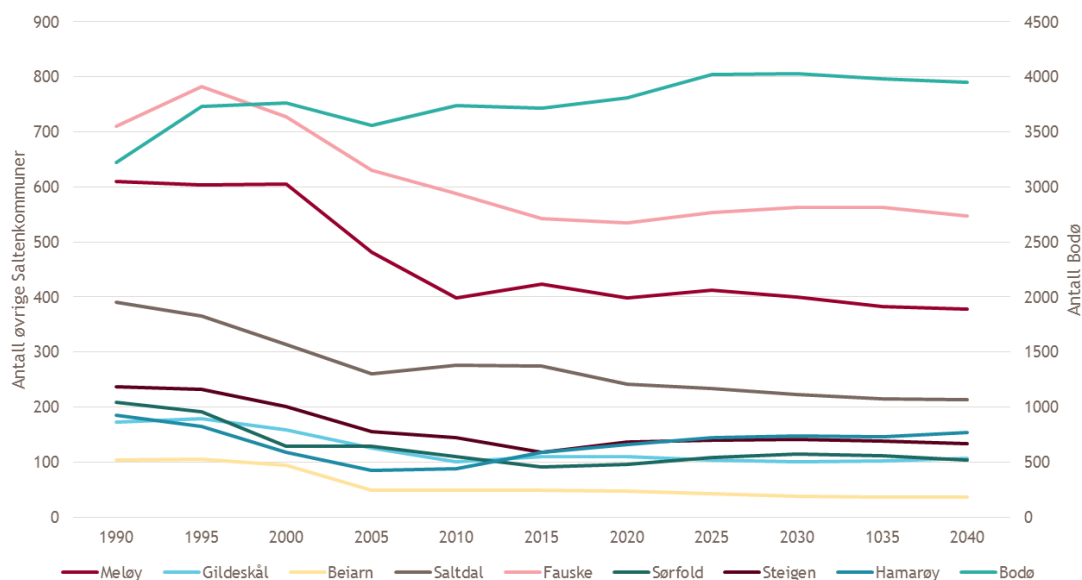
Samlet sett vil økningen av de over 67 år gi kommunene i Salten utfordringer i forhold til å dekke opp for det økte behovet for kommunale tjenester som vil komme, og mest sannsynlig må det foretas store investeringer i ulik boligmasse (tilrettelagte leiligheter, omsorgsboliger og sykehjem) i årene som kommer.

4.3. Prognoser for befolkningsutviklingen per kommune

I dette avsnittet har vi sett på den prognostiserte befolkningsutviklingen for alle kommunene i Salten og fokusert på å avdekke forskjeller mellom kommunene som verdt å merke seg i det videre arbeidet. I grafene har vi brukt to ulike verdiskalaer. På venstre side av grafen har vi antall innbyggere i alle kommunene med unntak av Bodø. Utviklingen i antall innbyggere i Bodø er, som den eneste kommunen, synliggjort i skalaen på høyre side av grafen.

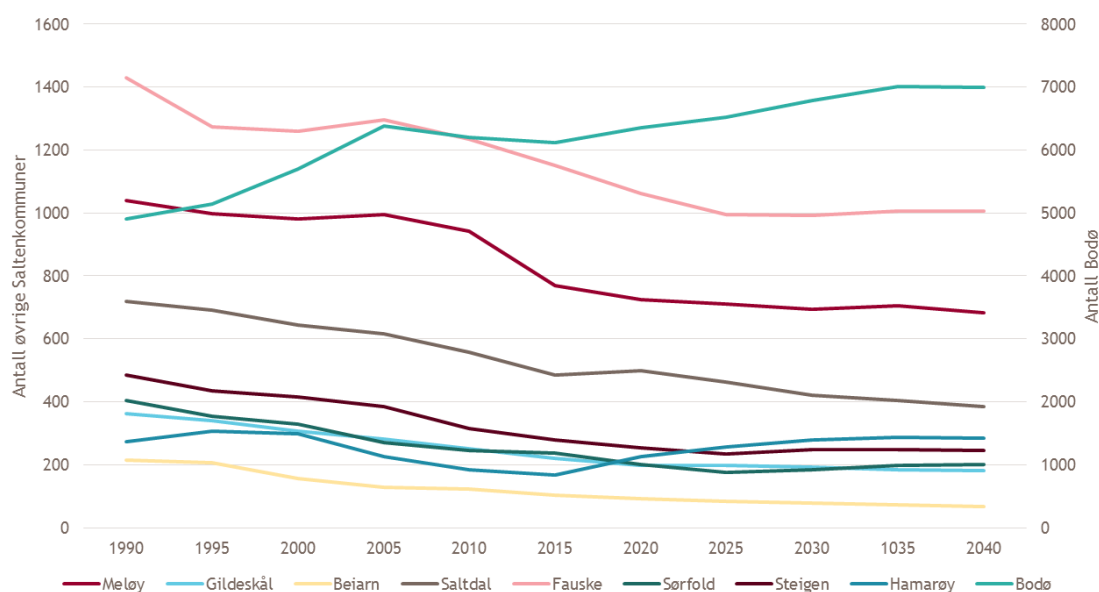
I grafen som er vist under har vi tatt for oss aldersgruppen fra 0-5 år. Her ser vi at de aller fleste kommunene vil ha en nedgang fra 1990 til 2040. Bodø er det tydeligste unntaket der denne gruppen vil vokse frem mot 2025 før veksten ser ut til å flate ut. Basert på befolkningsframskrivningen vil

flere av kommunene i Salten få et lavere behov for eksempelvis barnehageplasser i 2040 sammenlignet med 2015.

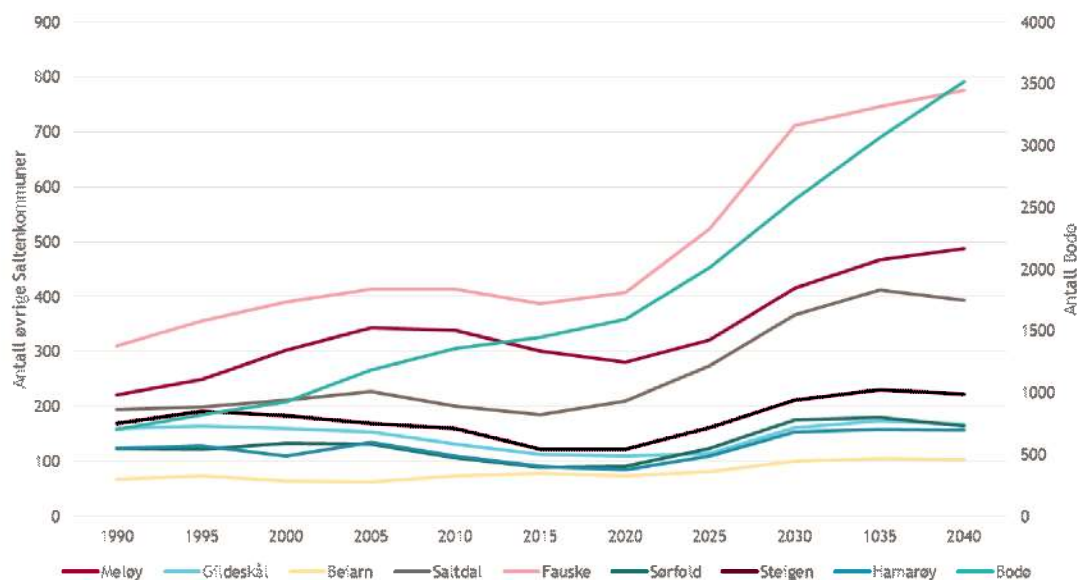
Figur 6: Befolkningsutviklingen fra 1990 til 2040 i aldersgruppen fra 0-5 år. Kilde SSB

Den neste gruppen vi har tatt for oss er unge mellom 6-15 år. Men unntak av Bodø ser vi at de aller fleste kommunene vil ha en nedgang av antall barn i alderen 6-15 år. Disse kommunene vil trolig ha et lavere behov for grunnskoleplasser i 2040 sammenlignet med 2015. Bodø kommune vil derimot ha et økt behov for grunnskoleplasser i samme periode.

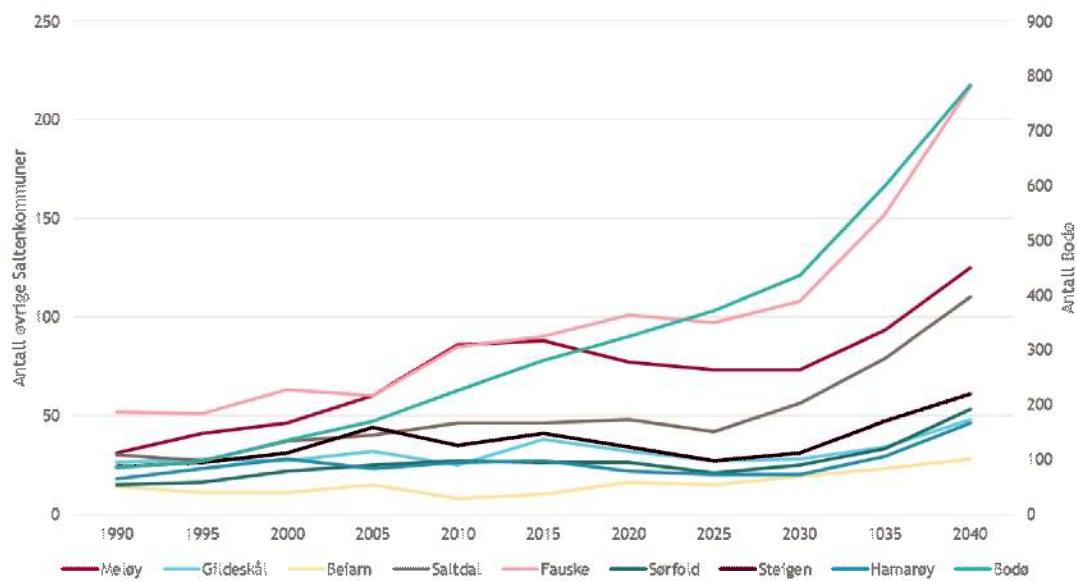

Figur 7: Befolkningsutviklingen fra 1990 til 2040 i aldersgruppen fra 6-15 år. Kilde SSB

Om vi derimot ser på gruppen av personer over 80 år ser vi en stor økning i andelen av personer fra mellom 80 og 89 år og over 90 år.

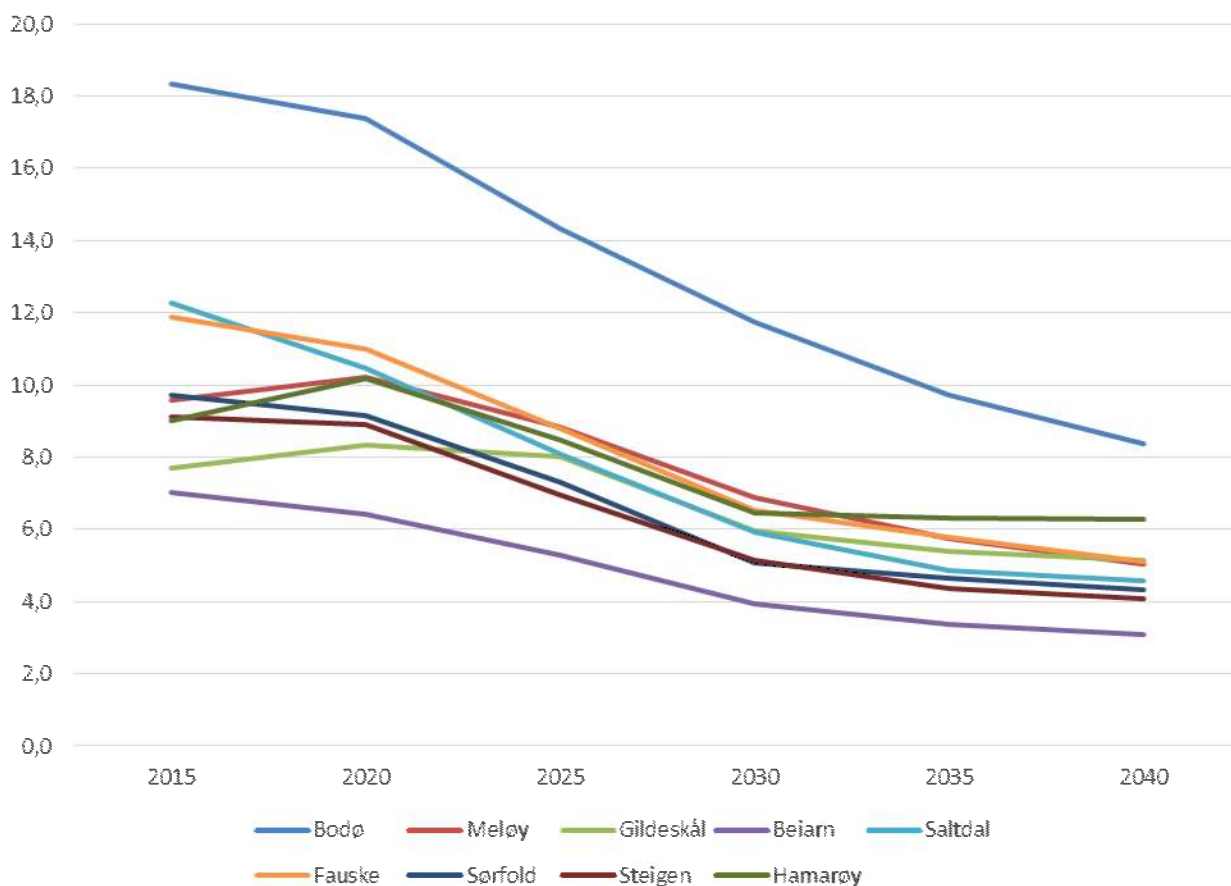
Figur 8: Befolkningsutviklingen fra 1990 til 2040 i aldersgruppen fra 80-89 år. Kilde SSB

Figur 9: Befolkningsutviklingen fra 1990 til 2040 i aldersgruppen over 90 år. Kilde SSB

Prognosene viser at det vil skje en markant økning i antall eldre for alle kommunene i Salten. Ut fra statistikken ser vi det vil være en stor endring i rundt 2020 for gruppen mellom 80-89 år. Dette er en gruppe som har større behov for kommunale omsorgstjenester. Den neste endringen som ser ut til å inntreffe er en vekst i aldersgruppen over 90 år. Befolkningsprognosen synliggjør at denne trolig skjer i rundt 2030 for samtlige kommuner i Salten. Men som grafene viser er det forskjell mellom kommunen i forhold til når denne endringen vil bli merkbar.

Forholdet mellom antall personer som er i aldersgruppen 20-66 år sett opp mot de som er over 80 år synliggjør i hvilken grad kommunene vil oppleve utfordringen i forhold til endringer i befolkningsstrukturen.

Grafen over synliggjør hvor stor påvirkning utviklingen i antall eldre over 80 år vil ha i forhold til hvor mange personer som er i aldersgruppen 20-66 år. Med denne utviklingen vil andelen av sysselsatte som arbeider i det offentlige øke betraktelig.

5. Kompetanse og utdanningsbehov

For å kunne møte fremtiden utfordringen må kommunene ha tilstrekkelig med innbyggere som har rett kompetanse. Dette gjelder både i forhold til å løse de kommunale oppgavene og for å sikre at næringslivet tilgang på personer som dekker de kompetansebehovene som bedriftene har.

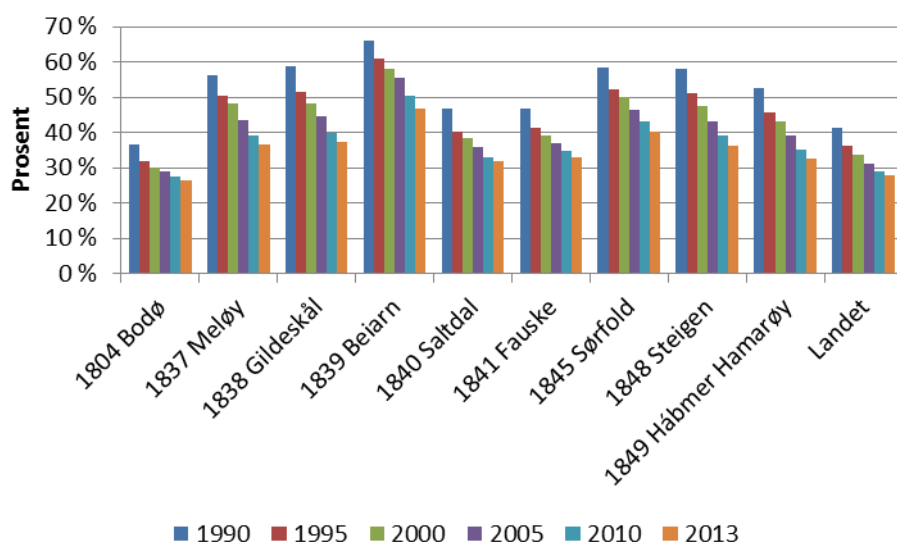
I forbindelse med kommunereformen er det varslet at kommunene vil få overført nye oppgaver, og ut fra de eksemplene som ekspertutvalget synliggjorde vil de fleste av disse kreve bemanning med høy kompetanse. Regjeringen vil i løpet av kort tid avgi en stortingsmelding som vil angi hvilke oppgaver som regjeringen ønsker at overføres til kommunene. Om disse, på linje med ekspertutvalgets anbefaling, knyttes til kommunens størrelse, eller om regjeringen viderefører dagens prinsipp om at alle kommuner skal ha ansvaret for de samme oppgavene vil trolig også påvirke diskusjonen om fremtidig kommunestruktur.

I forrige kapittel ble den forventede befolkningsutviklingen gjennomgått, og endringen i befolkningsstrukturen vil påvirke behovet for kompetanse i befolkningen.

5.1. Utdanningsnivå i kommunene

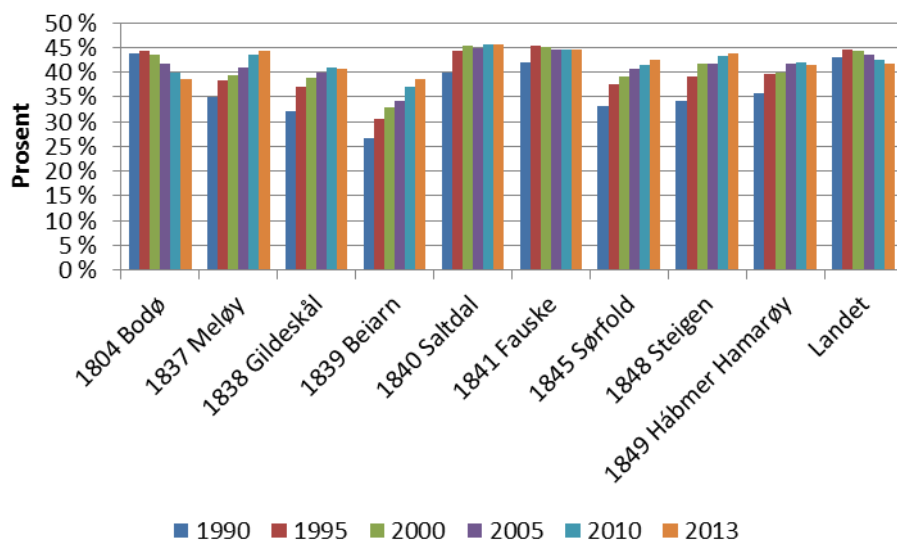
I dette avsnittet har vi innhentet informasjon om utdanningsnivået generelt for kommunene i regionen, og i tillegg har vi sett på utdanningsnivået til ansatte innenfor utvalgte tjenesteområder i kommunene.

De neste tre figurene viser utdanningsnivået til innbyggerne i kommunene i regionen sammenlignet med gjennomsnittet for landet. Hovedinntrykket er at kommunene i regionen har en lav andelen som har fullført høyskole- og / eller universitetsutdanning (under 20 prosent) i forhold til det som er gjennomsnittet for landet (over 30 prosent).

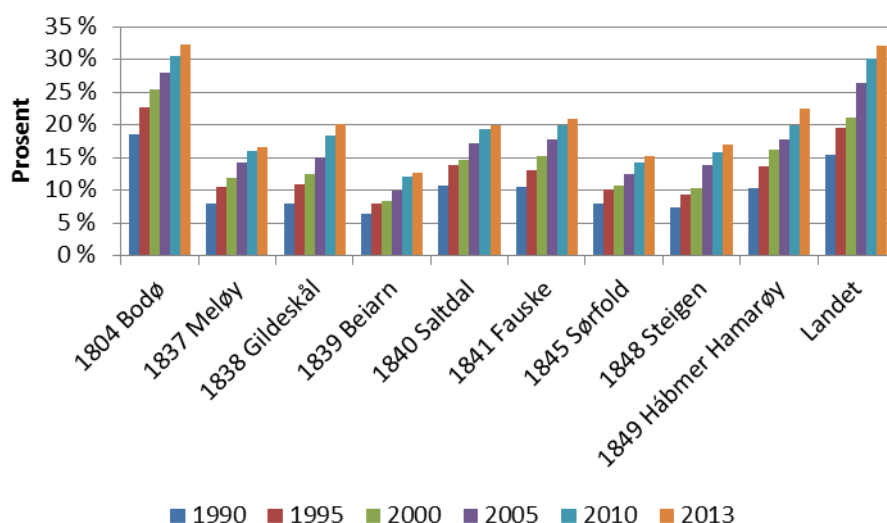
Figur 10: Andel med grunnskole som høyeste fullførte utdannelse. Kilde: SSB.

Som det fremgår av grafen over har regionen, på linje med landet for øvrig, en synkende andel av befolkning som avslutter utdanningsløpet etter grunnskolen, men de har fleste har fortsatt en høyere andel av befolkningen med grunnskole som høyeste fullførte skolenivå sammenlignet med gjennomsnittet i landet for øvrig.

Figur 11: Andel med videregående som høyeste fullførte utdanning. Kilde: SSB.

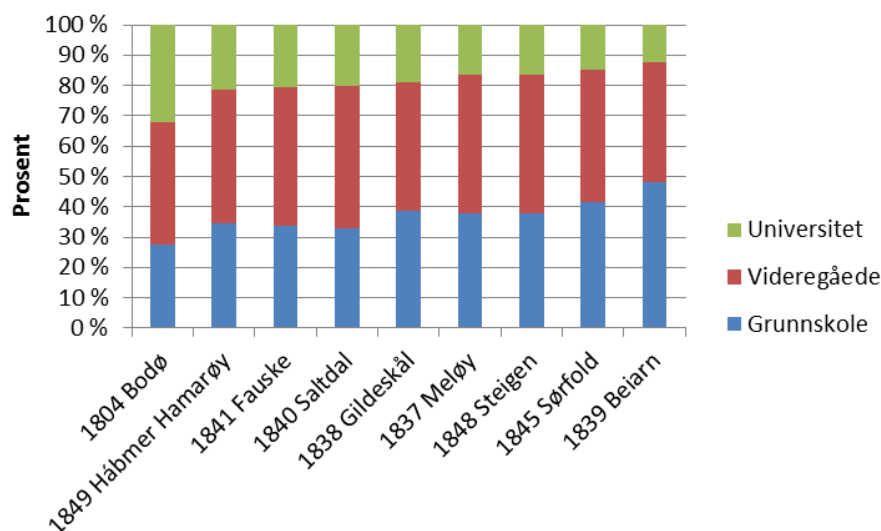
Når man ser på andelen som avslutter utdanningsløpet med videregående skole så er ikke bildet like tydelig. De fleste kommunene i regionen har hatt en utvikling med at stadig flere fullfører videregående skole, og deretter går over i arbeidslivet. Saltdal og Fauske har etter 1995 hatt en forholdvis stabil andel av befolkningen som ikke har gått videre med utdanning på høyskole- og/eller universitetsnivå. Bodø og landet har den samme utvikling på dette utdanningsnivået som vi så i forhold til grunnskoleutdanningen, flere og flere går videre til høyskole- og/eller universitetsutdanning.

Figur 12: Andel med fullført høyskole- og/eller universitetsutdanning. Kilde: SSB.

I alle kommunene i regionen har det skjedd en utvikling der stadig flere av innbyggeren har fullført en høyskole- og/eller universitetsutdanning. SSB har gjort framskrivinger i der det er vist en fortsatt økende etterspørsel etter arbeidskraft med utdanning fra høyskole- og universitetsnivå i perioden frem til 2040. I tillegg viser analysene fra SSB at det vil være et økende behov for arbeidskraft med yrkesfaglig studieretning fra videregående skole (SSB, 2013).

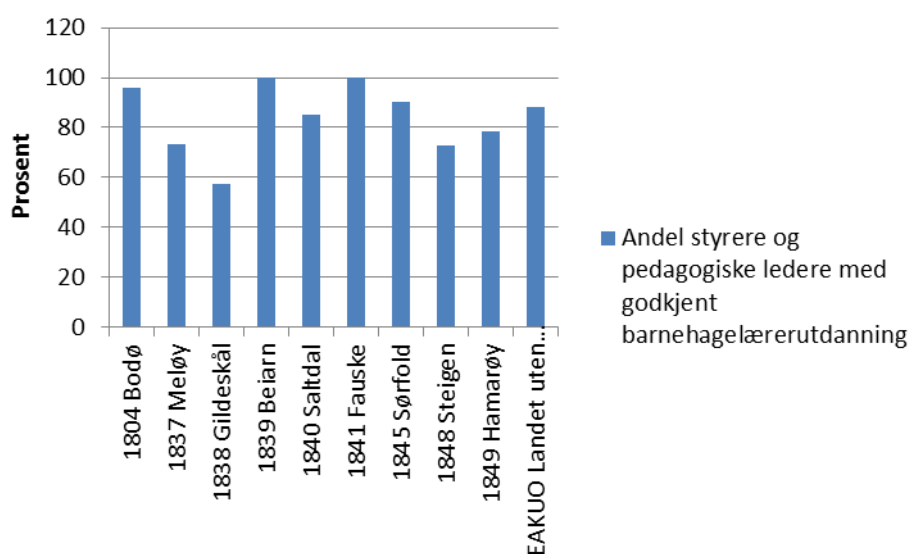
Figur 13: Sammensetning av utdanningsnivå for 2013. Kilde: SSB.

Figuren over oppsummerer forskjellene mellom kommunen i forhold til hvor stor andel av dagens befolkning som har avsluttet utdanningen på ulike nivå. Hvilken profil den enkelte kommune har i dag vil avhenge av forhold som i hvilken grad kommunene har klart å tiltrekke seg ansatte med formalkompetanse og i hvilken grad næringsstrukturen i kommunen er avhengig av personer med høyere utdanning.

5.2. Kompetanse i kommunene

Om man retter fokuset mer spesifikt mot kompetansenivået innenfor de ulike tjenesteområdene, ser vi dette varierer mellom kommunene.

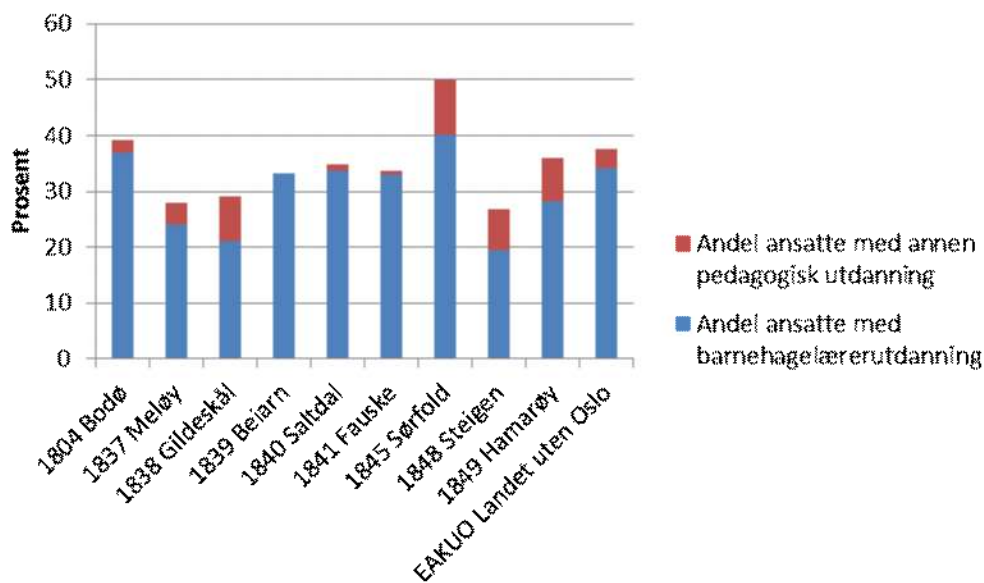
Innenfor barnehageområdet har det vært stort fokus på, og ansett som et kvalitetskriterie, å ha en høy andel ansatte med godkjent barnehagelærerutdanning (tidligere omtalt som førskolelærere) eller annen pedagogisk utdanning.

Figur 14: Andel styreere og leder med barnehageutdanning i 2013, Kilde: KOSTRA

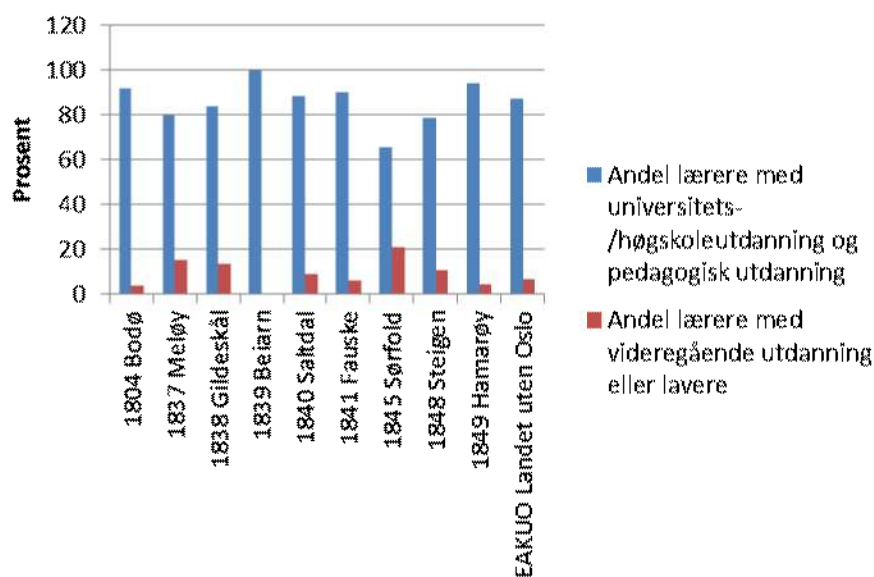
Grafen over viser at det er forholdsvis stor forskjell mellom kommune i forhold til hvor stor andel av styrerne og de pedagogiske lederne som har godkjent barnehagelærerutdanning. Noen kommuner har full dekning på lederstillingene, mens andre har et stykke igjen før de er der.

Figur 15: Andel ansatte med relevant utdanning per kommune i 2013, Kilde: KOSTRA

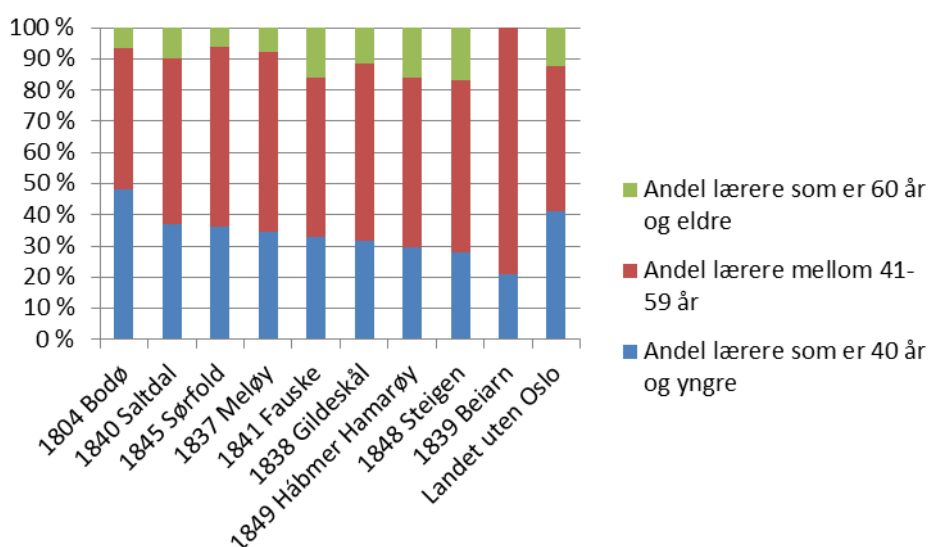
Dersom fokuset rettes mot hvor stor andel av de ansatte som har barnehagelærerutdanning eller annen pedagogisk utdanning ser vi av grafen over at det er kommunene Bodø, Sørfold og Hamarøy har høyest andel.

Innenfor grunnskoleområdet er det, på lik linje med barnehageområdet, et mål at så mange lærere som mulig skal ha godkjent utdanning.

Figur 16: Utdanningsnivået til ansatte i grunnskolen per kommune i 2013, Kilde: KOSTRA

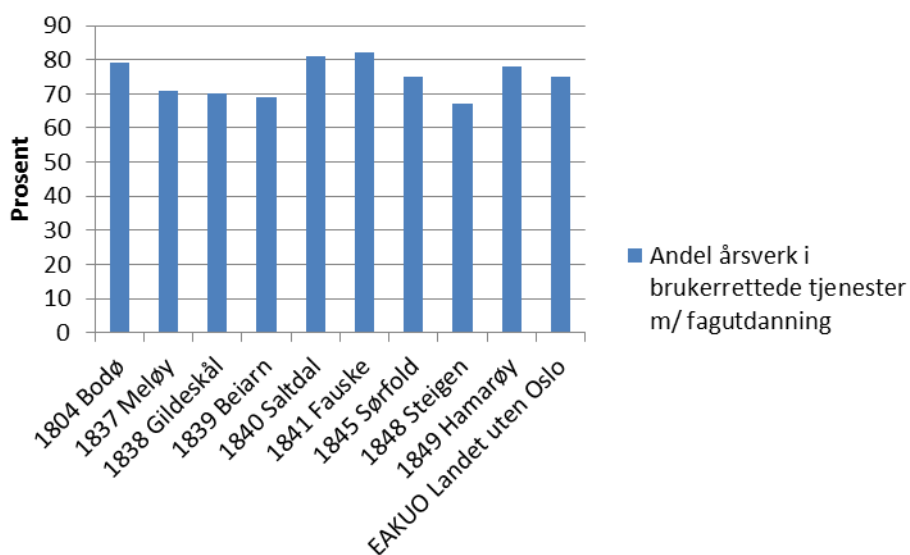
Målt i andel lærere med universitets- eller høgskoleutdanning ser vi at kommunene Meløy, Gildeskål, Sørfold og Steigen ligger noe lavere, enn de øvrige kommunene i regionen.

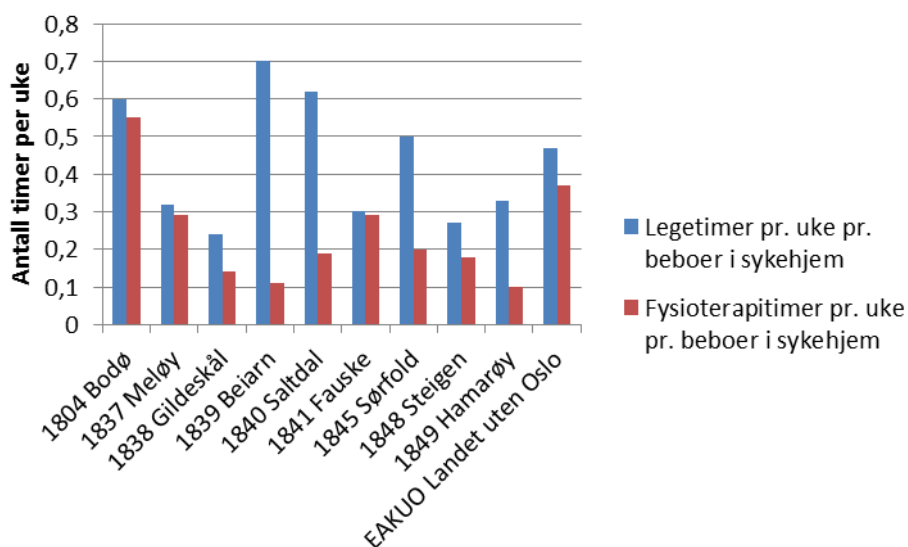
Figur 17: Aldersfordeling på lærere ansatt i grunnskolen per kommune i 2013. Kilde: KOSTRA.

Ser man på aldersfordeling av lærere ansatt i grunnskolen skiller Bodø seg tydelig ut med en betraktelig høyere andel yngre lærere sammenlignet med øvrige kommuner.

Det siste tjenesteområdet som vi ser på i denne omgang er pleie- og omsorgsområdet. Grafen under viser at det er en mindre forskjell mellom kommunene i forhold til hvor stor andel av kommunens ansatte innenfor pleie- og omsorgstjenestene som har fagutdanning. Innenfor begrepet fagutdanning er det store forskjeller, fra helsefagarbeidere til spesialiserte sykepleiere.

Figur 18: Andel årsverk i brukerretnede tjenester i Pleie- og omsorg med fagutdanning i 2013, Kilde: KOSTRA

Figur 19: Antall legetimer og fysioterapitimer pr uke og per beboer i sykehjem, 2013. Kilde: KOSTRA

Sammenlignet med landet uten Oslo ser vi at enkelte småkommuner har lavere andel leger og fysioterapeuter for de minste kommunene sammenlignet med de større kommunene i regionen. Dette kan skyldes både lavere prioritering eller utfordringer knyttet til å rekruttere personer med rett kompetanse.

5.3. Kompetanseinfrastruktur

Erfaringsmessig vil det være enklere å holde på personer som har utdannet seg innenfor regionen, enn å tiltrekke seg dem som innflyttere. Vi har av den grunn også kartlagt hvilke utdanningsinstitusjoner som er lokalisert i regionen, og som kan være en viktig samarbeidspart i forhold til å sikre at regionen har innbyggere som den ønskede kompetansen.

Universitet og høgskole:

Institusjon	Campus	Ca antall studenter	Ca antall ansatte	Studier
Universitetet i Nordland		6000	580	<ul style="list-style-type: none"> • biovitenskap • akvakultur, • samfunnsfag, • økonomi • profesjonsstudier (sykepleier, lærer, barnehagelærer og faglærer)
	Bodø	5100	520	
	Mo i Rana og Vesterålen	900	60	
Politihøgskolen		300		Tilbyr første og tredje studieår

Videregående skole

Regionen har totalt 6¹ videregående skoler fordelt på i alt 10 lokasjoner:

- Knut Hamsun videregående (Hamarøy), 150 elever
- Knut Hamsun videregående (Steigen), 36 elever
- Bodin videregående (Bodø), 1050 elever
- Bodø videregående, 1359 elever
- Fauske videregående, 500 elever
- Saltdal videregående, 250 elever
- Meløy videregående (Glomfjord), 143 elever
- Meløy videregående (Inndyr), 50 elever
- Meløy videregående (Ørnes), 120 elever

I tillegg har regionen 2 fagskoler:

- Nordland fagskole i helse og sosialfag avd. Bodø
- Bodin maritime fagskole

I SSBs framskrivninger er det vist en fortsatt økende etterspørsel etter arbeidskraft med utdanning fra høyskole- og universitetsnivå i perioden frem til 2040. I tillegg viser analysene fra SSB at det vil være et økende behov for arbeidskraft med yrkesfaglig studieretning fra videregående skole (SSB, 2013). Framskrivningene viser at dette spesielt gjelder for fagene bygg- og anleggsteknikk, elektro-fag, teknikk og industriell produksjon og helse- og oppvekstfag.

I figuren nedenfor har vi synliggjort hvilke yrkesfaglige studietilbud som er tilgjengelige i regionen:

Skole	Bygg- og anlegg	Design og håndverk	Elektro-fag	Helse og oppvekstfag	Medier og kom.	Restaurant- og matfag	Service og samferdsel	Teknikk og industriell produksjon
Bodin		X	X	X	X		X	X
Bodø	X	X	X	X		X	X	X
Fauske	X			X		X	X	X
Knut Hamsun	X			X				
Meløy			X	X				X
Saltdal		X	X					X

Tabell 1: Oversikt over yrkesfaglig studietilbud i Salten. Kilde: www.vilbli.no

¹ I tillegg kommer Norsk hudpleieskole lokalisert i Bodø.

6. Næringsstruktur, sysselsetting og pendling

Økt mobilitet i befolkningen er en av de vesentlige endringene som har skjedd i det norske samfunnet. En konsekvens av dette er blant annet at innbyggerne i en stadig økende grad gjør seg nytte av arbeidsplasser, handels- og tjenestetilbud i et større geografisk område enn bostedskommunen.

I dette perspektivet vil trolig kommunegrensene i stadig mindre grad innvirke på befolkningens hverdagsliv. Stadig mer av myndighetsoppgavene vil håndteres via internett. I lys av de endringene som vi har sett så langt, og konturene av de som kommer i fremtiden er det at kommunereformen skal legge til rette for å definere fremtidens kommunestruktur.

6.1. Regioninndelinger i Salten

Hvilke inndelinger som skal benyttes vil avhenge av hva de skal benyttes til, men noen regioninndelinger er likevel viktigere enn andre. De mest brukte regioninndelingene er økonomiske regioner, bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner) eller funksjonelle arbeids-, bo- og serviceregioner (ABS-regioner).

Regiongrensene er ikke definert som selvstendige og formelle inndelinger, men de er uten tvil viktige i forskjellige deler av lokalpolitiske debatter. Når tema som flyplass, sjukehus, høyskoler og videregående skoler er på dagsorden er det naturlig å benytte andre regioninndelinger enn kommune og fylke. Ulike regioninndelinger vil bli beskrevet nærmere i de neste avsnittene.

6.1.1. Bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner)

Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR, 2013) oppdaterte i 2013 inndelingen av norske kommuner i bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner) på oppdrag fra KR. Oppdateringen viste at det hadde skjedd forholdsvis små endringer i regionstrukturen fra 2002.

Etter oppdatering og revisjon i 2013 er landet delt i 160 BA-regioner (NIBR, 2013).

NIBR har i sin definisjon av BA-regioner blant annet benyttet kriterier som kommunestørrelse, arbeidsplasser, pendlingsomfang og reisetid til nærmeste større senter for å identifisere ulike BA-regioner. Ut fra de valgte kriteriene har NIBR i sin modell definert 6 BA-regioner i Salten:

- Bodø, Gildeskål
- Fauske, Saltdal, Sørfold
- Steigen
- Hamarøy
- Meløy
- Beiarn

Ettersom flere av BA-regionene kun inneholder en kommune gjenspeiler det at integrasjonen med de øvrige kommunene i regionen er forholdsvis lav.

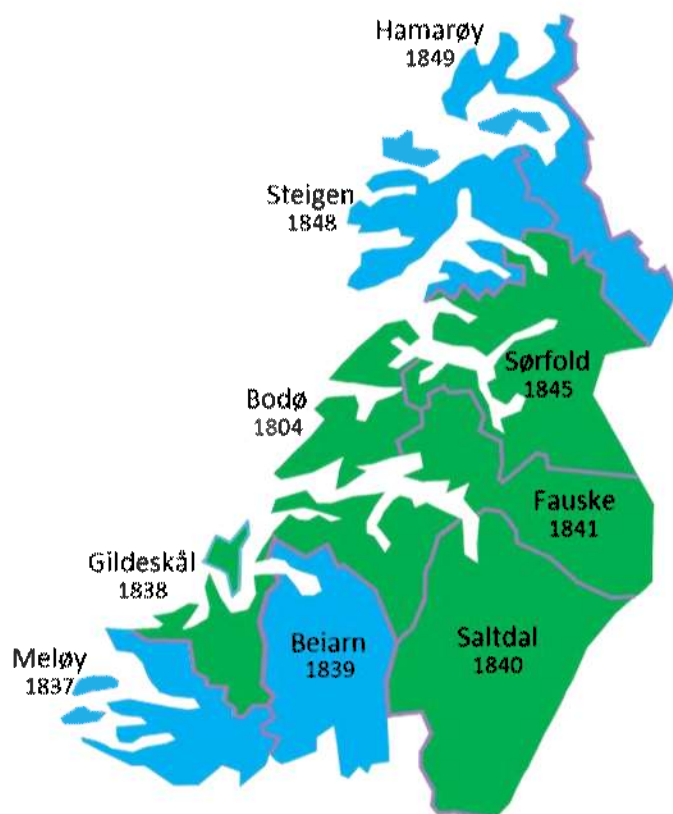
Figur 20: Bo- og arbeidsmarkedsregioner i Salten. Fargekodene angir BA-regionene. Tall angir kommunenummer. Kilde: NIBR

6.1.2. Utvidede bo- og arbeidsmarkedsregioner.

En nylig publisert rapport fra Norut (2013) påpeker at en grunnleggende utfordring i Nord-Norge er geografien som er preget av store avstander og i noen grad dårlig infrastruktur sammenlignet med andre regioner i Norge. Dette er også en av årsakene til at NIBR har delt Nord-Norge inn i 50 bo- og arbeidsmarkedsregioner. Norut (2013) har i stedet delt Nord-Norge inn i 15 større bo- og arbeidsmarkedsregioner. Disse er blant annet basert på data om pendling, sysselsetting og befolkningsutvikling. Med et slikt utgangspunkt ser vi at kommunene i Salten er delt inn i to bo- og arbeidsmarkedsregioner:

1. Bodø, Gildeskål, Saltdal, Fauske, Sørfold
2. Meløy, Beiarn, Steigen, Hamarøy

Den sistnevnte gruppen er beskrevet som «rest Salten» i rapport fra Norut som betyr at gruppen består av kommuner som ikke har tydelig integrerte bo- og arbeidsmarkeder med andre kommuner.

Figur 21: Utvidede bo- og arbeidsmarkedsregioner. Kilde Norut

6.2. Pendling i Salten

Befolkningsutvikling i en region henger ofte sammen med utvikling i sysselsetting etter arbeidssted og bosted. Saltenregionen har per utgangen av 2013 større sysselsetting etter bosted enn etter arbeidssted som viser at det er netto utpendling av regionen. Det er flere som bor i regionen og har arbeid, enn det er arbeidsplasser i regionen. Statistikken viser at denne pendlingen har vært stabil siden 2008. Utviklingen i antall arbeidsplasser var spesielt positiv i perioden 2004- 2007 før finanskrisen slo inn. Denne har stabilisert seg med en svak vekst fram til 2013. Arbeidsledigheten har vært stabil i perioden fra 2004 til i dag og er på nivå med gjennomsnittlig arbeidsledighet for resten av landet som i 2013 var på 2,6 %.

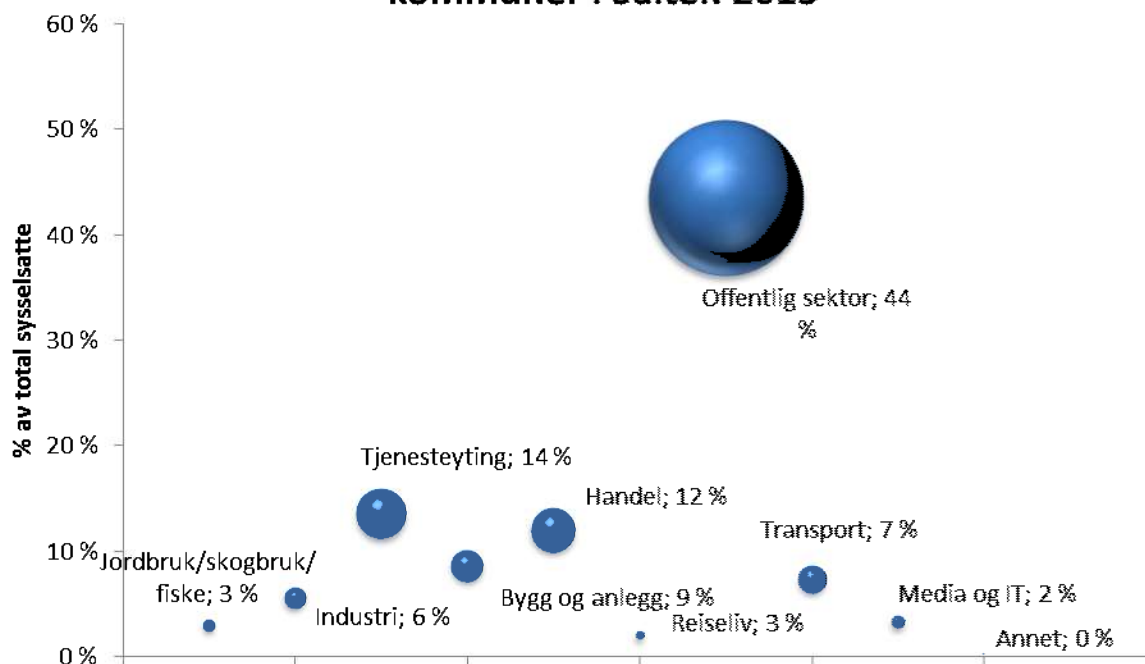
Pendlerdata fra SSB viser at Bodø og Fauske fremstår som en tydelig bo og arbeidsmarkedsregion. Denne regionen har i tillegg noe innpendling spesielt fra Saltdal, Sørfold, Meløy og Gildeskål. Det foregår også noe inn- utpendling mellom kommunene Meløy og Gildeskål, samt mellom Hamarøy og Steigen. Hamarøy har i tillegg et større innslag av pendling fra Tysfjord kommune som ligger utenfor regionen.

6.3. Næringsstruktur

Ser vi overordnet på næringsstrukturen i Salten ser vi at offentlig sektor utgjør den største andelen og utgjør over 40 % av sysselsettingen.

Sysselsatte etter næring, kommuner i Salten 2013

Figur 22: Oversikt over sysselsatte etter næring i Salten (x-aksen er plassering av næring). Kilde: SSB

Over en 12-års periode (2001-2013) viser utviklingen at det har vært sterkest vekst i offentlig sektor og i bygg og anlegg. Nedgangen er størst i landbruk og industri.

Type næring	2001		2008		2013		Endring	Endring
							2001-2013	2001-2013 i %
Jordbruk/skogbruk/fiske	1 691	5 %	1 472	4 %	1 237	3 %	-454	-27 %
Industri	3 343	9 %	2 713	7 %	2 306	6 %	-1 037	-31 %
Tjenesteyting	4 977	13 %	5 347	13 %	5 530	14 %	553	11 %
Bygg og anlegg	2 667	7 %	3 064	8 %	3 529	9 %	862	32 %
Handel	4 784	13 %	5 101	13 %	4 890	12 %	106	2 %
Media og IT	766	2 %	930	2 %	853	2 %	87	11 %
Offentlig sektor	14 986	40 %	16 677	42 %	17 646	44 %	2 660	18 %
Transport	2 570	7 %	3 036	8 %	3 009	7 %	439	17 %
Reiseliv	1 497	4 %	1 329	3 %	1 388	3 %	-109	-7 %
Annet	188	1 %	151	0 %	148	0 %	-40	-21 %
Totalt sysselsatte	37 469	100 %	39 820	100 %	40 536	100 %	3 067	8 %

Tabell 2: Oversikt over utvikling av næringer i Salten 2001-2013. Kilde: SSB.

Når vi nå skal se nærmere på situasjonen for den enkelte kommune vil det være relevant å se på fire forhold som antas å påvirke kommunens fremtidige vekst:

Hjørnestensbedrift - Steder som er avhengige av en stor bedrift, er mer sårbare enn steder hvor næringslivet består av mange små bedrifter.

Bransjespesialisering - Dersom en stor andel av næringslivet er innenfor en bestemt bransje, vil dette øke risikoen pga. sårbarhet for nedgangskonjunkturer i den spesifikke bransjen.

Offentlig sektor - Dersom en stor andel av sysselsettingen skjer i offentlig sektor, kan dette (alt annet likt) være negativt for veksten i annen næring. Samtidig vil et innslag av offentlig sektor være positivt med hensyn til å redusere sårbarheten ved lavkonjunkturer.

Pendling - Det å være del av en større arbeids- og bosettingsregion, med høy andel intern pendling, styrker regionen som helhet. Det antas at små kommuner med få utpendlere vil være mer sårbare over tid.

Ad Hjørnestensbedrifter - Innenfor denne rapportens ramme har det ikke vært prioritert å analysere bedriftsstrukturen i hver enkelt kommune. Dette er også velkjent informasjon i den enkelte kommune, og vil således ikke gi vesentlig ny informasjon.

Ad Bransjespesialisering og offentlig sektor - Tabellen nedenfor oppsummerer fordelingen i sysselsetting per næring som andel av sysselsatte etter arbeidssted.

Sysselsatte personer etter arbeidssted	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltidal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	1 %	9 %	14 %	14 %	3 %	2 %	8 %	25 %	7 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	0 %	1 %	0 %	1 %	0 %	0 %	5 %	0 %	0 %
10-33 Industri	4 %	15 %	6 %	4 %	16 %	3 %	28 %	5 %	2 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 %	2 %	6 %	2 %	2 %	4 %	3 %	1 %	5 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	9 %	8 %	6 %	15 %	8 %	11 %	4 %	7 %	7 %
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	13 %	9 %	8 %	7 %	9 %	15 %	2 %	9 %	12 %
49-53 Transport og lagring	8 %	7 %	4 %	8 %	2 %	7 %	4 %	8 %	7 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 %	2 %	2 %	1 %	4 %	3 %	2 %	1 %	4 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	3 %	1 %	0 %	0 %	0 %	1 %	0 %	0 %	1 %
64-66 Finansiering og forsikring	2 %	0 %	1 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	5 %	2 %	4 %	1 %	3 %	4 %	1 %	3 %	3 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	4 %	3 %	3 %	1 %	2 %	3 %	2 %	3 %	3 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	12 %	4 %	7 %	8 %	5 %	9 %	7 %	6 %	11 %
85 Undervisning	9 %	11 %	10 %	6 %	9 %	11 %	10 %	8 %	12 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	24 %	24 %	28 %	30 %	34 %	23 %	23 %	20 %	23 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4 %	2 %	2 %	2 %	3 %	3 %	2 %	2 %	3 %
00 Uoppgitt	0 %	1 %	1 %	1 %	0 %	0 %	1 %	1 %	1 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Tabell 3: Oversikt over andel sysselsatte personer etter arbeidssted og næring per kommune 2013. Kilde: SSB

Oversikten viser at det er kommuner i regionen som er avhengig av enkelte bransjer og/eller offentlig sektor.

Ser man derimot på fordelingen for regionen samlet får man en mer robust fordeling mellom næringene. Ved å benytte store og antatt robuste by-kommuner som Bergen og Trondheim som sammenligningsgrunnlag ser vi at næringsstrukturen i disse i stor grad er sammenfallende med strukturen i Salten samlet sett.

Sysselsatte personer etter arbeidssted	Bergen	Trondheim	Salten
	2013	2013	2013
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	0 %	0 %	3 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	4 %	1 %	0 %
10-33 Industri	6 %	6 %	6 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1 %	1 %	2 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	7 %	8 %	9 %
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	13 %	13 %	12 %
49-53 Transport og lagring	5 %	4 %	7 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 %	4 %	3 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	4 %	4 %	2 %
64-66 Finansiering og forsikring	3 %	2 %	1 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	7 %	10 %	4 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	7 %	6 %	3 %
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	6 %	5 %	10 %
85 Undervisning	8 %	11 %	9 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	19 %	19 %	24 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4 %	4 %	3 %
00 Uoppgitt	0 %	0 %	0 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Tabell 4: Oversikt over andel sysselsatte personer etter arbeidssted og næring i Bergen og Trondheim 2013. Kilde: SSB

Ad Pendling - Ved å se på andelen utpendling, ser vi at en stor andel av kommunene i Salten har relativt lav utpendlingsandel.

2013	Sysselsatte etter bosted	Utpendling	Andel
			utpendling av sysselsatte
1804 Bodø	27 671	3064	11 %
1837 Meløy	2 892	273	9 %
1838 Gildeskål	780	107	14 %
1839 Beiarn	450	73	16 %
1840 Saltdal	2 067	217	10 %
1841 Fauske	3 834	620	16 %
1845 Sørfold	879	300	34 %
1848 Steigen	1 129	114	10 %
1849 Hamarøy	834	154	18 %

Tabell 5: Beregnet andel utpendling. Kilde: SSB/BDO

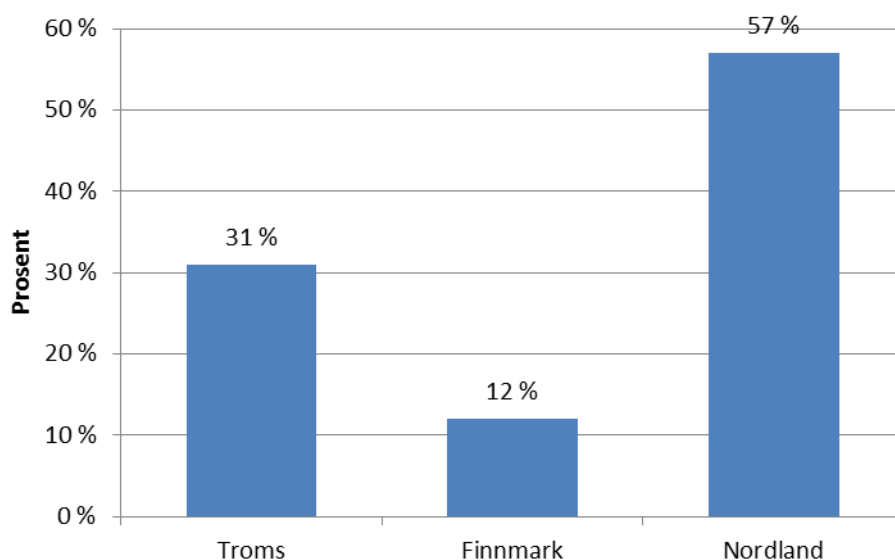
Oppsummert er det flere kommuner i Salten som har relativt stor avhengighet av en type næring, kombinert med liten andel utpendling. Kommuner som i tillegg har få og store hjørnestensbedrifter kan antas å være ekstra sårbare.

7. Regionaløkonomisk soliditet

7.1. Verdiskapning i Norge, Nordland og Salten

I 2010 sto de tre nordnorske fylkene for om lag 6 prosent av den totale verdiskapningen i Norge. I Nord-Norge er de viktigste næringene fiskeri, havbruk og mineralnæringen målt i næringenes andel av verdiskapningen i regionen (Nærings- og Fiskeridepartementet m fl, 2014). Den største og raskeste voksende næringen i Nord-Norge de siste 10 årene har vært sjømatnæringen, som har hatt en økning på om lag 120 prosent i perioden (Menon, 2013).

I 2013 var verdiskapningen² 69 milliarder kroner i Nord-Norge om man holder bank/finans og petroleumsvirksomhet utenfor (Indeks Nordland). Tall fra Indeks Nordland viser at Nordland fylket stod for over halvparten av verdiskapningen i Nord-Norge i 2013. Om man deretter korrigerer dette for antall sysselsatte ser vi at de relative forskjellene mellom fylkene i Nord-Norge er mindre ettersom Nordland er landsdelens største fylket målt i antall innbyggere.

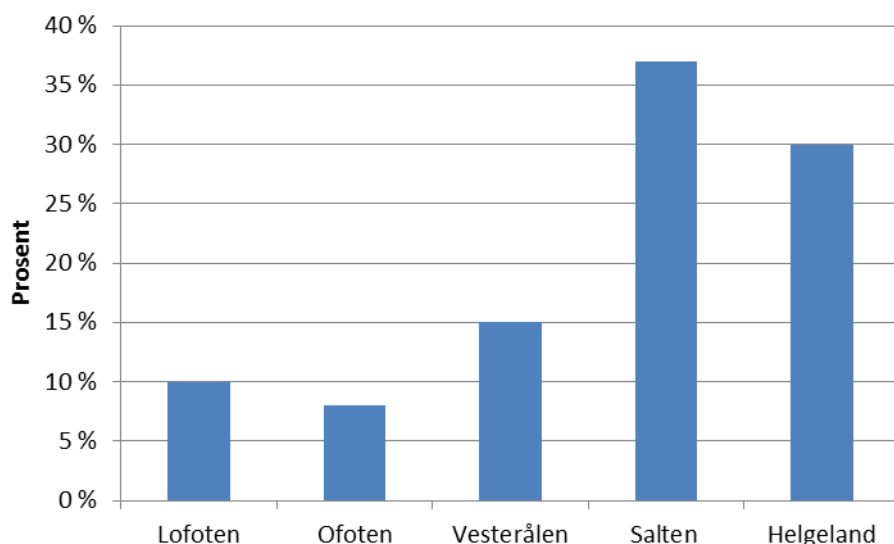

Figur 23: Prosentvis verdiskapning mellom fylker i Nord-Norge i 2013, Kilde: Indeks Nordland

Om vi deretter ser på verdiskapningen i Nordland fylket så ser vi at Salten står for nær 40 % av den totale verdiskapningen i regionen. Regionen omsatte for om lag 15 milliarder i 2013. Salten er preget av en stor tjenestesektor og har i tillegg relativt sett mange ansatte i industriene, fiskeri- og havbruk, kraftproduksjon, samt bygg- og anlegg.

Tall fra indeks-Nordland viser derimot at Salten har det lavest veksten i omsetning fra 2004 til i dag, sammenlignet med de andre regionene i fylket.

² Bedriftenes verdiskapning er regnet som lønn + EBITDA i selskaper med hovedkontor i Nord-Norge. EBITDA refererer til inntekter før renter, skatt, avskrivninger og nedskrivninger.

Figur 24: Fordeling av verdiskaping mellom de ulike regionene i Nordland fylke i 2013, Kilde Indeks-Nordland.

7.2. Kommunaløkonomisk soliditet

Med hensyn til økonomisk status, vil det være den økonomiske handlingsfriheten som er av størst interesse. Dersom den enkelte kommunes handlingsfrihet er svak / svekket, vil en kommunesammenslåing kunne medføre at kommunene samlet og lokalområdene hver for seg opplever en forbedret handlingsfrihet.

Kommuner i Salten har ulik handlingsfrihet. Noen har stor grad av økonomisk handlingsfrihet, gjennom en lav lånegjeld og et netto driftsresultat som gjør det mulig for kommunen å sette av midler til fremtidige investeringer eller håndtering av uforutsette økonomiske forpliktelser. Den reelle handlingsfriheten vil også være avhengig av investeringsbehovet. Vi har derfor sammenlignet handlingsfriheten opp mot forventet investeringsbehov i kommunene for å kunne si noe om den reelle handlingsfriheten som kommunene står ovenfor hver for seg og samlet. Ideelt sett bør kommunenes skjulte forpliktelser og på den andre siden merverdier av eiendommer også fremkomme i en slik analyse. Skjulte forpliktelser gjelder blant annet vedlikeholdsetterlep, udekkede pensjonsforpliktelser og eventuelle andre forpliktelser som ikke er synlige i regnskapet. Dette har vi adressert ved bruk av informasjon fra kommunene samt tilgjengelig data i kapittel 8.3.

En mulig analysemetode kan være å se på følgende nøkkeltallsvurderinger:

Analysetema	Hver enkelt kommune	Kommunene samlet i dag	Effekter av sammenslåing
Netto driftsresultat som andel av brutto driftsinntekter > 3 % som sier noe om egenfinansiert handlingsfrihet gjennom overskudd på driften	Svak / Tilfredsstillende / God	Svak / Tilfredsstillende / God	Effektiviseringsgevinst
Netto finans (renter og avdrag) som andel av brutto driftsinntekter < 2,5 % som sier noe om lånekapasitet.	Svak / Tilfredsstillende / God	Svak / Tilfredsstillende / God	
Lånegjeldsandelen som andel av brutto driftsinntekter < 50/60 % som sier noe om lånekapasitet innenfor den normale driften	Svak / Tilfredsstillende / God	Svak / Tilfredsstillende / God	

Disposisjonsfondets størrelse som angir en buffer for uforutsette utgifter og frie midler for nye investeringer	Svak / Tilfredsstillende / God	Svak / Tilfredsstillende / God	
Investeringsbehov som angir behovet for frie midler de nærmeste årene (Basert på planlagte investeringer og forventede endringer i aldersklassene)	Høy / middels / lav	Høy / middels / lav	Synergi-gevinster

Tabell 6: Oversikt over de viktigste nøkkeltallene knyttet til kommunens økonomiske handlingsfrihet. Kilde: BDO

7.2.1. Bakgrunnsinformasjon knyttet til kommunene på Salten

Per 1. september 2014 var en av kommunene i Salten oppført i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK).

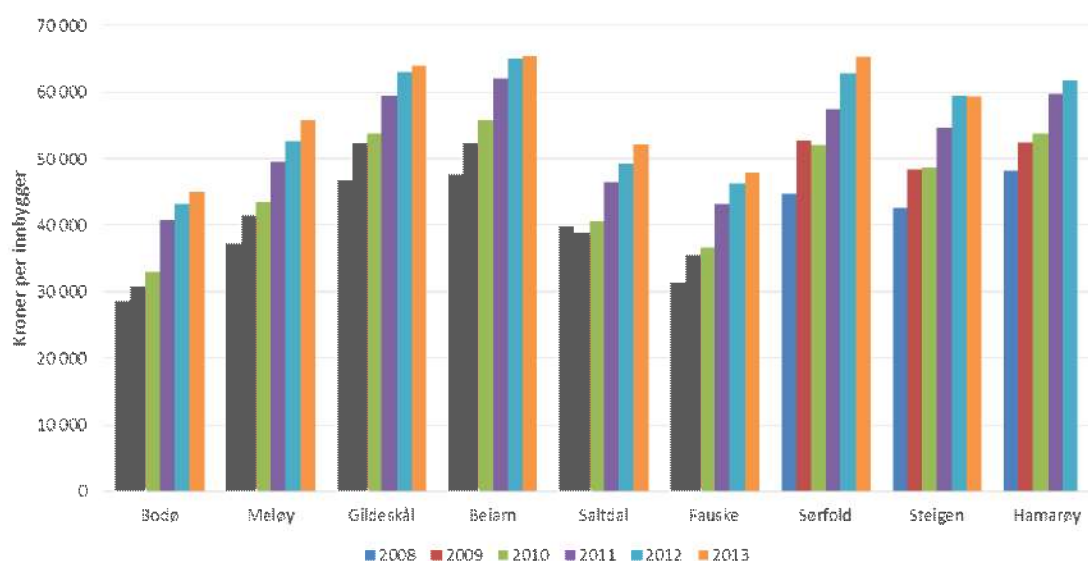
ROBEK er et register over kommuner og fylkeskommuner som er i økonomisk ubalanse hvor ett av følgende har inntruffet:

- Kommunestyret har vedtatt å fastsette et årsbudsjett/økonomiplan uten at alle utgifter er dekket inn på budsjettet/økonomiplanen.
- Kommunestyret har vedtatt at et regnskapsmessig underskudd skal fordeles ut over det påfølgende budsjettår etter at regnskapet er framlagt.
- Kommunen ikke følger vedtatt plan for dekning av underskudd.

De kommuner som er i ordningen må ha godkjenning fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å kunne foreta gyldige vedtak om låneopptak eller langsiktige leieavtaler.

Dagens inntektssituasjon

Kommunene har ulike inntektskilder. Rammetilskudd og skatt er de største, men kommunene får også store inntekter fra brukerbetaling, utbytte, eiendomsskatt og konsesjonskraftsinntekter. Rammetilskudd og skatt inngår i definisjonen av frie inntekter, og disse to elementene utgjør rundt 80 % av kommunenes inntekter.

Figur 25: Frie inntekter per innbygger. Kilde: SSB

Omfanget på det kommunale tjenestetilbudet er i stor grad styrt av Kommunens økonomiske rammebetingelser.

Det er viktig å merke seg at Kommunal- og moderniseringsdepartementet har lagt opp til at inntektssystemet for kommunen skal gjennomgås i forbindelse med reformen. Både for å sikre samsvar mellom finansieringen og de oppgavene som kommunene skal løse, og for å endre dagens ordning med at små kommuner er særskilt kompensert for smådriftsulempene. Det må dog forventes at det i fremtiden vil bli endringer som i mindre grad tilgodeser de små kommunene, og at det uansett blir press på kommuneøkonomien gjennom nye krav til tjenester, kvalitetsstandarder og vekst og investeringsbehov.

7.2.2. Analysetemaene

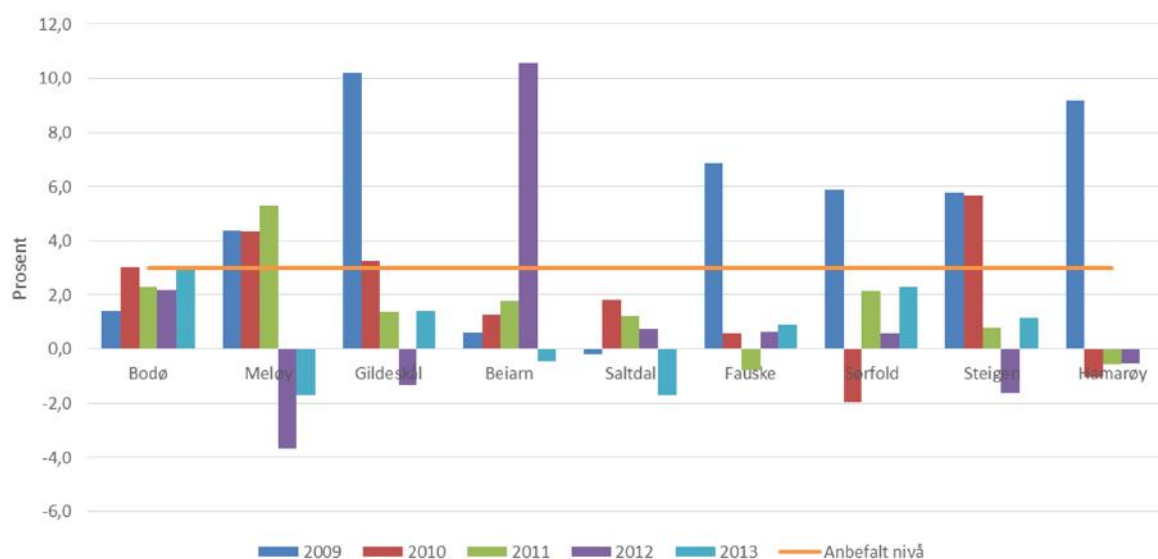
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Det viktigste nøkkeltallet for regnskapsresultat i kommunesektoren er netto driftsresultat som andel (prosent) av brutto driftsinntekter. Netto driftsresultat er driftsinntekter minus driftsutgifter, renter og avdrag. Teknisk Beregningsutvalg (TBU) har gjennom mange år anbefalt at netto driftsresultat bør ligge over tid på minimum 3 % for at en kommune skal ha sunn driftsøkonomi. I sin siste rapport³ har TBU revurdert denne anbefalingen, og har konkludert med at et netto driftsresultat på 1,75 % bør være tilstrekkelig for at kommuner skal opprettholde en sunn økonomi.

Hovedbegrunnelsen for denne endringen er at kommunene i større grad egenfinansierer investeringene gjennom å benytte mva-kompensasjonen som finansieringskilde.

Man skal være klar over at 3 % netto driftsresultat vil dersom man konverterer over til regnskapslovens standard gi et regnskapsmessig resultat rundt 0. Årsaken til dette er at man i det kommunale regnskapet ikke tar med den regnskapsmessige implikasjonen av blant annet slitasje på bygninger, inventar og utstyr.

Et netto driftsresultat som ligger over 3 % vil medføre at kommunen bygger opp økonomisk robusthet til å håndtere uforutsette økte utgifter eller reduserte inntekter. Dette vil også medføre at man ikke trenger å korrigere aktivitetsnivået med en gang at det skjer endringer i rammebetingelsene som kommunen har. Vi ser på dette som et tegn på at kommunen har økonomisk handlefrihet.

³ Rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi, Høst 2014

Figur 26: Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter. Kilde: SSB

Som grafen viser er det stor forskjell mellom kommunene i regionen. Noen få kommuner har over tid klart å opprettholde et netto driftsresultat på 3 % av brutto driftsinntekter. Felles for alle kommunene, med unntak av Bodø er at ingen av kommunene har klart å opprettholde et stabilt resultat over tid.

BDO anbefaler at kommunen setter seg som et første mål å stabilisere driftsresultatet på 3 % (i fremtiden 1,75 % ⁴). Det er viktig å se til nivået på gjelden når dette målet fastsettes. Jo høyere lånegjeld, desto større behov for å ha et godt netto driftsresultat som kommunen kan bruke av dersom rammebetingelsene endrer seg. Gjennom å oppnå dette vil kommunen også ha større mulighet til å dekke fremtidige uforutsette utgifter og bidra til høyere grad av egenfinansiering av investeringer. Selv om TBU anbefaler 1,75 % fremover, er det vår vurdering at dette ikke vil være tilstrekkelig, og må uansett ses opp mot den enkelte kommunes investeringstakt og fremtidig lånebehov.

Det er viktig å påpeke at dette ikke må forveksles med mer-/mindreforbruk (over-/underskudd). Dersom kommunen har et negativt netto driftsresultat kan dette finansieres med hjelp av tidligere avsetninger som kommunen har gjort, under forutsetning av at slike avsetninger finnes.

Kommune	Antall innbyggere	Totalt småkommune-tilskudd	Småkommune-tilskudd pr innbygger
1839 Beiarn	1 075	5 160 000	4 800
1849 Hamarøy	1 791	5 160 000	2 881
1845 Sørfold	1 981	5 160 000	2 605
1838 Gildeskål	2 006	5 160 000	2 572
1848 Steigen	2 552	5 160 000	2 022

Til slutt kan det nevnes at følgende kommuner mottar småkommunetilskudd⁵ i dag:

Tabell 7: Oversikt over kommunene i Salten med småkommunetilskudd i 2013. Kilde: KS, beregninger av BDO

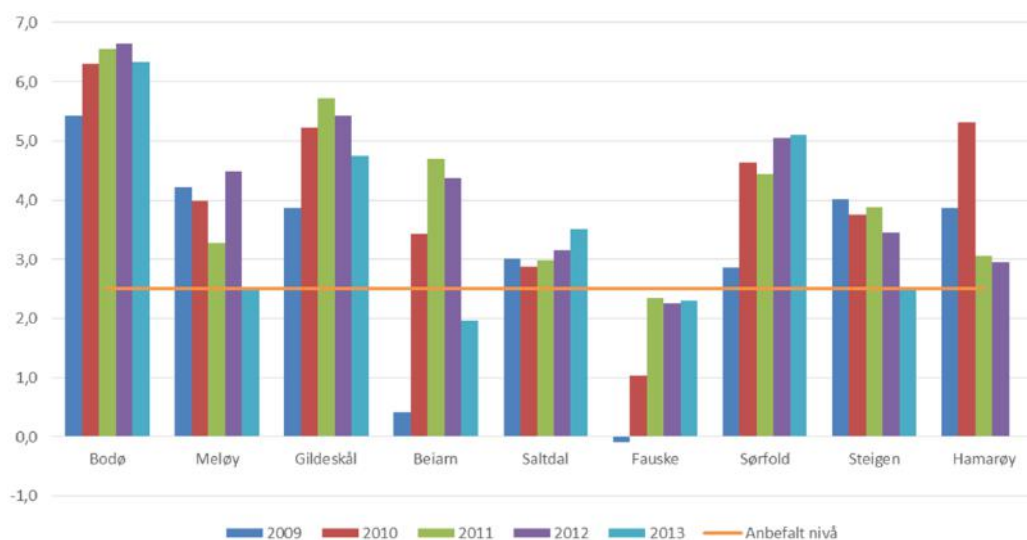
Netto finansutgifter og avdrag i % av brutto driftsinntekter

Et vedvarende høyt investeringsnivå som i hovedsak er finansiert av lån vil binde opp en stor andel av driftsbudsjettet til finansutgifter og avdrag på bekostning av den løpende drift og egenfinansiering av investeringer.

Dette nøkkeltallet viser summen av finansutgifter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter. Formålet med indikatoren er å vise hvor stor andel av driftsinntektene som er bundet opp til finans og avdrag, i hovedsak tilbakebetaling av lån.

⁴ BDO er av den oppfatning at 1,75 % trolig vil være for lavt i en periode med forventet investeringsbehov, og at man således bør styre mot et betydelig høyere resultat.

⁵ Småkommunetilskuddet gis i dag til kommuner med færre enn 3 200 innbyggere, forutsatt at gjennomsnittlig skatteinntekt pr innbygger er under 120 % av snittet. Kommuner med under 3200 innbyggere vil kunne få inntil 5,2 millioner kroner, mens kommuner i tiltakssonen får dobbelt tilskudd = 11,2 millioner kroner. Tiltakssonen omfatter alle kommuner i Finnmark samt sju kommuner i Nord-Troms.

Figur 27: Netto finansutgifter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter. Kilde: SSB

Normalt bør ikke netto finansutgifter og avdrag utgjøre mer enn maksimalt 5 % av driftsinntektene. BDO anbefaler at dette legges på et maksimalt nivå på 2,5 %⁶. Av grafen over ser vi at alle kommunene i regionen ligger over denne anbefalingen med unntak av Fauske kommune.

Samlet for alle Saltenkommunene er bildet at man bruker mer enn anbefalt av driftsinntektene til å dekke renter og avdrag.

Netto lånegjeld i % av driftsinntekter

Netto lånegjeld, det vil si langsiktig gjeld korrigert for pensjon, utlån og ubrukte lånemidler⁷.

⁶ Det er stor variasjon i ulike miljøers anbefaling på dette området. 2,5 % gjenspeiler en situasjon der kommunen har store økonomiske problemer grunnet høy gjeldsbyrde. Dette vil da kunne være en måte å styre hvor mye lån som kommunene kunne ta opp. I andre sammenhenger er det foreslått anbefalinger, f.eks. fra Fylkesmannen i Nordland, et nivå på 5 %. Vi mener 2,5 % er et sunnere nivå, og at et nivå opp mot 5 % forutsetter at kommunen har en tilstrekkelig andel på disposisjonsfond til å dekke opp for endringer i renter, og et begrenset investeringsbehov / opplåningsbehov.

⁷ Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler). Indikatoren omfatter dermed utlån hvis mottatte avdrag skal inntektsføres i investeringsregnskapet, i tillegg til innlån som skal avdras i driftsregnskapet.

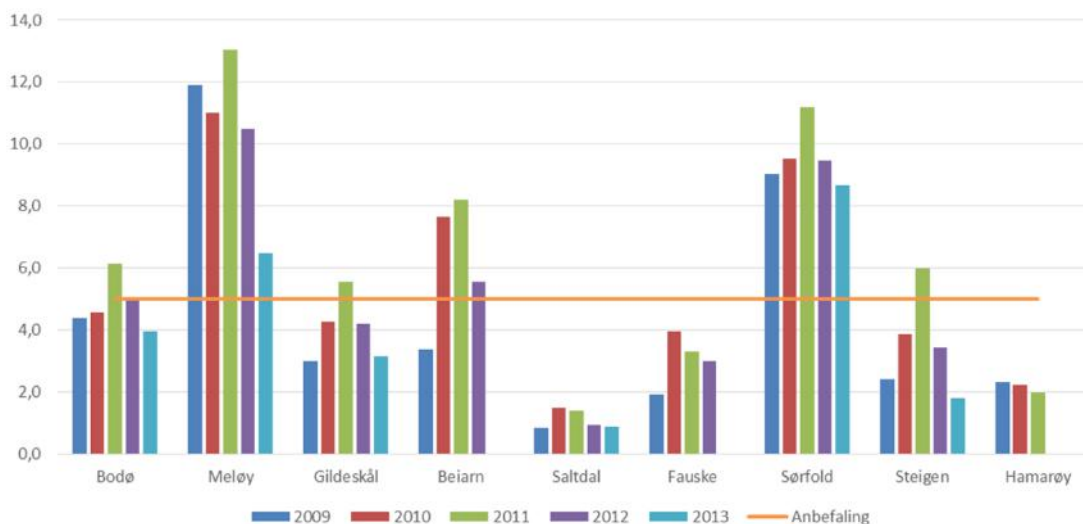
Figur 28: Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter. Kilde: SSB

Enkelte fylkesmenn har tidligere uttrykt at den langsiktige gjelden over tid ikke bør overstige 50 - 60 % av driftsinntektene. Her vil imidlertid gjeldens sammensetning spille inn; bl.a. hvor stor andel av gjelden som er knyttet til investeringer i selvkostområdet. Av grafen ser vi at mange av kommunene i regionen ligger over en slik anbefaling, og at for flere av kommunene øker lånebelastningen mer enn driftsinntektene.

Disposisjonsfond i % av driftsinntektene

Kommunene bør til enhver tid ha en «buffer» til å møte uforutsette hendelser, som svikt i inntekter eller økte utgifter (eksempelvis renteutgifter). Kommunen vil antas å sikre denne «bufferen» dersom store deler av et positivt netto driftsresultat på minimum 3 % avsettes til disposisjonsfond. Oppbygging av et disposisjonsfond kan også bidra til at kommunen i større grad kan sikre et økonomisk handlingsrom.

Kommunens samlede avsetninger på fond viser hvor mye kommunen har satt av til senere års drifts- og investeringsformål. Disposisjonsfondet er det eneste fondet som fritt kan benyttes til dekning av utgifter i både drifts- og investeringsregnskapet. Disposisjonsfondet er derfor den delen av «reservene» som gir best uttrykk for den økonomiske handlefriheten.

Figur 29: Disposisjonsfond i prosent av driftsinntektene. Kilde: SSB

Det er anbefalt at kommunen har et nivå på disposisjonsfondet som er minimum 5 % av brutto driftsinntekter. Grafen over viser at kun noen av kommunene har et nivå på avsetningene som gjør at de kan håndtere utforutsette økonomiske endringer uten at dette vil få direkte innvirkning på tjenestetilbudet.

For å få et samlet bilde av de disposisjoner kommunene har gjort i forhold til å avsette midler på fond har vi utarbeidet en oversikt som viser hvor mye midler kommunene har på de ulike fondstypene per innbygger.

	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltaldal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy
Disposisjonsfond	2 751	6 197	3 514	7 000	827	1 736	11 032	1 670	1 694
Bundne driftsfond	2 207	5 670	5 235	16 404	2 833	6 254	9 246	3 224	8 373
Ubundne investeringsfond	6 895	2 719	164 347	187 256	-	3 077	16 862	79	7 585
Bundne investeringsfond	619	2 051	2 240	97	1 229	1 184	440	366	1 238
Til sammen	12 473	16 636	175 335	210 757	4 889	12 252	37 580	5 339	18 890

Figur 30 Oversikt over fondsavsetningene per innbygger. Kilde: SSB

Som tabellen over viser er det store forskjeller mellom kommunene i forhold til hvor mye midler som er avsatt på ulike fondstyper. Disposisjonsfond og Ubundne investeringsfond er såkalte frie fond, der kommunestyret kan bestemme bruken av midlene. Bundne driftsfond og Bundne investeringsfond er fond der midlene er definert brukt til bestemte formål. Overskudd på selvkosttjenester vil eksempelvis bli avsatt på ubundne driftsfond og kan kun benyttes tilbake til det samme formålet.

7.3. Skulte økonomiske forpliktelser

Skjulte forpliktelser gjelder blant annet vedlikeholdsetterslep, udekkede pensjonsforpliktelser og eventuelle andre forpliktelser som ikke er synlige i regnskapet. Slike udekkede forpliktelser som kan antas å påvirke fellesskapets handlingsfrihet og det er derfor viktig at slike forhold kartlegges i forkant av en eventuell intensjonsavtale mellom én eller flere kommuner i Salten.

I tabellene nedfor har vi gjort foreløpige beregninger av udekkede pensjonsforpliktelser og vedlikeholdsetterslep. Den førstnevnte baserer seg på KOSTRA-tall for 2013. Tall knyttet til vedlikeholdsetterslep baserer seg på rapporter fra regionrådet og kommunene.

Kommune	Pensjonsmidler (1000 kroner)	Pensjonsforpliktelse (1000 kroner)	Innbyggere	Udekket fopliktelse per innbygger (kr)
1804 Bodø	2 991 085	3 760 260	49731	-15 467
1837 Meløy	623 792	820 631	6491	-30 325
1838 Gildeskål	252 005	327 800	2023	-37 467
1839 Beiarn	151 301	198 060	1088	-42 977
1840 Saltdal	616 188	801 269	4690	-39 463
1841 Fauske	755 455	989 016	9556	-24 441
1845 Sørfold	255 989	331 732	1987	-38 119
1848 Steigen	294 474	354 532	2579	-23 287
1849 Håbmer Hamarøy	238 128	281 986	1820	-24 098

Tabell 8: Udekket pensjonsforpliktelser i Salten for 2013, Kilde: KOSTRA, beregninger utført av BDO

Tabellen over viser de udekkede pensjonsforpliktelsene per innbygger varierer i de ulike kommunene. Kommuner som Gildeskål, Saltdal, Beiarn og Sørfold har alle over 35 000 kr i udekkede pensjonsforpliktelser per innbygger.

Om vi deretter ser på vedlikeholdsetterslepet så viser tall fra ulike rapporter at alle kommunene har et betydelig vedlikeholdsetterslep.

Kommune	Behov første 5 år i millioner kr.	Totalt vedlikeholdssetterslep i millioner kr.	Samlet kr per kvadrat	Basert på rapport fra følgende år:
Beiarn	31	52	3 085	2010
Fauske	102	170	3 030	2010
Gildeskål	37	60	2 981	2010
Meløy	120	200	3 136	2010
Saltdal	100	160	3 170	2010
Sørfold	51	85	3 089	2010
Bodø	181	543	2 800	2009
Steigen				
Hamarøy				

Figur 31: Oversikt over vedlikeholdsetterslep, Kilde: Rapporter fra regionrådet og kommunene

7.4. Arbeidsgiveravgift

Arbeidsgiveravgiften varierer etter hvor i landet virksomheten holder til. Landet er delt inn i følgende arbeidsgiveravgiftssoner:

Sone	Ordinære næringer	Landbruk og fiske
I	14.1 %	14,10 %
Ia*	14.1 %	10,60 %
II	10.6 %	10,60 %
III	6.4 %	6,40 %
IV	5.1 %	5,10 %
IVa	7.9 %	5,10 %
V	0	0

Figur 32: Oversikt over arbeidsgiveravgiftssoner, Kilde: Skatteetaten

Med unntak av Bodø så er alle kommunene i Salten region del av sone 4. Bodø er i sone 4a hvor den ordinære arbeidsgiveravgiften på næring er 7,9 %.

7.5. Eiendomsskatt

Fra 2013 har alle kommunene i Salten innført eiendomsskatt. Bodø hadde i 2013 en generell skattesats på 3,9 promille. Resten av kommunene i regionen hadde i 2013 en skattesats på 7 promille.

I tabellen under har vi listet opp kommunene, skattesatser og hvilke type eiendom som beskattes

Informasjon om eiendomsskatt	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltødal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy
Har eiendomsskatt i hele kommunen	Nei	Nei	Ja	Ja	Nei	Nei	Nei	Ja	Ja
Har eiendomsskatt både i områder utbygd på byvis og på verker og bruk	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei
Har eiendomsskatt bare på næringseiendommer, herunder verker og bruk	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei
Har eiendomsskatt bare på verker og bruk	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei

Figur 33: Eiendomsskatt for kommunene i Salten for 2013, kilde KOSTRA.

Tabellen viser at fire av kommunene i Salten har innført eiendomsskatt i hele kommunen, men de øvrige har valgt forskjellige løsninger i forhold til hvilke eiendommer som skattlegges.

7.6. Kraft

Kommuner som er vert for vannkraftanlegg har lovhjemlet rett på en del kompensasjonsordninger. Konesjonsavgift er den ene kompensasjonsordningen. Denne er ment som en kompensasjon til de berørte kommunene i forhold til de skader og ulemper som følger av de inngrep som gjøres for å produsere kraften, og som en overføring av deler av verdiskapningen. Konesjonsavgiften beregnes på grunnlag av kraftverkets produksjonskapasitet. Inntektene som kommunen får skal settes på fond som skal benyttes til å støtte det lokale næringslivet. Ved en kommunesammenslåing vil disse inntektene tilfalle den nye kommunen.

Ordningen med konesjonskraft medfører at eier av kraftverket skal avgi inntil 10 prosent av kraftgrunnet som konesjonskraft til kommunene og fylkeskommunen der kraftanlegget ligger til selvkost. Denne ordningen er begrenset oppad til forbruket til alminnelig elektrisitetsforsyning innenfor kommunenes grenser. Dersom dette er lavere enn de 10 prosent som kommunene har krav på tilfaller differansen til fylkeskommunen.

I de tilfeller der små kraftkommuner og kommuner med et større innbyggertall slår seg sammen vil dette medføre at den nye kommunens behov for allmenn el-forsyning øker. En større del av konesjonskraften vil dermed gå til den nye kommunen, mens fylket sin mengde blir tilsvarende redusert.

8. Bibliografi

Ekspertutvalget. (2014). *Delrapport: Kriterier for god kommunestruktur*. Kommunal- og Moderniseringsdepartementet.

Innst. 300 S. (2014). Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommuneproposisjon 2015. *Prop. 95 S (2013-2014)*.

Meld. St. 13. (2012-2013). Ta heilie Noreg i bruk.

Menon. (2013). *Fremtidens næringer i Nord*. Menon.

NIBR. (2013). *Inndeling i senterstruktur, sentralitet og BA-regioner*. NIBR-rapport 2013:1.

Norut. (2013). *Attraktive lokalsamfunn og arbeidsmarkedsregioner i Nord-Norge*.

Nærings- og Fiskeridepartementet m fl. (2014). *Framtid i Nord*. NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET, KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENTET og KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET.

SSB. (2013). *Forecasting demand and supply of labour by education*. SSB.

Sundvollen erklæringen. (2013). Politisk plattform for regjeringen.

Utredningsnotat B

Salten regionråd

Oslo, 17. juni 2015

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning	3
1.1. Mandat og metodisk tilnærming	3
1.2. Viktige begreper i kommunal tjenesteproduksjon.....	4
1.3. Effekter av Kommunereformer på lokal tjenesteproduksjon	5
1.4. Avgrensning.....	7
2. Endringer i kommunens rolle som tjenesteprodusent og myndighetsutøver?	9
2.1. Historisk bakgrunn.....	9
2.2. Endringer i oppgavene; samhandlingsreformen	9
2.3. Utvikling i det eksterne markedet.....	10
2.4. Statens styring av kommunal sektor	11
2.5. Kommunereformen - samisk perspektiv	12
2.6. Sentralisering av befolkningen	15
3. Kommunens rolle som tjenesteyter.....	17
3.1. Administrativ kapasitet.....	17
3.2. Kommunens prioritering, utgifter og dekningsgrader knyttet til ulike tjenester	19
3.3. Barnehage.....	20
3.4. Grunnskole.....	25
3.5. Pleie og omsorg	30
3.6. Sosialtjenesten.....	37
3.7. Barnevern	39
3.8. Behov for kompetanse	42
3.9. Økonomisk soliditet	42
3.10. Valgfrihet	44
4. Kommunens rolle som myndighetsutøver	46
5. Interkommunale samarbeid i regionen på kommunal tjenesteproduksjon.....	49
5.1. Bakgrunn for etablering av Interkommunale samarbeid.....	49
5.2. Interkommunale samarbeid i Salten	49

1. Innledning

1.1. Mandat og metodisk tilnærming

Dette dokumentet er den andre delutredningen i en serie på fire. Det er definert et sett med tema for den enkelte delutredning, og i denne delutredning er formålet å belyse kommunenes rolle som tjenesteyter og myndighetsutøver.

Følgende to problemstillinger er sentrale:

- Hvordan sikre kvalitet, effektiv ressursbruk og likeverdighet i tjenesteproduksjonen ved ny kommunestruktur?
- Hvordan ivareta rettsikkerhet, forutsigbarhet, habilitet og likebehandling i en ny kommunestruktur?

Endringer i kommunestrukturen er et tema som mange er opptatt av. Delutredningene vil derfor ha ulike målgrupper, som vil ha svært ulikt utgangspunkt i forhold til kjennskap og kunnskap om temaene som berøres i utredningen. Samlet sett håper vi at delutredningene vil gi politikerne, administrasjonene, innbyggerne og andre interessenter av dette arbeidet et felles faktabasert grunnlag til å gjennomføre opplyste diskusjoner om hva som er det beste for den enkelte kommune. Delutredningene inneholder fakta, analyser og vurderinger som i ulik grad vil være offentlig kjente. Mye av innholdet vil være kjent for engasjerte lokalpolitikere og kommunens ledelse, men det er viktig at delutredningene også fremstår som opplysende for folk flest som ikke har den samme inngående kjennskapen til innholdet i kommunene, og gjennom det gi en helhetlig oversikt som kan danne et felles utgangspunkt for drøftelsene om kommunesamarbeidet.

Hovedfokus skal legges på kommunal tjenesteproduksjon, administrativ kapasitet, tilgang på relevant kompetanse, betydningen av økonomisk soliditet og valgfrihet i tjenestetilbudet for innbyggerne i Salten. Arbeidet er videre samordnet med utredning gjennomført i regi av Salten Regionråd fra 2005/2006. I denne delutredningen vil vi først og fremst redegjøre for dagens status vedrørende de ovennevnte faktorene. Videre vil vi analysere, vurdere og kommentere de viktigste forholdene ved faktagrunnlaget. Delrapporten vil omtale hvilke konsekvenser en kommunesammenslåing vil kunne ha i forhold til ulike problemstillinger som er identifisert i gjennomgangen, men den vil ikke vurdere konkrete alternativer til strukturendring. Dette vil bli presentert i den sluttrapporten fra utredningen.

Vi har benyttet oss av et kvalitativt studiedesign med innslag av kvantitative analyser. Dette innebærer at kommunene i Salten i all hovedsak vil bli analysert ved hjelp av ulike data hvor vi kombinerer bruk av tall og tekstforståelse.

I tillegg er det i denne delrapporten tatt med analyser fra en spørreundersøkelse som BDO har gjennomført i Danmark i 2015. I denne undersøkelsen spurte vi danske rådmenn om de opplevde at den nylig gjennomførte kommunereformen hadde hatt noen effekt innenfor definerte områder. Spørreundersøkelsen ble sendt til rådmennene i samtlige 98 kommuner i Danmark. 47 danske rådmenn besvarte undersøkelsen, noe som medfører at feilmarginen i analysene ligger på rundt 10 % om man operer med et konfidensnivå på 95 prosent.

Målsetningen med valget av metode har vært å maksimere validiteten i utredningen. Det vil si at vi søker å gjøre analysene så presise og gyldige som mulig. Denne delen av analysen har tatt utgangspunkt i ulike informasjonskilder, herunder offentlig tilgjengelige rapporter, dokumenter fra Salten regionråd, samt tall og statistikk fra KOSTRA og SSB. Vi har kombinert ulike informasjonskilder for å kunne skape et oversiktlig bilde over situasjonen blant kommunene i Salten.

1.2. Viktige begreper i kommunal tjenesteproduksjon

I diskusjoner om styring av kommunal tjenesteproduksjon er det enkelte begreper som går igjen. Herunder kan vi nevne kvalitet, produktivitet, effekt og effektivitet. Disse begrepene er også sentrale i bakgrunnen for den pågående kommunereformen. Regjeringens målsetning med reformen er at nye større robuste kommuner skal kunne produsere bedre tjenester til befolkningen med høyere effektivitet. Før vi beveger oss over til mulige effekter av kommunereformen på kommunal tjenesteproduksjon, er det hensiktsmessig å definere de ovennevnte begrepene.

Kvalitet kan defineres i henhold til ISO 9000:2000, som «i hvilken grad en samling av iboende egenskaper oppfyller krav». Helt overordnet kan man skille mellom objektiv og subjektiv vurdering av kvalitet, hvor det sistnevnte omhandler den opplevde kvaliteten fra et brukerperspektiv. Det er også et skille mellom produksjonsorientert kvalitet og opplevd kvalitet, men det påpekes at disse henger nøye sammen (SSØ 2010). Det poengteres at det er: «... nødvendig med indikatorer for alle typer kvalitet, både subjektive og objektive» (Borge, m.fl. 2012). Det er med andre ord viktig å måle hva brukerne får av tjenester, hvordan tjenestene er mottatt og hvordan brukerne opplevde dem (SSØ 2010).

Produktivitet kan defineres som forholdet mellom produksjonsmengde og ressursinnsats (Busch, Johnsen og Vanebo 2013) og viser hvor mye produksjon en virksomhet får ut av innsatsfaktorene som er benyttet. I den internasjonale organisasjonslitteraturen er produktivitet kjent som «efficiency» og kan defineres som å produsere mest mulig med minst mulig bruk av ressurser (Skogan 1976). SSØs veileder (2010) presenterer to ulike produktivitetsbegreper som anses relevante avhengig av hvilke deler av kommunens tjenesteproduksjon man ønsker å fokusere på.

- **Kostnadsproduktivitet** er et mål på enhetskostnader i produksjon, eksempelvis gjennomsnittskostnad per behandlede sak. Brøken kan også snus for å uttrykke antall behandlede saker gitt et visst beløp.
- **Arbeidsproduktiviteten** er et mål på gjennomsnittlig tidsbruk per enhet og kan eksempelvis være gjennomsnittlig saksbehandlingstid for en aktuell sakstype. Uttrykket kan snus for å si noe om produsert volum i forhold til medgått tid, eksempelvis antall ferdig behandlede saker per årsverk.

Dersom kommunen fokuserer på hvor mange tjenester som produseres per krone forbrukt er kostnadsproduktivitet relevant, mens arbeidsproduktivitet er relevant i forhold til å definere hvor ressurskrevende en tjeneste er (SSØ 2010).

Effekt kan for eksempel sies å representere verdien tjenesten har for brukeren/ mottakeren av tjenesten (Busch, Johnsen og Vanebo 2013), eller resultatene i en produksjons-/ resultatkjede (Johnsen 2007). Å måle verdien av produksjonen er vanskelig i offentlig sektor. Like fullt er verdi vesentlig når man snakker om styring. Effekter er eksempelvis definert som endring i tilstand hos brukere/ samfunnet som følge av virksomhetens tiltak (SSØ 2010).

Effektivitet kan defineres som forholdet mellom produksjonsverdi og ressursinnsats (Busch, Johnsen og Vanebo 2013, 55). Dette medfører at man for å kunne måle effektivitet må vite noe om verdien av det man produserer; effektene. I organisasjonslitteraturen er effektivitet omtalt som «effectiveness». Effektive organisasjoner kan eksempelvis defineres som «those which meet challenges put to them, satisfy demands for service or solve problems» (Skogan 1976). Effektivitet kan således sees på som et uttrykk for måloppnåelse med minst mulig, eller mest mulig hensiktsmessig, ressursbruk.

I diskusjonen rundt den pågående kommunereformen vises det ofte til erfaringene fra utlandet, og spesielt knyttet til hvorvidt en kommunereform kan bidra til et bedre tjenestetilbud for innbyggerne i landets kommuner. I det neste avsnittet har vi derfor kort oppsummert de viktigste funnene fra den internasjonale forskningslitteraturen på området.

1.3. Effekter av Kommunereformer på lokal tjenesteproduksjon

Den internasjonale litteraturen som tar for seg effekter av kommunesammenslåinger er omfattende. Herunder finnes det studier som tar for kommunesammenslåinger i vestlige land som dateres tilbake til 80-tallet (Mehay 1981, Nelson 1992). Denne litteraturgjennomgangen vil derimot fokusere på nyere litteratur som i all hovedsak tar for seg Europeiske land.

Studier av kommunesammenslåingene i Danmark og Sverige er spesielt interessante, ettersom de skandinaviske kommunene i stor grad har de samme ansvarsområdene. I dette kapitlet har vi valgt å fokusere på kjente effekter av kommunereformen med spesielt henblikk på Danmark og Sverige.

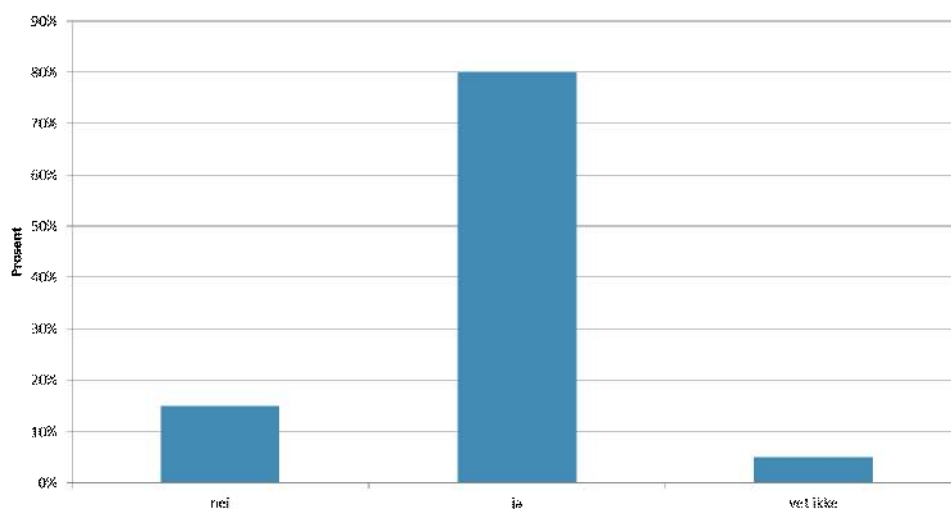
1.3.1. Stordriftsfordeler?

Studier som har tatt for seg de økonomiske konsekvensene av kommunereformer har i stor grad fokusert på empirisk å undersøke stordriftsfordelene ved kommunesammenslåinger. Med andre ord å analysere hvorvidt «economies of scale» argumentet kan understøttes av empiri i den desentraliserte delen av offentlig sektor. De fleste studiene har brukt utgifter knyttet til administrasjon som den avhengige variabelen. Det er flere studier som finner at man har klart å redusere administrasjonsutgiftene gjennom kommunesammenslåinger (Reigenwertz, 2010; Hanes, 2014). Her er det derimot viktig å påpeke at resultatene ikke nødvendigvis innebærer en lineær sammenheng. Hanes (2014) analyse av svenske kommuner konkluderer med at størrelse har en negativ effekt på kostnader, men bare for kommuner over en viss størrelse. Studien finner med andre ord at det er et U-forhold mellom utgifter og innbyggerstørrelse.

En nylig publisert dansk studie, som tar for seg effektene av kommunereformen i Danmark fra 2007, finner at kommunesammenslåinger virker å føre til bedre økonomiske resultater for nye sammenslåtte kommuner (Hansen, Houlberg og Pedersen 2014). En nærmere analyse av studien viser derimot at for flere av årene som er undersøkt er ikke effektene signifikante. Det kan med andre ord tyde på at langtidseffektene av reformen fremdeles er ukjente. En studie av kommunesammenslåinger i Nederland finner heller ikke en signifikant effekt mellom utgifter per innbygger og kommunestørrelse (Allers og Geertsema 2014). Det er med andre ingen tydelige svar på hvorvidt kommunesammenslåinger resulterer i stordriftsfordeler som igjen medfører redusert utgifter til eksempelvis administrasjon. Noen kommuner har også opplevd at de administrative kostnadene knyttet til omstilling og integrering, som påløper de første årene etter en sammenslåing, i enkelte tilfeller har vært høyere enn innsparingene i samme periode.

Grunnen til at resultatene fra studiene varierer såpass kan være mange, men som Allers og Geertsema (2014) poengterer er argumentet om stordriftsfordeler egentlig utledet fra produksjonsheter og ikke på organisasjoner. Her er det viktig å påpeke at studiene som her er analysert ikke har kontrollert for organisatoriske, ei eller kulturelle forhold i kommunene. Ettersom disse forholdene er vanskelig å kvantifisere og dermed vanskelig å måle vil det alltid være utfordrende å forstå hvordan kommunestruktur påvirker økonomiske forhold.

I vår gjennomførte analyse av de opplevde effektene ved kommunereformen i Danmark svarte danske rådmenn (kommunaldirektører) at man opplever at økonomien er bedret etter reformen. I figuren under ser vi at rundt 80 prosent av danske rådmenn opplever at man har fått bedre kontroll og styring på økonomien i kommunen.

Figur 1: Spørreundersøkelse til danske rådmenn: Spørsmål: Har kommunen fått bedre kontroll og styring på økonomien? Kilde: BDO

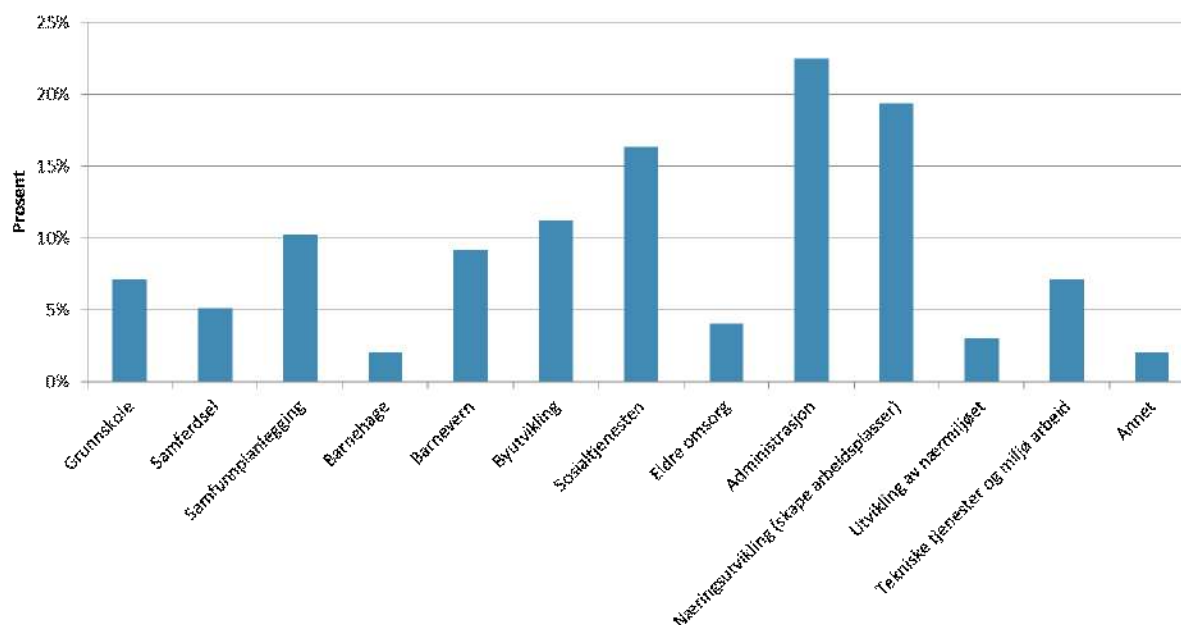
Behovet for å dra nytte av stordriftsfordeler er også noe som vi finner blant Saltenkommunene. Bakgrunnen for etableringen av Salten Brann IKS var blant annet begrunnet med at kommunene alene ikke klarte å oppfylle myndighetenes krav til kompetanse hos brannmenn. I tillegg manglet kommunene nødvendig utstyr. Mangelen på kompetanse var også bakgrunnen for at etableringen av felles legevaktformidling. I forkant av etableringen ble det påpekt at kommunene slet med å rekruttere personer med relevant kompetanse.

I etterkant av at man etablert interkommunale selskap innenfor flere tjenesteområder så har kommunene vurdert det dit hen at selskaper som eksempelvis Salten Brann IKS har etablert seg som et solid selskap. Det påpekes også at de økonomiske stordriftsfordelene har begynt å vise seg for dette spesifikke tjenesteområdet.

Forventningene om at interkommunale samarbeid skal føre med seg stordriftsfordeler er også tatt inn som en del av interkommunale eierstrategier for Salten.

1.3.2. Bedre kvalitet og mer effektive tjenester?

BDOs gjennomgang av litteraturen som omhandler effekter av kommunale reformer i Europa, med særlig henblikk på Sverige og Danmark, viser det at det er begrenset kunnskap om de generelle effektene av en kommunereform, og særlig med henblikk på hvilke effekter dette har på tjenestene. Betrakninger rundt hvorvidt større kommuner medfører at kommuner kan levere kvalitativt bedre tjenester til befolkningen er det stor usikkerhet knyttet til ettersom det er svært få bidrag i litteraturen som tar for seg dette. En publisert dansk studie påpeker nettopp at vi mangler forståelse for den danske kommunereformenes konsekvenser for kvaliteten på offentlig tjenesteproduksjon (Olsen 2010). Vår egen undersøkelse fra Danmark viser det samme. Når vi spurte danske rådmenn om å vurdere de positive effektene reformen har hatt på ulike tjenesteområder er svarene svært varierende. Administrasjonstjenester er det området som flest mener har hatt en positiv utvikling siden reformen ble igangsatt. Svarene knyttet til de andre tjenesteområdene er derimot så varierende at feilmarginen i svarene vil være for store til å trekke klare konklusjoner.

Figur 2.: Spørreundersøkelse til danske rådmenn. Spørsmål: Hvilke tjenesteområdet har forbedret seg etter reformen?
Kilde: BDO

Det er ingen enkel årsaksforklaring til hvorfor enkelte kommuner er mer effektiv eller produserer kvalitativt bedre tjenester enn andre. Enkelte peker på kompetanse som en viktig forklaring, mens andre fremhever organisasjonskultur. Produktivitetskommissjonen sin rapport fra 2015 vektlegger eksempelvis god ledelse som en premis for effektivitet i kommunal tjenesteproduksjon. I rapporten står det skrevet følgende: «En profesjonell og tydelig virksomhetsledelse er et grunnleggende premis for effektivitet og innovasjon både i privat og offentlig sektor. Ledere i offentlig sektor bør i større grad holdes ansvarlig for hvilke resultater de oppnår. Samtidig bør ledelsen sikres tilstrekkelig handlingsrom til at det er grunnlag for å stille dem ansvarlig (NOU, 2015: 1, s. 309)».

Kvalitativt gode tjenester er et annet begrep som inneholder svært mange komponenter. En FOU rapport fra 2001 pekte på en av utfordringene med kvalitetsbegrepet i offentlig sektor: «Problemet med offentlige tjenester er at de ofte er erfaringsgoder som inneholder ett eller flere ekspertdefinerte karakteristika» (NOU, 2001:12, s. 47).

Det er med andre ord ikke kvantifiserbare forhold som påvirker både effektivitet og kvalitet i kommunal tjenesteproduksjon, herunder finner vi blant annet organisasjonskultur og ledelse som er identifisert i ulike rapporter gjennom blant annet case-studier. Mulighetene til å teste eller kontrollere for disse er dessverre svært vanskelig.

1.4. Avgrensning

Ettersom kvalitets- og effektivitetsbegrepene i kommunal tjenesteproduksjon er komplekse kan man ikke regne med at en kommunereform automatisk vil medføre bedre kvalitet og mer effektive tjenester i Salten kommunene. Det som derimot er mer fremtredende er at det innenfor enkelte tjenesteområder finnes stordriftsfordeler, som det vil være mulig å frigjøre gjennom en kommunereform. Dette kan medføre at man i noen tilfeller kan øke både effektiviteten og produktiviteten på kommunal tjenesteproduksjon, ved at man får færre og større kommuner i Salten.

I tillegg er det slik at ressursene man har til rådighet vil være avgjørende for de tjenestene man klarer å produsere. Slik sett vil god økonomi være en medvirkende årsak til både effektive og

kvalitativt gode tjenester. I vår gjennomgang av kommunenes tjenesteproduksjon har vi derfor avgrenset oss til å fokusere på utgiftene som er knyttet til de ulike tjenestene. Formålet er å avdekke hvorvidt det finnes potensielle stordriftsfordeler innenfor enkelte tjenester. Dette vil således kunne gi svar på hvorvidt kommunesammenslåing på sikt vil kunne gi gevinster i Salten. Vi vil derfor ikke i denne delrapporten sammenligne tjenestene med utgangspunkt i kvalitet og effektivitet.

2. Endringer i kommunens rolle som tjenesteproducent og myndighetsutøver?

2.1. Historisk bakgrunn

Grunnlaget for kommunereformen som Regjeringen har beskrevet i kommuneøkonomiproposisjonen 2015, er Sundvollenerklæringen (2013). Her står det blant annet: «Regjeringen vil gjennomføre en kommunereform, hvor det sørges for at nødvendige tiltak blir fattet i perioden». Kristelig folkeparti og Venstre har gjennom en samarbeidsavtale forpliktet seg til å støtte reformen. Bakgrunnen for kommunereformen er at Regjeringen mener at dagens kommuner ikke er hensiktsmessig organisert for å løse de oppgavene som er lagt til det kommunale forvaltningsnivået. Behandlingen av kommunereformen i Stortinget viste at det står et bredt flertall bak intensjonene.

Regjeringen beskriver dagens kommuner som generalistkommuner. Dette innebærer blant annet at alle kommuner har de samme kravene når det gjelder å gi tjenester til innbyggerne, samt planleggings og utviklingsoppgaver i lokalsamfunnet. Kommunestørrelse har derfor ingen betydning for hvilke oppgaver en kommune er forventet å løse. Etersom over halvparten av de 428 kommunene som finnes per dags dato er kommuner med under 5000 innbyggere, mener dagens Regjeringen at et flertall av kommunene ikke er store eller robuste nok til å håndtere de oppgavene som de er forventet å løse.

Kort fortalt er reformen begrunnet i følgende forhold som har endret de funksjonelle samfunnsutviklingsområdene siden siste store kommunereform fra 1960-tallet:

- Befolkningsutvikling
- Sentralisering
- Kommunikasjonsutvikling

I tillegg har kommunene fått stadig flere oppgaver og økt ansvar, og er dermed svært viktige aktører for å løse noen av de aller viktigste samfunnsoppgavene.

Videre legges det vekt på at dagens kommuner i økende grad er med på å løse oppgaver som er av nasjonal og global betydning. Eksempelvis er en bærekraftig samfunnsutvikling sentral i møte med klima- og miljøutfordringer. På dette området har også kommunene en svært viktig oppgave.

2.2. Endringer i oppgavene; samhandlingsreformen

Per dags dato har norske kommuner ansvaret for svært mange helt sentrale velferdstjenester, herunder finner vi barnehager, grunnskoler, helse- og omsorgstjenester, sosiale- og tekniske tjenester. I tillegg har kommunene også ansvaret for bibliotek, ulike kulturtiltak, brannvern, havner, kirke og lokalt miljøvern. Kommunene har også ansvaret for planlegging og tilrettelegging for bruk av areal i kommunene, som tilrettelegging for næringstomter og boligbygging. De har i tillegg forvaltningsoppgaver knyttet til blant annet landbruk og behandling av byggesaker.

Ekspertutvalget viste i sin delrapport at oppgavene kommunene har ansvaret for i dag har økt både i omfang og bredde spesielt siden starten av 1990-tallet. Utvalget pekte blant annet på at økningen har vært markant i antall ansatte i kommunal sektor som blant annet skyldes utvidet tilbud innenfor barnehage, tidligere grunnskolestart samt utvidelser av helse- og omsorgstilbudet. En analyse gjort av NIBR (2012) påpekte at de siste års utvikling har medført at kommunene får stadig større ansvar for velferdsstatens tjenester. Samhandlingsreformen som ble innført i 2012 er et godt eksempel på dette. IRIS (2014) påpekte i en rapport om evaluering av samhandlingsreformen at utviklingen av sektoren kan beskrives i form av tre endringer:

- Ansvarsområdet er blitt større, i stor grad på grunn av desentralisering av omsorgstjenester fra statlig til kommunalt nivå

- Institusjoner er erstattet med hjemmebaserte tjenester
- Nye brukergrupper har blitt integrert i de ordinære kommunale tjenestene.

Samhandlingsreformen (St.meld. nr. 47, 2008-2009) hadde som målsetning å bidra til en bedre koordinering og samhandling i helse- og omsorgstjenestene. Formålet med reformen var å:

- Skape ett bedre tilbud for brukere med et behov for koordinerte tjenester
- Øke innsatsen for å begrense og forebygge sykdom
- Styrke samfunnets økonomiske evne til å møte den forventede demografiske utviklingen som innebærer flere eldre, samt et endret sykdomsbilde.

Samhandlingsreformen trådte i kraft 1. januar 2012, og det ble innført to økonomiske tiltak som hadde som mål å fremme bedre og mer effektiv samhandling mellom kommunene og helseforetakene. Det første økonomiske tiltaket var kommunal medfinansiering av spesialisttjenester (utført på helseforetakene). Dette innebærer at kommunene betaler 20 prosent av kostnadene for somatisk spesialistbehandling for sine innbyggere. For at kommunene skulle kunne bære dette økonomisk så overførte man rundt 4,2 milliarder fra helseforetakene til kommunene. Det andre økonomiske tiltaket var betaling fra dag én for utskrivningsklare pasienter. For at kommunene skulle gjennomføre dette overføre stortinget 560 millioner fra helseforetakene til kommunene.

I tillegg til de økonomiske tiltakene som ble innført ble det gjort en rekke andre endringer. Herunder kan vi nevne:

- Ny folkehelselov som skal styrke kommunenes ansvar for forebygging og helsefremmende arbeid i alle samfunnssektorer
- Ny lov for helse- og omsorgstjenesten i kommunene.
- Én felles lov som samler kommunenes plikter. Dette inkluderer også at brukere nå kun skal ha ett sted å klage - hos Fylkesmannen.

Samhandlingsreformen medførte videre at helseforetakene og kommunene måtte inngå forpliktende samarbeid, slik at pasienter og brukere skal kunne motta et mest mulig helhetlig tilbud av pleie- og omsorgstjenester. Informasjon fra helsedirektoratet viser at samtlige av kommunene i Salten har inngått forpliktende avtaler med nordlandssykehuset.

I tillegg skal alle kommuner ha etablert et øyeblikkelig døgntilbud innen 1. januar 2016. Dette tilbudet er rettet mot pasienter som har behov for medisinsk behandling, men hvor man ikke har behov for sykehusinnleggelse.

Til slutt er det verdt å nevne at dagens regjering har varslet at den nåværende finansieringsordning vil bli endret. Regjeringen har varslet at endringene vil bli beskrevet i en ny stortingsmelding som kommer i 2015.

2.3. Utvikling i det eksterne markedet

Gjennom det siste tiåret har flere og flere kommuner konkurranseutsatt utvalgte tjenester (FAFO 2013). Den mest brukte forklaringen er at kommunen har et mål om å redusere kostnadene. I en situasjon hvor norske kommuner til stadighet beskriver de økonomiske rammene som utfordrende, blir konkurranseutsetting sett på som et virkemiddel for å redusere kostnadene (PwC 2009). Videre kan for eksempel stordriftsfordeler gjøre det billigere å produsere en enhet ved at samme leverandører yter tjenester for flere kommuner. I en rapport fra 2006 vises det til at eksempelvis en kommunal revisjonstjeneste kan være mer effektiv dersom den kunne produsere samme type tjeneste for flere kommuner (Telemarksforskning 2006). I andre tilfeller kan konkurranseutsetting ikke bare være et virkemiddel, men også et mål i seg selv. Den politiske ledelse har, i enkelte kommuner, en oppfatning om at det kun er noen kjerneoppgaver som kommunen bør ta for seg, og

at selve driften dermed kan settes ut. Det er derimot ikke bare den politiske ledelsen som tar initiativ til å konkurransesette tjenester. En studie fra 1996 viste at for to tredjedeler av kommunene som valgte å konkurransesette enkelte tjenester, så var dette igangsatt av kommunens administrasjon.

2.4. Statens styring av kommunal sektor

Rammetilskuddet består av overføringer fra staten gjennom inntektssystemet og er et av hovedprinsippene for statens styring av kommunesektoren. Rammestyring er en forutsetning for at kommunene skal ha et handlingsrom, slik at de kan fungere som lokale demokratier som kan gjøre lokale og individuelle tilpasninger av tjenestene og foreta egne veivalg. Ved overføring av nye oppgaver til mer robuste kommuner vil rammestyring, både økonomisk og juridisk, ligge til grunn.

Til tross for at rammestyring er hovedprinsippet for statlig styring av den kommunale sektoren så har blant annet ekspertutvalget påpekt at omfanget av statlig styring har økt de siste tiårene (Ekspertutvalget, 2014). Utvalget peker spesielt på at statlig detaljstyring er kommet gjennom regelstyring, tilsyn og egenkontroll som staten pålegger kommunene. Særlig mener utvalget at man ser en betydelig vekst i faglige retningslinjer og veiledere. Utvalget konkluderer med at «For stram og detaljert styring vil kunne gi en gradvis innsnevring av det kommunale handlingsrommet og dermed bidra til å svekke de fordelene det kommunale handlingsrommet gir (Ekspertutvalget, 2014, s. 103). I resten av dette avsnittet skal vi kort se på to sektorer og forholdet mellom statlig rammestyring og statlig detaljstyring av kommunene. Dette gjør vi for å illustrere utviklingen i kommunal sektor.

Grunnskole

Grunnskoleopplæring er av kommunenes mest ressurskrevende tjenester. I følge en rapport fra NIBR/TF (2012) så skiller grunnskoleopplæring seg fra de øvrige tjenestene ved at det ikke er noe samarbeid mellom statlige og kommunale på tjenester. På den andre siden så har denne sektoren svært lang tradisjon med å være statlig styrt gjennom et omfattende lovverk og andre virkemidler. Ekspertutvalget (2014) påpeker at på dette tjenesteområdet så har man etablert omfattende overvåking og kontrollsystemet for blant annet å overvåke kvaliteten ved de ulike skolene rundt om i landet gjennom grunnskolens informasjonssystem (GSI). På dette tjenesteområdet har man også etablert nasjonale prøver med det formål å etablere ett nasjonalt kvalitetsvurderingssystem. Staten legger med andre ord sterk vekt på å fremskaffe informasjon som gir grunnlag for planlegging og overordnet styring av tjenesten.

Pleie og omsorg

En nylig rapport som tok for seg forholdet mellom stat og kommune påpeker at gjennom det siste tiåret så har stortinget vedtatt en rekke lovendringer som har medført økt faglig styring av den kommunale pleie og omsorgstjenesten. (NIBR/TF, 2012). Det er i tillegg større vekt på tilsyn og kontroll. Rapporten påpeker også at øremerkede midler fortsatt er mye brukt som styringsverktøy fra statlig hold. Samhandlingsreformen har gitt kommunene nye oppgaver og større ansvar, men har samtidig medført at kommunene stilles ovenfor høyere forventninger og krav. «Utviklingen i bruken av normative virkemidler er i første rekke kjennetegnet av at det er flere lover som gir individuelle rettskrav, skjerpede krav til saksbehandling og prosess samt økte krav til styringskompetanse (NIBR/TF, 2012, s. 152)».

2.5. Kommunereformen - samisk perspektiv

Kommunereformen er en omfattende reform, og vil være en av de største endringene gjort på kommunalt nivå de siste 50 årene. Reformen berører mange samfunnsområder, og mange av disse vil ha direkte innvirkning på forvaltningsområder som berører samiske interesser. Da samenes rettigheter til å sikre og videreutvikle sitt språk og kultur både er grunnlovsfestet¹, og nedfelt i ILO-konvensjonene², vil det være viktig å hensynta disse i prosessen. I St.Meld nr. 14 vektlegges det da også at samiske språkbrukere ikke skal komme dårligere ut som følge av endringer i kommuneinndelingen³. Sametinget har derimot i sin behandling av kommunereformen poengtert at det ikke er tilstrekkelig å si at samiske rettigheter ikke må svekkes ved en reform, men at kommunereformen bør bidra til å styrke samisk språk og kultur i kommunene⁴. Sametinget er bekymret for hvilken innvirkning kommunereformen vil ha på samers rettigheter, særlig i det samiske språkforvaltningsområdet, men også i kommuner for øvrig hvor det er bosatt samer. Kommunesammenslåing vil også kunne føre til at samene i enkelte tilfeller vil utgjøre en lavere andel av den nye kommunens befolkning. Dette kan føre til mindre gjennomslag for samiske saker og den samiske befolkningen vil kunne få mindre innflytelse. Videre uttrykkes det bekymring rundt opplæringstilbudet i og på samisk, samt hvordan kommunereformen vil berøre helse- og sosialtilbudet til den samiske befolkning og næringsutviklingen i samiske områder. Samiske arealsaker vil også kunne bli påvirket. Det vil derfor være viktig at kommunene inkluderer samiske interesser i det videre arbeidet knyttet til en eventuell kommunesammenslåing.

Eventuell innlemmelse i forvaltningsområdet for samisk språk eller ikke

Det er fortsatt uklart hva som vil skje dersom et område som i dag er en del av forvaltningsområdet for samisk språk blir innlemmet i en ny storkommune sammen med kommuner som ikke er en del av forvaltningsområder. Gitt at det regjeringsnedsatte utvalget som skal se på lovverk, tiltak og ordninger for de samiske språkene i Norge ikke leverer sin utredning før i februar i 2016⁵ er det vanskelig å si noe om hva som legges i det at «samiske språkbrukere ikke skal komme dårligere ut» som det er uttalt i stortingsmeldingen. Fra regjeringens side har det kommet signaler om at det er de nye kommunene som selv skal avgjøre om den nye kommunen skal være en del av forvaltningsområdet eller ikke. Sametinget har på sin side gjort det klart at de forventer at forvaltningsområdet for samisk språk ikke skal innskrenkes. Med dette menes at eventuelle nye kommuner som inkluderer kommuner som tidligere var innlemmet i forvaltningsområdet i fremtiden skal regnes som nye kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk.

2.5.1. Utfordringene i Salten

I en ny kommunestruktur vil de regionale og lokale institusjonene som i dag er berørt av samelovens språkregler, fortsatt være pålagt å yte de samme tjenestene til den samiske befolkningen som tidligere. Ingen av de ni kommunene i Salten er i dag innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk, men Bodø har nylig kommet til enighet med Sametinget om en samarbeidsavtale som vil fremme samisk språk og kultur⁶ og det kan antas at det vil være aktuelt å reforhandle en slik avtale i en eventuell ny storkommune. Salten har også to samiske sentre i, eller i nær tilknytning til, kommunene; Lulesamisk senter på Drag har Nord-Salten som et viktig område ivaretagelse av kultur og tradisjon, mens Pitesamisk senter har hatt Sør-Salten som sitt kjerneområde og er lokalisert i

¹ Grunnloven LOV-1814-05-17, § 108

² ILO-konvensjon nr 169 *Om urfolk og stammefolk i selvstendige stater*

³ Kommunal- og moderniseringsdepartementet. (2015). *Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner*. (St.meld. nr. 14 2014-2015), s. 7.

⁴ Sametinget, *Suohkanrefoarbma - sámi bealit / Kommunereformen - samisk perspektiv*, SR 127/14, (2014).

⁵ <https://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/org/styrer-rad-og-utvalg/Offentlig-utvalg-som-skal-utrede-lovverk-tiltak-og-ordninger-for-de-samiske-sprakene-i-Norge/id2008871/>

⁶ <http://www.sametinget.no/Om-Sametinget/Organisasjonsstruktur/Sametingsraadet/Taler-og-artikler/Sametinget-og-Bodoe-kommune-enige-om-samarbeidsavtale>

Beiar kommun. Videre er Hamarøy omfattet av virkeområdet for Sametingets tilskuddsordninger til næringsutvikling (STN). Hamarøy er også en kommune som lenge har hatt tydelig fokus på det samiske perspektivet gjennom å for eksempel vedta en kommuneplan som legger til grunn at man har, og ønsker å fremme, et tokulturelt samisk og norsk samfunn i kommunen. I kommuneplanen er det blant annet vedtatt at kommunen skal stimulere til samisk bolyst gjennom å «aktivt motarbeide enhver form for usynliggjøring av samisk språk, kultur og levemåter»⁷. Ut over dette er fylkeskommunen Nordland i dag omfattet av forvaltningsområdet, noe som eventuelt kan få konsekvenser for en ny storkommune dersom denne skal overta enkelte fylkeskommunale arbeidsoppgaver. Da det foreløpig ikke foreligger noe avklaring rundt fordelingen av oppgaver i en ny fylkes- og kommunestruktur er det vanskelig å anslå hva disse arbeidsoppgavene vil være. Det er for øvrig også rimelig å forvente at det vil komme relevante avklaringer og anbefalinger fra utvalget som skal utrede lovverk, tiltak og ordninger for de samiske språkene i Norge.

2.5.2. Hva betyr en eventuell innlemmelse i forvaltningsområdet for kommunen?

I forbindelse med arbeidet med å utrede kommunestrukturen i Salten har det ved flere tilfeller blitt tatt opp at deler av Tysfjord kommune (vestsiden) ønsker å bli tilknyttet Hamarøy - og gjennom det del av en større kommune dersom kommunestyrene i Salten enes om dette. Dersom kommunestrukturen i Salten endres, og den nye storkommunen i Salten inkluderer nåværende områder av Tysfjord kommune (som i dag er en del av forvaltningsområdet), vil det reise spørsmålet om hvorvidt den nye kommunen innlemmes i forvaltningsområdet. Det kanskje viktigste aspektet ved en slik innlemmelse er at alle innbyggere i den nye kommunen vil ha rett på å bruke samisk i sin kontakt med offentlige organ, om de skulle ønske dette. Denne retten reguleres av samelovens kapittel 3 om samisk språk⁸, som blant annet fastsetter at kommunen er pliktig til å oversette alle lover, kunngjøringer og skjemaer som har betydning for samer, til samisk. Kommunen skal også tilrettelegge for at offentlig ansatte kan ta permisjon med lønn for å skaffe seg kunnskap i samisk, for på den måten å sikre at kommunen kan yte tilstrekkelige tjenester på samisk. De innbyggere i kommunen som ønsker det har rett på samisk opplæring i grunnskolen og rett på samisk betjening i helse- og sosialsektoren, rettigheter som også er beskrevet i henholdsvis opplæringsloven og helse- og omsorgstjenesteloven. Det kan også nevnes at samiske barn har rettigheter gjennom Barnekonvensjonens art 20 og 30 til ivaretagelse av språk og kultur også under barnevernets omsorg - noe som også er nedfelt i barnevernloven. Videre er det også nedfelt i lov om barnehager at kommunen har ansvaret for at barnehagetilbudet til samiske barn bygger på samisk språk og kultur. Ut over dette har samer også en del rettigheter som faller utenfor kommunenes ansvarsområde, slik som utvidet rett til bruk av samisk i kontakt med politi- og rettsvesenet, rett til samisk opplæring i den videregående skolen og rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk.

2.5.3. Ivaretagelse av det samiske perspektivet i tjenestetilbudet generelt

Som nevnt tidligere står det klart i stortingsmeldingen at samiske språkbrukere ikke skal påvirkes negativt av kommunereformen. Dette er uavhengig av hvor i landet man måtte være bosatt, men gjør seg nok særlig gjeldende i nord der andelen samer er høyere. For Salten, og andre, som i sitt arbeid med kommunereformen kommer inn på problemstillinger som berører det samiske perspektivet, vil det være nyttig å søke samarbeid med Sametinget. I Sametingets vedtak om det samiske perspektivet i kommunereformen uttrykkes det klare forventninger til ivaretagelse av dette og den samiske befolknings rettigheter i forbindelse med kommunereformen - både for samer bosatt i kommuner innlemmet i det samiske forvaltningsområdet, og i kommuner utenfor. Nedenfor har vi gjengitt de delene av vedtaket som omfatter kommunenes tjenestetilbud, da dette gir et godt bilde på hva en eventuell ny storkommune i Salten vil måtte gjøre for å best mulig ivareta de samiske innbyggernes rettigheter:

⁷ Hamarøy kommune, *Kommuneplan samfunnsdel 2014-2015*, s 2.

⁸ Sameloven LOV-2008-06-27-51, kapittel 3

Primærhelsetjenesten og barnevern

Samiske pasienter har rett til en helse- og omsorgstjeneste som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur. Samiske pasienter har rettigheter regulert i internasjonale konvensjoner og nasjonale lovgivning. Sametingets erfaring er at i arbeidet med helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning må rettigheter og ansvaret for tilrettelegging komme klart til uttrykk i nasjonale føringer og lovtekst.

- *Samiske pasienters rettigheter kommer klart til uttrykk i nasjonale føringer og lovverk i forbindelse med fremtidig kommuneorganisering*
- *I dag har samiske barn innenfor forvaltningsområdet for samisk språk rett til å bli betjent på samisk i barnevernsinstitusjoner og i møte med barnevernstjenesten. Denne retten må påses videreført i kommunereformen.*

Barnehage

Lov om barnehager (2006) understreker at kommunen har ansvaret for at barnehagetilbudet til barn i samiske distrikter (forvaltningsområdet for samisk språk) bygger på samisk språk og kultur. Det samiske innholdet i barnehager utenfor forvaltningsområdet er langt svakere regulert. Her skal kommunene legge forholdene til rette for at samiske barn kan sikre og utvikle sitt språk og sin kultur.

- *Endringer som følge av kommunereformen skal ikke medføre at innholdet og kvalitet i etablerte samiske barnehagetilbud blir svekket, men at de heller styrkes.*
- *Eventuelle omorganiseringer av barnehager i kommunene, som følge av kommunereformen, skal ikke føre til at det samiske barnehagetilbud blir svekket, men at det heller styrkes.*

Opplæring

Sametinget forventer at myndighetene i arbeidet med kommunereformen legger til rette for at samiske barn og unge har tilgang til opplæring på grunnlag av sine egne kulturverdier og på sitt eget språk.

- *Opplæring i og på samisk og på grunnlag av samiske kulturverdier må styrkes.*
- *Kvaliteten på samisk undervisning, og hensynet til skoleelever skal veie tyngre enn eventuelle økonomiske fordeler i kommunereformen.*
- *Endringer i regi av kommunereformen skal ikke medføre at rettighetene og kvaliteten til opplæring i og på samisk svekkes, men at de heller styrkes.*

Samiske områder - befolknings- og samfunnsstruktur

I samiske bygder står samisk språk og kultur sterk, disse områdene er derfor viktige i revitaliseringen og styrkingen av samisk språk og kultur. Befolkningsutviklingen i samiske områder framover vil høyst sannsynlig ha den samme negative trend som det siste 10 året.

- *Arbeidsplasser som er viktige for opprettholdelsen av små samiske bygder skal ikke nedbemannes eller flyttes til sentrale strøk hvis dette vil ha negative konsekvenser for sysselsettingen i bygdene*

Samisk næringer og arealbruk

En sammenslåing av kommuner kan føre til at samer som tidligere var i flertall i enkelte kommuner blir i mindretall, eller at samer blir en minoritet i enda mer mindretall enn tidligere. Dette kan føre til mindre gjennomslag for samiske saker og samers syn.

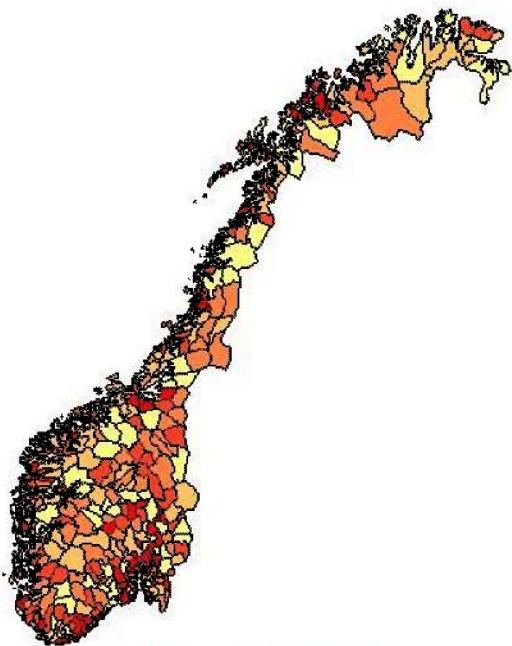
- *Sametinget legger til grunn at Regjeringen må finne måter å sikre at folkerettslige forpliktelsene for samene som urfolk også blir ivaretatt i eventuelle storkommuner etter kommunereformen*
- *De lovpålagte medvirkningsprosessene knyttet til kommunal planlegging og plikten for å hente inn lokalkunnskap og tradisjonskunnskap skal ikke bli svekket som resultat av kommunereformen.*
- *I prosessen med å utarbeide nye oppgaveløsninger i kommunene må det og vurderes hvordan man kan styrke arbeidet opp mot reindriftsnæringen i kommunen*

2.5.4. Oppsummert om det samiske perspektivet

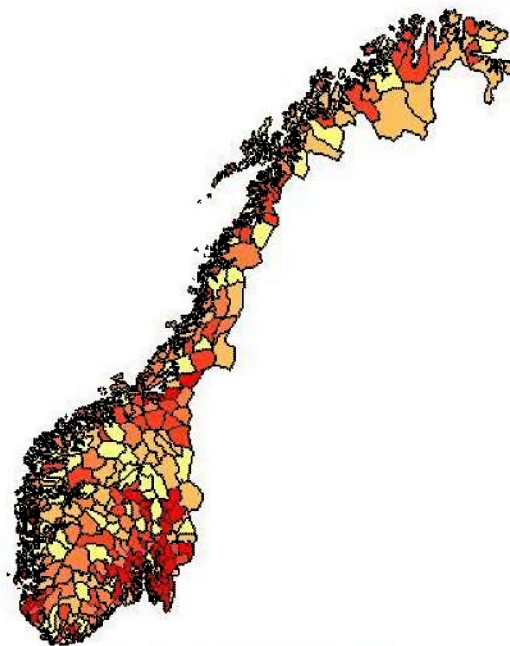
Oppsummert vil en strukturendring, som medfører at enkelte eller alle kommunene i Salten kommer innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, ha stor innvirkning på kommunenes forpliktelser overfor den samiske befolkningen. Redegjørelsen i dette kapitlet viser tydelig hvilke rettigheter samer har og hvordan disse gjør seg gjeldende for kommunene gjennom lovverket. Særlig tjenestetilbudet i barnehager, grunnskolen og helse- og sosialsektoren vil måtte tilpasses til å møte eventuelle ønsker om tjenester på samisk språk. Det vil uten tvil også være hensiktsmessig å ta inn over seg de forventningene som er kommunisert fra Sametinget, samt søke et formelt samarbeid videre i utredningsarbeidet.

2.6. Sentralisering av befolkningen

Siden den siste store kommunestrukturendringen i Norge, som fant sted på 1960-tallet, har norske kommuner gjennomgått store befolkningsendringer. Norske kommuner har blant annet opplevd en svært markant sentralisering av befolkningen hvor andelen som bor i de mest sentrale kommunene har økt betraktelig. I en rapport fra SSB fra 2009 så viste man at fra 1980 til 2009 så har andelen av de som bor nær sentrale strøk økt fra 61 til 67 prosent. Dette har videre medført at mange mindre kommuner har hatt et synkende befolkningsgrunnlag. Befolkningsveksten de siste 30 årene har i hovedsak foregått i de største kommunene, mens det har vært nedgang i befolkningen i mange små kommuner.

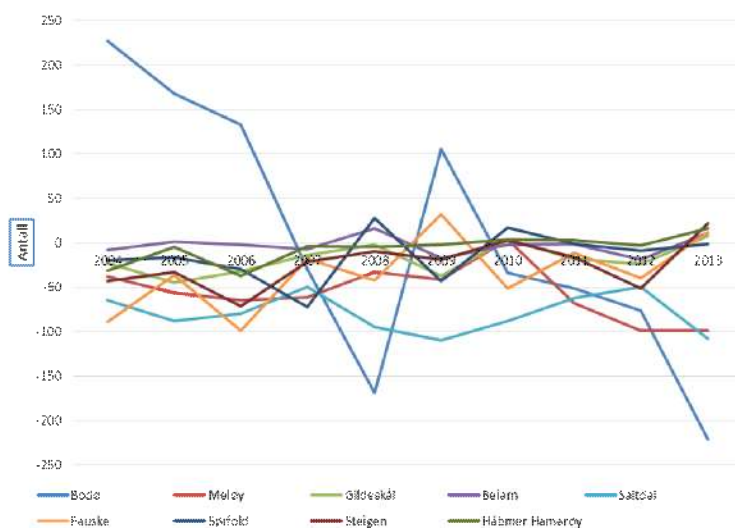
Figur 3: Netto innflytting i 1994, Kilde SSB

Figur 4: Netto innflytting i 2013, Kilde SSB

I figurene ovenfor ser vi utviklingen fra 1994 til 2013. Fargekodene viser innflytting for alle norske kommuner, hvor rødt indikerer sterk netto innflytting og gult indikerer negativ netto innflytting. Figurene viser tydelig at vi har fått en sterk sentralisering rundt byene og spesielt i Osloregionen.

Salten, som i all hovedsak består av mindre kommuner, har samlet sett hatt en negativ innlands netto innflytting i perioden fra 1993 til 2013, men det har vært store variasjoner mellom de forskjellige kommunene. Nettoinnflytting er definert av SSB som differansen mellom innflyttinger og utflyttinger (eksl. innvandring).

Figur 5: Netto innlands flytting per år i perioden fra 1994 og 2013 for Salten kommunene samlet, Kilde: SSB.

Samlet sett har kommunene i Salten hatt en negativ netto innflytning alle årene i perioden. Det er kun Bodø som har hatt en positiv netto innlands flytting samlet sett i denne perioden. Økningen i innbygger, som beskrevet i utredningsnotat A, kommer således av innvandring til regionen.

3. Kommunens rolle som tjenesteyter

I denne delen har vi, i all hovedsak, brukt perioden 2009 til 2013 som analysegrunnlag. Dette skyldes at kommunene i Salten, med unntak av Bodø, ikke har rapportert inn regnskapstall for 2014 til KOSTRA. Tallene er presentert i løpende priser.

3.1. Administrativ kapasitet

I dette avsnittet ser vi på den administrative kapasiteten i de ulike kommunene som ofte er et diskusjonstema i kommunesammenslåingsprosesser. Flere studier har funnet at de administrative kostnadene per innbygger er større for små kommuner. Formålet med dette avsnittet er å se om dette er gjeldende også for Saltenkommunene.

Den administrative kapasiteten kan si noe om en kommunes evne til å håndtere:

- økt aktivitetsnivå
- økt sakskompleksitet
- overskudd til å gjennomføre strategiske satsninger
- omorganiseringer

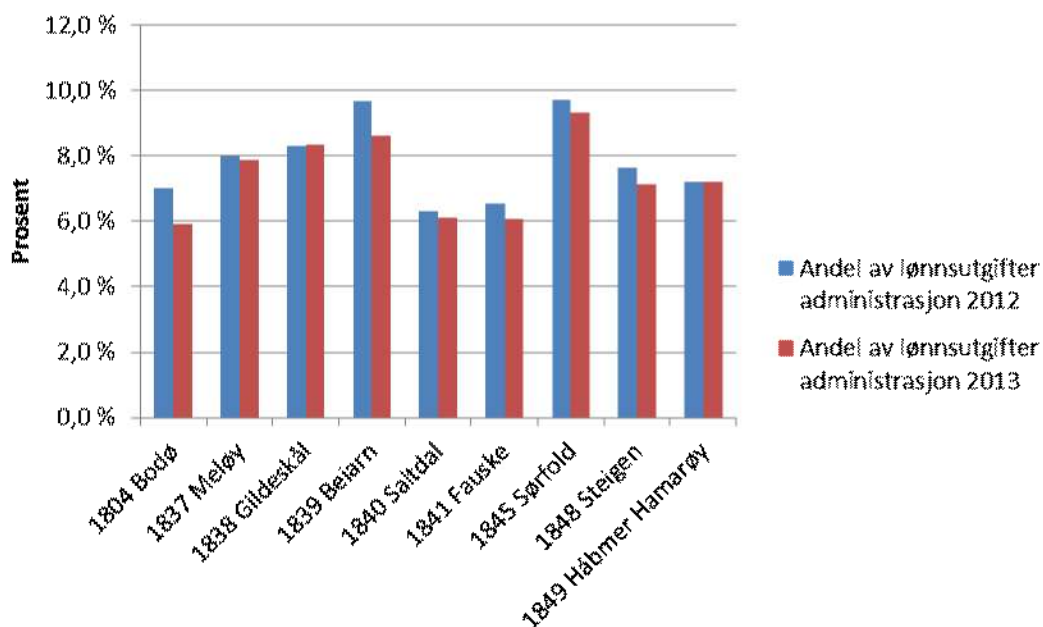
Som mål på administrativ kapasitet vil vi benytte kommunenes lønnsutgifter til administrasjon og andel av kommunenes lønnsutgifter knyttet til administrasjon. KOSTRA rapporteringen fra kommunene skal forutsetningsvis være uavhengig av hvordan kommunene er organisert. Til tross for dette vil det ofte være slik at kommuner som i større grad delegerer administrative oppgaver til «tjenesteytende» virksomheter ofte vil vise lavere ressursforbruk til administrasjon enn kommuner med mer tradisjonell organisering. Dette skyldes at en del av den administrative ressursbruken rapporteres som tjenesteproduksjon og ikke administrasjon. Slik sett vil våre analyser ikke kunne skille mellom omfang på administrasjon som gir økt kapasitet, og omfang på administrasjon som skyldes uhensiktsmessig organisering. Det er også slik at mangel på «rett» kompetanse i den enkelte kommune vil kunne kreve flere stillinger/årsverk enn hva som strengt tatt er nødvendig for å sikre at oppgavene blir ivaretatt.

	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltdal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy
Brutto driftsutgifter (mill. kroner)	3157	631	214	124	439	710	241	234	221
Netto driftsutgifter (mill. kroner)	2374	451	160	85	331	528	169	171	137
Brutto driftsutgifter til administrasjon ift. brutto driftsutgifter i alt	6,0 %	8,4 %	7,2 %	7,9 %	6,2 %	5,6 %	9,3 %	7,9 %	7,9 %
Lønnsutgifter til administrasjon ift. lønnsutgifter totalt	5,9 %	7,9 %	8,3 %	8,6 %	6,1 %	6,1 %	9,3 %	7,1 %	7,2 %
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring pr. innbygger	4 040	8 824	9 676	10 215	6 409	4 721	11 991	8 304	10 579

Tabell 1: Driftsutgifter, brutto driftsutgifter og lønnsutgifter til administrasjon (2013). Kilde: KOSTRA. Administrasjon omfatter her KOSTRA-funksjonene 120, 121 og 130.

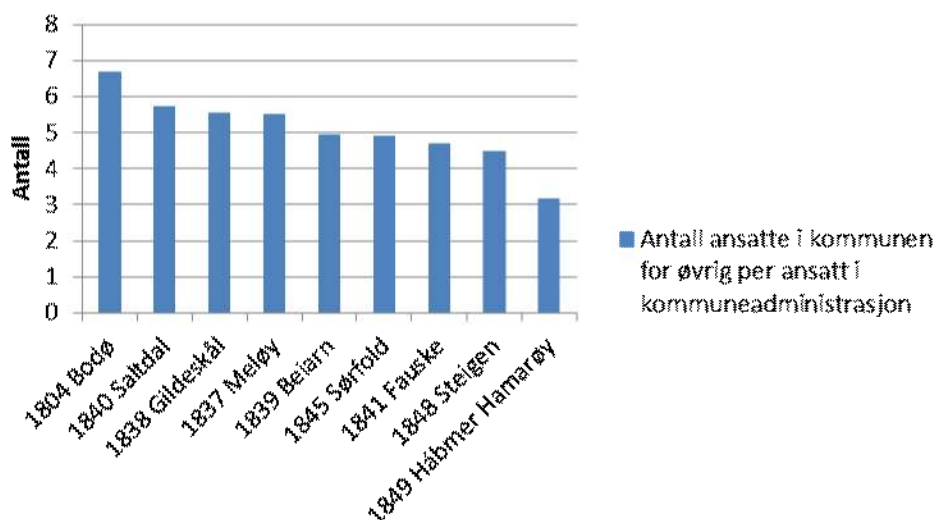
KOSTRA-tallene for utgifter til administrasjon viser at Bodø, Saltdal og Fauske har en lavere ressursbruk til administrasjon sammenlignet med øvrige kommuner. Dette gjelder både andelen av

kommunenes samlede brutto driftsutgifter som brukes til administrasjon, og andelen av lønnsutgiftene som er knyttet til de administrative funksjonene. Figuren under viser endringene i andelen av kommunenes lønnsutgifter som er knyttet til administrasjon fra 2012-2013.

Figur 6: Endringer i andelen av lønnsutgifter til administrasjon. Kilde: KOSTRA.

Et annet mål på administrativ kapasitet kan være antall ansatte i kommunen per ansatte i kommunens sentraladministrasjon. Ved å se på dette tallet får man et inntrykk av hvor mange personer i kommunen den enkelte ansatte i administrasjonen betjener i gjennomsnitt. Figuren under viser at et avtalt årsverk i administrasjonen i Bodø i snitt «betjener» 6,7 ansatte i kommunen for øvrig.

Figur 7: Antall avtalte årsverk i kommunen per avtalte årsverk i kommuneadministrasjon i 2013. Kilde: KOSTRA.

Våre analyser viser at Bodø kommune har de laveste utgiftene per innbygger. Analysene viser også at de minste kommunene har de høyeste utgiftene til dette tjenestområdet. Dette samsvarer med

analyser av andre kommuner. Årsaken til dette er vanligvis at både små og store kommuner er avhengig av å ha enkelte grunnfunksjoner som rådmann, økonomiansvarlig, personalansvarlig osv, som andelsmessig vil ta større del av de totale ressursene som kommunene har til rådighet.

Man kan derfor forvente at stordriftsfordelene knyttet til dette området er mulig å realisere ved å etablere større kommuner. Hvor mye kommunene kan forvente å spare vil vi eksplisitt adressere i den endelige rapporten hvor vi vurderer alternative kommunestrukturer.

3.2. Kommunens prioritering, utgifter og dekningsgrader knyttet til ulike tjenester

Før vi vurderer nye kommunestrukturer i Salten er det viktig å kunne redegjøre for hvordan de ulike kommunene prioriterer de ulike tjenesteområdene. For å kunne redegjøre for dette vil vi vurdere prioritering på basis av de samlede utgiftene som de ulike kommunene bruker på de ulike tjenesteområdene per innbygger. I dette avsnittet vil vi derfor gi en oversikt over kommunenes kostnader til barnehagedrift, grunnskole, helse- og sosialtjenester samt kultur over en femårsperiode fra 2009 til 2013 på basis av KOSTRA-tall. Dette gjør vi for å kunne få en oversikt over prioriteringene til de ulike kommunene i denne perioden. I tillegg kan vi da også sammenligne med tidligere analyser av kommunene i Salten som ble gjennomført i regi av regionrådet for perioden 2004 til 2006.

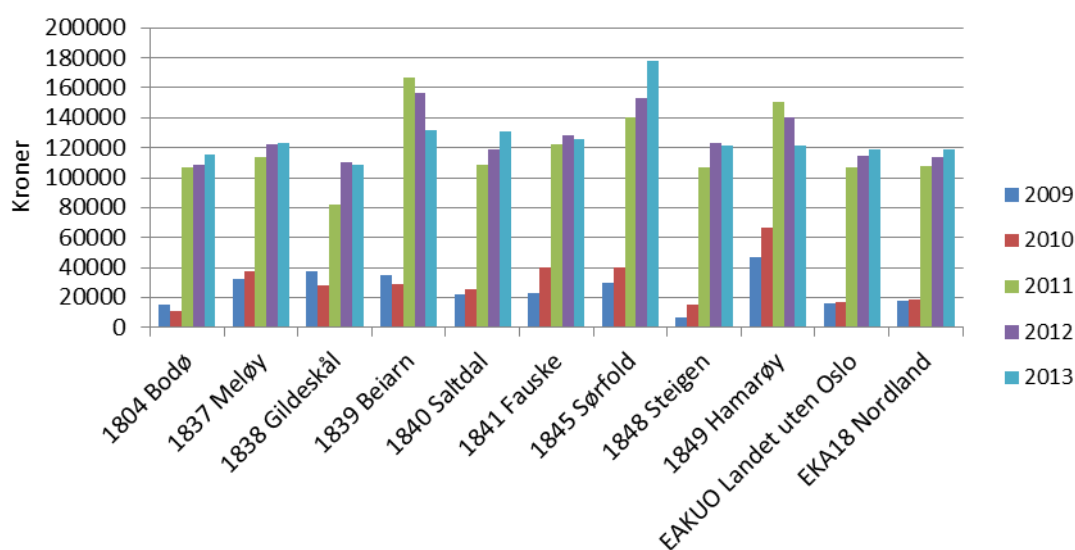
Vi så i forrige avsnitt at de største kommunene hadde mindre utgifter til administrasjonstiltak sammenlignet med de mindre kommunene. I dette avsnittet vil vi spesielt se etter tegn på hvorvidt stordriftsfordelene/ulempene kan være en relevant årsaksfaktor til kostnadsforskjellene mellom kommunene innenfor utvalgte tjenester. Dette betyr derimot ikke at dette vil være den eneste forklaringen på forskjeller mellom kommunene i Salten. Stordriftsfordelene/ulempene vil kun være en av svært mange årsaker.

3.3. Barnehage

3.3.1. Beskrivelse og forklaring på utgiftsforskjeller

Utgiftene til barnehagesektoren økte dramatisk fra 2010 til 2011 for alle kommunene. Dette skyldes at de øremerkede midlene fra staten til barnehagesektoren ble innlemmet i det generelle rammetilskuddet. Tallene som er presentert under viser at utgiftene varierer forholdsvis lite mellom kommunene, med unntak av Sørfold som i 2013 hadde de høyeste utgiftene til dette tjenesteområdet. Til tross de relativt store forskjellene i antall innbyggere i aldersgruppen 1-5 år mellom Bodø og de øvrige kommunene i Salten, så kan vi ikke se noe tydelig sammenheng mellom innbyggerstørrelse og utgifter per innbygger. Gjennomsnittet for Saltenkommunene er derimot noe høyere sammenlignet med gjennomsnittet for Nordland og landet uten Oslo. Kommunene i Salten bruker i gjennomsnitt 9 500 kroner mer per barn i barnehagealder sammenlignet med gjennomsnittet for landet.

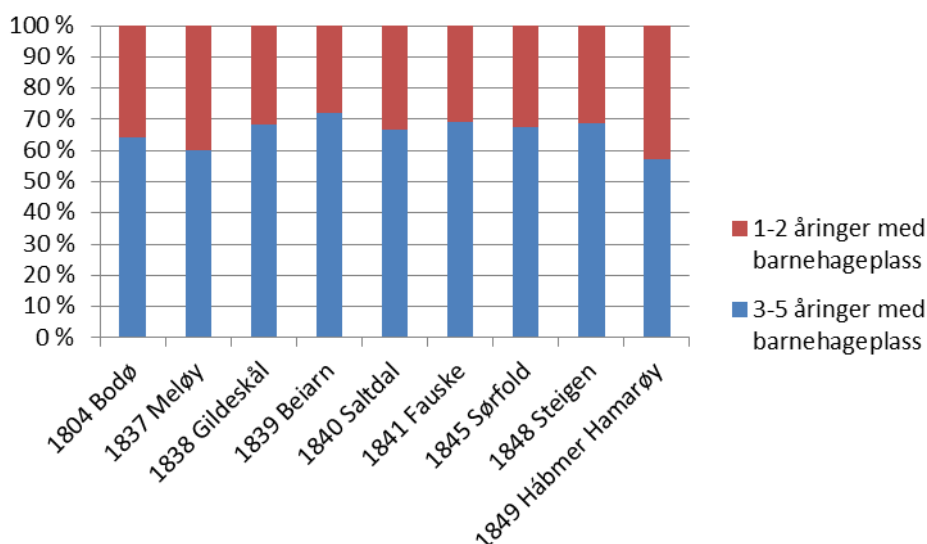
Figur 8: Netto driftsutgifter til barnehagesektoren per innbygger 1-5 år i perioden fra 2009 til 2013, kilde: KOSTRA

Årsakene til hvorfor det er noe variasjon mellom kommuner kan ha flere årsaker. Ved hjelp av KOSTRA-statistikk og informasjon fra BASIL har vi forsøkt å kunne forklare hovedårsaken mellom kommunene. Ifølge en nylig publisert rapport fra Utdanningsdirektoratet forklares forskjeller i ressursbruken til barnehagetjenester blant annet dette:

- Avtalt oppholdstid
- Forskjeller i andel små og store barn
- Kommuner med spredt befolkning bruker mer per barn i barnehage
- Kommuner med mange barn som får spesial- pedagogisk hjelp har høyere utgifter
- Kommuner med høy andel barn i private barnehager har lavere utgifter

Ut fra disse forklaringsvariablene vil vi se på hva som kan forklare utgiftsforskjellene mellom kommunene. Avslutningsvis vil vi gjøre konkrete betraktninger knyttet til hvorvidt en endret kommunestruktur kan påvirke kostnadene til barnehagesektoren i Salten.

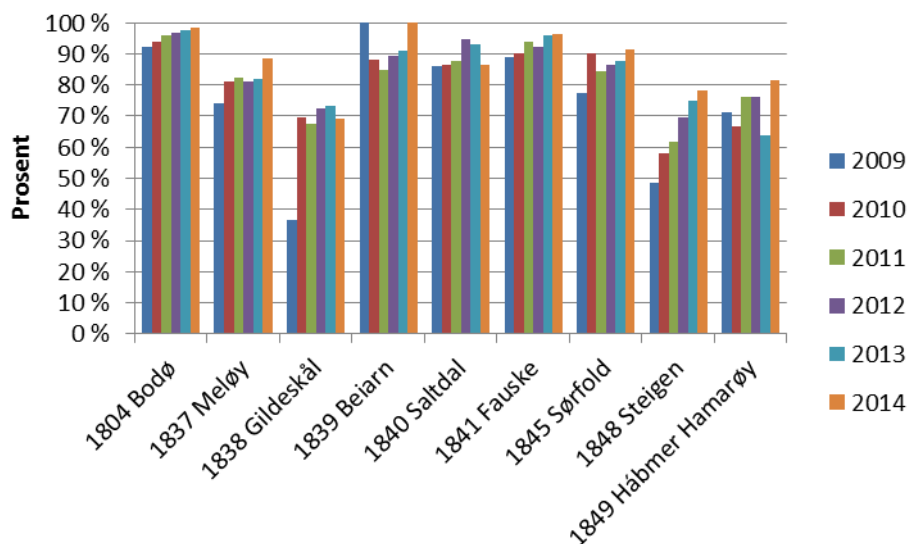
Ser vi først på forskjellen mellom kommunene vedrørende andelen av små og store barn ser vi at det er relativt store variasjoner. Ettersom at det er høyere krav til pedagogisk bemanning for barn under tre år, er en barnehageplass for små barn derfor dyrere enn for store barn.

Figur 9: Forholdet mellom store og små barn i Salten for 2013, kilde KOSTRA

For kommune i Salten ser vi at Hamarøy og Meløy har den største andelen med små barn i 2013, noe som skulle tilsi at disse kommunene har høyere utgifter til dette tjenesteområdet. Begge kommunene har derimot utgifter godt under gjennomsnittet for kommunene i Salten.

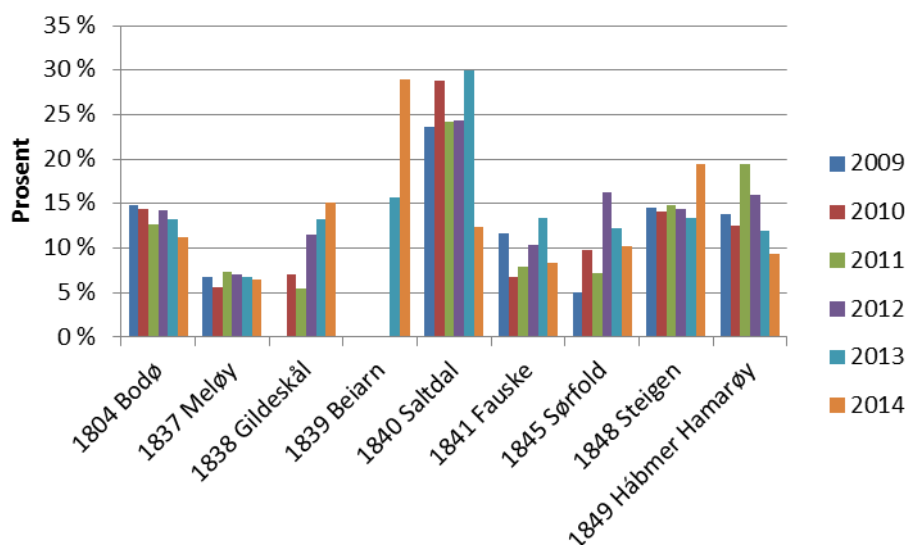
Utgiftene per barn er også avhengig av hvor lenge barna er i barnehage. Vi ser av figuren nedenfor at det er relativt store variasjoner mellom kommunene i Salten. I Bodø, Beiarn, Fauske og Sørfold oppholder over 90 % av barna med barnehageplass 41 timer eller mer per uke. Dette er følgelig kostnadsdrivende og vil medføre at disse kommunene vil kunne ha høyere utgifter sammenlignet med eksempelvis Gildeskål, Steigen og Hamarøy kommune. Heller ikke denne variabelen er med på å forklare forskjellene mellom kommune i Salten, ettersom alle de tre kommune bruker mindre enn gjennomsnittet i Salten.

Figur 10: Andelen 1-5 åringer med oppholdstid 41 timer eller mer per uke i barnehage av total antall barn med barnehageplass, Kilde KOSTRA

Kommuner med en høy andel barn som trenger spesial- pedagogisk hjelp i barnehagene vil i gjennomsnitt ha høyere utgifter per barn enn andre tilsvarende kommuner. I figuren nedenfor ser vi at Beiarn hadde den høyeste andelen barn som får ekstraressurser i 2014. Meløy, Fauske og Hamarøy

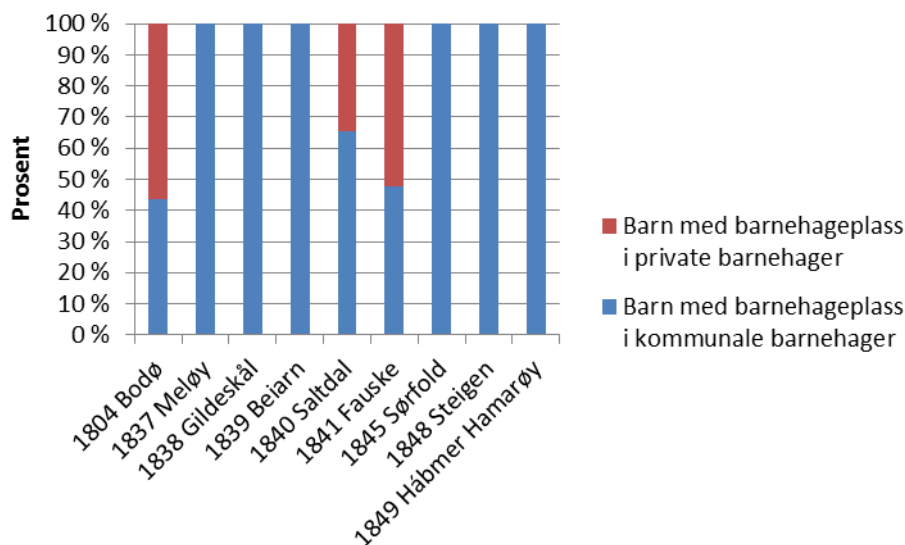
hadde de laveste andelene av barn som får ekstraressurser og vil således kunne forvente å ha noe lavere utgifter knyttet til dette området.

Figur 11: Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn av totalt antall barn med barnehageplass. Kilde KOSTRA

En annen faktor som påvirker kostnadene er andelen barn i private barnehager. Tidligere analyser har vist at en høy andel av barn i private barnehager medfører med lavere utgifter. En høy andel barn i barnehagealder i kommunene betyr at det blir mer kostbart å prioritere barnehagesektoren.

I Salten er det kun 3 kommuner som har private barnehager. I Bodø og Fauske er over 50 % av barn med barnehageplass i private barnehager. Dette kan således være en medvirkende årsak til at eksempelvis Bodø har lavere utgifter per barn sammenlignet med landsgjennomsnittet.

Figur 12: Forholdet mellom barn i kommunale og private barnehager

Avslutningsvis er det viktig å se på effektene av en spredt befolkning. I følge Utdanningsdirektoratet har spredt befolkede kommuner, hvor en stor andel av befolkningen bor utenfor tettsteder, høyere utgifter per heltidsplass enn andre ellers like kommuner. Dette skyldes at kommuner med spredt befolkning ofte har flere små barnehager, fordi mange ønsker en nærhet til tjenestetilbudet.

Smådriftsulemper gir således høyere utgifter per barn. Dette skyldes at utgifter til ledelse, administrasjon, drift og andre fellesfunksjoner blir fordelt på et lavere antall barn. Det er med andre ord størrelsen på barnehagene, antall barn per barnehage, som i all hovedsak har betydning for utgiftsnivået, ikke antall barn i kommunen totalt sett.

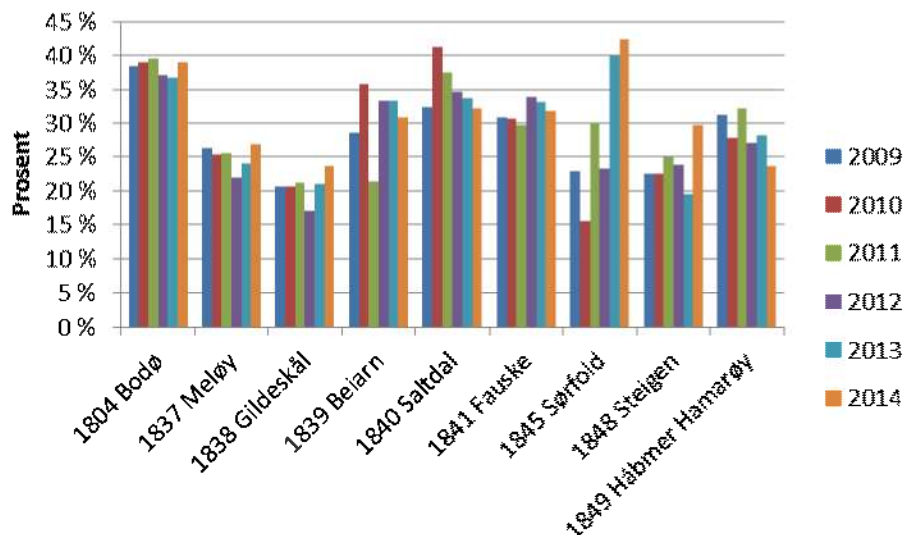
Kommune	Gjennomsnitt reiseavstand innen sone de siste årene	Befolkningsgrunnlag per 2014	Gjennomsnitt reiseavstand per innbygger
1804 Bodø	225 050	50185	4,5
1837 Meløy	97 898	6454	15,2
1838 Gildeskål	37 383	2014	18,6
1839 Beiarn	11 309	1058	10,7
1840 Saltdal	33 144	4734	7,0
1841 Fauske	77 575	9622	8,1
1845 Sørfold	32 822	1953	16,8
1848 Steigen	46 861	2507	18,7
1849 Hamarøy	29 333	1811	16,2

Tabell 2: Reiseavstand innen sone, Kilde Grønt Hefte

I tabellen har vi tatt utgangspunkt i informasjon fra Grønt Hefte hvor kriteriet reiseavstand innen sonen er brukt. Kriteriet «reiseavstand innen sone» («sonekriteriet») er innbyggernes summerte avstander fra senter i egen grunnkrets til senteret i sonen. Senteret i sonen er definert som kretsen med høyest innbyggertall. Om det er flere soner innen en kommune, summeres beregnede avstander for de respektive sonene. Langt på vei bygger derfor kriteriet på de samme prinsipper som kriteriet «beregnet reisetid (St.prp. nr. 62 , 1999-2000)».

Vi ser av tabellen at flere av kommunene har betydelige reiseavstander innad i kommunen. Dette gjelder særlig Sørfold, Steigen, Hamarøy, Gildeskål og Meløy. Når man ser på den gjennomsnittlige størrelsen, målt i antall barn per kommunal barnehage, stemmer antagelsen om at kommuner som har spredt bosetning har øke kostnader knyttet til barnehagestruktur. Gildeskål og Hamarøy har rundt 17 barn per kommunal barnehage. Bodø, som ligger i den andre enden av skalaen, har rundt 45 barn per barnehage.

Avslutningsvis har vi tatt for oss utdanningsnivået til de ansatte. Dette er både en kostnadsdriver og samtidig et tegn på kvalitet i barnehage tilbudet til innbyggerne i kommunene.

Tabell 3: Andel ansatte i alt med barnehagelærerutdanning alle barnehager av totalt ansatte i alt alle barnehager, Kilde KOSTRA

Vi ser av tallene i figuren over at Sørfold kommune har en høy andel ansatte med relevant utdanning. Dette kan således bidra til å forklare hvorfor Sørfold har de høyeste utgiftene til dette tjenesteområdet. Bodø kommune har den neste høyeste andelen av barnehageansatte med relevant utdanning. Til tross for dette ser vi at kommunen har de laveste utgiftene til dette tjenesteområdet av alle Saltenkommunene, med unntak av Gildeskål. Dette kan således innebære at Bodø kommune, som det største kommunen i Salten, har betydelige stordriftsfordeler knyttet til dette tjenesteområdet.

Den siste faktoren, som ikke er berørt i rapporten til Utdanningsdirektoratet, omhandler i hvilken grad kommunen har valgt å fordele finansieringen av driften av barnehagene. Både Beiarn og Sørfold, som ligger høyt på netto driftsutgift per barn i barnehage, har en lav finansieringsgrad fra oppholdsbetaling. I Beiarn dekker oppholdsbetalingen med 10 % av utgiftene til driften av barnehagene, mens i Bodø dekker den 17,4 %.

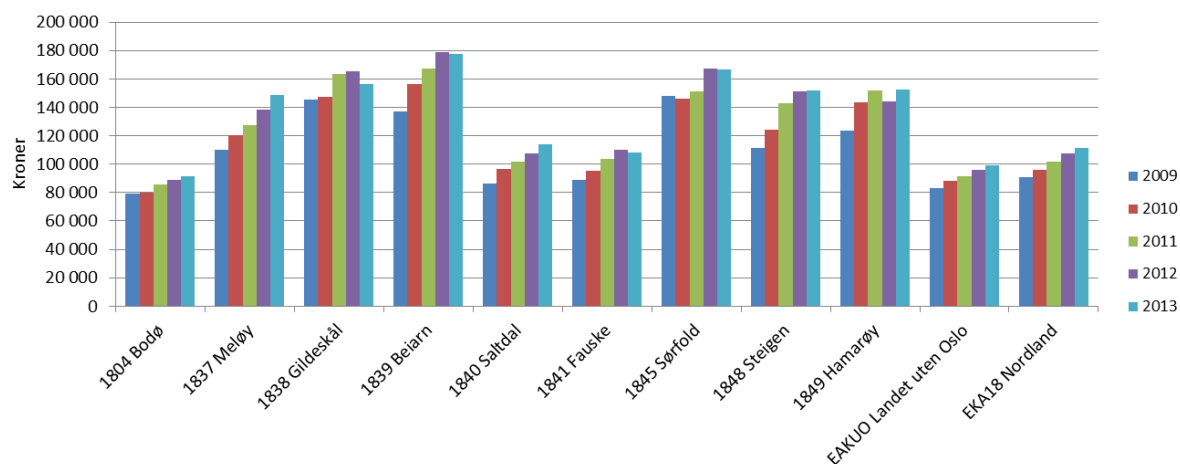
3.3.2. En endret kommunestruktur vil kunne påvirke tjenesteområdet i Salten innenfor barnehagesektoren

En ny kommunestruktur vil nødvendigvis ikke ha de dramatiske endringene på barnehagesektoren i Salten, ettersom barnehagene vil mest sannsynlig være lokalisert der de er per dags dato. Dette innebærer at smådriftsulempene fortsatt vil være til stede ettersom man er avhengig av å beholde barnehager i små kommuner hvor det er relativt sett få barn. Det som derimot kan bli endret er innslaget av private barnehager i kommuner som per dags dato ikke har dette. En ny storkommune i Salten vil således ha en relativt stor andel med private barnehager (gitt at Bodø er en del av denne nye kommunen). Dette kan således bidra til å redusere utgiftene noe på sikt. I tillegg så vil kommuner som i dag har en relativt høy andel med barn som får ekstrahjelp kunne dra fordel av å være en del av større fagmiljø i en ny storkommune. Herunder kan man dra nytte av kompetansen til en rekke ansatte og vil kunne således bidra til å gi barn med ekstra behov et bedre tilbud. Mangel på spisskompetanse er også noe som ble vektlagt av representanter fra de mindre kommunene på heldagssamling med BDO. Videre vil det være mulig for en ny kommune å standardisere oppholdsbetalingen, slik at man utnytter kommunens inntektsmuligheter under forutsetning av at det er politisk tilslutning til dette.

3.4. Grunnskole

3.4.1. Beskrivelse og forklaring på utgiftsforskjeller

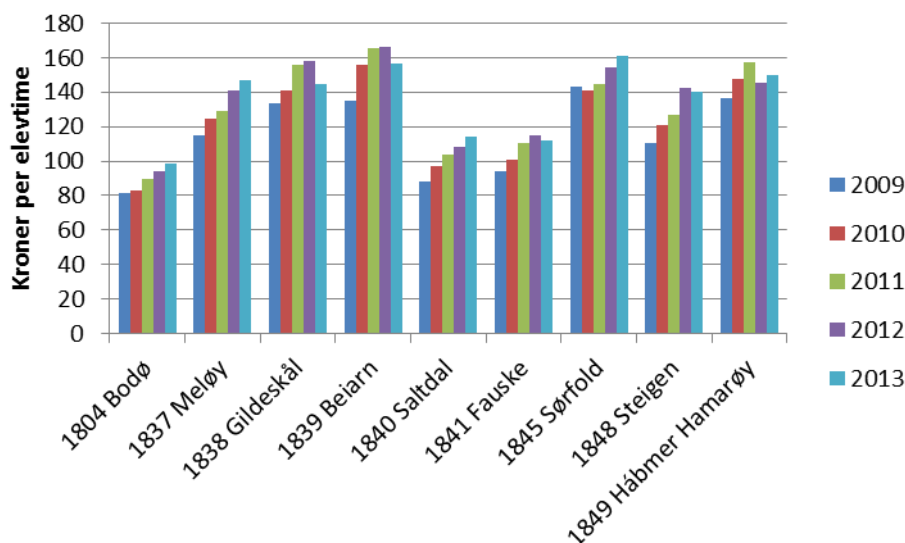
I dette delkapittelet har vi sett på grunnskolen i de ulike kommunene. Vi har, ved bruk av informasjon fra KOSTRA og GSI forsøkt å analysere årsaker til kostnadsforskjeller mellom de ulike kommunene.

Figur 13: Netto driftsutgifter til grunnskole per innbygger 6-15 år i perioden fra 2009 til 2013, kilde: KOSTRA

I figuren over har vi tatt for oss kommunenes utgifter knyttet til grunnskole pr innbygger fra 6 til 15 år. Det er også innenfor dette tjenesteområdet store forskjeller mellom kommunene. Til forskjell fra barnehagedrift er det derimot mer fremtredende at minste kommunene har høyere utgifter per innbygger fra 6-15 år. Vi ser tydelig at fordelene knyttet til det å være en stor kommune er en årsaksfaktor som forklarer mye av variasjonen i utgifter. Større kommuner, som Bodø, har ofte større skoler sammenlignet med de mindre kommunene. Bodø kommune har også lavere netto driftsutgifter sammenlignet med landet uten Oslo og gjennomsnittet for kommunene i Nordland. Beiarn kommune har de høyeste utgiftene til grunnskolen med nesten 180 000 kr pr innbygger i alderen 6-15 år.

Ser på kostnadene knytte til det å produsere en elevtime er bildet relativt likt. Bodø, Saltdal og Fauske har betraktelig lavere kostnader per elevtime sammenlignet med de andre kommunene.

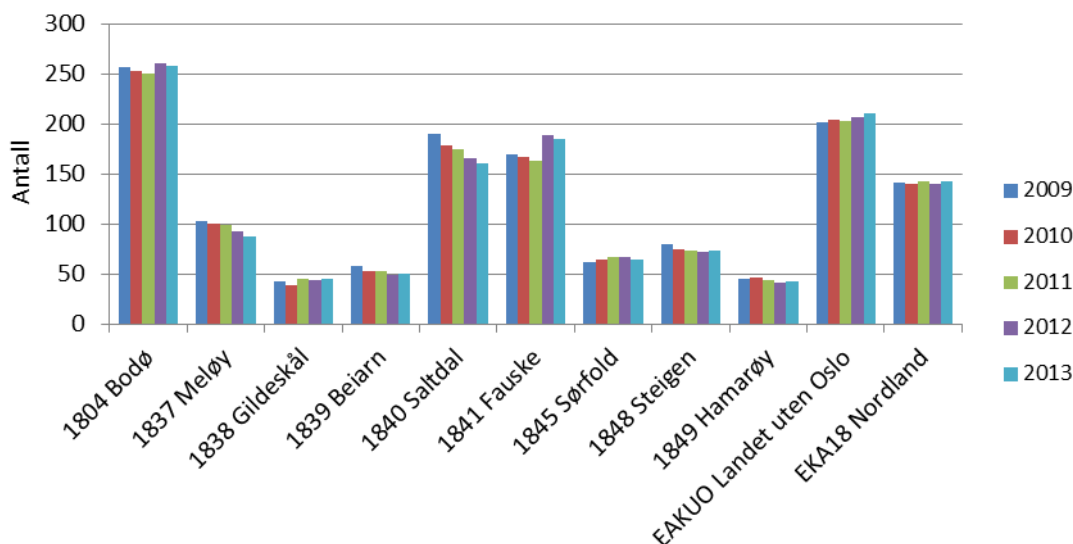

Figur 14: Netto driftsutgifter til grunnskole (202) per elevtime, kilde KOSTRA

For å kunne forklare årsakene til kostnadsforskjeller mellom de ulike kommunene har vi tatt utgangspunkt i følgende forklaringsvariabler:

- Skolestørrelse (antall elever per skole)
- Gjennomsnittlig gruppestørrelse per undervisningstrinn
- Andel elever i spesialundervisning
- Kompetanse blant lærerne

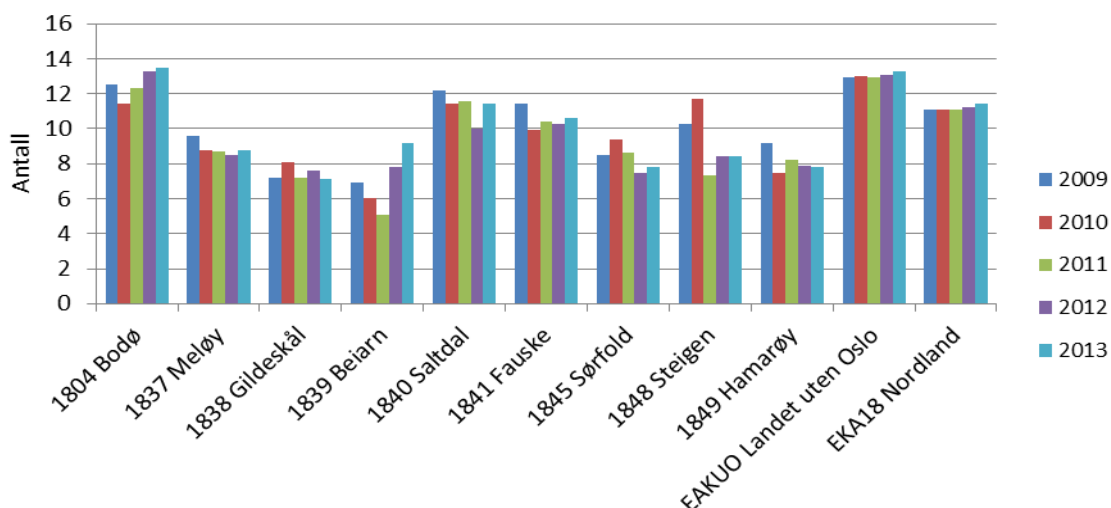
Om vi først ser på antall elever per skole ser vi at de kommunene som har lavest utgifter også har det høyeste antall elever per kommunale skole.

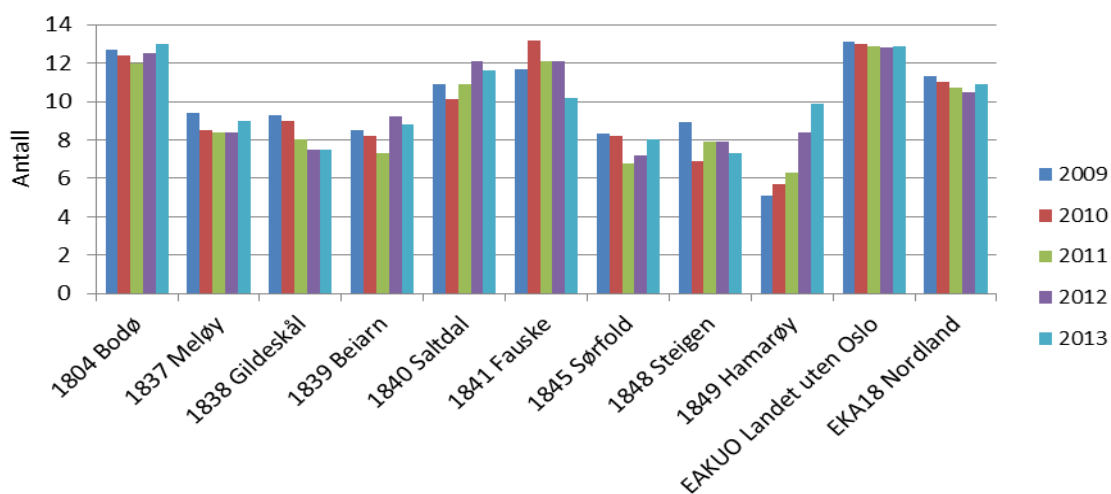
Figur 15: Elever per kommunale skole, kilde KOSTRA

Gjennomgående ser vi at de små kommunene har et betraktelig lavere antall elever per kommunale skole. Dette medfører at grunnkostnadene ved å drive en skole som f.eks rektor, inspektør, kontorpersonale og vaktmester deles på færre elever, enn ved skoler som har færre elever, og dermed får en høyere kostnad. Det må i tillegg bemerkes at innenfor de store kommunene er det også skoler som må defineres som små, eksempelvis Kjerringøy skole med 30 elever og Sulitjelma skole med 46 elever.

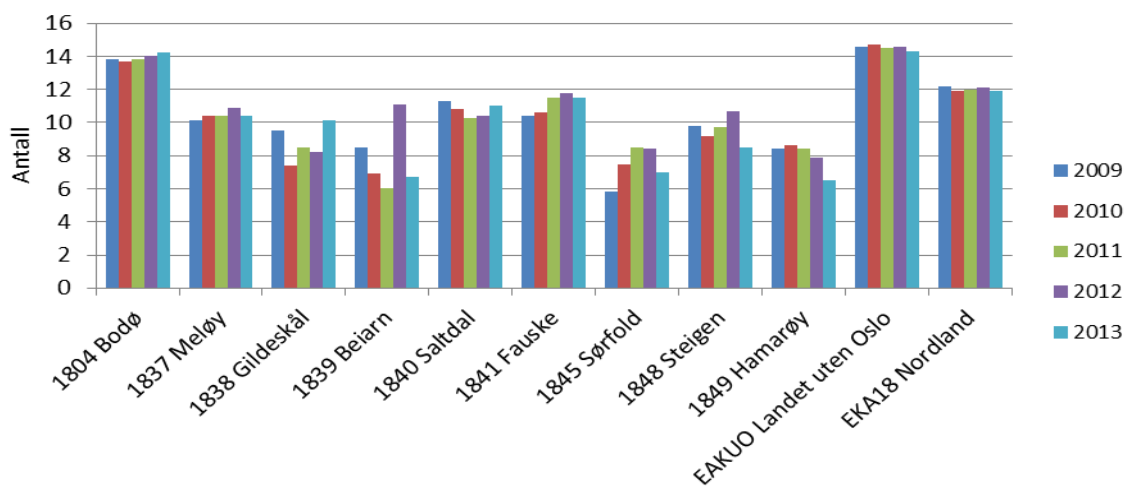
Gjennomsnittlig gruppestørrelse per årstrinn er en annen faktor som vil påvirke kostnadene på dette tjenesteområdet. For da å kunne undervise én gruppe elever i en uke, kreves det flere årsverk lærerressurser i ungdomsskolen enn i mellomtrinnet, og enda flere enn i småskoletrinnet.

Figur 16: Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-4.årstrinn, kilde KOSTRA

Figur 17: Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5.-7.årstrinn, kilde KOSTRA

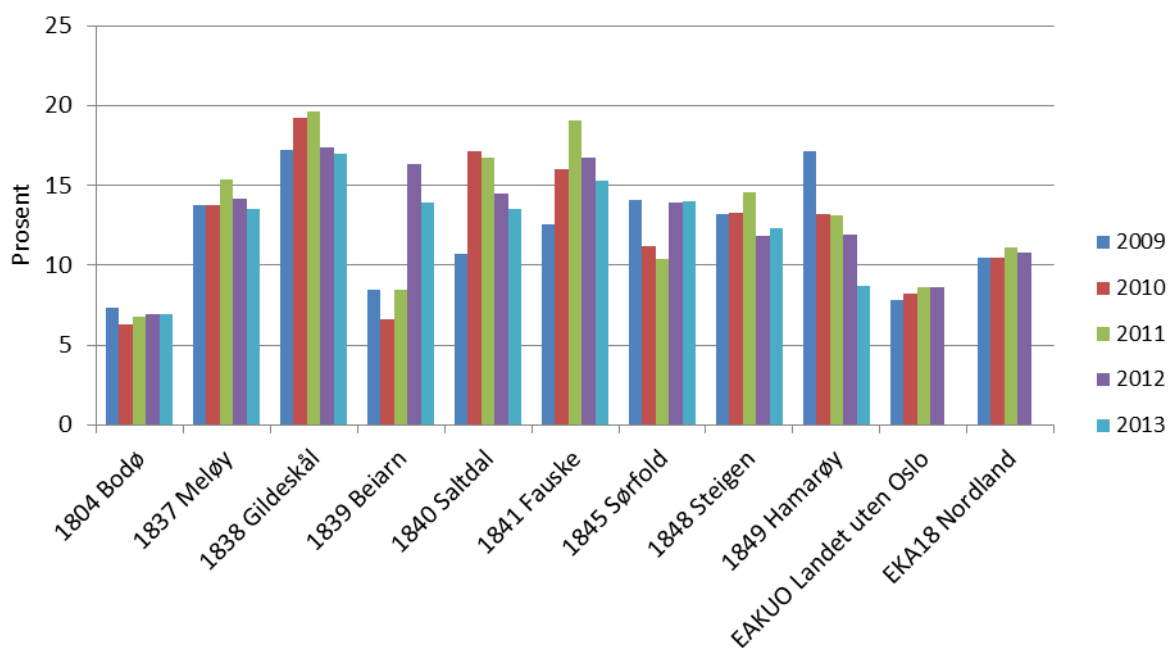

Figur 18: Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10.årstrinn, kilde KOSTRA

I figurene over har vi analysert gruppestørrelse innenfor tre ulike årstrinnsgrupper. Her igjen ser vi at bildet er det samme. Bodø, Saltdal og Fauske har den høyeste gjennomsnittlige gruppestørrelsen. Konkret så medfører dette at hver lærer i Bodø har flere elever i gruppen når de er i en undervisningssituasjon.

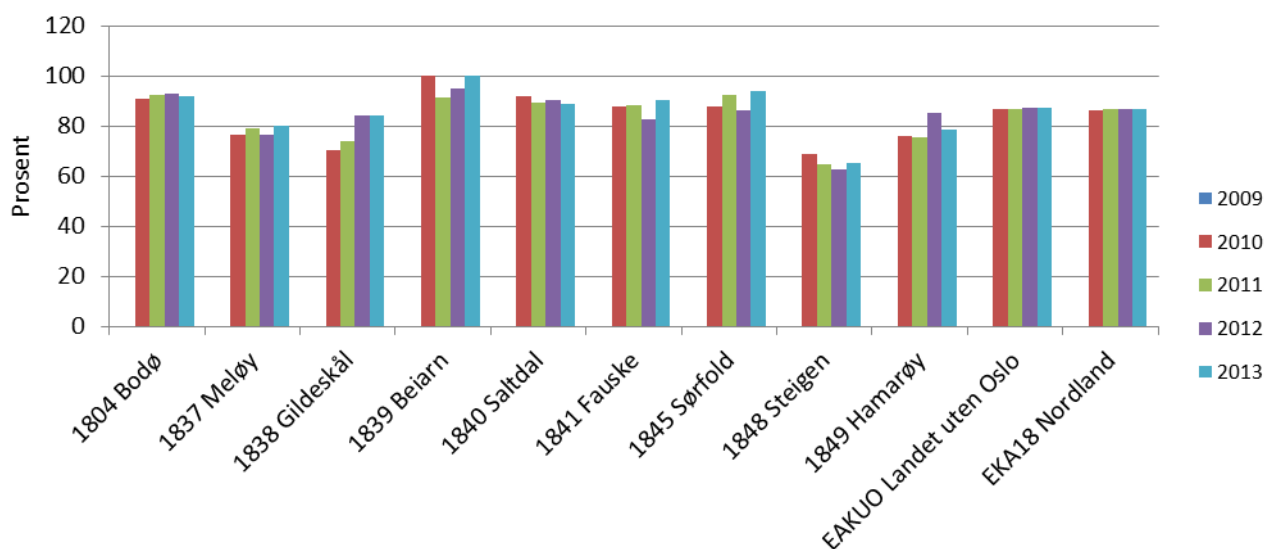
Det neste vi har sett på er spesialundervisning. Dette binder ofte opp store ressurser i forbindelse med grunnskoleopplæring målt i kroner per elev. Ser vi på andelen elever som får spesialundervisning ser vi at det er stor variasjon mellom kommunene.

Figur 19: Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning, Kilde KOSTRA

Eksempelvis har Bodø kommune den laveste andelen elever med spesialundervisning i Salten. På den andre siden av skalaen finner vi Gildeskål med den høyeste andelen elever som mottar spesialundervisning. For kommunene i Salten ser vi at den gjennomsnittlige andelen av elever som får spesialundervisning har gått ned fra 13,8 prosent i 2011 til 12,8 prosent i 2013. Et annet forhold som spiller inn på kostnadsbildet er omfanget på spesialundervisningen målt i antall tildelte timer sett i forhold til det totale antall timer til undervisning som kommunene har tilgjengelig. Hamarøy bruker 9,9 % av de tilgjengelig undervisningstimerne til spesialundervisning, mens i den andre enden av skalaen finner vi Fauske som bruker 27,3 %. Ut fra et kostnadsperspektiv vil det være viktig for kommunen å organisere undervisningen på hensiktsmessig måte. I hvilken grad dette bildet kommer til å endres i etterkant av en endring i kommunestrukturen er usikkert, ettersom dette er vedtak som er knyttet til den enkelte elev etter særskilt utredning og vedtak.

Avslutningsvis har vi sett på kompetansen til de ansatte i de ulike kommunene. Variasjonene mellom kommunene er mindre, men det er allikevel noen interessante funn. Små kommuner som Steigen og Hamarøy har en lavere andel lærer med relevant høyere pedagogisk utdanning. Steigen spesielt ligger rundt 20 % under landsgjennomsnittet. De mindre kommunene har også fortalt at rekruttering av relevant personell er en utfordring, noe som tallene gjenspeiler her. I en ny storkommune vil det nok fortsatt være utfordrende å få tilstrekkelig kompetent personell i de ulike kommunene.

Figur 20: Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning, Kilde KOSTRA

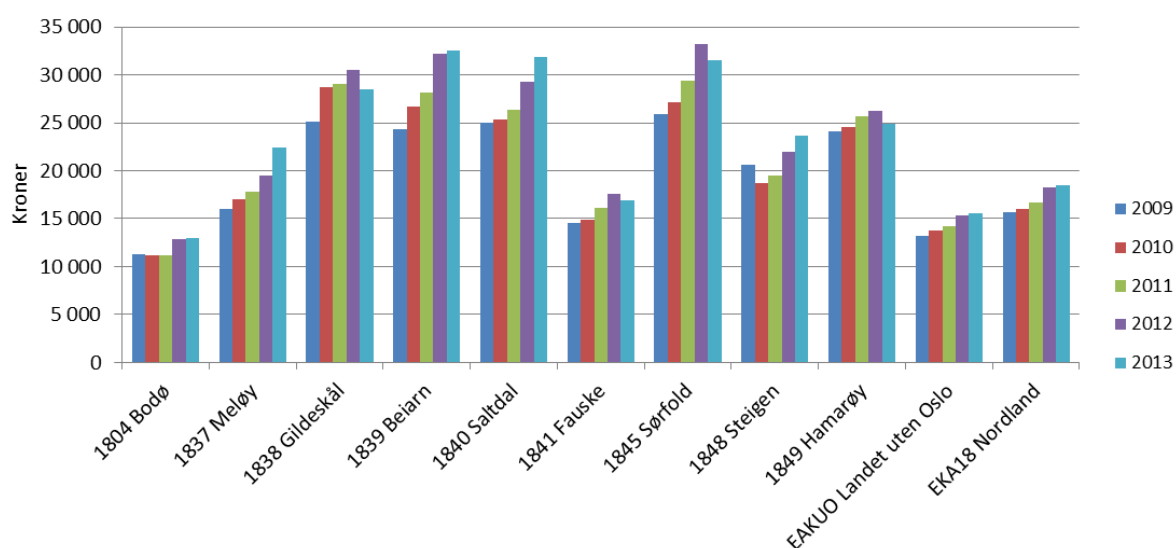
3.4.2. En endret kommunestruktur vil trolig ikke påvirke tjenesteområdet i Salten innenfor grunnskolesektoren

En ny kommunestruktur vil nødvendigvis ikke ha de store endringene på grunnskolesektoren i Salten ettersom skolene vil være lokalisert der de er per dags dato. Dette innebærer at smådriftsulempene fortsatt vil være til stede ettersom man er avhengig av å beholde skoler i små kommuner hvor det er relativt sett få barn.

3.5. Pleie og omsorg

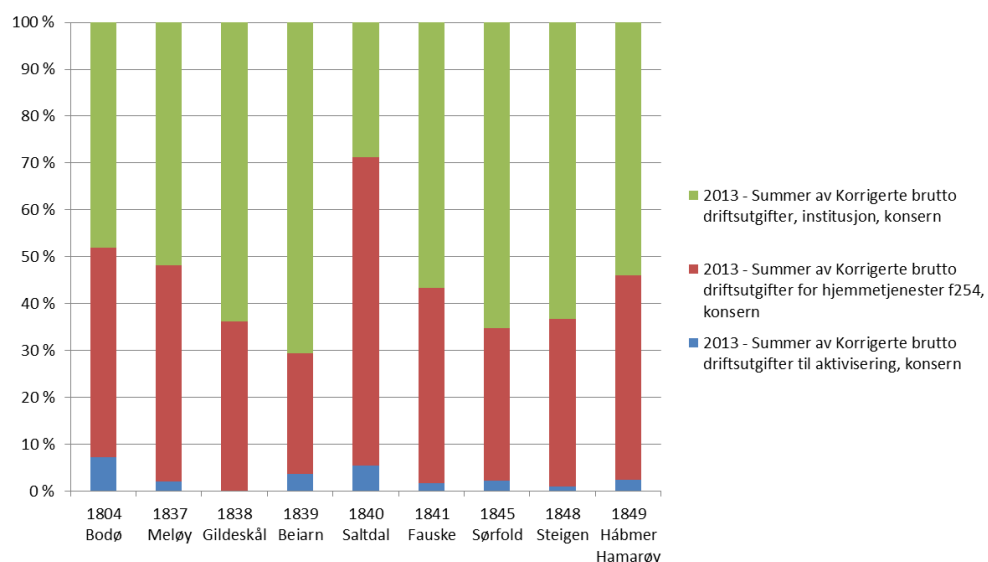
3.5.1. Beskrivelse og forklaring på utgiftsforskjeller

Innenfor pleie- og omsorgsfeltet er det en rekke tjenester som er svært ressurskrevende for kommunene. I den første oversikten har sett på de samlede utgifter til dette tjenesteområdet per innbygger i årene fra 2009 til 2013. Det er viktig å merke seg at dette tjenesteområdet dekker kostnadene knyttet til dagtilbud, hjemmetjenestetilbud og institusjonstilbud til eldre og personer med funksjonsnedsettelse. Vi ser at det også her er relativt store forskjeller mellom kommunene. De to største kommunene i regionen, Bodø og Fauske har lavere netto driftsutgifter per innbygger sammenlignet med de øvrige kommunene i regionen. Gjennomsnittet for de to største kommunene er rundt 15 000 kr per innbygger. Til sammenligning er gjennomsnittet for de fem minste kommunene nesten 30 000 kr. Bodø er den eneste kommunen som har lavere gjennomsnittsutgifter per innbygger sammenlignet med landet uten Oslo og Nordland.

Figur 21: Netto driftsutgifter til pleie- og omsorgstjenester per innbygger år i perioden fra 2009 til 2013, kilde: KOSTRA

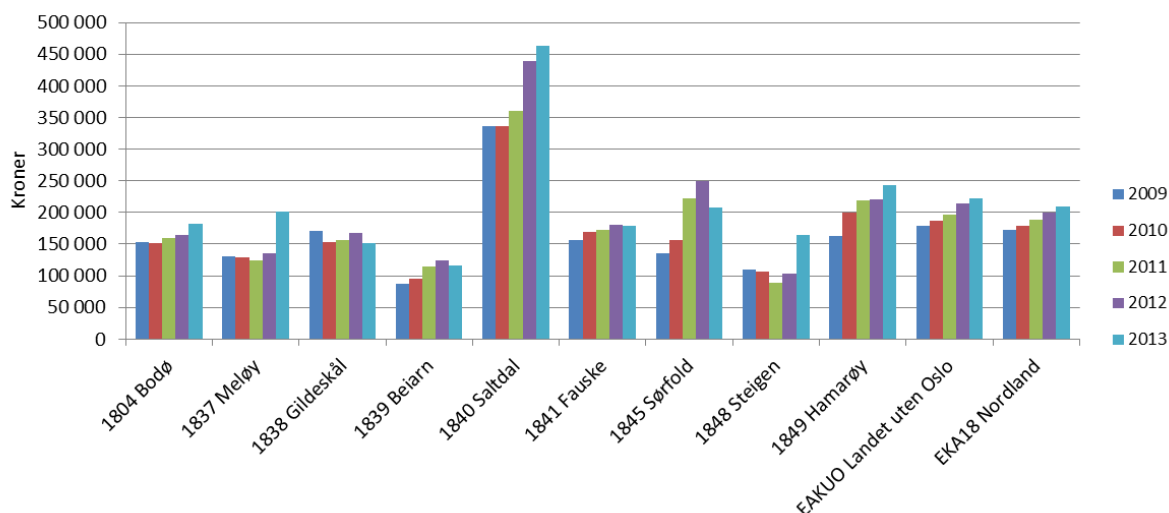
Til tross for at det er tydelige forskjeller mellom kommunene så gir dette nøkkeltallet lite informasjon om hvorfor det er store forskjeller mellom kommunene. Det gir heller ingen forklaring på hvilke tjenesteområder som er mest ressurskrevende for de ulike kommunene. I figuren under har vi illustrert den prosentvise fordelingen mellom primærtjenestene innenfor pleie- og omsorgsfeltet.

Figur 22: Prosentvis fordeling av tjenester knyttet til pleie- og omsorg i 2013, Kilde KOSTRA

Tallene i figuren over viser at Salten kommunene har ulik ressursbruk knyttet til de ulike tjenestene. Saltdal eksempelvis bruker nær 70 prosent av de totale korrigerte brutto driftsutgiftene på hjemmetjenester, noe som i hovedsak kan forklares ut fra et høyt antall vertskommunebeboere. Beiarn på den andre side bruker over 70 % av utgiftene på institusjonstjenester, noe som kan forklares med at kommunene har en svært høy andel av befolkningen som får tjenestetilbud i institusjon.

For videre å analysere dette tjenesteområdet har vi valgt å se separat på hjemmetjenester og tjenester knyttet til institusjon. Dette er fordi årsaker til utgiftsforskjeller som antall brukere eller brukertyngde fanges ikke opp i de overordnede nøkkeltallene.

Figur 23: Korrigerte brutto driftsutgifter per mottaker av hjemmetjenester fra 2009 til 2013, kilde: KOSTRA

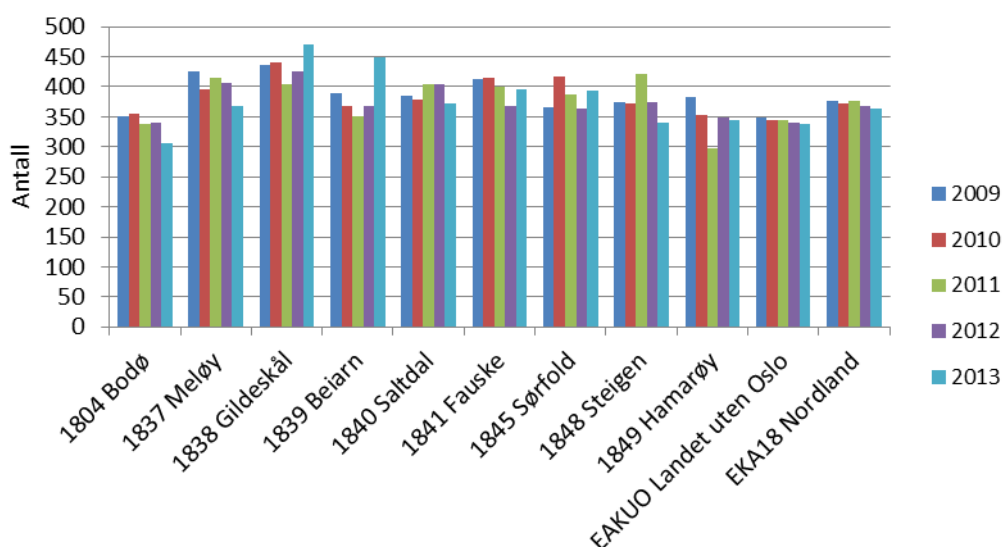
Om vi eksempelvis ser på brutto driftsutgifter per mottaker av hjemmetjenester så er forskjellene mellom kommunene mindre, med unntak av Saltdal kommune. Som vi har kommentert over har Saltdal fortsatt mange vertskommunebeboere. Korrigere man for tilskudd kommunen mottar for å yte tjenester til denne gruppen kommer Saltdal ned på et nivå som er på linje med Hamarøy. Beiarn har de laveste korrigerte brutto driftsutgiftene per mottaker av hjemmetjenester. Dette kan

forklares med at de har relativt sett mange mottakere av hjemmetjenester, men at hver bruker har et lavt bistandsbehov.

Under har vi sett videre på dekningsgraden blant ulike aldersgrupper. En variasjon i dekningsgrad kan være en viktig forklaring på eventuelle forskjeller mellom ressursbruken i kommunene. Vi har synliggjort dette ved å se på to aldersgrupper:

- 0-67 år
- Over 80 år

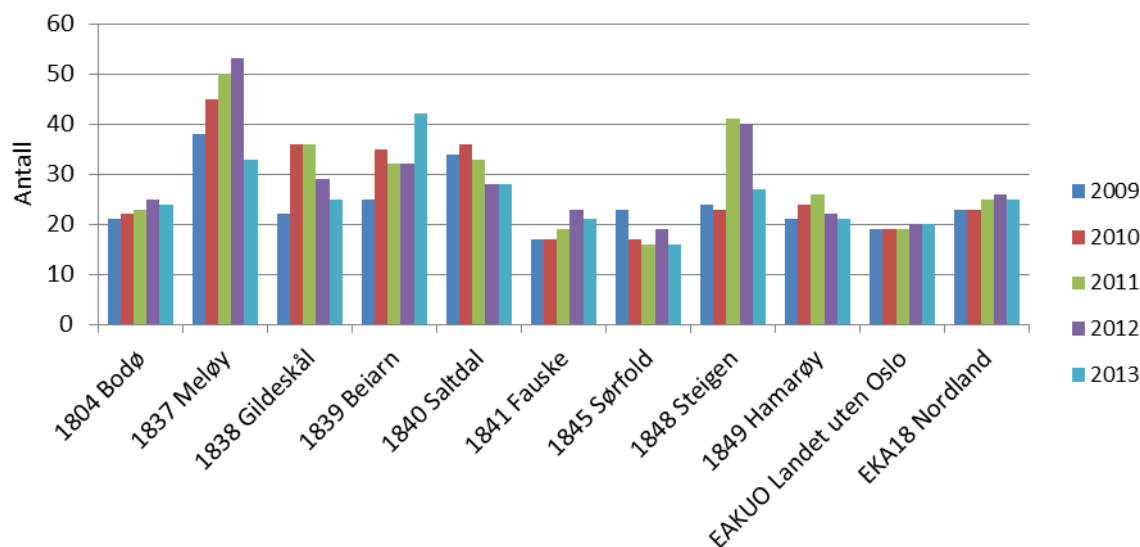
Grafen under viser at det er forholdsvis liten variasjoner mellom kommunene i andel over 80 år som mottar hjemmetjenester.

Figur 24: Mottakere av hjemmetjenester, pr. 1000 innb. 80 år og over., kilde KOSTRA

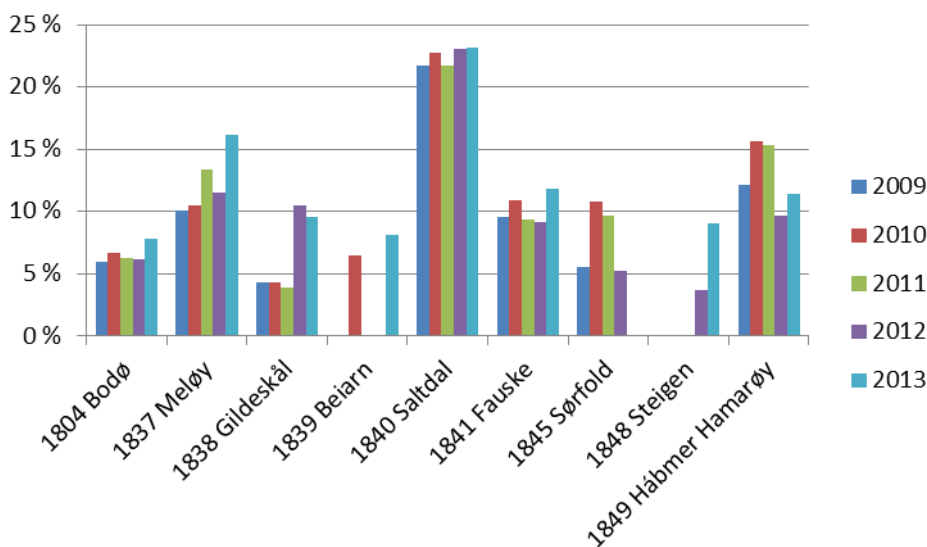
Vi ser i figuren under at Bodø, sammenlignet med de andre Saltenkommunene har en relativ lav andel mottakere av hjemmetjenester i gruppen over 80 år.

Ser vi derimot på gruppen fra 0-66 år som i KOSTRA inkluderer tyngre brukere som personer med nedsatt funksjonsevne ser vi at Saltdal har et forholdsvis høyt antall brukere sammenlignet med landsgjennomsnittet. Beiarn kommune har den høyeste andelen brukere innenfor denne aldersgruppen. Kommunen har derimot de laveste utgiftene per innbygger i Salten.

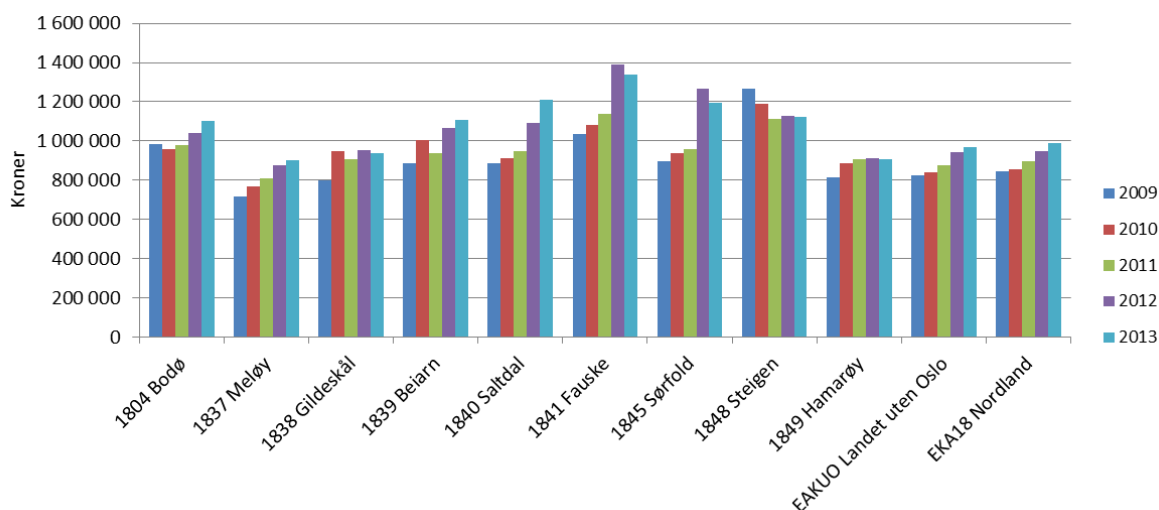
Figur 25: Mottakere av hjemmetjenester, per 1000 innb. 0-66 år, kilde KOSTRA

Årsakene til at Saltdal på den ene siden har svært høye utgifter per innbygger til dette tjenesteområdet, og Beiarn på den andre side har relativt sett lave utgifter kan forklares ved å se nærmere på brukertyngden i kommunene innenfor hjemmetjenester. I figuren under ser vi at i Saltdal er over 25 % av brukerne mottakere med omfattende bistandsbehov. Dette skyldes trolig at kommunen har mange vertskommunebeboere fra den tidligere HVPU-institusjonen Vensmoen. Beiarn på den andre siden, som har relativt sett mange mottakere i aldersgruppen 0-66 år, har svært få brukere med omfattende bistandsbehov.

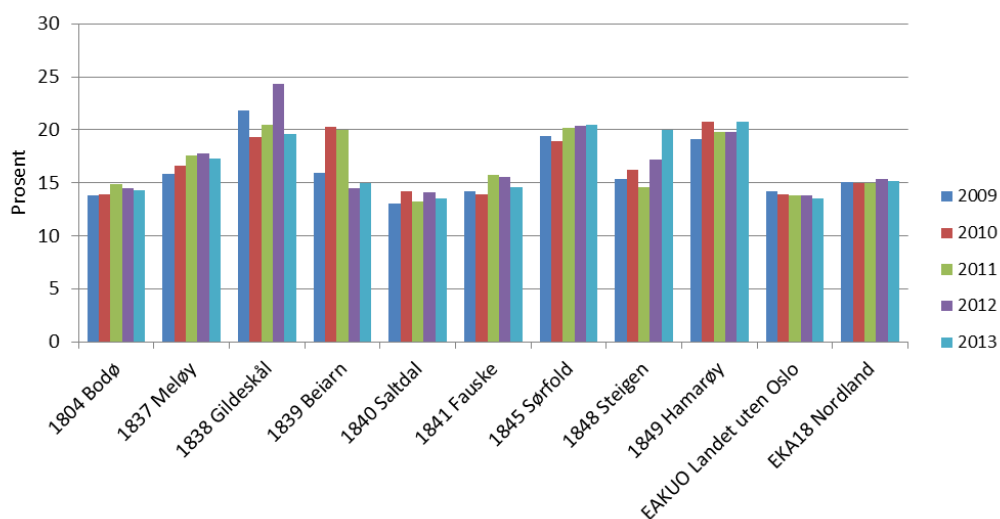
Figur 26: Andel hjemmetjenestemottakere med omfattende bistandsbehov av mottakere av hjemmetjenester i alt, Kilde KOSTRA

Om vi deretter ser på utgiftene per kommunale institusjonsplass, så kan for vente at bilde er noe annerledes. Det vil si at de kommunene som bruker den største andelen av pleie- og omsorgsutgiftene på institusjonstjenester er mer fremtredende. Gildeskål, Beiarn, Sørfold og Steigen bruker alle over 60 % av den totale pleie- og omsorgsutgiftene på dette tjenesteområdet. Av disse har Sørfold de høyeste utgiftene per innbygger. Fauske, som bruker over 50 % av de totale utgiftene på dette området, brukte i 2013 over 1 300 000 kroner per bruker. Saltdal som vi så lå høyt på hjemmetjenester ligger også høyt i oversikten som er presentert under. Noe av dette kan selvfølgelig skyldes dekningsgrader og noe kan skyldes brukertyngde. I de neste avsnittene skal vi se nettopp på dette.

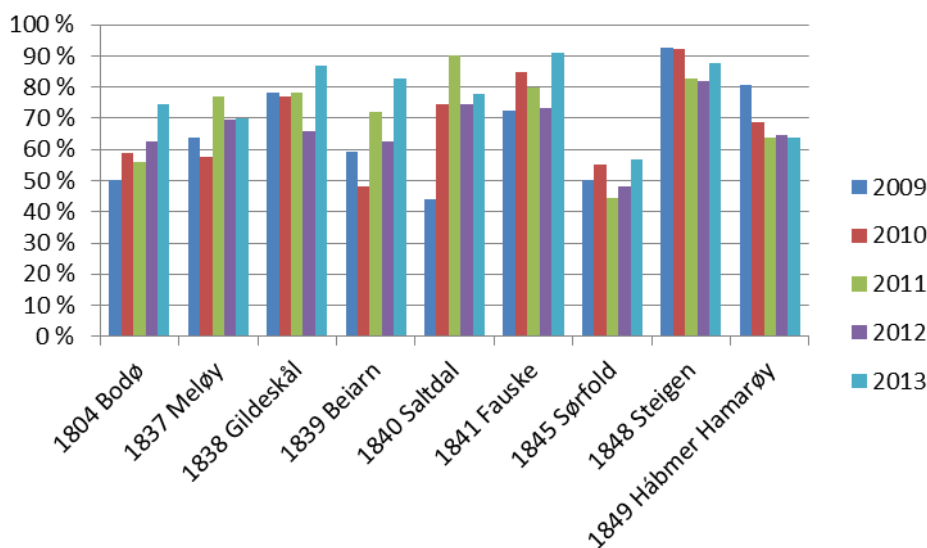
Figur 27: Korrigerte brutto driftsutgifter pr kommunal institusjonsplass fra 2009 til 2013, kilde: KOSTRA

I figuren under har vi synliggjort andelen innbyggere over 80 år som bor på institusjon. Her ser vi at Sørfold og Hamarøy har den høyeste andelen brukere på institusjon i Salten. Den førstnevnte kommunen har også relativt sett høye utgifter per innbygger. Årsaker til kostnadsforskjeller kan også skyldes brukersammensetting og brukertyngde. Tallene i figuren under tar ikke høyde for hvor krevende de ulike beboerne på institusjon er.

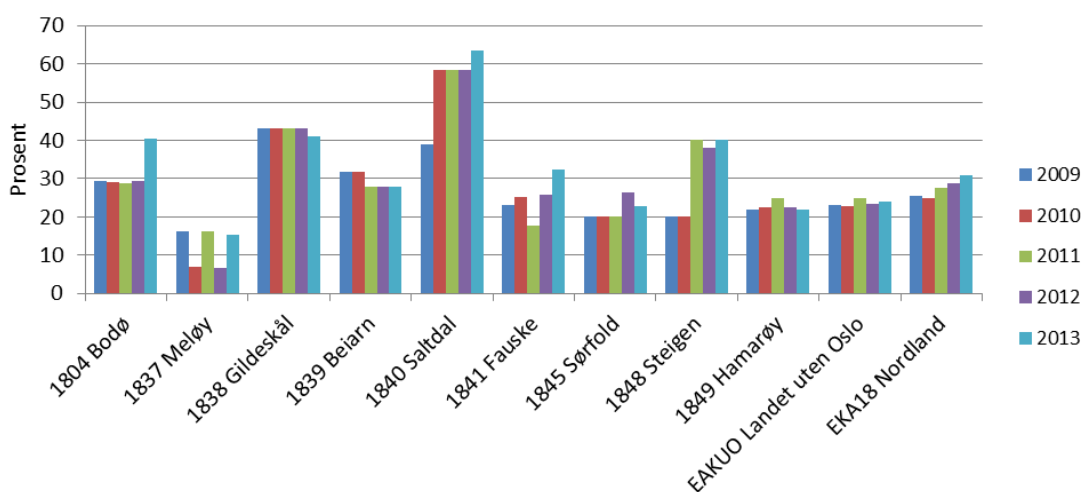
Figur 28: Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon, kilde KOSTRA

I figuren under har vi tatt for andel institusjonsmottakere med omfattende bistandsbehov. Her ser vi at Fauske har de mest krevende brukerne av kommunene i Salten. Dette forklarer således hvorfor de har relativt sett høye utgifter per innbygger.

Figur 29: Andel institusjonsbeboere som har omfattende bistandsbehov av beboere i institusjon i alt, Kilde KOSTRA

Et annet mål på dette kan være andel plasser i skjermet avdeling. I figuren under ser vi at Saltdal har det høyeste antall plasser i skjermet enhet. Saltdal er også blant kommunene som har de høyeste utgiftene til institusjonstjenester i Salten.

Figur 30: Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens i forhold til totalt antall institusjonsplasser som er lokalisert i kommunen, kilde KOSTRA

3.5.2. En endret kommunestruktur vil trolig kunne påvirke tjenesteområdet i Salten innenfor pleie- og omsorgssektoren

I forrige delkapittel har vi sett at det er tydelig sammenheng mellom kostnader og brukertyngde. Vi har også sett at den største kommunen Bodø har relativt sett lavere utgifter til dette tjenesteområdet. Uavhengig av hvilke kommuner som ønsker å slå seg sammen så vil fortsatt tjenestene måtte produseres lokalt i de ulike tettstedene i Saltenregionen. Dette innebærer at man ikke nødvendigvis kan dra fordel av stordriftsfordeler vedrørende den daglige utførelsen av hjemmetjenester og institusjonstjenester. Det som derimot er klart er at større kommuner vil kunne være bedre rustet til å håndtere de utfordringene som den ventede eldrebeølgen vil medføre for

kommune-Norge, og ha bedre mulighet til å håndtere eventuelle nye oppgaver som overføres til kommunene i forbindelse med gjennomføringen av kommunereformen.

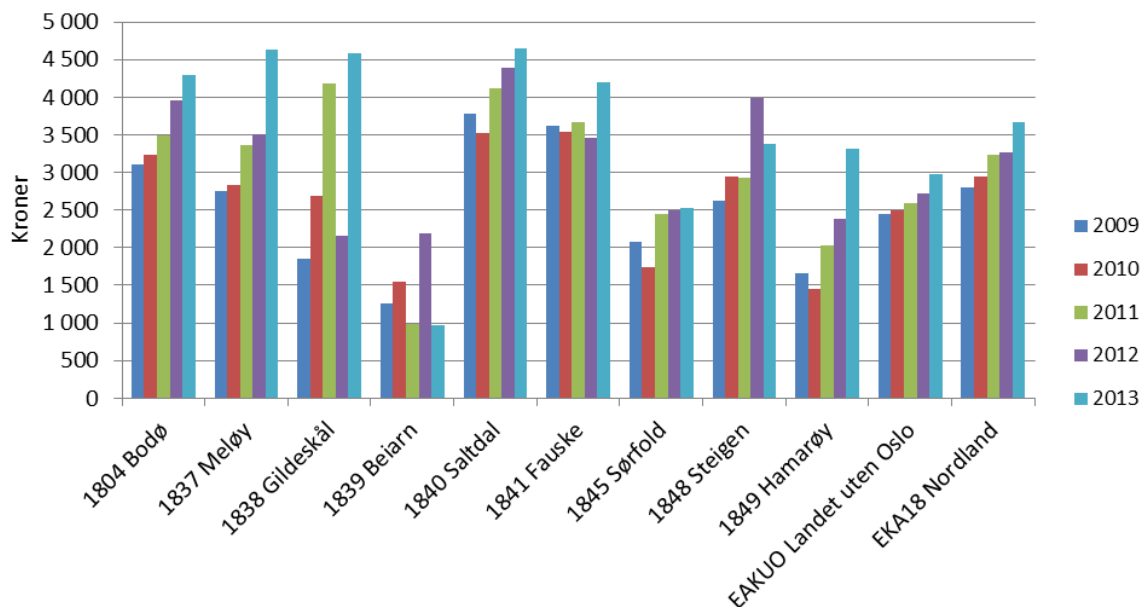
For Salten spesielt så forventer man en relativt stor økning i antall eldre. Dette vil påvirke både behovet for kompetanse og evnen til å tilby kvalitativt gode tjenester. Fra våre samtaler med representanter fra kommunene er det flere som har informert om at man har utfordringer knyttet til rekruttering av personell.

I tillegg, fra 1. januar 2016 skal alle kommuner ha etablert et øyeblikkelig døgntilbud. Dette tilbudet er rettet mot pasienter som har behov for medisinsk behandling, men hvor man ikke har behov for sykehusinnleggelse. Per dags dato vil dette være en utfordring for de fleste kommunene i Salten (med unntak av Bodø).

Vi vurderer det derfor slik at, på bakgrunn av den forventede demografiske utviklingen, behovet for nye tjenester og utfordringer man har i dag, at man vil kunne få synergieffekter ved å slå seg sammen. Man vil kunne etablere større miljøer som kunne være bedre i stand til å tilby ett bredt spekter av tjenester, og man vil kunne fri midler som går til administrative stillinger til tjenesteproduksjon.

3.6. Sosialtjenesten

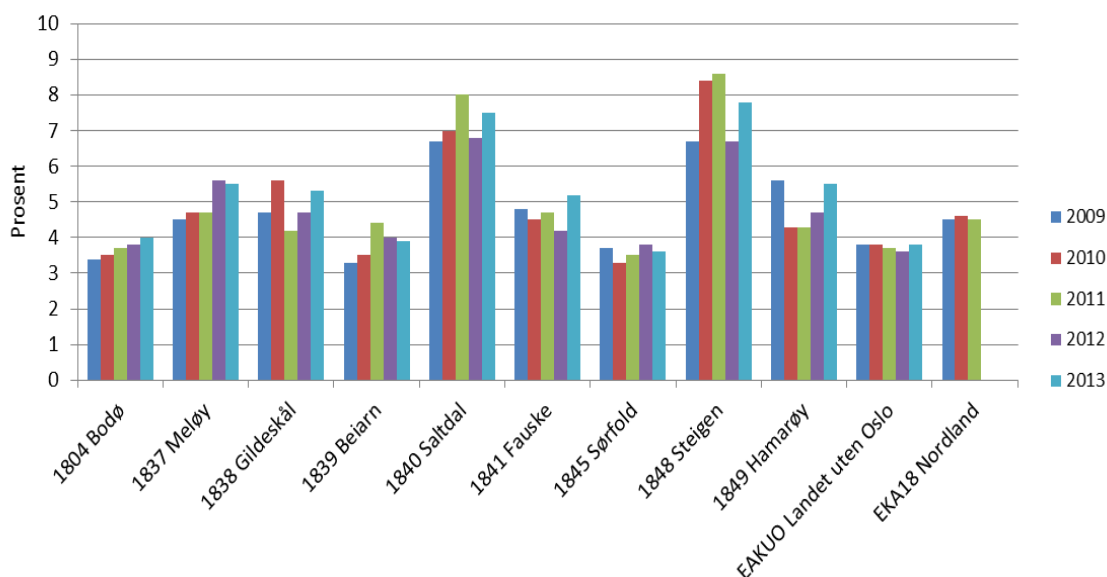
For dette spesifikke området så ser vi at det er store variasjoner mellom kommunene, og disse følger ikke det samme bildet som vi har sett tidligere i gjennomgangen.

Figur 31: Netto driftsutgifter til sosialtjenesten per innbygger 20-66 år i perioden fra 2009 til 2013, kilde: KOSTRA

Alle kommunene, med unntak av Beiarn, ligger over landsgjennomsnittet når vi ser på netto driftsutgifter per innbygger i målgruppen.

Vi ser derimot at det er relativt store forskjeller mellom de ulike kommunene i Salten om vi ser spesifikt på dekningsgraden innenfor dette tjenesteområdet.

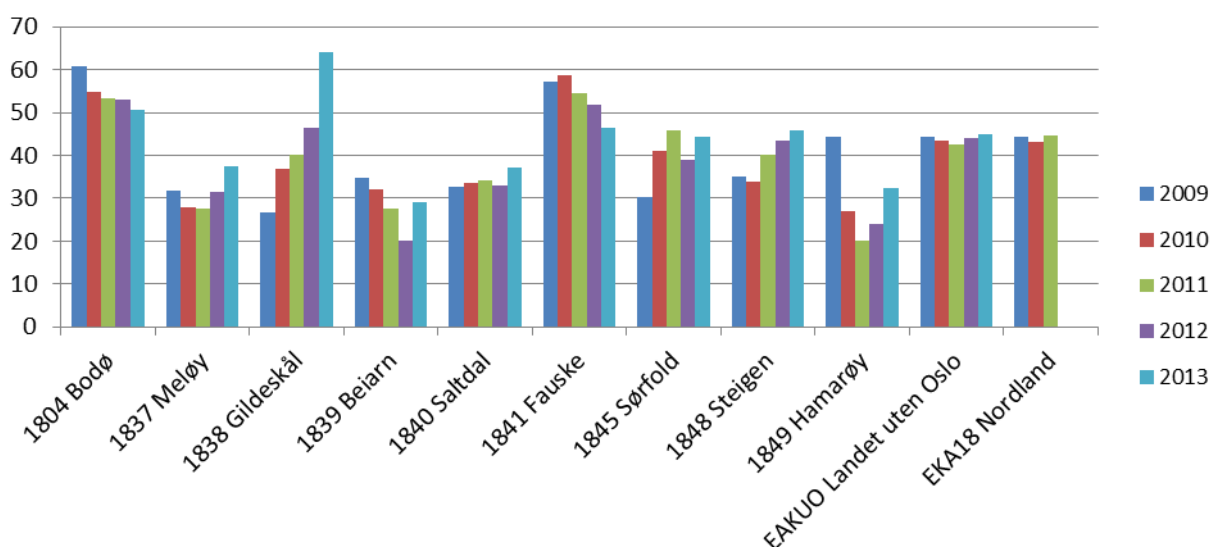
Figur 32: Andelen sosialhjelpsmottakere i alderen 20-66 år, av innbyggerne 20-66 år, Kilde KOSTRA

Vi ser at Beiarn som har de laveste utgiftene per innbygger, også har en lav andel brukere. Bodø har på den andre side en lav andel mottakere, men sammenlignet sett har høye utgifter per innbygger. For Steigen kommune ser vi at det er en klar sammenheng mellom utgifter og andel brukere.

Steigen kommune har en høyere andel av befolkningen som får sosialhjelp. Dette er også fanget opp gjennom inntektssystemet for kommunene, og ser man på delkostandsnøklene for sosialhjelpsområdet finner man at Steigen kommune skårer høyt på delkriteriene opphopningsindeks⁹ og andel uføre. Saltdal kommune ligger også høyt på delkriteriet antall uføre. Dette er to kriterier som er vektet høyt innenfor dette delområdet.

For videre å kunne forklare hvorfor det er såpass stor variasjon mellom kommunene når vi ser på utgifter og dekningsgrad er vi avhengig av å analysere brukerne innenfor dette tjenesteområdet.

Ettersom sosialtjenesten er behovsprøvd, vil omfanget av hvor mye de ulike brukerne mottar være svært varierende. Det er derfor nyttig å se på andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde.

Figur 33: Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde, kilde KOSTRA

Her ser vi at både Bodø og Gildeskål har en relativ stor andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde. Dette kan således forklare hvorfor de har relativt store utgifter per innbygger til dette tjenesteområdet. På den andre siden ser vi at Beiarn har en lav andel med sosialhjelp som hovedinntektskilde og en lav andel brukere. Dette forklarer således at kommunen har lave utgifter knyttet til dette tjenesteområdet. Fauske kommune har relativt sett høye utgifter til dette området, men en lav andel brukere sammenlignet med eksempelvis Saltdal og Steigen. Fauske har derimot en høy andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde og er en forklaring på hvorfor de har høye utgifter sammenlignet med gjennomsnittet for Nordland og gjennomsnittet for landet uten Oslo. Saltdal bruker en relativ stor andel driftsutgifter til sosialtjenesten per innbygger 20-66 sammenlignet med andre kommuner i Salten og gjennomsnittet for landet uten Oslo. Kommunen har en relativ lav andel brukere og relativt sett få mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde.

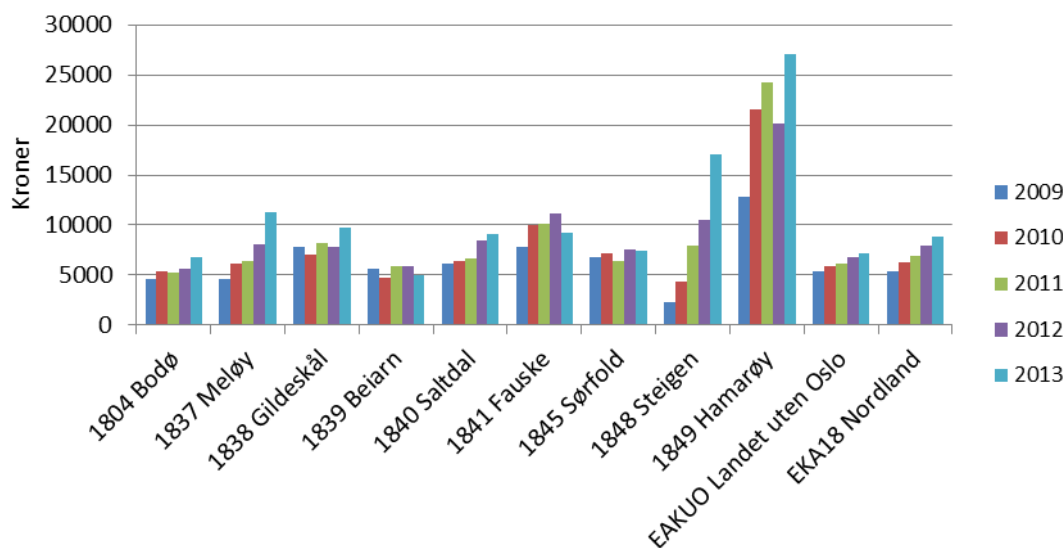
3.6.1. En endret kommunestruktur vil trolig kunne påvirke tjenesteområdet i Salten innenfor sosialtjenesten

Store deler av sosialtjenesten er organisert gjennom NAV. Hvordan denne tjenesten vil organiseres i forbindelse med en endring i kommunestrukturen vil avhenge av løsningen som velges, og de geografiske avstandene som kommer som følge av løsningen.

⁹ Opphopningsindeksen består av antall skilte, ledige og fattige.

3.7. Barnevern

Innenfor barnevernstjenesten ser vi igjen et bilde som avviker fra tjenesteområdene barnehage og grunnskole. Det er særskilt to kommuner (Steigen og Hamarøy) som skiller seg ut med et høyt ressursbruk per innbygger i målgruppen.

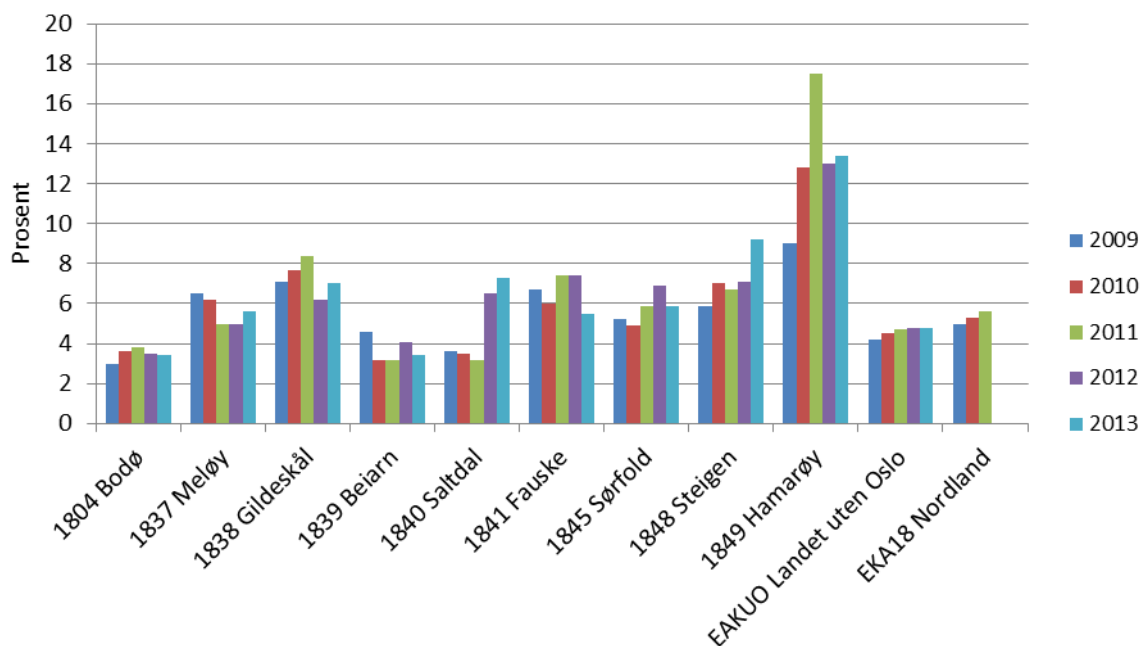

Figur 34: Netto driftsutgifter til barnevernstjenesten per innbygger 0-17 år i perioden fra 2009 til 2013, kilde: KOSTRA

Hamarøy og Steigen har vesentlig høyere utgifter enn de øvrige kommunene i Salten. For Hamarøy skyldes dette i stor grad (mer enn 50% av nettoutgiftene i 2013) at de har et tiltak for enslige mindreårige flyktninger (Hamarøy internasjonale senter). Dette er også synliggjort gjennom en høy andel barn med tiltak. Hamarøy har fått dekket utgiftene til senteret gjennom et tilskudd som kommunen mottatt fra staten, men dette blir ikke synliggjort i KOSTRA-statistikk ettersom tilskuddet er mottatt som generelle frie inntekter.

Hamarøy har etablert felles barnevernstjeneste med Tysfjord kommune. Den sistnevnte kommunen administrerer tjenesten som kalles Nord-Salten barnevernstjeneste.

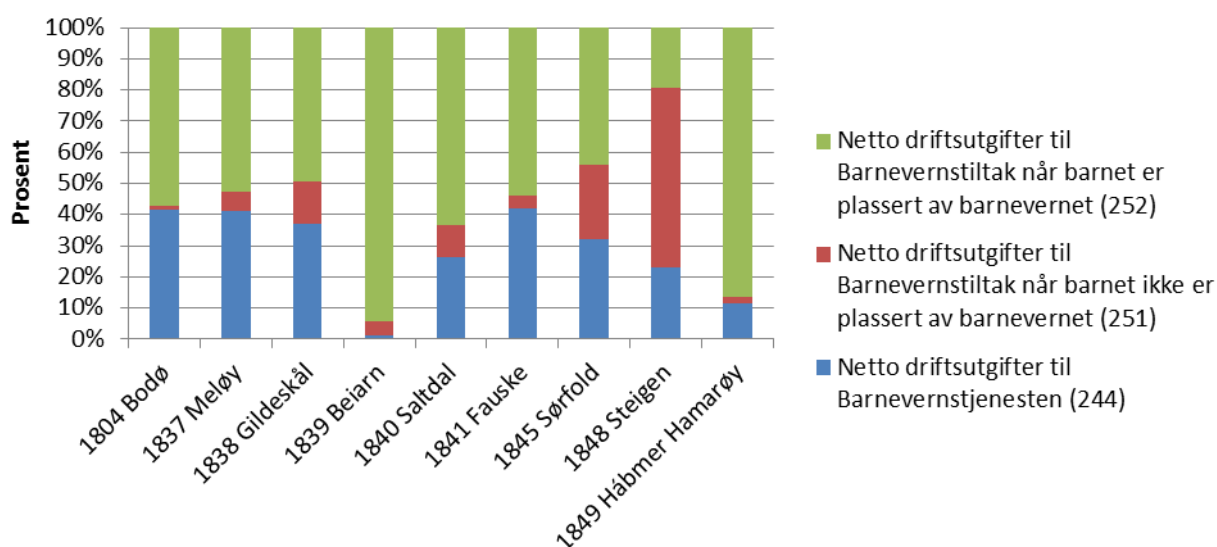
Steigen som er den andre kommunen med høyere forbruk til dette tjenesteområdet, har hatt en markant økning i utgiftene de siste fem årene. Antall barn som har hatt vedtak om tiltak i barnevernet har vært forholdsvis konstant frem til og med 2012, men i løpet av 2013 har det vært en økning på rundt 30 %.

Figur 35: Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år, Kilde KOSTRA

Grafen over synliggjør hvor stor del av befolkningen 0-17 år som har vedtak om barnevernstiltak. Denne viser at det er stor grad av sammenheng mellom mengde barn og kostnader til barnevernet.

Om vi ser mer spesifikt på de ulike funksjonene i KOSTRA knyttet til barnevern (figuren nedenfor) ser vi at det er relativt store forskjeller mellom kommunene. Eksempelvis har Beiarn kommune nesten utelukkende utgifter knyttet til barn som har plasseringstiltak, herunder institusjon eller fosterhjem (funksjon 252). Steigen kommune bruker, som den eneste kommunen i regionen, over 50 prosent av utgiftene til tiltak hvor barn ikke er plassert av barnevernet (funksjon 251). Dette kan inkludere utgifter til hjelpetiltak, plasser i sentre for foreldre og barn og tiltaksstillinger i barnevernstjenesten. I tillegg er det verdt å påpeke at Meløy og Bodø kommune bruker den største andelen av driftsutgiftene på drift av selve barnevernstjenesten (funksjon 244). Herunder finner vi utgifter til saksbehandling, barnevernsberedskap, sakkyndig bistand og tolk.

Figur 36: Forholdet mellom funksjon 244, 251 og 252 per kommune i KOSTRA. kilde KOSTRA

Avslutningsvis vil vi også påpeke at det ikke er noen sammenheng mellom kommunestørrelse og antall ansatte med relevant fagutdanning, noe som selvfølgelig også vil være kostnadsdrivende. Tall som viser dette har vi inkludert i det påfølgende kapitlet, som omhandler kommunenes rolle som myndighetsutøver.

3.7.1. En endret kommunestruktur vil trolig kunne påvirke tjenesteområdet i Salten innenfor barnevernstjenesten

Barnevernstjenesten er et av de fagområdene der det er mulig å tenke seg endringer i forlengelsen av en endring i kommunestrukturen. I dag er lite samarbeid mellom kommune i Salten på dette tjenesteområdet. Hamarøy deltar i et interkommunalt samarbeid med Tysfjord, Beiarn kjøper tjenester fra Saltdal og Meløy har startet sonderinger med andre kommuner i forhold til å etablere et samarbeid om denne tjenesten. For de aller fleste kommunene i Salten er dette områder som er forholdsvis små, målt i antall ansatte, men som kan være svært kostnadskrevende om ikke kommunene har personell med kompetanse og erfaring til å drive tjenesten. Ved utgangen av 2014 hadde fem av kommune i Salten fra 3,1 årsverk i denne tjenesten eller mindre. Dette indikerer på en stor grad av sårbarhet ved bytte av personell.

3.8. Behov for kompetanse

I delrapport A analyserte vi befolkningsprognoser i Salten på bakgrunn av statistikk fra SSB. Analysene viste at Salten vil ha et stort behov for tjenester knyttet til den forventede eldrebølgen. I følge middel alternativet til SSB så vil Salten kommunene oppleve en sterk vekst i antall personer over 80 år fra om lag 2020. Dette innebærer at kommunene vil ha et sterkt behov for kompetanse innenfor pleie- og omsorgssektoren. Våre analyser av ansatte i kommunene innenfor pleie- og omsorgssektoren viser også at flere kommuner har en betydelig lavere andel ansatte med fagutdanning sammenlignet med landet uten Oslo.

En annen dimensjon som er svært viktig å nevne er forholdet mellom antall yrkesaktive og antall pensjonister, som i delrapport A er vist gjennom andel voksne per eldre. Samlet for Salten vil man oppleve en reduksjon på om lag 23 % i 2040 sammenlignet med i dag. Dette bildet er likt for de fleste kommuner i landet noe som igjen innebærer at kommunene vil ha et effektiviseringsbehov innenfor de fleste tjenesteområdene, og spesielt knyttet til pleie- og omsorgstjenester. I et kommunereformperspektiv er det interessante spørsmålet om kommunesammenslåinger kan gi stordriftsfordeler og skape synergieffekter som vil gjøre det lettere å håndtere den forventede endringen i befolknings sammensetningen.

I følge ekspertutvalget vil større og mer robuste kommuner være bedre i stand til å håndtere de fremtidige utfordringene kommune-Norge står overfor. Større kommuner vil ifølge utvalget være mer robuste og følgelig ha et større handlingsrom sammenlignet med mindre kommuner.

På den andre siden så er avstandene en stor utfordring i Salten regionen. I et KS notat fra 2012 nevnes sentraliserte støttefunksjoner knyttet til kjøkken og vask for institusjoner og hjemmetjenesten som et tiltak for å bedre effektiviteten. Slike eksempler på samlokalisering kan være utfordrende når avstandene innad i Salten er store. Våre spesifikke vurderinger av kommunestrukturalternativer og avstandsproblematikken vil bli mer inngående vurdert i den endelige rapporten.

3.9. Økonomisk soliditet

Selv om det ifølge ekspertutvalget, ikke er en direkte sammenheng mellom økonomisk soliditet og kommunestørrelsen, er det sannsynlig at små kommuner er mer sårbare for økonomiske svingninger og evne til å håndtere uforutsette hendelser. God økonomisk kontroll og styring vil alltid være avgjørende for at kommunene skal kunne tilby innbyggerne gode og stabile tjenester. I Salten er spørsmålet derfor om man gjennom kommunesammenslåinger kan få større og mer robuste kommuner, og dermed få ett bedre utgangspunkt for å tilby innbyggerne et mer stabilt tjenestetilbud.

Vår gjennomgang av kommunenes driftsresultat i delrapport A viser at det er variasjon mellom kommune i Salten. Dette betyr ikke at Saltenkommunene gjennom sammenslåinger vil få en bedre økonomi på kort sikt, men det kan innebære at man på lengre sikt klarer å skape større stabilitet og økt handlingsrom. Fra vår undersøkelse av effekter av den danske kommunereformen svarte rundt 80 % av danske rådmenn at man hadde fått bedre kontroll og styring på økonomien, som følge av reformen.

Analyse av de økonomiske effektene som vil komme ut fra endringer i kommunestrukturen i Salten vil bli presentert i forbindelse med gjennomgang av ulike alternativer.

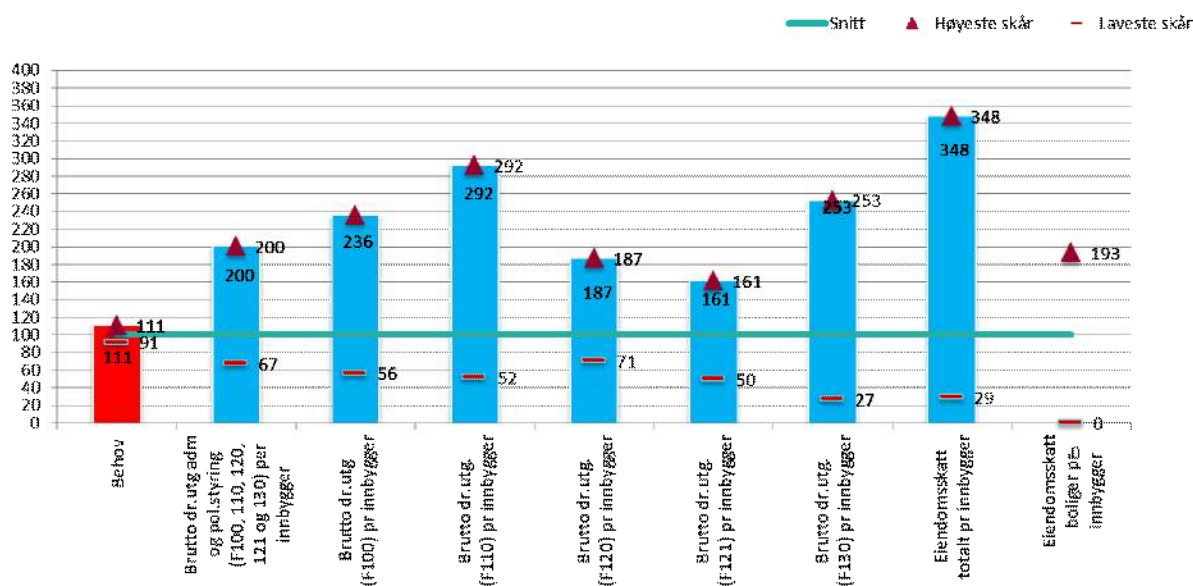
Eksempelvis vil vi benytte oss av tjenesteprofilanalyser i en vurdering av mulig økonomiske besparelser.

Tjenesteprofilanalysene benytter gjennomsnittet for de kommunene som er med i sammenligningen som et referansepunkt. Vi kan i denne modellen modellere ulike alternativer. Dette er satt lik 100 for alle indikatorene. I den grafiske presentasjonen av analysen er også skåret til den kommunen som ligger høyest presentert gjennom den røde trekanten, og den som skårer lavest er presentert med den røde streken. Hvordan den kommunen som er analysert skårer i forhold til gjennomsnittet er vist ved søylene. Tjenesteprofilen er bygget opp på følgende hovedområder:

- Behov: Beregnet gjennom bruk av kostnadsnøklene fra utgiftsutjevningmodellen til Kommunal- og regionaldepartementet. Synliggjort med den røde stolpen.
- Ressursinnsats: Beregnet ved bruk av data fra KOSTRA. Synliggjort med blå stolper.
- Dekningsgrader: Beregnet ved bruk av data fra KOSTRA/SSB. Synliggjort med grønne stolper.
- Resultater: Data hentet fra andre offentlige kilder. Synliggjort med gule stolper.

Til forskjell fra en ren KOSTRA-analyse forklarer tjenesteprofilanalysen behovsforskjeller mellom kommunene og den viser enkelte viktige aktivitetsparametre som forklarer utgiftsnivået. Analysen er gjort med utgangspunkt i kommunens innrapporterte tall til ulike offentlige registre, og det er vesentlig for BDO å påpeke at denne analyseformen kun angir et mulig handlingsrom på et gitt tidspunkt. Av den grunn bør det kun brukes som et grunnlag for å vurdere hvor det kan være interessant å foreta nærmere analyser.

I figuren har vi tatt med et eksempel på tjenesteprofilanalyse for området administrasjon og styring.

Figur 37: Tjenesteprofilanalyse av tjenesteområde Administrasjon og styring. Kilde: KOSTRA

Modellen synliggjør de sammenslåtte kommunens ressursbruk sammenlignet med andre utvalgte sammenlignbare kommuner, og gjennom det får man beregnet et mulig potensial for reduksjon i ressursbruken. Modellen vil også synliggjøre hvilke effekter en sammenslåing vil ha for kriterienøklene for beregning av kommunens rammetilskudd.

3.10. Valgfrihet

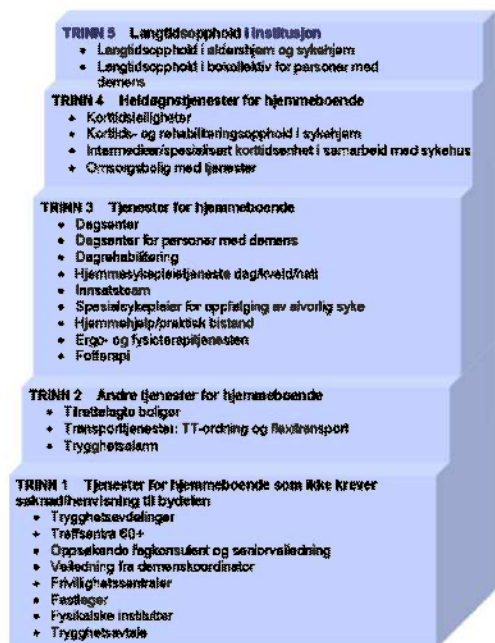
Teoretisk vil små kommuner være bedre egnet til å gi innbyggene sine mer skreddersydde løsninger. Med andre ord påpeker ekspertutvalgets delrapport at små kommuner gir bedre prioriteringseffektivitet.

Større kommuner kan på den andre siden gi innbyggerne ett bredere tilbud av ulike tjenester til innbyggerne. «Det gir økt valgfrihet for den enkelte innbygger. Innbyggere i store kommuner opplever i dag at de i større grad kan påvirke tjenestetilbud som eldreomsorg og grunnskole gjennom å velge tilbud (Ekspertutvalget, 2014, s. 58)».

Det er også viktig å påpeke at små kommuner med små fagmiljøer er sårbare med tanke uforutsette hendelser, eksempelvis sykdom. Små miljøer vil også ha færre ressurser til videreutvikling av tjenesten. En rapport fra Agenda (2006) viser at store kommuner, sammenlignet med mindre kommuner, har tilstrekkelig kompetanse til å ivareta styrings- og utviklingsoppgavene i sentraladministrasjonen. For de minste kommunene ser det derimot ut til at det er betydelig kompetansemangler på dette området.

Innbyggere i større kommuner som Oslo, Trondheim eller Bergen vil alltid ha et bredere utvalg av tilbydere innenfor ulike tjenester. Eldre personer i Oslo har eksempelvis valgfrihet knyttet til valg av hjemmetjenesteleverandør. En slik type valgfrihet vil være svært vanskelig å oppnå i Salten, uavhengig av størrelse. Til det er avstandene for store og befolkningsgrunnlaget for lite. Det som større kommuner derimot har en bedre forutsetning for å tilby innbyggerne er ett bredere kommunalt tilbud innenfor ulike tjenester som eksempelvis pleie og omsorg. Ved å etablere større faglige miljøer og enheter vil man teoretisk være bedre egnet til å tilby innbyggerne sine ett bredt utvalg av tjenester. Dette har vi her eksemplifisert gjennom omsorgstrappen som Oslo kommune benytter seg av.

Det er en etablert praksis i kommunene for å tenke tjenestetilbud etter det såkalte LEON-prinsippet (Laveste Effektive Omsorgsnivå). Av LEON-prinsippet følger tanken om å organisere og utvikle tjenestetilbudet etter den såkalte omsorgstrappa, der det antas at brukere med høy egen mestringsevne tilbys tjenester lavest i omsorgstrappa og at brukeren vil ledes oppover i omsorgstrappa etter hvert som mestringsnivået avtar pga. alder eller økt funksjonshemming. En

Figur 38: Eksempel på Omsorgstrappa. Kilde: Oslo kommune

motsatt tenkning vil for eksempel være å unngå å levere tjenester til eldre lengst mulig, for så å ha et omfattende tilbud til brukerne når de får omfattende pleiebehov. Det antas at dette vil medføre både lavere kvalitet for brukeren og høyere kostnad for kommunen. Det antas også at brukerne da raskere vil få behov for kostnadskrevenende sykehjemsplasser enn dersom det var tilbudt tjenester lavere i omsorgstrappen på et tidligere tidspunkt.

Det antas således at forebyggende tiltak av ulike slag er det mest effektive på et tidlig stadium av omsorgsbehovet, eksempelvis servicesenter, ambulerende service (vaktmester, mat, mv.) og trygghetsalarm.

For mer permanente omsorgstjenester antas praktisk bistand, dagsenter og arbeids- og aktivitetstilbud for funksjonshemmede å være mest effektive før brukeren blir mer pleietrengende.

Blant pleierelaterte tjenester antas brukerrettede tjenester i eget hjem; herunder hjemmesykepleie, omsorgslønn, BPA for funksjonshemmede og omsorgsboliger med hjemmebaserte tjenester, å være mer effektive enn institusjonsbaserte tjenester; herunder heldøgnsbemannede omsorgsboliger, sykehjems plasser, eller tiltak i bofellesskap.

Omsorgstrappen er et eksempel på ett bredt spekter av tjenester som har som formål å gi brukere ett best mulig tilbud uavhengig av hvor i omsorgstrappen de er. Figuren viser også omsorgstrappa inneholder svært mange tjenester som kommuner med små fagmiljøer ikke vil være i stand til å tilby sine innbyggere.

4. Kommunens rolle som myndighetsutøver

I diskusjonen av kommunenes rolle som myndighetsutøver er det naturlig å ta utgangspunkt i følgende tre begreper:

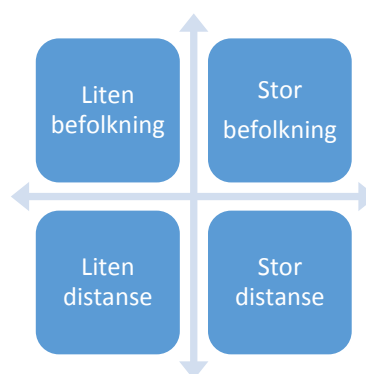
- Rettsikkerhet
- Habilitet
- Forsvarlig og effektiv saksbehandling

Disse begrepene er diskutert i detalj i ekspertutvalgets rapport og vi vil således ikke drøfte begrepene inngående. Vi vil derimot kort redegjøre for hvordan ekspertutvalget drøfter disse begrepene i sammenheng med kommunestørrelse. Ettersom kommunenes rolle som myndighetsutøver er vanskelig å kvantifisere i detalj, vil vi kort drøfte potensielle utfordringer kommunene har per dags dato. Vi vil også her vise noen utvalgte tall fra KOSTRA som omhandler kommunenes rolle som myndighetsutøver.

I følge ekspertutvalget bør «forholdet mellom rettsikkerhet og kommunestørrelse bør ta utgangspunkt i kravene til kommunenes kompetanse, kapasitet, effektivitet og habile saksbehandlere ved behandling av enkeltavgjørelser» (Ekspertutvalget, 2014, s. 74).

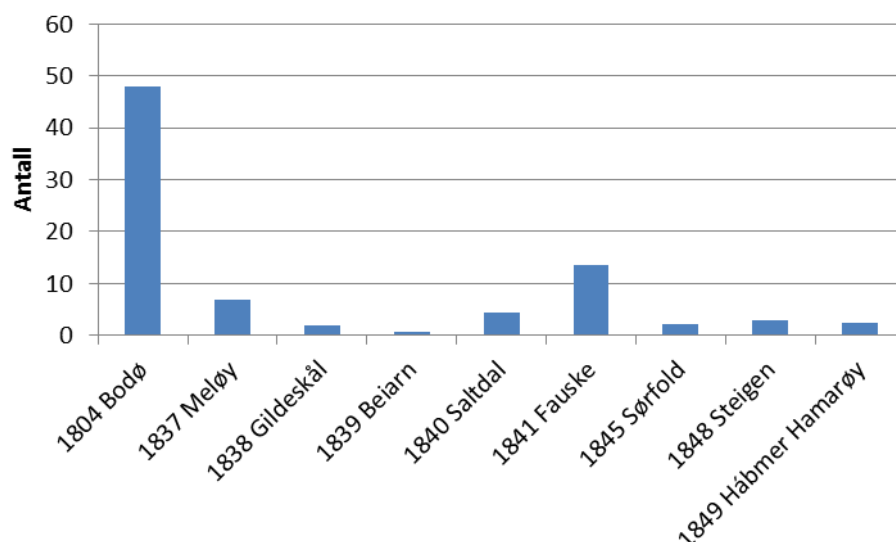
Det er derimot begrenset med empiri knyttet til forskjellen mellom små og store kommuner vedrørende myndighetsutøvelse. Ekspertutvalget fremhever i denne forbindelse noen studier som har tatt for seg barnevernstjenestene. I følge Ekspertutvalget viser disse studiene at kommuner med under 5000 innbyggere oftere har utfordringer knyttet til rekrutering av ansatte med relevant barnevernspedagogisk utdanning. Det som derimot også fremheves er at det interne samarbeidet om utsatte grupper fungerer relativt godt i små kommuner.

Små kommuner har derimot utfordringer knyttet til habilitet. En NIBR rapport fra 2001 fant at det hyppigere fremkommer utfordringer og problemer knyttet til administrasjonens og politikernes inhabilitet i små kommuner (definert som kommuner med under 2000 innbyggere) sammenlignet med store (NIBR, 2001). Den samme undersøkelsen viste på den andre siden at mindre kommuner er mer gjennomsluktige, noe som igjen kan motvirke forskjellsbehandling.

Flere av de små kommunene i Salten gav uttrykk for at det kunne være utfordringer knyttet til for tette bånd mellom ansatte og innbyggere. Innenfor enkelte tjenesteområder er det blant annet etablert faste samarbeid ved inhabilitet.

Ser man på forskjellen mellom store og små kommuner vedrørende effektiv og forsvarlig saksbehandling er det heller ikke noe entydig svar å finne i litteraturen. Det man derimot vet er at mangelfull fagekspertise kan svekke rettsikkerheten dersom eksempelvis beslutninger ikke treffes på et tilstrekkelig faglig grunnlag. Et annet aspekt som er viktig å påpeke omhandler kapasitet til håndtere saker. KOSTRA tall som tar for seg antall ansatte i barnevernstjenesten viser en tydelig sammenheng mellom kommunestørrelse og antall fagutdannede per 1000 barn i Salten.

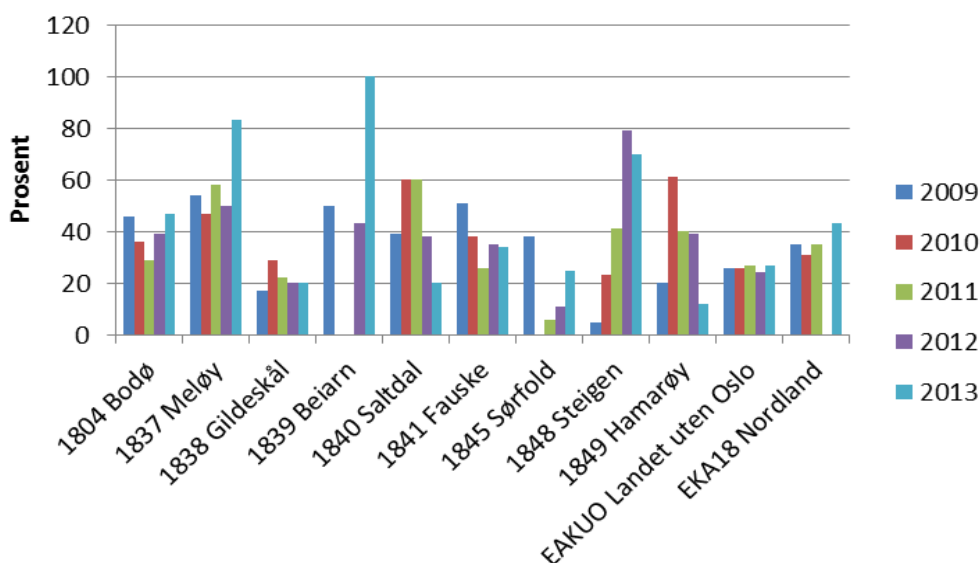

Figur 39: Stillinger med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år, Kilde KOSTRA

Utfordringer knyttet til kompetanse og kapasitet ble blant annet påpekt i en forvaltningsrevisjon av Hamarøy kommunes barnevernstjenester. Det er verdt å påpeke i denne forbindelse at Hamarøy har et interkommunalt samarbeid med Tysfjord kommune. I rapporten ble det påpekt at man mangler tilleggskompetanse når det gjelder fremmedkulturelle/EMF. Rapporten konkluderte også med at et større og mer robust fagmiljø styrker tjenestens forutsetninger for å ha god kvalitet på saksbehandlingen og generelt forsvarlige tjenester. Med andre ord så har de mindre kommunene i Salten en større utfordring knyttet til å ivareta god kvalitet på saksbehandling.

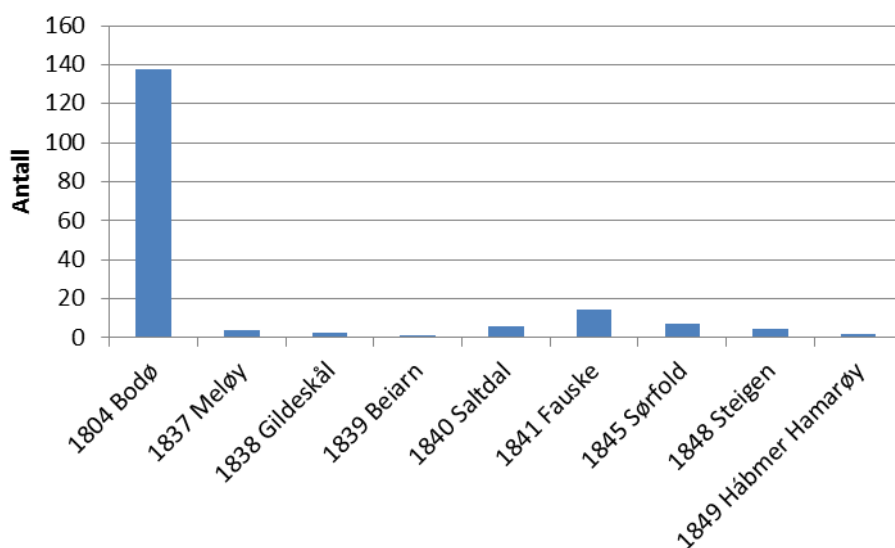
En studie fra NIBR (2001) om småkommuners evne til å ivareta generalistprinsippet, fant at mange mindre kommuner har mindre saksbehandlingsressurser, og at disse kommunene derfor kan ha utfordringer knyttet til å ivareta frister.

Denne utfordringen er relevant også for enkelte små kommuner i Salten. I figuren under har vi sett på andelen undersøkelser med behandlingstid over 3 måneder innenfor barnevernstjenesten. Her ser vi at kommuner som Beiarn i 2013 hadde store utfordringer med å oppfylle fristen på 3 måneders saksbehandling. I følge tall fra KOSTRA brukte Beiarn kommune mer enn 3 måneder på alle saker de behandlet innenfor barnevernstjenesten i 2013.

Figur 40: Andel undersøkelser med behandlingstid over 3 måneder i barnevernstjenesten, Kilde KOSTRA

Et annet tjenesteområde hvor kommunene er avhengig av å ha god kapasitet på saksbehandling er innenfor tekniske tjenester. Her igjen ser vi at de mindre kommunene i Salten er betydelig mer avhengig av enkeltpersoner kompetanse og kapasitet.

Figur 41: Antall avtalte årsverk i tekniske tjenester, Kilde KOSTRA

Vi vil understreke at dette ikke nødvendigvis innebærer at de tjenestene som leveres per dags dato er dårlige, men at man er betydelig mer sårbare i mindre kommuner for eventuell sykefravær eller andre uforutsette hendelser som stor saksbehandlingsmengde.

Et annet område hvor det stiller store krav til god og effektiv myndighetsutøvelse er innenfor PPT tjenesten. For Salten så har de små kommunene gått sammen i ulike interkommunale samarbeid for å kunne ha kompetanse og kapasitet innenfor dette tjenesteområdet. Meløy er den eneste kommunen som per dags dato ikke har inngått samarbeid på dette området. Tall fra GIS viser at kommunene har 4,6 årsverk til dette tjenesteområdet. Fauske kommune som er vertskommune for Indre Salten PPT har 9 årsverk, og Bodø kommune som er vertskommune for et interkommunalt samarbeid med Verøy og Røst har 22,5 årsverk registrert i GIS.

5. Interkommunale samarbeid i regionen på kommunal tjenesteproduksjon

5.1. Bakgrunn for etablering av Interkommunale samarbeid

Den økende bruken av interkommunale samarbeid kan betraktes som en del av utviklingen mot større nettverk og samarbeid med det formål å skape mer effektive tjenester. Bakgrunnen for denne argumentasjonen kommer gjerne fra økonomisk teori kalt «economies of scale» (stordriftsfordeler) som kort fortalt dreier seg om at større virksomheter er mer effektive sammenlignet med mindre virksomheter. Dette begrunnes blant annet med en reduksjon i kostnader som et resultat av større volum på det man produserer. En annen fordel med større enheter er at man kan bygge opp sterkere kompetanse innenfor ulike tjenesteområder.

Med blant annet dette som teoretisk utgangspunkt har svært mange kommuner inngått i ulike former for samarbeidsordninger med det formål å skape bedre tjenester for innbyggerne. Studier av interkommunale samarbeidsformer på tvers av nordiske land har funnet at: «Utviklingen av interkommunale samarbeidskonstellasjoner er kort sagt situasjonsbetinget (Baldersheim, Haug, & Øgård, 2011, s. 23)». Studien finner også at jo mindre kommuner jo mer samarbeid på tvers av tjenesteområder (ibid).

5.2. Interkommunale samarbeid i Salten

Gjennomgangen av interkommunale samarbeid i Salten tar utgangspunkt i NIVI sin reviderte rapport om interkommunale samarbeid i Nordland fra 2014 (NIVI, 2014).

I denne rapporten defineres interkommunalt samarbeid som:

- Alle formelle ordninger med en organisatorisk overbygning dvs. IKS, AS, styre etter kommunelovens § 27 og vertskommune med felles folkevalgt nemnd etter kommunelovens § 28c
- Alle formelle ordninger uten organisatorisk overbygning dvs. vertskommuneavtaler etter kommunelovens § 28b og avtale basert kjøp og salg av tjenester mellom kommunene

Vi vil i all hovedsak fokusere på de mest sentrale tjenesteområdene for å vurdere i hvor stor grad Saltenkommunene har inngått samarbeid for å kunne dra nytte av eksempelvis stordriftsfordeler. Følgende tjenestesektorer vil bli analysert:

- Administrasjon
- Barnehage
- Barnevern
- Grunnskole
- Pleie- og omsorg
- Sosialtjenesten

Administrasjon

Innenfor administrasjonsnære tjenester finnes det en rekke samarbeid mellom Salten kommunene. Alle kommunene i Salten har etablert en felles interkommunal kommunerevisjon. I tillegg har Salten kommunene et felles kontrollutvalgsekretariat, samt et samarbeid om innkjøp i regionen.

Flere av Saltenkommunene har i tillegg inngått samarbeid om andre administrasjonsnære tjenester, herunder eksempelvis:

- Felles kemner Bodø, Beiarn og Bø
- Nord-Salten Skatteoppkreverkontor for Ballangen, Tysfjord, Steigen og Hamarøy kommuner
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Gildeskål

- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Røst
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Beiarn
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Saltdal
- Arbeidsgiverkontroll Fauske-Sørfold

Barnehage og Grunnskole

Innenfor barnehage og undervisning er det få eksempler på interkommunale samarbeid i Salten. Innenfor PP-tjenesten samarbeider følgende kommuner:

- PPT Bodø, Verøy og Røst
- PPT Indre Salten som inkluderer Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen

Gildeskål og Meløy er en av fire kommuner i Nordland som ikke deltar i ett formelt interkommunalt samarbeid om PP-tjenester. Hamarøy kommune deltar i samarbeid om PPT tjenester med Ofoten kommunene.

I tillegg finnes det ulike regionale kompetansekontor (RKK) i Nordland som dekker alle kommunene med unntak av Bodø og Rødøy. Blant Salten kommunene samarbeider følgende kommuner:

- RKK Indre Salten som består av Meløy, Gildeskål, Saltdal, Fauske, Sørfold og Steigen

Utover disse tjenestene finnes det andre samarbeid som også er verdt å nevne:

- 4k-samarbeid om muntlig eksamen i indre Salten som inkluderer Steigen, Sørfold, Fauske, Saltdal og Beiarn.
- Felles skoleskys indre Salten som inkluderer Sørfold, Fauske og Saltdal
- Grunnskolesamarbeid Sørfold-Fauske
- Grunnskoletjenester Rødøy-Meløy

Pleie- og omsorgstjenester

Innenfor dette tjenesteområdet finnes det en rekke samarbeid mellom kommuner i Saltenregionen. Det finnes derimot få eksempler på interkommunale tjenester som dekker hele regionen. I følge NIVI sin rapport er det kun ett formelt samarbeid som dekker hele regionen:

- Helse- og miljøtilsyn Salten IKS
- Krisesenteret i Salten (som eies av Bodø og inkluderer Røst og Verøy i tillegg til Salten kommunene)

Det er også, ifølge NIVI sin rapport få eksempler på samarbeid om tjenester innenfor samhandlingsreformen. NIVI skriver i sin rapport at det finnes to interkommunale legevaktsamarbeid i regionen:

- Legevaktsamarbeid Bodø-Beiarn
- Fauske/Sørfold Legevakt

I tillegg finnes det en rekke andre samarbeid innenfor dette tjenesteområdet som er verdt å nevne:

- Kreftkoordinator Hamarøy, Tysfjord, Steigen, Sørfold
- Jordmortjeneste Fauske-Sørfold
- Overgrepsmottak Bodø som dekker Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Røst, Saltdal, Sørfold og Værøy
- Felles vaktordning jordmødre mellom Steigen, Tysfjord og Hamarøy

Avslutningsvis for dette tjenesteområdet vil vi også påpeke at det finnes fagnettverk mellom kommunene, herunder finner vi eksempelvis:

- Rådet for Salten psykiatri som dekker alle kommunene i Salten
- Demensnettverk Salten
- Salten samhandlingsprosjekt psykiatri hvor alle kommunene deltar med unntak av Hamarøy

Barnevern og Sosialtjenester

I Nordland er det 7 interkommunale samarbeid om barnevernstjenester. I Salten er det derimot kun to kommuner som har inngått et formelt samarbeid på dette området. Disse kommunene er Beiarn og Saltdal.

Innenfor Sosialtjenesten for øvrig er det kun noen eksempler på formelle samarbeid. I Salten er det et felles samarbeid om kriminalitetsforebyggende tiltak som inkluderer alle kommunene i Salten samt kommunene Værøy, Røst og Rødøy.

Det finnes i tillegg eksempler på andre formaliserte og uformaliserte samarbeid innenfor disse tjenesteområdene, herunder kan vi nevne:

- NAV hjelpemiddelsentralen som inkluderer alle Saltenkommunene
- Samarbeid mellom barnevernledere Salten som inkluderer alle Saltenkommunene
- Samarbeid mellom barnevernsmedarbeidere som inkluderer Gildeskål, Beiarn og Meløy

Samarbeid på andre områder

I tillegg til samarbeid innenfor de ovennevnte tjenesteområdene finnes det en rekke eksempler på interkommunale samarbeid som dekker flere eller alle kommunene i Salten, herunder finner vi:

- Felles landbruksforvaltning Bodø-Værøy
- Salten Friluftsråd
- Hamarøy og Steigen veterinærvaktdistrikt
- IRIS Salten IKS som inkluderer avfallshåndtering, interkommunal utvikling og strategisk eierskap
- Salten Brann IKS
- Geodatasamarbeid Salten
- Salten Kartdata AS
- Regionalt næringsfond Salten

5.2.1. Utfordringer knyttet til interkommunale samarbeid i Salten

En av de største utfordringene knyttet til interkommunale samarbeidsformer dreier seg om at man skaper et demokratisk «underskudd» ved at man flytter avgjørelser lengre unna folkevalgte representanter gjennom å overlate oppfølgingsansvaret til et styre eller en annen kommune (vertskommune). Dette kan i teorien gjelde alle lovpålagte kommunale tjenester, men det er her hensiktsmessig å gjøre ett kvalitativt skille mellom mer og mindre politisk viktige tjenesteområder. Spesielt kan det trekkes et skille mellom tjenester som er «ren produksjon», og tjenester som omhandler mennesker og tjenester som omhandler rettighetssikring. De siste er de som normalt anses som viktigst å styre direkte gjennom kommunens egen politiske og administrative ledelse.

Eksempelvis finnes den felles interkommunale samarbeid om skatteinnkrevinger i Salten. Til tross for at dette området er viktig, så mener vi at beslutninger som er knyttet til organisering av dette tjenesteområdet ikke kan sammenlignes med eksempelvis samarbeid om barnevern eller pleie- og omsorgstjenester. Dette begrunner vi med at den førstnevnte ikke berører mennesker direkte på samme måte som sistnevnte. Etablerte samarbeid om rettighetsbaserte individuelle lovpålagte tjenester som berører grupper med et særskilt behov mener vi best løses gjennom direkte kontroll i en sammenslått kommune fremfor dagens interkommunale samarbeid. Dette er ikke fordi at disse samarbeidene nødvendigvis har ført til et dårligere tilbud, noe vi ikke har grunnlag for å si noe om,

men fordi disse tjenesteområdene daglig berører deler av befolkningen med særskilte behov som det er et administrativt og politisk viktig ansvar å følge opp. Eksempler på samarbeid som berører slike tjenester i Salten er:

- Overgrepsmottak Bodø som dekker Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Røst, Saltdal, Sørfold og Værøy
- Felles vaktordning jordmødre mellom Steigen, Tysfjord og Hamarøy
- Krisesenteret i Salten (som eies av Bodø og inkluderer Røst og Verøy i tillegg til Salten kommunene)
- Helse- og miljøtilsyn Salten IKS

Bibliografi

- Agenda. (2006). *Kompetanseutfordringer i kommunene*. Oslo: Agenda.
- Allers, M. A., & Geersema, J. (2014). *The effects of local government amalgamation on public spending and service levels. evidence from 15 years of municipal boundary reform*. Mimeo (University of Groningen).
- Asmys, I. (2010). Kommunereformens konsekvenser. *Tidsskriftet politikk*.
- Baldersheim, H., & al, e. (2003). *Er smått så godt? Er stort så flott? Analyser av kommunestrukturens betydning*. Universitetet i Oslo. .
- Baldersheim, H., Haug, V., & Øgård, M. (2011). Internasjonale erfaringer med interkommunalt samarbeid. Nordisk kommunalforskningskonferanse.
- Borge, L.-E., Møller, G., Nyhus, O. H., & Vardheim, I. (2012). *Bedre måling av kvalitet i kommunene*. Trondheim: Senter for økonomisk forskning.
- Busch, T., Johnsen, E., & Vanebo, J. O. (2013). *Økonomistyring i det offentlige* (4. utgave. utg.). Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Do Municipal Amalgamations Work?, Department of Economics, the Hebrew University of Jerusalem, Jerusalem 91905, Israel. (2014).
- Ekspertutvalget. (2014). *Delrapport: Kriterier for god kommunestruktur*. Kommunal- og Moderniseringsdepartementet.
- Hanes, N. (2014). Amalgamation Impacts on Local public Expenditures in Sweden. *Local Government studies*.
- Hansen, S., & Houlberg, K. P. (2014). Do Municipal Mergers Improve Fiscal Outcomes? *Scandinavian Political Studies, Vol. 37*.
- Innst. 300 S. (2014). Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om kommuneproposisjon 2015. *Prop. 95 S (2013-2014)*.
- IRIS. (2013). *Perspektiver og erfaringer: Styring av og ledelse i kommunalt*. KS.
- IRIS. (2014). *Samhandlingsreformens konsekvenser fir det kommunale pleie- og omsorgstilbudet*. Oslo: KS.
- Kjær, U., Hjelmar, U., & Olsen, A. (2010). Municipal Amalgamations and the Democratic Functioning of Local Councils: The Danish 2007 Structural Reform as Cas. *Local Government Studies, 36:4*,.
- Meld. St. 13. (2012-2013). Ta heilie Noreg i bruk.
- NIBR. (2001). *Er det størrelsen det kommer an på? Små kommuners evne til å ivareta generalistkommuneprinsippet?* NIBR.
- NIBR. (2001). *Smått og godt?* NIBR.

- NIBR. (2012). *Hvordan påvirker statlige juridiske og pedagogiske styringsvirkemidler prioriteringene i den kommunale omsorgssektoren?* Oslo: NIBR.
- NIBR/TF. (2012). *Likeverdighet mellom stat og kommunesektor.* Oslo: KS.
- NOU. (1992). *Kommune- og fylkesinndeling i et Norge i forandring.*
- NOU. (2001:12). *Styring av kvalitet i offentlig tjenesteproduksjon.* Agderforskning: DSS.
- NOU. (2005). *Fordeling, forenkling, forbedring.*
- NOU. (2006). *Det lokale folkestyret i Endring.* Oslo: Kommunal og regionaldepartementet.
- NOU. (2015: 1). *Produktivitet - grunnlag for vekst og velferd.* Oslo: DSS.
- Olsen, A. (2010). Kommunalreformens konsekvenser. *Tidsskriftet politikk.*
- Reigenwertz, Y. (2010). *Do Municipal Amalgamations Work? Evidence from Municipalities in Israel.* Hebrew University of Jerusalem.
- Skogan, W. D. (1976, Mai - Juni). Efficiency and Effectiveness in Big-City Police Departments. *Public Administration Review*, ss. 278-286.
- SSB. (2013). *Forecasting demand and supply of labour by education.* SSB.
- SSØ. (2010, Desember). Resultatmåling - mål og resultatstyring i staten (veileder). Oslo.
- Sundvollen erklæringen. (2013). Politisk plattform for regjeringen.

Utredningsnotat C

Salten regionråd

Oslo, 17. juni 2015

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning	3
1.1. Mandat og metodisk tilnærming	3
2. Kommunikasjon og infrastruktur	4
2.1. Avstander og kjøretider	4
2.2. Jernbane, hurtigbåt og lufthavner	5
2.3. Pendling	6
2.4. Transportinfrastruktur	7
2.5. Datainfrastruktur	8
2.6. Investeringer i transportinfrastruktur	10
2.7. Oppsummering: Vil endringene i kommunikasjon og infrastruktur påvirke mulighetene til å endre kommunestrukturen?	11
3. Næringsutvikling	12
3.1. Resultater fra NHOs NæringsNM	12
3.2. Attraktivitetsanalyser	13
3.3. Oppsummering: Vurdering av Saltenkommunene muligheter for næringsutvikling knyttet til nye kommunestruktur	16
4. Frivilligheten	17
4.1. Frivillighetens rolle i dagens og fremtidens kommune-Norge	17
4.2. Oversiktsbilde over aktivitetsnivå	18
4.3. Utdrag fra planer og strategier	20
4.4. Oppsummering: Vil en endret kommunestruktur kunne bedre samhandlingen med frivillig sektor?	23

1. Innledning

1.1. Mandat og metodisk tilnærming

Dette dokumentet er den tredje delutredningen i en serie på fire delutredninger, og må således ses i sammenheng med dette. Hensikten med utredningsarbeidets delutredning C er å kartlegge og analysere kommunenes rolle som samfunnsutvikler. Delutredningen skal bestå av to hovedkomponenter; en del som setter fokus på transportinfrastruktur, og en del som analyserer potensialet for kultur- og næringsutvikling. Følgende problemstillinger er sentrale i den forbindelse:

- I hvilken grad dagens kommunestruktur i Saltenregionen legger begrensninger på funksjonell, romlig samfunnsutvikling, særlig med hensyn til å se boligområder, næringsutvikling og arbeidsplasser i sammenheng - og hvilket mulighetsrom nye kommunestrukturer gir for å fjerne eventuelle flaskehalsar.
- Også her er det viktig at utredningen vurderer i hvilken grad kommunene har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å ivareta samfunnsutviklerrollen, og i hvilken grad nye kommunestrukturer kan avbøte eventuelle mangler.
- Frivillig sektors rolle og betydning i en framtidig samfunnsutvikling i Salten skal vurderes.

Endringer i kommunestrukturen er et tema som mange er opptatt av. Delutredningene vil derfor ha ulike målgrupper, som vil ha svært ulikt utgangspunkt med tanke på kjennskap og kunnskap om temaene som berøres i utredningen. Samlet sett håper vi at delutredningene vil gi politikerne, administrasjonene, innbyggerne og andre interessenter av dette arbeidet et felles faktabasert grunnlag til å gjennomføre opplyste diskusjoner om hva som er det beste for den enkelte kommune. Delutredningene inneholder fakta, analyser og vurderinger som i ulik grad vil være offentlig kjente. Mye av innholdet vil være kjent for engasjerte lokalpolitikere og kommunens ledelse, men det er viktig at delutredningene også fremstår som opplysende for folk flest som ikke har den samme inngående kjennskapen til forholdene i kommunene, og gjennom det gi en helhetlig oversikt som kan danne et felles utgangspunkt for drøftelsene om kommunesamarbeidet.

Delrapporten vil ikke vurdere mulige alternativer. Dette vil først presenteres i den endelige prosjektutredningen.

Vi har benyttet oss av et kvalitativt studiedesign med innslag av kvantitative analyser. Dette innebærer at kommunene i Salten i all hovedsak vil bli analysert ved hjelp av ulike data hvor vi kombinerer bruk av tall og tekstforståelse.

Alt i alt mener vi at disse ulike metodene gjør at vi kan beskrive og analysere komplekse fenomener som vanskelig lar seg generalisere.

Målsetningen med valget av metode har vært å maksimere validiteten i utredningen. Det vil si at vi søker å gjøre analysene så presise og gyldige som mulig. Denne delen av analysen har tatt utgangspunkt i ulike informasjonskilder, herunder offentlig tilgjengelige rapporter, dokumenter fra Salten regionråd, samt tall og statistikk fra KOSTRA, SSB, Samferdselsdepartementet og Statens vegvesen. Vi har kombinert ulike informasjonskilder for å kunne skape et oversiktlig bilde over situasjonen blant kommunene i Salten.

2. Kommunikasjon og infrastruktur

For at en kommune skal fungere godt, uansett om den er liten eller stor, er en godt fungerende transportinfrastruktur avgjørende. Salten er en region som blant annet kjennetegnes av internt store avstander, noe som medfører at reisetiden mellom enkelte steder er betydelig. Dagens status og fremtidige utviklingsmuligheter for å sikre god transportinfrastruktur mellom ulike steder er et viktig kriterium i forbindelse med vurderingen av endring av kommunestrukturen.

I det vedtatte utredningsprogrammet anbefales det at man inkluderer dette teamet i det videre utredningsprogrammet, selv om forutsetningene internt i Saltenregionen ikke har endret seg vesentlig siden forrige utredning. I denne utredningen har vi tatt utgangspunkt i arbeidet fra kommunestrukturprosjektet i Salten - *Rapport om deltema D - Infrastruktur, samferdsel og kompetanse* fra februar 2006. Vi har videre oppdatert analysene med nytt materiale der dette er tilgjengelig.

I rapporten fra februar 2006 var hovedkonklusjonen at:

- Transportinfrastrukturen og samferdselstilbudet isolert sett ikke favoriserer noen spesiell kommunestruktur i Salten.
- Hovedutfordringen knyttet kunnskapsinfrastruktur og kompetanse var å få rekruttert kvalifiserte medarbeidere innenfor ulike tjenesteområder - både på grunn av økte krav til kompetanse, samt at små kommuner sjelden oppfattes som attraktive arbeidsplasser av personer med høy kompetanse.

I denne delutredningen vil vi beskrive og drøfte sentrale sider ved transportsystemet i Salten. Innledningsvis vil avstander og kjøretider ved bruk av veisystemet behandles, samt en beskrivelse av omfang og utviklingen i pendlingen mellom Saltenkommunene. Oversikt over planlagte samferdselsinvesteringer presenteres og det gjøres en vurdering av hvilken effekt disse vil ha ved en endring kommunestrukturen.

2.1. Avstander og kjøretider

Avstander mellom kommunesentrene i Salten er et viktig tema i vurderingen av en ny kommunestruktur. Vi har i Tabell 1 satt opp en oversikt som viser avstanden mellom disse.

	FAUSKE	ROGNAN	MOLDJORD	INNDYR	ØRNES	STRAUMEN	LEINESFJORD	OPPEID
BODØ	53	84	102	89	117	67	210	211
FAUSKE		30	80	109	136	15	158	159
ROGNAN			51	131	157	44	188	188
MODLJORD				130	158	94	238	238
INNDYR					42	123	266	267
ØRNES						151	294	294
STRAUMEN							144	144
LEINESFJORD								103

Tabell 1: Avstand mellom kommunesentrene i Salten. Kilde: visveg.no

Vi har også innarbeidet en tabell som synliggjør endringen i kjørelengden og kjøretiden til Bodø sentrum fra alle kommunesentrene i Salten.

	AVSTAND (KM) I 2006	AVSTAND (KM) I 2015	ENDRING I ANTALL KM	KJØRETID (MINUTTER) 2006	KJØRETID (MINUTTER) 2015	ENDRING
FAUSKE	60	53	-7	55	53	-2
ROGNAN	94	84	-10	90	85	-5
MOLDJORD	108	102	-6	110	107	-3
INNDYR	94	89	-5	95	88	-7
ØRNES	121	117	-4	120	116	-4
STRAUMEN	77	67	-10	80	70	-10
LEINESFJORD	225	210	-15	215	198	-17
OPPEID	226	211	-15	216	198	-17

Tabell 2: Avstander og kjøretid til Bodø fra kommunesentrene i Salten. Kilde: visveg.no

Tabellen over viser at det har vært liten endring i kjøreavstandene og tiden det tar å kjøre mellom kommunesentrene. Dette underbygger vurderingen fra utredningsprogrammet om at det har skjedd forholdsvis liten endring internt i Salten siden forrige utredning.

2.2. Jernbane, hurtigbåt og lufthavner

Nordlandsbanen går fra Trondheim og har endestasjon i Bodø. I regionen går banen gjennom kommunene Bodø, Fauske og Saltdal. Det ble i 2001 etablert pendlertog som går på strekningen Saltdal - Fauske - Bodø, og dette utgjør en viktig funksjon når det kommer til personreiser innad i regionen. Etableringen gav også et viktig bidrag når det kom til å styrke Saltenfjorden som BAS-region. Reisetiden med pendlertoget er på 60 minutter mellom Rognan og Bodø (85 minutter ved bruk av bil) og 40 minutter på strekningen Fauske - Bodø (53 minutter ved bruk av bil). Nordlandsbanen har ingen andel av godstransporten innad i regionen, men er viktig når det gjelder godstransporten nasjonalt.

Hurtigbåter står for en viktig del av personbefordringen og godstransporten. I tillegg knytter lokalbåter kystområdene sammen. Disse hurtigbåtrutene omfatter blant annet kommunene Bodø, Meløy og Gildeskål, Hamarøy og Steigen. I tillegg til hurtigbåtene finnes den en rekke ferger som omfatter flere kommuner i regionen.

Om vi deretter ser på hurtigbåter så finnes det i dag to ruter:

- NEX I Bodø - Helgeland (Anløp på Våg, Sørarnøy, Sørfugløy, Støtt og Ørnes)
- NEX II Bodø - Svolvær - Bodø (Anløp på Helnessund, Bogøy og Skutvik)

Hurtigbåtrutene er i dag det som muliggjør dagpendling mellom Bodø og anløpsstedene. Ser man eksempelvis på strekningen Bodø - Helnessund så tar det 1 time med hurtigbåt, mens det med bil er beregnet at man skal bruke 3 timer og 45 minutter.

Avslutningsvis i dette delkapittelet har vi kort sett på lufthavnene som finnes i regionen. Hovedflyplassen i Salten er lokalisert i Bodø. Lufthavnen i Bodø trafikkerte i 2014 over 1,7 millioner passasjerer. Bodø lufthavn hadde en økning på nær 35 000 passasjerer fra 2013 til 2014. Denne flyplassen betjener de fleste innbyggerne i Salten. For befolkningen i Hamarøy kommune er også Evenes lufthavn i Narvik et mulig alternativ.

2.3. Pendling

Som omtalt i delrapport A er det mange innbyggere i Salten som pendler mellom kommunen de bor i og til kommunen der arbeidsplassen er lokalisert. I statistikken er både dagpendlere og pendlere som har en annen pendle-hyppighet inkludert. I utredningen fra 2003 var Skjerstad skilt ut som en egen kommune i tallene knyttet til pendling. Vi har innarbeidet tallene for Skjerstad i den oppdaterte pendlerstatistikken slik at de blir sammenlignbare med tallene for 2014.

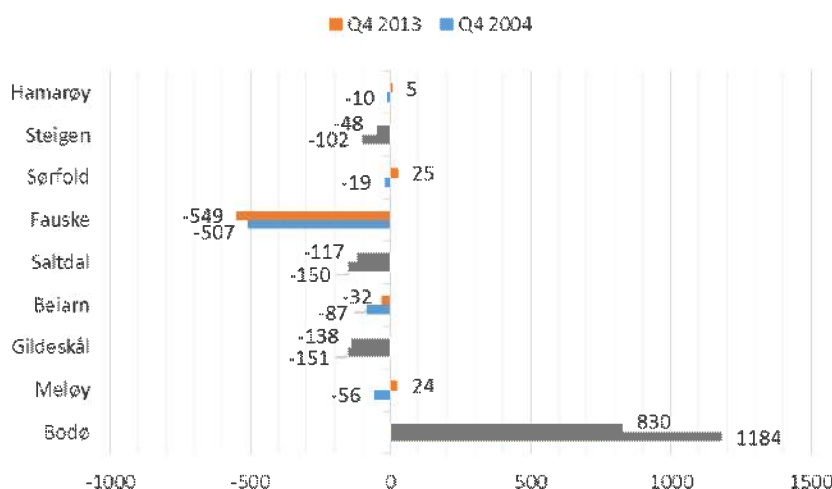
I tabellen under har vi synliggjort inn- og utpendlingen mellom de forskjellige kommune i Salten.

Fra/til	Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltdal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy
Bodø	24607	45	44	26	44	171	7	19	20
Meløy	102	2619	36	7	2	6	2	0	0
Gildeskål	129	79	673	14	1	4	2	1	0
Beiarn	74	3	6	377	7	7	0	0	1
Saltdal	114	9	1	6	1850	153	6	1	3
Fauske	640	38	3	6	107	3214	267	3	2
Sørfold	57	4	1	1	14	162	579	2	20
Steigen	65	1	1	6	1	11	1	1015	36
Hamarøy	25	0	0	0	0	3	1	48	680
Sum Q4 2013	25813	2798	765	443	2026	3731	865	1089	762
Sum Q4 2004	22508	2823	775	408	1949	3346	806	1062	702
Endring	3305	-25	-10	35	77	385	59	27	60

Tabell 3: Oversikt over inn- og utpendling til kommunene i Salten. Kilde: SSB

Av dette kan vi se at det eksempelvis er 45 personer som pendler fra Bodø til Meløy, og 171 som pendler fra Bodø til Fauske. Videre ser vi at det er 102 personer som pendler fra Meløy til Bodø. Fra Fauske er det 640 personer som pendler til Bodø.

Nettopendlingen er differansen mellom de som pendler til og fra en kommune. Endringen i nettopendlingen fra utgangen av fjerde kvartal 2004 og til utgangen av fjerde kvartal 2013 er synliggjort i grafen under.

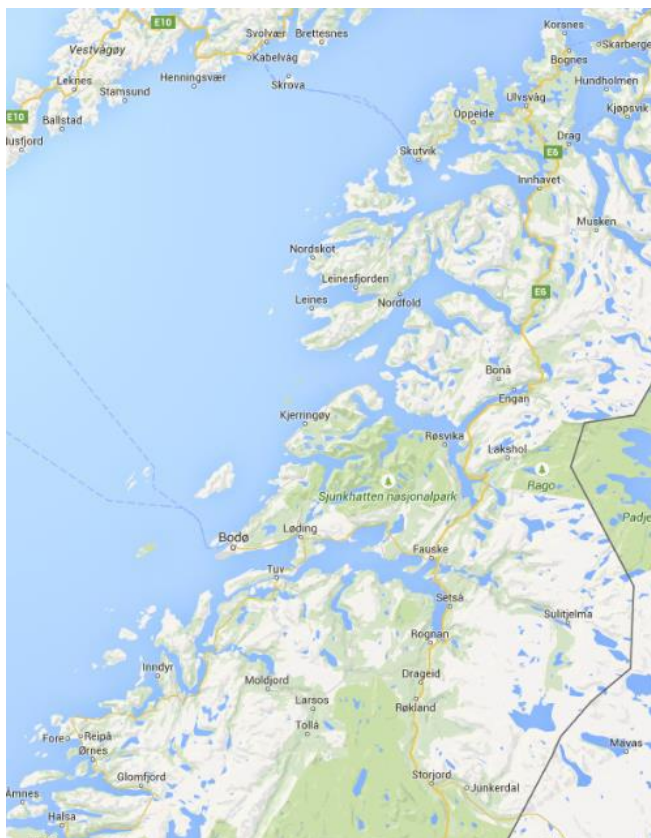

Figur 1: Oversikt over utviklingen i nettopendling fra Q4 2004 til Q4 2013. Kilde SSB

Vi ser av grafen i Figur 1 at det har skjedd en del endringer i pendlermønsteret siden 2004. I 2004 var det bare Bodø som hadde en netto innpendling. Alle de andre kommunene i Salten hadde da flere som pendlet ut, enn inn til kommunen. Ved utgangen av 2013 hadde dette bildet endret seg noe. Hamarøy, Sørfold og Meløy har gått fra å ha en netto utpendling til nå å ha en netto innpendling. Steigen, Saltdal, Beiarn og Gildeskål har fortsatt en netto utpendling, men denne har blitt mindre i perioden. Fauske har opplevd at utpendlingen har økt, mens innpendlingen til Bodø er mindre nå enn det den var i 2004.

2.4. Transportinfrastruktur

Transportinfrastrukturen er viktig med tanke på et områdes muligheter til forflytning innad i regionen, men også når det gjelder forflytning av personer eller varer inn og ut av regionen.

Figur 2: Kart over Salten med transportinfrastruktur.

En av hovedårene som går gjennom Saltenregionen er E6. Veien går gjennom kommunene Hamarøy, Sørfold, Fauske og Saltdal i nord-syd retning. E6 har flere sidearmer som er viktige for transportinfrastrukturen i regionen:

Riksvei 80 som går fra Fauske til Bodø.

Riksvei 77 som følger Junkerdalen over til Sverige. Veien knytter regionen til det svenske stamvegnettet og jernbanenettet i Arvidsjaur.

Fylkesvei 81 som går fra Ulsvåg og til Oppeid.

Fylkesvei 835 som går fra Sagelva og til Leinesfjorden.

Fylkesvei 812 og 813 som binder Beiarn til Saltdal eller Bodø

En annen hovedåre som går gjennom regionen er kystriksvegen (Fylkesvei 17). Denne går gjennom kommunene Bodø, Gildeskål og Meløy og videre til Helgeland. Veien har også en nord-syd retning.

Under har vi innarbeidet en oversikt over veinettet i antall kilometer i Salten, og de endringer som har skjedd siden 2003.

	EUROPA- OG RIKSVEIER	FYLKES- VEI	KOMMUNAL VEI	SAMLET VEILENGDE 2013	SAMLET VEILENGDE 2003	ENDRING
BODØ	37	204	346	587	576	11
MELØY	0	141	109	250	251	-1
GILDESKÅL	0	133	63	196	196	0
BEIARN	0	69	57	126	126	0
SALTDAL	105	57	115	277	278	-1
FAUSKE	46	100	122	268	265	3
SØRFOLD	74	74	66	214	215	-1
STEIGEN	0	183	81	264	264	0
HAMARØY	62	97	52	211	211	0
SUM	324	1058	1011	2393	2382	11

Tabell 4: Oversikt over veinettet i kommunene i Salten. Kilde: KOSTRA

Som tabellen over viser så har det vært en marginal endring i lengden på veinettet i Salten de siste 10 årene. Når vi sammenligner med statistikken fra 2003 har det skjedd en stor omklassifisering av veinettet i regionen. Mye av det som tidligere var definert som Europa- og riksveier ble gjennom regionreformen nedklassifisert til fylkesvei fra 1. januar 2010.

2.5. Datainfrastruktur

Elektronisk samhandling mellom kommunene og innbyggerne (e-forvaltning) er et av satsingsområdene til regjeringen. For å lykkes med denne satsningen er det vesentlig at datainfrastrukturen knyttet til denne formen for kommunikasjon er etablert. Det har gjennom de siste 10 årene skjedd en massiv utbygging av ulike bærere av digital kommunikasjon.

Samferdselsdepartementet gjennomfører en årlig undersøkelse om bredbåndsdekningen i Norge. I den siste undersøkelsen, som ble gjennomført i 2014, viste den at rundt 99,8 % av norske husstander har et tilbud om grunnleggende bredbånd med minst 2 Mbit/s nedstrøms kapasitet.

Rapporten viser også at det har skjedd en kraftig økning i antallet husstander som har tilgang til middels kapasitet, som er definert som over 10 Mbit/s nedstrøms kapasitet.

Det er viktig å påpeke at kapasitetsanalysen i bredbåndundersøkelsen i hovedsak er basert på de hastigheter som tilbyderer kommuniserer at de kan tilby.

I dagens marked finnes det ulike tekniske løsninger som er tatt med i grunnlaget til analysen av bredbånddekningen:

DSL

Dette er tilbud som benytter eksisterende telefonlinjer som kommunikasjonsinfrastruktur, og analysen er basert på Telenors linjekartotek for kobbernettet. Ved bruk av denne informasjonen er det beregnet hvilken kapasitet som kan tilbys til hver husstand. Bredbåndundersøkelsen viser at det er færre forbrukere som benytter denne teknologiske løsningen.

Fiber

Dette tilbudet forutsetter at det er gravd ned fiberoptiske kabler, og det er de siste årene gjennomført en betydelig utbygging av fiberbaserte nett. For landet har denne satsingen medført en økning i deknningen på 5 prosentpoeng, dersom man tar utgangspunkt i 50Mbit/s nedstrøms kapasitet.

Radiobasert bredbånd¹

Den mobile deknningen er basert på leverandørenes dekningskart og om dekningskartet angir en signalstyrke over en gitt terskelverdi. Det er en rekke faktorer som påvirker hvilken hastighet som man som forbruker opplever i et radiobasert bredbåndnett. Dette kan være forhold som avstand til basestasjon og antall samtidige brukere. Usikkerheten i forbindelse med kapasitetsestimaterne for radiobasert bredbånd er derfor høyere enn for kablede nett.

Satellitt

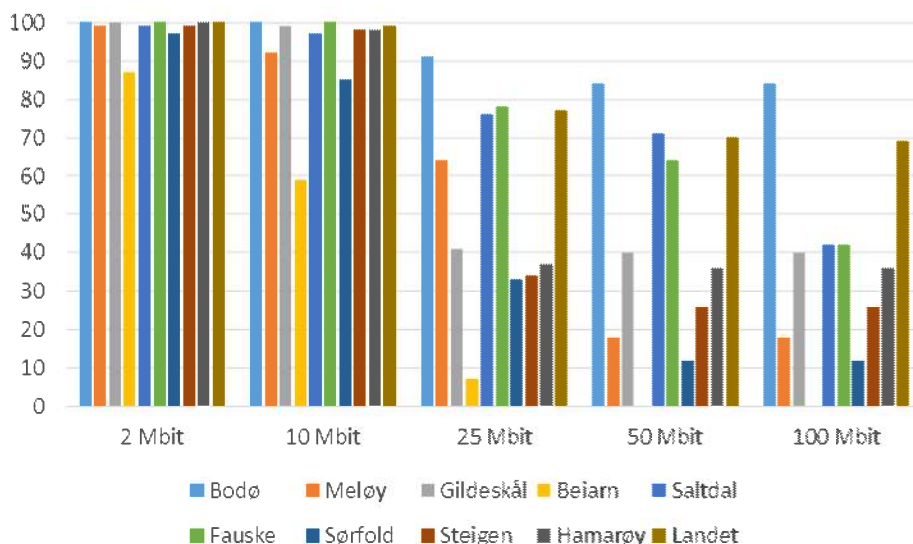
Kommunikasjon ved hjelp av satellitt har for mange som bor i utkantstrøk blitt den beste tekniske løsningen for å få tilgang til bredbånd. Husstander som har satellittdekning kan oppnå en nedstrøms kapasitet på 20 Mbit/s gjennom denne aksessformen. Det finnes fortsatt enkelte områder som ikke kan benytte denne teknologien ettersom husstandene ligger i satellittskygger.

Kabel-TV

Mange husstander som er tilknyttet forskjellige kabel-TV leverandørers nettverk kan bruke dette som kommunikasjonsinfrastruktur og få tilgang på bredbånd gjennom dette.

Status per 2014 i bredbåndsdekningen for kommunene i Salten

Figuren under viser hvor stor andel av husstandene i den enkelte kommune som har tilgang på ulike bredbåndsalternativer. Med unntak av Steigen og Sørfold kommune har alle nesten 100 % dekning, dersom man tar utgangspunkt i mulighet for å få en nedlastningskapasitet på 2 Mbit/s, som i bredbåndsundersøkelsen er definert som grunnleggende bredbånd.

Figur 3: Andel husstander som har tilgang til forskjellig nedlastningskapasitet. Kilde: Bredbåndsundersøkelsen 2014

Om vi ser på den neste kategorien nedlastningskapasitet, 10Mbit/s, fremkommer det at de samme kommunene, med tillegg av Meløy, har lavere dekning enn de øvrige kommune i Salten.

¹ Med radiobasert bredbånd menes alle nett som bruker trådløs aksess hjem til sluttbruker. Dette inkluderer både fast radio og mobilnett.

Sammenligner vi bredbåndsdekningen knyttet til en nedlastningskapasitet på 25, 50 og 100 Mbit/s ser vi at det blir stadig flere kommuner i Salten som har en dekning som ligger under landsgjennomsnittet.

Som for resten av landet har det skjedd en rivende utvikling i bredbåndsdekningen. I tabellen under er utviklingen mellom 2003 og 2014 synliggjort:

<i>Kommune</i>	<i>Dekning 2003 1-2 Mbit/s</i>	<i>Dekning 2014 2 Mbit/s</i>	<i>Dekning 2014 10 Mbit/s</i>
<i>Bodø</i>	80-100 %	100 %	100 %
<i>Meløy</i>	0 %	99 %	92 %
<i>Gildeskål</i>	0 %	100 %	99 %
<i>Beiarn</i>	0 %	87 %	59 %
<i>Saltdal</i>	0 %	99 %	97 %
<i>Fauske</i>	60-79 %	100 %	100 %
<i>Sørfold</i>	0 %	97 %	85 %
<i>Steigen</i>	0 %	99 %	98 %
<i>Hamarøy</i>	0 %	100 %	98 %

Tabell 5: Utviklingen i andel husstander med bredbåndsdekning 2003-2014. Kilde: Bredbåndsundersøkelsen 2003 og 2014

Som det fremgår av tabellen over har det vært en vesentlig utvikling i bredbåndsdekningen i kommunene i Salten. Denne utviklingen er også i tråd med avtalen som kommunene i Salten inngikk med en leverandør om etablering av en bedre bredbåndsdekning.

I ekspertutvalgets rapport er det påpekt at et godt utbygd bredbåndinfrastruktur vil bidra til å redusere behovet for lokal tilstedeværelse knyttet til enkelte kjerneoppgaver i kommunene. Dette medfører, etter ekspertutvalgets mening, at forutsetningene for å etablere store kommuner også i spredtbygde områder er annerledes enn tidligere.

Saltenkom.no er et eksempel på en slik fremtidsrettet tjeneste, der Fauske, Sørfold, Saltdal, Steigen og Hamarøy har gått sammen om å gi innbyggerne god informasjon om ulike typer av byggesøknader og hvordan disse kan sendes inn via ByggSøk - som er en tjeneste som leveres gjennom Direktoratet for byggkvalitet.

Mange kommuner arbeider med å øke innbyggernes mulighet til å kommunisere digitalt med kommunen. Dette være seg søknader om barnehageplass, skolefritidsordningen, skjenkebevilling eller andre søknader. Gjennom en god integrasjon mot kommunenes sak-/arkivsystem vil dette også bidra til å forenkle kommunenes registreringsarbeid. Stockholm og København er to kommuner som i mange år har satsset på denne utviklingen, og har i dag mellom 50 og 70 heldigitale tjenester for innbyggerne.

2.6. Investeringer i transportinfrastruktur

Investeringer i konkrete prosjekter er gjennomgått i forbindelse med *kunnskapsinnhenting utviklingsprogram for byregioner Bodø og Salten* (Sjurelv og Kufaa, september 2014), og omtales av den grunn ikke utfyllende i dette dokumentet.

Gjennomgangen til Sjurelv og Kufaa viser at det er mange prosjekter i regionen som er pågående/under planlegging/på utredningsstadiet. Flere av disse vil bidra til å korte ned reisetiden mellom kommunesentrene i regionen. I den sammenheng nevnes særskilt:

- Ny innfartsvei til Bodø som en del av Bypakke Bodø
- Utbedring/tunellsikring av E6 - Fauske - Mørsvikbotn
- Utbedring av E6 - Mørsvikbotn - Ballangen
- Utbedring av Rv 77 Tjernfjellet
- Bygging av stasjon ved Tverlandet ferdigstilles i juli 2015
- Forlengelse av krysningssporet ved Oteråga
- Fast veiforbindelse mellom Bodø og Steigen
- Etablering av ny forbindelse til Beiarn som skal sikre stabil forbindelse med omverden vinterstid og kortere reisetid til Bodø gjennom hele året.

2.7. Oppsummering: Vil endringene i kommunikasjon og infrastruktur påvirke mulighetene til å endre kommunestrukturen?

Som det fremkommer av beskrivelsen over har det skjedd en utvikling som trekker kommunene i Salten tettere sammen, og med de planlagte prosjektene knyttet til samferdsel vil denne utviklingen fortsette. Regionen har også fått en kraftig forbedring i bredbåndsdekningen. Uansett er det et faktum at det er langt, og at det tar lang tid å forflytte seg mellom kommunesentrene i regionen.

Forbedringene innenfor kommunikasjon og infrastruktur vil trolig ikke alene være tilstrekkelig for at man kan definere Salten som et naturlig utviklingsområde, men dette bør også sees i sammenheng med mulighetene for fremtid organisering av kommunene ut fra ulike alternativer.

3. Næringsutvikling

I delrapport A utredet vi dagens status vedrørende nærings-, sysselsetting og pendlingsutvikling for de ulike kommunene. I dette kapitlet vil vi gjennomføre både kvantitative og kvalitative analyser av hvor attraktive de ulike kommunene er vedrørende viktige variabler innenfor næringsutvikling.

3.1. Resultater fra NHOs NæringsNM

Det finnes en rekke nasjonale sammenligninger av norske kommuner med tanke på hvor attraktive de er sammenlignet med andre kommuner i landet når det gjelder næringsutvikling. I dette delkapitlet vil vi særlig se på rangeringen som er gjennomført av NHO.

NHOs NæringsNM måler og sammenligner næringsutviklingen i alle landets kommuner. Denne rangeringen er basert på bedriftenes vekst og lønnsomhet, nyetableringer samt næringslivets størrelse. Rangeringen gir et uttrykk for hvordan næringslivet i de ulike kommunene gjør det målt etter næringslivets egne tall. I rangeringen har man tatt høyde for hovedkontorproblematikken som det ofte blir satt spørsmålsteget ved. I oversikten som er presentert under er virksomheter med foretak i flere kommuner splittet opp slik at arbeidsplassene er korrekt plassert for alle landets kommuner.

Helt overordnet, om vi ser på de ulike regionene som helhet, kommer region Salten relativt sett lavt ut blant alle landets regioner. Salten gjør det derimot bedre sammenlignet med andre regioner i landsdelen. Vi ser at regionen skårer best på variabelen lønnsomhet, og dårligst på variabelen som måler veksten i regionen. Den sistnevnte variabelen inkluderer ulike mål for vekst i omsetningen blant firmaer som er registrert i regionen.

Rangering	Region	Kommuner	Nyetablering	Lønnsomhet	Vekst	Størrelse	NM siste 10 år
59	Salten	Bodø, Fauske, Beiarn, Hamarøy, Saltdal, Steigen, Meløy, Gildeskål, Beiarn	46	44	65	46	43
69	Ofoten	Tysfjord, Tjeldsund, Ballangen, Narvik,	25	60	76	65	61
76	Lofoten	Røst, Flakstad, Vestvågøy, Vågan, Værøy,	70	78	70	26	67

Tabell 6: Rangering av landets region, Kilde www.nho.no

Om vi deretter ser på fordelingen mellom kommunene i regionen ser vi at de største kommunene kommer best ut i rangeringen. Både Bodø og Saltdal er blant de 50 % beste kommunene i landet.

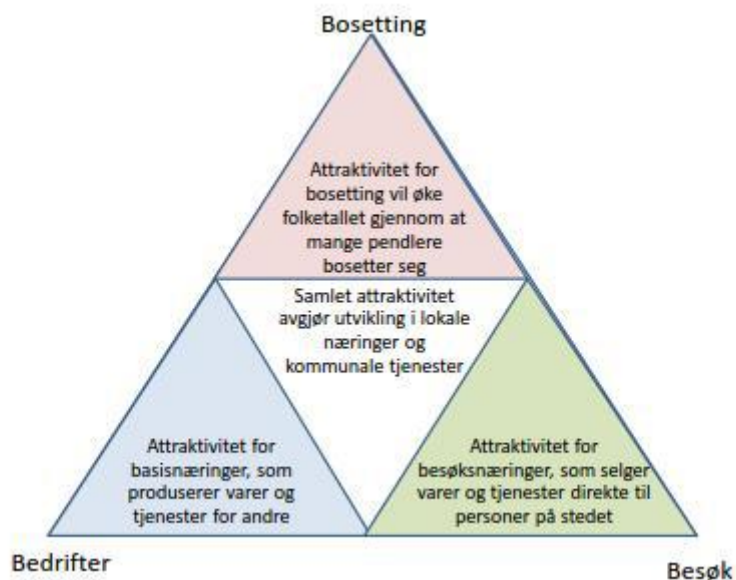
Kommuner	Rangering i landet
Bodø	191
Saltdal	213
Fauske	225
Hamarøy	230
Sørfold	298
Steigen	314
Meløy	327
Gildeskål	345
Beiarn	393

Tabell 7:

Nederst på rangeringen for Salten finner vi flere av de minste kommunene i region. Disse kommunene har vi sett har store utfordringer. Kommuner som Beiarn, Stegen og Meløy er ikke del av noen naturlige Bo- og arbeidsmarkedsregioner og er alle svært avhengig av offentlig sektor.

3.2. Attraktivitetsanalyser

Attraktivitetspyramiden er en modell for å forstå steders utvikling, vekst eller nedgang utviklet av Telemarksforsking. Ideen bak attraktivitetspyramiden er at steder utvikler seg i henhold til deres attraktivitet lang tre dimensjoner: Besøk, bosetting og bedrifter.

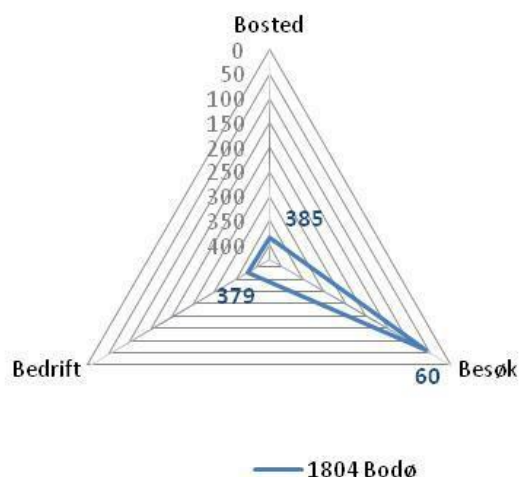

Figur 4: Attraktivitetspyramiden. Kilde: Telemarksforsking

Steder kan være attraktive for bedrifter og kan trekke til seg næringsliv som produserer varer og tjenester som selges ut av regionen. Dette generer arbeidsplasser som bidrar til bosetting og arbeidsplasser i lokal tjenesteyting. Steder som er attraktive for besøk vil få høy aktivitet i det næringslivet som selger varer og tjenester direkte til personlige kunder. Dette er både tradisjonell turisme som hotell og restaurant, aktiviteter, underholdning og kultur og detaljhandel. Steder som er attraktive å bo i, vil ha flere innbyggere enn det er arbeidsplassgrunnlag for. Dermed vil det være mange som bor på stedet og pendler ut.

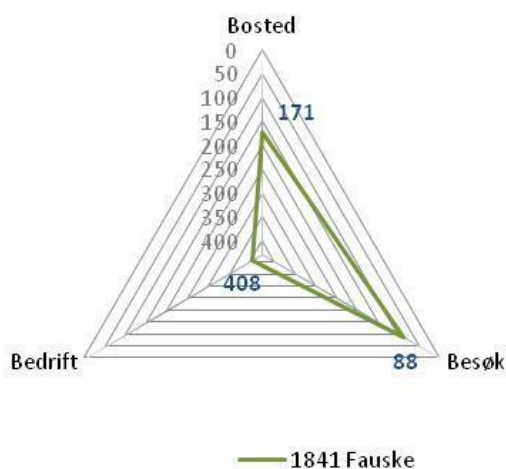
Det er mulig å se på hvordan den relative størrelsen til besøksnæringer, basisnæringer og pendling varierer mellom kommuner. Dette kan settes sammen for å se hvordan de ulike stedene skiller seg fra hverandre og hvor de har sine styrker. Vi kaller dette stedets profil. Profilen viser hvordan bosettingen i kommunen i dag er basert på besøksnæringer, basisnæringer eller pendling. Profilen er basert på hvordan sysselsettingen er fordelt. I profilen vil derfor ingen kommuner få en høy rangering på alle de tre dimensjonene. Kommunene er rangert blant alle landets kommuner.

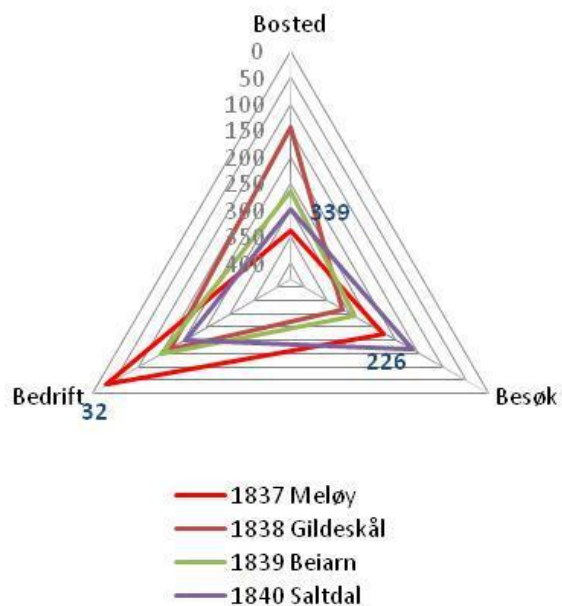
Figur 5: Profil til Bodø 2009. Kilde: Telemarksforsking

Bodø er hovedsakelig en besøkskommune med lokale næringer. Bodø er rangert som nummer 60 av 430 kommuner langs besøksaksen. Bodø er rangert lavt på bedrift som henger sammen med at en stor andel av sysselsettingen er knyttet til offentlig sektor (40%), og at man ikke har sterke basisnæringer. Bodø er videre rangert lavt på bosted som følge av stor innpendling til kommunen.

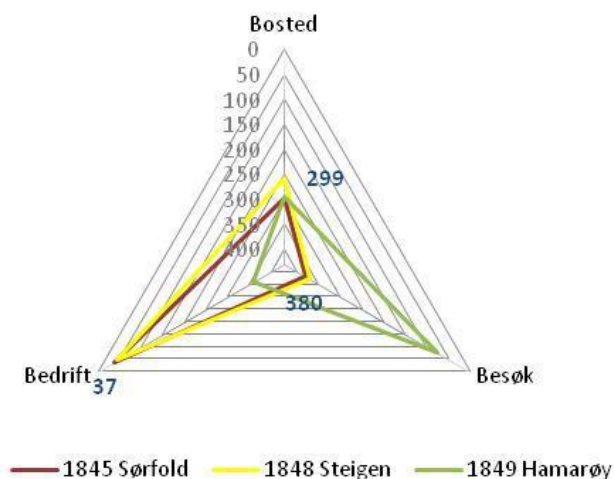
Figur 6: Profil til Fauske 2009. Kilde: Telemarksforsking

Fauske er, som Bodø, rangert sterkest på besøk med stabile lokale næringer. Fauske er rangert som nummer 88 av 430 kommuner langs besøksaksen. Fauske er også rangert lavt på bedrift, noe som henger sammen med at en stor andel av sysselsettingen er knyttet til offentlig sektor (38%), og at man ikke har sterke basisnæringer. Fauske er videre rangert høyere på bosted som følge av at man har en stor utpendling fra kommunen, noe som viser at det er attraktivt å bo i Fauske.

Figur 7: Profil til Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal 2009. Kilde: Telemarksforsking

Vi ser av figuren at Meløy er rangert høy på bedrift som følge av andel næringsliv i bedrift med et marked utenfor kommunen/regionen. Gildeskål er rangert høyest på bosted knyttet opp mot utpendling mot andre kommuner. Beiarn og Saltdal har ingen sterke attraktiviteter.

Figur 8: Profil til Sørfold, Steigen, Hamarøy 2009. Kilde: Telemarksforsking

Vi ser av figuren at Sørfold og Steigen er rangert høy på bedrift som følge av andel næringsliv i bedrift med et marked utenfor kommunen/regionen. Hamarøy er rangert høyest på besøksnæringer

3.3. Oppsummering: Vurdering av Saltenkommunenes muligheter for næringsutvikling knyttet til nye kommunestruktur

Som vi har sett i dette kapittelet har flere av kommunene store utfordringer knyttet til næringsutvikling. Vi så også i delrapport A at regionen som en helhet er svært avhengig av offentlig sektor. I et kommunesammenslåingsperspektiv vil større kommuner kunne ha muligheten til å utfylle hverandre, og dermed gjøre nye storkommuner mindre sårbare for blant annet konjunkturoendringer innenfor enkelte sektorer. Salten samlet har således en bedre profil sammenlignet med hver kommune alene. I tillegg er det viktig å påpeke at typiske bosettingskommuner som eksempelvis Gildeskål og til dels Fauske, hvor en stor del av befolkningen pendler inn til Bodø er svært avhengig av utviklingen i Bodø kommune. Om disse kommunene hadde gått sammen ville innbyggerne i Gildeskål og Fauske ha en større innflytelse på næringsutviklingsarbeidet i den nye storkommunen.

I et framtidsrettet perspektiv vil større kommuner ha mer ressurser til å tilrettelegge samt bistå det lokale næringsliv. Tall fra KOSTRA viser at de to største kommunene i regionen, Bodø og Fauske står for nær 50 % av de totale brutto driftsutgiftene på tilrettelegging for næringslivet. Disse kommunene er også de eneste kommunene som har ressurser å bruke på ansettelse av personell til dette området.

Ser vi dette området i sammenheng med den forventede demografiske utviklingen blir en god og målrettet næringslivsutvikling enda viktigere i årene som kommer. Regionen vil ha store utfordringer knyttet til en stadig eldre befolkning, samt et forventet nedadgående befolkningsgrunnlag som følge av sentralisering. Ved å etablere større kommuner vil man i regionen samlet sett ha større mulighet til å avsette ressurser til å arbeide målrettet med næringsutvikling i regionen. Dette kan videre gi synergieffekter som kan komme hele regionen til gode. Større kommuner vil også kunne være bedre rustet til å sikre at teknisk infrastruktur dekker behovene i regionen ved at man samlet står sterkere i Nordland fylkeskommune.

4. Frivilligheten

4.1. Frivillighetens rolle i dagens og fremtidens kommune-Norge

Frivillighetens rolle i kommunal tjenesteproduksjon vil ifølge flere rapporter være sentral for å løse kommunenes utfordringer i fremtiden. Dette temaet er således svært relevant i et kommunesammenslåingsøyemed ettersom intensjonen bak reformen er å skape mer robuste kommuner som er i bedre stand til å håndtere de oppgavene de har i dag og de oppgavene kommunene eventuelt vil få tillagt i fremtiden.

På bakgrunn av Stortingsmeldingen fra 2006-2007 *Frivillighet for alle* trekkes det frem fire hovedstrategier for arbeidet med frivillig sektor:

- Bedre rammebetingelser for frivillig sektor
- Mer til lokale aktiviteter og lavterskelaktivitet
- Styrke inkludering og integrering
- Styrket kunnskap og forskning om frivillig sektor

Nyere forskning på området fremhever særlig pleie- og omsorg som et område hvor frivilligheten vil spille en betydningsfull rolle i fremtiden. I det neste avsnittet har vi oppsummert nyere rapporter og forskning som tar for seg samspillet mellom frivillig sektor og kommune-Norge.

Schanche og Stokland (2014) gjennomførte en spørreundersøkelse til kommunene samt telefonintervjuer med informanter fra et utvalg kommuner. Studien fant at "ildsjeler" blant ansatte i og utenfor kommunen er det som i størst grad er med på å utløse aktivitet. Rapporten anbefalte på bakgrunn av funnene at kommunene bør legge til rette for at "ildsjeler" kan utføre oppgaver som bidrar til å utløse frivillig aktivitet

Andre studier har også påpekt at samarbeid med frivillig sektor er svært personavhengig. Man er således avhengig av engasjerte personer på begge sider. Fra kommunens ståsted er det derfor viktig at man legger til rette for samarbeid og at kommunen videre koordinerer dette.

Sobjør, Ljunggren og Hestvik Kleiven (2014, s. 44) skriver følgende om samarbeidet mellom frivilligheten og kommune-Norge: «Det kan derfor være en fordel at kommunen koordinerer det frivillige arbeidet på pleie- og omsorgsfeltet... Å ha en koordinatorfunksjon kan oppleves som positivt... En god organisering kan ivareta fleksibiliteten for de frivillige og bidra til å unngå at rollene mellom frivillige og profesjonelle blir blandet... Ettersom de frivillige er amatører som innehar en annen kunnskap enn de profesjonelle, må kommunenes forventninger til et samarbeid ta hensyn til dette».

I en rapport som nylig ble publisert av Røde-Kors legger man spesielt vekt på nødvendigheten av helhetlig beredskap for å møte fremtiden utfordringer. Fremtidens utfordringer er tett knyttet sammen med de påviste klimaforandringene, og forskningsrapporter viser at det etter stor sannsynlighet vil føre til økt ekstremvær i form av nedbør, ras, flom og stormfrekvens. I tillegg kan høyere temperaturer gi økt risiko for skogbrann.

Rapporten påpeker at dette er et felles ansvar som vil være avhengig av et godt lokalt samarbeid mellom nødetatene, kommunene og frivillige beredskapsorganisasjoner. Rapporten undersøkte samspillet mellom kommunene og frivillige beredskapsorganisasjoner og funnene i rapporten er alarmerende. Rapporten finner at det er svært dårlig samspill mellom kommunene og frivilligheten.

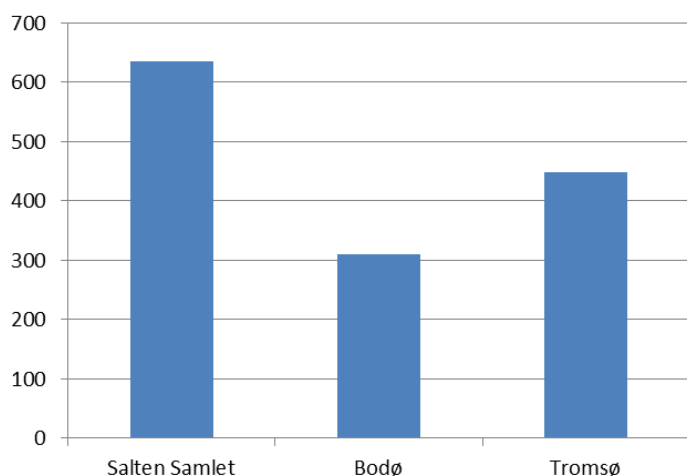
En av de store utfordringene for kommunene i årene fremover vil blant annet være den forventede eldrebølgen. Flere forskere og kommentatorer har påpekt at offentlig sektor ikke klarer dette alene. Som et alternativ til stadig høyere skatter diskuteres alternative modeller. I Storbritannia ble «Big Society» tankegangen lansert på starten av 2000-tallet hvor tanken er å trekke inn frivillig

sektor, familie, og andre aktører for at velferdsstaten skal kunne løse utfordringene de står ovenfor. I Norge konkluderte Hagen-utvalget i 2011 med at «En framtidsrettet omsorgspolitik forutsetter en bred samfunnsmessig tilnærming til framtidens brukergrupper».

I resten av dette kapitlet vil vi redegjøre for frivillighetens status i de ulike kommunene. Deretter vil vi gjøre en vurdering av hvorvidt frivillighetens rolle og samspill med kommunene kan bedre ivaretas i en ny kommunestruktur i Salten region.

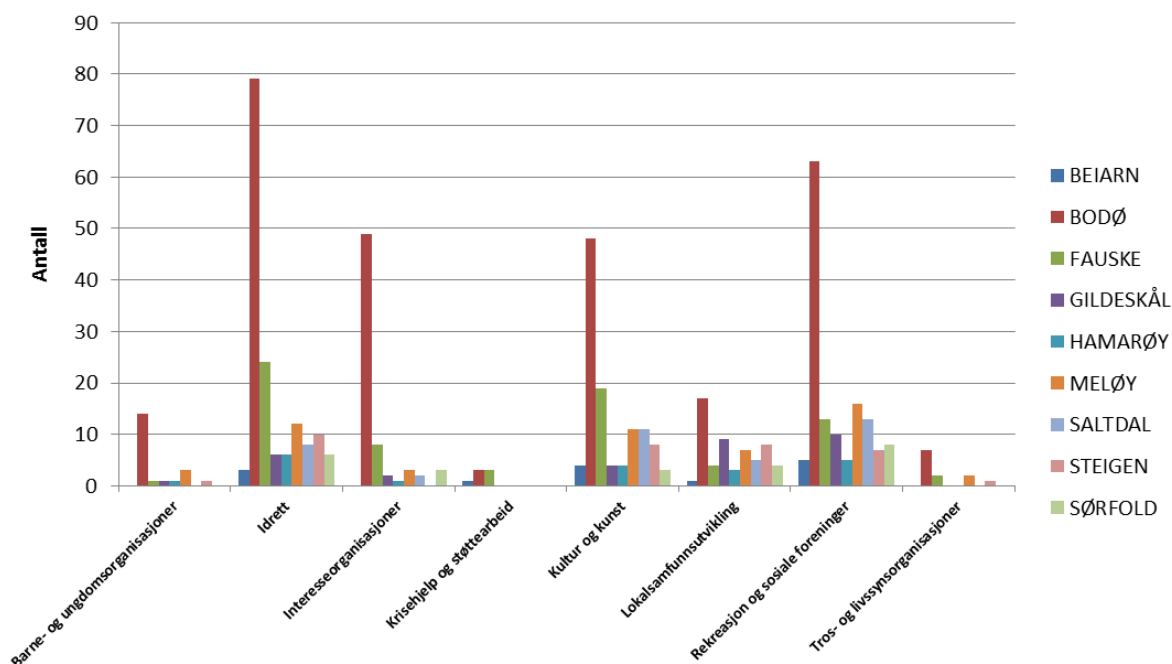
4.2. Oversiktsbilde over aktivitetsnivå

I Salten finnes det i dag over 600 registrerte frivillige lag og foreninger i frivillighetsregisteret. Vi vet imidlertid at mange lag og foreninger nødvendigvis ikke er registrert der. Dette betyr at de tallene som er presentert i figuren under ikke gir en fullstendig oversikt. Om vi ser på fordelingen i Salten opp mot andre naboregioner som eksempelvis Tromsø ser vi at det er flere registrerte lag og foreninger i Salten samlet.

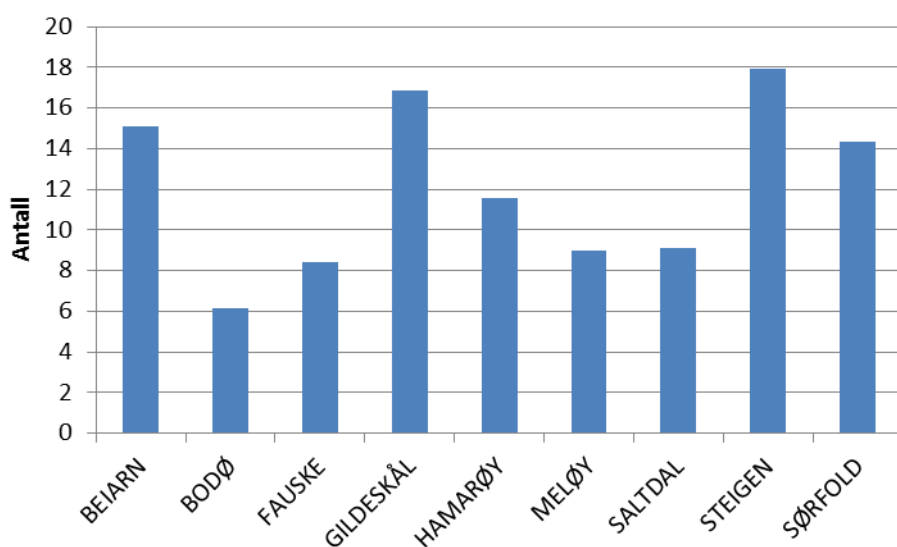
Figur 9: Oversikt over registrerte lag og foreninger, Kilde Enhetsregisteret

Ser vi deretter på en sektorfordeling i Salten ser vi at frivillige idrettslag og foreninger er mest fremtredende. I tillegg ser vi at det finnes en rekke foreninger innenfor rekreasjon, kultur og kunst, barne- og ungdomsforeninger, samt interesseorganisasjoner. For alle disse gruppene utgjør foreningene som er registrert i Bodø rundt halvparten av alle lag og foreninger som er registrert i Salten. Årsaken til dette finner vi blant annet i det faktum at Bodø utgjør 62 % av befolkningen i Salten.

Figur 10: Antall lag og foreninger sektorfordelt, Kilde Enhetsregisteret

Om vi derimot korrigerer for innbyggertall ser bildet annerledes ut. Vi ser at noen av de minste kommunene som Gildeskål, Beiarn og Steigen har flest registrerte lag og foreninger per 1000 innbygger.

Figur 11: Antall frivillige lag og foreninger per 1000 innbygger, Kilde KOSTRA

Figurene over viser oss at frivillig sektor gjennom ulike lag og foreninger er svært utbredt i Salten kommunene. Antall lag og foreninger forteller derimot ingenting om hvordan disse foreningene arbeider i lokalsamfunnene. De sier heller ingenting om hvordan samarbeidet mellom kommunen og frivillig sektor foregår.

En studie fra 2009 (Blix 2009) viser hvordan frivillige organisasjoner kan bidra i kommunal tjenesteproduksjon. Studien ser på Mørkved sykehjem i Bodø kommune som har inngått avtale med ulike frivillige organisasjoner. Røde Kors bidrar med sine pasientvenner som har ansvar for kiosktjeneste og besøkstjeneste, mens Norske Kvinners Sanitetsforening er med på å arrangere

gudstjeneste for beboerne. I tillegg er det inngått avtale med tre privatpersoner som bidrar med ulike miljøtiltak som sang, høytlesning og hjelp til andre miljøaktiviteter som for eksempel baking sammen med beboerne. Dette er ett eksempel på hvordan frivilligheten kan bistå kommunen innenfor et spesifikt tjenestoområde.

For at frivillig sektor skal kunne bidra slik det er beskrevet ovenfor er det sentralt at frivillige organisasjoner har god kontakt inn mot kommunene. I den forbindelse har det blitt etablert frivillighetssentraler i svært mange av landets kommuner.

En frivillighetssentral/nærmiljøsentral er en lokalt forankret møteplass, åpent for alle som vil delta innen frivillig virksomhet. Sentralen skal være et kraftsenter og kontaktpunkt for mennesker, foreninger/lag og det offentlige i lokalmiljøet. I motsetning til de tradisjonelle humanitære frivillige organisasjonene opererer frivillighetssentralene ikke med medlemskap, men har inntekter fra stat og kommune.

Kommune	Frivilligsentral
Bodø	Ja
Meløy	Ja
Fauske	Ja
Gildeskål	Nei
Saltdal	Ja
Sørfold	Nei
Beiarn	Ja
Steigen	Ja
Hamarøy	Ja

Tabell 8: Oversikt over frivillighetssentraler i Salten kommunene. Kilde: Frivillighet Norge

Per dags dato finnes det frivillighetssentraler i alle Saltenkommunene med unntak av Gildeskål og Sørfold. Ettersom flere forskningsrapporter har påpekt at det finnes utfordringer vedrørende samarbeidet mellom frivilligheten og kommunene vil vi nå se mer inngående på spesifikke planer, strategier og dokumenter fra regionen som berører dette temaet.

4.3. Utdrag fra planer og strategier

I forbindelse med arbeidet med frivillighetsplanen, som ble utarbeidet for Nordland fylkeskommune for perioden 2014 til 2018, ble det laget et spørreskjema som ble sendt ut til frivillig sektor. Fra spørreundersøkelsen kom det fram at flere frivillige organisasjoner mente blant annet at for mye byråkrati gjorde arbeidet deres utfordrende. Det har i tillegg vært påpekt at frivillig sektor mangler en enkel måte å kommunisere med kommunene på. Herunder har det vært etterspurt eksempelvis en kontaktperson eller en organisering av kontaktpunkter som gjør det enklere for frivilligheten å forholde seg til kommunene.

Selv om denne undersøkelsen var rettet mot hele Nordland vil vi anta at mange av disse utfordringene som ble påpekt også er gjeldende for kommunene i Salten regionen. For å se hvorvidt

de ulike kommunene har gjort spesifikke tiltak for å fremme en enklere kontakt mellom frivillige organisasjoner og kommunen har vi gjennomført dokumentstudier basert på samfunnsdelen i de ulike kommuneplanene. I tillegg har vi vektlagt planer knyttet direkte opp mot frivillig sektor.

Beiarn kommune

I kommuneplanens samfunnsdel for 2014-2024 påpekes det at frivillig sektor har en viktig rolle å spille i arbeidet med å skape et mangfoldig kulturtilbud. For å oppnå dette har kommunen vedtatt følgende strategier:

- Kommunen skal ha et bevisst og aktivt samarbeid med lag og foreninger.
- Samordning av lag og foreninger kan være positivt for å sikre viktige trivsels- og velferdstilbud.

Bodø kommune

Bodø kommunene lanserte i 2015 en frivillighetsplan for perioden frem til 2018 og bygger således på kommuneplanenes samfunnsdel. Formålet med denne planen er å utvikle og forsterke samhandlingen mellom kommunen og frivilligheten. Denne planen inneholder en handlingsplan hvor følgende tiltak står sentrale:

- Bodø kommune skal vurdere å utvikle egen frivillighetsportal.
- Bodø kommune skal vurdere om kontaktpunkter med frivillig sektor bør endres i forbindelse med utviklingen av frivillighetsportalen. Likeledes må driften av denne portalen avklares.
- Bodø kommune skal jobbe med å øke synligheten av kommunens tjenester som frivilligheten kan benytte seg av.
- Bodø kommune skal stille til disposisjon kommunale lokaler/arealer etter avtale. Forvaltningen må avklares med eiendomsforetaket.
- Bodø kommune skal legge til rette for at det kan arrangeres felles messetorg for næringsliv, frivillig sektor og Bodø kommune, som arrangeres 1 gang pr. år
- Bodø kommune skal stimulere til, og legge til rette for, at det kan gjennomføres store arrangementer i Bodø og Salten.
- Bodø kommune skal samhandle med eksterne arrangører

Fauske kommune

I kommuneplanenes samfunnsdel for perioden frem til 2025 er en av hovedstrategiene spesifikt knyttet opp mot frivillig sektor. Her påpekes det at «frivillig sektor skal kunne utvikle seg innenfor de rammer og muligheter som er i Fauskesamfunnet». Under denne spesifikke strategien har de konkretisert følgende mål for handlinger i perioden:

- Videreutvikle samhandling og dialog mellom offentlig og frivillig sektor for å sikre bredde og variasjon i tilbud samt felles måloppnåelse
- Sikre gode og egnede anlegg/lokaliteter med fokus på bredde og "bruk-for-alle"
- Legge til rette for økt samarbeid mellom de ulike lag/foreninger for å utnytte en samlet kompetanse og kapasitet
- Markedsføre kommunens bredde i forbindelse med større arrangement
- Fauske kommune profilerer de gode verdier gjennom lag og foreninger
- Utvikle felles kompetansetiltak for å bedre rekrutteringen for ledere og styremedlemmer innen frivillig sektor

Gildeskål kommune

For Gildeskål kommune har man inkludert flere strategier knyttet til arbeidet med å inkludere og involvere frivillig sektor i kommuneplanens samfunnsdel. Innenfor målet om at fritidsbeboerne er aktive i kommunens utviklingsarbeid spesifiseres følgende strategi:

- Utvikle felles kompetansetiltak for å bedre rekrutteringen for ledere og styremedlemmer innen frivillig sektor

I tillegg inneholder samfunnsdelen følgende strategier som omfatter frivillig sektor:

- Stimulere til aktive lag og frivillige organisasjoner. Stimulere dugnadsånden i Gildeskål.
- Støtte opp om frivillig arbeid i kommunen (rettet mot kultur og fritidsarbeid)

Hamarøy

I kommuneplanens samfunnsdel er det spesifisert at *Strategisk team* innenfor folkehelsesektoren skal *koordinere og avklare tiltak mellom enhetene og ut mot samfunnet og frivillig sektor*. Det er ellers ikke spesifisert noen konkrete mål for hvordan man skal involvere og samarbeide med frivillig sektor.

Meløy

I kommuneplanenes samfunnsdel er det spesifisert to strategier som omhandler lokale frivillige foreninger:

- Kommunen skal i samarbeid med regionale myndigheter, lokale foreninger og ressurspersoner registrere og systematisere kunnskap innenfor viktige tema som grunnlag for en bedre arealforvaltning.
- Kommunen skal utvikle samarbeidsløsninger med private aktører, bruker- og pårørendeorganisasjoner og frivillige organisasjoner når det gjelder planlegging og gjennomføring av tiltak i helse- og omsorgsarbeidet.

Saltdal

Gjennom vårt søk på kommunens nettsider fant vi kommuneplanen for 2003 til 2013. Her er følgende relevante strategier spesifisert:

- Styrking av frivillige lag og organisasjoner (ungdomsarbeid) ved hjelp av tilskudd, veiledning og informasjon.

Etttersom vi ikke var i stand til å finne den nyeste kommuneplanen for perioden fra 2013 og utover har vi også inkludert kommuneplanen for fysisk aktivitet og naturopplevelse. I denne planen har man poengtert viktigheten av å involvere frivillig sektor. Herunder spesifiseres blant annet følgende mål og strategier:

- Økt samhandling mellom helsebaserte tjenester, andre sektorer og frivillig sektor for gjennom felles innsats å bidra til økt tilgjengelighet, trivsel og deltakelse i aktiviteter som fremmer god helse, trivsel og tilhørighet.
- Fortsette det gode samarbeid med frivillige lag og foreninger, kommunen kan bidra med tilrettelegging som for eksempel fortsatt gratis bruk av kommunale anlegg for barn og unge.
- Arbeide for å øke den økonomiske støtten til frivillige lag og foreninger.

Steigen

I Steigen kommunes kommuneplan vektlegges samarbeidet med frivilligheten innenfor en rekke innsatsområder. Under har vi samlet alle strategier som inkluderer samhandling med frivillig sektor.

- Arbeide i nært samarbeid med Salten Museum og frivillige lag og foreninger for å ivareta og videreutvikle Steigen Bygdetun, Batterie Dietl og museumshage- anleggene på bygdetunet og Steigen prestegård.
- Styrke det frivillige arbeid som utføres i organisasjoner og lag
- Opprette frivillighetsentral
- Bidra aktivt til å øke samarbeidet mellom kommunen og de frivillige organisasjonene.

Sørfold kommune

Sørfold kommune har ikke utarbeidet en samfunnsdel til kommuneplanen.

4.4. Oppsummering: Vil en endret kommunestruktur kunne bedre samhandlingen med frivillig sektor?

I en rapport nylig publisert av Røde Kors vedrørende samhandlingen mellom frivillig sektor og kommunene konkluderes det med at mellomstore og store kommuner har den mest formaliserte organiseringen med frivillig sektor. Det påpekes i en annen rapport fra Trønderlagsforskning (2012) at det i små kommuner kan være flere hindringer for å få til samarbeid fordi enkeltpersonene kan være overbelastet med oppgaver (både frivillige og kommunalt ansatte), samt at gjennomføringen er personavhengig. I denne rapporten påpekes det også at det er viktig å ha nok ressurser i kommunen for å få til et vellykket samarbeid med frivillig sektor, saksbehandlere er ofte presset på tid.

I Salten region ser vi at det er registrert svært mange ulike frivillige organisasjoner og lag. Alle kommunene i regionen, med unntak av Sørfold, har også spesifisert konkrete strategier knyttet til samarbeid med frivillige organisasjoner.

Vi vurderer det allikevel dit hen at de største kommunene som Bodø og Fauske har de mest omfattende og ikke minst detaljerte strategiene for hvordan man skulle kunne nyttiggjøre seg av samarbeidet med frivillig sektor. Bodø er den eneste kommunen som har en egen frivillighetsplan for å oppnå en enda bedre samhandling med denne sektoren. Dette bekrefter således funn i andre rapporter som påpeker viktigheten av tilstrekkelige kommunale ressurser for å kunne få til ett vellykket samarbeid.

Nye større kommuner i Salten ville således kunne være bedre rustet til å få organisert et godt samarbeid med frivillig sektor. Slik sett vil en kommunereform kunne indirekte bidra til å styrke samhandlingen mellom kommunene og frivillig sektor i Salten.

Utredningsnotat D

Salten regionråd

Oslo, 17. juni 2015

INNHALDSFORTEGNELSE

1. Innledning	3
1.1. Mandat og metodisk tilnærming	3
2. Kommunen som demokratisk arena	4
2.1. Dagens politiske landskap i Saltenregionen	4
2.2. Analyse: Lokalpolitisk deltagelse	6
2.3. Analyse av valgdeltagelse	7
2.4. Lokalpolitisk deltagelse mellom valg	9
2.5. Lokal politisk styring	11
2.6. Oppsummering	12
3. Hvordan ivareta lokademokratiske arenaer?	14
3.1. Formannskaps- og parlamentarisk modell	15
3.2. Nærdemokratiske modeller	17
3.3. Erfaringer fra lokalutvalg i Bodø	18
3.4. Oppsummering	19

1. Innledning

1.1. Mandat og metodisk tilnærming

Dette dokumentet er den siste delutredningen i en serie på fire. Det er definert et sett med tema for den enkelte delutredning, og i denne delutredningen er formålet å belyse kommunenes rolle som lokaldemokratisk arena. Følgende tema er sentrale i denne utredningen:

- En bred forståelse av demokratibegrepet
- Dagens situasjon vedørende det representative lokaldemokrati
- Konkrete alternativer til desentralisert politisk beslutningsmyndighet

I denne delutredningen vil vi først og fremst redegjøre for dagens status vedrørende de ovennevnte problemstillingene. Demokratiutredningen skal vurdere både representasjonsutfordringer og det demokratiske handlingsrommet ved nye strukturalternativer. Utredningen skal vurdere konkrete modeller/alternativer for organisering av lokaldemokratiet i en ny kommunestruktur.

Det vil i denne delrapporten ikke defineres konkrete alternativer til ny kommunestruktur i Salten. Dette vil først presenteres i den endelige prosjektutredningen.

Vi har benyttet oss av et kvalitativt studiedesign med innslag av kvantitative analyser. Dette innebærer at kommunene i Salten i all hovedsak vil bli analysert ved hjelp av ulike data hvor vi kombinerer bruk av tall og tekstforståelse.

I tillegg er det i denne delrapporten tatt med analyser fra en spørreundersøkelse som BDO har gjennomført i Danmark i 2015. I denne undersøkelsen spurte vi danske rådmenn om de opplevde at den nylig gjennomførte kommunereformen hadde hatt noen effekt innenfor definerte områder. Spørreundersøkelsen ble sendt til rådmennene i samtlige 98 kommuner i Danmark. 47 danske rådmenn besvarte undersøkelsen, noe som medfører at feilmarginen i analysene ligger på rundt 10 % om man operer med et konfidensnivå på 95 prosent.

Alt i alt mener vi at disse ulike metodene gjør at vi kan beskrive og analysere komplekse fenomener som vanskelig lar seg generalisere.

Målsetningen med valget av metode har vært å maksimere validiteten i utredningen. Det vil si at vi søker å gjøre analysene så presise og gyldige som mulig. Denne delen av analysen har tatt utgangspunkt i flere informasjonskilder, herunder offentlig tilgjengelige rapporter, dokumenter fra Salten regionråd og kommunenes hjemmesider, samt tall og statistikk fra KOSTRA og SSB. Vi har dermed kombinert ulike informasjonskilder for å kunne skape et mest mulig oversiktlig bilde over situasjonen blant kommunene i Salten.

2. Kommunen som demokratisk arena

Vabo-utvalget slår fast at kommunereformen skal bidra til å sikre et fortsatt sterkt lokaldemokrati. Saltenkommunene ønsker også å bidra til å sikre et fortsatt sterkt lokaldemokrati, men det er forskjeller mellom Vabo-utvalgets rapport og lokale aktører når det gjelder oppfatninger om hva som best sikrer dette for fremtiden.

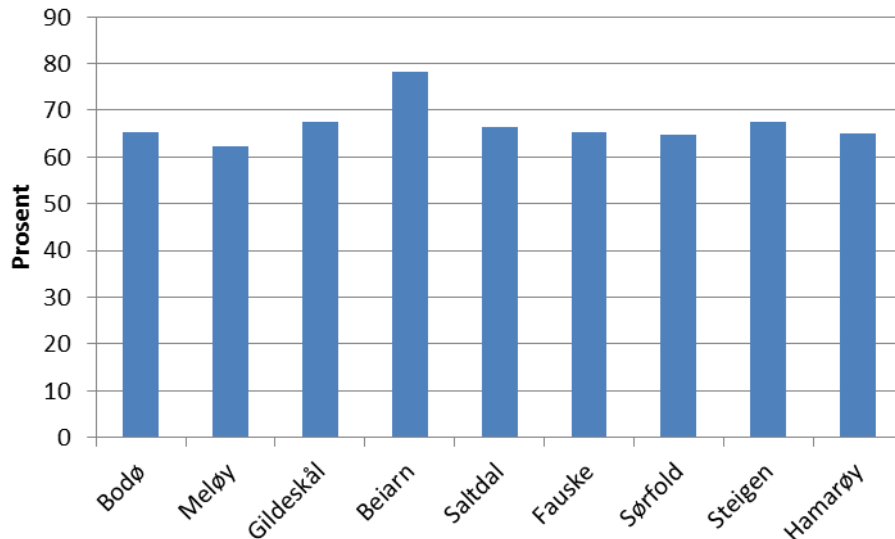
Når vi skal evaluere konsekvenser for lokaldemokratiet i Salten har vi tatt utgangspunkt i noen av ekspertutvalgets kriterier som danner grunnlaget for at en kommune skal kunne ivareta sin rolle som demokratisk arena, herunder:

- Høy politisk deltagelse
- Lokal politisk styring

Diskusjonen av disse kriteriene vil gjøres ved en kombinasjon av teori og empiri. Ettersom aspekter rundt disse kriteriene ikke nødvendigvis er direkte kvantifiserbare vil teoretiske betraktninger rundt problemstillingene være viktig. I tillegg er det viktig å påpeke at empiriske analyser rundt lokaldemokratiet i Salten i all hovedsak vil basere seg på historisk data. Dette betyr at konsekvensene av en kommunereform i Salten nødvendigvis vil inneholde usikkerhetslementer.

2.1. Dagens politiske landskap i Saltenregionen

Valgdeltakelsen i Saltenkommunene er på lik linje med den gjennomsnittlige valgdeltakelsen i landet. Det er imidlertid forskjeller mellom kommunene, der Beiarn, Gildeskål og Steigen har høyest valgdeltakelse, mens Fauske, Sørfold og Meløy har lavest valgdeltakelse. En mer grundig analyse av valgdeltakelsen over tid kommer vi tilbake til i det neste kapittelet.

Figur 1: Valgdeltakelsen ved kommunevalget i 2011 i Salten, kilde SSB

Det er også en del forskjeller når det gjelder representantfordelingen i de ni kommunene. Tabell 1 viser representantfordelingen i dagens kommunestyre. Steigen skiller seg her ut ettersom Pensjonistpartiet har to representanter innvalgt i kommunestyret. I tillegg har Fauske, Gildeskål og Beiarn representanter i kommunestyret som er valgt inn gjennom lokale lister.

	Ap	FrP	H	KrF	Sp	Sv	V	Pp	R	Lokale lister
Bodø	13	9	9	1	1	2	1	0	3	0
Meløy	6	4	8	2	3	1	1	0	0	0
Gildeskål	5	3	3	0	2	1	2	0	0	1
Beiarn	7	0	0	0	4	0	0	0	0	4
Saltdal	10	3	9	1	2	2	0	0	0	0
Fauske	11	4	6	1	0	1	1	0	1	6
Sørfold	12	2	3	0	3	1	0	0	0	0
Steigen	4	1	1	1	3	1	3	2	1	0
Hamarøy	6	0	4	0	2	1	4	0	0	0

Tabell 1: Oversikt over representantfordeling for Saltenkommunene. Lokalvalg 2011. Kilde: SSB

Ettersom det er stor variasjon i innbyggertall mellom kommunene har vi valgt å synliggjøre antall innbyggere per representant i de ulike kommunestyrene i Tabell 2. Vi ser her at Bodø kommune har nær 1300 innbyggere per kommunestyrerepresentant. På den andre siden har vi Beiarn og Sørfold som har under 100 innbygger per kommunestyrerepresentant. Dette vil følgelig endre seg ved eventuelle kommunesammenslåinger.

Kommune	Antall folkevalgte	Antall innbyggere	Antall innbygger per kommunestyrerepresentant
Bodø	39	50090	1284
Meløy	25	6461	258
Gildeskål	17	2023	119
Beiarn	15	1068	71
Saltdal	27	4744	176
Fauske	31	9610	310
Sørfold	21	1956	93
Steigen	17	2539	149
Hamarøy	17	1799	106

Tabell 2: Antall kommunestyrerepresentanter, kilde SSB

Uavhengig av modell, vil et nytt kommunestyre mest sannsynlig ha et vesentlig lavere antall kommunestyrerepresentanter enn summen av dagens kommunestyre har. Kommuneloven sier ingenting om maksimumsgrensa for antall kommunestyremedlemmer, men gir derimot nedre grenser for antall representanter ut i fra kommunestørrelse. Som det fremgår av Tabell 3, har alle kommunene i Salten valgt å ha flere kommunestyrerepresentanter enn det som er minstekravet gjennom kommuneloven.

Minimum antall innbyggere	Maksimum antall innbyggere	Minimum antall representanter
-	5 000	11
5 000	10 000	19
10 000	50 000	27
50 000	100 000	35

Tabell 3: Oversikt over antall innbyggere og antall kommunestyrerepresentanter, kilde Kommuneloven

Kommunene skal etter kommuneloven ha enkelte formelle politiske organer. Kommunestyre, formannskap og kontrollutvalg er tre eksempler på slike utvalg. I tillegg er det åpent for at kommunen selv kan velge om de ønsker å etablere andre politiske utvalg. Vi ser av kartleggingen vår at det er variasjon mellom Saltenkommunene når det gjelder utvalgsstruktur, samt antall utvalg. Saltdal og Bodø har etablert ett politisk utvalg. Bodø har i tillegg to komiteer. De resterende kommunene har to eller flere utvalg. Vi har i tabellen under valgt å inkludere komiteene i Bodø kommune ettersom disse håndterer omfattende oppgaver innenfor de store og ressurstunge tjenesteområdene.

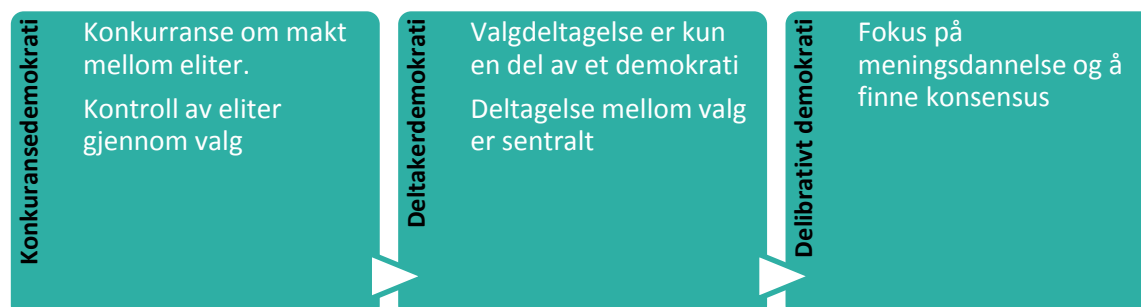
Bodø	Meløy	Gildeskål	Beiarn	Saltdal	Fauske	Sørfold	Steigen	Hamarøy
Bystyret	Kommunesstyret	Kommunestyret	Kommunestyret	Kommune-styret	Kommunestyret	Kommunestyret	Kommunestyret	Kommunesstyret
Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet	Formannskapet
Organisasjonsutvalg	Driftsutvalg	Levekårsutvalg	Driftsutvalg	Levekårsutvalg	Driftsutvalg	Driftsutvalg	Plan og ressursutvalg	Plan og ressursutvalg
Komite for levekår	Plan og utviklingsutvalg	Planutvalg	Plan og ressursutvalg	Kontrollutvalg	Plan og utviklingsutvalg	Plan og ressursutvalg	Kontrollutvalg	Velferds- og driftsutvalg
Komite for plan, næring og miljø	Kontrollutvalg	Arbeidsmiljøutvalg	Kontrollutvalget		Kontrollutvalg	Kontrollutvalg		Naturutvalg
Kontrollutvalg		Kontrollutvalg						Kontrollutvalg

Tabell 4: Oversikt over politisk organisering av de ulike Saltenkommunene, kilde kommunenes hjemmesider

Tabellen over viser at det er noe ulikhet når det gjelder hvordan kommunene har organisert det politiske arbeidet, og spørsmålet om politisk organisering vil være viktig å drøfte i lys av de ulike alternativene til nye kommunestrukturer i Salten.

2.2. Analyse: Lokalpolitisk deltagelse

Vi har i denne delrapporten tatt utgangspunkt i følgende definisjon av politiske deltagelse: «*En handling med det formålet å påvirke en politisk beslutningsprosess*» (Verba m.fl.1995). En slik definisjon begrenser derfor ikke politisk deltagelse til eksempelvis valgdeltagelse, men inkluderer aktiviteter som medlemskap i parti, kampanjearbeid, medlemskap i interesseorganisasjoner osv. I tillegg finner man mer ukonvensjonelle aktiviteter som deltagelse i demonstrasjoner, boikotter, eller underskriftskampanjer. I tillegg kan man inkludere deltagelse i samfunnsdebatter gjennom eksempelvis sosiale medier. Innenfor den statsvitenskapelige litteraturen som omhandler politisk deltagelse finnes det i all hovedsak tre skoleretninger (se figuren under).

Figur 2: Oversikt over demokratiteorier

Vår definisjon av politisk deltagelse innebærer at vi beveger oss mot den andre skoleretningen innenfor demokratiteorier, som kalles for deltakerdemokrati. Til forskjell fra konkurransedemokrati legger denne skoleretninger vekt på deltagelse mellom valg. Den sistnevnte kategorien «deliberativt demokrati» vektlegger meningsdannelse blant folket som viktig for et velfungerende lokaldemokrati. Til forskjell fra de to andre skoleretningene innenfor demokratiteori er denne vanskelig å kvantifisere og vil derfor ikke være gjenstand for våre analyser.

Det er derimot enkelte generelle studier som er verdt å merke seg her. Baldersheim m.fl. (2003) undersøkte forholdet mellom kommunestørrelse og en rekke samfunnsaktiviteter (ekskludert valgdeltagelse) som befolkningen deltar i (tillitsvern, aksjonsdeltagelse osv.). Studien fant at det var veldig lite som tyder på at det er en sammenheng mellom samfunnsdeltagelse og kommunestørrelse. En annen studie fra 2006, som er verdt å merke seg, fant en klar sammenheng mellom kommunestørrelse og hyppighet av innbyggerinitiativ. Videre var initiativretten mer brukt i større kommuner (NOU 2006:7).

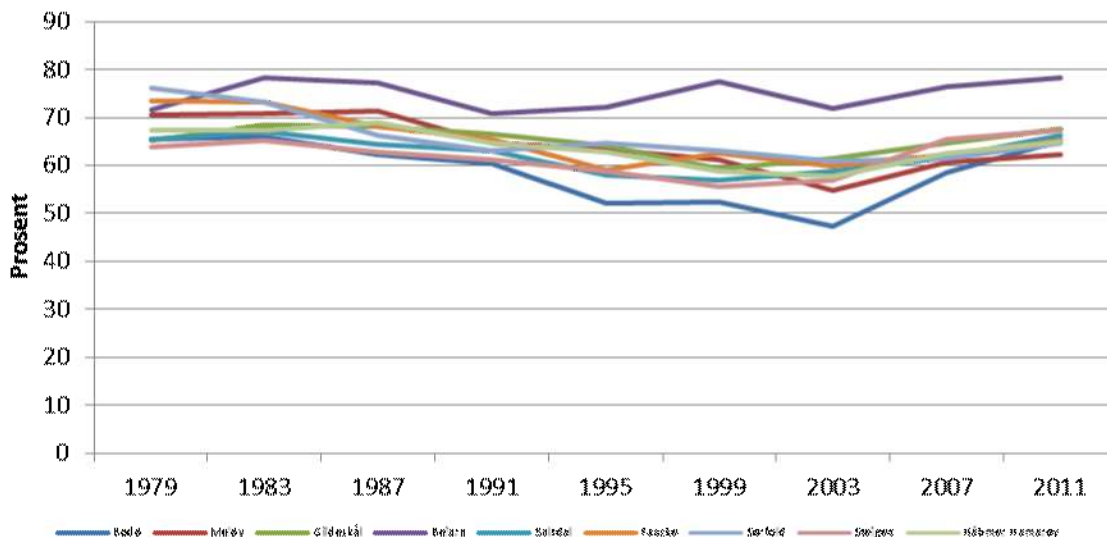
På den andre side er det flere faktorer som påvirker lokalpolitisk deltagelse som det finnes empiri på. Dette er eksempelvis:

- Valgdeltagelse
- Medlemmer i frivillige lag
- Innbyggerinitiativ
- Listekandidater til kommunevalg

Ved å ta utgangspunkt i disse variablene vil vi empirisk analysere den lokalpolitiske deltagelsen blant kommunene i Salten. Det er også viktig å påpeke forskjellene mellom variablene, hvor det førstnevnte er et mål på direkte deltagelse og de sistnevnte er mål på deltagelse mellom valg. For flere av disse faktorene ønsker vi å se på utviklingen over tid der dette er mulig. Disse forholdene er derimot kun en liten del av begrepet politisk deltagelse og kan derfor ikke alene brukes som et utgangspunkt for generalisering.

2.3. Analyse av valgdeltagelse

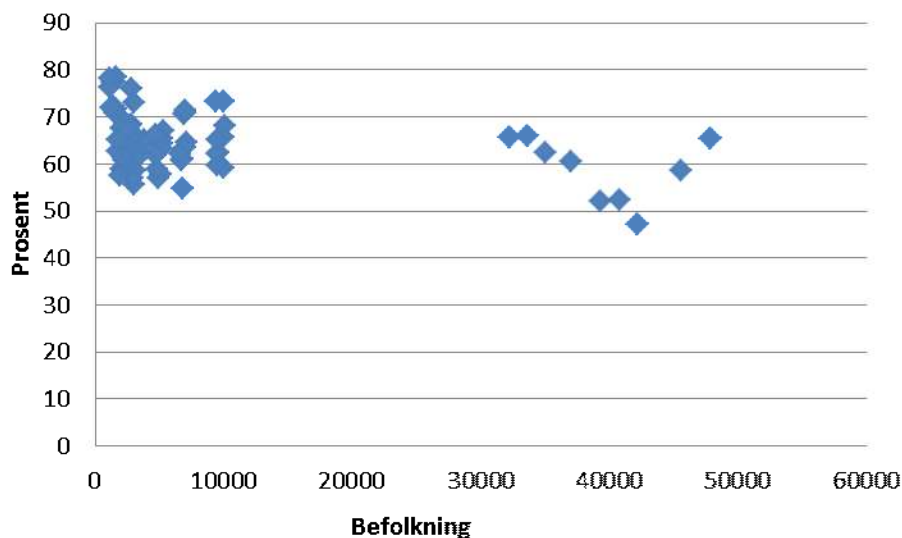
Ser vi først på valgdeltagelse (direkte deltagelse) i norske kommuner totalt sett, så har valgdeltagelsen historisk sett vært høyere i mindre kommuner (Delrapport fra ekspertutvalget 2014). Tall fra kommunene i Salten viser også at valgdeltagelsen i Bodø kommune har vært noe lavere sammenlignet med de øvrige kommunene i perioden fra 1979 til 2011.

Figur 3: Valgdeltagelsen ved kommunevalg i Salten fra 1979 til 2011, Kilde SSB

Det er viktig å være klar over at det er svært mange faktorer som påvirker valgdeltagelse. Tidligere forskning viser blant annet at valgordning og antall partier som stiller liste er viktige forklaringer på valgdeltagelsen.

I figuren nedenfor har vi vist sammenhengen mellom valgdeltagelse (avgitte stemmer målt i prosent) og folketall i perioden fra 1979 til 2011. Som figuren viser er det en svært svak sammenheng mellom kommunestørrelse og den prosentvise oppslutningen ved kommunevalg i Salten.

Figur 4: Sammenheng mellom valgdeltagelse og folketall, Kilde SSB

Tidligere analyser har vist at mindre kommuner har noe høyere valgdeltagelsen ved kommunevalg. Det er derimot lite som tyder på at kommunestørrelse forklarer oppslutningen ved valg i Saltenregionen. Dette er i seg selv et interessant funn, ettersom et av hovedargumentene for å beholde dagenes kommunestruktur viser til en antatt høyere politisk deltagelse i små kommuner. Dette innebærer videre at det må finnes andre mer kvalitative forklaringer på hvorfor valgdeltagelsen varierer mellom kommunene i Salten.

2.4. Lokalpolitisk deltagelse mellom valg

I de neste avsnittene har vi tatt for oss den lokalpolitiske deltagelsen mellom valg. Vi ser av statistikk og informasjon fra kommunene at alle kommunene har en rekke aktive frivillige organisasjoner lokalisert i kommunene. Det er således et stort mangfold av lag og foreninger som innbyggerne kan være en del av i Salten. Frivillig sektor utgjør et viktig bidrag i lokalsamfunnet ved å bidra til både å løse viktige velferdsoppgaver, samt å være en arena som bidrar til å øke det lokalpolitiske engasjementet blant innbyggerne.

Våre analyser av frivillig sektor for Salten viser at Bodø kommunene har flest registrerte interesseorganisasjoner og andre typer frivillige organisasjoner. I følge statistikk fra enhetsregisteret utgjør lag og foreninger som er registrert i Bodø om lag halvparten av alle lag og foreninger i Salten. Ettersom innbyggerne i Bodø kommune utgjør over 60 % av folketallet i Salten er det også naturlig at kommunen har flest registrerte lag og foreninger.

I et kommunestrukturperspektiv så viser data at det finnes et større mangfold av organisasjoner i de større kommunene i Salten. Dette innebærer at innbyggerne i de større kommunene har større valgfrihet. Det innebærer derimot ikke at oppslutningen er lavere i de minste kommunene. Tvert imot har mindre kommuner som Steigen og Gildeskål den høyeste andelen lag og foreninger per innbygger.

Innbyggerinitiativ

I 2003 fikk kommuneloven inn et nytt kapittel om innbyggerinitiativ. Kommuneloven § 39a lyder:

«Kommunestyret eller fylkestinget plikter selv å ta stilling til et forslag som gjelder kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, dersom minst 2 prosent av innbyggerne, alternativt 300 i kommunen eller 500 i fylket, står bak forslaget.»

På bakgrunn av dette etablerte Kommunal- og moderniseringsdepartementet minsak.no som skulle gjøre det enklere for innbyggere å bli hørt. Her kan alle foreslå saker i sin egen kommune uten at det er satt krav til stemmerett eller ha fylt 18 år. Innbyggerinitiativ er således et uttrykk for lokalpolitisk innbyggerdeltagelse mellom valg. Til tross for at dette ikke vil fange opp hele spekteret av deltagelsen mellom valg er innbyggerinitiativ et uttrykk for hvor engasjerte innbyggerne er i lokalpolitiske forhold. Fra minsak.no ser vi at det er fire kommuner i Salten hvor det er registrerte saker som innbyggerne i disse kommunene har tatt opp. Fra tidligere forskning vet vi at innbyggerinitiativ er mer utbredt i større kommuner, noe som også til en viss grad er gjeldende for Saltenkommunene. Det er kun Bodø som har registrerte saker som faktisk har oppnådd minimum 300 signaturer eller 2 % av befolkningen - noe som plikter kommunestyret til å ta stilling til saken.

Kommune	Antall saker registrert	Antall saker med minimum 300 signaturer eller 2 % av befolkningen
Bodø	3	2
Meløy	3	0
Gildeskål	0	0
Beiarn	0	0
Saltdal	0	0
Fauske	0	0
Sørfold	0	0

Steigen	1	0
Hamarøy	1	0

Tabell 5: Registrerte innbyggerinitiativsaker, kilde minsak.no

Tallene over kan ikke nødvendigvis tolkes dithen at de resterende småkommunene ikke har deltagelse mellom valg, men det kan tyde på at aktiviteten blant innbyggerne er større i de største kommunene.

Utviklingen av listekandidater til kommunevalg

Et annet forhold som kan gi en indikasjon på det politiske engasjementet til lokalbefolkningen er antall innbyggerne som er villig til å stå som listekandidat til kommunestyrevalg. I Tabell 6 under ser vi at flere av Saltenkommunene har hatt en nedgang i antall listekandidater per kommunestyrerepresentant fra 2003 til 2011. Dette kan indikere at det lokalpolitiske engasjementet er mindre i dag sammenlignet med for 10 år siden.

Kommune	Gjennomsnittet for 1987-2003	2007	2011
Bodø	8,8	7,9	8,1
Meløy	7,5	7,7	6,4
Gildeskål	7,1	6,0	6,7
Beiarn	5,5	4,2	4,0
Saltdal	9,1	6,2	4,6
Fauske	8,4	7,7	7,9
Sørfold	5,6	6,5	7,6
Steigen	8,1	5,2	5,0
Hamarøy	5,9	6,8	6,2

Tabell 6: Antall listekandidater per kommunestyrerepresentant, kilde SSB

Et annet interessant funn for Salten er at flere av de mindre kommunene (Saltdal, Beiarn, Steigen og Hamarøy, Meløy og Saltdal) har hatt en nedgang i antall personer som står på liste foran kommunevalg (se Tabell 7 under).

	2007	2011	Endring i %
Bodø	307	317	3 %
Meløy	208	161	-23 %
Gildeskål	102	114	12 %
Beiarn	63	60	-5 %
Saltdal	168	123	-27 %
Fauske	238	246	3 %
Sørfold	137	160	17 %
Steigen	88	85	-3 %
Hamarøy	116	105	-9 %

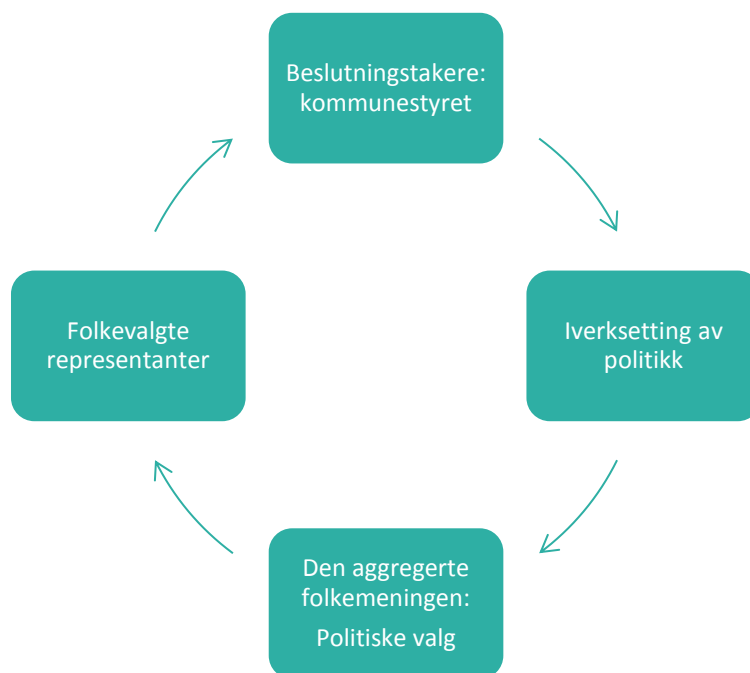
Tabell 7: Utviklingen av antall listekandidater til kommunevalg, kilde SSB

Dette kan være en indikasjon på at interessen rundt lokalpolitiske saker er noe lavere sammenlignet med tidligere valg. Ettersom Bodø, Fauske, Gildeskål og særlig Sørfold har hatt en stor økning i antall listekandidater i forkant av et kommunevalg fra 2007 til 2011 er det derimot vanskelig å trekke klare konklusjoner vedrørende Salten som helhet. Det er heller ikke mulig å se en sammenheng mellom kommunestørrelse og det lokalpolitiske engasjementet per dags dato.

Om vi derimot ser tallene i en sammenheng med eksempelvis demografiske endringer i de ulike kommunene kan disse tallene indikere at man vil kunne komme i en situasjon hvor det er vanskelig å få rekruttert personer til politiske verv. Det kan også innebære at det er utfordringer knyttet til fornyelse av kandidater. Dette finnes det derimot ikke tall på og kan således ikke kvantifiseres. Vi vet derimot fra samtaler med kommunepolitikere i Salten som representerer de minste kommunene at det er utfordringer knyttet til rekrutering blant yngre grupper. Vi vet også at de fleste kommunene i Salten vil ha en stor utfordring vedrørende den forventede eldrebølgen. I et lokaldemokratisk perspektiv vil dette således innebære at gjennomsnittsalderen for sentrale politikere kan øke. Dette vil igjen kunne få konsekvenser med tanke på fornyelse av kommunestyrerepresentanter, og kan således føre til at den yngre gruppen av befolkningen i mindre grad vil få gjennomslag for sine synspunkter.

2.5. Lokal politisk styring

Ekspertutvalget konkluderte med at nødvendig kompetanse og kunnskap i den kommunale administrasjonen er avgjørende for at folkevalgte skal kunne fatte gode beslutninger. Et viktig forhold her er hvorvidt kommunene i Salten har reell politisk og administrativ kontroll på alle de lovpålagte oppgavene kommunene har ansvaret for. Kommuneloven skiller ikke mellom store og små kommuner, og alle kommuner har et ansvar for å levere de samme tjenestene til innbyggerne innenfor en rekke felt. En løsning for mange mindre kommuner har derfor vært å etablere interkommunale samarbeid som tidligere er beskrevet i denne rapporten. En relativt ny rapport fra IRIS (2013) viste at interkommunalt samarbeid er fordelaktig når det gjelder økonomi og tjenestekvalitet. På den andre siden har interkommunale samarbeid ofte vært gjenstand for diskusjoner rundt lokaldemokratiet i norske kommuner, hvor mange har hevdet at interkommunale samarbeid er et demokratisk problem. For å forstå hva vi mener med demokratisk problem er det her hensiktsmessig å ta utgangspunkt i den tradisjonelle kommunale styringskjeden, illustrert under:

Figur 5: Den kommunale styringskjeden, Kilde BDO

I den tradisjonelle modellen står kommunestyrerepresentantene til ansvar for innbyggerne. Dette er igjen basert på at innbyggerne kan lokalisere hvor makten befinner seg, samt hvem som har ansvaret for maktutøvelsen og følgelig kan stilles til ansvar gjennom nye valg. Om styringskjeden blir uklar kan det argumenteres med at innbyggerne ikke har en reell mulighet til å stille beslutningstakere til ansvar for sine beslutninger.

Flere hevder at bruk av interkommunale samarbeid svekker innbyggerne innflytelse (Myhre Hansen 2011). Man kan eksempelvis tenke seg en situasjon hvor en liten kommune som inngår i et interkommunalt samarbeid med flere større kommuner, mister reell beslutningsevne på saker som berører den spesifikke kommunes innbyggere. De folkevalgte risikerer å måtte godta at stadig flere saker behandles i administrasjon eller interkommunale styringsorgan. Dette kan således føre til manglende nærhet, kapasitet og innsyn i viktige saker som berører innbyggerne

I Salten er interkommunale samarbeid svært utbredt, og til tross for at dette kan være positivt for tjenestetilbudet til innbyggerne, er det viktig å påpeke de demokratiske utfordringene som er knyttet til interkommunale samarbeid. Større kommuner vil derfor kunne tenkes å redusere behovet for interkommunale samarbeid og dermed føre til at man igjen får en tettere kobling mellom innbyggerne og de folkevalgte politikerne.

I tillegg har vi sett at mindre kommuner har en nedgang i antall listekandidater. Dette kan også på sikt gå utover innbyggerne, ettersom mulighetene til å erstatte kandidater man ikke er fornøyd med blir vanskeligere. Konkurransen om verv er således et svært viktig element i lokaldemokratiet og dermed kan en kommunereform bidra til å skape større konkurranse om sentrale politiske verv.

2.6. Oppsummering

I sum tolker vi analysene av politisk deltagelse i Saltenkommunene dithen at kommunestørrelse, målt i antall innbyggere, ikke alene kan forklare nivået på politisk deltagelse. Til tross for at de største kommunene har noe lavere valgdeltagelsen, finner vi ikke at det er en direkte sammenheng mellom antall innbyggere og politisk deltagelse som peker i retning av at mindre kommuner har et mer velfungerende lokaldemokrati. Tvert imot er det flere forhold som tyder på at mindre kommuner som Beiarn, Saltdal, Steigen, Meløy og Hamarøy har utfordringer med tanke på rekruttering av listekandidater i forkant av kommunevalg. For flere av disse kommunene kan vi heller ikke registrere eksempler på innbyggerinitiativ. Dette ble også tatt opp som en svakhet i forbindelse med oppstart av denne utredningen. Årsakene til dette kan selvfølgelig være mange, men forklaringer kan være fraflytting, endret demografi og for stor nærhet mellom innbyggerne og de folkevalgte.

En annet interessant utfordring, som flere av kommunene har påpekt, er mangel på politikerkompetanse. I et lokaldemokratisk perspektiv dreier dette seg om politikernes evne til å håndtere mangfoldet av saker som berører svært ulike tjenesteområder. I en tid hvor tjenesteområdene har blitt så omfattende og så kompleks, er det avgjørende at lokalpolitikere har kompetanse og tid til å sette seg inn i saker som fremlegges kommunestyret. I større kommuner som Bodø har man løst dette ved å frikjøpe politikere. I Bodø får hvert parti en ressurs på 0,12 årsverk pr. bystyrerepresentant. I tillegg får leder av komite for plan, næring og miljø, og leder for komite for levekår 0,5 årsverk i tillegg. I mindre kommuner er det i praksis kun ordførerne som er frikjøpt. De små kommunene er således mer avhengig av de folkevalgtes erfaring og kompetanse.

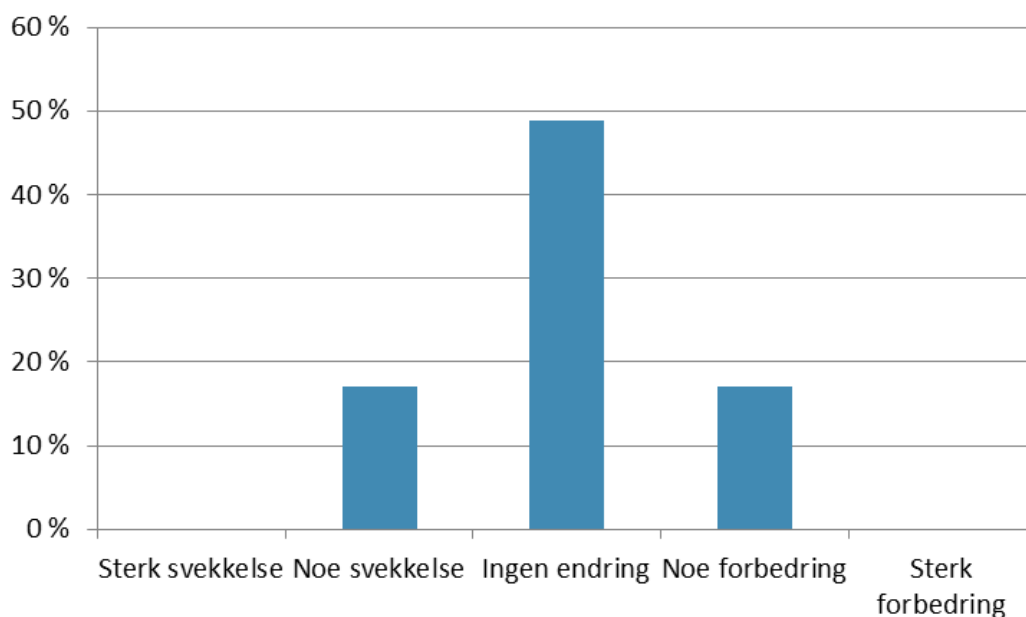
Vi ser tegn på at flere av kommunene i Salten har lokalpolitiske utfordringer og mener derfor at fra et lokaldemokratisk perspektiv kan nye og større kommuner være med å bidra til en prosess som setter fokuset på å øke det lokalpolitiske engasjementet. Erfaringer fra sammenslåingen av Bodø og Skjerstad viser også at innbyggere i det som tidligere var Skjerstad kommune mener at det har

funnet sted tydelige lokaldemokratiske gevinster. Større kommuner med høyere befolkningsgrunnlag vil kunne bidra til å øke avstanden mellom de folkevalgte og innbyggerne. Dette kan i noen tilfeller være en utfordring, men flere av de mindre kommunene har påpekt at for stor nærhet også skaper store utfordringer med tanke på blant annet habilitet.

For å ivareta lokale samfunn er det flere måter man kan velge å organisere en ny kommune på. I det neste kapittelet vil vi redegjøre for nærdemokratiske løsninger knyttet opp mot region Salten.

3. Hvordan ivareta lokaldemokratiske arenaer?

Ved eventuelle kommunesammenslåingsprosesser i Salten vil det potensielt være mange som frykter en svekkelse av lokaldemokratiet. Ekspertutvalget peker også på undersøkelser fra Danmark som viser at mange opplevde en økt avstand mellom innbyggerne og de folkevalgte. Til tross for dette har vi sett at deltagelsen ved det siste kommunevalget etter reformen var høyere enn oppslutningen ved kommunevalget før reformen. Det er med andre ord usikkerhet knyttet til de faktiske lokaldemokratiske effektene av kommunereformen i Danmark. BDOs egne undersøkelser fra Danmark viser at det store flertallet av rådmenn mener lokaldemokratiet i de nye kommunene er tilnærmet like velfungerende som før reformen i 2007.

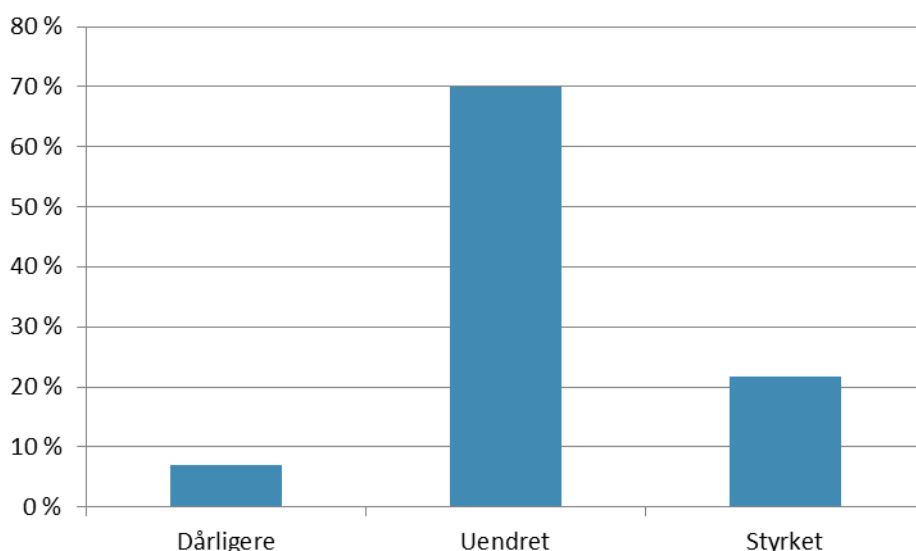

Figur 6: Vurder på en skala fra 1-5 hvorvidt lokaldemokratiet er blitt endret som en konsekvens av kommunereformen, kilde BDO

Nær 50 prosent av de danske rådmennene mener at det er ingen endring sammenlignet med før reformen.

I tillegg spurte vi rådmennene om hvorvidt det politiske engasjementet hadde endret seg som følge av reformen. Også her ser vi at det store flertallet av respondentene gir uttrykk for liten forandring. Det er dog verdt å merke seg at flere enn 20 prosent mener at innbyggernes engasjement er styrket.

Figur 7: Hvordan oppleves innbyggernes politiske engasjement etter reformen, kilde BDO

Våre analyser av både internasjonal forskning og BDOs gjennomførte undersøkelse i Danmark viser at det er stor usikkerhet knyttet til lokaldemokratiske effekter av en kommunereform.

Det som derimot er viktig å påpeke er at kommuneloven åpner for ulike organisatoriske modeller som kan benyttes for å sikre at alle innbyggere i en ny storkommune blir sikret innflytelse. I resten av dette kapittelet vil vi derfor skissere mulige politiske modeller som kan bidra til å opprettholde eller styrke nærmedokratiet i Salten. Innledningsvis vil vi i grove trekk skissere forskjellene mellom formannskapsmodellen og en parlamentarisk modell. Deretter vil vi kort presentere mulige nærmedokratiske modeller.

3.1. Formannskaps- og parlamentarisk modell

Kommuneloven åpner for at kommuner enten kan organisere seg etter formannskapsmodellen eller etter en parlamentarisk modell. En ny storkommune i Salten må derfor vurdere hvilke modell som er mest hensiktsmessig.

Per dags dato er det kun tre kommuner (Oslo, Bergen og Tromsø) som har valgt å organisere seg etter en parlamentarisk modell, hvorav alle er bykommuner. Blant fylkeskommunene er det fire (Nordland, Troms, Nord-Trøndelag og Hedmark) som har valgt å innføre parlamentarisme.

Uavhengig av om en ny kommune vil organisere seg etter formannskapsmodellen eller en parlamentarisk modell, vil kommunestyret uansett være kommunens øverste organ. Det består av folkevalgte representanter blant kommunens innbyggere og treffer vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov eller delegasjonsvedtak. Utover de statlige føringer som er gitt gjennom lovverket er det opp til kommunestyret selv å avgjøre i hvilken grad avgjørelsesmyndighet skal delegeres underliggende politiske organer og til administrasjonssjefen. Under skal vi kort skissere hovedtrekkene ved de to styringsmodellene.

Formannskapsmodellen

Denne modellen er det alle kommuner i Salten har per dags dato. Modellen legger til rette for at kommunene kan organisere seg på forskjellige måter ut i fra lokale behov og forutsetninger, men det er visse organer som er lovpålagte og som enhver kommune dermed må ha:

- **Kommunestyre** - fatter vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet gjelder lov eller delegeringsvedtak. Medlemmene velges blant kommunens innbyggere.

- **Formannskap** - er lovpålagt å behandle og legge frem innstilling til økonomiplan, årsbudsjett og skattevedtak. Medlemmene velges blant kommunestyrets medlemmer. Ordfører og varaordfører skal velges blant formannskapets medlemmer.
- **Administrasjonsutvalg** - partssammensatt utvalg for behandling av saker som gjelder forholdet mellom kommunen som arbeidsgiver og de ansatte. Sammensettes av representanter for kommunen som velges av kommunestyret og representanter for de ansatte.
- **Kontrollutvalg** - forestår løpende tilsyn med den kommunale forvaltningen. Medlemmene velges av kommunestyret og minst ett av utvalgets medlemmer skal velges blant kommunestyrets medlemmer. Medlemmer av kontrollkomiteen kan ikke være medlem av kommunestyrekomiteer, andre kommunale nemder med avgjørelsesmyndighet eller være ansatt i kommunen.
- **Valgstyre** - ansvarlig for alle forberedelser og gjennomføring av valg. Velges av kommunestyret.
- **Eldreråd** - rådgivende organ som skal ha til behandling alle saker som angår levekår for eldre. Kommunestyret avgjør hvor mange medlemmer eldrerådet skal ha, men pensjonistforeninger har rett til å komme med framlegg om medlemmer til rådet. Flertallet av rådsmedlemmene skal være alderspensjonister i kommunen.
- **Råd for funksjonshemmede** - kommuner er lovpålagt å sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne blir sikret åpen, bred og tilgjengelig medvirkning med saker som er særlig viktige for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Kommunestyret vedtar mandat og sammensetning av rådet, men organisasjoner for mennesker med nedsatt funksjonsevne i kommunen har rett til å komme med framlegg om medlemmer til rådet. Dette rådet kan dog slås sammen med Eldrerådet i et felles råd.

Parlamentarisk modell

I en parlamentarisk modell vil ordningen med administrasjonssjef falle bort til fordel for et kommuneråd som øverste ledelse av kommunens administrasjon. Dette kommunerådet velges av flertallet i kommunestyret og er avhengig av kontinuerlig tillit. I motsetning til formannskapsmodellen der formannskapet er valgt for hele valgperioden kan kommunestyret i en parlamentarisk modell når som helst avsette et kommuneråd om flertallet i kommunestyret krever det.

Hovedformålet med kommunal parlamentarisme er en ansvarliggjøring av politikken som føres ved at kommunerådet står ansvarlig for administrasjonen og dermed for saksutredningen ovenfor kommunestyret. Kommunerådet blir da pliktig å komme med korrekt informasjon til de folkevalgte på samme måte som administrasjonssjefen i formannskapsmodellen. Et annet viktig poeng som følger av direkte kontakt mellom politikere og administrasjon blir synliggjøringen av de politiske alternativene i kommunen ovenfor velgerne.

Overordnet vurdering knyttet til valg av politisk styringsmodell

Per dags dato er det lite som tyder på at Saltenkommunene vil ha et befolkningsgrunnlag som tilsier at en ny storkommune i Salten vil kunne dra nytte av en parlamentarisk løsning. Dette er fordi en slik løsning som regel er dyrere enn en tradisjonell politisk organisering basert på formannskapsmodellen. Selv om lønnsutgiftene knyttet til administrasjonssjefens stilling bortfaller vil denne bli erstattet med flere politikere i heltidsstillinger samt deres sekretariat. Man vil heller ikke behøve et politisk sekretariat for formannskapet da dette opphører, men da sekretariatet for de resterende politiske organene vil bestå, i tillegg til at det vil være behov for ytterligere støttefunksjoner for kommunerådet, vil man få en økning i utgiftene også på den administrative siden. Med andre ord mener vi at stordriftsfordelene som Salten vil kunne få ved å slå seg sammen, som kan komme i form av reduserte kostnader til administrasjon og politisk styring, vil kunne gå tapt om man velger å innføre en parlamentarisk modell.

Vi anbefaler således at Saltenkommunene i vurdering av nye kommunestrukturalternativer beholder formannskapsmodellen. Vi mener videre at det er viktig at Saltenkommunene vurderer behovet for kommunedelsutvalg for å ivareta lokalpolitisk beslutningsmyndighet over viktige tjenesteområder, og vil derfor redegjøre nærmere for dette i påfølgende avsnitt.

3.2. Nærdemokratiske modeller

Uavhengig av hvilken styringsmodell som velges, mener vi at det er sentralt at en ny kommunestruktur må ivareta og i tillegg søke å forbedre det nærdemokratiske engasjementet i alle geografiske deler av kommunen.

Begrepet nærdemokratiske organer eller institusjoner kan defineres som «... institusjoner under kommunenivået som er nært knyttet til kommunen (men uten at den av nødvendighet inngår som et formalisert nivå i den kommunale organisasjonen) (Nyseth og Aarsæther 2002, s 18). Definisjonen inkluderer derfor både formelle og uformelle organisasjoner. Helt overordnet kan man dele nærdemokratiske ordninger inn i tre punkter (NIBR, 2013a):

- 1) Frivillige organisasjoner med et bestemt underkommunalt geografisk nedslagsfelt, for eksempel velforeninger
- 2) Foreningsbasert lokalutvalgsmodell (ofte kommunalt initiert)
- 3) Organ med delegert beslutningskompetanse og tjenesteansvar (bydeler/kommunedeler)

De to sistnevnte faller inn under kategorien nærdemokratiorgan og er i denne forbindelse mest relevant.

I tabellen nedenfor har vi kort illustrert eksempler på hvordan de to sistnevnte kategoriene kan praktiseres.

Modell	Eksempler på organisering	Funksjon:
Foreningsbasert lokalutvalgsmodell	Grendeutvalg, Lokalsamfunnsutvalg Utviklingslag	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Informasjon ✓ Initiativ ✓ Diskusjonsfora ✓ Link mellom folkelig engasjement og representative organer ✓ Fellesskaps- og identitetsskapende
Organ med delegert beslutningskompetanse og tjenesteansvar (et ytre ledd av kommunen)	Kommunedeler	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Delegert ansvar for budsjett eller tjenester ✓ En viss beslutningskompetanse

Tabell 8: Oversikt over to nærdemokratiske modeller. Kilde. NIBR. Bearbeidet av BDO

I et nordisk perspektiv har de største byene vært organisert med bydelsutvalg (kommunedelsutvalg) med delegert ansvar. Her finner vi blant annet Stockholm, København, Malmø, Bergen og Oslo som alle har hatt en grad av delegert myndighet til bydeler som strekker seg tilbake over 20 år.

Mange av de erfaringene som er gjort i disse byene mener vi er relevante for kommunene i Salten i prosessen videre. Under har vi kort redegjort for noen av viktigste erfaringene fra disse byene (NIBR 2013a):

- ✓ Det er ulike ordninger for hvor autonome bydelene kan være. Dette går blant annet på ansvar og hvor mye ressurser som er lagt ut til bydelene.
- ✓ Bydelsordninger starter ofte som rådgivende organer, men ender opp som mer autonome organer. Dette skyldes frustrasjon over at rådgivende organer ikke har hatt reell mulighet til å påvirke beslutninger.
- ✓ Det er lite som tyder på at bydelsreformer fører til betydelige økninger i politisk deltagelse

Erfaringsmessig er nærdemokratiske organer velfungerende når utvalgene/kommunedelene har konkrete oppgaver, hvor forventninger og roller er avklart. I tillegg er det viktig at disse organene har en formell og systematisk tilknytting til kommunestyret.

I de nordiske landene er derimot ikke bydelsutvalg den eneste benyttede nærdemokratiske modellen. Under har vi kort redegjort for noen erfaringer som vil kunne være nyttige for kommunene i Salten.

Danmark

Ulike nærdemokratiske modeller har vært etablert i Danmark etter reformen for å motivere til deltakelse i sammenslåtte kommuner. Man har eksempelvis delt nye store kommuner i geografiske områder i lokalråd. Her har befolkningen kunnet bestemme at disse rådene skulle følge gamle kommunegrenser. Det er derimot viktig å påpeke at disse lokalrådene har vist seg å hindre integrasjon i nye større kommuner (NIBR 2013a).

Finland

I Finland har nærdemokratiske ordninger vært av sentral betydning ettersom antall kommuner ble redusert fra 436 til 304 i årene 2000-2013. De finske nærdemokratiske organene kan helt overordnet deles i to kategorier. Den første kategorien er de som ikke har delegert beslutningskompetanse, men som heller fungerer som diskusjonsforum. Den andre kategorien har fått beslutningsmyndighet. For den sistnevnte kategorien er det verdt å nevne et relevant case fra Finland hvor en kommunesammenslåing medførte at et geografisk perifert område i den nye kommunen, med kun litt over 1000 innbyggere, ble særbehandlet og fikk relativt store beslutningsmyndigheter vedrørende skole og eldreomsorg (NIBR 2013a).

Norge

Flere norske kommuner har benyttet seg av foreningsbaserte lokalutvalg, herunder kan vi eksempelvis nevne Fredrikstad kommune som har 21 organiserte lokalsamfunnsutvalg. Utvalgene har årsmøte en gang i året og medlemmene velges direkte av innbyggerne. Utvalgene fungerer som systematiske høringsorganer i saker som berører deres geografiske område. Det er ulike erfaringer knyttet til bruken av foreningsbaserte utvalg. For noen utvalg i Fredrikstad har utvalgene derimot vært viktige kontaktpunkt mellom kommunen og lokalsamfunnet (NIBR 2013a). Erfaringer fra sammenslåinger i Salten er svært interessant i denne sammenhengen. I neste avsnitt skal vi derfor se på lokalutvalgsmodellen i Bodø.

3.3. Erfaringer fra lokalutvalg i Bodø

Skjerstad kommune ble innlemmet i Bodø kommune 1.1.2005. Dette medførte at området som tidligere inngikk i Skjerstad kommune fikk et lokalutvalg basert på direkte valg, med i all hovedsak rådgivende funksjoner overfor bystyret. Lokalutvalget har rettigheter i den interne saksgang i kommunen. Det er verdt å merke seg at lokalutvalget (nå kalt kommunedelsutvalget) ikke er et eget forvaltningsorgan som utøver offentlig myndighet i lokalsamfunnet. Formålet med opprette kommunedelsutvalget i Skjerstad var å:

- Ivareta og fremme lokalområdets interesser overfor kommunenes politiske organer, administrasjon og andre offentlige instanser.
- Være kontaktforum mellom den kommunale forvaltningen og lokalmiljøet.
- Utarbeide strategier og fremme forslag til utvikling av lokalmiljøer på områder som: Bosetting, oppvekstmiljø, helse, omsorg, arealdisponering, kommunikasjon, service, sysselsetting, næringsutvikling, - og på øvrige områder av interesse for lokalbefolkningen
- Avgi råd overfor kommunen i saker som spesielt berører området
- Plansaker og andre saker som spesielt berører lokalutvalgets område skal sendes til lokalutvalget for uttalelse/medvirkning tidligst mulig i en utrednings/arbeidsprosess (Brandtzæg, 2009).

Rapporter som har tatt for seg erfaringer knyttet til sammenslåingen av Bodø og Skjerstad viser at det har vært positive effekter i Skjerstad som følge av sammenslåingen. I forkant av selv prosessen ble det vedtatt at Skjerstad skulle få garantier om at ingen ansatte skulle sies opp og at lokale behov skulle bli ivaretatt. Dette medførte blant annet at Bodø kommune vedtok:

- Bygging av ny skole til 30 millioner kroner i Misvær, som var kommunesenteret i gamle Skjerstad kommune
- Etableringen av servicekontor med førstelinjetjeneste til ulike kommunale tjenester
- Etablering av nærings- og utviklingsprogram for Skjerstad
- Utbygging av bredbånd til Skjerstad (Distriktsenteret, 2015)

Av andre rapporter fremkommer det også at innbyggerne i Skjerstad er tilfredse med å være en del av Bodø kommune. I en rapport fra 2009 (Brandtzæg, 2009) vises det til at lokalvalgene i større grad har blitt partivalg framfor kjennskap til enkeltpersoner. Innbyggerne trekker også frem at tjenestene er blitt bedre.

Det som derimot er viktig å påpeke i forbindelse med prosessen i Salten er at Bodø fungerte som det nærmeste senteret for innbyggerne i tidligere Skjerstad kommune. Dette vil nødvendigvis ikke være like gjeldende for ulike alternativer for ny kommunestruktur i Salten.

Erfaringer fra sammenslåingen av Bodø og Skjerstad har tydelig hatt positive effekter for innbyggerne i Skjerstad. Det som derimot er viktig å påpeke i denne sammenhengen er at kommunedelsutvalget Skjerstad ikke har formelle beslutningsmyndigheter. Ettersom avstandene mellom kommunene i Salten er større enn det var mellom Bodø og Skjerstad, samt at flere nærliggende kommuner er betraktelig større enn det Skjerstad var på det tidspunktet det ble besluttet at kommunen skulle gå sammen med Bodø, mener vi at det er viktig at man vurderer hvorvidt kommunedelsutvalg i en ny storkommune skal kunne få formell beslutningsmyndighet innenfor viktige tjenesteområder som tilbys lokalt.

3.4. Oppsummering

I dette kapittelet har vi utredet de lokalpolitiske konsekvensene av en endring i kommunestrukturen i Salten. Kapittelet har blant annet tatt utgangspunkt nasjonal og internasjonal forskning og innsamlet empiri fra Danmark og Norge. Det som er helt tydelig er at det finnes få generelle effekter på lokaldemokratiet av kommunesammenslåing. Det finnes derimot ulike politiske modeller som en eller flere nye kommuner i Salten kan benytte seg av. Vi mener at det, på bakgrunn av de erfaringene som finnes, ikke er ønskelig å lage en generisk lokalutvalgsmodell løsrevet fra konkrete alternativer. Dette mener vi på bakgrunn av nasjonale og internasjonale erfaringer, samt det faktum at Salten-regionen består av svært ulike kommuner. Dette innebærer at en vurdering av konkrete lokalutvalgsmodell må gjøres på bakgrunn av erfaringer fra blant annet sammenslåingen av Bodø og Skjerstad, og på bakgrunn av unike lokalpolitiske forhold som finnes i de ulike kommunene. Viktige faktorer blir følgelig avstand fra tettstedene til den nye kommuneadministrasjonen, befolkningsgrunnlag i de sammenslåtte kommunene og behovet og viljen for lokal medbestemmelse.

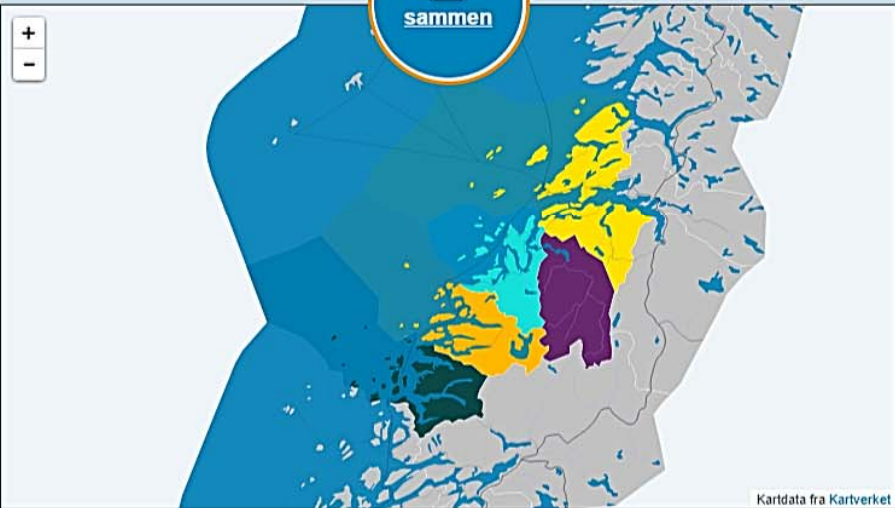
Datagrunnlag ny kommune Ytre Salten med Rødøy, etter KMDs beregningsmodell

Velg kommunene du vil slå sammen:

Rødøy X	Bodø X
Beiarn X	Gildeskål X
Meløy X	

[LEGG TIL FLERE KOMMUNER](#)

Slå sammen

Kartdata fra Kartverket

The image shows a web interface for merging municipalities. At the top, there is a heading 'Datagrunnlag ny kommune Ytre Salten med Rødøy, etter KMDs beregningsmodell'. Below this, a section titled 'Velg kommunene du vil slå sammen:' contains five input fields, each with a name and an 'X' icon: 'Rødøy', 'Beiarn', 'Meløy', 'Bodø', and 'Gildeskål'. To the right of these fields is a link that says 'LEGG TIL FLERE KOMMUNER'. Below the input fields is a map of the Ytre Salten region. A blue circular button with the text 'Slå sammen' is overlaid on the map. The map shows several municipalities highlighted in yellow and purple, indicating they are selected for merging. In the top left corner of the map area, there are zoom-in (+) and zoom-out (-) icons. In the bottom right corner of the map area, there is a small text label 'Kartdata fra Kartverket'.

BEFOLKNING OG DEMOGRAFI

Utvikling i innbyggertall

Historisk befolkningsutvikling fra 1972 til 2015 og framskrivning av befolkningsutviklingen i tre ulike alternativ frem mot 2040. Dataene er hentet fra SSB, mer informasjon om de ulike framskrivningsalternativene finnes på SSBs nettsider. For enkelte kommuner finnes det ikke historiske befolknings tall helt tilbake til 1972. Derfor Per 1. januar 2014 var samlet befolkning i den nye kommunen 330 933.

Kommune	1972	1980	2000	2015
Samlet	43 760	45 920	53 395	60 980
Bodø	29 489	32 567	41 367	50 185
Gildeskål	3 320	2 887	2 351	2 014
Beiarn	1 732	1 629	1 311	1 058
Meløy	7 061	6 928	6 796	6 454
Rødøy	2 158	1 909	1 570	1 269

Fremskrivinger

2020

Kommune	LAVT	MIDDELS	HØYT
Samlet	62 804	64 003	65 315
Bodø	52 297	53 283	54 389
Gildeskål	1 984	2 027	2 063
Beiarn	1 011	1 039	1 049
Meløy	6 185	6 305	6 435
Rødøy	1 327	1 349	1 379

2040

Kommune	LAVT	MIDDELS	HØYT
Samlet	66 005	72 675	82 873
Bodø	56 602	62 237	70 922
Gildeskål	1 786	1 975	2 256
Beiarn	756	837	955
Meløy	5 479	6 082	6 959
Rødøy	1 382	1 544	1 781

Aldersgrupper

Framskrevet utvikling for 6 ulike aldersgrupper. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

2015

Kommune	0 - 5 år	6 - 15 år	16 - 19 år	20 - 66 år	67 - 79 år	80 år og eldre
Samlet	4 377	7 348	3 293	37 657	5 848	2 457
Bodø	3 684	6 064	2 681	31 501	4 499	1 756
Gildeskål	118	229	91	1 146	276	154
Beiarn	47	106	43	605	174	83
Meløy	443	771	396	3 707	740	397
Rødøy	85	178	82	698	159	67

2020

Kommune	0 - 5 år	6 - 15 år	16 - 19 år	20 - 66 år	67 - 79 år	80 år og eldre
Samlet	4 462	7 545	3 054	39 442	6 920	2 580
Bodø	3 811	6 357	2 507	33 321	5 369	1 918
Gildeskål	109	199	93	1 176	309	141
Beiarn	47	91	36	571	205	89
Meløy	399	724	321	3 647	857	357
Rødøy	96	174	97	727	180	75

2040

Kommune	0 - 5 år	6 - 15 år	16 - 19 år	20 - 66 år	67 - 79 år	80 år og eldre
Samlet	4 593	8 152	3 406	41 373	9 760	5 391
Bodø	3 952	6 997	2 919	35 990	8 077	4 302
Gildeskål	106	181	76	1 103	294	215
Beiarn	36	67	32	403	168	131
Meløy	378	684	292	3 092	1 024	612
Rødøy	121	223	87	785	197	131

BEFOLKNING OG DEMOGRAFI

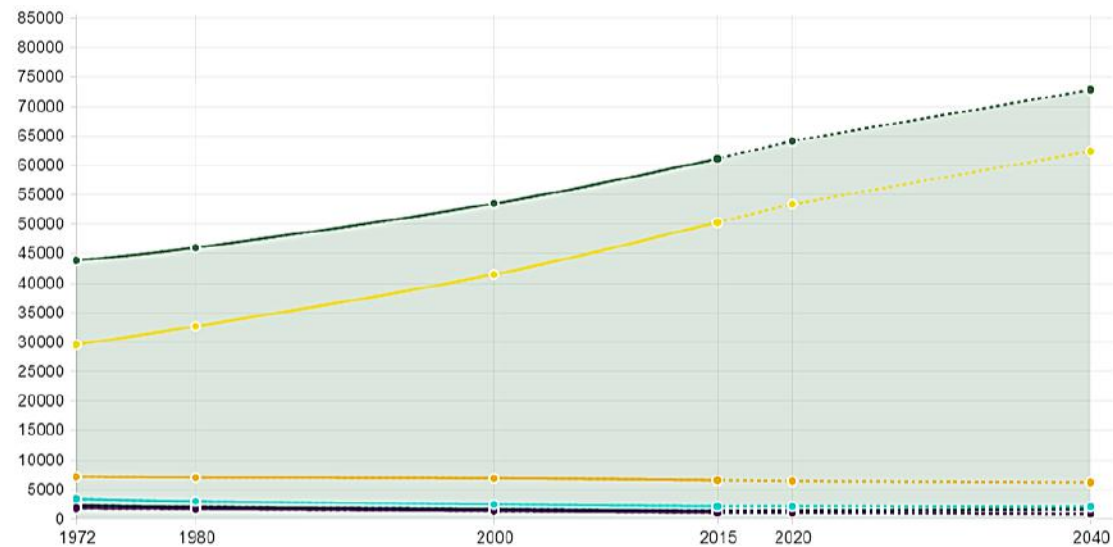
UTVIKLING I INNBYGGERTALL

Historisk befolkningsutvikling fra 1972 til 2015 og framskrivning av befolkningsutviklingen i tre ulike alternativ frem mot 2040. Dataene er hentet fra SSB, mer informasjon om de ulike framskrivningsalternativene finnes på [SSBs nettsider](#).

For enkelte kommuner finnes det ikke historiske befolkningstall helt tilbake til 1972. Derfor begynner tidsserien for disse kommunene først når data er tilgjengelig.

PER 1. JANUAR 2014 ER SAMLET BEFOLKNING I DEN NYE KOMMUNEN 60 980

Samlet Rødøy Bodø Beiarne Gildeskål Meløy

VELG PROGNOSE FOR BEFOLKNINGSUTVIKLING

LAV

MIDDELS

HØY

Innbyggere 20-66 år i forhold til eldre innbyggere

Denne figuren gir mulighet til å se antall personer i arbeidsfør alder i forhold til to ulike grupper av eldre i 2015, 2020 og 2040. Arbeidsfør alder er 20-66 år mens de eldre aldersgruppene er 67 år og over, og 80 år og over. En reduksjon i forholdstallet mellom de to aldersgruppene betyr at det er færre innbyggere i yrkesaktiv alder per innbygger i den eldre aldersgruppen. For å bytte mellom de to visningsmulighetene er det en knapp over figuren. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

67 år og over

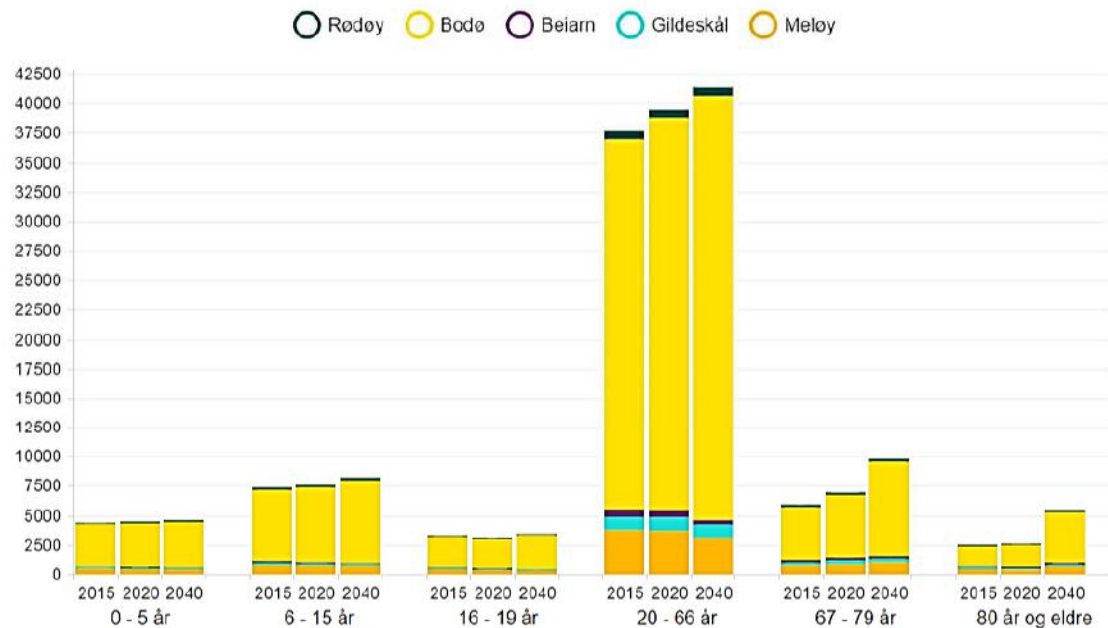
Kommune	2015	2020	2040
Samlet	4,5	4,2	2,7
Bodø	5	4,6	2,9
Gildeskål	2,7	2,6	2,2
Beiarn	2,4	1,9	1,3
Meløy	3,3	3	1,9
Rødøy	3,1	2,9	2,4

80 år og over

Kommune	2015	2020	2040
Samlet	15,3	15,3	7,7
Bodø	17,9	17,4	8,4
Gildeskål	7,4	8,3	5,1
Beiarn	7,3	6,4	3,1
Meløy	9,3	10,2	5,1
Rødøy	10,4	9,7	6

ALDERSGRUPPER

Framskrevet utvikling for 6 ulike aldersgrupper. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

INNBYGGERE 20-66 ÅR I FORHOLD TIL ELDRE INNBYGGERE

Denne figuren gir mulighet til å se antall personer i arbeidsfør alder i forhold til to ulike grupper av eldre i 2015, 2020 og 2040. Arbeidsfør alder er 20-66 år mens de eldre aldersgruppene er 67 år og over, og 80 år og over. En reduksjon i forholdstallet mellom de to aldersgruppene betyr at det er færre innbyggere i yrkesaktiv alder per innbygger i den eldre aldersgruppen.

For å bytte mellom de to visningsmulighetene er det en knapp over figuren.

INNBYGGERE 20-66 ÅR I FORHOLD TIL ELDRE INNBYGGERE

Denne figuren gir mulighet til å se antall personer i arbeidsfør alder i forhold til to ulike grupper av eldre i 2015, 2020 og 2040. Arbeidsfør alder er 20-66 år mens de eldre aldersgruppene er 67 år og over, og 80 år og over. En reduksjon i forholdstallet mellom de to aldersgruppene betyr at det er færre innbyggere i yrkesaktiv alder per innbygger i den eldre aldersgruppen.

For å bytte mellom de to visningsmulighetene er det en knapp over figuren.

Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

INNBYGGERE 20-66 ÅR I FORHOLD TIL ELDRE INNBYGGERE

Denne figuren gir mulighet til å se antall personer i arbeidstør alder i forhold til to ulike grupper av eldre i 2015, 2020 og 2040. Arbeidstør alder er 20-66 år mens de eldre aldersgruppene er 67 år og over, og 80 år og over. En reduksjon i forholdstallet mellom de to aldersgruppene betyr at det er færre innbyggere i yrkesaktiv alder per innbygger i den eldre aldersgruppen.

For å bytte mellom de to visningsmulighetene er det en knapp over figuren.

Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

TJENESTEPRODUKSJON

Det er valgt ut to indikatorer for barnehagetjenester, en indikator for grunnskole tjenester og tre indikatorer for pleie og omsorg for å vise ulike aspekter ved tjenesteproduksjonen i kommunene. Figuren baserer seg på data for 2013 fra SSB.

Barnehage

Kommune	Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	Andel barn 1-5 år med barnehageplass
Bodø	95,8	94,9
Gildeskål	57,1	96,1
Beiarn	100	84,2
Meløy	73,2	89,1
Rødøy	66,7	86,6

Grunnskole

Kommune	Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1. - 10. årstrinn
Bodø	13,6
Gildeskål	8,2
Beiarn	7,9
Meløy	9,4
Rødøy	6,8

Pleie og omsorg

Kommune	Andel innbyggere 80 år og eldre som er beboere på institusjon	Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning	Antall innbyggere 80 år og eldre som mottar hjemmetjenester
Bodø	14,3	79	30,7
Gildeskål	19,6	70	47,1
Beiarn	15	69	45
Meløy	17,3	71	36,7
Rødøy	18,6	64	47,1

TJENESTEPRODUKSJON

Det er valgt ut to indikatorer for barnehagetjenester, en indikator for grunnskolejenester og tre indikatorer for pleie og omsorg for å vise ulike aspekter ved tjenesteproduksjonen i kommunene.

Figuren baserer seg på data for 2013 fra SSB.

Barnehage

Andel styreere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning.

Andel barn 1-5 år med barnehageplass.

RØDØY	66,7	86,6
BODØ	95,8	94,9
BEIARN	100,0	84,2
GLDESKÅL	57,1	96,1
MELØY	73,2	89,1

Grunnskole

Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1. - 10. årstrinn.

RØDØY	6,8
BODØ	13,6
BEIARN	7,9
GLDESKÅL	8,2
MELØY	9,4

Pleie og omsorg

Andel innbyggere 80 år og eldre som er beboere på institusjon.

Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning.

Antall innbyggere 80 år og eldre som mottar hjemmetjenester.

RØDØY	18,6	64,0	47,1
BODØ	14,3	79,0	30,7
BEIARN	15,0	69,0	45,0
GLDESKÅL	19,6	70,0	47,1
MELØY	17,3	71,0	36,7

SYSSELSETTING

Kommunale årsverk per 1000 innbyggere

Denne figuren sier noe om behovet for årsverk i yrkesaktiv alder (20 – 66 år) per 1000 innbygger som må brukes innenfor tre ulike sektorer i 2013, 2020 og 2040. Ved å se på behovet per 1000 innbygger i alderen 20 – 66 år korrigerer man for forandringer som skyldes endringer i størrelsen på befolkningen. I beregningene er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrad og standard på tjenestene som i 2013. Tjenestedataene er hentet fra KOSTRA 2013. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

Barnehage

Estimert framtidig tjenestebehov i årsverk per 1000 innbyggere 20-66 år.

Kommune	2013	2020	2040
Samlet	23,6	21,8	21,6
Bodø	23,5	21,5	20,8
Gildeskål	23,2	21,3	21,8
Beiarn	16,1	19,3	19,9
Meløy	25,4	24,1	27,2
Rødøy	26,2	30,3	35,7

Grunnskole

Estimert framtidig tjenestebehov i årsverk per 1000 innbyggere 20-66 år.

Kommune	2013	2020	2040
Samlet	22,6	21,4	21,9
Bodø	19,9	19,4	19,8
Gildeskål	30,9	27,2	26,3
Beiarn	28,9	29,8	29,8
Meløy	32,4	29,1	32,3
Rødøy	64,9	56,4	67,5

Pleie og omsorg

Estimert framtidig tjenestebehov i årsverk per 1000 innbyggere 20-66 år.

Kommune	2013	2020	2040
Samlet	45,8	46,8	66,3
Bodø	39,2	40,8	59,2
Gildeskål	91	91	120,6
Beiarn	107,7	126,1	198,5
Meløy	70	69,4	104,5
Rødøy	71,8	74,3	99,4

Privat og offentlig sysselsetting

Figuren viser andel sysselsatte i offentlig og privat sektor i kommunene i 2008, 2010 og 2013. Tall fra SSB.

2008

Kommune	OFFENTLIG	PRIVAT
Samlet	39 %	61 %
Bodø	40 %	60 %
Gildeskål	41 %	59 %
Beiarn	36 %	64 %
Meløy	31 %	69 %
Rødøy	39 %	61 %

2010

Kommune	OFFENTLIG	PRIVAT
Samlet	39 %	61 %
Bodø	40 %	60 %
Gildeskål	41 %	59 %
Beiarn	36 %	64 %
Meløy	31 %	69 %
Rødøy	39 %	61 %

2013

Kommune	OFFENTLIG	PRIVAT
Samlet	39 %	61 %
Bodø	40 %	60 %
Gildeskål	41 %	59 %
Beiarn	36 %	64 %
Meløy	31 %	69 %
Rødøy	39 %	61 %

SYSSELSETTING

KOMMUNALE ÅRSVERK PER 1000 INNBYGGERE

Denne figuren sier noe om behovet for årsverk i yrkesaktiv alder (20 – 66 år) per 1000 innbygger som må brukes innenfor tre ulike sektorer i 2013, 2020 og 2040. Ved å se på behovet per 1000 innbygger i alderen 20 – 66 år korrigerer man for forandringer som skyldes endringer i størrelsen på befolkningen.

I beregningene er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrad og standard på tjenestene som i 2013. Tjenestedataene er hentet fra [KOSTRA 2013](#). Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

Barnehage

Anslått framtidig tjenestebehov i årsverk per 1000 innbyggere 20-66 år.

	2013	2020	2040
SAMLET	23,6	21,8	21,6
RØDØY	26,2	30,3	35,7
BODØ	23,5	21,5	20,8
BEIARN	16,1	19,3	19,9
GILDESKÅL	23,2	21,3	21,8
MELØY	25,4	24,1	27,2

Grunnskole

Anslått framtidig tjenestebehov i årsverk per 1000 innbyggere 20-66 år.

	2013	2020	2040
SAMLET	22,6	21,4	21,9
RØDØY	64,9	56,4	67,5
BODØ	19,9	19,4	19,8
BEIARN	28,9	29,8	29,8
GILDESKÅL	30,9	27,2	26,3
MELØY	32,4	29,1	32,3

Pleie og omsorg

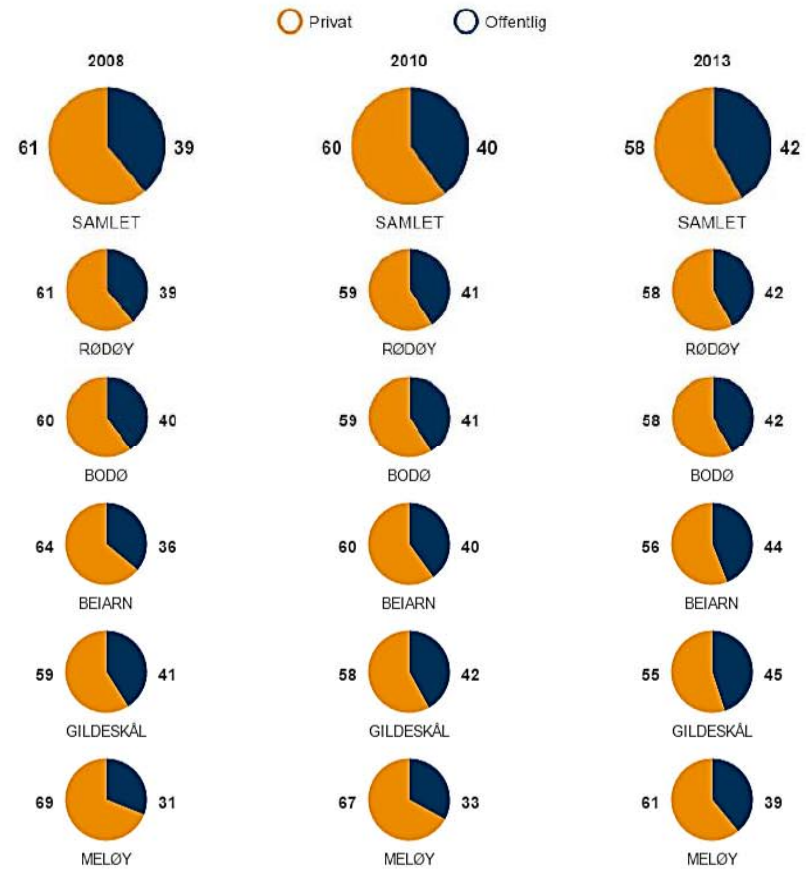
Anslått framtidig tjenestebehov i årsverk per 1000 innbyggere 20-66 år.

	2013	2020	2040
SAMLET	45,8	46,8	66,3
RØDØY	71,8	74,3	99,4
BODØ	39,2	40,8	59,2
BEIARN	107,7	126,1	198,5
GILDESKÅL	91,0	91,0	120,6
MELØY	70,0	69,4	104,5

PRIVAT OG OFFENTLIG SYSSELSETTING

Figuren viser andel sysselsatte i offentlig og privat sektor i kommunene i 2008, 2010 og 2013. Tall fra SSB.

Nærings sammensetning

Disse tallene viser nærings sammensetningen fordelt på primær, sekundær og tertiær næring i kommunene i 2013. Tall fra SSB.

Kommune	PRIMÆRNÆRING	SEKUNDÆRNÆRING	TERTIÆRNÆRING
Samlet	2	14	83
Bodø	1	13	86
Gildeskål	14	18	68
Beiarn	14	21	65
Meløy	9	26	66
Rødøy	22	9	69

Sårbarhetsindikator

Denne indeksen sier noe om hvor sårbart næringslivet i kommunen er. En kommunes næringsmessige sårbarhet er i denne sammenheng målt ved å kombinere tre indikatorer – hjørnesteinsfaktor, bransjespesialisering og arbeidsmarkedsintegrasjon. En høyere verdi tilsvarer større sårbarhet. Denne sårbarhetsindeksen er utviklet av Telemarksforskning og viser sårbarheten til kommunene i Norge basert på 2011-tall.

Kommune	SÅRBARHETS-INDIKATOR
Bodø	7,2
Gildeskål	13,4
Beiarn	34,8
Meløy	26,5
Rødøy	20,2

Arbeidspendling

Utpendling: Denne tabellen viser i første kolonne fra venstre totalt antall arbeidstakere bosatt i kommunen. Kolonne to fra venstre viser antall arbeidstakere som arbeider i kommunen og er bosatt i kommunen (hvor mange av de fra kolonne 1 som jobber i samme kommune som de er bosatt i). De fem neste kolonnene viser de kommunene hvor flest pendler til, og den siste kolonnen viser summen av antall pendlere til andre kommuner. Innpendling: Denne tabellen viser i første kolonne fra venstre totalt antall sysselsatte i kommunen, kolonne 2 viser antall personer som er bosatt og arbeider i kommunen (samme som kolonne 2 i utpendlingstabellen). De neste fem kolonnene viser de kommunene hvor flest pendler fra, og siste kolonne er summen av de som pendler fra andre kommuner. Summen av kolonne 2 til 8 gir totalt antall sysselsatte i kommunen noe som tilsvarer kolonne 1. Data er hentet fra SSBs pendlingstall for 2013.

Utpendling

Kommune	ARBEIDSTAKE		1.	2.	3.	4.	5.	ANDRE
	RE	PENDLER IKKE						
Samlet	32007	29411	Oslo: 472	Trondheim: 242	Tromsø: 193	Fauske: 189	Bergen: 103	1397
Bodø	26781	24607	Oslo: 424	Trondheim: 214	Tromsø: 175	Fauske: 171	Bergen: 87	1103
Gildeskål	963	673	Bodø: 129	Meløy: 79	Beiarn: 14	Trondheim: 8	Oslo: 6	54
Beiarn	522	377	Bodø: 74	Salt dal: 7	Fauske: 7	Oslo: 6	Gildeskål: 6	45
Meløy	3096	2619	Bodø: 102	Gildeskål: 36	Oslo: 28	Rødøy: 22	Stavanger: 16	273
Rødøy	645	494	Meløy: 33	Lurøy: 24	Bodø: 17	Rana: 13	Oslo: 8	56

Innpendling

Kommune	ARBEIDSTAKE		1.	2.	3.	4.	5.	ANDRE
	RE	PENDLER IKKE						
Samlet	32353	29411	Fauske: 688	Tromsø: 200	Oslo: 142	Salt dal: 130	Rana: 103	1679
Bodø	27671	24607	Fauske: 640	Tromsø: 190	Oslo: 131	Gildeskål: 129	Salt dal: 114	1860
Gildeskål	780	673	Bodø: 44	Meløy: 36	Beiarn: 6	Oslo: 4	Fauske: 3	14
Beiarn	450	377	Bodø: 26	Gildeskål: 14	Meløy: 7	Salt dal: 6	Fauske: 6	14
Meløy	2892	2619	Gildeskål: 79	Bodø: 45	Fauske: 38	Rødøy: 33	Salt dal: 9	69
Rødøy	560	494	Meløy: 22	Lurøy: 15	Rana: 4	Nesna: 2	Hemnes: 2	21

NÆRINGSSAMMENSETNING

Disse tallene viser nærings sammensetningen fordelt på primær, sekundær og tertiær næring i kommunene i 2013. Tall fra SSB.

PRIMÆR

SEKUNDÆR

TERTIÆR

SAMLET	2 %	14 %	83 %
RØDØY	22 %	9 %	69 %
BODØ	1 %	13 %	86 %
BEIARN	14 %	21 %	65 %
GILDESKÅL	14 %	18 %	68 %
MELØY	9 %	26 %	66 %

SÅRBARHETSINDIKATOR

Denne indeksen sier noe om hvor sårbart næringslivet i kommunen er. En kommunes næringsmessige sårbarhet er i denne sammenheng målt ved å kombinere tre indikatorer – hjørnesteinsfaktor, bransjespesialisering og arbeidsmarkedsintegrasjon. En høyere verdi tilsvarer større sårbarhet. Denne sårbarhetsindeksen er utviklet av Telemarkforskning og viser sårbarheten til kommunene i Norge basert på 2011-tall.

RØDØY

BODØ

BEIARN

GILDESKÅL

MELØY

ARBEIDSPENDLING

Utpending: Denne tabellen viser i første kolonne fra venstre totalt antall arbeidstakere bosatt i kommunen. Kolonne to fra venstre viser antall arbeidstakere som arbeider i kommunen og er bosatt i kommunen (hvor mange av de fra kolonne 1 som jobber i samme kommune som de er bosatt i). De fem neste kolonnene viser de kommunene hvor flest pendler til, og den siste kolonnen viser summen av antall pendlerne til andre kommuner.

Innpending: Denne tabellen viser i første kolonne fra venstre totalt antall sysselsatte i kommunen, kolonne 2 viser antall personer som er bosatt og arbeider i kommunen (samme som kolonne 2 i utpendingstabellen). De neste fem kolonnene viser de kommunene hvor flest pendler fra, og siste kolonne er summen av de som pendler fra andre kommuner. Summen av kolonne 2 til 8 gir totalt antall sysselsatte i kommunen noe som tilsvarer kolonne 1.

Data er hentet fra SSBs pendlingstall for 2013.

SAMLET	32 007 ARBEIDS- TAKERE	29 411 PENDLER IKKE	472 OSLO	242 TRONDHEIM	193 TROMSØ	189 FAUSKE	103 BERGEN	1 397 ANDRE
RØDØY	645 ARBEIDS- TAKERE	494 PENDLER IKKE	33 MELØY	24 LURØY	17 BODØ	13 RANA	8 OSLO	56 ANDRE
BODØ	26 781 ARBEIDS- TAKERE	24 607 PENDLER IKKE	424 OSLO	214 TRONDHEIM	175 TROMSØ	171 FAUSKE	87 BERGEN	1 103 ANDRE
BEIARN	522 ARBEIDS- TAKERE	377 PENDLER IKKE	74 BODØ	7 SALTDAL	7 FAUSKE	6 OSLO	6 GILDESKÅL	45 ANDRE
GILDESKÅL	963 ARBEIDS- TAKERE	673 PENDLER IKKE	129 BODØ	79 MELØY	14 BEIARN	8 TRONDHEIM	6 OSLO	54 ANDRE
MELØY	3 096 ARBEIDS- TAKERE	2 619 PENDLER IKKE	102 BODØ	36 GILDESKÅL	28 OSLO	22 RØDØY	16 STAVANGER	273 ANDRE

UTPENDLING INNPENDING

ARBEIDSPENDLING

Utpendling: Denne tabellen viser i første kolonne fra venstre totalt antall arbeidstakere bosatt i kommunen. Kolonne to fra venstre viser antall arbeidstakere som arbeider i kommunen og er bosatt i kommunen (hvor mange av de fra kolonne 1 som jobber i samme kommune som de er bosatt i). De fem neste kolonnene viser de kommunene hvor flest pendler til, og den siste kolonnen viser summen av antall pendlerne til andre kommuner.

Innpending: Denne tabellen viser i første kolonne fra venstre totalt antall sysselsatte i kommunen, kolonne 2 viser antall personer som er bosatt og arbeider i kommunen (samme som kolonne 2 i utpendlingstabellen). De neste fem kolonnene viser de kommunene hvor flest pendler fra, og siste kolonne er summen av de som pendler fra andre kommuner. Summen av kolonne 2 til 8 gir totalt antall sysselsatte i kommunen noe som tilsvarer kolonne 1.

Data er hentet fra SSBs pendlingstall for 2013.

SAMLET	32 353 ARBEIDS- TAKERE	29 411 PENDLER IKKE	688 FAUSKE	200 TRØMSØ	142 OSLO	130 SALTDAL	103 RANA	1 679 ANDRE
RØDØY	560 ARBEIDS- TAKERE	494 PENDLER IKKE	22 MELØY	15 LURØY	4 RANA	2 NESNA	2 HEMNES	21 ANDRE
BODØ	27 671 ARBEIDS- TAKERE	24 607 PENDLER IKKE	640 FAUSKE	190 TRØMSØ	131 OSLO	129 GILDESKÅL	114 SALTDAL	1 860 ANDRE
BEIARN	450 ARBEIDS- TAKERE	377 PENDLER IKKE	26 BODØ	14 GILDESKÅL	7 MELØY	6 SALTDAL	6 FAUSKE	14 ANDRE
GILDESKÅL	780 ARBEIDS- TAKERE	673 PENDLER IKKE	44 BODØ	36 MELØY	6 BEIARN	4 OSLO	3 FAUSKE	14 ANDRE
MELØY	2 892 ARBEIDS- TAKERE	2 619 PENDLER IKKE	79 GILDESKÅL	45 BODØ	38 FAUSKE	33 RØDØY	9 SALTDAL	69 ANDRE

UTPENDLING

INNPENDING

KOMMUNEØKONOMI

Driftsresultat og lånegjeld

Netto driftsresultat er hovedindikatoren for den økonomiske balansen i kommuner og fylkeskommuner. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommuner har til disposisjon til avsetninger og investeringer. Ifølge Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) bør netto driftsresultat for kommunesektoren under ett og over tid utgjøre om lag 3 pst. av inntektene. Netto lånegjeld er langsiktig gjeld fratrukket utlån og ubrukte lånemidler, i prosent av brutto driftsinntektene for samme kommune. Tallene er fra KOSTRA 2013.

Kommune	NETTO DRIFTSRESULTAT	NETTO LÅNEGJELD
	T	
Samlet	1,8	74,6
Bodø	2,7	79,6
Gildeskål	1,3	83,3
Beiarn	-0,7	56,9
Meløy	-1,9	54,2
Rødøy	-0,5	47

Driftsinntekter

Driftsinntektene er summen av skatteinntekter, rammetilskudd, øremerkede tilskudd til løpende drift og gebyrer/salgs- og leieinntekter. Tallene vises i 1000 kroner. Tallene er fra KOSTRA 2013.

Kommune	PER INNBYGGER	SUM FOR KOMMUNEN
Samlet	73	4 420 496
Bodø	67	3 327 050
Gildeskål	107	216 019
Beiarn	115	125 023
Meløy	94	613 004
Rødøy	107	139 400

Akkumulert underskudd

Akkumulert underskudd vil tilsvare et regnskapsmessig merforbruk. Dette vil si at kommunen har overskredet det vedtatte, balanserte budsjettet. Tallene vises i 1000 kroner. Tallene er fra KOSTRA 2013.

Kommune	PER INNBYGGER	SUM FOR KOMMUNEN
Samlet	-	-
Bodø	0	-623
Gildeskål	0	-544
Beiarn	-	-
Meløy	-1	-6 942
Rødøy	0	0

Fondsbeholdning

Kommunenes fondsbeholdning fordeler seg på disposisjonsfond og regnskapsmessig mindreforbruk. Fondene er kommunenes økonomiske reserver. Tallene vises i 1000 kroner. Tallene er fra KOSTRA 2013.

Kommune	PER INNBYGGER	SUM FOR KOMMUNEN
Samlet	-	-
Bodø	3	140 060
Gildeskål	4	7 476
Beiarn	-	-
Meløy	6	40 222
Rødøy	2	2 835

KOMMUNEØKONOMI

DRIFTSRESULTAT OG LÅNEGJELD

Netto driftsresultat er hovedindikatoren for den økonomiske balansen i kommuner og fylkeskommuner. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommuner har til disposisjon til avsetninger og investeringer. Ifølge Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) bør netto driftsresultat for kommunesektoren under ett og over tid utgjøre om lag 3 pst av inntektene.

Netto lånegjeld er langsiktig gjeld fratrukket utlån og ubrukte lånemidler, i prosent av brutto driftsinntektene for samme kommune.

Tallene er fra KOSTRA 2013.

NETTO DRIFTSRESULTAT 2013

SAMLET

RØDØY

BODØ

BEIARN

GILDESKÅL

MELØY

NETTO LÅNEGJELD 2013

SAMLET

RØDØY

BODØ

BEIARN

GILDESKÅL

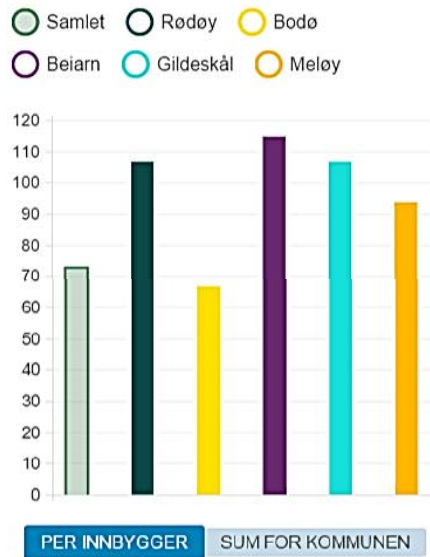
MELØY

DRIFTSINNEKTER

Driftsinntektene er summen av skatteinntekter, rammetilskudd, øremerkede tilskudd til løpende drift og gebyrer/salgs- og leieinntekter. Tallene vises i 1000 kroner.

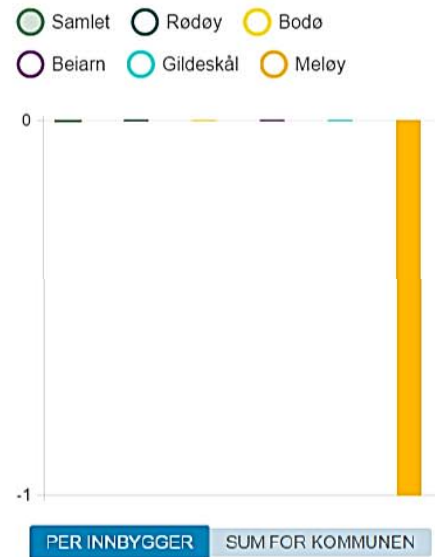
Tallene er fra KOSTRA 2013.

AKKUMULERT UNDERSKUDD

Akkumulert underskudd vil tilsvare et regnskapsmessig merforbruk. Dette vil si at kommunen har overskredet det vedtatte, balanserte budsjettet. Tallene vises i 1000 kroner.

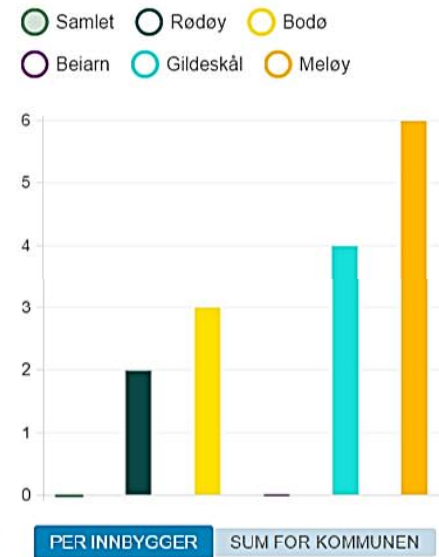
Tallene er fra KOSTRA 2013.

FONDSBEHOLDNING

Kommunenes fondsbeholdning fordeler seg på disposisjonsfond og regnskapsmessig mindreforbruk. Fondene er kommunenes økonomiske reserver. Tallene vises i 1000 kroner.

Tallene er fra KOSTRA 2013.

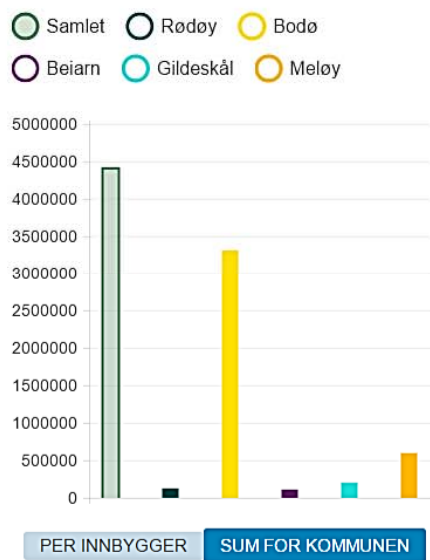

DRIFTSINNTEKTER

Driftsinntektene er summen av skatteinntekter, rammetilskudd, øremerkede tilskudd til løpende drift og gebyrer/salgs- og leieinntekter. Tallene vises i 1000 kroner.

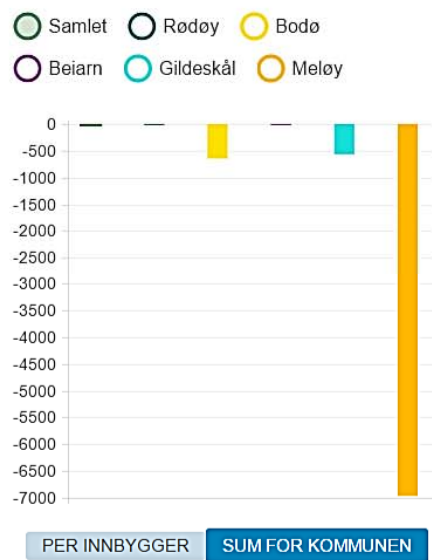
Tallene er fra KOSTRA 2013.

AKKUMULERT UNDERSKUDD

Akkumulert underskudd vil tilsvare et regnskapsmessig merforbruk. Dette vil si at kommunen har overskredet det vedtatte, balanserte budsjettet. Tallene vises i 1000 kroner.

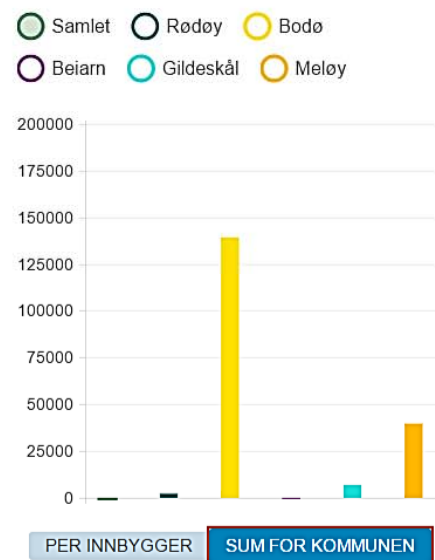
Tallene er fra KOSTRA 2013.

FONDSBEHOLDNING

Kommunenes fondsbeholdning fordeler seg på disposisjonsfond og regnskapsmessig mindreforbruk. Fondene er kommunenes økonomiske reserver. Tallene vises i 1000 kroner.

Tallene er fra KOSTRA 2013.

Økonomisk støtte

Engangsstøtte

Med en omfattende kommunereform vil departementet gjøre dekningen av engangskostnader ved en sammenslåing mer forutsigbar for kommunene, og unngå mange og tidkrevende søknadsprosesser. Departementet legger opp til at alle kommuner som slår seg sammen i reformperioden får dekket engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell. Tallene er hentet fra kommuneproposisjonen 2015.

kr kr 60 000 000

Reformstøtte

Kommuner som fatter nasjonale vedtak om sammenslåing i reformperioden vil kunne få reformstøtte fra staten. Utbetalingen blir gitt uten ytterligere søknad fra kommunene, og utbetales på tidspunktet for sammenslåingen. Reformstøtten vil bli tildelt etter en standardisert modell.

kr kr 30 000 000

Inndelingstilskudd

Inndelingstilskuddet sikrer at kommuner som slår seg sammen til en ny kommune i reformperioden beholder tilskudd som om den fortsatt er to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen. Deretter trappes inndelingstilskuddet ned over 5 år.

ØKONOMISK STØTTE

ENGANGSSTØTTE

60.000.000 kr

Med en omfattende kommunereform vil departementet gjøre dekningen av engangskostnader ved en sammenslåing mer forutsigbar for kommunene, og unngå mange og tidkrevende søknadsprosesser. Departementet legger opp til at alle kommuner som slår seg sammen i reformperioden får dekket engangskostnader ved sammenslåingen etter en standardisert modell.

Tallene er hentet fra kommuneproposisjonen 2015.

REFORMSTØTTE

30.000.000 kr

Kommuner som fatter nasjonale vedtak om sammenslåing i reformperioden vil kunne få reformstøtte fra staten. Utbetalingen blir gitt uten ytterligere søknad fra kommunene, og utbetales på tidspunktet for sammenslåingen. Reformstøtten vil bli tidelt etter en standardisert modell.

INDELINGSTILSKUDD

Inndelingstilskuddet sikrer at kommuner som slår seg sammen til en ny kommune i reformperioden beholder tilskudd som om den fortsatt er to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen. Deretter trappes inndelingstilskuddet ned over 5 år.

[LENKE TIL KS' BEREGNINGSMODELL](#)

A large sea eagle is shown in flight, its wings fully extended, soaring over a dark blue body of water. The eagle's feathers are dark brown, with white underparts visible on its wings. The background features a range of snow-capped mountains under a clear blue sky with some light clouds. The overall scene is dramatic and captures the power of the bird in its natural habitat.

*Oppsummering av nabopraten med
Saltenkommunene + Rødøy, Røst,
Tysfjord og Værøy den 5.6.15.*

«Salten»

Attraktiv hovedstad i Nord

Havørn på jakt
Foto: Audun Rikardsen

Ny storkommune i Salten:

- Rik på ressurser (kompetanse, naturressurser, industri, reiseliv m.m)
- En sterk rygg til å bære fremtiden med
- Salten en homogen region sammenliknet med andre regioner
- Å bygge en ny sterk kommune som kan konkurrere om etableringer både i landsdelen og nasjonalt.
- Storkommunen kan få 100.000 innbyggere om noen år, og kan konkurrere om nye oppgaver (samferdsel, videregående skole).
- En slagkraftig og robust kommune som kan være lokomotiv for utvikling i Nord.

Møte med selvbevisste kommuner del I:

- Bevisste om egen identitet og gode kunnskaper om styrker og svakheter
- Vi må sammen finne fram til en samlet visjon for storkommunen i Salten
- Storkommunen må bli til noe vi har bruk for
- Alle kommuner er spent på hva naboen velger
- Kan likevel godt velge et annet alternativ enn naboen.
- Kommunene har mange alternativer de skal vurdere
- Befolkningsutviklingen er nedadgående – en stadig eldre befolkning
- Kommunene ser fordeler og utfordringer når det gjelder storkommunen
- Røst orienterer seg mot Salten og ønsker vertskommunemodell med Bodø pga. ekstreme avstandsulemper m.m.

Møte med selvbevisste kommuner del II:

- Kommunene ser etter det beste alternativet for egen kommune – hvilke alternativ er best for innbyggerne?
- Usikker på framtiden – hvordan ser null – alternativet ut?
- Vi må skape fremtiden selv – tegne eget kommunekart i regionen.
- Bare Saltdal som ikke har endret grensene siden formannskapsloven i 1837.
- Bra at Bodø åpner dørene for andre kommuner og at man kjører en så åpen prosess.
- Løp 2
- Uansett hva som skjer i Salten skal vi stå sammen i en sterk region.
- Bodø er byen vårres, styrke for hele regionen at Bodø er i vekst og utvikling.

Kommunene er opptatt av følgende:

- Lokaldemokrati
- Samferdsel
- Næringsutvikling
- Økonomi
- Gode tjenester til innbyggerne

Lokaldemokrati:

- Hua i handa
  - Lokal medbestemmelse
  - Kort vei fra innbyggere til beslutningstagere
  - Medvirkning og mer langsiktig deltagelse
-
- Det finnes ingen gullstandard som alle kommune vil lykkes med.
  - Lokaldemokrativeileder før sommeren 2015. <http://distriktssenteret.no/>
  - Bodø har hatt kommunedelsutvalg siden 1990-tallet. 4 kommunedelsutvalg disponerer 2 årsverk. Utvalgene har uttalerett innenfor relevante områder. Bodø kommune skal vurdere rollen til disse utvalgene med tanke på stedsutvikling og avgjørelsesmyndighet.

Nærdemokratiske ordninger kan bidra til:

- Spesiell ivaretagelse av geografiske ytterpunkter i en sammenslått kommune.
- Bedre kommunale tjenester gjennom tilførsel av lokalkunnskap
- Større lokalt engasjement som fører til god lokalsamfunnsutvikling
- Ta vare på lokal identitet og samhold
- Større lokalt samfunnsengasjement som fører til god lokalsamfunnsutvikling.

Samferdsel:

- Avstand og kommunikasjon til kommunesenteret og internt i storkommunen
- Knytte Salten tettere som serviceregion og etablere stabile bo- og arbeidsmarkedsområder.
- Vi har hørt om: (eksempler)
  - ✓ Livsfarlige tunneller fra Hamarøy og sørover
  - ✓ Forlengelse av Kystriksveien (Steigen, Vågan, Vesterålen, Tromsø)
  - ✓ Fergefri E6
  - ✓ Svært lange avstander
  - ✓ Fjordveien og nye alternative ruter med tunneller til/fra Beiarn
  - ✓ 1200 trailere fra Arnøya hvert år, buss, ferge og hurtigbåt problematikk.
  - ✓ Bru over Holandsfjorden.
  - ✓ Gode kollektivløsninger, Agendatoget mellom Rognan og Bodø og nytt togstopp på Tverlandet. Bypakke Bodø og tunell i Tjernfjellet.

Godt utgangspunkt:

Salten har de viktigste transportknutepunktene i Nord-Norge med stamrute-flyplass, nasjonalhavn, Nordlandsbanen, E6 og mellomriksvei til Sverige.

Økonomi:

- Stor usikkerhet om null – alternativet. Hva skjer hvis man velger å fortsette alene?
- Regjeringen varsler endringer i inntektssystemet fra 2017. Og hele inntektssystemet skal gjennomgås på nytt etter ny kommunestruktur er iverksatt (kilde Børre Stolp KS).
- Eiendomsskatt og differensiert arbeidsgiveravgift
- Kraftinntekter, fallrettigheter og konsesjonskraftsinntekter
- ROBEK – kommuner og akkumulerte underskudd
- Fattige kommuner med store underskudd og rike kommuner med pøng på bok.

Næringsutvikling:

- Sterk lokalkunnskap
- Stor kunnskap om enkeltnæringer
- Nærhet til det lokale næringslivet
- Kommunene med i «Utviklingsprogrammet for byregioner»

Satsningsområder:

- Utvikling av næringsnettverket gjennom økt samarbeid
- Utarbeidelse av strategiplan havbruk
- Utarbeidelse av strategiplan mineral
- Utarbeidelse av strategiplan natur- og kulturbasert reiseliv og primærnæring

Gode tjenester til innbyggerne:

- Et rasjonelt og effektivt tjenestetilbud der folk bor.
- Arbeidsplasser i kommunehus/rådhus
- Samme standard og god kvalitet på tjenester i hele storkommunen.
- Spesialiserte tjenester etableres i byen
- Samisk perspektiv – samisk språk og kultur.

Enhetlig region

Ressursrikt omland

Visjon for storkommunen i Salten må vi
utarbeide sammen.

Storkommunen må bli til noe vi har bruk for.

«Ny kommune» = Attraktiv hovedstad i Nord

<http://bodo.kommune.no/ny-storkommune-i-salten/category7867.html?source=smallcampaign>

Havørn på jakt
Foto: Audun Rikardsen

Agenda

- Kort om regjeringens mål for reformen
- Intensjonsavtale/ - plan
  - Hva kan en slik plan/ avtale inneholde
  - Eksempler fra eksisterende avtaler
- Inndelingsloven
  - Kort om innhold; krav
- Tidsplan/ framdrift i arbeidet

Bakgrunn og mål for kommunereformen

- Regjeringens politiske plattform slo fast at: regjeringen vil gjennomføre en kommune-reform, hvor det sørges for at nødvendige vedtak blir fattet i perioden.
- Kommuneøkonomiproposisjonen:
  - «Kommunereformen er en reform for styrket lokaldemokrati, bedret tjenestetilbud og mer rettsriktig og effektiv forvaltning.»
- «Regjeringen ønsker sterke og robuste kommuner, som kan få flere oppgaver og mer ansvar. De fleste tjenester løses best nærmest innbyggerne, i lokalsamfunnene, sier statsråd Sanner.»
- Kommuneøkonomiproposisjonen 2015 har beskrevet fire overordnede mål for reformen:
  - **Gode og helhetlige tjenester for innbyggerne**
  - **Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling**
  - **Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner**
  - **Styrket lokaldemokrati**
- Økonomiske virkemidler:
  - Dekking av engangskostnader knyttet til sammenslåing
  - Reformstøtte som kommunene får til fri benyttelse når kommunene har slått seg sammen
  - Inndelingstilskudd som kompensasjon for bortfall av tilskudd som eksempelvis småkommunetilskuddet, basistilskuddet og Nord-Norge tilskuddet

Innhold i intensjonsavtaler/ -planer som er inngått

I forbindelse med flere av de sammenslåingene som er gjennomført under frivillighetslinja, har det vært utarbeidet en intensjonsplan (bla som grunnlag for folkeavstemningene).

- i forbindelse med en kommunesammenslåing er mange spørsmål som er av politisk karakter, og som en utredning ikke kan gi et direkte svar på.
- skape en bedre forståelse for status og utfordringer som kommunene står overfor på ulike områder, både i dag og framtiden.
- ulike temaer og problemstillinger knyttet til befolknings- og næringsutvikling, økonomi, tjenesteproduksjon, forvaltning og myndighetsutøvelse, samfunnsutvikling og demokrati.
- potensielle fordeler og ulemper en kommunesammenslåing kan gi på ulike områder. Hvordan man velger å håndtere de muligheter en kommunesammenslåing gir, vil imidlertid være avhengig av politiske prioriteringer.

Intensjonsplanene har dermed vært viktig for å tydeliggjøre fra politisk hold hvorfor man ønsker sammenslåing og hva man vil oppnå med dette.

Intensjonsavtaler/ -planer

- Intensjonsplanene har beskrevet hva man vil oppnå med sammenslåingen og det er gjerne definert både hovedmål og delmål.
- Den viktigste målsetningen har vært å skape mer **livskraftige og attraktive** kommuner
- Videre er det bl.a. beskrevet hvor kommunesenteret skal være, hvordan kommunale tjenester skal styrkes, hvordan ulike kommunale funksjoner skal lokaliseres og hvordan ansatte skal håndteres i prosessen.
- diskutere og synliggjøre hvordan man gjennom en kommunesammenslåing eventuelt kan bidra til et styrket og balansert nærings- og stedsutviklingsarbeid som kan komme hele den nye kommunen til gode
- Erfaringene tilsier imidlertid at det ikke uten videre er lett å komme fram til en slik avtale. Slike prosesser krever også godt lederskap, god medvirkning og forankring

Eksempel fra Sandefjord, Stokke og Andebu

1. Innledning
2. Kommunenavn og symboler
3. Prinsipper for sammenslåingsprosessen
4. Mål for den nye kommunen
5. Lokaldemokrati
6. Tjenestetilbudet
  - Lokalisering, skolestruktur, barnehager, helse og omsorg, frivillighet, lag og foreninger, bibliotek og sosiale servicekontor, NAV, klima og miljø, interkommunalt samarbeid, beredskap, jordvern og arealutnyttelse
7. Kompetanse og tjenesteproduksjon
8. Kommunikasjon , samfunns- og næringsutvikling
  - Jernbane, vei, gang- og sykkelstier, øvrig infrastruktur, næringsutvikling/ arealpolitikk, eierskap Sandefjord lufthavn AS, utvikling av Torp øst, tettstedutvikling, Vear
9. Økonomiforvaltning
10. Framtidig investeringsprosjekter
11. Effektivisering
12. Kommunen som arbeidsgiver
13. Informasjon

Eksempel fra Inderøy og Mosvik

1. Mål for kommunesammenslåinga

Hovedmål:

- Etablere en livskraftig og attraktiv kommune i hjertet av Innherred.
- Sikre og videreutvikle kvalitet i tjenestene til innbyggerne.

Delmål:

- Videreføre det beste i begge kommuner inn i den nye kommunen.
- Sikre en demokratisk styring av den nye kommunen.
- Sikre at den nye kommunen innfrir krav fra statlige myndigheter gjennom et bredt faglig miljø.
- Sikre grunnlaget for kostnadseffektive tjenester ut fra tilgjengelige økonomiske ressurser.
- Etablere attraktive bolig- og fritidsområder i alle deler av kommunen
- Sikre gode oppvekstvilkår gjennom utvikling av gode nærmiljø.
- Styrke grunnlaget for en offensiv og samordna næringsutvikling og et rikt kulturliv blant annet gjennom aktivt bruk av næringsfond. Med ønske om et positivt fokus på utvikling i Mosvik, vil kraftverksmidler som i dag tilføres lokalt næringsfond, i en overgangsperiode brukes i Mosviksamfunnet.
- Være en utviklende og attraktive arbeidsplass for de ansatte

2. Kommunesenter

3. Kommunnavn og kommunevåpen

4. Hva skal kommunesenteret inneholde?

5. Prinsipper for organisering av den nye kommunen

6. Tjenesteenheter i Mosvik (ikke kommunesenter)

7. Ansatte

8. Rådgivende folkeavstemning

Eksempel fra Vindafjord og Ølen kommuner

1. Mål for kommunesamanslåinga:

Hovudmål:

- Sikre ein livskraftig distriktskommune på Indre Haugalandet.

Delmål:

- Styrke grunnlaget for samordna næringsutvikling og kulturliv i distriktet.
- Sikre og vidareutvikle kvalitet i tenestene til innbyggjarane gjennom eit breitt fagleg miljø i tenesteytande einingar.
- Skape grunnlag for kostnadseffektive tenester ut frå tilgjengelege økonomiske ressursar.
- Tale utad med større styrke og ei felles røyst.
- Vere ein utviklande og attraktiv arbeidsplass for dei tilsette

2. Kommunesenter

3. Kommunenamn

4. Kva skal kommunesenteret innehalde

5. Prinsipp for organisering av den nye kommunen

6. Tilsette

7. Bruk av disponibel formue frå dei to kommunane

8. Rådgjevande folkerøysting

Momenter fra de bilaterale samtalene

- Samferdsel
- Lokaldemokrati; bla nærmiljøutvalg
- Næringsutvikling
- Økonomi (herunder kraft, næringsfond)
- Tjenestetilbud; inkl. arbeidsplasser

Inndelingsloven - hva er en kommunesammenslåing

- En kommunesammenslåing innebærer at to eller flere kommuner rettslig sett opphører samtidig som det etableres én ny kommune.
  - Inndelingslova § 3, første ledd:
Samanslåing inneber at to eller fleire kommunar eller fylke blir slutta saman til ei ny eining.
- De ”gamle” kommunene opphører og det etableres et helt nytt rettssubjekt, den nye kommunen.
- Arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse kommer til anvendelse for alle arbeidstakerne.

Inndelingslova er en prosesslov

- Skal sikre et minstemål av prosess
  - **Initiativ**
  - **Saksforberedelse**
  - **Vedtak**
  - **Gjennomføring**
  - **Oppgjør/konsekvenser**
- Det er i stor grad opp til kommunestyrene hvordan de organiserer og styrer prosessen så lenge minstekravene etter inndelingslova er oppfylt.

§ 26: Fellesnemnda må få et reglement

- Oppretting av fellesnemnd skjer etter vedtak om sammenslåing (juni 2016)
- En fellesnemnd tar de politiske beslutningene i prosessen frem til ny kommune.
  - ...*Samordne og ta seg av forberedelsen av sammenslåingsprosessen.*
  - Ansvar for det forberedende arbeidet med budsjett og økonomiplan i første driftsår
- Fellesnemnda må få tilstrekkelige fullmakter fra kommunestyrene til å håndtere de arbeidsrettslige avgjørelser som må/bør tas.
  - kan få fullmakt til å tilsette personell i den nye kommunen. Dette gjelder også tilsetting av administrasjonssjef og revisor.
- Fellesnemnda må sørge for effektiv organisering av gjennomføringsfasen og bør delegerer myndighet videre til administrativt nivå.

Fellesnemnd er en stor sak...

«Nemnda bør spegle av innbyggjartalet i dei enkelte kommunane eller fylkeskommunane. Det skal likevel vere minimum tre medlemmer i nemnda frå kvar kommune eller fylkeskommune.»

Bodø 3 representanter?	Øvrige kommuner 11 x 3 33 representanter?
Bodø 50 185 borgere 5/10 representanter?	<u>Øvrige kommuner 30 153</u> borgere 3/6 representanter?

Bør Bodø forhandle seg til 50 % av nemnda?

Politikk vs. Juss? Hvem vinner?

Gjennomføring – frihet i valg av organisering

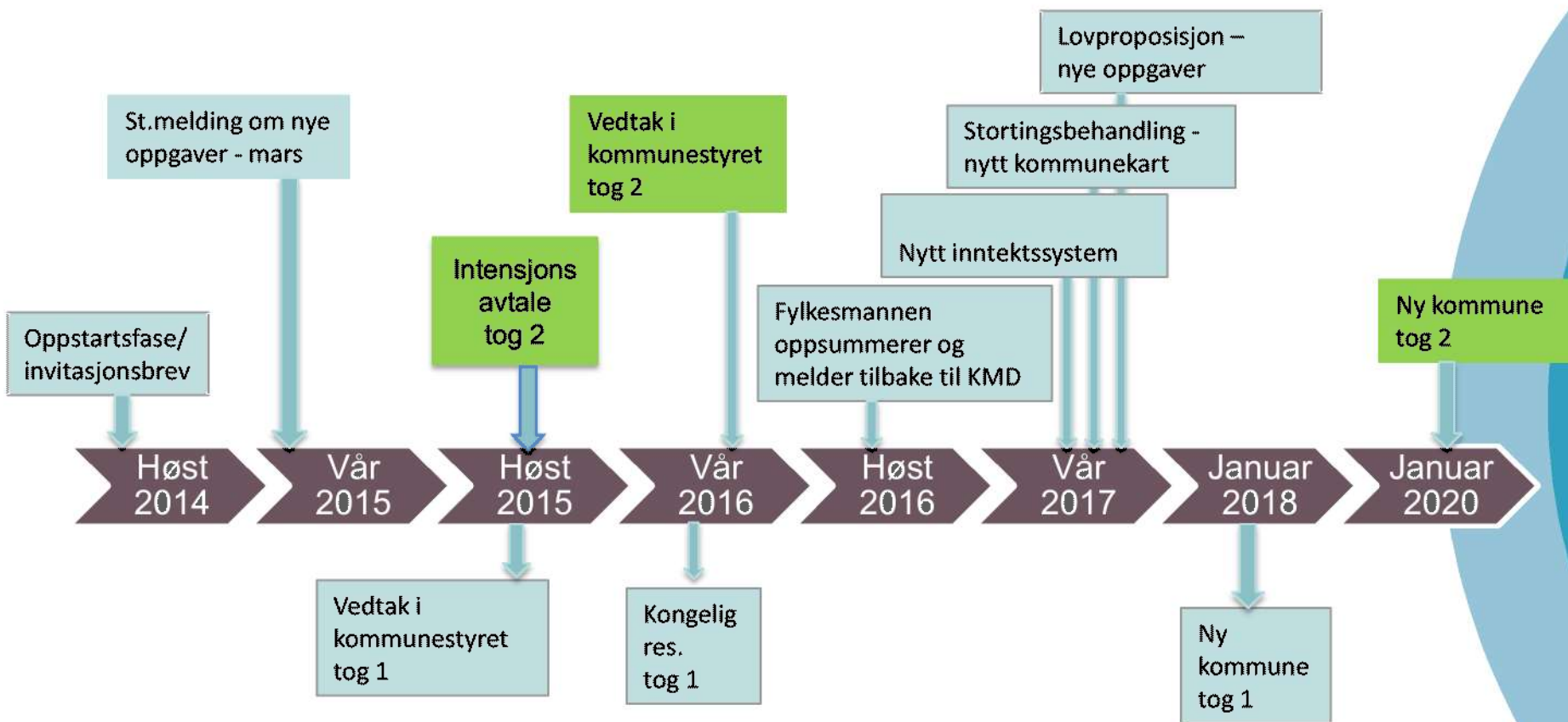
- Inndelingslova § 26 andre ledd:

«Kommunane ... kan også opprette eit felles partsamansett utval (PSU) etter kommunelova § 25 for behandling av saker som gjeld forholdet mellom den ny eininga som arbeidsgiver og dei tilsette.»

- § 26 sjetteste ledd:

«Fellesnemnda kan gi eit arbeidsutval myndighet til å gjere vedtak i enkeltsaker eller i saker som ikkje er av prinsipiell art.»

Tidslinja i reformprosessen

Arbeidsperiode i Kommunen

Mulig tidslinje

- Oppsummeringsmøte med 12 kommuner 4. juni 2015 i Saltstraumen
  - Oppsummering av 12 møter
  - Innhold i mulig intensjonsavtale
  - Signaler/ «føringer» fra fylkesmannen
- Videre fremdrift
  - Mulighetsstudien fullført i sept. 2015
  - Beslutning i den enkelte kommune om å delta i drøftinger om intensjonsavtale (tidlig høst 2015; dvs okt. 2015). NB: å delta i drøftingene betyr IKKE vedtak om å inngå intensjonsplan/ -avtale
  - Ferdigforhandlet intensjonsplan/ -avtale desember 2015 - januar 2016;
  - **godkjenning i bystyre og kommunestyre senest febr. 2016**
  - Vår 2016; innbyggerdialog; evt. folkeavstemning
  - **Juni 2016: beslutning i bystyre/ kommunestyre om Ja/ Nei til kommunesammenslåing**
  - Høst 2016; fellesnemnd, m/ enighet om innhold og fremdrift i sammenslåingsprosessen
  - 2017 – 2019 drøftinger om enkeltheter i «Ny storkommune»; eks. er organisering (administrativt og politisk), innplassering av ansatte, pensjon mv
  - 1.1.2020: Ny kommune er etablert

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte torsdag den 01.10.15 på Rådhuset, Vågaholmen

Av 17 medlemmer var 16 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 059/2015: KOMMUNEREFORM: VURDERING AV ALTERNATIVET Å BESTÅ SOM EGEN KOMMUNE
Jfr. saksutredning 18815

Rådmannens innstilling:

1. Kommunestyret tar rådmannens vurdering av alternativet å bestå som egen kommune til orientering.
2. Utredningsalternativet å bestå som egen kommune baseres på å inngå et forpliktende vertskommunesamarbeid om forvaltning og tjenesteproduksjon.
3. Rådmannen gis mandat til forhandling og dialog med Rana og Bodø som mulige vertskommuner.
4. Kommunestyret skal gjøre et geografisk retningsvalg for mulig vertskommunesamarbeid etter vedtatte fremdriftsplan.

Forslag fra Olav Terje Hoff:

Punkt 2, 3 og 4 i rådmannens innstilling utgår.

Vedtak:

Kommunestyret tar rådmannens vurdering av alternativet å bestå som egen kommune til orientering.

Enstemmig.

Rett utskrift

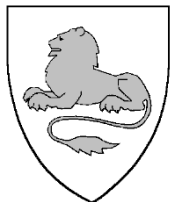
Rødøy kommune, formannskapskontoret den 02.10.2015.

Brita Kjerpeseth Omnes

Brita Kjerpeseth Omnes

Kopi:

- Rådmannen

18815**K-sak 059/2015**

Saksbehandler: Kitt Grønningsæter

Sakens hjemmelsgrunnlag:

Jnr. ref:

Arkiv:

Klageadgang: nei

Off. dok: ja

KOMMUNEREFORM: VURDERING AV ALTERNATIVET Å BESTÅ SOM EGEN KOMMUNE**REGJERINGENS MÅL FOR EN NY KOMMUNEREFORM**

Stortinget har sluttet seg til følgende overordnede mål for reformen som vil være førende for kommunens arbeid:

- Gode og likeverdig tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

FAKTAGRUNNLAG TIL NULL-ALTERNATIVET

I oppdraget til prosjektledelsen for utredningen av en kommune på Nord-Helgeland (K-sak 057/2015 Kommunereform: presentasjon av faktagrunnlag Nord-Helgeland) ligger det at faktagrunnlaget som presenteres også skal gi grunnlag for å vurdere null-alternativet, å bestå som egen kommune, for deltakerkommunene. Ledergruppen og politiske partier i Rødøy har bidratt med innhenting av fakta og vurderinger til rapporten.

Utredning kommunestruktur Salten (K-sak 058/2015 Kommunereform: presentasjon av faktagrunnlag Salten) drøfter kommunestrukturen i regionen i forhold til regjeringens mål for reformen. Denne omfatter fakta fra nabokommunene det kan være aktuelt å samarbeide med i Salten, og drøfter også null-alternativet for disse. Vurderingene er også relevante for Rødøy kommune.

Rødøy kommune har gjort en egenvurdering av økonomisk soliditet etter Fylkesmannens veileder «I ROBEKs forgård?» (K-sak 061/2015 Kvartalsrapport 2. kvartal 2015, budsjettregulering).

Røst kommune har fått utarbeidet en analyse om utfordringer og veivalg for en øykommune med ekstreme avstandsulemper. Den inneholder en skisse til en egen «Røstmodell» som kan være relevant også for Rødøy kommune ved vurdering av nullalternativet.

Nabokommunene Træna og Røst har i samarbeid med åtte andre øykommuner uten landfast forbindelse utarbeidet en rapport som drøfter konsekvensene for øykommuner ved kommunesammenslåing, «øykommuneprosjektet».

Faktagrunnlag for vurdering av alternativet å bestå som egen kommune er med dette lagt frem.

TI KRITERIER FOR KOMMUNENE - VURDERING

Alle kommuner skal ta stilling til de ti kriteriene som er rettet mot kommunene. Kriteriene angir hva som skal til for at en kommune på en god måte skal kunne ivareta sine fire roller og oppgaveløsningen knyttet til disse, nærmere beskrevet av KMD under. Kriteriene ivaretar samfunnsmessige hensyn som strekker seg ut over den enkelte kommunegrense, og anbefales som grunnlag for å vurdere kommunenes oppgaveløsning i dag og for å vurdere en framtidig kommunestruktur.

I de følgende punktene er *rådmannens vurdering oppsummert*, basert på det fremlagte faktagrunnlaget.

1. TILSTREKkelig KAPASITET

Kommunene må ha en tilstrekkelig kapasitet både faglig og administrativt for å kunne løse oppgavene på en effektiv og god måte. Tilstrekkelig kapasitet henger nært sammen med tilgang til relevant kompetanse. Å få én stilling med god fagkompetanse vil ikke gi grunnlaget for et godt fagmiljø. Til det trenger man også kapasitet til å behandle en viss mengde saker, ha god kontroll og oversikt, og til å utvikle fagområdene.

Vurdering: Rødøy kommune har tilstrekkelig kapasitet til å løse primærtjenester innenfor barnehage, skole, pleie- og omsorg og tekniske tjenester. Innenfor disse områdene ligger det heller ikke større gevinster i en kommunesammenslåing, da det forutsettes at tjenestene tilbys der folk bor. De små kretsene blir mindre, og det vil bli dyrere per innbygger å opprettholde et desentralisert tilbud på alle områder.

Største utfordring på kapasitet innenfor primærtjenester ligger innenfor helse, spesielt på rekruttering til og tilbud om store nok og kvalifiserte fagmiljø for helsepersonell.

Når det gjelder spesialisert tjenesteproduksjon og langsiktig samfunnsutvikling så vil Rødøy kommune ha større utfordringer ved å stå alene. Tilpasning til fremtidige endringer i alderssammensetning, krav til fornyelse og økt krav til spesialisering vil være vanskelig å oppfylle.

Administrativ kapasitet vil være dyrere per innbygger enn i en større kommune, da flere grunnfunksjoner må dekkes per kommune. Det må prioriteres sterkt for å håndtere daglige oppgaver, og mindre tid vil være tilgjengelig til langsiktig arbeid og planarbeid.

Interkommunale samarbeid vil være en forutsetning for å løse alle pålagte oppgaver, både med tanke på kapasitet, kompetanse, distanse og kostnadsnivå. Med nye oppgaver blir behovet for samarbeidsordninger større.

2. RELEVANT KOMPETANSE

I tillegg til tilstrekkelig kapasitet, er også relevant kompetanse avgjørende for å sikre sterke fagmiljøer og en god administrasjon. Dette innebærer også at det må være en bredde i kompetansen. Manglende kapasitet og kompetanse er også fremhevet som utfordringer for at kommunen skal ivareta sine roller som samfunnsutvikler og myndighetsutvikler. Innenfor kommunens rolle som demokratisk arena kan en kommunal administrasjon med kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte bedre den politiske styringen og utnytte det lokalpolitiske handlingsrommet. Av hensyn til lokaldemokratisk styring er det avgjørende at kommunen selv kan sikre tilstrekkelig kapasitet og kompetanse og ikke er avhengig av samarbeid eller hjelp fra andre.

Vurdering: Selv om det er krevende å rekruttere til stillinger hvor en ønsker bred kompetanse og mindre spesialisering så har en god tilgang på søkere/ansatte innenfor de fleste primærtjenestekområdene.

I de større kretsene kan en samle noe mer av tjenestetilbudet – noe som bidrar til å kunne utvikle fagområdene mer. Kompetanse, arbeidsmiljø og kostnadsnivå blir hovedutfordringer spesielt i de kretsene hvor folketallet går ned, men også i kommunen som helhet.

Administrasjonen vil være sårbar. For å dekke mange fagområder og oppgaver må en ha medarbeidere med stor breddekompetanse, og helst utfyllende og overlappende kompetanse med kollegaer. Dette tar tid å bygge opp, og en risikerer mye om enkeltpersoner slutter.

3. TILSTREKkelig DISTANSE

Kommunene må ha en slik størrelse at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggerne. Dette for å sikre likebehandling og at det ikke tas utenforliggende hensyn i myndighetsutøvelsen, samt at innbyggerne sikres de rettigheter de har etter loven. I tillegg skal habilitetsreglene sikre tilliten til kommunene og beskytte den enkelte saksbehandler mot utidig press.

Vurdering: Det anses at en ikke har spesielle utfordringer knyttet til likebehandling og habilitet. Spesialkompetanse innhentes utenfra ved behov, gjennom for eksempel KS, fylkesmannen, jurister og andre fagmiljøer.

Rødøy kommune mottar få klager, og saksbehandlingen foregår etter gjeldende lovverk. Byggesak og omsorg har til tider kapasitetsproblemer, men kvaliteten på saksbehandlingen oppfattes som god.

4. EFFEKTIV TJENESTEPRODUKSJON

Større kommuner vil legge bedre til rett for økt rammestyring fra statens side og dermed økt mulighet for å tilpasse tjenestetilbudet til lokale forhold. Større kommuner kan gi bedre utnyttelse av potensielle stordriftsfordeler. Bosettingsmønsteret i kommunen og hensynet til innbyggernes ønske om nærhet til tjenestene kan gjøre det vanskelig å hente ut stordriftsfordeler på alle tjenester i kommunen. Men det vil trolig være effektiviseringsgevinster på enkelte områder – slik som i den overordnede styringen og planleggingen i sektoren.

Vurdering: Kostnadsnivået vil være høyt på grunn av desentralisering og skalaulemper. Rødøy kommune vil ikke kunne ha samme bredde i tilbudet som en større kommune.

Rødøy kan anses å ha smådriftsfordeler ved at både ansatte og politikere har lokal kjennskap og god oversikt over lokale behov.

5. ØKONOMISK SOLIDITET

En viktig forutsetning for at kommunene skal kunne tilby sine innbyggere gode velferdstjenester er at kommunene har god kontroll på økonomien og kan håndtere uforutsette hendelser. Kommuner med sunn økonomi, som sørger for å ha et økonomisk handlingsrom, kan i større grad håndtere uforutsette hendelser uten at det får direkte konsekvenser for tjenestetilbudet til innbyggerne. Små kommuner er mer sårbare enn større kommuner i slike situasjoner, fordi de har et mindre budsjett å omdisponere innenfor.

Vurdering: Rødøy kommune har et for lite økonomisk handlingsrom til i noen særlig grad å håndtere uforutsette hendelser. Omdisponeringer i et i utgangspunktet lite budsjett kan gi store konsekvenser for tjenestetilbudet til innbyggerne. Det sterkt desentraliserte tilbudet er koster mye per innbygger. Gjeldsgraden er høy og økende da det investeres i blant annet boliger, omsorgssentre, skoler og idrettshaller. Det er likevel etterslep på vedlikehold og tidsriktig utstyr.

En må sikre et positivt brutto driftsresultat for å kunne betjene gjeld og å sikre nødvendig buffer til uforutsette hendelser. Dette innebærer driften må effektiviseres sterkt, og at en må vurdere strukturelle endringer for å kunne få en sunn økonomi på sikt.

Rødøy kommune forventer noe økte inntekter fra naturressurser og næringsvirksomhet i fremtiden. Befolkningsutviklingen er negativ, så rammetilskuddene reduseres. Kommunen har lave gebyrer innenfor selvkostområdene, og det er ikke innført eiendomsskatt på bolig- og fritidseiendommer. Selv om dette indikerer muligheter for økte inntekter, så er det knyttet stor usikkerhet til det fremtidige inntektssystemet, som bortfall av småkommunetillegg og endringer i eiendomsbeskatningen.

6. VALGFRIHET

Innbyggerne vil i større grad kreve flere valgalternativer innenfor tjenestene. Større kommuner kan tilby en større bredde i tilbudet til sine innbyggere, som vil være vanskelig å tilby i små kommuner.

Vurdering: Det vil være vanskelig i en liten kommune med store avstandsulemper som Rødøy å tilby større bredde enn lovpålagt i tilbudet til innbyggerne. Ved aktiv utnyttelse av ny teknologi og vil en kunne jobbe for å tilby større valgfrihet innenfor enkelte områder.

7. FUNKSJONELLE SAMFUNNSUTVIKLINGSOMRÅDER

Kommunene må ha en inndeling som er mest mulig funksjonell for de områder det er nødvendig å se i sammenheng for å sikre helhetlige løsninger, særlig på areal- og transportområdet. De siste tiårene har det vært en vedvarende regional integrasjon gjennom pendling og tettstedsutvikling, slik at kommunene i stadig mindre grad utgjør en funksjonell enhet. Denne utviklingen vil fortsette. Særlig i byområder gjør behovet for mer funksjonelle samfunnsutviklingsområder at kommunene bør vurdere sammenslåing. Erfaring tilsier at kommunene hver for seg har sterke insentiver for å ivareta egne behov og at de felles løsningene ikke blir optimale, verken i planleggingen eller i implementeringen av planene. I mindre sentrale strøk vil kriterier som kapasitet og kompetanse om samfunnsutvikling være viktigere når kommunesammenslåing skal vurderes.

Vurdering: Rødøy utgjør ikke noen funksjonell enhet med tett geografisk integrasjon og felles bolig- og arbeidsmarkedsområde sammen med andre kommuner i regionen.

Kontakt med kunnskapsmiljøer og næringsliv i større kommuner vil være viktig. Interkommunale samarbeid må styrkes ytterligere om Rødøy kommune skal bestå.

Rødøy kommune vil ikke kunne håndtere eventuelle nye oppgaver som i dag er regionale, som samferdsel, habilitering- og rehabilitering, videregående skoler og skoleskys.

8. HØY POLITISK DELTAKELSE

Det er viktig å ha et aktivt lokaldemokrati med valgmuligheter både i forbindelse med stemmegivningen og at innbyggerne har mulighet til å få sin stemme hørt mellom valgene. Større kommuner legger i dag i større grad tilrette for deltakelse mellom valgene, og de har oftere ulike former for medvirkningsorgan. På noen indikatorer scorer de minste kommunene høyest – valgdeltakelsen ved lokalvalg er størst i de minste kommunene og flere innbyggere i små kommuner har vært i kontakt med ordfører enn i større kommuner. Men analyser viser at for noen av disse indikatorene har resultatet mer å gjøre med kjennetegn ved innbyggerne enn at kommunen er liten.

Vurdering: Rødøy kommune har høy valgdeltakelse og godt politisk engasjement. Lokalutvalgsmodellen sikrer bred medvirkning på krets nivå. Synkende størrelse på enkelte kretser er en utfordring i forhold til representasjon. Politisk deltakelse anses ikke å være et vesentlig problem dersom Rødøy kommune velger å bestå.

9. LOKAL POLITISK STYRING

Det er avgjørende for lokal politisk styring at den kommunale administrasjonen har nødvendig kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte. Kommunene bør ha mulighet for en

hensiktsmessig lokal organisering og prioritering, og ikke være nødt til å organisere sin tjenesteproduksjon i interkommunale ordninger for å levere lovpålagte velferdstjenester.

Vurdering: De interkommunale samarbeidene Rødøy deltar i er organisert i forskjellige former. Styringsmodellene begrenser kommunestyrets muligheter til å ha oversikt, styring og økonomisk kontroll med samarbeidene.

Rødøy kommune må ytterligere øke omfanget av interkommunale samarbeid om en velger å bestå som egen kommune.

10. LOKAL IDENTITET

Det er etter utvalgets vurdering to dimensjoner som spiller inn på dette området, og som kommunene bør vurdere i spørsmålet om sammenslåing: opplevd tilknytning til et område og felles identitet med andre områder. Antakelsen om at noe av dagens nærhet vil forsvinne ved større kommuner, enten det gjelder til kommunehuset, lokalpolitikere eller tjenester, vil med stor sannsynlighet bli opplevd som problematisk og utfordrende av de berørte innbyggerne. En slik opplevelse vil kunne bli forsterket dersom dagens politiske og administrative system ikke tilpasses nye forutsetninger. Resultatet vil kunne bli et svekket lokalt demokrati. Utvalget tar også som utgangspunkt at det vil være lettere å gjennomføre sammenslåinger med kommuner som i stor grad opplever å ha interkommunal identitet, enn mellom kommuner som ikke har det.

Vurdering: Å yte et godt tjenestetilbud, bidra til god samfunnsutvikling, sikre økonomisk trygghet og god politisk involvering vil være sentralt for at den lokale identiteten skal utvikle seg og bli sterk. Som liten kommune kan å innfri på alle disse områdene være krevende, og det vil kunne svekke den lokale identiteten.

Rødøy står mellom Helgeland og Salten. Et geografisk retningsvalg og hvilke betingelser en oppnår i avtale med vertskommune vil være sentralt for om tilfredsheten med kommunen og identitetsfølelsen til befolkningen vil utvikle seg positivt.

NYE OPPGAVER

Regjeringen har fremmet Stortingsmelding 14 (2014-2015) om nye oppgaver til større kommuner. Meldingen gir en gjennomgang av hvilke oppgaver kommunene kan få ansvar for. Meldingen varsler en gjennomgang av den statlige styringen av kommunene.

De største kommunene kan også få ansvaret for videregående skoler og kollektivtransport. Det legges opp til i meldingen at kommunene generelt skal få større frihet fra statlig styring. Midler som i dag kanaliseres til fylkeskommunene vil således bli kanalisert til de kommuner som ønsker å ivareta disse funksjonene på et desentralisert plan.

ARBEIDSRETTEDE TILTAK

Ansvaret for finansieringen og forvaltningen av VTA og VTO utredes nærmere med sikte på overføring til kommunene.

HJELPEMIDLER

Ansvaret for hjelpemidler til varige behov kan overføres til kommuner på 15 000-20 000 innbyggere.

ARBEIDS- OG UTDANNINGSREISER

Ordningen med Arbeids- og utdanningsreiser kan overføres fra Arbeids- og velferdsetaten til større kommuner

TANNHELSETJENESTEN

Allmenntannhelsetjenesten, spesialisttannhelsetjenesten og fylkeskommunenes ansvar etter tannhelsetjenesteloven overføres til større og mer robuste kommuner

HABILITERING OG REHABILITERING

Større kommuner kan få et større ansvar for rehabiliteringstjenester som i dag ivaretas av spesialisthelsetjenesten. Det skal utredes nærmere hvilke oppgaver innenfor rehabiliteringsfeltet kommunene skal få et større ansvar for, samt i hvilken form en slik ansvarsendring skal skje.

PSYKISK HELSE – DISTRIKTSPSYKATRISKE SENTRE, DPS

Departementet foreslår å opprette en forsøksordning med overføring av driftsansvar for DPS til kommuner som har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Formålet med forsøksordningen vil være å undersøke om et kommunalt ansvar for tjenesten kan bidra til et bedre og mer helhetlig tilbud til brukerne. DPS er, og vil i forsøket fortsatt være, en spesialisthelsetjeneste. Det kommunale driftsansvaret skal utøves etter avtale med RHF, som fortsatt vil inneha det lovbestemte sørge-for-ansvaret.

NOTARIUS PUBLICUS' VIGSLER OG NOTARIALBEKREFTELSER

Departementet mener derfor at tingrettenes og Oslo byfogdembetes myndighet til å forestå vigslar kan overføres til kommunene. Kommunene kan også gis notarialmyndighet til å bekrefte underskrifter på dokumenter og bekrefte rett kopi, i tillegg til de andre notarius publicusmyndighetene.

KLIMA- OG MILJØFORVALTNING

Forvaltning av små verneområder etter naturmangfoldloven § 62 kan overføres til større kommuner. Fylkeskommunens myndighet etter innlandsfiskeforskriften § 2 tredje ledd kan overføres til større kommuner. Fylkeskommunens myndighet til å fastsette utvidet jakttid for enkelte fremmede/introduserte arter etter § 2 i forskrift om jakt- og fangsttider og hvor det i liten grad er nødvendig å ta hensyn til regional utberedelse, kan overføres til større kommuner. Myndighet til å gi utslippstillatelse etter forurensningsloven § 11 når det gjelder grønnsaksvaskerier og til å behandle saker vedrørende støy fra motorsportsbaner, skytebaner og vindmøller kan overføres til større kommuner.

DET BOLIGSOSIALE OMRÅDET – TILSKUDD TIL ETABLERING I EGEN BOLIG OG TILSKUDD TIL TILPASNING AV BOLIG

Departementet foreslår at midlene til tilskudd til etablering og den personrettede delen av tilskudd til tilpasning innlemmes i rammetilskuddet til kommunene. Forslaget om å overføre tilskuddene innebærer at statens administrasjon bortfaller. Husbanken har i dag oppgaver med blant annet å fordele tilskuddsmidlene mellom kommunene, og med rapportering og kontroll av bruken av midlene. Disse oppgavene vil falle bort, slik at det kan frigjøres ressurser til andre viktige oppgaver i Husbanken. Husbanken skal fortsatt ha en rolle som veileder overfor kommunene på det boligsosiale området.

IDRETTSFUNKSJONELL FORHÅNDSGODKJENNING AV SVØMMEANLEGG

Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av svømmehaller kan overføres til kommunene.

TILSKUDD TIL FRIVILLIGSENTRALER

Det vil være hensiktsmessig å overføre ansvaret for å gi tilskudd til frivilligsentraler til kommunene.

VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

De fleste kommuner vil også etter kommunereformen være for små til å kunne ivareta ansvaret for videregående opplæring uten omfattende interkommunalt samarbeid. Departementet mener derfor at ansvaret for videregående opplæring ikke kan overføres til kommunene generelt. Ansvaret for videregående opplæring kan overføres til de største kommunene.

SKOLESKYSS

Regjeringen foreslår at ansvaret for skoleskyssen kan overføres til kommuner som overtar ansvaret for videregående opplæring og kollektivtransport.

UTVALGTE KULTURLANDSKAP I JORDBRUKET

Forvaltningen av utvalgte kulturlandskap i jordbruket kan overføres fra fylkesmannen til kommunene.

TILSKUDD TIL VERDENSARVOMRÅDENE

Forvaltningen av tilskudd til verdensarvområdene kan overføres fra fylkesmannen til kommunene.

NÆRINGS- OG MILJØTILTAK I SKOGBRUKET

Forvaltningen av tilskudd til veibygging og til drift med taubane kan overføres fra fylkesmannen til kommunene

TILSKUDD TIL TILTAK I BEITEOMRÅDER

Med større kommuner og generelt bedre landbruksfaglig kompetanse foreslår departementet at forvaltningsansvaret for ordningen kan overføres fra fylkesmannen til kommunene.

KOLLEKTIVTRANSPORT

Det fylkeskommunale ansvaret for kollektivtransporten, inkludert TT-ordningen, kan overføres til de største kommunene. Forutsetningene for at en kommune skal ha ansvar for kollektivtransporten er at kommunen omfatter et område som utgjør en felles bolig-, arbeids- og serviceregion (geografisk funksjonelt område) og som har et tilstrekkelig markedsgrunnlag til å kunne gi befolkningen et ønsket kollektivtransporttilbud innenfor en samfunnsøkonomisk akseptabel kostnad. Ansvaret for skoleskyss kan overføres til kommuner som overtar ansvaret for videregående opplæring og kollektivtransport.

LOKAL NÆRINGS- OG SAMFUNNSUTVIKLING

Når utredninger og et sammenstilt kunnskapsgrunnlag foreligger, vil det utgjøre et grunnlag for å vurdere om det er behov for å klargjøre og styrke kommunenes rolle knyttet til lokal nærings- og samfunnsutvikling. Regjeringen vil følge opp dette spørsmålet i proposisjonen om nye oppgaver til større kommuner som planlegges fremmet for Stortinget i vårsesjonen 2017.

FORPLIKTENDE VERTSKOMMUNESAMARBEID OM FORVALTNING OG TJENESTEPRODUKSJON**RØSTMODELLEN**

Røstmodellen innebærer å videreføre egen kommunestatus, supplert med et forpliktende lovregulert vertskommunesamarbeid for å sikre likeverdige velferdstjenester. Den er begrunnet med store avstandsulempet.

HJEMMEL OM PÅLAGT INTERKOMMUNALT SAMARBEID

Departementet vil utrede en generell hjemmel i kommuneloven som gir anledning for å pålegge interkommunalt samarbeid for å få større fagmiljø i de tilfeller kommunene på grunn av avstander ikke ønsker å slå seg sammen. En slik generell hjemmel kan erstatte hjemlene i særlovene (finnes i dag blant annet i plan- og bygningsloven, helse- og omsorgstjenesteloven, folkehelseloven, kommuneloven og brann- og eksplosjonsvernloven).

KONKLUSJON

Rødøy risikerer å ikke kunne imøtekomme kriteriene for morgendagens kommuner om velger å bestå som egen kommune. Videre utredning av alternativet å bestå som egen kommune bør derfor baseres på at en søker å inngår forpliktende vertskommunesamarbeid om forvaltning og tjenesteproduksjon, slik Røstmodellen beskriver.

Det bør gjøres et retningsvalg i forhold til et forpliktende samarbeide, slik at en kan konsentrere den innsatsen om å fremforhandle gode avtaler. Slikt retningsvalg må også gjøres i forhold til utredningsalternativene ny kommune Nord-Helgeland og ny kommune Salten. Retningsvalg bør gjøres så tidlige som mulig i høst, slik kommunestyret har vedtatt.

I følge Fylkesmannens oppsummering «Status av kommunereformen i Nordland per 1. juli 2015» er prosessene ikke helt koordinert, og ikke alle kommuner har kommet like langt. Rødøy kommune har kommet langt i arbeidet med kommunereform. Vi er i koordinert prosess om alternativet Nord-Helgeland, selv om flere av kommunene der også jobber med andre alternativ. Det kreves sterkere koordinering av samarbeidende kommuner i alternativet Salten.

Manglende koordinering og fremdrift i prosjektene kan gjøre at alternativene som innebærer sammenslåing kan bli enten utsatt eller avblåst. Da vil det uansett være viktig å gjøre et retningsvalg i forhold til nullalternativet, eller som et første trinn til en lengre prosess om ny kommune.

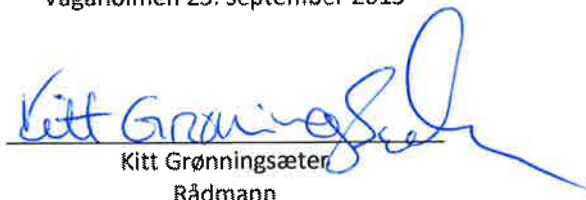
VEDLEGG

1. Kartlegging av dagens situasjon for Rødøy kommune som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler (utarbeidet som underlagt til utredning Ny kommune Nord-Helgeland).
2. [Stortingsmelding 14 \(2014-2015\). Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner](#) (kun elektronisk)
3. NIVI rapport 2015:1 Kommunereform på Røst – utfordringer og veivalg
4. Norsk senter for bygdeforskning: Øykommuner uten landfast forbindelse (sammendrag)

RÅDMANNENS INNSTILLING

1. Kommunestyret tar rådmannens vurdering av alternativet å bestå som egen kommune til orientering.
2. Utredningsalternativet å bestå som egen kommune baseres på å inngå et forpliktende vertskommunesamarbeid om forvaltning og tjenesteproduksjon.
3. Rådmannen gis mandat til forhandling og dialog med Rana og Bodø som mulige vertskommuner.
4. Kommunestyret skal gjøre et geografisk retningsvalg for mulig vertskommunesamarbeid etter vedtatte fremdriftsplan.

Vågaholmen 25. september 2015

Kitt Grønningsæter
Rådmann

TJENESTEOMRÅDE:

Oppsummering

Tjenesteyter

Spørsmålene besvares av leder for hvert tjenesteområde og ledergruppa sammenstiller materialet i et notat – ref. de 10 kriteriene i vedlegg 1.

Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?(SSB-tallene)

Det er de små kretsene som blir mindre. Det gjør at det blir mer krevende å levere tjenester som skole, barnehage og omsorgstjenester der folk bor. Kompetanse, arbeidsmiljø og kostnader er blir hovedutfordringer.

De større kretsene øker, og en kan samle mer av tjenestetilbudet, noe som gir mindre utfordringer.

Hvilke erfaringer og utfordringer har kommunen når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?

Har tilgang på bred og god kompetanse innenfor de fleste områder. Største utfordring ligger på lege/sykepleiere.

Fremtidig utfordring innenfor skole/barnehage, med økt krav til spesialisering.

Krevende å rekruttere innenfor enkelte områder, da vi i de fleste stillinger ønsker bred kompetanse, mindre spesialisering.

Myndighetsutøvelse (forvaltningsoppgaver/enkeltvedtak innenfor tjenesteområdet)

Spørsmålene besvares av leder for hvert tjenesteområde og ledergruppa sammenstiller materialet i et notat – ref. de 10 kriteriene.

<i>Har tjenesteområdet tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i forhold til myndighetsutøvelsen?. Hvis nei, skaper mangel på kapasitet og kompetanse spesielle utfordringer?</i>	Det utøves streng prioritering for å håndtere daglige oppgaver. Mindre tid brukes til langsiktig arbeid og planarbeid. Lite anledning til å bygge opp kompetanse innenfor spesialområder, men bred generell kompetanse.
<i>Hvordan er behovet for juridisk kompetanse i dag? Hvordan dekkes behovet?</i>	Konsulterer fagmiljøer i KS, hos Fylkesmannen, innenfor organisasjonene, etc. Kjøp av advokat-/juristtjenester eksternt ved behov.
<i>Hva er omfanget av klager innenfor tjenesteområdet?</i>	Svært få klager, men økende innenfor helse- og omsorg.
<i>Hvordan er saksbehandlingstidene i forhold til lovbestemte frister og hvordan vurderer dere kvaliteten på saksbehandlingen?</i>	Saksbehandling utføres etter gjeldende lovverk. Byggesak og omsorg har til tider kapasitetsproblemer i forhold til tidsfrister. Ellers oppfattes kvaliteten på saksbehandlingen som god.
<i>Har forvaltnings-/tjenesteenheten gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse?</i>	Utfordringer med etablering av internkontrollsystemer innenfor helse- og omsorg, barnevern og fellestjenester. Ellers gode rutiner innenfor øvrige områder.
<i>Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?</i>	Svært få åpne avvik etter tilsyn. Stort sett kan avvik lukkes raskt, og omhandler mangler IK-system eller planer. Noe knyttet til mangel på kompetanse, spesielt innen omsorg.
<i>I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?</i>	Ingen spesielle utfordringer i forhold til habilitet. Publikums oppfatning eneste utfordring i små samfunn.
<i>Hvor åpen og gjennomsiktig er myndighetsutøvelsen og forvaltningen?</i>	Oppfatter at både taushetsplikt og offentlighetslov håndteres godt innenfor de fleste områder.

TJENESTEOMRÅDE:	Skole
------------------------	--------------

<i>Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?(SSB-tallene)</i>	<p>De små kretsene blir mindre, dvs. færre elever i skolen. Utfordringen ligger i å gi et tilbud til folk der de bor. Opprettholde et desentralisert skoletilbud. Skoleskyss kan utføres på en trygg måte pga. gode / bedre båter enn tidligere. Ved for lange avstander kan det bli et problem med tanke på skoleskyss over flere havstrekninger, Nesøy, Storselsøy f.eks. Møtevirkosmhet og «tilsynsbesøk» på skolene tar minst en hel dag.</p>
<i>Hvilke erfaringer og utfordringer har kommunen når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?</i>	<p>Alle hele stillinger er besatt av ferdig utdannede lærere. Noen få prosentstillinger kan være besatt av ufaglærte. Vi kan vi få utfordringer i framtiden, fordi lærerutdanningen er mer spesialisert nå: Man må velge mellom barneskolelærer og ungdomsskolelærer. Ved våre små skoler har lærerne undervisning på alle trinn i grunnskolen.</p>

«Ny kommune på Nord-Helgeland»

Kartlegging av dagens situasjon for Rødøy kommune som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler.

<i>Har tjenesteområdet tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i forhold til myndighetsutøvelsen?. Hvis nei, skaper mangel på kapasitet og kompetanse spesielle utfordringer?</i>	Vi må ha kompetanse innen flere områder. Det er en utfordring å få til tilstrekkelig tid til å arbeide med mer langsiktig planarbeid. Det kan være hektisk i visse perioder.
<i>Hvordan er behovet for juridisk kompetanse i dag? Hvordan dekkes behovet?</i>	Ved behov brukes digitale oppslagsverk, f.eks. Consensus, Lovdata, Udir.no. Ellers kan man kontakte fylket for å få hjelp i noen tilfeller.
<i>Hva er omfanget av klager innenfor tjenesteområdet?</i>	Vi har ikke mottatt <u>formelle</u> klager til nå. Det lages enkeltvedtak i tilfeller der det trenges f.eks. i henhold til § 9 a i opplæringsloven.
<i>Hvordan er saksbehandlingstidene i forhold til lovbestemte frister og hvordan vurderer dere kvaliteten på saksbehandlingen?</i>	Saksbehandling utføres etter gjeldende lovverk.
<i>Har forvaltnings-/tjenesteenheten gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse?</i>	Vi har stillingsbeskrivelser for alle stillinger. Alle saker skal gå tjenestevei.
<i>Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?</i>	Fordi vi har små enheter, og mange rutiner har «ligget i veggene», har det vært påpekt at vi ikke har hatt enkelte planer på plass. I slike tilfeller har det blitt rettet opp.
<i>I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?</i>	Vi har ikke sett problemer med dette. I noen tilfeller settes inn andre til en jobb/saksutredning der habilitet har vært diskutert.
<i>Hvor åpen og gjennomsiktig er myndighetsutøvelsen og forvaltningen?</i>	Vi fører postjournal, som er åpen for interesserte. Vi har ikke digitalt system på dette.

TJENESTEOMRÅDE:	Barnehage
------------------------	------------------

<i>Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?(SSB-tallene)</i>	Barn som blir født på øyer uten barnehage: problemer med å tilby barnehageplass. Jfr. loven. Ved store endringer i forhold til tilflytting på fastlandet, kan vi få kapasitetsproblemer.
<i>Hvilke erfaringer og utfordringer har kommunen når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?</i>	Problemer med å få kvalifiserte søkere til deltidsstillinger som pedagogisk leder. Etter hvert har vi fått flere fagarbeidere.

«Ny kommune på Nord-Helgeland»

Kartlegging av dagens situasjon for Rødøy kommune som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler.

<i>Har tjenesteområdet tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i forhold til myndighetsutøvelsen?. Hvis nei, skaper mangel på kapasitet og kompetanse spesielle utfordringer?</i>	Bra med barnehagefaglig konsulent på oppvekstkontoret. Har fått mange merkantile oppgaver som gjør at man ikke får tid til de mer langsiktige oppgavene.
<i>Hvordan er behovet for juridisk kompetanse i dag? Hvordan dekkes behovet?</i>	Ved behov brukes digitale oppslagsverk, f.eks. Consensus, Lovdata, Udir.no. Ellers kan man kontakte fylket for å få hjelp i noen tilfeller.
<i>Hva er omfanget av klager innenfor tjenesteområdet?</i>	Vi har ikke mottatt formelle klager til nå. Det lages enkeltvedtak i tilfeller der det trenges.
<i>Hvordan er saksbehandlingstidene i forhold til lovbestemte frister og hvordan vurderer dere kvaliteten på saksbehandlingen?</i>	Saksbehandling utføres etter gjeldende lovverk.
<i>Har forvaltnings-/tjenesteenheten gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse?</i>	Vi har stillingsbeskrivelser for alle stillinger. Alle saker skal gå tjenestevei.
<i>Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?</i>	Vi har hatt utfordring når det gjelder å gi det lovpålagte tilbudet om barnehageplass, til alle barn som søker om det. (F.eks. da vi hadde <u>et</u> barn på Gjerøy og ingen barnehage der)
<i>I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?</i>	Vi har ikke sett problemer med dette. I noen tilfeller settes inn andre til en jobb/saksutredning der habilitet har vært diskutert.
<i>Hvor åpen og gjennomsiktig er myndighetsutøvelsen og forvaltningen?</i>	Vi fører postjournal, som er åpen for interesserte. Vi har ikke digitalt system på dette.

TJENESTEOMRÅDE:	Omsorg (i Rødøy har vi Helse- og omsorgsetat, og sosial er organisert under NAV).
------------------------	--

<i>Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?(SSB-tallene)</i>	<p>Det blir flere eldre hjelpetrequende og færre arbeidsdyktige. Dette blir særlig tydelig og utfordrende der det er spredt beboelse og lavt befolkningstall fra før(øyene). Utfordringene forsterkes av at det er sparsomt og langsomtgående samferdsel internt i kommunen.</p>
<i>Hvilke erfaringer og utfordringer har kommunen når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?</i>	<p>Det er vanskelig å rekruttere folk med kompetanse (leger, syklepleiere, andre) samtidig med at ansvarsoppgavene øker i kommunene. Det medfører at det blir ekstra stort ansvar på de som allerede er her og nye kvier seg for å få for mye ansvar og for mange arbeidsoppgaver.</p> <p>Vi trenger folk med bred kompetanse. Det er ikke tilstrekkelig med oppgaver som krever spisskompetanse. Det positive med bredde- kompetanse er at det gir økt forståelse for (hver)andres arbeidsoppgaver, kreativiteten øker i forhold til å finne løsninger, i forhold til samarbeid/tverrfaglig samarbeid. De som har kompetanse har økt ansvar, men har også samtidig god oversikt over hele mennesket/hele situasjonen pga det er forholdsvis små forhold.</p> <p>Få innbyggere gjør det lettere å ha oversikt for den som har vært i jobben en stund. Det gir mulighet til å løse oppgavene fort pga det er færre ledd i prosessen. Store kompliserte tilfeller/oppgaver, som krever involvering fra flere faggrupper og mye ressurser totalt sett, er det veldig vanskelig å finne løsninger på lokalt.</p> <p>Det er små fagmiljø, særlig for leger, og stor vaktbelastning. Det er lett å bli alene med ansvar, avgjørelser og arbeidsoppgaver generelt, noe mange kvier seg for.</p>

«Ny kommune på Nord-Helgeland»

Kartlegging av dagens situasjon for Rødøy kommune som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler.

<i>Har tjenesteområdet tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i forhold til myndighetsutøvelsen?. Hvis nei, skaper mangel på kapasitet og kompetanse spesielle utfordringer?</i>	Dette er utfordrende for oss. Det er vanskelig å overholde tidsfrister (vedtak om tjenester). Vi mangler kompetanse på spesielle saker. Hendelser som skjer sjeldent er det vanskelig å opparbeide kompetanse på.
<i>Hvordan er behovet for juridisk kompetanse i dag? Hvordan dekkes behovet?</i>	Det kan virke som det er et økende behov etter hvert som folk klager og krever mer. Vi løser situasjoner ved å søke veiledning/rådgivning fra FM, KS, kollegaer internt og eksternt.
<i>Hva er omfanget av klager innenfor tjenesteområdet?</i>	Antar vi har få klager, men vi opplever at det er økende (vedtak). Det er generelt flere henvendelser og klager på systemet/tjenestene.
<i>Hvordan er saksbehandlingstidene i forhold til lovbestemte frister og hvordan vurderer dere kvaliteten på saksbehandlingen?</i>	Saksbehandlingstiden blir ofte for lang og vedtaket iverksettes før formell behandling. Pga kontinuerlig dialog og kjennskap til hverandre er det ikke noe problem i forhold til klageprosess da partene har vært enige på forhånd. Etter hvert som ikke alle ønsker og behov kan innfris opplever vi at det er nødvendig med den formelle saksgangen. Det er vanskelig å bygge opp kompetanse på saksbehandling som forekommer sjeldent – herunder også klagesaker.
<i>Har forvaltnings-/tjenesteenheten gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse?</i>	Dette er et sårbart område når nøkkelpersoner mangler i stillingene eller det er generelt mangel på kompetanse. Da forskyves administrative oppgaver og praktiske arbeidsoppgaver prioriteres.
<i>Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?</i>	Vi har dispensasjon på manglende kompetanse ved utførelse av tvang og makt.
<i>I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?</i>	Habilitet har ikke vært problematisk. Men generelt kan det være vanskelig for publikum å skjelne mellom sak og person (saksbehandler), som igjen kan være et stort press.
<i>Hvor åpen og gjennomsiktig er myndighetsutøvelsen og forvaltningen?</i>	Alle kjenner alle – også saksbehandler.

TJENESTEOMRÅDE:

Helse- og sosial (i Rødøy har vi Helse- og omsorgsetat, og sosial er organisert under NAV).

Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?(SSB-tallene)

Det blir flere eldre hjelpetrequende og færre arbeidsdyktige. Dette blir særlig tydelig og utfordrende der det er spredt beboelse og lavt befolkningstall fra før(øyene). Utfordringene forsterkes av at det er sparsomt og langsomtgående samferdsel internt i kommunen.

Sosial:

Ut fra forventet demokratisk utvikling vil befolkning i arbeidsdyktig alder øke i Rødøy, og usikkerheten vil være om det er arbeidsplasser til disse.

Hvilke erfaringer og utfordringer har kommunen når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?

Det er vanskelig å rekruttere folk med kompetanse (leger, sykepleiere, andre) samtidig med at ansvarsoppgavene øker i kommunene. Det medfører at det blir ekstra stort ansvar på de som allerede er her og nye kvier seg for å få for mye ansvar og for mange arbeidsoppgaver.

Vi trenger folk med bred kompetanse. Det er ikke tilstrekkelig med oppgaver som krever spisskompetanse. Det positive med bredde- kompetanse er at det gir økt forståelse for (hver)andres arbeidsoppgaver, kreativiteten øker i forhold til å finne løsninger, i forhold til samarbeid/tverrfaglig samarbeid. De som har kompetanse har økt ansvar, men har også samtidig god oversikt over hele mennesket/hele situasjonen pga det er forholdsvis små forhold.

Få innbyggere gjør det lettere å ha oversikt for den som har vært i jobben en stund. Det gir mulighet til å løse oppgavene fort pga det er færre ledd i prosessen. Store kompliserte tilfeller/oppgaver, som krever involvering fra flere faggrupper og mye ressurser totalt sett, er det veldig vanskelig å finne løsninger på lokalt.

Det er små fagmiljø, særlig for leger, og stor vaktbelastning. Det er lett å bli alene med ansvar, avgjørelser og arbeidsoppgaver generelt, noe mange kvier seg for.

Sosial:

Pr i dag er kompetanse god. Det er gode muligheter for spesialisering, kompetanse heving så lenge så arbeidsgiver legger til rette for dette. Rekruttering har hittil vært god. Vi vet at det er flere av ungdommene i kommunen som utdanner seg innenfor fagfeltet.

<p><i>Har tjenesteområdet tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i forhold til myndighetsutøvelsen?. Hvis nei, skaper mangel på kapasitet og kompetanse spesielle utfordringer?</i></p>	<p>Dette er utfordrende for oss. Det er vanskelig å overholde tidsfrister (vedtak om tjenester). Vi mangler kompetanse på spesielle saker. Hendelser som skjer sjeldent er det vanskelig å opparbeide kompetanse på.</p> <p>Sosial: Vi har tilstrekkelig kapasitet slik det er nå.</p>
<p><i>Hvordan er behovet for juridisk kompetanse i dag? Hvordan dekkes behovet?</i></p>	<p>Det kan virke som det er et økende behov etter hvert som folk klager og krever mer. Vi løser situasjoner ved å søke veiledning/rådgivning fra FM, KS, kollegaer internt og eksternt.</p> <p>Sosial: I det daglige har vi ingen behov for dette. Vår klageinstans er Fylkesmannen når det gjelder saker behandlet etter Lov om sosiale tjenester i NAV.</p>
<p><i>Hva er omfanget av klager innenfor tjenesteområdet?</i></p>	<p>Antar vi har få klager, men vi opplever at det er økende (vedtak). Det er generelt flere henvendelser og klager på systemet/tjenestene.</p> <p>Sosial: Vi har få klager innenfor vårt fagfelt, i de saker som vedtaket har vært påklaget har Rødøy fått medhold i vedtakets innhold.</p>
<p><i>Hvordan er saksbehandlingstidene i forhold til lovbestemte frister og hvordan vurderer dere kvaliteten på saksbehandlingen?</i></p>	<p>Saksbehandlingstiden blir ofte for lang og vedtaket iverksettes før formell behandling. Pga kontinuerlig dialog og kjennskap til hverandre er det ikke noe problem i forhold til klageprosess da partene har vært enige på forhånd. Etter hvert som ikke alle ønsker og behov kan innfris opplever vi at det er nødvendig med den formelle saksgangen. Det er vanskelig å bygge opp kompetanse på saksbehandling som forekommer sjeldent – herunder også klagesaker.</p> <p>Sosial: Stort sett blir alle søknader behandlet innen frist, hvis ikke blir det gitt muntlige beskjed om vedtak.</p>
<p><i>Har forvaltnings-/tjenesteenheten gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse?</i></p>	<p>Dette er et sårbart område når nøkkelpersoner mangler i stillingene eller det er generelt mangel på kompetanse. Da forskyves administrative oppgaver og praktiske arbeidsoppgaver prioriteres.</p> <p>Sosial: Har ikke skriftlige prosedyrer, mangler egen internkontroll.</p>
<p><i>Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?</i></p>	<p>Vi har dispensasjon på manglende kompetanse ved utførelse av tvang og makt.</p> <p>Sosial:</p>

«Ny kommune på Nord-Helgeland»

Kartlegging av dagens situasjon for Rødøy kommune som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler.

	Har fått beskjed om at vår internkontroll også må tilpasses enhetens størrelse. Ellers ingen anmerkninger.
<i>I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?</i>	Habilitet har ikke vært problematisk. Men generelt kan det være vanskelig for publikum å skjelne mellom sak og person (saksbehandler), som igjen kan være et stort press. Sosial: Habilitet er ikke noe problem, tidligere har vi hatt avtale med andre kommuner at vi stiller gjensidig opp for hverandre ved slike saker. Dette samarbeidet eksisterer ikke pr. i dag.
<i>Hvor åpen og gjennomsiktig er myndighetsutøvelsen og forvaltningen?</i>	Alle kjenner alle – også saksbehandler. Sosial: Det meste er unntatt off. hos oss.

TJENESTEOMRÅDE:	Barnevern i Rødøy kommune
------------------------	----------------------------------

<i>Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?(SSB-tallene)</i>	I følge «Rapport om ny kommune» øker antallet barn i Rødøy kommune, og vi statistisk sett vil tenke at også arbeidsmengden til barnevernet vil øke.
<i>Hvilke erfaringer og utfordringer har kommunen når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?</i>	Når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering har vært god. Vi har stabil arbeidskraft innen barnevernet. Vi opplever det som positivt at arbeidsgiver legger til rette for kompetanseheving og videreutdanning. Derfor har vi ikke hatt noen spesielle utfordringer i henhold til dette.

«Ny kommune på Nord-Helgeland»

Kartlegging av dagens situasjon for Rødøy kommune som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler.

<i>Har tjenesteområdet tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i forhold til myndighetsutøvelsen?. Hvis nei, skaper mangel på kapasitet og kompetanse spesielle utfordringer?</i>	Ja, med den saksmengden vi har i dag har vi tilstrekkelig med kapasitet og kompetanse. Vi må påpeke at vi blir meget sårbar når vi har 1 årsverk som er fordelt på 2 ansatte ved fravær/ferieavvikling osv.
<i>Hvordan er behovet for juridisk kompetanse i dag? Hvordan dekkes behovet?</i>	Grunnleggende juridisk kompetanse i grunnutdanning. Ved behov for mer, kjøpes disse tjenestene pr. i dag. Har avtale med en advokat på dette området.
<i>Hva er omfanget av klager innenfor tjenesteområdet?</i>	Har ingen.
<i>Hvordan er saksbehandlingstidene i forhold til lovbestemte frister og hvordan vurderer dere kvaliteten på saksbehandlingen?</i>	Det kan i perioder skje at man ikke klarer å overholde fristene. Kvalitet på saksbehandlingen blir vurdert som god.
<i>Har forvaltnings-/tjenesteenheten gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse?</i>	Mangler egen internkontroll.
<i>Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?</i>	Påpekt at det mangler nedskrevet internkontroll, og at en slik internkontroll må tilpasses enhetens størrelse.
<i>I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?</i>	Det har ikke vært noe problem. Tidligere hatt avtale med andre kommuner om å overta hverandres saker hvor dette er problematisk. Pr i dag har vi ingen slik avtale.
<i>Hvor åpen og gjennomiktig er myndighetsutøvelsen og forvaltningen?</i>	Saksbehandling er unntatt off.

TJENESTEOMRÅDE:	Kultur
------------------------	---------------

<i>Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?(SSB-tallene)</i>	Ingen spesielle utfordringer, da aktiviteter er spredt på ulike kretser og mye av kulturvirksomheten foregår med frivillighet. Kommunikasjon er viktig for å få samlet folk.
<i>Hvilke erfaringer og utfordringer har kommunen når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?</i>	½ stilling som kulturkonsulent og ½ stilling som ansvarlig for bibliotekdrift i kommunen, er krevende.

«Ny kommune på Nord-Helgeland»

Kartlegging av dagens situasjon for Rødøy kommune som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler.

<i>Har tjenesteområdet tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i forhold til myndighetsutøvelsen?. Hvis nei, skaper mangel på kapasitet og kompetanse spesielle utfordringer?</i>	Det burde vært en hel stilling som tar seg av kulturarbeidet, i tillegg til bibliotek.
<i>Hvordan er behovet for juridisk kompetanse i dag? Hvordan dekkes behovet?</i>	Man kontakter ulike instanser for å få hjelp ved behov.
<i>Hva er omfanget av klager innenfor tjenesteområdet?</i>	Klager forekommer, men ikke alle klager er relevante. Man svarer da etter beste evne, og prøver å være så formell som mulig.
<i>Hvordan er saksbehandlingstidene i forhold til lovbestemte frister og hvordan vurderer dere kvaliteten på saksbehandlingen?</i>	Saksbehandling utføres etter gjeldende lovverk.
<i>Har forvaltnings-/tjenesteenheten gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse?</i>	
<i>Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?</i>	Vi har ikke hatt statlig tilsyn på kulturområdet.
<i>I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?</i>	Ingen problem foreløpig.
<i>Hvor åpen og gjennomsiktig er myndighetsutøvelsen og forvaltningen?</i>	Følger kommunens opplegg via postmottak

TJENESTEOMRÅDE:	Teknisk
------------------------	----------------

<i>Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?(SSB-tallene)</i>	Ser egentlig ingen spesielle nye utfordringer, i forhold til den måten kommunaltekniske anlegg etc. drives på i dag.
<i>Hvilke erfaringer og utfordringer har kommunen når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?</i>	Har pr. i dag personell med nødvendig kompetanse i stillingene. Med det begrensede antall ansatte en har, er en imidlertid avhengig av at disse kan ha ansvar for flere forskjellige områder. Ved eventuell nyrekruttering vil det således være en utfordring å få tak i personell med en slik «bred» kompetanse. En ser også at det er en stor utfordring å klare å holde seg tilstrekkelig faglig oppdatert i forhold til nye systemer etc., ovennevnte.

«Ny kommune på Nord-Helgeland»

Kartlegging av dagens situasjon for Rødøy kommune som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler.

<i>Har tjenesteområdet tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i forhold til myndighetsutøvelsen?. Hvis nei, skaper mangel på kapasitet og kompetanse spesielle utfordringer?</i>	Tjenesteområdet har ikke tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i forhold til det som er ønskelig i forhold til å løse alle oppgaver på en god måte. Dette fører til at det løpende må foretas en forholdsvis streng prioritering mellom arbeidsoppgaver.
<i>Hvordan er behovet for juridisk kompetanse i dag? Hvordan dekkes behovet?</i>	En klarer seg stort sett med egen kompetanse, da de fleste ansatte har lang erfaring. Ved spesielle behov i enkeltsaker kjøpes dette fra advokatkontor etc. i det enkelte tilfelle. Fylkesmannens jurister konsulteres også der dette er mulig.
<i>Hva er omfanget av klager innenfor tjenesteområdet?</i>	Forholdsvis moderat mengde klager på enkeltvedtak. Anslagsvis 3-4 årlig.
<i>Hvordan er saksbehandlingstidene i forhold til lovbestemte frister og hvordan vurderer dere kvaliteten på saksbehandlingen?</i>	Det er en utfordring å klare å holde de fastsatte saksbehandlingsfristene i byggesaker, dette grunnet kapasiteten en har. Personellet har lang erfaring ved kontoret og kvaliteten på saksbehandlingen vurderes som god.
<i>Har forvaltnings-/tjenesteenheten gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse?</i>	Ja. Enheten har organisasjonskart som viser fordelingen av de ulike fag/fagområdet, og hvilke stillinger disse ligger under. Videre er det stillingsbeskrivelser for alle stillinger.
<i>Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?</i>	Pr. dags dato ingen pålegg etc. som ikke er lukket.
<i>I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?</i>	I liten grad problemer med habilitet i forhold til behandling av byggesaker etc. Det det er aktuelt, benyttes evt. nabokommune til utredning av slike saker.
<i>Hvor åpen og gjennomsiktig er myndighetsutøvelsen og forvaltningen?</i>	Post og dokumenter journalføres på vanlig måte, og det er mulighet for innsyn. De som ber om det kan få kopi av dokumenter/innsyn i saker/dok. som ikke er unntatt off.

TJENESTEOMRÅDE:	Fellestjenester (økonomiavdeling)
------------------------	--

<i>Hva er utfordringene i forhold til forventet demografisk utvikling?(SSB-tallene)</i>	Kjenner ikke til spesielle utfordringer i den forbindelse.
<i>Hvilke erfaringer og utfordringer har kommunen når det gjelder kompetanse, spesialisering og rekruttering?</i>	Når det gjelder deltidsstillinger kan det være en utfordring i å få kompetente søkere, ellers ikke. For øvrig gjør det oss sårbare ved akutt/langvarig sykefravær at vi er så få innen hvert fagområde.
<i>Har tjenesteområdet tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i forhold til myndighetsutøvelsen?. Hvis nei, skaper mangel på kapasitet og kompetanse spesielle utfordringer?</i>	De tjenesteområder Økonomiavdelingen utøver, omfatter i begrenset grad forvaltningsoppgaver/enkeltvedtak. Det meste gjøres på bakgrunn av anvisende myndighet hos etatene. Innen skatteoppkreverområdet er det imidlertid en del slike oppgaver. Nåværende saksbehandler er utdannet jurist. Også Skatteoppkrever har utdannelse og praksis innen skatterett. Kompetanse og kapasitet ansees tilstrekkelig. Rettsikkerheten menes ivaretatt. For øvrig forestår Økonomiavdelingen saksforberedelse for politiske vedtak og mener å ha kapasitet og kompetanse til det innenfor vårt fagområde.
<i>Hvordan er behovet for juridisk kompetanse i dag? Hvordan dekkes behovet?</i>	I spesielle saker kontaktes gjerne ekstern kompetanse, som jurister hos Kommunenes sentralforbund, Fylkesmannen osv. Dette for å være sikker på rett anvendelse av lov og forskrifter.
<i>Hva er omfanget av klager innenfor tjenesteområdet?</i>	Vi mottar ikke formelle klager. Det forekommer telefonhenvendelser el.l. angående feil i lønnsutbetaling, skattekrav m.v. Disse må oftest vises til Skatt-nord når det gjelder skattekrav og til vedkommende etat når det gjelder lønn.
<i>Hvordan er saksbehandlingstidene i forhold til lovbestemte frister og hvordan vurderer dere kvaliteten på saksbehandlingen?</i>	Slike uformelle klager behandles / videreformidles som regel umiddelbart.

«Ny kommune på Nord-Helgeland»

Kartlegging av dagens situasjon for Rødøy kommune som tjenesteyter, myndighetsutøver og samfunnsutvikler.

<i>Har forvaltnings-/tjenesteenheten gode rutiner og systemer for myndighetsutøvelse?</i>	Det er utarbeidet rutinebeskrivelser for skatteoppkrevervirksomheten og også en del beskrivelser innenfor lønn og regnskap. Dette punktet kan nok forbedres dersom man hadde kapasitet nok til det.
<i>Hvilke utfordringer er avdekket gjennom statlige tilsyn?</i>	Ingen spesielle.
<i>I hvilken grad er det problemer med habilitet, og hvilke utfordringer skaper dette?</i>	Skatteoppkreverfunksjonen har klare regler i forhold til habilitet som etterfølges. Forøvrig er det personavhengig hvordan ansatte oppfatter det å utføre sine oppgaver innenfor de små forhold det tross alt er i en liten kommune.
<i>Hvor åpen og gjennomsiktig er myndighetsutøvelsen og forvaltningen?</i>	Det spørres hva man mener. Vi er alle kjent med taushetsplikten vi har i forhold til alt vi blir kjent med gjennom vårt arbeide. På den annen side vet jo «alle» hvem som gjør hva i vår lille administrasjon.

Samfunnsutvikler

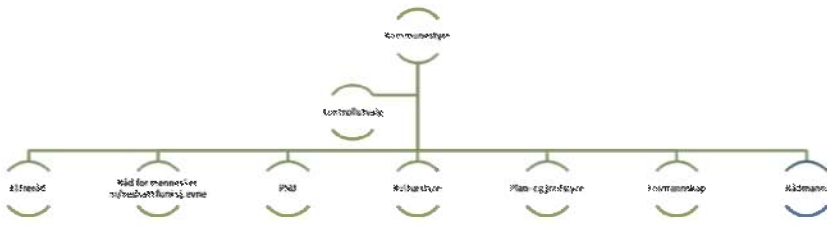
Spørsmålene besvares på overordnet nivå av rådmannen eller person som arbeider med strategisk planlegging/næringsutvikling.

<i>Hvordan er situasjonen i kommunen når det gjelder befolkningsutvikling, næringsutvikling og sysselsetting?</i>	<p>Befolkning jevnt synkende fra 1577 innbyggere i 1999 til 1269 i 2015. Nedgang ca 1,3 % årlig. Stigende på fastlandskretser (Værangfjord-Tjongsfjord) siden 2009. Variasjoner mellom øvrige kretser. 13 bebodde kretser, minste 6 innbyggere, største 296.</p> <p>Ingen store hjørnesteinsbedrifter, mange små. Liten sårbarhet, men ønsker mer aktivitet. Fiskeri, havbruk, jordbruk, handel, reiseliv, mek./verksted, off. tjenesteyting. Bosted for mange som jobber i offshore/shipping. Kommunen største arbeidsgiver. Stor nyetablering 2015/16 i Tjongsfjorden, 20 arb. plasser. Tilknyttet næringskonsulent, aktiv bruk av næringsfond (statlige- og kraftfond).</p> <p>Svært lav arbeidsledighet. Mangel på kompetanse til ledige stillinger – både i offentlig og privat sektor. Boligmangel bidrar til å vanskeliggjøre rekruttering og nyetablering.</p>
<i>Hvilke utfordringer står kommunen foran i dag med tanke på å fremme en langsiktig og helhetlig utvikling for egen kommune og for regionen som helhet?</i>	<p>Mangel på ressurser (tid, penger) og kompetanse til plan- og utviklingsarbeid. Lite gjennomslagskraft nasjonalt pga. lavt folketall og geografisk beliggenhet.</p>
<i>Hvilke oppgaver og utfordringer kan løses bedre via felles løsninger på tvers av kommunegrensene?</i>	<p>Arbeid med infrastruktur og kommunikasjon, målrettet tilrettelegging for vekst i næringer, markedsføring av regionen, kompetansebygging og rekruttering, kompetanse-/miljøkrevende tjenesteyting (barnevern, etc.)</p>
<i>I hvilken grad evner kommunen å gjennomføre vedtak i plan- og utbyggingssaker hvor kommunen er aktør?</i>	<p>Høy grad. Vi har god styring på plan- og utbyggingssaker, men det er svært sjelden de innebærer at kommunen deltar i næringsprosjekter. Hovedsakelig boliger og offentlige bygg som skoler, omsorgssentra, idrettsanlegg, etc.</p>

Besvarelsen skal holdes innenfor en ramme på 1 A4-side.

Demokratisk arena – administrativ vurdering

Spørsmålene besvares på overordnet nivå av rådmannen

<p>Hvordan er lokaldemokratiet organisert i dag, og hvilke deltakelsesformer er etablert?</p>	 <p>I tillegg 10 lokalutvalg hvor medlemmene er direkte valgt på hvert enkelt sted i forbindelse med kommunevalget.</p>
<p>Hvordan er valgdeltakelsen og hvilke partier er representert i kommunestyret?</p>	<p>Valgdeltakelsen ved kommunestyrevalget 2011 var 71,6 %, og 77,5 % ved stortingsvalget 2013.</p> <p>I inneværende valgperiode er følgende partier/lister representert:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Senterpartiet • Rødøy fellesliste • Kystpartiet • Fremskrittspartiet • Stø Kurs
<p>Hvordan oppleves den lokalpolitiske styringen – som overordnet styring eller mer på detaljnivå?</p>	<p>Oppeles som overordnet styring. Heltidsarbeidende ordfører. Ikke arbeidsutvalg. Sterkere involvering fra politikere i budsjett- og planarbeid kunne gitt noe mer retningsgivende og detaljert styring.</p>

Besvarelsen skal holdes innenfor en ramme på 1 A4-side.

NIVI Rapport 2015:1

Kommunereform på Røst – utfordringer og veivalg

Utarbeidet på oppdrag av Røst kommune

Av Geir Vinsand

FORORD

NIVI Analyse har på oppdrag av Røst kommune gjennomført en kartlegging av status og utfordringsbilde for Røst som lokalsamfunn og som kommune. I rapporten drøftes erfaringer med dagens interkommunale samarbeid og kommunens virksomhet analyseres i forhold til nasjonale mål og kriterier i kommunereformen. Derneft pekes det på alternative løsninger og veivalg, herunder nødvendige tiltak for å sikre likeverdige velferdstjenester og en utviklingsorientert kommune.

Rapporten inneholder en skisse til en egen Røstmodell som er tilpasset kommuner med ekstreme avstandsulemper. I rapporten er det pekt på aktuelle punkter for oppfølging dersom kommunestyret ønsker å gå videre med den framlagte reformskissen.

Som del av arbeidet har det vært gjennomført folkemøte, møter med næringslivet, de ansatte og kommunestyret på Røst. NIVI har i sitt arbeid gjennomført 13 dybdeintervjuer i kommunen, herunder med nåværende og tidligere ordfører, rådmann, enhetsledere, økonomisjef, kommunelege, samt representanter for de tillitsvalgte, politiet og næringslivet. Det har også vært kontakt med Bodø kommune og Fylkesmannen i arbeidet. En foreløpig rapportering fra deler av arbeidet ble presentert på Salttinget 23.oktober 2014.

Prosjektet er gjennomført av NIVI Analyse i perioden fra september 2014 til februar 2015. Kontaktperson hos oppdragsgiver har vært rådmann Randi Gregersen i Røst kommune. Ansvarlig konsulent i NIVI har vært Geir Vinsand (prosjektleder). Kollega Magne Langset har bidratt med kommentarer til sluttproduktet.

Oslo, 17. februar 2015

INNHOOLD

HOVEDPUNKTER OG KONKLUSJONER.....	3
1 UTFORDRINGSBILDE OG KOMMUNALE SÆRTREKK	5
1.1 Ekstrem lokalisering	5
1.2 Delt regional tilhørighet.....	6
1.3 Næringsliv med store utviklingsmuligheter.....	6
1.4 Endret arbeidsliv	7
1.5 Negativ befolkningsutvikling	8
1.6 Færre unge og flere eldre	9
1.7 Voksende oppgaver, mindre kommune	11
1.8 Faglig og personnlemmessig sårbarhet.....	12
1.9 Habilitet og rettssikkerhet	14
1.10 Liten og sårbar kommuneøkonomi	14
1.11 Lokalpolitiske utfordringer	15
2 VURDERING AV RØST SOM SELVSTENDIG KOMMUNE.....	17
2.1 Omfang og innretning på dagens samarbeid.....	17
2.2 Erfaringer med dagens samarbeid.....	19
2.3 Vurdering av kommunen i forhold til målene i kommunereformen..	20
2.4 Tolkning av reformbehov	23
3 VEIVALG OG FORSLAG TIL REFORMSKISSE	24
3.1 Nasjonale føringer og angitt mulighetsrom	24
3.2 Sterk avstandsbegrunnelse	26
3.3 Store muligheter for utvidet samarbeid	26
3.4 Fire grunnprinsipper for Røstmodellen.....	27
3.5 Hvorfor egen kommune?	27
3.6 Konkretisering av forsterknings- og samarbeidsbehov	28
3.7 Orientering mot Lofoten eller Salten?	29
3.8 Overgang til langsiktig forpliktende samarbeid.....	29
3.9 Relevans for andre kommuner	30
3.10 Prosessen videre	30

Hovedpunkter og konklusjoner

Foreliggende dokument kan sammenfattes i følgende punkter:

1. Gjennomførte kartlegginger og analyser tyder på at det ikke er mulig å nå målene om likeverdig tjenesteproduksjon, helhetlig samfunnsutvikling, bærekraftige og økonomisk robuste kommuner og styrket lokaldemokrati med dagens dimensjonering av Røst kommune og dagens samarbeidsmønster mot andre kommuner. Denne hovedkonklusjonen har nær sammenheng to viktige forhold, dels at Røst er en spesiell kommune med ekstreme avstandsulemper og dels at vi i Norge har en kommunalordning og et finansieringssystem som er dårlig tilpasset utfordringene i den type samfunn.
2. Kommunens grunnorganisasjon må forsterkes og kommunen må lykkes med å utvikle et sterkere og mer forpliktende interkommunalt samarbeid dersom kommunen skal ha forutsetninger for å delta på en likeverdig måte i den videre velferdsutvikling. NIVIs foreløpige analyser tyder på at forsterkningsbehovet knyttet til dagens kommuneorganisasjon dreier seg om minimum 10 stillinger.
3. Kommunen mangler i dag kapasitet til aktiv oppfølging av interkommunalt samarbeid og har også begrenset kapasitet til løpende forvaltningsdialog og deltakelse i eksterne nettverk. Det er behov for utvidet samarbeid om IKT og andre administrative støttefunksjoner, kompetansekrevende velferdstjenester og tekniske tjenester.
4. Røst kommune mangler også ressurser og virkemidler til å kunne ivareta en helhetlig og samordnet samfunnsutvikling på en effektiv og god måte. Hensynet til framtidig verdiskapning og bosetting tilsier at det bør etableres en permanent 1.linje for næringsutvikling med utgangspunkt i kommunen og det lokale næringslivet.
5. Røst har en sårbar og lite forutsigbar kommuneøkonomi som henger nært sammen med finansieringssystemets utforming, både det statlige inntektssystemet, prinsippene for tildeling av skjønnsmidler fra fylkesmannen og KMDs løpende satsinger på kortsiktig prosjektstøtte til midlertidige aktiviteter. Det er behov for omlegging i retning av et mer forutsigbart finansieringssystem som gir trygghet for finansiering av likeverdige lovpålagte velferdstjenester og en stedlig minimumsorganisasjon.
6. Ekstreme avstandsulemper gjør at det vil være behov for å ta i bruk særskilte organisatoriske og finansielle løsninger for å nå målene med kommunereformen
7. Røst kommune står overfor to hovedmodeller for oppfølging av reformen. Modell 1 innebærer kommunesammenslutning til tross for lange avstander og evt. overgang til lokalstyre og nærmiljøforvaltning innenfor en større kommune (Skjerstadmodellen). Modell 2 innebærer videreføring av egen kommunestatus supplert med et forpliktende lovregulert vertskommunesamarbeid for å sikre likeverdige velferdstjenester (Røstmodellen).
8. Røstmodellen er i tråd med antydnet løsning for ufrivillige småkommuner i forarbeidene med kommunereformen. Røstmodellen er også prinsipielt sett samme type løsning som den danske øykommunemodellen som ble innført som en nasjonal unntaksløsning i den danske kommunalformen.
9. Røstmodellen er basert på fire grunnprinsipper som er forklart nærmere i rapporten:
  - a. Opprettholdelse og videreføring av Røst som nasjonal fordelingsenhet og egen kommune med fullt juridisk og finansielt oppgaveansvar
  - b. Forsterkning av kommunens grunnorganisasjon til et faglig forsvarlig minimumsnivå for ivaretagelse av lokal oppgaveløsning, herunder bestillerkompetanse overfor en kompetent vertskommune og andre samarbeidende kommuner
  - c. Overgang til et langsiktig forpliktende samarbeid om kompetansekrevende oppgaver basert på vertskommuneregelverket i kommuneloven
  - d. Langsiktig finansiering av kommunens grunnorganisasjon og kostnader som følger med omstilling til et utvidet vertskommunesamarbeid

10. Det anbefales at kommunestyret på Røst drøfter og tar stilling til de analyser og veivalg som er presentert i dokumentet. Følgende temaer vil være særlig viktig å avklare som del av det videre arbeid:
- a. Spørsmålet om geografisk retningsvalg med sikte på utvikling av et forpliktende vertskommunesamarbeid om forvaltning og tjenesteproduksjon
  - b. Mandat for nærmere dialog og forhandlinger med Bodø kommune
  - c. Prinsipper for håndtering av inngåtte samarbeidsavtaler og plan for endring av disse
  - d. Dialog med innbyggere, lokalt næringsliv, Fylkesmannen, KMD og media
  - e. Avklaring av om kommunen kvalifiserer for reform- og engangsstøtte ved gjennomføring av aktuelle omstillinger i samarbeid med Bodø kommune, herunder forsterkning av kommunens grunnkompetanse og utvikling av vertskommunesamarbeid, inkl. kostnader til IKT-investeringer, kompetanse- og informasjonstiltak etc.
  - f. Søknad om modellkommunestatus for utprøving og nærmere dokumentasjon av Røstmodellens egenskaper, herunder videre arbeid med langsiktig finansieringssystem
  - g. Aktivitets- og tidsplan for videre arbeid med Røstmodellen

1 Utfordringsbilde og kommunale særtrekk

I dette kapitlet beskrives et utfordringsbilde for Røst som lokalsamfunn og som kommune. Oppmerksomheten rettes mot geografiske og samfunnsmessige utviklingstrekk, herunder utfordringer knyttet til kommunikasjoner, næringsutvikling og befolkningsutvikling. Dernest rettes blikket mot utfordringer for Røst som kommune med vekt på organisasjonens og kommuneøkonomiens utvikling. Beskrivelsene og analysene bygger på gjennomførte intervjuer og tett kontakt med kommunens ledelse.

1.1 Ekstrem lokalisering

Røst har en ekstrem geografisk lokalisering 10 mil ut i havet vest for Bodø og 5 mil sør for Lofotodden i Moskenes kommune. Nærmeste nabo er Værøy på motsatt side av Røsthavet, 2,5 mil i nordøst.

Røst består av 365 øyer, hvorav Røstlandet er den største og den eneste med permanent bosetting når vi tar hensyn til at noen av øyene er knyttet sammen med Røstlandet med veier, moloer og broer. For å komme seg til og fra Røst finnes to offentlige kommunikasjonsveier, begge med daglige avganger mot Bodø og resten av Lofoten. Fly med Widerøe går to ganger pr dag, morgen og kveld i rute mellom Bodø, Leknes og Røst. Direktefly til Bodø tar under en halv time og koster normalt ca. 2.000 kr tur/retur.

Nye gassferger ble satt inn i sambandet Bodø, Værøy, Røst og Moskenes i 2012. Fergeforbindelsen har 1-2 daglige anløp på Røst. Fergen har en kapasitet på 120 biler og er svært viktig for eksport av store volumer fisk og sjømatprodukter fra Røst. Overfartstid til Bodø er normalt ca. fire timer og koster 422 kr for en voksen tur/retur. Tillegg for bil er 160 kr pr strekning.

Til tross for mye hardt vær vinterstid og visse innkjøringsproblemer med de nye gassfergene, er det vanligvis god regularitet på det etablerte transporttilbudet. I gjennomførte samtaler på Røst ble det fra næringslivet og kommunen pekt på tre kommunikasjonsmessige utfordringer:

- Behov for en god tilpasning av kommunikasjonene til reiselivets og fiskeriindustriens behov for trygge og forutsigbare ruter
- Behov for utvidelse av lokal havn og infrastruktur knyttet til dagens havneløsning, herunder bedre merking av farleder til og fra Røst
- Bedre utnyttelse av fiberoptisk bredbånd i forbindelse med markedsføring, næringsutvikling og digital tjenestetutvikling mot innbyggerne og næringslivet

Figur 1.1 Regionalt oversiktskart og lokalkart over Røst. Kilde: Kartmodul i Gule sider

1.2 Delt regional tilhørighet

Røst er geografisk sett en del av Lofoten og administrativt sett en del av Salten med Bodø som regionsenter. Faktorer som næringsstruktur med vekt på fiskeri, reiseliv, sjøverts kommunikasjon og historiske bånd knytter Røst nordover mot Lofoten som geografisk landskap og identitetsregion. Røst kommune er også medlem i Lofotrådet og deltar i flere interkommunale samarbeidsordninger sammen med de andre kommunene i Lofoten. Samarbeid om fiskeri og annen næringspolitikk er utviklet mot Lofoten og delvis også Vesterålen.

Røst har likevel sin tyngste administrative tilhørighet til Salten. De viktigste og beste kommunikasjonene går i den retning og de fleste ungdommer fra Røst går på videregående skole i Bodø. Røst kommune tilhører Salten når det gjelder viktige funksjoner som politi, sykehus, rettsvesen og kirkeforvaltning. Røst kommune har også et nært forhold til Bodø kommune og deltar i flere interkommunale samarbeidsordninger sammen med de andre kommunene i Salten. Så langt er det særlig vært den offentlige tjenesteproduksjonen som binder Røst mot Bodø og Salten. Framveksten av nye næringer og nye interessante utviklingsmuligheter i samarbeid med Saltenkommunene kan være i ferd med å endre dette bildet.

1.3 Næringsliv med store utviklingsmuligheter

Røst har naturressurser og reiselivskvaliteter i verdensklasse. Næringslivet på Røst omsetter for rundt 600 millioner kr årlig, hvorav det meste dreier seg om eksport av tørrfisk og salg av ulike sjømatprodukter. Verdiskapningen utgjør ca. 1 mill. kr pr innbygger. Alle lokale og regionale næringsaktører som enten er intervjuet eller på annen måte kontaktet i det pågående prosjektet er enige om to næringspolitiske utfordringer:

- Røst har et meget stort næringsmessig utviklingspotensial knyttet til særlig fiskeri og sjømatproduksjon, men også andre deler av marin sektor. Det er også store utviklingsmuligheter innenfor reiseliv, herunder reiselivskonsepter knyttet til «Fugl, Fisk og Folk». Til dette kommer muligheter for økt aktivitet innenfor landbruk, olje og gasssektoren, offentlige beredskap, statlige serviceoppgaver osv.
- Næringsaktørene etterlyser en mer aktiv lokal næringspolitikk og peker på at kommunen i større grad bør opptre som en lokal tilrettelegger og finansør av utviklingstiltak. En kommunal 1.linje for næringspolitikk bør som et minimum innebære at kommunen har en fast tilsatt næringssjef, tilgang til fiskerikonsulent, en strategisk næringsplan forankret i kommunestyret og som løpende bør oppdateres, samt et næringsfond som bør ha en størrelse på 2-3 mill. kr årlig.

Forutsetningene for en aktiv kommunal tilrettelegging for næringsutvikling er i dag ikke oppfylt. Røst kommune har ikke næringssjef og ikke en dedikert fagressurs for næringsutvikling knyttet til lokalsamfunnets hovednæring (fiskerikonsulent). Kommunen har heller ikke en strategisk næringsplan og det blir sagt at det kommunale næringsfondet på 500.000 kr er for lite og ikke blir brukt til strategisk prosjektutvikling i de nettverk som er viktig å operere i.

Fra flere av lederne i kommunen framkommer frustrasjon over at staten bidrar med kortsiktige prosjektutviklingsmidler til å drive lokalsamfunnsutvikling gjennom prosjektet «Saman om ein betre kommune», mens kommunen mangler grunnfinansiering til permanente stillinger og næringsmessige utviklingstiltak.

I gjennomførte intervjuer framkommer ønske om at kommunens ansatte og politikere bør prioritere næringspolitikk og saker som er viktig for næringslivet høyere. Det blir pekt på

behov for bred mobilisering og aktiv deltakelse i prosjektutvikling sammen med næringslivet og relevante eksterne aktører. Det blir også understreket at kommunen har et viktig ansvar for gode og kostnadseffektive tekniske tjenester og en velfungerende infrastruktur som er tilpasset næringslivets behov. I noen intervjuer framkommer kritikk mot at kommunen har innført eiendomsskatt og at renovasjonsavgiften har økt med nærmere 100 prosent de to siste årene.

Videre blir det fra flere informanter understreket at Røst har sterke næringspolitiske bånd til Lofoten, bl.a. som fiskeriregion og som merkenavn for tørrfisk og matprodukter. I flere av samtalene blir det pekt på store utviklingsmuligheter innenfor fiskeri og reiseliv med Lofoten som merkenavn og det blir sagt at en evt. sterkere orientering av kommunen mot Bodø ikke bør svekke det næringspolitiske samarbeidet i retning Lofoten.

1.4 Endret arbeidsliv

Antall innbyggere og sammensetningen av befolkningen på Røst har alltid variert gjennom året avhengig av sesongene i fiskeriene. Arbeidslivet var lenge preget av et betydelig antall helårslige arbeidsplasser i basisnæringen som følge av mindre industrialisering med flere fast ansatte på fiskebrukene og flere i fiskebåtene.

Dagens arbeidsliv preges av færre fast ansatte og et større innslag av sesongarbeidere som for en stor del rekrutteres fra land som Litauen og Polen. Strukturrasjonalisering i fiskeriene har ført til færre fiskere pr båt og totalt sett færre båter. Salg av fiskekvoter og mindre lokal rekruttering til fiskeriarbeidsplasser har bidratt til et mer midlertidig og sesongstyrt arbeidsliv på Røst. Til dette kommer at bedre kommunikasjoner og generell velstandsutvikling gjør det mulig for den faste befolkningen å bo andre steder enn på Røst. Ungdommen går på videregående skole i Bodø og det er ikke opplagt at hjemkommunen er førstevalget etter endt utdanning.

I gjennomførte intervjuer framheves at Røst fortsatt er et helårssamfunn og et familiesamfunn basert på et sterkt lokalt næringsliv med høy kompetanse og gode kommunikasjoner mot markedet og storsamfunnet. Det blir framhevet at interessen og mulighetene for å skape interessante helårs arbeidsplasser er store. Det gjelder innenfor yrkesfag og det gjelder ikke minst for personer med høyere utdanning, inkludert familier som søker forskjellig typer arbeid på et spennende sted.

Det blir sagt at god lokal tilrettelegging kan være avgjørende for å lykkes, men samtidig understreket at Røst er helt avhengig av at storsamfunnet utvikler gode rammebetingelser som støtter opp om et livskraftig og svært lønnsomt lokalsamfunn på den ytterste øy. Røst er i ferd med å bli et uttynningsamfunn og det må en motkraft til for å sikre at øysamfunnet videreføres som et balansert familiesamfunn

I forbindelse med et møte på Røst ble opplyst fra en aktiv næringslivsrepresentant at han hadde foretatt en privat folketelling som viste 479 fastboende. Det er 80 færre personer sammenliknet med registrert folketall med fast bostedsadresse pr 3. kvartal 2014 i følge SSB. Tallene illustrerer poenget med økt mobilitet og at endringer i innbyggerens bostedspreferanser kan medføre at Røst utvikles i retning av et sesongbasert pendlersamfunn.

Det kan nevnes at de siste registrerte pendlertall fra 2013 viste 36 registrerte pendlere på Røst, som utgjør 12 prosent av de yrkesaktive. Av disse oppga 17 personer at de pendlet til Bodø, 4 til Oslo, 2 til Sandnes, 2 til Trondheim, 2 til Værøy og 9 til andre steder inkl. sokkelen.

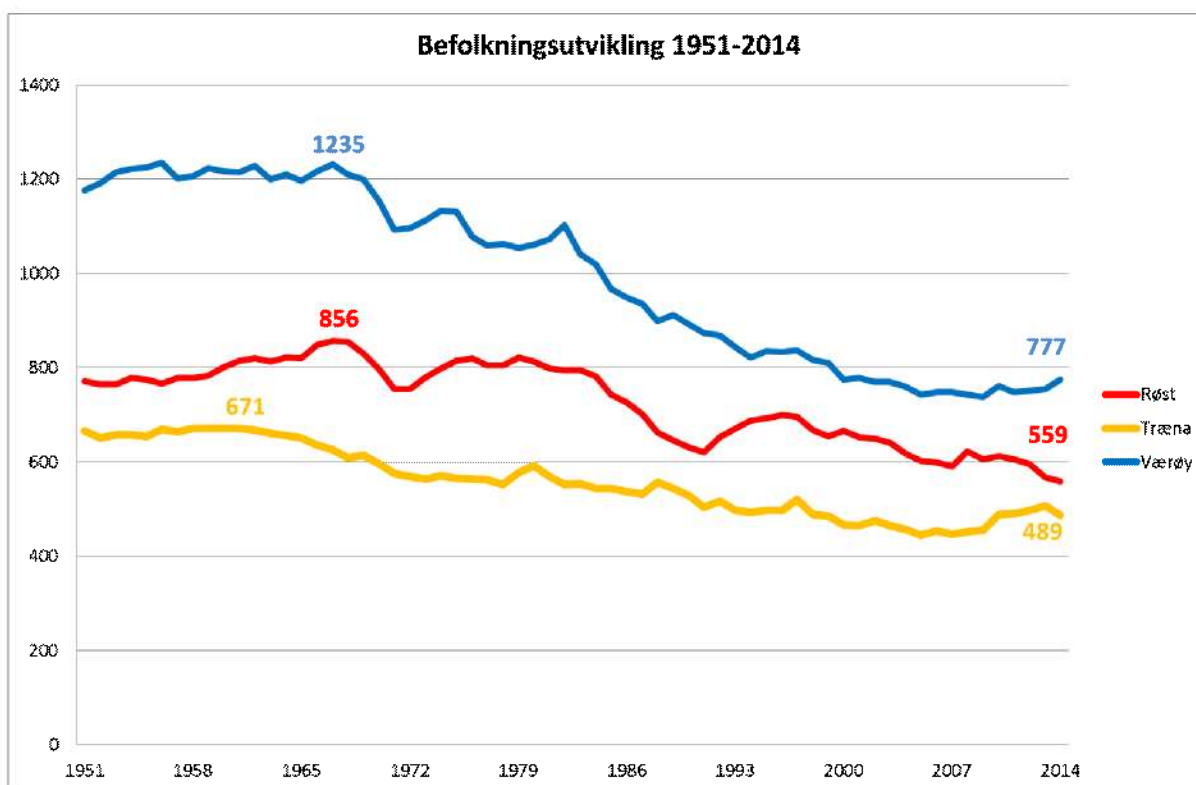
1.5 Negativ befolkningsutvikling

Det offisielle innbyggertallet på Røst har variert gjennom de siste tiårene. Perioden fra 1950 fram til ca. 1980 var preget av vekst i folketallet til rundt 800 innbyggere, dog med en mindre tilbakegang rundt 1970. Folketallet gikk kraftig ned til omkring 600 innbyggere på slutten av 1980-tallet, avløst av en vekstperiode på begynnelsen av 1990-tallet der folketallet steg med ca. 50 personer. Etter 1996-97 har folketallet gått ned fra ca. 700 til dagens 559 registrerte innbyggere pr 3.kvartal 2014. Det utgjør en relativ tilbakegang på 20 prosent de siste 20 årene.

I gjennomførte intervjuer forklares vekstfasen på begynnelsen av 1990-tallet med en motreaksjon mot negative konjunkturer og dårligere rammebetingelser i fiskeriene, herunder innføring av nytt kvotesystem som fikk store negative konsekvenser for råstofftilgang til fiskeindustrien. Den negative utviklingen ble møtt med en bred folkelig og næringsmessig mobilisering, inkludert en egen aksjonskomité for kystfiskeriets framtid ledet av tidligere ordfører på Røst. Den brede folkelige og næringsmessige mobiliseringen framheves som en viktig forklaring til at krisetendenser ble snudd til normalisering og vekst i folketallet.

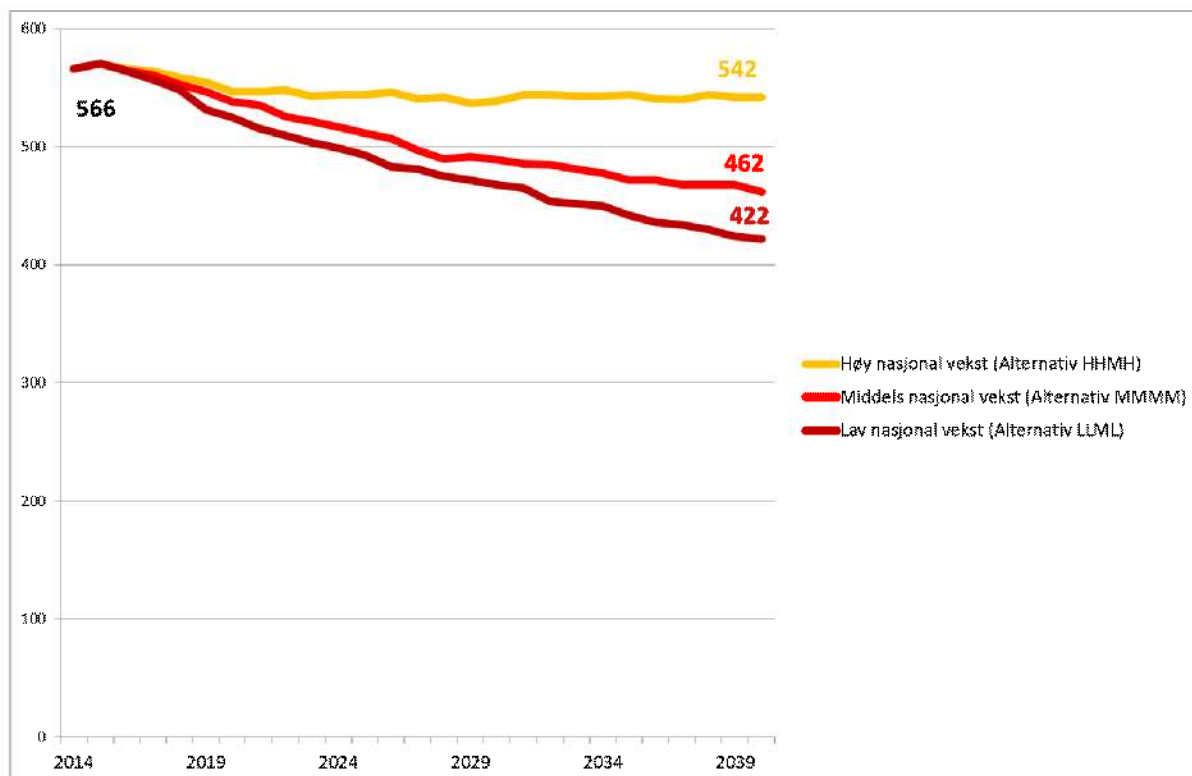
Som det framgår av figuren nedenfor preges Værøy og Træna av samme langsiktige utviklingstendens som Røst. Både Værøy og Træna har imidlertid hatt en litt mer positiv befolkningsutvikling de siste årene, noe som ikke har vært tilfelle på Røst.

SSBs befolkningsframskrivninger tilsier at det mest sannsynlige scenariet er fortsatt befolkningsnedgang på Røst i årene fram til 2040, jf. figur med ulike trendframskrivninger nedenfor. SSBs beregninger er mer positive for Træna og Værøy, men det må her generelt tas forbehold om at SSBs framskrivninger er høyst usikre for så små kommuner.

Figur 1.2 Befolkningsutvikling 1951-2014 for Røst, Værøy og Træna. Tall for 2014 er pr.3.kvartal 2014. Kilde: SSB

Figur 1.3 Framskrevet folkemengde for Røst 2014-2040. Kilde: SSB

1.6 Færre unge og flere eldre

Røst har tidligere hatt en uvanlig ung befolkning sammenliknet med mange andre kommuner. Kommunen har imidlertid over tid blitt utsatt for de samme demografiske hovedtrender som gjør seg gjeldende i hele landet dvs. utvikling mot en aldrende befolkning med relativt sett færre unge og i yrkesaktiv alder.

I dag har Røst en lavere andel unge og høyere andel eldre over 67 år sammenliknet med f.eks. Bodø, jf. tabellen nedenfor. Røst har også en relativt høy andel innbyggere over 80 år. Kjønnbalansen er god med 51 prosent menn og 49 prosent kvinner. Blant innbyggere i yrkesaktiv alder er kjønnsfordelingen litt skjevere med 54 prosent menn og 46 prosent kvinner.

	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 år +	Sum
Røst	6,2	10,6	5,3	61,3	10,4	6,2	100,0
Værøy	6,6	12,1	5,3	59,5	11,7	4,9	100,0
Bodø	7,6	12,1	5,5	62,8	8,6	3,4	100,0
Nordland	6,6	11,9	5,6	59,9	11,0	5,0	100,0
Hele landet	7,4	12,1	5,1	61,7	9,4	4,3	100,0

Tabell 1.1 Befolkningens fordeling etter alder på Røst pr 1.1.2014. Prosent. Kilde: SSB

SSBs framskrivninger av befolkningens alderssammensetning på Røst er i likhet med framskrivningen av folketallet usikker, men innebærer likevel store utfordringer for framtidig tjenesteproduksjon og balansert samfunnsutvikling hvis forutsetningene slår til, jf. tabellen nedenfor. Endringene tilsier at det kan bli færre barn som skal ha barnehage og skole og flere som vil ha behov for pleie og omsorg. I 2040 kan det være betydelig færre yrkesaktive sett i forhold til antall pensjonister på Røst. I dag er det 3,7 innbyggere pr innbygger over 67 år. I

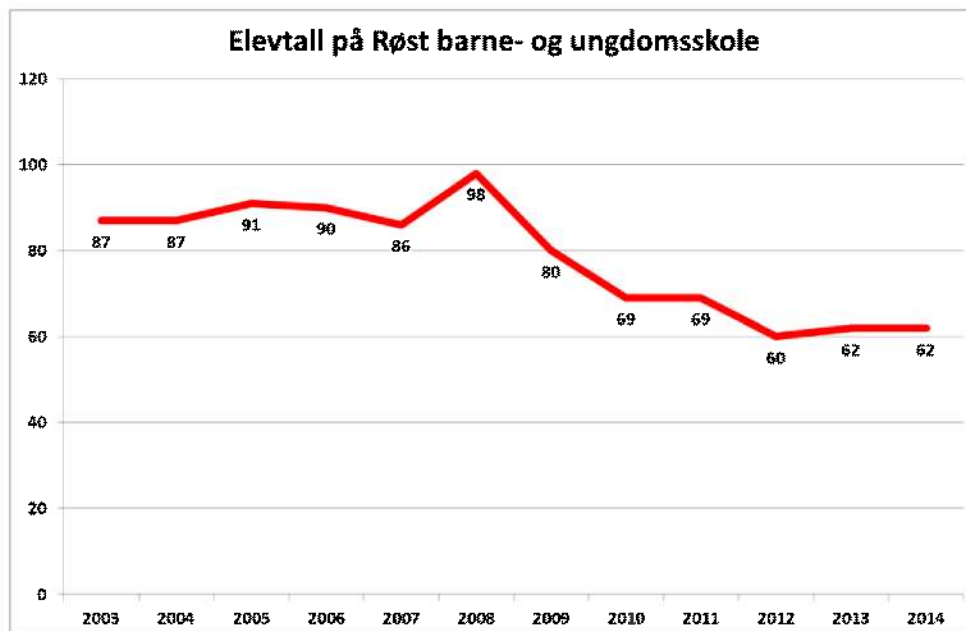
2040 kan dette tallet være endret til 1,4 i yrkesaktiv alder pr pensjonist hvis forutsetningene skulle slå til.

	2014	2020	2030	2040
0-5 år	35	33	24	24
6-19 år	90	72	57	56
20-66 år	347	332	276	224
67-79 år	59	67	92	99
80+ år	35	34	40	59
Sum folketall	566	538	489	462

Tabell 1.2 Framskrevet befolknings sammensetning på Røst. Framskrivningsalternativ MMMM. Kilde: SSB

Skolen på Røst har i dag 62 elever og hadde så sent som i 2008 98 elever, jf. dokumentasjon av endringene i elevtallet i perioden 2003-2014 nedenfor. Skolen drives i dag med 10,2 årsverk inklusiv inspektør og enhetsleder, som oppleves som en minimumsressurs for å sikre et godt tilbud. En ytterligere nedgang i elevtallet vil, dersom kommunen får mindre statlige overføringer og dersom kommunestyret ikke finner andre kuttområder, kunne medføre behov for nedskjæringer i skolens fagressurser. Tilsvarende gjelder barnehagetilbudet hvor kommunen driver en barnehage med 21 plasser og en ressursinnsats på 5,1 årsverk.

I motsatt ende får kommunen behov for utvidet tilbud innenfor pleie- og omsorg. Sykehjemmet på Røst har i dag 12 plasser og det finnes 40 brukere av hjemmetjenesten. Behovet vil her være økende og det må forventes at kommunen vil stå overfor økt kompleksitet og strengere krav til lovpålagte tjenester. Både skolen og sykehjemmet på Røst trenger fornyelse og det må planlegges for betydelige investeringer de nærmeste årene.

Figur 1.4 Utviklingen i elevtallet på Røst barne- og ungdomsskole i perioden 2003-2014. Kilde: Røst kommune

Alle norske kommuner vil stå overfor behov for omprioriteringer i ressursbruk og tjenestetilbud som følge av demografiske endringer. Det spesielle med kommuner som Røst er imidlertid at mulighetene for omdisponering av ressurser og fagpersonell er begrenset som følge av små fagmiljøer og deltidsstillinger som er nødvendig for å opprettholde en funksjon. Tilpasning til mindre budsjett betyr på et tidspunkt dels at administrative funksjoner må slås sammen og dels at fagressurser som brukes i tjenesteytingen må tas bort. Røst kommune har i flere omganger vært gjennom denne typen nedskjæringer og tilpasninger til et mindre budsjett jf. nærmere dokumentasjon nedenfor.

Fra nær sagt alle hold i kommunen blir sagt at en slik kontinuerlig nedskalering av kommunens virksomhet ikke er forenlig med opprettholdelse av et minimum av fagmiljøer og nødvendig forvaltningskompetanse i kommunen. Innbyggerne blir skadelidende ved at kommunen ikke lenger klarer å yte likeverdige velferdstjenester. Det argumenteres for at staten bør innføre en ny type rammefinansiering basert på tenkning om en minimumskommune i småsamfunn med en klar avstandsbegrunnelse, jf. omtale av sårbar kommuneøkonomi nedenfor og prinsipper for Røstmodellen i kap.3.

1.7 Voksende oppgaver, mindre kommune

En hovedbegrunnelse for kommunereformen i Norge er at kommune over tid har blitt ansvarlige for svært viktige velferdstjenester som stiller store krav til fagkompetanse og kapasitet i kommuneorganisasjonen. Ekspertutvalget for kommunereformen har presentert kriterier for god oppgaveløsning som gjenspeiler hva en kommune etter norsk lov er ment å være. Den er ansvarlig for en svært omfattende lovpålagt tjenesteproduksjon overfor innbyggerne, herunder alle de viktigste individrettede velferdstjenestene. Den skal ivareta en rekke samfunnsutviklingsoppgaver, som planinstans, reguleringsmyndighet og utviklingsorgan. Kommunen krever inn skatter og avgifter, forvalter store offentlige midler og utøver offentlig myndighet i lokalsamfunnet. Og kommunen er samtidig en demokratisk arena, basert på direkte valg og folkevalgt styring som grunnprinsipper.

Hovedtrenden de siste årene har vært at kommunene stadig har fått flere lovpålagte oppgaver samtidig som den statlige styringen og kravene til oppgaveløsningen har vokst. Det gjelder alle deler av kommunens virksomhet. Den lokale tjenesteproduksjonen stiller krav til fagkompetanse og må foregå i et samspill med den øvrige forvaltning utenfor kommunen. Det samme gjelder kommuneadministrasjonen og den løpende forvaltning der kravene til kommuneplan, sektorplaner, byggesaksforvaltning, beredskap og ulike administrative systemer er totalt forandret gjennom de siste tiårene.

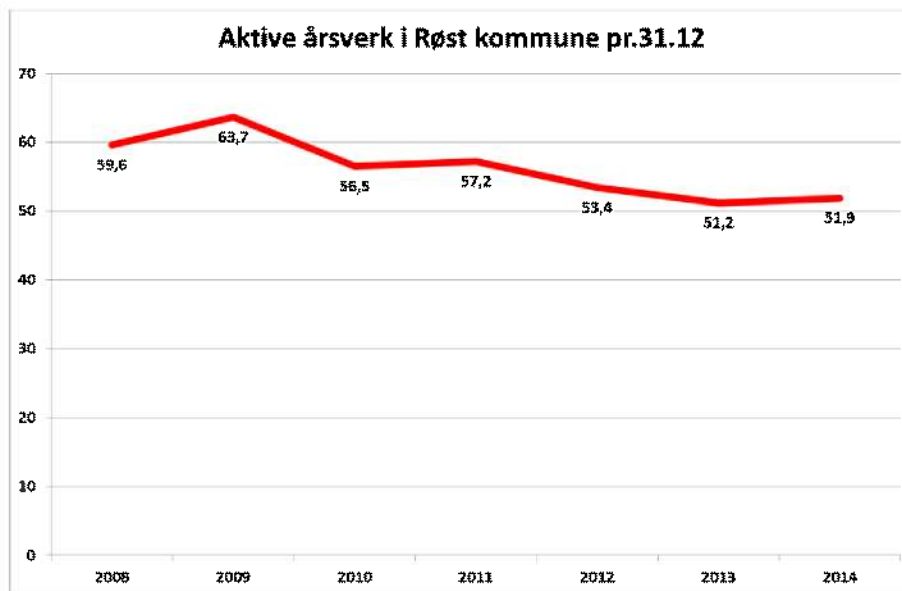
Som en hovedutfordring i kommunereformen er det pekt på at vi i Norge kombinerer for mange små kommuner med for store og komplekse oppgaver. Begrunnelsen er først og fremst at lovpålagte oppgaver ikke blir løst med utgangspunkt i fagmiljøer. Sett fra Røst kan det bekreftes at sårbare fagmiljøer er en utfordring, jf. nærmere omtale nedenfor. For kommuner som Røst blir imidlertid de faglige og kapasitetsmessige utfordringene ekstra store fordi vi har et kommunesystem og et finansieringssystem som medfører krav til kontinuerlig nedskjæring i kommunen når folketallet faller. Vår kommunalordning har i prinsippet ingen nedre grense for antall årsverk og økonomisk ramme som er nødvendig for å finansiere lovpålagte oppgaver med en likeverdig kvalitet.

De siste fem årene er kommuneorganisasjonen på Røst bygd ned med 11,8 årsverk, jf. figuren nedenfor. Et hovedspørsmål blir: Er det mulig å oppfylle alle kravene og alle målene med en norsk generalistkommune med en ressursinnsats på vel 50 årsverk?

Går vi litt lenger tilbake kan det pekes på flere stillingskategorier og funksjoner som er fjernet eller slått sammen. To stillinger er fjernet på sosialkontoret og tre på teknisk etat. Kommunen

har ikke lenger en egen kulturkonsulent og heller ikke næringskonsulent. Lønn og personal er slått sammen og det samme gjelder regnskap og økonomisjefsfunksjon.

Et hovedspørsmål er om denne faglige og kapasitetsmessige ressurstappingen skal fortsette. I alle gjennomførte intervjuer uttrykkes enighet om at kombinasjonen av stadig påfyll av nye oppgaver og krav til kommunen ikke kan kombineres med en systematisk ressurstapping.

Figur 1.5 Utviklingen i totale årsverk i kommunen 2008-2014. Kilde: Røst kommune

1.8 Faglig og personellmessig sårbarhet

Dagens kommuneorganisasjon på Røst framstår som systematisk sårbar ut fra faglige og ledelsesmessige kriterier. Dagens organisering av sentral- og sektoradministrasjon består av et fåtall personer som hver for seg har et meget stort og sammensatt ansvarsområde jf. oversikt over ledere og deres ansvarsområder nedenfor. Figuren viser situasjonen slik den var pr. 1.1.2015. Angivelsen av ansvarsområder er basert på intervjuer og ikke nødvendigvis heldekkende.

Oversikten illustrerer flere kjennetegn som er antakelig er typisk for våre aller minste kommuner. Utfordringene handler om sårbarhet og begrenset kapasitet i den løpende oppgaveløsningen, om rollekonflikter og ikke minst stort arbeidspress på nøkkelpersonell. Ut fra kartleggingen på Røst kan det pekes på følgende kjennetegn ved dagens sentral- og sektoradministrasjon:

- Enkeltpersoner har mange ansvarsområder som i større kommuner er fordelt på hele stillinger og som regel egne fagmiljøer. Organisasjonens størrelse gir små muligheter for faglig spesialisering og medfører liten fleksibilitet ved nedskjæringer.
- Forvaltning, administrasjon og tjenesteyting smelter sammen og betyr at lederne ivaretar mange roller. I tillegg til at de er ledere kan de også være ansvarlig for løpende saksbehandling og direkte tjenesteyting til innbyggerne.
- Organisasjonen kan bli preget av midlertidige løsninger, som at rådmannen i en lengre periode har fungert som enhetsleder for helse og omsorg, som i seg selv er et omfattende ansvarsfelt
- Over tid kan det utvikles merkelige fagkombinasjoner og en lite logisk oppgavefordeling hvor det kan reises spørsmål om hensynet til effektivitet og brukerorientering blir godt ivare tatt. Et eksempel er at enhetsleder for støttetjenester også ivaretar

sosialtjenesteoppgaver, folkehelseoppgaver og en lang rekke andre kompetansekrevede oppgaver. Enhetsleder for oppvekst som har ansvar for barnehage, SFO og skole, fungerer samtidig som rektor på skolen.

- Prinsipielt betenkelige rollekonflikter oppstår, som at enhetsleder for tekniske tjenester har kontroll og tilsynsmyndighet dels som brannsjef og dels plan- og bygningssjef, samtidig som samme person er ansvarlig for kommunale bygg og vedlikehold.
- Støtteressurser til lederne i form av sekretærhjelp er på et minimum og i flere tilfeller ikke forekommende. Nøkkelpersonell opplever stort arbeidspress og lite fleksibilitet ved ferier og annet fravær.

Rådmann Randi Gregersen Ingen fast sekretærressurs			
Rådmannens stab Økonomisjef Kay Meløysund 100% sekretærressurs Kommunestyre, formannskap, kontrollutvalg, barnevern, økonomi, personal, rapportering, revisjon etc.			
Enhetsleder støtte, kultur og sosial Elisabeth Mikalsen	Enhetsleder oppvekst Tove Andreassen	Enhetsleder helse og omsorg Åse Munkvold	Enhetsleder teknisk Tom Ragnar Pedersen
130% sekretærressurs	50% sekretærressurs	Ingen fast sekretærressurs	50% sekretærressurs
Offentlig servicekontor Folkehelsekoordinator Rusforebygging Valg Næringsarbeid Kirke og trossamfunn Gjeldsrådgivning Tannhelsetjeneste Næringsmiddelkontroll Startlån Bostøtte Gjeldsråd Krisesenter Kultur og idrett Fritidsklubb Reiseliv/turisme Innkjøp	Rektor Bibliotek Skole SFO Barnehage Voksenopplæring Kulturskole	Adm. Helse og omsorg Beredskap Helsesøster Fysioterapitjenesten Rusprosjekter Psykiatri Røst sykehjem Hjemmetjenesten Omsorgsboliger Samhandlingsreformen	Brannsjef Leder uteavdeling Administrasjon teknisk Tekniske prosjekter Byggesak/regulering Landbruksforvaltning Vannverk Avløp Renovasjon Miljøstasjon Brannvesen Feiervesen Beredskap IUA Veier Havner Utleie av boliger Rådhuset Kommunal bygningsmasse Vaktmestertjeneste Renhold Kjøretøy Innkjøp

Figur 1.6 Ansvarsområder til ledere i sentral- og sektoradministrasjon i Røst kommune. Status pr. 1.1.2015.

1.9 Habilitet og rettssikkerhet

Trekker vi inn at både ledere, ansatte og politikere i kommunen ofte er rekruttert fra lokalsamfunnet, er det grunn til å drøfte tre andre typiske småsamfunnsutfordringer:

- Habilitetsutfordringer som følge av for liten avstand mellom de som treffer beslutninger i kommunen og innbyggerne. Habilitetsutfordringer kan også følge av for lite skille mellom politikk og administrasjon eller for tette bånd mellom ledere og andre ansatte i kommunen.
- Begrenset forvaltningskompetanse i kommunen, som er viktig for ivaretagelse av rettssikkerhet for innbyggerne. Utfordringen dreier seg dels om ivaretagelse av materiell rettssikkerhet dvs. at kommunen sørger for at innbyggerne får det de har krav på etter norsk lov, dels prosessuell rettssikkerhet som betyr at saksbehandlingen skal foregå på en rettferdig og uavhengig måte.
- Fare for svak egenkontroll og internkontroll i kommunen som følge av for liten avstand til kommunens virksomhet, mangel på kompetanse/kapasitet eller trekk ved den lokale forvaltningskulturen som gjør at kommunens egenkontroll ikke blir tilstrekkelig prioritert

I gjennomførte intervjuer blir det pekt på at Røst kommune møter utfordringer på alle de tre nevnte områdene. Det blir samtidig understreket at både politikere og ansatte har høy bevissthet om habilitetsutfordringer og at disse som regel lar seg løse på en akseptabel måte. Fra flere informanter blir det framhevet at det kan være mistanken om for liten uavhengighet eller mangel på kompetanse og profesjonelle systemer i kommunen som er den største utfordringen i forhold til innbyggerne.

Fra noen av lederne blir det også pekt på at det kan være vanskelig å ivareta egne private interesser som innbygger i en så liten kommune. Det fremkommer også tvil om kommunen ivaretar rettssikkerhet overfor svake grupper på en god måte, med henvisning til manglende lokal kapasitet og kompetanse og begrenset påvirkningskraft overfor den øvrige forvaltning utenfor Røst.

Det skal understrekes at ingen av de som er intervjuet kan tolkes i retning av at habilitets- og rettssikkerhetsutfordringene vurderes som så grunnleggende at Røst ikke lenger bør videreføres som egen kommune. Derimot fremkommer bred enighet om at hensynet til habilitet og rettssikkerhet er et viktig argument mot videre nedbygging av kommuneorganisasjonen. Det argumenteres også for at utvidet samarbeid om forvaltningskompetanse, systemer og rutiner på områder som krever spesialkompetanse kan bidra til en profesjonell og uavhengig saksbehandling i kommunen.

1.10 Liten og sårbar kommuneøkonomi

Røst kommune har et samlet kommunebudsjett på 67 millioner kroner, hvorav frie inntekter utgjør 44 mill. kr (2013). Netto lånegjeld i kommunen utgjør 90 prosent av driftsinntektene. Kommunen ble innmeldt i ROBEK i 2011 og hadde et samlet regnskapsmessig merforbruk på 4,9 mill. kr i perioden 2009-2011. Merforbruket hadde bl.a. sammenheng med store utgifter til nødvendig teknisk infrastruktur, herunder ny miljøstasjon etter statlig pålegg og behov for nytt vannverk.

Ved budsjett- og økonomiplanbehandlingen først i 2011 og senere i 2012 ble det vedtatt en inndekningsplan som innebar full utnyttelse av kommunens inntektpotensial, herunder innføring av eiendomsskatt og full selvkost på VAR-området. Etter utgiftsreduksjoner og streng kostnadskontroll i 2013 og 2014 ligger det an å nå inndekningsmålene i 2015. Det betyr at kommunen kan være ute av ROBEK innen kort tid.

I gjennomførte intervjuer understrekes at kommunen har opptrådt økonomisk ansvarlig og i hovedsak fulgt de planer for inndekning og stram økonomistyring som har vært lagt. Fra alle lederne hevdes det at stadige nedskjæringer sliter på organisasjonen og ikke minst forholdet til innbyggerne som opplever at det har blitt betydelig dyrere å bo og leve på Røst gjennom de siste årene.

Fra flere av lederne blir det pekt på at de beløpene som begrunner oppføring i ROBEK og forsterket statlig kontroll utgjør småbeløp vurdert i en bredere samfunnsøkonomisk sammenheng. Det blir pekt på at Røst er et svært lønnsomt lokalsamfunn for fellesskapet og at det framstår som merkelig at en rik stat behandler en mikrokommune med et svært begrenset kommunaløkonomisk handlingsrom på en slik måte. Litt asfaltering koster fort to millioner kroner. En ressurskrevende bruker kan koste over seks millioner kr, som utgjør 15 prosent av kommunens samlede frie inntekter. På Røst kan slike helt nødvendige og godt begrunnede utgifter fort bli avgjørende for kommunens totale økonomi.

Lederne understreker at selv små innsparinger på noen prosent kan være vanskelig å gjennomføre uten at lovpålagt tjenesteyting blir skadelidende. Det skyldes spesielle forhold ved Røst som samfunn og som kommune hvor særlig følgende særtrekk framheves:

- At det finnes et minimumsnivå for tjenesteeksistens. I mindre kommuner blir den lineære sammenhengen mellom antall innbyggere og utgifter til lovpålagte tjenester svakere fordi kommunen ikke kan ha mindre enn én tjenesteproduserende enhet. Denne krever et minimum av budsjett og bemanning uavhengig av antall brukere.
- Geografisk beliggenhet gjør ofte at samarbeidsløsninger ikke vil være en god ordning. Samarbeid med nabokommuner er normalt et virkemiddel for å øke kapasitetsutnyttelsen og få ned enhetskostnadene. Av geografiske hensyn er det vanskelig på Røst. Det finnes ingen i nærheten som kan tilby passende samarbeidsløsninger på grunnskole og sykehjem og det er ingen nabokommuner som kommunen kan dele legevakt med. Kommunens isolerte geografiske beliggenhet begrenser på denne måten effektiviseringspotensialet i tjenesteproduksjonen.
- Geografisk beliggenhet er fordyrende for både drift og investeringer. Kommunikasjonene til øya med tilhørende tidsbruk og reisekostnader gjør at kjøp av spesialkompetanse og tjenesteleveranser utenfra blir kostbart. Barnevern og IKT-samarbeid kan være gode eksempler. Dertil kommer at etablering av lokale løsninger med samme standard som i andre kommuner kan innebære dyre løsninger for både kommunen og brukerne. Etablering og drift av ny miljøstasjon på Røst er et godt eksempel. Her er selvkost beregnet til 2,5 ganger selvkost for tilsvarende løsning på land (IRIS Salten).

I samtalene blir det pekt på at dagens inntektssystem og skjønnsmidler til en viss grad fanger opp avstandsulemper og kapasitetsutfordringer i småkommuner, men at mikrokommuner ofte kommer uheldig ut. Det blir sagt at Røst er en så liten og en så spesiell kommune at det uansett vil være vanskelig å fange opp utgiftsbehov og behov for inntektsutjevning på en god måte i det nasjonale inntektssystemet. Det argumenteres på denne bakgrunn for at nye finansieringsmodeller for mikrokommuner må drøftes som del av kommunereformen for å skape et mer forutsigbart og rettferdig overføringssystem.

1.11 Lokalpolitiske utfordringer

På Røst er det lett å oppdage at innbyggerne har en sterk lokal identitet knyttet til stedet, folket og øysamfunnets historie. Det er også grunn til å tro at kommunen står sterkt som lokalpolitisk enhet, selv om forholdet til kommunen kan påvirkes av flere forhold. Kommunestyret på Røst består av 11 representanter og to politiske lister, hhv. Sentrumslista og Fellelista. I tillegg kommer formannskapet med fem medlemmer som også fungerer som

hovedutvalg for næring. Fra flere ledere blir det trukket fram at Røst kommune preges av ansvarlige holdninger og et godt forhold mellom politikk og administrasjon.

Valgdeltakelsen ved kommunevalgene på Røst har variert mye fra et bunnivå på 59,1 prosent ved kommunevalget i 1999 til 74,5 prosent ved valget i 1983. Ved de tre siste kommunevalgene har valgdeltakelsen på Røst ligget på rundt 65 prosent, som er høyere enn gjennomsnittet for både Nordland og landet som helhet, jf. tabell nedenfor.

Som utfordringer i lokalpolitikken blir det pekt på følgende:

- Krevende politiske roller mht. tid og krav til kompetanse som følge store oppgaver og mye detaljstyring av kommunens oppgaveløsning
- Slitasje og rekrutteringsutfordringer til politisk arbeid som følge av at kommunestyret over lenger tid har fungert som et offentlig nedskjæringsstyre
- Frykt for at kommunen kommer i konflikt med egne innbyggere og næringsliv fordi den ikke leverer gode nok tjenester eller at innbyggerne får inntrykk av at kommunen preges av svak kompetanse og dårlig økonomistyring
- Manglende forutsetninger for lokalpolitisk mobilisering og satsing på positiv samfunnsutvikling som følge av generelt dårlig kommuneøkonomi og mangel på virkemidler
- Sterk vilje til å fortsette som egen kommune forutsatt at rammebetingelsene for kommunens virksomhet legges til rette

År	Røst	Værøy	Træna	Bodø	Moskenes	Flakstad	Vestvågøy	Vågan
1955	60,4	58,7	58	65,5			59,4	52,2
1959	60,9	67,8	48	68,5			61,3	55,5
1963	71	75,8	64,1	76,4			70,1	67,9
1967	72,7	66	49	68,3			64,2	54,3
1971	61,3	63,3	52,8	61,1			65,3	59
1975	60,6	63,5	56,4	63,4	64,4	70,9	61,7	57,3
1979	68,7	68	69,2	65,6	68,7	72,7	64,8	60
1983	74,5	65,2	65,5	65,9	61,5	70,7	64,2	59,2
1987	73,9	58,3	70,9	62,3	61,2	67,5	61,6	55,5
1991	72,2	58,5	74,7	60,5	65,8	66	58,9	54,7
1995	61,3	67,5	73,7	52,1	63,4	66,3	55,2	53,5
1999	59,1	67	63,2	52,3	63,4	57,5	52,1	52,3
2003	65,3	61,6	60,4	47,2	59,2	60,7	50,1	49,7
2007	67,1	59,3	56,8	58,6	64,6	56,1	55,6	59,5
2011	65,7	62,1	73,3	65,3	54,3	60,3	58,7	58,4

Tabell 1.3 Valgdeltakelse ved kommunevalget på Røst og i utvalgte andre kommuner.
Kilde: SSB

2 Vurdering av Røst som selvstendig kommune

I dette kapitlet vurderes Røst kommune i forhold til målene med kommunereformen og nasjonale kriterier for god oppgaveløsning. Vurderingene bygger på utfordringer og fremlagt dokumentasjon i kap.1. Kapitlet innledes med en beskrivelse av dagens interkommunale samarbeid som Røst kommune er involvert i. På bakgrunn av intervjuer og annen dokumentasjon oppsummeres erfaringer med dagens samarbeidsordninger. Videre analyseres kommunens virksomhet i forhold til nasjonale mål og kriterier i kommunereformen. Kapitlet ender ut i en tolkning av reformbehovet for Røst kommune.

2.1 Omfang og innretning på dagens samarbeid

Siste kartlegging av det interkommunale samarbeidet i regi av Fylkesmannen i Nordland¹, viste at Røst i begynnelsen av 2014 deltok i 26 formelle samarbeidsordninger med andre kommuner. Etter nærmere kvalitetssikring av NIVI er antall ordninger rettet til 23. Det er betydelig færre ordninger enn gjennomsnittet på for hele fylket som lå på 31 ordninger. Totalt for hele fylket ble det funnet 297 samarbeidsordninger, varierende fra 19 ordninger for Vågan og Ballangen til 50 ordninger for Evenes og Tjeldsund.

I definisjonen av interkommunalt inngikk alle ordninger med en organisatorisk overbygning dvs. interkommunale selskap (IKS), aksjeselskap med over 50 prosent samlet kommunal eierandel (AS), interkommunale styret organisert etter kommunelovens § 27, samt vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd etter kommunelovens § 28c. Kartleggingen omfattet i tillegg alle formelle ordninger uten organisatorisk overbygning dvs. vertskommuneavtaler etter kommunelovens § 28b og avtalebasert kjøp og salg av tjenester mellom kommunene. Kartleggingen omfattet ikke selskaper med begrenset ansvar (BA), stiftelser, medlemsbaserte foreninger, fagnettverk eller midlertidige prosjekter.

Samarbeidsordningene som Røst deltar i framgår av oversikten nedenfor. I kartleggingen er det funnet ni ordninger mot kommuner i Salten og 12 ordninger mot kommuner i Lofoten. Oversikten er ifølge kommunen tilnærmet heldekkende, med noen unntak, bl.a. mindre avtaler med Salten Brann IKS og IRIS Salten IKS. En nærmere beskrivelse av den enkelte ordning følger nedenfor basert på informasjon innsamlet av NIVI. Det tas forbehold om innholdsmessige endringer.

Det kan nevnes at gjennomførte intervjuer tyder på at kommunens ansatte ikke er like aktive i fagnettverk og kompetanseutviklingstiltak som fagpersonell i andre kommuner. Det kan ha sammenheng med liten fleksibilitet i daglig arbeidssituasjon og høye reisekostnader.

Nr	Navn	Nr	Navn
1	IUA Salten	12	Lofotrådet
2	110-sentralen i Salten	13	RKK Lofoten
3	Krisesenteret i Salten	14	Kommunerevisjonen i Lofoten
4	Overgrepsmottak Bodø	15	Kontrollutvalgsekretariatet i Lofoten
5	Helse- og miljøtilsyn Salten IKS	16	IKT samarbeid Lofoten
6	Felles ansvar Salten	17	Lofoten friluftsråd
7	PPT Bodø	18	Destination Lofoten AS
8	Bodø veterinæravktdistrikt	19	Felles barnevern Flakstad, Moskenes, Verøy og Røst
9	Arbeidsgiverkontroll Fauske-Røst	20	Felles landbruksforvaltning Bødø-Røst
10	Interkommunalt arkivsamarbeid Nordland (IKAN)	21	Geodatasamarbeid Lofoten
11	Driftsassistansen i Nordre Nordland og Fylkeskommunen	22	Felles skatteoppkrever Vestvågøy-Røst
		23	Lofotkraft AS

Tabell 2.1 Formelle interkommunale ordninger som Røst kommune deltar i. Kilde: NIVI

¹ NIVI-rapport 2014:2 Revidert status for interkommunalt samarbeid i Nordland

- NIVI Analyse AS

Nr	Navn	Deltakere	Oppstart	Innhold	Jur form	Kommentar
1	IUA Salten	11 kommuner: Bødø, Gildeskål, Beiarn, Fauske, Saltidal, Sørfold, Steigen, Meløy, Rødøy, Værøy, Røst	Før år 2000	Beredskap mot akutt forurensning	KL §27 styre	Bødø er vertskommune
2	110-sentralen i Salten	34 k, hvorav 27 i Nordland	2013	Døgnbemannet nødalarmingsentral, overtok Midtre Hålogaland 110-sentral i 2013	Avtalebasert	Lagt til Salten Brann IKS som eies av 9 Saltenkommuner. Sentralen er lokalisert i Bødø.
3	Krisesenteret i Salten	11 k: Bødø, Gildeskål, Beiarn, Fauske, Saltidal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Værøy, Røst	1983/2011	Tilbud til kvinner, menn og barn som utsettes for vold eller trusler om vold i nære relasjoner i form av botilbud, dagtilbud og døgnåpen krisetelefon.	Avtalebasert	15 ansatte totalt, lokalisert til Bødø som vertskommune. 100% kommunefinansiert fra 2011.
4	Overgrepsmottak Bodø	11 kommuner: Bødø, Gildeskål, Beiarn, Fauske, Saltidal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Værøy, Røst	2007	Helsetjenester til de som har vært utsatt for seksualisert vold. Organisert som del av Legevakt i Bodø	Avtalebasert	Ikke formalisert i skriftlig avtale. Kommunalt finansiert etter innbyggertall.
5	Helse- og miljøtilsyn Salten IKS	11 kommuner: Bødø, Gildeskål, Beiarn, Fauske, Saltidal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Værøy, Røst	2004	Samarbeid om folkehelse, miljørettet helsevern, smittevern og samfunnsmedisinsk kompetanse	IKS	Lokalisert til Bødø, 5 ansatte. Styret med 4 medlemmer, representantskap med 23 medlemmer. Sekretariat ifht. Kommuneoverlegeforum Salten.
6	Felles ansvar Salten	12 kommuner: Bødø, Gildeskål, Beiarn, Fauske, Saltidal, Sørfold, Steigen, Hamarøy, Meløy, Værøy, Røst, Rødøy	2008/2013	Kriminalforebyggende tiltak rettet mot ungdom 12-18 år som har begått lovbrudd eller som har en bekymringsverdig adferd.	Avtalebasert	Fast koordinator er ansatt i Salten regionråd med arbeidssted på Bødø politihus. Eget styre med representanter fra kommune, politi og konfliktråd.
7	PPT Bodø	Bødø, Værøy, Røst (ikke fylkeskommunen)	2006	Spesialpedagogiske tjenester iht opplæringsloven og lov om private skoler	Avtalebasert kjøp og salg	Lokalisert til Bødø, 27årsverk. Desentralisert tjenste/områdemodell (5 med områdekoordinator og egen PP-medarbeider for hver skole. Samarbeidsavtale med Værøy og Røst. Avtale om besøk 5 dg i året i hver av kommune. Møter med 2 personer.
8	Bødø veterinæravtalsdistrikt	Bødø (med unntak for Skjærstad), Værøy, Røst	2008	Felles veterinæravtalsdistrikt	Avtalebasert	Bødø vertskommune. Samarbeid etter kommunalt ansvar fra 2008. Samarbeid om fordeling av vakttilskudd og stimuleringsstøtte.
9	Arbeidsgiverkontroll Fauske-Røst	Fauske, Røst	2011	Kemner i Fauske kommune utfører arbeidsgiverkontroll i samarbeidskommunen	Avtalebasert	Kjøp og salg av tjeneste med Fauske som vertskommune. Fauske har 2 årsverk i skatteoppkreverfunksjon.
10	Interkommunalt arkivsamarbeid Nordland (IKAN)	31 k i Nordland	2000	Ivaretar arkivfaglige oppgaver for eierne	KL §27 styre	Styremedlemmer fra kommunene. Tjenester kjøpes fra Arkiv Nordland (AIN) som har 8 ansatte. Lokalisert ved Høyskolen i Bodø.
11	Driftsassistansen i Nordre Nordland og Fylkeskommunen	Alle kommuner i Salten, Ofoten, Vesterålen og Lofoten, med unntak for Vest-Vågøy, til sammen 25 kommuner	2000	Faglig samarbeid om vann og avløp. Faglig utvikling gjennom kurs, seminarer, nettverksbygging og direkte bistand etter henvendelse fra VA-verkene.	Avtalebasert, men har styre	Etablert i samarbeid mellom Nordland fylkeskommune og kommunene i Nordland. To organisasjoner er etablert i fylket, en på Helgeland og en for øvrige delregioner (Nordre Nordland).
12	Lofotrådet	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	1989	Regionrådsfunksjoner	KL §27 styre	I rådet møter ordfører, varaordfører, ytterligere en politiker fra hver av kommunenes formannskap, samt rådmennene. AU består av ordførerne. Fast rådmannsutvalg og sekretariat med 2 årsverk med tillegg av prosjektleder for Ungdomsprosjekt og Lofoten Friluftsråd.
13	RKK Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	1986	Regionalt kontor for kompetanseutvikling. Opplæring og kompetanseutvikling på oppdrag fra i hovedsak kommunene.	KL §27 styre	Egne vedtekter og eget styre består av rådmennene i de 6 kommunene. 2 ansatte, begge møter i styret. Lokalisert i Vestvågøy og Vågan.
14	Kommunerevisjonen i Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	1989	Regnskap- og forvaltningsrevisjon av alle kommunene, kirkelig fellesråd og	KL §27 styre	I styret sitter politikere fra hver av kommunene. 5 ansatte. Lokalisert til Vestvågøy (Leknes).
15	Kontrollutvalgssekretariatet i Lofoten	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	2005	Kontrollutvalgssekretariat	KL §27 styre	Sekretariat lokalisert til Vestvågøy (Leknes).
16	IKT samarbeid Lofoten	Vågan, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	2003	Samarbeid om felles kommunikasjonsløsning, fagprogrammer og kompetanse/organisasjon	KL §27 styre?	Vågan er vertskommune. IKT-leder i vertskommunen fungerer i praksis som faglig IKT-leder i de øvrige kommunene. I styret sitter rådmennene i deltakerkommunene. Vågan betaler 50 % og de øvrige kommunene 12,5 % hver
17	Lofoten friluftsråd	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	2013	Formålet er å øke forståelsen for friluftslivets betydning, arbeide for bedre friluftskultur og utbredelse av friluftslivet samt å sikre og utvikle regionens friluftsmuligheter.	KL §27 styre	Underutvalg av Lofotrådet med egne vedtekter, egen økonomi og administrasjon. Lofotrådet fungerer som årsmøte og øverste myndighet. Daglig leder tilsatt oktober 2013. Kontorsted i Vågan. Formelt et prøveprosjekt over 3 år.
18	Destination Lofoten AS	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	1992	Markedsføring og salg av Lofoten som reisemål.	AS	Nær 50/50 % fordeling av aksjer mellom kommunene og reiselivsbedrifter/næringsliv i Lofoten. Vågan største aksjonær.
19	Felles barnevern Flakstad, Moskenes, Værøy og Røst	Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	2013?	Felles barneverntjeneste med felles BV-leder	KL §28b fra 1.2.2014	Flakstad er vertskommune og BV-leder har kontor i Flakstad. Tilstedeværelse med kontordager i alle kommunene.
20	Felles landbruksforvaltning	Røst, Bodø	1990	Røst kjøper alle landbrukstjenster fra Bodø	Avtalebasert	
21	Geodatasamarbeid Lofoten	5k: Vågan, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	Over lenger tid	Felles kartserver og kartløsning på internett. Samarbeid om andre geodataoppgaver inkl. matrikkelføring.	Avtalebasert	Vågan er vertskommune. Del av formalisert geodatasamarbeid i Nordland forankret i Geodataplan for Nordland fylke 2014-2017. Økte lovpålagte krav til kommune og voksende behov for samarbeid for å oppfylle nasjonale mål i Norge digitalt.
22	Felles skatteoppkrever Vestvågøy-Røst	Vestvågøy, Røst		Kemner i Vestvågøy er skatteoppkrever på Røst.	Avtalebasert	Vestvågøy er vertskommune. Løser alle oppgaver unntatt arbeidsgiverkontroll.
23	Lofotkraft AS	Vågan, Vestvågøy, Flakstad, Moskenes, Værøy, Røst	2003	Energiselskap med hovedvirksomhet knyttet til produksjon og distribusjon av energi.	AS	Eid av morselskap Lofotkraft Holding AS med kun kommunale eiere. Vestvågøy 41%, Vågan 41%, Flakstad 6,5%, Moskenes 6,5%, Værøy 3% og Røst 2%. Hovedkontor i Svolvær.

Tabell 2.2 Nærmere beskrivelse av registrerte samarbeidsordninger for Røst kommune

Røst deltar i det nasjonale KMD-prosjektet «Saman om ein betre kommune». De fire kommunene Røst, Værøy, Moskenes og Flakstad har deltatt i prosjektet "Kompetanse ytterst i Lofoten" siden våren 2013. Bakgrunnen for prosjektet var en oppfatning av at tjenesteytingen fra kommunene ikke var som ønsket med stor gjennomtrekk i nøkkelstillinger, slitne ansatte og svakt omdømme². Hovedfokus er på rekruttering til nøkkelstillinger og avtaler om bruk av felles kompetanse mellom kommunene. Arbeidsgrupper er opprettet innenfor økonomi, kompetanseutvikling og tekniske tjenester. Røst kommune er vertskommune for prosjektet som ledes av en egen prosjektleder som rapporterer til en interkommunal styringsgruppe og kommunestyrene som prosjekteiere. Universitetet i Nordland utfører følgeforskning i prosjektperioden som strekker seg ut 2015. Til prosjektet er det bevilget til sammen 4.275 mill. kr for perioden 2013-2015, hvorav 2,35 mill.kr fra KMD og resterende 1,925 mill.kr som skjønnsmidler fra Fylkesmannen.

2.2 Erfaringer med dagens samarbeid

Røst er blant de kommuner som har størst behov for samarbeid ut fra lokal kompetanse, kapasitet og kostnadsnivå, men er blant de kommuner i Nordland som samarbeider minst med andre kommuner. Hoveddelen av dagens samarbeid er utviklet i to geografiske retninger, mot Lofoten og mot Bodø og de andre kommunene i Salten. Omfanget og innretningen på dagens samarbeid må forstås på bakgrunn av kommunens isolerte beliggenhet og det faktum at mye av kommunens oppgaveløsning krever lokal tilstedeværelse.

Dagens interkommunale samarbeid har følgende kjennetegn:

- Det framstår som *minimalistisk* og svakt utviklet innholdsmessig sett i forhold til mange andre kommuner. Det gjelder samarbeid om både administrative støttefunksjoner, kompetansekrevene velferdstjenester og plan- og utviklingsoppgaver.
- Dagens samarbeid framstår som *fragmentert* mht. deltakelse, organisering og styring. Samarbeidet skjer i mange ulike organisasjonsformer og mot flere vertskommuner og leverandørkommuner, både Flakstad (barnevern), Vestvågøy (skatt, revisjon, regionråd, RKK), Vågan (IKT, friluftsråd, reiseliv, kraft), Bodø (PPT, landbruk, miljørettet helsevern, akutt beredskap, 110-sentral, krisesenter) og Fauske (arbeidsgiverkontroll).
- Dagens samarbeid er for en stor del *avpolitisert* og preget av administrativ organisering og styring, der politikerne i kommunestyret liten grad deltar i eksterne samarbeidsorganer utover ordfører

Intervjuene tyder på at erfaringene er blandet med dagens samarbeidsordninger. Noen av ordningene hevdes å fungere godt som f.eks. flere av ordningene mot Salten og Bodø kommune. Hovedinntrykket er likevel at interkommunalt samarbeid om administrasjon og tjenester medfører utfordringer knyttet til særlig følgende:

- *Høye etablerings- og driftskostnader* og ofte dårlig kontroll med kostnadsutvikling i samarbeidsordningene over tid
- *Svak administrativ og politisk styring* med samarbeidets utvikling og ofte liten påvirkningskraft overfor de store kommunenes interesser
- *Ressurstapping og svekkelse av kommuneorganisasjonen* ved at kommunen bidrar til kompetanseoppbygging i en rekke vertskommuner uten tilsvarende forsterkning av fagkompetanse i egen kommune. Røst har som regel ikke kapasitet og kompetanse til selv å være vertskommune. Røst har også en lokalisering som gjør at en vertskommunerolle kun er aktuelt for stedsuavhengige tjenester.

---

² Prosjektlederens årsrapport 2014, avgitt i januar 2015 ved prosjektleder Richard Sandnes

- *Høye prosesskostnader og lite effektiv ressursbruk* knyttet til stadig nye initiativ for å utvikle prosjekter og nettverk, ofte med midlertidig finansiering

Vurdert ut fra kommuner som har utviklet et helhetlig og forpliktende samarbeid, er det er det grunn til å tro at det er store muligheter for å utvikle et bedre og mer veltilpasset samarbeid. Kommunen kunne trolig hatt bedre kvalitet på systemer og tjenester hvis den hadde blitt en del av en langsiktig og fast samarbeidsrelasjon mot én eller et fåtall hovedleverandører og vertskommuner. Erfaringer fra andre kommuner tilsier også at det kan være mulig å oppnå lavere kostnader gjennom langsiktig forpliktende samarbeid, f.eks. i deler av teknisk sektor. Erfaringer tilsier riktignok at isolert beliggenhet og lange avstander skaper utfordringer i et samarbeid, men at disse som regel løsbare gjennom arbeidsdeling og aktiv tilrettelegging for felles utnyttelse av kompetanse gjennom bruk av ny teknologi.

2.3 Vurdering av kommunen i forhold til målene i kommunereformen

Stortinget har trukket opp fire mål for kommunereformen:

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

I forarbeidet er det understreket at kommunereformen er en velferdsreform som handler om å utvikle bedre tjenester der folk bor. Gjennom reformen skal det skapes bedre forutsetninger for mer likeverdige tjenester, særlig overfor de som trenger det mest som utsatte barn og unge, rusavhengige og mennesker med psykiske helseutfordringer. Kommunereformen er samtidig en reform som skal styrke hele den kommunale virksomhet, ikke bare kommunen som tjenesteproducent, men også som myndighetsutøver, som samfunnsutvikler, og ikke minst som økonomisk og demokratisk enhet.

I den nasjonale kommunereformen er det forutsatt at alle landets kommuner skal vurdere sin egen virksomhet i forhold til ti ulike kriterier for god oppgaveløsning³. På bakgrunn av kap.1 om utfordringer for Røst som samfunn og som kommune, kan det lages følgende oppsummering i forhold til disse kriteriene:

1. Tilstrekkelig kapasitet

Røst kommune med sin vel 50 årsverk vurderes ikke å ha tilstrekkelig kapasitet til å løse alle lovpålagte oppgaver iht. til alle de krav og forventninger som stilles til kommunen. Kommunens vurderes i hovedsak å ha tilstrekkelig kapasitet til å løse standardiserte velferdsoppgaver innenfor barnehage, skole, pleie- og omsorg og primærhelsetjeneste, men møter utfordringer når det gjelder kapasitet til å løse krevende forvaltningsoppgaver, spesialisert tjenesteproduksjon og langsiktig samfunnsutvikling. Kommunens samlede stillingskapasitet er bygd ned med 11,8 årsverk de siste fem årene, hvorav flere faste stillinger som er avgjørende for å sikre likeverdige tjenester og en aktiv rolle i samfunnsutvikling. Kommunen står overfor store utfordringer når det gjelder fornyelse og tilpasning av tjenesteproduksjonen til demografiske endringer og som følge av kommende velferdspolitiske reformer. Kommunen mangler kapasitet til aktiv oppfølging av interkommunalt samarbeid og

---

³ Kriterier for god kommunestruktur. Sluttrapport fra ekspertutvalg. Desember 2014.

har også begrenset kapasitet til løpende forvaltningsdialog og deltakelse i eksterne nettverk. Disse utfordringene tilsier en faglig og finansiell forsterkning av kommunens grunnorganisasjon.

2. Relevant kompetanse

Kommunen har relevant og riktig kompetanse på mange lovpålagte oppgavefelt, men mangler fagmiljøer og nødvendig kompetanse for å ivareta kompliserte oppgaveområder i egenregi. Med unntak for oppgaveløsningen innenfor barnehage, skole og eldreomsorg, er lovpålagte oppgaver som en hovedregel ikke forankret i stedlige fagmiljøer. Kommunens sentral- og sektoradministrasjon framstår som svært sårbar som følge av langvarig nedskalering og konsentrasjon av oppgaver til enkeltpersoner. Kommunen har begrenset forvaltningsfaglig kompetanse og sliter med å få tak i visse typer fagkompetanse i tjenesteproduksjonen. Det gjelder særlig helsefagarbeidere og spesialistkompetanse innenfor helse og omsorg etter innføring av samhandlingsreformen. Kommunen mangler også bestillerkompetanse på områder hvor kommunen er avhengig av eksterne leverandører som f.eks. innenfor IKT og innkjøp.

3. Tilstrekkelig distanse

Som egen kommune høster Røst en rekke smådriftsfordeler knyttet til nærhet mellom innbyggerne og beslutningstakerne og en kommuneorganisasjon med god oversikt over lokale behov. Kommunen møter samtidig utfordringer knyttet til habilitet og rettssikkerhet fordi kommunen skal ivareta mange krevende oppgaver og mange roller i lokalsamfunnet hvor det kan være en fordel med en viss avstand til den enkelte innbygger. De viktigste utfordringene antas å dreie seg om mangel på forvaltningskompetanse og fare for ytterligere nedskalering av kommunens sentral- og sektoradministrasjon. Bekymringer knytter seg også at til at kommunen har ansvar for svært krevende brukere i lokalsamfunnet som stiller krav til spesialkompetanse og ikke minst forhandlingsstyrke overfor andre offentlige myndigheter.

4. Effektiv tjenesteproduksjon

Det må antas at et eget kommunestyre og en egen kommuneforvaltning på Røst bidrar til høy prioriteringseffektivitet dvs. en gjennomgående god tilpasning av tjenestetilbudet til innbyggernes behov. Utfordringer kan være knyttet til lav kostnadseffektivitet som følge av skalaulemper og at det kan forekomme liten kapasitetsutnyttelse i administrasjon og tjenesteproduksjon. Røst kommune kan også oppfattes som en mindre effektiv kommune fordi den vanskelig kan tilby samme bredde i tjenestetilbudet og samme forvaltningsstandard som i en større kommune.

5. Økonomisk soliditet

Røst kommune har vært i ROBEK siden 2011 og har en liten og svært sårbar kommuneøkonomi. Kommunen har et svært begrenset økonomisk handlingsrom i forhold til både planlagte og uforutsette hendelser. Kommuneøkonomien i en så liten kommune er som i andre kommuner avhengig av god økonomistyring, men samtidig også sårbar for endringer i finansieringssystemet, både justeringer og omprioriteringer i inntektssystemet og prinsippene for tildeling av skjønnsmidler fra fylkesmannen. Røst er et spesielt lokalsamfunn hvor det uansett framtidig organisasjonsløsning vil være krevende å sørge for likeverdige velferdstjenester. Ekstreme avstandsulemper gjør at det vil være behov for en form for nasjonal unntaksforvaltning for å nå målene med kommunereformen, der særskilte organisatoriske og finansielle løsninger kommer til anvendelse.

6. Valgfrihet

Røst kommune kan på de fleste områder ikke tilby stor grad av valgfrihet i det lokale tjenestetilbudet. Innbyggerne er i all hovedsak prisgitt de tilbud som kommunen har etablert og det finnes normalt ikke flere ulike former for institusjonstilbud eller flere typer hjelpetilbud i hjemmet som innbyggerne kan velge mellom. Innbyggerne på Røst har også begrenset valgfrihet i sin kommunikasjon med kommunen fordi den i liten grad har utviklet digitale tjenester. Kombinasjonen liten kommune og store avstandsure vil trolig også i framtiden legge begrensninger for innbyggernes valgfrihet. Gjennom systematisk samarbeid om kompetanse og aktiv utnyttelse av ny teknologi bør det likevel være mulig å tilby innbyggerne både bedre kvalitet og større valgfrihet mellom ulike offentlige tilbud.

7. Funksjonelle samfunnsutviklingsområder

Røst er ikke og kan ikke som følge av sin geografiske beliggenhet bli en del av et felles bolig- og arbeidsmarkedsområde på linje med kommuner på fastlandet. Kriteriet er primært myntet på by- og landkommuner på fastlandet hvor tett geografisk integrasjon kan tilsi en annen kommuneinndeling. Kriteriet er likevel relevant fordi også små kystkommuner er avhengig av kompetansomobilisering og nær kontakt med kunnskapsmiljøer og næringsliv i de store kommunene. En tettere kontakt mot store kommuner kan også være viktig i lys av at kommunereformen kan innebære tilføring av flere oppgaver til store kommuner. Regjeringens ekspertutvalg har vurdert ti eksempler på oppgaver det kan være aktuelt å overføre til kommuner med minst 15-20.000 innbyggere, herunder utvidet ansvar for habiliterings- og rehabiliteringstjenester, statlige oppgaver tilknyttet fosterhjem og barnevernsinstitusjoner, hjelpemidler til personer med nedsatt funksjonsevne, arbeidsmarkedstiltak i skjermet sektor og virkemidler for lokal- nærings- og samfunnsutvikling. Ekspertutvalget mener kommuner med over 100.000 innbyggere også kan være i stand til å løse typiske regionale oppgaver som videregående opplæring og kollektivtransport. En utvikling i retning av økt desentralisering og mer helhetlig oppgaveansvar lagt til kommunene kan innebære gevinster i form av bedre ressursbruk og mer helhetlige og sammenhengende tjenestekjeder for innbyggerne. I dette reformbildet peker Bodø kommune med sine 50.000 innbyggere seg ut som en interessant partner som kan bidra til økt oppgavetilføring og bedre tjenester også til kommuner som Røst.

8. Høy politisk deltakelse

Røst kommune har generelt gode forutsetninger for lokalpolitisk deltakelse. Det gjelder både i forbindelse med kommunevalget, hvor innbyggerne kan velge mellom to politiske grupperinger, og mellom valgene hvor det er kort vei til de valgte politikerne. Både kontaktdemokratiet og aksjonsdemokratiet kan ha gode vilkår ut fra nærhetsfordeler og et sterkt lokalt fellesskap. Utfordringer kan være knyttet til at innbyggerne inviteres til deltakelse i et lokaldemokrati som i for stor grad preges av økonomiske nedskjæringer, statlig detaljstyring og lokal avmakt i forhold til tunge samfunnsmessige drivkrefter.

9. Lokal politisk styring

Røst hevdes å ha god lokalpolitisk styring på det som bestemmes og styres ut fra lokale forhold. Det blir hevdet at kommunestyret har vært preget av økonomisk ansvarlighet og at det gjennomgående er et godt forhold mellom politikk og administrasjon. Utfordringene i den politiske styringen knytter seg til at kommunen er underdimensjonert ifht. lovpålagte oppgaver og at kommunestyret mangler økonomisk handlingsrom. Utfordringer knytter seg også til at kommunen mangler virkemidler og påvirkningskraft i forhold til næringsutvikling og kommunens rammebetingelser. Endelig kan det pekes på svakheter i det etablerte

interkommunale samarbeidet, som framstår som fragmentert og preget av styringsproblemer og til dels høye kostnader.

10. Lokal identitet

Røst preges først og fremst av en sterk stedsidentitet som antakelig vil være ganske uavhengig av framtidig forvaltningsløsning. Innbyggernes tilknytning til kommunen og styrken på lokaldemokratiet vil på den annen side kunne bli sterkt berørt avhengig av hva som skjer med kommunen. Særlig to spørsmål vil være viktig å avklare, dels i hvilken geografisk hovedretning Røst kommune orienterer seg, der valget står mellom Lofoten og Salten, dels om kommunen videreføres som selvstendig kommune, herunder under hvilke betingelser.

2.4 Tolkning av reformbehov

Gjennomgangen ovenfor kan sammenfattes i fire konklusjoner

1. Analysene tyder på at nasjonale mål om likeverdig tjenesteproduksjon og god rettssikkerhet for innbyggerne ikke er mulig å oppfylle ut fra dagens dimensjonering av Røst kommune og dagens samarbeidsmønster mot andre kommuner. Kommunens grunnorganisasjon må forsterkes og kommunen må lykkes med å utvikle et sterkere og mer forpliktende interkommunalt samarbeid dersom kommunen skal ha forutsetninger for å delta på en likeverdig måte i den videre velferdsutvikling. Kommunen mangler i dag kapasitet til aktiv oppfølging av interkommunalt samarbeid og har også begrenset kapasitet til løpende forvaltningsdialog og deltakelse i eksterne nettverk.
2. Røst kommune mangler ressurser og virkemidler til å kunne ivareta en helhetlig og samordnet samfunnsutvikling. Det er behov for utvidet samarbeid om IKT og andre administrative støttefunksjoner, kompetansekrevende velferdstjenester og tekniske tjenester. Kommunen mangler en permanent 1.linje for næringsutvikling som vurderes som svært viktig for framtidig verdiskapning og bosetting.
3. Røst har en sårbar og lite forutsigbar kommuneøkonomi som henger nært sammen med finansieringssystemets utforming, både det statlige inntektssystemet, prinsippene for tildeling av skjønnsmidler fra fylkesmannen og KMDs løpende satsinger på kortsiktig prosjektstøtte til midlertidige aktiviteter. Ekstreme avstandsulemper gjør at det vil være behov for å ta i bruk særskilte organisatoriske og finansielle løsninger for å nå målene med kommunereformen.
4. Røst kommune gir i utgangspunktet gode forutsetninger for lokalpolitisk deltakelse, men kommunen mangler virkemidler og påvirkningskraft i velferdspolitikken og næringspolitikken. Gjennom en bred samfunnsmessig mobilisering kan det utløses store muligheter for ytterligere verdiskapning og næringsutvikling som kan legge grunnlag for vekst i folketallet og et sterkere lokaldemokrati. På Røst skal det antakelig lite til for å oppnå store resultater.

3 Veivalg og forslag til reformskisse

I dette kapitlet gjennomgås nasjonale føringer i kommunereformen med sikte på konkretisering av mulighetsrom for framtidig løsninger for kommuner som Røst. I framstillingen drøftes kort hva kommunens isolert beliggenhet innebærer av begrensinger og muligheter. Deretter pekes det på prinsipper for en egen Røstmodell som kan legges til grunn for videre konkretisering og evt. utprøving i praksis. Framstillingen inneholder også en første tilnærming til kommunens forsterknings- og samarbeidsbehov. Endelig pekes det på modellens relevans for andre kommuner og aktuelle skritt i det videre arbeid.

3.1 Nasjonale føringer og angitt mulighetsrom

I det nasjonale reformarbeidet er det forutsatt at det skal tas særskilte hensyn til kommuner med lange avstander. Både regjeringens ekspertutvalg, departementet og Stortinget peker på at den enkelte kommune må foreta vurderinger av hvorvidt kommunesammenslutning eller utvidet interkommunalt samarbeid vil være en riktig strategi for å nå målene med reformen.

Det er grunn til å minne om hva regjeringens ekspertutvalg har anbefalt, her oppsummert i litt avvikende punkter i forhold til originalteksten⁴:

- Kommunene bør ha minst 15-20.000 innbyggere for å sikre en god oppgaveløsning
- Kommunestrukturen bør i større grad nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder
- Staten bør redusere detaljstyringen og ordninger for politisk deltakelse bør videreutvikles for å sikre gode og slagkraftige demokratiske arenaer
- Ved kommunesammenslutning i områder med lange avstander pekes det på at det bør vurderes særskilte organisatoriske tiltak for å motvirke sentralisering, herunder f.eks. kommedelsutvalg av typen som ble innført i Skjerstad etter kommunesammenslutningen med Bodø 1.1.2015
- I tilfeller med ekstremt store avstander og i tilfeller der kommunene kommer til at ulempene er større enn fordelene med kommunesammenslutning, peker utvalget på lovpålagt interkommunalt samarbeid som aktuell løsning for å sikre kvaliteten på tjenestetilbudet
- I stortingsmeldingen om kommunereformen⁵ varsler departementet at de vil utrede en generell hjemmel i kommuneloven som gir anledning til å pålegge interkommunalt samarbeid for å få større fagmiljø i de tilfeller kommunene på grunn av avstander ikke ønsker å slå seg sammen
- Ekspertutvalget mener etter nærmere analyser at større og mer geografisk funksjonelle kommuner kan være i stand til å overta oppgaver fra fylkeskommunen og staten. Utvalget peker på at dette vil gjelde kommuner med over 15-20.000 innbyggere og store bykommuner med over 100.000 innbyggere.
- Utvalget presiserer at overføring av oppgaver kun til store kommuner innebærer oppgavedifferensiering som reiser praktiske og prinsipielle spørsmål, herunder spørsmål om videreføring av generalistkommunesystemet og et likeverdig lokaldemokrati, fylkeskommunens framtidige rolle og ikke minst konsekvenser for den statlige styringen av kommunene

Det er grunn til å understreke at det i forarbeidet med kommunereformen ikke er utredet eller tatt initiativ til oppgavedifferensiering til fordel for små kommuner med spesielt lange

---

⁴ Kriterier for god kommunestruktur. Sluttrapport fra ekspertutvalg. Desember 2014.

⁵ Meldingsdel i kommuneproposisjonen 2015 (Prop.95 S) Kommunereform s.49

avstander. En slik løsning kunne innebære at Stortinget vedtar en egen småkommunelov med mindre lovpålagt oppgaveansvar til f.eks. små øykommuner sammenliknet med andre kommuner. Nåværende Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har vært talsmann for en slik idé.

Også en slik form for oppgavedifferensiering ville imidlertid reise praktiske og prinsipielle spørsmål, bl.a. om likeverdig lokaldemokrati og hvem som skal løse overskytende oppgaver som de minste kommunene ikke blir lovmessig forpliktet til å løse. Det er dessuten et viktig poeng at de minste kommunene utgjør en lite enhetlig gruppe hvor systemkapasitet og behov for avlastning kan variere sterkt. Formell oppgavedifferensiering til fordel for små kommuner kan av den grunn være vanskeligere å gjennomføre enn tilsvarende i forhold til store funksjonelle bykommuner.

Hvis vi legger til grunn at formell oppgavedifferensiering ikke er en aktuell løsning for å ivareta spesialsituasjoner med ekstremt lange avstander, gjenstår to prinsipielt forskjellige løsningsmodeller for kommuner som Røst:

1. Kommunesammenslutning til tross for lange avstander og evt. overgang til lokalstyre og nærmiljøforvaltning innenfor en større kommune (Skjerstadmodellen)
2. Videreføring av egen kommunestatus supplert med et forpliktende lovregulert vertskommunesamarbeid for å sikre likeverdige velferdstjenester (Røstmodellen)

Modell 2 er kalt Røstmodellen på bakgrunn av at kommunen har utvist stor interesse for å utvikle og evt. prøve ut denne modellen.

Røstmodellen er i tråd med antydning for ufrivillige småkommuner i forarbeidene med kommunereformen. Røstmodellen er også prinsipielt sett samme type løsning som den danske øykommunemodellen som ble innført som en nasjonal unntaksløsning i den danske kommunalformen for kommuner med særskilte avstandsbegrunnelser.

Løsningen i Danmark innebærer at aktuelle øykommuner viderefører sin kommunestatus og samtidig inngår rammeavtaler om forpliktende samarbeid for angitte lovpålagte oppgaver med nærmeste regionkommune. Hjemmelsgrunnlaget er en egen Lov om forpliktende kommunale samarbejder fra 2010 og det foreligger maler for rammeavtaler og delavtaler på konkrete lovområder (arbeidsmarkedspolitik, rehabilitering, natur og miljø, spesialundervisning og rettssikkerhet og administrasjon på sosialområdet). I forbindelse med kommunalreformen ble det etablert syv forpliktende kommunale samarbeider som involverte 14 kommuner. Tre øykommuner som har innført modellen er Samsø med ca. 3.700 innbyggere (115 km²), Lesø med vel 1.800 innbyggere (114 km²) og Erø med 6.400 innbyggere (90 km²). Den nasjonale loven om forpliktende samarbeid ble endret i 2012 for å legge til rette for et mer fleksibelt samarbeid om også andre oppgaver og med andre kommuner enn nærmeste utpekte vertskommune. Danmark har for øvrig til sammen 27 små øyer, hvorav de fleste ikke har egen kommunestatus. Det er utviklet en egen nasjonal øypolitikk for å følge utviklingen og stimulere til næringsutvikling og bosetting på øyene.

I et langsiktig reformpolitisk perspektiv er det et viktig poeng at modell 2 (Røstmodellen) kan gi større fleksibilitet i arbeidet med å finne fram til gode løsninger for «de ufrivillige små». Det gjelder både organisatorisk og finansielt. Røstmodellen kan vise seg å bli et første skritt mot kommunesammenslutning og fullverdig integrasjon i en regionkommune, men modellen kan også vise seg å bli en permanent form for unntaksforvaltning som er godt tilpasset den ytterste periferi flere steder i landet.

Røstmodellen tar som utgangspunkt at kommunen forsterkes med nødvendige stillinger for å tilfredsstillende faglige minimumskrav. Modellen innebærer også en systematisk avlastning for de mest krevende oppgavene fra en bestemt vertskommune. Det forutsettes at den valgte vertskommunen tilfredsstiller nasjonale mål og kriterier for god oppgaveløsning.

I det følgende pekes det på noen antatt viktige begrunnelser, prinsipper og forutsetninger for det videre arbeid med å operasjonalisere og konkretisere Røstmodellen.

3.2 Sterk avstandsbegrunnelse

Utgangspunktet for det videre arbeid er Røstsamfunnets unike kvaliteter og ønske om å videreføre en sterkt lokal identitet med høy kompetanse og store utviklingsmuligheter. Øysamfunnets geografiske isolerte geografiske beliggenhet har flere viktige konsekvenser for framtidig kommuneorganisering:

- Kommunen er ikke og kan ikke bli en del av et felles bolig- og arbeidsmarkedsområde på samme måte som de fleste andre kommuner på fastlandet, der daglig arbeidspendling og fysisk interaksjon binder et senter sammen med sitt omland
- Hensynet til liv og helse, samt opprettholdelse av vitale samfunnsfunksjoner tilsier at kommunen og alle som bor eller driver virksomhet på Røst må ha beredskap for uforutsette hendelser, alt fra isolasjon som følge av dårlig vær til beredskap mot kriser og ulykker av ulike slag
- Stor geografisk avstand begrenser mulighetene for samarbeid om kommunal forvaltning og tjenesteproduksjon som forutsetter lokal tilstedeværelse. Det fysiske avstandshinderet har som konsekvens at det er vanskelig å etablere brede fagmiljøer basert på fysisk samlokalisering av kompetanse fra flere kommuner.
- Lange avstander begrenser også mulighetene for tett politisk integrasjon mot andre kommuner, herunder gode betingelser for lokalpolitisk deltakelse og påvirkning innenfor en større kommune

3.3 Store muligheter for utvidet samarbeid

Avstandsbegrensningene som er omtalt ovenfor kan redusere gevinstene ved kommunesammenslutning og vil også representere utfordringer ved utvikling av et mer omfattende interkommunalt samarbeid. De er likevel ikke til hinder for utnyttelse av mange former for positiv integrasjon og samarbeid mot andre kommuner, som kan være viktig for å sikre kompetanseutvikling og gode tjenester til innbyggerne.

Som eksempler på positive samarbeidsmuligheter kan det pekes på følgende:

- Utvidet samarbeid om IKT og digitale tjenester, inkludert digital fusjon med en kompetent og utviklingsorientert vertskommune
- Mulighet for samarbeid om strategisk næringsutvikling og etablering av en 1.linje for næringsutvikling
- Utvikling av felles rekrutteringsstrategi og felles systemer for lederutvikling og kompetanseutvikling blant de ansatte
- Utvikling av felles kvalitetsnormer og kvalitetssystemer for å sikre at kommunen henger med i den løpende velferdsutvikling og reformarbeid
- Delegasjon av særlig kompetansekrevede oppgaver med tilhørende myndighet til en vertskommune
- Samarbeid i form av pakkeforløp for tunge brukere for å skape et forutsigbart system for de svakeste og ofte minst ressurssterke med store omsorgsbehov

Det vises for øvrig til nærmere omtale av samarbeidsbehovet for Røst kommune nedenfor.

I kommunereformen er interkommunalt samarbeid avvist som nasjonal reformstrategi ut fra prinsipielle og praktiske begrunnelser. De prinsipielle argumentene dreier seg om at interkommunalt samarbeid bryter med sentrale prinsipper for vårt kommunesystem, som er

basert på direkte demokrati og direkte politisk og finansiell styring med oppgaveløsningen. De praktiske motargumentene dreier seg om at mange interkommunale ordninger kan bidra til en lite oversiktlig forvaltning for innbyggerne, store prosesskostnader, samt det faktum at mange kommuner ikke lykkes med å etablere samarbeid som følge av fordelingskonflikter og strid om lokalisering av fagpersonell.

Røstmodellen innebærer økt satsing på interkommunalt samarbeid og kommuner som satser på denne strategien vil derfor måtte forholde seg til en situasjon der kommunen på visse områder blir en formidlingskommune der oppgaver og myndighet delegeres til en vertskommune. Ulempene ved dette er naturlig å vurdere i lys av fordelene ved å beholde egen kommunestatus.

I Norge er det i dag ingen kommuner som er formidlingskommune for mer enn anslagsvis 20-30 prosent av oppgavene, regnet ut fra de som har gått lengst i retning av å utvikle interkommunale ordninger⁶. Det innebærer at nærmere 80 prosent av oppgaveløsningen fortsatt er enhetskommunal, noe som kan være viktig å ta i betraktning når motargumentene mot interkommunalt samarbeid skal vurderes. Det kan nevnes at Evenes og Tjeldsund har innført vertskommuneløsninger for alle administrative støttefunksjoner og så godt som alle lovpålagte oppgaver innenfor helse- og sosialfeltet og teknisk sektor. Det er et mye mer omfattende samarbeid sammenliknet med hva Røst kommune i dag er involvert i, kanskje også mer enn hva det vil være behov for i forhold til Bodø og evt. andre aktuelle vertskommuner.

3.4 Fire grunnprinsipper for Røstmodellen

Røstmodellen er basert på fire grunnleggende prinsipper:

1. Opprettholdelse og videreføring av Røst som nasjonal fordelingsenhet og egen kommune med fullt juridisk og finansielt oppgaveansvar
2. Forsterkning av kommunens grunnorganisasjon til et faglig forsvarlig minimumsnivå for ivaretagelse av lokal oppgaveløsning, herunder bestillerkompetanse overfor en kompetent vertskommune og andre samarbeidende kommuner
3. Overgang til et langsiktig forpliktende samarbeid om kompetansekrevende oppgaver basert på vertskommuneregelverket i kommuneloven
4. Langsiktig finansiering av kommunens grunnorganisasjon og kostnader som følger med omstilling til et utvidet vertskommunesamarbeid

Prinsippene omtales nærmere i det følgende.

3.5 Hvorfor egen kommune?

I alle gjennomførte intervjuer er det uttrykt betinget støtte til å videreføre Røst som kommune. Betingelsen er at storsamfunnet gjør det mulig å fortsette som egen kommune. Det pekes særlig på behov for bedre tilrettelegging av finansieringssystemet, herunder sikkerhet for langsiktig finansiering av en minimumsforvaltning og bedre kompensasjon for ekstreme avstandsulempes.

Argumentene for å være egen kommune, knytter seg til flere forhold, herunder sterk lokal identitet og ønske om å beholde lokal styring over arealer, ressurser og verdiskapning i

---

⁶ Ut fra NIVIs kartlegginger i fire fylker finner vi det mest omfangsrike vertskommunesamarbeidet mellom Evenes og Tjeldsund og blant kommunene som inngår i Værnesregionen med utgangspunkt i Stjørdal kommune. Også de to samkommunene i Nord-Trøndelag har utviklet et uvanlig omfangsrikt interkommunalt samarbeid.

lokalsamfunnet. Det pekes også på effektivitetsmessige argumenter knyttet til nærhet og god kjennskap til lokale behov og det uttrykkes frykt for at tap av kommunestatus kan innebære nedprioritering og uønsket fjernstyring av lokalsamfunnet.

3.6 Konkretisering av forsterknings- og samarbeidsbehov

I en foreløpig oversikt basert på gjennomførte intervjuer har NIVI identifisert forsterknings- og samarbeidsbehov på følgende områder:

- Forsterkningsbehov knyttet til helse- og omsorg, herunder bedre beredskap for å møte akutte tjenestebehov og hendelser, langsiktig løsning for ivaretagelse av ressurskrevende brukere, ressurser til differensiering og oppgradering av sykehjemstilbud, utvikling av bedre hjemmetjenester, oppfølgingstjeneste innenfor rus og psykiatri og økt kapasitet til lovpålagt folkehelsearbeid. Samarbeid med Bodø/Salten er bl.a. aktuelt for å ivareta løpende beredskap, ressurskrevende brukere, tilbud innenfor habilitering/rehabilitering, legevaktsentral, svangerskapsomsorg, folkehelsearbeid, samt samarbeid om rekruttering og tilgang til nøkkelpersonell.
- Forsterkningsbehov knyttet til sosialtjenester, herunder etablering av et sosialkontor med egen sosialsjef og forebyggende funksjon i kommunal regi. Det er behov for gjennomgang av oppgaver og organisering ifht. NAV. Samarbeid med Bodø kan være aktuelt ifht. NAV og forebyggende funksjoner.
- Forsterkningsbehov knyttet til oppvekst og kultur, herunder styrket og mer adskilt ledelse, etablering av lovpålagte tilbud innenfor voksenopplæring og kulturskole, styrking av minimumstilbud innenfor PPT, økt kapasitet til rapportering og dokumentasjon, samt bedre ivaretagelse av fag- og kompetanseutvikling. Utvidet samarbeid med Bodø kan være aktuelt innenfor PPT, voksenopplæring, kulturskole og kompetanseutvikling.
- Forsterkningsbehov knyttet til teknisk sektor, herunder ledelse av uteavdeling og styrking av stab rundt teknisk sjef for å ivareta løpende forvaltningsoppgaver. Samarbeid med Bodø bør vurderes innenfor områder som planarbeid, byggesak, geodata og matrikkelføring og oppmåling. Utvidet samarbeid om brannvern og renovasjon bør vurderes ifht. Salten Brann og Iris Salten.
- Forsterkningsbehov knyttet til næringsutvikling, herunder etablering av 1.linje for næringsutvikling for å utnytte store muligheter for økt verdiskapning og sysselsetting. En mer aktiv mobilisering krever at kommunen utvikler en næringsfunksjon med nærings sjef, fiskeri/næringskonsulent, strategisk næringsplan og utvidet virkemiddelapparat. Dette bør skje i nært samarbeid med næringslivet på Røst, Bodø kommune, Vesterålen Fiskeripark og andre virkemiddelaktører.
- Forsterkningsbehov knyttet til stab- og støttefunksjoner, herunder utskilling av tjenesteytende oppgaver og forsterkning av bestillerkompetanse og kapasitet knyttet til IKT, HMS-arbeid, arkivfunksjon, personal og innkjøp. Samarbeid med Bodø er aktuelt særlig innenfor IKT, men også på andre områder.

Røst er i dag dimensjonert med 51,9 årsverk. Så sent som i 2009 var kommunen dimensjonert med 63,7 årsverk. NIVIs analyser tyder på at kommunen er betydelig underdimensjonert for å ivareta lovpålagte oppgaver og ha en forsvarlig kommuneforvaltning i tråd med nasjonale mål og føringer. Forsterkningsbehovet for å sikre en minimumsforvaltning gitt dagens oppgaver, inkludert nødvendig bestillerkompetanse overfor aktuelle vertskommuner, dreier seg om minimum 10 nye stillinger.

3.7 Orientering mot Lofoten eller Salten?

Foreløpige analyser tilsier at Bodø og kommunene i Salten peker seg ut som det beste geografiske retningsvalget når det gjelder framtidig samarbeid om kommunal forvaltning og tjenesteproduksjon. Det skyldes minst tre forhold:

- At det er vanskelig å se at det kan bli enighet om å utvikle en stabil og langsiktig bærekraftig samarbeidsstruktur gjennom Lofotrådet. De store kommunene, enten Vestvågøy eller Vågan må i så fall være villige til å påta seg en omfattende vertskommunerolle. Et evt. utvidet samarbeid mellom de fire ytterste kommunene, Flakstad, Moskenes, Værøy og Røst, vurderes ikke å kunne lede til sterke nok fagmiljøer og et funksjonelt fungerende vertskommunesamarbeid om lovpålagte tjenester.
- At samarbeid om lovpålagte velferdstjenester mot Lofoten vil kreve store infrastruktur- og samferdselstiltak for å sikre bedre kommunikasjoner. Fra dagens Regjering er det presisert at særskilte infrastrukturtiltak ikke er en del av kommunereformen.
- At innbyggerne på Røst har tilpasset seg Bodø som regionsenter og oppfatter Bodø som en trygg og kompetent velferdsleverandør

Valg av Bodø og Salten som prioriterte samarbeidspartnere i kommunereformen er ikke til hinder for å videreføre samarbeidsordninger også mot kommune i Lofoten og andre kommuner. Innenfor særlig næringsutvikling og reiseliv kan det være aktuelt å utvide samarbeidet mot Lofoten og Vesterålen.

Det videre arbeid med Røstmodellen vil imidlertid kreve en nærmere vurdering av hvilke ordninger som bør samordnes og flyttes til Bodø som framtidig vertskommune for lovpålagte kjerneoppgaver. I første omgang kan det være nødvendig å prioritere utvidet samarbeid om IKT i retning Bodø, av hensyn til at dette vil være en kritisk infrastruktur for det øvrige samarbeidet mellom Bodø og Røst.

3.8 Overgang til langsiktig forpliktende samarbeid

Røst kommune er i dag en del av et typisk praktisk pragmatisk samarbeid, hvor det oppnås noen gevinster, men hvor det også er lett å peke på en rekke ulemper. Alternativet kan være å gå over til et langsiktig strategisk samarbeid basert på følgende forutsetninger:

- Samarbeidet om de viktigste oppgavene *konsentreres til én vertskommune*. Vertskommunen må i lys av kommunereformen tilfredsstille nasjonale krav til god oppgaveløsning dvs. den må være stor nok til at den kan være en kompetent leverandør på alle viktige lovpålagte oppgavefelt
- Samarbeidet baseres felles *mål og verdigrunnlag* som angir hva som skal oppnås og hvilke prinsipper som ligge til grunn for samarbeidet
- Samarbeidet *organiseres på en likeartet måte* og reguleres i en forpliktende avtale som avklarer alle viktige sider ved samarbeidet, herunder behov for politisk og administrativ styring, myndighetsutøvelse, finansiering, lokalisering av fagpersonell m.m.
- Hjemmelsgrunnet for samarbeidet vil være *vertskommuneregelverket* i § 28 i kommuneloven som inneholder regler om to hovedformer, såkalt administrativt vertskommunesamarbeid og vertskommune med felles folkevalgt nemnd
- Samarbeidet baseres på tilnærmet full *digital fusjon* med felles IKT-systemer og mest mulige felles rutiner for bruk av digital teknologi i forvaltning og tjenesteutvikling

3.9 Relevans for andre kommuner

I lys av forarbeidet med kommunereformen må det antas at Røstmodellen innebærer nye tilnærminger som er av prinsipiell nasjonal interesse. En rekke sider ved det videre arbeid kan ha stor overføringsverdi til andre kommuner i tilsvarende situasjon. Det gjelder de nærmere analyser av forsterknings- og samarbeidsbehovet, som innebærer en konkretisering av en lokal minimumsforvaltning og kritiske oppgaver som bør legges til vertskommunen. Særlig interesse knytter seg til organisering og styring av det interkommunale samarbeidet og framtidig finansieringsløsning for kommuner som velger organisering etter Røstmodellens prinsipper.

I tillegg kan det pekes på andre viktige læringspunkter knyttet til regulering og avtalestruktur, utvidet IKT-samarbeid og digital tjenesteutvikling, framtidens primærhelsetjeneste for mikrokommuner, framtidig beredskapsordning osv.

I et videre arbeid med Røstmodellen kan det også drøftes relevans og tilpasningsbehov i forhold til andre kommuner i Nordland og evt. i resten av landet.

3.10 Prosessen videre

Det er naturlig at kommunestyret på Røst drøfter og tar stilling til de analyser og veivalg som er presentert i dette dokumentet. Det kan pekes på følgende temaer som vil være særlig viktig å avklare som del av det videre arbeid:

- Spørsmålet om geografisk retningsvalg med sikte på utvikling av et forpliktende vertskommunesamarbeid om forvaltning og tjenesteproduksjon
- Mandat for nærmere dialog og forhandlinger med Bodø kommune
- Prinsipper for håndtering av inngåtte samarbeidsavtaler og plan for endring av disse
- Dialog med innbyggere, lokalt næringsliv, Fylkesmannen, KMD og media
- Avklaring av om kommunen kvalifiserer for reform- og engangsstøtte ved gjennomføring av aktuelle omstillinger i samarbeid med Bodø kommune, herunder forsterkning av kommunens grunnkompetanse og utvikling av vertskommunesamarbeid, inkl. kostnader til IKT-investeringer, kompetanse- og informasjonstiltak etc.
- Søknad om modellkommunestatus for utprøving og nærmere dokumentasjon av Røstmodellens egenskaper, herunder videre arbeid med langsiktig finansieringssystem
- Aktivitets- og tidsplan for videre arbeid med Røstmodellen

Sammendrag¹

Enkelte kommuner har til dels store avstandsulemper. Dette gjelder ikke minst kommuner uten landfast forbindelse. Betydningen av avstandsulemper har tidligere knapt vært vektlagt i kommunereformens kunnskapsgrunnlag. Utredningen er i første rekke en erfaringsinnhenting som supplerer kommunereformens beslutningsgrunnlag når det gjelder øykommuner uten landfast forbindelse. Utredningen vil også ha overføringsverdi til andre små distriktskommuner med avstandsulemper.

Metodisk grunnlag

Utredningen er basert på både kvalitative og kvantitative data som samlet gir et bredt datagrunnlag. Undersøkelsens kvantitative datagrunnlag er i første rekke en innbyggerundersøkelse (N 1438) gjennomført av Sentio Research AS i de ti øykommunene som inngår i studien. Innbyggerundersøkelsen gav respondentene mulighet til å

komme med utfyllende svar. Mange respondenter har benyttet seg av denne muligheten. Disse svarene inngår i det kvalitative datagrunnlaget sammen med 15 telefonintervju med innbyggere i et utvalg av øykommunene. Det kvalitative datagrunnlaget består videre av intervju med ordførere og rådmenn i alle de ti øykommunene, intervju med rådmenn i aktuelle sammenslåingskommuner og med et utvalg næringsinformanter fra ulike bransjer og sektorer. Utredningen innhenter også kvalitative data fra danske øykommuner, som i forbindelse med Strukturreformen i Danmark (2002-2007) ble beholdt som selvstendige kommuner, til tross for et befolkningsgrunnlag langt under minimumsgrensen. Utredningen har også benyttet offentlig tilgjengelig statistikk fra SSB.

De sentrale argumentene for en kommunereform

Hva som er hensiktsmessig kommunestørrelse og kommunestruktur er et politisk spørsmål. Utredningen drøfter de sentrale argumentene for en kommunereform. På grunnlag av forskning, har vi sett nærmere på i hvilke geografiske kontekster disse argumentene kan ses å være gyldige. Kommunereformen hviler på to overordnede empiriske faktum: (a) det finnes kommuner i Norge med få innbyggere og (b) landet er i

---

¹ Utredningen er gjennomført av Norsk senter for bygdeforskning på oppdrag fra Øykommuneprosjektet ved Træna kommune. Øykommuneprosjektet er et samarbeid mellom ti øykommuner uten landfast forbindelse: Fedje, Hasvik, Kvitsøy, Leka, Røst, Smøla, Solund, Træna, Værøy og Utsira.

Kommunereformen og øykommuner uten landfast forbindelse

Rapport 1/2015, Norsk senter for bygdeforskning
S. Frisvoll, O. Storstad, M. Villa, B. E. Flø og R. Almås

endring. Hvordan man tolker argumentene og deres betydning er politisk og verdiladet. Der noen ser en fordelaktig utvikling, ser andre alarmerende forhold.

De som ønsker en kommunestrukturreform velkommen, ser det slik at landet har et «småkommuneproblem» – et problem som ytterligere forsterkes av ulike endringsprosesser Norge gjennomgår. Disse to oppfatningene har fulgt den norske kommunestrukturen i lang tid. Under disse to overordnede empirisk baserte oppfatningene, kan man sortere ut fire argument som på mange måter utgjør kommunereformens pilarer: *økonomiargumentet*, *kvalitetsargumentet*, *demokratiargumentet* og *regionaliseringsargumentet*. Utredningen viser at hvor gode argumenter for kommunesammenslåing de er, er avhengig av geografiske variabler (avstand, bosettingsmønster og sentrum/periferi-dimensjoner).

Hva sier empirien?

Empirien forteller med all tydelighet at kommunesammenslåing ikke er et ønske i øykommunene – hverken hos politisk eller administrativ ledelse, næringsliv eller lokalbefolkningen. Politisk og administrativ ledelse i noen av kommunene åpner likevel for at kommunesammenslåing vil bli nødvendig fordi kommunens bæreevne er på bristepunktet, andre forventer å kunne få fortsette på egenhånd. Alle følger spent med på hva som skjer rundt dem, og alle uroer seg over konsekvensene – om enn av noe ulike årsaker. Kommunene har til felles at de frykter å bli rammet av en sentralisering internt i en ny sammenslått storkommune. I alle øykommunene er et betydelig flertall av innbyggerne mot en sammenslåing med en eller flere nabokommuner. Kommunenes ledere og innbyggerne har sammenfallende vurderinger når det gjelder mulige konsekvenser av en eventuell sammenslåing og de ser langt flere og sterkere negative effekter enn positive.

Flere i kommunenes politiske og administrative ledelse er bekymret for om storsamfunnet er villig til å gi økonomiske rammer som gjør det mulig å opprettholde samfunn, bosetting og næringsliv i øykommunene. De er altså urolige for at oppslutningen om det politiske målet om bosetting i hele landet er i ferd med å svekkes. For øykommunene representerer kommunereformen en sentralisering, tapping av lokale oppgaver og tap av kontroll og innflytelse over eget samfunn. Det å kunne fortsette som egen kommune representerer et vern mot prioriteringskamper om knappe ressurser i en ny sammenslått storkommune. En kamp både innbyggere og kommuneledelsen tar for gitt at de vil tape som en utkant i utkanten.

Sett fra øykommunene representerer en kommunereform på ingen måte noen styrking av lokalt demokrati – snarere tvert imot. De ser for seg at de vil bli svakt representert i kommunestyret i en ny sammenslått kommune, at dette vil svekke det lokale engasjementet og at avstanden vil gjøre det praktisk vanskelig å delta aktivt i kommunepolitikken.

Det er sårbarhet knyttet til tjenesteproduksjon (som barnevern, rus og psykiatri). Alle kommunene i utvalget løser oppgaver som de ikke er i stand til på egen hånd gjennom interkommunale samarbeid. Samtlige kommuner ser dette som nødvendig. Ikke bare for å kunne yte innbyggerne de tjenestene de har krav på, men også for å bidra til å gi

Kommunereformen og øykommuner uten landfast forbindelse

Rapport 1/2015, Norsk senter for bygdeforskning
S. Frisvoll, O. Storstad, M. Villa, B. E. Flø og R. Almås

kommunene nødvendig fleksibilitet i tjenesteproduksjonen. For noen av kommunene er det utfordringer knyttet til interkommunalt samarbeid. Ingen av informantene ser at kommunesammenslåinger vil løse utfordringene – den grunnleggende utfordringen er geografien. Det er viktig å poengtere at i all hovedsak vurderes de interkommunale samarbeidene å fungere godt. Kommunene ser på samarbeidene som en praktisk og god løsning på ulempene det er å være få innbyggere i en kommune. Interkommunalt samarbeid betraktes ikke som et demokratiproblem. Hovedsakelig fordi kommunene opplever at de selv har styringen med samarbeidene, at de kan sette krav og at de selv har muligheten til å velge hvem de vil samarbeide med.

Konklusjon: er det noe å hente på sammenslåing?

Utredningen finner få indikasjoner på at kommunesammenslåing for øykommunene vil løse ut de fordelene man ønsker å oppnå med reformen. For øykommunenes del gjør geografien sitt til at økonomisk soliditet ikke nødvendigvis kommer som en følge av kommunesammenslåing, men følger av forutsigbare overføringer over et inntektssystem som erkjenner at god kommunal tjenesteproduksjon koster – også i små samfunn. Utredningen finner at samfunns- og næringsutvikling er et delt argument for sammenslåing. Evne til å drive næringsutvikling vil og bør kunne styrkes ved at en større kommune bedre kan matche større bedrifter med mange og viktige eksterne relasjoner og utviklingsbehov. Men evne til å drive generell samfunnsutvikling og lokal stedsutvikling vil imidlertid kunne svekkes ved kommunesammenslåing.

Det er også lite i utredningen som gir grunn til å forvente at tjenestene for øykommunens del blir mer «robuste» av sammenslåing. De tjenestene som kommunereformen er særlig rettet inn mot å styrke må uansett møte de geografiske realitetene i disse områdene. Utredningen gir en tydelig indikasjon på at landet har et kommunefinansieringssystem som i hovedtrekk ser ut til å fungere etter hensikten – all den tid den tverrpolitiske målsettingen om å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret består. Kommunefinansieringssystemet har muliggjort en kommunestruktur tilpasset landets geografiske realiteter gjennom å kompensere for geografiske ulemper slik at velferdsstaten også produserer gode tjenester i distriktene.

Utredningen viser at øykommunene i utvalget ikke er en ensartet gruppe. Noen av kommunene har større muligheter til å integreres i samfunnsutviklingsområder på fastlandet. Innbyggerne ønsker å kunne reise lettere og hyppigere til fastlandet, men for dårlig rutetilbud hindrer dem. Slik virker det sannsynlig at bedre båtforbindelser for disse kommunene vil kunne utløse mer interaksjon med, og tettere integrering i, samfunnsutviklingsområdene på fastlandet. Med bedre båtforbindelser (raskere båter, hyppigere avganger og nattavganger) er det kommuner i utvalget som har potensial til å bli tettere integrert i slike samfunnsutviklingsområder. Gjennom infrastrukturiltak kan man for disse kommunene muligens oppnå noen av de fordelene som kommunereformen lover gjennom kommunesammenslåinger. Når det er sagt, er politisk og administrativ ledelse skeptiske til sammenslåing også i disse kommunene.

Kommunereformen og øykommuner uten landfast forbindelse

Rapport 1/2015, Norsk senter for bygdeforskning
S. Frisvoll, O. Storstad, M. Villa, B. E. Flø og R. Almås

Noen anbefalinger – en geografisk tilpasset kommunestruktur

Vår anbefaling til de folkevalgte i øykommuner og andre avstandspregede kommuner er å være lydhøre for alle signaler i tida som kommer, men å lytte mest til egen befolkning. De er de som har valgt de folkevalgte til å være sine ombudsmenn. Til administrasjonen er vårt råd å planlegge for å fortsette som egne kommuner. Vi anbefaler også at representantene for øykommunene stiller overordnede myndigheter følgende spørsmål:

1. Mener samfunnet alvor med målsettingen om å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret?
2. Mener samfunnet alvor med målsettingen om at den lokale velferden skal være den samme over hele landet?

Om svaret på disse to spørsmålene er ja, og dersom man tar inn over seg landets mangfoldige geografiske beskaffenhet og topografi, må landet ha en kommunal inndeling og et inntektssystem som gjør det mulig å oppfylle disse to målsettingene. Dette innebærer at kommuner vil ha ulik størrelse også i framtida og at interkommunalt samarbeid vil eksistere også etter en kommunereform.

Velferdsoppgaver som krever spesialkompetanse som er vanskelig å skaffe, kan med fordel kjøpes inn regionalt for å oppnå profesjonalitet, stabilitet og storskalafordel. Dette prinsippet må hjemles ved lov, og de mindre kommunene må sikres valgfrihet mellom nærliggende tilbydere. Kjøp av slike tjenester bør skje i åpen konkurranse. Kommunene bør ikke pålegges å avtale leveranse av alle tjenester fra en og samme kommune – og sentrale myndigheter bør være lydhøre overfor lokale erfaringer med disse samarbeidene. De mindre kommunene må også sikres kjøpekraft til å kjøpe gode tjenester og sikres rammebetingelser som gjør det mulig for kommunene å innta en aktiv bestillerrolle. Vi anbefaler at øykommuner søker interessepolitisk samarbeid med andre distriktskommuner uten direkte tilknytning til et større samfunnsutviklingsområde («de facto øyer»).

Sentrale myndigheter bør ta initiativ til å utrede en alternativ organisering av kommunal tjenesteproduksjon når det gjelder produksjonen av spesialiserte tjenester med få, men sårbare brukere i områder med store avstandsulemper (for eksempel en variant av forpliktende kommunale samarbeid). En slik utredning bør være analytisk sensitiv for gjeldende målsettinger om å bevare hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Er noen oppgaver viktigere at avstandsrike distriktskommuner løser selv?

Dersom det blir gjennomført tvangssammenslutninger bør det komme formuleringer i kommuneloven som pålegger alle kommuner å opprette kommunedelsutvalg med reell myndighet. Kommunedelsutvalgene må få tildelt arbeidsoppgaver og egen økonomi som gir selvstyre på områder som er viktige for lokal samfunnsutviklingskraft og attraktive bosteder. For å motvirke et framtidig demokratisk underskudd i kommuner med mange øyer og lange avstander, må det tilføres midler som øremerkes til å støtte deltakelse i samfunnsliv, politikk og arbeidsliv.

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte torsdag den 01.10.15 på Rådhuset, Vågaholmen

Av 17 medlemmer var 16 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 060/2015: KOMMUNEREFORM: BESLUTNING OM HVORDAN BEFOLKNINGEN SKAL HØRES
Jfr. saksutredning 18915

Rådmannens innstilling:

1. Rødøy kommunes befolkning skal høres om kommunesammenslåing gjennom opinionsundersøkelse, etter Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder.
2. Høring gjennomføres når felles intensjonsavtale foreligger.
3. Informasjon og innbyggerdialog skal ha fokus gjennom hele prosessen.
4. Rødøy kommune søker utbetalt kr 100.000 til arbeidet med informasjon og høring, basert på at faktagrunnlaget for utredningsalternativene Nord-Helgeland og Salten er presentert, sammen med vurdering av utredningsalternativet å bestå som egen kommune.

Vedtak:

Som innstillingen. Enstemmig.

Rett utskrift

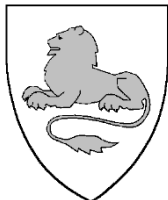
Rødøy kommune, formannskapskontoret den 02.10.2015.

Brita Kjerpeseth Omnes

Brita Kjerpeseth Omnes

Kopi:

- Rådmannen

18915**K-sak 060/2015**

Saksbehandler: Kitt Grønningsæter

Sakens hjemmelsgrunnlag: Lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova) § 10

Jnr. ref:

Arkiv:

Klageadgang: nei

Off. dok: ja

KOMMUNEREFORM: BESLUTNING OM HVORDAN BEFOLKNINGEN SKAL HØRES

Kommunestyret vedtok i K-sak 063/2015 Kommunereform: oppstart blant annet at *innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen.*

Lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova) § 10:

Kommunestyret bør innhente innbyggjarane sine synspunkt på forslag til grenseendring. Høyringa kan skje ved folkerøysting, opinionsundersøking, spørjeundersøking, møte eller på annan måte.

KMD dekker kr 100.000 til informasjon og høring av innbyggerne. Beløpet kan søkes utbetalt via Fylkesmannen i Nordland når faktagrunnlaget er lagt frem for befolkningen.

INFORMASJON OG INNBYGGERDIALOG

Rødøy kommune har så langt gjennomført flere tiltak for å sikre involvering og engasjement i prosessen.

- Temaside på nett rodoy.kommune.no/politikk/kommunereform-informasjonsside
- Opinionsundersøkelse, postalt til lokalutvalgene
- Folkemøter i alle kretser
- Møter med ungdomsråd, eldreråd og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Artikler i informasjonsbladet Rødøy-løva
- Artikler på Facebookside [facebook.com/Rodoykommune](https://www.facebook.com/Rodoykommune)

Faktagrunnlag for utredningsalternativene Nord-Helgeland og Salten er lagt frem, sammen med vurdering av utredningsalternativet å bestå som egen kommune.

HØRINGSFORMER

Aktuelle høringsmåter kan i forskjellig grad frembringe representativ informasjon, skape dialog, sikre at innbyggernes standpunkter bygges på kunnskap og innsikt, nyansere styrken i standpunktene og hvilke argumenter som er utslagsgivende.

Aktuelle høringsformer er beskrevet nærmere i KMDs notat "Medvirkning og innbyggerdialog":

- Folkeavstemming
- Opinionsundersøkelser
- Utvidet folkehøring, søkekonferanser og visjonseminar
- Fokusgrupper
- Høring
- Referansegrupper og innbyggerpanel

I følge KMDs vurdering av de ulike høringsformene gir opinionsundersøkelser ved telefonintervju best representativitet. Folkehøringer og fokusgrupper gir mindre representativitet, men etablerer dialog og gir innsikt og forståelse. Andre høringsformer enn folkeavstemming kan være bedre egnet for å fange opp innbyggernes synspunkter, involvere innbyggerne, skape dialog og for å fremme en felles virkelighetsoppfatning.

PROSESS FOR HØRING VED OPINIONSUNDERSØKELSE

KMD anbefaler at som grunnlag for høringen bør en felles intensjonsavtale ligge til grunn. Denne må forankres i alle kommunestyrene. Fordeler og ulemper ved å bli en større kommune bør presenteres, og de viktigste konklusjonene må synliggjøres og formidles gjennom ulike kanaler (media, ungdomsråd/skoler, eldreråd, møter, kommunenes nettsider).

Notatet «Høring av innbyggerne ved kommunesammenslåing» presenterer et undersøkelsesdesign for gjennomføring av opinionsundersøkelser, og gir veiledende krav til gjennomføringen. Høring etter denne modellen har til hensikt å identifisere innbyggernes syn på ulike sammenslåingsalternativ, å gi innspill til politikerne og å forankre beslutningsprosessen og det endelige vedtaket i befolkningen.

Det er også inngått en rammeavtale med Opinion AS om innbyggerundersøkelser som kommunene kan benytte seg av frem mot endelig vedtak i 2016. Opplegget kan tilpasses lokale forhold og kommunene kan selv legge inn spørsmål knyttet til lokale behov.

VURDERING

Beslutning om kommunesammenslåing bør baseres på best mulig kjennskap og forståelse om alternativet. Derfor bør den høringsformen som gir best mulig representativitet benyttes i kombinasjon med verktøy for innbyggerdialog og informasjon. Høring bør gjennomføres når en intensjonsavtale foreligger.

Informasjonsarbeidet må pågå under hele prosessen. Egne kanaler som nettside, informasjonsbladet Rødøy-løva, facebookside benyttes ved siden av løpende dialog i kommunestyret og andre råd og utvalg som ungdomsrådet og eldrerådet.

VEDLEGG

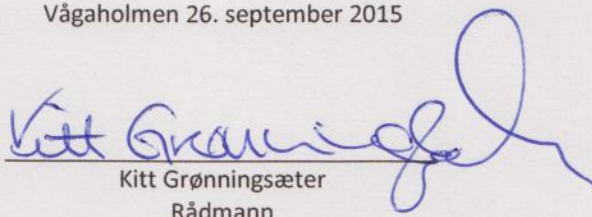
1. Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Medvirkning og innbyggerdialog
2. Kommunal- og moderniseringsdepartementet: Høring av innbyggerne ved kommunesammenslåing

---

RÅDMANNENS INNSTILLING

1. Rødøys befolkning skal høres om kommunesammenslåing gjennom opinionsundersøkelse, etter Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder.
2. Høring gjennomføres når felles intensjonsavtale foreligger.
3. Informasjon og innbyggerdialog skal ha fokus gjennom hele prosessen.
4. Rødøy kommune søker utbetalt kr 100.000 til arbeidet med informasjon og høring, basert på at faktagrunnlaget for utredningsalternativene Nord-Helgeland og Salten er presentert, sammen med vurdering av utredningsalternativet å bestå som egen kommune.

Vågaholmen 26. september 2015

Kitt Grønningsæter
Rådmann

Medvirkning og innbyggerdialog¹

Inndelingsloven regulerer fastsettelse og endring av kommune- og fylkesgrenser. Lovens formål er som følger: *«Formålet med denne lova er å leggje til rette for ei kommune- og fylkesinndeling som innafor ramma av det nasjonale fellesskap kan sikre eit funksjonsdyktig lokalt folkestyre og ei effektiv lokalforvaltning. Endringar i kommune- eller fylkesinndelingar bør medverke til å skape formålstenlege einingar som kan gi innbyggjarane og næringslivet tilfredsstillande tenester og forvaltning».*

Inndelingslova § 10 sier at innbyggerne bør høres før kommunestyrene gjør vedtak om en eventuell sammenslåing. Slike høringer kan skje ved folkeavstemning, opinionsundersøkelser, møte eller lignende.

Juridisk sett pålegges altså ikke kommunene å holde innbyggerhøring, og kommunene står i tilfelle fritt til å velge høringsmetode. Det er videre klart at en innbyggerhøring kun vil være rådgivende for kommunene, og at kommunestyret i prinsippet kan velge å se bort fra det rådet som gis. Dette innebærer at loven åpner for andre beslutningsprosesser enn de som har vært vanlige i de siste 12 årene. Ved frivillige kommunesammenslåinger har flesteparten av kommunene valgt å gjennomføre folkeavstemninger for å få fram innbyggernes syn. I praksis har også lokalpolitikere vanligvis forpliktet seg til å følge folkemeningen. I forbindelse med kommunereformen vil det fortsatt være opp til kommunene selv å avgjøre om de ønsker å spørre om innbyggernes råd ved folkeavstemning eller ved for eksempel å benytte en spørreundersøkelse. Departementet vil dekke 100 000 kroner til hver kommune i forbindelse med høring av og informasjon til innbyggerne.

Den enkelte kommune bør vurdere hvor godt egnet en folkeavstemning er som høringsmetode i forbindelse med kommunesammenslåinger. Ulike høringsmøter kan ha ulike effekter på beslutningsprosessene. Valg av høringsmåte må derfor vurderes utfra hvilke krav som det er naturlig å stille til en høringsprosess. Dette dreier om hvorvidt den aktuelle høringsmåten bidrar til:

- å frembringe representativ informasjon
- å skape dialog
- at innbyggernes standpunkter bygger på kunnskap og innsikt
- å gi informasjon om styrken i innbyggernes standpunkter og hvilke argumenter som er utslagsgivende

Når det gjelder innbyggermedvirkning og dialog kan man bl.a. skille mellom strukturelle, prosessuelle og forvaltningsorienterte virkemidler. De strukturelle virkemidlene er

---

¹ Brandtzæg, B. A. (2014) Hvordan gjennomføre en kommunesammenslåing. Erfaringer og innspill fra frivillige sammenslåinger TF-notat 35/2014 – Kapittel 2

permanente organer hvor brukerne/innbyggerne gis plass, og hvor de kan være med å fremme sine synspunkter. De prosessuelle virkemidlene har avgrenset varighet og benyttes for å innhente opplysninger og synspunkter fra innbyggerne i bestemte saker eller prosesser. I forbindelse med forvaltningsorienterte virkemidler, er det i første rekke forvaltningen selv som setter seg mål og standarder som de skal forsøke å oppnå for å gi innbyggerne et best mulig tilbud. I forhold til en kommunesammenslåing er det de prosessuelle virkemidlene som er av størst relevans. Dette fordi dette er virkemidler som har avgrenset varighet, og som benyttes i den løpende dialogen mellom innbyggerne og kommunen.

Aktuelle prosessuelle virkemidler kan være:

- Folkeavstemming
- Opinionsundersøkelser
- Utvidede folkehøring, søkekonferanser og visjonsseminar
- Fokusgrupper
- Høring
- Referansegrupper og innbyggerpanel

Vi vil i det følgende foreta en gjennomgang av de aktuelle virkemidlene.²

1.1 Folkeavstemming

Folkeavstemming er som nevnt den tradisjonelle måten å innhente innbyggernes syn på en kommunesammenslåing. Selv om makten for å avgjøre sammenslåingsspørsmålet er lagt til kommunestyrene, har det vært mest vanlig med rådgivende folkeavstemming ved sammenslåing fordi spørsmålet er viktig for folk flest. I representative demokrati er valg og folkeavstemming den viktigste formelle kommunikasjonskanalen mellom styrende og styrte. Norge har imidlertid ingen sterk tradisjon for å benytte folkeavstemming som demokratisk virkemiddel. I andre land, som f.eks. Danmark, Sveits og USA, er dette et instrument som er benyttet i større grad.

Bruk av folkeavstemminger berører en del demokratiske problemstillinger som det kan være viktig å være oppmerksom på. Folkeavstemminger kan ha en tendens til å støtte opp om de motsetningsorienterte trekkene knyttet til politiske spørsmål. Det vil si at de ikke legger godt til rette for dialog og vurderinger av ulike sider av en sak av en sak hvor man i fellesskap og søker gode løsninger gjennom bred, omforent konsensus. Deltakelse i demokratiske prosesser blir gjerne sett på som viktig for å bidra til demokratisk læring, for å skape politisk engasjement og derigjennom bidra til å styrke og videreutvikle demokratiet. Det kan stilles spørsmål ved hvorvidt folkeavstemminger bidrar til å støtte opp om disse idealene. Gjennom folkeavstemming kan velgeren utføre sin deltakelse alene og for seg selv, uten en debatterende deltakelse. I dette ligger at avveininger i stemmeboksen ikke nødvendigvis er et resultat av dialog, og at mange kan ha vært passive tilhørere av eventuelle offentlige debatter i forkant.

---

² Basert på: Bolkesjø, T. & Brandtzæg, B.A. 2005. Den vanskelige dialogen. Om innbyggerhøring og evaluering av forsøket på kommunesammenslutning i Valdres i 2004. - Telemarksforskning-Bø. Rapport nr. 224 2005.

Gjennom folkeavstemming har alle muligheter for å uttrykke sin mening, men folkeavstemminger innebærer at det er klare valgalternativ. I spørsmål om kommunesammenslutninger er alternativet ja eller nei. Folkeavstemminger kan være mindre egnet for å få fram meninger og bakgrunn for synspunkter samt styrken i disse. Ved lav valgdeltakelse kan det også reises spørsmål ved hvorvidt stemmeresultatet er representativt for innbyggernes syn. I slike tilfeller kan det være grunn til å stille seg spørsmål om hvilke synspunkter den store andelen som *ikke* stemte hadde. Var de positive, negative, usikre eller likegyldige?

Ved å gjennomføre en «politisk bindende» folkeavstemming overlater politikerne til innbyggerne å fatte en avgjørelse, selv som slike folkeavstemminger i utgangspunktet er rådgivende. Dersom politikerne gjennom dette frasier seg ansvaret, kan det også gjøre det vanskelig å få til politisk engasjement og debatt rundt spørsmålet, både mellom politikerne og mellom politikere og innbyggerne. Dette kan medføre liten bevissthet om hva som er utfordringsbildet, målsetninger og effekter av en kommunesammenslåing, og at folkeavstemmingen blir en kanal for spesielt engasjerte interessegrupper.

Som grunnlag for å gjennomføre en folkeavstemming er det på forhånd viktig å gjennomføre en bred og inkluderende prosess der positive og negative sider ved ulike alternativer er belyst. Dette vil være en forutsetning for at innbyggerne skal kunne gjøre seg opp et veloverveid standpunkt. Dersom det er usikkerhet om hva en sammenslåing vil innebære, kan sannsynligheten for å stemme for den eksisterende situasjonen være større – «man vet man har, men ikke hva man får». Prosessen fram mot en folkeavstemming må derfor legge vekt på å få til en dialog om det framtidige utfordringsbildet, målene for framtidig utvikling og i hvilken grad man sammen kan løse felles utfordringer. Det vil være viktig å unngå at prosessen blir en «skyttergravsdebatt», der hver side kun er opptatt av finne argumenter for eller mot. En slik prosess kan også være uheldig for det videre samarbeidet dersom en mulig sammenslåing ikke blir realisert.

1.2 Opinionsundersøkelser

Opinionsundersøkelser er en vanlig metode for å hente inn folk synspunkter og oppfatninger i forhold ulike spørsmål og problemstillinger. Opinionsundersøkelser kan legges opp slik at de gir et representativt inntrykk av befolkningens synspunkter med relativt små feilmarginer. Slike undersøkelser forutsetter at man trekker et representativt utvalg av den befolkningsgruppen man ønsker å undersøke. I tillegg gir slike undersøkelser også muligheter for å fange opp mer nyansert synspunkter blant innbyggerne, f.eks. grad av sikkerhet, hvorfor de stemmer det ene eller andre, styrken i standpunktene, forutsetninger for å endre standpunkt o.l. Sånn sett kan en opinionsundersøkelse gi et mer representativt uttrykk for folkemeningen enn en folkeavstemming.

En ulempe kan være at spørsmålene i stor grad vil være forhåndsdefinerte, noe som kan medføre at undersøkelsen fokuserer på spørsmål som ikke innbyggerne er opptatt av. Dersom spørsmålene som stilles har vært lite debattert og fokusert på forhånd, kan man også her risikere å få lite gjennomtenkte svar, noe som innebærer at folk kan endre synspunkt etter hvert som de får satt seg grundigere inn i spørsmålene. Her kan postale spørreskjema eller nettbaserte spørreskjema ha en fordel i forhold til telefonintervju, ved at innbyggerne får bedre tid til å vurdere spørsmålene samtidig som det i større grad er

muligheter for mer åpne spørsmål og svar. Det siste gir større muligheter for å fange opp synspunkter som ikke dekkes av de forhåndsdefinerte spørsmålene. Dersom man benytter spørreundersøkelse som alternativ til folkeavstemming, krever dette at dataene blir grundig analysert og kommunisert til innbyggerne. Dette krever også at man har et bevisst forhold til hvordan en spørreundersøkelse skal benyttes før den settes i gang. Dersom innbyggerne får en følelse av at resultatene ikke blir tatt hensyn til, eller at undersøkelsen blir benyttet for å forsøke å legitimere visse synspunkter, kan dette bidra til å skape mistillit og irritasjon blant innbyggerne.

Ved at opinionsundersøkelser gjør det mulig å få kjennskap til styrken i innbyggernes synspunkter samt årsaker og forutsetninger for å stemme det ene eller andre, kan dette bidra til å gi politikerne bedre muligheter for å ta egne beslutninger. Samtidig kan beslutningene begrunnes utfra, og ivareta, innbyggernes synspunkter.

I forhold til folkeavstemminger gir opinionsundersøkelser muligheter for innbyggerne til å uttrykke mer nyanserte synspunkter i forhold til en kommunesammenslutning, men de gir ikke uten videre et grunnlag for bedre dialog. Dersom opinionsundersøkelser skal fungere som et redskap for å styrke innbyggerdialogen, bør slike undersøkelser også gjennomføres i en tidlig fase av sammenslåingsprosessen. Spørsmål og synspunkter fra innbyggerne kan danne grunnlag dialog-, debatt- og informasjonstiltak i en senere fase.

1.3 Utvidede folkehøringer, søkekonferanser og visjonseminar

Utvidede folkehøringer er et opplegg der man samler en tilfeldig utvalgt gruppe og presenterer gruppen for synspunkter og argumenter for og mot et forslag om f.eks. kommunesammenslåing. Gruppen bør være så stor at det kan gi mening å snakke om representativitet. En slik samling kan starte med en paneldebatt der representanter med ulike synspunkter deltar. Hoveddelen av samlingen bør imidlertid brukes til gruppearbeid. En fordel med utvidede folkehøringer, er at de lettere kan fange opp synspunkter til personer og grupper som for øvrig er lite representert i den offentlige debatten. Selve opplegget kan bidra til å styrke kunnskapsgrunnlaget, og gi beslutningstakerne inntrykk av styrken i de ulike synspunktene, og i hvilken grad deltakerne er tilbøyelige til å endre mening.

Utvidede folkehøringer minner mye om det som ellers bærer navn som visjonsseminar, søkekonferanser og forventningseminar. Slike tiltak benyttes gjerne som startkonferanser der man ønsker å gå i gang med prosjekter eller utviklingsarbeid, hvor man gjennom bred medvirkning er ute etter informasjon, ideer, forslag til løsninger og tiltak som danner et grunnlag eller «kick off» for videre arbeid. Slike konferanser utgjør en arrangert møteplass for politikere, ansatte og innbyggere. Selve konferansen legger vekt på gruppearbeid, der deltakerne får medvirke i en prosess. Et hovedformål er å legge forholdene til rette slik at man får fram synspunkter og meningsutveksling mellom de ulike gruppene. Det er viktig å få fram at virkeligheten oppleves forskjellig. Ved at folk som representerer ulike grupper settes sammen, er hensikten å få et mer fullstendig virkelighetsbilde. Denne arbeidsformen brukes på de fleste områder innenfor kommunen, f.eks. innenfor enkelttjenester, på tvers av tjenester, i politikuttforming eller i nærmiljøarbeidet. Den kan også utnyttes i forbindelse med utarbeidelse av planer, i prosjektarbeid, i utviklingsarbeid, i endringsprosesser og i omstillingsarbeid hvor medvirkning fra innbyggere er en forutsetning. Slike konferanser kan også være aktuelle for å kartlegge spørsmål, holdninger, synspunkter og forventninger til en

kommunesammenslåing, og kan ha positiv betydning for å skape engasjement og for å forankre prosessen i befolkningen. Slike konferanser kan være en positiv opplevelse for de fleste deltakerne, uavhengig av om de er ansatt, politiker, innbygger eller bruker. Selv om konferansen er vellykket, vil det være en utfordring å videreføre arbeidet slik at konferansen ikke bare blir en «happening». Dersom oppfølgingen svikter, kan man risikere at entusiasme og forventninger blir snudd til det motsatte.

Gjennom utvidede folkehøringer kommer man i direkte dialog med innbyggerne. Dette gir muligheter for å fange opp synspunkter og holdninger som ikke kommer fram gjennom opinionsundersøkelser og den offentlige debatten. Gjennom gruppearbeid og samtaler kan deltakerne få bedre innsikt og forståelse av hva en kommunesammenslåing innebærer. Folkehøringer vil ikke gi et like representativt inntrykk av holdningene til bestemte spørsmål som en opinionsundersøkelse, men man kan få et godt inntrykk av hvilke argumenter og spørsmål som er framtrepende, og hva som vil være utslagsgivende for å stemme det ene eller andre. Slike folkehøringer kan danne et viktig grunnlag for en politisk debatt, og bidra til å gi politikerne et bedre grunnlag for å ta egne standpunkt og begrunne sine valg.

1.4 Fokusgrupper

Fokusgrupper er en form for gruppeintervju, der formålet er få fram ulike grupper sine synspunkter. Dynamikken i slike grupper kan gi et godt bilde på holdningene til temaet man ønsker å fokusere på. Det som framheves som den ideelle størrelsen på fokusgrupper er 8-10 medlemmer. Alle har da muligheter for å komme til orde samtidig som det blir lettere får til god gruppedynamikk enn hvis gruppa er større. I sammensetningen av gruppene bør det legges vekt på at disse har relevante fellestrekk, f.eks. i forhold til alder, bosted, yrkesgruppe o.l. I forhold til utvida folkehøringer blir det pekt på at fokusgrupper kan være et bedre virkemiddel for mer inngående kartlegging av holdninger blant ulike befolkningsgrupper. Ved at man observerer samtalen i en slik gruppe, kan man få inntrykk av hvilke argumenter og synspunkter som har størst gjennomslagskraft.

Fokusgrupper muliggjør direkte dialog med innbyggerne, men det er ikke sikkert at de synspunkter som kommer fram, nødvendigvis er representativ for de innbyggerne gruppen er ment å representere. Dersom man ønsker å få fram representative synspunkter, vil man imidlertid være avhengig å etablere mange flere grupper, noe som kan være arbeidskrevende.

1.5 Høring

Høring er også en måte å samle inn innbyggernes synspunkter på, men det vil på samme måte som ved folkeavstemming være opp til den enkelte å engasjere seg. En høring gir imidlertid også muligheter til å komme med mer begrunnede syn og kommentarer. Høringen kan gjennomføres med bruk av ulike metoder. Innbyggerne kan f.eks. gis anledning til å tilkjenne sine synspunkter gjennom internett, brev til kommunen, telefon eller personlig kontakt.

Høringer er en metode hvor alle innbyggerne i prinsippet har anledning til å uttale seg, og innbyggerne står fritt til å fremme det de måtte ha på hjertet. Høringer kan således være en

metode for å få inn ulike synspunkter fra innbyggerne, men problemet vil igjen være at det som oftest er de mest engasjerte og ressurssterke som uttaler seg. Man har således ingen garanti for at synspunktene som kommer inn er representative for ulike befolkningsgrupper eller befolkningen som helhet. Dersom høringer skal være et redskap for å skape dialog, er man avhengig av at synspunkter og spørsmål som kommer inn gjennom høring, følges opp og diskuteres i etterhånd.

1.6 Referansegrupper og innbyggerpanel

Med referansegrupper og innbyggerpanel menes fora hvor man oppnevner faste representanter for brukerne til å komme med innspill til hele eller deler av virksomheten/prosessen i en mer eller mindre avgrenset periode. Den mest kjente ordningen her er bruk av referansegrupper. I referansegrupper vil brukerne normalt være representert med én eller noen få representanter, mens et innbyggerpanel normalt er bredere sammensatt. I forhold til en kommunesammenslåing kan man tenke seg det opprettes slike grupper som har til hensikt å følge prosessen. Formålet vil da være å sikre at prosessen legges opp slik at den involverer og tar hensyn til innbyggerne, fanger opp deres synspunkter og behov, og at disse blir fulgt opp på en hensiktsmessig måte. Avhengig av sammensetning, kan slike grupper også benyttes til å formidle ønsker og behov i forhold til framtidig tjenesteutvikling i en eventuell ny kommune.

1.7 Samlet vurdering

I forbindelse med en kommunesammenslåingsprosess kan det være aktuelt å bruke ulike former for innbyggerhøring i ulike faser av prosessen. Ved valgt av høringsmåte vil det derfor være viktig å være bevisst hvilke hensyn som ivaretas med ulike måter å høre på.

Som nevnt innledningsvis, kan viktige vurderingskriterier for å vurdere ulike høringsmetoder være hvorvidt de gir:

- representative svar fra befolkningen
- innbyggerne kunnskap og innsikt om konsekvenser av en sammenslutning
- muligheter til å skape god dialog mellom kommunen og innbyggerne
- muligheter for innbyggerne til å fremme sine synspunkter
- politikerne et godt beslutningsgrunnlag for selv å avgjøre spørsmålet om kommunesammenslåing eller ikke

Nedenfor har vi foretatt en klassifisering av hvordan ulike høringsmøter ivaretar ulike kriterier. Klassifiseringen representerer en faglig skjønsmessig vurdering som bl.a. baserer seg på teoretiske og empiriske erfaringer. Tabellen viser at folkeavstemminger og opinionsundersøkelser er de høringsformene som gir mest representative data. Hvorvidt folkeavstemminger gir representative data er imidlertid avhengig av valgdeltakelsen. Ved flere gjennomførte folkeavstemminger har valgdeltakelsen vært lav, noe som gjør at det kan reises tvil om hvorvidt folkeavstemminger er egnet til å gi uttrykk for folkemeningen. Opinionsundersøkelser vil således høyst sannsynlig gi vel så representative data som folkeavstemminger. Samtidig gir opinionsundersøkelser muligheter for å fange opp mer

nyansert synspunkter blant innbyggerne, f.eks. grad av sikkerhet, hvorfor de stemmer det ene eller andre, styrken i standpunktene, forutsetninger for å endre standpunkt o.l. Dette øker politikernes handlingsrom i forhold til å fatte egne beslutninger.

Tabell 1 Ulike høringsmåter vurdert ut fra aktuelle kriterier. 5 betyr at kriteriet er godt ivaretatt. 1 betyr at kriteriet er dårlig ivaretatt.

Høringsmåter	Kriterier				
	Repre- sentativitet	Kunnskap og innsikt om konse- kvenser	Be- tydning for dialog	Innbyggernes muligheter til å fremme sine synspunkter	Politikernes muligheter til å ta en selvstendig avgjørelse
Rådgivende folke- avstemming	4	1	1	1	1
Opinionsunder-søkelse ved telefonintervju	5	1	2	2	3
Opinionsundersøkelse ved postale eller nettbaserte skjema	4	1	2	3	3
Utvida folkehøringer	3	3	4	4	4
Fokusgrupper	2	4	5	5	4
Høring	2	2	2	3	4

I forhold til opinionsundersøkelser gir utvida folkehøringer og fokusgrupper bedre muligheter for innbyggerne til å uttrykke sine synspunkter, etablere dialog mellom kommunen og innbyggerne og for å skape bedre innsikt og forståelse av hva en kommunesammenslåing vil innebære. Disse høringsformene gir mindre representative data enn opinionsundersøkelser, men de kan være egnet for å fange opp en større bredde av synspunkter, samtidig som de gir et inntrykk av hvilke holdninger som er fremtredende og som har gjennomslagskraft. Slike høringsformer kan gi grunnlag for en debatt som fokuserer på spørsmål som innbyggerne er opptatt av, og øker mulighetene for politikernes muligheter for å ta en selvstendig avgjørelse, og til å begrunne denne ut fra befolkningens synspunkter og behov.

Gjennomgangen tyder på andre høringsformer enn folkeavstemming kan være bedre egnet for å fange opp innbyggernes synspunkter, involvere innbyggerne, skape dialog og for å fremme en felles virkelighetsoppfatning. Erfaringene fra gjennomførte sammenslåingsprosesser viser at det er behov for å finne fram til gode modeller for å fremme bedre medvirkning, dialog og debatt i forbindelse med en sammenslåingsprosess. Dersom man velger folkeavstemming som høringsmetode, vil det, dersom man skal skape en god dialog og forståelse av utfordringsbildet og de muligheter og utfordringer som ligger i ny kommunestruktur, være nødvendig med bruk av andre høringsmetoder i en tidlig fase av prosessen. Scenarieprosesser kan være nyttige for å tydeliggjøre ulike utfordringer og fremtidsbilder som følger av ulike kommunestrukturalternativer.

TNS Gallup

Kirkegata 20, Postboks 240 Sentrum, N-0103 Oslo
t +47 911 11 600 f +47 23 29 16 01
info@tns-gallup.no www.tns-gallup.no
Org nr NO 924 319 623 MVA

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

**Høring av innbyggerne ved
kommunesammenslåing**

Gjennomføring av opinionsundersøkelse

Innhold

	Side
1. Bakgrunn og formål	3
2. Høringens anvendelse	3
3. Målgruppe og utvalg	3
4. Metode	5
5. Spørreskjema	6
6. Rapportering	11
7. Gjennomføring	12

Vedlegg: Statistisk usikkerhet

1. BAKGRUNN OG FORMÅL

Dette notatet presenterer et undersøkelsesdesign for gjennomføring av opinionsundersøkelser ved høring av innbyggerne om en kommunesammenslåing, og angir veiledende krav til gjennomføringen. Notatet følger undersøkelsesdesignet sekvensielt, fra klargjøring av høringens tema og formål, via identifikasjon og avgrensning av målgruppe, metodevalg, spørreskjemadesign, datainnsamling og til endelig rapport.

2. HØRINGENS ANVENDELSE

En innbyggerhøring, som verktøy i kommunereformen, vil kunne tjene flere hensikter:

- Å identifisere innbyggernes syn på ulike sammenslåingsalternativ (med gitte krav til statistisk presisjon),
- Å gi innspill til politikerne om hvilke konsekvenser innbyggerne mener en sammenslåing vil kunne ha på ulike tjenesteområder,
- Å forankre beslutningsprosessen, og det endelige vedtaket, i befolkningen.

For at høringen skal få høyest mulig nytteverdi, er det avgjørende at både hensikt og anvendelse gjøres til gjenstand for vurdering, forut for oppstart.

Veiledende krav:

- *Høringens formål og brukere defineres entydig og skriftlig.*
- *Den endelige rapporteringsløsningen (Kapittel 6) defineres eksplisitt*

3. MÅLGRUPPE OG UTVALG

Høringens målgruppe identifiseres og avgrenses, og det trekkes et enkelt tilfeldig utvalg fra målgruppen for intervjuing.

Målgruppe

Høringens målgruppe er kommunens innbyggere – fortrinnsvis de stemmeberettigede, eventuelt utvidet til å omfatte 16-åringer. Ved regionale målinger, eller der flere kommuner slår seg sammen om høringen, utvides målgruppen til å omfatte disse.

Veiledende krav:

- *Målgruppen identifiseres i sentralt befolkningsregister, av dokumentert høy kvalitet.*
- *Utvalget tilrettelegges ved sannsynlighetsutvelging og kvalitetssikres av senior statistiker.*
- *Respondentens bosted dobbeltsjekkes i intervjuet.*

Utvalgsstørrelse

Utvalgets størrelse er avgjørende for undersøkelsesestimatenes presisjon: Jo nærmere resultatet i utvalget (eksempelvis for/mot sammenslåing) ligger 50%, og jo færre respondenter estimatet baseres på, jo større er usikkerheten ved generalisering fra utvalget til hele målgruppen (Vedlegg 1).

I alle spørreundersøkelser vil det være grenser hvor mange intervju man faktisk kan oppnå, innenfor den tidsrammen høringen gir. I mindre kommuner, med færre enn 4.000 innbyggere, kan det innebære at man må intervju tilnærmet hele befolkningen, og likevel ikke oppnå mer enn 400 intervju.¹ I større kommuner vil man lett kunne intervju 800 – 1.000 respondenter. Generelt sett vil man søke et størst mulig utvalg, gitt de ressurser man har til rådighet, for at undersøkelsens estimater skal være så presise som mulig.

Veiledende utvalgsstørrelser vil være:

- Kommuner med færre enn 4.000 (stemmeberettigede) innbyggere: Det gjøres så mange intervju som mulig, i løpet av intervjuperioden: Inntil 400 respondenter.
- Kommuner med 4.000-20.000 innbyggere: 400-800 respondenter.
- Kommuner med flere enn 20.000 innbyggere: 600-1.000 respondenter.

Merk at usikkerheten øker dersom utvalget brytes ned etter bakgrunnskjenne tegn, som for eksempel alder, kjønn eller region. Det er derfor høringens *minste rapporteringskategori* som legges til grunn når den totale utvalgsstørrelsen fastlegges. Det kan også være behov for å overrepresentere de minste rapporteringskategoriene i utvalget (disproporsjonalt utvalg), for å oppnå tilstrekkelig sikkerhet på estimatene for disse.

---

¹ Selv om alle innbyggerne kontaktes, vil man sjelden oppnå intervju med alle. Betrachtingene omkring statistisk usikkerhet vil i så måte være de samme som ved et sannsynlighetsutvalg, samtidig som usikkerhetsmarginene er noe lavere når utvalget utgjør 10% eller flere respondenter fra målgruppen. I slike tilfeller brukes ikke usikkerhetsmarginene for uendelighetsutvalg men beregnes egne marginer tilpasset det enkelte tilfellet. Se Vedlegg 1.

Ved større regionale målinger, eller målinger der flere kommuner inngår, vurderes utvalgsstørrelsen for hele regionen opp mot rapporteringsbehovene til den enkelte kommune.

Veiledende krav:

- *Brutto- og estimert netto utvalgsstørrelse, dokumenteres.*
- *Det redegjøres for krav til estimatenes statistiske usikkerhet.*
- *Behov for disproporsjonalt (regionalt, o.l.) utvalg vurderes.*

Utvalgssammensetning

Alle er ikke like tilgjengelige for intervju, og utvalgets sammensetning vil derfor kunne avvike fra befolkningen. Særlig unge innbyggere under 19 år er vanskelig tilgjengelige – dels fordi de ikke er oppført i de sentrale telefonregistrene (har telefon registrert på foreldre, o.l.), dels fordi de er mindre tilgjengelige i intervjusituasjonen. Dette medfører gjerne overrapportering av de eldste innbyggerne over 60 år. Dersom støtte til-, eller motstand mot kommunesammenslåing varierer systematisk med utvalgets frafallskaraktter, vil utvalgsskjevhet kunne påvirke de endelige estimatene.

Veiledende krav:

- *Brutto utvalg forut for intervjuing kontrolleres og beskrives med referanse til sentrale befolkningskjennetegn.*
- *Netto (uvektet) utvalg sammenstilles med populasjonen etter bakgrunns-kjennetegnene.*
- *Netto utvalg vektet etter behov, i henhold til oppdatert befolkningsstatistikk.*

4. METODE

Den mest aktuelle datainnsamlingsmetoden i høringen er telefonintervju. Telefonintervju gir rask og effektiv datainnsamling, med løpende frafallskontroll, og mulighet for å motivere/rettleder respondentene. Samtidig er telefonintervjuet den mest kostnads-krevende datainnsamlingsmetoden.

For å sikre en kvalitetsmessig god undersøkelse og dermed også legitimitet til utfallet av undersøkelsen, kan det være en fordel å stille formaliserte krav (ISO-sertifikat, eller tilsvarende) til datainnsamlingen.

Veiledende krav:

- *Datainnsamler har dokumentert god kapasitet til å gjennomføre intervjuingen innenfor den spesifiserte feltperioden.*

- *Datainnsamlingsprosessen er ISO-sertifisert, eller tilsvarende kvalitetsgodkjent.*
- *Datainnsamlingen beskrives i tid, og dokumenterer gjennomføringen i henhold til valgte metode, inklusive frafallsdokumentasjon.*

5. SPØRRESKJEMA

Høringen skal først og fremst kartlegge innbyggernes syn på kommunesammenslåing, men kan eventuelt også utvides til å omhandle sammenslåingens antatte konsekvenser, holdninger til argumenter, etc.

Styrken i en opinionsundersøkelse er at den, i tillegg til å avdekke folkemeningen, også kan lodde mer nyanserte synspunkter, slik som grad av sikkerhet, årsaken til at man stemmer slik eller slik, argumentenes styrke, vilje til å inngå kompromisser, etc. I dette avsnittet presenteres en meny, for ulike alternative spørsmål. Spørsmålene er sortert under hovedtema. Designet er dels basert på spørsmål benyttet i tidligere tilsvarende høringer. For å gjennomføre en innbyggerhøring på en god måte anbefales følgende:

- Kommunen velger minst ett spørsmål fra Tema 1 – «Syn på sammenslåing»
- Kommunen velger begge bakgrunnsspørsmål fra Tema 3 – «Respondentbakgrunn»
- Alle andre spørsmål er valgfrie

I valg av spørsmål må kommunen selv ta stilling både til hvilken informasjon som er strategisk relevant for sammenslåingen, til hvordan spørsmålene formuleres slik at de best reflekterer den reelle folkemeningen, og til hvilken måte informasjonen skal brukes og formidles på. Skjemaets ordlyd og endelige format, utarbeides i samråd med dataleverandør.

Kommentarer til designet er skrevet i rød tekst.

TEMA 1: SYN PÅ KOMMUNESAMMENSLÅING - ALTERNATIVER

Hvilke kommuner det er aktuelt å slå sammen, og hvilke konstellasjoner som kan dannes, vil variere fra tilfelle til tilfelle. Spørsmålsformuleringene i dette avsnittet er ment som eksempler på generelle oppsett, som tilpasses den lokale konteksten.²

---

² Dersom der er utarbeidet intensjonsplan for sammenslåingen, vil denne kunne være et nyttig grunnlag for spørsmålsformuleringene.

Situasjon 1: Et antall kommuner har utarbeidet et forslag til kommunesammenslåing, der innbyggerne skal høres i om de er for/mot denne sammenslåingen.

Q1a. <KOMMUNE> er nå inne i en prosess, for å vurdere om kommunen bør slå seg sammen med <KOMMUNEx>, <KOMMUNEy>, osv. Er du for eller imot denne sammenslåingen?

For

Mot

Vet ikke

Q1b. Hvor negativ eller positiv er du til en sammenslåing mellom <KOMMUNE> og <KOMMUNE>? Vil du si.. (LES OPP)

Svært negativ

Ganske negativ

Ganske positiv

Svært positiv

Vet ikke (IKKE LES)

Situasjon 2: Det foreligger (2-3) reelle alternativer, og innbyggerne tar stilling til ønsket alternativ.

Q1c. <KOMMUNE> vurderer nå å slå seg sammen med (én eller flere) andre kommuner. Jeg ber deg vurdere hvilket alternativ du mener er best. Jeg leser opp alle alternativene først: (LES OPP NUMMERNE SAMMEN MED TEKSTEN).

Eksempel, med fem alternativer:

1. <KOMMUNE> kommune foresetter alene, det vil si, slår seg *ikke* sammen med noen annen kommune.
2. <KOMMUNE> og <Yyyyyy> kommune slår seg sammen.
3. <KOMMUNE>, <Yyyyyy> og <Zzzzzz> kommune slår seg sammen.
4. <KOMMUNE>, <Yyyyyy>, <Zzzzzz> og <Nnnnnn> kommune slår seg sammen.
5. <KOMMUNE>, <Yyyyyy>, <Zzzzzz>, <Nnnnnn> og <Mmmmm> slår seg sammen.
6. En annen gruppering, men ingen av de som er foreslått (IKKE LES).
7. Ingen av disse (IKKE LES)
8. Vet ikke (IKKE LES)
9. Vil ikke svare (IKKE LES).

Filter: Hvis Q1c=1 – fortsette alene:

Q1d. Dersom det uansett blir bestemt at <KOMMUNE> kommune skal slå seg sammen med én eller flere nabokommune, hvilket av følgende alternativer foretrekker du da? (LES OPP NUMRENE SAMMEN MED TEKSTEN)

1. <KOMMUNE> og <Yyyyyy> kommune slår seg sammen.
2. <KOMMUNE>, <Yyyyyy> og <Zzzzz> kommune slår seg sammen.
3. <KOMMUNE>, <Yyyyyy>, <Zzzzz> og <Nnnnn> kommune slår seg sammen.
4. <KOMMUNE> og <Yyyyyy>, <Zzzzz>, <Nnnnn> og <Mmmm> slår seg sammen.
5. Osv.
6. En annen gruppering, men ingen av de som er foreslått (IKKE LES).
7. Ingen av disse (IKKE LES)
8. Vet ikke (IKKE LES)
9. Vil ikke svare (IKKE LES).

Q1e. Ved en eventuell kommunesammenslåing, mener du det er mest naturlig at hele kommunen, eller deler av kommunen, slås sammen med de(n) andre kommunen(e)?

Hele kommune

Deler av kommunen

Vet ikke

TEMA 2: KOMMUNESAMMENSLÅINGENS KONSEKVENSER

Denne seksjonen vurderer hva som er viktig for innbyggerne ved en kommunesammenslåing. Den kan brukes til å forstå *hvorfor* folk er for/mot en sammenslåing, samt måle argumentenes styrke. Det kan være utfordrende å få gode tilbakemeldinger på et så vidt komplekst tema, samtidig som spørsmålsformuleringer og svarkategorier må være enkle og tilpasset den muntlige fremstillingen i et telefonintervju. Dette må en ta høyde for i tolkingen av svarene.

Q2a. Kommunene kan ha flere mål for en kommunesammenslåing. Jeg ber deg nå velge hva du mener er de tre viktigste målene for en fremtidig kommune, blant dem jeg leser opp: (LES OPP – RANDOMISERT)

Større fagmiljøer i kommunen

Økt kvalitet på de kommunale tjenestene

God tilgjengelighet til de kommunale tjenestene

En mer kostnadseffektiv kommunal drift

Et godt lokaldemokrati

Bedre nærings- og samfunnsutvikling

Sikre livskraftige lokalsamfunn

Ingen av disse (IKKE LES)

Vet ikke (IKKE LES)

Merk: Enkelte kategorier kan være vanskelige for respondentene å ta stilling til, avhengig av i hvilken grad de har vært fremme i debatten. Enkelte vil også kunne opptattes som delvis overlappende. Kriteriene tilpasses den lokale kontekst.

Q2b. Jeg leser nå opp noen kommunale oppgaver, og ber deg vurdere hvordan du mener kommunen vil løse disse etter en kommunesammenslåing, sammenliknet med i dag. Du vurderer langs en skala fra 1 – 5, der 1 betyr «Mye dårligere», 2 «Noe dårligere», 3 «Som i dag», 4 «Noe bedre» og 5 betyr «Mye bedre». De kommunale oppgavene er: ³

- ✓ Helsetjenester
- ✓ Barnevern
- ✓ Pleie og omsorg i hjemmet
- ✓ Pleie og omsorg i institusjon
- ✓ Barnehagetilbud
- ✓ Skole og skolefritidsordning
- ✓ Byggesaksbehandling
- ✓ Tilbud innen kultur, idrett og fritid
- ✓ Økonomistyring
- ✓ Næringsutvikling
- ✓ Gi innbyggerne mulighet til å påvirke utviklingen i kommunen

Merk: Det kan være vanskelig for innbyggerne å ta stilling til hypotetiske situasjoner, med mindre konsekvensene er belyst og/eller allment kjente.

Q2f. Hvis det blir kommunesammenslåing, hvor uviktig eller viktig er avstanden til de følgende tjenester for deg? Vil du si avstanden er svært uviktig, ganske uviktig, verken viktig eller uviktig, ganske viktig eller svært viktig?⁴

- ✓ Helsetjenester
- ✓ Barnevern
- ✓ Pleie og omsorg i hjemmet
- ✓ Pleie og omsorg i institusjon
- ✓ Barnehagetilbud
- ✓ Skole og skolefritidsordning
- ✓ Byggesaksbehandling
- ✓ Tilbud innen kultur, idrett og fritid
- ✓ Rådhuset

Merk: Spørsmålet kartlegger kun avstandens *betydning*: Man kjenner ikke respondentens vurdering av hva som er (for) «langt» eller «kort», med mindre det kartlegges eksplisitt.

---

³ Svarskalaen må inkludere Vet ikke – alternativ.

⁴ Se note 3.

Tema 3: RESPONDENTBAKGRUNN

Obligatoriske:

Q3a. Registrer kjønn

Mann

Kvinne

Q3b. Hva er din alder?

-- år

Valgfrie:

Q3c. Hva er din høyeste fullførte utdanning?

Grunnskoleutdanning

Videregående utdanning

Universitet/høyskoleutdanning, til og med 4 år

Universitet/høyskoleutdanning, 5 år eller mer

Vet ikke

Q3d. Hvilken betegnelse passer best på situasjonen din. Er du....

Yrkesaktiv og ansatt i privat sektor

Yrkesaktiv og ansatt i offentlig sektor

Yrkesaktiv i egen virksomhet/selvstendig

Pensjonist/Trygdet

Skoleelev/student

Arbeidssøkende/permittert

Hjemmeværende/husarbeid i hjemmet

Ubesvart

Q3e. Hvis du er i arbeid eller under utdanning: Ligger <arbeidsplassen din>/<utdanningsstedet ditt>⁵ i bostedskommunen din, eller i en annen kommune?

I bostedskommunen

I annen kommune

Er ikke i arbeid (Alternativt: filter på yrkesaktive/elever: Q3d=1-3/5)

Vet ikke

---

⁵ <Arbeidsplass>/<utdanningssted> flettes inn i henhold til svar i q3d.

Q3f. Hvor mange personer er det i husstanden din, medregnet deg selv?

(REGISTRER ANTALL PERSONER)

— —
Vet ikke

Q3g. Hvor mange år har du bodd i <KOMMUNE>?

— —
Vet ikke

Merk: For å ivareta anonymitet kan det være hensiktsmessig med aldersintervaller/kategorier. Dette står kommunen fritt til å vurdere. Man bør ved kategorisering helst ha forhåndskunnskap om befolkningens botid, slik at kategoriene blir relevante og/eller sammenliknbare med offisiell statistikk.

Q3h. Folk kan føle ulik tilknytning- eller tilhørighet til kommunen/bydelen de bor i. Hvilken tilknytning- eller tilhørighet har du til <KOMMUNE / by / Bygd / Bydel>⁶? Vil du si.. (LES OPP)

Svært liten tilknytning
Ganske liten tilknytning
Verken liten eller stor tilknytning
Ganske stor tilknytning
Svært stor tilknytning
Vet ikke (IKKE LES)

Merk: Tilhørighet til hver enkelt geografisk enhet må kartlegges for seg.

Ved måling av tilhørighet til flere regionale nivåer innenfor kommunen, eller flere geografiske områder:

Q3i. Folk kan føle ulik tilknytning- eller tilhørighet til kommunen/bydelen de bor i. Føler du svært liten, ganske liten, verken liten eller stor, ganske stor eller svært stor tilknytning til.. (LES OPP)

Svært liten Ganske liten Verken eller Ganske stor Svært stor Vet ikke
Nærområdet ditt (Bygd, tettsted, boligområde)
<KOMMUNE> (Alternativt: <KOMMUNE2>, <KOMMUNE3> / <REGION1>, <REGION2>, etc)
<FYLKE>

Veiledende krav:

- Skjemadesignet tar utgangspunkt i kravene til den endelige rapporteringen (avsnitt 6).
- Dersom høringen skal sammenliknes med tilsvarende høringer i andre kommuner, avstemmes skjemaet mot disse.

⁶ <Kommune>/<by>/<bygd> flettes inn i henhold til utvalgsplanen.

- *Skjemaet designes og formatteres endelig i samråd med dataleverandør.*
- *Kommunen mottar endelig spørreskjema og annet utsendingsmaterieil, til endelig godkjenning, forut for utsending.*

6. RAPPORTERING

Høringens rapport skal utformes som et strategisk dokument, og bygge opp under høringens hensikt; å identifisere innbyggernes holdninger til ny kommunestruktur, og eventuelt konsekvenser av sammenslåing på ulike tjenestoområder, etc. slik at beslutningsprosessen forankres i administrasjonen og i befolkningen.

En hyppig fortrukket rapporteringsmåte, som vil gi kommunen raskt og god oversikt over høringsresultatene, samt gode muligheter for videre formidling, vil være en PowerPoint-rapport med høringens spørsmål illustrert ved grafikk og korte tekstkommentarer. Høringens bakgrunn og gjennomføringens dokumentasjon legges inn i rapporten. Om ønskelig kan konklusjoner innarbeides, basert på kommunens normeringer. I tillegg leveres eventuelt komplett tabellrapport med nedbrytning på relevante bakgrunnsvariabler.

Veiledende krav:

- *Rapporteringen bør som minimumsløsning tilby standard sett tabeller, inklusive nedbrytninger etter bakgrunnskjenntegn, med angivelse av utvalgsstørrelse (uvektet og vektet) for hver rapporteringskategori.*
- *Det er en fordel om leverandøren kan tilby et bredt spekter av rapporteringsløsninger, minimum Power-Point presentasjon.*
- *Rapporten skal inneholde komplett undersøkelsesdokumentasjon, inklusive beskrivelse av sentrale designelementer, gjennomføring, frafall og utvalgsrepresentativitet, samt usikkerhet i tolkningen av resultatene.*

7. GJENNOMFØRING

Avhengig av kommunens eget behov for tid til design og planlegging, og gitt at undersøkelsen følger det ovenfor skisserte design, vil høringen vanligvis kunne gjennomføres i løpet av to-fire uker. Eksempelvis:

Aktivitet	Dato
Avtalerinngåelse	Uke 1
Undersøkellesdesign	
- Utvalgstilrettelegging	Uke 1
- Spørreskjemaforming	Uke 1
Datainnsamling	Uke 2-3
Rapportering	Uke 4

Veiledende krav:

- *Gjennomføringsplanen presiseres i henhold til kommunens rapporteringsbehov, spesifiseres i henhold til det endelige undersøkelsesdesignet og dateres, i den innledende prosjektfasen.*
- *Leverandør må ha dokumentert god gjennomføringskapasitet, også ift. uforutsette hendelser.*

Behovet for tid til planlegging og design vil dels kunne være styrt av antall kommuner som inngår i vurderingen av ny kommunestruktur, og hvor mange av disse som skal delta i høringen.

Dersom flere kommuner går sammen om høringen, vil stordriftsfordeler kunne gi rom for et mer omfattende design, enn om den gjennomføres av én-to kommuner.

Vedlegg 1. Statistisk usikkerhet

Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg av en målgruppe og ønsker å generalisere resultatene til å gjelde hele målgruppen. Usikkerheten, eller «feilmarginen», kan imidlertid beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i utvalget når det gjelder den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne *feilmarginen* for det aktuelle resultatet.

Fastsettelsen av feilmarginen avhenger dels av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det er vanlig å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Dette betyr at hvis vi hadde 100 forskjellige uavhengige utvalg, ville resultatet ligge innenfor de feilmarginene vi oppgir i minst 95 av de 100 undersøkelsene.

Feilmarginene i prosenttabeller uttrykkes i prosentpoeng. Hvis vi for eksempel finner at 50 prosent av respondentene i et utvalg på 600 respondenter i en kommune med 4000 innbyggere, er tilhengere av kommunesammenslåing, gir dette en feilmargin på +/- 3,7 prosentpoeng. Blant alle kommunens stemmeberettigede innbyggere kan det da være mellom 46,3 og 53,7 prosent som støtter sammenslåing, selv om det mest sannsynlige resultatet er 50 prosent.

Tabellen nedenfor kan brukes som et hjelpemiddel ved tolkningen av høringsresultater:

Feilmarginer etter kommunestørrelse (antall innbyggere) ved utvalgsfordeling 1% og 50% (95% sikkerhetsnivå).

Resultat i utvalget	Utvalgsstørrelse (antall respondenter)									
	200		400		600		800		1000	
	1 %	50 %	1 %	50 %	1 %	50 %	1 %	50 %	1 %	50 %
Antall innbyggere										
1000	1,2	6,2	0,8	3,8	0,5	2,5	0,3	1,5		
2000	1,3	6,6	0,9	4,4	0,7	3,3	0,5	2,7	0,4	2,2
4000	1,3	6,8	0,9	4,6	0,7	3,7	0,6	3,1	0,5	2,7
20000	1,4	6,9	1,0	4,9	0,8	3,9	0,7	3,4	0,6	3,0
50000	1,4	6,9	1,0	4,9	0,8	4,0	0,7	3,4	0,6	3,1
500000	1,4	6,9	1,0	4,9	0,8	4,0	0,7	3,5	0,6	3,1

Feilmarginene i tabellen angir intervallet for prosentresultater som med 95 % sannsynlighet inneholder det sanne resultat. De varierer med den observerte egenskapen, prosentandelen som støtter sammenslåing, og med antall respondenter som ligger til grunn for estimatet (horisontalt), samt med befolkningsstørrelsen på kommunen utvalget hentes fra (vertikalt). *Generelt sett øker usikkerheten jo nærmere den observerte egenskapen kommer 50%, og jo færre observasjoner estimatet baseres på.*

Usikkerheten på +/- 3,7 prosentpoeng i eksemplet ovenfor finner i tabellen i krysningspunktet mellom 50% og 600 respondenter (skravert i tabellen).

Dette betyr at usikkerheten øker når vi studerer *undergrupper* i målgruppen. Dersom vi vurderer en egenskap med 50% tilslutning blant *kvinner* i det samme utvalget med 600 respondenter (som antas å utgjøre om lag halvparten av respondentene) øker usikkerheten til +/- 5,7 prosentpoeng. (Andelen som støtter sammenslåing blant kvinner ligger i intervallet 44% - 56%).

Den statistiske usikkerheten sier imidlertid ikke noe om utvalgets representativitet, som må vurderes for seg.

Vedlegg 2. Litteratur

- Distriktssenteret (2014) *Kunnskap og erfaringer fra prosesser med kommunesammenslåing*.
<http://distriktssenteret.no/wp-content/uploads/2014/10/Rapport-kommunesammensl%C3%A5ing-KDU-2014.pdf>
- Klausen, Jan Erling (2004) Lokale folkeavstemninger om kommunesammenslåing. NIBR- rapport 2004:5. Norsk institutt for by- og regionforskning, Oslo.
- Kommunal- og Moderniseringsdepartementet (2014a) *Lokaldemokrati*
<https://www.regjeringen.no/nb/tema/kommuner-og-regioner/kommunereform/Lokaldemokrati/id2001822/>
- Kommunal- og Moderniseringsdepartementet (2014b) Prop 95 S, *Kommuneproposisjonen 2015*.
- KS (2014) *Kommunestørrelse og lokaldemokrati*. Kommunesektorens organisasjon, Oslo.

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte tirsdag den 15.12.15 på Jektvik grendehus

Av 17 medlemmer var 17 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 076/2015: KOMMUNEREFORM: RETNINGSVALG

Jfr. saksutredning 20315

Rådmannens innstilling:

1. Rødøy kommune konsentrerer det videre arbeidet om kommunereform til utredningsalternativet ny kommune i Salten, med Bodø og omkringliggende kommuner.
2. Ordfører, politisk arbeidsgruppe og rådmannen gis fullmakt til å utarbeide felles fremdriftsplan med samarbeidende kommuner, og å jobbe videre med fremforhandling av intensjonsgrunnlag.
3. Arbeidsgruppen justeres. Den skal bestå av formannskapet, og i tillegg suppleres for å sikre representasjon fra alle politiske lister i Rødøy kommune. Følgende velges:

Medlem

Varamann

Forslag fra Olav Terje Hoff:

Nytt punkt 3: Arbeidsgruppe:

Medlemmer	Varamedlemmer
Anita Tustervatn	Jon Egil Johansen
Tone Hammersmark Olsen	Inger Dagmar Monsen
Arne Tore Bang	Tove Engseth
Frank K. Heimdal	Torsten Simonsen
Olav Terje Hoff	Per Ivar Myrbekk
Vidar Solheim	Kjell Viggo Ovesen

Punkt 4: Rådmannen bes utrede eventuelle grensejusteringer som konsekvens av retningsvalget.

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte tirsdag den 15.12.15 på Jektvik grendehus

Av 17 medlemmer var 17 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Vedtak:

1. Rødøy kommune konsentrerer det videre arbeidet om kommunereform til utredningsalternativet ny kommune i Salten, med Bodø og omkringliggende kommuner.
2. Ordfører, politisk arbeidsgruppe og rådmannen gis fullmakt til å utarbeide felles fremdriftsplan med samarbeidende kommuner, og å jobbe videre med fremforhandling av intensjonsgrunnlag.
3. Arbeidsgruppe:

Medlemmer	Varamedlemmer
Anita Tustervatn	Jon Egil Johansen
Tone Hammersmark Olsen	Inger Dagmar Monsen
Arne Tore Bang	Tove Engseth
Frank K. Heimdal	Torsten Simonsen
Olav Terje Hoff	Per Ivar Myrbekk
Vidar Solheim	Kjell Viggo Ovesen

4. Rådmannen bes utrede eventuelle grensejusteringer som konsekvens av retningsvalget.

Mot en stemme.

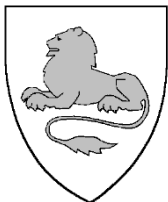
Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret den 17.12.2015

Ragnhild Aakre Seljevoll

Kopi:

- Valgte
- Rådmannen

20315**K-sak 076/2015**

Saksbehandler: Kitt Grønningsæter

Sakens hjemmelsgrunnlag:

Jnr. ref:

Arkiv:

Klageadgang: nei

Off. dok: ja

KOMMUNEREFORM: RETNINGSVALG**PROSESS FOR RETNINGSVALG**

Kommunestyret har besluttet at Rødøy kommune skal utrede tre alternativer ved kommunereform, og gitt rådmannen fullmakt til å jobbe videre med intensjonsgrunnlag:

- Nord-Helgeland (ny kommune med Rana, Nesna, Hemnes, Lurøy og Træna)
- Salten (ny kommune med Bodø og andre kommuner i Salten)
- Bestå som egen kommune

I kommunestyrets møte 1. oktober 2015 ble faktagrunnlaget for de to alternativene til ny kommune presentert, sammen med vurdering av alternativet å bestå som egen kommune. Det ble besluttet at befolkningen skal høres gjennom opinionsundersøkelse når felles intensjonsavtale foreligger.

Fylkesmannen anbefaler at kommuner som har flere utredningsalternativer så tidlig som mulig gjør retningsvalg i kommunereformen. Retningsvalg bør baseres på fremlagte faktagrunnlag, og eventuelt andre nødvendige avklaringer fra arbeidet med intensjonsgrunnlag.

I henhold til vedtatte fremdriftsplan så skal kommunestyret gjøre et retningsvalg på møtet 29. oktober 2015. Når det er gjort et retningsvalg vil en kunne konsentrere det videre arbeidet om ett alternativ, og om å oppnå best mulig intensjonsavtale.

Alternativet om å bestå som egen kommune, null-alternativet, behøver ikke stå som et hovedalternativ som skal utredes ytterligere når vurderingen av dette nå er gjort. Null-alternativet blir likevel konsekvensen dersom flere kommuner ikke blir enige om felles intensjonsavtale, eller om kommunestyret ikke vedtar den fremforhandlede avtalen etter at befolkningen er hørt.

STATUS NY KOMMUNE NORD-HELGELAND

Fremdriften om presentasjon av faktagrunnlag utarbeidet av kommunene i fellesskap, og beslutning om videre arbeid med intensjonsgrunnlag er forsøkt koordinert mellom samarbeidende kommuner. Tidsplan for kommunestyrenes behandling ble presentert med faktagrunnlaget. Status fra rådmenn og prosjektleder:

RANA KOMMUNE

Kommunestyret behandler saken 17. november (flyttet fra 13. oktober). Vil oppsummere situasjonen etter at øvrige kommunestyrer har trukket sine konklusjoner.

NESNA KOMMUNE

Kommunestyret behandler ikke saken 21. oktober. Mulig dato for ekstraordinært møte 18. november.

HEMNES KOMMUNE

Faktagrunnlag Nord-Helgeland og Vefsn-alternativet presentert formannskapet 15. oktober (vedlagt vedtak). Behandles i kommunestyret 3. november. Innstillingen fra formannskapet til kommunestyret:

Kommunestyret vedtar at utredningsarbeidene under ledelse av rådmennene i de involverte kommunene er et godt nok grunnlag for å fatte vedtak i saken. Det er ikke hensiktsmessig å utrede de øvrige alternativer som er bestemt av kommunestyret i sak 38/14. Kommunestyret vedtar å beholde det såkalte 0-alternativet, da dette totalt sett fremstår som best for Hemnes kommune ut fra dagens inntektssystem. (...)

LURØY KOMMUNE

Kommunestyret behandlet saken 7. oktober (vedlagt protokoll). Det fremgår at Lurøy kommune støtter at en fremforhandler et felles intensjonsgrunnlag innen 1. mars med samarbeidende kommuner, med forbehold om ytterligere utredninger om sammenslåings- og null-alternativene, og om inntektssystemet.

Kommunestyret vedtok også et punkt som vedrører Rødøy kommune i sitt vedtak. Dette til orientering:

Dersom reformprosessen ender med at Lurøy kommune går videre som egen kommune er det avgjørende at grensen mot Rødøy flyttes slik at den følger naturlig geografisk linje. Dagens grense er for langt utdatert, og hindrer optimal samfunnsplanlegging i grenseområdene. Det vil være et politisk lederansvar å løfte denne problemstillingen frem.

Det har så langt ikke kommet noen henvendelse i saken, og det fremgår ikke av saksfremlegget hva en legger i «naturlig geografisk linje».

TRÆNA KOMMUNE

Kommunestyret behandler saken 28. oktober.

STATUS NY KOMMUNE SALTEN

Utredning kommunestruktur Salten er lagt frem av BDO. Bodø kommune har tatt initiativ til en koordinert prosess. Flere alternativer hvor Rødøy kommune kan innlemmes er dekket, blant annet Salten samlet, Ytre Salten og Saltenfjord. Status for Bodø med nabo- og mellomliggende kommuner, etter saksfremlegg og samtaler med rådmenn:

BODØ KOMMUNE

Samarbeidsavtalen som kommende posisjonspartier har blitt enige om sier følgende om kommunereform: *Samarbeidspartiene legger til grunn at kommunereform kun skal skje på bakgrunn av frivillige initiativ fra nabokommunene.*

Utredning kommunestruktur Salten ble presentert formannskapet 14. oktober (vedlagt saksfremlegg og vedtak). Behandles i bystyret 29. oktober. Innstillingen fra formannskapet til bystyret er å arbeide videre med kommunestruktur, basert på frivillig initiativ og/eller vedtak fra nabokommuner.

MELØY KOMMUNE

Formannskapene i Meløy og Rødøy møttes våren 2015, og Meløy bekreftet at de ville avvente rapporten om kommunestruktur i Salten. Det er ikke kjent om eller når kommunestyret skal behandle saken. De nye posisjonspartiene skal ha programfestet at Meløy bør bestå som egen kommune.

GILDESKÅL KOMMUNE

Gildeskål kommune har null-alternativet som hovedalternativ. De har gjort retningsvalg på den måten at hvis kommunen skal slå seg sammen med andre kommuner, så må Bodø inngå. Saken skal behandles i kommunestyret i desember.

BEIARN KOMMUNE

I følge saksfremlegget til Bodø skal Beiarn kommune ha gjort retningsvalg på den måten at hvis kommunen skal slå seg sammen med andre kommuner, så må Bodø inngå. Beiarn skal også ha gitt uttrykk for interesse for raskt å komme i dialog for å se på muligheten for å utarbeide et intensjonsgrunnlag. Bekreftet i formannskapet, referatsak 12. oktober (vedlagt).

RØST KOMMUNE

I følge saksfremlegget til Bodø skal Røst kommune ha gjort retningsvalg mot Bodø og Salten, og valgt bort Lofoten. Departementet har gitt signaler om at Røst-modellen om lovpålagt vertskommune-samarbeid ikke er ønskelig, og at en bør søke å oppnå fordelene ved Røstmodellen ved kommunedelsorganisering innenfor en sammenslått kommune.

RETNING – VURDERING

Retningsvalget og beslutningen om hvilke kommuner Rødøy kommune bør søke samarbeide med i kommunereformen bør sees i lys av Regjeringens mål for en ny kommunereform:

1) GODE OG LIKEVERDIGE TJENESTER TIL INNBYGGERNE

Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester.

Vurdering: Både ny kommune Nord-Helgeland og ny kommune Salten vil gi større fagmiljø, bredde i kompetansen og bredere tiltaksportefølje enn ved null-alternativet. Innenfor spesialiserte tjenester antas at ny kommune Salten vil kunne legge noe bedre til rette for gode tjenester – da spesielt med tanke på helse, hvor det er et mer samlet og større spesialisert miljø omkring Bodø enn på Nord-Helgeland.

2) HELHETLIG OG SAMORDNET SAMFUNNSUTVIKLING

Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnsikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Det er ønskelig at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.

Vurdering: Rødøy utgjør ikke noen funksjonell enhet med tett geografisk integrasjon og felles bolig- og arbeidsmarkedsområde sammen med andre kommuner i verken Salten eller på Nord-Helgeland. Flere pendler og fra til skole og jobb og det er flere daglige reisemuligheter og større fleksibilitet i transporttilbudet mot Salten enn mot Nord-Helgeland for størsteparten av befolkningen i Rødøy. Det foreligger flere nærliggende utviklingsprosjekter for ytterligere å forbedre reisetilbudet nordover – som kryssing av Holandsfjorden og utvikling av NEX-rute.

Forutsetningene for en god samfunnsutvikling regionalt vil være bedre enn ved å bestå som egen kommune, både i ny kommune Nord-Helgeland og ny kommune Salten.

Åpne spørsmål på Helgeland skaper usikkerhet omkring Nord-Helgelandalternativet. Lokalisering av sykehus og storflyplass er sentralt. Rødøy har interesse av at disse ender i Rana ut fra tilgjengelighet.

Dersom de ender andre steder på Helgeland er det sannsynlig at reisevei og -muligheter blir urimelige for Rødøys befolkning. I Saltenalternativet er noen slike spørsmål avklart, med beliggenhet Bodø.

3) BÆREKRAFTIGE OG ØKONOMISK ROBUSTE KOMMUNER

Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og nærings sammensetning. Det gjør kommunene mer robuste overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.

Vurdering: Kommunene i begge utredningsalternativene har godt ressursgrunnlag, men store utfordringer i forhold til befolknings- og nærings sammensetning. Grunnlaget for vekst antas størst ved Saltenalternativet, med blant annet Bodø by som pådriver i større utviklingsprosjekter.

4) STYRKE LOKALDEMOKRATIET OG GI STØRRE KOMMUNER FLERE OPPGAVER

Større og mer robuste kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger. Færre og større kommuner som gjennomfører en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, vil redusere behovet for statlig detaljstyring. Kommunene vil slik få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbudet til innbyggernes behov.

Vurdering: Å bli del av en ny, større kommune skal innebære økt makt og myndighet. En kan anta at en større enhet vil kunne få flere oppgaver enn en mindre enhet. Ut fra en slik vurdering vil ny kommune Salten ha større muligheter for innflytelse og å ivareta nye oppgaver enn ny kommune Nord-Helgeland.

Arbeidet med intensjonsgrunnlag vil gi nødvendige svar på hvordan lokaldemokratiet kan ivaretas på dagens kommunenivå. Det har vært luftet forskjellige modeller i begge de to utredningsalternativene.

ARBEIDSGRUPPEN

Den nedsatte arbeidsgruppen skulle bestå av formannskapet, og i tillegg suppleres for å sikre representasjon fra alle politiske lister i Rødøy kommune. Det har blitt forutsatt at denne justeres etter kommunestyrevalget.

MEDLEM	VARAMANN
Olav Terje Hoff	Randi Storvik
Torsten Simonsen	Frank K. Heimdahl
Jon Egil Johansen	Bjørn Pedersen
Linda Olsen	Monica Karlsen
Bodil Pettersen	Gunnar Skivik
Vidar Solheim	Kjell Viggo Ovesen
Anita Tustervatn	Ståle Gjersvik

KONKLUSJON

Rødøy kommune bør gjøres et retningsvalg, slik at en kan konsentrere innsatsen om å fremforhandle en god intensjonsavtale. Retningsvalg bør gjøres så tidlige som mulig i høst, slik kommunestyret har vedtatt. Det vil gi nødvendig tid til prosess mot høring og beslutning juni 2016.

Selve prosessen og utredningsarbeidet er svært nyttig og gir god innsikt – uansett utfall av kommunereformen. Rødøy kommune bør være pådriver for å sikre god fremdrift og koordinerte prosesser. Manglende koordinering og fremdrift kan gjøre at alternativene som innebærer sammenslåing kan bli enten utsatt eller avblåst. Da vil et aktivt retningsvalg likevel kunne ligge til grunn for en utsatt eller senere prosess om ny kommune.

I forhold til målene for kommunereformen er det størst sannsynlighet for at Rødøy kommune vil kunne yte de beste og mest likeverdige tjenestene overfor innbyggerne, skape mest mulig helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, inngå i en mest mulig bærekraftig og økonomisk robust kommune og få muligheter for å håndtere flere oppgaver ved å inngå i et samarbeid om ny kommune i Salten hvor Bodø inngår.

VEDLEGG

1. Fremdriftsplan, hovedmilepæler – status.
2. Protokoll Hemnes formannskap, innstilling til kommunestyret 3. november 2011 ang. kommunereformen.
3. Protokoll Lurøy kommunestyre, 7. oktober 2015, sak 22/15 Kommunereformen – videre arbeid.
4. Saksfremlegg og vedtak Bodø formannskap, 14. oktober 2015, sak PS 15/121 Kommunereform – status og videreprosess.
5. Protokoll Beiarn formannskap, 12. oktober, referatsak.

Alle dokumenter om kommunereform er samlet kronologisk på kommunens nettside rodoy.kommune.no, under Kommunereform – informasjonsside.

RÅDMANNENS INNSTILLING

1. Rødøy kommune konsentrerer det videre arbeidet om kommunereform til utredningsalternativet ny kommune i Salten, med Bodø og omkringliggende kommuner.
2. Ordfører, politisk arbeidsgruppe og rådmannen gis fullmakt til å utarbeide felles fremdriftsplan med samarbeidende kommuner, og å jobbe videre med fremforhandling av intensjonsgrunnlag.
3. Arbeidsgruppen justeres. Den skal bestå av formannskapet, og i tillegg suppleres for å sikre representasjon fra alle politiske lister i Rødøy kommune. Følgende velges:

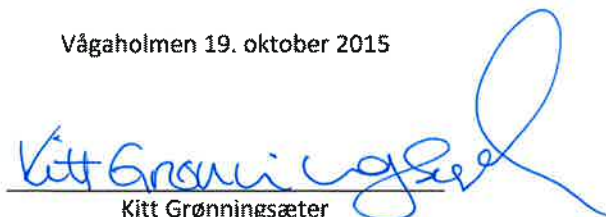
MEDLEM

_____
_____
_____
_____
_____
_____

VARAMANN

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Vågaholmen 19. oktober 2015

Kitt Grønningseter
Rådmann

Fremdriftsplan, hovedmilepæler

Tidspunkt	Oppgave	Kommentar	Status
Høst 14	Kommunestyret, vedtak om utredning	Arbeidsgruppe nedsatt	OK
Høst 14	Innbyggerinvolvering	Folkemøter	OK
Mars 15	Kommunereform temaside	rodoy.kommune.no	OK
Mars 15	Innbyggerinvolvering (fase 1, info. Innhent.)	Møte/undersøkelse. lokalutvalgene	OK
1. kvartal 15	Utredningsalternativer avklares	Nord-Helgeland, Meløy/nordover, egen	OK
2. kvartal 15	Arbeidsgruppe	Alle lister, HTV, ans. representant	OK
22. juni	Fremdriftsplan Fullmakt til å jobbe med to intensjonsgrunnlag	Vedtak kommunestyret Vedtak kommunestyret	OK OK
1. september	Presentasjon faktagrunnlag Nord-Helgeland		OK
September	Presentasjon mulighetsstudie Salten		OK
24. september	Beslutte hvordan befolkningen skal høres Presentere faktagrunnlag, vurdering av å bestå	Vedtak kommunestyret Rådmannen	OK OK
29. oktober	Rådmannens saksfremlegg, retningsvalg	Vedtak kommunestyret	
Høst 15	Innbyggerinvolvering (presentere fakta)		
Desember 15- januar 16 Februar 16	Intensjonsavtale	Ferdig forhandlet Vedtak kommunestyret	
Vår 2016	Befolkning høres, opinionsundersøkelse	Når felles intensjonsavtale foreligger	
Juni 16	Ny kommune, like vedtak i deltakerkommunene	Vedtak kommunestyret	
Høst 16	Fellesnemnd med enighet om innhold og fremdrift		
2017-2019	Drøftinger om enkeltheter; organisering, etc.		
1. januar 2020	Ny kommune		

From: [Haakon Økland](#)
To: bjorn.ivar.lamo@grane.kommune.no; asgeir.almas@hattfjelldal-kommune.no; ordforer@vefsn.kommune.no; [Thore Hopperstad](#); [Kitt Grønningseter](#); [Karl-Anton Swensen](#); [Geir Sakariassen](#); [Pettersen, Robert](#); stian.skiarvik@hattfjelldal.kommune.no; tone.larsen@grane.kommune.no; magne.pettersen@vefsn.kommune.no; [Rundhaug, Ole Petter \(OlePetter.Rundhaug@rana.kommune.no\)](mailto:Rundhaug.Ole.Petter (OlePetter.Rundhaug@rana.kommune.no)); [Arne Langset](#)
Cc: [Christine Trones](#); [Amund Eriksen](#)
Subject: Kommunereformen - Hemnes formannskap sin innstilling til kommunestyremøte 3.11.15
Date: 19. oktober 2015 15:42:43

Hei!

Sender over Hemnes formannskap sin innstilling til kommunestyret 3.11.15 ang. kommunereformen til orientering.

Mvh

Håkon Økland
Seniorrådgiver

Tlf. 751 97 146 / 916 70 540
www.hemnes.kommune.no

«Kommunestyret vedtar at utredningsarbeidene under ledelse av rådmennene i de involverte kommunene er et godt nok grunnlag for å fatte vedtak i saken.

Det er ikke hensiktsmessig å utrede de øvrige alternativer som er bestemt av kommunestyret i sak 38/14.

Kommunestyret vedtar å beholde det såkalte 0-alternativet, da dette totalt sett fremstår som best for Hemnes kommune ut fra dagens inntektssystem.

Før kommunestyret 3. november avholdes det folkemøte på Korgen samfunnshus. Møtets søkes avholdt 29. oktober kl. 1900.

Hensikten med møtet er å gi innbyggerne informasjon om utredningene og få skape en god innbyggerdialog som skal være en del av kommunestyrets beslutningsgrunnlag.

Vi inviterer Fylkesmannen til kommunestyret den 3. november 2015.»

Denne epost har blitt kontrollert for virus av Serit
This e-mail has been scanned for viruses by Serit

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Arkivsak: 15/153

Klageadgang: Nei

KOMMUNEREFORMEN – VIDERE ARBEID

Saksbehandler: Karl-Anton Swensen

Arkiv: SARK 12-15/020

Saksnr.: Utvalg

Møtedato

98/15 Formannskapet

07.10.2015

22/15 Kommunestyret

07.10.2015

Kommunestyrene i Hemnes, Rana, Nesna, Træna, Rødøy og Lurøy avklarte ved årsskiftet (2014/2015) at en sammen skulle utrede mulighetene for en felles kommune. Av samarbeidende kommuner var det kun Lurøy og Rana som hadde bare dette alternativet. Øvrige kommuner har flere alternativer til utredning/vurdering.

Organisering av felles utredningsarbeid ble vurdert i januar og februar måned, basert på kommunestyrevedtak i kommunene. Organiseringen ble i den forbindelse tatt opp av Lurøy kommune i regionrådsmøtet den 20. februar 2015. Fra Lurøy kommune var det ønske om politisk involvering (styringsgruppe) i utredningsarbeidet, samt ekstern (uavhengig) prosjektledelse. Øvrige kommuner ønsket å forholde seg til en annen organisering, noe Lurøy kommune dermed måtte innfinne seg med. Lurøy kommune har selvsagt deltatt konstruktivt i arbeidet.

I regionrådsmøtet ble følgende mål og delmål for utredningsarbeidet lagt til grunn:

Utrede en sammenslåing av kommunene Nesna, Hemnes, Rødøy, Lurøy, Træna og Rana til en regionkommune.

- Delmål 1 - Kartlegge driftsmessige, økonomiske og kvalitetsmessig status i kommunene, og vurdere på bakgrunn av dette konsekvensene av en sammenslåing
- Delmål 2 – vurdere behovet for og omfanget av lokal tilstedeværelse med kompetanse og tjenester i forhold til avstand til kommunesenter:
- Delmål 3 – kartlegge og vurdere omfanget av og mulighetene som ligger i ulike samarbeidsformer:
- Delmål 4 - vurdere usikkerheten og risikoen med ulike alternativ som skyldes de ukjente faktorene som har betydning for framtidens kommuner:

Rådmennene i de respektive kommuner ble utpekt til utredningsgruppe. Fristen for ferdigstilling av utredningen ble satt til 1. september 2015.

I tillegg ble det bestemt at utredningen skulle legges opp slik at den også skulle gi et faktagrunnlag for å kunne vurdere «0-alternativet» (egen kommune).

Hovedrollen til Rådmennene i kommunene har vært å bidra med relevant datamateriale til prosjektledelsen.

Arbeidsmøtene har i hovedsak vært lagt til Rana. Med bakgrunn i organisering av de første møtene var det ikke mulig for Rådmannen i Lurøy å delta. Uavhengig av dette er det nok Rådmannen i Lurøy som samlet sett har deltatt i flest møter av samtlige rådmenn.

Prosjektledelsen har hovedansvaret for utredningsarbeidet. Prosjektleder presiserer at de vurderinger som er gjennomført i utredningen, er å anse som prosjektlederens sine.

Utredningen blir benevnt som et faktagrunnlag, noe en kan stille seg bak da den i begrenset omfang oppfyller intensjonene i prosjektplanen.

Utgangspunktet for arbeidet var at en skulle utrede **en sammenslåing av kommunene Nesna, Hemnes, Rødøy, Lurøy, Træna og Rana til en regionkommune**. Dette oppfylles delvis i faktagrunnlaget. Faktagrunnlaget gir heller ikke fullgodt svar på delmålene i prosjektplanen. For ordens skyld kan det opplyses at Rådmannen i Lurøy gjentatte ganger har påpekt dette i arbeidsmøtene.

Faktagrunnlaget er omfattende med mye data og informasjon. En del av dette anses som relevant for videre vurdering av målsetningen, samt at flere av vurderingene illustrerer krevende utfordringer ved sammenslåing. Det er en rekke utfordringer som faktagrunnlaget ikke gir fullgode svar på hvordan man eventuelt skal løse.

Innenfor de økonomiske forholdene er vurderingene i faktagrunnlaget svært begrenset. Her er det behov for en mer analytisk tilnærming. Flere av figurene gir ikke et fullgodt bilde av realitetene, samt de utfordringer kommunene enkeltvis står i, eller hvordan dette slår ut ved sammenslåing. Dette er viktig for å få frem konsekvenser ved en eventuell sammenslåing.

Fylkesmannen har i brev til kommunene (09.09.2015) gjort opp status med kommunereformarbeidet og videre prosess. Brevet følger vedlagt. Fremdriften vil være at kommunen må fatte endelig vedtak i saken innen utgangen av juni 2016. Frem til da må en eventuelt ha klar intensjonsgrunnlag/intensjonsavtale.

Intensjonsgrunnlag:

Prosjektleder har lagt følgende til grunn for arbeidet med intensjonsgrunnlaget:

Dette arbeidet forutsettes å være forankret i kommunestyrene og være styrt av politisk ledelse i kommunene. På det første møtet bør en ta stilling til organisering av arbeidet og en av ordførerne bør lede arbeidsgruppa. I møtet 26.august ble det foreslått at prosjektledelsen lager et utkast til intensjonsgrunnlag som utgangspunkt for de innledende drøftingene. Referat fra møtet den 26. august vedlegges.

Intensjonsgrunnlaget kan utformes som et «Fakta- og intensjonsgrunnlag» hvor en drar ut de fakta en mener er relevante fra utredningen «Ny kommune N-Helgeland» og konkretiserer de mål som kommunene mener må oppfylles for at det skal være aktuelt å gå sammen i en ny kommune. Dette betinger at hver kommune har gjennomført en intern prosess for å forankre egne prioriteringer. Dette dokumentet vil være en «kortversjon» som i neste omgang vil danne grunnlag for en eventuell intensjonsavtale som presenteres innbyggerne som grunnlag for høring. Intensjonsgrunnlaget videreføres i en intensjonsavtale hvis kommunestyret ønsker det.

Prosjektleder har videre spilt inn eksemplet «Ofoten – fakta og intensjonsgrunnlag», som vedlegges saken.

Forslag til vedtak tar utgangspunkt i konklusjonene fra møtet med politisk ledelse 26.august 2015, og de milepæler/avklaringspunkter som Fylkesmannen i Nordland mener den enkelte kommune må legge til grunn for sitt arbeid fram mot våren 2016.

Kommunestyret gir ordfører, opposisjonsleder og rådmann i oppdrag i lag med de øvrige fem kommuner å legge fram et forslag til felles intensjonsgrunnlag for kommunestyret.

Prosjektleder har ambisjoner om at et intensjonsgrunnlag vil kunne være ferdig til 1. januar 2016. Rådmannen anser dette som urealistisk og uforsvarlig da en vil ha behov for å gjøre en rekke vurderinger som faktagrunnlaget ikke gir svar på. I tillegg vil ikke det nye inntektssystemet bli offentliggjort før medio mai måned i 2016. Nytt inntektssystem vil etter Rådmannens vurdering være vitalt for de vurderinger som må gjøres. En bør med denne bakgrunn legge en annen fremdriftsplan til grunn. Utkast til felles kommunestyresak fra prosjektleder vedlegges saken.

Lurøy kommune er den første av de samarbeidende kommunene som behandler denne saken, med innstilling til videre prosess. Lurøy kommune sitt vedtak vil dermed kunne påvirke øvrige kommuners beslutning.

Forslaget/intensjonsgrunnlaget bør foreligge innen 1. mars 2016 slik at det kan behandles i kommunestyret i mars/april. Det bør i forkant av behandlingen i kommunestyret legges opp til en prosess der involvering av lokalutvalg, ungdomsråd, eldreråd og eventuelt andre som kan gi innspill til kommunestyrebehandlingen.

Et intensjonsgrunnlag vil sammen med kommuneproposisjonen for 2017 (nytt inntektssystem) kunne danne grunnlag for innbyggerinvolvering, eventuell folkeavstemming. Rådmannen er opptatt av at en skal ha best mulig kunnskap om fordeler/ulempes og det nye inntektssystemet før en konkluderer. Denne kunnskapen vil uansett være særdeles viktig for eventuell videre planlegging av fremtiden til Lurøy kommune.

Skal en ensidig legge faktagrunnlaget til grunn vil en beslutning på dette tidspunkt kunne være at Lurøy kommune skal bestå som egen kommune. Rådmannen er av den oppfatning at man må fullføre igangsatt arbeidet i tråd med fylkesmannens føringer. Dette vil gi Lurøy bedre kunnskap om kommunesammenslåingen.

Rådmannen ser flere forhold som bør utredes, og som blant annet vil styrke argumentasjonen for å bestå som egen kommune.

Det er viktig for Lurøy kommune og skaffe seg best mulig kunnskap når overordnet myndighet skal gjøre sine vurderinger, samt som argumentasjon for å opprettholde bærekraftige rammebetingelser i et langsiktig perspektiv. I tillegg vil et intensjonsgrunnlag gi oss indikasjoner på mulige samarbeidsformer for tjenester som eventuelt vil kunne være krevende for Lurøy i et fremtidig perspektiv. Utover dette er det verdt å merke seg at Fylkesmannen ber om at en ser på grensejusteringer i det videre utredningsarbeidet.

Rådmannen legger opp til å prioritere vurdering av forslag til nytt inntektssystem så snart det foreligger. Med denne fremdriften vil kommunestyret i Lurøy kunne fatte et endelig vedtak i saken i juni 2016, basert på tilgjengelig og nødvendig kunnskap.

Vedlegg: Utkast til saksfremlegg fra Prosjektleder
Referat fra politisk ledelse 26. august 2015
Ofoten – fakta og intensjonsgrunnlag
Faktagrunnlag «Ny kommune Nord-Helgeland» (Ole Petter Rundhaug 230915)
Status kommunereformarbeid (Fylkesmannen i Nordland)

Rådmannens innstilling:

Det anbefales at formannskap og kommunestyre fatter følgende vedtak:

- Kommunestyret tar faktagrunnlaget, samt prosjektledelsen sine vurderinger, til orientering.
- Kommunestyret ser behov for ytterligere kunnskap om eventuelle konsekvenser av kommunesammenslåing, samt mer kunnskap om å bestå som egen kommune.
- Kommunestyret støtter at en fremforhandler et felles intensjonsgrunnlag med samarbeidende kommuner, samt at eventuelle grensejusteringer vurderes i dette arbeidet.
- Kommunestyret gir ordfører, opposisjonsleder og rådmann i oppdrag i lag med de øvrige fem kommuner å legge fram et forslag til felles intensjonsgrunnlag for kommunestyret.
  - Forslaget bør foreligge innen 1. mars 2016 slik at en legger til rette for høringsprosess i forkant av kommunestyrets behandling i møte i mars/april 2016.
- Kommunestyret vil ta stilling til om det er grunnlag for å gå videre i en prosess med mål om å komme fra intensjonsgrunnlag til intensjonsavtale etter at nytt inntektssystem er lagt fram av regjeringen i 2016. En eventuell intensjonsavtale forutsettes behandlet i kommunestyret.

Lurøy, 30. september 2015

Karl-Anton Swensen, rådmann

Behandling/vedtak i Formannskapet den 07.10.2015 sak 98/15**Enstemmig vedtak:**

Det anbefales at kommunestyre fatter følgende vedtak:

- Kommunestyret tar faktagrunnlaget, samt prosjektledelsen sine vurderinger, til orientering.
- Kommunestyret ser behov for ytterligere kunnskap om eventuelle konsekvenser av kommunesammenslåing, samt mer kunnskap om å bestå som egen kommune.
- Kommunestyret støtter at en fremforhandler et felles intensjonsgrunnlag med samarbeidende kommuner, samt at eventuelle grensejusteringer vurderes i dette arbeidet.
- Kommunestyret gir ordfører, opposisjonsleder og rådmann i oppdrag i lag med de øvrige fem kommuner å legge fram et forslag til felles intensjonsgrunnlag for kommunestyret.
  - Forslaget bør foreligge innen 1. mars 2016 slik at en legger til rette for høringsprosess i forkant av kommunestyrets behandling i møte i mars/april 2016.
- Kommunestyret vil ta stilling til om det er grunnlag for å gå videre i en prosess med mål om å komme fra intensjonsgrunnlag til intensjonsavtale etter at nytt inntektssystem er lagt fram av regjeringen i 2016. En eventuell intensjonsavtale forutsettes behandlet i kommunestyret.

Behandling/vedtak i Kommunestyret den 07.10.2015 sak 22/15**Behandling:**

Forslag fra alle partier v/Siw Moxness og Håkon Lund om endring og tillegg:

Kulepunkt 3:

Delsetning etter komma strykes.

Nytt kulepunkt eller pkt 3:

Dersom reformprosessen ender med at Lurøy kommune går videre som egen kommune er det avgjørende at grensen mot Rødøy flyttes slik at den følger naturlig geografisk linje. Dagens grense er for lengst utdatert, og hindrer optimal samfunnsplanlegging i grenseområdene. Det vil være et politisk lederansvar å løfte denne problemstillingen fram.

Enstemmig vedtak:

- Kommunestyret tar faktagrunnlaget, samt prosjektledelsen sine vurderinger, til orientering.
- Kommunestyret ser behov for ytterligere kunnskap om eventuelle konsekvenser av kommunesammenslåing, samt mer kunnskap om å bestå som egen kommune.
- Kommunestyret støtter at en fremforhandler et felles intensjonsgrunnlag med samarbeidende kommuner.
- Dersom reformprosessen ender med at Lurøy kommune går videre som egen kommune er det avgjørende at grensen mot Rødøy flyttes slik at den følger naturlig geografisk linje. Dagens grense er for lengst utdatert, og hindrer optimal samfunnsplanlegging i grenseområdene. Det vil være et politisk lederansvar å løfte denne problemstillingen fram.
- Kommunestyret gir ordfører, opposisjonsleder og rådmann i oppdrag i lag med de øvrige fem kommuner å legge fram et forslag til felles intensjonsgrunnlag for kommunestyret.
  - Forslaget bør foreligge innen 1. mars 2016 slik at en legger til rette for høringsprosess i forkant av kommunestyrets behandling i møte i mars/april 2016.
- Kommunestyret vil ta stilling til om det er grunnlag for å gå videre i en prosess med mål om å komme fra intensjonsgrunnlag til intensjonsavtale etter at nytt inntektssystem er lagt frem av regjeringen i 2016. En eventuell intensjonsavtale forutsettes behandlet i kommunestyret.

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	14.10.2015
	Bystyret	29.10.2015

Kommunereform - status og videre prosess

Forslag til innstilling

Bystyret tar oppsummeringen av det arbeid som kommunene i Salten og regionrådet har gjennomført med kommunereformen herunder sluttrapporten til BDO om utredning av kommunestruktur i Salten til etterretning.

Vi opplever at Steigen, Gildeskål og Beiarn, uten at det er formalisert i vedtak, har gjort retningsvalg på den måten at hvis kommunen skal slå seg sammen med andre kommuner så må Bodø inngå.

Steigen og Beiarn har derfor nå gitt uttrykk for interesse for raskt å komme i dialog for å se på muligheten for å utarbeide et intensjonsgrunnlag.

Samtidig tas det kontakt med de andre kommunene for å informere om at dette skjer og at de kommunene som selv ønsker det kan delta i slike samtaler.

Sammendrag

Saken inneholder en oppsummering av arbeidet med kommunereform hittil. Bodø kommune har gjennomført nabopraten med 12 kommuner. Videre er det utarbeidet flere rapporter, blant annet BDO sin hovedrapport for regionrådet. Denne saken diskuterer ulike alternativer for fremtidig kommunestruktur og danner grunnlag for debatt i bystyret jansfør formannskapets vedtak 24.juni 2015.

Samarbeidsavtalen som kommende posisjonspartier har blitt enige om sier følgende om kommunereform *«samarbeidspartiene legger til grunn at kommunesammenslåing kun skal skje på bakgrunn av frivillige initiativ fra nabokommunene.»*

I fellesmøte 4.juni 2015 i Saltstraumen mellom Bodø kommune og de 12 nabokommunene ble det uttrykt et ønske fra nabokommunene om at Bodø skal inneha en offensiv holdning i kommunereformarbeidet. Rådmannen oppfatter holdningen som ble uttrykt i møtet mellom kommunene at de frivillige initiativ fra nabokommunene er gjeldende og at prosessen med å lage en ny kommune i Salten derfor må fortsette. Videre har Fylkesmannen i Nordland presisert at

kommunereformarbeidet i Salten må gå fremover for å rekke de tidsfrister som Stortinget har vedtatt. Forslag til videre prosess og alternativer for Bodø kommune redegjøres for i denne saken.

Intensjonsgrunnlag skal utarbeides ut ifra de innspill som kommunene har kommet med i nabosamtalene. Oppsummert gjelder dette følgende fem hovedpunkter:

- Lokaldemokrati
- Samferdsel
- Næringsutvikling
- Økonomi
- Gode tjenester til innbyggerne

Saksopplysninger

Saksgang:

Bystyret vedtok den 30.10.14 å nedsette en styringsgruppe for kommunereform i Bodø kommune. I samme vedtak ble det også bestemt at mandatet til styringsgruppen skulle vedtas av formannskapet, og dette ble gjort i møte den 17.12.14 med prosjektittel «*Å bygge en ny kommune*». Hovedmålet i prosjektet er å etablere en ny stor-kommune i Salten. Det framgår også av mandatet at interesserte kommuner i rand-soner til Salten også er velkommen til å delta.

Bodø kommune v/forhandlingsutvalget har hatt møter med alle Salten kommuner bortsett fra Fauske kommune der kommunereformen ble tatt opp som tema i felles formannskapsmøte den 12.5.15. I tillegg til alle Saltenkommuner har forhandlingsutvalget hatt innledende samtaler med Rødøy, Røst, Tysfjord og Værøy.

I formannskapsmøte 13.05.15 vedtok formannskapet følgende i PS 15/67 Vedrørende tilskudd til folkehøring og informasjon til innbyggerne - kommunereformen.: «*Bodø kommune gir melding til Fylkesmannen i Nordland om status, og at statsstøtten til folkehøring og informasjon på kr. 100.000,- planlegges brukt slik:*

- *Felles informasjonsavis i regi av Salten regionråd, inntil kr. 25.000*
- *Informasjonsmøte/oppsummeringsmøte med 12 interesserte kommuner den 4. juni*
- *Utgifter til egnede lokaler og foredragsholdere i forbindelse med informasjonsmøter i forbindelse med kommunesammenslåingsalternativer.*
- *Evt. innbyggerundersøkelse*

Bystyret forelegges en egen sak der det redegjøres for de forskjellige alternativer for fremtidig kommunestruktur i Salten.

Mulighetsstudier i regi av Salten regionråd, andre kommuner (jfr Røst), synspunkter framkommet i møter mellom Bodø kommuner og andre kommuner og vedtak gjort i andre kommuner, danner grunnlag for debatt og vedtak.»

04.06.2015 ble det i forbindelse med regionrådsmøte avholdt et møte mellom alle 12 kommunene som Bodø har hatt samtaler med. Bodø kommune oppfattet her et sterkt ønske fra våre nabokommuner at Bodø fortsatt holdt initiativ i prosessen for å sikre fremdrift.

Formannskapet 24.06.15 vedtok etter forslag fra Rødt at «*Formannskapet viser til enstemmig vedtak om prosessen videre, i sak 15/67 den 13.05.15. Prosessen videreføres derfor ikke for debatt og vedtak i bystyret (spes vises til pågående mulighetsstudier i regi av Salten regionråd.)*»

BDO har avgitt sin sluttrapport til Salten regionråd. Denne ble behandlet i regionrådets møte 24.09.2015. Følgende ble enstemmig vedtatt: «*Salten Regionråd tar sluttrapporten fra BDO til orientering og oversender den til kommunene for videre behandling.*»

Fylkesmannens foreløpige oppsummering

Fylkesmannen i Nordland har oppsummert status i kommunereformarbeidet i alle 44 Nordlandskommune. For Bodø kommune skriver Fylkesmannen følgende i sin vurdering:

«Bodø kommune har gjennomført innledende samtaler med 12 kommuner. BDO rapport legges fram i sept. Videre prosess må avklares mellom de kommunene som er med videre. Arbeid med intensjonsgrunnlag viktig»

For nabokommunene påpeker fylkesmannen at det er viktig med tidlig avklaring av retningsvalg etter valget og at arbeidet med intensjonsgrunnlag bør starte umiddelbart.

Det er også viktig for Bodø kommune å få avklart så snart som mulig hvilke kommuner som ønsker å være med det videre arbeid.

Oppsummering av møteserie med nabokommunene.

Bodø kommune har gjennomført enkeltvis møter med kommunene Rødøy, Meløy, Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Sørfold, Hamarøy, Tysfjord, Steigen, Værøy og Røst. I tillegg har det vært gjennomført et felles formannskapsmøte med Fauske kommune. Stikkordsmessig oppsummering av disse møtene kan leses i vedlegget oppsummering møteserie. Hovedtrekkene er at følgende temaer er viktige å belyse/besvare i reformprosessen:

- Lokaldemokrati
- Samferdsel
- Næringsutvikling
- Økonomi
- Gode tjenester til innbyggerne

I tillegg ble det 4. juni 2015 ble det avholdt et felles møte mellom alle 13 kommunene med følgende agenda:

- Velkommen ved ordfører Ole Henrik Hjartøy
- Oppsummering av nabopraten v/rådgiver i Bodø kommune Tom Solli
- Veien videre, intensjonsavtale og inndelingsloven v/rådmann Rolf Kåre Jensen
- Hva forventer Fylkesmannen i Nordland fra kommunen i kommunereformprosessen? v/ Silja Ildgruben prosessveileder hos FM
- Tilbakemelding til Bodø kommune om nabopraten og veien videre.

Tilbakemeldinger til Bodø kommune er overveiende svært positive. Kommunene setter pris på at Bodø kommune har satt seg i førersetet og innkalt til disse innledende samtalene. Bodø kommune berømmes for en konstruktiv og åpen prosess og en svært god tone under disse møtene.

Vurderinger

BDO har i sin sluttrapport til Salten regionråd gjennomført beskrivelser over ulike modeller for fremtidig kommunestruktur. Modellene er:

1. Null-alternativet der dagens kommunestruktur videreføres
2. 3 kommuner (Nordre, Indre og Ytre Salten). Her er Bodø kommune en del av Ytre Salten sammen med kommunene Gildeskål, Beiarn og Meløy.
3. 3 kommuner (Nordre Salten, Saltenfjord og Meløy). Her er Bodø kommune en del av Saltenfjordkommunen sammen med Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske og Sørfold.
4. Stor-Salten, Her er alle kommunene i Salten slått sammen til en kommune.

BDO har fått sitt mandat fra Salten regionråd og har bare sett på alternativene for de 9 Saltenkommunene. Bodø kommune har også ført samtaler med Tysfjord, Rødøy, Værøy og Røst. I en fremtidig kommunestruktur vil kun Stor-Saltenalternativet være reelt hvis Tysfjord og Bodø skulle være i samme kommune. For Rødøy er både Stor-Salten og Ytre-Salten mulige alternativer. Værøy og Røst kan i prinsippet være en del av alle alternativene som Bodø er en del av.

For Værøy og Røst vil det grunnet avstandsulemper være muligheter for et omfattende vertskommunesamarbeid gjennom den såkalte Røstmodellen. Denne modellen vil kunne være gjeldende uansett hvilken fremtidig struktur Bodø er med i. I vurderingene nedenfor er derfor denne modellen tatt med som et eget punkt og ikke inn i de ulike strukturalternativene.

I det følgende vil rådmannen redegjøre kort for de ulike alternativene og konsekvenser for Bodø kommune. Redegjørelsen gjelder de alternativer som Bodø kommune er en del av. For mer informasjon om de andre alternativene samt utfyllende informasjon henvises det til vedlagte sluttrapport fra BDO.

Null-alternativet: Bodø består som egen kommune

BDO oppsummerer i sin sluttrapport følgende om null-alternativet: «Null-alternativet vurderer vi dit at det er kun Bodø kommune som vil være store nok til å håndtere fremtidens utfordringer. Flertallet av de resterende kommunene har lav evne til å finansiere fremtidige investeringsbehov; har sårbar næringsstruktur; har liten kapasitet til å ivareta tjenestebehovet innenfor kapitalintensive tjenester og er lite egnet til å sikre nødvendig tiltak for å skape funksjonelle helhetlige planprosesser for å videreutvikle regionen.»

Bodø kommune er med sine over 50 000 innbyggere den 15. største kommunen i Norge. Bodø oppfyller per i dag alle kriterier som er regjeringens ekspertutvalg (Vabø-utvalget) har lagt til grunn. Bodø kommune vil allikevel ha utfordringer i fremtiden som må løses.

Gjennom de samtaler og forhandlinger om kommunesammenslåinger som pågår i resten av landet vil det dannes nye kommuner som er større enn Bodø. Eksempelvis har Sandefjord, Andebu og Stokke vedtatt sammenslåing og danner en ny kommune som får ca. 62500 innbyggere. På Østlandet ligger det an til mange sammenslåinger av denne typen der byer med 30 000 til 40 000 innbyggere slår seg sammen med sine naboer og blir større enn Bodø.

Hvis Bodø kommune skulle rykke nedover på innbyggerlista til en plass mellom 30 og 40 vil det bli vanskeligere å få gjennomslag for våre saker på nasjonalt nivå. Dette vil antagelig både Bodø kommune og Saltenregionen tape på i lengden.

BDO sin sluttrapport peker på at flertallet av de andre Saltenkommunene har lav evne til å finansiere fremtidige investeringsbehov; har sårbar næringsstruktur; har liten kapasitet til å ivareta tjenestebehovet innenfor kapitalintensive tjenester og er lite egnet til å sikre nødvendig tiltak for å skape funksjonelle helhetlige planprosesser for å videreutvikle regionen.

Det er varslet en omlegging av inntektssystemet for kommunene slik at det antas at mindre kommuner vil få mindre overføringer i fremtiden noe som vil forverre evnen til å ivareta de kommunale oppgavene. Det må derfor antas at kommunene rundt Bodø ønsker interkommunalt samarbeid på stadig flere områder. Dette vil på sikt kunne svekke lokaldemokratiet i Bodø hvis stadig nye oppgaver skal løstes ut i IKS'er.

Nordre, Indre og Ytre Salten

I dette alternativet er Salten delt i 3 kommuner. Nordre Salten som består av Steigen, Hamarøy og muligens hele eller deler av Tysfjord. Indre Salten som består av Sørfold, Fauske og Saltdal, og Ytre Salten som består av Meløy, Gildeskål, Beiarn og Bodø. I Ytre Salten vil også Rødøy, Værøy og Røst kunne inngå.

Disse alternativene vil gi en innbyggerfordeling på 16 000 innbyggere i Indre Salten, ca. 60 000 innbyggere i Ytre Salten og mellom 4 300 og 6 400 innbyggere i Nordre Salten avhengig av om Tysfjord er med eller ikke i dette alternativet.

BDO peker på i sin sluttrapport at alternativet Ytre Salten vil få muligheten til å styrke fagmiljøene innen barnehage, grunnskole, pleie og omsorg og barnevern. Det antas at det er gode muligheter for realisering av stordriftsfordeler innen administrasjon.

For Ytre Salten vil Bodø sine ressurser innen utviklingsarbeid passe godt sammen med kompetansen som nabokommunene har innenfor havbruk, fiskeri, kraft og industri. En Ytre Salten kommune gir muligheten til å dedikere fagpersoner til enkeltområder innen næringsutvikling i langt større grad enn i dag.

Ytre Salten vil ha avstandsulemper. BDO anbefaler derfor at det innføres en lokalutvalgsmodell med avgjørelsesmyndighet innenfor enkelte områder.

Etablering av en Ytre Salten kommune vil utløse en reformstøtte på totalt 80 millioner. Videre vil det medføre en økning på 6,333 millioner i merinntekter fra konsesjonskraft ved en pris på 20 øre per KWh. Her er ikke Rødøy regnet med.

Ytre Salten-alternativet vil med sine ca. 60 000 innbyggere antagelig falle noe på nasjonal plassering av kommuner etter innbyggertall. Dette vil i noe grad kunne påvirke kommunens gjennomslagskraft på nasjonalt nivå.

Dagens interkommunale samarbeid der Bodø er med vil måtte bestå med en tre kommuners struktur. Det vil også antagelig etterspørres behov for samarbeid på flere områder spesielt fra Nord-Salten som blir en liten kommune i forhold til Indre og Ytre Salten.

Saltenfjordalternativet

Dette alternativet består av 3 kommuner. Nordre Salten med Steigen, Hamarøy og eventuelt Tysfjord. Saltenfjord med Gildeskål, Beiarn, Saltdal, Fauske, Sørfold og Bodø og Meløy som egen kommune eventuelt sammen med Rødøy. Saltenfjord vil få ca. 70 000 innbyggere og er den modellen som best samsvarer med dagens Bo-, arbeids-, og serviceregion med unntak av Beiarn som per i dag ikke naturlig inngår i felles BAS-region.

Som for Ytre Salten så vil Saltenfjordalternativet sørge for mulighet for styrkning av fagmiljøene innen barnehage, grunnskole, pleie og omsorg og barnevern. Det antas at det er gode muligheter for realisering av stordriftsfordeler innen administrasjon

Avstandsmessig er Saltenfjordalternativet et bedre alternativ med at det er kortere avstander fra Bodø til andre nåværende kommunesentre innenfor fremtidig kommunestruktur sammenlignet med Ytre Salten. Bodø og Fauske har i dag de sterkeste kommunale næringsutviklingsmiljøene i Salten. En etablering av Saltenfjordkommunen og dermed sammenslåing av disse miljøene vil kunne gi sterke synergier for fremtidig næringsutvikling.

Saltenfjordalternativet bør etter BDO sin anbefaling ha en kommunedelsutvalgsmoell med beslutningsmyndighet innenfor gitte områder.

Etablering av Saltenfjordkommunen vil gi en engangsstøtte på totalt 90 millioner. Det vil være mulig å innhente 11 millioner mer i økte inntekter fra konsesjonskraft ved en pris på 20 KWh.

Mange nåværende interkommunale samarbeider vil kunne trekkes tilbake inn i kommunal regi ved opprettelse av Saltenfjordkommunen. Allikevel må noen som omfatter hele Salten fortsatt bestå og antagelig må det opprettes nye for å ivareta Nord-Salten og Meløy kommuner som blir små kommuner sammenlignet med Saltenfjord.

Saltenfjordalternativet med ca. 70 000 innbyggere vil være stor nok til at kommunen opprettholder sin posisjon blant de 15 største kommunene i Norge og dermed vil det være lettere med nasjonal gjennomslagskraft enn de tidligere skisserte alternativ.

Stor-Salten

I dette alternativet inngår alle Saltenkommunene. I tillegg vil denne modellen åpne for sammenslåing med hele eller deler av Tysfjord og Rødøy samt sammenslåing eller annet samarbeid med Røst og Værøy. En sammenslåing av alle Saltenkommunene vil gi i overkant av 80 000 innbyggere. Ulike alternativer for de 4 randkommunene gjør at et Stor-Salten vil ha en plass mellom 80 000 og 85 000 innbyggere.

Alle fordeler som er pekt på i Saltenfjordmodellen er også gjeldende i Stor-Salten modellen. Avstandsulemper bli mer gjeldende i Stor-Salten enn i de andre alternativene. En kommunedelsutvalgsmoell der kommunedelsutvalgene har beslutningsmyndighet over enkelte områder bør derfor utvikles.

I tillegg faller behovet for nåværende og fremtidige interkommunale samarbeider bort. Eventuelle samarbeid som består vil avhenge av hvilken løsning Værøy og Røst velger i et slikt scenario. BDO skriver i sin sluttrapport følgende om bortfall av IKS'er: *«Ettersom en ny storkommune i Salten vil redusere behovet for interkommunale samarbeid, så vil man kunne redusere det demokratiske*

underskuddet. Særlig er det viktig innenfor tjenester som daglig berører deler av befolkningen med særskilte behov, hvor det er et administrativt og politisk viktig ansvar å følge opp.»

Et Stor-Salten med 80 000 til 85 000 innbyggere vil uavhengig av hva som skjer ellers i landet med kommunestruktur plassere Salten som 1 av de 10 største kommunene i Norge. Dette vil gjøre at kommunen i alle sammenhenger vil synes på det nasjonale kartet. Kommunen vil få en sterk røst inn mot nasjonale beslutningstakere og vil ha muligheten til å etablere et sterkt utviklingsmiljø innenfor alle kommunale tjenesteområder til beste for regionens innbyggere og næringsliv.

Etablering av Stor-Salten vil gi en engangsstøtte på totalt 90 millioner. Det vil være mulig å innhente 22 millioner mer i økte inntekter fra konsesjonskraft ved en pris på 20 KWh.

Tysfjord kommune er i dag en del av samisk forvaltningsområde. Ved etablering av en Stor-Salten kommune som inkluderer nåværende områder av Tysfjord kommune (som i dag er en del av forvaltningsområdet), vil dette kunne medføre at den nye kommunen bli en del av det samiske forvaltningsområdet. Om den nye kommunen vil bli innlemmet i forvaltningsområdet vil alle innbyggere i den nye kommunen ha rett på å bruke samisk i sin kontakt med offentlige organ. Det vil i tillegg stille krav til at den nye kommunen skal tilrettelegge for at ansatte kan ta permisjon med lønn for å skaffe seg kunnskap i samisk, for på den måten å sikre at kommunen kan yte tilstrekkelige tjenester på samisk. Den nye kommunen vil på tjenestesiden bli lovpålagt å tilby samiske barn et tilbud i barnehagene og grunnskolene et tilbud som bygger på det samiske språk og kultur. Barn har i tillegg rett på å bli betjent på samisk i barnevernsinstitusjoner. Innenfor pleie- og om-sorgstjenestene vil samiske pasienter ha rett til et tilbud som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur.

Oppsummert vil inkluderingen av deler av Tysfjord ha stor innvirkning på kommunenes forpliktelser overfor den samiske befolkningen.

I oppsummeringen av sluttrapporten skriver BDO: «På bakgrunn av de foregående analysene vurderer vi det dit hen at Stor-Salten kommune er det alternativet som nærmest oppfyller regjeringens mål med reformen. En storkommune i regionen vil etter vår vurdering ha bedre forutsetninger for å kunne levere god tjenester til innbyggerne i fremtiden ved blant annet å gjøre det mulig å skape større fagmiljøer samt kapasitet i egen organisasjon. En ny storkommune har også bedre forutsetninger for å satse helhetlig på samfunns- og næringsutvikling i regionen. Uavhengig av mulighetene som en slik storkommune vil kunne gi innbyggerne i regionen mener vi at denne kommunen vil ha utfordringer knyttet til store avstander mellom de ulike distriktene. En slik storkommune vil etter vår vurdering være avhengig av at man etablerer kommunedelsutvalg med beslutningsmyndighet over innbyggernære tjenester som grunnskole, barnehage og pleie- og omsorgstjenester for å minimalisere avstandsutfordringene.»

Røst-modellen

Røst kommune har besluttet å trekke seg fra utredningen om kommunesammenslåing i Lofoten, og orienterer seg nå mot Bodø og Salten. Forhandlingsutvalgene i Røst og Bodø kommuner har på bakgrunn av dette utviklet intensjonsavtale om digital fusjon og samarbeid om utvikling av nye Røst kommune.

Intensjonsavtalen innebærer at Røst kommune fortsetter som egen kommune, men med et forpliktende lovregulert vertskommunesamarbeid med Bodø kommune. Avtalen legger opp til at det skal utvikles felles søknad om modellforsøk med tildeling av nasjonale prosjektmidler.

Gjennom søknaden søkes også avklaring på om kommuner som velger Røstmodellen kvalifiserer for reform – og engangsstøtte etter samme prinsipper som kommuner som slutter seg sammen.

Intensjonen i avtalen er at Røstmodellen skal være etablert som modellforsøk innen utløpet av 2015.

Et utvidet samarbeid med Røst er viktig av strategiske årsaker (fiskeri, reiseliv, sikkerhet/beredskap og Røst sin geografiske plassering), men det forutsettes at Bodø kommune fullt ut får kompensert de reelle kostnader med dette.

I samtaler med Værøy kommune framkommer det at denne kommunen på mange måter er i samme situasjon som Røst med ekstreme avstandsulemper m.m. En vil derfor tilby Værøy å være med på felles søknad om modellforsøk sammen med Røst og Bodø. At Bodø får kompensert de reelle kostnader med dette gjelder også her.

Bystyret vedtok i møte 7.mai 2015 følgende angående Røst-modellen:

- *«Bodø bystyre godkjenner vedlagte intensjonsavtale med Røst kommune om digital fusjon og samarbeid om utvikling av nye Røst kommune.*
- *En slik godkjenning i pkt. 1 forutsetter at man får gjennomslag i departementet om at Røst kommune sin grunnorganisasjon må forsterkes slik at kommunen kan lykkes med å utvikle et sterkere og mer forpliktende interkommunalt samarbeid. Det forutsettes også at Bodø kommune får kompensert sine kostnader i forbindelse med avtalen fullt ut, og at Røstmodellen kvalifiserer til reform – og engangsstøtte etter samme prinsipper som kommuner som slår seg sammen.*
- *Værøy kommune tilbys å være med på modellforsøk sammen med Røst og Bodø kommuner under samme forutsetninger.»*

Bodø kommune sammen med Røst kommune og Fylkesmannen i Nordland møtte 1.juli 2015 Kommunal- og moderniseringsdepartementet representert med Statsråd Jan Tore Sanner og statssekretær Jardar Jensen for å diskutere muligheten for å utvikle Røst-modellen innenfor rammene av kommunereformen. De politiske signalene fra dette møtet var:

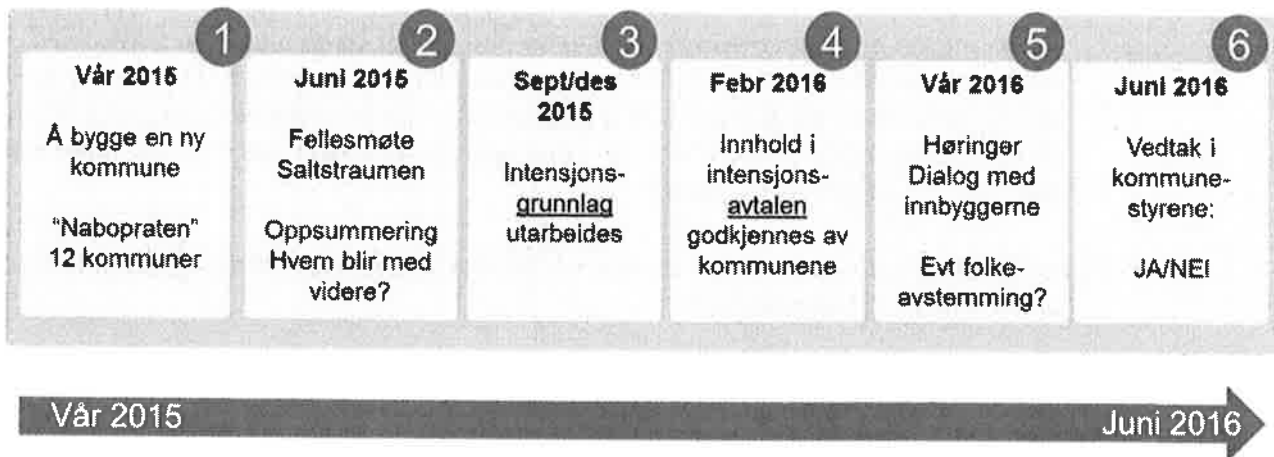
- Departementet uttrykte forståelse for konklusjonen om at noe må gjøres og at det vil være behov for en grunnorganisasjon og en viss beredskap for å sikre likeverdige tjenester og utvikling på Røst
- Departementet uttrykte at de vanskelig kunne se hva som var nytt med Røstmodellen og mente modellen kan implementeres ut fra gjeldende regelverk om vertskommunesamarbeid uavhengig av KMD
- Departementet uttrykte tydelig at kommuner som velger Røstmodellen ikke vil kvalifisere for reform- og engangsstøtte som er forbeholdt kommuner som slår seg (100%) sammen
- Departementet ga signaler om at kommunene bør undersøke om fordelene med Røstmodellen kan oppnås gjennom en kommunedelsorganisering innenfor en sammenslått kommune, der kommunene kan dra nytte av foreliggende incentiver gjennom reformstøtte, engangsstøtte og inndelingstilskudd

- Konsekvensene av ekstreme avstandsulemper og at Røst er i en spesiell situasjon i forhold til andre distriktskommuner ble ikke tillagt vekt
- Det ble ikke gitt signaler om at det er aktuelt å utvikle verken spesialordninger eller unntaksordninger for utvalgte kommuner som del av det videre reformarbeid
- Det ble heller ikke vist til at departementet er involvert i arbeid for å avklare aktuelle lokalstyremodeller som kan være den alternative løsningen
- Departementet lovte en snarlig behandling av søknaden så snart den er mottatt.

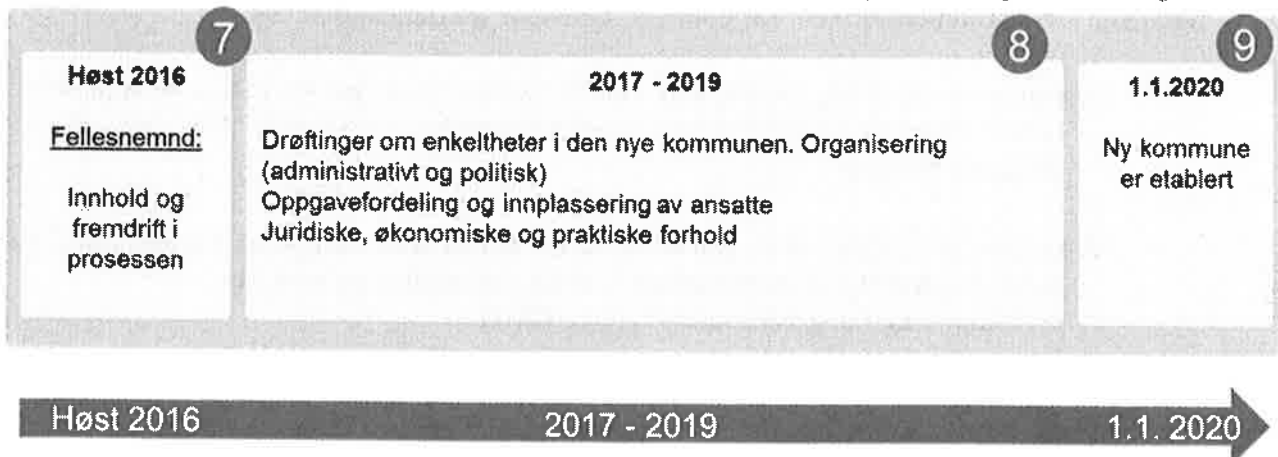
Søknad om utvikling av Røst-modellen ble overlevert departementet i dette møtet. Bodø kommune har ikke mottatt svar på denne søknaden, men signalene som departementet har gitt viser at en slik modell ikke er ønskelig.

Veien videre

Alle kommuner i Norge skal innen 1.juli 2016 fatte vedtak om fremtidig kommunestruktur. For å nå denne fristen må følgende tidsplan følges:

Etter vedtak i kommunestyrene juni 2016 vil det videre arbeid foregå etter følgende tidslinje:

Vi er nå i den fasen der intensjonsgrunnlag skal utarbeides. Intensjonsgrunnlaget er grunnlaget kommunene har for å vedta om de vil gå videre med arbeidet med intensjonsavtale. For å holde tidsfristen om vedtak i kommunene innen 1.juli 2016 bør intensjonsgrunnlaget være ferdig til 31. desember. Intensjonsgrunnlaget bør behandles i respektive kommuner i løpet av januar før

intensjonsavtale utarbeides. Hvis en eller flere kommuner ønsker å gå videre i prosessen skal det utarbeides en intensjonsavtale som danner grunnlaget for høring av innbyggerne gjennom opinionsundersøkelser eller folkeavstemning avhengig av hva hver enkelt kommune velger. Intensjonsavtale bør være utarbeidet innen utgangen av februar 2016.

For at Bodø kommune skal kunne gjennomføre det arbeid som kreves i reformen er det nå viktig å få vite hvilke kommuner som ønsker å arbeide videre med et intensjonsgrunnlag. Bodø ønsker derfor å gå i dialog om intensjonsgrunnlag i første omgang med Beiarn og Steigen som har ytre ønske om å starte et slikt arbeid. Videre ønsker Bodø kommune å invitere de andre kommunene til å delta.

Innhold intensjonsgrunnlag

Utarbeidelsen av intensjonsgrunnlaget bør starte omgående. På bakgrunn av nabosamtalene og sluttrapporten til BDO bør følgende temaer vurderes i arbeidet med intensjonsgrunnlag:

- Mål og forutsetninger for kommunealternativet
- Statusbilder for demografi, tjenester, økonomi og demokrati
- Utviklingsbilder for lokaldemokrati, samferdsel, næringsutvikling, økonomi og gode tjenester
- Bygde – og boligutvikling
- Navn, kommunevåpen og kommunesenter
- Lokalisering av administrative funksjoner
- Samisk språk og kultur
- Tjenestetilbud og kvalitetsmål innenfor alle kommunale tjenester
- Politisk organisering
- Administrativ organisering
- Vurdering av nye oppgaver
- Informasjon og kommunikasjon
- Retningslinjer for personalbehandling
- Forhold til andre private og offentlige organisasjoner
- Videre prosess

Konklusjon og anbefaling

Hensikten med dette saksframlegget er å orientere prosessen som er gjennomført hittil og få en diskusjon om veien videre.

Hensikten er å bygge en kommune for de neste 50 år. Å bygge en kommune for å møte utfordringene knyttet konkurranse om fremtidige arbeidsplasser, utvikling av fremtidige arbeidsplasser og hvordan vi møter fremtidens demografiske utfordringer knyttet til helse- og omsorgstjenester. Rådmannen mener at regionen vil stå mye sterkere i den nasjonale og internasjonale konkurransen som en helhetlig kommune enn med dagens struktur.

På bakgrunn av de signaler kommunene har gitt i møtet i fellesmøte i Saltstraumen 4.juni 2015 og sluttrapporten fra BDO mener Rådmannen at Bodø kommune fortsatt bør jobbe videre med å realisere en ny storkommune i Salten. Rådmannen mener at arbeidet med å utarbeide et omforent intensjonsgrunnlag må intensiveres.

Rolf Kåre Jensen
Rådmann

Grete Kristoffersen
Utviklingsdirektør

Saksbehandler: Asgeir Jordbru

Trykte vedlegg:

Sluttrapport fra BDO «*Utredning av kommunestruktur Salten regionråd*»
Oppsummering av nabopraten med 12 nabokommuner

Utrykte vedlegg:

Ingen

<Vennligst ikke slett noe etter denne linjen>

PS 15/121 Kommunereform - status og videre prosess

Forslag til innstilling

Bystyret tar oppsummeringen av det arbeid som kommunene i Salten og regionrådet har gjennomført med kommunereformen herunder sluttrapporten til BDO om utredning av kommunestruktur i Salten til etterretning.

Vi opplever at Steigen, Gildeskål og Beiarn, uten at det er formalisert i vedtak, har gjort retningsvalg på den måten at hvis kommunen skal slå seg sammen med andre kommuner så må Bodø inngå.

Steigen og Beiarn har derfor nå gitt uttrykk for interesse for raskt å komme i dialog for å se på muligheten for å utarbeide et intensjonsgrunnlag.

Samtidig tas det kontakt med de andre kommunene for å informere om at dette skjer og at de kommunene som selv ønsker det kan delta i slike samtaler.

Formannskapetets behandling i møte den 14.10.2015:

Forslag

Fra Svein Olsen, Rødt, på vegne av Rødt, AP og SP:

Alternativt forslag til innstillingen:

Bystyret tar oppsummeringen av det arbeidet som kommunene i Salten og regionrådet har gjennomført med kommunereformen, herunder sluttrapporten til BDO om utredning av kommunestruktur i Salten, til orientering.

Videre arbeid med kommunestruktur tas evt opp derom frivillige initiativ og/ eller vedtak kommer fra nabokommuner, og etter vedtak fra Bodø bystyre.

Votering

Forslaget fra Svein Olsen fikk 5 stemmer (3AP, 1R, 1SP) og ble vedtatt

Innstilling

Bystyret tar oppsummeringen av det arbeidet som kommunene i Salten og regionrådet har gjennomført med kommunereformen, herunder sluttrapporten til BDO om utredning av kommunestruktur i Salten, til orientering.

Videre arbeid med kommunestruktur tas evt opp derom frivillige initiativ og/ eller vedtak kommer fra nabokommuner, og etter vedtak fra Bodø bystyre.

Beiarn kommune
8110 MOLDJORD

MØTEPROTOKOLL

Formannskapet

Møtested: Møterommet, kommunehuset
Møtedato: 12.10.2015 Tid: 09:00

Innkalte:

Funksjon	Navn	Forfall	Møtt for
Ordfører	Monika Sande		
Varaordfører	Håkon Sæther		
	Andre Kristoffersen		
	Linda T. Moen		
	Gudbjørg Navjord		

Fra adm. (evt. andre):

Behandlede saker:

RS
PS 42, 43, 44, 45, 46, 47

Underskrifter:

Vi bekrefter med våre underskrifter at møtebokens blad er ført i samsvar med det som ble bestemt på møtet.

SAKSLISTE

Saksnr.	Arkivsaksnr.	Tittel
42/15	15/505	GODKJENNING AV PROTOKOLL - FORMANNSKAPET
43/15	15/489	BUDSJETTREGULERING 2015
44/15	15/258	STØTTE TIL VEDLIKEHOLD NESLIVEIEN
45/15	14/110	BYTTE AV TAK PÅ HØYFORSMOEN KAPELL - BEHOV FOR TILLEGGSFINANSIERING
46/15	15/299	FORSLAG TIL NY ARBEIDSMILJØLOV
47/15	12/938	SØKNAD OM UTVIDET KOMMUNAL MEDFINANSIERING TIL BEIARVEKST AS FOR 2015 - VTA-PLASSER

Åpning:

Ordfører ønsket velkommen til det første møtet i valgperioden 2015 – 2019. Særlig ble Beiarn Arbeiderpartis representant Linda Moen ønsket velkommen tilbake til en sentral posisjon i lokalpolitikken. Med unntak av Linda, består Formannskapet av de samme medlemmene som i forrige periode. Det var ingen innvendinger til innkallingen og møtet ble erklært lovlig satt. Det var heller ingen innvendinger til sakslista.

Referater:

Notat om budsjettprosessen ble omdelt og hovedpunkter i den aktuelle kommunaløkonomiske situasjonen presentert av rådmann og økonomisjef.

Angående TV-aksjonen fattet Beiarn Formannskap vedtak om å bevilge kr. 5.000 til aksjonen. Årets aksjon går til å redde regnskog.

Notat fra kommunalleder Ågot Eide ad. flyktningetjenesten ble omdelt og gjennomgått. IMDI og UDI gir signaler og informasjon som utfordrer kommunen til å ta imot flere og å gjøre mer enn det gjeldende kommunestyrevedtak om saken gir rammer til. Det lages ny politisk sak til kommunestyremøtet 15. oktober om dette.

Notat ad arbeidet med kommunestruktur ble omdelt. Notatet inneholder Bodø kommunes rådmanns innstilling til Bodø bystyre. De omkringliggende kommunene Steigen, Gildeskål og Beiarn er nevnt som kommuner som, dersom kommunedialogen frem mot et intensjonsgrunnlag skal fortsette, har vært tydelige på at Bodø må inngå. Beiarn Formannskap er enige i at formuleringene for vår del er i tråd med det kommunestyret og den lokale styringsgruppa så langt har funnet. En intensjonsavtale må ligge til grunn for en folkeavstemning/folkehøring slik at innbyggerne vet mest mulig om konsekvenser av sin stemme og kommunestyrets i etterkant alternative valg. Formannskapet viste i denne sammenheng også til Fylkesmannens tilbakemelding til kommunene da rapporten fra BDO ble lagt frem på siste møte i Salten Regionråd. Det lokale utredningsarbeidet må fortsette. Lokalt innkalles styringsgruppa til møte og det lages sak til 11. november ift. hvem som etter valget skal sitte i denne gruppa.

Vedtak:

Referatene tas til etterretning

Enst vedtatt.

42/15

GODKJENNING AV PROTOKOLL - FORMANNSKAPET

Vedtak:

Protokollen godkjent.

Enstemmig vedtatt.

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte mandag den 29.2.16 på Gjerøy Samfunnshus.
Av 17 medlemmer var 17 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 007/2016: KOMMUNEREFORM: INTENSJONSGRUNNLAG YTRE SALTEN

Jfr. saksutredning 01816

Formannskapetets innstilling:

1. Formannskapet tar felles utarbeidet intensjonsgrunnlag mellom kommunene Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal og Steigen til orientering.
2. Det nedsettes et forhandlingsutvalg for videreføring av samtaler med nabokommuner, p.t. Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal og Steigen. Utvalgets mandat er å vurdere og utarbeide intensjonsavtale for fortsatt arbeid med kommunereform, dersom det er grunnlag for dette. Forhandlingsutvalget sammensettes slik:

Ordfører

To politiske representanter (posisjon og opposisjon)

En representant for tillitsvalgte

Rådmann

3. Andre kommuner som ønsker å tilslutte seg dette arbeidet er velkomne, men må forplikte seg til å følge det tidsløp som er lagt fram mot 1. juli 2016.

Vedtak:

Som innstillingen. Enstemmig.

Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret den 4.3.2016

Brita Kjerpeseth Omnes

Kopi:

- Rådmannen

01816

F-sak 010/2016

K-sak 007/2016

Saksbehandler: Kitt Grønningsæter

Sakens hjemmelsgrunnlag:

Jnr. ref:

Arkiv:

Klageadgang: nei

Off. dok: ja

KOMMUNEREFORM: INTENSJONSGRUNNLAG YTRE SALTEN

Rådmannen har gjennom desember 2015 og januar 2016 deltatt i arbeidet med å utarbeide et felles intensjonsgrunnlag for alternativet ny kommune i Salten, hvor Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal og Steigen. Intensjonsgrunnlaget nå legges med dette frem.

STATUS I RØDØY KOMMUNES ARBEID MED KOMMUNEREFORM

Kommunestyret har tidligere besluttet at Rødøy kommune skulle utrede tre alternativer ved kommunereform.

- Nord-Helgeland (ny kommune med Rana, Nesna, Hemnes, Lurøy og Træna)
- Salten (ny kommune med Bodø og andre kommuner i Salten)
- Bestå som egen kommune

I kommunestyrets møte 1. oktober 2015 ble faktagrunnlaget for de to alternativene til ny kommune presentert, sammen med vurdering av alternativet å bestå som egen kommune. Det ble besluttet at befolkningen skal høres gjennom opinionsundersøkelse når felles intensjonsavtale foreligger.

Kommunestyret besluttet i K-sak 076/2016 Kommunereform: retningsvalg

1. *Rødøy kommune konsentrerer det videre arbeidet om kommunereform til utredningsalternativet ny kommune i Salten, med Bodø og omkringliggende kommuner.*
2. *Ordfører, politisk arbeidsgruppe og rådmannen gis fullmakt til å utarbeide felles fremdriftsplan med samarbeidende kommuner, og å jobbe videre med fremforhandling av intensjonsgrunnlag.*
3. *Arbeidsgruppe:*

Medlemmer

Anita Tustervatn

Tone Hammersmark Olsen

Arne Tore Bang

Frank K. Heimdal

Olav Terje Hoff

Vidar Solheim

Varamedlemmer

Jon Egil Johansen

Inger Dagmar Monsen

Tove Engseth

Torsten Simonsen

Per Ivar Myrbekk

Kjell Viggo Ovesen

4. *Rådmannen bes utrede eventuelle grensejusteringer som konsekvens av retningsvalget.*

Lokalutvalgene i Rødøy har blitt invitert til et innledende møte for å diskutere eventuelle grensejusteringer. Møtet ble avholdt 21. januar 2016, og det ble lagt frem bakgrunnsinformasjon og kart til arbeidet. Lokalutvalgene blir involvert i den videre prosessen.

Det har vært avholdt felles formannskapsmøte mellom Meløy, Gildeskål og Rødøy på Ørnes 26. januar. Meløy ble invitert med i prosessen med Ytre Salten.

INTENSJONSGRUNNLAGET

På bakgrunn av vedtak og henvendelser i nabokommuner har det funnet sted samtaler på rådmannsnivå i Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal og Steigen. Beiarn kommune har falt ut underveis, mens Saltdal kommune har kommet til. Intensjonsgrunnlaget vedlegges til orientering. Det har blitt utarbeidet et felles intensjonsgrunnlag som kan danne grunnlag for videre dialog om eventuell kommunesammenslåing.

Denne dialogen bør skje mellom de utpekte forhandlingsutvalgene i de aktuelle kommunene. En slik prosess må gjennomføres i perioden mars/april 2016. Intensjonsgrunnlaget medfører ikke at andre kommuner, som måtte ønske å delta i dialogen, utestenges fra den videre prosessen.

Å gjennomføre en kommunesammenslåing er et omfattende og komplekst prosjekt som krever god politisk og administrativ ledelse. I samtalen om en eventuell intensjonsavtale om sammenslåing vil det ligge store muligheter og utfordringer. De vedtakene som skal fattes innen 1. juli 2016 behøver i utgangspunktet kun omhandle hvilke kommuner en ønsker å slå seg sammen med. Det er ikke nødvendig å ta stilling til navn på den nye kommunen eller andre tema.

Intensjonsavtalene bør likevel tydeliggjøre fra politisk hold hvorfor man ønsker sammenslåing og hva man vil oppnå med dette. Videre bør det beskrives hvor kommunesenteret skal være, hvordan kommunale tjenester skal styrkes, hvordan ulike kommunale funksjoner skal lokaliseres og hvordan ansatte og innbyggere skal håndteres i prosessen.

Det er fra nabokommunene forventet at Bodø kommune, som den klart største kommunen, tar en aktiv rolle i den videre prosessen og er tydelige på hva vi ønsker med en eventuell sammenslåing.

Etter at vedtak er fattet i kommunene vil Fylkesmannen oppsummere prosessene og sende en tilrådning til departementet. Dette danner grunnlag for en stortingsproposisjon og vedtak om sammenslåing/kommunestruktur i Stortinget i løpet av 2017. Sammenslåing skal ordinært skje fra 2020.

VEDTAK I SAMARBEIDENDE KOMMUNER

BODØ KOMMUNE

Bodø bystyre behandlet i møte 29.oktober 2015 sak 15/121 «Kommunereform – status og videre prosess». Bystyret fattet følgende vedtak:

Bystyret tar oppsummeringen av det arbeidet som kommunene i Salten og regionrådet har gjennomført med kommunereformen, herunder sluttrapporten til BDO om utredning av kommunestruktur i Salten, til orientering.

Videre arbeid med kommunestruktur tas evt. opp dersom frivillige initiativ og/eller vedtak kommer fra nabokommuner, og etter vedtak fra Bodø bystyre.

STEIGEN KOMMUNE

I Steigen kommunestyres sak 52/15 «Kommunereform» ble følgende innstilling fra formannskapet vedtatt den 10. september 2015. (15 mot 1 stemme)

«Formannskapet vedtar med bakgrunn i den framlagte utredning om en Nordsalten kommune samt arbeidsgruppens vurdering omkring en Indre Salten kommune at Steigen kommune på nåværende tidspunkt ikke skal gå inn i forhandlinger om intensjonsavtaler på noen av disse alternativene. Formannskapet vedtar også at der ikke skal gjennomføres en meningsmåling men at kommunens reformutvalg fortsetter forhandlingene med Bodø og de kommuner som ønsker å utrede en ny kommune med Bodø som sentrum. Forhandlingsresultatet vil være gjenstand for en endelig folkeavstemning på vinteren/våren 2016.»

GILDESKÅL KOMMUNE

I kommunestyresak 69/2015 «Kommunereform – fremdriftsplan» ble følgende enstemmig vedtatt den 18. november 2015:

1. *«Rådmannen legger frem sin utredning om 0-alternativet i januar/februar 2016 når virkningene av det nye inntektssystemet er kjent.*
2. *Kommunenes forhandlingsutvalg trer i funksjon og tar opp igjen dialogen med Bodø kommune i november 2015.*
3. *Forhandlingsutvalget består av Formannskapetets medlemmer med tillegg av representantene Kennet Norum fra SV og Odd Hermann Kaspersen fra V/Krf.*
4. *Forhandlingsutvalget legger frem resultatet av sitt arbeid i mars 2016.*
5. *Det avholdes folkemøter i april 2016.*
6. *Rådgivende folkeavstemming avholdes i mai 2016.*
7. *Kommunestyret behandler retningsvalget i juni 2016.»*

RØST KOMMUNE

I kommunestyresak 59/2015 «Fornyet søknad om utredning av Røstmodellen» ble enstemmig vedtatt den 5. november 2015:

Røst kommunestyre vedtar å sende søknad om midler til videre utredning av Røstmodellen. Målet med utredningen er å finne ut hvordan mål og intensjoner i Røstmodellen kan ivaretas gjennom en lokalstyremodell innenfor Bodø kommune.

SALTDAL KOMMUNE

I Saltdal kommune er det gjort to politiske vedtak knyttet til arbeidet med kommunereformen.

Kommunestyret 25.3.15:

- *Saltdal kommunes utredningsarbeid i forhold til kommunereformen legges opp til tidsplan som tar sikte på et vedtak om kommunestruktur for Saltdal kommune våren 2016.*
- *Utredningsarbeidet skal legges opp i forhold til følgende alternativer for fremtidig kommunestruktur:*
- *Saltdal som egen kommune*
- *Saltdal sammen med andre kommuner i Salten*
- *Planleggingen igangsettes i tråd med vedtatte tidsplan for prosessen.*
- *Det vises til kommunestyrets vedtak av 06.11.15.*
- *Det skal i første omgang avholdes folkemøter innen juni 2015, der en også får innspill på rullering av kommuneplanens samfunnsdel.*

Formannskap 22.12.2015, enstemmig innstilling:

- *Det oppnevnes en arbeidsgruppe som består av ordfører, varaordfører, opposisjonsleder, rådmann og kommunalleder til å intensivere det videre arbeidet med kommunestruktur.*
- *Saltdal kommune inngår avtale med å utarbeide et intensjonsgrunnlag med: Fauske, Sørfold, Beiarn og Hamarøy.*
- *Saltdal kommune inngår avtale med Bodø kommune for og utarbeidet et intensjonsgrunnlag for å være med i utredningen av Stor Salten kommunestruktur.*
- *Saltdal kommune utreder nullalternativet – Saltdal som egen kommune.*
- *Formannskapetets innstilling skal behandles i kommunestyret 10. februar 2016.*

VEDTAK I ANDRE AKTUELLE KOMMUNER**BEIARN KOMMUNE**

Kommunestyret fattet den 20. januar 2016, i sak 3/16 «Kommunestruktur», følgende vedtak:

Beiarn kommune velger null-alternativet, og avslutter med dette videre forhandlinger om sammenslåing med andre kommuner.

Beiarn kommune er ikke en del av en BAS-region. I tillegg til lang avstand til et nytt kommunesenter, vil reisen også inkludere to fjelloverganger. Dette vil vanskeliggjøre deltakelse i politikk og samhandling med den øvrige, eventuelle nye kommunen. Slik vi ser det, vil demokratiet derfor svekkes betydelig for Beiarns innbyggere.

Forslaget til nytt inntektssystem konkluderer med at Beiarn kommune, på grunn av avstander, ikke er en kommune som kan betegnes som «frivillig liten». Dette gjør at Beiarn kommune ikke vil bli straffet økonomisk for at vi velger å være egen kommune, slik det tidligere var varslet.

Beiarn kommunestyre erkjenner at vi på grunn av størrelsen er en sårbar kommune når det gjelder å løse store oppgaver. Beiarn kommune er derfor deltaker i ulike interkommunale samarbeidsordninger med nabokommunene for å kunne gi et tilfredsstillende tilbud. Vi vil også i fremtiden være avhengige av slike samarbeid. Arbeid i Salten Regionråd vil derfor være viktig for Beiarn kommune.

Gjennom valgkampen i høst har vi fått klart inntrykk av at kommunens innbyggere ønsker å beholde Beiarn som egen kommune. Dette viste også en markedsanalyse gjort av Nordfakta i august 2015 for Saltenposten. Av de 100 som ble spurt, var 73 % i mot at Beiarn skulle slå seg sammen med andre kommuner. 9 % svarte ikke, og 18 % var for.

Beiarn kommunestyre har tidligere vedtatt at vi ønsker å være egen kommune. Slik som situasjonen nå er, og hvor vi er avhengige av et godt forhold til nabokommunene, vil det ikke være redelig ovenfor de øvrige kommunene å jobbe frem en intensjonsavtale som et stort flertall av innbyggerne i Beiarn ikke ønsker og politikerne vil jobbe aktivt imot.

VÆRØY KOMMUNE

I kommunestyresak 14/2015 «Kommunereform veien videre» ble følgende enstemmig vedtatt 24. juni 2015:

- *Værøy kommune fortsetter utredning av fremtidig samarbeid mot Bodø og andre kommuner i Salten.*
- *De hovedtillitsvalgte i Værøy kommune innlemmes i tverrpolitisk gruppe.*

SØRFOLD KOMMUNE

I kommunestyresak 108/15, den 17. desember 2016 ble det fattet følgende vedtak:

1. *Kommunestyret slutter seg til rådmannens saksutredning forslag til videre prosess med kommunereformen.*
2. *Kommunestyret vedtar at sonderingsutvalget tar opp arbeidet og kommer i gang med samtaler/dialog med aktuelle kommuner (Fauske, Saltdal og Bodø kommune) i løpet av desember 2015. Starter arbeidet med å utarbeide et felles intensjonsgrunnlag.*
3. *Kommunestyret ber om at rådmannen legger fram egen sak om Sørfold kommunes plass i ny kommunestruktur (0-alternativet) i løpet av februar 2016.*
4. *Kommunestyret vedtar forhandlingsresultatet (intensjonsavtale) med aktuelle kommuner (Fauske, Saltdal og Bodø kommune) blir klart innen mars/april 2016.*
5. *Kommunestyret vedtar at det blir gjennomført en rådgivende folkeavstemning i Sørfold kommune i løpet av april 2016.*
6. *Kommunestyret avgjør retningsvalget i juni 2016.*

MELØY KOMMUNE

I kommunestyresak 78/2015 «Kommunereformen» ble følgende vedtak enstemmig vedtatt den 12. november 2015:

1. *BDOs rapport; utredning av kommunestruktur Salten regionråd tas til orientering.*
2. *Meløys befolkning skal høres om kommunesammenslåing gjennom opinionsundersøkelse, etter Kommunal-og moderniseringsdepartementets veileder.*
3. *Det avklares med nabokommunene Rødøy og Gildeskål om evt. sammenslåing eller grensejustering innen januar 2016.*
4. *Informasjon og innbyggerdialog skal ha fokus gjennom hele prosessen.*
5. *Det gjennomføres 2 folkemøter i februar. 1 i Nordre Meløy og 1 i Søndre Meløy.*
6. *Høring gjennomføres tidsmessig etter evt. intensjonsavtale. Senest innen mars 2016.*
7. *Meløy kommune søker fylkesmannen i Nordland om 100.000,- kroner til arbeidet med informasjon og høring.*
8. *Det gjøres vedtak i kommunestyret om ny kommune/nullalternativ senest juni 2016.*

TYSFJORD KOMMUNE

Formannskapet fattet den 21. januar 2016, i sak 2/16, følgende enstemmige vedtak:

Tysfjord tar initiativ til forhandlingsmøter med Bodø, Indre Salten og Narvik, samt STH-alternativet, om kommunereformen. (STH- alternativet er Nord-Salten som ny kommune.)

Kommunestyret fattet i 2014, i sak 63/14 fattet følgende vedtak:

1. *Tysfjord kommune ønsker å videreføre arbeidet med ny kommunestruktur basert på telemarkforskning sin hovedutredning og delutredning om deling av Tysfjord.*
2. *Kommunestyret vedtar å følge alternativ 2 i tidslinje fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet med kommunalt vedtak senest i mai 2016.*
3. *Tysfjord kommune deltar i kommunereformarbeidet som foregår i regi av Ofoten og Salten regionråd.*
4. *Tysfjord kommune gjennomfører kretsvis informasjon- og dialogmøter med innbyggerne.*
5. *Etter de kretsvis informasjon- og dialogmøter gjennomføres en anonymisert undersøkelse om befolkningens ønsker for framtidig kommunestruktur.*
6. *Det opprettes en styringsgruppe bestående av: - Ordfører - Rådmann - 1 representant fra hver av partigrupperingene i kommunestyret for videreføring av arbeidet med ny kommunestruktur*
7. *Rådmannen gis i oppdrag å fremme en prosessplan for arbeidet til første kommunestyremøte i 2015.*

FAUSKE KOMMUNE

I formannskapssak 8/16 vedtok Fauske kommune enstemmig den 2. november 2015:

Formannskapet nedsetter et arbeidsutvalg bestående av:

- *Jørn Stene*
- *Linda Salemonsén*
- *Ottar Skjellhaug*

Rådmannen tiltrer som sekretær.

Utvalgets mandat er å inngå samtaler med Sørfold og Saltdal kommuner for derigjennom vurdere om et Indre Salten alternativ er aktuelt. For øvrig viser formannskapet til sak 82/14.

I sak 82/2014 fattet Fauske kommune følgende vedtak:

1. *Fauske kommune er opptatt av å avklare følgende alternative modeller:*
  - a. *Fauske som egen kommune*
  - b. *Indre Salten*
  - c. *Sammenslåing med Bodø kommune*
  - d. *Stor-Salten*
2. *Saken skal til folkeavstemming jfr. tidligere vedtak og det skal legges opp til folkemøter og god inkludering. Det utarbeides en informasjonsplan.*
3. *Det kalles inn til kommunestyremøte med tema kommunestruktur så snart oppgavemeldinga fra regjeringa er kommet (1. tertial 2015).*
4. *Etter avklaringer fra Salten regionråd og LVK, samt temadag og folkemøter, legges saken ut til folkeavstemning.*
5. *Fremdriftsplan som vedtatt av Salten regionråd med endelig avklaring i 2016.*
6. *Formannskapet er styringsgruppe.*

Bodø kommune og Fauske kommune hadde felles formannskapsmøte den 12. mai 2015. Det er etter dette ikke tatt noen initiativer for flere møter mellom Fauske og Bodø kommuner.

HAMARØY KOMMUNE

Kommunestyret behandlet i møte 17.12.2015 sak 107/15.

1. *Hamarøy kommunestyre vedtar å gå i forhandlinger med kommunene Sørfold, Fauske, Saltdal og Beiarn om en ny kommune i indre Salten. Det er en forutsetning at det oppnås geografisk sammenheng fra Hamarøy kommunegrense og de andre som slutter seg til.*

Vedtaket gjøres med bakgrunn i følgende vurderinger:

1. *Hamarøy, Steigen og Tysfjord har en rekke tjenester sammen. En fremtidig Nord-Salten kommune vil kunne bygge på disse forhold, samt muligheten for å utvikle andre tjenesteområder. Steigen har gjort vedtak om at dette ikke er et reelt alternativ på nåværende tidspunkt. I forhandlinger med andre kommuner som ikke inkluderer Steigen, vil derfor en revurdering av inngåtte samarbeidsavtaler være nødvendig for å åpne opp for forhandlinger med andre kommuner. Hamarøy kommune vil kunne vurdere et Nord-Salten-alternativ dersom det åpner seg nye muligheter ved at kommunene rundt oss, eller vi selv, ikke greier å konkludere i de påpekte dialoger eller at inntektssystemet tvinger kommunene i nye dialoger.*
2. *Det har vært gjennomført sonderingssamtaler med Bodø kommune om å delta i en storkommune med Bodø som sentrum. Dette alternativet er vurdert som ikke hensiktsmessig for Hamarøy kommune.*
3. *Det er gjennomført samtaler med kommunene Sørfold, Fauske, Saltdal og Beiarn med tanke på en vurdering om et indre Salten-alternativ.*
4. *0-alternativet gis egen vurdering.*
5. *Grensejusteringer der det synes geografisk naturlig og interkommunale samarbeid ses som en mulig justering i forhold til 0-alternativet.*
6. *Kommunestyret ber arbeidsgruppa sjekke ut mulighet for alternativt samarbeid mot Tysfjord/Ofofregionen. Et forhandlingsresultat om en ny kommune i indre Salten vil vurderes opp*

mot egenutredning om å fortsette som egen kommune, eventuelt andre alternativer som måtte komme frem i prosessen utover våren. Vedtak om fremtidig kommunestruktur for Hamarøy kommune skal fattes i løpet av juni 2016. Innen saken fremmes for kommunestyre skal det være gjennomført egen folkehøring.

KONKLUSJON

På bakgrunn av vedtak i og felles utarbeidet intensjonsgrunnlag mellom kommunene Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal og Steigen kommuner anbefaler rådmannen at Bodø kommune går i dialog/forhandlinger med disse kommunene om en felles intensjonsavtale om sammenslåing.

Forhandlingsutvalget gis mandat til å gjennomføre dialog/forhandlinger om intensjonsavtale med de kommuner som ønsker dette.

Nye kommuner kan tiltre forhandlingene, men at de må forplikte seg til å følge det løp som er lagt frem mot 1. juli 2016.

VEDLEGG

1. Intensjonsgrunnlag kommunereform; Steigen, Saltdal, Gildeskål, Rødøy, Røst og Bodø.

Alle dokumenter om kommunereform er samlet kronologisk på kommunens nettside rodoy.kommune.no, under Kommunereform – informasjonsside.

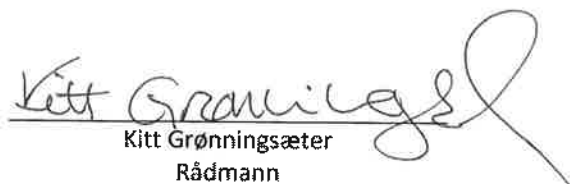
RÅDMANNENS INNSTILLING

1. Formannskapet tar felles utarbeidet intensjonsgrunnlag mellom kommunene Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal og Steigen til orientering.
2. Det nedsettes et forhandlingsutvalg for videreføring av samtaler med nabokommuner, p.t. Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal og Steigen. Utvalgets mandat er å vurdere og utarbeide intensjonsavtale for fortsatt arbeid med kommunereform, dersom det er grunnlag for dette. Forhandlingsutvalget sammensettes slik:

Ordfører
To politiske representanter (posisjon og opposisjon)
En representant for tillitsvalgte
Rådmann

3. Andre kommuner som ønsker å tilslutte seg dette arbeidet er velkomne, men må forplikte seg til å følge det tidsløp som er lagt fram mot 1. juli 2016.

Vågaholmen 8. februar 2016

Kitt Grønningsæter
Rådmann

Behandlet i møte i Rødøy formannskap 9. februar 2016

Vedtak:

Som innstillingen. Enstemmig.

Rødøy formannskapskontor, 10.02.2016

Ragnhild Aakre Seljevoll

INTENSJONGRUNNLAG

KOMMUNEREFORM

Steigen, Saltdal, Gildeskål, Rødøy, Røst og Bodø

Høgnakken mot Breistjerna/Sandhornøya - Foto: Eirik Alst - www.nordnorge.com

Innledning

Intensjonsgrunnlaget er en samlet beskrivelse av utvalgte samfunnsområder for kommunene Steigen, Røst, Saltdal, Gildeskål, Rødøy og Bodø kommuner. Dette skal danne grunnlag for videre dialog mellom kommunene om en felles intensjonsavtale om sammenslåing før 1. juli 2016.

Den nye kommunen er gitt arbeidstittel «Ytre Salten». Dette er gjort for å holde den nye kommunen avskilt fra de eksisterende kommunene.

Arbeidet med intensjonsgrunnlaget er gjort i samarbeid mellom administrasjonene i de seks kommunene. Bodø kommune har hatt sekretærrollen og ansvaret for å sy sammen dokumentet.

I starten av dette arbeidet var Beiarn kommune med, men etter vedtak i kommunestyret i Beiarn kommune den 20. januar 2016 har Beiarn trukket seg fra det videre arbeidet. Saltdal kommune har kommet inn i arbeidet i januar 2016.

Første del av intensjonsgrunnlaget gir en kort presentasjon av kommunereformen,

hvor vi står i prosessen, kommunene som deltar i samarbeidet og et samlet bilde av hvordan en ny storkommune kan se ut. Videre presenteres ulike modeller for lokaldemokrati og fordeling av administrative oppgaver.

Andre del er mer faktabasert med et utvalg av talltabeller og oversikter over bl.a. interkommunale samarbeid, demografi, næringsliv, samferdsel, skolestruktur og valgresultater. Her er også de økonomiske konsekvensene av kommunereformen vurdert. Faktadelen legges frem slik den er nå og kan være ufullstendig på enkelte områder. Det forventes at det vil være behov for å utrede flere tema i den videre prosessen mot en intensjonsavtale om sammenslåing.

Intensjonsgrunnlaget bygger i hovedsak på beskrivelser fra de deltagende kommuner, data fra nettstedet www.nykommune.no, data fra Statistisk sentralbyrå (SSB), «Mulighetsstudier for Salten» utarbeidet av BDO og referater fra nabosamtalene som ble gjennomført våren 2015.

Intensjonsgrunnlaget skal legges frem for behandling i de respektive kommunestyrene i februar 2016.

Rådmennene vil understreke at det har vært en god og åpen tone mellom kommunene i dette arbeidet og at alle kommunene har bidratt positivt i arbeidet. Intensjonsgrunnlaget utelukker ikke at nye kommuner kan tiltre arbeidet.

Torben Marstrand
Steigen kommune

Helge Akerhaugen
Gildeskål kommune

Randi Gregersen
Røst kommune

Kitt Grønningsæter
Rødøy kommune

Rolf Kåre Jensen
Bodø kommune

Elisabeth Larsen
Saltdal kommune

Innhold

Innledning	2
Innhold	3
Sammendrag	5
Del 1 – Å sammen bygge en ny kommune	6
Bakgrunn	6
Målsetninger og kriterier for reformen	6
Kriterier for god kommunestruktur	6
Nye oppgaver til kommunene	7
Prosessen videre med kommunereformen	7
Kommunebilder	8
Rødøy kommune	8
Steigen kommune	10
Gildeskål kommune	12
Saltdal kommune	14
Røst kommune	16
Bodø kommune	18
"Ytre Salten" kommune	20
Formalia	22
Navn på ny kommune	22
Kommunevåpen	22
Kommunesenter	22
Tidspunkt for sammen slåing	22
Lokalisering av administrative funksjoner	22
Tre modeller for organisering av administrative funksjoner	22
Lokaldemokrati – modeller for politisk organisering	23
Kommunedelsutvalg	23
Røstmodellen	23
Geografi, organisering og representasjon	23
Del 2 – Faktadel	26
Økonomi	26
Dekning av engangskostnader	26
Reformstøtte	26
Inndelingstilskudd	26
Nytt inntektssystemet	26
Netto driftsresultat	27
Driftsinntekter	28
Interkommunale samarbeidsordninger	28
Nye oppgaver til kommunene	29
Demografi	30
Befolkningsutvikling	30
Befolknings sammensetning	30
Innbyggere 20-66 år i forhold til eldre innbyggere	31
Tjenester og struktur	31
Barnehagesektoren	31
Grunnskolesektoren	31
Helse og omsorg	32
Totalt ansattbehov	32
Nærings sammensetning	33
Arbeidsmarked	33
Sårbarhetsindikator	34
50 Største bedrifter i Bodø	36
50 Største bedrifter i Rødøy, Gildeskål, Steigen, Saltdal og Røst	37
Primærnæringer	38
Fiskeri	38
Landbruk	38
Samferdsel	38

Nordfjorden, Rødøy

Sammendrag

En ny «Ytre Salten» kommune vil ha et areal på til sammen 6 007 km². Det ville gjøre den nye kommunen til den nest største kommunen i landet i areal målt mot dagens kommunestørrelser.

Gildeskål - Foto: Richard J. Valga - www.nordnorge.com

Den nye kommunen vil bli den 11. største i landet målt mot innbyggertallene i dagens kommuner. Befolkningstall i den nye kommunen er 60 894 per 1. januar 2015, og kommunen vil ha en forventet vekst i befolkningen på linje med landsgjennomsnittet de nærmeste årene.

I en så stor kommune med mange øyer, fjorder og lange avstander er samferdsel identifisert som en av de viktigste utfordringene. Gode kommunikasjoner mellom kommunesentret Bodø og omlandet blir meget viktig.

Kommunene har en næringsstruktur som passer godt sammen. Det ligger et stort potensiale for videreutvikling av store næringer som landbruk, fiskeri og havbruk både på produksjon, logistikk, forskning og utvikling. Den nye kommunen har store naturressurser, en sterk industri, ren miljøvennlig kraft, gode sikkerhet- og beredskapsfunksjoner og forskningsmiljøer.

Løsninger for lokalsamfunnene med hensyn til skolestruktur, kultur- og idrettstilbud, identitet til sitt eget bosted, samt utvikling av gode modeller for lokaldemokrati og administrativ drift av kommunen vil være viktige tema. Ulike modeller for administrativ organisering og lokaldemokrati er beskrevet i

intensjonsgrunnlaget. Valg av løsninger vil være tema i de senere samtalene om en eventuell intensjonsavtale.

Det er knyttet betydelige økonomiske incentiver til kommunereformen. Det dekkes engangskostnader og gis reformstøtte ved sammenslåing. I tillegg vil den nye kommunen gjennom inndelingstilskuddet beholde alle tilskudd i inntektssystemet som om de fortsatt var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen, før det trappes ned over 5 år. De endelige økonomiske konsekvensene, sett i lys av forslag til nytt inntektssystem som nå er på høring, er imidlertid usikre.

Regjeringen har signalisert at større kommuner i fremtiden vil få nye oppgaver. De største kommunene kan også få ansvaret for videregående skoler og kollektivtransport. Midler som i dag kanaliseres til fylkeskommunene vil således bli kanalisert til de kommuner som ønsker å ivareta disse funksjonene på et desentralisert plan.

Interkommunalt samarbeid er svært utbredt i Nordland og har en økende trend. Snittet for alle kommunene i fylket er 31 samarbeidsordninger. Kartlegging som er gjort viser at dagens kommunesamarbeid kun i

begrenset grad berører kapasitet og kompetanse innenfor de sentrale velferdssektorene. Hensynet til likeverdige velferdstjenester og andre nasjonale mål med kommunene, aktualiserer derfor en debatt om det interkommunale samarbeidet og dagens kommunestruktur i Nordland.

Å gjennomføre en kommunesammenslåing er et omfattende og komplekst prosjekt som krever god politisk og administrativ ledelse. I samtalene om en eventuell intensjonsavtale om sammenslåing vil det ligge store muligheter og utfordringer. De vedtakene som skal fattes innen 1. juli 2016 behøver i utgangspunktet kun omhandle hvilke kommuner en ønsker å slå seg sammen med. Det er ikke nødvendig å ta stilling til navn på den nye kommunen eller andre tema.

Intensjonsavtalene bør likevel tydeliggjøre fra politisk hold hvorfor man ønsker sammenslåing og hva man vil oppnå med dette. Videre bør det beskrives hvor kommunesentret skal være, hvordan kommunale tjenester skal styrkes, hvordan ulike kommunale funksjoner skal lokaliseres og hvordan ansatte og innbyggere skal håndteres i prosessen.

Del 1 – Å sammen bygge en ny kommune

Bakgrunn

Formålet med kommunereformen, som Stortinget sluttet seg til i Innst. 300 S (2013-2014), er blant annet å gi gode og likeverdige tjenester til innbyggerne der de bor og å sikre gode lokalsamfunn i hele landet. I tillegg ønsker man å styrke forutsetningene for en helhetlig samfunnsutvikling og gjøre kommunene så økonomisk solide at de kan takle uforutsette hendelser, drive effektivt og løse oppgaver som ikke er lovpålagte. Større kommuner kan ta ansvar for flere oppgaver og er ikke avhengig av nabokommuner for å løse lovpålagte oppgaver.

Da Stortinget behandlet Kommune- proposisjonen 2016 i juni 2015 viste flertallet til Innst. 300 S (2013-2014) der det het at "alle kommuner har utredningsplikt i kommunereforma". I Innst. 375 S (2014-2015) utdyper flertallet at de i begrepet utredningsplikt legger til grunn "at alle kommunar skal ta aktivt del i kommunereforma. Dette inneber blant anna å ha dialog med nabokommunar, utgreie og vurdere aktuelle alternativ for så å ta stilling til om og i så fall kva kommunar ein ønskjer å gå saman med innan 1. juli."

Det er knyttet betydelige økonomiske insentiver til å gjennomføre prosessen slik at vedtak om en eventuell sammenslåing blir gjort før 1. juli 2016. Det dekkes engangskostnader i størrelsesorden 30 – 60 millioner avhengig av antall kommuner som slås sammen. Det gis reformstøtte på 30 millioner som utbetales ved sammenslåing. I tillegg vil den nye kommunen gjennom inndelingstilskuddet beholde alle tilskudd i inntektssystemet, også regionale tilskudd basert på 2016-tall som om de fortsatt var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen, før det trappes ned over 5 år. Tilskuddene vil også bli prisjustert i perioden. Dette gir økonomisk sikkerhet og forutsigbarhet langt frem i tid med tanke på basistilskuddet (13,2 millioner), småkommunetilskudd (5,4 millioner) og Nord-Norgetilskudd.

Forslag til nytt inntektssystem for kommunene er på høring. I brev av 28. oktober 2015 har kommunalminister

Sanner varslet at det vil bli vurdert endringer som innebærer at inntektssystemet ikke i samme grad som i dag kompenserer for at små kommuner frivillig velger å stå alene. Nytt inntektssystem vil tre i kraft fra 2017. Konsekvenser av nytt inntektssystem er vurdert i del 2 av intensjonsgrunnlaget.

Målsetninger og kriterier for reformen

Stortinget har gitt tilslutning til å gjennomføre en kommunereform. Målet er større, mer robuste kommuner med økt makt og myndighet. Dette er nødvendig for å møte morgendagens utfordringer og stadig økte forventninger fra innbyggerne.

I Prop. 95 S (2013-2014) Kommuneproposisjonen 2015 angir regjeringen 4 overordnede mål for kommunereformen:

1) Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester.

2) Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnssikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Det er ønskelig at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.

3) Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og næringssammensetning. Det gjør kommunene mer robuste overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk.

Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.

4) Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver.

Større og mer robuste kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger. Færre og større kommuner som gjennomfører en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, vil redusere behovet for statlig detaljstyring. Kommunene vil slik få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbudet til innbyggernes behov.

Kriterier for god kommunestruktur

Kommunal og moderniseringsdepartementet satte 3. januar 2014 ned et ekspertutvalg som skulle se på oppgaveløsning i kommunene. Utvalget har fått et todelt oppdrag:

1. På fritt faglig grunnlag skal utvalget gjennomgå og foreslå prinsipper og kriterier for en ny kommuneinndeling. Kriteriene skal i sum ivareta kommunens fire roller som demokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver. Den første delrapporten ble lagt fram 31. mars 2014.
2. Utvalgets neste oppgave var å analysere og vurdere eksempler på enkelte oppgaver som det kan være aktuelt å overføre til kommunene, forutsatt større og mer robuste kommuner. Utvalget skulle vurdere eksempler på oppgaver innen tjenesteproduksjon, myndighetsutøvelse og samfunnsutvikling. Sluttrapport ble lagt frem 1. desember 2014.

I sin første rapport anbefalte utvalget ti kriterier rettet mot kommunesektoren, og to kriterier rettet mot staten.

Kriterier for kommunene:

1. Tilstrekkelig kapasitet
2. Relevant kompetanse
3. Tilstrekkelig distanse
4. Effektiv tjenesteproduksjon
5. Økonomisk soliditet
6. Valgfrihet
7. Funksjonelle samfunns- utviklingsområder
8. Høy politisk deltagelse
9. Lokal politisk styring
10. Lokal identitet

Kriterier for staten:

1. Bred oppgaveportefølje
2. Statlig rammestyring

Med bakgrunn i disse kriteriene kom utvalget med tre anbefalinger for en god kommunestruktur. For det første sier utvalget at kommunene bør ha minst 15 000 – 20 000 innbyggere for å sikre en god oppgaveløsning. Dette er blant annet begrunnet med at kommunene skal løse mer spesialiserte oppgaver med mindre bruk av interkommunalt samarbeid. Den største utfordringa knyttet til dette er avstander og demokrati. Mange kommuner med lavt innbyggertall, har store arealer.

Nye oppgaver til kommunene

Regjeringen har fremmet Stortingsmelding 14 (2014-2015) om nye oppgaver til større kommuner. Meldingen gir en gjennomgang av hvilke oppgaver kommunene kan få ansvar for. Meldingen varsler en gjennomgang av den statlige styringen av kommunene.

De største kommunene kan også få ansvaret for videregående skoler og kollektivtransport. Det legges opp til i meldingen at kommunene

generelt skal få større frihet fra statlig styring. Midler som i dag kanaliseres til fylkeskommunene vil således bli kanalisert til de kommuner som ønsker å ivareta disse funksjonene på et desentralisert plan. Oversikt over oppgaver som kan bli overført til kommunene ligger i del 2.

Prosesen videre med kommunereformen

Det er lagt et stramt tidsløp for kommunereformen. I Innst. 300 S (2013-2014) fremgår det at det er en forventning om «... å ha dialog med nabokommunar, utgreie og vurdere aktuelle alternativ for så å ta stilling til om og i så fall kva kommunar ein ønskjer å gå saman med innan 1. juli.»

Intensjonsgrunnlaget skal danne grunnlag for en dialog med målsetting om å vedta en likelydende intensjonsavtale om at en ønsker å bli slått sammen innen 1. juli 2016.

Intensjonsavtalen må fremforhandles i en dialog mellom forhandlingsutvalgene som kommunene har utnevnt.

Intensjonsavtale

Å gjennomføre en kommune-sammenslåing er et omfattende og komplekst prosjekt som krever god politisk og administrativ ledelse. De vedtakene som fattes innen 1. juli 2016 behøver ifølge departementet kun omhandle hvilke kommuner en ønsker å slå seg sammen med. Det er ikke nødvendig å ta stilling til navn på den nye kommunen eller andre tema.

Intensjonsavtalene bør likevel tydeliggjøre fra politisk hold hvorfor

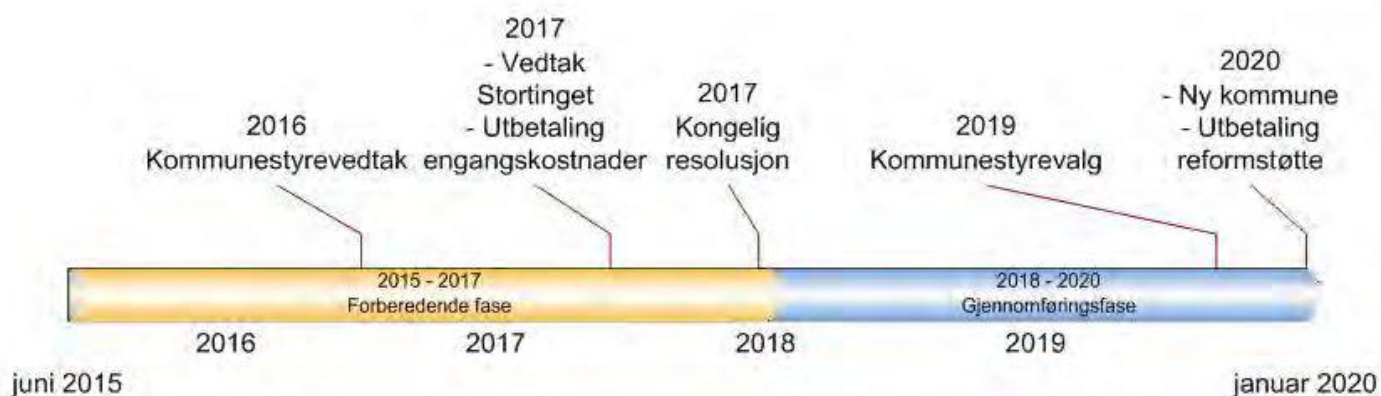
man ønsker sammenslåing og hva man vil oppnå med dette. Dette er gjerne beskrevet som definerte hovedmål og delmål i intensjonsavtalen. Videre bør det beskrives hvor kommunesenteret skal være, hvordan kommunale tjenester skal styrkes, hvordan ulike kommunale funksjoner skal lokaliseres og hvordan ansatte og innbyggere skal håndteres i prosessen.

Høring

Det er anbefalt at de kommuner som har vedtatt folkeavstemning gjør dette etter at intensjonsavtalen er signert. Dersom en velger å gjennomføre opinionsundersøkelse, kan dette gjøres i etterkant av vedtak av intensjonsgrunnlag, slik at en kan bruke resultatet inn i forhandlinger om intensjonsavtale.

Milepæler i reformen

Arbeidet med intensjonsavtaler er en del av den forberedende fasen av reformen. Etter vedtak i kommunene før 1. juli 2016 vil Fylkesmannen oppsummere vedtakene i Nordland og gi en tilrådning om fremtidig kommunestruktur. På bakgrunn av dette vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet fremme en proposisjon om ny kommunestruktur for Stortinget våren 2017. Når ny struktur er vedtatt av Stortinget vil Fylkesmannen kalle inn til felles kommunestyremøter hvor det bl.a. tas stilling til navn på den nye kommunen, antall representanter i det nye kommunestyret, opprettelse fellesnemd og eventuelt andre fellesorgan som skal samordne og ta seg av forberedelsen av sammenslåingsprosessen fram mot 1. januar 2020.

Kommunebilder

Rødøy kommune

Kommunesenter: Vågaholmen
Befolkning: 1269
Areal: 711,3 km²
Ordfører: Olav Terje Hoff (SP)
Rådmann: Kitt Grønningsæter

KORT OM KOMMUNEN

Kystfolket under polarsirkelen. 1269 innbyggere, bosatt i seks øykretser og langs fire fjorder på fastlandet.

Sentralt beliggende i skipsleia, midt mellom Helgeland og Salten. Rødøy har store havstrekninger, omfangsrik skjærgård, dype fjorder, høye fjell og Svartisen mot øst. Kommunen er kjent flott natur og har store naturressurser.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Rødøy driver seks 1-10 skoler og like mange barnehager. Store havstrekninger gjør det nødvendig å opprettholde den desentraliserte strukturen.

Det drives to heldøgns omsorgssentre og legekontor på Rødøy og i Tjongsfjorden. Hjemmetjenesten drives ut fra de to omsorgssentrene. Ambulansebåten for Rødøy, Lurøy og Træna drives av Helgelandssykehuset og er stasjonert på Rødøy. Den brukes også som legekontor i øykretsene fast hver 14. dag. Det er ansatt tre kommuneleger og vi har driftsavtale med to fysioterapeuter. Psykisk helse har to årsverk.

Bygge- og delingssaker, prosjektering, oppmåling, kartforvaltning, vei/samferdsel (65 km kommunal vei, åtte kaier), landbruk, feiing og tilsyn og vannforsyning (ni kommunale vannverk) og brannvern (to hovedstasjoner, ca. 95 frivillige mannskap) sorterer under teknisk etat.

Det er bygget 12 nye gjennomgangsboliger siste fire år, og åtte nye er under bygging. Boligmarkedet har lite sirkulasjon, og det er få tilgjengelige boliger.

Interkommunale samarbeidsordninger har stort omfang, og forventes å måtte utvides ytterligere med nye oppgaver til kommunene.

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Vi har mange små bedrifter i Rødøy kommune, ingen større hjørnesteinsbedrifter. Kommunen er største arbeidsgiver.

Hovednæringene er landbruk, fiske (sjark, kystfiske) og fiskeoppdrett. Innenfor oppdrett har Selsøyvik Havbruk hovedkontor i Rødøy, mens Nova Sea og Marine Harvest bare har havbruk i kommunen. Andre næringer er turisme, vannkraft, og handel-/servicenæring med mange små bedrifter innenfor blant annet dagligvare, byggvare, og båtsalg. Mange som bor i kommunen er også sysselsatt offshore og i samferdsel, og pendler ut.

Et nytt smoltanlegg som vil skaffe ca. 20 arbeidsplasser i kommunen i løpet av 2016 er under etablering. Asylmottak for enslige mindreårige flyktninger har oppstart i februar, og forventes å tilføre 15-20 nye arbeidsplasser. Utbygging av Smibelg-Storåvatn kraftverker pågår, og produksjonen vil starte i 2020.

Rådmannen fungerer som næringssjef og næringskonsulent gir faglig bistand overfor næringslivet. Prosjekter under utvikling eller i oppstartsfasen som kan nevnes er flere reiselivsprosjekter, utvikling av næringsområde i Reppen, produkter til lagring borekaks (MarmelESS), whisky produksjon (Myken destilleri) og grafittforekomst på Nordvænes.

Kommunen gir også lån og tilskudd gjennom næringsfond A (primærnæringer), næringsfond B og Gründerfond (statlige, regionalpolitiske virkemidler), og kraftfond fra Melfjord- og Smibelg-Storåvatn utbyggingene.

Rødøy kommune er med i Helgeland reiseliv og Kystriksveien reiseliv.

SAMFERDSEL

Bare 10 % av befolkningen har fast veiforbindelse – de fleste er avhengig av hurtigbåt og ferge både til kommunesenteret og til nærmeste by.

Kommunesenteret Vågaholmen ligger på Tjongsfjordhalvøya, med fergeforbindelse langs FV17, Kystriksveien.

Fergesambandet nordover har ca. 15 rundturer/døgn og ca. 10 min overfartstid. Sambandet sørover har ca. 5 rundturer/døgn, med ca. 70 min overfartstid. Det er daglig bussforbindelse til Ørnes, Bodø og Mo, og lokal buss mellom Jektvik og Vågaholmen. Korteste reisetid til både Bodø og Mo er ca. 2,5-3 timer, lengre fra øykretsene.

Lokal fergerute i Rødøybassenget trafikkerer øyene ut til Nordnesøy, og anløper fastlandet i Jektvik ved FV17. Herfra er det veiforbindelse til kommunesenteret, og forbindelse med ferger til nærmeste byer.

Nordlandsekspresen har fem anløp i kommunen. Daglig avgang om morgenen nordover og ettermiddagen sørover gjør det mulig å gjøre dagsærend på anløpssteder lengre nord, med fire timer i Bodø. Ærend sørover innebærer overnatting eller kombinasjon med andre reisemuligheter.

Lokal hurtigbåtrute, pendlerruten, trafikkerer øyene fra Myken og inn til fastlandet ved Tonnes i Lurøy og i Jektvik, før den ligger i Vågaholmen til ettermiddagsturen utover igjen. Mandager går den ekstra runde som muliggjør halvdagsmøter internt i kommunen. Korresponderer med Nordlandsekspresen.

Skys av barnehage- og skolebarn skjer med ferge, hurtigbåt og egen skoleskysbåt, samt med buss. Drosjer

finnes på fastlandet i Tjongsfjord/
Værangfjord og i Øresvik/Kilboghavn.

Gods følger FV17 eller godsruta Fjordlast Bodø til Rødøy, Træna og Lurøy. Denne er spesielt viktig for leveranse av fisk fra mottaksstasjoner i kommunen.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Rødøy kommune er opptatt av at flere skal velge å forbli bosatt eller å flytte til kommunen, etter at folketallet har vært synkende over flere tiår.

Kommunikasjon og infrastruktur er kritiske faktorer for næringsliv, trygghet og trivsel – dermed også for bidra til positiv befolkningsutvikling. Bredbånd, post, og mobilnett med god dekning kan verken tjenesteytere eller privatpersoner være uten. Å få fast veiforbindelse langs FV17 til nytt kommunesentrum er sentralt. Videre å jobbe for gode ruteforbindelser med tidsriktig båtmateriell både til knutepunkter på fastlandet og til Bodø by. Transport av

varer, fiskeprodukter og drivstoff må sikres.

Rødøy kommune er opptatt av å opprettholde et desentralisert skole- og barnehagetilbud. Kommunen har utfordringer når det gjelder å sikre at alle barn og unge får barnehage, skole, musikkskole og fritidstilbud i sitt nærrområde. Det er viktig å vedlikeholde bygg og utstyr ut fra dagens krav og behov og å rekruttere kvalifiserte fagfolk til stillinger. Å få ungdommen til å komme hjem etter endt utdanning er et mål en kan nå gjennom å styrke tilhørighet, identitet og trivsel.

Folkehelse og livskvalitet skal med som integrert perspektiv i alle planer. Vi er opptatt av tilrettelegging for fysisk aktivitet i barnehage og skole, og for befolkningen som helhet, men også tilrettelegge for at den enkelte kan ta større ansvar for egen helse. En god og stabil legetjeneste og omsorgstilbud er også sentralt.

Verdiskapning og næringsutvikling må styrkes for å opprettholde bosetting og tjenestetilbud. Det innebærer god tilrettelegging for attraktive arbeidsplasser. For jordbruket er tilgang til arealutvidelse, å opprettholde landbruksfaglige miljø, utvikle videreføring og nisjeproduksjon i forbindelse med primærproduksjon, og å redusere skade på beitende sau av freda rovdyr og rev viktig. For fiskeri er det viktig å fortsatt ha en variert fiskeflåte med større og mindre fartøy, og å sikre mottak av variert type fisk slik at også den minste delen av flåten har leveringsmuligheter. Å jobbe for at havbruksnæringen gir større positive lokale ringvirkninger, for eksempel i form av videreføring og arbeidsplasser, og å redusere negative miljøkonsekvenser av havbruk er sentralt. Videre bør det tilrettelegges for næringsarealer – nær kaier.

Steigen kommune

Adm.senter: Leinesfjord
Befolkning: ca. 2500
Areal: ca. 1000 km²
Ordfører: Asle Schrøder (SP)
Rådmann: Torben Marstrand

Foto: Ernst Furuhatt - www.nordnorge.com

KORT OM KOMMUNEN

Steigen kommune er en kystkommune med ca. 2 500 innbyggere. Kommunen står på historiske røtter, som forteller om makt og strategisk plassering i geografien. Her var høvdingmakt i jernalder og vikingtid, her var lovmakt da Hålogaland Lagmannsrett hadde sitt sete her i over 400 år og her var økonomisk makt med handelssteder på Grøtøy og Løvøy.

Steigen kommune er stor i utstrekning, ca. 1 000 km², og grenser til Bodø i sør og Hamarøy i nord.

Som de fleste andre distriktskommuner har også Steigen opplevd en gradvis nedgang i folketallet over mange år.

Kommunen har på grunn av sin geografiske struktur et nokså desentralisert tjenestetilbud, selv om det de siste årene har skjedd en del sentralisering av tjenester. Den største sentraliseringen skjedde i 2001, da alt av pleie-, omsorgs og helsetjenester ble samlokalisert fysisk til et bygg i Leinesfjord, nemlig Steigentunet. Det har også i de siste 10-12 år skjedd en sentralisering innenfor skole, hvor det i dette tidsrommet er lagt ned 4 skoler. I dag har kommunen 4 skoler og 4 barnehager.

Steigen kommune besto tidligere av 3 kommuner, nemlig Nordfold, Leiranger og Steigen kommuner, men ble sammenslått til en kommune i 1964. Dette har nok også preget kommunen med hensyn til lokalisering av tjenester.

Steigen kommunes overordna mål er å være en inkluderende kommune preget av gjestfrihet og toleranse. Kommunen skal bestå av flere aktive lokalsamfunn og et velfungerende kommunesenter.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Steigen kommune har et godt utviklet tjenestetilbud både innenfor skole/ barnehager og helse/pleie/omsorg, og har også i dag et tjenestetilbud som

kunne ha betjent langt flere enn dagens innbyggere. Steigen kommune opplever i likhet med mange småkommuner, at ungdommen flytter ut for å ta utdannelse og ofte etablerer seg på større steder. Gjennomsnittsalderen i kommunen er ganske høy. I 2015 var det 379 personer i aldersgruppen 67-79 år. I 2020 forventes antall personer i denne aldersgruppen å øke til 440. I aldersgruppen 0-15 forventes det en nedgang på 30 personer fram mot 2020, mens for antall eldre i aldersgruppen 80 og over, forventes det en nedgang på 13 personer fram mot 2020.

Steigen kommune vil altså ikke oppleve noen eldrebølge hvis prognosene slår til, men vil allikevel ha utfordringer knyttet til en stadig eldre befolkning.

Steigen kommunes vakre og varierte natur gir mange muligheter for aktiviteter og rekreasjon av ulike slag, noe som igjen er et viktig bidrag til å fremme folkehelsen.

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Steigen har tradisjonelt sett vært en kommune hvor landbruk og fiske har vært de dominerende næringene. I de senere år har det imidlertid vært en strukturendring innenfor disse næringene. Antall melkebruk er halvert de siste 10 år, mens produksjonen av både melk og kjøtt er stabil. Den dyrka jorda høstes og nyttes.

Steigen kommune har naturlige fortrinn for jordbruksdrift i form av store arealer med produktiv dyrka jord, mildt klima med tidlig vår, og ikke minst kompetanse som er bygd opp og vedlikeholdt i fagmiljøet. Det er et mål at ei bærekraftig utnyttning av jordbruksarealene til matproduksjon fortsatt skal være et viktig grunnlag for sysselsetting og bosetting i Steigen. For Steigen-landbruket vil volumproduksjon fortsatt være et viktig satsingsområde, og Steigen kommune kan også i framtiden betraktes som «spiskammeret» for hele Nordre Nordland.

En stor utfordring i årene framover vil være rekruttering.

Innenfor fiske har det vært en negativ utvikling og en nedgang i antall fiskefartøyer og fiskere de siste 10-20 år. Dette betyr i neste omgang redusert råstofftilførsel. Det ligger et uutnyttet potensiale både på flåtesiden og foredling, hvor mulighetene for videreutvikling og etablering av nye arbeidsplasser er store. Regulering av aktive redskaper som snurrevad innenfor en fjordlinje gir håp om vekst i bestandene av kysttorsk.

Skogbruk har også et betydelig potensial som bør utnyttes bedre. Det samme har reiselivsnæringa.

Mens jordbruk og fiske har hatt en nedgang, har oppdrettsnæringen økt betydelig de siste årene, og Steigen er i dag en stor oppdrettskommune, både med tradisjonelle oppdrettsanlegg, men også med klekkeri, smoltanlegg og stamfiskeanlegg. Det arbeides nå for å få etablert stort og moderne slakteri på Storskjæret. Lykkes vi med dette, vil Steigen kommune ha hele «produksjonslinjen» fra klekkeri til ferdig slaktet laks. Kommunen må fortsatt jobbe for å legge til rette for knoppskyting og videreutvikling av råvarene i større grad enn i dag. Kommunen må ha et nært samarbeide med den marine næringen for sammen se på utfordringer og muligheter for videre foredling og muligheter for økt produksjon.

Et overordna mål for Steigen er å ha et sterkt og variert næringsliv. Steigen kommune skal være en aktiv tilrettelegger for næringsutvikling og nyetableringer. Kommunen skal bidra til at det er enkelt å etablere nye bedrifter.

SAMFERDSEL

Gode samferdselstilbud er svært viktig både for kommunens innbyggere og for å legge til rette for et godt og konkurransedyktig næringsliv. Viktige utfordringer for Steigen kommune

Foto: Ernst Furuhatt - www.nordnorge.com

innenfor samferdsels- og infrastruktur, er:

- Opprettholde dagens hurtigbåttilbud og med muligheter for godstransport
- God veistandard med asfalt på riks- og fylkesvei
- Utrede videre mulighet for Kystriksvei
- Legge til rette for gode havner og dypvannskaier
- Bedre mobildekning og bedre bredbåndskapasitet

Gode samferdselsløsninger og infrastruktur er med på å fremme et godt og konkurransedyktig næringsliv.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Steigen kommune har store utfordringer

knyttet til å skape nye arbeidsplasser, som igjen kan bidra til å redusere nedgangen i folketallet. Det er også en utfordring å skape en mer variert næringsstruktur. Steigen er en overføringsavhengig kommune og nedgang i folketallet gir igjen fratrekk i de statlige overføringer. Det har vist seg vanskelig å redusere kommunens tjenestetilbud tilpasset et stadig lavere folketall og inntektsgrunnlag.

Kommunen ønsker å legge til rette for stedsuavhengige arbeidsplasser i samarbeid med næringslivet. Dette er igjen betinget av gode samferdselsmuligheter. Hurtigbåttilbudet er svært viktig for kommunen og også det

å kunne legge til rette for dagpendling vil ha stor betydning.

Innenfor utdanning vil det være viktig å opprettholde videregående skoletilbud på minimum dagens nivå og å sikre høy kvalitet gjennom hele utdanningsløpet fra barnehage, grunnskole og videregående skole.

Det er viktig at barn og ungdom gjennom opplevelser og læring blir stolte over Steigens historie, natur og kulturliv, og gjennom entreprenørskap, global forståelse og kontakt med andre barn og ungdom, blir bevisst Steigens ressurser og muligheter.

Gildeskål kommune

Adm.senter: Inndyr
Befolkning: 2047
Areal: 665km²
Ordfører: Petter Jørgen Pedersen (AP)
Rådmann: Helge Akerhaugen

Våg Havn - Foto: Trygve Førde

KORT OM KOMMUNEN

«Å eg veit meg eit land»

Gildeskål kommune grenser til Bodø i nord og har 2047 innbyggere per januar 2016. Fra 2012 har kommunen snudd en langvarig nedgang i folketallet til en positiv utvikling. Kommunens administrasjonssenter er Inndyr.

I kommunen er det 5 skoler/barnehager fordelt på kretsene Arnøy, Sandhornøy, Nygård, Inndyr og Storvik. På Inndyr har Meløy videregående skole sin avdeling for havbruk og fiskeri, med elever fra hele Nordland. Det er 2 eldresenter, Nygård og Sandhornøy i tillegg til Gildeskål bo og servicesenter på Inndyr.

De største næringene er havbruk/fiskeri, kraftproduksjon, entreprenørvirksomhet, servicenæringer og offentlig sektor.

Gildeskålsamfunnets visjon er naturlig nok hentet fra den kjære sangen til Elias Blix. Gildeskålfolket vet at Blix hadde Gildeskål i sine tanker når han skrev Nordlands nasjonalsang "Barndomsminne fra Nordland".

Uansett hvor du er i kommunen befinner du deg i skjæringspunktet mellom høgreiste fjell og fjorder. Strender, daler, grotter, stupbratte heng, grønne daler og fruktbart land, og hundrevis av øyer og holmer. Hvordan kan man slutte å drømme om en slik storlått naturgitt gave!

Visjonen "Å eg veit meg eit land" uttrykker ikke minst framtidsperspektivet med uendelige nye muligheter.

Verdigrunnlaget for Gildeskål er kommunens kjerneverdier, og definerer filosofien for organisasjonens virksomhet både internt og i våre relasjoner til samfunnet. Verdiene er utarbeidet med utgangspunkt i kommunens visjon «...Å eg veit meg eit land»:

- Offensiv
  - Utvikle kommunens naturlige fortrinn, nyskapning, imøtekommenhet, handlekraft, modig og engasjert, ja-kommune

- Inkluderende
  - Bolyst, godt å bo, raushet og åpenhet, takhøyde, vi bryr oss om-kommune
- Stolt
  - Glad i bygda, fremsnakking, vifølelse, omdømme-bevissthet, folkehelse gjennom trivsel og glede, den positive kommune
- Troverdige
  - Hegne om innbyggernes behov og drømmer, profesjonell, etterrettelig, tydelig, effektiv, får det gjort-kommune

Kommunen har oppsummert disse verdiene i følgende slagord «Vi tørr å være nyskapende», som er det man ønsker å signalisere ut til samfunnet.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Gildeskål kommune skal fremstå som en attraktiv kommune å bo i og kjennetegnes ved nærhet til gode og tilrettelagte tjenester med høy kvalitet. Det legges grunnlag for boligetablering og innbyggernes deltakelse i utvikling av nærmiljø og kulturarenaer. Det skapes varierte arbeidsplasser og gode transportmuligheter som muliggjør arbeidspendling på tvers av kommunegrensene.

Gildeskåls storlåtte natur gir gode muligheter for fysisk aktivitet og rekreasjon og er et viktig bidrag til god folkehelse.

Kommunens fremtidige omsorgstjenester organiseres på tre nivå; hjemmetjenester, tilrettelagte boliger og institusjonsomsorg. Utgangspunktet er at de eldre skal få anledning til å bo i eget hjem så lenge de ønsker og det er faglig forsvarlig. De ulike nivå på tjenestetilbudet skal være kjent for brukere og pårørende, slik at de opplever forutsigbare og trygge rammer. Utvikling av velferdsteknologi, sentralisering av tilbud og bruk av frivillige i omsorgstjenesten er strategien for å imøtekomme økt press på omsorgstjenestene.

Det er fem skoler og barnehager i kommunen, en i hver bygd. Barna har nærhet til skolen og de vokser opp i trygge omgivelser. Skolen har høye ambisjoner og vil være blant de tre beste i Salten.

Gildeskål kommune videreutvikler frivillighetsarbeidet og legger til rette for møteplasser med fokus på kulturelle aktiviteter for alle aldersgrupper. Kommunen skal styrke sitt gode omdømme gjennom Elias Blix og kirkestedet og fortsatt sikre gode kulturopplevelser.

Et godt utbygd nettverk av gang og sykkelstier som er universelt utformet, bidrar til sikkerhet og økt fysisk aktivitet. Vi bruker det rike kulturlandskapet i kommunen, og stimulerer også til god folkehelse gjennom aktiv bruk av vår storlåtte natur.

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Gildeskål kommune støtter aktivt den virksomhet som er igangsatt med tanke på å utvikle nye næringer basert på «den blå åkeren». Vi arbeider for å tilrettelegge muligheter for en slik virksomhet både på sjø og land.

Tilgang til lokalt produsert elektrisk kraft vil gi grunnlag for utvikling av ny industri og flere arbeidsplasser. Gildeskål er i dag en stor eksportør av høykvalitet råvarer fra fiske og havbruk. Vi legger til rette for knoppskyting og nyetablering av virksomheter som tar hånd om råvarene i større grad enn i dag og bearbeider disse til produkter «klar for tallerken». Vi frakter i dag ut mer enn 20.000 tonn råvarer, dette vil vi søke å videreføre i størst mulig grad. Vår kystsonenplan viser også at vi har areal til å utvikle, og utvide den marine produksjonen i årene fremover.

Kommunen har bidratt sterkt til å få etablert nytt fiskemottak og flere fiskebåter lokalisert i kommunen slik at det bygges opp arbeidsplasser i de kystnære fiskeriene. Det satses også på lokal foredling av fiskeprodukter for

Dit skal vi! - Foto: Arne Sklett Larsen - www.nordnorge.com

et stadig økende marked nasjonalt og internasjonalt.

Kommunen deltar aktivt i årene fremover med å skape et kompetanse- og teknologimiljø knyttet til Havbruksparken i Sundsfjord. Vi skal forsterke samarbeidet vårt med Universitetet i Nordland og på den måten også kunne utvikle nye arbeidsplasser innen forskning og utvikling av nye bedrifter innen bioteknologi. Vi legger til rette for å kunne utvikle et videre samarbeide med den marine næringen og sammen se på de utfordringer og muligheter denne næringen har for å utvide sin produksjon.

Kommunen er en tydelig medspiller i den utviklingen som er i gang innen reiselivsnæringen. Dette gjennom å bidra til at de opplevelser vi kan tilby blir mer synlig og lettere tilgjengelig. Videre bygge et sterkt samarbeide lokalt innen reiselivsnæringen, men også i Bodø-regionen, der vi er avhengig av hverandre i fremtiden om vi skal lykkes med å vise oss fram som en sterk opplevelsesregion. Det vil i utviklingen av en fremtidsrettet reiselivsutvikling være svært viktig å skape opplevelsesbaserte arbeidsplasser i kommunen.

Det arbeides aktivt for å skape arbeidsplasser lokalt og regionalt, for å støtte utvikling av nye produkter og bearbeiding av lokale råvarer.

Kommunen har en aktiv og ledende rolle i å videreføre arbeidet for å skape muligheter for etablering av arbeidsplasser innen petroleumsnæringen. Dette gjennom å delta i prosesser som er igangsatt i

regionen samt tilrettelegge for områder tilpasset denne næringen.

Gildeskål har et svært stort antall fritidsbeboere, og er Saltens største hyttekommune. Denne ressursen vil i fremtiden bli stadig mer viktig i forhold til å utvikle tjeneste- og servicearbeidsplasser. Kommunen skal bidra med å tilrettelegge for etablering av nye slike arbeidsplasser og støtte eksisterende.

SAMFERDSEL

Gildeskål kommune skal ha en fremtidsrettet infrastruktur som utvikles i takt med samfunnsutviklingen. Tilrettelegging av kommunikasjon innad i kommunen og mot bystrøk står sentralt, og skal være et fortrinn som bidrar til økt bosetting i Gildeskål. Pendlerbåten fra Sandhornøy til Bodø tar f.eks. bare 35 minutter. Fra Nygårdsjøen er det med bil en halv time til stasjonen på Tverlandet, knapt tre kvarter til universitetet og en time til Fauske. FV 17 går igjennom kommunen med bussforbindelser til Bodø.

Kommunen vil i løpet av 2016 ha en velfungerende digital infrastruktur og 4G mobildekning som gjør det mulig å opprette og beholde kompetansearbeidsplasser.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Bodø er byen i Gildeskål kommune. Alt som skjer i Bodø er viktig for Gildeskålsamfunnet på samme vis som en positiv utvikling i Gildeskål vil være bra for regionen som Bodø er en del av.

Derfor er samferdsel og kommunikasjonene mot Bodø svært viktig. Det å ha høy frekvens på offentlig kommunikasjon langs sjø og vei er viktig. Dette har betydning for arbeidsreiser og å kunne bruke kulturtilbudene, samt for raskt å kunne nå andre destinasjoner i inn- og utland.

Gildeskål kommune har svært attraktive bo- og oppvekstvilkår og et stort antall tomter tilgjengelig for dem som vil bosette seg i kommunen. Gildeskål har ambisjoner om å videreutvikle dette for mer tilflytting, økt innbyggertall og levende lokalsamfunn.

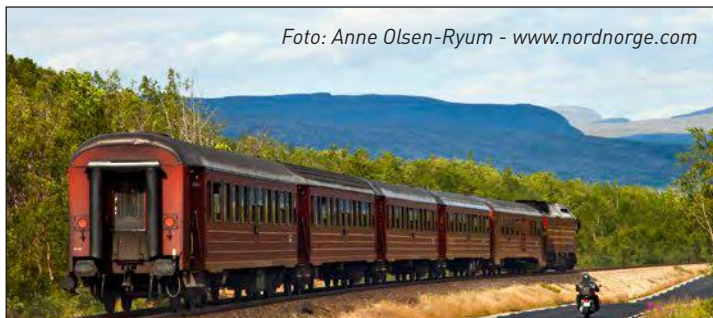
Offentlige arbeidsplasser er viktig også for Gildeskål-samfunnet, og ansatte i kommunal, fylkeskommunal og statlige virksomheter er verdifulle bidragsytere i sine lokalsamfunn.

Gildeskål er allerede blant landsdelens viktigste kommuner innenfor havbruk, med hele næringskjeden fra smoltproduksjon til slakteri, videregående opplæring og FoU. Videre utvikling innenfor havbruk i samspill med bl.a. Nord universitet vil skape grunnlag for bedriftsutvikling og nye arbeidsplasser på en lang rekke områder.

Saltdal kommune

Adm.senter: Rognan
Befolkning: 4700
Areal: 2216 km²
Ordfører: Rune Berg (SP)
Rådmann: Elisabeth Marie Larsen

KORT OM KOMMUNEN

Imøtekommende – Løsningsfokusert – Ansvarlig
Saltdal kommune er en stor kommune i utstrekning (2216 km²) med i overkant av 4.700 innbyggere i 2015. Kommunen er tredje største kommunen i Salten.

Arealene i kommunen inneholder til dels store ressurser i form av dyrket mark, botaniske forhold og forekomster av malm. De topografiske forholdene i kommunen er spesielle med karakteristiske fjell og åser. Landskapet er særegent og variert. Kommunen har et klima med innlandskarakter, men med tilknytning til fjord. Sjøarealet er egnet for ulike former av sjøbasert næring og fritidsutfoldelse. Kommunen har betydelige urørte landareal som egner seg til natur og friluftsliv.

Kommunen har store landområder som er vernet eller båndlagt – 64 %. Saltdal kommune grenser til følgende nabokommuner: Fauske, Bodø, Beiarn og Rana sør for Saltfjellet. I øst grenser kommunen opp mot Sverige og Arjeplog kommune. Saltdal har gode kommunikasjonsforbindelser med buss og tog. Bodø ligger 9 mil fra Rognan – en reisetid på 1 time med tog og ca. 75 minutter med biltransport.

Visjon fra kommuneplanens samfunnsdel 2003: «Saltdal kommune skal være en fremsynt kommune for bedriftsetablering, bosetting og oppvekst. Saltdal kommune skal snu flyttestrømmen og vise at Saltdal kan henge med i lokale, regionale, nasjonale og globale sammenhenger»

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Saltdal kommune har tre skoler. Rognan sentrum har en barneskole og en ungdomsskole. Røklund har barn – og ungdomsskole. Kommunen har totalt seks barnehager, fire kommunale og to private barnehager.

Kommunen har godt helse og omsorgstilbud, og blir ofte omtalt som omsorgskommunen. Våren 2014 vedtok kommunestyret en ny Boligpolitisk plan

som har et sterkt fokus på etablering av boliger til eldre, flyktninger med mere.

Kommunen er ikke entydig forskjellig fra landet som helhet når det gjelder andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt. Lav inntekt defineres her som under 60 % av nasjonal medianinntekt.

Kommunen er i avslutningen på et større prosjekt med utbygging av vann og avløpssystem i store deler av kommunen. Prosjektet regnes som avsluttet innen utgangen av 2017.

Kommunen har i dag over 30 interkommunale samarbeidsordninger som stor fungerer veldig bra som innbefatter samarbeid med flere nabokommuner.

Saltdal videregående skole har et mangfold av studieretninger og potensiale til utvikling. Til søkningen til skole synes å være tilfredsstillende.

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Næringslivet i Saltdal kommune er preget av at kommunen er en betydelig industrikommune i Nordland, med bedrifter som Nexans og Saltdalshytta i spissen. Antall sysselsatte i de tradisjonelle primærnæringene reduseres, mens det er en økning i sysselsatte innen oppdrettsnæringen. Næringsgruppene Industri, Bygg – og anlegg, transport og kommunikasjon og finans opplever reduksjon i antall sysselsatte. Offentlig forvaltning og annen tjenesteyting som er den største næringsgruppen på 1023 i 2014 kan anses å være stabil. I den offentlige forvaltningen utgjør Helse – og omsorgstjenestene en stor og viktig del av sysselsettingen i kommunen. I sluttsum er det en nedgang på 94 sysselsatte fra 2008 – 2014.

SAMFERDSEL

Kommunen har et godt utbygd samferdselsnett med E6, jernbane og kai som brukes i næringsammenheng. Bredbånddekningen i kommunen ligger opp mot 90 % og man forventer bredbånd

til hele kommunen i løpet av 2016/2017. Siste utbyggingsprosjekt var bredbånd til ny tollstasjon ved riksgrensen.

Nasjonal Transportplan for perioden 2014 – 2023 har lagt inn utbygging av tunnel gjennom Tjernfjellet (RV 77) med planlagt ferdigstillelse av prosjekt i 2018. I forbindelse med Tjernfjellutbyggingen er det ut fra NTP satt utbedring av strekningen Sørrelv – Borkamo (E6). Utbedring gjøres med bruk av uttaksmasse fra tunnelutbyggingen. For perioden 2022 – 2029 vil E 6 Setså jernbaneundergang og eventuell ny trase til Fauske være fokusområde for Saltdal i NTP.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Det er viktig for Saltdalssamfunnet at det i fremtiden vil være et robust og bærekraftig samfunn med et rikt og variert næringsliv. Kommunen er en mellomstor kommune og tredje største kommunen i Salten. Det er derfor viktig for befolkningen og næringslivet at det vil være vekst og innovasjon også i fremtiden.

Kommunen har i dag et rikt og godt tjenestetilbud innenfor helse, skole og kultur. Kommunen har Blåfrostfestivalen, trebåt dagene, miniputteturnering, Polarlekene og Rognan dagene med mere. Dette er arrangement som samler folk fra hele distriktet sågar fra hele landet.

Saltdal videregående skole er viktig utdanningsinstitusjon i indre Salten og vil ha en viktig rolle for utdanning av ungdom både i egen region og andre. Skolen har fra høsten 2016 fått en ny nasjonal linje (blomsterdekoratør) som den andre skolen i landet med dette tilbudet.

Folkehelse skal være integrert i alle kommunale planer. Kommunen er opptatt av tilrettelegging for fysisk aktivitet i barnehage og skole, og for øvrig for befolkningen som helhet.

Foto: Salten Friluftsråd - www.nordnorge.com

Foto: Salten Friluftsråd - www.nordnorge.com

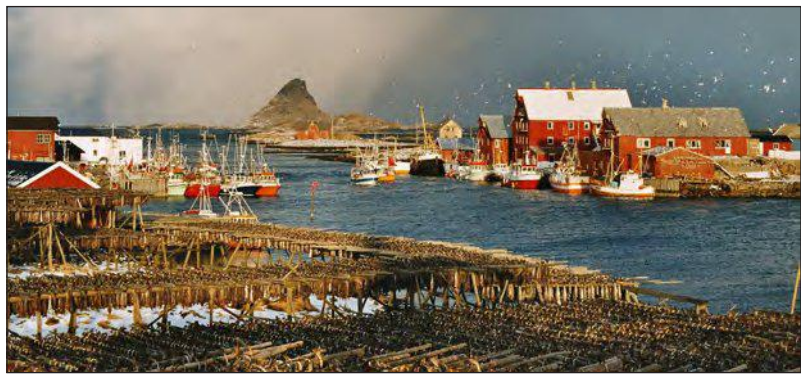
Foto: Baard Loeken - www.nordnorge.com

Foto: Rune Nilsen - www.nordnorge.com

Røst kommune

Adm.senter: Inndyr
Befolkning: ca. 600
Areal: ca. 10 km²
Ordfører: Tor Arne Andreassen
Rådmann: Randi Greger

KORT OM KOMMUNEN

Røst utgjør den ytterste, sørligste og minste kommunen i Lofoten med ca. 600 innbyggere. Røst ligger ca. 100 km vest for Bodø og 115 km nord for Polarsirkelen. Nærmeste nabo er Værøy kommune som ligger ca. 25 km mot nordøst.

Røst består av 365 gressgrodde øyer. Røstlandet er den største øya og det høyeste punkt er bare 11 m over havnivå. Sørvest for Røstlandet reiser øyene/fjellene Vedøya, Storfjellet, Ellefsnyken, Trenyken og Hernyken seg fra havet. Storfjellet er høyest, 259 moh. Aller ytterst ligger øya Skomvær med Skomvær fyrstasjon.

Røst har en flott skjærgård med store muligheter for friluftsliv og båtliv.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

På Røst har vi en skole med 1 – 10 klassetrinn og en barnehage med 2 avdelinger. Vi har et sykehjem med heldøgns omsorg, et legekontor og 50 % stilling som psykiatri og 50 % stilling som helsesøster.

Røst har en liten administrasjon med enhetsledere på Teknisk, Helse- og omsorg, Oppvekst, Servicekontor i tillegg til rådmannens stab.

Røst har eget vannverk og miljøstasjon hvor alt av søppel fraktes til Bodø (svært dyr ordning). Teknisk sjef er også brannsjef med 16 frivillige brannmannskaper.

Røst kommune har et utstrakt interkommunalt samarbeid og dette forventes utvidet med tilføring av ytterligere nye oppgaver til kommunen.

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Hovednæringa på Røst er fiskeri. Røst har 7 store fiskemottak, 1 av fiskemottakene produserer bare saltfisk. Røst har også et stort trandamperi som leverer tran til Møllers og annen hver flaske tran som selges i butikkene kommer fra trandamperiet på Røst.

Røst har ikke oppdrettsanlegg for fisk.

Hovedtyngden av skreien som blir landet på Røst i løpet av vinterfiske, går til hending som blir til tørrfisk. Røst er den plassen i landet som har de beste klimatiske forholdene for tørking av fisk og eksporterer store mengder prima tørrfisk, mesteparten går til Italia. Røst alene dekker mellom 35 – 40 % av det Italienske tørrfiskmarkedet.

På Røst er det 4 sauebønder med ca. 500 lamsau og bestanden er økende. Lammene som produseres på Røst har en meget spesielt god kvalitet og sendes til Leknes der de merkes som «Lofotlam».

Det er flere små reiselivsbedrifter på Røst. Noen driver med fisketurisme mens andre har overnatting og spisesteder som sin spesialitet. Det er 5 spisesteder og 5 skjenkesteder på Røst. De fleste har åpent hele året.

Kommunen gir lån og tilskudd til nyetablering fra et lite næringsfond. Kommunen har ikke egen næringssjef / fiskerirettleder og gir dermed ikke god nok faglig bistand til næringslivet. Dette er en stor utfordring for Røst kommune.

SAMFERDSEL

Røst ligger langt ute i havet, og her er næringsliv og befolkningen 100 % avhengig av god og stabil kommunikasjon, både til vanns og i luften.

Vi har to daglige fergearter mellom Røst og Bodø (via Værøy) på vinter og høst, og to daglige forbindelser mellom Røst og Bodø (via Værøy og Moskenes) på sommeren. Lørdag og søndag er det en avgang.

Tidligere har det vært store utfordringer med godstaranporten til og fra Røst. Etter at de nye gassfergene er kommet er dette problemet løst. Det er nå stor kapasitet for gods til og fra Røst.

Vi har to avganger daglig med Widerøe Røst / Bodø (via Leknes) daglig. Lørdag og søndag er det en avgang.

Dette mener vi er god kommunikasjon, men også helt nødvendig for at dette

øysamfunnet skal kunne eksistere også i fremtiden.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Etter en stor nedgang i folketallet de siste årene er det viktig at vi legger til rette for at flere skal kunne bosette seg i kommunen. Barnetallet er synkende noe som er en utfordring for både skole og barnehage.

Verdiskaping og næringsutvikling må styrkes for å opprettholde bosetting og tjenestetilbud. Dette innebærer god tilrettelegging for gode og attraktive helårslige arbeidsplasser. Vi skal legge til rette for fortsatt vekst i landbruk og støtte opp om sauedriften på Røst.

Gode havneforhold for fiskeflåten er viktig, derfor legger vi til rette for utbedring av havna ved at det blir gjort utdyping og bedre liggeforhold for den største fiskeflåten. Havna blir også skjermet mot ekstremvær ved at det bygges to moloer mot vest.

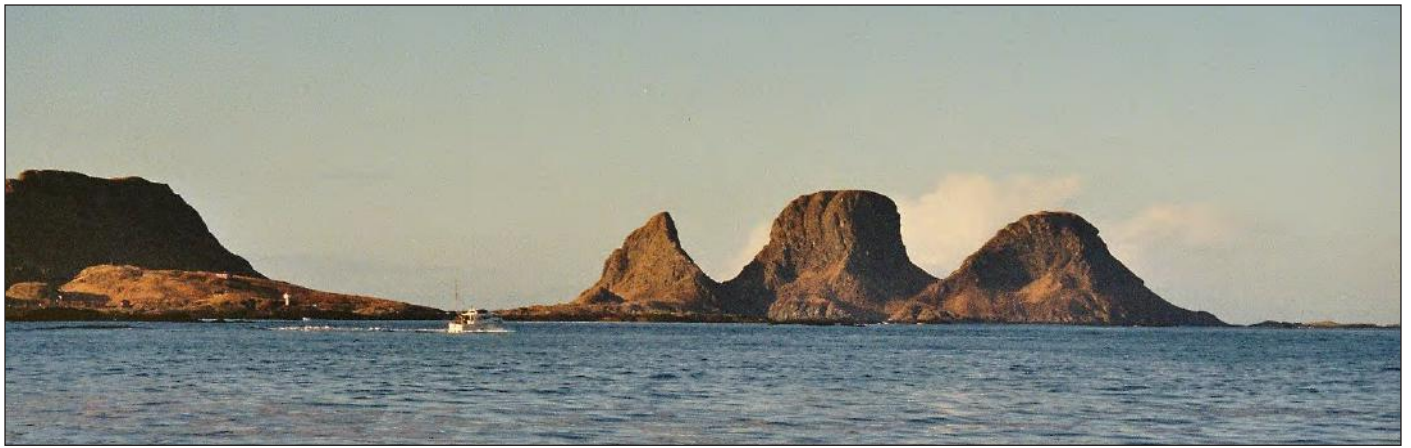
Kommunen legger også til rette for nye næringsarealer slik at eksisterende og nye næringer kan etablere seg på Røst.

Folkehelse og god livskvalitet skal være tema i alle planverk som regulerer kommunen. Kommunen er opptatt av å legge til rette for fysisk aktivitet for hele befolkningen.

Kommunen har i dag en stor aktivitetshall som i dag brukes til alle typer idretts- og kulturaktiviteter. Vi har basseng som benyttes hver dag i skoletiden og som er åpen for hele befolkningen på torsdagene. Det arbeides nå for å få bygd en kunstgressbane for øyas fotballinteresserte. På idrett- og fritidsområdet er det stor aktivitet med landhockey, både for voksne og barn, badminton og stort treningssenter.

Røst har alltid vært omtalt som «kulturøya». Vi har et aktivt kulturliv med sangkor, danseband, flere trubadurer, årlige festivaler og ikke minst – en egen opera. Dette mangfoldet skal vi ta vare på.

Bodø kommune

Adm. Senter: Bodø
Befolkning: ca. 50 000
Areal: ca. 1400 km²
Ordfører: Ida Pinnerød
Rådmann: Rolf Kåre Jensen

KORT OM KOMMUNEN

Attraktiv hovedstad i Nord.

Bodø kommune har i overkant av 50 000 innbyggere. Kommunen har en moderne by i vekst, men også livskraftige innlandsbygder og øysamfunn.

På 67 grader nord – midt i det magiske nord - ligger Bodø. Velutbygd og moderne infrastruktur, temperert klima, et universitet med høy kvalitet på undervisning og forskning, et godt kulturtilbud og spektakulær natur gjør Bodø til en attraktiv hovedstad i Nord.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Ettersom den yrkesaktive andelen av befolkningen går ned blir det viktig at disse er i jobb lengst mulig. Vi løser ikke dagens helseutfordringer kun med økt kapasitet og kvalitet i behandlingstilbud. Når ca. 70 % av årsakene til for tidlig død skyldes ikke-smittsomme kroniske sykdommer (hjerte/ kar, kreft, diabetes, kroniske luftveissykdommer m.m.) må det helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeidet i Bodø intensiveres.

Økt risiko for sykdom eller funksjonssvikt kan starte tidlig i livsløpet. Grunnlaget for helsevaner legges i barndommen. Barnehage og skole har ansvar for å fremme en helhetlig læring som omfatter både fysisk, psykisk og sosial helse. Sentrale tema bør være mat, fysisk aktivitet, psykososialt miljø og fysisk miljø. Med Bodøs naturkvaliteter, inkludert STImuli – prosjektet, er det viktig å vektlegge betydningen av disse for fysisk og psykisk helse, trivsel og tilhørighet. Det er også her det legges til rette for sosiale relasjoner, medvirkning, inkludering, likeverd og å bli stolt av egen kommune.

I Bodø var det ca. 2600 uføre i 2012, av disse 90 personer under 30 år. Samtidig har hvert 9. barn en psykisk diagnose. Barn og unge med særlige behov stiller ekstra store krav til kommunal tilrettelegging, da de ofte har behov for sammensatte og koordinerte tjenester. For brukerne må det kommunale tjenestetilbudet oppleves som helhetlig

og hensyn til barn og unges levekår på tvers av avdelinger og alle virksomheter må ivaretas. Den kommunale organisasjonen bør derfor intensivere arbeidet med å tilby helhetlige tjenester.

Ettersom andelen eldre øker er utviklingen av morgendagens omsorgstjenester viktig. Det å være ressurs i eget liv, å få leve livet i eget hjem på tross av helse eller funksjonssvikt, er forankret i befolkningen i Bodø gjennom mange år. Hverdagsrehabilitering og velferdsteknologi er neste skritt i denne strategien – fra hjemmehjelp til «hjemmetrener» og bruk av digitale hjelpemidler. Utviklingen av morgendagens omsorgstjenester bør gjøres i samarbeid med kompetansemiljøene på Nord Universitet.

Bruk av frivillighet er et viktig utviklingsområde. Frivillighet er på dagsorden både hos nasjonale og lokale aktører. Nasjonal frivillighetsstrategi i omsorgssektoren er i ferd med å bli lansert, og kommunen må ta oppgaven med å bli en del av denne strategien.

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Bodø har alltid vært en handelsby, og var også den viktigste årsak til at byen ble etablert i 1816. Handelsbyen Bodø har fått et oppsving gjennom etablering av kjøpesentra og større handelshus og utviklingen av sentrum.

Regionen vår er rik på ressurser, og har i tillegg til samisk og norsk befolkning et stadig større innslag av mennesker med annen kulturell bakgrunn. Næringslivet baserer seg både på nedarvet kunnskap, og kunnskap hentet fra forsknings- og utdanningsinstitusjonene i regionen. Nord Universitetet må ha en sentral rolle i å videreutvikle de ulike kompetansearbeidsplassene og bidra til nye, i randsonen av Universitetet.

For å være konkurransedyktig i et stadig mer globalt marked må vi ha evne til å omstilling. Både næringsliv og offentlig sektor i Bodø må være produktiv og omstillingsdyktig, og med stor grad

av innovasjons – og nyskapingsevne. For å realisere kunnskapssamfunnet må vi få tak i kompetent arbeidskraft og legge til rette for at de kan arbeide med å skape de nye ideene ut fra våre konkurransefortrinn og vår historie.

Nordområdesatsingen gir nye muligheter. Dette gjelder for eksempel innenfor luftfart, logistikk, petroleumsnæringen, marine næringer, kompetansenæringer, mineralnæringer m.m.

Bodøs IT-næring dekker et vidt spekter av ulike typer selskap som representerer en bred IT- kompetanse. Flere utvikler og selger egne produkter, og noen av selskapene er landsdekkende og har store markedsandeler for sine tjenester. Miljøet innenfor forretningsstøtte er voksende, særlig gjelder dette innenfor helse og statlig sektor.

Bioøkonomi som begrep er i ferd med å feste seg. EUs definisjon er bærekraftig produksjon og omdannelse av biomasse til mat, helse- og fiberprodukter, industrielle produkter og energi. Konseptet knyttes til håndtering av de globale utfordringene som økt matproduksjon, klimaendringer, framtidig befolkningsvekst og behov for energi. I dette perspektivet har Nordområdene, Nordland og Bodø en viktig rolle å spille.

Sjømatnæringens betydning vil øke ytterligere de neste årene. Forskerne forutsetter kraftig vekst og prognoser viser at det er mulig med en omsetning på 550 milliarder kroner i 2050. Dette tilsvarer en seksdobling fra dagens nivå.

Det er grunn til å ha visjoner for biomarin produksjon og industri i Nordland. Veksten vil hovedsakelig skje innen dyrking av organismer som lever i vann. Nord Universitetet disponerer topp moderne laboratorier både på campus og ved Mørkvedbukta forskningsstasjon. Fagområdet har utviklet seg i nært samspill med havbruksnæringen og samhandlingen mellom forskning og relevant industri gjenspeiles i utdanningsprogrammene. Samarbeidet mellom forskningsinstitusjoner og

Foto: Rune Nilsen - www.nordnorge.com

næringene er svært viktig med tanke på marin verdiskaping i Nordland og Bodø.

Bærekraftig verdiskaping i mat og naturbaserte næringer er viktig i bioøkonomien. Landbruket i Bodø, som også bidrar til å opprettholde livskraftige bygder og bygdesamfunn, har en viktig rolle. Landbruket sikre matforsyningen og kortreist. Sterkt økende skogressurser er grunnlag for en mangedobling av hogstkvantumet innen 20 år.

Bodø er et urbant sentrum i naturskjønne omgivelser og framstår dermed som et attraktivt reisemål og møtested. Dette kan utvikles videre ved å samle de ulike aktører i offentlig og privat sektor innenfor kommune, region, fylke og landsdel til en satsing mot felles mål innenfor reiselivsnæringen. Kjerringøy gamle handelssted med et autentisk kystkulturmiljø og Saltstraumen som har verdens sterkeste tidevannsstrøm er gode eksempler på destinasjoner i Bodø som kan utvikles gjøres mere kjent og utvikles videre.

Mangfoldet av næringer er en av Bodøs styrker. Samtidig har Bodø en høy andel offentlige arbeidsplasser, kompetansearbeidsplasser som gir ringvirkninger og stabilitet i nedgangstider. En stor offentlig sektor kan gi mindre utviklingsdynamikk og vekstmuligheter i oppgangstider. Fortsatt næringstilrettelegging og arbeid med nyskaping vil derfor være viktig framover.

Næringsutviklingsarbeidet til kommunen er organisert i en egen avdeling. Her ledes arbeidet med kommunens tilrettelegging for næringsutvikling, overordnet samfunnsplanlegging

og større byutviklingsprosjekter som «Ny by- Ny flyplass», «Norges sikkerhets- og beredskapshovedstad», «Sentrumsprosjektet», «Bodø i Vinden» og «Økt nærings samarbeid i Salten».

SAMFERDSEL

Passasjertallene til Bodø lufthavn viser at Bodø er svært viktig som nav for Nordland. Bodø er på andre plass etter Gardermoen når det gjelder transferpassasjerer. Et godt utviklet kollektivnett fra Bodø til omlandet på vei, bane, hurtigbåt og fly er viktig for videre utvikling av både Bodø og omlandet. Gode innpendlingsmuligheter langs vei, bane og med hurtigbåt er vitalt for at folk kan bo i øysamfunnene og bygdene rundt byen. De senere år har også Bodøs distrikter hatt befolkningsvekst noe som tyder på en sunn utvikling mellom by og land.

Bodø skal fortsatt være et intermodalt (transport av gods i en sammenhengende kjede) knutepunkt hvor gods fra/til Nord-Norge går med jernbane og båt. Et effektivt transportsystem er viktig forutsetning både for eksisterende næringer og for at nye næringer skal vokse fram.

Utviklingen innenfor havbruk vil kreve nye arealer som tas i bruk for kultivering av nye arter samt tare og mikroalger. Dette vil også sette økte krav til nye og effektive transportløsninger, hvor kombinasjonen av sjø- og jernbanetransport i Bodø er svært aktuell.

Bypakke Bodø skal videreutvikle Bodø som en attraktiv by å bo og drive virksomhet i ved å fremme en effektiv, miljøvennlig og trygg transport. Bypakke

Bodø har en tidshorisont fram til 2020 og vil blant annet inneholde ny riksvei 80, bedre kollektivtilbud og nye gang- og sykkelveier.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Regionene i Nordland er avhengig av at Bodø lykkes og styrker sin posisjon i Nord-Norge, samtidig bør man se ut over Nordland og Nord-Norge for å posisjonere seg i forbindelse med nordområdesatsingen inkludert Barentsregionen og Arktis.

Velutbygd og moderne infrastruktur, temperert klima, et universitet med høy kvalitet på undervisning og forskning, et godt kulturtilbud og spektakulær natur gjør Bodø godt egnet til å bli en «Attraktiv hovedstad i nord».

Skal Bodø bli en attraktiv hovedstad i nord må by og land fungere sammen og for alle aldersgrupper enten man ønsker å benytte tilbud i bydelene eller i sentrum. Dette krever mye av kommunen, næringslivet og samarbeidet med andre berørte myndigheter. Og som for andre byer er det avgjørende at Bodø, ut fra egne muligheter, styrker sin attraksjonskraft og identitet framover.

Hvordan Bodø som by og omlandet kan utfylle hverandre er et viktig satsningsområde for Bodø kommune og grunnen til at vi ønsket å delta i regjeringens byregionprogram der vi nå sammen med de åtte andre Saltenkommunene har dannet prosjektet «Økt nærings samarbeid i Salten» som skal utarbeide fellesstrategier innenfor havbruk, mineral og reiseliv.

“Ytre Salten” kommune

Adm. Senter:
Befolkning: 60.000+
Areal:
Ordfører:
Rådmann:

Foto: Vebjørn Karlsen - www.nordnorge.com

KORT OM KOMMUNEN

«Ytre Salten» har i overkant av 60 000 innbyggere. Den nye kommunen har et bærekraftig landbruk, havbruk, rike fiskerier, ren kraft, stolte industritradisjoner, reiseliv, handel, sikkerhet og forskning.

Tradisjonsrik mat, som tørrfisk fra Røst og kjøttprodukter fra Breivik i gamle Skjerstad, i møte med Whisky fra Myken eller lokalbrygget øl fra Gildeskål og Bodø kan danne grunnlag for en ny identitet. I tillegg har vi oppdrettslaks fra Steigen, Gildeskål og Rødøy og villaks i Saltdalselva. Virksomheter og produkter knyttet til den «blå åkeren» kan utvikles i et samarbeid mellom Nord universitet og en sterk næring.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Lokalsamfunnene i den nye kommunen skal være livløpsamfunn.

Det betyr at lokalsamfunnene der innbyggerne ønsker å bo og leve opprettholdes. Der har familiene barnehagetilbud, der går ungene på skole og der får de eldre god omsorg. Lokale foreninger, idrettslag og kulturtilbud er viktige for å opprettholde identiteten menneskene har til stedet og som arenaer hvor lokaldemokratiet skal bygges og utvikles.

Å bygge en ny kommune gir mange muligheter men byr også på mange utfordringer. Skal denne prosessen bli vellykket, er det viktig å identifisere utfordringene og prøve å skissere gode løsninger for disse. I dette ligger det å se hvilke muligheter en ny kommune kan gi innbyggerne. Hva har de ulike kommunene av felles identitet? Felles næringsliv? Felles utfordringer?

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Regionen vår er rik på ressurser, og har i tillegg til samisk og norsk befolkning et stadig større innslag av mennesker med annen kulturell bakgrunn. Næringslivet baserer seg både på nedarvet kunnskap, og kunnskap hentet fra forsknings- og utdanningsinstitusjonene

i regionen. Nord Universitet må ha en sentral rolle i å videreutvikle kompetansearbeidsplassene, og bidra til nye i randsonen av Universitetet.

For å være konkurransedyktig i et stadig mer globalt marked må vi ha evne til å omstille oss. Det vil være avgjørende at næringslivet og offentlig sektor er produktiv og omstillingsdyktig, og har innovasjons- og nyskapingsevne. Vi må erkjenne at vi er i konkurranse med resten av verden. For å realisere kunnskapssamfunnet må vi få tak i kompetent arbeidskraft og legge til rette for at de kan arbeide med å skape de nye ideene ut fra våre konkurransefortrinn og vår historie.

«Ytre Salten» vil være et bærekraftig vekstsentra i Nord. De ulike kommunene har egne næringsmessige fortrinn som i sum gir store muligheter. I nasjonal sammenheng vil «Ytre Salten» være en av de største kommunene på landbruk, fiskeri og havbruk. Dette gir grunnlag for å bygge sterke fagmiljøer innenfor disse næringene og utvikle næringene videre.

Fire reinbeitedistrikter berører «Ytre Salten». Dette er Hestmannen/ Strandtindene, Saltfjellet, Doukta og Stajjgo/Håbmer.

I Saltdal finnes sterke tradisjoner og miljøer innen industri. Bodø er handelssentrum, administrativt sentrum og Universitetsby. Røst er en fiskerikommune, Gildeskål er sterke på havbruk og energi. Rødøy er sterke på havbruk. Steigen er sterke på havbruk og landbruk. Felles for alle er et reiseliv med stort potensial som bygger på fantastiske opplevelser, lokale mattilbud i verdensklasse, strand- og sjøliv, fjellområder og store nasjonalparker. Et sterkt samarbeid mellom byen, lokalsentrene og omlandene gir grunnlaget for vekst i alle samfunnene.

SAMFERDSEL

Kommunikasjon og infrastruktur er kritiske faktorer for næringsliv, trygghet og trivsel – dermed også for å bidra til

positiv befolkningsutvikling. Bredbånd, post, og mobilnett med god dekning kan verken tjenesteytere eller privatpersoner være uten. Effektive løsninger for samferdsel mellom byen og omlandet er avgjørende for en effektiv drift av kommunen, ønsket næringsutvikling og et fortsatt spredt bosetningsmønster. «Ytre Salten» vil være en sterk stemme inn mot regionale og nasjonale samferdselsmyndigheter.

VIKTIGE PUNKTER FOR DEN NYE KOMMUNE

Innenfor myndighetsutøvelse og administrasjon kan det med utgangspunkt i BDO-rapporten legges til grunn at:

«Ytre Salten» kan antas å få betydelig bedre kapasitet og kompetanse rettet mot myndighetsutøvelse innenfor de fleste fagområder sammenlignet med den nåværende kommunestrukturen.

Utfordringer knyttet til relasjoner mellom ansatte og innbyggere vil bli vesentlig redusert, da det vil bli bedre muligheter for den enkelte saksbehandler til å delegere saker der det er habilitetsproblematikk. Det er også rimelig å anta at utfordringer knyttet til rekruttering vil bli redusert.

Det vil oppstå stordriftsulempen knyttet til samordning av tjenester og geografiske avstander. «Ytre Salten» kommune gir imidlertid også relativt store muligheter for effektivisering og realisering av stordriftsfordeler innenfor administrasjonstjenester. Om Indre og Ytre Salten-alternativene heter det videre i BDO rapporten:

«Uavhengig av om man velger å sentralisere deler av administrasjonstjenestene vil man uansett kunne dra nytte av en bredere og større kompetanse innad i organisasjonen. Det er også rimelig å anta at alternativene Indre og Ytre Salten vil ha mindre problemer knyttet til rekruttering, sammenlignet med enkeltkommunenes nåværende situasjon. Det kan også forventes noe reduserte kostnader til IKT-systemer på sikt.»

Foto: Roger Johansen - www.nordnorge.com

Målene for reformen om bedre kapasitet og kompetanse og likeverdige tjenester vil oppnås i «Ytre Salten». En ny stor kommune vil også bidra til å styrke og samordne utviklingen lokalt og regionalt når det gjelder arealbruk, samfunnssikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima.

Å sikre lokaldemokratiet gode kår er et viktig. Gode modeller for kommunedelsutvalg eller lokalutvalg som sikrer deltagelse og rekruttering blir viktig. Innbyggerne skal kjenne at de har

innflytelse over sine liv og lokalsamfunn, samtidig som de føler seg hjemme og bygger opp en ny identitet til den nye kommunen.

Andelen eldre over 80 år vil dobles i den nye kommunen fram mot 2040. Dette gjør at vi må tørre å tenke nytt om omsorg. Mange tjenester kan løses ved bruk av velferdsteknologi, men det er viktig fortsatt å ha de varme hendene der folk bor. På sikt må flere årsverk dreies fra administrasjon til omsorg.

I «Ytre Salten» vil behovet for interkommunale løsninger bli redusert, samtidig vil den nye kommunen være så stor at den kan ta på seg nye oppgaver.

«Ytre Salten» vil være et vekstsenter i Nord. En sterk nordnorsk stemme som klarer å fremme både utfordringer og muligheter til sentrale myndigheter. Kommunen har både kraft og vilje til å sette fart på utviklingen i Nord.

Formalia

Navn på ny kommune

Besluttes på felles kommunestyremøte. «Ytre Salten» er brukt som arbeidstittel for å skille ny kommune fra dagens kommuner. Dette navnet ble valgt før Saltdal tiltrådte arbeidet.

Kommunevåpen

Besluttes på felles kommunestyremøte i 2017.

Kommunesenter

Bodø.

Tidspunkt for sammenslåing

Det er mulig å gjennomføre en kommunesammenslåing ved alle årsskifter i en valgperiode. Da kan kommunene enten velge å gjennomføres ekstraordinært kommunestyrevalg (forkorting av kommunestyreperiode for alle sittende representanter), eller at det nye kommunestyret velges av og blant de gamle kommunestyrerepresentantene (forkorting av kommunestyreperiode for enkelte representanter). Det er altså det sittende, direktevalgte kommunestyret

i de opprinnelige kommunene som velger sine representanter til det nye kommunestyret.

Kommunereformen legger opp til at sammenslåing skal skje 1.1.2020. Men det er mulig å få til sammenslåing 1.1.2019. Dette må avklares i dialog med departementet før vedtak av kongelig resolusjon om kommunesammenslåing.

Lokalisering av administrative funksjoner

Tre modeller for organisering av administrative funksjoner

Telemarksforskning har tidligere presentert tre modeller for hvordan administrative funksjoner kan organiseres. En samlokaliseringsmodell, en desentralisert modell og en funksjonsdelingsmodell. Her følger en kort beskrivelse av disse modellene.

Samlokaliseringsmodell

I denne modellen blir de fleste av kommunenes administrative oppgaver lokalisert til et sted. En slik modell vil i størst grad sikre økonomiske stordriftsfordeler og større fagmiljø. Samtidig vil det være modellen som gir minst fysisk tilgjengelighet til innbyggerne, med unntak av dem som bor der samlokaliseringen skjer. For samhandling mellom ulike sektorer vil dette og være en positiv modell. Vi forutsetter at ikke alle tjenester vil samlokaliseres i en slik modell, eksempelvis vil tjenester som skoler og barnehager fortsatt måtte ha en struktur som sikrer fysisk tilgjengelighet for innbyggerne. Når det gjelder spesialiserte tjenester som arealplanlegging, byggesaksbehandling, landbrukskontor og så videre, er det ikke lenger så viktig for innbyggerne

å ha fysisk tilgang til kontoret. Gode digitale løsninger, med eksempelvis godt tilgjengelige søknader, er vel så viktig.

Desentralisert modell

I en desentralisert modell ser vi for oss at tjenestetilbudet på mange måter blir videreført som i dag, med unntak av de mest sentrale lederstillingene. I en slik modell vil en fortsatt ha «kommunehus» med et bredt spekter av funksjoner i hver av de gamle kommunene. Dette alternativet vil i størst grad ivareta ønsket om fysisk tilgjengelighet for innbyggerne, men samtidig vil en i mindre grad oppnå større fagmiljø, økonomiske gevinster eller bedre samhandling i noen særlig grad ved en sammenslåing.

Funksjonsdelingsmodell

I en funksjonsdelingsmodell ser vi for oss at en samler oppgaver som naturlig hører sammen, eller kan dra nytte av hverandre, på et sted. Eksempelvis:

- Lønningskontor
- Post og arkiv
- Sentralbord
- Fakturamottak
- Regnskap
- Landbruksforvaltning
- Geodata
- Kommunal innfordring
- Innkjøp

Dette betyr at man samler enkelte oppgaver som naturlig hører sammen på en plass. En eventuell ny kommune vil lokalisere fellesadministrative funksjoner etter en funksjonsdelingsmodell, og vil ta stilling til lokalisering når det er avklart hvilke kommuner som vil inngå.

Flere av de frivillige sammenslåingene som har blitt gjennomført de seneste årene har hatt en form for funksjonsdelingsmodell. I sammenslåingen mellom Frei og Kristiansund ble det gamle rådhuset til Frei omgjort til et familie- og helsehus for barnevern, helsestasjon, skolehelsetjeneste og legesenter. I sammenslåingen mellom Skjerstad og Bodø, ble deler av landbrukskontoret i Bodø flyttet til Skjerstad.

Lokaldemokrati – modeller for politisk organisering

En viktig del av kommunereformen er å styrke demokratiet. Ytre Salten blir en stor kommune med mange øyer, fjorder og til dels kompliserte samferdselsløsninger. Velfungerende kommunedelsutvalg blir derfor en vesentlig del av demokratiet i en slik kommune både for å sikre lokaldemokratiet men også som en rekrutteringsarena for politikere. I det følgende er det beskrevet ulike former for lokaldemokratiske løsninger.

Kommunedelsutvalg

Kommunedelsutvalg er beskrevet i kommunelovens § 12, og kan forstås som en bestemt type lokalutvalg.

Lovbestemmelsen går i korthet ut på at kommunestyret kan opprette slike utvalg for deler av kommunen, og kan bestemme om medlemmene i kommunedelsutvalg skal utpekes av kommunestyret selv eller velges ved direkte valg. I tilfelle direkte valg, skal valglovens bestemmelser følges bare «i den grad det er hensiktsmessig», som det heter i loven.

Kommunestyret fastsetter selv kommunedelsutvalgenes arbeidsoppgaver, og de kan tildeles avgjørelsesmyndighet i saker som vedrører kommunedelen med mindre annet følger av lov. Den vide juridiske rammen betyr at det er stor variasjon i hvordan ulike kommuner praktiserer denne lovbestemmelsen, og en ordning med kommunedelsutvalg kan utformes på mange forskjellige måter.

I tråd med den vide juridiske rammen er det stor spennvidde når det gjelder arbeidsoppgavene til kommunedelsutvalg. Det vanligste fra kommunens side er å bruke kommunedelsutvalg som høringsorgan for saker som angår det aktuelle området. Men det finnes også kommunedelsutvalg som har delegert ansvar for kommunal tjenesteproduksjon. Bydelsutvalgene i Oslo har for eksempel ansvar for helse, sosial og barnehagesektoren. Lignende ordninger har også vært prøvd ut i flere store bykommuner, men det er først og fremst Oslo kommune som har praktisert denne modellen. Bydelsutvalgene i Oslo har en innbyggerstørrelse på mellom 29.000 og 52.000 innbyggere, og denne ordningen vil trolig bare passe i et mindre antall norske kommuner.

Selv om man i prinsippet kan tenke seg mange forskjellige funksjoner lagt til kommunedelsutvalg, så kan vi litt forenklet si at det primært er som høringsorgan og serviceorgan (først

og fremst Oslo) at kommunedelsutvalg har vært brukt i norsk sammenheng. At kommunen sender saker på høring til kommunedelsutvalget kan oppfattes som å invitere utvalget til å innta en avventende arbeidsmåte. Den vide bestemmelsen i kommuneloven åpner imidlertid også for å tenke seg andre og mer pro-aktive roller for kommunedelsutvalg.

Planleggingsorgan

Som planleggingsorgan kan et kommunedelsutvalg, på linje med andre aktører, aktivt bruke plan- og bygningslovens bestemmelser til å foreslå reguleringsplaner for sitt område. Gjennom sitt kjennskap til lokale forhold kan kommunedelsutvalg her spille en viktig rolle i å avklare arealkonflikter. Denne muligheten til å engasjere seg direkte i planlegging har i liten grad blitt benyttet så langt.

Forvaltningsorgan

Som forvaltningsorgan kan et kommunedelsutvalg få delegert myndighet på utvalgte områder til å fatte beslutninger som angår egen bydel / eget lokalsamfunn. Selv om eksempelvis Plan- og bygningsloven forutsetter at alle overordnede plansaker blir behandlet i kommunestyret, kan enkeltsaker som i dag typisk er delegert til planutvalg o.l., i prinsippet også delegeres til kommunedelsutvalg.

Utviklingsorgan

Man kan også forestille seg kommunedelsutvalg som utviklingsorgan. I slike tilfeller får kommunedelsutvalget delegert myndighet til å fordele budsjettmidler innen samfunns- og næringsutvikling, for eksempel gjennom å disponere næringsfond og gjennom å få tildelt midler til å gjennomføre konkrete prosjekter.

Av disse rollene er det først og fremst utviklingsorgan som er prøvd ut i Norge – og da i et beskjedent omfang. Dette skyldes trolig at dagens kommunedelsutvalg, med unntak av dem vi finner i de største byene, mangler tilstrekkelig politisk og administrativ kapasitet og kompetanse. Sett fra

kommunens ståsted kan det også skyldes en frykt for at helhetsperspektivet kan forsvinne gjennom å desentralisere myndighet og ressurser til kommunedelsutvalg. I forbindelse med kommunereformen og eventuelle framtidige kommunesammenlåinger kan man imidlertid tenke seg at tidligere kommuner kan «gjenoppstå» som kommunedeler med kommunedelsutvalg som har en viss formell forvaltnings- og utviklingsmyndighet. En slik modell er neppe aktuell alle steder, men kan være egnet der naturgitte forhold i form av avstand og topografi ligger til rette for det, for eksempel i tidligere selvstendige øykommuner.

Røstmodellen

Røstmodellen tar opp i seg funksjonene som både planlegging-, forvaltning- og utviklingsorgan. Det gjennomføres et eget arbeid i regi av NIVI Analyse angående Røstmodellen som kommunedelsutvalgmodell. Resultatene av dette arbeidet antas å ha stor informasjons- og overføringsverdi for kommunene i «Ytre –Salten» samarbeidet.

Geografi, organisering og representasjon

Der utdaterte kommunegrenser er utgangspunktet for en sammenlåingsprosess kan det være en dårlig ide å sementere gamle kommunegrenser gjennom kommunedeler og kommunedelsutvalg. Men der topografi og avstand gjør det hensiktsmessig, kan det være en god ide å bygge videre på den gamle kommunestrukturen. Generelt kan det være et poeng å ta utgangspunkt i lokal stedsidentitet når kommunen skal inndeles i kommunedeler. På dette nivået har en muligheten til å lage en struktur som toner ned geografiske dragkamper og fordelingskonflikter, og som kan dra nytte av den energien som steds patriotisme kan utløse.

Lokale administrative ressurser

En kommune som vurderer å etablere kommunedelsutvalg bør ha realistiske forventninger knyttet til behovet for lokal administrasjon. Et fungerende kommunedelsutvalg trenger forutsigbare

Foto: Ernst Furuhatt - www.nordnorge.com

administrative ressurser, også når utvalget primært fungerer som høringsorgan. Jo flere tunge oppgaver som legges til kommunedelsutvalget, desto mer behov vil det være for administrative og faglige ressurser til saksforberedelse og gjennomføring av vedtak. I noen kommuner vil kommunedelsutvalget kunne dra nytte av kommunens administrative ressurser, i andre kommuner kan det være mest naturlig å bygge opp egne administrasjoner ute i kommunedelene.

Mange kommunedelsutvalg, og særlig de som ivaretar ikke-lovpålagte oppgaver som for eksempel å være høringsorgan, opplever at de står utsatt til når kommunen skal spare penger. I verste fall kan store deler av energien i et kommunedelsutvalg gå med til å kjempe for å beholde en administrativ ressurs eller å kjempe for utvalgets framtid. Hvis dette gjentar seg år etter år, sier det seg selv at det går ut over utvalgsmedlemmenes motivasjon og energi. I lys av dette er forutsigbarhet svært viktig. En kommune som oppretter kommunedelsutvalg, og som i den forbindelse også stiller administrative ressurser til disposisjon, bør ta høyde for at disse tildelingene må vedvare over lang tid.

Kommunale administrative ressurser

Etablering av kommunedelsutvalg krever også at kommunen sentralt har satt av administrative ressurser for å ivareta kontakten til kommunedelsutvalg. Jo mer formalisert ansvar kommunedelsutvalg har, desto viktigere vil det være å sikre god kommunikasjon med kommunens administrative og politiske ledelse. Her er det også viktig å avklare hvilken myndighet denne kontakten, enten det er en administrativ avdeling eller en enkeltperson, har til å forplikte kommunen.

Valg

Kommuneloven åpner for både kommunal oppnevning av representanter (og leder) og direkte valg. Kommuneloven sier ingenting om hvilket grunnlag

medlemmer skal oppnevnes på. Prinsipielt er det mulig å oppnevne medlemmer basert på andre kriterier enn partitilhørighet, for eksempel kan kommunestyret be lokalt foreningsliv om å foreslå kandidater som kommunestyret deretter velger blant.

Også direkte valg kan utformes på forskjellige måter, selv om valglovens regler, slik vi allerede har vært inne på, skal gjelde så langt det er hensiktsmessig. Flere kommuner som praktiserer direkte valg, blant annet Oslo og Bodø kommune, lar valget skje parallelt med kommunestyrevalget, slik at de som stemmer ved kommunestyrevalget samtidig kan delta i valget av kommunedelsutvalg.

En alternativ og enklere måte å praktisere direkte valg på, særlig i mindre kommunedeler, er å gjennomføre valget i form av frammøte på et årsmøte for kommunedelsutvalget. Fredrikstad er eksempel på en kommune som gjennomfører valget på denne måten. I tillegg kan man tenke seg ulike kombinasjoner av direkte og indirekte valg, der kommunen kan oppnevne noen medlemmer mens de resterende velges gjennom direkte valg, for eksempel via et årsmøte.

Det er flere faktorer som bør påvirke hvilken rekrutteringsform en velger. Jo mer kommunedelsutvalget er innvevd i kommunens formelle styringssystem, desto mer naturlig vil det være å bruke de politiske partiene som organiserende prinsipp i rekrutteringsprosessen. Men også faktorer som størrelse og eventuelle konfliktlinjer internt i kommunedelen kan bety noe for hvordan man velger å rekruttere medlemmer til kommunedelsutvalg.

Horisontale koordinerings- og læringsarenaer
Desentralisering

til kommunedelsutvalg øker faren for oppsplitting og kan i verste fall invitere til mer såkalt NIMBY-kultur (not in my backyard). Men dette kan motvirkes. I kommuner hvor kommunedelsutvalgene er sammensatt av partipolitiske representanter, vil de politiske partiene kunne fungere som viktige koordinerings- og læringsarenaer. Men flere kommuner har også etablert en fellesarena for sine kommunedelsutvalg, der medlemmer i utvalgene kan møtes på tvers av kommunedelsgrenser en eller to ganger i året. På slike møter kan utvalgene fremme felles initiativ og lære av erfaringene til andre kommunedelsutvalg. Ved siden av nødvendig koordinering og nyttig læring, kan slike tverrgående arenaer også bidra til å utvikle et kommunalt helhetsspektiv blant medlemmer i kommunedelsutvalg.

Styringsform

Formannskapsmodellen vil bli brukt som styringsform i den nye kommunen. Innføring av parlamentarisme må etter kommuneloven stemmes over i to valgperioder og vil hvis det er aktuelt være et spørsmål som nytt kommunestyre fra 1.1.2020 tar opp til politisk behandling. En eventuell parlamentarisme vil derfor ikke være aktuelt å innføre før etter kommunevalget i 2023.

Antall kommunestyrerepresentanter Kommuneloven regulerer et minimumsantall for antall kommunestyrerepresentanter. I dag har kommunene følgende antall representanter:

Kommune	Innbyggere 2015	Antall repr.	Minimum repr.	Innbyggere pr repr.
Ytre Salten	61254	116	35	
Bodø	50185	39	35	1287
Steigen	2507	17	11	147
Gildeskål	2014	17	11	118
Rødøy	1269	17	11	75
Røst	545	11	11	50
Saltdal	4734	21	19	225

Det er totalt 122 kommunestyre-representanter i dagens kommunestyre. Kommunestyret i den nye kommunen skal etter kommuneloven ha et minimum på 35 representanter.

Det er få eksempler fra nyere tid på at et kommunestyre blir betydelig større, fordi en eller flere nabokommuner har blitt innlemmet. Kommunene Sandefjord, Andebu og Stokke har vedtatt sammenslåing fra 1. januar 2017. Kommunestyret i den nye kommunen skal ha 57 medlemmer. Før sammenslåingen har Sandefjord 39 bystyreprerentanter, Stokke har 29 og Andebu har 25 representanter i kommunestyret.

Fram til konstitueringen etter ordinært kommunestyrevalg i 2019, skal kommunestyret i nye Sandefjord kommune bestå av 39 representanter fra Sandefjord, 11 representanter fra Stokke og 7 representanter fra Andebu. Disse utpekes av og blant de enkelte kommunestyrene med utgangspunkt i valgresultatet i 2015. Fra 2019 vil kommunestyret/ bystyret i nye Sandefjord kommune bestå av 45 representanter. Antallet kommunestyreprerentanter økes dermed med 6 fra dagens Sandefjord til fremtidens Sandefjord.

Kommunesammenslåing kan for enkelte derfor oppleves som vanskelig, fordi de orienterer seg sterkt mot

sitt eget nærmiljø og knytter deler av identiteten til sin egen kommune. Det nye kommunestyret må bygge opp en felles identitet knyttet til den nye storkommunen. I denne prosessen er det ekstra viktig å være synlig til stede lokalt. Hvis deler av den nye kommunen blir svakt representert, kan dette gi grobunn for negative oppfatninger om at ens eget sted blir forbigått og glemt. I slike tilfeller kan det vurderes å opprette nærdemokratiske ordninger, der formålet er å gi lokalsamfunnet mulighet til medvirkning i kommunale prosesser.

Foto: Rune Nilsen - www.nordnorge.com

Del 2 – Faktadel

Økonomi

Det er knyttet betydelige økonomiske insentiver til å gjennomføre prosessen slik at vedtak om en eventuell sammenslåing blir gjort før 1. juli 2016. Forslag til nytt inntektssystem er på høring frem til 1. mars 2016. Det er fortsatt knyttet betydelig usikkerhet til de økonomiske konsekvensene for enkeltkommunene og en eventuelt sammenslått kommune. I det følgende redegjøres det for hva som er klart per 1. februar 2016.

Dekning av engangskostnader

Stortinget har vedtatt en standardisert modell for engangskostnader i forbindelse med kommunereformen. Engangskostnadene er ment å dekke de utgiftene kommunene vil få med å etablere en ny kommune. Eksempel på slike kostnader er standardisering av IKT-løsninger. Utbetaling av engangskostnader skjer etter følgende modell: *Se tabell 2.1.*

«Ytre Salten» vil ha over 60 000 innbyggere og består av 6 kommuner slik at engangskostnader vil bli dekket med 60 millioner.

Reformstøtte

Tidligere har det vært knyttet penger til infrastrukturtiltak ved kommunesammenslåinger. Dette er nå endret til en reformstøtte som den nye kommunen disponerer fritt. Reformstøtten utbetales utfra antall innbyggere i den nye kommunen etter følgende modell: *Se tabell 2.2.*

«Ytre Salten»-alternativet vil dermed få utbetalt 30 millioner i reformstøtte.

Inndelingstilskudd

Inndelingstilskuddet i inntektssystemet er en kompensasjonsordning til

sammenslåtte kommuner for reduksjon i rammetilskuddet som følge av kommunesammenslåinger. Inndelingstilskuddet kompenserer for tap av basistilskuddet som er et gitt beløp per kommune samt eventuelle tap av regionalpolitiske tilskudd.

Kommuner som slår seg sammen vil kompenseres for netto nedgang i samlede regionalpolitiske tilskudd. Det vil si at dersom den nye sammenslåtte kommunen mottar regionalpolitiske tilskudd, skal kommunen kompenseres for differansen mellom tidligere og nye regionalpolitiske tilskudd.

Inndelingstilskuddet fryses reelt på det nivået det har det året kommunene slår seg sammen, og gis en varighet på 15 år. Tilskuddet vil deretter trappes gradvis ned over fem år.

Inndelingstilskuddet består av basistilskuddet, småkommunetillegget og Nord-Norge tilskuddet. For 2016 er satsene 1689 kroner per innbygger for Nord-Norgetilskuddet. Småkommunetillegget er på kroner 5 475 000 per år for alle kommuner med mindre enn 3200 innbyggere. Basistilskuddet er på kroner 13 200 000 per år. For kommunene i Ytre Salten fordeler dermed inntektene seg som følger: *Se tabell 2.3.*

Ved en kommunesammenslåing er disse inntektene som minimum sikret i 15 år fremover fra 2020 med en videre nedtrapping over 5 år til nytt inntektssystem som da blir gjeldende fra 2045.

Nytt inntektssystemet

Forslag til nytt inntektssystem er ute på høring frem til 1. mars 2016. Ikke

alle sider og konsekvenser med det nye inntektssystemet er kjent. I hovedtrekk er følgende endringer foreslått:

- Forslag til nye kostnadsnøkler for kommunene, inkludert en ny modell der det skilles mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper
- Forslag til endringer i de regionalpolitiske tilskuddene
- En beskrivelse av skatteelementene i inntektssystemet

Forslaget til nye kostnadsnøkler er hovedsakelig en ren oppdatering av de kostnadsnøkler som gjelder i dag. Høringsforslaget presenterer videre et opplegg for å skille mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper, gjennom bruk av et strukturkriterium for fastsettelse av basistilskudd. Det måler reiseavstand for den enkelte innbygger for å møte 5 000 innbyggere (måles med utgangspunkt i grunnkretsens befolkningsmessige sentrum). Gjennomsnittet for alle kommunens innbyggere blir kommunens verdi. Strukturkriteriet benyttes til å gradere kommunens basistilskudd. Mens alle kommuner i dag får et fullt basistilskudd, 13,2 mill. kroner i 2016, ville bruken av et strukturkriterium medført at kommunen ville fått mellom 0 og 13,2 mill. kroner i basistilskudd.

Kommunesektorens samlede inntekter vil ikke bli berørt av forslaget, fordi reduksjonen i basistilskudd vil bli beholdt i det samlede inntektssystemet, men gir omfordelingsvirkninger mellom kommunene

I høringsnotatet foreslås at småkommunetilskudd, Nord-Norge-/ Namdalentilskudd og distriktstilskudd Sør-Norge samlet i to nye tilskudd; Nord-Norge-tilskudd og Sør-Norge-tilskudd.

Tabell 2.1

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåing	0-19 999 innb.	20 000-49 999 innb.	50 000-99 999 innb.	100 000+ innb.
2 kommuner	20 mill.	25 mill.	30 mill.	35 mill.
3 kommuner	30 mill.	35 mill.	40 mill.	45 mill.
4 kommuner	40 mill.	45 mill.	50 mill.	55 mill.
5 eller flere kommuner	50 mill.	55 mill.	60 mill.	65 mill.

Tabell 2.2

Antall innbyggere i sammenslåing	Reformstøtte
0 – 10 000 innbyggere	0.
10 000 – 14 999 innbyggere	5 mill.
15 000 – 29 999 innbyggere	20 mill.
30 000 – 49 999 innbyggere	25 mill.
Over 50 000 innbyggere	30 mill.

I høringsnotatet presenteres ingen forslag til satser for de nye tilskuddene, men det legges opp til at:

- Småkommunetillegget vil differensieres i forhold til kommunenes verdi på distriktsindeksen (eksisterende indeks for grad av distriktsutfordringer)
- Det vil bli gjort justeringer i tilskuddene slik at mer enn i dag fordeles per innbygger

Omleggingene som skisseres antas å ha størst betydning for kommunene med under 3 200 innbyggere. I og med at det ikke er fremmet forslag til nye tilskuddssatser har det ikke vært mulig å lage virkningstabeller ned på kommunenivå.

Nytt basistilskudd

Hvor mye hver enkelt kommune får i nytt basistilskudd avhenger av størrelse og avstand fra kommunen til 5000 innbyggere (strukturkriterium). Ut fra tre ulike grenseverdier for strukturkriterium har KS beregnet netto omfordeling for hver enkelt kommune. *Se tabell 2.4.*

I forslaget er det de store kommunene som tjener mest på omleggingen av basistilskuddet, mens kommuner i sjiktet 10 000 til 20 000 innbyggere er de som taper mest. Hvordan dette slår ut for en samlet «Ytre Salten» kommune er ikke beregnet, men det er nærliggende å anta at nytt basistilskudd vil ligge i overkant av det som er beregnet for Bodø. Dette fordi både innbyggertall og distriktsindeksen går opp. For eksempel har Tromsø kommune med et strukturkriterium på

3,9 og 70 000 innbyggere et basistilskudd på 27 062 000 ved grenseverdi 25,4 km. Dette er ca. 12,6 millioner mer enn Bodø kommune.

Ny kostnadsnøkkel

Høringsforslagets forslag til nye kostnadsnøkler er hovedsakelig en ren oppdatering av de kostnadsnøkklene som gjelder i dag.

Utslaget for ny kostnadsnøkkel blir:

Kommune	Utslag ny kostnadsnøkkel
Bodø	- 3 141 000
Steigen	- 872 000
Gildeskål	- 2 349 000
Rødøy	- 2 132 000
Røst	1 997 000
Saltdal	- 1 646 000

Regionalpolitiske tilskudd

Innenfor de regionalpolitiske tilskuddene foreslås at småkommunetilskudd, Nord-Norge-/ Namdalenstilskudd og distriktstilskudd Sør-Norge samlet i to nye tilskudd; Nord-Norge-tilskudd og Sør-Norge-tilskudd. I høringsnotatet presenteres ingen forslag til satser for de nye tilskuddene, men det legges opp til at:

- Småkommunetillegget vil differensieres i forhold til kommunenes verdi på distriktsindeksen (eksisterende indeks for grad av distriktsutfordringer).
- Det vil bli gjort justeringer i tilskuddene slik at mer enn i dag fordeles per innbygger.

Omleggingene som skisseres antas å ha størst betydning for kommunene med under 3 200 innbyggere.

Oppsummering av nytt inntektsgrunnlag

Ved bruk av grenseverdi lik 25,4 og utslag for ny kostnadsnøkkel vil endringene i inntekter for kommunene bli som følger:

Kommune	Utslag ny kostnadsnøkkel og strukturkriterium
Bodø	11 273 000
Steigen	476 000
Gildeskål	- 1 266 000
Rødøy	- 1 449 000
Røst	2 290 000
Saltdal	- 5 992 000

Det nye regionalpolitiske tilskuddet vil antagelig føre til at Bodø kommune får mer enn det tabellen over viser. Antagelig vil Saltdal få redusert trekket noe, mens de andre kommunene antagelig vil få mindre/trukket mer enn det tabellen viser.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er hovedindikatoren for den økonomiske balansen i kommuner og fylkeskommuner. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommuner har til disposisjon til avsetninger og investeringer. Ifølge Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) bør netto driftsresultat for kommunesektoren under ett og over tid utgjøre 1,75% av inntektene. Netto lånegjeld er langsiktig gjeld fratrukket utlån og

Tabell 2.3

Kommune	Basistilskudd	Småkommunetillegg	Nord-Norge-tilskudd
Bodø	13 200 000	0	84 762 465
Steigen	13 200 000	5 475 000	4 234 323
Gildeskål	13 200 000	5 475 000	3 401 646
Rødøy	13 200 000	5 475 000	2 143 341
Røst	13 200 000	5 475 000	920 505
Saltdal	13 200 000	0	7 995 726

Tabell 2.4

Kommune	Strukturkriterium	Grenseverdi lik 25,4	Grenseverdi lik 16,5	Grenseverdi lik 13,3
Bodø	3,0	14 414 000	8 198 000	5 630 000
Steigen	64,5	1 348 000	993 000	834 000
Gildeskål	39,5	1 083 000	798 000	670 000
Rødøy	73,6	682 000	503 000	422 000
Røst	221,5	293 000	216 000	181 000
Saltdal	13,1	4 345 000	1 058 000	1 360 000

ubrukte lånemidler, i prosent av brutto driftsinntektene for samme kommune. Tallene er fra SSB/KOSTRA 2014.

Kommune	NETTO DRIFTS-RESULTAT	NETTO LÅNEGJELD
Bodø	-1,2	90,7
Steigen	-2,1	94,0
Gildeskål	6,6	81,3
Rødøy	2,1	59,8
Røst	2,7	76,6
Saltdal	-2,1	56,1

Driftsinntekter

Driftsinntektene er summen av skatteinntekter, rammetilskudd, øremerkede tilskudd til løpende drift og gebyrer/salgs- og leieinntekter. Tallene vises i 1000 kroner. Tallene er fra SSB/KOSTRA 2014.

Kommune	PER INNBYGGER	SUM FOR KOMMUNEN
Bodø	66	3 321 996
Steigen	95	239 488
Gildeskål	111	223 904
Rødøy	111	140 771
Røst	129	70 386
Saltdal	92	437 099

Interkommunale samarbeidsordninger

NIVI analyse har i 2014 gjennomgått alle interkommunale samarbeider i Nordland i rapporten «Revidert status for interkommunalt samarbeid i Nordland 2014». Rapporten er utarbeidet i samarbeid med Fylkesmannen i Nordland og KS.

Kartleggingen har skjedd med bruk av samme metodikk som NIVI har brukt i tidligere kartlegginger i Sør-Trøndelag (2009 og 2013), Nord-Trøndelag (2008 og 2012), Nordland (2010) og Møre og Romsdal (2013). Kartleggingen har skjedd med utgangspunkt i en definisjon av interkommunalt samarbeid der følgende typer samarbeid regnes med:

- Alle formelle ordninger med en organisatorisk overbygning dvs. IKS, AS, styre etter kommunelovens § 27 og vertskommune med felles folkevalgt nemnd etter kommunelovens § 28c
- Alle formelle ordninger uten organisatorisk overbygning dvs. vertskommuneavtaler

etter kommunelovens § 28b og avtalebasert kjøp og salg av tjenester mellom kommunene

Følgende typer samarbeid er i utgangspunktet ikke omfattet av foreliggende kartlegging:

Selskaper med begrenset ansvar (BA)
Stiftelser
Medlemsbaserte foreninger
Fagnettverk og diskusjonsfora
Midlertidige og uformelle prosjekter og fellesaktiviteter mellom kommunene
Samarbeidsordninger der staten eller private aktører er dominerende deltakere
Nasjonale nettverk eller prosjekter av typen effektivitetsnettverkene, kvalitetskommuner etc.

Tallet på interkommunale samarbeidsordninger har vokst fra 270 i 2010 til 297 samarbeidsordninger i mars 2014.

I rapporten heter det bl.a. at det i Nordland, som i andre fylker, registreres et voksende interkommunalt samarbeid som i økende grad berører lovpålagte velferdstjenester. Det gjelder særlig innenfor helse- og sosialsektoren.

Samarbeidet om kommunale kjerneoppgaver utvikles i stigende grad innenfor funksjonelle kommuneregioner bestående av en vertskommune med tilhørende nabokommuner. For visse oppgaver innenfor administrasjon, næring, infrastruktur, helse, brann og øvrig beredskap pågår en restrukturering i retning av større landskap som dekker flere regionrådsområder eller hele fylket.

I kartleggingen dokumenteres store variasjoner i samarbeidets innhold. I Nordland er det funnet 11 oppgaveområder hvor over 90 prosent av fylkets 44 kommuner deltar i formalisert interkommunalt samarbeid. Det gjelder regionråd og regionalt næringsfond, beredskap mot akutt forurensning (IUA), 110-sentral, krisesenter, geodatasamarbeid, kompetansesamarbeid i VAR-sektoren, regionalt kompetansekontor (RKK), renovasjon, revisjon og interkommunal PP-tjeneste. Over halvparten av kommunene samarbeider på ytterligere åtte forskjellige oppgavefelt. Her inngår samarbeid om kontrollutvalgssekretariat, friluftsråd, energiselskap, arkiv, innkjøp, IKT, legevakt og felles barneverntjeneste. Nær 60 prosent av kommunene i Nordland samarbeider nå om barnevern. Det er på nivå med Møre og Romsdal (56 prosent), men lavere enn i Sør-Trøndelag (84 prosent).

Kartleggingen tyder på at IKT-samarbeidet har kommet kortere i Nordland enn i aktuelle referansefylker. I Nordland finnes få eksempler på helhetlig IKT-samarbeid, der både teknologi, driftsløsninger og IKT-organisasjon er felles. Med noen unntak preges mye av dagens IKT-samarbeid i Nordland av spredte pragmatiske løsninger, ofte med avtaler med flere nabokommuner i kombinasjon med tjenestekjøp fra private aktører. Kommunene i Nordland samarbeider overraskende lite om en rekke viktige oppgaver. Det gjelder administrative funksjoner, som skatt, lønn og regnskap. Det gjelder viktige helsetjenester som legevakt, kommuneoverlege, miljørettet helsevern og ikke minst lokalmedisinsk senter og andre samhandlingstjenester. Det gjelder også samarbeidet om oppgaver innenfor NAV, psykiatri, voksenopplæring, landbruk og naturforvaltning, planfunksjon og tekniske tjenester.

Til tross for voksende interkommunalt samarbeid og mange positive nyetableringer de siste årene, preges mye av dagens oppgaveløsning av en svært sårbar og personavhengig kommuneforvaltning i Nordland. Foreliggende kartlegging tilsier at dagens kommunesamarbeid kun i begrenset grad berører kompetanse og kapasitet innenfor de sentrale velferdssektorene.

Det registreres store forskjeller i kapasitet og kompetanse innenfor lovpålagte oppgaveområder som barnevern, planlegging, landbruk, brannvern, NAV-kontor og andre sentrale velferdstjenester. Hensynet til likeverdige velferdstjenester og andre nasjonale mål med kommunene, aktualiserer på denne bakgrunn en debatt om både det interkommunale samarbeidet og dagens kommunestruktur i Nordland.

Av tabellen nedenfor framgår den geografiske hovedstrukturen. Tabellen framkommer ved at ordningene er fordelt på tre hovedgrupper hhv. ordninger på lokalt nivå, regionalt nivå og høyere geografisk nivå.

Ordninger på lokalt nivå gjelder typisk kjøp og salg av tjenester mellom to eller flere kommuner.

Ordninger på regionalt nivå dekker ordninger der alle eller tilnærmet alle kommunene innenfor regionrådets nedslagsfelt deltar.

Ordninger på høyere geografisk nivå omfatter ordninger som kan ha mange

deltakerkommuner, ofte organisert på fylkesnivå eller på tvers av grensene for regionrådene.

Kommune	Høyere nivå	Region-rådsnivå	Lavere nivå	Sum 2014	Sum 2010
Bodø	9	12	14	35	38
Steigen	9	11	11	31	35
Gildeskål	9	13	3	25	26
Rødøy	8	10	9	27	27
Røst	9	11	6	26	23
Saltdal	9	13	12	34	38

Nye oppgaver til kommunene

Regjeringen har fremmet Stortingsmelding 14 (2014-2015) om nye oppgaver til større kommuner. Meldingen gir en gjennomgang av hvilke oppgaver kommunene kan få ansvar for. Meldingen varsler en gjennomgang av den statlige styringen av kommunene.

De største kommunene kan også få ansvaret for videregående skoler og kollektivtransport. Det legges opp til i meldingen at kommunene generelt skal få større frihet fra statlig styring. Midler som i dag kanaliseres til fylkeskommunene vil således bli kanalisert til de kommuner som ønsker å ivareta disse funksjonene på et desentralisert plan. Oversikt over oppgaver som er kan bli overført til kommunene ligger i del 2.

ARBEIDSRETTEDE TILTAK

Ansvaret for finansieringen og forvaltningen av tiltakene «varig tilrettelagt arbeid» (VTA) og «varig tilrettelagt arbeid i ordinært arbeidsliv» (VTO) utredes nærmere med sikte på overføring til kommunene.

HJELPEMIDLER

Ansvaret for hjelpemidler til varige behov kan overføres til kommuner på 15 000-20 000 innbyggere.

ARBEIDS- OG UTDANNINGSREISER

Ordningen med Arbeids- og utdanningsreiser kan overføres fra Arbeids- og velferdsetaten til større kommuner

TANNHELSETJENESTEN

Allmenntannhelsetjenesten, spesialisttannhelsetjenesten og fylkeskommunenes ansvar etter tannhelsetjenesteloven overføres til større og mer robuste kommuner

HABILITERING OG REHABILITERING

Større kommuner kan få et større ansvar for rehabiliteringstjenester

som i dag ivaretas av spesialisthelsetjenesten. Det skal utredes nærmere hvilke oppgaver innenfor rehabiliteringsfeltet kommunene skal få et større ansvar for, samt i hvilken form en slik ansvarsending skal skje.

PSYKISK HELSE – DISTRIKTPSYKATRISKE SENTRE, DPS

Departementet foreslår å opprette en forsøksordning med overføring av driftsansvar for DPS til kommuner som har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Formålet med forsøksordningen vil være å undersøke om et kommunalt ansvar for tjenesten kan bidra til et bedre og mer helhetlig tilbud til brukerne. DPS er, og vil i forsøket fortsatt være, en spesialisthelsetjeneste. Det kommunale driftsansvaret skal utøves etter avtale med RHF, som fortsatt vil inneha det lovbestemte sørge-for-ansvaret.

NOTARIUS PUBLICUS' VIGSLER OG NOTARIALBEKREFTelser

Departementet mener derfor at tingrettenes og Oslo byfogdembetes myndighet til å forestå vigslar kan overføres til kommunene. Kommunene kan også gis notarialmyndighet til å bekrefte underskrifter på dokumenter og bekrefte rett kopi, i tillegg til de andre notarius publicusmyndighetene.

KLIMA- OG MILJØFORVALTNING

Forvaltning av små verneområder etter naturmangfoldloven § 62 kan overføres til større kommuner. Fylkeskommunens myndighet etter innlandsfiskeforskriften § 2 tredje ledd kan overføres til større kommuner. Fylkeskommunens myndighet til å fastsette utvidet jakttid for enkelte fremmede/introduserte arter etter § 2 i forskrift om jakt- og fangsttider og hvor det i liten grad er nødvendig å ta hensyn

til regional utberedelse, kan overføres til større kommuner. Myndighet til å gi utslippstillatelse etter forurensningsloven § 11 når det gjelder grønnsaksvaskerier og til å behandle saker vedrørende støy fra motorsportsbaner, skytebaner og vindmøller kan overføres til større kommuner.

DET BOLIGSOSIALE OMRÅDET – TILSKUDD TIL ETABLERING I EGEN BOLIG OG TILSKUDD TIL TILPASNING AV BOLIG

Departementet foreslår at midlene til tilskudd til etablering og den personrettede delen av tilskudd til tilpasning innlemmes i rammetilskuddet til kommunene. Forslaget om å overføre tilskuddene innebærer at statens administrasjon bortfaller. Husbanken har i dag oppgaver med blant annet å fordele tilskuddsmidlene mellom kommunene, og med rapportering og kontroll av bruken av midlene. Disse oppgavene vil falle bort, slik at det kan frigjøres ressurser til andre viktige oppgaver i Husbanken. Husbanken skal fortsatt ha en rolle som veileder overfor kommunene på det boligsosiale området.

IDRETTSFUNKSJONELL FORHÅNDSGODKJENNING AV SVØMMEANLEGG

Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av svømmehaller kan overføres til kommunene.

TILSKUDD TIL FRIVILLIGSENTRALER

Det vil være hensiktsmessig å overføre ansvaret for å gi tilskudd til frivilligsentraler til kommunene.

VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

De fleste kommuner vil også etter kommunereformen være for små til å kunne ivareta ansvaret for videregående opplæring uten omfattende interkommunalt samarbeid. Departementet mener derfor at ansvaret for videregående opplæring ikke kan overføres til kommunene generelt. Ansvaret for videregående opplæring kan overføres til de største kommunene.

SKOLESKYSS

Regjeringen foreslår at ansvaret for skoleskyssen kan overføres til kommuner som overtar ansvaret for videregående opplæring og kollektivtransport.

UTVALGTE KULTURLANDSKAP I JORDBRUKET

Forvaltningen av utvalgte kulturlandskap i jordbruket kan overføres fra fylkesmannen til kommunene.

TILSKUDD TIL VERDENSARVOMRÅDENE

Forvaltningen av tilskudd til verdensarvområdene kan overføres fra fylkesmannen til kommunene.

NÆRINGS- OG MILJØTILTAK I SKOGBRUKET

Forvaltningen av tilskudd til veibygging og til drift med taubane kan overføres fra fylkesmannen til kommunene

TILSKUDD TIL TILTAK I BEITEOMRÅDER

Med større kommuner og generelt bedre landbruksfaglig kompetanse foreslår departementet at forvaltningsansvaret for ordningen kan overføres fra fylkesmannen til kommunene.

KOLLEKTIVTRANSPORT

Det fylkeskommunale ansvaret for kollektivtransporten, inkludert TT-ordningen, kan overføres til de største kommunene. Forutsetningene for at en kommune skal ha ansvar for kollektivtransporten er at kommunen omfatter et område som utgjør en felles bolig-, arbeids- og serviceregion (geografisk funksjonelt område) og som har et tilstrekkelig markedsgrunnlag til å kunne gi befolkningen et ønsket kollektivtransporttilbud innenfor en samfunnsøkonomisk akseptabel kostnad. Ansvaret for skoleskyss kan overføres til kommuner som overtar ansvaret for videregående opplæring og kollektivtransport.

LOKAL NÆRINGS- OG SAMFUNNSUTVIKLING

Når utredninger og et sammenstilt kunnskapsgrunnlag foreligger, vil det utgjøre et grunnlag for å vurdere om det er behov for å klargjøre og styrke kommunenes rolle knyttet til lokal nærings- og samfunnsutvikling. Regjeringen vil følge opp dette spørsmålet i proposisjonen om nye oppgaver til større kommuner som planlegges fremmet for Stortinget i vårsesjonen 2017.

Demografi

Befolkningsutvikling

Historisk befolkningsutvikling fra 1972 til 2015 og framskrivning av befolkningsutviklingen frem mot 2040. Dataene er hentet fra SSB og baserer seg på middelvekstalternativet. Per 1.januar 2015 er samlet befolkning i «Ytre Salten» kommune 61 254 innbyggere.

Kommune	1972	1980	2000	2015	2020	2040
Ytre Salten	44063	47133	53818	61254	64324	72842
Bodø	29489	32567	41367	50185	53283	62237
Steigen	3919	3711	2977	2507	2495	2308
Gildeskål	3320	2887	2351	2014	2027	1975
Rødøy	2158	1909	1570	1269	1349	1544
Røst	755	813	666	545	538	462
Saltdal	4422	5246	4887	4734	4632	4316

Befolknings sammensetning

Dagens og framskrevet utvikling for 6 ulike aldersgrupper. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

Befolknings sammensetning 2015

Kommune	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 år og eldre
Ytre Salten	4314	7301	3249	37993	5984	2413
Bodø	3684	6064	2681	31501	4499	1756
Steigen	108	272	134	1456	374	163
Gildeskål	118	229	91	1146	276	154
Rødøy	85	178	82	698	159	67
Røst	29	62	22	336	58	38
Saltdal	290	496	239	2856	618	235

Befolknings sammensetning 2020

Kommune	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 år og eldre
Ytre Salten	4428	7535	3025	39654	7099	2583
Bodø	3811	6357	2507	33321	5369	1918
Steigen	137	255	114	1395	437	157
Gildeskål	109	199	93	1176	309	141
Rødøy	96	174	97	727	180	75
Røst	33	51	21	332	67	34
Saltdal	242	499	193	2703	737	258

Befolknings sammensetning 2040

Kommune	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 år og eldre
Ytre Salten	4550	8071	3372	41562	9793	5494
Bodø	3952	6997	2919	35990	8077	4302
Steigen	134	246	104	1159	381	284
Gildeskål	106	181	76	1103	294	215
Rødøy	121	223	87	785	197	131
Røst	24	40	16	224	99	59
Saltdal	213	384	170	2301	745	503

Innbyggere 20-66 år i forhold til eldre innbyggere

Denne tabellen gir mulighet til å se antall personer i arbeidsfør alder i forhold til to ulike grupper av eldre i 2015, 2020 og 2040. Arbeidsfør alder er 20-66 år mens de eldre aldersgruppene er 67 år og over, og 80 år og over. En reduksjon i forholdstallet mellom de to aldersgruppene betyr at det er færre innbyggere i yrkesaktiv alder per innbygger i den eldre aldersgruppen. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

67 år og over

Kommune	2015	2020	2040
Ytre Salten	4,5	4,1	2,7
Bodø	5	4,6	2,9
Steigen	2,7	2,3	1,7
Gildeskål	2,7	2,6	2,2
Rødøy	3,1	2,9	2,4
Røst	3,5	3,3	1,4
Saltdal	3,3	2,7	1,8

Over 80 år

Kommune	2015	2020	2040
Ytre Salten	15,7	15,4	7,6
Bodø	17,9	17,4	8,4
Steigen	8,9	8,9	4,1
Gildeskål	7,4	8,3	5,1
Rødøy	10,4	9,7	6
Røst	8,8	9,8	3,8
Saltdal	12,2	10,5	4,6

Tjenester og struktur

Barnehagesektoren

Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning, samt andel barn med barnehageplass fordeler seg som følger:

Kommune	Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	Andel barn 1-5 år med barnehageplass
Bodø	96,8	95
Steigen	83,3	85,4
Gildeskål	69,2	91,5
Rødøy	58,3	84,7
Røst	66,7	76
Saltdal	92	96,7
Saltdal	3,3	2,7

Anslått tjenestebehov i barnehagesektoren

Denne figuren sier noe om behovet for årsverk i yrkesaktiv alder (20 – 66 år) per 1000 innbygger som må brukes innenfor barnehagesektoren i 2014, 2020 og 2040. Ved å se på behovet per 1000 innbygger i alderen 20 – 66 år korrigerer man for forandringer som skyldes endringer i størrelsen på befolkningen.

I beregningene er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrad og standard på tjenestene som i 2014. Tjenestedataene er hentet fra KOSTRA 2014.

Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

Kommune	2014	2020	2040
Ytre Salten	22,3	21,7	21,5
Bodø	22,4	21,7	21
Steigen	17,2	21,5	25
Gildeskål	21,8	20,4	21,8
Rødøy	30,1	31,6	38,2
Røst	17,9	18,1	22,3
Saltdal	22,8	20,3	20,9

Omsatt i reelt behov for antall ansatte blir tallene som følger:

Kommune	2015	2020	2040
Ytre Salten	843	864	894
Bodø	706	723	756
Steigen	25	30	29
Gildeskål	25	24	24
Rødøy	21	23	30
Røst	6	6	5
Saltdal	47	47	40

Grunnskolesektoren

Oversikt antall skoler:

Oversikt over grunnskoler hentet fra skoleporten.udir.no

Bodø			Steigen	Gildeskål	Rødøy	Røst	Saltdal
Alberthaugen	Løding	Skaug	Laskestad	Inndyr	Gjerøy	Røst	Rognan
Alstad	Løpsmark	Skjerstad	Leines	Nygårdsjøen	Jektvik		Røklund
Aspåsen	Misvær	St. Eysteins	Leinesfjord	Sandhornøy	Nesøy		
Bankgata	Mørkvedmarka	Støver	Nordfold	Storvik	Rødøy		
Bodøsjøen	Rønvik	Tverlandet		Sørarnøy	Tjongsfjord		
Grønnåsen	Saltstraumen	Værran			Øresvik		
Hunstad	Saltvern	Østbyen					
Kjerringøy							

Gruppestørrelser

Kommune	Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10. årstrinn
Bodø	13,6
Steigen	7,4
Gildeskål	7,8
Rødøy	6,9
Røst	6,5
Saltdal	11,7
Saltdal	3,3

Skoleresultater

Følgende tabell angir resultater fra nasjonale prøver i 2015/16 i engelsk, lesing og regning for 5.trinn og 8.trinn (ungdomsskole). Videre er standpunkt karakter for 2014/15 ved avslutning 10.klasse vist for fagene Engelsk skriftlig, matematikk og Norsk hovedmål. Data er hentet fra Skoleporten. udir.no. For Røst kommune er det ikke offentliggjort tall fra nasjonale prøver grunnet personvern hensyn siden det er få elever her. Se tabell 2.5.

Estimert framtidig tjenestebehov i årsverk per 1000 innbyggere 20-66 år:

Denne figuren sier noe om behovet for årsverk i yrkesaktiv alder (20 – 66 år) per 1000 innbygger som må brukes innenfor skolesektoren i 2014, 2020 og 2040. Ved å se på behovet per 1000 innbygger i alderen 20 – 66 år korrigerer man for forandringer som skyldes endringer i størrelsen på befolkningen. I beregningene er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrad og standard på tjenestene som i 2014. Tjenestedataene er hentet fra KOSTRA 2014. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

Kommune	2014	2020	2040
Samlet	21,5	21	21,4
Bodø	19,6	19,4	19,7
Steigen	37,1	35,8	42,3
Gildeskål	37,5	31,5	30,8
Rødøy	55,9	52,3	62,4
Røst	23,8	21,1	22,3
Saltdal	19,6	20,7	18,7

Omsatt i reelt behov for antall ansatte blir tallene som følger:

Kommune	2015	2020	2040
Ytre Salten	828	841	902
Bodø	617	646	709
Steigen	54	50	49
Gildeskål	43	37	34
Rødøy	39	38	49
Røst	8	7	5
Saltdal	90	81	69

Helse og omsorg

Estimert framtidig tjenestebehov i årsverk per 1000 innbyggere 20-66 år:

Denne figuren sier noe om behovet for årsverk i yrkesaktiv alder (20 – 66 år) per 1000 innbygger som må brukes innenfor helse- og omsorgssektoren i 2014, 2020 og 2040. Ved å se på behovet per 1000 innbygger i alderen 20 – 66 år korrigerer man for forandringer som skyldes endringer i størrelsen på befolkningen. I beregningene er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrad og standard på tjenestene som i 2014. Tjenestedataene er hentet fra KOSTRA 2014. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

Kommune	2014	2020	2040
Samlet	46,9	47,9	68
Bodø	39,9	40,8	58,6
Steigen	72,8	76	125,1
Gildeskål	97,7	92,7	126
Rødøy	51,6	55	73,9
Røst	44,6	45,2	84,8
Saltdal	89,6	99,5	155,1

Omsatt i reelt behov for antall ansatte blir tallene som følger:

Kommune	2014	2020	2040
Ytre Salten	1694	1800	2672
Bodø	1257	1359	2109
Steigen	106	106	145
Gildeskål	112	109	139
Rødøy	36	40	58
Røst	15	15	19
Saltdal	326	345	451

Tabell 2.5

Prøve	Bodø	Steigen	Gildeskål	Rødøy	Røst	Saltdal	Landet
5.trinn Engelsk	49	45	42	51		47	50
5.trinn lesing	50	47	41	49		49	50
5.trinn regning	50	46	43	50		49	50
Ungdom engelsk	50	50	50	45		47	50
Ungdom Lesing	51	48	48	47		47	50
Ungdom Regning	51	49	48	47		48	50
Standpunkt Engelsk skriftlig	4,1	3,6	3,7	4,5	4,0	4,0	3,9
Standpunkt Matematikk	3,7	3,7	2,9	4,0	3,8	3,7	3,5
Standpunkt Norsk hovedmål	4,1	4,1	3,3	4,4	3,7	3,8	3,8

Statistikk helse og omsorg

Kommune	Andel 80 år og eldre som er beboere på institusjon	Andel årsverk i brukertjenester m/ fagutdanning	Antall 80 år og eldre som mottar hjemmetjenester
Bodø	14	78	27,3
Steigen	17,2	76	41,1
Gildeskål	20,1	72	45,5
Rødøy	19,4	79	49,3
Røst	23,7	67	34,2
Saltdal	13,6	82	37,4

Totalt ansattbehov

Totalt sett for de tre sektorene barnehage, grunnskole og pleie og omsorg er ansattbehovet fremover mot 2040 for den enkelte kommune og samlet som følger:

Kommune	2014	2020	2040
Ytre Salten	3365	3505	4468
Bodø	2580	2728	3574
Steigen	185	186	223
Gildeskål	180	170	197
Rødøy	96	101	137
Røst	29	28	29
Saltdal	463	473	560

Nærings sammensetning

Privat og offentlig sysselsetting

Tabellen viser andel sysselsatte i offentlig og privat sektor i kommunene i 2014. Tall fra SSB.

Kommune	OFFENTLIG	PRIVAT
Ytre Salten	41 %	59 %
Bodø	41 %	59 %
Steigen	36 %	64 %
Gildeskål	42 %	58 %
Rødøy	41 %	59 %
Røst	26 %	74 %
Saltdal	41 %	59 %

Nærings sammensetning

Disse tallene viser nærings sammensetningen fordelt på primær, sekundær og tertiær næring i kommunene i 2014 oppgitt i prosent. Tall fra SSB.

Kommune	PRIMÆR-NÆRING	SEKUNDÆR-NÆRING	TERTIÆR-NÆRING
Ytre Salten	3	14	83
Bodø	1	13	86
Steigen	24	13	63
Gildeskål	16	17	66
Rødøy	24	10	67
Røst	22	31	48
Saltdal	3	27	70

Arbeidsmarked

Utpendling

Denne tabellen viser i første kolonne fra venstre totalt antall arbeidstakere bosatt i kommunen. Kolonne to fra venstre viser antall arbeidstakere som arbeider i kommunen og er bosatt i kommunen (hvor mange av de fra kolonne 1 som jobber i samme kommune som de er bosatt i). De fem neste kolonnene viser de kommunene hvor flest pendler til, og den siste kolonnen viser summen av antall pendlerne til andre kommuner. Data er hentet fra SSBs pendlingstall for 2014.

Kommune	ARBEIDSTAKERE	PENDLER IKKE	1.	2.	3.	4.	5.	ANDRE
SAMLET	32 361	29 472	496 - Oslo	364 - Fauske	208 - Trondheim	188 - Tromsø	181 - Meløy	1452
BODØ	27 034	24 807	443 - Oslo	176 - Trondheim	170 - Fauske	167 - Tromsø	127 - Sokkel sør for 62° N	1 144
SALTDAL	2 309	1 833	175 - Fauske	130 - Bodø	27 - Oslo	12 - Sokkel sør for 62° N	10 - Trondheim	122
STEIGEN	1 177	959	58 - Bodø	29 - Hamarøy	18 - Sokkel sør for 62° N	14 - Oslo	14 - Fauske	85
RØDØY	620	477	38 - Meløy	23 - Lurøy	14 - Bodø	12 - Rana	9 - Sokkel sør for 62° N	47
RØST	281	244	20 - Bodø	3 - Oslo	3 - Vestvågøy	2 - Frøya	2 - Vågan	7
GILDESKÅL	940	672	119 - Bodø	77 - Meløy	14 - Beiarn	9 - Trondheim	6 - Sokkel sør for 62° N	43

Innpendling

Denne tabellen viser i første kolonne fra venstre totalt antall sysselsatte i kommunen, kolonne 2 viser antall personer som er bosatt og arbeider i kommunen (samme som kolonne 2 i utpendlingstabellen). De neste fem kolonnene viser de kommunene hvor flest pendler fra, og siste kolonne er summen av de som pendler fra andre kommuner. Summen av kolonne 2 til 8 gir totalt antall sysselsatte i kommunen noe som tilsvarer kolonne 1. Data er hentet fra SSBs pendlingstall for 2014.

Kommune	1.	2.	3.	4.	5.	ANDRE
SAMLET	763 - Fauske	172 - Meløy	158 - Tromsø	131 - Oslo	115 - Rana	1 783
BODØ	639 - Fauske	155 - Tromsø	130 - Saltdal	121 - Oslo	119 - Gildeskål	1 879
SALTDAL	117 - Fauske	51 - Bodø	17 - Sørfold	11 - Beiarn	6 - Rana	46
STEIGEN	45 - Hamarøy	17 - Bodø	8 - Tysfjord	4 - Fauske	3 - Narvik	35
RØDØY	19 - Meløy	14 - Lurøy	3 - Ås	3 - Oslo	2 - Bodø	15
RØST	5 - Bodø	3 - Vestvågøy	2 - Flakstad	1 - Rygge	1 - Vestby	4
GILDESKÅL	57 - Bodø	40 - Meløy	6 - Beiarn	3 - Oslo	3 - Fauske	18

Antall sysselsatte etter næring

Antall sysselsatte etter næring og bosted er som følger:

	Bodø	Rødøy	Gildeskål	Saltdal	Steigen	Røst
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	320	132	107	68	224	55
05-09 Bergverksdrift og utvinning	216	13	14	25	20	1
10-33 Industri	1014	31	55	347	38	62
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	237	11	44	45	17	0
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	2165	33	88	210	97	20
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	3441	62	82	211	115	19
49-53 Transport og lagring	2071	89	57	71	118	28
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	1092	13	15	97	21	15
58-63 Informasjon og kommunikasjon	675	1	3	13	7	1
64-66 Finansiering og forsikring	435	2	9	7	5	0
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	1245	6	17	61	24	3
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	1096	4	33	86	32	11
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	3142	37	49	111	70	12
85 Undervisning	2429	69	107	185	112	13
86-88 Helse- og sosialtjenester	6375	102	232	703	243	39
90-99 Personlig tjenesteyting	1011	14	23	59	24	2
00 Uoppgitt	70	1	5	10	10	0
Sum	27034	620	940	2309	1177	281

Arbeidsledighet

Arbeidsledighet i antall personer ved utgangen av året de fem siste år. Kilde SSB.

Kommune	Alder	2010	2011	2012	2013	2014
Bodø	15-74 år	623	572	576	615	563
	15-29 år	243	237	257	262	205
	30-74 år	380	335	319	353	358
Rødøy	15-74 år	11	12	13	15	7
	15-29 år	4	5	8	10	4
	30-74 år	7	7	5	5	3
Gildeskål	15-74 år	27	30	34	28	18
	15-29 år	6	6	5	12	6
	30-74 år	21	24	29	16	12
Saltdal	15-74 år	85	78	80	70	56
	15-29 år	28	24	32	26	18
	30-74 år	57	54	48	44	38
Steigen	15-74 år	49	50	20	30	31
	15-29 år	17	15	7	10	9
	30-74 år	32	35	13	20	22
Røst	15-74 år	22	22	13	23	11
	15-29 år	8	5	2	6	3
	30-74 år	14	17	11	17	8
Ytre Salten	15-74 år	751	702	665	720	640
	15-29 år	289	276	281	300	230
	30-74 år	462	426	384	420	410

Sårbarhetsindikator

Denne indeksen sier noe om hvor sårbart næringslivet i kommunen er. En kommunes næringsmessige sårbarhet er i denne sammenheng målt ved å kombinere tre indikatorer – hjørnesteinsfaktor, bransjespesialisering og arbeidsmarkedsintegrasjon. En høyere verdi tilsvarer større sårbarhet. Denne sårbarhetsindeksen er utviklet av Telemarksforskning og viser sårbarheten til kommunene i Norge basert på 2011-tall.

Kommune	SÅRBARHETSINDIKATOR
Bodø	7,2
Steigen	19,8
Gildeskål	13,4
Rødøy	20,2
Røst	44,2
Saltdal	13,6

Midnattsol over Landego, Bodø - Foto: Tor E. Akselsen

50 Største bedrifter i Bodø

Driftsinntekter i 1000 kroner

Pos.	Navn	Postnr	Poststed	Driftsinntekter
1	Helse Nord RHF	8006	Bodø	15101687
2	Widerøes Flyveselskap AS	8003	Bodø	3806765
3	Nordlandssykehuset HF	8005	Bodø	3639605
4	Norlandia Care Group AS	8008	Bodø	1853651
5	Coop Nordland SA	8008	Bodø	1680651
6	Saltens Bilruter AS	8008	Bodø	771068
7	Helseforetakenes Nasjonale Luftam	8006	Bodø	763683
8	Polar Quality AS	8006	Bodø	750257
9	Nordvik Gruppen AS	8041	Bodø	707496
10	Elektro AS	8006	Bodø	700879
11	Ghj Finans AS	8004	Bodø	633696
12	Gunvald Johansen Holding AS	8004	Bodø	633696
13	Raise Gruppen Holding AS	8100	Misvær	513488
14	Gunvald Johansen Bygg AS	8004	Bodø	451007
15	Toyota Nordvik AS	8013	Bodø	440846
16	Bodø Energi AS	8006	Bodø	421955
17	Nordasfalt AS	8006	Bodø	388848
18	Maxmat AS	8012	Bodø	359695
19	M3 Anlegg AS	8050	Tverlandet	335236
20	M3 Holding AS	8050	Tverlandet	335236
21	Rapp Marine Group AS	8012	Bodø	327427
22	Nyholmen Invest AS	8012	Bodø	327427
23	Dips ASA	8006	Bodø	321971
24	Stadssalg Holding AS	8004	Bodø	308141
25	Nordlandsnett AS	8006	Bodø	304415
26	Saltdalsbygg AS	8006	Bodø	293753
27	Nordlandsbuss AS	8041	Bodø	292494
28	Bomek AS	8012	Bodø	280513
29	Bomek Group AS	8012	Bodø	280513
30	Christian Jakhelln AS	8006	Bodø	277348
31	Kunnskap Invest AS	8006	Bodø	261658
32	Itet AS	8006	Bodø	260958
33	Elektro Bodø AS	8006	Bodø	244484
34	Bodø Sentrum AS	8004	Bodø	242324
35	Rapp Bomek AS	8012	Bodø	230334
36	Haneseth Holding AS	8006	Bodø	223965
37	Stadssalg AS	8004	Bodø	222669
38	Iris Salten IKS	8020	Bodø	213816
39	Rapp Marine AS	8012	Bodø	208886
40	Gigante Havbruk AS	8006	Bodø	205755
41	Bodø Kommunale Pensjonskasse	8006	Bodø	201557
42	Sulland Bodø AS	8008	Bodø	200018
43	André AS	8003	Bodø	188734
44	Sb Transport AS	8041	Bodø	187089
45	T Kolstad Eiendom AS	8006	Bodø	178769
46	Eastern Norge Svartisen AS	8006	Bodø	170347
47	Signal Bredbånd AS	8013	Bodø	166935
48	Østbø AS	8006	Bodø	153992
49	Julius Jakhelln AS	8012	Bodø	153105
50	Be Kraftsalg AS	8006	Bodø	143376

50 Største bedrifter i Rødøy, Gildeskål, Steigen, Saltdal og Røst

Driftsinntekter i 1000 kroner

Nr	Navn	Postnr	Poststed	Driftsinntekter
1	Cermaq Norway AS	8286	Nordfold	2112947
2	Rusånes Fabrikker AS	8255	Røklund	227524
3	Gildeskål Forskningsstasjon AS	8140	Inndyr	197636
4	Selsøyvik Havbruk AS	8196	Selsøyvik	175238
5	Statshuset AS	8196	Selsøyvik	175238
6	Hepro AS	8250	Rognan	134218
7	Sunds fjord Smolt AS	8120	Nygårdstjøen	104146
8	Edelfisk AS	8250	Rognan	93932
9	Edelfarm AS	8250	Rognan	93932
10	Rødøy-lurøy Kraftverk AS	8186	Tjongsfjorden	88095
11	Dragefossen Kraftanlegg AS	8250	Rognan	83293
12	Brødrene Greger Invest AS	8064	Røst	71156
13	Brødrene Greger AS	8064	Røst	71156
14	John Greger AS	8064	Røst	70815
15	Røst Sjømat AS	8064	Røst	70676
16	Johansens Næringspark AS	8064	Røst	70676
17	Arnulf Hansen og Co AS	8185	Vågaholmen	68459
18	Rognan Auto AS	8250	Rognan	67919
19	Nordnorsk Stamfisk AS	8286	Nordfold	65573
20	Salten N950 AS	8135	Sørarnøy	64011
21	Ivar Klaussen AS	8250	Rognan	63387
22	Coop Steigen Sa	8283	Leinesfjord	62400
23	AS Glea	8064	Røst	59551
24	Pk Strøm AS	8250	Rognan	58487
25	Biobag Production AS	8250	Rognan	49744
26	Steigen Oljeservice AS	8285	Leines	44675
27	Stiftelsen Ribo	8255	Røklund	42134
28	Røklund Autosenter AS	8255	Røklund	36518
29	Sjøfossen Entreprenør AS	8140	Inndyr	35615
30	Sjøfossen Energi AS	8140	Inndyr	32161
31	Nordodden Sa	8288	Bogøy	31123
32	Lilleglea AS	8064	Røst	30352
33	Saltdal Servicesenter AS	8250	Rognan	27561
34	Norsk Revegetering AS	8255	Røklund	26491
35	Nordnorsk Veisikring AS	8283	Leinesfjord	24633
36	Røst Fiskeindustri AS	8064	Røst	24017
37	Peder Brenne AS	8250	Rognan	22726
38	Bøteriet AS	8286	Nordfold	22701
39	Hepro Group AS	8250	Rognan	22370
40	Saltdal Turistsenter AS	8255	Røklund	21012
41	A Johansen AS	8064	Røst	20971
42	Rognan Byggsenter AS	8250	Rognan	20606
43	Arnøybygg AS	8136	Nordarnøy	20490
44	Midtgård Transport AS	8250	Rognan	19518
45	Bogøy Dagligvarer AS	8288	Bogøy	19019
46	Steigen Contracting AS	8289	Engeløya	18934
47	Ålstadøya Trelast AS	8289	Engeløya	18124
48	Vev-al-plast AS	8250	Rognan	17925
49	Polar Tours AS	8250	Rognan	17049
50	Saltdal Rør og Entreprenør AS	8250	Rognan	15899

Primærnæringer

Fiskeri

Målt i antall heltidsfiskere vil Ytre Salten kommune bli den tredje største fiskerikommunen i Norge med 309 heltidsfiskere i 2014 etter Tromsø (337 fiskere) og Herøy i Møre Og Romsdal (310 fiskere). Målt i antall registrerte fartøy vil kommunen være Norges største med 264 registrerte fiskefartøyer i 2014 (Kilde fiskeridirektoratet).

Kommune	Antall fiskere	Antall registrerte fartøy
Ytre Salten	309	264
Bodø	127	95
Steigen	40	45
Gildeskål	21	18
Rødøy	53	50
Røst	63	54
Saltdal	5	2

Landbruk

Målt i antall dekar jordbruksareal i drift vil Ytre Salten kommune bli den desidert største landbrukskommunen i Nord-Norge og blant de 20 største i Norge. Målt i antall bruk med husdyrhold vil Ytre Salten kommune være blant de 10 største i Norge.

Kommune	Jordbruksareal i drift (dekar)	Antall bruk med husdyrhold
Ytre Salten	74791	291
Bodø	25141	96
Steigen	25384	79
Gildeskål	6717	30
Rødøy	7400	41
Røst	0	0
Saltdal	10149	45

Samferdsel

Gode kommunikasjoner blir viktig for effektiv drift av Ytre Salten kommune. Her følger en oversikt over dagens situasjon på hurtigbåt, fly og veisiden. Reisetider er også stipulert. Kun båttruter mellom dagens kommuner er tatt med i oversikten.

Hurtigbåt

Innenfor nye Ytre Salten kommune vil er reisetid med hurtigbåt som følger:

- Nordlandsekspressen (NEX II) fra Bodø til Steigen med følgende anløpssteder, reisetid fra Bodø i parentes:
  - Helnessund (1 time)
  - Nordskot (1 time og 25 minutter)
  - Holkestad (1 time og 40 minutter)
  - Bogøy (2 timer og 5 minutter)
- Nordlandsekspressen (NEX I) fra Bodø til Gildeskål og Rødøy med følgende anløpssteder, reisetid fra Bodø i parentes:
  - Våg (25 minutter)
  - Sørarnøy (35 minutter)
  - Sørfugløy (50 minutter)
  - Vågaholmen (2 timer og 35 minutter)
  - Nordværnes (2 timer og 45 minutter)
  - Rødøy (3 timer)
  - Gjerøy (3 timer og 10 minutter)
  - Selsøyvik (3 timer og 25 minutter)

Nordlandsekspressen korresponderer med båt i Gildeskålbassenget. Dette gir en reisetid fra Inndyr til Bodø på 1 time og 5 minutter.

Vei

Langs vei har vi følgende reisetider til overnevnte steder samt Leinesfjord, Inndyr og Rognan:

- Helnessund (3 timer og 25 minutter)
- Nordskot (3 time og 12 minutter)
- Holkestad (3 time og 30 minutter)
- Bogøy (2 timer og 55 minutter)
- Leinesfjord (3 timer)
- Våg (1 time og 25 minutter)
- Sørarnøy (1 time og 47 minutter)
- Sørfugløy (Ikke veiforbindelse)
- Vågaholmen (2 timer og 50 minutter) 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Nordværnes (3 timer) 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Rødøy (3 timer og 26 minutter) 2 tur/retur per døgn, 40 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Gjerøy (3 timer og 40 minutter) 2 tur/retur per døgn, 60 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Selsøyvik (3 timer og 51 minutter) 2 tur/retur per døgn, 85 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Storselsøy (2 timer og 59 minutter) 2 tur/retur per døgn, 120 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart

- Nordnesøy (2 timer og 59 minutter) 2 tur/retur per døgn, 150 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Jektvik (2 timer og 59 minutter) 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Øresvik/Sørfjorden (2 timer og 59 min), 5 tur/retur per døgn, 70 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Myken – ikke fergeforbindelse, hurtigbåt til Vågaholmen
- Melfjordbotn – ikke fergeforbindelse, skyssbåt til Kilboghavn, sommervei til Rana

Inndyr (1 time og 20 minutter)

Rognan (1 time 17 minutter)

Alle reisetider er beregnet med bruk av ruteplanlegger på finn.no. Tidsbruk er effektiv reisetid og tar ikke med eventuell tid til venting på ferge .

Tog

Toget har ni daglige avganger fra Rognan til Bodø og syv daglige avganger fra Bodø til Rognan. Reisetid varierer fra 59 minutter på de raskeste og opp til 1 time og 13 minutter.

Røst

Widerøe flyr to daglige avganger mellom Røst og Bodø. Reisetid med direkteruten er 26 minutter, mens det tar 1 time og 6 minutter på de avganger som går via Leknes. Det er daglig avgang med ferge mellom Bodø og Røst, men til forskjellige tidspunkt på døgnet. Reisetid er 3 timer og 45 minutter.

Senterfunksjoner

Ytre Salten kommune har følgende tettsteder ut fra SSB sin tettstedsdefinisjon, innbyggertall per 1.1.2015 i parentes: Inndyr (671), Røstlandet (385), Rognan (2613), Bodø (39750), Løding (3038) og Løpsmarka (2264). Totalt bor 46 108 innbyggere i tettsted.

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte torsdag den 23.6.16 på Jektvik grendehus

Av 17 medlemmer var 17 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 041/2016: KOMMUNEREFORM: INVOLVERING OG HØRING

Jfr. saksutredning 11816

Formannskapetets innstilling:

1. Oppsummering av opinionsundersøkelse om kommunereformen basert på intensjonsgrunnlag for Ytre Salten og intensjonsavtale og politisk plattform for nye Bodø kommune tas til orientering.
2. Ungdommenes uttalelser tas til orientering.
3. Målet om at innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen anses som oppnådd. Kommunestyret skal gjøre sitt vedtak om eventuell sammenslåing med andre kommuner innen fristen 1. juli 2016.

Vedtak:

Som innstillingen. Enstemmig.

Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret den 27.6.2016

Brita Kjerpeseth Omnes
Brita Kjerpeseth Omnes

Kopi:

- Rådmannen

11816**F-sak 060/2016**

K-sak 041/2016

Saksbehandler: Kitt Grønningsæter

Sakens hjemmelsgrunnlag: Lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova) § 10

Jnr. ref:

Arkiv:

Klageadgang: nei

Off. dok: ja

KOMMUNEREFORM: INVOLVERING OG HØRING

Kommunestyret vedtok i K-sak 063/2014 Kommunereform: oppstart blant annet at *innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen.*

Kommunestyret vedtok i K-sak 060/2015 Kommunereform: beslutning om hvordan befolkningen skal høres

1. *Rødøys befolkning skal høres om kommunesammenslåing gjennom opinionsundersøkelse, etter Kommunal- og moderniseringsdepartementets veileder.*
2. *Høring gjennomføres når felles intensjonsavtale foreligger.*
3. *Informasjon og innbyggerdialog skal ha fokus gjennom hele prosessen.*
4. *Rødøy kommune søker utbetalt kr 100.000 til arbeidet med informasjon og høring, basert på at faktagrunnlaget for utredningsalternativene Nord-Helgeland og Salten er presentert, sammen med vurdering av utredningsalternativet å bestå som egen kommune.*

Lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova) § 10:

Kommunestyret bør innhente innbyggjarane sine synspunkt på forslag til grenseendring. Høyringa kan skje ved folkerøysting, opinionsundersøking, spørjeundersøking, møte eller på annan måte.

KMD har innvilget søknad og utbetalt kr 100.000 til informasjon og høring av innbyggerne på basis av fremlagte faktagrunnlag og vurdering av alternativet å bestå som egen kommune, samt beskrivelse av innbyggerdialog.

OPINIONSUNDERSØKELSEN

Rødøy kommune har benyttet seg av rammeavtale inngått mellom KMD og Opinion AS om innbyggerundersøkelser som kommunene kan benytte seg av frem mot endelig vedtak i 2016.

Forhandlingsutvalget har tilpasset spørsmålene til lokale forhold og behov etter at intensjonsgrunnlag, intensjonsavtale og politisk plattform har blitt presentert i brev til husstandene, på nettsider, møter med lokalutvalgene og folkemøter.

Oppdraget har vært at så mange som mulig av befolkningen over 16 år skal intervjues per telefon i perioden 31. mai til oppsummering skulle gjøres 10. juni. Undersøkelsen har vært markedsført bredt for å sikre best mulig involvering.

88% av innbyggerne er mot sammenslåing mellom Rødøy kommune og nye Bodø kommune. 6 % er for og 6 % har oppgitt at de ikke vet. Oppsummering av resultatet vedlegges som egen rapport fra Opinion AS.

INVOLVERING UNGDOM

Ungdomsrådet har på bakgrunn av intensjonsgrunnlaget gitt tilbakemelding til kommunestyrets forhandlingsutvalg om punkter de anser som viktige i en intensjonsavtale. De har også tatt saken videre til sine skoler for videre arbeid der.

Skolene har jobbet med kommunereformen på litt ulike måter. Dette har vært en del av faget samfunnskunnskap, der elevene har satt seg inn i og diskutert intensjonsavtalen, med fokus på hvordan de vil at framtidens rødøyfjæringer skal ha det. Elevene fra flere skoler har gitt sine innspill til forhandlingene.

Ungdommenes uttalelser vedlegges i sin helhet.

INFORMASJON OG INNBYGGERDIALOG

Rødøy kommune har gjennomført flere tiltak for å sikre involvering og engasjement i prosessen:

- Folkemøter for alle kretser, høst 2014
- Møter med ungdomsråd, eldreråd og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, høst 2014
- Opinionsundersøkelse, postalt til lokalutvalgene, mars-april 2015
- Møte med lokalutvalgene om grensejusteringer, vinter 2016
- Intensjonsgrunnlag Ytre Salten, mars 2016
  - Informasjonsmøte med ungdomsråd, uttalelse
  - Klasesett til ungdomsskoleelever, arbeidsoppgave undervisning
  - Heftet med brev om prosess og høring – fulldistribusjon post husstander
- Intensjonsavtale og politisk plattform nye Bodø kommune, mai 2016
  - Brev om prosess og høring – fulldistribusjon post husstander
  - Folkemøter for alle kretser
  - Opinionsundersøkelse per telefon
- Temaside på nett rodoy.kommune.no/politikk/kommunereform – informasjonsside og aktivitetslogg
- Artikler på Facebookside [facebook.com/Rodoykommune](https://www.facebook.com/Rodoykommune) – løpende
- Artikler i informasjonsbladet Rødøy-løva – løpende

VEDLEGG

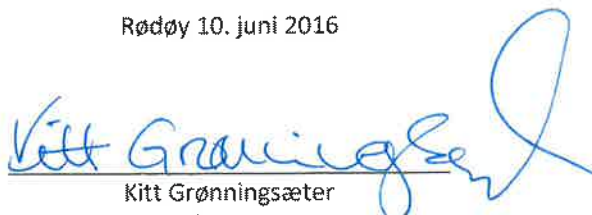
1. Opinion AS: opinionsundersøkelse om kommunereform, oppsummering
2. Ungdommenes uttalelser: ungdomsråd, Tjongsfjord skole, Øresvik skole, Jektvik skole
3. [Rodoy.kommune.no](http://rodoy.kommune.no) Kommunereform – informasjonsside med aktivitetslogg
4. Intensjonsgrunnlag Ytre Salten, intensjonsavtale og politisk plattform nye Bodø kommune (kun elektronisk)

RÅDMANNENS INNSTILLING

1. Oppsummering av opinionsundersøkelse om kommunereformen basert på intensjonsgrunnlag for Ytre Salten og intensjonsavtale og politisk plattform for nye Bodø kommune tas til orientering.
2. Ungdommenes uttalelser tas til orientering.
3. Målet om at innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen anses som oppnådd. Kommunestyret skal gjøre sitt vedtak om eventuell sammenslåing med andre kommuner innen fristen 1. juli 2016.

Rødøy 10. juni 2016

Kitt Grønningsæter
Rådmann

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy formannskap i møte onsdag den 15.6.2016

Av 5 medlemmer var 5 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 060/2016: KOMMUNEREFORM: INVOLVERING OG HØRING

Jfr. saksutredning 11816

Rådmannens innstilling:

1. Oppsummering av opinionsundersøkelse om kommunereformen basert på intensjonsgrunnlag for Ytre Salten og intensjonsavtale og politisk plattform for nye Bodø kommune tas til orientering.
2. Ungdommenes uttalelser tas til orientering.
3. Målet om at innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen anses som oppnådd. Kommunestyret skal gjøre sitt vedtak om eventuell sammenslåing med andre kommuner innen fristen 1. juli 2016.

Vedtak:

Som innstillingen. Enstemmig.

Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret den 16.6.2016

Brita Kjerpeseth Omnes

Brita Kjerpeseth Omnes, konsulent

Opinion:

Innbyggerundersøkelse Kommunereformen

Undersøkelse gjennomført i
Rødøy kommune

Opinion AS
Mai-juni 2016

Oppdragsbeskrivelse

Oppdragsgiver	Rødøy kommune
Kontaktperson	Kitt Grønningsæter, rådmann
Formål	Innbyggerundersøkelse i forbindelse med kommunereformen basert på et representativt utvalg
Metode	Kvantitativ, telefonundersøkelse, sannsynlighetsutvelging
Utvalgsområde/univers	Innbyggere i Rødøy kommune, 16 år og eldre
Vekting	Data er vektet på kjønn og alder for å gjenspeile sammensetningen i kommunen
Antall intervju (n=)	n=300
Feilmargin	Ved en base på 300 (n=300), der vi har en populasjonsstørrelse på ca. 1000, kan vi med 95% sannsynlighet si at det riktige resultatet ligger innenfor $\pm 2,1$ og $\pm 4,7$ prosentpoeng, avhengig av prosentresultatets størrelse. Usikkerheten er størst ved et prosentresultat på 50% og minst ved prosentresultater på 5%/95%. Se feilmargintabell på side 5.
Feltperiode	31. mai – 8. juni 2016
Ansv konsulent Opinion	Henrik Høidahl, hh@opinion.no , tlf. 992 61 015

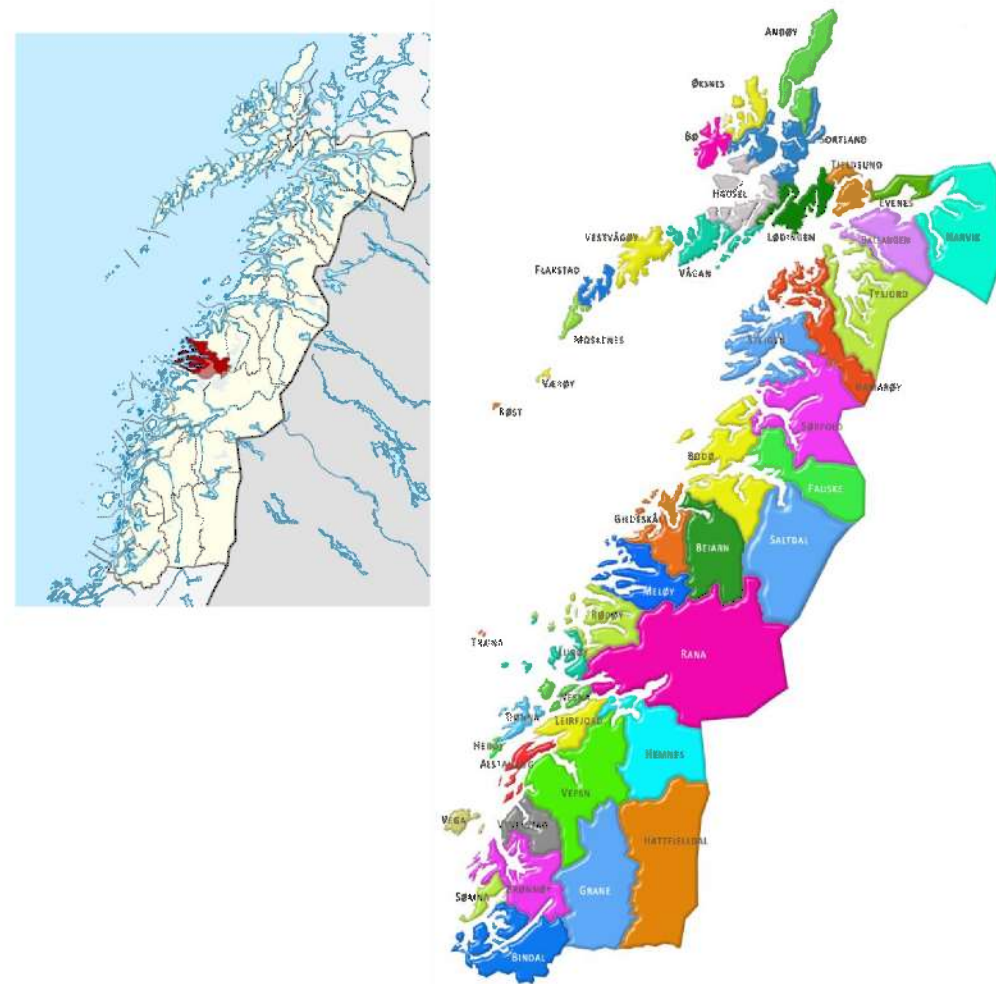
Kommunereformen

Kommunesammenslåing er blitt satt på agendaen de siste årene. Det er 50 år siden forrige kommunereform og mye har skjedd når det gjelder oppgaver og ansvar siden den gang. Stortinget har gitt tilslutning til å gjennomføre en ny kommunereform som skal gi ny kommunestruktur og nye oppgaver til kommunene. Målet er større og mer robuste kommuner. Dette anses nødvendig for å møte morgendagens utfordringer og stadig økte forventninger blant innbyggerne.

En innbyggerhøring, som verktøy i kommunereformen, vil bidra til

- 1) å gi innspill og kunnskap, blant annet til de folkevalgte, om hva det er innbyggerne i kommunen er opptatt av og hvor de føler tilhørighet,
- 2) å identifisere innbyggernes syn på kommunesammenslåing
- 3) at kommunereformen får økt oppmerksomhet og heve innbyggernes engasjement om reformen.

I denne rapporten er resultatene på hovedtallsnivå (totalbasen) lagt inn i grafene. Signifikante forskjeller mellom kvinner og menn og mellom aldersgrupper er også kommentert på noen spørsmål. For nedbrytninger på bakgrunnsspørsmål vises det til resultattabeller i Excel.

Kilde:

<https://no.wikipedia.org/>

<https://www.nfk.no/offentlige-uterom/>

Om undersøkelsen

Utvalgssammensetning og representativitet

- Målgruppen, 16 år og eldre, kan identifiseres i sentralt befolkningsregister
- I hvert område av kommunen trekkes det et tilfeldig utvalg, der alle har den samme muligheten til å bli valgt
- Utvalget tilrettelegges med andre ord ved sannsynlighetsutvelging
- Det trekkes utvalg på postnummer
- Det gir et godt og representativt utvalg i tettstedene, og dermed i kommunen totalt sett, der også spredt bebyggelse inngår
- Videre vektes det på kjønn og alder slik at utvalget i undersøkelsen gjenspeiler befolkningssammensetningen i kommunen

Kontrollrutiner

- Samarbeidspartner på datainnsamling, Norstat Norge AS, og Opinion AS har gode kvalitetsrutiner for å avdekke utvalgsskjevheter og eventuelle feil i forbindelse med datainnsamlingen. Disse rutinen inkluderer:
  1. Riktig rekruttering/opplæring av intervjuere
  2. Innlytting/veiledning gjennomført av spesialopplærte veiledere/intervjuledere på det enkelte produksjonssted
  3. Dialerstatistikk på den enkelte intervjuers arbeidstid, herunder gjennomsnittlig intervjutid, antall bortfall og pålogget tid
  4. Kontroll av svarmønstre på intervjuernivå, hvor det fokuseres på eventuelle avvik i svargivning
  5. Minst mulig grunnlag for at intervjuer skal kunne påvirke utvelgingen av respondenter
  6. Råmaterialet er nøye gjennomgått før vekting av data, videre bearbeiding og rapportering

Feilmargintabell

Alle undersøkelser er beheftet med feilmarginer. Feilmarginene knytter seg i hovedsak til statistisk usikkerhet. Dette er utvalgsskjevheter, som medfører at utvalget ikke er identisk med universet eller målgruppen. Ulikheter kan knytte seg til bestemte kjennetegn eller adferd.

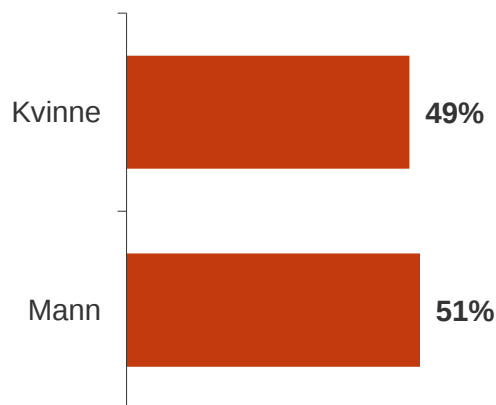
Feilmarginene ved ulike utvalgsstørrelser og prosentresultat ved 95% signifikansnivå er vist i tabellen til høyre.

Ved en base på 300 (n=300), der vi har en populasjonsstørrelse på ca. 1000, kan vi med 95% sannsynlighet si at det riktige resultatet ligger innenfor $\pm 2,1$ og $\pm 4,7$ prosentpoeng, avhengig av prosentresultatets størrelse. Usikkerheten er størst ved et prosentresultat på 50% og minst ved prosentresultater på 5%/95%.

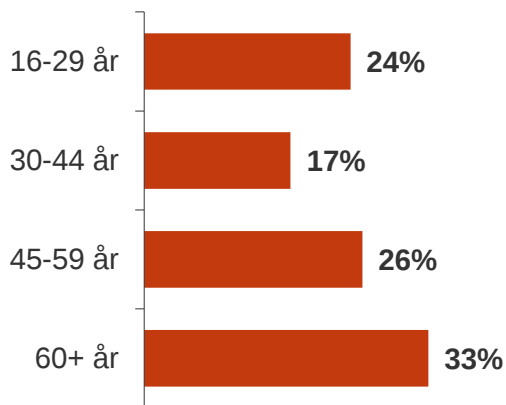
	Prosentresultat									
	5,0 %	10,0 %	15,0 %	20,0 %	25,0 %	30,0 %	35,0 %	40,0 %	45,0 %	50,0 %
Utvalgsstørrelse										
50	5,9 %	8,1 %	9,7 %	10,8 %	11,7 %	12,4 %	12,9 %	13,2 %	13,4 %	13,5 %
100	4,1 %	5,6 %	6,6 %	7,4 %	8,1 %	8,5 %	8,9 %	9,1 %	9,3 %	9,3 %
150	3,2 %	4,4 %	5,3 %	5,9 %	6,4 %	6,8 %	7,0 %	7,2 %	7,3 %	7,4 %
200	2,7 %	3,7 %	4,4 %	5,0 %	5,4 %	5,7 %	5,9 %	6,1 %	6,2 %	6,2 %
250	2,3 %	3,2 %	3,8 %	4,3 %	4,7 %	4,9 %	5,1 %	5,3 %	5,3 %	5,4 %
300	2,1 %	2,8 %	3,4 %	3,8 %	4,1 %	4,3 %	4,5 %	4,6 %	4,7 %	4,7 %

Utvalget: Innbyggere i Rødøy kommune, 16 år+, n=300

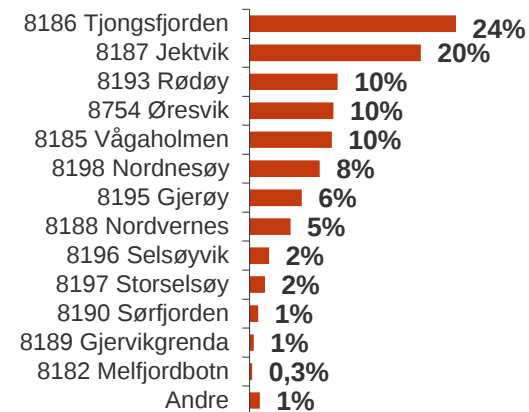
Kjønn

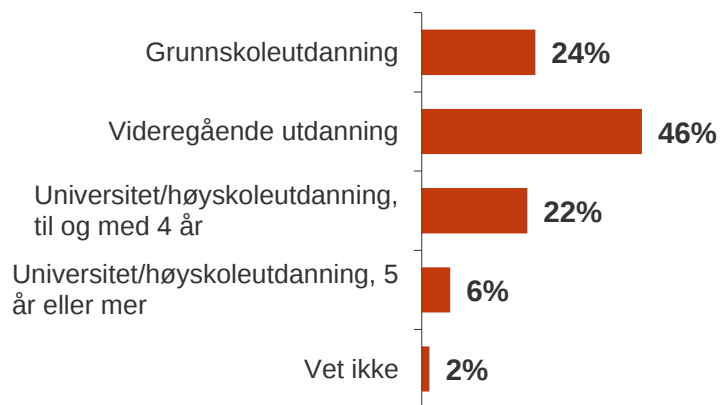
Alder

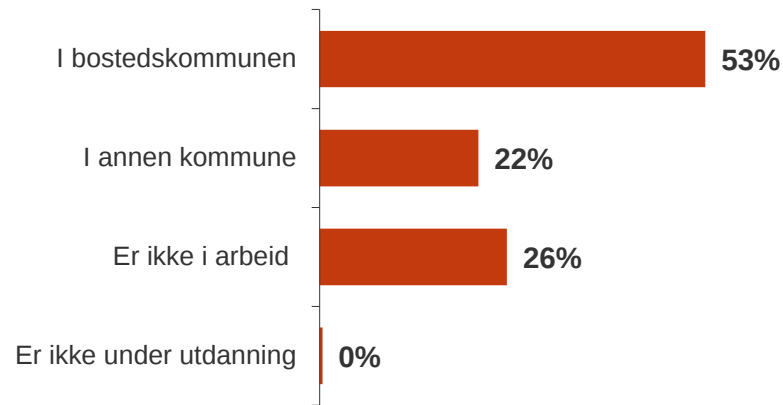
Postnummer

Utdanning

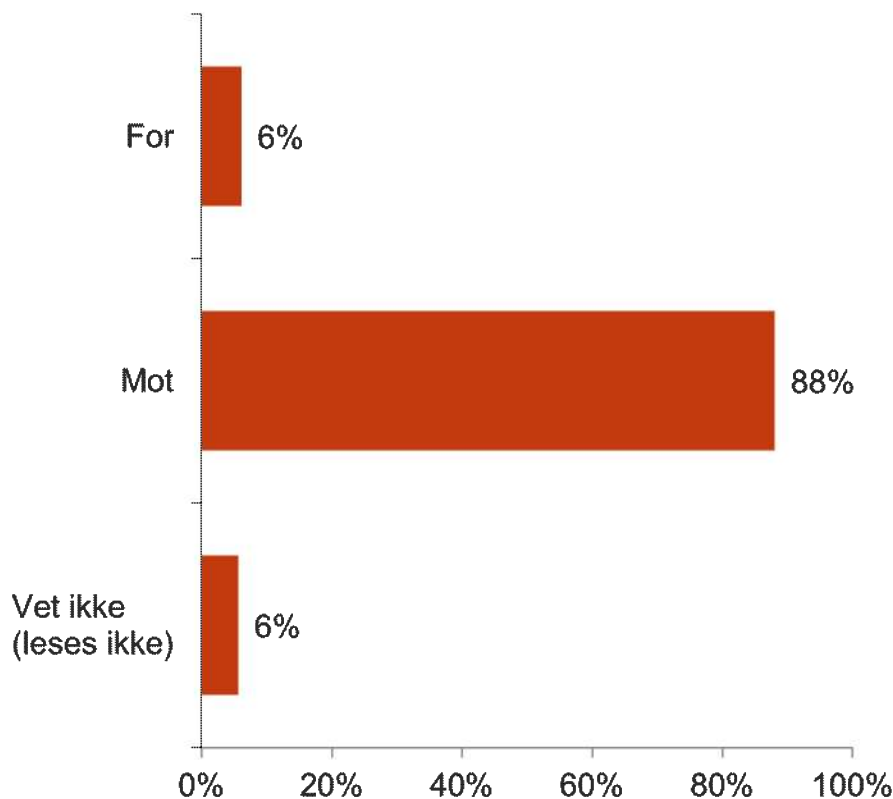
Arbeids-/utdanningssted

88 % er mot: Et klart flertall er mot en sammenslåing mellom Rødøy kommune og nye Bodø kommune

1. Rødøy kommune er nå inne i en prosess, for å vurdere om kommunen bør slå seg sammen med nye Bodø kommune. Er du for eller imot denne sammenslåingen?

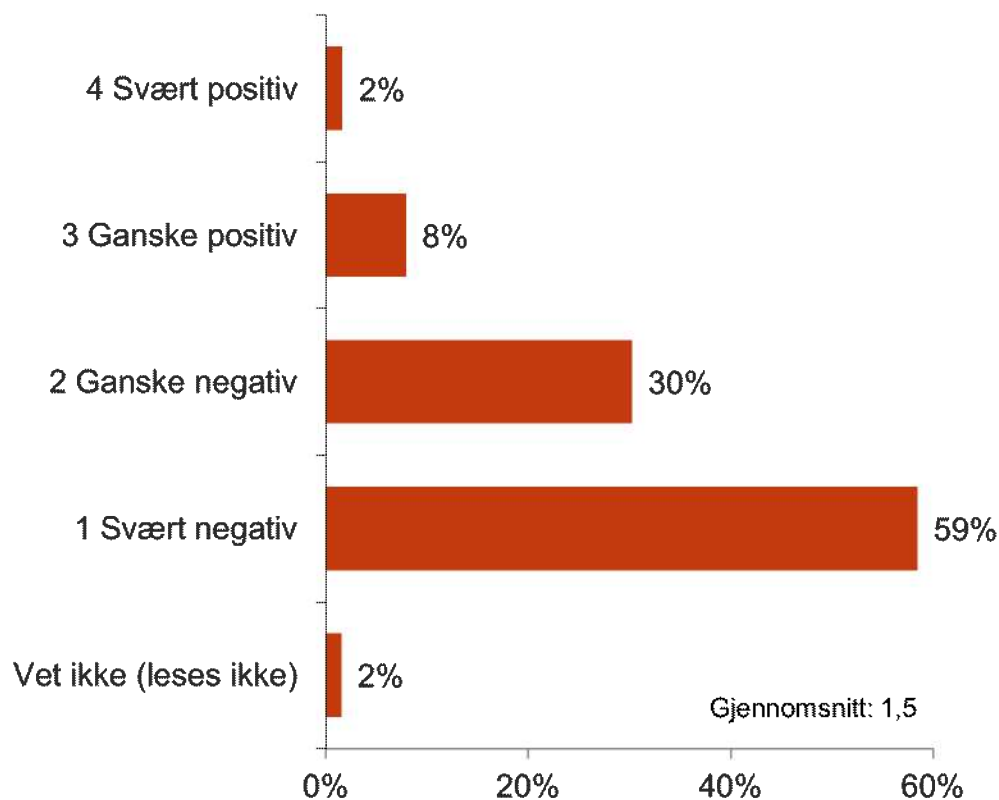
n=300

- 88 % av innbyggerne er mot at Rødøy kommune slår seg sammen med nye Bodø kommune.
- Kun 6 % er for en slik sammenslåing, mens 6 % oppgir at de ikke vet.
- Det er et klart flertall mot sammenslåing blant kvinner og menn og i de fire aldersgruppene.
- Den høyeste «vet ikke»-andelen finner vi i aldersgruppen 16-29 år.

	Mann	Kvinne	16-29 år	30-44 år	45-59 år	60 år+
Base	153	147	72	51	77	100
For	7%	5%		4%	13%	7%
Mot	88%	88%	88%	91%	85%	89%
Vet ikke	5%	6%	12%	5%	2%	4%

4 av 5 er negative til en sammenslåing mellom Rødøy kommune og nye Bodø kommune

2. Hvor negativ eller positiv er du til en sammenslåing mellom Rødøy kommune og nye Bodø kommune? Vil du si ...

n=300

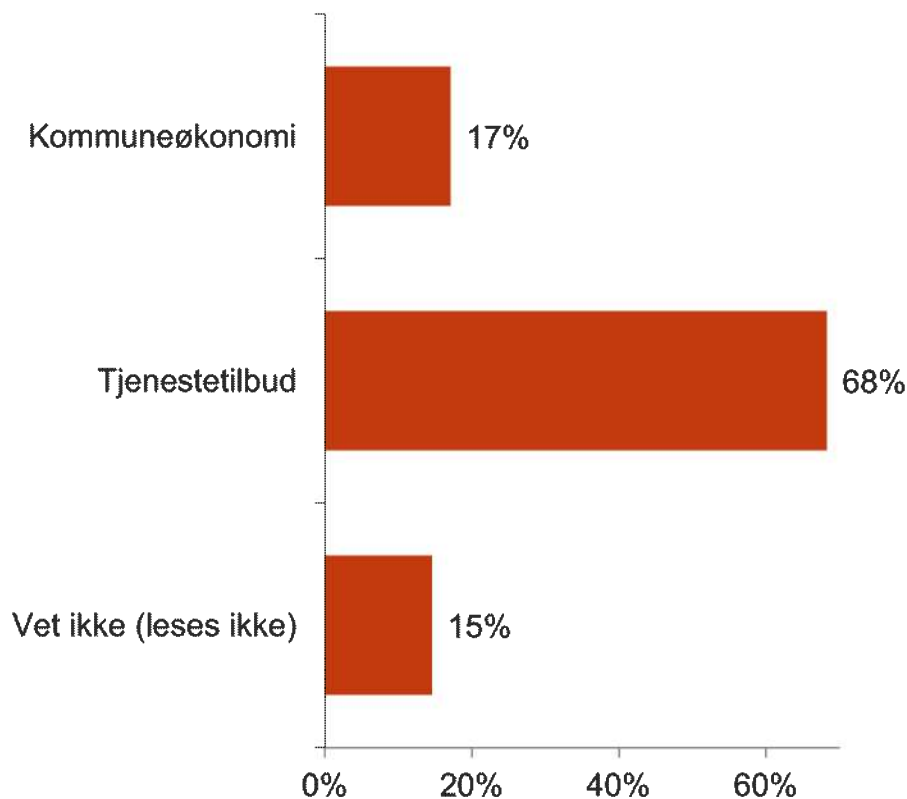
- I det mer nyanserte spørsmålet «hvor negativ eller positiv er du ...» med en firepunkts skala: 89 % av innbyggerne er svært eller ganske negative til en sammenslåing mellom Rødøy kommune og nye Bodø kommune. «Vet ikke»-andelen fra spørsmål 1 krymper noe, og de fleste går i retning av positiv, men det er liten tvil om at det store flertallet i Rødøy kommune er negative til en sammenslåing mellom Rødøy og nye Bodø.

	Mann	Kvinne	16-29 år	30-44 år	45-59 år	60 år+
Base	153	147	72	51	77	100
4	2%	2%		2%	4%	1%
3	8%	8%	6%	5%	10%	9%
2	30%	31%	43%	29%	30%	22%
1	58%	59%	48%	65%	56%	65%
Snitt	1,5	1,5	1,6	1,4	1,6	1,5

Gjennomsnitt: Verdi 1,0 dersom alle hadde svart svært negativ, verdi 4,0 dersom alle hadde svart svært positiv.

2 av 3 legger spesielt vekt på tjenestetilbud når de tar standpunkt til en sammenslåing mellom Rødøy og nye Bodø kommune

3. Hva legger du først og fremst vekt på i standpunktet ditt til sammenslåing mellom Rødøy kommune og nye Bodø kommune?

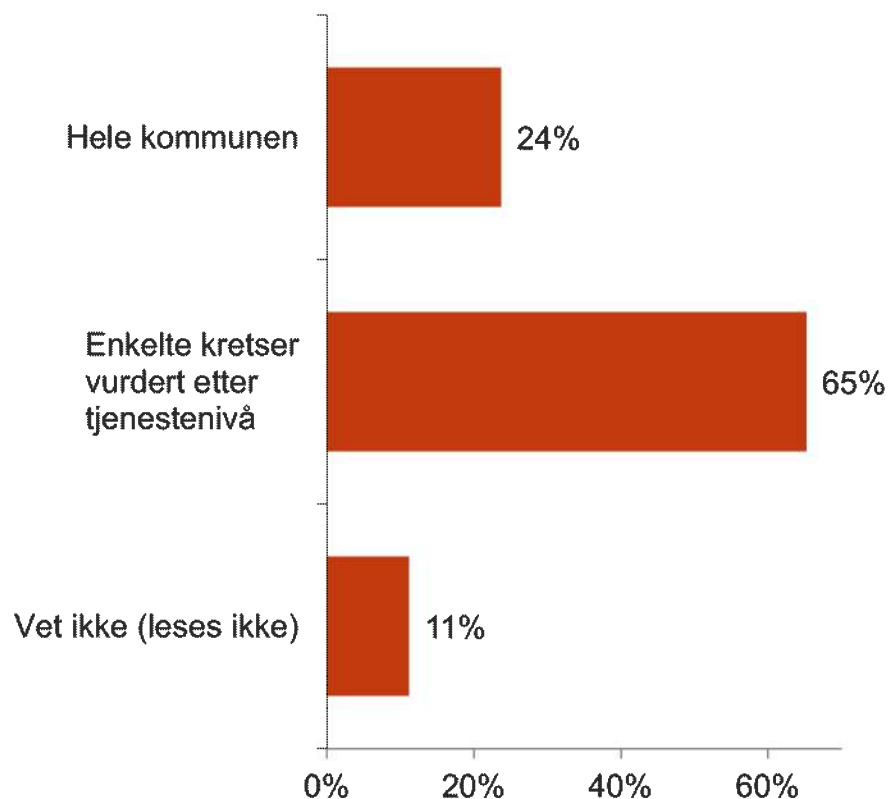
n=300

- 68 % av innbyggerne legger først og fremst vekt på tjenestetilbud når de tar standpunkt til en sammenslåing mellom Rødøy kommune og nye Bodø kommune, 17 % oppgir kommuneøkonomi, mens 15 % ikke vet.
- Det er signifikant flere kvinner (78 %) enn menn (60 %) som først og fremst vektetler tjenestetilbud.
- Det er signifikant flere menn (26 %) enn kvinner (8 %) som først og fremst vektlegger kommuneøkonomi.

	Mann	Kvinne	16-29 år	30-44 år	45-59 år	60 år+
Base	153	147	72	51	77	100
Kommuneøkonomi	26%	8%	17%	14%	22%	15%
Tjenestetilbud	60%	78%	62%	77%	71%	67%
Vet ikke	15%	14%	21%	9%	7%	19%

2 av 3 mener det er mest naturlig at enkelte kretser vurdert etter tjenestenivå får grensen justert til Lurøy

4. Ved en eventuell sammenslåing, mener du det er mest naturlig at hele kommunen slås sammen med nye Bodø kommune, eller at enkelte kretser vurdert etter tjenestenivå får grensen justert til Lurøy?

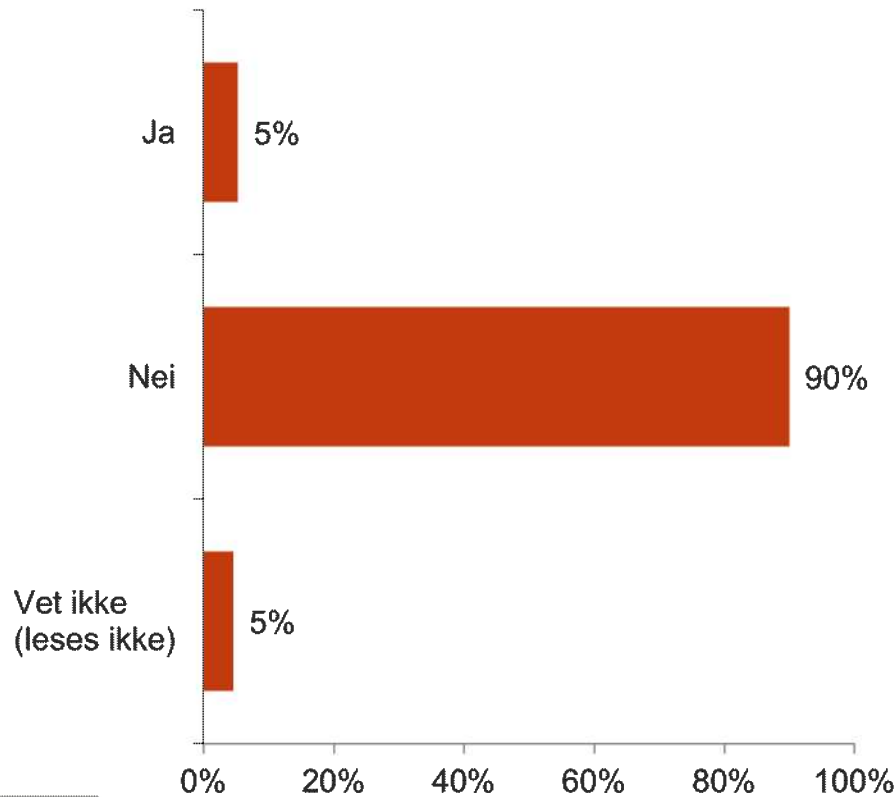
n=300

- Ved en eventuell sammenslåing er det 65 % som mener det er mest naturlig at enkelte kretser vurdert etter tjenestenivå får grensen justert til Lurøy. 24 % mener det er mest naturlig at hele kommunen slås sammen med nye Bodø kommune, mens 11 % oppgir at de ikke vet.
- Det er et klart flertall både blant kvinner og menn og i de fire aldersgruppene som mener det er mest naturlig at enkelte kretser vurdert etter tjenestenivå får grensen justert til Lurøy.

	Mann	Kvinne	16-29 år	30-44 år	45-59 år	60 år+
Base	153	147	72	51	77	100
Hele kommunen	24%	23%	22%	30%	18%	26%
Enkelte kretser	64%	66%	66%	64%	73%	60%
Vet ikke	12%	11%	12%	7%	9%	14%

9 av 10 som bor nær Lurøy kommune mener at denne delen av kommunen ikke skal slås sammen med nye Bodø kommune

5. Til de som bor på postnummer 8754, Øresvik, 8189 Gjersvikgrenda, 8190 Sørfjorden, 8197 Storelsøy, 8198 Nordnesøy. Du bor i .... (poststed), som ligger nær Lurøy kommune. Mener du at din del av kommunen skal slås sammen med nye Bodø kommune?

n=64

- De som bor på postnummer 8754, Øresvik, 8189 Gjersvikgrenda, 8190 Sørfjorden, 8197 Storelsøy og 8198 Nordnesøy (n=64): 90 % mener at denne delen av kommunen ikke skal slås sammen med nye Bodø kommune.
- Det svares et klart nei blant kvinner og menn og i de fire aldersgruppene. Merk små baser.

	Mann	Kvinne	16-29 år	30-44 år	45-59 år	60 år+
Base	31	33	15	13	19	17
Ja	3%	8%			12%	7%
Nei	93%	87%	80%	100%	88%	94%
Vet ikke	4%	5%	20%			

Viktigste mål: Økt kvalitet på og god tilgjengelighet til de kommunale tjenestene og sikre livskraftige lokalsamfunn

6. Kommunene kan ha flere mål for en kommunesammenslåing. Hva mener du er de tre viktigste målene for en fremtidig kommune blant dem jeg leser opp:

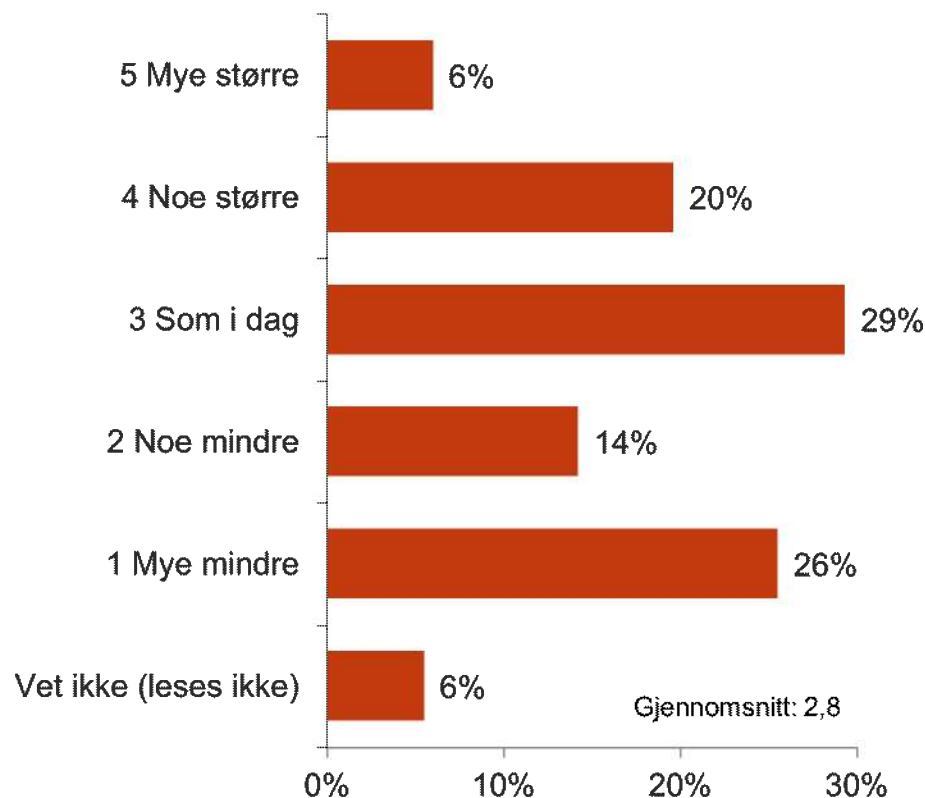
- I valget mellom syv mål for en kommunesammenslåing, er det 51 % av innbyggerne som mener at økt kvalitet på de kommunale tjenestene er blant de tre viktigste målene, etterfulgt av sikre livskraftige lokalsamfunn (48 %) og god tilgjengelighet til de kommunale tjenestene (45 %).
- Kvinner oppgir i signifikant større grad enn menn et godt lokaldemokrati (44 % vs. 32 %), mens de under 30 år (63 %) i større grad enn de øvrige aldersgruppene trekker fram økt kvalitet på de kommunale tjenestene.

	Mann	Kvinne	16-29 år	30-44 år	45-59 år	60 år+
Base	153	147	72	51	77	100
1	48%	53%	63%	43%	50%	45%
2	47%	48%	41%	60%	52%	42%
3	41%	49%	49%	48%	41%	43%
4	32%	44%	39%	32%	32%	44%
5	40%	32%	42%	37%	41%	28%
6	21%	21%	20%	18%	25%	20%
7	17%	18%	20%	15%	18%	16%

Svaralternativene er opplest i tilfeldig rekkefølge (randomisert)

Signifikant flere tror den nye kommunen vil få mindre enn større innflytelse på regionalt og nasjonalt nivå

7. Ved en eventuell kommunesammenslåing, tror du den nye kommunen vil få større eller mindre innflytelse på regionalt og nasjonalt politisk nivå? Du vurderer langs en skala fra 1 – 5, der 1 betyr «Mye mindre», 2 «Noe mindre», 3 «Som i dag», 4 «Noe større» og 5 betyr «Mye større» (+ «vet ikke» leses ikke).

n=300

- 40 % tror den nye kommunen vil få mindre enn større innflytelse på regionalt og nasjonalt nivå, 26 % tror den vil få større innflytelse, mens 29 % tror innflytelsen vil være som i dag. Forskjellen mellom mindre og større innflytelse er statistisk signifikant.
- Det er en tendens til at kvinner tror den nye kommunen vil få mindre innflytelse enn menn, og den yngste og eldste aldersgruppen tror den vil få mindre innflytelse enn de to midterste aldersgruppene.

	Mann	Kvinne	16-29 år	30-44 år	45-59 år	60 år+
Base	153	147	72	51	77	100
5	7%	5%	2%	4%	10%	7%
4	22%	17%	18%	22%	18%	21%
3	30%	29%	39%	34%	30%	19%
2	14%	14%	16%	9%	15%	15%
1	23%	28%	25%	19%	20%	33%
Snitt	2,9	2,7	2,7	2,9	3,0	2,7

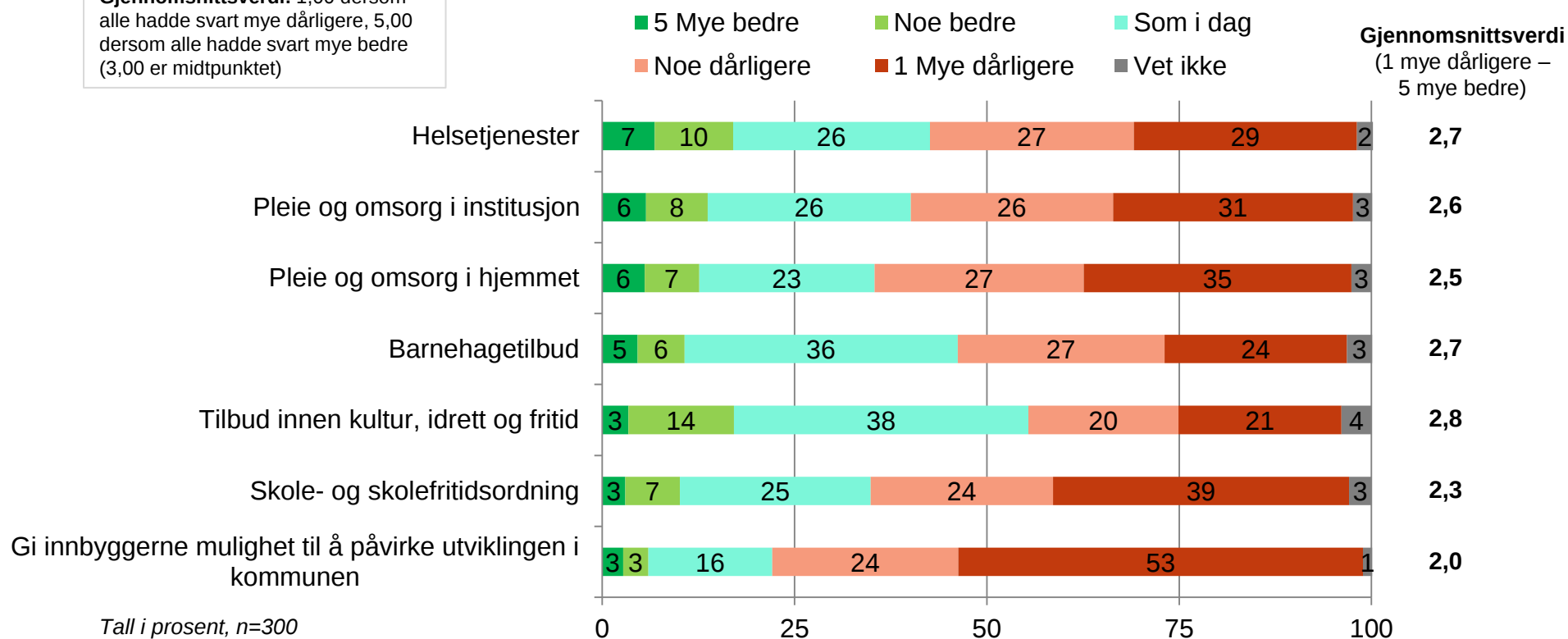
Gjennomsnitt: Verdi 1,0 dersom alle hadde svart mye mindre, verdi 5,0 dersom alle hadde svart svært mye større.

Flere mener kommunen vil løse en rekke kommunale primærtjenester dårligere enn bedre etter en sammenslåing

8. Jeg Leser nå opp noen kommunale primærtjenester som ifølge politisk plattform bør leveres der folk bor, og ber deg vurdere hvordan kommunen vil løse disse etter en kommunesammenslåing sammenlignet med i dag. Du vurderer langs en skala fra 1 – 5, der 1 betyr «Mye dårligere», 2 «Noe dårligere», 3 «Som i dag», 4 «Noe bedre» og 5 betyr «Mye bedre» (+ «vet ikke» leses ikke). De kommunale tjenestene er:

Gjennomsnittsverdi: 1,00 dersom alle hadde svart mye dårligere, 5,00 dersom alle hadde svart mye bedre (3,00 er midtpunktet)

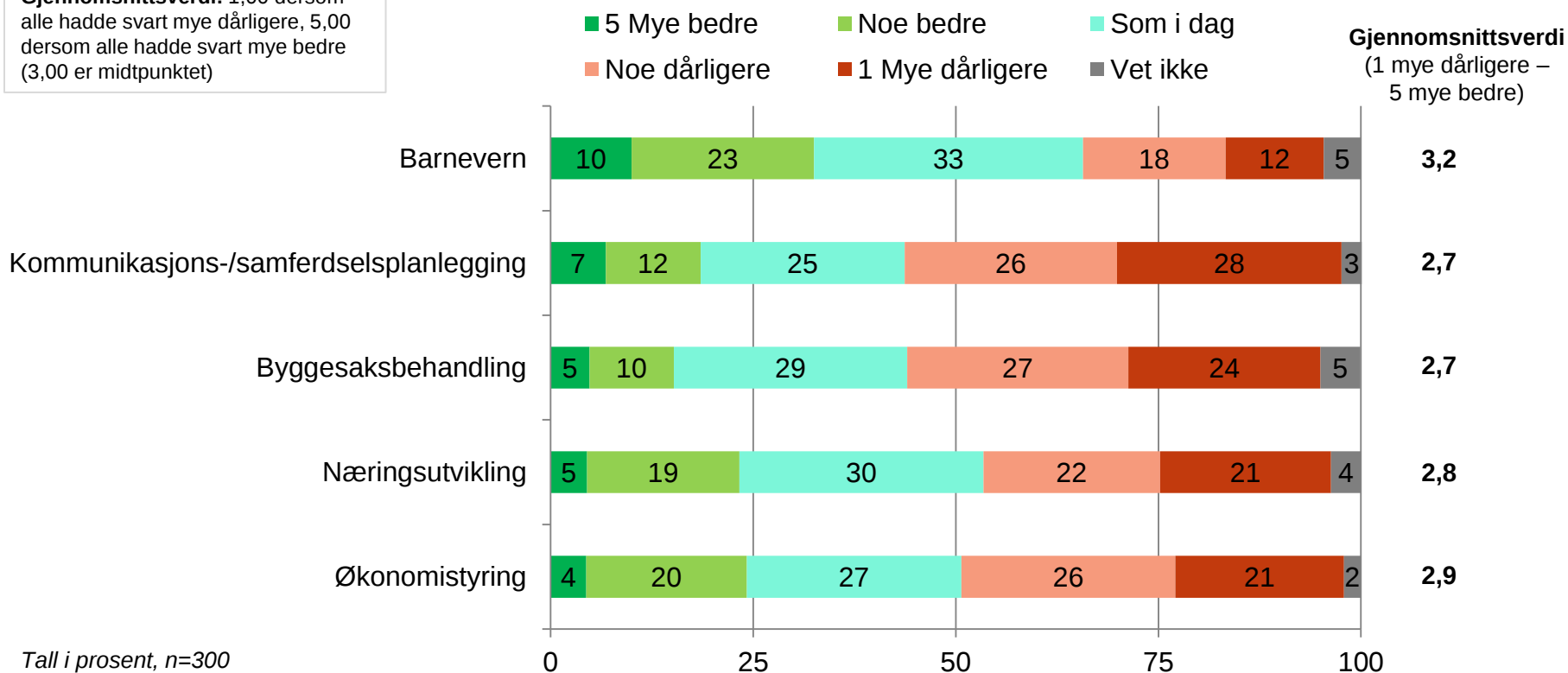

Tall i prosent, n=300
Tjenester er randomisert
Sortert på «Mye bedre» (verdi 5-1)

Flere mener kommunen vil løse en rekke stedsuavhengige kommunale tjenester dårligere enn bedre etter en sammenslåing

9. Jeg Leser nå opp noen mer stedsuavhengige kommunale tjenester som kan legges til fagmiljøer enkelte plasser i en ny kommune, og ber deg vurdere hvordan kommunen vil løse disse etter en kommunesammenslåing sammenlignet med i dag. Du vurderer langs en skala fra 1 – 5, der 1 betyr «Mye dårligere», 2 «Noe dårligere», 3 «Som i dag», 4 «Noe bedre» og 5 betyr «Mye bedre» (+ «vet ikke» leses ikke). De kommunale tjenestene er:

Gjennomsnittsverdi: 1,00 dersom alle hadde svart mye dårligere, 5,00 dersom alle hadde svart mye bedre (3,00 er midtpunktet)

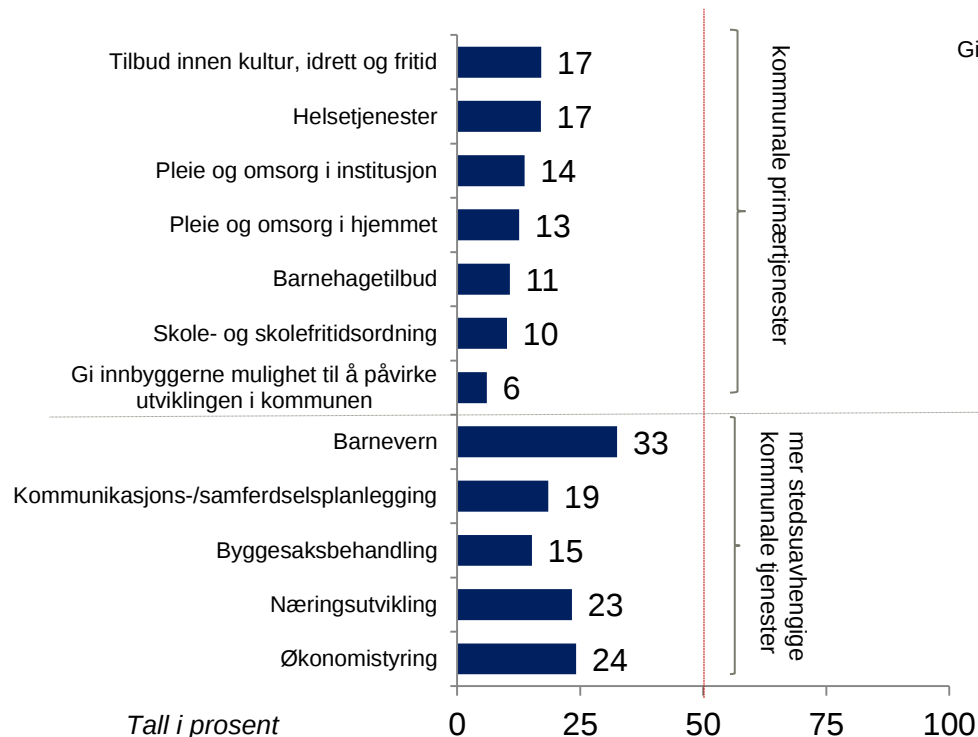
Tall i prosent, n=300
Tjenester er randomisert
Sortert på «Mye bedre» (verdi 5-1)

Flere mener kommunen vil løse en rekke kommunale tjenester dårligere enn bedre etter en sammenslåing

8+9. Jeg Leser nå opp noen kommunale primærtjenester / mer stedsuavhengige kommunale tjenester som kan legges til fagmiljøer enkelte plasser i en ny kommune, og ber deg vurdere hvordan kommunen vil løse disse etter en kommunesammenslåing sammenlignet med i dag. Du vurderer langs en skala fra 1– 5, der 1 betyr «Mye dårligere», 2 «Noe dårligere», 3 «Som i dag», 4 «Noe bedre» og 5 betyr «Mye bedre» (+ «vet ikke» leses ikke).

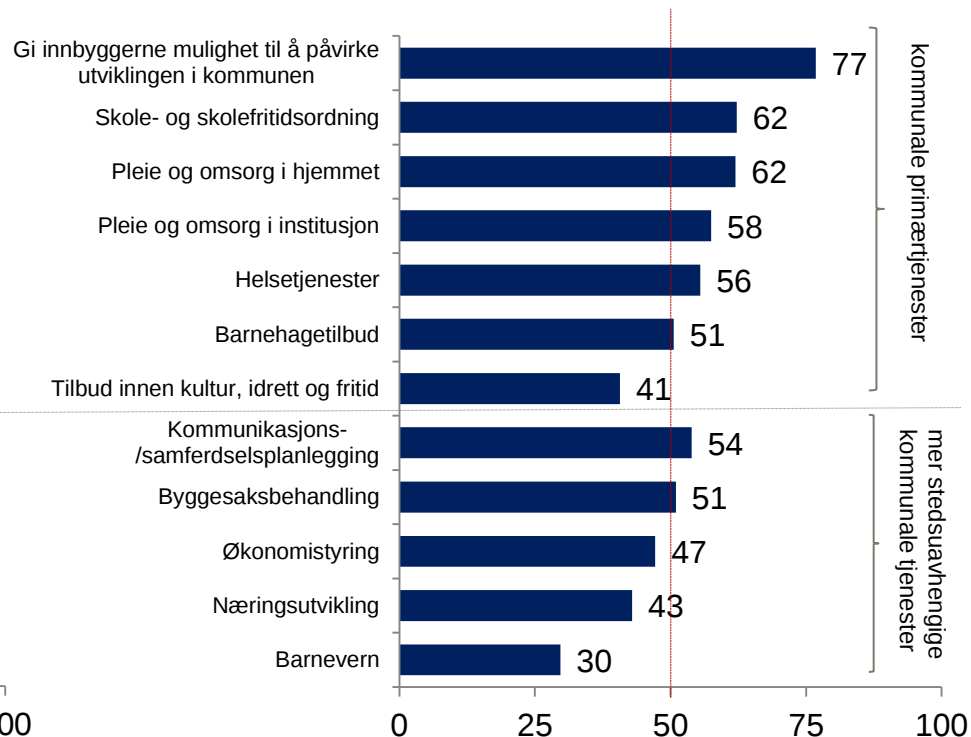
Bedre (verdi 4+5)

■ Rødøy (n=300)

Dårligere (verdi 1+2)

■ Rødøy (n=300)

Nærhet til tjenester viktig for innbyggerne

Avstand til rådhuset og byggesaksbehandling noe mindre viktig

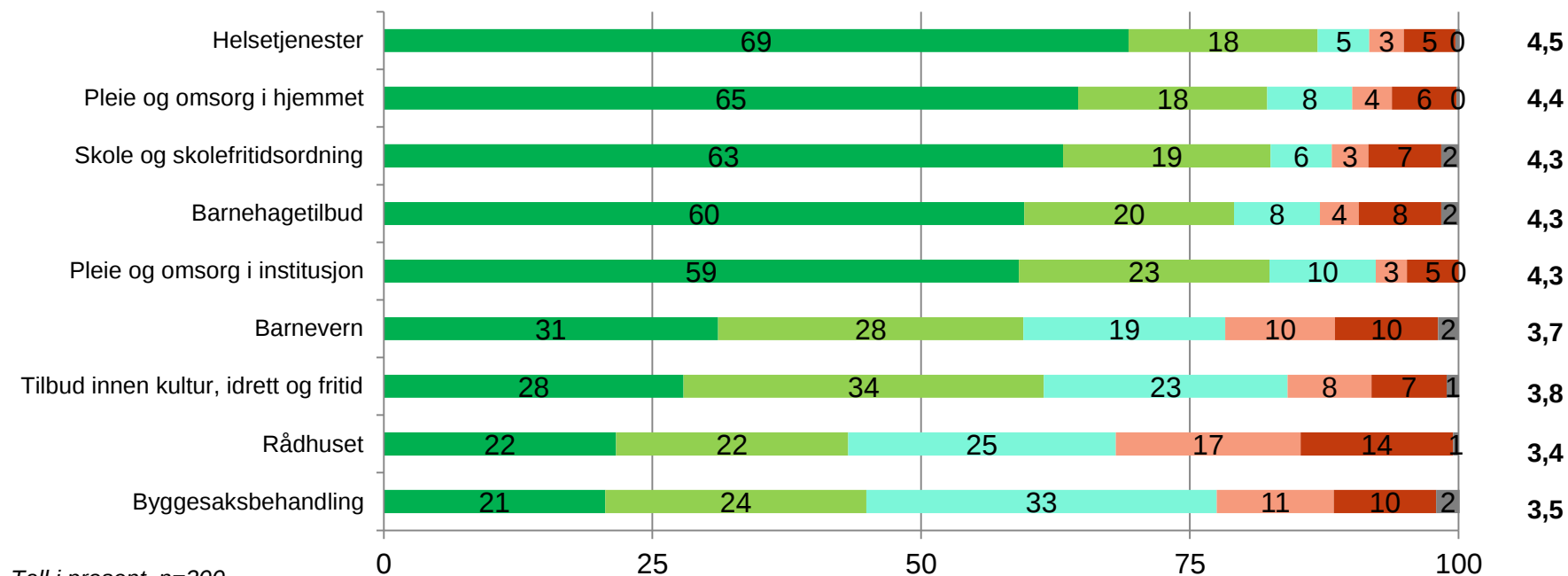
10. Hvis det blir kommunesammenslåing, hvor viktig er avstanden til de følgende tjenester for deg? Du vurderer langs en skala fra 1-5. Vil du si avstanden er svært uviktig (1), ganske uviktig (2), verken viktig eller uviktig (3), ganske viktig (4) eller svært viktig (5) (+ «vet ikke» leses ikke).

Gjennomsnittsverdi: 1,00 dersom alle hadde svart svært uviktig, 5,00 dersom alle hadde svart svært viktig (3,00 er midtpunktet)

■ 5 Svært viktig
■ Verken viktig eller uviktig
■ 1 Svært uviktig

■ Ganske viktig
■ Ganske uviktig
■ Vet ikke

Gjennomsnittsverdi
(1 svært uviktig –
5 svært viktig)

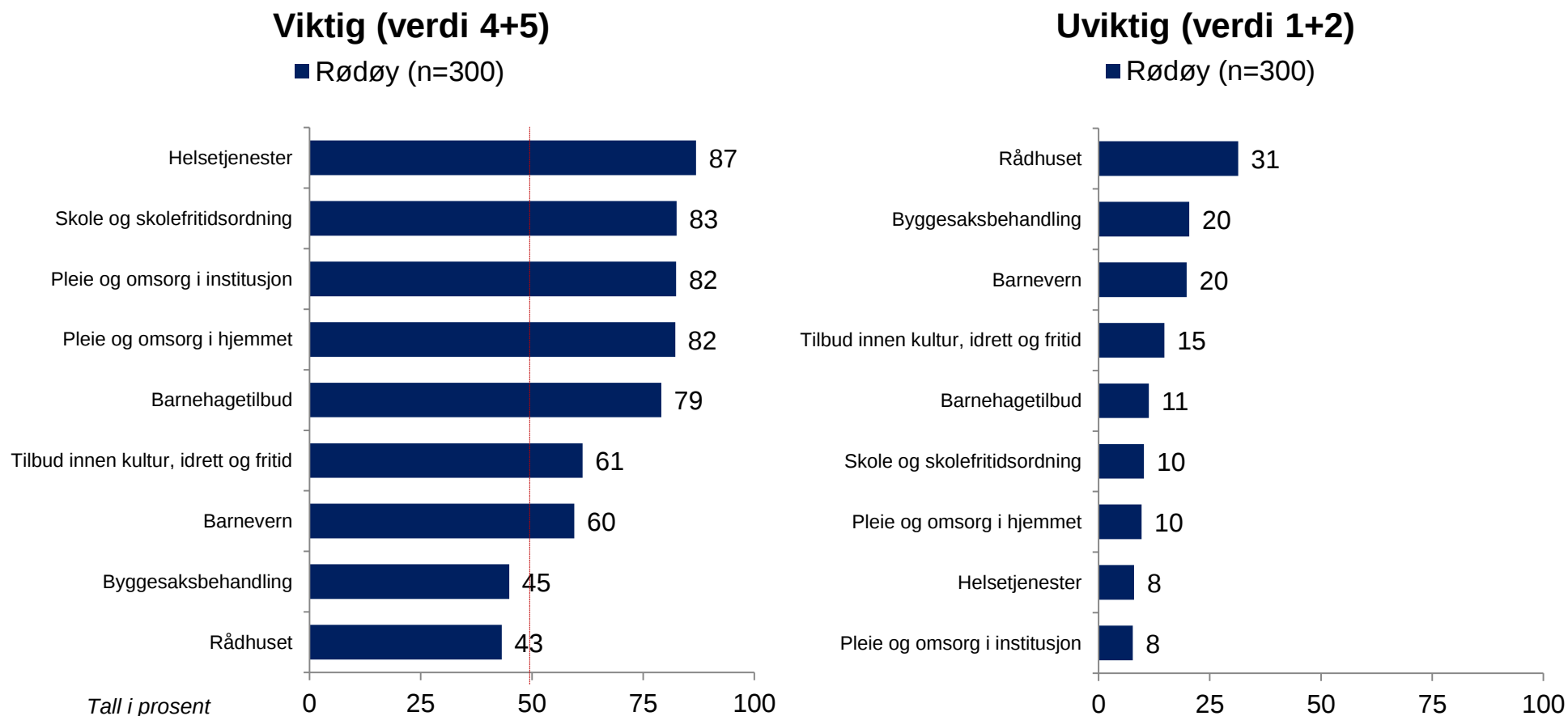

Tall i prosent, n=300
Tjenester er randomisert
Sortert på «Svært viktig» (verdi 5-1)
Midtpunktet er verdi 3 «verken eller»

Nærhet til tjenester viktig for innbyggerne

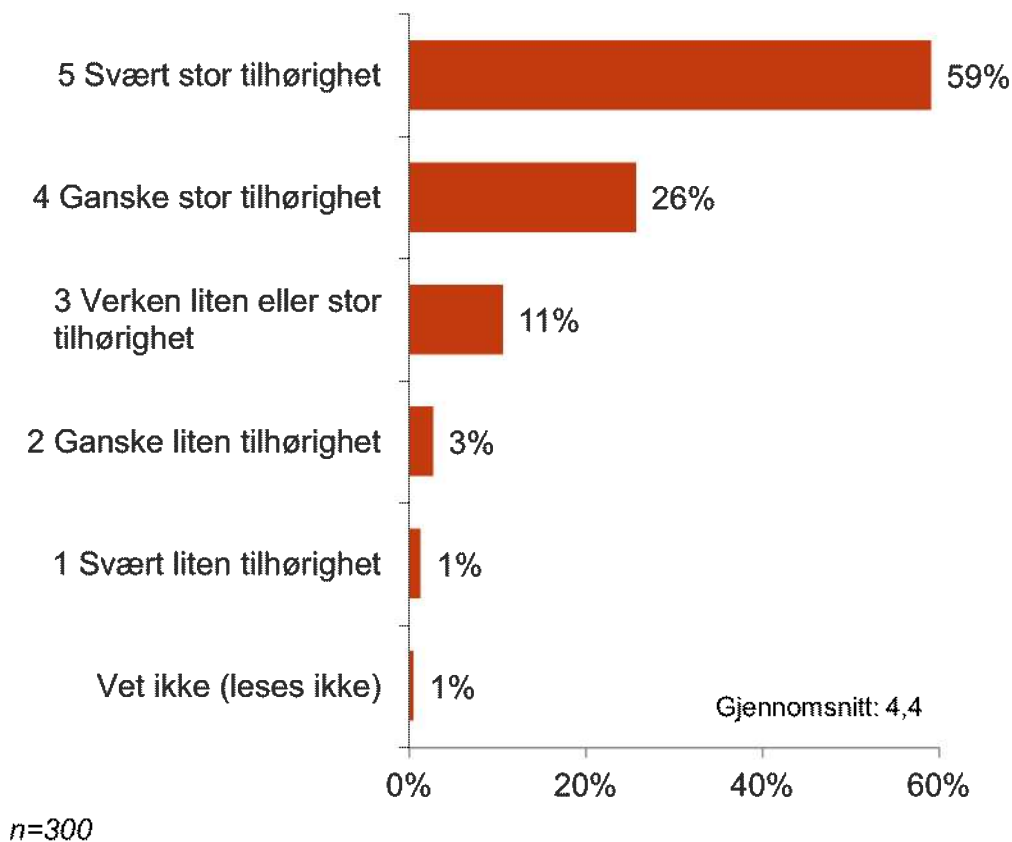
Avstand til rådhuset og byggesaksbehandling noe mindre viktig

10. Hvis det blir kommunesammenslåing, hvor viktig er avstanden til de følgende tjenester for deg? Du vurderer langs en skala fra 1-5. Vil du si avstanden er svært uviktig (1), ganske uviktig (2), verken viktig eller uviktig (3), ganske viktig (4) eller svært viktig (5) (+ «vet ikke» leses ikke).

Innbyggerne føler stor tilhørighet til Rødøy kommune

11. Folk kan føle ulik tilhørighet til kommunen de bor i. Hvilken tilhørighet har du til Rødøy kommune?

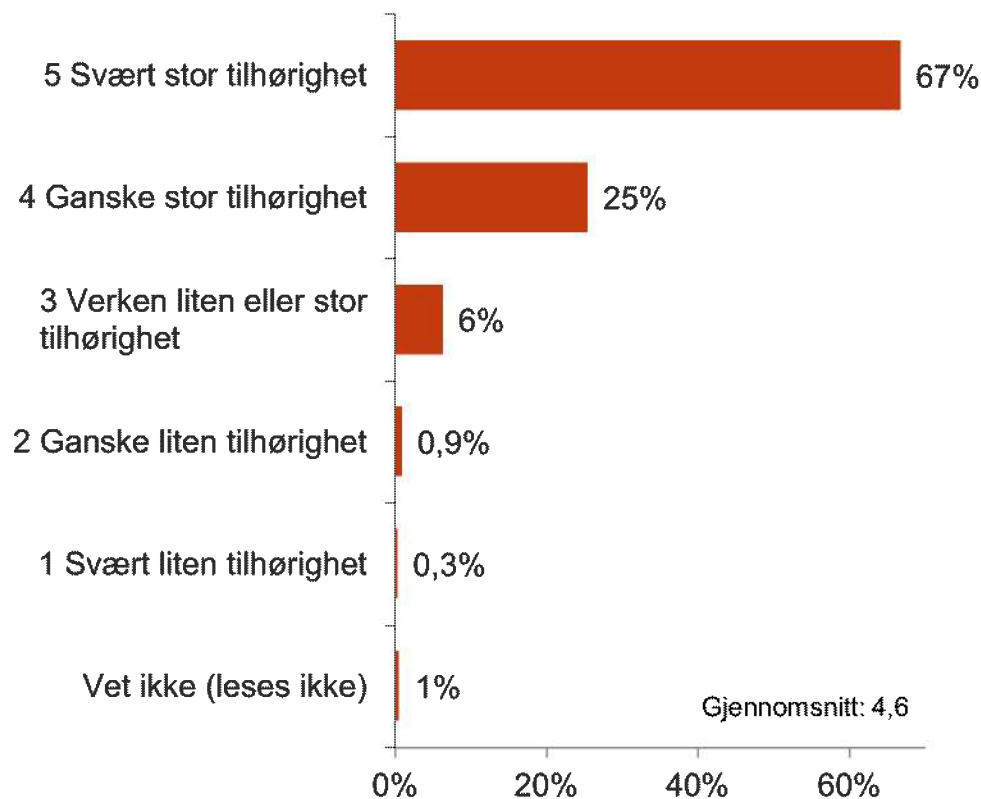
- 85 % av innbyggerne, en svært høy andel, føler enten svært stor (59 %) eller ganske stor (26 %) tilhørighet til Rødøy kommune. Det er kun 4 % som oppgir liten tilhørighet.
- Det er registrert stor tilhørighet til Rødøy kommune i undergruppene. Som tabellen under viser, er det relativt små forskjeller mellom kvinner og menn og mellom aldersgruppene. Høyest tilhørighet finner vi i den yngste og eldste aldersgruppen.

	Mann	Kvinne	16-29 år	30-44 år	45-59 år	60 år+
Base	153	147	72	51	77	100
5	61%	58%	59%	52%	60%	63%
4	24%	28%	33%	33%	16%	24%
3	10%	11%	6%	7%	16%	12%
2	3%	3%		7%	5%	1%
1	2%	1%		2%	3%	1%
Snitt	4,4	4,4	4,5	4,3	4,3	4,5

Gjennomsnitt: Verdi 1,0 dersom alle hadde svart svært liten tilhørighet, verdi 5,0 dersom alle hadde svart svært stor tilhørighet.

Innbyggerne føler stor tilhørighet til nærområdet sitt

12. Folk kan føle ulik tilhørighet til nærområdet/poststedet sitt. Hvilken tilhørighet har du til nærområdet/poststedet ditt?

n=300

- 92 % av innbyggerne, en svært høy andel, føler enten svært stor (67 %) eller ganske stor (25 %) tilhørighet til nærområdet/poststedet sitt. Det er kun 1,2 % som oppgir liten tilhørighet.
- Det er registrert stor tilhørighet til nærområdet i alle undergrupper. Som tabellen under viser, er det relativt små forskjeller mellom kvinner og menn og mellom aldersgruppene.

	Mann	Kvinne	16-29 år	30-44 år	45-59 år	60 år+
Base	153	147	72	51	77	100
5	66%	67%	63%	69%	72%	64%
4	26%	24%	31%	24%	17%	29%
3	4%	9%	4%	5%	11%	5%
2	2%			2%		2%
1	1%					1%
Snitt	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,5

Gjennomsnitt: Verdi 1,0 dersom alle hadde svart svært liten tilhørighet, verdi 5,0 dersom alle hadde svart svært stor tilhørighet.

Innsikt som bringer deg videre

opinion.no

Opinion AS
Maridalsveien 13E
0178 OSLO
T: 21 300 400
E: post@opinion.no

Mvh.

Christina K. Heimdal
Barne- og ungdoms koordinatør Rødøy kommune
Tlf: 750 98 017

RØDØY KOMMUNE	
Arkiv saknr.	001
Dok nr.	372/16
Løpende	28 APR 2016
Saksbeh.	R 0
Ark.kode:	M.001
Kassasjef	001

013/2016   Innspill intensjonsgrunnlag kommunereform

Ungdomsrådet er bedt om å gi innspill til intensjonsavtalen som skal utformes i forbindelse med kommunereformen. Rådmann og Ordfører orienterer ungdomsrådet om hvordan Rødøy ligger an i denne prosessen og ber ungdomsrådet komme med innspill før avtalen skal ferdigstilles.

Sammendrag informasjon Ordfører og Rådmann:

Regjeringen ønsker å flytte makt og ansvar til større og mer robuste kommuner, og kommunene er derfor bedt om å starte prosesser for å avklare om det er aktuelt å slå seg sammen med nabo-kommuner. Det er tenkt at kommunene skal klare å løse oppgavene selv, og ikke kjøpe tjenester av andre kommuner. Målet er et lokaldemokrati som kan ivareta velferd og sikre verdiskapning og trivsel. Per i dag har Rødøy 27 desentrale samarbeid, og med nye oppgaver kan det bli rundt 40.

Det første som skjedde i forbindelse med kommunereformen var at ordfører gikk ut til kommunene Meløy, Lurøy, Træna og Nesna med forslag om å danne en kystkommune. Dette forslaget ble avslått, de andre kommunene viste liten interesse og mente det ble vanskelig uten å ha en by-kommune med, ikke noe naturlig sentrum.

Etter hvert ble det bestemt at vi skulle jobbe med tre alternativ; Helgelandskommune, å bestå som egen kommune (0-alternativet) og nordover mot Salten.

I alternativet Helgelandskommune trakk 3 av kommunene seg underveis i kartleggingsarbeidet.

I desember 2015 stemte kommunestyret for å jobbe videre med 0-alternativet og alternativ ytre Salten. Følgende kommuner jobber med intensjonsavtalen for alternativ ytre Salten: Steigen, Saltdal, Gildeskål, Rødøy, Røst, Bodø og Værøy. Dersom alle kommunene går for denne avtalen, vil det bli landets nest største kommune i areal, og prognosene er 70 000 innbyggere i 2040. Fokus på hvordan man kan utvikle området i et 50-års perspektiv. Ordfører informerer om at mye av fokuset på intensjonsavtalen har vært:

- Hvordan skal lokaldemokratiet være?

- Hvordan skal man få god innflytelse i en stor kommune?
- Tjenestene skal gis der folk bor
- Ingen skal sies opp – det skal være samme antall arbeidsplasser i kommunene.

Ungdomsrådet oppfordres til å sjekke ut nettstedene www.kommunereform.no og www.nykommune.no

Ungdomsrådet utpeker følgende punkter som viktige i en intensjonsavtale:

- Beholde lokaldemokrati på ungdomsnivå: for eksempel et ungdomsråd i hver av de «gamle» kommunene, der ungdomsrådsledere fra hver av kommunene sitter i et felles ungdomsråd.
- Stødig samferdselstilbud
- Beholde stillingene som er i kommunene
- Bedre samarbeid på tvers av kommunegrensene dersom noen av kretsene i Rødøy fortsatt blir liggende opp mot nabokommune (for eksempel helsetjenester som omsorgssenter/sykehjem).
- Beholde skolestruktur
- Utbedring av nett over hele kommunen
- Utbedring av veier over hele kommunen

Vedtak: Ungdomsrådet gir tilbakemelding fra møtet til arbeidsgruppen for intensjonsavtalen. Representantene tar saken videre til sine skoler, og jobber videre med det der. Ungdomsrådet gir tilbakemelding til arbeidsgruppen om at rådet ønsker å bli involvert videre i prosessen.

Uttalelser fra Tjongsfjord skole angående kommunereformen

Julie, Henning og Oda:

- Alle skolene skal stå slik de er. Samme med barnehager. Hvis ikke får mange en veldig lang reisevei til skolen.
- Tannlege og legekantoret må bli der det er. Eller ikke så langt unna der de står.
- Helsesøster eller Barne- og ungdomskoordinator må fortsette å besøke skolene ofte!
- Camp Gjerøy er et bra tilbud for 5. og 6.-klassinger og burde fortsette.
- Ungdommene må fortsette å møtes på f.eks. ungdomskvelder, UKM eller kulturell skolesekk. Vi må også møtes mer.
- Skolene burde få gratis skolemåltid minst en gang i uka. Varmt skolemåltid en gang i måneden. Hvis vi ikke kan få dette, vil vi ha gratis frukt hver dag.
- Bassengene må stå.
- Bedre veier, fordi de er dårlige enkelte plasser.

Mathilde, Marlen, Lucas og Maria:

- Muligheter for transport (båt, buss)
- Sosiale arrangement (ungdom)
- Fritidsaktiviteter (fotball, håndball, volleyball, innebandy)
- Enkle skolemuligheter/barnehage
- Gode veier
- Ungdomskoordinator og helsesøster
- Lege og tannlegekontor
- Butikk
- Eldreomsorgssenter
- Branngarasjen
- Fotballbane
- Hallen, vedlikehold
- Ungdom fortsatt kjenner hverandre
- Vedlikehold av flyktningmottak
- Bedre basseng
- Bru fra Ågskardet til Forøya

RØDØY KOMMUNE	
Arkiv saksnr:	001
Dok.nr:	Jour. nr.: 355/16
Løpenr.:	22 APR 2016
Saksbeh:	R
Kopi til:	0
Ark.kode:	Ark.kode:
Kassasjen:	Granter:

Liv, Benjamin, Tobias og Marthe:

- Vi beholder våre ting, Bunnpris, Alderstun, RLK og skoler. Vi ønsker å beholde samholdet og møtene vi har med alle skolene. Med en stor kommune blir det ikke mulig å samles alle ungdommer i kommunen, derfor er det flott om det at man får mulighet til og treffe og bli kjent med ungdommene i nærmiljøet (gamle Rødøy). Vi ønsker å beholde ungdomsrådet.
- Vi har ikke lyst til å miste de lokale tjenestene vi allerede har før sammenslåingen, f.eks. kommunehuset, tannlegekontoret, butikken, basseng.

- Vi ønsker at ungdommen får noe og si om styringen i kommunen. Vi vil og at leirene og reisene vi har med skolen fortsetter, der vi møter de andre ungdommene i kommunen.
- Vi vil og at helsetjenestene fortsetter sånn de er.
- Vi ønsker at gamle Rødøy skal ha noe å si om hvordan vår boplass skal styres og hva som skal skje her. Vi ønsker og gratis skolemåltid i Tjongsfjord!
- Bedre kollektivtransport og!

Elsa, Isac, Hanna og Ronny:

- Transport – buss, båt
- Ikke sammenslå skoler, da blir det lenger å reise
- Utbygging av nettet (4G)
- Kommunikasjon
- Flere kjøpesenter (klesbutikker), mini City Nord, bowling
- Helsekontor i Tjongsfjord
- Flere fritidsaktiviteter
- Gratis skolemåltid
- Bedre basseng, stupebrett, vannsklie, åpent hele året

Elev, Tjongsfjord skole:

I en eventuell storkommune så er det viktig for meg at:

- Barnehage- og skolestrukturen i Rødøy opprettholdes.
- Det skal fortsette å være gode fritidstilbud for barn og unge.
- Hurtigbåt/fergeforbindelser opprettholdes i Rødøy.
- Elever fra Ågskardet skal fortsatt få muligheten til å gå på Tjongsfjord skole og få tilbud om fritidsaktiviteter og kulturskole.
- Opprettholde skolebussen til skolen for de som trenger det.
- Det skal bli tatt i betraktning at befolkningen bor spredt, og tas eventuelle valg etter det.
- Alle må få mulighet til å si det de mener, politikere og sivile!
- Alle politiske partier skal bli hørt under eventuelle endringer, uavhengig om hvor stor part de er i en storkommune.
- Ungdomsrådene i de forskjellige kommunene må kunne samarbeide og jobbe tett sammen.
- Det er viktig at barn og unge blir hørt, vi er framtida!
- Muligheten for å danne et regionalt ungdomsråd burde være et tiltak. («Helgeland Ungdomsråd» finnes allerede, så hvorfor ikke danne «Salten Ungdomsråd»?)
- Lik deling av ressurser

Josefine E. Elvegård:

- Bedre kollektivtransport, bedre veier
- Beholde dagens legetilbud (gjørne bedre) der de er
- Beholde Barne- og ungdomskoordinator
- Vedlikeholde skolestrukturen
- Vedlikehold/evt. forbedre helsesøstertilbud for ungdom

- Talspersoner som blir hørt
- Opprettholde dagens infrastruktur

Martin, Mathias, Amalie og Lydia:

For:

- Kollektivtransport
- Mer penger

Mot:

- Mister minst 60-70 arbeidsplasser
- Nedlegging av skole
- Vi blir nedprioritert
- Blir lite støtte til lokaler (nåværende kommune)
- Rødøy får bare en i kommunestyret
- Rødøy komme ikke til å få sine meninger
- Kommer lite politi og brannvesen
- NEX-prisen blir dyrere
- Vi blir uttatt fra Helgeland og inn i Salten, Ytre Salten

Hva vi har lyst på:

- IKKE sammenslåing
- God kollektivtransport
- Bedre veier
- Ha en skole i Tjongsfjord
- Opprettholde dagens infrastruktur

**Rødøy kommune
v/Rådmannen**

8185 Vågaholmen

RØDØY KOMMUNE	
Arkiv saksnr.	001
Dok.nr:	346/16
Løpenr.:	
20 APR 2016	
Saksbeh.:	R 0
Ark.kode:	Ark.kode
Kassasjon:	Kassasjon

18.04.2016

Uttalelse om kommunereformen

Ungdomskolen ved Øresvik skole har et delt syn på kommunereformen. 5 av elevene synes at forslaget om å bli med i ytre Salten høres bra ut, mens 5 elever vil bestå som egen kommune. 1 elev har fravær.

Viktige tilbud i en ny eller eksisterende kommune:

- Fiber- bedre hastighet/stabilitet enn i dag.
- God eldreomsorg- omsorgssenter med døgnbemanning og legekantor i øresvik krets.
- God ambulansetjeneste.
- Barnehage i kretsen- pga. for lang kjøretid til Lurøy.
- Bedre aktivitetstilbud, eks. cross og paintball bane, utbedre fjøsmyra stadion.
- Bedre kommunale veier- asfaltering.
- Beholde dagens skolestruktur, eventuelt ny skole for Rødøy og Lurøy innland i Øresvik/Lia området.
- Bedre samarbeid med andre kommuner!

Hilsen 8-10 klasse ved Øresvik skole

Rødøy kommune

v/Rådmannen

8185 Vågaholmen

Ang kommunereformen, uttalelser fra Jektvik ungdomsskole.

Ungdomsskolen i Jektvik består av 12 elever. Etter at vi hadde gjennomgått intensjonsavtalen og snakket om fordeler og ulemper ang kommunesammenslåing/evnt bestå som egen kommune – hadde vi avstemming. 11 elever stemte for at Rødøy skulle bestå som egen kommune, 1 elev stemte for alternativ Ytre Salten.

Vi snakket også om viktig tilbud i en ny eller eksisterende kommune. Dette ønsket elevene:

- **Fiber-** bedre hastighet/stabilitet enn i dag!
- Bedre fritidstilbud i bygda med aktiviteter etter skoletid (f.eks: Crossbane, klatrevegg, flere treninger/aktiviteter, skytebane, større gymsal med tribune, utbygging svømmehall).
- Skolekretsene beholdes som i dag (og skolestruktur som i dag med u-skole i Jektvik)
- Bedre inneklima på skolen! Dette plages vi med på Jektvik Skole.
- God legetjeneste (som i dag)
- Legekantor i Jektvik
- Bedre veier – asfalt Sjøvikveien og Jektvikøya – bedre vedlikehold Kvalvikveien

06.06.2015

Hilsen 8.-9.-10. kl ved Jektvik Skole

Isak Telnes Krogh, Ludvik v. Felnes, Celia Hoff, Sissel Aslaksen,
Eskild Kvalvik, Maja Telnes, Maja v. Arntsen, Dennis Telnes, Mathilde B.M
Anna-Louise Telnes, Rakel Telnes

Martine var borte da brevet skulle underskrives, men var med på gjennomgang av kommunereform og avstemming.

Kommunereform - informasjonsside - Rødøy kommune

Velkommen til Rødøy kommunes nettsted om kommunereformen. Her vil vi orientere om reformen generelt, og om arbeidet som pågår i Rødøy spesielt.

UTREDNINGSSALTERNATIVER

Kommunestyret har vedtatt å utrede følgende alternativer.

- Ny kommune i Salten (Bodø, Gildeskål, Saltdal, Steigen, Røst)
- Ny kommune på Nord-Helgeland (Rana, Nesna, Hemnes, Lurøy og Træna)
- Bestå som egen kommune

Flere har vært diskutert underveis, men er forkastet. Retningsvalget ble gjort av kommunestyret desember 2015, og en jobber nå videre med alternativet ny kommune i Salten.

PROSESS

I løpet av juni 2016 skal kommunestyret ta stilling til om Rødøy kommune skal slå seg sammen med en eller flere av nabokommunene, eller om vi skal bestå som egen kommune.

Utredningene som er presentert i oktober 2015 gir faktagrunnlaget og skal gi et godt beslutningsgrunnlag. De sier si noe om befolkningsutvikling, økonomiske forhold, hvordan tjenester skal utføres, hvordan nærings- og samfunnsutvikling kan skje og hvordan de demokratiske prosessene kan ivaretas i en ny kommune.

Kommunestyret har i desember 2015 gjort sitt retningsvalg. Det ble besluttet å gå videre med alternativet Salten sammen med Bodø og omkringliggende kommuner. Det skal også utredes eventuelle grensejusteringer som følge av dette retningsvalget. Felles intensjonsgrunnlag for samarbeidende kommuner i ytre Salten ble lagt frem for politisk behandling i februar. Nå pågår det forhandlinger om intensjonsavtale mellom kommunene Bodø, Gildeskål, Røst, Saltdal, Steigen, Værøy og Rødøy.

Når det eventuelt foreligger en intensjonsavtale som er godkjent av samarbeidende kommuner våren 2016 skal befolkningen høres gjennom en [opinionsundersøkelse](#).

Se også [fremdriftsplan våren 2016](#). Vi vil involvere og informere Rødøyfjerdinger underveis!

TEMASIDER

Det er også etablert temasider for de utredningsprosjektene Rødøy kommune har deltatt i:

Referater fra møter, fremdriftsplaner og annen dokumentasjon finnes på disse sidene.

AKTIVITETSLOGG

Sentrale dokumenter og hendelser legges ut fortløpende. Flere detaljer og referat fra møter i utredningsgruppene finnes på de enkelte temaside. Ta gjerne kontakt på postmottak@rodoy.kommune.no om du har noen spørsmål eller innspill!

Dato	Prosjekt	Dokumenter
23.05.16	Informasjonsmøter: intensjonsavtale og politisk plattform	Presentasjon
10.05.16	Kommunesammenslutning Røst-Bodø og opprettelse av Røst lokalstyre (vedlegg til politisk plattform nye Bodø kommune)	Nivi rapport
10.05.16	Forhandlingsutvalgene	Intensjonsavtale Politisk plattform
12.04.16	Fylkesmannen i Nordland: møte om grensejusteringer (blant andre Rødøy, Meløy og Lurøy kommuner)	Presentasjon Statens kartverk Presentasjon FMNO
08.04.16	Ytre Salten, 2. møte forhandlingsutvalgene	Pressemelding
15.03.16	Ytre Salten, 1. møte forhandlingsutvalgene	Pressemelding
29.02.16	Kommunereform: intensjonsgrunnlag Ytre Salten	Vedtak K-sak 07/16
29.02.16	Forslag til nytt inntektssystem for kommunene: Høring	Vedtak K-sak 02/16
08.02.16	Kommunereform: intensjonsgrunnlag Ytre Salten	Intensjonsgrunnlag Saksdokument F-sak 10/16
28.01.16	Møte mellom Meløy, Gildeskål og Rødøy formannskap	Artikkel
21.01.16	Møte med lokalutvalgene om grensejusteringer	Presentasjon Kart boliger og bosetting
16.12.15	KMD: formelle rammer i byggingen av nye kommuner	Veileder, del 1
15.12.15	Kommunereform: Retningsvalg	Hovedutskrift
15.12.15	Kommunereform: Retningsvalg	Presentasjon, status
15.12.15	Kommunereform: Retningsvalg	Saksdokument K-sak

28.10.15	KMD: Videre arbeid med kommunereformen	76/15
01.10.15	Kommunestyrets behandling (se sak 57-60/15)	Brev
26.09.15	Beslutning om hvordan befolkningen skal høres	Hovedutskrift
25.09.15	Vurdering av alternativet å bestå som egen kommune	Saksdokument K-sak 60/15
24.09.15	Presentasjon av faktagrunnlag Salten	Saksdokument K-sak 59/15
23.09.15	Presentasjon av faktagrunnlag Nord-Helgeland	Saksdokument K-sak 58/15
09.09.15	Fylkesmannen i Nordland	Presentasjon Salten
22.06.15	Kommunestyret - vedtak om fremdriftsplan og utredningsalternativ	Saksdokument K-sak 57/15
22.06.15	Kommunestyret - status kommunestruktur	Presentasjon Nord-Helgeland
04.06.15	Salten med flere inviterte kommuner - møte	Status kommunereformen
02.06.15	Lansering nettsted Nord-Helgeland utredningsalternativ	Kommunestyrets vedtak
27.04.15	Arbeidsgruppen	Presentasjon
16.04.15	Møte mellom Bodø og Rødøy kommuner	Referat og presentasjoner
April 15	Lokalutvalgene: spørreundersøkelse	NordHelgeland nettside
13.04.15	Møte mellom Meløy og Rødøy formannskap	Diskusjonsgrunnlag
12.03.15	Nord-Helgeland	Referat
09.03.15	Lokalutvalgene	Oppsummering
		Artikkel Meløy
		Prosjektplan utredning
		Spørreundersøkelse

09.03.15	Lokalutvalgene	Presentasjon
09.02.15	Arbeidsgruppen	Diskusjonsgrunnlag m/konklusjoner
17.12.14	Kommunestyret 63/2014 kommunereform: oppstart	Hovedutskrift
17.12.14	Kommunestyret 63/2014 kommunereform: oppstart	Saksutredning
23.10.14	Formannskapet	Diskusjonsgrunnlag
Høst 14	Møte fagetater, rådsmøter og folkemøter	Presentasjon
Høst 14	Oppstartsmøter regionrådene i Helgeland, Indre Helgeland og Salten	Fylkesmannens presentasjon

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte torsdag den 23.6.16 på Jektvik grendehus

Av 17 medlemmer var 17 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 042/2016: KOMMUNEREFORM: ALTERNATIV NYE BODØ KOMMUNE ELLER BESTÅ SOM EGEN KOMMUNE

Jfr. saksutredning 14216

Formannskapetets innstilling:

Rødøy kommune stiller seg negativt til sammenslåing med nye Bodø kommune. Med dette vedtaket består Rødøy kommune som i dag, og kommunen sitt arbeid med kommunereformen avsluttes.

Forslag fra Olav Terje Hoff:

1. Rødøy kommune er positiv til å bli slått sammen med Bodø og de kommuner som omfattes av intensjonsavtale av 10. mai 2016, og eventuelt andre nabokommuner der det fattes vedtak om sammenslåing med Bodø.
2. En ny sammenslått kommune skal bygge på de prinsipper og retningslinjer som fremkommer i intensjonsavtale av 10. mai 2016 og politisk plattform kommunereform 2016 for kommunene Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen og Værøy.
3. Dersom Rødøy kommune slås sammen med nye Bodø kommune i kommunereformen er Rødøy kommune positive til at kommunegrensen justeres slik at befolkningen i kretsene Østre Sørfjord, Vestre Sørfjord, Storselsøy og Nordnesøy går over til Lurøy kommune, og befolkningen i Melfjordbotn går over i Rana kommune. Dette i tråd med befolkningens ønsker.

Forslag fra Tove Engseth:

Rødøy kommune består som egen kommune, med grensejusteringer iht. Fylkesmannens pålegg og uttalelse fra Øresvik og Sørfjorden kretser.

Forslag fra Frank K. Heimdahl:

Rødøy kommune stiller seg negativt til sammenslåing med nye Bodø kommune. Med dette vedtaket består Rødøy kommune som i dag, med dagens grenser.

Ved avstemming ble forslag fra Olav Terje Hoff satt opp mot forslag fra Frank K. Heimdahl. Forslag fra Olav Terje Hoff falt, mot to stemmer.

Forslag fra Frank K. Heimdahl ble deretter satt opp mot forslag fra Tove Engseth.

Vedtaket:

Rødøy kommune stiller seg negativt til sammenslåing med nye Bodø kommune. Med dette vedtaket består Rødøy kommune som i dag, med dagens grenser.

Mot en stemme som avgitt for forslag fra Tove Engseth.

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte torsdag den 23.6.16 på Jektvik grendehus

Av 17 medlemmer var 17 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret den 27.6.2016

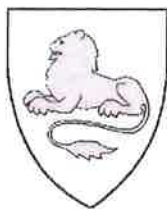
Brita Kjerpeseth Omnes

Brita Kjerpeseth Omnes

Kopi:

- Rådmannen

14216

F-sak 061/2016

K-sak 042/2016

Saksbehandler: Kitt Grønningsæter

Sakens hjemmelsgrunnlag: Inndelingslova

Jnr. ref:

Arkiv:

Klageadgang: nei

Off. dok: ja

KOMMUNEREFORM: ALTERNATIV NYE BODØ KOMMUNE ELLER BESTÅ SOM EGEN KOMMUNE

Kommunereformen er initiert av regjeringen, men også stortinget har stilt seg bak et krav om at alle landets kommuner før 1. juli 2016 skal ha gjennomført en nabopratt og utredet mulighetene for sammenslåing. I tillegg skal null-alternativet være utredet, dvs. at Rødøy fortsetter som egen kommune, og behov for eventuelle grensejusteringer.

Rødøy kommune har sammen med seks nabokommuner omkring Bodø svart på regjeringens og stortingets oppfordring om å utrede ny kommunestruktur. Ordførerne i Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen og Værøy undertegnet 10. mai en intensjonsavtale om kommunesammenslåing. Avtalen ligger til grunn for vedtakene som skal treffes i kommunene.

Kommunestyrets vedtak i denne saken er ikke et sammenslåingsvedtak, men et vedtak om hvorvidt Rødøy kommune er positiv til en eventuell sammenslåing.

Fylkesmennene skal oppsummere prosessene, gjøre egne vurderinger og komme med en faglig tilrådning om fremtidig kommunestruktur innen 1. oktober 2016.

Det er stortinget som fatter vedtak om sammenslåing av kommunen når de tegner et nytt kommunekart våren 2017. Arbeidet med å slå sammen kommuneorganisasjoner vil eventuelt pågå i perioden fra høsten 2017 til sammenslåingsdato som er 1. januar 2020.

PROSESS OG FAKTAGRUNNLAG

Rødøy kommune deltok i Fylkesmannens oppstartsmøter om kommunereformen både med Helgeland, Indre Helgeland og Salten regionråd, da det tidlig var klart at en måtte utrede flere alternativer.

Det ble sondert med en kystkommune bestående av Nesna, Lurøy, Træna, Meløy og Rødøy, uten at dette vekket noen interesse.

I mars 2015 ble det laget en prosjektplan for utredning av alternativet Nord-Helgeland med Rana, Lurøy, Nesna, Hemnes, Træna og Rødøy kommuner. Disse presenterte faktagrunnlaget i september 2015, og prosessen videre ble diskutert. Senere samme høst bekjentgjorde Hemnes, Nesna og Træna at de ønsket å bestå som egne kommuner. Rødøy avsluttet deltakelsen i prosjektet Nord-Helgeland med sitt retningsvalg mot Bodø og Salten i desember 2015.

Det ble avholdt felles formannskapsmøte i april 2015 med Meløy, men videre utredningsarbeid arbeid ble av Meløy henvist til nye formannskap etter valget. Nytt møte med avholdt med Meløy pluss Gildeskål i januar 2016, da om nærings samarbeid og men hadde både Gildeskål og Rødøy gjort retningsvalg mot Bodø og var i gang med utredninger og forhandlinger der, så dette initiativet ble avvist.

I april 2015 ble Rødøy invitert til Bodø for nabopratt. Rødøy kommune utredet et alternativ med Bodø og nabokommuner. Faktagrunnlag ble presentert i september 2015. Etter valget i 2015 bekrefter Rødøy overfor Bodø at en ønsker å gå videre i utredningene. I desember 2015 gjorde kommunestyret sitt retningsvalg hvor det sto mellom Nord-Helgeland og Salten som alternativer til å bestå som egen kommune, og det ble valgt å gå videre Bodø med nabokommuner.

I februar 2016 ble det presentert et intensjonsgrunnlag for dette alternativet, da med seks kommuner; Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal og Steigen. Det ble nedsatt forhandlingsutvalg som fikk mandat å fremforhandle intensjonsavtale for en ny kommune. Fra Rødøy deltok ordfører, varaordfører, opposisjonsleder, hovedtillitsvalgt og rådmann. Værøy kom til underveis i dette arbeidet. Kommunenes forhandlingsutvalg hadde flere heldags møter, og presenterte intensjonsavtale med politisk plattform for nye Bodø kommune 10. mai 2016. Den danner grunnlaget for vedtakene som skal treffes i kommunene.

Kommunestyret har vært løpende orientert og har satt ned arbeids- og forhandlingsutvalg. Det har også behandlet en rekke saker i kommunereformprosessen. Disse vil danne bakgrunnen for vurdering i denne saken.

K-sak 063/2014 Kommunereform: oppstart

K-sak 057/2015 Kommunereform: presentasjon av faktagrunnlag Nord-Helgeland

K-sak 058/2015 Kommunereform: presentasjon av faktagrunnlag Salten

K-sak 059/2015 Kommunereform: vurdering av alternativet å bestå som egen kommune

K-sak 060/2015 Kommunereform: beslutning om hvordan befolkningen skal høres

K-sak 076/2015 Kommunereform: retningsvalg

K-sak 007/2016 Kommunereform: intensjonsgrunnlag Ytre Salten

Med dette legges også intensjonsavtale og politisk plattform mellom Bodø og seks nabokommuner frem.

ALTERNATIVET NYE BODØ KOMMUNE

INTENSJONSAVTALEN

I intensjonsavtalen heter det at de samarbeidende kommunene er enige om at de prinsipper som kommer fram i politisk plattform skal legges til grunn for opprettelse av en ny kommune. Disse to dokumentene angir dermed de overordnede prinsipper om hvilken retning vi ønsker å gå ved bygging av ny kommune.

En politisk styringsgruppe skal eventuelt virke i perioden frem til fellesnemd opprettes høsten 2017.

POLITISK PLATTFORM

Den politiske plattformen skal danne grunnlaget for dannelse av den nye kommunen. Flere av oppgavene overlates til en fellesnemnd, etter stortingets vedtak om sammenslåing.

Navnet skal være Bodø, og kommunesenteret skal ligge i Bodø by. Kommunevåpen bestemmes på felles kommunestyremøte i 2017. Sammenslåing skal skje per 1. januar 2020.

Formannskapsmodellen skal benyttes. Antallet representanter i kommunestyret er 35, pluss fire for hver kommune som går inn i samarbeidet. Det skal opprettes lokalstyrer som velges ved direkte valg, hvor medlemmene skal være bosatt i kommunedelen.

Samferdsel/infrastruktur og kollektivtransport er høyt prioritert. Det skal legges til rette for verdiskapning i hele kommunen og at folk skal kunne bo der de bor med dagpendling. Infrastruktur skal sikres og avhjelpe lange avstander.

Kommunen vil ha et stort og variert næringsliv. Den skal være kunnskapsintensiv og ha høy kompetanse. Tjenestetilbudet skal tilpasses befolkningsutvikling, bosettingsmønster, vedlikeholdsbehov, skolestruktur, mv.

Den nye kommunen skal være en livsløpskommune, hvor nødvendige tjenester skal leveres der folk bor. Frivillighet og kulturtilbud skal aktivt understøttes.

Antall kommunale arbeidsplasser skal bestrebes opprettholdt. Ingen skal sies opp som konsekvens av at det etableres en ny kommune. Felles arbeidsgiverpolitikk utformes før etableringen 2020.

Det skal legges til rette for næringsutvikling og boligbygging i alle kommunedelene. Regionen er stor på en rekke områder som havbruk, fiskeri, mineraler, grønn energi, reiseliv/næring.

GRENSEJUSTERINGER

1960 hadde Schei-komiteen en gjennomgang av kommune-Norge som resulterte i de siste store endringer i kommunestrukturen. Bilen ble allemannseie, og vi fikk en rask overgang fra sjø- til landeveistransport. Det ble bygget veier, opprettet bussruter og fergesamband. Lokalbåtruter ble lagt ned. Kommunegrensene ble lagt midtfjords. Som følge av dette var det svært mange sammenslåinger på sekstitallet. I 1964 ble cirka en fjerdedel av Norges kommuner lagt ned. Professor i sammenlignende politikk Frank Aarebrot hevder at de kommunene som ikke gjorde justeringer etter Schei-komiteen har siden slitt med uhensiktsmessige grenser, og at befolkningen i kretsene på andre siden av fjorden for hvor kommunesentrum ble liggende har vært stadig mer misfornøyd med tjenestetilbudet ettersom kommunale tjenester blir mer omfattende og krevende. Dette legger stortinget og regjeringen opp til å gjøre noe med ved kommunereformen, femti år etter.

Inndelingsloven skiller mellom deling og grensejustering. Kommunestyret ga i oppdrag å utrede mulige grensejusteringer i desember 2015. Lokalutvalgene ble invitert til møte om temaet 21. januar 2016. Grensejusteringer har også stått på agendaen under folkemøtene i mai 2016, og opinionsundersøkelsen dekket spørsmålet både generelt og spesielt for de som bor i kretser med omfattende tjenesteutveksling med Lurøy.

Rødøy kommune har utformet faktaark for grensekretsene både mot Meløy, Lurøy og Rana (vedlagt). Disse beskriver hvordan tjenesteytingen foregår, befolkningsutvikling, samferdselsmønstre, etc. Signalene fra kommunestyret har hele tiden vært at det tjenestetilbudet Rødøy kommune har i dag er tenkt opprettholdt så lenge det er forsvarlig i forhold til bosetting.

Møte med Fylkesmannen og kartverket ble avholdt 12. april 2016, hvor Rødøy møtte sammen med blant andre nabokommunene Lurøy og Meløy. Her ble prosessen beskrevet og kartverket presenterte sin huskeliste for grensejusteringer. En er enige om at det er tjenesteytingen som skal danne prinsippet for eventuelle grensejusteringer.

Økonomisk oppgjør mellom kommunene for bygninger, anlegg, naturressurser, etc. skal gjennomføres dersom kommunene ikke finner det unødvendig. Fylkesmannen er behjelpelig med forhandlinger ved behov. Nås ikke enighet fastsettes oppgjøret ved skjønn. Regler for sammensetning av skjønnsnemnd finnes i inndelingsloven.

INITIATIV

Rødøy kommune har ikke tatt initiativ overfor Meløy kommune for å få grensen justert ved Ågskardet, og det har heller ikke kommet noe initiativ fra Meløy.

Lurøy kommune har vedtatt, men ikke tatt initiativ overfor Rødøy kommune om å se på grensejusteringer mot Rødøy. I møter har de gitt uttrykk for at de mener grensekretsene i sør som er Østre og Vestre Sørfjorden, Storselsøy og Nordnesøy kretser bør innlemmes i Lurøy kommune.

Befolkningen i Rødøys grensekretser mot Lurøy har blitt spurt om de ønsker å tilhøre en kommune i sør, og besvart dette positivt i innbyggerundersøkelsen. Lokalutvalgene har også gitt entydige uttalelser om at de ønsker å gå sørover. Dette uavhengig av om Rødøy og Lurøy blir stående som egne kommuner, eller om en eller begge disse inngår i nye storkommuner.

Befolkningen i Melfjordbotn ønsker å høre til Rødøy kommune dersom den består som egen kommune. Hvis ikke ønsker den å gå til Rana.

ØKONOMI

DAGENS SITUASJON – VED Å BESTÅ SOM EGEN KOMMUNE

Egenanalysen «I ROBEKs forgård» er en sjekklister med risikofaktorer som kommunene bør være oppmerksomme på i sin økonomistyring. Oppsummeringen av risikofaktorer for Rødøy viser at en er på kritisk nivå i forhold til netto lånegjeld, tilgjengelige driftsmidler og avskrivnings- og avdragsprofil. Dette indikerer at en bør innføre investeringsstopp og øke betaling av avdrag. At likviditeten er tilfredsstillende og at det ikke er vedtatt innkjøpskutt eller ansettelsesstopp trekker i positiv retning. Analysen viser likevel at det er kritisk å jobbe videre for å få bedre budsjett disiplin og detaljeringsnivå i økonomiplanarbeidet, og at det må konkrete tiltak til for å sikre strukturelle endringer for å bedre driftsmarginene.

I Rødøy kommunes økonomiplan med investeringsbudsjett for 2016-2019 pekes det på at det er behov for å gjøre omfattende endringer i driften for å nå et netto driftsresultat på 1,75 %. Innsparingsbehovet er på ca. kr 7 mill. årlig i slutten av fireårsperioden. Rådmannen foreslo tiltak innenfor helse- og omsorg, asylmottak, oppvekst- og kultur, Rødøy produkter og i forbindelse med vedtatte investeringer.

Ingen av de foreslåtte tiltakene i driften ble vedtatt av kommunestyret, men heller å bruke av disposisjonsfond. Det ble bedt om at rådmannen starter arbeidet med å oppnå reduksjoner i driften for å føre tilbake overføringer fra disposisjonsfond. Det forventes tilbakemelding på hvilke politiske prioriteringer som skal ligge til grunn for arbeidet, som forespurgt formannskapet.

I opplegget til statsbudsjettet for 2017 er nytt inntektssystem lagt til grunn. Inntektssystemet fordeler rammetilskuddet mellom kommunene og omfordeler skatteinntekter. Det nye systemet har blant annet nye kostnadsnøkler for kommunene, og en ny modell der det skilles mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper – strukturkriteriet. Rødøy får uheldige utslag av nye kostnadsnøkler og utgiftsutjevning, men får noe redusert effekt ved strukturkriteriet. Totalt er tapet for Rødøy kommune på kr 1,1 mill. årlig som skal gjennomføres som en nedtrapping. Dette i netto kroner, og ikke korrigert for lønns- og kostnadsvekst på 2,5-3 % årlig.

Rødøy har i vente høyere inntekter fra 2020. Dette er knyttet til etableringen av Smisto kraftverkene, som vil medføre totalt ca. kr 10 mill. årlig i eiendomsskatt, naturressursskatt, konsesjonskraft og konsesjonsavgift. Det er imidlertid uklart om disse ordningene vil stå seg på sikt, blant annet etter utspill fra regjeringen om endring av både eiendomsavgift på verker og bruk og konsesjonskraftordningene siste år.

Havbruksfondet som har vært på høring skal innføres fra 2017. Det innebærer at 70 % av nye konsesjonsavgifter skal overføres til kommunene. Halvparten fordeles likt mellom alle vertskommuner, resten til vertskommune som har vekst. Dog maks kr 5 mill. Dette gir økt inntektspotensial for Rødøy, spesielt om en legger til rette for vekst i oppdrettsnæringen.

Rødøy kommune har ikke eiendomsskatt på boliger. Dette kan bli en nødvendighet å vurdere.

KOMMUNESAMMENSLÅING

Dersom alle syv kommunene går sammen om nye Bodø kommune vil det utløse reformstøtte og engangsstøtte på kr 90 mill. – mindre dersom færre kommuner deltar. I politisk plattform er man enige om å bruke disse pengene til omorganiseringskostnader, å sikre et likeverdig tjenestetilbud og å skape en moderne IKT struktur.

Kommuner som er positive til sammenslåing og vedtar det før fristen 1. juli 2016 får beholde basis- og inndelingstilskudd som ved dagens inntektssystem i 15 år pluss nedtrapping i 5 år. For de aktuelle kommunene utgjør dette en merinntekt beregnet på utredningstidspunktet da inntektssystemet var på høring og i forhold til 2015: kr 200 mill. årlig. Det er ikke satt opp ny beregning for kommunene samlet etter kommuneproposisjonen

for 2017 hvor det var inngått forlik om å beholde halve basistilskuddet, men fordelene for disse kommunene antas omtrent halvert.

Ved eventuelle grensejusteringer må det antas at kommunens inntekter reduseres eller øker omtrent tilsvarende andel av befolkningen som flytter til nabokommunen. Dette gjelder både inntekts- og skattesystemet, kommunale avgifter og leieinntekter, og også godtgjørelse for naturressurser som flytter kommune – etter forhandlinger. I følge økonomiplanen vil netto driftsinntekter i 2019 utgjøre ca. kr 142 mill. Befolkningen i grensekretsene mot Lurøy og Rana utgjør om lag 21 % av dagens befolkning i Rødøy. En kan anta at en grensejustering hvor de flytter til Lurøy vil utgjøre et inntektstap tilsvarende, ca. kr 29 mill. årlig, grovt beregnet. Variable kostnader til drift vil naturligvis også reduseres, men faste kostnader i en kommune vil ikke reduseres tilsvarende. Kommunesammenslåing bør derfor være en forutsetning for at grensejusteringer skal gjennomføres.

REGJERINGENS MÅL – VURDERING I FORHOLD TIL NYE BODØ KOMMUNE

Regjeringens overordnede mål for reformen har vært førende for kommunens utredningsarbeid:

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Disse har ligget til grunn for forhandlingene om intensjonsavtale og politisk plattform, og rådmannen anser at alle fire mål er godt ivarettatt. Blant annet er det enighet om at nødvendige tjenester skal leveres der folk bor, at tjenestetilbudet ved etableringen i 2020 i hovedsak skal opprettholdes og at det skal være lik standard på primærtjenestetilbudet i hele kommunen. Skolestrukturen skal opprettholdes så lenge det er faglig forsvarlig med videre drift.

En helhetlig og samordnet samfunnsutvikling skal basere seg på verdiskapning og næringsutvikling i hele kommunen, og at folk skal kunne bo der de bor. Lokalstyrer skal få beslutningsmyndighet over lokal samfunnsplanlegging og næringsutvikling, og disponere egne midler fra næringsfond. Samlet til kommunen ha tilgang til store kompetansemiljøer innen alle fagområder.

Kommunen vil være økonomisk bærekraftig og robust. En har blitt enige om økonomiske handlingsregler for resultat-, fonds- gjelds- og finansieringsgrad basert på sentrale anbefalinger. Det er også enighet om at bruken av reformpengene skal gå til arbeidet med sammenslåing, omorganiseringskostnader og å sikre et likeverdig tjenestetilbud i kommunen. Det er også forutsatt at det bevilges tilstrekkelig midler til å etablere en moderne IKT-struktur i den nye kommunen.

Lokaldemokratiet skal styrkes gjennom lokalstyrer som velges ved direkte valg. Disse skal være høringsinstans for kommunestyret, og ha beslutningsmyndighet på flere områder enn dagens lokalutvalg har, blant annet samfunnsplanlegging og næringsutvikling, lokale kultur- og idrettstilbud, disponering av midler fra lokale næringsfond og arealforvaltning (planer/dispensasjoner).

TI KRITERIER FOR KOMMUNENE – VURDERING I FORHOLD TIL NYE BODØ KOMMUNE

Alle kommuner skal ta i kommunereformen stilling til de ti kriteriene som angir hva som skal til for at en kommune på en god måte skal kunne ivareta sine fire roller og oppgaveløsningen knyttet til disse.

Kommunestyret har behandlet K-sak 059/2015 Kommunereform: vurdering av alternativet å bestå som egen kommune (vedlagt). I det følgende blir de ti kriteriene også vurdert opp mot politisk plattform for nye Bodø kommune.

1. TILSTREKkelig KAPASITET

Kommunene må ha en tilstrekkelig kapasitet både faglig og administrativt for å kunne løse oppgavene på en effektiv og god måte. Tilstrekkelig kapasitet henger nært sammen med tilgang til relevant kompetanse.

Vurdering: Nye Bodø kommune vil sikre kapasitet innenfor kritiske primærtjenester som helse. Spesielt på rekruttering til og tilbud om store nok og kvalifiserte fagmiljø for helsepersonell. Den vil også ha kapasitet til spesialisert tjenesteproduksjon og langsiktig samfunnsutvikling, med store fagmiljøer og gode utviklingsmuligheter. Administrativ kapasitet blir rimeligere per innbygger enn i en mindre kommune. Kommunen vil kunne løse oppgavene selv, så behovet for interkommunale samarbeid vil bli

redusert. Den vil også være rustet til å ta nye lovpålagte oppgaver for kommunene, og aktivt kunne tilrettelegge for etablering av regionale og nasjonale oppgaver.

2. RELEVANT KOMPETANSE

I tillegg til tilstrekkelig kapasitet, er også relevant kompetanse avgjørende for å sikre sterke fagmiljøer og en god administrasjon. Dette innebærer også at det må være en bredde i kompetansen. Av hensyn til lokaldemokratisk styring er det avgjørende at kommunen selv kan sikre tilstrekkelig kapasitet og kompetanse og ikke er avhengig av samarbeid eller hjelp fra andre.

Vurdering: Nye Bodø kommune vil ha tilstrekkelig kapasitet, kommunen skal være kunnskapsintensiv og vil ha høy kompetanse innenfor de fleste sektorer.

3. TILSTREKkelig DISTANSE

Kommunene må ha en slik størrelse at det er tilstrekkelig distanse mellom saksbehandler og innbyggerne. Dette for å sikre likebehandling og at det ikke tas utenforliggende hensyn i myndighetsutøvelsen, samt at innbyggerne sikres de rettigheter de har etter loven. I tillegg skal habilitetsreglene sikre tilliten til kommunene og beskytte den enkelte saksbehandler mot utidig press.

Vurdering: Nye Bodø kommune vil være stor nok til at likebehandling og habilitet kan sikres. En vil i stor grad kunne ha spesialkompetanse internt, for eksempel innen jus.

4. EFFEKTIV TJENESTEPRODUKSJON

Større kommuner vil legge bedre til rett for økt rammestyring fra statens side og dermed økt mulighet for å tilpasse tjenestetilbudet til lokale forhold. Større kommuner kan gi bedre utnyttelse av potensielle stordriftsfordeler. Bosettingsmønsteret i kommunen og hensynet til innbyggernes ønske om nærhet til tjenestene kan gjøre det vanskelig å hente ut stordriftsfordeler på alle tjenester i kommunen.

Vurdering: Nye Bodø kommune vil kunne gi bedre utnyttelse av stordriftsfordeler på enkelte tjenester. Desentralisert struktur på primærtjenester vil imidlertid ha kostnader, som kanskje bare en større kommune kan bære på sikt. Det vil kunne ytes bredere tilbud enn i en liten kommune.

5. ØKONOMISK SOLIDITET

En viktig forutsetning for at kommunene skal kunne tilby sine innbyggere gode velferdstjenester er at kommunene har god kontroll på økonomien og kan håndtere uforutsette hendelser. Kommuner med sunn økonomi, som sørger for å ha et økonomisk handlingsrom, kan i større grad håndtere uforutsette hendelser uten at det får direkte konsekvenser for tjenestetilbudet til innbyggerne. Små kommuner er mer sårbare enn større kommuner i slike situasjoner, fordi de har et mindre budsjett å omdisponere innenfor.

Vurdering: Nye Bodø kommune vil ha et mangfold av næringer, nye og tradisjonelle. Videre vil den ha et større befolkningsgrunnlag og dermed grunnlag for økonomisk vekst. De vedtatte økonomiske handlingsreglene skal sikre god økonomisk rammestyring.

Den større kommunen vil kunne utføre flere av tjenestene selv, og ikke måtte kjøpe tjenester. Det gir igjen flere muligheter for politiske prioriteringer og omdisponeringer. I en liten kommune som Rødøy har en liten innvirkning på kostnadene til interkommunale samarbeid. Da blir de to store etatene, oppvekst- og kultur og helse- og omsorg, svært utsatt for kutt siden de står for 80 % av kostandene.

Nye Bodø kommune vil ha økonomisk handlingsrom for uforutsette hendelser. En akseptabel gjeldsgrad gjør at det kan investeres for utvikling og effektivisering, og etterslep på vedlikehold kan håndteres.

6. VALGFRIHET

Innbyggerne vil i større grad kreve flere valgalternativer innenfor tjenestene. Større kommuner kan tilby en større bredde i tilbudet til sine innbyggere, som vil være vanskelig å tilby i små kommuner.

Vurdering: Nye Bodø kommune vil satse på utbygging av godt IKT-tilbud i alle kretser for blant annet å øke attraktivitet for næring og bosetting, og for å kunne tilby nye tjenester og samhandling. Dette vil også kunne bidra til større bredde og valgfrihet i tilbudet.

7. FUNKSJONELLE SAMFUNNSUTVIKLINGSOMRÅDER

Kommunene må ha en inndeling som er mest mulig funksjonell for de områder det er nødvendig å se i sammenheng for å sikre helhetlige løsninger, særlig på areal- og transportområdet. I mindre sentrale strøk vil kriterier som kapasitet og kompetanse om samfunnsutvikling være viktigere når kommunesammenslåing skal vurderes.

Vurdering: Nye Bodø kommune vil kunne bli en sterk part i forhold til samferdsel, infrastruktur og kollektivtransport. Prioriterte kollektivtransportakser og en helhetlig samferdselsplan vil kunne danne grunnlaget for nye transportløsninger for hele kommunen. Kapasitet og kompetanse i samfunnsplanlegging og næringsmiljøer vil kunne komme alle kretser til gode.

8. HØY POLITISK DELTAKELSE

Det er viktig å ha et aktivt lokaldemokrati med valgmuligheter både i forbindelse med stemmegivningen og at innbyggerne har mulighet til å få sin stemme hørt mellom valgene.

Vurdering: Valgdeltagelse og godt politisk engasjement skal sikres gjennom lokalstyremodellen i nye Bodø kommune. I tillegg kan en velge å opprettholde lokalutvalgene i dagens form for bred medvirkning på krets nivå.

9. LOKAL POLITISK STYRING

Det er avgjørende for lokal politisk styring at den kommunale administrasjonen har nødvendig kompetanse og kapasitet til å utarbeide gode beslutningsgrunnlag for de folkevalgte.

Vurdering: Lokalstyrene i Nye Bodø kommune skal sikres administrative og økonomiske ressurser til drift. De skal også disponere midler fra lokale næringsfond. Administrasjonen vil ha tilgang til større fagmiljøer sentralt.

10. LOKAL IDENTITET

Kommunene bør vurdere i spørsmålet om sammenslåing: opplevd tilknytning til et område og felles identitet med andre områder. Antakelsen om at noe av dagens nærhet vil forsvinne ved større kommuner, enten det

gjelder til kommunehuset, lokalpolitikere eller tjenester, vil med stor sannsynlighet bli opplevd som problematisk og utfordrende av de berørte innbyggerne.

Vurdering: Nye Bodø kommune har som mål å yte et godt tjenestetilbud, bidra til god samfunnsutvikling, sikre økonomisk trygghet og god politisk involvering. Dette vil være sentralt for at den lokale identiteten skal utvikle seg og bli sterk.

NYE OPPGAVER

Regjeringen har fremmet Stortingsmelding 14 (2014-2015) om nye oppgaver til større kommuner. Meldingen ga en gjennomgang av hvilke oppgaver kommunene kan få ansvar for. I vurderingen av å bestå som egen kommune ble disse drøftet.

I juni 2016 har regjeringen sendt på høring oppfølging av forslag i primærhelsetjenestemeldingen og oppgavemeldingen m.v., og høringsnotat om nye oppgaver til større kommuner. Begge med høringsfrist høsten 2016.

Lov- og forskriftsendringene omfatter oppgaver som skal overføres til kommunene i forbindelse med en samlet lovproposisjon våren 2017:

- Vigsler og andre oppgaver som ligger til *norarius publicus*
- Vilt- og innlandsfiskeforvaltning
- Enkelte oppgaver etter forurensningsloven
- Det boligsosiale området – tilskudd til etablering i egen bolig og tilskudd til tilpasning av bolig
- Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av svømmeanlegg
- Nærings- og miljøtiltak i skogbruket
- Tilskudd til tiltak i beiteområder
- Kollektivtransport

Primærhelsetjenestemeldingen inneholder lovforslag knyttet til følgende oppgaver/tema:

- Krav om at kommunen må ha knyttet til seg lege, sykepleier, fysioterapeut, helsesøster og jordmor. Det tas sikte på at lovendringen skal tre i kraft 1. januar 2018.
- Krav om at kommunen må ha psykolog, ergoterapeut og tannlege knyttet til seg. Disse lovendringene skal etter planen tre i kraft først fra 1. januar 2020.
- Lovfesting av at kommunen skal ha veiledningsplikt overfor spesialisthelsetjenesten på tilsvarende måte som spesialisthelsetjenesten har overfor kommunene.
- Tydeliggjøring av kommunens ansvar for pasient-, bruker- og pårørendeopplæring.
- Tydeliggjøring av helse- og omsorgstjenestens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.
- Etablering av en forsøksordning hvor kommuner kan få ansvar for å drifte distriktpsikiatriske sentre (DPS).
- Lovendringer som er nødvendige for å overføre ansvaret for tannhelsetjenester fra fylkeskommunene til kommunene. Kommunens ansvar foreslås regulert i helse- og omsorgstjenesteloven, mens pasientens rettigheter foreslås regulert i pasient- og brukerrettighetsloven.
- Tydeliggjøring av kontaktlegeordningen for alle helseinstitusjoner som omfattes av spesialisthelsetjenesteloven.
- Tydeliggjøring av kommunens plikter når det gjelder psykososial beredskap og oppfølging.

Disse oppgavene vil kunne ivaretas godt av nye Bodø kommune. Det vil være krevende for små kommuner som Rødøy å ta flere oppgaver enn man har i dag, uten å inngå flere interkommunale samarbeid.

UTTALELSER

LOKALUTVALGENE

Rødøy lokalutvalg har sendt innspill på at Rødøy kommune må søke samarbeid med Lurøy, med mulig videreføring mot Mo i Rana. De foreslår at hele øydistriktet unntatt Svinvær, pluss Melfjorden, Sørfjorden, Kilboghavn, Langnes-Gjersvik bør overføres i Lurøy kommune. Videre at Tjongsfjorden, Nordværnes-Jektvik overføres Meløy kommune. De begrunner dette med tilgjengelighet og at øydistriktet er mest utsatt for en befolkningsnedgang og mulighetene for å skape et mer robust næringsliv. Rødøy lokalutvalg har også hatt avstemming, ja eller nei til sammenslåing med nye Bodø kommune, hvor 35 av 37 fremmøtte stemte nei.

Gjerøy lokalutvalg har hatt grendemøte og drøftet kommunereformen. De informerer om at 100 % av de fremmøtte stemmeberettigete stemte nei til å gå sammen i en storkommune nordover.

Øresvik lokalutvalg orienterer om at Øresvik krets krever grensejustering som minimum innebærer at hele kretsen blir innlemmet som en del av Lurøy kommune, sammen med øvrige deler av Tonneshalvøya som tilhører Rødøy kommune. Videre legger de frem forslag til en ny nordlig og østlig grense for Lurøy kommune, inntegnet på vedlagt kart og nærmere beskrevet i teksten. Forslaget innebærer at kretsene Melfjordbotn, Østre og Vestre Sørfjord, Storselsøy, Nordnesøy, Selsøyvik, Gjerøy og Rødøy går inn i Lurøy kommune. Dette begrunner de med at innbyggerne i Øresvik, Sørfjorden og på Tonneshalvøya har forsømte og fraværende kommunale tjenestetilbud fra Rødøy kommune, og at det er etablerte relasjoner, tjenestetilbud og handelssteder i Lurøy kommune. Videre vises til dårlige kommunikasjonsmuligheter nordover.

Selsøyvik lokalutvalg har hatt grendemøte og diskutert kommunereformen. De mener at vi tjener mest på å fortsette som nå – å være egen kommune.

Sørfjorden lokalutvalg støtter Rødøy og Øresvik lokalutvalgs uttalelser.

BEBOERE

Tore Ytterdal og Gry Føyerland Blix skriver at de er sterkt i mot en sammenslåing med Bodø kommune, da de har all sin virksomhet mot Lurøy/Rana. De mener Melfjorden vil være en naturlig kommunegrense.

Melfjordbotn krets ved fem av beboerne ber om at dersom Rødøy kommune inngår i nye Bodø kommune, så må kommunegrensen mellom Rana og Rødøy justeres slik at Melfjordbotn og nærliggende områder av Melfjorden blir lagt under Rana kommune. Dette begrunnes med ferdsel og båtruter.

Uttalelsene er vedlagt i sin helhet.

INNBYGGERUNDERSØKELSEN

Det legges samtidig med denne frem sak om *Kommunereform: involvering og høring* hvor innbyggerundersøkelsen som har blitt gjennomført på bakgrunn av informasjon gitt om intensjonsgrunnlag, intensjonsavtale og politisk plattform oppsummeres. Der redegjøres det også for hvordan innbyggerne har blitt involvert, spesielt ungdommene som har gitt sine uttalelser.

Innbyggerundersøkelsen viser at så mye som 88 % er mot sammenslåing av Rødøy kommune med nye Bodø kommune, og 59 % er svært negative. 68 % har vektlagt tjenestetilbudet mest i sin vurdering. 65 % av de spurte mener at enkelte kretser vurdert etter tjenestenivå får grensen justert til Lurøy kommune. Av de som bor i berørte kretser mener 90 % at sin krets ikke skal slås sammen med nye Bodø kommune. Videre tar undersøkelsen for seg spørsmål om kvalitet i tjenestetilbudet, innflytelse, avstand og nærhet. 85 % sier de har svært stor eller ganske stor tilhørighet til Rødøy kommune, mens hele 92 % har svært stor eller ganske stor tilhørighet til nærområdet sitt.

På spørsmålet til de som bor i kretser nær Lurøy kommune oppgir 90 % at de ikke mener at deres krets skal slå sammen med nye Bodø kommune. Fordelingen er temmelig lik uavhengig av kjønn, aldersgruppe, arbeids/utdanning og i alle postnummerområdene som er spurt spesielt om dette; Gjersvikgrenda, Sørfjorden, Storselsøy, Nordnesøy, Øresvik Detaljer som krysser postnummer, kjønn, etc. gjør oppsummeringen egnet til å identifisere hvem som har svart hva i små kretser og er derfor ikke lagt frem i oppsummeringen.

Kommunestyret skal selv ta stilling til spørsmålet om Rødøy kommune stiller seg positiv til å bli slått sammen med Bodø og en eller flere nabokommuner. Innbyggerundersøkelsen skal bidra til beslutningsstøtte.

RÅDMANNENS KONKLUSJON

Prinsippet om generalistkommuner er gjeldende i kommunereformen. Rødøy risikerer å ikke kunne imøtekomme kriteriene for morgendagens kommuner om velger å bestå som egen kommune.

Rødøy kommune har lite økonomisk handlingsrom i dag. Nytt inntektssystem og fordelingsprinsippet for skatter og avgifter må antas å skulle forsterke stortingets politikk også på lengre sikt. Signalene er at mer vil fordeles etter befolkningstall enn på hvor ressursene og verdiskapningen skjer i fremtiden.

Intensjonsavtalen med nye Bodø kommune besvarer alle mål og kriterier for kommunereformen positivt. Bodø som største kommune har vist initiativ og raushet i forhandlingene. Et samarbeid om å danne en ny kommune vil kunne gi nye muligheter for Rødøys befolkning, og for regionen.

Kommunereformprosessen er ikke helt koordinert, så det gjenstår en del utfordringer blant annet med tanke på nabokommuner som har avstått fra å utrede, eller som allerede har valgt å stå som egen kommune. Fylkesmannens tilråding til stortinget må ha med denne problemstillingen.

Grensejusteringer bør gjennomføres slik hensikten er med reformen, og etter innbyggernes ønsker om bedre tjenestetilbud.

VEDLEGG

1. Intensjonsgrunnlag Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal og Steigen.
2. Intensjonsavtale av 10. mai 2016
3. Politisk plattform 2016 Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen og Værøy.
4. NIVI Rapport 16:1 Røst-Bodø
5. Kommunereform: utredning grensejusteringer – faktaark
6. Uttalelser om kommunereform og grensejusteringer:
  - a. Rødøy lokalutvalg, jnr. 217/16 og 525/16
  - b. Tore Ytterdahl og Gry Føyerland Blix, jnr. 426/16
  - c. Melfjordbotn krets, fem beboere, jnr. 456/16
  - d. Gjerøy lokalutvalg jnr. 506/16
  - e. Øresvik lokalutvalg, jnr. 509/2016
  - f. Selsøyvik lokalutvalg, jnr. 515/2016
  - g. Sørfjorden lokalutvalg, jnr. 262 og 524/16

RÅDMANNENS INNSTILLING

1. Rødøy kommune er positiv til å bli slått sammen med Bodø og de kommuner som omfattes av intensjonsavtale av 10. mai 2016, og eventuelt andre nabokommuner der det fattes vedtak om sammenslåing med Bodø.
2. En ny sammenslått kommune skal bygge på de prinsipper og retningslinjer som fremkommer i intensjonsavtale av 10. mai 2016 og politisk plattform kommunereform 2016 for kommunene Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen og Værøy.
3. Dersom Rødøy kommune slås sammen med nye Bodø kommune i kommunereformen er Rødøy kommune positive til at kommunegrensen justeres slik at befolkningen i kretsene Østre Sørfjord, Vestre Sørfjord, Storselsøy og Nordnesøy går over til Lurøy kommune, og befolkningen i Melfjordbotn går over i Rana kommune. Dette i tråd med befolkningen ønsker.

Vågaholmen 14. juni 2016

Kitt Grønningseter
Rådmann

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy formannskap i møte onsdag den 15.6.2016

Av 5 medlemmer var 5 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 061/2016: KOMMUNEREFORM: ALTERNATIV NYE BODØ KOMMUNE ELLER BESTÅ SOM EGEN KOMMUNE

Jfr. saksutredning 14216

Rådmannens innstilling:

1. Rødøy kommune stiller seg positiv til å bli slått sammen med Bodø og de kommuner som omfattes av intensjonsavtale av 10. mai 2016, og eventuelt andre nabokommuner der det fattes vedtak om sammenslåing med Bodø.
2. En ny sammenslått kommune skal bygge på de prinsipper og retningslinjer som fremkommer i intensjonsavtale av 10. mai 2016 og politisk plattform kommunereform 2016 for kommunene Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen og Værøy.
3. Dersom Rødøy kommune slås sammen med nye Bodø kommune i kommunereformen er Rødøy kommune positive til at kommunegrensen justeres slik at befolkningen i kretsene Østre Sørfjord, Vestre Sørfjord, Storselsøy og Nordnesøy går over til Lurøy kommune, og befolkningen i Melfjordbotn går over i Rana kommune. Dette i tråd med befolkningens ønsker.

Forslag fra Frank K. Heimdal:

Rødøy kommune stiller seg negativt til sammenslåing med nye Bodø kommune. Med dette vedtaket består Rødøy kommune som i dag, og kommunen sitt arbeid med kommunereformen avsluttes.

Vedtak:

Som forslaget. Mot en stemme som avgitt for innstillingen.

Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret den 16.6.2016

Brita Kjerpeseth Omnes

Brita Kjerpeseth Omnes, konsulent

INTENSJONGRUNNLAG

KOMMUNEREFORM

Steigen, Saltdal, Gildeskål, Rødøy, Røst og Bodø

Høgnakken mot Breistjerna/Sandhornøya - Foto: Eirik Alst - www.nordnorge.com

Innledning

Intensjonsgrunnlaget er en samlet beskrivelse av utvalgte samfunnsområder for kommunene Steigen, Røst, Saltdal, Gildeskål, Rødøy og Bodø kommuner. Dette skal danne grunnlag for videre dialog mellom kommunene om en felles intensjonsavtale om sammenslåing før 1. juli 2016.

Den nye kommunen er gitt arbeidstittel «Ytre Salten». Dette er gjort for å holde den nye kommunen avskilt fra de eksisterende kommunene.

Arbeidet med intensjonsgrunnlaget er gjort i samarbeid mellom administrasjonene i de seks kommunene. Bodø kommune har hatt sekretærrollen og ansvaret for å sy sammen dokumentet.

I starten av dette arbeidet var Beiarn kommune med, men etter vedtak i kommunestyret i Beiarn kommune den 20. januar 2016 har Beiarn trukket seg fra det videre arbeidet. Saltdal kommune har kommet inn i arbeidet i januar 2016.

Første del av intensjonsgrunnlaget gir en kort presentasjon av kommunereformen,

hvor vi står i prosessen, kommunene som deltar i samarbeidet og et samlet bilde av hvordan en ny storkommune kan se ut. Videre presenteres ulike modeller for lokaldemokrati og fordeling av administrative oppgaver.

Andre del er mer faktabasert med et utvalg av talltabeller og oversikter over bl.a. interkommunale samarbeid, demografi, næringsliv, samferdsel, skolestruktur og valgresultater. Her er også de økonomiske konsekvensene av kommunereformen vurdert. Faktadelen legges frem slik den er nå og kan være ufullstendig på enkelte områder. Det forventes at det vil være behov for å utrede flere tema i den videre prosessen mot en intensjonsavtale om sammenslåing.

Intensjonsgrunnlaget bygger i hovedsak på beskrivelser fra de deltagende kommuner, data fra nettstedet www.nykommune.no, data fra Statistisk sentralbyrå (SSB), «Mulighetsstudier for Salten» utarbeidet av BDO og referater fra nabosamtalene som ble gjennomført våren 2015.

Intensjonsgrunnlaget skal legges frem for behandling i de respektive kommunestyrene i februar 2016.

Rådmennene vil understreke at det har vært en god og åpen tone mellom kommunene i dette arbeidet og at alle kommunene har bidratt positivt i arbeidet. Intensjonsgrunnlaget utelukker ikke at nye kommuner kan tiltre arbeidet.

Torben Marstrand
Steigen kommune

Helge Akerhaugen
Gildeskål kommune

Randi Gregersen
Røst kommune

Kitt Grønningsæter
Rødøy kommune

Rolf Kåre Jensen
Bodø kommune

Elisabeth Larsen
Saltdal kommune

Innhold

Innledning	2
Innhold	3
Sammendrag	5
Del 1 – Å sammen bygge en ny kommune	6
Bakgrunn	6
Målsetninger og kriterier for reformen	6
Kriterier for god kommunestruktur	6
Nye oppgaver til kommunene	7
Prosessen videre med kommunereformen	7
Kommunebilder	8
Rødøy kommune	8
Steigen kommune	10
Gildeskål kommune	12
Saltdal kommune	14
Røst kommune	16
Bodø kommune	18
"Ytre Salten" kommune	20
Formalia	22
Navn på ny kommune	22
Kommunevåpen	22
Kommunesenter	22
Tidspunkt for sammen slåing	22
Lokalisering av administrative funksjoner	22
Tre modeller for organisering av administrative funksjoner	22
Lokaldemokrati – modeller for politisk organisering	23
Kommunedelsutvalg	23
Røstmodellen	23
Geografi, organisering og representasjon	23
Del 2 – Faktadel	26
Økonomi	26
Dekning av engangskostnader	26
Reformstøtte	26
Inndelingstilskudd	26
Nytt inntektssystemet	26
Netto driftsresultat	27
Driftsinntekter	28
Interkommunale samarbeidsordninger	28
Nye oppgaver til kommunene	29
Demografi	30
Befolkningsutvikling	30
Befolknings sammensetning	30
Innbyggere 20-66 år i forhold til eldre innbyggere	31
Tjenester og struktur	31
Barnehagesektoren	31
Grunnskolesektoren	31
Helse og omsorg	32
Totalt ansattbehov	32
Nærings sammensetning	33
Arbeidsmarked	33
Sårbarhetsindikator	34
50 Største bedrifter i Bodø	36
50 Største bedrifter i Rødøy, Gildeskål, Steigen, Saltdal og Røst	37
Primærnæringer	38
Fiskeri	38
Landbruk	38
Samferdsel	38

Nordfjorden, Rødøy

Sammendrag

En ny «Ytre Salten» kommune vil ha et areal på til sammen 6 007 km². Det ville gjøre den nye kommunen til den nest største kommunen i landet i areal målt mot dagens kommunestørrelser.

Den nye kommunen vil bli den 11. største i landet målt mot innbyggertallene i dagens kommuner. Befolkningstall i den nye kommunen er 60 894 per 1. januar 2015, og kommunen vil ha en forventet vekst i befolkningen på linje med landsgjennomsnittet de nærmeste årene.

I en så stor kommune med mange øyer, fjorder og lange avstander er samferdsel identifisert som en av de viktigste utfordringene. Gode kommunikasjoner mellom kommunesentret Bodø og omlandet blir meget viktig.

Kommunene har en næringsstruktur som passer godt sammen. Det ligger et stort potensiale for videreutvikling av store næringer som landbruk, fiskeri og havbruk både på produksjon, logistikk, forskning og utvikling. Den nye kommunen har store naturressurser, en sterk industri, ren miljøvennlig kraft, gode sikkerhet- og beredskapsfunksjoner og forskningsmiljøer.

Løsninger for lokalsamfunnene med hensyn til skolestruktur, kultur- og idrettstilbud, identitet til sitt eget bosted, samt utvikling av gode modeller for lokaldemokrati og administrativ drift av kommunen vil være viktige tema. Ulike modeller for administrativ organisering og lokaldemokrati er beskrevet i

intensjonsgrunnlaget. Valg av løsninger vil være tema i de senere samtalene om en eventuell intensjonsavtale.

Det er knyttet betydelige økonomiske incentiver til kommunereformen. Det dekkes engangskostnader og gis reformstøtte ved sammenslåing. I tillegg vil den nye kommunen gjennom inndelingstilskuddet beholde alle tilskudd i inntektssystemet som om de fortsatt var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen, før det trappes ned over 5 år. De endelige økonomiske konsekvensene, sett i lys av forslag til nytt inntektssystem som nå er på høring, er imidlertid usikre.

Regjeringen har signalisert at større kommuner i fremtiden vil få nye oppgaver. De største kommunene kan også få ansvaret for videregående skoler og kollektivtransport. Midler som i dag kanaliseres til fylkeskommunene vil således bli kanalisert til de kommuner som ønsker å ivareta disse funksjonene på et desentralisert plan.

Interkommunalt samarbeid er svært utbredt i Nordland og har en økende trend. Snittet for alle kommunene i fylket er 31 samarbeidsordninger. Kartlegging som er gjort viser at dagens kommunesamarbeid kun i

begrenset grad berører kapasitet og kompetanse innenfor de sentrale velferdssektorene. Hensynet til likeverdige velferdstjenester og andre nasjonale mål med kommunene, aktualiserer derfor en debatt om det interkommunale samarbeidet og dagens kommunestruktur i Nordland.

Å gjennomføre en kommunesammenslåing er et omfattende og komplekst prosjekt som krever god politisk og administrativ ledelse. I samtalene om en eventuell intensjonsavtale om sammenslåing vil det ligge store muligheter og utfordringer. De vedtakene som skal fattes innen 1. juli 2016 behøver i utgangspunktet kun omhandle hvilke kommuner en ønsker å slå seg sammen med. Det er ikke nødvendig å ta stilling til navn på den nye kommunen eller andre tema.

Intensjonsavtalene bør likevel tydeliggjøre fra politisk hold hvorfor man ønsker sammenslåing og hva man vil oppnå med dette. Videre bør det beskrives hvor kommunesentret skal være, hvordan kommunale tjenester skal styrkes, hvordan ulike kommunale funksjoner skal lokaliseres og hvordan ansatte og innbyggere skal håndteres i prosessen.

Del 1 – Å sammen bygge en ny kommune

Bakgrunn

Formålet med kommunereformen, som Stortinget sluttet seg til i Innst. 300 S (2013-2014), er blant annet å gi gode og likeverdige tjenester til innbyggerne der de bor og å sikre gode lokalsamfunn i hele landet. I tillegg ønsker man å styrke forutsetningene for en helhetlig samfunnsutvikling og gjøre kommunene så økonomisk solide at de kan takle uforutsette hendelser, drive effektivt og løse oppgaver som ikke er lovpålagte. Større kommuner kan ta ansvar for flere oppgaver og er ikke avhengig av nabokommuner for å løse lovpålagte oppgaver.

Da Stortinget behandlet Kommune-proposisjonen 2016 i juni 2015 viste flertallet til Innst. 300 S (2013-2014) der det het at "alle kommuner har utredningsplikt i kommunereforma". I Innst. 375 S (2014-2015) utdyper flertallet at de i begrepet utredningsplikt legger til grunn "at alle kommuner skal ta aktivt del i kommunereforma. Dette inneber blant anna å ha dialog med nabokommunar, utgreie og vurdere aktuelle alternativ for så å ta stilling til om og i så fall kva kommuner ein ønskjer å gå saman med innan 1. juli."

Det er knyttet betydelige økonomiske insentiver til å gjennomføre prosessen slik at vedtak om en eventuell sammenslåing blir gjort før 1. juli 2016. Det dekkes engangskostnader i størrelsesorden 30 – 60 millioner avhengig av antall kommuner som slås sammen. Det gis reformstøtte på 30 millioner som utbetales ved sammenslåing. I tillegg vil den nye kommunen gjennom inndelingstilskuddet beholde alle tilskudd i inntektssystemet, også regionale tilskudd basert på 2016-tall som om de fortsatt var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen, før det trappes ned over 5 år. Tilskuddene vil også bli prisjustert i perioden. Dette gir økonomisk sikkerhet og forutsigbarhet langt frem i tid med tanke på basistilskuddet (13,2 millioner), småkommunetilskudd (5,4 millioner) og Nord-Norgetilskudd.

Forslag til nytt inntektssystem for kommunene er på høring. I brev av 28. oktober 2015 har kommunalminister

Sanner varslet at det vil bli vurdert endringer som innebærer at inntektssystemet ikke i samme grad som i dag kompenserer for at små kommuner frivillig velger å stå alene. Nytt inntektssystem vil tre i kraft fra 2017. Konsekvenser av nytt inntektssystem er vurdert i del 2 av intensjonsgrunnlaget.

Målsetninger og kriterier for reformen

Stortinget har gitt tilslutning til å gjennomføre en kommunereform. Målet er større, mer robuste kommuner med økt makt og myndighet. Dette er nødvendig for å møte morgendagens utfordringer og stadig økte forventninger fra innbyggerne.

I Prop. 95 S (2013-2014) Kommuneproposisjonen 2015 angir regjeringen 4 overordnede mål for kommunereformen:

1) Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester.

2) Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnssikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Det er ønskelig at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.

3) Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og næringssammensetning. Det gjør kommunene mer robuste overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk.

Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.

4) Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver.

Større og mer robuste kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger. Færre og større kommuner som gjennomfører en velferdspolitik i henhold til nasjonale mål, vil redusere behovet for statlig detaljstyring. Kommunene vil slik få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbudet til innbyggernes behov.

Kriterier for god kommunestruktur

Kommunal og moderniseringsdepartementet satte 3. januar 2014 ned et ekspertutvalg som skulle se på oppgaveløsning i kommunene. Utvalget har fått et todelt oppdrag:

1. På fritt faglig grunnlag skal utvalget gjennomgå og foreslå prinsipper og kriterier for en ny kommuneinndeling. Kriteriene skal i sum ivareta kommunens fire roller som demokratisk arena, tjenesteyter, samfunnsutvikler og myndighetsutøver. Den første delrapporten ble lagt fram 31. mars 2014.
2. Utvalgets neste oppgave var å analysere og vurdere eksempler på enkelte oppgaver som det kan være aktuelt å overføre til kommunene, forutsatt større og mer robuste kommuner. Utvalget skulle vurdere eksempler på oppgaver innen tjenesteproduksjon, myndighetsutøvelse og samfunnsutvikling. Sluttrapport ble lagt frem 1. desember 2014.

I sin første rapport anbefalte utvalget ti kriterier rettet mot kommunesektoren, og to kriterier rettet mot staten.

Kriterier for kommunene:

1. Tilstrekkelig kapasitet
2. Relevant kompetanse
3. Tilstrekkelig distanse
4. Effektiv tjenesteproduksjon
5. Økonomisk soliditet
6. Valgfrihet
7. Funksjonelle samfunns- utviklingsområder
8. Høy politisk deltagelse
9. Lokal politisk styring
10. Lokal identitet

Kriterier for staten:

1. Bred oppgaveportefølje
2. Statlig rammestyring

Med bakgrunn i disse kriteriene kom utvalget med tre anbefalinger for en god kommunestruktur. For det første sier utvalget at kommunene bør ha minst 15 000 – 20 000 innbyggere for å sikre en god oppgaveløsning. Dette er blant annet begrunnet med at kommunene skal løse mer spesialiserte oppgaver med mindre bruk av interkommunalt samarbeid. Den største utfordringa knyttet til dette er avstander og demokrati. Mange kommuner med lavt innbyggertall, har store arealer.

Nye oppgaver til kommunene

Regjeringen har fremmet Stortingsmelding 14 (2014-2015) om nye oppgaver til større kommuner. Meldingen gir en gjennomgang av hvilke oppgaver kommunene kan få ansvar for. Meldingen varsler en gjennomgang av den statlige styringen av kommunene.

De største kommunene kan også få ansvaret for videregående skoler og kollektivtransport. Det legges opp til i meldingen at kommunene

generelt skal få større frihet fra statlig styring. Midler som i dag kanaliseres til fylkeskommunene vil således bli kanalisert til de kommuner som ønsker å ivareta disse funksjonene på et desentralisert plan. Oversikt over oppgaver som kan bli overført til kommunene ligger i del 2.

Prosesen videre med kommunereformen

Det er lagt et stramt tidsløp for kommunereformen. I Innst. 300 S (2013-2014) fremgår det at det er en forventning om «... å ha dialog med nabokommunar, utgreie og vurdere aktuelle alternativ for så å ta stilling til om og i så fall kva kommunar ein ønskjer å gå saman med innan 1. juli.»

Intensjonsgrunnlaget skal danne grunnlag for en dialog med målsetting om å vedta en likelydende intensjonsavtale om at en ønsker å bli slått sammen innen 1. juli 2016.

Intensjonsavtalen må fremforhandles i en dialog mellom forhandlingsutvalgene som kommunene har utnevnt.

Intensjonsavtale

Å gjennomføre en kommune-sammenslåing er et omfattende og komplekst prosjekt som krever god politisk og administrativ ledelse. De vedtakene som fattes innen 1. juli 2016 behøver ifølge departementet kun omhandle hvilke kommuner en ønsker å slå seg sammen med. Det er ikke nødvendig å ta stilling til navn på den nye kommunen eller andre tema.

Intensjonsavtalene bør likevel tydeliggjøre fra politisk hold hvorfor

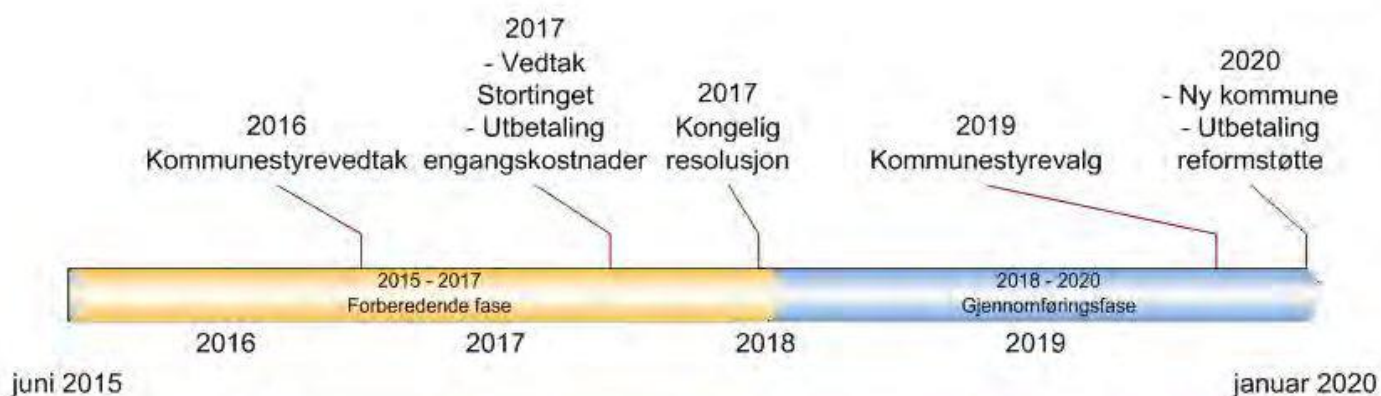
man ønsker sammenslåing og hva man vil oppnå med dette. Dette er gjerne beskrevet som definerte hovedmål og delmål i intensjonsavtalen. Videre bør det beskrives hvor kommunesenteret skal være, hvordan kommunale tjenester skal styrkes, hvordan ulike kommunale funksjoner skal lokaliseres og hvordan ansatte og innbyggere skal håndteres i prosessen.

Høring

Det er anbefalt at de kommuner som har vedtatt folkeavstemning gjør dette etter at intensjonsavtalen er signert. Dersom en velger å gjennomføre opinionsundersøkelse, kan dette gjøres i etterkant av vedtak av intensjonsgrunnlag, slik at en kan bruke resultatet inn i forhandlinger om intensjonsavtale.

Milepæler i reformen

Arbeidet med intensjonsavtaler er en del av den forberedende fasen av reformen. Etter vedtak i kommunene før 1. juli 2016 vil Fylkesmannen oppsummere vedtakene i Nordland og gi en tilrådning om fremtidig kommunestruktur. På bakgrunn av dette vil Kommunal- og moderniseringsdepartementet fremme en proposisjon om ny kommunestruktur for Stortinget våren 2017. Når ny struktur er vedtatt av Stortinget vil Fylkesmannen kalle inn til felles kommunestyremøter hvor det bl.a. tas stilling til navn på den nye kommunen, antall representanter i det nye kommunestyret, opprettelse fellesnemd og eventuelt andre fellesorgan som skal samordne og ta seg av forberedelsen av sammenslåingsprosessen fram mot 1. januar 2020.

Kommunebilder

Rødøy kommune

Kommunesenter: Vågaholmen
Befolkning: 1269
Areal: 711,3 km²
Ordfører: Olav Terje Hoff (SP)
Rådmann: Kitt Grønningsæter

KORT OM KOMMUNEN

Kystfolket under polarsirkelen. 1269 innbyggere, bosatt i seks øykretser og langs fire fjorder på fastlandet.

Sentralt beliggende i skipsleia, midt mellom Helgeland og Salten. Rødøy har store havstrekninger, omfangsrik skjærgård, dype fjorder, høye fjell og Svartisen mot øst. Kommunen er kjent flott natur og har store naturressurser.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Rødøy driver seks 1-10 skoler og like mange barnehager. Store havstrekninger gjør det nødvendig å opprettholde den desentraliserte strukturen.

Det drives to heldøgns omsorgssentre og legekontor på Rødøy og i Tjongsfjorden. Hjemmetjenesten drives ut fra de to omsorgssentrene. Ambulansebåten for Rødøy, Lurøy og Træna drives av Helgelandssykehuset og er stasjonert på Rødøy. Den brukes også som legekontor i øykretsene fast hver 14. dag. Det er ansatt tre kommuneleger og vi har driftsavtale med to fysioterapeuter. Psykisk helse har to årsverk.

Bygge- og delingssaker, prosjektering, oppmåling, kartforvaltning, vei/samferdsel (65 km kommunal vei, åtte kaier), landbruk, feiing og tilsyn og vannforsyning (ni kommunale vannverk) og brannvern (to hovedstasjoner, ca. 95 frivillige mannskap) sorterer under teknisk etat.

Det er bygget 12 nye gjennomgangsboliger siste fire år, og åtte nye er under bygging. Boligmarkedet har lite sirkulasjon, og det er få tilgjengelige boliger.

Interkommunale samarbeidsordninger har stort omfang, og forventes å måtte utvides ytterligere med nye oppgaver til kommunene.

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Vi har mange små bedrifter i Rødøy kommune, ingen større hjørnesteinsbedrifter. Kommunen er største arbeidsgiver.

Hovednæringene er landbruk, fiske (sjark, kystfiske) og fiskeoppdrett. Innenfor oppdrett har Selsøyvik Havbruk hovedkontor i Rødøy, mens Nova Sea og Marine Harvest bare har havbruk i kommunen. Andre næringer er turisme, vannkraft, og handel-/servicenæring med mange små bedrifter innenfor blant annet dagligvare, byggvare, og båtsalg. Mange som bor i kommunen er også sysselsatt offshore og i samferdsel, og pendler ut.

Et nytt smoltanlegg som vil skaffe ca. 20 arbeidsplasser i kommunen i løpet av 2016 er under etablering. Asylmottak for enslige mindreårige flyktninger har oppstart i februar, og forventes å tilføre 15-20 nye arbeidsplasser. Utbygging av Smibelg-Storåvatn kraftverker pågår, og produksjonen vil starte i 2020.

Rådmannen fungerer som næringssjef og næringskonsulent gir faglig bistand overfor næringslivet. Prosjekter under utvikling eller i oppstartsfasen som kan nevnes er flere reiselivsprosjekter, utvikling av næringsområde i Reppen, produkter til lagring borekaks (MarmelESS), whisky produksjon (Myken destilleri) og grafittforekomst på Nordvænes.

Kommunen gir også lån og tilskudd gjennom næringsfond A (primærnæringer), næringsfond B og Gründerfond (statlige, regionalpolitiske virkemidler), og kraftfond fra Melfjord- og Smibelg-Storåvatn utbyggingene.

Rødøy kommune er med i Helgeland reiseliv og Kystriksveien reiseliv.

SAMFERDSEL

Bare 10 % av befolkningen har fast veiforbindelse – de fleste er avhengig av hurtigbåt og ferge både til kommunesenteret og til nærmeste by.

Kommunesenteret Vågaholmen ligger på Tjongsfjordhalvøya, med fergeforbindelse langs FV17, Kystriksveien.

Fergesambandet nordover har ca. 15 rundturer/døgn og ca. 10 min overfartstid. Sambandet sørover har ca. 5 rundturer/døgn, med ca. 70 min overfartstid. Det er daglig bussforbindelse til Ørnes, Bodø og Mo, og lokal buss mellom Jektvik og Vågaholmen. Korteste reisetid til både Bodø og Mo er ca. 2,5-3 timer, lengre fra øykretsene.

Lokal fergerute i Rødøybassenget trafikkerer øyene ut til Nordnesøy, og anløper fastlandet i Jektvik ved FV17. Herfra er det veiforbindelse til kommunesenteret, og forbindelse med ferge til nærmeste byer.

Nordlandsekspresen har fem anløp i kommunen. Daglig avgang om morgenen nordover og ettermiddagen sørover gjør det mulig å gjøre dagsærend på anløpssteder lengre nord, med fire timer i Bodø. Ærend sørover innebærer overnatting eller kombinasjon med andre reisemuligheter.

Lokal hurtigbåtrute, pendlerruten, trafikkerer øyene fra Myken og inn til fastlandet ved Tonnes i Lurøy og i Jektvik, før den ligger i Vågaholmen til ettermiddagsturen utover igjen. Mandager går den ekstra runde som muliggjør halvdagsmøter internt i kommunen. Korresponderer med Nordlandsekspresen.

Skys av barnehage- og skolebarn skjer med ferge, hurtigbåt og egen skoleskysbåt, samt med buss. Drosjer

finnes på fastlandet i Tjongsfjord/
Værangfjord og i Øresvik/Kilboghavn.

Gods følger FV17 eller godsruta Fjordlast Bodø til Rødøy, Træna og Lurøy. Denne er spesielt viktig for leveranse av fisk fra mottaksstasjoner i kommunen.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Rødøy kommune er opptatt av at flere skal velge å forbli bosatt eller å flytte til kommunen, etter at folketallet har vært synkende over flere tiår.

Kommunikasjon og infrastruktur er kritiske faktorer for næringsliv, trygghet og trivsel – dermed også for bidra til positiv befolkningsutvikling. Bredbånd, post, og mobilnett med god dekning kan verken tjenesteytere eller privatpersoner være uten. Å få fast veiforbindelse langs FV17 til nytt kommunesentrum er sentralt. Videre å jobbe for gode ruteforbindelser med tidsriktig båtmateriell både til knutepunkter på fastlandet og til Bodø by. Transport av

varer, fiskeprodukter og drivstoff må sikres.

Rødøy kommune er opptatt av å opprettholde et desentralisert skole- og barnehagetilbud. Kommunen har utfordringer når det gjelder å sikre at alle barn og unge får barnehage, skole, musikkskole og fritidstilbud i sitt nærrområde. Det er viktig å vedlikeholde bygg og utstyr ut fra dagens krav og behov og å rekruttere kvalifiserte fagfolk til stillinger. Å få ungdommen til å komme hjem etter endt utdanning er et mål en kan nå gjennom å styrke tilhørighet, identitet og trivsel.

Folkehelse og livskvalitet skal med som integrert perspektiv i alle planer. Vi er opptatt av tilrettelegging for fysisk aktivitet i barnehage og skole, og for befolkningen som helhet, men også tilrettelegge for at den enkelte kan ta større ansvar for egen helse. En god og stabil legetjeneste og omsorgstilbud er også sentralt.

Verdiskapning og næringsutvikling må styrkes for å opprettholde bosetting og tjenestetilbud. Det innebærer god tilrettelegging for attraktive arbeidsplasser. For jordbruket er tilgang til arealutvidelse, å opprettholde landbruksfaglige miljø, utvikle videreforedling og nisjeproduksjon i forbindelse med primærproduksjon, og å redusere skade på beitende sau av freda rovdyr og rev viktig. For fiskeri er det viktig å fortsatt ha en variert fiskeflåte med større og mindre fartøy, og å sikre mottak av variert type fisk slik at også den minste delen av flåten har leveringsmuligheter. Å jobbe for at havbruksnæringen gir større positive lokale ringvirkninger, for eksempel i form av videreforedling og arbeidsplasser, og å redusere negative miljøkonsekvenser av havbruk er sentralt. Videre bør det tilrettelegges for næringsarealer – nær kaier.

Steigen kommune

Adm.senter: Leinesfjord
Befolkning: ca. 2500
Areal: ca. 1000 km²
Ordfører: Asle Schrøder (SP)
Rådmann: Torben Marstrand

Foto: Ernst Furuhatt - www.nordnorge.com

KORT OM KOMMUNEN

Steigen kommune er en kystkommune med ca. 2 500 innbyggere. Kommunen står på historiske røtter, som forteller om makt og strategisk plassering i geografien. Her var høvdingmakt i jernalder og vikingtid, her var lovmakt da Hålogaland Lagmannsrett hadde sitt sete her i over 400 år og her var økonomisk makt med handelssteder på Grøtøy og Løvøy.

Steigen kommune er stor i utstrekning, ca. 1 000 km², og grenser til Bodø i sør og Hamarøy i nord.

Som de fleste andre distriktskommuner har også Steigen opplevd en gradvis nedgang i folketallet over mange år.

Kommunen har på grunn av sin geografiske struktur et nokså desentralisert tjenestetilbud, selv om det de siste årene har skjedd en del sentralisering av tjenester. Den største sentraliseringen skjedde i 2001, da alt av pleie-, omsorgs og helsetjenester ble samlokalisert fysisk til et bygg i Leinesfjord, nemlig Steigentunet. Det har også i de siste 10-12 år skjedd en sentralisering innenfor skole, hvor det i dette tidsrommet er lagt ned 4 skoler. I dag har kommunen 4 skoler og 4 barnehager.

Steigen kommune besto tidligere av 3 kommuner, nemlig Nordfold, Leiranger og Steigen kommuner, men ble sammenslått til en kommune i 1964. Dette har nok også preget kommunen med hensyn til lokalisering av tjenester.

Steigen kommunes overordna mål er å være en inkluderende kommune preget av gjestfrihet og toleranse. Kommunen skal bestå av flere aktive lokalsamfunn og et velfungerende kommunesenter.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Steigen kommune har et godt utviklet tjenestetilbud både innenfor skole/ barnehager og helse/pleie/omsorg, og har også i dag et tjenestetilbud som

kan ha betjent langt flere enn dagens innbyggere. Steigen kommune opplever i likhet med mange småkommuner, at ungdommen flytter ut for å ta utdanning og ofte etablerer seg på større steder. Gjennomsnittsalderen i kommunen er ganske høy. I 2015 var det 379 personer i aldersgruppen 67-79 år. I 2020 forventes antall personer i denne aldersgruppen å øke til 440. I aldersgruppen 0-15 forventes det en nedgang på 30 personer fram mot 2020, mens for antall eldre i aldersgruppen 80 og over, forventes det en nedgang på 13 personer fram mot 2020.

Steigen kommune vil altså ikke oppleve noen eldrebølge hvis prognosene slår til, men vil allikevel ha utfordringer knyttet til en stadig eldre befolkning.

Steigen kommunes vakre og varierte natur gir mange muligheter for aktiviteter og rekreasjon av ulike slag, noe som igjen er et viktig bidrag til å fremme folkehelsen.

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Steigen har tradisjonelt sett vært en kommune hvor landbruk og fiske har vært de dominerende næringene. I de senere år har det imidlertid vært en strukturendring innenfor disse næringene. Antall melkebruk er halvert de siste 10 år, mens produksjonen av både melk og kjøtt er stabil. Den dyrka jorda høstes og nyttes.

Steigen kommune har naturlige fortrinn for jordbruksdrift i form av store arealer med produktiv dyrka jord, mildt klima med tidlig vår, og ikke minst kompetanse som er bygd opp og vedlikeholdt i fagmiljøet. Det er et mål at ei bærekraftig utnyttning av jordbruksarealene til matproduksjon fortsatt skal være et viktig grunnlag for sysselsetting og bosetting i Steigen. For Steigen-landbruket vil volumproduksjon fortsatt være et viktig satsingsområde, og Steigen kommune kan også i framtiden betraktes som «spiskammeret» for hele Nordre Nordland.

En stor utfordring i årene framover vil være rekruttering.

Innenfor fiske har det vært en negativ utvikling og en nedgang i antall fiskefartøyer og fiskere de siste 10-20 år. Dette betyr i neste omgang redusert råstofftilførsel. Det ligger et uutnyttet potensiale både på flåtesiden og foredling, hvor mulighetene for videreutvikling og etablering av nye arbeidsplasser er store. Regulering av aktive redskaper som snurrevad innenfor en fjordlinje gir håp om vekst i bestandene av kysttorsk.

Skogbruk har også et betydelig potensial som bør utnyttes bedre. Det samme har reiselivsnæringa.

Mens jordbruk og fiske har hatt en nedgang, har oppdrettsnæringen økt betydelig de siste årene, og Steigen er i dag en stor oppdrettskommune, både med tradisjonelle oppdrettsanlegg, men også med klekkeri, smoltanlegg og stamfiskeanlegg. Det arbeides nå for å få etablert stort og moderne slakteri på Storskjæret. Lykkes vi med dette, vil Steigen kommune ha hele «produksjonslinjen» fra klekkeri til ferdig slaktet laks. Kommunen må fortsatt jobbe for å legge til rette for knoppskyting og videreutvikling av råvarene i større grad enn i dag. Kommunen må ha et nært samarbeide med den marine næringen for sammen se på utfordringer og muligheter for videre foredling og muligheter for økt produksjon.

Et overordna mål for Steigen er å ha et sterkt og variert næringsliv. Steigen kommune skal være en aktiv tilrettelegger for næringsutvikling og nyetableringer. Kommunen skal bidra til at det er enkelt å etablere nye bedrifter.

SAMFERDSEL

Gode samferdselstilbud er svært viktig både for kommunens innbyggere og for å legge til rette for et godt og konkurransedyktig næringsliv. Viktige utfordringer for Steigen kommune

Foto: Ernst Furuhatt - www.nordnorge.com

innenfor samferdsels- og infrastruktur, er:

- Opprettholde dagens hurtigbåttilbud og med muligheter for godstransport
- God veistandard med asfalt på riks- og fylkesvei
- Utrede videre mulighet for Kystriksvei
- Legge til rette for gode havner og dypvannskaier
- Bedre mobildekning og bedre bredbåndskapasitet

Gode samferdselsløsninger og infrastruktur er med på å fremme et godt og konkurransedyktig næringsliv.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Steigen kommune har store utfordringer

knyttet til å skape nye arbeidsplasser, som igjen kan bidra til å redusere nedgangen i folketallet. Det er også en utfordring å skape en mer variert næringsstruktur. Steigen er en overføringsavhengig kommune og nedgang i folketallet gir igjen fratrekk i de statlige overføringer. Det har vist seg vanskelig å redusere kommunens tjenestetilbud tilpasset et stadig lavere folketall og inntektsgrunnlag.

Kommunen ønsker å legge til rette for stedsuavhengige arbeidsplasser i samarbeid med næringslivet. Dette er igjen betinget av gode samferdselsmuligheter. Hurtigbåttilbudet er svært viktig for kommunen og også det

å kunne legge til rette for dagpendling vil ha stor betydning.

Innenfor utdanning vil det være viktig å opprettholde videregående skoletilbud på minimum dagens nivå og å sikre høy kvalitet gjennom hele utdanningsløpet fra barnehage, grunnskole og videregående skole.

Det er viktig at barn og ungdom gjennom opplevelser og læring blir stolte over Steigens historie, natur og kulturliv, og gjennom entreprenørskap, global forståelse og kontakt med andre barn og ungdom, blir bevisst Steigens ressurser og muligheter.

Gildeskål kommune

Adm.senter: Inndyr
Befolkning: 2047
Areal: 665km²
Ordfører: Petter Jørgen Pedersen (AP)
Rådmann: Helge Akerhaugen

Våg Havn - Foto: Trygve Førde

KORT OM KOMMUNEN

«Å eg veit meg eit land»

Gildeskål kommune grenser til Bodø i nord og har 2047 innbyggere per januar 2016. Fra 2012 har kommunen snudd en langvarig nedgang i folketallet til en positiv utvikling. Kommunens administrasjonssenter er Inndyr.

I kommunen er det 5 skoler/barnehager fordelt på kretsene Arnøy, Sandhornøy, Nygård, Inndyr og Storvik. På Inndyr har Meløy videregående skole sin avdeling for havbruk og fiskeri, med elever fra hele Nordland. Det er 2 eldresenter, Nygård og Sandhornøy i tillegg til Gildeskål bo og servicesenter på Inndyr.

De største næringene er havbruk/fiskeri, kraftproduksjon, entreprenørvirksomhet, servicenæringer og offentlig sektor.

Gildeskålsamfunnets visjon er naturlig nok hentet fra den kjære sangen til Elias Blix. Gildeskålfolket vet at Blix hadde Gildeskål i sine tanker når han skrev Nordlands nasjonalsang "Barndomsminne fra Nordland".

Uansett hvor du er i kommunen befinner du deg i skjæringspunktet mellom høgreiste fjell og fjorder. Strender, daler, grotter, stupbratte heng, grønne daler og fruktbart land, og hundrevis av øyer og holmer. Hvordan kan man slutte å drømme om en slik storlått naturgitt gave!

Visjonen "Å eg veit meg eit land" uttrykker ikke minst framtidsperspektivet med uendelige nye muligheter.

Verdigrunnlaget for Gildeskål er kommunens kjerneverdier, og definerer filosofien for organisasjonens virksomhet både internt og i våre relasjoner til samfunnet. Verdiene er utarbeidet med utgangspunkt i kommunens visjon «...Å eg veit meg eit land»:

- Offensiv
  - Utvikle kommunens naturlige fortrinn, nyskapning, imøtekommenhet, handlekraft, modig og engasjert, ja-kommune

- Inkluderende
  - Bolyst, godt å bo, raushet og åpenhet, takhøyde, vi bryr oss om-kommune
- Stolt
  - Glad i bygda, fremsnakking, vifølelse, omdømme-bevissthet, folkehelse gjennom trivsel og glede, den positive kommune
- Troverdige
  - Hegne om innbyggernes behov og drømmer, profesjonell, etterrettelig, tydelig, effektiv, får det gjort-kommune

Kommunen har oppsummert disse verdiene i følgende slagord «Vi tørr å være nyskapende», som er det man ønsker å signalisere ut til samfunnet.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Gildeskål kommune skal fremstå som en attraktiv kommune å bo i og kjennetegnes ved nærhet til gode og tilrettelagte tjenester med høy kvalitet. Det legges grunnlag for boligetablering og innbyggernes deltakelse i utvikling av nærmiljø og kulturarenaer. Det skapes varierte arbeidsplasser og gode transportmuligheter som muliggjør arbeidspendling på tvers av kommunegrensene.

Gildeskåls storlåtte natur gir gode muligheter for fysisk aktivitet og rekreasjon og er et viktig bidrag til god folkehelse.

Kommunens fremtidige omsorgstjenester organiseres på tre nivå; hjemmetjenester, tilrettelagte boliger og institusjonsomsorg. Utgangspunktet er at de eldre skal få anledning til å bo i eget hjem så lenge de ønsker og det er faglig forsvarlig. De ulike nivå på tjenestetilbudet skal være kjent for brukere og pårørende, slik at de opplever forutsigbare og trygge rammer. Utvikling av velferdsteknologi, sentralisering av tilbud og bruk av frivillige i omsorgstjenesten er strategien for å imøtekomme økt press på omsorgstjenestene.

Det er fem skoler og barnehager i kommunen, en i hver bygd. Barna har nærhet til skolen og de vokser opp i trygge omgivelser. Skolen har høye ambisjoner og vil være blant de tre beste i Salten.

Gildeskål kommune videreutvikler frivillighetsarbeidet og legger til rette for møteplasser med fokus på kulturelle aktiviteter for alle aldersgrupper. Kommunen skal styrke sitt gode omdømme gjennom Elias Blix og kirkestedet og fortsatt sikre gode kulturopplevelser.

Et godt utbygd nettverk av gang og sykkelstier som er universelt utformet, bidrar til sikkerhet og økt fysisk aktivitet. Vi bruker det rike kulturlandskapet i kommunen, og stimulerer også til god folkehelse gjennom aktiv bruk av vår storlåtte natur.

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Gildeskål kommune støtter aktivt den virksomhet som er igangsatt med tanke på å utvikle nye næringer basert på «den blå åkeren». Vi arbeider for å tilrettelegge muligheter for en slik virksomhet både på sjø og land.

Tilgang til lokalt produsert elektrisk kraft vil gi grunnlag for utvikling av ny industri og flere arbeidsplasser. Gildeskål er i dag en stor eksportør av høykvalitet råvarer fra fiske og havbruk. Vi legger til rette for knoppskyting og nyetablering av virksomheter som tar hånd om råvarene i større grad enn i dag og bearbeider disse til produkter «klar for tallerken». Vi frakter i dag ut mer enn 20.000 tonn råvarer, dette vil vi søke å videreføre i størst mulig grad. Vår kystsonerplan viser også at vi har areal til å utvikle, og utvide den marine produksjonen i årene fremover.

Kommunen har bidratt sterkt til å få etablert nytt fiskemottak og flere fiskebåter lokalisert i kommunen slik at det bygges opp arbeidsplasser i de kystnære fiskeriene. Det satses også på lokal foredling av fiskeprodukter for

Dit skal vi! - Foto: Arne Sklett Larsen - www.nordnorge.com

et stadig økende marked nasjonalt og internasjonalt.

Kommunen deltar aktivt i årene fremover med å skape et kompetanse- og teknologimiljø knyttet til Havbruksparken i Sundsfjord. Vi skal forsterke samarbeidet vårt med Universitetet i Nordland og på den måten også kunne utvikle nye arbeidsplasser innen forskning og utvikling av nye bedrifter innen bioteknologi. Vi legger til rette for å kunne utvikle et videre samarbeide med den marine næringen og sammen se på de utfordringer og muligheter denne næringen har for å utvide sin produksjon.

Kommunen er en tydelig medspiller i den utviklingen som er i gang innen reiselivsnæringen. Dette gjennom å bidra til at de opplevelser vi kan tilby blir mer synlig og lettere tilgjengelig. Videre bygge et sterkt samarbeide lokalt innen reiselivsnæringen, men også i Bodø-regionen, der vi er avhengig av hverandre i fremtiden om vi skal lykkes med å vise oss fram som en sterk opplevelsesregion. Det vil i utviklingen av en fremtidsrettet reiselivsutvikling være svært viktig å skape opplevelsesbaserte arbeidsplasser i kommunen.

Det arbeides aktivt for å skape arbeidsplasser lokalt og regionalt, for å støtte utvikling av nye produkter og bearbeiding av lokale råvarer.

Kommunen har en aktiv og ledende rolle i å videreføre arbeidet for å skape muligheter for etablering av arbeidsplasser innen petroleumsnæringen. Dette gjennom å delta i prosesser som er igangsatt i

regionen samt tilrettelegge for områder tilpasset denne næringen.

Gildeskål har et svært stort antall fritidsbeboere, og er Saltens største hyttekommune. Denne ressursen vil i fremtiden bli stadig mer viktig i forhold til å utvikle tjeneste- og servicearbeidsplasser. Kommunen skal bidra med å tilrettelegge for etablering av nye slike arbeidsplasser og støtte eksisterende.

SAMFERDSEL

Gildeskål kommune skal ha en fremtidsrettet infrastruktur som utvikles i takt med samfunnsutviklingen. Tilrettelegging av kommunikasjon innad i kommunen og mot bystrøk står sentralt, og skal være et fortrinn som bidrar til økt bosetting i Gildeskål. Pendlerbåten fra Sandhornøy til Bodø tar f.eks. bare 35 minutter. Fra Nygårdsjøen er det med bil en halv time til stasjonen på Tverlandet, knapt tre kvarter til universitetet og en time til Fauske. FV 17 går igjennom kommunen med bussforbindelser til Bodø.

Kommunen vil i løpet av 2016 ha en velfungerende digital infrastruktur og 4G mobildekning som gjør det mulig å opprette og beholde kompetansearbeidsplasser.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Bodø er byen i Gildeskål kommune. Alt som skjer i Bodø er viktig for Gildeskålsamfunnet på samme vis som en positiv utvikling i Gildeskål vil være bra for regionen som Bodø er en del av.

Derfor er samferdsel og kommunikasjonene mot Bodø svært viktig. Det å ha høy frekvens på offentlig kommunikasjon langs sjø og vei er viktig. Dette har betydning for arbeidsreiser og å kunne bruke kulturtilbudene, samt for raskt å kunne nå andre destinasjoner i inn- og utland.

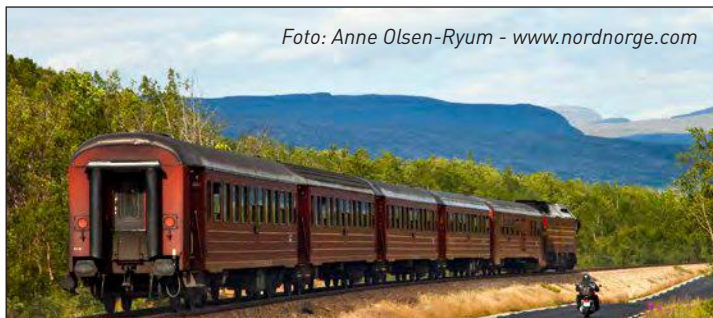
Gildeskål kommune har svært attraktive bo- og oppvekstvilkår og et stort antall tomter tilgjengelig for dem som vil bosette seg i kommunen. Gildeskål har ambisjoner om å videreutvikle dette for mer tilflytting, økt innbyggertall og levende lokalsamfunn.

Offentlige arbeidsplasser er viktig også for Gildeskål-samfunnet, og ansatte i kommunal, fylkeskommunal og statlige virksomheter er verdifulle bidragsyttere i sine lokalsamfunn.

Gildeskål er allerede blant landsdelens viktigste kommuner innenfor havbruk, med hele næringskjeden fra smoltproduksjon til slakteri, videregående opplæring og FoU. Videre utvikling innenfor havbruk i samspill med bl.a. Nord universitet vil skape grunnlag for bedriftsutvikling og nye arbeidsplasser på en lang rekke områder.

Saltdal kommune

Adm.senter: Rognan
Befolkning: 4700
Areal: 2216 km²
Ordfører: Rune Berg (SP)
Rådmann: Elisabeth Marie Larsen

KORT OM KOMMUNEN

Imøtekommende – Løsningsfokusert – Ansvarlig

Saltdal kommune er en stor kommune i utstrekning (2216 km²) med i overkant av 4.700 innbyggere i 2015. Kommunen er tredje største kommunen i Salten.

Arealene i kommunen inneholder til dels store ressurser i form av dyrket mark, botaniske forhold og forekomster av malm. De topografiske forholdene i kommunen er spesielle med karakteristiske fjell og åser. Landskapet er særegent og variert. Kommunen har et klima med innlandskarakter, men med tilknytning til fjord. Sjøarealet er egnet for ulike former av sjøbasert næring og fritidsutfoldelse. Kommunen har betydelige urørte landareal som egner seg til natur og friluftsliv.

Kommunen har store landområder som er vernet eller båndlagt – 64 %. Saltdal kommune grenser til følgende nabokommuner: Fauske, Bodø, Beiarn og Rana sør for Saltfjellet. I øst grenser kommunen opp mot Sverige og Arjeplog kommune. Saltdal har gode kommunikasjonsforbindelser med buss og tog. Bodø ligger 9 mil fra Rognan – en reisetid på 1 time med tog og ca. 75 minutter med biltransport.

Visjon fra kommuneplanens samfunnsdel 2003: «Saltdal kommune skal være en fremsynt kommune for bedriftsetablering, bosetting og oppvekst. Saltdal kommune skal snu flyttestrømmen og vise at Saltdal kan henge med i lokale, regionale, nasjonale og globale sammenhenger»

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Saltdal kommune har tre skoler. Rognan sentrum har en barneskole og en ungdomsskole. Røklund har barn – og ungdomsskole. Kommunen har totalt seks barnehager, fire kommunale og to private barnehager.

Kommunen har godt helse og omsorgstilbud, og blir ofte omtalt som omsorgskommunen. Våren 2014 vedtok kommunestyret en ny Boligpolitisk plan

som har et sterkt fokus på etablering av boliger til eldre, flyktninger med mere.

Kommunen er ikke entydig forskjellig fra landet som helhet når det gjelder andelen barn (0-17 år) som bor i husholdninger med lav inntekt. Lav inntekt defineres her som under 60 % av nasjonal medianinntekt.

Kommunen er i avslutningen på et større prosjekt med utbygging av vann og avløpssystem i store deler av kommunen. Prosjektet regnes som avsluttet innen utgangen av 2017.

Kommunen har i dag over 30 interkommunale samarbeidsordninger som stor fungerer veldig bra som innbefatter samarbeid med flere nabokommuner.

Saltdal videregående skole har et mangfold av studieretninger og potensiale til utvikling. Til søkningen til skole synes å være tilfredsstillende.

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Næringslivet i Saltdal kommune er preget av at kommunen er en betydelig industrikommune i Nordland, med bedrifter som Nexans og Saltdalshytta i spissen. Antall sysselsatte i de tradisjonelle primærnæringene reduseres, mens det er en økning i sysselsatte innen oppdrettsnæringen. Næringsgruppene Industri, Bygg – og anlegg, transport og kommunikasjon og finans opplever reduksjon i antall sysselsatte. Offentlig forvaltning og annen tjenesteyting som er den største næringsgruppen på 1023 i 2014 kan anses å være stabil. I den offentlige forvaltningen utgjør Helse – og omsorgstjenestene en stor og viktig del av sysselsettingen i kommunen. I sluttsum er det en nedgang på 94 sysselsatte fra 2008 – 2014.

SAMFERDSEL

Kommunen har et godt utbygd samferdselsnett med E6, jernbane og kai som brukes i næringsammenheng. Bredbånddekningen i kommunen ligger opp mot 90 % og man forventer bredbånd

til hele kommunen i løpet av 2016/2017. Siste utbyggingsprosjekt var bredbånd til ny tollstasjon ved riksgrensen.

Nasjonal Transportplan for perioden 2014 – 2023 har lagt inn utbygging av tunnel gjennom Tjernfjellet (RV 77) med planlagt ferdigstillelse av prosjekt i 2018. I forbindelse med Tjernfjellutbyggingen er det ut fra NTP satt utbedring av strekningen Sørrelv – Borkamo (E6). Utbedring gjøres med bruk av uttaksmasse fra tunnelutbyggingen. For perioden 2022 – 2029 vil E 6 Setså jernbaneundergang og eventuell ny trase til Fauske være fokusområde for Saltdal i NTP.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Det er viktig for Saltdalssamfunnet at det i fremtiden vil være et robust og bærekraftig samfunn med et rikt og variert næringsliv. Kommunen er en mellomstor kommune og tredje største kommunen i Salten. Det er derfor viktig for befolkningen og næringslivet at det vil være vekst og innovasjon også i fremtiden.

Kommunen har i dag et rikt og godt tjenestetilbud innenfor helse, skole og kultur. Kommunen har Blåfrostfestivalen, trebåt dagene, miniputteturnering, Polarlekene og Rognan dagene med mere. Dette er arrangement som samler folk fra hele distriktet sågar fra hele landet.

Saltdal videregående skole er viktig utdanningsinstitusjon i indre Salten og vil ha en viktig rolle for utdanning av ungdom både i egen region og andre. Skolen har fra høsten 2016 fått en ny nasjonal linje (blomsterdekoratør) som den andre skolen i landet med dette tilbudet.

Folkehelse skal være integrert i alle kommunale planer. Kommunen er opptatt av tilrettelegging for fysisk aktivitet i barnehage og skole, og for øvrig for befolkningen som helhet.

Foto: Salten Friluftsråd - www.nordnorge.com

Foto: Salten Friluftsråd - www.nordnorge.com

Foto: Baard Loeken - www.nordnorge.com

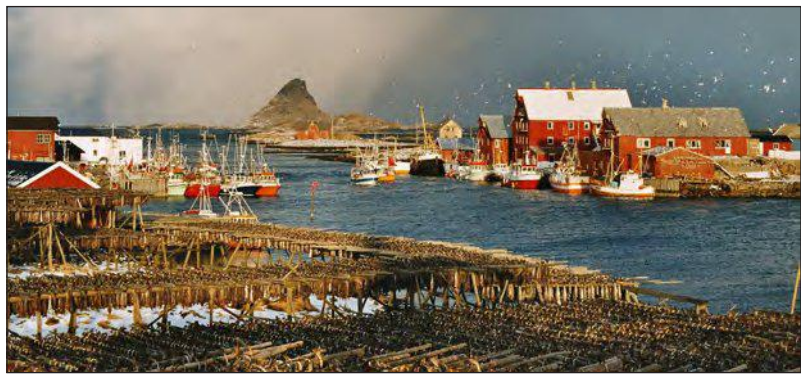

Foto: Rune Nilsen - www.nordnorge.com

Røst kommune

Adm.senter: Inndyr
Befolkning: ca. 600
Areal: ca. 10 km²
Ordfører: Tor Arne Andreassen
Rådmann: Randi Greger

KORT OM KOMMUNEN

Røst utgjør den ytterste, sørligste og minste kommunen i Lofoten med ca. 600 innbyggere. Røst ligger ca. 100 km vest for Bodø og 115 km nord for Polarsirkelen. Nærmeste nabo er Værøy kommune som ligger ca. 25 km mot nordøst.

Røst består av 365 gressgrodde øyer. Røstlandet er den største øya og det høyeste punkt er bare 11 m over havnivå. Sørvest for Røstlandet reiser øyene/fjellene Vedøya, Storfjellet, Ellefsnyken, Trenyken og Hernyken seg fra havet. Storfjellet er høyest, 259 moh. Aller ytterst ligger øya Skomvær med Skomvær fyrstasjon.

Røst har en flott skjærgård med store muligheter for friluftsliv og båtliv.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

På Røst har vi en skole med 1 – 10 klassetrinn og en barnehage med 2 avdelinger. Vi har et sykehjem med heldøgns omsorg, et legekontor og 50 % stilling som psykiatri og 50 % stilling som helsesøster.

Røst har en liten administrasjon med enhetsledere på Teknisk, Helse- og omsorg, Oppvekst, Servicekontor i tillegg til rådmannens stab.

Røst har eget vannverk og miljøstasjon hvor alt av søppel fraktes til Bodø (svært dyr ordning). Teknisk sjef er også brannsjef med 16 frivillige brannmannskaper.

Røst kommune har et utstrakt interkommunalt samarbeid og dette forventes utvidet med tilføring av ytterligere nye oppgaver til kommunen.

NÆRINGSLIV- OG UTVIKLING

Hovednæringa på Røst er fiskeri. Røst har 7 store fiskemottak, 1 av fiskemottakene produserer bare saltfisk. Røst har også et stort trandamperi som leverer tran til Møllers og annen hver flaske tran som selges i butikkene kommer fra trandamperiet på Røst.

Røst har ikke oppdrettsanlegg for fisk.

Hovedtyngden av skreien som blir landet på Røst i løpet av vinterfiske, går til hending som blir til tørrfisk. Røst er den plassen i landet som har de beste klimatiske forholdene for tørking av fisk og eksporterer store mengder prima tørrfisk, mesteparten går til Italia. Røst alene dekker mellom 35 – 40 % av det Italienske tørrfiskmarkedet.

På Røst er det 4 sauebønder med ca. 500 lamsau og bestanden er økende. Lammene som produseres på Røst har en meget spesielt god kvalitet og sendes til Leknes der de merkes som «Lofotlam».

Det er flere små reiselivsbedrifter på Røst. Noen driver med fisketurisme mens andre har overnatting og spisesteder som sin spesialitet. Det er 5 spisesteder og 5 skjenkesteder på Røst. De fleste har åpent hele året.

Kommunen gir lån og tilskudd til nyetablering fra et lite næringsfond. Kommunen har ikke egen næringssjef / fiskerirettleder og gir dermed ikke god nok faglig bistand til næringslivet. Dette er en stor utfordring for Røst kommune.

SAMFERDSEL

Røst ligger langt ute i havet, og her er næringsliv og befolkningen 100 % avhengig av god og stabil kommunikasjon, både til vanns og i luften.

Vi har to daglige fergearter mellom Røst og Bodø (via Værøy) på vinter og høst, og to daglige forbindelser mellom Røst og Bodø (via Værøy og Moskenes) på sommeren. Lørdag og søndag er det en avgang.

Tidligere har det vært store utfordringer med godstaranporten til og fra Røst. Etter at de nye gassfergene er kommet er dette problemet løst. Det er nå stor kapasitet for gods til og fra Røst.

Vi har to avganger daglig med Widerøe Røst / Bodø (via Leknes) daglig. Lørdag og søndag er det en avgang.

Dette mener vi er god kommunikasjon, men også helt nødvendig for at dette

øysamfunnet skal kunne eksistere også i fremtiden.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Etter en stor nedgang i folketallet de siste årene er det viktig at vi legger til rette for at flere skal kunne bosette seg i kommunen. Barnetallet er synkende noe som er en utfordring for både skole og barnehage.

Verdiskaping og næringsutvikling må styrkes for å opprettholde bosetting og tjenestetilbud. Dette innebærer god tilrettelegging for gode og attraktive helårslige arbeidsplasser. Vi skal legge til rette for fortsatt vekst i landbruk og støtte opp om sauedriften på Røst.

Gode havneforhold for fiskeflåten er viktig, derfor legger vi til rette for utbedring av havna ved at det blir gjort utdyping og bedre liggeforhold for den største fiskeflåten. Havna blir også skjermet mot ekstremvær ved at det bygges to moloer mot vest.

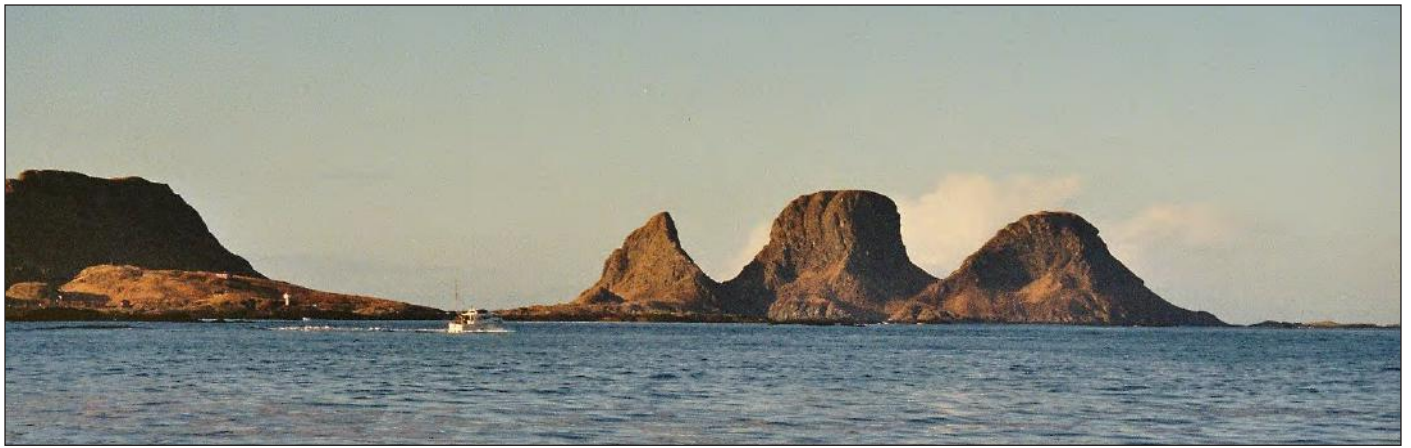
Kommunen legger også til rette for nye næringsarealer slik at eksisterende og nye næringer kan etablere seg på Røst.

Folkehelse og god livskvalitet skal være tema i alle planverk som regulerer kommunen. Kommunen er opptatt av å legge til rette for fysisk aktivitet for hele befolkningen.

Kommunen har i dag en stor aktivitetshall som i dag brukes til alle typer idretts- og kulturaktiviteter. Vi har basseng som benyttes hver dag i skoletiden og som er åpen for hele befolkningen på torsdagene. Det arbeides nå for å få bygd en kunstgressbane for øyas fotballinteresserte. På idrett- og fritidsområdet er det stor aktivitet med landhockey, både for voksne og barn, badminton og stort treningssenter.

Røst har alltid vært omtalt som «kulturøya». Vi har et aktivt kulturliv med sangkor, danseband, flere trubadurer, årlige festivaler og ikke minst – en egen opera. Dette mangfoldet skal vi ta vare på.

Bodø kommune

Adm. Senter: Bodø
Befolkning: ca. 50 000
Areal: ca. 1400 km²
Ordfører: Ida Pinnerød
Rådmann: Rolf Kåre Jensen

KORT OM KOMMUNEN

Attraktiv hovedstad i Nord.

Bodø kommune har i overkant av 50 000 innbyggere. Kommunen har en moderne by i vekst, men også livskraftige innlandsbygder og øysamfunn.

På 67 grader nord – midt i det magiske nord - ligger Bodø. Velutbygd og moderne infrastruktur, temperert klima, et universitet med høy kvalitet på undervisning og forskning, et godt kulturtilbud og spektakulær natur gjør Bodø til en attraktiv hovedstad i Nord.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Ettersom den yrkesaktive andelen av befolkningen går ned blir det viktig at disse er i jobb lengst mulig. Vi løser ikke dagens helseutfordringer kun med økt kapasitet og kvalitet i behandlingstilbud. Når ca. 70 % av årsakene til for tidlig død skyldes ikke-smittsomme kroniske sykdommer (hjerte/ kar, kreft, diabetes, kroniske luftveissykdommer m.m.) må det helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeidet i Bodø intensiveres.

Økt risiko for sykdom eller funksjonssvikt kan starte tidlig i livsløpet. Grunnlaget for helsevaner legges i barndommen. Barnehage og skole har ansvar for å fremme en helhetlig læring som omfatter både fysisk, psykisk og sosial helse. Sentrale tema bør være mat, fysisk aktivitet, psykososialt miljø og fysisk miljø. Med Bodøs naturkvaliteter, inkludert STImuli – prosjektet, er det viktig å vektlegge betydningen av disse for fysisk og psykisk helse, trivsel og tilhørighet. Det er også her det legges til rette for sosiale relasjoner, medvirkning, inkludering, likeverd og å bli stolt av egen kommune.

I Bodø var det ca. 2600 uføre i 2012, av disse 90 personer under 30 år. Samtidig har hvert 9. barn en psykisk diagnose. Barn og unge med særlige behov stiller ekstra store krav til kommunal tilrettelegging, da de ofte har behov for sammensatte og koordinerte tjenester. For brukerne må det kommunale tjenestetilbudet oppleves som helhetlig

og hensyn til barn og unges levekår på tvers av avdelinger og alle virksomheter må ivaretas. Den kommunale organisasjonen bør derfor intensivere arbeidet med å tilby helhetlige tjenester.

Ettersom andelen eldre øker er utviklingen av morgendagens omsorgstjenester viktig. Det å være ressurs i eget liv, å få leve livet i eget hjem på tross av helse eller funksjonssvikt, er forankret i befolkningen i Bodø gjennom mange år. Hverdagsrehabilitering og velferdsteknologi er neste skritt i denne strategien – fra hjemmehjelp til «hjemmetrener» og bruk av digitale hjelpemidler. Utviklingen av morgendagens omsorgstjenester bør gjøres i samarbeid med kompetansemiljøene på Nord Universitet.

Bruk av frivillighet er et viktig utviklingsområde. Frivillighet er på dagsorden både hos nasjonale og lokale aktører. Nasjonal frivillighetsstrategi i omsorgssektoren er i ferd med å bli lansert, og kommunen må ta oppgaven med å bli en del av denne strategien.

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Bodø har alltid vært en handelsby, og var også den viktigste årsak til at byen ble etablert i 1816. Handelsbyen Bodø har fått et oppsving gjennom etablering av kjøpesentra og større handelshus og utviklingen av sentrum.

Regionen vår er rik på ressurser, og har i tillegg til samisk og norsk befolkning et stadig større innslag av mennesker med annen kulturell bakgrunn. Næringslivet baserer seg både på nedarvet kunnskap, og kunnskap hentet fra forsknings- og utdanningsinstitusjonene i regionen. Nord Universitetet må ha en sentral rolle i å videreutvikle de ulike kompetansearbeidsplassene og bidra til nye, i randsonen av Universitetet.

For å være konkurransedyktig i et stadig mer globalt marked må vi ha evne til å omstilling. Både næringsliv og offentlig sektor i Bodø må være produktiv og omstillingsdyktig, og med stor grad

av innovasjons – og nyskapingsevne. For å realisere kunnskapssamfunnet må vi få tak i kompetent arbeidskraft og legge til rette for at de kan arbeide med å skape de nye ideene ut fra våre konkurransefortrinn og vår historie.

Nordområdesatsingen gir nye muligheter. Dette gjelder for eksempel innenfor luftfart, logistikk, petroleumsnæringen, marine næringer, kompetansenæringer, mineralnæringer m.m.

Bodøs IT-næring dekker et vidt spekter av ulike typer selskap som representerer en bred IT- kompetanse. Flere utvikler og selger egne produkter, og noen av selskapene er landsdekkende og har store markedsandeler for sine tjenester. Miljøet innenfor forretningsstøtte er voksende, særlig gjelder dette innenfor helse og statlig sektor.

Bioøkonomi som begrep er i ferd med å feste seg. EUs definisjon er bærekraftig produksjon og omdannelse av biomasse til mat, helse- og fiberprodukter, industrielle produkter og energi. Konseptet knyttes til håndtering av de globale utfordringene som økt matproduksjon, klimaendringer, framtidig befolkningsvekst og behov for energi. I dette perspektivet har Nordområdene, Nordland og Bodø en viktig rolle å spille.

Sjømatnæringens betydning vil øke ytterligere de neste årene. Forskerne forutsetter kraftig vekst og prognoser viser at det er mulig med en omsetning på 550 milliarder kroner i 2050. Dette tilsvarer en seksdobling fra dagens nivå.

Det er grunn til å ha visjoner for biomarin produksjon og industri i Nordland. Veksten vil hovedsakelig skje innen dyrking av organismer som lever i vann. Nord Universitetet disponerer topp moderne laboratorier både på campus og ved Mørkvedbukta forskningsstasjon. Fagområdet har utviklet seg i nært samspill med havbruksnæringen og samhandlingen mellom forskning og relevant industri gjenspeiles i utdanningsprogrammene. Samarbeidet mellom forskningsinstitusjoner og

Foto: Rune Nilsen - www.nordnorge.com

næringene er svært viktig med tanke på marin verdiskaping i Nordland og Bodø.

Bærekraftig verdiskaping i mat og naturbaserte næringer er viktig i bioøkonomien. Landbruket i Bodø, som også bidrar til å opprettholde livskraftige bygder og bygdesamfunn, har en viktig rolle. Landbruket sikre matforsyningen og kortreist. Sterkt økende skogressurser er grunnlag for en mangedobling av hogstkvantumet innen 20 år.

Bodø er et urbant sentrum i naturskjønne omgivelser og framstår dermed som et attraktivt reisemål og møtested. Dette kan utvikles videre ved å samle de ulike aktører i offentlig og privat sektor innenfor kommune, region, fylke og landsdel til en satsing mot felles mål innenfor reiselivsnæringen. Kjerringøy gamle handelssted med et autentisk kystkulturmiljø og Saltstraumen som har verdens sterkeste tidevannsstrøm er gode eksempler på destinasjoner i Bodø som kan utvikles gjøres mere kjent og utvikles videre.

Mangfoldet av næringer er en av Bodøs styrker. Samtidig har Bodø en høy andel offentlige arbeidsplasser, kompetansearbeidsplasser som gir ringvirkninger og stabilitet i nedgangstider. En stor offentlig sektor kan gi mindre utviklingsdynamikk og vekstmuligheter i oppgangstider. Fortsatt næringstilrettelegging og arbeid med nyskaping vil derfor være viktig framover.

Næringsutviklingsarbeidet til kommunen er organisert i en egen avdeling. Her ledes arbeidet med kommunens tilrettelegging for næringsutvikling, overordnet samfunnsplanlegging

og større byutviklingsprosjekter som «Ny by- Ny flyplass», «Norges sikkerhets- og beredskapshovedstad», «Sentrumsprosjektet», «Bodø i Vinden» og «Økt nærings samarbeid i Salten».

SAMFERDSEL

Passasjertallene til Bodø lufthavn viser at Bodø er svært viktig som nav for Nordland. Bodø er på andre plass etter Gardermoen når det gjelder transferpassasjerer. Et godt utviklet kollektivnett fra Bodø til omlandet på vei, bane, hurtigbåt og fly er viktig for videre utvikling av både Bodø og omlandet. Gode innpendlingsmuligheter langs vei, bane og med hurtigbåt er vitalt for at folk kan bo i øysamfunnene og bygdene rundt byen. De senere år har også Bodøs distrikter hatt befolkningsvekst noe som tyder på en sunn utvikling mellom by og land.

Bodø skal fortsatt være et intermodalt (transport av gods i en sammenhengende kjede) knutepunkt hvor gods fra/til Nord-Norge går med jernbane og båt. Et effektivt transportsystem er viktig forutsetning både for eksisterende næringer og for at nye næringer skal vokse fram.

Utviklingen innenfor havbruk vil kreve nye arealer som tas i bruk for kultivering av nye arter samt tare og mikroalger. Dette vil også sette økte krav til nye og effektive transportløsninger, hvor kombinasjonen av sjø- og jernbanetransport i Bodø er svært aktuell.

Bypakke Bodø skal videreutvikle Bodø som en attraktiv by å bo og drive virksomhet i ved å fremme en effektiv, miljøvennlig og trygg transport. Bypakke

Bodø har en tidshorisont fram til 2020 og vil blant annet inneholde ny riksvei 80, bedre kollektivtilbud og nye gang- og sykkelveier.

VIKTIGE PUNKTER FOR «MIN» KOMMUNE

Regionene i Nordland er avhengig av at Bodø lykkes og styrker sin posisjon i Nord-Norge, samtidig bør man se ut over Nordland og Nord-Norge for å posisjonere seg i forbindelse med nordområdesatsingen inkludert Barentsregionen og Arktis.

Velutbygd og moderne infrastruktur, temperert klima, et universitet med høy kvalitet på undervisning og forskning, et godt kulturtilbud og spektakulær natur gjør Bodø godt egnet til å bli en «Attraktiv hovedstad i nord».

Skal Bodø bli en attraktiv hovedstad i nord må by og land fungere sammen og for alle aldersgrupper enten man ønsker å benytte tilbud i bydelene eller i sentrum. Dette krever mye av kommunen, næringslivet og samarbeidet med andre berørte myndigheter. Og som for andre byer er det avgjørende at Bodø, ut fra egne muligheter, styrker sin attraksjonskraft og identitet framover.

Hvordan Bodø som by og omlandet kan utfylle hverandre er et viktig satsningsområde for Bodø kommune og grunnen til at vi ønsket å delta i regjeringens byregionprogram der vi nå sammen med de åtte andre Saltenkommunene har dannet prosjektet «Økt nærings samarbeid i Salten» som skal utarbeide fellesstrategier innenfor havbruk, mineral og reiseliv.

“Ytre Salten” kommune

Adm. Senter:
Befolkning: 60.000+
Areal:
Ordfører:
Rådmann:

Foto: Vebjørn Karlsen - www.nordnorge.com

KORT OM KOMMUNEN

«Ytre Salten» har i overkant av 60 000 innbyggere. Den nye kommunen har et bærekraftig landbruk, havbruk, rike fiskerier, ren kraft, stolte industritradisjoner, reiseliv, handel, sikkerhet og forskning.

Tradisjonsrik mat, som tørrfisk fra Røst og kjøttprodukter fra Breivik i gamle Skjerstad, i møte med Whisky fra Myken eller lokalbrygget øl fra Gildeskål og Bodø kan danne grunnlag for en ny identitet. I tillegg har vi oppdrettslaks fra Steigen, Gildeskål og Rødøy og villaks i Saltdalselva. Virksomheter og produkter knyttet til den «blå åkeren» kan utvikles i et samarbeid mellom Nord universitet og en sterk næring.

LEVEKÅR- OG TJENESTETILBUD

Lokalsamfunnene i den nye kommunen skal være livløpsammfunn.

Det betyr at lokalsamfunnene der innbyggerne ønsker å bo og leve opprettholdes. Der har familiene barnehagetilbud, der går ungene på skole og der får de eldre god omsorg. Lokale foreninger, idrettslag og kulturtilbud er viktige for å opprettholde identiteten menneskene har til stedet og som arenaer hvor lokaldemokratiet skal bygges og utvikles.

Å bygge en ny kommune gir mange muligheter men byr også på mange utfordringer. Skal denne prosessen bli vellykket, er det viktig å identifisere utfordringene og prøve å skissere gode løsninger for disse. I dette ligger det å se hvilke muligheter en ny kommune kan gi innbyggerne. Hva har de ulike kommunene av felles identitet? Felles næringsliv? Felles utfordringer?

NÆRINGS- OG UTVIKLING

Regionen vår er rik på ressurser, og har i tillegg til samisk og norsk befolkning et stadig større innslag av mennesker med annen kulturell bakgrunn. Næringslivet baserer seg både på nedarvet kunnskap, og kunnskap hentet fra forsknings- og utdanningsinstitusjonene

i regionen. Nord Universitet må ha en sentral rolle i å videreutvikle kompetansearbeidsplassene, og bidra til nye i randsonen av Universitetet.

For å være konkurransedyktig i et stadig mer globalt marked må vi ha evne til å omstille oss. Det vil være avgjørende at næringslivet og offentlig sektor er produktiv og omstillingsdyktig, og har innovasjons- og nyskapingsevne. Vi må erkjenne at vi er i konkurranse med resten av verden. For å realisere kunnskapssamfunnet må vi få tak i kompetent arbeidskraft og legge til rette for at de kan arbeide med å skape de nye ideene ut fra våre konkurransefortrinn og vår historie.

«Ytre Salten» vil være et bærekraftig vekstsentra i Nord. De ulike kommunene har egne næringsmessige fortrinn som i sum gir store muligheter. I nasjonal sammenheng vil «Ytre Salten» være en av de største kommunene på landbruk, fiskeri og havbruk. Dette gir grunnlag for å bygge sterke fagmiljøer innenfor disse næringene og utvikle næringene videre.

Fire reinbeitedistrikter berører «Ytre Salten». Dette er Hestmannen/ Strandtindene, Saltfjellet, Doukta og Stajjgo/Håbmer.

I Saltdal finnes sterke tradisjoner og miljøer innen industri. Bodø er handelssentrum, administrativt sentrum og Universitetsby. Røst er en fiskerikommune, Gildeskål er sterke på havbruk og energi. Rødøy er sterke på havbruk. Steigen er sterke på havbruk og landbruk. Felles for alle er et reiseliv med stort potensial som bygger på fantastiske opplevelser, lokale mattilbud i verdensklasse, strand- og sjøliv, fjellområder og store nasjonalparker. Et sterkt samarbeid mellom byen, lokalsentrene og omlandene gir grunnlaget for vekst i alle samfunnene.

SAMFERDSEL

Kommunikasjon og infrastruktur er kritiske faktorer for næringsliv, trygghet og trivsel – dermed også for å bidra til

positiv befolkningsutvikling. Bredbånd, post, og mobilnett med god dekning kan verken tjenesteytere eller privatpersoner være uten. Effektive løsninger for samferdsel mellom byen og omlandet er avgjørende for en effektiv drift av kommunen, ønsket næringsutvikling og et fortsatt spredt bosetningsmønster. «Ytre Salten» vil være en sterk stemme inn mot regionale og nasjonale samferdselsmyndigheter.

VIKTIGE PUNKTER FOR DEN NYE KOMMUNE

Innenfor myndighetsutøvelse og administrasjon kan det med utgangspunkt i BDO-rapporten legges til grunn at:

«Ytre Salten» kan antas å få betydelig bedre kapasitet og kompetanse rettet mot myndighetsutøvelse innenfor de fleste fagområder sammenlignet med den nåværende kommunestrukturen.

Utfordringer knyttet til relasjoner mellom ansatte og innbyggere vil bli vesentlig redusert, da det vil bli bedre muligheter for den enkelte saksbehandler til å delegere saker der det er habiliteringsproblematikk. Det er også rimelig å anta at utfordringer knyttet til rekruttering vil bli redusert.

Det vil oppstå stordriftsulempere knyttet til samordning av tjenester og geografiske avstander. «Ytre Salten» kommune gir imidlertid også relativt store muligheter for effektivisering og realisering av stordriftsfordeler innenfor administrasjonstjenester. Om Indre og Ytre Salten-alternativene heter det videre i BDO rapporten:

«Uavhengig av om man velger å sentralisere deler av administrasjonstjenestene vil man uansett kunne dra nytte av en bredere og større kompetanse innad i organisasjonen. Det er også rimelig å anta at alternativene Indre og Ytre Salten vil ha mindre problemer knyttet til rekruttering, sammenlignet med enkeltkommunenes nåværende situasjon. Det kan også forventes noe reduserte kostnader til IKT-systemer på sikt.»

Foto: Roger Johansen - www.nordnorge.com

Målene for reformen om bedre kapasitet og kompetanse og likeverdige tjenester vil oppnås i «Ytre Salten». En ny stor kommune vil også bidra til å styrke og samordne utviklingen lokalt og regionalt når det gjelder arealbruk, samfunnssikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima.

Å sikre lokaldemokratiet gode kår er et viktig. Gode modeller for kommunedelsutvalg eller lokalutvalg som sikrer deltagelse og rekruttering blir viktig. Innbyggerne skal kjenne at de har

innflytelse over sine liv og lokalsamfunn, samtidig som de føler seg hjemme og bygger opp en ny identitet til den nye kommunen.

Andelen eldre over 80 år vil dobles i den nye kommunen fram mot 2040. Dette gjør at vi må tørre å tenke nytt om omsorg. Mange tjenester kan løses ved bruk av velferdsteknologi, men det er viktig fortsatt å ha de varme hendene der folk bor. På sikt må flere årsverk dreies fra administrasjon til omsorg.

I «Ytre Salten» vil behovet for interkommunale løsninger bli redusert, samtidig vil den nye kommunen være så stor at den kan ta på seg nye oppgaver.

«Ytre Salten» vil være et vekstsenter i Nord. En sterk nordnorsk stemme som klarer å fremme både utfordringer og muligheter til sentrale myndigheter. Kommunen har både kraft og vilje til å sette fart på utviklingen i Nord.

Formalia

Navn på ny kommune

Besluttes på felles kommunestyremøte. «Ytre Salten» er brukt som arbeidstittel for å skille ny kommune fra dagens kommuner. Dette navnet ble valgt før Saltdal tiltrådte arbeidet.

Kommunevåpen

Besluttes på felles kommunestyremøte i 2017.

Kommunesenter

Bodø.

Tidspunkt for sammenslåing

Det er mulig å gjennomføre en kommunesammenslåing ved alle årsskifter i en valgperiode. Da kan kommunene enten velge å gjennomføres ekstraordinært kommunestyrevalg (forkorting av kommunestyreperiode for alle sittende representanter), eller at det nye kommunestyret velges av og blant de gamle kommunestyrerepresentantene (forkorting av kommunestyreperiode for enkelte representanter). Det er altså det sittende, direktevalgte kommunestyret

i de opprinnelige kommunene som velger sine representanter til det nye kommunestyret.

Kommunereformen legger opp til at sammenslåing skal skje 1.1.2020. Men det er mulig å få til sammenslåing 1.1.2019. Dette må avklares i dialog med departementet før vedtak av kongelig resolusjon om kommunesammenslåing.

Lokalisering av administrative funksjoner

Tre modeller for organisering av administrative funksjoner

Telemarksforskning har tidligere presentert tre modeller for hvordan administrative funksjoner kan organiseres. En samlokaliseringsmodell, en desentralisert modell og en funksjonsdelingsmodell. Her følger en kort beskrivelse av disse modellene.

Samlokaliseringsmodell

I denne modellen blir de fleste av kommunenes administrative oppgaver lokalisert til et sted. En slik modell vil i størst grad sikre økonomiske stordriftsfordeler og større fagmiljø. Samtidig vil det være modellen som gir minst fysisk tilgjengelighet til innbyggerne, med unntak av dem som bor der samlokaliseringen skjer. For samhandling mellom ulike sektorer vil dette og være en positiv modell. Vi forutsetter at ikke alle tjenester vil samlokaliseres i en slik modell, eksempelvis vil tjenester som skoler og barnehager fortsatt måtte ha en struktur som sikrer fysisk tilgjengelighet for innbyggerne. Når det gjelder spesialiserte tjenester som arealplanlegging, byggesaksbehandling, landbrukskontor og så videre, er det ikke lenger så viktig for innbyggerne

å ha fysisk tilgang til kontoret. Gode digitale løsninger, med eksempelvis godt tilgjengelige søknader, er vel så viktig.

Desentralisert modell

I en desentralisert modell ser vi for oss at tjenestetilbudet på mange måter blir videreført som i dag, med unntak av de mest sentrale lederstillingene. I en slik modell vil en fortsatt ha «kommunehus» med et bredt spekter av funksjoner i hver av de gamle kommunene. Dette alternativet vil i størst grad ivareta ønsket om fysisk tilgjengelighet for innbyggerne, men samtidig vil en i mindre grad oppnå større fagmiljø, økonomiske gevinster eller bedre samhandling i noen særlig grad ved en sammenslåing.

Funksjonsdelingsmodell

I en funksjonsdelingsmodell ser vi for oss at en samler oppgaver som naturlig hører sammen, eller kan dra nytte av hverandre, på et sted. Eksempelvis:

- Lønningskontor
- Post og arkiv
- Sentralbord
- Fakturamottak
- Regnskap
- Landbruksforvaltning
- Geodata
- Kommunal innfordring
- Innkjøp

Dette betyr at man samler enkelte oppgaver som naturlig hører sammen på en plass. En eventuell ny kommune vil lokalisere fellesadministrative funksjoner etter en funksjonsdelingsmodell, og vil ta stilling til lokalisering når det er avklart hvilke kommuner som vil inngå.

Flere av de frivillige sammenslåingene som har blitt gjennomført de seneste årene har hatt en form for funksjonsdelingsmodell. I sammenslåingen mellom Frei og Kristiansund ble det gamle rådhuset til Frei omgjort til et familie- og helsehus for barnevern, helsestasjon, skolehelsetjeneste og legesenter. I sammenslåingen mellom Skjerstad og Bodø, ble deler av landbrukskontoret i Bodø flyttet til Skjerstad.

Lokaldemokrati – modeller for politisk organisering

En viktig del av kommunereformen er å styrke demokratiet. Ytre Salten blir en stor kommune med mange øyer, fjorder og til dels kompliserte samferdselsløsninger. Velfungerende kommunedelsutvalg blir derfor en vesentlig del av demokratiet i en slik kommune både for å sikre lokaldemokratiet men også som en rekrutteringsarena for politikere. I det følgende er det beskrevet ulike former for lokaldemokratiske løsninger.

Kommunedelsutvalg

Kommunedelsutvalg er beskrevet i kommunelovens § 12, og kan forstås som en bestemt type lokalutvalg.

Lovbestemmelsen går i korthet ut på at kommunestyret kan opprette slike utvalg for deler av kommunen, og kan bestemme om medlemmene i kommunedelsutvalg skal utpekes av kommunestyret selv eller velges ved direkte valg. I tilfelle direkte valg, skal valglovens bestemmelser følges bare «i den grad det er hensiktsmessig», som det heter i loven.

Kommunestyret fastsetter selv kommunedelsutvalgenes arbeidsoppgaver, og de kan tildeles avgjørelsesmyndighet i saker som vedrører kommunedelen med mindre annet følger av lov. Den vide juridiske rammen betyr at det er stor variasjon i hvordan ulike kommuner praktiserer denne lovbestemmelsen, og en ordning med kommunedelsutvalg kan utformes på mange forskjellige måter.

I tråd med den vide juridiske rammen er det stor spennvidde når det gjelder arbeidsoppgavene til kommunedelsutvalg. Det vanligste fra kommunens side er å bruke kommunedelsutvalg som høringsorgan for saker som angår det aktuelle området. Men det finnes også kommunedelsutvalg som har delegert ansvar for kommunal tjenesteproduksjon. Bydelsutvalgene i Oslo har for eksempel ansvar for helse, sosial og barnehagesektoren. Lignende ordninger har også vært prøvd ut i flere store bykommuner, men det er først og fremst Oslo kommune som har praktisert denne modellen. Bydelsutvalgene i Oslo har en innbyggerstørrelse på mellom 29.000 og 52.000 innbyggere, og denne ordningen vil trolig bare passe i et mindre antall norske kommuner.

Selv om man i prinsippet kan tenke seg mange forskjellige funksjoner lagt til kommunedelsutvalg, så kan vi litt forenklet si at det primært er som høringsorgan og serviceorgan (først

og fremst Oslo) at kommunedelsutvalg har vært brukt i norsk sammenheng. At kommunen sender saker på høring til kommunedelsutvalget kan oppfattes som å invitere utvalget til å innta en avventende arbeidsmåte. Den vide bestemmelsen i kommuneloven åpner imidlertid også for å tenke seg andre og mer pro-aktive roller for kommunedelsutvalg.

Planleggingsorgan

Som planleggingsorgan kan et kommunedelsutvalg, på linje med andre aktører, aktivt bruke plan- og bygningslovens bestemmelser til å foreslå reguleringsplaner for sitt område. Gjennom sitt kjennskap til lokale forhold kan kommunedelsutvalg her spille en viktig rolle i å avklare arealkonflikter. Denne muligheten til å engasjere seg direkte i planlegging har i liten grad blitt benyttet så langt.

Forvaltningsorgan

Som forvaltningsorgan kan et kommunedelsutvalg få delegert myndighet på utvalgte områder til å fatte beslutninger som angår egen bydel / eget lokalsamfunn. Selv om eksempelvis Plan- og bygningsloven forutsetter at alle overordnede plansaker blir behandlet i kommunestyret, kan enkeltsaker som i dag typisk er delegert til planutvalg o.l., i prinsippet også delegeres til kommunedelsutvalg.

Utviklingsorgan

Man kan også forestille seg kommunedelsutvalg som utviklingsorgan. I slike tilfeller får kommunedelsutvalget delegert myndighet til å fordele budsjettmidler innen samfunns- og næringsutvikling, for eksempel gjennom å disponere næringsfond og gjennom å få tildelt midler til å gjennomføre konkrete prosjekter.

Av disse rollene er det først og fremst utviklingsorgan som er prøvd ut i Norge – og da i et beskjedent omfang. Dette skyldes trolig at dagens kommunedelsutvalg, med unntak av dem vi finner i de største byene, mangler tilstrekkelig politisk og administrativ kapasitet og kompetanse. Sett fra

kommunens ståsted kan det også skyldes en frykt for at helhetsperspektivet kan forsvinne gjennom å desentralisere myndighet og ressurser til kommunedelsutvalg. I forbindelse med kommunereformen og eventuelle framtidige kommunesammenlåinger kan man imidlertid tenke seg at tidligere kommuner kan «gjenoppstå» som kommunedeler med kommunedelsutvalg som har en viss formell forvaltnings- og utviklingsmyndighet. En slik modell er neppe aktuell alle steder, men kan være egnet der naturgitte forhold i form av avstand og topografi ligger til rette for det, for eksempel i tidligere selvstendige øykommuner.

Røstmodellen

Røstmodellen tar opp i seg funksjonene som både planlegging-, forvaltning- og utviklingsorgan. Det gjennomføres et eget arbeid i regi av NIVI Analyse angående Røstmodellen som kommunedelsutvalgmodell. Resultatene av dette arbeidet antas å ha stor informasjons- og overføringsverdi for kommunene i «Ytre –Salten» samarbeidet.

Geografi, organisering og representasjon

Der utdaterte kommunegrenser er utgangspunktet for en sammenlåingsprosess kan det være en dårlig ide å sementere gamle kommunegrenser gjennom kommunedeler og kommunedelsutvalg. Men der topografi og avstand gjør det hensiktsmessig, kan det være en god ide å bygge videre på den gamle kommunestrukturen. Generelt kan det være et poeng å ta utgangspunkt i lokal stedsidentitet når kommunen skal inndeles i kommunedeler. På dette nivået har en muligheten til å lage en struktur som toner ned geografiske dragkamper og fordelingskonflikter, og som kan dra nytte av den energien som steds patriotisme kan utløse.

Lokale administrative ressurser

En kommune som vurderer å etablere kommunedelsutvalg bør ha realistiske forventninger knyttet til behovet for lokal administrasjon. Et fungerende kommunedelsutvalg trenger forutsigbare

Foto: Ernst Furuhatt - www.nordnorge.com

administrative ressurser, også når utvalget primært fungerer som høringsorgan. Jo flere tunge oppgaver som legges til kommunedelsutvalget, desto mer behov vil det være for administrative og faglige ressurser til saksforberedelse og gjennomføring av vedtak. I noen kommuner vil kommunedelsutvalget kunne dra nytte av kommunens administrative ressurser, i andre kommuner kan det være mest naturlig å bygge opp egne administrasjoner ute i kommunedelene.

Mange kommunedelsutvalg, og særlig de som ivaretar ikke-lovpålagte oppgaver som for eksempel å være høringsorgan, opplever at de står utsatt til når kommunen skal spare penger. I verste fall kan store deler av energien i et kommunedelsutvalg gå med til å kjempe for å beholde en administrativ ressurs eller å kjempe for utvalgets framtid. Hvis dette gjentar seg år etter år, sier det seg selv at det går ut over utvalgsmedlemmenes motivasjon og energi. I lys av dette er forutsigbarhet svært viktig. En kommune som oppretter kommunedelsutvalg, og som i den forbindelse også stiller administrative ressurser til disposisjon, bør ta høyde for at disse tildelingene må vedvare over lang tid.

Kommunale administrative ressurser

Etablering av kommunedelsutvalg krever også at kommunen sentralt har satt av administrative ressurser for å ivareta kontakten til kommunedelsutvalg. Jo mer formalisert ansvar kommunedelsutvalg har, desto viktigere vil det være å sikre god kommunikasjon med kommunens administrative og politiske ledelse. Her er det også viktig å avklare hvilken myndighet denne kontakten, enten det er en administrativ avdeling eller en enkeltperson, har til å forplikte kommunen.

Valg

Kommuneloven åpner for både kommunal oppnevning av representanter (og leder) og direkte valg. Kommuneloven sier ingenting om hvilket grunnlag

medlemmer skal oppnevnes på. Prinsipielt er det mulig å oppnevne medlemmer basert på andre kriterier enn partitilhørighet, for eksempel kan kommunestyret be lokalt foreningsliv om å foreslå kandidater som kommunestyret deretter velger blant.

Også direkte valg kan utformes på forskjellige måter, selv om valglovens regler, slik vi allerede har vært inne på, skal gjelde så langt det er hensiktsmessig. Flere kommuner som praktiserer direkte valg, blant annet Oslo og Bodø kommune, lar valget skje parallelt med kommunestyrevalget, slik at de som stemmer ved kommunestyrevalget samtidig kan delta i valget av kommunedelsutvalg.

En alternativ og enklere måte å praktisere direkte valg på, særlig i mindre kommunedeler, er å gjennomføre valget i form av frammøte på et årsmøte for kommunedelsutvalget. Fredrikstad er eksempel på en kommune som gjennomfører valget på denne måten. I tillegg kan man tenke seg ulike kombinasjoner av direkte og indirekte valg, der kommunen kan oppnevne noen medlemmer mens de resterende velges gjennom direkte valg, for eksempel via et årsmøte.

Det er flere faktorer som bør påvirke hvilken rekrutteringsform en velger. Jo mer kommunedelsutvalget er innvevd i kommunens formelle styringssystem, desto mer naturlig vil det være å bruke de politiske partiene som organiserende prinsipp i rekrutteringsprosessen. Men også faktorer som størrelse og eventuelle konfliktlinjer internt i kommunedelen kan bety noe for hvordan man velger å rekruttere medlemmer til kommunedelsutvalg.

Horisontale koordinerings- og læringsarenaer
Desentralisering

til kommunedelsutvalg øker faren for oppsplitting og kan i verste fall invitere til mer såkalt NIMBY-kultur (not in my backyard). Men dette kan motvirkes. I kommuner hvor kommunedelsutvalgene er sammensatt av partipolitiske representanter, vil de politiske partiene kunne fungere som viktige koordinerings- og læringsarenaer. Men flere kommuner har også etablert en fellesarena for sine kommunedelsutvalg, der medlemmer i utvalgene kan møtes på tvers av kommunedelsgrenser en eller to ganger i året. På slike møter kan utvalgene fremme felles initiativ og lære av erfaringene til andre kommunedelsutvalg. Ved siden av nødvendig koordinering og nyttig læring, kan slike tverrgående arenaer også bidra til å utvikle et kommunalt helhetsspektiv blant medlemmer i kommunedelsutvalg.

Styringsform

Formannskapsmodellen vil bli brukt som styringsform i den nye kommunen. Innføring av parlamentarisme må etter kommuneloven stemmes over i to valgperioder og vil hvis det er aktuelt være et spørsmål som nytt kommunestyre fra 1.1.2020 tar opp til politisk behandling. En eventuell parlamentarisme vil derfor ikke være aktuelt å innføre før etter kommunevalget i 2023.

Antall kommunestyrerepresentanter Kommuneloven regulerer et minimumsantall for antall kommunestyrerepresentanter. I dag har kommunene følgende antall representanter:

Kommune	Innbyggere 2015	Antall repr.	Minimum repr.	Innbyggere pr repr.
Ytre Salten	61254	116	35	
Bodø	50185	39	35	1287
Steigen	2507	17	11	147
Gildeskål	2014	17	11	118
Rødøy	1269	17	11	75
Røst	545	11	11	50
Saltdal	4734	21	19	225

Det er totalt 122 kommunestyre-representanter i dagens kommunestyre. Kommunestyret i den nye kommunen skal etter kommuneloven ha et minimum på 35 representanter.

Det er få eksempler fra nyere tid på at et kommunestyre blir betydelig større, fordi en eller flere nabokommuner har blitt innlemmet. Kommunene Sandefjord, Andebu og Stokke har vedtatt sammenslåing fra 1. januar 2017. Kommunestyret i den nye kommunen skal ha 57 medlemmer. Før sammenslåingen har Sandefjord 39 bystyreprerentanter, Stokke har 29 og Andebu har 25 representanter i kommunestyret.

Fram til konstitueringen etter ordinært kommunestyrevalg i 2019, skal kommunestyret i nye Sandefjord kommune bestå av 39 representanter fra Sandefjord, 11 representanter fra Stokke og 7 representanter fra Andebu. Disse utpekes av og blant de enkelte kommunestyrene med utgangspunkt i valgresultatet i 2015. Fra 2019 vil kommunestyret/ bystyret i nye Sandefjord kommune bestå av 45 representanter. Antallet kommunestyreprerentanter økes dermed med 6 fra dagens Sandefjord til fremtidens Sandefjord.

Kommunesammenslåing kan for enkelte derfor oppleves som vanskelig, fordi de orienterer seg sterkt mot

sitt eget nærmiljø og knytter deler av identiteten til sin egen kommune. Det nye kommunestyret må bygge opp en felles identitet knyttet til den nye storkommunen. I denne prosessen er det ekstra viktig å være synlig til stede lokalt. Hvis deler av den nye kommunen blir svakt representert, kan dette gi grobunn for negative oppfatninger om at ens eget sted blir forbigått og glemt. I slike tilfeller kan det vurderes å opprette nærdemokratiske ordninger, der formålet er å gi lokalsamfunnet mulighet til medvirkning i kommunale prosesser.

Foto: Rune Nilsen - www.nordnorge.com

Del 2 – Faktadel

Økonomi

Det er knyttet betydelige økonomiske insentiver til å gjennomføre prosessen slik at vedtak om en eventuell sammenslåing blir gjort før 1. juli 2016. Forslag til nytt inntektssystem er på høring frem til 1. mars 2016. Det er fortsatt knyttet betydelig usikkerhet til de økonomiske konsekvensene for enkeltkommunene og en eventuelt sammenslått kommune. I det følgende redegjøres det for hva som er klart per 1. februar 2016.

Dekning av engangskostnader

Stortinget har vedtatt en standardisert modell for engangskostnader i forbindelse med kommunereformen. Engangskostnadene er ment å dekke de utgiftene kommunene vil få med å etablere en ny kommune. Eksempel på slike kostnader er standardisering av IKT-løsninger. Utbetaling av engangskostnader skjer etter følgende modell: *Se tabell 2.1.*

«Ytre Salten» vil ha over 60 000 innbyggere og består av 6 kommuner slik at engangskostnader vil bli dekket med 60 millioner.

Reformstøtte

Tidligere har det vært knyttet penger til infrastrukturtiltak ved kommunesammenslåinger. Dette er nå endret til en reformstøtte som den nye kommunen disponerer fritt. Reformstøtten utbetales utfra antall innbyggere i den nye kommunen etter følgende modell: *Se tabell 2.2.*

«Ytre Salten»-alternativet vil dermed få utbetalt 30 millioner i reformstøtte.

Inndelingstilskudd

Inndelingstilskuddet i inntektssystemet er en kompensasjonsordning til

sammenslåtte kommuner for reduksjon i rammetilskuddet som følge av kommunesammenslåinger. Inndelingstilskuddet kompenserer for tap av basistilskuddet som er et gitt beløp per kommune samt eventuelle tap av regionalpolitiske tilskudd.

Kommuner som slår seg sammen vil kompenseres for netto nedgang i samlede regionalpolitiske tilskudd. Det vil si at dersom den nye sammenslåtte kommunen mottar regionalpolitiske tilskudd, skal kommunen kompenseres for differansen mellom tidligere og nye regionalpolitiske tilskudd.

Inndelingstilskuddet fryses reelt på det nivået det har det året kommunene slår seg sammen, og gis en varighet på 15 år. Tilskuddet vil deretter trappes gradvis ned over fem år.

Inndelingstilskuddet består av basistilskuddet, småkommunetillegget og Nord-Norge tilskuddet. For 2016 er satsene 1689 kroner per innbygger for Nord-Norgetilskuddet. Småkommunetillegget er på kroner 5 475 000 per år for alle kommuner med mindre enn 3200 innbyggere. Basistilskuddet er på kroner 13 200 000 per år. For kommunene i Ytre Salten fordeler dermed inntektene seg som følger: *Se tabell 2.3.*

Ved en kommunesammenslåing er disse inntektene som minimum sikret i 15 år fremover fra 2020 med en videre nedtrapping over 5 år til nytt inntektssystem som da blir gjeldende fra 2045.

Nytt inntektssystemet

Forslag til nytt inntektssystem er ute på høring frem til 1. mars 2016. Ikke

alle sider og konsekvenser med det nye inntektssystemet er kjent. I hovedtrekk er følgende endringer foreslått:

- Forslag til nye kostnadsnøkler for kommunene, inkludert en ny modell der det skilles mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper
- Forslag til endringer i de regionalpolitiske tilskuddene
- En beskrivelse av skatteelementene i inntektssystemet

Forslaget til nye kostnadsnøkler er hovedsakelig en ren oppdatering av de kostnadsnøkler som gjelder i dag. Høringsforslaget presenterer videre et opplegg for å skille mellom frivillige og ufrivillige smådriftsulemper, gjennom bruk av et strukturkriterium for fastsettelse av basistilskudd. Det måler reiseavstand for den enkelte innbygger for å møte 5 000 innbyggere (måles med utgangspunkt i grunnkretsens befolkningsmessige sentrum). Gjennomsnittet for alle kommunens innbyggere blir kommunens verdi. Strukturkriteriet benyttes til å gradere kommunens basistilskudd. Mens alle kommuner i dag får et fullt basistilskudd, 13,2 mill. kroner i 2016, ville bruken av et strukturkriterium medført at kommunen ville fått mellom 0 og 13,2 mill. kroner i basistilskudd.

Kommunesektorens samlede inntekter vil ikke bli berørt av forslaget, fordi reduksjonen i basistilskudd vil bli beholdt i det samlede inntektssystemet, men gir omfordelingsvirkninger mellom kommunene

I høringsnotatet foreslås at småkommunetilskudd, Nord-Norge-/ Namdalentilskudd og distriktstilskudd Sør-Norge samlet i to nye tilskudd; Nord-Norge-tilskudd og Sør-Norge-tilskudd.

Tabell 2.1

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåing	0-19 999 innb.	20 000-49 999 innb.	50 000-99 999 innb.	100 000+ innb.
2 kommuner	20 mill.	25 mill.	30 mill.	35 mill.
3 kommuner	30 mill.	35 mill.	40 mill.	45 mill.
4 kommuner	40 mill.	45 mill.	50 mill.	55 mill.
5 eller flere kommuner	50 mill.	55 mill.	60 mill.	65 mill.

Tabell 2.2

Antall innbyggere i sammenslåing	Reformstøtte
0 – 10 000 innbyggere	0.
10 000 – 14 999 innbyggere	5 mill.
15 000 – 29 999 innbyggere	20 mill.
30 000 – 49 999 innbyggere	25 mill.
Over 50 000 innbyggere	30 mill.

I høringsnotatet presenteres ingen forslag til satser for de nye tilskuddene, men det legges opp til at:

- Småkommunetillegget vil differensieres i forhold til kommunenes verdi på distriktsindeksen (eksisterende indeks for grad av distriktsutfordringer)
- Det vil bli gjort justeringer i tilskuddene slik at mer enn i dag fordeles per innbygger

Omleggingene som skisseres antas å ha størst betydning for kommunene med under 3 200 innbyggere. I og med at det ikke er fremmet forslag til nye tilskuddssatser har det ikke vært mulig å lage virkningstabeller ned på kommunenivå.

Nytt basistilskudd

Hvor mye hver enkelt kommune får i nytt basistilskudd avhenger av størrelse og avstand fra kommunen til 5000 innbyggere (strukturkriterium). Ut fra tre ulike grenseverdier for strukturkriterium har KS beregnet netto omfordeling for hver enkelt kommune. *Se tabell 2.4.*

I forslaget er det de store kommunene som tjener mest på omleggingen av basistilskuddet, mens kommuner i sjiktet 10 000 til 20 000 innbyggere er de som taper mest. Hvordan dette slår ut for en samlet «Ytre Salten» kommune er ikke beregnet, men det er nærliggende å anta at nytt basistilskudd vil ligge i overkant av det som er beregnet for Bodø. Dette fordi både innbyggertall og distriktsindeksen går opp. For eksempel har Tromsø kommune med et strukturkriterium på

3,9 og 70 000 innbyggere et basistilskudd på 27 062 000 ved grenseverdi 25,4 km. Dette er ca. 12,6 millioner mer enn Bodø kommune.

Ny kostnadsnøkkel

Høringsforslagets forslag til nye kostnadsnøkler er hovedsakelig en ren oppdatering av de kostnadsnøkklene som gjelder i dag.

Utslaget for ny kostnadsnøkkel blir:

Kommune	Utslag ny kostnadsnøkkel
Bodø	- 3 141 000
Steigen	- 872 000
Gildeskål	- 2 349 000
Rødøy	- 2 132 000
Røst	1 997 000
Saltdal	- 1 646 000

Regionalpolitiske tilskudd

Innenfor de regionalpolitiske tilskuddene foreslås at småkommunetilskudd, Nord-Norge-/ Namdalentilskudd og distriktstilskudd Sør-Norge samlet i to nye tilskudd; Nord-Norge-tilskudd og Sør-Norge-tilskudd. I høringsnotatet presenteres ingen forslag til satser for de nye tilskuddene, men det legges opp til at:

- Småkommunetillegget vil differensieres i forhold til kommunenes verdi på distriktsindeksen (eksisterende indeks for grad av distriktsutfordringer).
- Det vil bli gjort justeringer i tilskuddene slik at mer enn i dag fordeles per innbygger.

Omleggingene som skisseres antas å ha størst betydning for kommunene med under 3 200 innbyggere.

Oppsummering av nytt inntektsgrunnlag

Ved bruk av grenseverdi lik 25,4 og utslag for ny kostnadsnøkkel vil endringene i inntekter for kommunene bli som følger:

Kommune	Utslag ny kostnadsnøkkel og strukturkriterium
Bodø	11 273 000
Steigen	476 000
Gildeskål	- 1 266 000
Rødøy	- 1 449 000
Røst	2 290 000
Saltdal	- 5 992 000

Det nye regionalpolitiske tilskuddet vil antagelig føre til at Bodø kommune får mer enn det tabellen over viser. Antagelig vil Saltdal få redusert trekket noe, mens de andre kommunene antagelig vil få mindre/trukket mer enn det tabellen viser.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er hovedindikatoren for den økonomiske balansen i kommuner og fylkeskommuner. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og er et uttrykk for hva kommuner har til disposisjon til avsetninger og investeringer. Ifølge Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) bør netto driftsresultat for kommunesektoren under ett og over tid utgjøre 1,75% av inntektene. Netto lånegjeld er langsiktig gjeld fratrukket utlån og

Tabell 2.3

Kommune	Basistilskudd	Småkommunetillegg	Nord-Norge-tilskudd
Bodø	13 200 000	0	84 762 465
Steigen	13 200 000	5 475 000	4 234 323
Gildeskål	13 200 000	5 475 000	3 401 646
Rødøy	13 200 000	5 475 000	2 143 341
Røst	13 200 000	5 475 000	920 505
Saltdal	13 200 000	0	7 995 726

Tabell 2.4

Kommune	Strukturkriterium	Grenseverdi lik 25,4	Grenseverdi lik 16,5	Grenseverdi lik 13,3
Bodø	3,0	14 414 000	8 198 000	5 630 000
Steigen	64,5	1 348 000	993 000	834 000
Gildeskål	39,5	1 083 000	798 000	670 000
Rødøy	73,6	682 000	503 000	422 000
Røst	221,5	293 000	216 000	181 000
Saltdal	13,1	4 345 000	1 058 000	1 360 000

ubrukte lånemidler, i prosent av brutto driftsinntektene for samme kommune. Tallene er fra SSB/KOSTRA 2014.

Kommune	NETTO DRIFTS-RESULTAT	NETTO LÅNEGJELD
Bodø	-1,2	90,7
Steigen	-2,1	94,0
Gildeskål	6,6	81,3
Rødøy	2,1	59,8
Røst	2,7	76,6
Saltdal	-2,1	56,1

Driftsinntekter

Driftsinntektene er summen av skatteinntekter, rammetilskudd, øremerkede tilskudd til løpende drift og gebyrer/salgs- og leieinntekter. Tallene vises i 1000 kroner. Tallene er fra SSB/KOSTRA 2014.

Kommune	PER INNBYGGER	SUM FOR KOMMUNEN
Bodø	66	3 321 996
Steigen	95	239 488
Gildeskål	111	223 904
Rødøy	111	140 771
Røst	129	70 386
Saltdal	92	437 099

Interkommunale samarbeidsordninger

NIVI analyse har i 2014 gjennomgått alle interkommunale samarbeider i Nordland i rapporten «Revidert status for interkommunalt samarbeid i Nordland 2014». Rapporten er utarbeidet i samarbeid med Fylkesmannen i Nordland og KS.

Kartleggingen har skjedd med bruk av samme metodikk som NIVI har brukt i tidligere kartlegginger i Sør-Trøndelag (2009 og 2013), Nord-Trøndelag (2008 og 2012), Nordland (2010) og Møre og Romsdal (2013). Kartleggingen har skjedd med utgangspunkt i en definisjon av interkommunalt samarbeid der følgende typer samarbeid regnes med:

- Alle formelle ordninger med en organisatorisk overbygning dvs. IKS, AS, styre etter kommunelovens § 27 og vertskommune med felles folkevalgt nemnd etter kommunelovens § 28c
- Alle formelle ordninger uten organisatorisk overbygning dvs. vertskommuneavtaler

etter kommunelovens § 28b og avtalebasert kjøp og salg av tjenester mellom kommunene

Følgende typer samarbeid er i utgangspunktet ikke omfattet av foreliggende kartlegging:

Selskaper med begrenset ansvar (BA)
Stiftelser
Medlemsbaserte foreninger
Fagnettverk og diskusjonsfora
Midlertidige og uformelle prosjekter og fellesaktiviteter mellom kommunene
Samarbeidsordninger der staten eller private aktører er dominerende deltakere
Nasjonale nettverk eller prosjekter av typen effektivitetsnettverkene, kvalitetskommuner etc.

Tallet på interkommunale samarbeidsordninger har vokst fra 270 i 2010 til 297 samarbeidsordninger i mars 2014.

I rapporten heter det bl.a. at det i Nordland, som i andre fylker, registreres et voksende interkommunalt samarbeid som i økende grad berører lovpålagte velferdstjenester. Det gjelder særlig innenfor helse- og sosialsektoren.

Samarbeidet om kommunale kjerneoppgaver utvikles i stigende grad innenfor funksjonelle kommuneregioner bestående av en vertskommune med tilhørende nabokommuner. For visse oppgaver innenfor administrasjon, næring, infrastruktur, helse, brann og øvrig beredskap pågår en restrukturering i retning av større landskap som dekker flere regionrådsområder eller hele fylket.

I kartleggingen dokumenteres store variasjoner i samarbeidets innhold. I Nordland er det funnet 11 oppgaveområder hvor over 90 prosent av fylkets 44 kommuner deltar i formalisert interkommunalt samarbeid. Det gjelder regionråd og regionalt næringsfond, beredskap mot akutt forurensning (IUA), 110-sentral, krisesenter, geodatasamarbeid, kompetansesamarbeid i VAR-sektoren, regionalt kompetansekontor (RKK), renovasjon, revisjon og interkommunal PP-tjeneste. Over halvparten av kommunene samarbeider på ytterligere åtte forskjellige oppgavefelt. Her inngår samarbeid om kontrollutvalgssekretariat, friluftsråd, energiselskap, arkiv, innkjøp, IKT, legevakt og felles barneverntjeneste. Nær 60 prosent av kommunene i Nordland samarbeider nå om barnevern. Det er på nivå med Møre og Romsdal (56 prosent), men lavere enn i Sør-Trøndelag (84 prosent).

Kartleggingen tyder på at IKT-samarbeidet har kommet kortere i Nordland enn i aktuelle referansefylker. I Nordland finnes få eksempler på helhetlig IKT-samarbeid, der både teknologi, driftsløsninger og IKT-organisasjon er felles. Med noen unntak preges mye av dagens IKT-samarbeid i Nordland av spredte pragmatiske løsninger, ofte med avtaler med flere nabokommuner i kombinasjon med tjenestekjøp fra private aktører. Kommunene i Nordland samarbeider overraskende lite om en rekke viktige oppgaver. Det gjelder administrative funksjoner, som skatt, lønn og regnskap. Det gjelder viktige helsetjenester som legevakt, kommuneoverlege, miljørettet helsevern og ikke minst lokalmedisinsk senter og andre samhandlingstjenester. Det gjelder også samarbeidet om oppgaver innenfor NAV, psykiatri, voksenopplæring, landbruk og naturforvaltning, planfunksjon og tekniske tjenester.

Til tross for voksende interkommunalt samarbeid og mange positive nyetableringer de siste årene, preges mye av dagens oppgaveløsning av en svært sårbar og personavhengig kommuneforvaltning i Nordland. Foreliggende kartlegging tilsier at dagens kommunesamarbeid kun i begrenset grad berører kompetanse og kapasitet innenfor de sentrale velferdssektorene.

Det registreres store forskjeller i kapasitet og kompetanse innenfor lovpålagte oppgaveområder som barnevern, planlegging, landbruk, brannvern, NAV-kontor og andre sentrale velferdstjenester. Hensynet til likeverdige velferdstjenester og andre nasjonale mål med kommunene, aktualiserer på denne bakgrunn en debatt om både det interkommunale samarbeidet og dagens kommunestruktur i Nordland.

Av tabellen nedenfor framgår den geografiske hovedstrukturen. Tabellen framkommer ved at ordningene er fordelt på tre hovedgrupper hhv. ordninger på lokalt nivå, regionalt nivå og høyere geografisk nivå.

Ordninger på lokalt nivå gjelder typisk kjøp og salg av tjenester mellom to eller flere kommuner.

Ordninger på regionalt nivå dekker ordninger der alle eller tilnærmet alle kommunene innenfor regionrådets nedslagsfelt deltar.

Ordninger på høyere geografisk nivå omfatter ordninger som kan ha mange

deltakerkommuner, ofte organisert på fylkesnivå eller på tvers av grensene for regionrådene.

Kommune	Høyere nivå	Region-rådsnivå	Lavere nivå	Sum 2014	Sum 2010
Bodø	9	12	14	35	38
Steigen	9	11	11	31	35
Gildeskål	9	13	3	25	26
Rødøy	8	10	9	27	27
Røst	9	11	6	26	23
Saltdal	9	13	12	34	38

Nye oppgaver til kommunene

Regjeringen har fremmet Stortingsmelding 14 (2014-2015) om nye oppgaver til større kommuner. Meldingen gir en gjennomgang av hvilke oppgaver kommunene kan få ansvar for. Meldingen varsler en gjennomgang av den statlige styringen av kommunene.

De største kommunene kan også få ansvaret for videregående skoler og kollektivtransport. Det legges opp til i meldingen at kommunene generelt skal få større frihet fra statlig styring. Midler som i dag kanaliseres til fylkeskommunene vil således bli kanalisert til de kommuner som ønsker å ivareta disse funksjonene på et desentralisert plan. Oversikt over oppgaver som er kan bli overført til kommunene ligger i del 2.

ARBEIDSRETTEDE TILTAK

Ansvaret for finansieringen og forvaltningen av tiltakene «varig tilrettelagt arbeid» (VTA) og «varig tilrettelagt arbeid i ordinært arbeidsliv» (VTO) utredes nærmere med sikte på overføring til kommunene.

HJELPEMIDLER

Ansvaret for hjelpemidler til varige behov kan overføres til kommuner på 15 000-20 000 innbyggere.

ARBEIDS- OG UTDANNINGSREISER

Ordningen med Arbeids- og utdanningsreiser kan overføres fra Arbeids- og velferdsetaten til større kommuner

TANNHELSETJENESTEN

Allmenntannhelsetjenesten, spesialisttannhelsetjenesten og fylkeskommunenes ansvar etter tannhelsetjenesteloven overføres til større og mer robuste kommuner

HABILITERING OG REHABILITERING

Større kommuner kan få et større ansvar for rehabiliteringstjenester

som i dag ivaretas av spesialisthelsetjenesten. Det skal utredes nærmere hvilke oppgaver innenfor rehabiliteringsfeltet kommunene skal få et større ansvar for, samt i hvilken form en slik ansvarsending skal skje.

PSYKISK HELSE – DISTRIKTPSYKATRISKE SENTRE, DPS

Departementet foreslår å opprette en forsøksordning med overføring av driftsansvar for DPS til kommuner som har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse. Formålet med forsøksordningen vil være å undersøke om et kommunalt ansvar for tjenesten kan bidra til et bedre og mer helhetlig tilbud til brukerne. DPS er, og vil i forsøket fortsatt være, en spesialisthelsetjeneste. Det kommunale driftsansvaret skal utøves etter avtale med RHF, som fortsatt vil inneha det lovbestemte sørge-for-ansvaret.

NOTARIUS PUBLICUS' VIGSLER OG NOTARIALBEKREFTelser

Departementet mener derfor at tingrettenes og Oslo byfogdembetes myndighet til å forestå vigslar kan overføres til kommunene. Kommunene kan også gis notarialmyndighet til å bekrefte underskrifter på dokumenter og bekrefte rett kopi, i tillegg til de andre notarius publicusmyndighetene.

KLIMA- OG MILJØFORVALTNING

Forvaltning av små verneområder etter naturmangfoldloven § 62 kan overføres til større kommuner. Fylkeskommunens myndighet etter innlandsfiskeforskriften § 2 tredje ledd kan overføres til større kommuner. Fylkeskommunens myndighet til å fastsette utvidet jakttid for enkelte fremmede/introduserte arter etter § 2 i forskrift om jakt- og fangsttider og hvor det i liten grad er nødvendig å ta hensyn

til regional utberedelse, kan overføres til større kommuner. Myndighet til å gi utslippstillatelse etter forurensningsloven § 11 når det gjelder grønnsaksvaskerier og til å behandle saker vedrørende støy fra motorsportsbaner, skytebaner og vindmøller kan overføres til større kommuner.

DET BOLIGSOSIALE OMRÅDET – TILSKUDD TIL ETABLERING I EGEN BOLIG OG TILSKUDD TIL TILPASNING AV BOLIG

Departementet foreslår at midlene til tilskudd til etablering og den personrettede delen av tilskudd til tilpasning innlemmes i rammetilskuddet til kommunene. Forslaget om å overføre tilskuddene innebærer at statens administrasjon bortfaller. Husbanken har i dag oppgaver med blant annet å fordele tilskuddsmidlene mellom kommunene, og med rapportering og kontroll av bruken av midlene. Disse oppgavene vil falle bort, slik at det kan frigjøres ressurser til andre viktige oppgaver i Husbanken. Husbanken skal fortsatt ha en rolle som veileder overfor kommunene på det boligsosiale området.

IDRETTSFUNKSJONELL FORHÅNDSGODKJENNING AV SVØMMEANLEGG

Idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av svømmehaller kan overføres til kommunene.

TILSKUDD TIL FRIVILLIGSENTRALER

Det vil være hensiktsmessig å overføre ansvaret for å gi tilskudd til frivilligsentraler til kommunene.

VIDEREGÅENDE OPPLÆRING

De fleste kommuner vil også etter kommunereformen være for små til å kunne ivareta ansvaret for videregående opplæring uten omfattende interkommunalt samarbeid. Departementet mener derfor at ansvaret for videregående opplæring ikke kan overføres til kommunene generelt. Ansvaret for videregående opplæring kan overføres til de største kommunene.

SKOLESKYSS

Regjeringen foreslår at ansvaret for skoleskyssen kan overføres til kommuner som overtar ansvaret for videregående opplæring og kollektivtransport.

UTVALGTE KULTURLANDSKAP I JORDBRUKET

Forvaltningen av utvalgte kulturlandskap i jordbruket kan overføres fra fylkesmannen til kommunene.

TILSKUDD TIL VERDENSARVOMRÅDENE

Forvaltningen av tilskudd til verdensarvområdene kan overføres fra fylkesmannen til kommunene.

NÆRINGS- OG MILJØTILTAK I SKOGBRUKET

Forvaltningen av tilskudd til veibygging og til drift med taubane kan overføres fra fylkesmannen til kommunene

TILSKUDD TIL TILTAK I BEITEOMRÅDER

Med større kommuner og generelt bedre landbruksfaglig kompetanse foreslår departementet at forvaltningsansvaret for ordningen kan overføres fra fylkesmannen til kommunene.

KOLLEKTIVTRANSPORT

Det fylkeskommunale ansvaret for kollektivtransporten, inkludert TT-ordningen, kan overføres til de største kommunene. Forutsetningene for at en kommune skal ha ansvar for kollektivtransporten er at kommunen omfatter et område som utgjør en felles bolig-, arbeids- og serviceregion (geografisk funksjonelt område) og som har et tilstrekkelig markedsgrunnlag til å kunne gi befolkningen et ønsket kollektivtransporttilbud innenfor en samfunnsøkonomisk akseptabel kostnad. Ansvaret for skoleskyss kan overføres til kommuner som overtar ansvaret for videregående opplæring og kollektivtransport.

LOKAL NÆRINGS- OG SAMFUNNSUTVIKLING

Når utredninger og et sammenstilt kunnskapsgrunnlag foreligger, vil det utgjøre et grunnlag for å vurdere om det er behov for å klargjøre og styrke kommunenes rolle knyttet til lokal nærings- og samfunnsutvikling. Regjeringen vil følge opp dette spørsmålet i proposisjonen om nye oppgaver til større kommuner som planlegges fremmet for Stortinget i vårsesjonen 2017.

Demografi

Befolkningsutvikling

Historisk befolkningsutvikling fra 1972 til 2015 og framskrivning av befolkningsutviklingen frem mot 2040. Dataene er hentet fra SSB og baserer seg på middelvekstalternativet. Per 1.januar 2015 er samlet befolkning i «Ytre Salten» kommune 61 254 innbyggere.

Kommune	1972	1980	2000	2015	2020	2040
Ytre Salten	44063	47133	53818	61254	64324	72842
Bodø	29489	32567	41367	50185	53283	62237
Steigen	3919	3711	2977	2507	2495	2308
Gildeskål	3320	2887	2351	2014	2027	1975
Rødøy	2158	1909	1570	1269	1349	1544
Røst	755	813	666	545	538	462
Saltdal	4422	5246	4887	4734	4632	4316

Befolknings sammensetning

Dagens og framskrevet utvikling for 6 ulike aldersgrupper. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

Befolknings sammensetning 2015

Kommune	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 år og eldre
Ytre Salten	4314	7301	3249	37993	5984	2413
Bodø	3684	6064	2681	31501	4499	1756
Steigen	108	272	134	1456	374	163
Gildeskål	118	229	91	1146	276	154
Rødøy	85	178	82	698	159	67
Røst	29	62	22	336	58	38
Saltdal	290	496	239	2856	618	235

Befolknings sammensetning 2020

Kommune	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 år og eldre
Ytre Salten	4428	7535	3025	39654	7099	2583
Bodø	3811	6357	2507	33321	5369	1918
Steigen	137	255	114	1395	437	157
Gildeskål	109	199	93	1176	309	141
Rødøy	96	174	97	727	180	75
Røst	33	51	21	332	67	34
Saltdal	242	499	193	2703	737	258

Befolknings sammensetning 2040

Kommune	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 år og eldre
Ytre Salten	4550	8071	3372	41562	9793	5494
Bodø	3952	6997	2919	35990	8077	4302
Steigen	134	246	104	1159	381	284
Gildeskål	106	181	76	1103	294	215
Rødøy	121	223	87	785	197	131
Røst	24	40	16	224	99	59
Saltdal	213	384	170	2301	745	503

Innbyggere 20-66 år i forhold til eldre innbyggere

Denne tabellen gir mulighet til å se antall personer i arbeidsfør alder i forhold til to ulike grupper av eldre i 2015, 2020 og 2040. Arbeidsfør alder er 20-66 år mens de eldre aldersgruppene er 67 år og over, og 80 år og over. En reduksjon i forholdstallet mellom de to aldersgruppene betyr at det er færre innbyggere i yrkesaktiv alder per innbygger i den eldre aldersgruppen. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

67 år og over

Kommune	2015	2020	2040
Ytre Salten	4,5	4,1	2,7
Bodø	5	4,6	2,9
Steigen	2,7	2,3	1,7
Gildeskål	2,7	2,6	2,2
Rødøy	3,1	2,9	2,4
Røst	3,5	3,3	1,4
Saltdal	3,3	2,7	1,8

Over 80 år

Kommune	2015	2020	2040
Ytre Salten	15,7	15,4	7,6
Bodø	17,9	17,4	8,4
Steigen	8,9	8,9	4,1
Gildeskål	7,4	8,3	5,1
Rødøy	10,4	9,7	6
Røst	8,8	9,8	3,8
Saltdal	12,2	10,5	4,6

Tjenester og struktur

Barnehagesektoren

Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning, samt andel barn med barnehageplass fordeler seg som følger:

Kommune	Andel styrere og pedagogiske ledere med godkjent barnehagelærerutdanning	Andel barn 1-5 år med barnehageplass
Bodø	96,8	95
Steigen	83,3	85,4
Gildeskål	69,2	91,5
Rødøy	58,3	84,7
Røst	66,7	76
Saltdal	92	96,7
Saltdal	3,3	2,7

Anslått tjenestebehov i barnehagesektoren

Denne figuren sier noe om behovet for årsverk i yrkesaktiv alder (20 – 66 år) per 1000 innbygger som må brukes innenfor barnehagesektoren i 2014, 2020 og 2040. Ved å se på behovet per 1000 innbygger i alderen 20 – 66 år korrigerer man for forandringer som skyldes endringer i størrelsen på befolkningen.

I beregningene er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrad og standard på tjenestene som i 2014. Tjenestedataene er hentet fra KOSTRA 2014.

Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

Kommune	2014	2020	2040
Ytre Salten	22,3	21,7	21,5
Bodø	22,4	21,7	21
Steigen	17,2	21,5	25
Gildeskål	21,8	20,4	21,8
Rødøy	30,1	31,6	38,2
Røst	17,9	18,1	22,3
Saltdal	22,8	20,3	20,9

Omsatt i reelt behov for antall ansatte blir tallene som følger:

Kommune	2015	2020	2040
Ytre Salten	843	864	894
Bodø	706	723	756
Steigen	25	30	29
Gildeskål	25	24	24
Rødøy	21	23	30
Røst	6	6	5
Saltdal	47	47	40

Grunnskolesektoren

Oversikt antall skoler:

Oversikt over grunnskoler hentet fra skoleporten.udir.no

Bodø			Steigen	Gildeskål	Rødøy	Røst	Saltdal
Alberthaugen	Løding	Skaug	Laskestad	Inndyr	Gjerøy	Røst	Rognan
Alstad	Løpsmark	Skjerstad	Leines	Nygårdsjøen	Jektvik		Røklund
Aspåsen	Misvær	St. Eysteins	Leinesfjord	Sandhornøy	Nesøy		
Bankgata	Mørkvedmarka	Støver	Nordfold	Storvik	Rødøy		
Bodøsjøen	Rønvik	Tverlandet		Sørarnøy	Tjongsfjord		
Grønnåsen	Saltstraumen	Værran			Øresvik		
Hunstad	Saltvern	Østbyen					
Kjerringøy							

Gruppestørrelser

Kommune	Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10. årstrinn
Bodø	13,6
Steigen	7,4
Gildeskål	7,8
Rødøy	6,9
Røst	6,5
Saltdal	11,7
Saltdal	3,3

Skoleresultater

Følgende tabell angir resultater fra nasjonale prøver i 2015/16 i engelsk, lesing og regning for 5.trinn og 8.trinn (ungdomsskole). Videre er standpunkt karakter for 2014/15 ved avslutning 10.klasse vist for fagene Engelsk skriftlig, matematikk og Norsk hovedmål. Data er hentet fra Skoleporten. udir.no. For Røst kommune er det ikke offentliggjort tall fra nasjonale prøver grunnet personvern hensyn siden det er få elever her. Se tabell 2.5.

Estimert framtidig tjenestebehov i årsverk per 1000 innbyggere 20-66 år:

Denne figuren sier noe om behovet for årsverk i yrkesaktiv alder (20 – 66 år) per 1000 innbygger som må brukes innenfor skolesektoren i 2014, 2020 og 2040. Ved å se på behovet per 1000 innbygger i alderen 20 – 66 år korrigerer man for forandringer som skyldes endringer i størrelsen på befolkningen. I beregningene er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrad og standard på tjenestene som i 2014. Tjenestedataene er hentet fra KOSTRA 2014. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

Kommune	2014	2020	2040
Samlet	21,5	21	21,4
Bodø	19,6	19,4	19,7
Steigen	37,1	35,8	42,3
Gildeskål	37,5	31,5	30,8
Rødøy	55,9	52,3	62,4
Røst	23,8	21,1	22,3
Saltdal	19,6	20,7	18,7

Omsatt i reelt behov for antall ansatte blir tallene som følger:

Kommune	2015	2020	2040
Ytre Salten	828	841	902
Bodø	617	646	709
Steigen	54	50	49
Gildeskål	43	37	34
Rødøy	39	38	49
Røst	8	7	5
Saltdal	90	81	69

Helse og omsorg

Estimert framtidig tjenestebehov i årsverk per 1000 innbyggere 20-66 år:

Denne figuren sier noe om behovet for årsverk i yrkesaktiv alder (20 – 66 år) per 1000 innbygger som må brukes innenfor helse- og omsorgssektoren i 2014, 2020 og 2040. Ved å se på behovet per 1000 innbygger i alderen 20 – 66 år korrigerer man for forandringer som skyldes endringer i størrelsen på befolkningen. I beregningene er det tatt utgangspunkt i samme dekningsgrad og standard på tjenestene som i 2014. Tjenestedataene er hentet fra KOSTRA 2014. Framskrivningene er basert på SSBs mellomalternativ.

Kommune	2014	2020	2040
Samlet	46,9	47,9	68
Bodø	39,9	40,8	58,6
Steigen	72,8	76	125,1
Gildeskål	97,7	92,7	126
Rødøy	51,6	55	73,9
Røst	44,6	45,2	84,8
Saltdal	89,6	99,5	155,1

Omsatt i reelt behov for antall ansatte blir tallene som følger:

Kommune	2014	2020	2040
Ytre Salten	1694	1800	2672
Bodø	1257	1359	2109
Steigen	106	106	145
Gildeskål	112	109	139
Rødøy	36	40	58
Røst	15	15	19
Saltdal	326	345	451

Tabell 2.5

Prøve	Bodø	Steigen	Gildeskål	Rødøy	Røst	Saltdal	Landet
5.trinn Engelsk	49	45	42	51		47	50
5.trinn lesing	50	47	41	49		49	50
5.trinn regning	50	46	43	50		49	50
Ungdom engelsk	50	50	50	45		47	50
Ungdom Lesing	51	48	48	47		47	50
Ungdom Regning	51	49	48	47		48	50
Standpunkt Engelsk skriftlig	4,1	3,6	3,7	4,5	4,0	4,0	3,9
Standpunkt Matematikk	3,7	3,7	2,9	4,0	3,8	3,7	3,5
Standpunkt Norsk hovedmål	4,1	4,1	3,3	4,4	3,7	3,8	3,8

Statistikk helse og omsorg

Kommune	Andel 80 år og eldre som er beboere på institusjon	Andel årsverk i brukertjenester m/ fagutdanning	Antall 80 år og eldre som mottar hjemmetjenester
Bodø	14	78	27,3
Steigen	17,2	76	41,1
Gildeskål	20,1	72	45,5
Rødøy	19,4	79	49,3
Røst	23,7	67	34,2
Saltdal	13,6	82	37,4

Totalt ansattbehov

Totalt sett for de tre sektorene barnehage, grunnskole og pleie og omsorg er ansattbehovet fremover mot 2040 for den enkelte kommune og samlet som følger:

Kommune	2014	2020	2040
Ytre Salten	3365	3505	4468
Bodø	2580	2728	3574
Steigen	185	186	223
Gildeskål	180	170	197
Rødøy	96	101	137
Røst	29	28	29
Saltdal	463	473	560

Nærings sammensetning

Privat og offentlig sysselsetting

Tabellen viser andel sysselsatte i offentlig og privat sektor i kommunene i 2014. Tall fra SSB.

Kommune	OFFENTLIG	PRIVAT
Ytre Salten	41 %	59 %
Bodø	41 %	59 %
Steigen	36 %	64 %
Gildeskål	42 %	58 %
Rødøy	41 %	59 %
Røst	26 %	74 %
Saltdal	41 %	59 %

Nærings sammensetning

Disse tallene viser nærings sammensetningen fordelt på primær, sekundær og tertiær næring i kommunene i 2014 oppgitt i prosent. Tall fra SSB.

Kommune	PRIMÆR-NÆRING	SEKUNDÆR-NÆRING	TERTIÆR-NÆRING
Ytre Salten	3	14	83
Bodø	1	13	86
Steigen	24	13	63
Gildeskål	16	17	66
Rødøy	24	10	67
Røst	22	31	48
Saltdal	3	27	70

Arbeidsmarked

Utpendling

Denne tabellen viser i første kolonne fra venstre totalt antall arbeidstakere bosatt i kommunen. Kolonne to fra venstre viser antall arbeidstakere som arbeider i kommunen og er bosatt i kommunen (hvor mange av de fra kolonne 1 som jobber i samme kommune som de er bosatt i). De fem neste kolonnene viser de kommunene hvor flest pendler til, og den siste kolonnen viser summen av antall pendlerne til andre kommuner. Data er hentet fra SSBs pendlingstall for 2014.

Kommune	ARBEIDSTAKERE	PENDLER IKKE	1.	2.	3.	4.	5.	ANDRE
SAMLET	32 361	29 472	496 - Oslo	364 - Fauske	208 - Trondheim	188 - Tromsø	181 - Meløy	1452
BODØ	27 034	24 807	443 - Oslo	176 - Trondheim	170 - Fauske	167 - Tromsø	127 - Sokkel sør for 62° N	1 144
SALTDAL	2 309	1 833	175 - Fauske	130 - Bodø	27 - Oslo	12 - Sokkel sør for 62° N	10 - Trondheim	122
STEIGEN	1 177	959	58 - Bodø	29 - Hamarøy	18 - Sokkel sør for 62° N	14 - Oslo	14 - Fauske	85
RØDØY	620	477	38 - Meløy	23 - Lurøy	14 - Bodø	12 - Rana	9 - Sokkel sør for 62° N	47
RØST	281	244	20 - Bodø	3 - Oslo	3 - Vestvågøy	2 - Frøya	2 - Vågan	7
GILDESKÅL	940	672	119 - Bodø	77 - Meløy	14 - Beiarn	9 - Trondheim	6 - Sokkel sør for 62° N	43

Innpendling

Denne tabellen viser i første kolonne fra venstre totalt antall sysselsatte i kommunen, kolonne 2 viser antall personer som er bosatt og arbeider i kommunen (samme som kolonne 2 i utpendlingstabellen). De neste fem kolonnene viser de kommunene hvor flest pendler fra, og siste kolonne er summen av de som pendler fra andre kommuner. Summen av kolonne 2 til 8 gir totalt antall sysselsatte i kommunen noe som tilsvarer kolonne 1. Data er hentet fra SSBs pendlingstall for 2014.

Kommune	1.	2.	3.	4.	5.	ANDRE
SAMLET	763 - Fauske	172 - Meløy	158 - Tromsø	131 - Oslo	115 - Rana	1 783
BODØ	639 - Fauske	155 - Tromsø	130 - Saltdal	121 - Oslo	119 - Gildeskål	1 879
SALTDAL	117 - Fauske	51 - Bodø	17 - Sørfold	11 - Beiarn	6 - Rana	46
STEIGEN	45 - Hamarøy	17 - Bodø	8 - Tysfjord	4 - Fauske	3 - Narvik	35
RØDØY	19 - Meløy	14 - Lurøy	3 - Ås	3 - Oslo	2 - Bodø	15
RØST	5 - Bodø	3 - Vestvågøy	2 - Flakstad	1 - Rygge	1 - Vestby	4
GILDESKÅL	57 - Bodø	40 - Meløy	6 - Beiarn	3 - Oslo	3 - Fauske	18

Antall sysselsatte etter næring

Antall sysselsatte etter næring og bosted er som følger:

	Bodø	Rødøy	Gildeskål	Saltdal	Steigen	Røst
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	320	132	107	68	224	55
05-09 Bergverksdrift og utvinning	216	13	14	25	20	1
10-33 Industri	1014	31	55	347	38	62
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	237	11	44	45	17	0
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	2165	33	88	210	97	20
45-47 Varehandel, reparasjon av motorvogner	3441	62	82	211	115	19
49-53 Transport og lagring	2071	89	57	71	118	28
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	1092	13	15	97	21	15
58-63 Informasjon og kommunikasjon	675	1	3	13	7	1
64-66 Finansiering og forsikring	435	2	9	7	5	0
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	1245	6	17	61	24	3
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	1096	4	33	86	32	11
84 Off.adm., forsvar, sosialforsikring	3142	37	49	111	70	12
85 Undervisning	2429	69	107	185	112	13
86-88 Helse- og sosialtjenester	6375	102	232	703	243	39
90-99 Personlig tjenesteyting	1011	14	23	59	24	2
00 Uoppgitt	70	1	5	10	10	0
Sum	27034	620	940	2309	1177	281

Arbeidsledighet

Arbeidsledighet i antall personer ved utgangen av året de fem siste år. Kilde SSB.

Kommune	Alder	2010	2011	2012	2013	2014
Bodø	15-74 år	623	572	576	615	563
	15-29 år	243	237	257	262	205
	30-74 år	380	335	319	353	358
Rødøy	15-74 år	11	12	13	15	7
	15-29 år	4	5	8	10	4
	30-74 år	7	7	5	5	3
Gildeskål	15-74 år	27	30	34	28	18
	15-29 år	6	6	5	12	6
	30-74 år	21	24	29	16	12
Saltdal	15-74 år	85	78	80	70	56
	15-29 år	28	24	32	26	18
	30-74 år	57	54	48	44	38
Steigen	15-74 år	49	50	20	30	31
	15-29 år	17	15	7	10	9
	30-74 år	32	35	13	20	22
Røst	15-74 år	22	22	13	23	11
	15-29 år	8	5	2	6	3
	30-74 år	14	17	11	17	8
Ytre Salten	15-74 år	751	702	665	720	640
	15-29 år	289	276	281	300	230
	30-74 år	462	426	384	420	410

Sårbarhetsindikator

Denne indeksen sier noe om hvor sårbart næringslivet i kommunen er. En kommunes næringsmessige sårbarhet er i denne sammenheng målt ved å kombinere tre indikatorer – hjørnesteinsfaktor, bransjespesialisering og arbeidsmarkedsintegrasjon. En høyere verdi tilsvarer større sårbarhet. Denne sårbarhetsindeksen er utviklet av Telemarksforskning og viser sårbarheten til kommunene i Norge basert på 2011-tall.

Kommune	SÅRBARHETSINDIKATOR
Bodø	7,2
Steigen	19,8
Gildeskål	13,4
Rødøy	20,2
Røst	44,2
Saltdal	13,6

Midnattsol over Landego, Bodø - Foto: Tor E. Akselsen

50 Største bedrifter i Bodø

Driftsinntekter i 1000 kroner

Pos.	Navn	Postnr	Poststed	Driftsinntekter
1	Helse Nord RHF	8006	Bodø	15101687
2	Widerøes Flyveselskap AS	8003	Bodø	3806765
3	Nordlandssykehuset HF	8005	Bodø	3639605
4	Norlandia Care Group AS	8008	Bodø	1853651
5	Coop Nordland SA	8008	Bodø	1680651
6	Saltens Bilruter AS	8008	Bodø	771068
7	Helseforetakenes Nasjonale Luftam	8006	Bodø	763683
8	Polar Quality AS	8006	Bodø	750257
9	Nordvik Gruppen AS	8041	Bodø	707496
10	Elektro AS	8006	Bodø	700879
11	Ghj Finans AS	8004	Bodø	633696
12	Gunvald Johansen Holding AS	8004	Bodø	633696
13	Raise Gruppen Holding AS	8100	Misvær	513488
14	Gunvald Johansen Bygg AS	8004	Bodø	451007
15	Toyota Nordvik AS	8013	Bodø	440846
16	Bodø Energi AS	8006	Bodø	421955
17	Nordasfalt AS	8006	Bodø	388848
18	Maxmat AS	8012	Bodø	359695
19	M3 Anlegg AS	8050	Tverlandet	335236
20	M3 Holding AS	8050	Tverlandet	335236
21	Rapp Marine Group AS	8012	Bodø	327427
22	Nyholmen Invest AS	8012	Bodø	327427
23	Dips ASA	8006	Bodø	321971
24	Stadssalg Holding AS	8004	Bodø	308141
25	Nordlandsnett AS	8006	Bodø	304415
26	Saltdalsbygg AS	8006	Bodø	293753
27	Nordlandsbuss AS	8041	Bodø	292494
28	Bomek AS	8012	Bodø	280513
29	Bomek Group AS	8012	Bodø	280513
30	Christian Jakhelln AS	8006	Bodø	277348
31	Kunnskap Invest AS	8006	Bodø	261658
32	Itet AS	8006	Bodø	260958
33	Elektro Bodø AS	8006	Bodø	244484
34	Bodø Sentrum AS	8004	Bodø	242324
35	Rapp Bomek AS	8012	Bodø	230334
36	Haneseth Holding AS	8006	Bodø	223965
37	Stadssalg AS	8004	Bodø	222669
38	Iris Salten IKS	8020	Bodø	213816
39	Rapp Marine AS	8012	Bodø	208886
40	Gigante Havbruk AS	8006	Bodø	205755
41	Bodø Kommunale Pensjonskasse	8006	Bodø	201557
42	Sulland Bodø AS	8008	Bodø	200018
43	André AS	8003	Bodø	188734
44	Sb Transport AS	8041	Bodø	187089
45	T Kolstad Eiendom AS	8006	Bodø	178769
46	Eastern Norge Svartisen AS	8006	Bodø	170347
47	Signal Bredbånd AS	8013	Bodø	166935
48	Østbø AS	8006	Bodø	153992
49	Julius Jakhelln AS	8012	Bodø	153105
50	Be Kraftsalg AS	8006	Bodø	143376

50 Største bedrifter i Rødøy, Gildeskål, Steigen, Saltdal og Røst

Driftsinntekter i 1000 kroner

Nr	Navn	Postnr	Poststed	Driftsinntekter
1	Cermaq Norway AS	8286	Nordfold	2112947
2	Rusånes Fabrikker AS	8255	Røklund	227524
3	Gildeskål Forskningsstasjon AS	8140	Inndyr	197636
4	Selsøyvik Havbruk AS	8196	Selsøyvik	175238
5	Statshuset AS	8196	Selsøyvik	175238
6	Hepro AS	8250	Rognan	134218
7	Sunds fjord Smolt AS	8120	Nygårdsjøen	104146
8	Edelfisk AS	8250	Rognan	93932
9	Edelfarm AS	8250	Rognan	93932
10	Rødøy-lurøy Kraftverk AS	8186	Tjongsfjorden	88095
11	Dragefossen Kraftanlegg AS	8250	Rognan	83293
12	Brødrene Greger Invest AS	8064	Røst	71156
13	Brødrene Greger AS	8064	Røst	71156
14	John Greger AS	8064	Røst	70815
15	Røst Sjømat AS	8064	Røst	70676
16	Johansens Næringspark AS	8064	Røst	70676
17	Arnulf Hansen og Co AS	8185	Vågaholmen	68459
18	Rognan Auto AS	8250	Rognan	67919
19	Nordnorsk Stamfisk AS	8286	Nordfold	65573
20	Salten N950 AS	8135	Sørarnøy	64011
21	Ivar Klaussen AS	8250	Rognan	63387
22	Coop Steigen Sa	8283	Leinesfjord	62400
23	AS Glea	8064	Røst	59551
24	Pk Strøm AS	8250	Rognan	58487
25	Biobag Production AS	8250	Rognan	49744
26	Steigen Oljeservice AS	8285	Leines	44675
27	Stiftelsen Ribo	8255	Røklund	42134
28	Røklund Autosenter AS	8255	Røklund	36518
29	Sjøfossen Entreprenør AS	8140	Inndyr	35615
30	Sjøfossen Energi AS	8140	Inndyr	32161
31	Nordodden Sa	8288	Bogøy	31123
32	Lilleglea AS	8064	Røst	30352
33	Saltdal Servicesenter AS	8250	Rognan	27561
34	Norsk Revegetering AS	8255	Røklund	26491
35	Nordnorsk Veisikring AS	8283	Leinesfjord	24633
36	Røst Fiskeindustri AS	8064	Røst	24017
37	Peder Brenne AS	8250	Rognan	22726
38	Bøteriet AS	8286	Nordfold	22701
39	Hepro Group AS	8250	Rognan	22370
40	Saltdal Turistsenter AS	8255	Røklund	21012
41	A Johansen AS	8064	Røst	20971
42	Rognan Byggsenter AS	8250	Rognan	20606
43	Arnøybygg AS	8136	Nordarnøy	20490
44	Midtgård Transport AS	8250	Rognan	19518
45	Bogøy Dagligvarer AS	8288	Bogøy	19019
46	Steigen Contracting AS	8289	Engeløya	18934
47	Ålstadøya Trelast AS	8289	Engeløya	18124
48	Vev-al-plast AS	8250	Rognan	17925
49	Polar Tours AS	8250	Rognan	17049
50	Saltdal Rør og Entreprenør AS	8250	Rognan	15899

Primærnæringer

Fiskeri

Målt i antall heltidsfiskere vil Ytre Salten kommune bli den tredje største fiskerikommunen i Norge med 309 heltidsfiskere i 2014 etter Tromsø (337 fiskere) og Herøy i Møre Og Romsdal (310 fiskere). Målt i antall registrerte fartøy vil kommunen være Norges største med 264 registrerte fiskefartøyer i 2014 (Kilde fiskeridirektoratet).

Kommune	Antall fiskere	Antall registrerte fartøy
Ytre Salten	309	264
Bodø	127	95
Steigen	40	45
Gildeskål	21	18
Rødøy	53	50
Røst	63	54
Saltdal	5	2

Landbruk

Målt i antall dekar jordbruksareal i drift vil Ytre Salten kommune bli den desidert største landbrukskommunen i Nord-Norge og blant de 20 største i Norge. Målt i antall bruk med husdyrhold vil Ytre Salten kommune være blant de 10 største i Norge.

Kommune	Jordbruksareal i drift (dekar)	Antall bruk med husdyrhold
Ytre Salten	74791	291
Bodø	25141	96
Steigen	25384	79
Gildeskål	6717	30
Rødøy	7400	41
Røst	0	0
Saltdal	10149	45

Samferdsel

Gode kommunikasjoner blir viktig for effektiv drift av Ytre Salten kommune. Her følger en oversikt over dagens situasjon på hurtigbåt, fly og veisiden. Reisetider er også stipulert. Kun båttruter mellom dagens kommuner er tatt med i oversikten.

Hurtigbåt

Innenfor nye Ytre Salten kommune vil er reisetid med hurtigbåt som følger:

- Nordlandsekspressen (NEX II) fra Bodø til Steigen med følgende anløpssteder, reisetid fra Bodø i parentes:
  - Helnessund (1 time)
  - Nordskot (1 time og 25 minutter)
  - Holkestad (1 time og 40 minutter)
  - Bogøy (2 timer og 5 minutter)
- Nordlandsekspressen (NEX I) fra Bodø til Gildeskål og Rødøy med følgende anløpssteder, reisetid fra Bodø i parentes:
  - Våg (25 minutter)
  - Sørarnøy (35 minutter)
  - Sørfugløy (50 minutter)
  - Vågaholmen (2 timer og 35 minutter)
  - Nordværnes (2 timer og 45 minutter)
  - Rødøy (3 timer)
  - Gjerøy (3 timer og 10 minutter)
  - Selsøyvik (3 timer og 25 minutter)

Nordlandsekspressen korresponderer med båt i Gildeskålbassenget. Dette gir en reisetid fra Inndyr til Bodø på 1 time og 5 minutter.

Vei

Langs vei har vi følgende reisetider til overnevnte steder samt Leinesfjord, Inndyr og Rognan:

- Helnessund (3 timer og 25 minutter)
- Nordskot (3 time og 12 minutter)
- Holkestad (3 time og 30 minutter)
- Bogøy (2 timer og 55 minutter)
- Leinesfjord (3 timer)
- Våg (1 time og 25 minutter)
- Sørarnøy (1 time og 47 minutter)
- Sørfugløy (Ikke veiforbindelse)
- Vågaholmen (2 timer og 50 minutter) 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Nordværnes (3 timer) 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Rødøy (3 timer og 26 minutter) 2 tur/retur per døgn, 40 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Gjerøy (3 timer og 40 minutter) 2 tur/retur per døgn, 60 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Selsøyvik (3 timer og 51 minutter) 2 tur/retur per døgn, 85 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Storselsøy (2 timer og 59 minutter) 2 tur/retur per døgn, 120 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart

- Nordnesøy (2 timer og 59 minutter) 2 tur/retur per døgn, 150 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Jektvik (2 timer og 59 minutter) 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Øresvik/Sørfjorden (2 timer og 59 min), 5 tur/retur per døgn, 70 min overfart + 16 tur/retur per døgn, 16 min. overfart
- Myken – ikke fergeforbindelse, hurtigbåt til Vågaholmen
- Melfjordbotn – ikke fergeforbindelse, skyssbåt til Kilboghavn, sommervei til Rana

Inndyr (1 time og 20 minutter)

Rognan (1 time 17 minutter)

Alle reisetider er beregnet med bruk av ruteplanlegger på finn.no. Tidsbruk er effektiv reisetid og tar ikke med eventuell tid til venting på ferge .

Tog

Toget har ni daglige avganger fra Rognan til Bodø og syv daglige avganger fra Bodø til Rognan. Reisetid varierer fra 59 minutter på de raskeste og opp til 1 time og 13 minutter.

Røst

Widerøe flyr to daglige avganger mellom Røst og Bodø. Reisetid med direkteruten er 26 minutter, mens det tar 1 time og 6 minutter på de avganger som går via Leknes. Det er daglig avgang med ferge mellom Bodø og Røst, men til forskjellige tidspunkt på døgnet. Reisetid er 3 timer og 45 minutter.

Senterfunksjoner

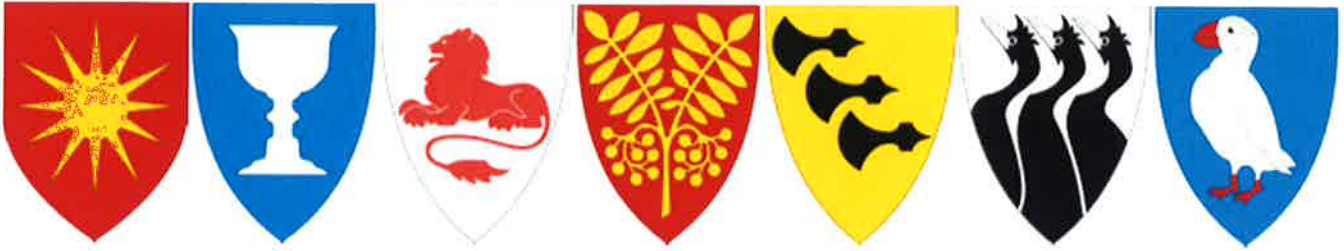
Ytre Salten kommune har følgende tettsteder ut fra SSB sin tettstedsdefinisjon, innbyggertall per 1.1.2015 i parentes: Inndyr (671), Røstlandet (385), Rognan (2613), Bodø (39750), Løding (3038) og Løpsmarka (2264). Totalt bor 46 108 innbyggere i tettsted.

Intensjonsavtale

Kommunene Bodø, Giljeshåla, Rødøy, Saltdal, Steigen, Røst og Værøy

Denne intensjonsavtalen skal legges til grunn for behandling av vedtak om kommunesammenslåing i ovennevnte kommuner innen 1. juli 2016.

De samarbeidende kommunene er enige om at de prinsipper som kommer fram i Politisk plattform, sist revidert i forhandlingsmøte de 10. mai 2016, skal legges til grunn for opprettelse av en ny kommune.

For de kommuner som fatter positivt vedtak om å bli slått sammen innen 1. juli 2016, nedsettes en politisk styringsgruppe som skal virke i perioden frem til fellesnemnd opprettes høsten 2017. Styringsgruppen har et særlig ansvar for informasjon mot innbyggerne og mellom kommunene.

Olav Terje Hoff
ordfører Rødøy

Rune Berg
ordfører Saltdal

Asle Schrøder
ordfører Steigen

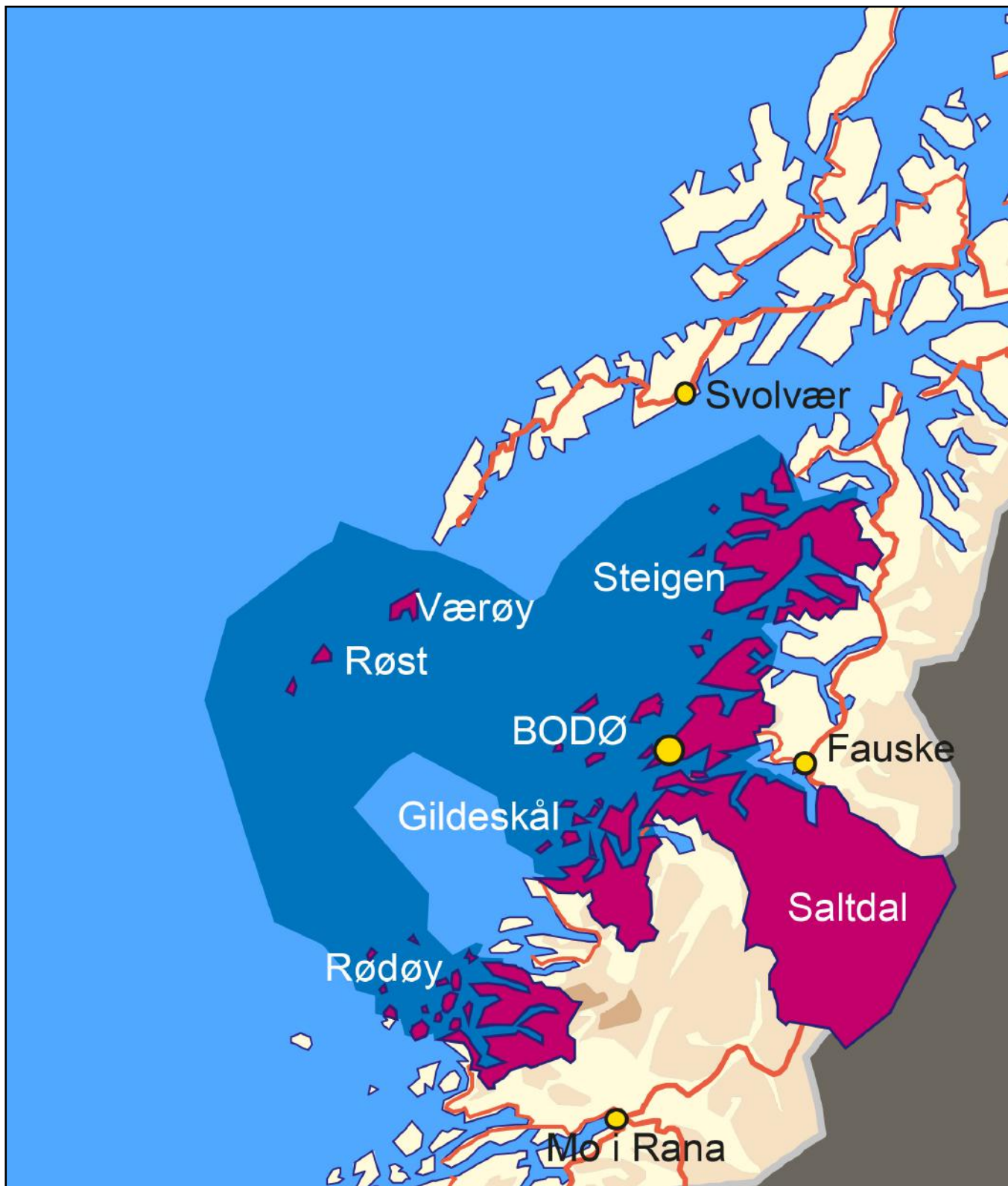
Dagfinn Arntsen
ordfører Værøy

Ida Pinnerød
ordfører Bodø

Tor Arne Andreassen
ordfører Røst

Petter Jørgen Pedersen
ordfører Giljeshåla

POLITISK PLATTFORM KOMMUNEREFORM

2016

1

Steigen, Værøy, Røst, Bodø, Gildeskål, Saltdal og Rødøy

Innhold

A – KOMMUNEREFORMEN - føringer fra sentrale myndigheter	3
B – POLITISK PLATTFORM FOR NY KOMMUNE	4
1. Visjon for ny kommune	4
2. Sterkere lokaldemokrati	4
3. Samferdsel/infrastruktur og kollektivtransport	5
4. Nye oppgaver	5
5. Tjenestetilbud	5
6. Senterstruktur	6
7. Bærekraftig økonomi	6
8. Kommunnavn og kommunesymboler	8
9. Arbeidsgiverpolitikk	8
10. Kommunikasjon og involvering	9
11. Nærings- og samfunnsutvikling	9
C – FRA VEDTAK TIL NY KOMMUNE	10
1. Videre arbeid/ fra vedtak til fellesnemnd	10
2. Fellesnemnd, sammensetning og mandat (utsettes til maimøte)	10
3. Partssammensatt utvalg, sammensetning og mandat	12
D – KOMMUNESPESIFIKKE FORHOLD	12
Røstmodellen	12

A – KOMMUNEREFORMEN - føringer fra sentrale myndigheter

Stortinget har gitt tilslutning til å gjennomføre en kommunereform. Målet er større, mer robuste kommuner med økt makt og myndighet. Dette er nødvendig for å møte morgendagens utfordringer og stadig økte forventninger fra innbyggerne.

Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester.

Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnsikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen.

En viktig del av reformen er ønsket om å styrke lokaldemokratiet. Et levende lokaldemokrati hvor innbyggerne opplever at de har medvirkningsmuligheter, og hvor de benytter denne muligheten, vil være viktig når en ny kommune skal dannes.

Utfordringen med større kommuner er økt geografisk avstand innen kommunen, både for innbyggere, ansatte og politikere. Dette gir frykt for tap av stedsidentitet, tap av kommunale tjenester og arbeidsplasser i distriktene, dårligere lokalkunnskap hos saksbehandlerne og mindre engasjement og politisk involvering fra innbyggerne.

Denne politiske plattformen skal bidra til å begrense slike ulemper.

Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og har en mer variert befolknings- og næringssammensetning. Det gjør kommunen bedre rustet til å håndtere uforutsette hendelser og utviklingstrekk.

Større kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger.

Mål for reformen:

1. Gode og helhetlige tjenester for innbyggerne
2. Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
3. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
4. Styrke lokaldemokratiet

B – POLITISK PLATTFORM FOR NY KOMMUNE

1. Visjon for ny kommune

Det lages en prosess med bredere deltagelse for å lage en visjon for den nye kommunen.

2. Sterkere lokaldemokrati

Kommunestyret

Formannskapsmodellen benyttes i den nye kommunen.

Det nye kommunestyret skal bestå av 35 representanter + 4 representanter for hver kommune som slutter seg til avtalen. (Eksempel Bodø og Røst blir $35+4+4 = 43$ representanter)

Formannskapet

Formannskapet skal bestå av xx medlemmer. (Overlates til fellesnemd og felles kommunestyremøte å avgjøre – avhengig av antall deltagere i ny kommune)

Komiteer, råd og utvalg

Fellesnemda utarbeider endelig forslag til politisk styringsstruktur.

Kommunedelsutvalg/lokalstyrer

Det skal opprettes lokalstyrer som velges ved direkte valg.

Ordningen evalueres etter første kommunestyreperioden.

Bare de som er innført i folkeregisteret som bosatt i vedkommende kommunedel skal være valgbare, Kommuneloven §14.

Lokalstyrene skal være høringsinstans for kommunestyret i spørsmål som berører lokalmiljø og ha beslutningsmyndighet på enkelte områder. Aktuelle områder for lokal beslutningsmyndighet er:

- Lokal samfunnsplanlegging og næringsutvikling
- Lokale kultur- og idrettstilbud
- Disponere lokale midler fra et næringsfond
- Arealforvaltning(planer/dispensasjoner)

Administrative og økonomiske ressurser til drift avpasses endelige oppgaver og øvrig administrativ struktur.

Eksisterende næringselskaper skal opprettholdes i den nye kommunen.

Det etableres et næringsfond i den nye kommunen som årlig overfører midler til kommunedelene.

Kommunedelene må vurderes i forhold til naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner ved nye kommunegrenser.

3. Samferdsel/infrastruktur og kollektivtransport

Det utarbeides illustrasjonskart/oversikt over de prioriterte kollektivtransportaksene i ny kommune. Dette skal danne grunnlag for en helhetlig samferdselsplan og nye transportløsninger for kommunen. Utvikling av dette tilbudet skal skje i god dialog med fylkeskommunen.

Transport- og samferdselstilbudet skal legge til rette for verdiskaping i hele kommunen og at folk skal kunne bo der de bor. Det skal legges til rette for dagpendling med båt, buss og tog.

Infrastruktur som bredbånd og tilstrekkelig strømforsyning skal sikres. Lange avstander avhjelpes i størst mulig grad av IKT-løsninger både i forhold til å løse oppgaver og for samhandling/deltakelse/dialog med innbyggerne.

4. Nye oppgaver

Ytre Salten vil bli en kommune med et stort og variert næringsliv innen handel, fiskeri, industri, havbruk, reiseliv og offentlig sektor. Kommunen skal være kunnskapsintensiv med høy kompetanse innen de aller fleste sektorer. Kommunen skal være en aktiv tilrettelegger for etablering av regionale og nasjonale oppgaver, og rustet for nye oppgaver.

Samtidig understrekes at **byen** fortsatt vil være fylkeshovedstad og sete for fylkeskommunen.

5. Tjenestetilbud

Dagens kommuner har ansvaret for tjenestetilbudet fram til 2020. I dette ligger også et ansvar for å tilpasse tilbudet til befolkningsutvikling, bosettingsmønster, vedlikeholdsbehov, skolestruktur mv.

Den nye kommunen skal være en livsløpskommune. Det vil si at tjenestestrukturen ved etableringen i 2020 i hovedsak opprettholdes, og at nødvendige tjenester skal leveres der folk bor. Det skal være lik standard på primærtjenestetilbudet i hele kommunen.

Intensjonen er at dagens skolestruktur opprettholdes så lenge det er faglig forsvarlig med videre drift.

Frivillighet er en grunnpilar i kommunen, og både lag, foreninger og privatpersoner skal stimuleres til å delta i frivillig arbeid. Kommunens lag og foreninger sikres økonomiske ressurser og praktisk tilrettelegging slik at lokal aktivitet blomstrer og forsterkes, og det skal sikres god tilgang på anlegg for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i hele kommunen. Alle barn og unge skal sikres et godt kulturskoletilbud.

Den nye kommunen skal utvikle et kulturtilbud som spiller på bredde i kulturtilbudet og aktivt å understøtte lokalt engasjement.

Antall kommunale arbeidsplasser bestrebes opprettholdt i den nye kommunen, men det kan bli endringer i konkret innhold for noen, ved at kompetansemiljø samles og styrkes i en ny kommune. Dette fordrer satsing på etter-/ videreutdanning. Samtidig vil effektivisering/ digitalisering av tjenester gjøre at tjenester/ arbeidsoppgaver endres og arbeidsplasser kan forsvinne. Dette vil

gjelde arbeidsplasser i hele den nye kommunen. Det må være et mål å legge til rette for sterke fagmiljøer som skal tjene hele kommunen.

6. Senterstruktur

Det er kan skilles mellom tre typer sentre i kommunen

- Bysenter: Bodø
- Lokalsenter: tidligere kommuners adm. sentrum eller største tettsted
- Nærsenter: mindre sentrum i kretsene.

7. Bærekraftig økonomi

i) Bruk av reformpenger

I tillegg til innsparinger fra stordriftsfordeler ved en kommunesammenslåing vil det tilflyte den nye kommunen reformstøtte både i form av engangsstøtte og ved at den nye kommunen får beholde småkommunetillegg og inndelingstilskudd som om de fortsatt var egne kommuner i 15+5 år.

Engangsstøtte ved kommunesammenslåing er 30 millioner. Reformstøtte vil være inntil 60 millioner avhengig av hvor mange kommuner som ønsker å slå seg sammen. Disse pengene vil gå til arbeidet med sammenslåing, omorganiseringskostnader og å sikre et likeverdig tjenestetilbud i kommunen. Det forutsettes at det bevilges tilstrekkelig midler å etablerer en moderne IKT struktur i den nye kommunen.

I tillegg vil sammenslåtte kommuner beholde basis- og inndelingstilskudd i 15 + 5 år. Dette utgjør for de 7 kommunene mer enn 200 millioner i året.

Kommuner	Basistilskudd	Småkommunetilskudd	Nord-Norge tilskudd
	1000 kr	1000 kr	1000 kr
BODØ	12837	0	81807,495
GILDESKÅL	12837	5475	3327,835
STEIGEN	12837	5475	4242,455
RØST	12837	5475	931,07
SALTDAL	12837	0	7715,05
VÆRØY	12837	5475	1278,165
RØDØY	12837	5475	2146,725
Sum	89859	27375	101448,795

FIGUR 1 ILLUSTRASJON UTSLAG 2015-NIVÅ

ii) Kommunale avgifter og eiendomsskatt

Kommunale avgifter og eiendomsskatt skal harmoniseres i den nye kommunen.

iii) Investeringer og drift

Handlingsregler for drift av den nye kommunen (basert på sentrale anbefalinger):

- Resultatgrad - netto driftsresultat skal over tid være 1,75% av brutto driftsinntekter
- Fondsgrad – disposisjonsfond skal over tid være 3% av brutto driftsinntekter
- Gjeldsgrad – Lånegjeld ordinære investeringer skal over tid ikke overstige 50% av brutto driftsinntekter
- Finansierungsgrad – Renter og avdrag skal over tid ikke overstige 5% av brutto driftsinntekter

iv) Prioriterte investeringer ny kommune

1. Grunntjenester

- Vann og avløp
- Velferdsteknologi
- IKT infrastruktur

2. Lokale investeringer – prioritering iflg. tabell. Tiltak nedenfor skal prioriteres ved bruk av reformpenger og investeringer i den nye kommunen.

Kommune	Tiltak	Tiltak	Tiltak
Felles	Vann og avløp	IKT infrastruktur	velferdsteknologi
Bodø	Samferdsel ny kommune		
Gildeskål	Samferdsel ny kommune	Bolig og næringsarealer	
Rødøy	Bygge dagsenter/VTA	Frivillighetssentral m.m.	Svømmehall Jektvik 25m
Røst	skole/opplevessenter	havneutbygging - kaier	sykehjem - utvidelse
Saltdal	Slipen scene/kulturkontor	servicebygg/helsesenter	idrettsanlegg
Steigen	Barnehage Nordsteigen	Hurtigbåtanløp/kai Leinesfjord	
Værøy	Sykehjem	utvidelse skole	kommunale veilys

v) Eierskapsstrategi

Fellesnemnda/prosjektrådmann skal sette i gang arbeidet med å utarbeide en felles eierskapsstrategi for den nye kommunen.

8. Kommunnavn og kommunesymboler

Navn

Bodø

Kommunevåpen

Besluttet på felles kommunestyremøte i 2017.

Kommunesenter

Bodø.

Tidspunkt for sammenslåing

Kommunereformen legger opp til at sammenslåing skal skje 1.1.2020.

9. Arbeidsgiverpolitikk

Ingen vil bli sagt opp som en konsekvens av at det etableres en ny kommune. Innplassering forutsettes å skje med utgangspunkt i den nye kommunens behov, i tillegg til at det tilstrebes løsninger som er tilpasset den enkelte medarbeiders kompetanse og ønsker.

Den nye kommunen skal etablere et tre-partssamarbeid (arbeidsgiver, arbeidstaker og politikere)

Den nye kommunen skal etterstrebe å følge gml. Arbeidsmiljølov § 9.

Det er et mål for den nye kommunen å etterstrebe faste hele stillinger og at det utarbeides en helhetlig rekrutteringsplan med særlig vekt på læring

På grunn av geografiske avstander bør det lages avtaler som sikrer at arbeidstakere ikke får uforholdsmessig lang vei til arbeid dersom enkelte må bytte arbeidssted.

Fremtidig arbeidsgiverpolitikk utformes av fellesnemnd, partssammensatt utvalg og nytt kommunestyre i samarbeid med fagorganisasjonene.

10. Kommunikasjon og involvering

Kommunene har selv ansvar for involvering og medvirkning frem til vedtak om kommunesammenslåing før 1. juli 2016.

Kommunene som vedtar sammenslåing utarbeider en felles kommunikasjonsstrategi for reformarbeidet høsten 2016. Kommunene forplikter seg til å drøfte strategien med de tillitsvalgte.

11. Nærings- og samfunnsutvikling

Det skal legges til rette for næringsutvikling og boligbygging i alle kommunedelene. Utviklingen skal bygge på lokale fortrinn og ved plassering av stedsuavhengige tjenester. Virkemiddel for næringsutvikling skal finnes lokalt og det skal legges til rette for grundere.

Det er viktig å utnytte synergivirkninger og skape gode fellesløsninger der det ligger til rette for dette.

Nye og tradisjonelle næringer skal utvikles i nært samarbeid med kunnskapsmiljøene i regionen. For å oppnå dette er kommunikasjon viktig og at informasjon er åpen og tilgjengelig for alle.

Regionen er bl.a. stor på: havbruk, fiskeri, mineraler, grønn energi, reiseliv, kunnskapsbasert næring/IKT, industri og handel. Allerede tilgjengelige industriarealer og god infrastruktur lokalt og skal utgjøre førstevalg for kommunens arbeid med å tiltrekke seg nye industrietableringer.

Kommunen skal arbeide proaktivt for at næringslivet skal nyte godt av de laveste satsene for arbeidsgiveravgift, og minimum arbeide for å opprettholde et differensiert nivå som en har pr. 2015.

C – FRA VEDTAK TIL NY KOMMUNE

1. Videre arbeid/ fra vedtak til fellesnemnd

a) Kommunesammenslåingsprosessen

En ny kommune skal etableres, driftes og videreutvikles med utgangspunkt i hver av de gamle kommunenes identitet, fortrinn og sterke sider. Utvikling av lokaldemokratiet og innbyggerinitiativ skal gis høy prioritet i alle deler av kommunen.

b) Mål og prinsipper for sammenslåingsprosessen

Kommunene er ulike, men likevel likeverdige i arbeidet. Prosessen med å danne en ny kommune skal være tuftet på god kommunikasjon og åpenhet.

c) Tilknytning for flere kommuner

Nye kommuner gis adgang til og tiltrer forhandlingene om sammenslåing frem til endelig stortingsvedtak er fattet. Det forutsettes at kommuner som kommer til slutter seg til foreliggende avtale.

2. Fellesnemnd, sammensetning og mandat

Det opprettes en fellesnemnd som skal samordne og ta seg av forberedelsene til en ny kommune, jf. Inndelingslova § 26.

Fellesnemnda skal bestå av fem medlemmer fra Saltdal og tre medlemmer fra hver av de øvrige kommuner unntatt Bodø. Bodø kommune skal ha 50 % av medlemmene i nemnda ut fra antallet fra de andre kommunene. Fellesnemnda skal velges av og blant medlemmene i kommunestyrene.

Hver av kommunene har i perioden frem til 01.01.2020 ansvar for sin ordinære drift, men spørsmål som kan ha betydning for den nye kommunen skal drøftes i fellesnemnda.

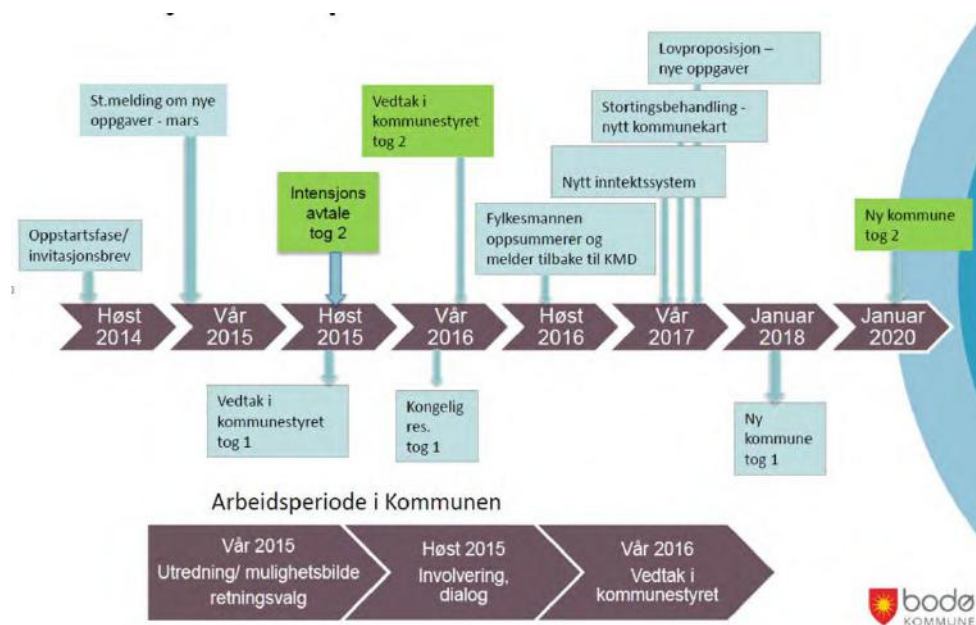
Fellesnemnda skal:

- Velge leder
- Gjennomgå og vurdere prinsipielle forhold til sammenslåingsprosessen.
- Ansette en prosjektrådmann som rekrutteres gjennom utlysning. Prosjektrådmannen tiltrer senest 01.01.2018.
- Utarbeide et utfyllende mandat for prosjektrådmannen som tydeliggjør ansvarsforhold overfor kommunene i prosjektperioden.
- Prosjektrådmannen rekrutterer sitt prosjektteam (merkantil funksjon, samt prosjektkoordinatorer i deltagende kommuner og ny ledergruppe når denne tiltrer) og vil i tillegg ha tilgang på ressurser i de eksisterende administrasjonene. Her bør kommunestyrene og fellesnemnda vurdere frikjøp av årsverk/ressursbruk.
- Forberede arbeidet med økonomiplan og budsjett for det første driftsåret i den nye kommunen, og avgi uttalelse til departementet om årsbudsjett og økonomiplaner for de deltakende kommunene.
- Følge opp regler og avtaler som omhandler ansattes vilkår og medbestemmelse ved sammenslåingen.
- Utgjøre arbeidsgiversiden i felles partssammensatt (PSU) utvalg.
- Ta stilling til revisjonsordning etter innstilling fra kontrollutvalgene.
- Utrede og ta stilling pensjonsordning
- Fellesnemnda/prosjektrådmann skal sette i gang arbeidet med å utarbeide en felles eierskapsstrategi for den nye kommunen
- Tilstrebe konsensus i alle saker.
- Utarbeide forslag til delegeringsreglement som behandles og vedtas av det nye kommunestyret.
- Utarbeide forslag til politisk reglement med løsninger som sikrer god geografisk og politisk bredde i de politiske beslutningsprosessene, som behandles og vedtas av det nye kommunestyret.
  - o Foreslå antall medlemmer formannskap
  - o Opprettelse av komiteer og utvalg.
  - o Opprettelse av lokalstyrer

I forbindelse med ansettelsesprosesser skal arbeidstakerorganisasjonene delta i ansettelsesprosessene

3. Partssammensatt utvalg, sammensetning og mandat

Det opprettes et felles partssammensatt utvalg som skal behandle saker som gjelder forholdet mellom den nye kommunen som arbeidsgiver og de ansatte. Felles partssammensatt utvalg skal på arbeidsgiversiden utgå fra fellesnemnda og fra arbeidstakersiden bestå av to medlemmer fra Saltdal og et medlem fra hver av de øvrige kommuner unntatt Bodø. Bodø kommune skal ha 50 % av medlemmene i nemda ut fra antallet fra de andre kommunene. Felles partssammensatt utvalg tiltrer 01.07.2017.

D – KOMMUNESPESIFIKKE FORHOLD

Røstmodellen

Partene er innforstått med at det utføres et arbeid med utredning av Røstmodellen som kommunedel i Bodø kommune på oppdrag for Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Resultatet av dette arbeidet, som foreligger i Rapport fra NIVI analyse, skal legges til grunn for organisering og dimensjonering i den nye kommunen sammen med det som fremkommer i denne politiske plattformen.

Fellesnemnda vurderer om de løsninger som rapporten peker har overføringsverdi til andre kommunedeler i den nye kommunen. Rapporten vedlegges.

NIVI Rapport 2016:1

Kommunesammenslutning Røst-Bodø og opprettelse av Røst lokalstyre

Utarbeidet på oppdrag av kommunene

Av Geir Vinsand og Magne Langset

FORORD

Foreliggende utredning er laget i et samarbeid mellom Røst og Bodø kommuner som grunnlag for å vurdere en intensjonsavtale om kommunesammenslutning. Utredningsarbeidet er gjennomført av NIVI Analyse som har vært i nær dialog med en referansegruppe bestående av følgende personer:

- Ordfører Tor Arne Andreassen, Røst kommune
- Ordfører Ida Pinnerød, Bodø kommune
- Rådmann Randi Gregersen, Røst kommune
- Rådmann Rolf Kåre Jensen, Bodø kommune
- Seniorrådgiver Robert Isaksen, Fylkesmannen i Nordland
- Daglig leder Elin Bye, KS Nordland

Arbeidet har tatt utgangspunkt i samme ambisjonsnivå og de særskilte behov og muligheter på Røst som beskrevet i tidligere inngått intensjonsavtale mellom Røst og Bodø kommuner våren 2015 (Røstmodellen). Prosjektet har vært støttet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet på bakgrunn av at Røst har store avstandsulemper som kan kreve særskilte tilpasninger i forbindelse med en evt. sammenslutning.

Egil Johansen, leder for Plan og samfunn i Bodø kommune, har deltatt i referansegruppens møter. Geir Vinsand har vært ansvarlig utreder i NIVI Analyse og kollega Magne Langset har bistått i arbeidet. Samarbeidspartner Børre Stolp har gjennomført analyser av økonomiske konsekvenser av kommunesammenslutning.

29. april 2016

INNHOOLD

1	INNLEDNING	3
1.1	Oversikt over tidligere reformprosess.....	3
1.2	Hvorfor særordning for Røst?.....	3
1.3	KMDs holdning til Røstmodellen.....	4
1.4	Føringer for utvikling av lokalstyre	5
2	MÅL OG RAMMER FOR RØST LOKALSTYRE	6
2.1	Nytt felles utgangspunkt for kommunene.....	6
2.2	Regjeringens mål for kommunereformen	6
2.3	Kommunenes mål med sammenslutningen	7
2.4	Satsingsområder Bodø-Røst	8
2.5	Rammer for Røst lokalstyre	9
3	LOKAL ADMINISTRASJON OG TJENESTEAPPARAT PÅ RØST.....	11
3.1	Lokalstyrets oppgaver og myndighet.....	11
3.2	Drøfting av modell 1 og 2.....	12
3.3	Dimensjonering av lokal administrasjon og tjenesteapparat	13
3.4	Oversikt over økonomiske konsekvenser	15
3.5	Eiendomsskatt i ny kommune.....	15
3.6	Nivå på kommunale avgifter.....	16
3.7	Arbeidsgiveravgift og andre regionalpolitiske ordninger	16
3.8	Inndelingstilskudd, reform- og engangsstøtte.....	17
3.9	Konsekvenser for innbyggere og lokalt næringsliv	19
3.10	Konsekvenser for politikerne	20
3.11	Konsekvenser for de ansatte	20
4	NÆRMERE OM TIDSPLAN OG VIDERE PROSESS.....	21
4.1	Saksgang fram mot sammenslutning	21
4.2	Mulig tidsplan for fusjon Bodø-Røst.....	22

Vedlegg: Hvordan påvirker forslaget til nytt inntektssystem de økonomiske rammebetingelsene for kommunesammenslåing? Modellkjøring for Røst, Værøy, Gildeskål og Bodø. Stolp kommunekompetanse 28.4.2016.

1 Innledning

1.1 Oversikt over tidligere reformprosess

Våren 2015 inngikk Bodø og Røst kommuner en intensjonsavtale¹ om utvikling av en egen Røstmodell. Intensjonsavtalen var basert på forutgående analyser i regi av NIVI Analyse² og omfattende prosesser på politisk og administrativt nivå i de to kommunene. Røstmodellen ble enstemmig vedtatt i begge kommunestyrer. Løsningen var basert på følgende prinsipper:

1. Opprettholdelse og videreføring av Røst som nasjonal fordelingsenhet og egen kommune med fullt juridisk og finansielt oppgaveansvar
2. Forsterkning av kommunens grunnorganisasjon til et faglig forsvarlig minimumsnivå for ivaretagelse av lokal oppgaveløsning, herunder bestillerkompetanse overfor en kompetent vertskommune og andre samarbeidende kommuner
3. Overgang til et langsiktig forpliktende samarbeid om kompetansekrevende oppgaver basert på vertskommuneregelverket i kommuneloven
4. Langsiktig finansiering av kommunens grunnorganisasjon og kostnader som følger med omstilling til et utvidet vertskommunesamarbeid

I intensjonsdokumentet ble det formulert offensive mål for utvikling av Røst som kommune og som samfunn. Implementering av Røstmodellen innebar omfattende omstillinger i den kommunale forvaltning og utprøving av nye virkemidler innenfor generell næringspolitikk, fiskeripolitikk og bosettingspolitikk. Det var enighet om at ekstreme avstandsuremper og store lokale utviklingsmuligheter begrunnet en stedlig minimumsorganisasjon som må ha bred kompetanse og stedlig kapasitet på de fleste lovpålagte oppgavefelt. Det ble antatt at en lokal og stedlig fullserviceorganisasjon for hoveddelen av de kommunale oppgavene må sikres uansett om det satses på en vertskommunemodell eller full kommunesammenslutning med Bodø.

Som grunnlag for de omstillinger som måtte gjennomføres i begge kommuner, var det ønskelig at Fylkesmannen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet ga sine vurderinger av det prinsipielle veivalget, herunder om Røstmodellen kunne være en langsiktig bærekraftig løsning for å nå målene med kommunereformen. Det ble vist til at Røstmodellen var i tråd med den prinsipielle løsningen som Regjeringens ekspertutvalg har anvist for samfunn med ekstreme avstandsuremper. Det ble også vist til at Røstmodellen har klare prinsipielle likhetstrekk med unntaksforvaltningen for øykommuner som ble vedtatt som del av den danske kommunereformen.

1.2 Hvorfor særordning for Røst?

Røst har en særegen næringsstruktur med stor verdiskapning fra eksport av tørrfisk og andre fiskeprodukter. Røst er et familiesesamfunn med lange tradisjoner og høy kompetanse på selvberging og naturressursforvaltning. Næringslivet er høyproduktivt, eksportorientert og sterkt engasjert i hele verdikjeden fra hav til bord. Røst har store utviklingsmuligheter knyttet til særlig fiskeri og sjømatproduksjon, men også andre næringer som reiseliv, landbruk og olje- og gasssektoren. I tillegg har Røst en strategisk plassering for offentlig beredskap.

---

¹ Intensjonsavtale om digital fusjon og samarbeid om utvikling av Nye Røst kommune av 25.mars 2015. Enstemmig vedtatt i Røst kommunestyre 30.april 2015 og i Bodø bystyre 7.mai 2015

² NIVI-rapport 2015:1 Kommunereform på Røst – utfordringer og veivalg

NIVI-notat 2015:2 Konkretisering av forsterknings- og samarbeidsbehov på Røst.

Røst har vært egen kommune siden 1928³. I arbeidet med Røstmodellen fremkom sterke ønsker om å fortsette som egen kommune blant både innbyggerne og i det politiske miljø. Argumentene knyttet seg til identitet og ønsker om å beholde lokal styring over arealer, ressurser og verdiskapning i lokalsamfunnet. Hensynet til nærhet og effektivitet i kommunale beslutninger ble fremhevet som viktig og det framkom frykt for fjernstyring og overstyring innenfor en storkommune.

Dette er ganske vanlige argumenter i debatten om større kommuner i Distrikts-Norge. På Røst kommer imidlertid ekstreme geografiske avstander i tillegg. Røst er blant Norges og Europas mest isolerte øysamfunn. Den geografiske beliggenheten gjør at kommunen ikke uten videre kan bli en del av en annen kommune fordi:

- Røst ikke er en del av felles bolig- og arbeidsmarkedsområde på samme måte som de fleste andre kommuner på fastlandet, der daglig arbeidspendling og fysisk interaksjon binder et senter sammen med sitt omland
- Hensynet til liv og helse, samt opprettholdelse av vitale samfunnsfunksjoner tilsier at kommunen og alle som bor eller driver virksomhet på Røst må ha beredskap for uforutsette hendelser, alt fra isolasjon som følge av dårlig vær til beredskap mot kriser og ulykker av ulike slag
- Stor geografisk avstand begrenser mulighetene for samarbeid om kommunal forvaltning og tjenesteproduksjon som forutsetter lokal tilstedeværelse. Det fysiske avstandshinderet har som konsekvens at det er vanskelig å etablere brede fagmiljøer basert på fysisk samlokalisering av kompetanse fra flere kommuner.
- Lange avstander begrenser mulighetene for tett politisk integrasjon mot andre kommuner, herunder gode betingelser for lokalpolitisk deltakelse og påvirkning innenfor en større kommune

I forarbeidene med Røstmodellen ble det konkludert med at de ekstreme avstandsulempene gjør at det må tas i bruk særskilte organisatoriske og finansielle løsninger for å nå målene med kommunereformen. Røst er åpenbart en distriktskommune som bør kvalifisere for særbehandling i kommunereformen på geografisk grunnlag, gitt at det skal tas geografiske hensyn i reformen. Røst er en spesiell kommune i forhold til samtlige kommuner på fastlandet, som har større muligheter for faglig og politisk samordning. Røst er også i en mer krevende geografisk situasjon enn de fleste andre øykommuner, der mange ligger «innaskjærs» og godt innenfor en akseptabel pendlingsavstand til større kommuner.

Referansegruppen er enige i disse faglige vurderingene av Røsts spesielle geografiske situasjon. I tilfeller som Røst er det etter referansegruppens vurdering behov for å gjøre særskilte tilpasninger i den politiske og administrative organiseringen innenfor en ny og større kommune. De lange avstandene begrenser mulighetene for normal demokratisk deltakelse innenfor en ny og større kommune. De stiller også krav til opprettholdelse og drift av et fullverdig lokalt tjenesteapparat for stedsavhengige tjenester.

1.3 KMDs holdning til Røstmodellen

I juni 2015 ble det på denne bakgrunn sendt en søknad til KMD⁴ for å få synspunkter på det prinsipielle veivalget inkludert spørsmålet om de planlagte omstillinger ville kvalifisere for

---

³ Røst ble skilt fra Værøy i 1928. Værøy ble opprettet som egen herredskommune i 1837. På delingstidspunktet hadde Røst 731 og Værøy 941 innbyggere.

⁴ Søknad om utprøving av Røstmodellen 2015-2018. Implementering av vedtatt intensjonsavtale mellom Røst og Bodø kommuner. 20.juni 2015

reform- og engangsstøtte på linje med kommuner som slår seg sammen. Søknaden fra kommunene ble fulgt av en positiv anbefaling fra Fylkesmannen i Nordland. Det ble avholdt møte med statsråd Sanner i KMD 1.juli 2015 hvor det ble gitt følgende signaler:

- Departementet uttrykte forståelse for konklusjonen om at noe må gjøres og at det vil være behov for en grunnorganisasjon og en viss beredskap for å sikre likeverdige tjenester og utvikling på Røst
- Departementet uttrykte at de vanskelig kunne se hva som var nytt med Røstmodellen og mente modellen kan implementeres ut fra gjeldende regelverk om vertskommunesamarbeid uavhengig av KMD
- Departementet uttrykte tydelig at kommuner som velger Røstmodellen ikke vil kvalifisere for reform- og engangsstøtte som kun er forbeholdt kommuner som slår seg (100%) sammen
- Departementet ga signaler om at kommunene bør undersøke om fordelene med Røstmodellen kan oppnås gjennom en kommunedelsorganisering innenfor en sammenslått kommune, der kommunene kan dra nytte av foreliggende incentiver gjennom reformstøtte, engangsstøtte og inndelingstilskudd

1.4 Føringer for utvikling av lokalstyre

Etter møtet med statsråden ble begge kommuner enige om at det er ønskelig å utvikle en lokalstyremodell for Røst, der det undersøkes om Røstmodellens mål og intensjoner kan ivaretas innenfor Bodø kommune. Ekstreme avstandsulemper og felles ønsker om en aktiv velferds- og næringspolitisk mobilisering, tilsier at det vil være behov for å utvikle en form for lokalstyre som ikke er realisert andre steder i landet.

Høsten 2015 ble det derfor søkt om midler fra KMD til utredning og utvikling av en ny type forvaltningsløsning basert på formell kommunedelsorganisering innenfor Bodø kommune. I søknaden ble det vektlagt at løsningen for Røst vil ha stor overføringsverdi til kommuner som Værøy, Træna og andre samfunn med ekstreme avstandsulemper.

I brev fra KMD av 9.2.2016 ble det gitt positivt svar på søknaden. Departementet forutsetter at arbeidet skal sluttføres innen 1.juli 2016. Det skal leveres en rapport hvor det framgår hvordan en formell kommunedelsorganisering kan konkretiseres for å ivareta behovet for en lokalstyremodell for Røst kommune og styringsbehovet for Bodø kommune. For å sikre informasjon om modellen til øykommuner og andre kommuner med store avstander, ønsker departementet at kommunene etablerer en referansegruppe for prosjektet der Fylkesmannen i Nordland og KS deltar.

2 Mål og rammer for Røst lokalstyre

2.1 Nytt felles utgangspunkt for kommunene

En løsning med lokalstyre innenfor nye Bodø kommune forutsettes å ta utgangspunkt i Røstmodellens mål og materielle innhold, slik det er beskrevet i tidligere inngått intensjonsavtale⁵. Det betyr at det er ønskelig å videreføre et folkevalgt lokalstyre på Røst med reell beslutningsmyndighet over typiske lokale oppgaver. Hensynet til likeverdige velferdstjenester og samfunnsikkerhet tilsier at det bør være en stedlig minimumsadministrasjon og en stedlig fagkompetanse for viktige stedsavhengige tjenester. Lokalstyret vil også ha en viktig mobiliseringsrolle for å sikre en aktiv nærings- og bosettingspolitikk overfor Røst.

Bodø kommune har i dag en kommunedelsorganisering basert på direkte valgte kommunedelsutvalg uten omfattende beslutningsmyndighet og uten en egen administrasjon utover enkel sekretariatshjelp (Skjerstadmodell). Bodø kommune driver også en relativt omfattende øyforvaltning uten formalisert kommunedelsorganisering.

I arbeidet med Røstmodellen ble det gjennomført studiebesøk til Skjerstad for å undersøke om den valgte løsningen med kommunedelsutvalg kunne være relevant for Røst. I det påfølgende arbeidet ble det konkludert med at en Skjerstadmodell ikke ville gi en tilstrekkelig stedlig minimumsorganisasjon og for lite rom for lokalpolitisk deltakelse til at løsningen kunne være aktuell for Røst.

Behovene på Røst skiller seg også vesentlig fra eksisterende øyforvaltning internt i Bodø kommune. På grunn av de ekstreme reiseavstandene må Røst videreutvikles som et livsløpssamfunn med helhetlige offentlige tilbud innenfor alle viktige kommunale oppgavefelt, herunder skole, barnehage, pleie og omsorg, kommunehelsetjeneste og tekniske tjenester. Det krever en mer omfattende lokal administrasjon og tilstedeværelse sammenliknet med andre øysamfunn.

Referansegruppen sier seg enig i at en kommunesammenslutning mellom Bodø og Røst vil stille krav til en særskilt tilpasset løsning som går ut over den kommuneforvaltning som i dag er en del av Bodø kommune. Referansegruppen vil samtidig understreke at Bodø kommune allerede er stor i utstrekning og at det er høstet viktige erfaringer med lokale tilpasninger for å sikre deltakelse og likeverdige tjenester i lokalsamfunnene. Dagens kommunedelsutvalg og lokale organisering vil gi et godt utgangspunkt for å videreutvikle en lokalt tilpasset løsning for Røst.

2.2 Regjeringens mål for kommunereformen

Hvis Bodø og Røst skal slå seg sammen vil det være fordi det blir lettere å nå kommunereformens mål innenfor en ny og større kommune. Regjeringens mål med kommunereformen er som følger⁶:

1) Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

Større kommuner med bedre kapasitet og kompetanse vil legge til rette for gode og likeverdige tjenester over hele landet. Større fagmiljø vil gi mer stabile arbeidsmiljø, bredde i kompetansen og en bredere tiltaksportefølje, særlig i små og spesialiserte tjenester.

---

⁵ Intensjonsavtale om digital fusjon og samarbeid om utvikling av nye Røst kommune. Enstemmig vedtatt i Røst kommunestyre 30.april 2015 og i Bodø bystyre 7.mai 2015.

⁶ Fakta kom kommunereformen. KMD 2014.

2) Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

Kommunesektoren skal bli bedre i stand til å løse nasjonale utfordringer. Reformen skal bedre forutsetningene for en styrket og samordnet lokal og regional utvikling i alle deler av landet både når det gjelder arealbruk, samfunnssikkerhet- og beredskap, transport, næring, miljø og klima, og også den sosiale utviklingen i kommunen. Det er ønskelig at kommunegrensene i større grad tilpasses naturlige bo- og arbeidsmarkedsregioner.

3) Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

Større kommuner vil ha større ressursgrunnlag og kan også ha en mer variert befolknings- og næringssammensetning. Det gjør kommunene mer robuste overfor uforutsette hendelser og utviklingstrekk. Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner vil legge til rette for en mer effektiv ressursbruk innenfor begrensede økonomiske rammer.

4) Styrke lokaldemokratiet og gi større kommuner flere oppgaver

Større og mer robuste kommuner kan få flere oppgaver. Dette vil gi økt makt og myndighet til kommunene, og dermed økt lokalt selvstyre. Større kommuner vil også redusere behovet for interkommunale løsninger. Færre og større kommuner som gjennomfører en velferdspolitikkk i henhold til nasjonale mål, vil redusere behovet for statlig detaljstyring. Kommunene vil slik få større frihet til å prioritere og tilpasse velferdstilbudet til innbyggernes behov.

2.3 Kommunenes mål med sammenslutningen

Det er naturlig at målene med sammenslutningen avklares i den videre prosess mellom kommunene. Dersom målene i den vedtatte intensjonsavtalen om Røstmodellen legges til grunn, vil fusjonen være noe mer enn en passiv inkorporering av Røst i dagens Bodø kommune. Fusjonen vil være en del av en offensiv og bred samfunnsmobilisering for å sikre likeverdige velferdstjenester og utnytte felles muligheter for kompetanseutvikling og næringsutvikling. Nye Bodø kommune kan bestå av flere kommuner enn bare Bodø og Røst, noe som aktualiserer endringer i den politiske og administrative organiseringen av dagens Bodø kommune. For å illustrere fusjonens offensive og brede samfunnsmessige tilnærming, kan målene med sammenslutning mellom Røst og Bodø uttrykkes på følgende måte:

Røst og Bodø kommuner ønsker å slutte seg sammen for å utnytte felles muligheter. Det skal iverksettes en ny lokalt tilpasset næringspolitikk og en ny bosettingspolitikk med sikte på økt verdiskapning og vekst i folketallet. Lokaldemokratiet på Røst skal styrkes gjennom opprettelse av Røst lokalstyre. Nye Bodø kommune skal sikre likeverdige og kostnadseffektive velferdstjenester til innbyggerne på Røst.

Røst og Bodø kommuner er på denne bakgrunn enige om følgende mål for sammenslutningen:

- *Nye Bodø kommune skal føre en offensiv nærings- og bosettingspolitikk med sikte på økt verdiskapning og vekst i folketallet på Røst*
- *Nye Bodø kommune skal sørge for bedre og mer likeverdige velferdstjenester til innbyggerne på Røst. Det gjelder særlig overfor sårbare grupper som er mest avhengig av kommunens tjenester.*
- *Nye Bodø kommune skal føre en solidarisk avgiftspolitikkk med like kommunale avgifter i hele den nye kommunen. Utjevning av kostnader på flere innbyggere innenfor en større kommune vil bety lavere kommunale avgifter for innbyggerne på Røst sammenliknet med dagens nivå.*
- *Lokaldemokratiet skal ivaretas av Røst lokalstyre som skal være et permanent kommunedelsutvalg med selvstendig beslutningsmyndighet innenfor nye Bodø kommune*
- *Ingen ansatte skal sies opp som følge av kommunesammenslutningen*

Referansegruppen vil framheve at dette er et relevant og realistisk utgangspunkt for en kommunesammenslutning mellom Røst og Bodø. Målene med sammenslutningen vil være naturlig å ta opp i politiske forhandlinger og nedfelle i en intensjonsavtale mellom kommunene.

2.4 Satsingsområder Bodø-Røst

Som del av en evt. intensjonsavtale om sammenslutning, kan det også konkretiseres særskilte satsingsområder for å stimulere til en god prosess og en positiv utvikling i begge kommunene. I tidligere intensjonsavtale ble det pekt på muligheter for utvidet samarbeid om næringsutvikling og etablering av nye arbeidsplasser på Røst. En kommunesammenslutning gir også en økonomisk uttelling i form av reform- og engangsstøtte, som evt. kan øremerkes spesielle formål som f.eks. lokalt næringsfond.

Innenfor nye Bodø kommune kan det pekes på fem viktige satsingsområder med stor betydning for innbyggere og næringsliv på Røst:

1. **Offensiv næringspolitikk tilpasset Røst.** En ny og større kommune gir grunnlag for utvikling av en felles næringspolitikk forankret i en strategisk næringsplan, et lokalt næringsapparat og et lokalt næringsfond som kan gi grunnlag for strategiske satsinger. Samarbeid om produktutvikling, markedsføring og merkevarebygging innenfor fiskeri og reiseliv vil være et opplagt satsingsområde. Beredskap og samfunnssikkerhet, herunder samarbeid om beredskapsplaner, personell og utstyr, inkludert lokalisering av oljevernbase på Røst vil være et annet. Sett fra Røst er det ønskelig at det lokale næringsapparatet forankres i en stedlig fiskerikonsulent med ansvar for fiskerisektoren og en tilsvarende stilling som næringskonsulent med ansvar for øvrig næringsliv, til sammen to hele stillinger. Et næringsfond som skal muliggjøre strategiske satsinger innenfor fiskeri og reiseliv bør ha en betydelig kapitalbase. Behov for et eget fondsstyre som kan sikre profesjonell og uavhengig forvaltning bør klargjøres nærmere, herunder koplingen til Bodø kommune og Røst lokalstyre.
2. **Havneutvikling og bedre infrastruktur for næringsutvikling.** Det er behov for bedre service- og infrastruktur i havna på Røst, herunder bl.a. bedre tilrettelegging for en stor gjesteflåte. Nye Bodø kommune, Bodø Havn og andre virkemiddelforvaltere kan i samarbeid med Røst lokalstyre gå sammen om å lage en langsiktig plan for havneutvikling med oversikt over nødvendige investeringer og virkemiddelbruk. En mer offensiv næringspolitikk med bl.a. satsing på nye produkter og nye markeder for fisk og sjømat, vil stille krav til bedre tilrettelegging av øvrig infrastruktur på Røst. Det gjelder særlig tilgang til ferskvann, der vannforsyningen i dag er basert på en sårbar overflatekilde med begrenset kapasitet i forhold til ny næringsutvikling.
3. **Nytt oppvekst- og opplevelsessenter.** Det er behov for investering i ny skole på Røst og det foreligger planer om å lage et samlokalisert oppvekst- og opplevelsessenter der utdanning og kunnskapsutvikling knyttes sammen med lokal næringsutvikling. Investering i ny skole som en integrert del av et lokalt senter for opplevelser og kunnskapsutvikling, kan være et felles signalprosjekt innenfor nye Bodø kommune. Senteret vil gi gode muligheter for presentasjon av tradisjonelle næringer på Røst og kan gi grunnlag for en offensiv satsing på reiseliv og annen næringsutvikling.
4. **Lokalisering av stedsuavhengige tjenester.** Røst kommune har fagkompetanse med utviklingsmuligheter som kan utnyttes aktivt innenfor en ny og større kommune. Det kan f.eks. skje ved at Bodø kommune legger bestemte stedsuavhengige funksjoner innenfor egen administrasjon eller forvaltning til Røst. Røst kan også som følge av sin lokalisering og spesielle historie være et attraktivt sted for lokalisering av andre typer fagmiljøer. Nye Bodø kommune vil være en tung regional aktør som kan bidra til bedre markedsføring av utviklingsmulighetene på Røst.

5. **Videreutvikling av lokalt servicekontor.** Innenfor nye Bodø kommune vil det være behov for et åpent og moderne servicekontor på Røst med vekt på samlokalisering av kommunale og statlige tjenestetilbud. Behov for et stedlig servicekontor henger sammen med nye oppgaver til kommunene, statlige sektorreformer og økt digitalisering av offentlige tjenester. Behovet for et lokalt servicekontor må også ses i sammenheng med lokalstyrets arbeid og behov for samordning innenfor en ny og større kommune.

Referansegruppen mener de aktuelle satsingsområdene gir et realistisk utgangspunkt for en videre dialog mellom kommunene. En større næringspolitisk innsats med bedre lokal forankring og bedre tilpasning til reelle lokale utviklingsmuligheter, kan være et avgjørende virkemiddel for framtidig verdiskapning og bosetting på Røst. Referansegruppen ønsker å peke på at det er vanlig å konkretisere felles investeringer i intensjonsavtaler om sammenslutning. Behovet for ny skole på Røst framstår som en nødvendig prioritering i lys av at dagens bygningsmasse er fra 1949 og 1966, tilpasset et elevgrunnlag på 180 elever. Røst skole har i dag 57 elever og kommunen har gjennomført et forprosjekt for ny skole som en integrert del av et opplevelsessenter⁷. Større investeringer av denne typen kan bli lettere å realisere dersom Røst blir en del av nye Bodø kommune, både finansielt og kompetansemessig. Et forbedret offentlig servicekontor for innbyggerne og mål om å lokalisere flere kompetansearbeidsplasser til Røst, kan også være viktige gevinster ved en kommunesammenslutning med Bodø.

2.5 Rammer for Røst lokalstyre

Innenfor en ny kommune vil Røst lokalstyre erstatte dagens kommunestyre. Lokalstyret vil være innbyggernes organ for deltakelse i saker som gjelder Røst og som er delegert til lokalstyret. Som innbygger i nye Bodø kommune vil Røsts befolkning også delta i ordinære valg til kommunestyre/bystyre. Lokalstyret vil også være Bodø kommunes lokale organ for stedlig forvaltning og utvikling av lokalsamfunnet. Opprettelse av Røst lokalstyre kan baseres på følgende forutsetninger:

- Røst kommune opphører som egen kommune og sluttes formelt sammen med Bodø kommune fra et nærmere definert tidspunkt. Samtidig med kommunesammenslutningen oppretter nye Bodø kommune et kommunedelsutvalg for Røst med hjemmel i kommunelovens §12. Kommunedelsutvalgets navn kan være Røst lokalstyre.
- Røst lokalstyre vil formelt være en del av Bodø kommune som rettssubjekt og økonomisk fordelingsenhet. Bodø bystyre vil ha det endelige juridiske og økonomiske helhetsansvar for lokalstyrets disposisjoner og virksomhet.
- Røst lokalstyre skal velges direkte blant innbyggerne på Røst. Kun innbyggere som er bosatt på Røst kan velges til lokalstyret. Valget avholdes ordinært samtidig med kommunevalget og medlemmene velges for en periode på fire år. Røst lokalstyre skal ha 11 medlemmer ved oppstart, som tilsvarer dagens antall medlemmer i kommunestyret. Antall medlemmer, hvem som skal være valgbar og valgperiode bør vurderes nærmere i lys av lokalstyrets oppgaver og erfaringer som høstes de første årene etter sammenslutningen.
- Røst lokalstyre skal ha ansvar for lokal samfunnsutvikling på Røst med vekt på plan- og utviklingsoppgaver og lokalt næringsapparat. Det forutsettes at lokalstyret skal ha

---

⁷ Samlokalisering av Fugle- og opplevelsessenter og skole. Forprosjekt og muligheter. Av Røst kommune, Fiskeriparken Maritim næringsutvikling og Nordland fylkeskommune.

beslutningsmyndighet i saker av lokal karakter. Lokalstyret skal ha innstillingsrett og fungere som høringsorgan i saker av prinsipiell betydning for egne innbyggere.

- Lokalstyret skal ha en egen administrasjon lokalisert til Røst og det skal være et stedlig tjenesteapparat på Røst som er nødvendig for å sikre likeverdige velferdstjenester og en aktiv innsats i samfunnsutvikling
- Lokalstyret skal være rammefinansiert og ha prioriteringsansvar innenfor eget driftsbudsjett ut fra nærmere definerte retningslinjer innenfor nye Bodø kommune
- Lokalstyret forutsettes å være et permanent organ som del av nye Bodø kommune. Lokalstyret bør skjermes for nedlegging, sviktende finansiering eller andre former for grunnleggende omorganisering gjennom ordinære flertallsvedtak i Bodø bystyre. Det er behov for en nærmere vurdering av virkemidler for langsiktig sikring av juridiske og økonomiske rammebetingelser for lokalstyrets virksomhet. Slike sikringsbestemmelser bør være en del av forutsetningene for Regjeringens og evt. Stortingets vedtak om kommunesammenslutning mellom Bodø og Røst.
- Bodø kommunes utvidede ansvar for kommuner som i dag betraktes som ufrivillige småkommuner bør gjenspeiles i inntektssystemet og den statlige finansieringen av nye Bodø kommune. Det kan skje gjennom objektive kriterier, som del av nye regionalpolitiske tilskudd eller skjønnsbaserte ordninger. Også prinsipper for langsiktig kostnadsdekning bør være en del av det nasjonale beslutningsgrunnlaget for kommunesammenslutning mellom Bodø og Røst.

Referansegruppen vil framheve at et evt. lokalstyre på Røst bør inngå som et permanent organ i den nye politiske og demokratiske styringsordningen i nye Bodø kommune, underlagt et eget regelverk. Løsningen med denne typen lokalstyre bør etter referansegruppens mening også tydeliggjøres som en del av vår nye kommunalordning i kjølvannet av kommunereformen, gitt at løsningen vurderes som aktuell for flere såkalte ufrivillige småkommuner. Hensynet til trygghet og forutsigbarhet tilsier at lokalstyret bør gis en langsiktig juridisk beskyttelse gjennom lov eller en særskilt avtale. Utvidet ansvar for lokalsamfunn med ekstreme avstandsulempen innenfor en ny og større kommune, bør gjenspeiles i den langsiktige finansieringen av den nye kommunen.

3 Lokal administrasjon og tjenesteapparat på Røst

3.1 Lokalstyrets oppgaver og myndighet

Kommunelovens §12 gir hjemmel for omfattende delegasjon av oppgaver og myndighet til kommunedelsutvalg. Paragrafens pkt. 3 lyder: *Kommunestyret fastsetter selv kommunedelsutvalgenes arbeidsoppgaver. Kommunedelsutvalg kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker vedrørende kommunedelen hvor ikke annet følger av lov.* Begrensinger gjelder i hovedsak saker der kommuneloven eller særlov forutsetter at det er kommunestyret selv som skal fatte vedtak. Det er for øvrig grunn til å merke seg at adgangen til delegasjon har en grense ved «saker vedrørende kommunedelen».

Kommunelovens §12 gir også hjemmel for delegasjon av myndighet til leder for den lokale administrasjonen, jf. pkt. 4 som lyder: *Kommunedelsutvalget kan gi lederen, et arbeidsutvalg eller lederen av administrasjonen i kommunedelen myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller i typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning, hvis ikke kommunestyret har bestemt noe annet.* Loven gir også hjemmel for delegasjon av myndighet direkte fra sentraladministrasjonen til kommunedelsadministrasjonen. I Ot.prp.nr.96 (2005-2006) punkt 4.6 understrekes følgende: *Doble delegasjonslinjer (delegasjon til kommunedelsadministrasjon både fra kommunedelsutvalg og sentraladministrasjon) kan innebære en utfordring for den helhetlige administrative ledelsen av kommunen. For administrasjonssjefen i kommunedelene kan det også være krevende å måtte forholde seg til to styringslinjer. Det er derfor svært viktig at ansvarsforholdene mellom administrasjonssjefen/kommunerådet og kommunedelsutvalget i forhold til slik delegasjon klargjøres.*

Opprettelse av Røst lokalstyre vil kreve en detaljert gjennomgang av oppgave- og myndighetsfordelingen. Denne gjennomgangen vil danne grunnlag for utforming av reglement for lokalstyret inkl. delegasjonsbestemmelser. I første omgang vil det være viktig å definere rollefordelingen så klart som mulig mellom bystyret og lokalstyret. I en senere fase vil det være naturlig at fellesnemnden som følger etter et evt. fusjonsvedtak foretar en detaljert gjennomgang og konkretisering.

Legger vi til grunn at Røst lokalstyre skal ha beslutningsmyndighet i saker av lokal karakter, kan rollefordelingen defineres på minst to ulike måter:

Modell 1: Samfunnsutvikling som hovedbegrunnelse for lokalstyret

Røst lokalstyre kan ivareta en rolle som plan- og utviklingsorgan for øysamfunnet, herunder ansvar for areal- og samfunnsplan for Røst (kommunedelsplan), lokale reguleringsplaner, lokal byggesaksforvaltning, naturforvaltning og lokale miljøvernoppgaver, landsbruksutvikling, havneutvikling, forvaltning av teknisk infrastruktur, lokalt brannvern, samt ansvar for lokal næringsutvikling, inkl. strategisk næringsplan, lokalt næringsapparat og næringsfond. Lokalstyret kan innenfor denne modellen også ha ansvar knyttet til tjenester som ytes fra lokalt servicekontor, inkl. typiske lokale oppgaver innenfor kultur, sosialtjenesten, forebyggende helsetjenester og f.eks. hjemmebaserte pleie- og omsorgsoppgaver. For øvrig vil det være Bodø kommune som tar et helhetsansvar for den lovpålagte tjenesteproduksjonen, herunder IKT og andre administrative støttetjenester, smale kompetansekrevende velferdstjenester som barnevern og PPT, samt lovpålagte basistjenester innenfor oppvekst, helse og omsorg, sosialtjeneste og øvrige tekniske oppgaver. Innenfor denne modellen vil sentraladministrasjonen i Bodø ha ansvar for skolen, barnehagen, sykehjemmet, legetjenesten og den kommunaltekniske infrastrukturen på Røst. For Røst kommune vil det være viktig med forutsigbarhet når det gjelder framtidig organisering og bemanning på de viktige institusjonene i lokalsamfunnet. Hvis modell 1 skal legges til grunn for lokalstyrets oppgaver og myndighet, er det derfor ønskelig at Bodø kommune beskriver nærmere hvilke

prioriteringer og endringer som kan forventes mht. kvalitet og bemanning etter sammenslutningen.

Modell 2: Samfunnsutvikling og lovpålagt tjenesteproduksjon som hovedbegrunnelse for lokalstyret

I modell 2 kan lokalstyret i tillegg til oppgavene som beskrevet i modell 1 tildeles en utvidet rolle innenfor lovpålagte forvaltning og tjenesteproduksjon inkl. helhetsansvar for skolen, barnehagen, sykehjemmet, legetjenesten og/eller andre lovpålagte velferdstjenester. Tjenester som ytes direkte fra Bodø kommune kan begrenses til administrative støttetjenester som IKT og smale kompetansekrevene velferdstjenester som PPT og barnevern. Prinsippet som her følges vil være at ansvaret for stedsavhengige tjenester i størst mulig grad delegeres til Røst lokalstyre, mens stedsuavhengig tjenester ytes fra sentraladministrasjonen og tjenesteapparatet sentralt i Bodø kommune.

I begge modellene vil det være naturlig at lokalstyret har innstillingsrett og fungerer som høringsorgan i saker av prinsipiell betydning for egne innbyggere. Hvordan rollen som høringsorgan konkret skal ivaretas i forbindelse med budsjettarbeid, kommuneplan og den løpende saksgang i nye Bodø kommune, er naturlig å konkretisere i reglement for lokalstyret.

3.2 Drøfting av modell 1 og 2

Valg av modell 1 eller 2 vil være av stor betydning ikke bare for lokalstyrets beslutningskompetanse, men også for lokalstyrets stedlige administrative apparat og ikke minst omfanget på lokalstyrets økonomiske ansvar og rapporteringsplikt.

I modell 1 vil det være naturlig at lokalstyret forholder seg til en lokal administrasjon med ansvar for saksforberedelse på definerte saksområder og samordning mot Bodø kommune. Omfanget på delegasjon og avvik fra den normale kommuneforvaltningen i Bodø kommune vil være begrenset. I modell 1 vil også budsjettansvaret være begrenset og det vil antakelig være relativt enkelt å regulere lokalstyrets virksomhet i forhold til de sentrale styringslinjene i Bodø kommune. Som sterke sider ved modell 1 kan det pekes på at modellen kan innebære nye og interessante politiske roller knyttet til ansvar for utviklingsoppgaver, samtidig som Bodø kommune avlaster og får et helhetlig ansvar for den lovpålagte velferdsproduksjonen på Røst. Modell 1 kan sies å være mest i tråd med kommunereformens mål og intensjoner, herunder særlig Stortingets bekymring for den lokale kompetansen og evnen til å yte likeverdige velferdstjenester til innbyggerne i de minste og mest perifere kommunene.

I modell 2 vil Røst lokalstyre i større grad ha form av en «kommune i kommunen». Lokalstyrets beslutningskompetanse, ansvaret for lokal administrasjon og det omfattende budsjett- og rapporteringsansvaret vil ha likhetstrekk med dagens ansvar i kommunestyret. Modellen vil være krevende å regulere fordi den stiller krav til omfattende delegasjon og organisering av en politisk og administrativ særforvaltning innenfor Bodø kommune. Sett fra Bodø kommune og andre innbyggere på fastlandet kan det reises tyngre prinsipielle motforestillinger mot modell 2 enn mot modell 1. Det skyldes at modell 2 kan oppfattes som en systematisk forskjellsbehandling i forhold til mål om likhet i tjenester og et likeverdig lokaldemokrati internt i nye Bodø kommune. Modell 2 vil også være styringsmessig krevende fordi lokalstyret vil ha stor økonomisk og politisk frihet til å prioritere på tvers av sentral ledelse og føringer fra morkommunen.

Som en mulig sterk side kan det framheves at modell 2 gir et maksimalt lokalt selvstyre på Røst innenfor den nye kommunen, herunder mulighet for å prioritere og tilpasse ressursbruk til lokale behov også innenfor velferdstjenestene. Ulempen kan være at den lokale delegasjonen går for langt i forhold til lokal kompetanse og styringsevne, samtidig som

fagkompetansen i Bodø kommune ikke vil slippe til og kanskje ikke vil føle samme ansvar for tjenestene på Røst som ellers i kommunen.

Det kan argumenteres for at modell 2 går så langt i å delegere lovpålagte kjerneoppgaver til et internt og underliggende forvaltningsorgan i nye Bodø kommune at det i så fall vil være mer oversiktlig og mer demokratisk at Røst videreføres som en egen kommune. Hvis demokrati- og selvstyreargumentene veier tungt innenfor de lovpålagte velferdstjenestene, vil trolig videreføring av egen kommunestatus og den tidligere Røstmodellen med avlastning fra vertskommune være en bedre løsning. Hvis det derimot er samfunnsutvikling, kompetansomobilisering og påvirkningskraft som er viktigst for innbyggere og næringsliv på Røst, kan modell 1 og kommunesammenslutning være den beste løsningen.

Generelt må det vektlegges at verken videreføring av Røst som egen kommune eller kommunesammenslutning gir automatiske fordeler eller ulemper. Videreføring av Røst som egen kommune reiser bl.a. spørsmål om langsiktig finansiering, lokal kompetanse og styringsevne i forhold til stadig mer krevende lovpålagte oppgaver og ikke minst Bodøs vilje til å opptre som en ansvarlig vertskommune. En kommunesammenslutning med positivt resultat forutsetter også vilje i Bodø kommune til å bygge opp en lokalt tilpasset løsning og satse på de store utviklingsmulighetene på Røst. Samtidig må regionale og nasjonale myndigheter avklare sine posisjoner og gi langsiktig sikkerhet for at den nye lokalstyremodellen som her er skissert er en ønsket del av vår nye kommunalordning.

Modell 1 og 2 utgjør sentrale veivalg som det er naturlig å drøfte nærmere i den videre prosess.

Etter referansegruppens mening bør modell 1 legges til grunn for videre forhandlinger og intensjonsavtale mellom kommunene, dersom kommunesammenslutning vurderes som aktuelt. Modell 2, som innebærer videreføring av omfattende lokal beslutningsmyndighet for de lovpålagte velferdstjenestene, er etter referansegruppens vurdering neppe forenlig med å inngå i et likeverdig fellesskap innenfor en ny kommune. Modell 2 aktualiserer en indirekte valgordning og gjennomgående representasjon for alle lokalstyrets medlemmer for å motvirke politiske ubalanser og kompetansestrid mellom lokalstyret og kommunestyret. Referansegruppen ser det som viktig at det er den lovbestemte fellesnemnden etter vedtak om sammenslutning, som bør fastlegge den endelige oppgave- og myndighetsfordeling mellom kommunestyret og lokalstyret.

3.3 Dimensjonering av lokal administrasjon og tjenesteapparat

Røst kommune er i dag dimensjonert med i overkant av 50 årsverk, inkl. kommunens administrasjon og lokale tjenesteapparat. I tidligere utredninger er det dokumentert at kommunens samlede kapasitet er nedbygd med ca. 10 årsverk etter 2009, noe som har medført en sterkt personavhengig og sårbar kommuneforvaltning i de fleste ledd. I tidligere gjennomgang av kommuneorganisasjonen ble behovet for avlastning og forsterkning av kommunens grunnorganisasjon beskrevet i detalj for kommunens ulike enheter⁸. Fra Røst kommune er det i mange sammenhenger påpekt at kommunens ekstreme avstander og isolerte beliggenhet reiser særskilte kompetansemessige og finansielle utfordringer, som ikke synes å bli godt ivaretatt innenfor dagens kommunalordning og inntektssystem⁹. Behovet for langsiktig finansiering av en stedlig minimumsorganisasjon uavhengig av nedgangen i folketall, er en del av denne argumentasjonen. Innenfor dagens kommunalordning er det ingen

---

⁸ NIVI-notat 2015:2 Konkretisering av forsterknings- og samarbeidsbehov på Røst. 3.juni 2015.

⁹ Se f.eks. felles høringsuttalelse fra Røst, Værøy og Træna til revisjon av dagens inntektssystem, avgitt i februar 2016

nedre grense for dimensjonering av kommunens organisasjon for å ivareta lovpålagte oppgaver.

Ved en kommunesammenslutning vil alle ansatte i dagens Røst kommune være tilsatt og inngå i store fagmiljøer i nye Bodø kommune. Den nye kommunen og det nye Røst lokalstyre vil være ansvarlig for den lokale oppgaveløsningen. Hovedspørsmålet vil være hvor stor kapasitet og hvilken fagkompetanse den nye kommunen skal ha lokalisert til Røst, gitt avstandsulemper og de særlige beredskapsmessige og samfunnsmessige forhold som gjør seg gjeldende.

Ut fra definerte mål og satsingsområder, og forutsatt at modell 1 legges til grunn for oppgave- og myndighetsfordeling, kan dimensjoneringen den lokale organisasjon og tjenesteapparat fastlegges ut fra følgende retningslinjer:

- Alle dagens faglige enheter og ansatte i Røst kommune innplasseres i organisasjonen for nye Bodø kommune. Det legges opp til fleksibel og gjensidig kompetanseutnyttelse i den nye kommuneorganisasjonen.
- Det samlede antall stillinger på Røst skal økes, dels som følge av nødvendige forsterkninger av lokale tjenester og dels som følge av at nye Bodø har som mål å utlokalisere nye kommunale stillinger til Røst. Nye Bodø kommune vil også arbeide for at andre etater og virksomheter skal lokalisere nye kompetansearbeidsplasser til Røst, f.eks. innenfor offentlig beredskap.
- Dagens sentraladministrasjon på Røst, herunder rådmann, økonomisjef og enhetsledere med tilhørende støttepersonell, omdisponeres til fagstillinger og stillinger i den lokale administrasjonen for lokalstyret
- Ut fra en foreløpig vurdering kan det antydes at Røst lokalstyre vil ha behov for en stedlig minimumsadministrasjon tilsvarende 2-3 stillinger, herunder administrativ leder og 1-2 fagstillinger. Den lokale administrasjonen bør utgjøre et minimum av et fagmiljø dvs. minst 2-3 personer av hensyn til de oppgaver og den myndighet som skal delegeres til administrasjonen, og av hensyn til nødvendig fleksibilitet ved ferier og annet fravær. Den stedlige administrasjonen vil være ansvarlig for saksforberedelse og oppfølging av vedtak i lokalstyret. Den lokale administrasjonen vil også ivareta løpende samordning mot sentraladministrasjonen i nye Bodø kommune.
- Det er også gjort en foreløpig vurdering av behovet for økt kapasitet og fagkompetanse i basistjenestene, som er nødvendig for å sikre et forsvarlig og likeverdig tjenesteapparat på Røst. En foreløpig sektorvis gjennomgang tilsier at det er behov for å tilføre mellom 5 og 10 nye stedlige fagstillinger, herunder styrket bemanning på sykehjemmet, ved teknisk uteseksjon, i lokal helse- og sosialtjeneste og ved servicekontoret. Innenfor forsterkningsrammen vil det også være behov for minimum to fagstillinger på lokalt næringskontor for å dekke fiskeri og generell næringsutvikling.

Referansegruppen mener opprettelse av Røst lokalstyre med modell 1 som utgangspunkt, vil stille krav til en stedlig lokal administrasjon og et lokalt tjenesteapparat i den størrelsesorden som er antydnet. Referansegruppen sier seg enig i prinsippet om at det er behov for forsterkning i form av større kapasitet og mer fagkompetanse i tjenesteapparatet for å sikre likeverdige velferdstjenester til innbyggerne. Som viktige begrunnelser for en stedlig minimumsorganisasjon vektlegger referansegruppen hensynet til delegasjon av myndighet, gode arbeidsbetingelser for lokalstyret og behov for løpende kontakt og samordning mot sentraladministrasjonen i ny Bodø kommune. De ekstreme avstandsulempene tilsier at det bør være en stedlig offentlig myndighet for å håndtere utfordringer ved isolasjon og ekstraordinære hendelser som vil stille krav til lokal krisehåndtering.

3.4 Oversikt over økonomiske konsekvenser

En kommunesammenslutning mellom Bodø og Røst kan få økonomiske konsekvenser på flere viktige områder:

1. Eiendomsskatt, herunder spørsmål om det skal betales eiendomsskatt i alle deler av nye Bodø kommune og for alle typer eiendommer, hva som skal være takstgrunnlag, skattesats etc.
2. Kommunale avgifter og gebyrer, herunder dels avgifter som gjelder egen kommune og dels avgifter som er fastsatt for interkommunale organ som IRIS Salten (renovasjonsgebyr)
3. Differensiert arbeidsgiveravgift og andre regional- og distriktpolitiske ordninger
4. Kommunens langsiktige finansiering, herunder rammetilskudd, reform- og engangsstøtte fra staten, samt skjønntilskudd fra fylkesmannen

Punkt 1 og 2 dreier seg om viktige politiske spørsmål som må avgjøres av kommunestyret i nye Bodø kommune og av eierkommunene i IRIS Salten IKS. Punkt 3 og 4 dreier seg om framtidig regionalpolitikk og inntektssystemet for kommunene, som er politiske spørsmål som avgjøres av Regjeringen og Stortinget. Alle spørsmål om framtidige økonomiske rammebetingelser er på denne bakgrunn usikre og kan ikke klarlegges i detalj i denne fasen av kommunereformen.

I forbindelse med kommunesammenslutningen kan kommunene knytte mål og intensjoner til framtidig eiendomsskatt og avgiftspolitik i den nye kommunen, som de selv kan bestemme som del av prosessen. Som del av prosessen kan kommunene også ta opp spørsmål som dreier seg framtidig regionalpolitikk og inntektssystem, særlig fordi nye Bodø kommune kan komme til å omfatte flere kommuner og lokalsamfunn som preges av ekstreme avstander og typiske distriktsutfordringer. Nye Bodø kommune kan som følge av kommunereformen bli en tyngre velferdsprodusent og en viktigere samfunnsutbygger som kan aktualisere endringer i de nasjonale rammebetingelsene, både inntektssystem og regional- og distriktpolitiske ordninger.

Nedenfor følger en gjennomgang av status og mulige økonomiske konsekvenser av en kommunesammenslutning på de aktuelle områdene.

3.5 Eiendomsskatt i ny kommune

Både Røst og Bodø har innført eiendomsskatt. Røst kommune innførte eiendomsskatt basert på markedsverdi for alle eiendommer i hele kommunen fra og med 2014. Eiendomsskatten omfatter alle bolig- og fritidseiendommer, boligdelen av landbrukseiendommer, andre næringseiendommer og ubebygde tomter. Verker og bruk ble taksert i 2013, mens bolig- og fritidseiendommer samt annen næringseiendom ble taksert i 2014. Skattesatsen er 4 promille og bunnfradraget utgjør 10.000 kr av takstverdi.

I Bodø utskrives i dag eiendomsskatt kun for deler av kommunen dvs. såkalte verker og bruk og for eiendommer som ligger innenfor en nærmere definert eiendomsskattesone. Beregning av eiendomsskatt i Bodø baserer seg på sjablongtakst, og ikke på en prosentvis andel av markedsverdi som på Røst. Eiendomsskatt utskrives med 5,9 promille av eiendomsskattetaksten. For boligdelen av eiendommer, herunder fritidseiendommer, som ikke benyttes til næringsvirksomhet, gjelder et bunnfradrag på kr 300 000,- pr boenhet av takstverdi.

På møte i Bodø bystyre den 29.10.15 ble det vedtatt at hele kommunen skal retakseres og at eiendomsskatt skal gjelde hele kommunen fra 1.1.2017. I lys av dette vedtaket kan det fortsatt bli eiendomsskatt på Røst etter en evt. kommunesammenslutning, men det kommer helt an på

hva det nye kommunestyret i nye Bodø kommune vedtar. Det vil være muligheter for differensiert løsninger inkl. skjerming gjennom bunnfradrag og andre tekniske løsninger. Spørsmålet om lokal eiendomsskatt er et komplisert lovregulert saksfelt hvor også nasjonal skattepolitikk og nasjonalt regelverk spiller inn. Det er derfor vanskelig å si noe sikker om framtidig eiendomsskatt Røst.

Referansegruppen sier seg enig i disse vurderingene og mener dette er et komplisert saksfelt som vil kreve en nærmere gjennomgang i alle kommuner som berøres av en sammenslutning.

3.6 Nivå på kommunale avgifter

Også kommunale avgifter og gebyrer som vann- og avløpsavgift, renovasjonsavgift, byggesaksgebyr og kart- og oppmålingsgebyr vil måtte fastsettes av det nye kommunestyret. Innenfor selvkostområdene betales det i dag høyere kommunale avgifter på Røst enn i Bodø kommune. Det gjelder særlig renovasjonsavgiften og avgifter for bruk av miljøstasjon, ettersom kommunen samler inn alt restavfall og transporterer dette til land. Avgift for containerleie og vektavgifter for levering av avfall til miljøstasjon medfører unormalt høye kostnader for innbyggere og næringsliv på Røst. Selvkost for drift av miljøstasjon er beregnet til 2,5 ganger selvkost for tilsvarende løsning på land i regi av IRIS Salten. IRIS Salten er et interkommunalt selskap som er ansvarlig for tvungen renovasjon i alle ni Saltenkommuner. Renovasjonsgebyret er likt i alle eierkommunene¹⁰.

Dersom Røst blir en del av Bodø kommune og det forutsettes like kommunale avgifter nye Bodø kommune, samtidig som renovasjonsavgiften utjevnes på flere kommuner gjennom IRIS Salten, vil det kommunale avgiftsnivået gå ned i forhold til dagens nivå. Det skyldes stordriftsfordeler og at det blir flere å dele kostnadene på. Lavere nivå på kommunale avgifter kan også begrunnes ut fra ønske om en særskilt tilrettelegging for næringsliv og bosetting på Røst. På dette området vil det være viktig å avklare om Bodø kommune ønsker en solidarisk avgiftsløsning for hele den nye kommunen.

Referansegruppen mener det foreligger sterke faglige og økonomiske argumenter for en regional renovasjonsløsning på Røst. Referansegruppen mener det er rimelig å legge til grunn en solidarisk kommunal avgiftspolitik basert på utjevning og likhet for innbyggerne innenfor en ny og større kommune.

3.7 Arbeidsgiveravgift og andre regionalpolitiske ordninger

På Røst betaler alle arbeidsgivere i dag en arbeidsgiveravgift på 5.1 prosent (sone 4), mens arbeidsgivere i Bodø betaler en avgift på 7.9 prosent (sone 4a). I Nordland er det bare Bodø kommune som har en forhøyet arbeidsgiveravgift. Årsaken er at Bodø ikke fikk gjeninnført samme avgiftssats som kommunen hadde før 2003, da ESA påla Norge å endre systemet med differensiert arbeidsgiveravgift. Ved gjeninnføring av differensierte satser fra 2007 fikk Bodø derfor en kompensasjonsordning, der DA Bodø etter føringer fra Nordland fylkeskommune får overført midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å gjennomføre utviklingstiltak for Bodø og Nordland.

I perioden 2007-2015 har Nordland fylkeskommune fått overført en statlig kompensasjon på nesten 1,1 milliard kroner. Fylkestinget har nylig vedtatt Handlingsplan for DA Bodø 2015-2017, der det er forutsatt at DA Bodø får en årlig økonomisk ramme på minimum 70 mill. kr pr. år fram til 2017. I de siste årene har Nordland stadig fått reduserte overføringer fra

---

¹⁰ IRIS Salten IKS er eid av ni kommuner i Salten – Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Sørfold.

departementet og det er derfor usikkert hvor stor kompensasjonen blir de kommende årene. I forslag til statsbudsjett for 2016 foreslås kompensasjonsordningen for differensiert arbeidsgiveravgift redusert betydelig. Ordningen foreslås også avvirket etter 2018¹¹. I handlingsplan for 2015-2017 er det forutsatt at minst 40 mill. kr skal gå til tre pilarer, herunder Motor nord, opplevelsesbasert verdiskapning og kunnskapsbasert verdiskapning. DA-midlene forvaltes av et programråd med deltakelse fra Bodø kommune, Salten Regionråd, Bodø Næringsforum, NHO Nordland, Universitetet i Nordland og Nordland fylkeskommune.

Dersom Røst kommune blir en del av Bodø kommune, tilsier praksis fra tidligere sammenslutninger med ulik arbeidsgiveravgift følgende:

- Næringslivet i de involverte kommunene opprettholder gjeldende sats for differensiert arbeidsgiveravgift fram til ny revisjon av ordningen¹². ESA må underrettes om ordninger som gjelder statsstøttereglene. I tilfellet nye Inderøy kommune, hvor tidligere Inderøy og Mosvik kommuner hadde ulik arbeidsgiveravgift før sammenslutningen, ble det videreført ulike satser som fulgte de gamle kommunegrensene frem til siste revisjon. Etter den nye revisjonen fikk hele Inderøy den laveste satsen. Om tilsvarende vil skje ved sammenslutninger i Bodøregionen vil måtte avklares i senere revisjoner av ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift.
- Merutgifter til arbeidsgiveravgift for de involverte kommunene blir kompensert gjennom inndelingstilskuddet¹³. Merutgiftenes størrelse blir beregnet på innlemmingstidspunktet og lagt inn inndelingstilskuddet som den nye kommunen beholder i 15+ 5 år.

Referansegruppen understreker at spørsmålet om framtidig arbeidsgiveravgift i den nye kommunen vil være et viktig spørsmål å avklare med nasjonale myndigheter.

3.8 Inndelingstilskudd, reform- og engangsstøtte

Regjeringen har tilrettelagt særskilte virkemidler for kommuner som vedtar å slå seg sammen i reformperioden dvs. sammenslåinger der det er fattet nasjonale vedtak innen 1.1.2018. For å rekke denne fristen må det ifølge tidsplanen for kommunereformen være fattet lokale vedtak om sammenslutning før 1.7.2016, som er kommunes frist for rapportering til fylkesmannen.

Dersom Røst sluttet sammen med Bodø kommune og evt. andre kommuner, vil den nye kommunen motta reform- og engangsstøtte fra staten, samtidig som den nye kommunen vil beholde dagens basistilskudd og regionalpolitiske tilskudd (småkommunetilskudd og Nord-Norgetilskudd) for en periode på 20 år med nedtrapping de siste 5 årene (inndelingstilskudd).

Kommuner som slår seg sammen får dekket engangskostnader etter en standardisert modell. Engangsstøtten avhenger av antall kommuner som slår seg sammen og antall innbyggere i den nye kommunen etter sammenslåingen, jf. tabellen nedenfor. Beløpet utbetales når nasjonale vedtak om sammenslåing er gjort.

---

¹¹ Kilde: Nordland fylkeskommune om DA Bodø, hentet fra hjemmesiden

¹² Gjengitt konklusjon fra KMD formidlet via Fylkesmannen i Nordland

¹³ Jf. omtale i Prop.12S 2009-2010

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	0-19 999 innbyggere	20- 49 999 innbyggere	50- 99 999 innbyggere	Over 100 000 innbyggere
2 kommuner	20 000 000	25 000 000	30 000 000	35 000 000
3 kommuner	30 000 000	35 000 000	40 000 000	45 000 000
4 kommuner	40 000 000	45 000 000	50 000 000	55 000 000
5 eller flere kommuner	50 000 000	55 000 000	60 000 000	65 000 000

Tabell 3.1 Utbetaling av engangsstøtte til nye kommuner som vedtas i reformperioden dvs. før 1.1.2018. Kilde: KMD

Nye Bodø kommune vil i tillegg motta 30 mill. kr i reformstøtte, som er maksimalt beløp for nye kommune med over 50.000 innbyggere. Reformstøtten kan brukes fritt til å styrke den nye kommunen.

Dersom bare Røst og Bodø slår seg sammen, utgjør reform- og engangsstøtten 60 mill.kr. Dersom Røst, Værøy og Bodø slår seg sammen, øker tilskuddet til 70 mill.kr. Dersom fire kommuner inngår i sammenslutningen, blir tilskuddet 80 mill.kr og med fem kommuner 90 mill.kr.

Dersom kommunene vedtar å slå seg sammen vil nye Bodø kommune motta et inndelingstilskudd som kompenserer for bortfall av basistilskudd og mindre regionalpolitiske tilskudd, herunder småkommunetilskudd, Nord-Norgetilskudd og evt. endringer i arbeidsgiveravgift for kommunen. Inndelingstilskuddet beholdes uforandret i 15 år (inflasjonsregulert), for deretter å bli trappet ned over 5 år. Inndelingstilskuddet for kommuner som slår seg sammen i reformperioden, blir beregnet ut fra inntektssystemet slik det er i 2016.

I tillegg kan det komme andre økonomiske utslag gjennom inntektssystemet, men som ikke berører beregningen av inndelingstilskuddet. Dette dreier seg om vekstkommunetilskudd, inntektsutjevning og noen av kriteriene i kostnadsnøkkelen/utgiftsutjevningen.

NIVI har samarbeidet med Stolp kommunekompetanse for å beregne mulige økonomiske konsekvenser av en sammenslutning mellom Røst, Værøy, Gildeskål og Bodø, jf. tallmateriale i vedlegg til rapporten. Beregningen er gjort pr. 28.april 2016 og det er tatt hensyn til avtalen som nylig er inngått mellom regjeringspartiene og Venstre i Stortinget. Modellkjøringen er ment som en illustrasjon og det må tas forbehold om at de faktiske utslagene vil avhenge av både hvilke konkrete kommuner som går sammen og ikke minst hvilke nasjonale vedtak som blir gjort om inntektssystemets utforming.

Av modellkjøringen framgår at Nye Bodø kommune med de aktuelle kommunene vil motta 80 mill.kr i reform- og engangsstøtte. Inndelingstilskuddet er beregnet til nær 56 mill. kr pr år, som omfatter kompensasjon for bortfall av 3 småkommunetilskudd og 3 basistilskudd. Inndelingstilskuddet beholdes i 15+5 år etter sammenslutningen og utgjør til sammen 952 mill.kr over 20 år. Dette er garanterte statlige tilskudd som gjelder uavhengig av endringer i inntektssystemet som nå er på høring og som skal behandles i Stortinget i juni 2016.

Modellberegningen inneholder i tillegg en del andre vurderinger av endringer som følge av forslag til revidert inntektssystem, samt mulige forskjeller dersom vedtak om sammenslutning fattes før og etter 1.7.2016. Beregningene tyder på at både Røst og Bodø kan komme godt ut av forslaget til revidert inntektssystem. Beregningene av mulige forskjeller mellom vedtak fattet før og etter fristen er følsomme for hva som vil skje med de ulike elementene i inndelingstilskuddet.

3.9 Konsekvenser for innbyggere og lokalt næringsliv

Sett fra innbyggere og det lokale næringsliv på Røst, kan en kommunesammenslutning etter de mål og prinsipper som er beskrevet i denne rapporten medføre følgende konsekvenser:

- Dagens skole, barnehage, sykehjem, helsetjeneste, avfallsstasjon og andre viktige tjenester på Røst videreføres og forsterkes som del av nye Bodø kommune. Alle lokale tjenester vil være forankret i bedre kompetanse og større fagmiljøer. Målet med sammenslutningen er at kvaliteten på det lokale tjenestetilbudet skal bli bedre, inkludert investeringer i ny skole og en mer offensiv lokal næringspolitikk.
- Innbyggerne vil merke at det blir billigere å bo og leve på Røst, fordi de kommunale avgiftene etter all sannsynlighet vil gå ned innenfor en ny og større kommune
- Innbyggerne vil kunne forholde seg til et forsterket lokalt stedlig servicekontor for kommunale og statlige tjenester med økt kompetanse og bedre IKT-baserte tjenester
- Røst lokalstyre erstatter dagens kommunestyre og vil bestå av direkte valgte politikere med ansvar for lokale politiske vedtak og politisk samordning mot Bodø kommune. Lokalstyret vil ha vedtaksmyndighet i viktige lokale saker som berører innbyggere og næringsliv på Røst.
- Det forutsettes at Røst skal ha en egen kommunedelplan som vil være en ny rullerende oversiktsplan til erstatning for dagens kommuneplan. Intensjonen er at detaljplanlegging og byggesak skal avgjøres lokalt. Lokalstyrets oppgaver og vedtaksmyndighet vil måtte klargjøres nærmere.
- Lokalstyret vil ha ansvar for et nytt lokalt næringsapparat som del av nye Bodø kommune. Egen fiskerikonsulent og næringsmedarbeider vil være lokalisert til Røst. Strategisk næringsplan og større næringsfond vil være nye satsinger. Havneutvikling og bedre infrastruktur for næringslivet vil være et eget satsingsområde.
- Innbyggerne kan delta i to lokalvalg, ett valg til Røst lokalstyre og et til kommunestyre i nye Bodø kommune. Valget til lokalstyret avholdes samtidig med kommunevalget. Kun innbyggere som er bosatte på Røst vil være valgbare til lokalstyret.

En sammenslutning med Bodø vil samtidig kunne medføre usikkerhet om f.eks. framtidig eiendomsskatt og arbeidsgiveravgift. I tillegg kommer mulige negative konsekvenser i form av at Røst opphører som nasjonal fordelingsenhet, samtidig som Røst lokalstyre vil ha mindre beslutningsmyndighet innenfor velferdstjenestene sammenliknet med dagens kommunestyre.

Det siste argumentet, at den lokale beslutningsmyndighet innenfor velferdstjenestene vil bli mindre, kan også oppfattes som en fordel sett fra innbyggernes side dersom de får tilgang til bedre kompetanse og bedre tjenester i en større kommune. Det kan også diskuteres hvor reell den lokale beslutningsmyndighet vil være innenfor de strengt lovregulerte velferdsområdene. Sett fra innbyggerne kan det også oppleves som en fordel om dagens sterkt personavhengige kommuneforvaltning på Røst erstattes med bredere og mer uavhengige fagmiljøer. Det kan gjelde på både politisk og administrativ side.

3.10 Konsekvenser for politikerne

Sett fra politikerne, vil en sammenslutning kunne innebære følgende:

- Like mange lokale politiske verv og tilnærmet samme muligheter for politisk organisering og deltakelse på Røst som i dag. Rollen som lokalpolitiker endres i retning av mer ansvar for nærings- og lokalsamfunnsutvikling, med tilgang til bedre kompetanse og flere virkemidler.
- Mulighet for bredere partipolitisk organisering og nye muligheter for deltakelse i partiene, kommunestyre, formannskap og politiske utvalg i nye Bodø kommune
- Selvstendig beslutningsmyndighet og forvaltningsmyndighet iht. eget budsjett og regelverk. Avlastning for lovpålagte basistjenester fra Bodø kommune, dersom modell 1 velges.
- Høringsinstans ifht. alle viktige saker som avgjøres i Bodø bystyre eller av sentraladministrasjonen i Bodø kommune

Den kanskje viktigste forskjellen mellom det nye lokalstyret og dagens kommunestyre vil være at lokalstyret får et mindre juridisk og økonomisk ansvar for de lovpålagte velferdstjenestene til innbyggerne. Lokalpolitikken og den lokale beslutningsmyndighet dreies mot samfunnsutviklingsoppgaver, mens Bodø som storkommune vi ta seg av skolen, sykehjemmet, helsetjenesten osv. Det vil da være opp til nye Bodø kommune å sørge for likeverdighet og løpende modernisering av velferdstjenestene på Røst i tråd med nasjonale standarder.

3.11 Konsekvenser for de ansatte

Ved en kommunesammenslutning vil alle ansatte i Røst kommune inngå i større fagmiljøer og få nye Bodø kommune som arbeidsgiver. I de fleste kommunesammenslutninger er det vanlig å forutsette at ingen ansatte skal sies opp som følge av kommunesammenslutningen, samtidig som bytte av stilling, arbeidsoppgaver, arbeidssted kan bli aktuelt. En bredere og mer systematisk satsing på lederutvikling og kompetanseutvikling vil være et forventet resultat av sammenslutningen.

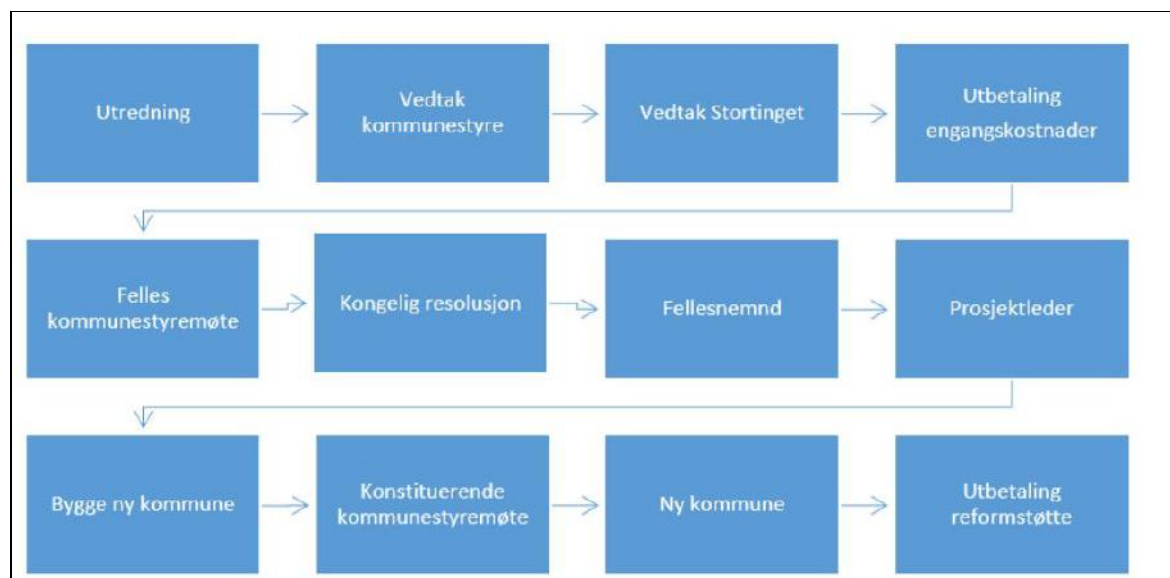
Det er vanlig at kommunene velger å opprette et partssammensatt utvalg etter kommunelovens §25 for behandling av saker som gjelder forholdet mellom den nye kommunen som arbeidsgiver og de ansatte. Arbeidsgiverpolitikken i den nye kommunen vil bygge på Hovedavtalens mål om samarbeid, medbestemmelse og medinnflytelse. Tillitsvalgte i de berørte kommunene spiller som regel en aktiv rolle i sammenslutningsprosessen.

4 Nærmere om tidsplan og videre prosess

4.1 Saksgang fram mot sammenslutning

Det antas at sammenslutningen vil måtte følge hovedløpet i kommunereformen, med mindre det tas initiativ til forsøk eller en særskilt prosess for Røst. I veileder fra KMD¹⁴ beskrives reformens hovedløp som følger:

I reformens hovedløp vil kommunene vedta hvem de ønsker å slå seg sammen med innen 1. juli 2016. Kommunenes vedtak oppsummeres av fylkesmennene, og fylkesmennene kommer med sin tilråding til departementet om kommunestrukturen i fylket innen 1. oktober 2016. På bakgrunn av dette fremmer departementet en proposisjon til Stortinget med forslag til sammenslåinger våren 2017. Sammenslåingene vedtas av Stortinget før sommeren 2017. Deretter vil detaljer i den enkelte sammenslåing fastsettes i kongelig resolusjon, der blant annet kommunens nye navn angis.

Figur 4.1 Milepæler ved sammenslutning av kommuner. Kilde: KMD

Det betyr at kommunene gjør sine vedtak før 1.juli 2016 og Fylkesmannen gjør sin vurdering innen 1.oktober 2016, som grunnlag for Stortingsbehandling av hvilke kommuner som skal slå seg sammen våren 2017. Tidligst mulige tidspunkt for iverksetting av sammenslutningen mellom Røst og Bodø vil med en slik ordinær prosess være fra 1.1.2019, alternativt 1.1.2020.

Det følger av inndelingslovens §25 at Fylkesmannen skal kalle sammen kommunestyrene til et fellesmøte etter at det er fattet vedtak sammenslutning mellom to eller flere kommuner. På fellesmøtet skal det drøftes navn på ny kommune, antall medlemmer i nytt kommunestyre, opprettelse av fellesnemnd, revisor og evt. andre organer som er nødvendig for å styre sammenslutningen. Etter nylige endringer i inndelingsloven¹⁵ kan departementet gjøre unntak fra reglene om felles kommunestyremøte hvis det allerede foreligger tilstrekkelige vedtak i hvert kommunestyre.

¹⁴ Formelle rammer i byggingen av nye kommuner. KMD 2015.

¹⁵ Prop.76L (2015-2016) Endringer i inndelingslova og kommunelova (behandling av kommunesamanslåingar mv.)

Etter fellesmøtet går kommunestyrene hvert til sitt og fatter vedtak på de aktuelle punktene. Vedtakene skal sendes Fylkesmannen som videresender til departementet som utarbeider en kongelig resolusjon om sammenslutningen. Nå kongelig resolusjon er vedtatt, starter fellesnemnden sitt arbeid og den konkrete omstillingen forberedes og gjennomføres fram mot vedtatt fusjonstidspunkt for den nye kommunen. Fellesnemnda arbeider ut fra føringer i intensjonsavtale og nærmere reglement fra kommunene. Ny organisasjon og forberedende arbeidet med økonomiplan og budsjett for det første driftsåret vil være blant fellesnemndas viktigste arbeidsoppgaver. Nemnda kan få fullmakt til å tilsette personale i ny kommune og vurdere videre deltakelse i interkommunalt samarbeid. Fellesnemnda velges av og blant medlemmene i kommunestyrene og skal ha minst tre medlemmer fra hver kommune.

Det er vanlig å beregne at fellesnemnden trenger ca. ett år til å forberede omstillingen, men her kan det være store lokale variasjoner bl.a. avhengig av antall involverte kommuner og hvor store omstillinger som skal gjennomføres. Det er som nevnt vanlig at kommunene velger å opprette et partssammensatt utvalg etter kommunelovens §25 for behandling av saker som gjelder forholdet mellom den nye kommunen som arbeidsgiver og de ansatte.

4.2 Mulig tidsplan for fusjon Bodø-Røst

Det er behov for å fastlegge en nærmere tidsplan for følgende påfølgende faser:

Lokal vedtaksfase fram mot 1.juli 2016:

- Utarbeidelse av utkast til intensjonsavtale på bakgrunn av utredning, hvis det der grunnlag for det i de involverte kommunene. Deretter følger forhandlinger og utforming endelig intensjonsavtale om sammenslutning. For å ivareta Røst spesielle behov kan det evt. inngås en lik regional fellesavtale for alle involverte kommuner med tillegg av en særavtale for Røst.
- Kommunestyrebehandling av intensjonsavtale og lokal høringsprosess i kommunene. Kommunestyret på Røst har nylig bestemt at det skal avholdes folkeavstemning om kommunesammenslutning 12.juni 2016.
- Utvikling av saksframlegg og kommunestyrebehandling av veivalg i kommunereformen, før oversendelse av kommunenes vedtak til Fylkesmannen før 1.juli 2016

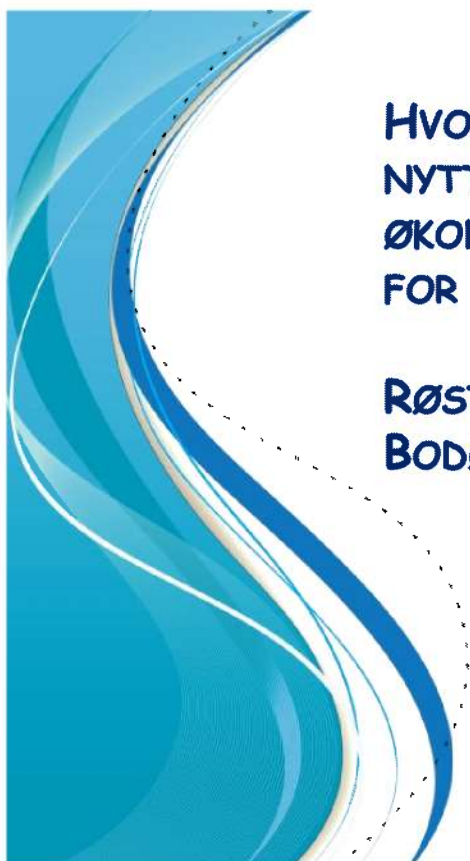
Nasjonal beslutningsfase 1.juli-2016 fram til våren 2017: Fylkesmannens tilrådning til KMD og Stortingsbehandling av strukturmelding våren 2017

Videre forberedelser og dialog med fylkesmannen, evt. utforming av søknad om sammenslutning og forberedelser av sammenslutning

Lokal gjennomføringsfase 2018-2020

Mulige tidspunkt for gjennomføring av sammenslutningen og valg til Røst lokalstyre kan tidligst være 1.1.2018 (krever ekstraordinær prosess), 1.1.2019 (forutsetter antakelig at nytt kommunestyre velges fra dagens kommunestyre, samt at det avholdes valg til Røst lokalstyre i 2018) eller 1.1.2020 (etter det ordinære kommunevalget i 2019). Det vil være naturlig å klargjøre en konkret tidsplan så snart de involverte kommunene har gjort sine veivalg.

Vedlegg: Økonomiske modellkjøringer v/Børre Stolp

HVORDAN PÅVIRKER FORSLAGET TIL NYTT INNTEKTSSYSTEM DE ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSENE FOR KOMMUNESAMMENSLÅING?

RØST, VÆRØY, GILDESKÅL OG
BODØ

Børre Stolp, tidligere KS-økonom
28.4.2016

Stolp kommunekompetanse

Forutsetninger

Det er tatt utgangspunkt i høringsutkastet fra KMD og avtalen mellom H/FrP og V:

1. Ny kostnadsnøkkel (endret i avtalen)
2. Strukturkriterium (endret i avtalen)
3. Småkommunetilskudd etter avtalen mellom H/FrP og V
4. Dette er en partiell analyse hvor vi kun ser på utslag isolert for disse kommunene uten større reberegninger i inntektssystemet
5. Det er fortsatt usikkert på eksakte tall fra utgiftsutjevningen avhengig av metode for innarbeiding av strukturkriteriet. I beregninger i foilene er dette lagt inn særskilt, men det kan også bli direkte lagt inn i kostnadsnøkkel (kan gi utslag for kommunene!)

Stolp kommunekompetanse

Inndelingstilskudd og engangskostnader

Inndelingstilskudd, 1000 kr		
	Vedtak om sammenslåing før 1.7.2016	Vedtak senere - ordinære regler 1)
Basistilskudd ny kommune	39 539	40 610
Småkommunetilskudd og distriktstilskudd Sør-Norge	16 425	16 425
Nord-Norge tilskudd	0	0
Inndelingstilskudd	55 964	57 035

1) Hvis det også vedtas bruk av inndelingstilskudd i nytt system

Her er lagt inn at i et nytt system kommer også et inndelingstilskudd som kompenserer tap av nytt nivå basistilskudd, men merk intet sagt i høringen om inndelingstilskudd i nytt system

Stolp kommunekompetanse

Mulige forskjeller med vedtak før og etter 1.7.2016

Mulige økonomiske konsekvenser av å fatte vedtak om sammenslåing før 1.7.2016, 1000 kr							
	År 1-15:	År 16	År 17	År 18	År 19	År 20 og utover	
Anslag mulige endringer i inntektssystemet	-58 710	-58 710	-58 710	-58 710	-58 710	-58 710	-58 710
Inndelingstilskudd	55 964	44 771	33 578	22 386	11 193	-	-
Endret rammetilskudd ved å slå seg sammen	-2 746	-13 939	-25 132	-36 325	-47 517	-58 710	-58 710
Sum endring år 1 til år 19							-164 104

Eventuelle økonomiske konsekvenser av å fatte vedtak om sammenslåing senere (ordinære retningslinjer for inndelingstilskudd), 1000 kr							
	År 1-15:	År 16	År 17	År 18	År 19	År 20 og utover	
Anslag mulige endringer i inntektssystemet	-58 710	-58 710	-58 710	-58 710	-58 710	-58 710	-58 710
Mulig nytt Inndelingstilskudd	57 035	45 628	34 221	22 814	11 407	-	-
Endret rammetilskudd ved å slå seg sammen	-1 675	-13 082	-24 489	-35 896	-47 303	-58 710	-58 710
Sum endring år 1 til år 19							-145 901

Her vises utslagene de neste 20 årene.

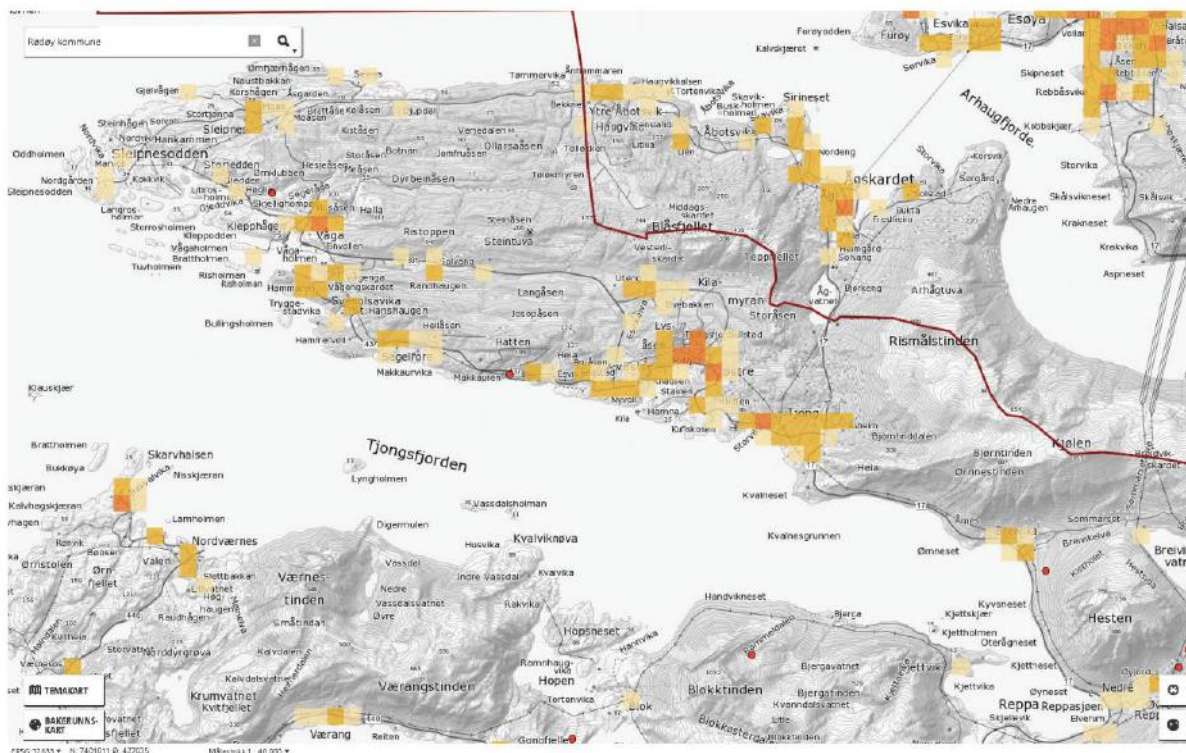
Stolp kommunekompetanse

KOMMUNEREFORM: UTREDNING GRENSEJUSTERINGER – FAKTAARK

Kartene i dokumentet viser bosetting etter SSB per 16. mars 2015.

Befolkningstallene per grunnkrets er oppgitt etter SSB per 1. januar 2016.

TJONGSFORDEN I RØDØY KOMMUNE – ÅGSKARDET I MELØY KOMMUNE

Rødøy. Befolkning Tjong, Sleipnes, Indre Tjongsfjord kretser 447 (m/Værangfjord 276 = 723 fastland N.)

Meløy. Befolkning Ågskardet krets 91

Valgkrets Tjongsfjord./Vågaholmen – forhåndsstemming og valgting

Rødøy kommune drifter skole- og barnehage tilbudet for barn fra Ågskardet i Meløy i Kila, Tjongsfjord. Det er samarbeidsavtaler mellom kommunene for skole- og barnehageområdet.

Skolen har 3 av 73 elever fra Meløy.

Barnehagen har 2 av 25 barn fra Meløy.

Musikkskolen har 1 elev fra Meløy. Ingen avtale med Meløy.

Før skolepliktig alder følger Meløy opp barna fra Ågskardet. Helsesøster har skolehelsetjeneste i Tjongsfjord, også for Ågskardet.

Kommunale vannverk, separat per kommune.

Basseng og flerbrukshall i Tjongsfjorden.

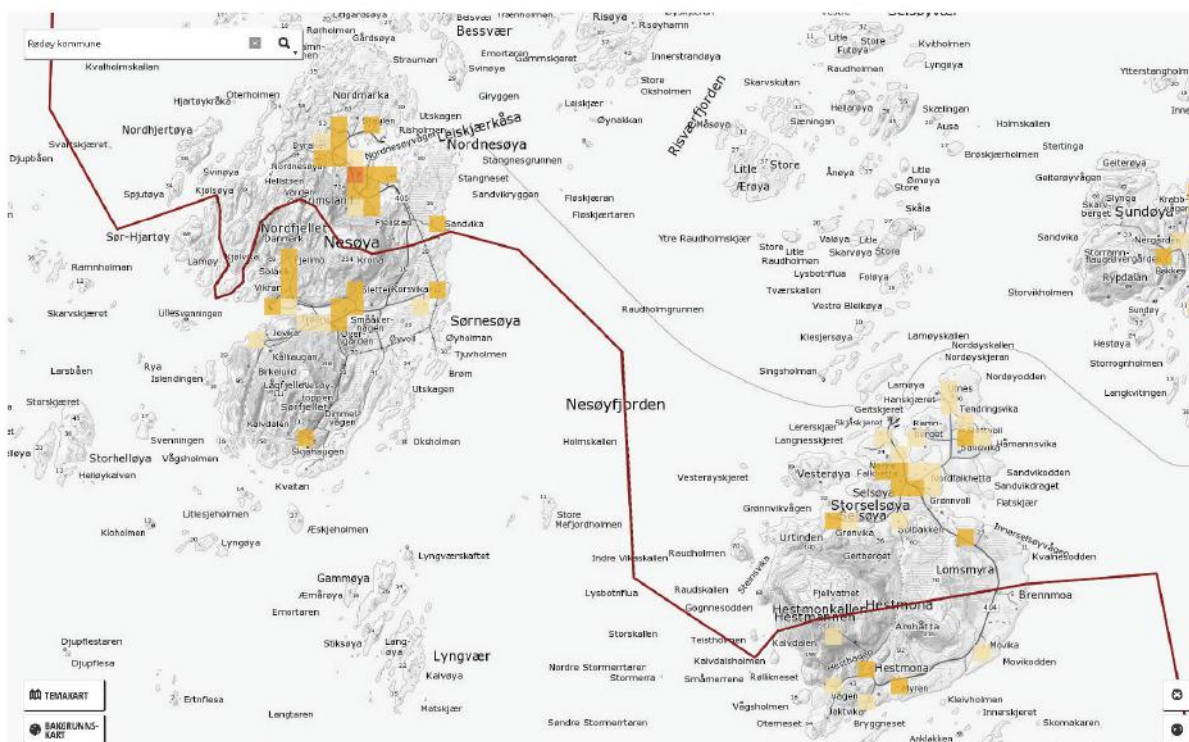
Butikk og post på Vågaholmen.

Fergeleie FV 17 på Ågskardet i Meløy.

Hurtigbåtkai på Vågaholmen (anløp NEX -> Bodø/Sandnessjøen og hurtigbåt Rødøybassenget).

NORDNESØY I RØDØY KOMMUNE – SØRNESØY I LURØY KOMMUNE

Rødøy. Befolkning Nord-Nesøy krets 78

Lurøy. Befolkning Sør-Nesøy krets 48

Øya har en omkrets på om lag 20 km og et areal på ca. 15 km², hvorav i Rødøy ca. 8 km².

Valgkrets m/Myken – forhåndsstemming og valgting på Nord-Nesøy

Rødøy kommune drifter skole- og barnehage tilbudet på øya. Barnehagen er lokalisert i skolebygningen på Nordnesøya. Skolen har undervisning på Nordnesøya i Rødøy, men har kroppsøving og mat og Helse på Sørnesøya skole i Lurøy en til to dager i uka, fordi det ikke er gymsal og skolekjøkken på Nordnesøya skole. Det er samarbeidsavtaler mellom kommunene for skole- og barnehageområdet.

Skolen har 8 av 13 elever fra Lurøy.

Barnehagen har 2 av 9 barn fra Lurøy.

Musikkskolen 5 elever fra Lurøy. Andel lærerstilling faktureres Lurøy.

Helsesøster har skolehelsetjeneste på Sør- og Nordnesøya (ingen avtale med Lurøy).

Hjemmehjelp/hjemmesykepleie/psykisk ytes på Nordnesøya.

Kommunale vannverk, separat per kommune.

Rødøy har brannvern for begge kommuner.

Butikk og post på Nordnesøya.

Fergeleie på Nordnesøya (anløp Jektvik).

Hurtigbåtkai på Nordnesøya (anløp Vågaholmen og Tonnes i Lurøy) og Sørnesøya i Lurøy (anløp Onøy, Tonnes og Stokkvågen).

Av privat næring er fiske og mottaksstasjon for fisk sentralt.

STORSELSØY I RØDØY KOMMUNE – HESTMONA I LURØY KOMMUNE

Rødøy. Befolkning Storselsøy krets 18
Lurøy. Befolkning Hestmona 8 (Anslått av C. E. Isachsen. Inngår mulig i Kvarøy krets på 69)

Øya har en omkrets på om lag 24 km og et areal på ca. 13 km², hvorav i Rødøy ca. 8,5 km².

Valgkrets– forhåndsstemming og valgting på Storselsøy

Skolebygning i Rødøy. Ingen elever.

Hjemmehjelp/hjemmesykepleie/psykisk ytes på Storselsøy (for tiden ingen vedtak)

Kommunale vannverk, separat per kommune.

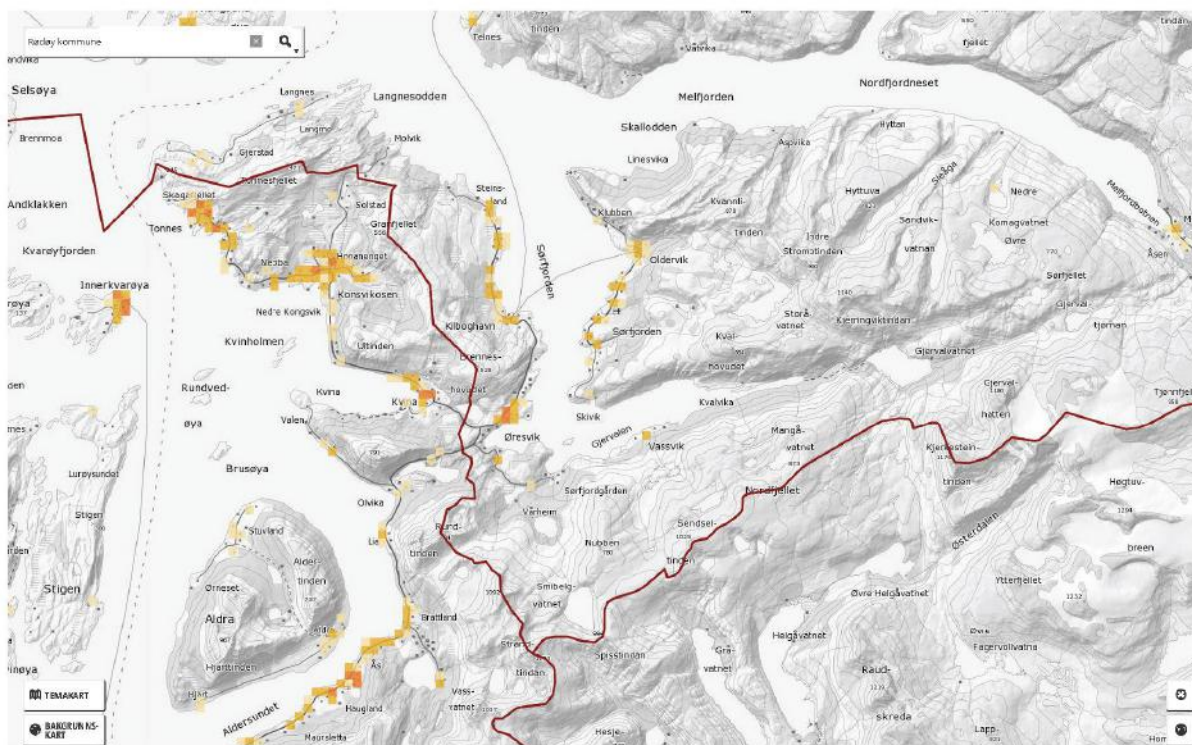
Rødøy har brannvern for begge kommuner.

Fergeleie i Rødøy (anløp Jektvik).

Hurtigbåtkai i Rødøy (anløp Vågaholmen og Tonnes i Lurøy) og i Lurøy (anløp Onøy, Tonnes og Stokkvågen).

Gravgård og skolekapell i Rødøy.

ØRESVIK – ALDERSUNDET I RØDØY KOMMUNE, KONSVIK I LURØY KOMMUNE

Rødøy. Befolkning Østre Sørfjord, Vestre Sørfjord kretser (fastland sør) 152

Lurøy. Befolkning Røytvik, Klevhals/Bratlandselv, Bratlandselv/Olvik, Kvina, Konsvik, Aspdal kretser (fastland) 575

Valgkrets m/Melfjorden – forhåndsstemming og valgting i Øresvik

Øresvik har 1-10 skole, ingen elever fra Lurøy.

Barn fra Rødøy kommune får barnehage tilbud i Lurøy kommune. 3 barn har plass i Kongsvik barnehage og 1 barn har plass i Aldersund barnehage. I tillegg er det 2 barn som blir 1 år i år, som ikke har barnehageplass dette barnehageåret. Det er samarbeidsavtaler mellom kommunene for barnehageområdet.

Helsesøster har skolehelsetjeneste i Øresvik.

Før skolepliktig alder følger Lurøy opp barna for dem som ønsker det.

Hjemmehjelp/hjemmesykepleie/psykisk ytes i Østre Vestre Sørfjord kretser

Kommunale vannverk, separat per kommune.

Lurøy har brannvern for begge kommuner.

Butikk og post i Lurøy: Aldersundet, Kvina og Tonnes

Fergeleie FV 17 i Kilboghavn

Hurtigbåtkai i Lurøy: Tonnes (NEX) og Stokkvågen (Trænaruta)

MELFJORDBOTN I RØDØY KOMMUNE – RANA KOMMUNE

Befolkning Melfjordbotn krets 6

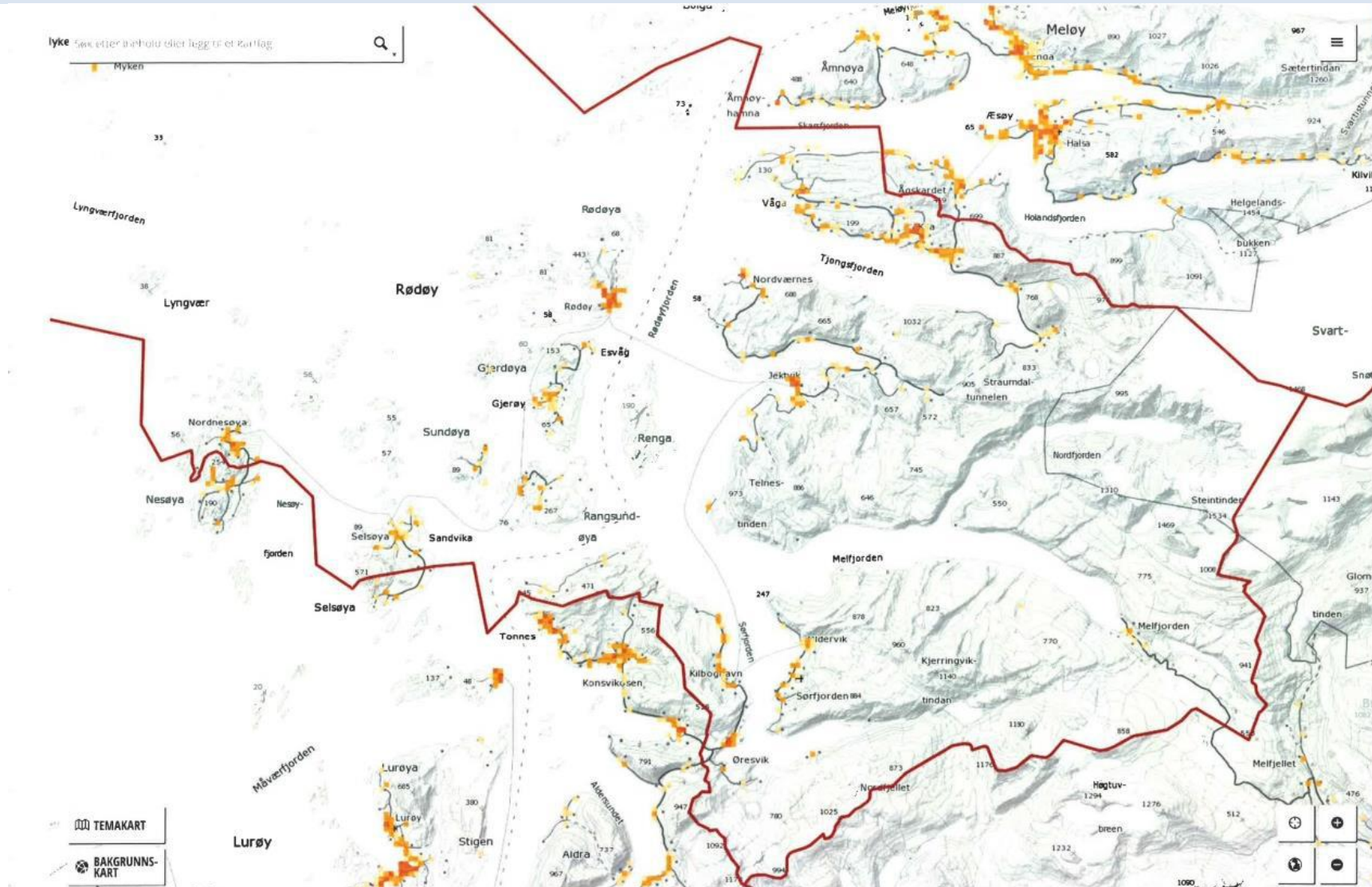
Vinterstengt vei til Rana

Kai, daglige båtanløp ved behov til Kilboghavn.

Valgkrets m/Sørfjorden – forhåndsstemming og valgting i Øresvik

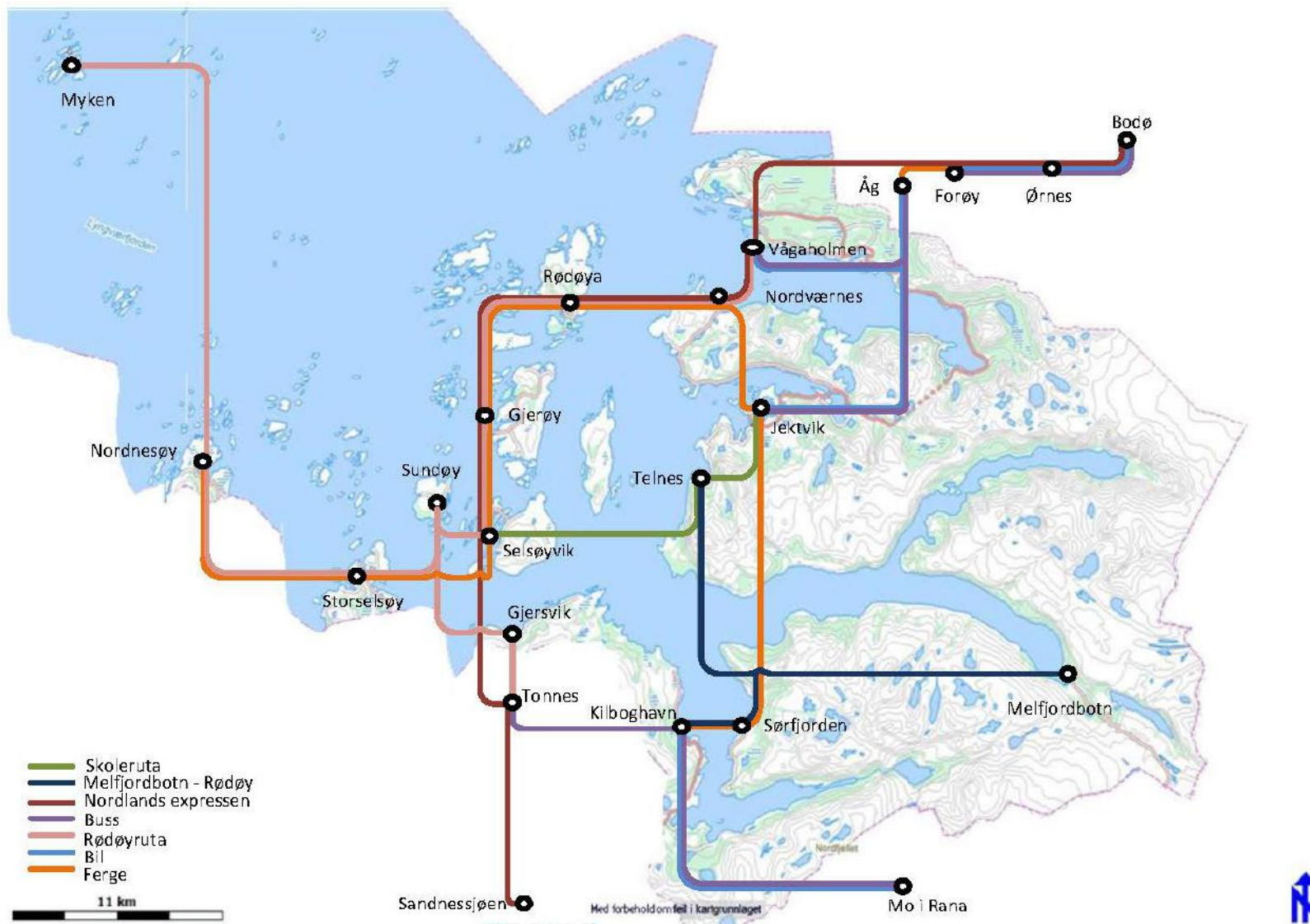
VEDLEGG

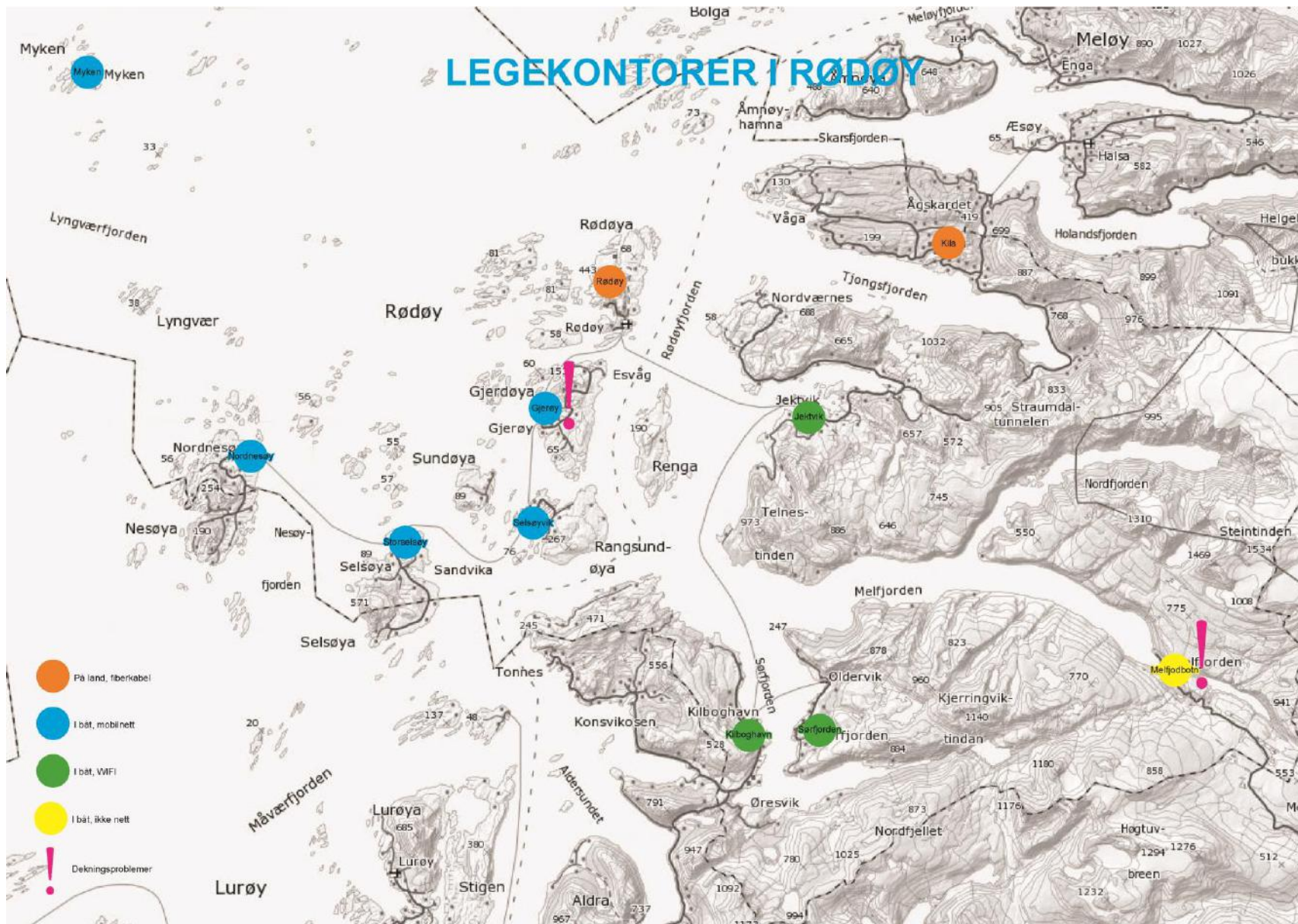

Samferdselskart utarbeidet av formannskapskontoret Rødøy kommune, gjeldende per april 2016.

Elevprognoser for tidsrommet 2013 - 2021

Nesøy skole

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	1. - 10.
2012/13					1	2	1	1	1	3	9
Lurøy	2								2		4 13
2013/14						1	2	1	1	1	6
Lurøy		2								2	4 10
2014/2015							1	2	2	1	6
Lurøy	1		2		1	1	2				7 13
2015/2016								1	2	2	5
Lurøy	1	1		2		1	1	1	1		8 13
2016/2017	1								1	2	4
Lurøy		1	1		2		1	1	1		7 11
2017/2018	2	1								1	4
Lurøy			1	1		2		1	1	1	7 11
2018/2019	1	2	1								4
Lurøy				1	1		2		1	1	6 10
2019/2020	1	1	2	1							5
Lurøy	2				1	1		2		1	7 12
2020/2021	1	1	1	2	1						6
Lurøy		2				1	1		2		6 12

Gjerøy skole

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	1. - 10.
2012/13	1	2	2		2	5	4	2	3	4	25
2013/14		1	2	2		2	5	3	2	3	20
2014/15			1	2	2		2	5	2	2	16
2015/16	2			1	2	2		2	5	2	16
2016/17		2			1	2	2		2	5	14
2017/18			2			1	2	2		2	9
2018/19	1			2			1	2	2		8
2019/20		1			2			1	2	2	8
2020/21			1			2			1	2	6

Rødøy skole

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	1. - 10.
2012/13		1	6	1	1	1	2	4	2	5	23
2013/14	1			6	1	1	1	2	4	2	18
2014/15		1			6	1		1	3	4	16
2015/16			1			5	1		1	3	11
2016/17	2			1			5	1		1	10
2017/18	2	2			1			5	1		11
2018/19	4	2	2			1			5	1	15
2019/20		4	2	2			1			5	14
2020/21	2		4	2	2			1			11

Øresvik skole

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	1. - 10.
2012/13	1	1	1	4	3	3	6	1	6		26
2013/14	3	1	1	1	4	3	3	6	1	6	29
2014/15	1	3	1	1	1	4	3	3	5	1	23
2015/16		1	3	1	1	1	4	3	3	5	22
2016/17	1		1	3	1	1	1	4	3	3	18
2017/18	2	1		1	3	1	1	1	4	3	17
2018/19	1	2	1		1	3	1	1	1	4	15
2019/20	1	1	2	1		1	3	1	1	1	12
2020/21		1	1	2	1		1	3	1	1	11

Jektvik skole

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	1. - 10.
2012/13	5	4	8	6	3	4	6	4	2	2	44
2013/14	5	5	4	8	6	3	4	6	4	2	47
2014/15	2	5	5	3	8	6	3	3	6	4	45
2015/16	5	2	5	5	3	9	6	3	3	6	47
2016/17	2	5	2	5	5	3	9	6	3	3	43
2017/18	3	2	5	2	5	5	3	9	6	3	43
2018/19	5	3	2	5	2	5	5	3	9	6	45
2019/20	6	5	3	2	5	2	5	5	3	9	45
2020/21	7	6	5	3	2	5	2	5	5	3	43

Tjongsfjord skole

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	1. - 10.
2012/13	2	5	7	8	5	10	7	6	9	6	65
Meløy	1	1	1				1	1	1	3	9
2013/14	10	3	5	7	8	5	10	7	6	10	71
Meløy		1	1	1				1	1		5
2014/2015	4	10	3	6	8	9	5	11	8	6	70
Meløy			1	1					1	1	4
2015/2016	6	4	10	3	6	8	9	5	11	8	70
Meløy				1	1					1	3
2016/2017	6	6	4	10	3	6	8	9	5	11	68
Meløy	1				1	1					3
2017/2018	5	6	6	4	10	3	6	8	9	5	62
Meløy		1				1	1				3
2018/2019	5	5	6	6	4	10	3	6	8	9	62
Meløy	2		1				1	1			5
2019/2020	5	5	5	6	6	4	10	3	6	8	58
Meløy		2		1				1	1		5
2020/2021	2	5	5	5	6	6	4	10	3	6	52
Meløy			2		1				1	1	5

Totalt

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	1. - 10.	
2012/13	9	13	24	19	15	25	26	18	23	20	192	
Meløy/Lurøy	3	1	1	0	0	0	1	1	3	3	13	205
2013/14	19	12	12	24	19	15	25	25	18	24	193	
Meløy/Lurøy	0	3	1	1	0	0	0	1	1	2	9	202
2014/2015	7	19	10	12	25	20	14	25	26	18	176	
Meløy/Lurøy	1	0	3	1	1	1	2	0	1	1	11	187
2015/2016	13	7	19	9	12	25	20	14	25	26	170	
Meløy/Lurøy	1	1	0	3	1	1	1	1	1	1	11	181
2016/2017	12	13	7	19	10	12	25	21	14	25	158	
Meløy/Lurøy	1	1	1	0	3	0	1	1	1	0	9	167
2017/2018	14	12	13	7	19	9	12	25	20	14	145	
Meløy/Lurøy	0	1	1	1	0	2	1	1	1	1	9	154
2018/2019	17	14	12	13	7	19	10	12	25	11	140	
Meløy/Lurøy	2	0	1	1	1	0	3	1	1	1	11	151
2019/2020	13	17	14	12	13	7	19	10	12	25	142	
Meløy/Lurøy	2	2	0	1	1	1	0	3	1	1	12	154
2020/2021	11	13	17	14	12	13	7	19	10	12	128	
Meløy/Lurøy	0	2	2	7	1	1	1	0	3	1	18	146

Krets/personer	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
18360104 Tjong	305	311	296	301	288	277	281	251	258	249	250	249	255	281	283	305	296	298
18360106 Værangfjord	293	295	293	288	277	279	288	281	273	255	256	263	260	264	270	266	265	276
18360112 Rødøy	186	185	179	171	178	187	188	188	176	179	171	173	177	171	171	169	158	153
18360103 Sleipnes	118	112	118	116	116	123	121	129	115	120	112	113	121	123	127	121	129	125
18360109 Vestre Sørfjord	145	141	147	146	149	139	146	141	136	145	144	141	143	141	136	133	128	129
18360111 Gjerøy	120	120	114	127	115	103	101	94	93	84	80	77	81	89	87	84	88	87
18360113 Nordnesøy	100	104	92	92	87	84	80	79	79	79	80	79	75	75	69	71	72	78
18360110 Selsøyvik	96	86	89	78	73	75	65	55	58	56	49	53	49	49	54	47	41	42
18360105 Indre Tjongsfjord	51	50	49	51	50	45	42	33	33	35	38	31	33	30	29	28	27	24
18360108 Østre Sørfjord	60	59	56	50	46	49	49	42	40	33	34	32	31	29	28	24	25	23
18360114 Storselsøy	52	53	50	48	50	49	48	49	46	46	47	41	36	37	29	37	22	18
18360101 Myken	41	40	37	33	25	23	25	22	22	18	16	19	24	20	18	10	10	8
18360107 Melfjordbotn	9	8	6	8	8	8	8	6	6	5	4	4	9	9	7	7	6	6
18369999 Uoppgitt	0	6	4	0	0	0	1	6	8	10	11	6	0	2	2	3	2	1
18360102 Svinvær	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1836 Rødøy totalt	1 577	1 570	1 530	1 509	1 462	1 441	1 443	1 376	1 343	1 314	1 292	1 281	1 294	1 320	1 310	1 305	1 269	1 268

Befolkning per grunnkrets Rødøy kommune per 1. januar, årene 1999-2016.

Rødøy Lokalutvalg. UTSKRIFT FRA MØTEBOK.

Grendemøte på Rødøy .
Møterom: Fiskernes Hus.
Tidspunkt: Søndag 13 mars , kl. 18.00—20.30.
Frammøte: 31 deltakere.
TIL BEHANDLING:

KOMMUNEREFORMEN 2016

Forslag:

Rødøy kommune må søke samarbeid med Lurøy kommune, med en mulig videreføring av samarbeidet mot Mo i Rana.

Hele øy-distriktet (unntatt Svinvær), + Melfjorden, Sørfjorden, Kilboghavn, Langnes-Gjersvik, bør overføres og innordnes i Lurøy kommune.

Tjongsfjorden, Nordværnes'-Jektvik. overføres og innordnes i Meløy kommune.

Rødøy kommune bør tilhøre Indre Helgeland Regionråd, i likhet med Lurøy.

Argumenter for dette er:

En overveiende del av øydistriktet, og søndre del av fastlands-Rødøy har en naturlig tilhørighet til Mo i Rana, også Sandnessjøen og Mosjøen er forholdsvis lett tilgjengelig. Mo blir stadig mer brukt som "handels og serviceby" både av Lurøy og Rødøy.

De to øyene Selsøya og Nesøya, som i dag er delt mellom Rødøy og Lurøy må i fremtiden høre til samme kommune i sin helhet.

En omlegging av fergeforbindelsen i Rødøybasenet må tilpasses behovet for en god bilførende transport mellom øydistriktet og fastlandet, Tonnes og eller Kilboghavn. Nordlandsexpressen Bodø – Sandnessjøen må opprettholdes som nå, dette for å opprettholde tilgjengeligheten til og fra Fylkeshovedstaden i Bodø.

Hele Tjongsfjordhalvøya med Ågskaret, og delvis Jektvik-Nordværnes, har en naturlig tilknytning til Meløy, og mot Bodø. Og en fremtidig bruforbindelse over Holandsfjorden vil forsterke dette.

Rødøy kommune er geografisk stor kommune 705 kvm, nå meget tynt befolket, ca. 1200 innbyggere som er en 1/3-del av maksimum på 1950-tallet, og det er fortsatt nedgang mot "nullpunktet." Øy-distriktet er nå mest utsatt.

Tross mange store og gode næringsressurser, naturressurser, og andre livskvaliteter som kan utvikles og nyttiggjøres både i nærings og kulturlivet, klarer kommunen ikke å ta vare på og utvikle mulighetene til å skape et mere robust næringsliv, som igjen kan gi nokk og sikre inntekter til både kommunen og private aktiviteter. Årsaken kan være flere forhold men nedgangen i folketallet, og fravær av resurspersoner og grundere har forsterket denne prosessen. Det kan være verd et forsøk å slippe til nye krefter.

Vedtak: Forslaget oversendes til Rødøy kommune, som innspill til det pågående arbeid med kommunereformen.

Rødøy 14.03.2016
Rødøy Lokalutvalg
Bernt Arntsen/leder.

RØDØY KOMMUNE	
Arkiv saksnr	001
Dok.nr	217/16
Åpning:	
14 MAR 2016	
Saksbeh	R
Kopiert	0
Ark.kode:	Ark.kode:
Kassasjon:	Gradert:

Rødøy Lokalutvalg. GRENDEMØTE PÅ RØDØYA.

UTSKRIFT FRA MØTEBOK.

Grendemøte på Rødøy .

Møterom: Den nye gymsalen.

Tidspunkt: Søndag 12 juni, kl. 18.00—1845.

Frammøte: 37 deltakere.

TIL BEHANDLING:

Kommunereformen.

Rådgivende folkeavstemming- Intensjonsavtale angående

<Sammenslåing med nye Bodø kommune> Stem Ja/Nei.

Stemmeresultat: Nei.- 35- stemmer.

Ja. 1- stemme.

Blank. 1 - stemme.

Rødøy 12.06.2016.

Møte slutt.

For Rødøy Lokalutvalg.

Bernt Arntsen/leder.

RØDØY KOMMUNE	
Arkiv saksnr	001
Dok.nr:	525/16
Løpenr.:	
13 JUN 2016	
Saksbeh.:	e
Kopi til:	0
Ark.kode:	Ark.kode:
Kassasjon:	Gradering:

Postmottak

Fra: polarkraft@gmail.com på vegne av Tore Ytterdahl
<tore@polarkraft.no>
Sendt: 15. mai 2016 17:46
Til: Postmottak
Emne: Kommunesammenslåing

Angående eventuell endring av Rødøys grenser/ sammenslåing med andre kommuner.

Som fastboende i Melfjorden, på sørsida, vil vi med dette understreke at vi er sterkt i mot en sammenslåing av Rødøy kommune med Bodø kommune, da vi ikke har noen som helst tilhørighet nordover. All vår virksomhet og tilhørighet; butikk/postleveranse foregår mot Lurøy/Rana.

Vi mener Melfjorden vil være et naturlig skille/kommunegrense for deling av kommunen mot nord og sør.

For øvrig syns vi at en så viktig sak bør avgjøres med en folkeavstemning, og ikke slik det nu legges opp til.

Melfjorden 13.05.2016

mvh
Tore Ytterdahl og Gry Føyerland Blix
Sandvika
8182 Melfjordbotn
tlf: 950 96 785

Denne epost har blitt kontrollert for virus av Serit
This e-mail has been scanned for viruses by Serit

RØDØY KOMMUNE	
Arkiv saksnr	001
Dok.nr:	
Løpenr.:	426/16
18 MAI 2016	
Saksbeh:	R
Ark.kode:	0
Kassasjon:	

Uttalelse fra Melfjordbotn krets vedrørende den foreslåtte sammenslåing mellom Rødøy og Bodø kommuner

Hvis den intensjonsavtalen som nå foreligger skal vise seg å bli et faktum, ber vi om at kommunegrensen mellom Rana og Rødøy justeres slik at Melfjordbotn og nærliggende områder av Melfjorden blir lagt under Rana kommune.

Fra gamle tider har det alltid vært ferdsel over Melfjellet til Rana, og særlig siden vegen sto ferdig i 1982 har det vært naturlig å benytte seg av de aller fleste tjenester i Mo I Rana. Også når vegen er stengt vinterstid er båtruta lagt opp slik at Mo I Rana er nærmeste sevicested.

Det vil være svært unaturlig med Bodø som kommunesenter når Mo I Rana befinner seg knapt en times biltur unna. Dette vil etter vårt syn også være små grensejusteringer ettersom kommunegrensen mellom Rana og Rødøy allerede går noen få kilometer fra Melfjordbotn.

Egil Danielsen
Bjørn Livind
Røyer Storang
Ange Hune Johansen
Arntfin Samti

Arkiv nr	001	456/16
24 MAI 2016		
R	Kategori	0
Ark.kode:		
Kassasjon:	Gradering:	

Gjerøy lokalutvalg, 8195 Gjerøy

Rødøy kommune, postmottak

Ordfører Olav Terje Hoff

Rådmann Kitt Grønningsæter

RØDØY KOMMUNE	
Arkiv saksnr	001
Dok.nr.	506/16
Løpenr.:	06 JUN 2016
Saksbeh.:	R
Ko. nr.:	0
Ark.kode:	Ark.kod.:
Kassasjon:	Gradeny:

Ang. Kommunereformen

Som en del av kommunereformprosessen, inviterte Gjerøy lokalutvalg til grendemøte 29.mai.

Det møtte opp 26 stykker av øyas voksne innbyggere for å debattere og være med å stemme over reformen.

Det ble en frisk og engasjert debatt med mange spørsmål og bekymringer. Det ble uttrykt sterk tvil om intensjonsavtalens gode forsett kan bli omsatt til god praktisk politikk for lille Rødøy kommune. Det ble også diskutert grensejustering for vår krets dersom kommunestyret velger sammenslåing.

AVSTEMMING:

Skal vi si JA eller NEI til intensjonsavtalen og gå sammen i en storkommune nordover?

Antall fremmøtte stemmeberettigede: 26

Avstemningsresultat: **JA – 0 stemmer, NEI – 26 stemmer.**

100% av stemmene sa NEI .

Gjerøy, 4. juni 2016-06-04

Gunn Aakre Strøm

Øresvik lokalutvalg
Harry Pedersen
8754 Øresvik

Rødøy kommune
8185 Vågaholmen

Øresvik 7.juni.2016

Uttalelse fra Øresvik lokalutvalg, vedrørende kommunereform beslutning fra Rødøy kommune

Med grunnlag i Folkemøte for Øresvik – og Sørfjorden kretser, vedtak i sak 4, (vedlegg 1.), og Fylkesmannens i Nordland (FMNO), presentasjon 12.april.2016 , om at grensejustering skal inngå i kommunens utrednings arbeide for kommunereformen, har Øresvik lokalutvalg enstemmig vedtatt følgende uttalelse til FMNO og Rødøy kommune:

Øresvik krets, krever grensejustering som minimum innebærer at hele kretsen, blir innlemmet som en del av Lurøy kommune, sammen med øvrige deler av «Tonneshalvøya», som tilhører Rødøy kommune.

I samsvar med skriv fra FMNO, vedtak av Rødøy lokalutvalg 13.mars.2016 (vedlegg 2), samt folkemøtets vedtak for Øresvik og Sørfjorden kretser, legger Øresvik lokalutvalg også frem forslag til en ny nordlig- og østlig grense for Lurøy kommune, i form av inntegning på kart (vedlegg 2.) og som beskrevet her :

Starter ved grensepunkt. Lurøy-Rødøy-Rana og følger kommunegrense Rødøy – Rana til kommunegrense mot Meløy, følge så grense til Saltfjellet nasjonalpark i sv. retn. til vannskille/eiendomsgrenser nord av Nordfjorden, følger deretter vannskillet/eiendomsgrenser på nordsiden av Nordfjord og Melfjorden i v. retn. til grense gnr. 30 Telnes. Vinkler s. ut i hav, vinkler så vnv. til passert Brattholmen, og vinkler deretter i n. retn. til nø. av Rødøya. Vinkler så i nv., mellom Otervær og Svinvær til Meløy grense , og følger deretter grensen, til havs i nv. retning.

Dette innebærer at Rødøy kommune gnr. 1 -29 og gnr. 70- 80 , blir innlemmet i Lurøy kommune.

Begrunnelser: Innbyggere i Øresvik og Sørfjorden krets, og ellers på «Tonneshalvøya» i Rødøy , har forsømte og fraværende kommunale tjenestetilbud fra Rødøy kommune. De har allerede etablerte relasjoner, tjenestetilbud og faste handelssteder i Lurøy kommune. Det vises også til lange avstander, i form av reisetid, med ferge Fv17 Jektvik- Sørfjorden- Kilboghavn på min. 2 t t/r, med lav frekvens+ privatbil 1 t t/r, til kommunesenter og helse-omsorgssenter, som ligger i Rødøy kommunes nordre del. Tillegger her, at Lurøy kommunestyre har vedtatt ønsker om grenseendring mot Rødøy, og at det spesielt fokuseres på de meget uhensiktsmessige grenser, som eksisterer på «Tonneshalvøya», med tilliggende områder (gnr.7-19), Selsøyen/Hestmannøy (gnr.2) og Nordnesøy/Sørnesøy (gnr.1).

Siv Tove Hansen,
Fungerende leder , Øresvik lokalutvalg

Siv Tove Hansen

RØDØY KOMMUNE	
Arkiv saksnr.	001
Dok.nr.	509/16
Løpenr.:	07 JUN 2016
Saksbeh.	R
Ark.kode:	0
Kassasjef:	

Vedlegg:

1. Møteprotokoll for Folkemøte Øresvik –og Sørfjorden kretser 23.mai, sak 4. Avstemming
2. Vedtak fra Rødøy lokalutvalg, om kommunereform
3. Kart over Rødøy kommune med inntegnet forslag til nye grenser for Lurøy kommune, mot nord og øst i Rødøy kommune. .

Kopi til :

Fylkesmannen i Nordland, Kommunal- og beredskapsavdelingen, Bodø

Lurøy kommune, Rådhuset, 8766 Lurøy

Sørfjorden lokalutvalg, 8190 Sørfjorden

Rødøy lokalutvalg, Bernt Arntsen, 8193 Rødøy

Øresvik lokalutvalg i Rødøy kommune

Utskrift av sak. 4 i Folkemøte om kommunereform for Øresvik – og Sørfjorden kretser 23.mai.2016. kl.1700

Møtende medlemmer: fung. leder Siv Tove Hansen, Egil Hilstad, Harry Pedersen og Hanna Stensland. Fraværende medlemmer : Tone Drevvatne Møtende varamedlemmer: 1.vara Rebekka Spangrud . 2.vara Torbjørn Fagereng møtte som møteleder for folkemøtet

Totalt 50 personer tilhørende kretsene Øresvik - Sørfjorden deltok på møtet . Ellers deltok ordførere og rådmenn fra Rødøy- og Lurøy kommune, samt presse og 5 gjester fra Melfjordbotn.

Merknader.:

Innkalling og sakliste godkjent. Innvending mot stemmerettsalder 18 års, ble ikke tatt til følge.

Utskrift av behandling sak.4. **AVSTEMMING OM ØNSKET VEIVALG**

Stemmerettsalder 18 år

Følgende 4 forslag fra lokalutvalgene legges frem:

1. Rødøy kommune består som før (kommunens vedtatte 0-alternativ)
2. Rødøy kommune slår seg sammen med Ytre Salten (kommunens vedtatte utredningsforslag)
3. Øresvik og Sørfjorden krets søker innlemming i Lurøy kommune, i form av grensejustering.
Lokalutvalgets forslag til nye grenser, presenteres på møtet
4. Alternative forslag kan legges frem for godkjenning av møtet

Fra salen ble det under punkt 4. lagt frem forslag om et ytterligere alternativ til avstemming:

Øresvik- og Sørfjorden kretser søker innlemming i en fremtidig kommune av Rana og Lurøy.

Forslaget falt mot 3 stemmer, ved håndsopprekking.

Første skriftlige avstemming på innkallingens 3 alternativer ble foretatt, og opptelling ble som følger på;

Alternativ .: 2 blanke stemmer avlevert.

1. 1stemme
2. 1 stemme
3. 46 stemme

Med utgangspunkt i opptellingens klare resultat for alternativ 3 , ble det av lokalutvalget, enstemmig, besluttet å ikke gjennomføre flere valgogninger. Vedtak i sak 4., som følger;

Øresvik og Sørfjorden krets søker innlemming i Lurøy kommune, i form av grensejustering.

Utskrift godkjent av Øresvik lokalutvalg

Øresvik 6.juni.2016

Egil Hilstad

Siv Tove Hansen

Hanna Stensland

Egil Hilstad

Siv Tove Hansen // Stensland

Vedlegg 2

Rødøy Lokalutvalg. UTSKRIFT FRA MØTEBOK.

Grendemøte på Rødøy .

Møterom: Fiskernes Hus.

Tidspunkt: Søndag 13 mars , kl. 18.00—20.30.

Frammøte: 31 deltakere.

TIL BEHANDLING:

KOMMUNEREFORMEN 2016

Forslag:

Rødøy kommune må søke samarbeid med Lurøy kommune, med en mulig videreføring av samarbeidet mot Mo i Rana.

Hele øy-distriktet (unntatt Svinvær), + Melfjorden, Sørfjorden, Kilboghavn, Langnes-Gjersvik, bør overføres og innordnes i Lurøy kommune.

Tjongsfjorden, Nordværnes'-Jektvik. overføres og innordnes i Meløy kommune.

Rødøy kommune bør tilhøre Indre Helgeland Regionråd, i likhet med Lurøy.

Argumenter for dette er:

En overveiende del av øydistriktet, og søndre del av fastlands-Rødøy har en naturlig tilhørighet til Mo i Rana, også Sandnessjøen og Mosjøen er forholdsvis lett tilgjengelig.

Mo blir stadig mer brukt som "handels og serviceby" både av Lurøy og Rødøy.

De to øyene Selsøya og Nesøya, som i dag er delt mellom Rødøy og Lurøy må i fremtiden høre til samme kommune i sin helhet.

En omlegging av fergeforbindelsen i Rødøybasenget må tilpasses behovet for en god bilførende transport mellom øydistriktet og fastlandet, Tonnes og eller Kilboghavn.

Nordlandsexpressen Bodø – Sandnessjøen må opprettholdes som nå, dette for å opprettholde tilgjengeligheten til og fra Fylkeshovedstaden i Bodø.

Hele Tjongsfjordhalvøya med Ågskaret, og delvis Jektvik-Nordværnes, har en naturlig tilknytning til Meløy, og mot Bodø. Og en fremtidig bruforbindelse over Holandsfjorden vil forsterke dette.

Rødøy kommune er geografisk stor kommune 705 kvm, nå meget tynt befolket, ca. 1200 innbyggere som er en 1/3-del av maksimum på 1950-tallet, og det er fortsatt nedgang mot "nullpunktet." Øy-distriktet er nå mest utsatt.

Tross mange store og gode næringsressurser, naturressurser, og andre livskvaliteter som kan utvikles og nyttiggjøres både i nærings og kulturlivet, klarer kommunen ikke å ta vare på og utvikle mulighetene til å skape et mere robust næringsliv, som igjen kan gi nokk og sikre inntekter til både kommunen og private aktiviteter. Årsaken kan være flere forhold men nedgangen i folketallet, og fravær av resurspersoner og grundere har forsterket denne prosessen. Det kan være verd et forsøk å slippe til nye krefter.

Vedtak: Forslaget oversendes til Rødøy kommune, som innspill til det pågående arbeid med kommunereformen.

Rødøy 14.03.2016

Rødøy Lokalutvalg

Bernt Arntsen/leder.

VEDLEGG 3. KART

til brev 7.juni. 2016, med krav om grenseendring, fra Øresvik lokalutvalg til Rødø kommune og Fylkesmannen i Nordland.

Uttalelse vedrørende kommunestrukturen i Rødøy fra Grendemøte i Selsøyvik krets.

Selsøyvik lokalutvalg innbød til grendemøte onsdag 1. juni 2016 kl. 20:00.

Det var 18 fremmøtte fra kretsen

Her ble kommunestrukturen i Rødøy diskutert. Det ble stilt en del spørsmål, men vi i lokalutvalget kunne ikke svare på alt. Vi fant heller ikke alle svar i Intensjonsavtalen «Nye Bodø kommune». Mange hadde ordet og vi syntes debatten var god.

Konklusjonen etter at saken var nøye debattert er imidlertid nokså klar:

Selsøyvik krets mener at vi tjener på å fortsette som nå,- å være egen kommune.

Vi erkjenner at det kan bli utfordringer i fremtiden, men med felles innsats mener vi det er en bedre løsning å være Rødøy kommune enn den planlagte storkommunen.

Vi hadde ingen formell avstemming, men et meget stort flertall støtter denne uttalelsen.

RØDØY KOMMUNE	
Arkiv saksnr.	001
Dok.nr.	515/16
Løpenr.	
09 JUN 2016	
Saksbeh.:	R
Kontroll:	O
Ark.kode:	
Kassasjon:	

Postmottak

Fra: Knut Arne Nygård <knu-nyga@hotmail.com>
Sendt: 29. mars 2016 09:44
Til: Postmottak
Emne: Kommunereformen 2016

Sørfjorden lokalutvalg.

Lokalutvalget i Sørfjorden støtter Rødøy lokalutvalgs innspill

I den pågående arbeid med kommunereformen.

Sørfjorden 290416.

Knut Nygård.

RØDØY KOMMUNE	
Arkiv saksnr	001
Dok.nr	762/16
Løpnr.	
29 MAR 2016	
Saksbeh.	R
Kopier	0
Ark.kode:	Ark.kode:
Kassasjef:	Grade:

Denne epost har blitt kontrollert for virus av Serit
This e-mail has been scanned for viruses by Serit

Sørfjorden lokalutvalg

Sørfjorden 10.06.2016

8190 Sørfjorden

Rødøy Kommune

8185 Vågaholmen

Uttalelse fra Sørfjorden lokalutvalg, angående Kommunereformen.

Sørfjorden lokalutvalg og andre fra bygda deltok på møte i Øresvika, den 23.05.16. Der veien videre ble satt på papiret. Nå er det kommet en uttalelse fra Øresvik Lokalutvalg og den uttalelsen stiller vi oss bak. Sørfjorden lokalutvalg har ingen innvendinger, eller noe mere å tilføye til denne uttalelsen. Så dette støtter vi for fullt ut. (se vedlegg)

Sørfjorden lokalutvalg støtter også uttalelsen fra Rødøy lokalutvalg. (se vedlegg)

Knut Arne Nygård

Leder Sørfjorden lokalutvalg.

Knut Arne Nygård

RØDØY KOMMUNE	
Arkiv saksnr.	001
Dok.nr:	Kon. nr/år 524/16
Løpenr.:	13 JUN 2016
Saksbeh.:	R
Kopi til:	0
Ark.kode:	Ark.kode:
Kassasjon:	Gradering:

4 Vedlegg:

1. Uttales Øresvik lokalutvalg.
2. Møteprotokoll Folkemøte Øresvik og Sørfjorden lokalutvalg
3. Vedtak Rødøy lokalutvalg, kommunereformen.
4. Kart over Rødøy med inntegnet forslag til nye grenser.

Kopi til.

Fylkesmannen i Nordland.

Øresvik lokalutvalg
Harry Pedersen
8754 Øresvik

Rødøy kommune
8185 Vågaholmen

Øresvik 7.juni.2016

Uttalelse fra Øresvik lokalutvalg, vedrørende kommunereform beslutning fra Rødøy kommune

Med grunnlag i Folkemøte for Øresvik – og Sørfjorden kretser, vedtak i sak 4, (vedlegg 1.), og Fylkesmannens i Nordland (FMNO), presentasjon 12.april.2016, om at grensejustering skal inngå i kommunens utrednings arbeide for kommunereformen, har Øresvik lokalutvalg enstemmig vedtatt følgende uttalelse til FMNO og Rødøy kommune:

Øresvik krets, krever grensejustering som minimum innebærer at hele kretsen, blir innlemmet som en del av Lurøy kommune, sammen med øvrige deler av «Tonneshalvøya», som tilhører Rødøy kommune.

I samsvar med skriv fra FMNO, vedtak av Rødøy lokalutvalg 13.mars.2016 (vedlegg 2), samt folkemøtets vedtak for Øresvik og Sørfjorden kretser, legger Øresvik lokalutvalg også frem forslag til en ny nordlig- og østlig grense for Lurøy kommune, i form av inntegning på kart (vedlegg 2.) og som beskrevet her :

Starter ved grensepunkt. Lurøy-Rødøy-Rana og følger kommunegrense Rødøy – Rana til kommunegrense mot Meløy, følge så grense til Saltfjellet nasjonalpark i sv. retn. til vannskille/eiendomsgrenser nord av Nordfjorden, følger deretter vannskillet/eiendomsgrenser på nordsiden av Nordfjord og Melfjorden i v. retn. til grense gnr. 30 Telnes. Vinkler s. ut i hav, vinkler så vnv. til passert Brattholmen, og vinkler deretter i n. retn. til nø. av Rødøya. Vinkler så i nv., mellom Otervær og Svinvær til Meløy grense, og følger deretter grensen, til havs i nv. retning.

Dette innebærer at Rødøy kommune gnr. 1 -29 og gnr. 70- 80, blir innlemmet i Lurøy kommune.

Begrunnelser: Innbyggere i Øresvik og Sørfjorden krets, og ellers på «Tonneshalvøya» i Rødøy, har forsømt og fraværende kommunale tjenestetilbud fra Rødøy kommune. De har allerede etablerte relasjoner, tjenestetilbud og faste handelssteder i Lurøy kommune. Det vises også til lange avstander, i form av reisetid, med ferge Fv17 Jektvik- Sørfjorden- Kilbøhamn på min. 2 t t/r, med lav frekvens+ privatbil 1 t t/r, til kommunesenter og helse-omsorgssenter, som ligger i Rødøy kommunes nordre del. Tillegger her, at Lurøy kommunestyre har vedtatt ønsker om grenseendring mot Rødøy, og at det spesielt fokuseres på de meget uhensiktsmessige grenser, som eksisterer på «Tonneshalvøya», med tilliggende områder (gnr.7-19), Selsøyen/Hestmannøy (gnr.2) og Nordnesøy/Sørnesøy (gnr.1).

Siv Tove Hansen,
Fungerende leder, Øresvik lokalutvalg

Siv Tove Hansen

Vedlegg:

1. Møteprotokoll for Folkemøte Øresvik –og Sørfjorden kretser 23.mai, sak 4. Avstemming
2. Vedtak fra Rødøy lokalutvalg, om kommunereform
3. Kart over Rødøy kommune med inntegnet forslag til nye grenser for Lurøy kommune, mot nord og øst i Rødøy kommune. .

Kopi til :

Fylkesmannen i Nordland, Kommunal- og beredskapsavdelingen, Bodø

Lurøy kommune, Rådhuset, 8766 Lurøy

Sørfjorden lokalutvalg, 8190 Sørfjorden

Rødøy lokalutvalg, Bernt Arntsen, 8193 Rødøy

Øresvik lokalutvalg i Rødøy kommune

Utskrift av sak. 4 i Folkemøte om kommunereform for Øresvik – og Sørfjorden kretser 23.mai.2016. kl.1700

Møtende medlemmer: fung. leder Siv Tove Hansen, Egil Hilstad, Harry Pedersen og Hanna Stensland. Fraværende medlemmer : Tone Drevvatne Møtende varamedlemmer: 1.vara Rebekka Spangrud . 2.vara Torbjørn Fagereng møtte som møteleder for folkemøtet

Totalt 50 personer tilhørende kretsene Øresvik - Sørfjorden deltok på møtet . Ellers deltok ordførere og rådmenn fra Rødøy- og Lurøy kommune, samt presse og 5 gjester fra Melfjordbotn.

Merknader.:

Innkalling og saksliste godkjent. Innvending mot stemmerettsalder 18 års, ble ikke tatt til følge.

Utskrift av behandling sak.4. **AVSTEMMING OM ØNSKET VEIVALG**

Stemmerettsalder 18 år

Følgende 4 forslag fra lokalutvalgene legges frem:

1. Rødøy kommune består som før (kommunens vedtatte 0-alternativ)
2. Rødøy kommune slår seg sammen med Ytre Salten (kommunens vedtatte utredningsforslag)
3. Øresvik og Sørfjorden krets søker innlemming i Lurøy kommune, i form av grensejustering.
Lokalutvalgets forslag til nye grenser, presenteres på møtet
4. Alternative forslag kan legges frem for godkjenning av møtet

Fra salen ble det under punkt 4. lagt frem forslag om et ytterligere alternativ til avstemming:

Øresvik- og Sørfjorden kretser søker innlemming i en fremtidig kommune av Rana og Lurøy.

Forslaget falt mot 3 stemmer, ved håndsopprekking.

Første skriftlige avstemming på innkallingens 3 alternativer ble foretatt, og optelling ble som følger på;

Alternativ .:	2 blanke stemmer avlevert.
1. 1stemme	
2. 1 stemme	
3. 46 stemme	

Med utgangspunkt i optellingens klare resultat for alternativ 3 , ble det av lokalutvalget, enstemmig, besluttet å ikke gjennomføre flere valgog ganger. Vedtak i sak 4., som følger;

Øresvik og Sørfjorden krets søker innlemming i Lurøy kommune, i form av grensejustering.

Utskrift godkjent av Øresvik lokalutvalg

Øresvik 6.juni.2016

Egil Hilstad

Siv Tove Hansen

Hanna Stensland

Egil Hilstad

Siv Tove Hansen / Hanna Stensland

Vedlegg 2

Rødøy Lokalutvalg. UTSKRIFT FRA MØTEBOK.

Grendemøte på Rødøy .
Møterom: Fiskernes Hus.
Tidspunkt: Søndag 13 mars , kl. 18.00—20.30.
Frammøte: 31 deltakere.

TIL BEHANDLING:

KOMMUNEREFORMEN 2016

Forslag:

Rødøy kommune må søke samarbeid med Lurøy kommune, med en mulig videreføring av samarbeidet mot Mo i Rana.

Hele øy-distriktet (unntatt Svinvær), + Melfjorden, Sørfjorden, Kilboghavn, Langnes-Gjersvik, bør overføres og innordnes i Lurøy kommune.

Tjongsfjorden, Nordværnes'-Jektvik, overføres og innordnes i Meløy kommune.

Rødøy kommune bør tilhøre Indre Helgeland Regionråd, i likhet med Lurøy.

Argumenter for dette er:

En overveiende del av øydistriktet, og søndre del av fastlands-Rødøy har en naturlig tilhørighet til Mo i Rana, også Sandnessjøen og Mosjøen er forholdsvis lett tilgjengelig.

Mo blir stadig mer brukt som "handels og serviceby" både av Lurøy og Rødøy.

De to øyene Selsøya og Nesøya, som i dag er delt mellom Rødøy og Lurøy må i fremtiden høre til samme kommune i sin helhet.

En omlegging av fergeforbindelsen i Rødøybasenget må tilpasses behovet for en god bilførende transport mellom øydistriktet og fastlandet, Tonnes og eller Kilboghavn.

Nordlandsexpressen Bodø – Sandnessjøen må opprettholdes som nå, dette for å opprettholde tilgjengeligheten til og fra Fylkeshovedstaden i Bodø.

Hele Tjongsfjordhalvøya med Ågskaret, og delvis Jektvik-Nordværnes, har en naturlig tilknytning til Meløy, og mot Bodø. Og en fremtidig bruforbindelse over Holandsfjorden vil forsterke dette.

Rødøy kommune er geografisk stor kommune 705 kvm, nå meget tynt befolket, ca. 1200 innbyggere som er en 1/3-del av maksimum på 1950-tallet, og det er fortsatt nedgang mot "nullpunktet." Øy-distriktet er nå mest utsatt.

Tross mange store og gode næringsressurser, naturressurser, og andre livskvaliteter som kan utvikles og nyttiggjøres både i nærings og kulturlivet, klarer kommunen ikke å ta vare på og utvikle mulighetene til å skape et mere robust næringsliv, som igjen kan gi nok og sikre inntekter til både kommunen og private aktiviteter. Årsaken kan være flere forhold men nedgangen i folketallet, og fravær av resurspersoner og grundere har forsterket denne prosessen. Det kan være verd et forsøk å slippe til nye krefter.

Vedtak: Forslaget oversendes til Rødøy kommune, som innspill til det pågående arbeid med kommunereformen.

Rødøy 14.03.2016
Rødøy Lokalutvalg
Bernt Arntsen/leder.

VEDLEGG 3. KART

til brev 7.juni. 2016, med krav om grenseendring, fra Øresvik lokalutvalg til Rødø kommune og Fylkesmannen i Nordland.

Fra: Postmottak[postmottak@rodoy.kommune.no]

Dato: 04.07.2016 09:02:14

Til: FMNO Postmottak Fylkesmannen i Nordland

Tittel: Særutskrift fra Rødøy kommunestyre, sak 041/2016-042/2016: Kommunereform

---

Hei,

Vedlagt ligger følgende særutskrifter fra møte i Rødøy kommunestyre, 23. juni 2016:

Sak 041/2016 – Kommunereform: Involvering og høring

Sak 042/2016 – Kommunereform: Alternativ nye Bodø kommune eller bestå som egen kommune.

Dette til orientering.

Med vennlig hilsen,

Postmottak

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte torsdag den 23.6.16 på Jektvik grendehus

Av 17 medlemmer var 17 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 041/2016: KOMMUNEREFORM: INVOLVERING OG HØRING

Jfr. saksutredning 11816

Formannskapetets innstilling:

1. Oppsummering av opinionsundersøkelse om kommunereformen basert på intensjonsgrunnlag for Ytre Salten og intensjonsavtale og politisk plattform for nye Bodø kommune tas til orientering.
2. Ungdommenes uttalelser tas til orientering.
3. Målet om at innbyggerne skal høres og involveres bredt i prosessen anses som oppnådd. Kommunestyret skal gjøre sitt vedtak om eventuell sammenslåing med andre kommuner innen fristen 1. juli 2016.

Vedtak:

Som innstillingen. Enstemmig.

Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret den 27.6.2016

Brita Kjerpeseth Omnes

Brita Kjerpeseth Omnes

Kopi:

- Rådmannen

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte torsdag den 23.6.16 på Jektvik grendehus

Av 17 medlemmer var 17 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Sak 042/2016: KOMMUNEREFORM: ALTERNATIV NYE BODØ KOMMUNE ELLER BESTÅ SOM EGEN KOMMUNE

Jfr. saksutredning 14216

Formannskapetets innstilling:

Rødøy kommune stiller seg negativt til sammenslåing med nye Bodø kommune. Med dette vedtaket består Rødøy kommune som i dag, og kommunen sitt arbeid med kommunereformen avsluttes.

Forslag fra Olav Terje Hoff:

1. Rødøy kommune er positiv til å bli slått sammen med Bodø og de kommuner som omfattes av intensjonsavtale av 10. mai 2016, og eventuelt andre nabokommuner der det fattes vedtak om sammenslåing med Bodø.
2. En ny sammenslått kommune skal bygge på de prinsipper og retningslinjer som fremkommer i intensjonsavtale av 10. mai 2016 og politisk plattform kommunereform 2016 for kommunene Bodø, Gildeskål, Rødøy, Røst, Saltdal, Steigen og Værøy.
3. Dersom Rødøy kommune slås sammen med nye Bodø kommune i kommunereformen er Rødøy kommune positive til at kommunegrensen justeres slik at befolkningen i kretsene Østre Sørfjord, Vestre Sørfjord, Storselsøy og Nordnesøy går over til Lurøy kommune, og befolkningen i Melfjordbotn går over i Rana kommune. Dette i tråd med befolkningens ønsker.

Forslag fra Tove Engseth:

Rødøy kommune består som egen kommune, med grensejusteringer iht. Fylkesmannens pålegg og uttalelse fra Øresvik og Sørfjorden kretser.

Forslag fra Frank K. Heimdal:

Rødøy kommune stiller seg negativt til sammenslåing med nye Bodø kommune. Med dette vedtaket består Rødøy kommune som i dag, med dagens grenser.

Ved avstemming ble forslag fra Olav Terje Hoff satt opp mot forslag fra Frank K. Heimdal. Forslag fra Olav Terje Hoff falt, mot to stemmer.

Forslag fra Frank K. Heimdal ble deretter satt opp mot forslag fra Tove Engseth.

Vedtaket:

Rødøy kommune stiller seg negativt til sammenslåing med nye Bodø kommune. Med dette vedtaket består Rødøy kommune som i dag, med dagens grenser.

Mot en stemme som avgitt for forslag fra Tove Engseth.

Utskrift av møteprotokoll

for Rødøy kommunestyre i møte torsdag den 23.6.16 på Jektvik grendehus

Av 17 medlemmer var 17 tilstede (medregnet møtende varamedlemmer).

Rett utskrift

Rødøy kommune, formannskapskontoret den 27.6.2016

Brita Kjerpeseth Omnes

Brita Kjerpeseth Omnes

Kopi:

- Rådmannen